

අතිධම් පිටකයෙහි

අටවැනි ග්‍රන්ථය

යමකප්‍රකරණ

ප්‍රථම භාගය

ලඛ්‍යා බෞද්ධ මණ්ඩලයේ ආරාධනායෙන්
සරික්කාමුල්ලේ සිරිනාන්දන පරිවෙණාධිපති
පණ්ඩිත මැදලයන්ගොඩ විමලකිත්ති සථවිරයන් වහන්සේ

විසින් කළ සිංහල අනුවාදය
මාකඩවර ශ්‍රී රෙවත පරිවෙණාධිපති

ශ්‍රී ධම්මසංකර රෙවත පණ්ඩිත කාර්මමසිටිගොඩ ශ්‍රී සුම සාර
සතරකෝරළ මහදිසාවේ ප්‍රධාන සභිකනායක සථවිරයන් වහන්සේ ප්‍රමුඛ
ත්‍රිපිටක සම්පාදක මණ්ඩලය මගින් කරන ලද
විශේෂ සංස්කරණයෙන් යුක්ත යි.

ශ්‍රී ලඛ්‍යා ප්‍රජාතාන්ත්‍රික සමාජවාදී ජනරජය මගින්
ප්‍රකාශිත යි.

ශ්‍රී බු: ව: 2528
රාජ්‍ය වර්ෂ: 1985

THE EIGHTH BOOK IN THE

ABHIDHAMMA PITAKA

YAMAKAPPAKARANA

PART I

WITH

THE SINHALA TRANSLATION

BY

VENERABLE **PANDIT MEDAUYANGODA WIMALAKITTI THERA**
THE PRINCIPAL OF SRI NANDANA PIRIVENA,
SARIKKAMULLA, PANADURA

REVISED AND EDITED BY
THE TRIPITAKA EDITORIAL BOARD

WITH THE SPECIAL ASSISTANCE
OF

VENERABLE **PANDIT KARAHAMPITIGODA**
SRI DHAMMAKKHANDHA REWATA SUMANASARA THERA
THE CHIEF HIGH PRIEST OF THE PROVINCE OF
FOUR KORALAS AND THE PRINCIPAL OF
SRI REWATA PIRIVENA, MAKADAWARA

PUBLISHED

UNDER THE PATRONAGE

OF

DEMOCRATIC SOCIALIST REPUBLICAN
GOVERNMENT OF SRI LANKA

B.E. 2528

C.E. 1985

අනිධම්මපිටකේ
සමක පඨකරණං

පඨමො භාගො

අනිධම්මපිටකයෙහි
සමක ප්‍රකරණ

ප්‍රථම භාගය

“කපාගතපසුවේදීතො භික්ඛවෙ ධම්මවිනයො විවචො විරොචති
නො පටිච්ඡන්තො.”

“මහණෙනි, කපාගතයන් වහන්සේ විසින් දෙගනා කරන ලද
ධර්මය හා විනය විවෘත වූයේ බබළයි, වැසුණේ නො මැ බබළයි.”

(අධ්‍යක්ෂකරනිකාය, නිකතිපාත - භරණචූළගග, 9 සූත්‍රය)

සංස්කෘතික කටයුතු පිළිබඳ අමාත්‍ය

ගරු ඊ. එල්. ඩී. හුරුල්ලේ මැතිතුමා

කළ ඉල්ලීම අනුව

කර්මාන්ත හා විද්‍යා කටයුතු අමාත්‍යව සිටි

ගරු සී. සිරිල් මැතිව මැතිතුමා

දුන් උපදෙස් පරිදි

ලංකා බන්ධන තෙල් නීතිගත සංස්ථාවේ සභාපති

දහම් විමලසේන මහතා

සංස්ථාවේ අරමුදලින් පරිත්‍යාග කළ

රුපියල් දෙලක්ෂ පනස් දහසක මුදලින්

බුද්ධ ජයන්ති ත්‍රිපිටක ග්‍රන්ථමාලාවේ

මෙම කාණ්ඩයේ පිටපත් 3000 මුද්‍රණය කරවන ලදී.

මෙයින් ජනිත කුසල සම්භාරය දයක කාරක සියලු දෙනා

අනුමෝදන් වෙත්වා.

At the request of the

Hon'ble E. L. B. HURULLE
Minister of Cultural Affairs

and on the advice of the

Hon'ble C. CYRIL MATHEW
former Minister of Industries and Scientific Affairs

MR. DAHAM WIMALASENA
Chairman of the Ceylon Petroleum Corporation

has donated

out of the funds of the Corporation

Rupees 2,50,000.00

being the full cost of the printing of

3000 copies of this Volume of

THE BUDDHA JAYANTI TRIPITAKA SERIES.

May the Kusala Kamma accrued by this
noble act be shared by everyone concerned.

පිටු CONTENTS

	පිටු
සංස්කාරක නිවේදනය	xiii-xiv
ත්‍රිපිටක සම්පාදක මණ්ඩලය	xv
සංඛ්‍යාත නිරූපණය	xvii
සංඥාපනය	xix-xxvii
පාළි භෝධිය	xxix
විසය සූචි	xxxix
පෙළ හා පරිවර්තනය	2-553
විසෙසපද්‍යාකතමණිකා	555-557
බුද්ධජයන්ති ත්‍රිපිටක ග්‍රන්ථමාලා	559

සංස්කාරක නිවේදනය

සමූහ පරිනිවාරණයෙන් දේශස්පන්සියවසක් පිරිම අනුසමරණය සඳහා ලඛ්‍යා බෞද්ධ මණ්ඩලය මගින් සංවිහිත වූ සත්ත්‍රියාවන් අතුරෙහි අතිශයින් දුර්සල වූ එහෙත් අර්ථාන්විත වූ කායභිය වූයේ බුදුන් වදල ත්‍රිපිටක පාළිය සියබසින් පරිවරිත කොට පළකරවැලීම යැ. 1955 මාර්තු මස 19වැනි දින කොළඹ රාජකීය විද්‍යාලයෙහි මුළුදුන් ගිහි පැවිදි මහාසභායෙහි දී ත්‍රිපිටක ධර්මයෙහි හසළ බුද්ධිමත් මහතෙරවරුන් සුසාලස්නාමක් නභාගෙන අග්‍රාමාත්‍ය ශ්‍රීමත් ජෝන් කොතලාවල මැතිතුමන් විසින් ත්‍රිපිටකයෙහි ඒ ඒ ග්‍රන්ථප්‍රදේශයන් සියබසට නභාලනු සඳහා පවරාදෙන ලද්දේ ය. යමකප්‍රකරණයෙහි යමක පඤ්චකයකින් යුත් ප්‍රථමභාගය භාර දෙන ලද්දේ සරික්කාමුල්ලේ සිරිනන්දන පරිවෙණාධිපති පණ්ඩිත මැදලයන්ගොඩ විමලකිත්ති මහාසංචාරයන් වහන්සේට ය.

මෙසේ පරිවරිත සඳහා ත්‍රිපිටක ග්‍රන්ථ භාරගත් ඇතැම් මහ තෙර කෙනකුන් වහන්සේ තමනට නියත වූ ග්‍රන්ථයන් නිසිපරිදි සියබසට නභා යථාකාලයෙහි භාර දුන්හ. ඇතැම් පරිවරිතයක් මුද්‍රණයට සුදුසු තත්ත්වයෙහි නො පැවැති අතර ඇතැම් ග්‍රන්ථයක් පරිවරිත වූයේ ම නැත. මෙසේ හෙයින් ත්‍රිපිටකග්‍රන්ථ බොහෝ ගණනක් සංස්කාරකමණ්ඩලය මගින් පරිවරිත කරන්නට සිදු විය. ‘යමකපඤ්චකය’ පරිවරිතය ද එසේ සංස්කරණයට පැමිණි ග්‍රන්ථයකි. මුද්‍රණ අවසානවට පැමිණ ඒ සංස්කරණයෙහි ද අසම්පූර්ණත්වය දුටු හෙයින් සමපාදක මණ්ඩලයෙහි ජ්‍යෙෂ්ඨ සාමාජිකයකු වූ සතරකෝරළමහදිසාවේ ප්‍රධාන සංඝනායක පණ්ඩිත කරහම්පිටිගොඩ සුමනසාරසංචාරයන් වහන්සේ ප්‍රමුඛ සමපාදක තෙරවරුන් විසින් පාඨශොධනය හා පරිවරිතය මැනැත්ත සකස් කොට මුද්‍රණයට පමුණුවනලද්දේ ය. තවද යමකපඤ්චකය හඳුන්වාලමින් පූර්ණවූ සංඥාපනය ද පණ්ඩිත කරහම්පිටිගොඩ සුමනසාර නායක සංචාරයන් වහන්සේ විසින් මැ සපයන ලද්දේ ය. මුද්‍රණයේ දී කිසි තැනෙක ගිලිහී ගිය වර්ණ ඇතිබව පෙනෙනුදු අර්ථාවබෝධයට හානියක් නොවන හෙයින් ශුද්ධිපත්‍රයකුදු මෙහි නොයොදන ලද වෙයි.

බුද්ධජයන්ති ත්‍රිපිටක ග්‍රන්ථමාලායෙහි අටසාලස් (48) වැන්න ද අභිධර්මපිටකයෙහි අටවැනි ග්‍රන්ථය ද වශයෙන් සලකන ලද යමක-ප්‍රකරණයේ ප්‍රථමභාගය මෙසේ බෞද්ධජනතාව අතට පමුණුවා-ලන්නට ලැබීම මහත් ප්‍රීතියට හේතුයෙකි. ශ්‍රී ලඛ්‍යා ප්‍රජාතාන්ත්‍රික සමාජවාදී ජනරජයේ පූර්ණ අනුග්‍රහය ද සංස්කෘතික කටයුතු පිළිබඳ ගරු අමාත්‍ය තැන් පත් ඩී. ඇල්. බී. හුරුල්ලේ ඇමැති

තුමාණන්ගේ කාරුණික සහයෝගය ද ගෞරවයෙන් සඳහන් කරමිනි. විශේෂයෙන් සංස්කෘතික අමාත්‍යාංශයේ අතිරේක ලේකම් තැන් පත් සෝමපාල ජයවර්ධන මහතාණන් සවිකීය විවේකය ද නො සලකා දවරයෙහි කරන උත්සාහය ත්‍රිපිටකග්‍රන්ථ මුද්‍රණය යුහුසුලුව කරගෙනයෑමට මහත් අනුබලයෙක් වී ඇති බව කෘතඥතායෙන් පවසමිනි. ත්‍රිපිටක කායඝාලය පවත්වාගෙන යන කොළඹ මහානායක චාරිකාරාමයෙහි නියුක්ත ඇම්. ඒ. ආර්. සමරසිංහ මහතාගෙන් ලැබෙන සහයෝගය ද, දෙව්වල දුටුගැමුණු මාවතෙහි “කිසර” මුද්‍රණායතනයෙහි අධිකාරී මහතන් ප්‍රමුඛ කෘතභස්ත වූ කායඝමණ්ඩලය ත්‍රිපිටක ග්‍රන්ථ මුද්‍රණයෙහි ලා දක්වන අනුකූලතාව ද කෘතඥතා පූර්වක වූ කාරුණායෙන් සිහිපත් කරමිනි.

සඳවක ලෝකයාට සුවසෙන පිණිස පවත්නා භාග්‍යවතුන් වහන්සේ විසින් ස්වාධ්‍යාත වූ සඬ්ථිප්‍රවර්තය පිණිස අනුබල දෙන සතුටුවන හැම සාධුහු මැ සුබභාගී වෙන්වා’යි මෙන්සිතින් ආශංසනය කරමිනි.

මේ වගට, ශාසනෝදයකාරී,
ලබ්‍රගම ලබ්‍යානඤ්ඤ
මහානායක ස්ථවිර
ත්‍රිපිටක සම්පාදක මණ්ඩලයේ ප්‍රධාන සම්පාදක

2528
1985 ජුනි 22 වැනි දින

115, මහානායක චාරිකාරාමයේ
ත්‍රිපිටක මණ්ඩලය,
විජේරාම මාවත,
කොළඹ 7.

ත්‍රිපිටක සම්පාදක මණ්ඩලය

උපදෙශක :

අඟමහාපණ්ඩිත, බළන්ගොඩ ආනන්දමෙත්‍රෙය මහානායක මහාසංවිරපාදයන් වහන්සේ.

සභාපති :

අභංගම විද්‍යාවන්‍යුපරිවේණාධිපති, ත්‍රිපිටකවාගිශ්වරාවායඪී, කෝද්ගොඩ ශ්‍රී ඥානාලොක දක්ෂිණලක්‍ෂායෙහි ප්‍රධාන සඝ්ඝනායක සංවිරයන් වහන්සේ.

ප්‍රධාන සම්පාදක :

මොල්ලිගොඩ ප්‍රච්චනොදය පරිවේණාධිපති ශ්‍රී මහාවිහාරවංශාලක්‍ෂාර විම කිරිති ශ්‍රී ත්‍රිපිටකවාගිශ්වර, රාජකීයපණ්ඩිත ලබ්‍රහම ශ්‍රී ලක්‍ෂ්‍යානන්ද—කෝට්ටේ ශ්‍රී කල්‍යාණි සාමග්‍රිධම් මහාසඝ්ඝසභායෙහි මහානායක සංවිරයන් වහන්සේ.

සම්පාදක :

කිරුළපන පූර්වාරාමයෙහි හා නාරාහේන්පිට අභයාරාමයෙහි අධිපති අනුරාධපුර බුද්ධග්‍රාවක ධම්පියාධිපති, ශාස්ත්‍රපති, විද්‍යාවිශාරද, රාජකීයපණ්ඩිත, රද්දල්ලේ ශ්‍රී ප්‍රඥාලොක — කෝට්ටේ ශ්‍රී කල්‍යාණි සාමග්‍රිධම් මහාසඝ්ඝසභායෙහි අනුනායක සංවිරයන් වහන්සේ.

හෙරලියාවල ශ්‍රී සුධම්මාරාමාධිපති, ශාස්ත්‍රපති, විද්‍යාවිශාරද, රාජකීය පණ්ඩිත, වේඩරුවේ ශ්‍රී අනවමදර්ශී—කෝට්ටේ ශ්‍රී කල්‍යාණි සාමග්‍රිධම් මහාසඝ්ඝසභායෙහි අනුනායක සංවිරයන් වහන්සේ.

තිඟුලේ—මාකඩවර විහාරාධිපති, ශ්‍රී රෙවන පරිවේණාධිපති, ශ්‍රී ධම්සකන්ධ රෙවන රාජකීය පණ්ඩිත, කරහම්පිටිගොඩ සුමනසාර සතර කෝරළ මහදිසාවේ ප්‍රධාන සඝ්ඝනායක සංවිරයන් වහන්සේ.

කොළඹ තිඹිරිගස්සායේ අශෝකාරාමාධිපති, රාජකීය පණ්ඩිත, කරදන ශ්‍රී ප්‍රඥලක්‍ෂාර නායක සංවිරයන් වහන්සේ.

අනුරාධපුර බුද්ධග්‍රාවක ධම්පියායෙහි ත්‍රිපිටක අංශයෙහි මහාවායඪී හා වැඩබලන පියාධිපති ශාස්ත්‍රාවායඪී, රාජකීය පණ්ඩිත, ත්‍රිපිටකාවායඪී උඩුවේ ජනානන්ද රයිගම් කෝරළයේ ප්‍රධාන සඝ්ඝනායක සංවිරයන් වහන්සේ.

ලේකම් :

කොළඹ බෞද්ධාලොක මාවතෙහි බෞද්ධාලොක විහාරාධිපති, පණ්ඩිත, දෙරගමුවේ සිරි ධම්මපාල—කොළඹදිශායෙහි ප්‍රධාන සඝ්ඝනායක සංවිරයන් වහන්සේ.

සංකේත නිරූපණය

- සි.මු. - සිහලකර්මමුද්දිත යමකප්පකරණං
සායං. - නායාකර්මමුද්දිත යමකප්පකරණං
ම.ජ.සං - මරච්චජට්ඨසංගිතියා සොධිත යමකප්පකරණං
අට්ඨකථා - සිහලකර්ම මුද්දිත පඤ්චප්පකරණට්ඨකථා
PTS - PALI TEXT SOCIETY

සංඥාපන

සම්බුදුරදුන් විසින් නයමුඛ වශයෙන් සැකෙවින් වදළ, අගසවු සැරියුත් මහරහතුන් වහන්සේ විසින් විස්තර විභාග කොට වාචනා-මාර්ගයට නඟනලද අභිධම්මපිටකයෙහි සවැනි ප්‍රකරණය යමක ප්‍රකරණ නම් වෙයි. මෙ වූකලි බෞද්ධ දර්ශනයෙහි නාමරූප ධර්මයන්ගේ යථාතත්ත්වය ප්‍රශ්නෝත්තර සචරූපයෙන් විවිධා-කාරයෙන් නිරූපණය වූ සියුම් ක්‍රමයට මෑ විෂය වන ඉතා ගැඹුරු දහම්විවරණයෙකි. 'ධම්මසංඝය' ආදී සෙසු ප්‍රකරණයන්හි නිර්දේශිත ධර්මයන් විශද කොට තර කිරීම යමකප්‍රකරණයෙන් සිදු වෙයි.

පෙරවාදී මහතෙරවරු යමකප්‍රකරණයෙහි ප්‍රශ්න නඟා කුශාග්‍ර-බුද්ධිමත් විභණ්ඩවාදීන්ගේ ඔද තෙද සිදු ඔවුන් නිහඩ කළහ. සිග්ගව මහතෙරණුවන් සමග ත්‍රිවේදපාරප්‍රාජ්ඣ මොග්ගලිපුත්තතිස්ස බ්‍රාහ්මණ මාණවකයා කළ වාදයෙහි දී 'සිග්ගව' තෙරණුවෝ මාණ-වකහට විතරයමකයෙහි:

"යස්ස චිත්තං උපපජ්ඣති න නිරුජ්ඣති. තස්ස චිත්තං නිරු-ජ්ඣතිස්සති නුපපජ්ජස්සති.

යස්ස වා පන චිත්තං නිරුජ්ඣතිස්සති නුපපජ්ජස්සති, තස්ස චිත්තං උපපජ්ඣති න නිරුජ්ඣතිති" යි

යමක්හට සිත උපදි නිරුද්ධ නො වෙයි, ඔහට සිත නිරුද්ධ වන්නෙ නුපදනෙ වේ ද?

තවද යමක්හට සිත නිරුද්ධ වන්නෙ යැ නුපදනෙ යැ, ඔහට සිත උපදි, නිරුද්ධ නො වේ ද?

යන ප්‍රශ්නය යොමු කළහ. මාණවක නිරුත්තර වැ දහම් උගන්නා පිණිස සිග්ගව තෙරුන් වෙත පැවිදි වී. ඔහු පසු කලෙකැ 'මොග්ගලිපුත්තතිස්ස' මහරහත් නමින් ප්‍රකට සංඝසංවිර වැ පරවාදමථන කොට පෙරවාදය නඟා අශෝක අධිරාජයාගේ ධර්ම-විජයෙහි සසුන් ව්‍යාප්ත කළ අයුරු ශාසන ඉතිහාසයෙහි පළට වෙයි. මෙසේ යමකප්‍රකරණය දර්ශනිකයන්ගේ බහුමානයට පාත්‍ර වූයෙ යි. මෙ තැන් සිට එහි නයවිභාග සැකෙවින් දක්වමහ.

"කෙනටෙධන යමකනහි යුගලවෙධන" - 'කවර අරුතින් යමක වේ යැ යත්: යුගලාකීයෙනැ' යි 'යමකපාටිභාරිය, යමකසාලා' ආදී තන්හි සෙයින් යුගලාකීයෙන් යමක නම් වූ සැටි අකී කථායෙහි දක්වනලද යැ. යුගල සංඛ්‍යාත යමකයන්ගේ වශයෙන් දෙසනලද වන බැවින් මෙ යමක නම් වෙයි.

මූලයමක යැ ඛනියමක යැ ආයතනයමක යැ ධාතුයමක යැ සච්චයමක යැ සභිකාරයමක යැ අනුසයයමක යැ චිත්තයමක යැ ධම්මයමක යැ ඉන්ද්‍රියයමක යැ යි දහප්‍රකාරයෙන් යමකප්‍රකරණය විභාග කරනලදි.

මූලයමක

කුශලාදි ධර්මයන් මූල වශයෙන් පාවිච්ඡාවිසර්ජන කොට දෙසන ලද්දේ මූලයමක නම, මූලයමකයෙහි දෙසු කුශලාදි ධර්මයන් සකක වශයෙන් සඬග්‍රහ කරන ලද්දේ ඛනියමක නම, ආයතන වශයෙන් සඬග්‍රහ කොට දෙසන ලද්දේ ආයතනයමක නම, ධාතු වශයෙන් සඬග්‍රහ කොට දෙසන ලද්දේ ධාතුයමක නම, සත්‍යය වශයෙන් සඬග්‍රහ කොට දෙසන ලද්දේ සච්චයමක නම, කුශලාදි ධර්මයන් ලැබෙන පරිදි එකදෙශයක් සඬග්‍රහ කොට කායසංස්කාර වාක්සංස්කාර චිත්තසංස්කාර යන මෙහි ලා දෙසනලද්දේ සභිකාර-යමක නම, කුශලාදි ධර්මයන් ලැබෙන පරිදි එකදෙශයක් සඬග්‍රහ කොට අනුසයපදයන්හි ලා දෙසනලද්දේ අනුසයයමක නම, කුශලාදි ධර්මයන් ලැබෙන පරිදි එකදෙශයක් සඬග්‍රහ කොට 'සරාගං චිත්තං' ආදි සොළොස් පදයෙහි ද 'කුසලං චිත්තං' ආදි අභිධර්මමාතෘකා පදයන්හි ද ලා දෙසනලද්දේ චිත්තයමක නම, කුශලාදි ධර්මයන්ගේ මාතෘකා තබා දෙසනලද්දේ ධම්මයමක නම කුශලාදි ධර්මයන් ලැබෙන පරිදි එකදෙශයක් සඬග්‍රහ කොට ඉන්ද්‍රිය-යන්ගේ වශයෙන් දෙසනලද්දේ ඉන්ද්‍රියයමක නම.

මෙහි පාළි ව්‍යවස්ථානය නය, යමක, පාවිච්ඡා, අස්සී, වාර ප්‍රහෙද වශයෙනි. මේ මූලයමකයෙහි කුශලත්‍රිකමාතෘකායෙහි 'කුසලා ධම්මා' යන ආදි පදය නිසා මූලනය යැ මූලමූලනය යැ මූලක-නය යැ මූලමූලකනය යැ යි නය සතරෙක් වෙයි. ඒ එකෙකි නයෙහි මූලයමක යැ එකමූලයමක යැ අසංඝට අසංඝමූලයමක යැ යි තුන් තුන් යමකයෝ වෙති. සතර නයෙහි දෙළොස් යමකයෙකි. එකෙකි යමකයෙහි අනුලොම ප්‍රතිලොම විසින් පාවිච්ඡා දෙකක් දෙකක් බැවින් සුවිසි පාවිච්ඡායෙකි. එකෙකි පාවිච්ඡායෙහි සංශය, නිශ්චය වශයෙන් අස්සී දෙකක් දෙකක් බැවින් අටසාලිස් අස්සී-යෙකි. මෙසේ මැ අකුශලපදය නිසා ද අව්‍යාකෘතපදය නිසා ද එතුන් පදයන් එක්කොට දක්වනලද නාමපදය නිසා ද මෙනෙක් මැ ප්‍රහෙද වෙයි. මෙසේ කුශලත්‍රිකමාතෘකායෙහි සතර පදයෙහි ලා නය සොළසෙක් යමක අටසාලිසෙක් පාවිච්ඡා සයානුවක් අස්සී එක්සිය දෙයානුවක් උදෙසා වශයෙන් කියනලද යැ.

එ මැ මූලවාරයාගේ පයඛාය වශයෙන් හෙතුවාර යැ නිදන-වාර යැ සමනවාර යැ ප්‍රභවවාර යැ සමුක්ඛනවාර යැ ආභාර-වාර යැ ආලම්බනවාර යැ පච්චයවාර යැ සමුදයවාර යැ යි තවද නවවාරයෙක් දක්වනලද යැ සියල්ල දසයෙකි. දසවාරයෙහි නය එක්සියසැටෙකැ යමක සාරසියඅසුවකැ පාවිච්ඡා නවසියසැටෙකැ

අපි එක්දහස් නවසියවස්සෙකි, උදෙසා නිර්දේශ විසින් මෙහි වාර දෙකකි. උදෙසාවාරයෙහි නැහැ ප්‍රත්නයන්ට නිර්දේශවාරයෙහි පිළිතුරු සැපයෙයි.

බන්ධයමක

ප්‍රඥප්තිවාර: මූලයමකයෙහි දෙසූ කුශලාදිධර්මයන් ස්කන්ධ වශයෙන් සඳහන කොට දෙසනලද්දේ බන්ධයමක නම් වෙයි. මෙහි මහාවාර තුනෙකි. ප්‍රඥප්තිවාර යැ ප්‍රවෘත්තිවාර යැ පරිඥ-වාර යැ කියා යි. ප්‍රඥප්තිවාරයෙහි ලා සංකයන්ගේ නාමානිධාන ශෝධන කෙරෙයි. ප්‍රවෘත්තිවාරයෙහි ලා ශෝධිත නාමානිධාන ඇති සංකයන්ගේ උත්පාද නිරෝධ වශයෙන් ප්‍රවෘත්තිය ශෝධන කෙරෙයි. පරිඥාවාරයෙහි ලා ප්‍රවෘත්ත සංකයන්ගේ ප්‍රායුත්පන්න අතීත අනාගත කාල වශයෙන් ත්‍රිවිධ පරිජානනය සැකෙවින් දැක්-දෙයි. ප්‍රඥප්තිවාරය උදෙසා නිර්දේශ විසින් දෙ අයුරින් බෙද දක්වනලද යැ. ප්‍රවෘත්ති පරිඥාවාරයන්හි උදෙසාවාරයක් නැත. පාවිෂ්ට විසර්ජන වශයෙන් විනාශ කරනලද යැ. නය විසින් පද-ශෝධනවාර යැ, පදශෝධනමූලවක්‍රවාර යැ, භූද්ධිසංකතිවාර යැ, භූද්ධි-සංකතිමූලවක්‍රවාර යැ යි නයවාර සතරෙකි.

පදශෝධනවාරයෙහි ලා “රූපය රූපසංකති වේ ද? රූපසං-කතිය රූප වේ ද?” ආදීන් පදශෝධන කෙරෙයි. එ ද අනුලෝම ප්‍රතිලෝම පාවිෂ්ට විසින් ද්විවිධ දෙයි. “රූපය රූපසංකති වේ ද? රූපසංකතිය රූප වේ ද?” යනු අනුලෝම පාවිෂ්ට යැ. “රූප නො වූයෙ රූපසංකති නො වේ ද? රූපසංකති නො වූයෙ රූප නො වේ ද?” යනු ප්‍රතිලෝම පාවිෂ්ට යි. එහි පඤ්ඤාසංකතියාගේ වශයෙන් අනුලෝම යමක පසෙක් ද ප්‍රතිලෝම යමක පසෙක් ද යි යමක දශයෙකි.

පදශෝධනවාරයෙහි ශෝධිත සංකයන් ගෙන “රූපය රූප සංකති වේ ද? සංකතියෝ වෙදනාසංකති වේ ද?” ආදීන් එක් එක් සංකයක් මුල් කොට සතර සතර බැවින් වක්‍ර බදනා ලද්දේ පදශෝධන මූලවක්‍රවාර නම් වෙයි. එ ද අනුලෝම ප්‍රති-ලෝම පාවිෂ්ට විසින් ද්විවිධ වෙයි, එකෙකි සංකතියෙහි වාර සතර සතර බැවින් පඤ්ඤාසංකතියෙහි අනුලෝම යමක විස්සෙක් ද ප්‍රතිලෝම යමක විස්සෙක් ද යි යමක සාලියෙකි.

“රූපය රූපසංකති වේ ද? සංකතියෝ රූප වේ ද?” ආදීන් අමිශ්‍ර කොට වක්‍ර බදනාලද්දේ ‘භූද්ධිසංකතිවාර’ නම් වෙයි. මෙ ද අනුලෝම පාවිෂ්ට ප්‍රතිලෝම පාවිෂ්ට විසින් ද්විවිධ වෙයි. මෙහි අනුලෝම පසෙක් ද ප්‍රතිලෝම පසෙක් ද යි යමක දශයෙකි.

“රූපය සංකති වේ ද? සංකතියෝ වෙදනා වේ ද?” ආදීන් එකෙකි සංකතියක් මුල් කොට සතර සතර බැවින් වක්‍ර බදනා ලද්දේ ‘භූද්ධිසංකතිමූලවක්‍රවාර’ නම් වෙයි. එ ද අනුලෝම ප්‍රති-

ලොම විසින් ද්විවිධ යැ. එකෙකි ස්කන්ධයන් මුල් කොට සතර සතර වක් බැවින් අනුලොම යමක විස්සෙක් ද ප්‍රතිලොම යමක විස්සෙක් ද වෙයි.

මෙසේ උදෙශවාරයෙහි යමක සියයෙක් ද එකෙකි යමක-යෙහි පාව්‍යා දෙක බැවින් පාව්‍යා දෙසියෙක් ද එකෙකි පාව්‍යා යෙහි සංගය නිශ්චය විසින් අක්‍රී දෙක බැවින් අක්‍රී සාරසිය-යෙක් ද ලැබේ. නිර්දෙශවාරයෙහි ලා උදෙශවාරයෙහි උද්ද්‍රව එකෙකි ප්‍රශ්නයට පිළිතුරු සැපැයෙයි.

ප්‍රවෘත්තිවාර : ප්‍රඥප්තිවාරයෙහි උදෙශවාර නය දක්වනලද හෙයින් ප්‍රවෘත්තිවාරයෙහි ලා නිර්දෙශවාර පමණක් ගන්නාලදී. මේ ප්‍රවෘත්ති මහාවාරයෙහි උත්පාදවාර යැ නිරොධවාර යැ උත්-පාදනිරොධවාර යැ යි අතුරුවාර තුනෙක් වෙයි. උත්පාදවාරයෙහි ලා ධර්මයන්ගේ උත්පාද ලක්ෂණ දක්වයි. නිරොධවාරයෙහි ලා ඔවුන්ගේ මැ නිරොධ ලක්ෂණ දක්වයි. උත්පාදනිරොධවාරයෙහි ලා එදෙකේ ලක්ෂණ දක්වයි.

උත්පාදවාරය කාල වශයෙන් ප්‍රත්‍යුත්පන්න යැ, අතීත යැ, අනාගත යැ, ප්‍රත්‍යුත්පන්නාතීත යැ, ප්‍රත්‍යුත්පන්නානාගත යැ, අතීතා-නාගත යැ යි වාර සයෙකැ බෙද දක්වනලද යැ. ප්‍රත්‍යුත්පන්න-වාරයෙහි යළි පුද්ගල, අවකාශ, පුද්ගලාවකාශ විසින් වාර තුනෙකි. එ ද අනුලොම ප්‍රතිලොම විසින් ද්විවිධ වෙයි. පුද්ගලවාරයෙහි රූපස්කන්ධය මුල් කොට යමක සතරෙකැ වේදනාස්කන්ධය මුල් කොට තුනෙකැ සංඥාස්කන්ධය මුල් කොට දෙකෙකැ සංස්කාර-ස්කන්ධය මුල් කොට එකෙකැ යි අනුලොම යමක දශයෙකැ එසෙයින් මැ අවකාශවාරයෙහි දසයෙකැ පුද්ගලාවකාශවාරයෙහි දශයෙකැ යි වාරත්‍රයෙහි අනුලොම යමක තිසෙකි. එසේ මැ ප්‍රති-ලොම යමක තිසෙකැ යි යමක සැටෙකි. පාව්‍යා එක්සියවිස්සෙකි. අක්‍රී දෙසියසාලිසෙකි. අවශෙෂ එක් එක් කාලයෙහි ද මෙසේ මැ ප්‍රභේද වෙයි. කාලවාර සයෙහි යමක තුන්සිය සැටෙකැ, පාව්‍යා සත්සියවිස්සෙකැ, අක්‍රී එක්දහස් සාරසිය සාලිසෙකි. මේ දක්වන ලද්දේ උත්පාදවාර පාළි විභාගය යි. නිරොධවාර උත්පාදනිරොධ-වාර දෙකේදී අක්‍රී විකල්පනය මෙසේ මැ දක්වනු.

පරිඥවාර : පරිඥාවාරයෙහි ද කාලප්‍රභේද සයන් අනුලොම ප්‍රතිලොම දෙකෙක් ලැබෙයි. පුද්ගලවාර අවකාශවාර පුද්ගලාව-කාශවාර අතුරෙන් පුද්ගලවාරය මැ ලැබෙයි. පරිජානන කෘත්‍යය පුද්ගලයා විසින් මැ කළයුතු වන බැවින් අවකාශවාර පුද්ගලාව-කාශවාර එහි නො යෙදෙයි. එහි ප්‍රත්‍යුත්පන්නවාරයෙහි රූපස්ක-න්ධය මුල් කොට සතරෙකැ, වේදනාස්කන්ධය මුල් කොට තුනෙකැ, සංඥාස්කන්ධය මුල් කොට දෙකෙකැ, සංස්කාරස්කන්ධය මුල් කොට එකෙකැ යි යට කියනලද පරිදි මැ අනුලොම නයෙහි දස යම-කයෙක් ද ප්‍රතිලොම නයෙහි දස යමකයෙක් ද යි යමක විස්-

සෙක් ලැබෙයි. එක් එක් කාලභෙදයෙහි විස්ස විස්ස බැවින් වාර සයෙහි යමක එක්සිය විස්සෙක් ද පෘථ්වි දෙසියසාලිසෙක් ද අඤ්ඤාසාරසියඅසූවක් ද වේ.

ආයතන යමක

ප්‍රඥප්තිවාර: මූලයමකයෙහි දෙසූ කුශලාදිධර්මයන් මෑ ආයතන වශයෙන් සභිග්‍රහ කරනලද්දේ ආයතනයමක නම. මෙහි පාළි විභාගය සකන්ධයමකයෙහි මෙනි. එහි මෙන් මෙහිදු ප්‍රඥප්තිවාර යැ ප්‍රචාක්තිවාර යැ පරිඥාවාර යැ යි මහාවාර තුනෙකි. ප්‍රඥප්තිවාරය උදෙසා නිර්දේශ විසින් ද්විවිධ වෙයි. ප්‍රචාක්ති පරිඥාවාර දෙකෙහි නිර්දේශවාර පමණි. නයවාර දෙළොස් ආයතනයන්ගේ වශයෙන් පදශොධනවාර යැ පදශොධනමූලවත්‍රවාර යැ ශුද්ධායතනවාර යැ ශුද්ධායතනමූලවත්‍රවාර යැ යි සතරෙකි. එකෙකි නයවාරය අනුලොම ප්‍රතිලොම විසින් ද්විවිධ වෙයි.

පදශොධනවාරයෙහි ආදශායතනයන්ගේ වශයෙන් අනුලොම යමක දෙළොසෙක් ද ප්‍රතිලොම යමක දෙළොසෙක් ද යි සූචිසි යමකයෙක් වෙයි. පදශොධනමූලවත්‍රවාරයෙහි එකෙකි ආයතනය මුල් කොට එකොළොස් එකොළොස් යමක බැවින් දෙළොස් පදයෙහි අනුලොම යමක එක්සිය දෙතිසෙක් ද ප්‍රතිලොම යමක එක්සිය දෙතිසෙක් ද යි දෙසිය සූසූට යමක කෙනෙක් වෙති. ශුද්ධායතනවාරයෙහි දෙළොස් පදයෙහි අනුලොම දෙළොසෙකු ප්‍රතිලොම දෙළෙසෙකු යි සූචිසි යමකයෙකි. ශුද්ධායතනමූලවත්‍රවාරයෙහි එකෙකි ආයතන මුල් කොට එකොළොස් එකොළොස් බැවින් දෙළොස් පදයෙහි අනුලොම එක්සියදෙතිසෙකු ප්‍රතිලොම එක්සිය දෙතිසෙකු යි දෙසියසූසූට යමකයෝ වෙති. මෙසේ ප්‍රඥප්ති උදෙසායෙහි යමක පන්සිය සසැත්තැවක් ද පෘථ්වි එක්දහස් එක්සිය දෙපනසෙක් ද අඤ්ඤා දෙදහස් තුන්සිය සතරෙක් ද ලැබෙයි. නිර්දේශයෙහි දී පෙරසේ මෑ උදෙසා ප්‍රශ්නයනට අනුක්‍රමයෙන් පිළිතුරු සැපැයෙයි.

ප්‍රචාක්තිවාර : මෙහිදු උත්පාදවාර, නිරෝධවාර, උත්පාදනිරෝධවාර යන තුන් අතුරුවාරයෙහි එකක් එකක් කාලභෙදයෙන් සවැදෑරුම් වෙයි. එකෙකි කාලයෙහි පුද්ගලවාර අවකාශවාර පුද්ගලාවකාශවාර විසින් වාරත්‍රයෙකි. එහැම අනුලොම ප්‍රතිලොම නය විසින් ද්විවිධ වෙයි.

ප්‍රත්‍යුත්පන්න පුද්ගලවාර අනුලොම නයෙහි චක්‍රායතනය මුල් කොට යමක එකොළොසෙකු සොත්තායතනය මුල් කොට දශයෙකු ඝාතායතනය මුල් කොට නවයෙකු ජිව්හායතනය මුල් කොට අටෙකු කායායතනය මුල් කොට සතෙකු රූපායතනය මුල් කොට සයෙකු සංඝායතනය මුල් කොට පසෙකු ගන්ධායතනය මුල් කොට සතරෙකු රසායතනය මුල් කොට තුනෙකු

ඵොට්ඨකායනය මුල් කොට දෙකෙකු මනායනය මුල් කොට එකකු යි යමක සසැටෙක් වෙයි. මෙසේ මැ අවකාශවාරයෙහි සසැටෙක් ද පුද්ගලාවකාශවාරයෙහි සසැටෙක් ද යි වාරත්‍රයෙහි එක්සිය අටානුවක් යමකයෝ වෙති. ප්‍රතිලෝමනයෙහි දු එතෙක් මැ යමකයෝ ලැබෙති. දෙනයෙහි යමක තුන්සිය සයානුවකු පාවණ සන්සිය දෙයානුවකු අත් එක්දහස් පන්සිය සැවසුවකි. මෙසෙයින් අවශෙෂ කාලභෙද පස ද එක් කොට ගත් කල්හි යමක දෙදහස් තුනසිය සසැත්තුවකු, පාවණ සාරදහස් සන්සිය දෙපනසෙකු, අත් නවදහස් පන්සිය සතරකු යි දතයුතු. මෙ දක්වනලද්දෙ උත්පාදවාරයෙහි නය පමණි නිරොධධාංයෙහි ද උත්පාදනිරොධවාරයෙහි ද මෙතෙක් මැ නය විභග කළයුතු.

පරිඥාචාරය සාක්ෂියමකයෙහි කී නයින් මැ ගතයුතු.

ධාතුයමක

මූලයමකයෙහි දෙසූ කුශලාදි ධර්මයන් ධාතු වශයෙන් සඳිග්‍රහ කරන ද්ද ධාතුයමක නම් වෙයි. මෙහි දු පාළි විභාගය ආයතනයමකයෙහි කී නයින් මැ දතයුතු. ප්‍රඥප්තිවාරාදි තුන් මහාචාර ද අවශෙෂ අනාරචාර ද කාලප්‍රභේදය ද ආයතනයමකයෙහි මෙකී. ධාතු අටළොසක් වන බැවින් නයවිකල්ප ආයතනයමකයට වඩා අධික වෙයි. එ හැම ආයතනයමකයෙහි කී නයානුසාරයෙන් ගතයුතු.

සම්මයමක

මූලයමකයෙහි දෙසූ කුශලාදි ධර්මයන් සත්‍යය වශයෙන් සඳිග්‍රහ කරනලද්දෙ 'සම්මයමක' නම් වෙයි. යට දක්වු නයින් මැ ප්‍රඥප්තිවාරාදි තුන් මහාචාරයෝ ද අනාරචාරාදි අවශෙෂ ප්‍රභේදයෝ ද දතයුත්තාහ. ප්‍රඥප්තිවාරයෙහි සතර සත්‍යයන්ගේ වශයෙන් පදශොධනචාර, පදශොධන මූලවක්‍රචාර, ශුද්ධසත්‍යචාර, ශුද්ධසත්‍ය-මූත්‍රවක්‍රචාර යන මේ සතරචාරයහි යමක සංඛ්‍යාව දතයුතු.

ප්‍රචාන්තිවාරයෙහි ප්‍රත්‍යුත්පන්නපුද්ගලචාර අනුලෝමනයෙහි නිරොධයාගේ උත්පාදනිරොධ නොයෙදෙන බැවින් දුක්ඛසත්‍යය මුල් කොට සමුදයසත්‍යය මාර්ගසත්‍යය සමග යමක දෙකක් ද සමුදයසත්‍යය මුල් කොට මාර්ගසත්‍යය සමග එකක් ද යි යමක තුනක් ලැබෙයි. ප්‍රතිලෝමනයෙහි ද අවකාශවාරාදියෙහි ද එ පමණ මැ වෙයි. මෙසේ හැම වාරයෙහි මැ තුන් තුන් යමකයන්ගේ වශයෙන් යමක ගිණියැයුතු.

සත්‍යයමක ප්‍රචාන්තිවාරයෙහි නිරොධසත්‍යය නො ලැබේ මැ යි. සමුදයසත්‍යයත් මාර්ගසත්‍යයත් යන දෙක ප්‍රචාන්තියෙහි මැ ලැබෙයි. දුක්ඛසත්‍යය ව්‍යුතිප්‍රතිසන්ධියෙහි දු ප්‍රචාන්තියෙහි දු ලැබෙයි. කාල භේදය ව්‍යුතිප්‍රතිසන්ධිත්ගේ ද ප්‍රචාන්තියගේ ද වශයෙන් ලැබෙයි. ලැබෙන පරිදි අත් විනිශ්චය දතයුතු.

සංස්කාරයමක

මූලයමකයෙහි දෙසූ කුශලාදි ධර්මයන් ලැබෙන පරිදි එක දෙශයෙකින් ගෙන සංස්කාරයන්ගේ වශයෙන් සඛිග්‍රහ කරනලද්දේ සංස්කාරයමක නම් වෙයි. කායසංස්කාර, වාක්සංස්කාර, විත-සංස්කාර විසින් සංස්කාර තුනෙකි. මෙහි දු ප්‍රඥප්තිවාරාදි තුන් මහාවාරයෝ ද අනතරවාරයෝ ද අවශෙෂ ප්‍රභේදයෝ ද පළමු කී නැයිත් මැ දකයුත්තාහ.

ප්‍රඥප්තිවාරයෙහි : පදශොධනවාර අනුලොමනයෙහි යමක තුනෙකැ ප්‍රතිලොමනයෙහි තුනෙකැ යි යමක සයෙක් වෙයි. පදශොධනමූලවක්‍රවාරයෙහි එකෙකි. සංස්කාරය මුල් කොට යමක දෙකක් දෙකක් බැවින් සයෙකැ ප්‍රතිලොමනයෙහි සයෙකැ යි යමක දෙළොසෙකි. ශුඛමූලවක්‍රවාරය මෙහි නො ගන්නාලද යැ.

ප්‍රවාක්තිවාරයෙහි : ප්‍රත්‍යුත්පන්නකාල පුද්ගලවාර අනුලොමනයෙහි කායසංස්කාරය මුල් කොට යමක දෙකෙක් ද වාක්සංස්කාරය මුල් කොට එකෙක් ද යි යමක තුනෙක් ලැබෙයි. ප්‍රතිලොමනයෙහි ද අවකාශාදි වාරයන්හි ද තුන් තුන් යමක විසින් යමක සංඛ්‍යා දකයුතු.

අනුසයයමක

මූලයමකයෙහි දෙසූ කුශලාදි ධර්මයන් ලැබෙන අයුරින් එක දෙශයෙකින් ගෙන අනුශයයන්ගේ වශයෙන් සඛිග්‍රහ කරනලද්දේ 'අනුසයයමක' නම් වෙයි. මෙහි පරිවේෂදවාර යැ පරිවේෂනනුදෙස-වාර යැ උපපත්තිවිධානවාර යැ යි වාර තුනෙක් වෙයි. යළි අනුසයවාර යැ සානුසයවාර යැ පජ්ජනවාර යැ සුරික්ඛවාද යැ පහින-වාර යැ උපපජ්ජනවාර යැ ධාතුවාර යැ යි සත් මහාවාරයෙක් වෙයි.

මෙහි අනුසයවාර අනුලොම ප්‍රතිලොම නය විසින් ද්විවිධ ය. අනුලොම නයෙහි පුද්ගලවාර යැ අවකාශවාර යැ පුද්ගලාවකාශ-වාර යැ යි අතුරු වාර තුනෙක් වෙයි. පුද්ගලවාරයෙහි කාම-රාගානුසය මුල් කොට යමක සයෙකැ පටිසානුසය මුල් කොට පසෙකැ මානානුසය මුල් කොට සතරෙකැ දිට්ඨානුසය මුල් කොට තුනෙකැ විචිකිච්ඡානුසය මුල් කොට දෙකෙකැ භවරාගානුසය මුල් කොට එකෙකැ යි එකමූලක යමක එක්විස්සෙක් වෙයි. යළි දුක-මූලක පසෙකැ තිකමූලක සතරෙකැ චතුස්සමූලක තුනෙකැ පඤ්චක-මූලක දෙකෙකැ ඡක්ඛමූලක එකෙකැ යි අනාය වූ ද යමක පස-ළොසෙක් වෙයි. පළමු එක්විස්ස හා සමග පුද්ගලවාරයෙහි සතිස් යමකයෝ වෙති.

මෙසේ මැ අවකාශවාරයෙහි සතිසෙකැ පුද්ගලාවකාශවාරයෙහි සතිසෙකැ යි අනුලෝමනයෙහි අටතුරාසියක් යමකයෝ වෙති. එපරිදි මැ ප්‍රතිලෝමනයෙහි දු අටතුරාසියෙකි. සියල්ල එක් වැ දෙසිය සොළසෙකි. පාවණ්‍ය සාරසිය දෙතිසෙකි. අසී අටසිය සුසැටෙකි. මෙ පරිදි සානුසයවාර යැ පජ්ඣනවාර යැ පරික්කු-වාර යැ පනිනවාර යැ උපපජ්ජනවාර යැ යන වාර පසෙහි දු එකෙකි වාරයෙහි මෙතෙක් මැ යමකයෝ ලැබෙති. යමක දෙගුණ කොට පාවණ්‍ය ද, එ දෙගුණ කොට අසීයෝ ද දතයුත්තාහ. අවකාශවාරයෙහි “යත්ත තත්ත” යි සප්තමී නිර්දේශ නො කොට “යතො තතො” යි පක්ඛමී නිර්දේශය මෙහි විශේෂයෙකි.

ධාතුවාරය: පාවණ්‍යවාර යැ විසර්ජනවාර යැ යි දෙපරිදි වෙයි. මෙහි එකෙකි යමකයෙහි එකෙකි පාවණ්‍යයෙක් මැ වෙයි. කාමධාතු-මූලක අනුලෝමපාවණ්‍ය ශුද්ධික සයෙකැ මිශ්‍රක තුනෙකැ යි නවයෙකි. එසේ මැ රූපධාතුමූලක නවයෙකැ අරූපධාතුමූලක නවයෙකැ යි අනුලෝමපාවණ්‍ය සත්විස්සෙකැ ප්‍රතිලෝමපාවණ්‍ය සත්විස්සෙකැ දුකමූලකපාවණ්‍ය සත්විස්සෙකැ යි එකාසු පාවණ්‍යවෝ වෙත්.

විත්තයමක

මූලයමකයෙහි දෙසු කුශලාදි ධර්මයන් ලැබෙන සේ එකදෙශ-යෙකින් ගෙන විත්ත වශයෙන් සභිග්‍රහ කරනලද්දේ ‘විත්තයමක’ නම් වෙයි. මෙහි මාතෘකා තැබීම යැ තැබූ මාතෘකා විසඳීම යැ යි වාර දෙකෙකි. මාතෘකායථනයෙහි පුද්ගලවාර යැ ධර්මවාර යැ පුද්-ගලධර්මවාර යැ යි ශුද්ධික මහාවාර තුනෙකි. “සරාගං විත්තං” ආදී සොළොස්පදයෙන් වෙසෙසනලද පුද්ගලවාර සොළොසෙකැ ධර්මවාර සොළොසෙකැ පුද්ගලධර්මවාර සොළොසෙකැ යි මිශ්‍රක-වාර අටසාලිසෙක් වෙයි. “කුසලං විත්තං” ආදී නයින් දෙසිය සසැටක් අභිධර්මමාතෘකා පදයන්ගේ වශයෙන් කුශලාදි පදයෙන් වෙසෙසනලද පුද්ගලවාර දෙසිය සසැටෙකැ ධර්මවාර දෙසිය සසැ-ටෙක පුද්ගලධර්මවාර දෙසිය සසැටෙකැ යි සත්සිය අටානුවක් මිශ්‍රකවාරයෝ වෙති.

ඔවුනතුරෙහි ශුද්ධිකපුද්ගල මහාවාරයෙහි: උත්පාදනිරොධකාල-සම්භෙදවාර යැ උත්පාදෙන්පන්නවාර යැ නිරොධොත්පන්නවාර යැ උත්පාදවාර යැ නිරොධවාර යැ උත්පාදනිරොධවාර යැ උත්පද්‍ය-මානනිරොධවාර යැ උත්පද්‍යමානොත්පන්නවාර යැ නිරුධ්‍යමා-නොත්පන්නවාර යැ උත්පන්නොත්පාදවාර යැ අනිත්‍යානාගතවාර යැ උත්පන්නොත්පද්‍යමානවාර යැ නිරුද්ධනිරුධ්‍යමානවාර යැ අනිත්‍යානා-කාලවාර යැ යි අනතරවාර තුදුසෙකි.

ඔවුනතුරෙහි: උත්පාදවාර යැ නිරෝධවාර යැ උත්පාදනිරෝධ-
වාර යැ යන මේ වාරත්‍රයෙහි අනුලෝම ප්‍රතිලෝම වශයෙන්
සයක් සයක් බැවින් අටළොස් යමකයෙක් වෙයි. උත්පත්තොත්-
පාදවාරයෙහි අතීතානාගතකාල වශයෙන් අනුලෝම නය දෙකෙකු
ප්‍රතිලෝම නය දෙකෙකු යි යමක සතරෙකි. සෙසු වාරයන් අතු-
රෙහි ආදියෙහි කී වාරත්‍රය යැ අනන්තරවාරත්‍රය යැ අවසානවාර
සතර යැ යන දසවාරයෙහි එකෙකි වාරයෙහි අනුලෝම එකෙකු
ප්‍රතිලෝම එකෙකු යි යමක ෦෪ සෙකි. මෙසේ තුදුස් අතුරුවාර-
යෙහි යමක දෙසාළසෙක් ලැබෙයි. එහි පාව්‍යා සුවාසුවකි. අඤ්චි
එක්සිය අටසැටෙකි. ශුද්ධික ධර්මවාරයෙහි ද ශුද්ධික පුද්ගලධර්ම-
වාරයෙහි ද මෙතෙක් මැ යමකයෝ වෙති. සියලු යමක එක්සිය
සවිස්සෙකු. එමෙන් දෙගුණයක් පාව්‍යා ද එමෙන් දෙගුණයක්
අඤ්චියෝ ද වෙති. මෙසෙයින් සෙසු වාරයන්හි ද යමක සංඛ්‍යා
දතයුතු.

ධම්මයමක

මූලයමකයෙහි දෙසු කුශලාදි ධර්මයන්ගේ මාත්‍යකා තබා
විත්තයමකයට අනතුරු වැ සඬග්‍රහ කරනලද්දේ ‘ධම්මයමක’ නම්
වෙයි. මෙහි පාළි විභාගය සංක්‍ෂිප්තයමකයෙහි මෙනි. ප්‍රඥප්තිවාර-
යෙහි කුශලාදිධර්මයන්ගේ වශයෙන් පදශොධනවාර යැ පදශොධන-
මූලවක්‍රවාර යැ ශුද්ධධර්මවාර යැ ශුද්ධධර්මමූලවක්‍රවාර යැ යන
මේ නය සතරෙහි යමක සංඛ්‍යා පළමු කී නයානුසාරයෙන්
සලකන්නෙ යැ.

ප්‍රමාත්තිවාරයෙහි: ප්‍රත්‍යුත්පන්න පුද්ගලවාර අනුලෝමනයෙහි
කුශලධර්ම මුල් කොට යමක දෙකෙකු අකුශලධර්ම මුල් කොට
එකෙකු යි යමක තුනෙක් ලැබෙයි. ප්‍රතිලෝම නයෙහි ද අව-
කාශාදිවාරයන්හි ද මෙතෙක් මැ වෙයි. හැමවාරයෙකු මැ තුන්
තුන් යමකයෝ ගිණියැ යුක්තාහ.

ඉන්ද්‍රියයමක

මූලයමකයෙහි දෙසු කුශලාදි ධර්මයන් ලැබෙන පරිදි එක-
දෙශයෙකින් ගෙන ඉන්ද්‍රියන්ගේ වශයෙන් සඬග්‍රහ කරනලද්දේ
‘ඉන්ද්‍රියයමක’ නම් වෙයි. පාළි විභාගය සංක්‍ෂිප්තයමකාදියෙහි මෙනි.
ප්‍රඥප්තිවාරාදි තුන් මහාවාරයෝ ද අවශෙෂ අනන්තරවාරයෝ ද කාල-
ප්‍රභේදය ද සංක්‍ෂිප්තයමකයෙහි ආ පරිදි මැ ගතයුතු. ඉන්ද්‍රිය සංඛ්‍යා
බොහෝ බැවින් ධාතුයමකයට ද වඩා මෙහි යමකවිකල්පයෝ
වෙති. පළමු කී නයානුසාරයෙන් නයවිභාග දතයුතු.

කරහම්පිටිගොධ සුමනසාර

සතරකෝරළ මහදිසාවේ

ප්‍රධාන සංඝනායක සථවිර

රෙවත පිරිවෙන,

මාකඩවර,

හිඟුල.

85. 6. 21.

THE PALI ALPHABET

IN SINHALA CHARACTERS

VOWELS

අ a ආ ā ඉ i ටී ī උ u ඌ ū එ ē ඔ ō

CONSONANTS

කka	ඛkha	ගga	ඝgha	ඞṅa			
චca	ඡcha	ජja	ඣjha	ඤña			
ටta	ඨtha	ඩḍa	ඬḍha	ණna			
තta	ථtha	දda	ධdha	නna			
පpa	ඵpha	බba	භbha	මma			
යya	රra	ලla	වva	සsa			
හha	භbha	ළla	ආṃ				
කka	කාkā	කිki	කීkī	කුku	කූkū	කෙkē	කෝkō
ඛkha	ඛාkhā	ඛිkhi	ඛීkhī	ඛුkhu	ඛූkhū	ඛෙkhē	ඛෝkhō
ගga	ගාgā	ගිgi	ගීgī	ගුgu	ගූgū	ගෙgē	ගෝgō

CONJUNCT-CONSONANTS

කක ka	කඤ ඤ ṅa	ත් ra	මෙ mpha
කඛ kha	භ භ bha	ද් dda	බ, ඔ mba
කය ya	ඤ ña	ද් dda	මෙ mpha
කි kri	ඡ ඡ cha	ද් dra	මෙ mma
කච cha	ඤ ඤ ña	ඳ්, ඩ් dva	මෙ mha
කඡ cha	ඤ ඤ ña	ධ් dhva	ය, ය ya
කඨ tha	ඤ ña	න් nta	ය ya
කඳ da	ඨ, ඨ pha	න් nta	ල la
කඳ ga	ධ් dda	න් nda	ල ya
කඳ ṅa	ඬ ḍa	න් ndha	ල lha
ග ra	භ භ bha	න් nna	ව vha
ධ් dhka	භ භ bha	න් nna	ස sa
ඳ da	භ භ bha	ප pa	ස sma
ඳ ṅa	භ භ bha	ප pa	ස sma
ඳ ṅha	භ, ඩ් dda	ප pa	ස sma
ච ca	න් nta	බ් bba	භ bha
ච ඡ cha	න් nta	බ් bba	භ bha
ජ ja	න් nta	බ් bba	භ bha
ජ jha	න් nta	බ් bba	භ bha
ඤ ña	න් nta	බ් bba	භ bha

ආ ā ටී ī උ u ඌ ū එ ē

සමකප්පකරණ - ප්‍රථමභාගය

විසය සූචි

1. මූලයමක 2 - 33

1. පඤ්ඤානති උදෙසවාරො	2-15
2. නිදෙසවාරො	16-33

2. ඛනධයමක 34 - 139

1. පඤ්ඤානති උදෙසවාරො	34-41
2. පඤ්ඤානති නිදෙසවාරො	42-61
3. පච්ඡති උප්පාදවාරො	62-85
4. පච්ඡති නිරොධවාරො	86-111
5. උප්පාද නිරොධවාරො	112-133
6. පරිඤ්ඤාවාරො	134-139

3. ආයතනයමක 140 - 413

1. පඤ්ඤානති උදෙසවාරො	140-147
2. පඤ්ඤානති නිදෙසවාරො	148-159
3. පච්ඡති උප්පාදවාරො	160-267
4. පච්ඡති නිරොධවාරො	268-357
5. උප්පාද නිරොධවාරො	358-407
6. පරිඤ්ඤාවාරො	406-413

4. ධාතුයමක 414 - 433

1. උදෙසවාරො	414-419
2. පඤ්ඤානති නිදෙසවාරො	420-429
3. උප්පාදවාරො	430-433
4. පරිඤ්ඤාවාරො	432-433

5. සඛයමක 434 - 553

1. උදෙසවාරො	434-437
2. නිදෙසවාරො	438-445
3. උප්පාදවාරො	446-487
4. නිරොධවාරො	488-525
5. උප්පාදනිරොධවාරො	526-547
6. පරිඤ්ඤාවාරො	548-553

අතිශයම පිටත
යමක පිටත

අභිධම්මපිටකේ

සම කප්පකරණං

නමො තස්ස භගවතො අරහතො සමාසම්බුද්ධස්ස

1. මූලයමකං

1. පඤ්ඤානිඋද්දෙසවාරො

1. යෙ කෙව් කුසලා ධර්මා සබ්බෙ තෙ කුසලමූලා, යෙ චා පන කුසලමූලා සබ්බෙ තෙ ධර්මා කුසලා.

2. යෙ කෙව් කුසලා ධර්මා සබ්බෙ තෙ කුසලමූලෙන එකමූලා, යෙ චා පන කුසලමූලෙන එකමූලා සබ්බෙ තෙ ධර්මා කුසලා.

3. යෙ කෙව් කුසලමූලෙන එකමූලා ධර්මා සබ්බෙ තෙ කුසලමූලෙන අඤ්ඤාමඤ්ඤමූලා, යෙ චා පන කුසලමූලෙන අඤ්ඤාමඤ්ඤමූලා සබ්බෙ තෙ ධර්මා කුසලා.

4. යෙ කෙව් කුසලා ධර්මා සබ්බෙ තෙ කුසලමූලමූලා, යෙ චා පන කුසලමූලමූලා සබ්බෙ තෙ ධර්මා කුසලා.

5. යෙ කෙව් කුසලා ධර්මා සබ්බෙ තෙ කුසලමූලෙන එකමූලමූලා, යෙ චා පන කුසලමූලෙන එකමූලමූලා සබ්බෙ තෙ ධර්මා කුසලා.

6. යෙ කෙව් කුසලමූලෙන එකමූලමූලා ධර්මා සබ්බෙ තෙ කුසලමූලෙන අඤ්ඤාමඤ්ඤමූලමූලා, යෙ චා පන කුසලමූලෙන අඤ්ඤාමඤ්ඤමූලමූලා සබ්බෙ තෙ ධර්මා කුසලා.

යමකප්‍රකරණ

ඒ හඟවත් අර්හත් සම්මාසම්බුදුරජාණන් වහන්සේට
නමස්කාර වේවා.

1. මූලයමක.

1. ප්‍රඥප්ති උද්දෙශවාර

1. කුශල ස්වභාව වූ යමකිසි ධර්ම කෙනෙක් ඇද්ද එ හැම කුශලමූල වෙන් ද, යළි යම කුශලමූල කෙනෙක් හෝ ඇද්ද එ හැම ධර්මයෝ කුශල වෙන් ද.

2. කුශල ස්වභාව වූ යමකිසි ධර්ම කෙනෙක් ඇද්ද එ හැම කුශලමූල විසින් එකමූල (සමානමූල) වෙන් ද, යළි කුශලමූල විසින් එකමූල වූ යම ධර්ම කෙනෙක් හෝ ඇද්ද එ හැම ධර්මයෝ කුශල වෙන් ද.

3. කුශලමූල විසින් එකමූල වූ යමකිසි ධර්ම කෙනෙක් ඇද්ද එ හැම ධර්මයෝ කුශලමූල විසින් අන්‍යෝන්‍යමූල වෙන් ද, යළි කුශලමූල විසින් අන්‍යෝන්‍යමූල වූ යම ධර්ම කෙනෙක් හෝ ඇද්ද එ හැම ධර්මයෝ කුශල වෙන් ද.

4. කුශල ස්වභාව වූ යමකිසි ධර්ම කෙනෙක් ඇද්ද එ හැම ධර්මයෝ කුශලමූල සඛ්‍යාත මූල (ධර්ම) වෙන් ද, යළි කුශලමූල මූල වූ යම ධර්ම කෙනෙක් හෝ ඇද්ද එ හැම ධර්මයෝ කුශල වෙන් ද.

5. කුශල ස්වභාව වූ යමකිසි ධර්ම කෙනෙක් ඇද්ද එ හැම කුශලමූල විසින් එකමූල (සමානමූල) වූ මූල වෙන් ද, යළි කුශල මූල විසින් එකමූලමූල වූ යම ධර්ම කෙනෙක් හෝ ඇද්ද එ හැම ධර්මයෝ කුශල වෙන් ද.

6. කුශලමූල විසින් එකමූලමූල වූ යමකිසි ධර්ම කෙනෙක් ඇද්ද එ හැම කුශලමූල විසින් අන්‍යෝන්‍යමූලමූල වෙන් ද, යළි කුශලමූල විසින් අන්‍යෝන්‍යමූලමූල වූ යම ධර්ම කෙනෙක් හෝ ඇද්ද එ හැම ධර්මයෝ කුශල වෙන් ද.

7. යෙ කෙවි කුසලා ධර්මා සබ්බෙ නෙ කුසලමූලකා, යෙ වා පන කුසලමූලකා සබ්බෙ නෙ ධර්මා කුසලා.

8. යෙ කෙවි කුසලා ධර්මා සබ්බෙ නෙ කුසලමූලෙන ඵකමූලකා, යෙ වා පන කුසලමූලෙන ඵකමූලකා සබ්බෙ නෙ ධර්මා කුසලා.

9. යෙ කෙවි කුසලමූලෙන ඵකමූලකා ධර්මා සබ්බෙ නෙ කුසලමූලෙන අකුසලමූලකා, යෙ වා පන කුසලමූලෙන අකුසලමූලකා සබ්බෙ නෙ ධර්මා කුසලා.

10. යෙ කෙවි කුසලා ධර්මා සබ්බෙ නෙ කුසලමූලමූලකා, යෙ වා පන කුසලමූලමූලකා සබ්බෙ නෙ ධර්මා කුසලා.

11. යෙ කෙවි කුසලා ධර්මා සබ්බෙ නෙ කුසලමූලෙන ඵකමූලමූලකා, යෙ වා පන කුසලමූලෙන ඵකමූලමූලකා සබ්බෙ නෙ ධර්මා කුසලා.

12. යෙ කෙවි කුසලමූලෙන ඵකමූලමූලකා ධර්මා සබ්බෙ නෙ කුසලමූලෙන අකුසලමූලකා, යෙ වා පන කුසලමූලෙන අකුසලමූලකා¹ සබ්බෙ නෙ ධර්මා කුසලා.

කුසලපද්ධතියවතුකකං.

13. යෙ කෙවි අකුසලා ධර්මා සබ්බෙ නෙ අකුසලමූලා, යෙ වා පන අකුසලමූලා සබ්බෙ නෙ ධර්මා අකුසලා.

14. යෙ කෙවි අකුසලා ධර්මා සබ්බෙ නෙ අකුසලමූලෙන ඵකමූලා, යෙ වා පන අකුසලමූලෙන ඵකමූලා සබ්බෙ නෙ ධර්මා අකුසලා.

1. අකුසලමූලකා - P.T.S.

7. කුශල ස්වභාව වූ යමකිසි ධර්ම කෙනෙක් ඇද්ද එ හැම කුශලමූල ඇත්තාහු වෙත් ද, යළි කුශලමූල ඇති යම ධර්ම කෙනෙක් හෝ ඇද්ද එ හැම ධර්මයෝ කුශල වෙත් ද.

8. කුශල ස්වභාව වූ යමකිසි ධර්ම කෙනෙක් ඇද්ද එ හැම කුශලමූල විසින් එකමූල (සමානමූල) ඇත්තාහු වෙත් ද, යළි කුශල මූල විසින් එකමූල ඇති යම ධර්ම කෙනෙක් හෝ ඇද්ද එ හැම ධර්මයෝ කුශල වෙත් ද.

9. කුශලමූල විසින් එකමූල ඇති යමකිසි ධර්ම කෙනෙක් ඇද්ද, එ හැම කුශලමූල විසින් අන්‍යෝන්‍යමූල ඇත්තාහු වෙත් ද, යළි කුශලමූල විසින් අන්‍යෝන්‍යමූල ඇති යම ධර්ම කෙනෙක් හෝ ඇද්ද එ හැම ධර්මයෝ කුශල වෙත් ද.

10. කුශල ස්වභාව වූ යමකිසි ධර්ම කෙනෙක් ඇද්ද එ හැම කුශලමූල සංඛ්‍යාත මූල ඇත්තාහු වෙත් ද, යළි කුශලමූල සංඛ්‍යාත මූල ඇති යම ධර්ම කෙනෙක් හෝ ඇද්ද එ හැම ධර්මයෝ කුශල වෙත් ද.

11. කුශල ස්වභාව වූ යමකිසි ධර්ම කෙනෙක් ඇද්ද එ හැම කුශලමූල විසින් එකමූල (සමානමූල) වූ මූල ඇත්තාහු වෙත් ද, යළි කුශලමූල විසින් එකමූල වූ මූල ඇති යම ධර්ම කෙනෙක් හෝ ඇද්ද එ හැම ධර්මයෝ කුශල වෙත් ද.

12. කුශලමූල විසින් එකමූල (සමානමූල) වූ මූල ඇති යමකිසි ධර්ම කෙනෙක් ඇද්ද එ හැම කුශලමූල විසින් අන්‍යෝන්‍ය මූල වූ මූල ඇත්තාහු වෙත් ද, යළි කුශලමූල විසින් අන්‍යෝන්‍ය මූල වූ මූල ඇති යම ධර්ම කෙනෙක් හෝ ඇද්ද එ හැම ධර්මයෝ කුශල වෙත් ද.

කුශලපද නය චතුෂ්ක සි.

13. අකුශල ස්වභාව වූ යමකිසි ධර්ම කෙනෙක් ඇද්ද එ හැම අකුශලමූල වෙත් ද, යළි අකුශලමූල වූ යම ධර්ම කෙනෙක් හෝ ඇද්ද එ හැම ධර්මයෝ අකුශල වෙත් ද.

14. අකුශල ස්වභාව වූ යම ධර්ම කෙනෙක් ඇද්ද එ හැම අකුශලමූල විසින් එකමූල (සමානමූල) වෙත් ද, යළි අකුශලමූල විසින් එකමූල වූ යම ධර්ම කෙනෙක් හෝ ඇද්ද එ හැම ධර්මයෝ අකුශල වෙත් ද.

15. යෙ කෙච්ඡි අකුසලමූලෙන ඵකමූලා ධම්මා සබ්බෙ තෙ අකුසලමූලෙන අඤ්ඤමඤ්ඤමූලා, යෙ චා පන අකුසලමූලෙන අඤ්ඤමඤ්ඤමූලා සබ්බෙ තෙ ධම්මා අකුසලා.

16. යෙ කෙච්ඡි අකුසලා ධම්මා සබ්බෙ තෙ අකුසලමූලමූලා, යෙ චා පන අකුසලමූලමූලා සබ්බෙ තෙ ධම්මා අකුසලා.

17. යෙ කෙච්ඡි අකුසලා ධම්මා සබ්බෙ තෙ අකුසලමූලෙන ඵකමූලමූලා, යෙ චා පන අකුසලමූලෙන ඵකමූලමූලා සබ්බෙ තෙ ධම්මා අකුසලා.

18. යෙ කෙච්ඡි අකුසලමූලෙන ඵකමූලමූලා ධම්මා සබ්බෙ තෙ අකුසලමූලෙන අඤ්ඤමඤ්ඤමූලමූලා, යෙ චා පන අකුසලමූලෙන අඤ්ඤමඤ්ඤමූලමූලා සබ්බෙ තෙ ධම්මා අකුසලා.

19. යෙ කෙච්ඡි අකුසලා ධම්මා සබ්බෙ තෙ අකුසලමූලකා, යෙ චා පන අකුසල මූලකා සබ්බෙ තෙ ධම්මා අකුසලා.

20. යෙ කෙච්ඡි අකුසලා ධම්මා සබ්බෙ තෙ අකුසලමූලෙන ඵකමූලකා, යෙ චා පන අකුසලමූලෙන ඵකමූලකා සබ්බෙ තෙ ධම්මා අකුසලා.

21. යෙ කෙච්ඡි අකුසලමූලෙන ඵකමූලකා ධම්මා සබ්බෙ තෙ අකුසලමූලෙන අඤ්ඤමඤ්ඤමූලකා, යෙ චා පන අකුසලමූලෙන අඤ්ඤමඤ්ඤමූලකා සබ්බෙ තෙ ධම්මා අකුසලා.

22. යෙ කෙච්ඡි අකුසලා ධම්මා සබ්බෙ තෙ අකුසලමූලමූලකා, යෙ චා පන අකුසලමූලමූලකා සබ්බෙ තෙ ධම්මා අකුසලා.

23. යෙ කෙච්ඡි අකුසලා ධම්මා සබ්බෙ තෙ අකුසලමූලෙන ඵකමූලමූලකා, යෙ චා පන අකුසලමූලෙන ඵකමූලමූලකා සබ්බෙ තෙ ධම්මා අකුසලා.

15. අකුශලමූල විසින් එකමූල වූ යම්කිසි ධර්ම කෙනෙක් ඇද්ද එ හැම අකුශලමූල විසින් අන්‍යෝන්‍යමූල වෙන් ද, යළි අකුශලමූල විසින් අන්‍යෝන්‍යමූල වූ යම් ධර්ම කෙනෙක් හෝ ඇද්ද එ හැම ධර්මයෝ අකුශල වෙන් ද.

16. අකුශල ස්වභාව වූ යම් ධර්ම කෙනෙක් ඇද්ද එ හැම අකුශලමූල වූ මූල වෙන් ද, යළි අකුශලමූල සංඛ්‍යාත මූල වූ යම් ධර්ම කෙනෙක් හෝ ඇද්ද එ හැම ධර්මයෝ අකුශල වෙන් ද.

17. අකුශල ස්වභාව වූ යම්කිසි ධර්ම කෙනෙක් ඇද්ද එ හැම අකුශලමූල විසින් එකමූල වූ මූල වෙන් ද, යළි අකුශල මූල විසින් එකමූල සංඛ්‍යාත මූල වූ යම් ධර්ම කෙනෙක් හෝ ඇද්ද එ හැම ධර්මයෝ අකුශල වෙන් ද.

18. අකුශලමූල විසින් එකමූලමූල වූ යම්කිසි ධර්ම කෙනෙක් ඇද්ද එ හැම අකුශලමූල විසින් අන්‍යෝන්‍යමූල වෙන් ද, යළි අකුශලමූල විසින් අන්‍යෝන්‍යමූලමූල වූ යම් ධර්ම කෙනෙක් හෝ ඇද්ද එ හැම ධර්මයෝ අකුශල වෙන් ද.

19. අකුශල ස්වභාව වූ යම්කිසි ධර්ම කෙනෙක් ඇද්ද එ හැම අකුශලමූල ඇත්තාහු වෙන් ද, යළි අකුශලමූල ඇති යම් ධර්ම කෙනෙක් හෝ ඇද්ද එ හැම ධර්මයෝ අකුශල වෙන් ද.

20. අකුශල ස්වභාව වූ යම්කිසි ධර්ම කෙනෙක් ඇද්ද එ හැම අකුශලමූල විසින් එකමූල (සමානමූල) ඇත්තාහු වෙන් ද, යළි අකුශලමූල විසින් එකමූල (සමානමූල) ඇති යම් ධර්ම කෙනෙක් හෝ ඇද්ද එ හැම ධර්මයෝ අකුශල වෙන් ද.

21. අකුශලමූල විසින් එකමූල ඇති යම්කිසි ධර්ම කෙනෙක් ඇද්ද එ හැම අකුශලමූල විසින් අන්‍යෝන්‍යමූල ඇත්තාහු වෙන් ද, යළි අකුශලමූල විසින් අන්‍යෝන්‍යමූල ඇති යම් ධර්ම කෙනෙක් හෝ ඇද්ද එ හැම ධර්මයෝ අකුශල වෙන් ද.

22. අකුශල ස්වභාව වූ යම්කිසි ධර්ම කෙනෙක් ඇද්ද, එ හැම අකුශලමූල වූ මූල ඇත්තාහු වෙන් ද, යළි අකුශලමූල වූ මූල ඇති යම් ධර්ම කෙනෙක් හෝ ඇද්ද එ හැම ධර්මයෝ අකුශල වෙන් ද.

23. අකුශල ස්වභාව වූ යම්කිසි ධර්ම කෙනෙක් ඇද්ද, එ හැම අකුශලමූල විසින් එකමූල වූ මූල ඇත්තාහු වෙන් ද, යළි අකුශලමූල විසින් එකමූල වූ මූල ඇති යම් ධර්ම කෙනෙක් හෝ ඇද්ද එ හැම ධර්මයෝ අකුශල වෙන් ද.

24. යෙ කෙච් අකුසලමූලෙන එකමූලමූලකා ධම්මා සබ්බෙ
තෙ අකුසලමූලෙන අඤ්ඤමඤ්ඤමූලමූලකා, යෙ චා පන අකුසල-
මූලෙන අඤ්ඤමඤ්ඤමූලමූලකා සබ්බෙ තෙ ධම්මා අකුසලා.

අකුසලපදනායවතුකකං.

25. යෙ කෙච් අබ්‍යාකතා ධම්මා සබ්බෙ තෙ අබ්‍යාකතමූලා,
යෙ චා පන අබ්‍යාකතමූලා සබ්බෙ තෙ ධම්මා අබ්‍යාකතා.

26. යෙ කෙච් අබ්‍යාකතා ධම්මා සබ්බෙ තෙ අබ්‍යාකතමූලෙන
එකමූලා, යෙ චා පන අබ්‍යාකතමූලෙන එකමූලා සබ්බෙ තෙ
ධම්මා අබ්‍යාකතා.

27. යෙ කෙච් අබ්‍යාකතමූලෙන එකමූලා ධම්මා සබ්බෙ
තෙ අබ්‍යාකතමූලෙන අඤ්ඤමඤ්ඤමූලා, යෙ චා පන අබ්‍යාකත-
මූලෙන අඤ්ඤමඤ්ඤමූලා සබ්බෙ තෙ ධම්මා අබ්‍යාකතා.

28. යෙ කෙච් අබ්‍යාකතා ධම්මා සබ්බෙ තෙ අබ්‍යාකතමූල-
මූලා, යෙ චා පන අබ්‍යාකතමූලමූලා සබ්බෙ තෙ ධම්මා අබ්‍යාකතා.

29. යෙ කෙච් අබ්‍යාකතා ධම්මා සබ්බෙ තෙ අබ්‍යාකතමූලෙන
එකමූලමූලා, යෙ චා පන අබ්‍යාකතමූලෙන එකමූලමූලා සබ්බෙ
තෙ ධම්මා අබ්‍යාකතා.

30. යෙ කෙච් අබ්‍යාකතමූලෙන එකමූලමූලා ධම්මා සබ්බෙ
තෙ අබ්‍යාකතමූලෙන අඤ්ඤමඤ්ඤමූලමූලා, යෙ චා පන අබ්‍යාකත-
මූලෙන අඤ්ඤමඤ්ඤමූලමූලා සබ්බෙ තෙ ධම්මා අබ්‍යාකතා.

31. යෙ කෙච් අබ්‍යාකතා ධම්මා සබ්බෙ තෙ අබ්‍යාකතමූලකා,
යෙ චා පන අබ්‍යාකතමූලකා සබ්බෙ තෙ ධම්මා අබ්‍යාකතා.

24. අකුශලමූල විසින් එකමූල වූ මූල ඇති යමකිසි ධර්ම කෙනෙක් ඇද්ද එ හැම අකුශල ල විසින් අන්‍යෝන්‍යමූල වූ මූල ඇත්තාහු වෙත් ද, යළි අකුශලමූල විසින් අන්‍යෝන්‍යමූල වූ මූල ඇති ධර්ම කෙනෙක් හෝ ඇද්ද එ හැම ධර්මයෝ අකුශල වෙත් ද.

අකුශලපද නය වතුළක යි.

25. අව්‍යාකෘත ස්වභාව වූ යමකිසි ධර්ම කෙනෙක් ඇද්ද එ හැම අව්‍යාකෘතමූල වෙත් ද, යළි අව්‍යාකෘතමූල වූ යම ධර්ම කෙනෙක් හෝ ඇද්ද එ හැම ධර්මයෝ අව්‍යාකෘත වෙත් ද.

26. අව්‍යාකෘත ස්වභාව වූ යමකිසි ධර්ම කෙනෙක් ඇද්ද එ හැම අව්‍යාකෘතමූල විසින් එකමූල (සමානමූල) වෙත් ද, යළි අව්‍යාකෘතමූල විසින් එකමූල වූ යම ධර්ම කෙනෙක් හෝ ඇද්ද එ හැම ධර්මයෝ අව්‍යාකෘත වෙත් ද.

27. අව්‍යාකෘතමූල විසින් එකමූල වූ යමකිසි ධර්ම කෙනෙක් ඇද්ද එ හැම අව්‍යාකෘතමූල විසින් අන්‍යෝන්‍යමූල වෙත් ද, යළි අව්‍යාකෘතමූල විසින් අන්‍යෝන්‍යමූල වූ යම ධර්ම කෙනෙක් හෝ ඇද්ද එ හැම ධර්මයෝ අව්‍යාකෘත වෙත් ද.

28. අව්‍යාකෘත ස්වභාව වූ යමකිසි ධර්ම කෙනෙක් ඇද්ද එ හැම අව්‍යාකෘතමූල වූ මූල වෙත් ද, යළි අව්‍යාකෘතමූල සංඛ්‍යාත මූල වූ යම ධර්ම කෙනෙක් හෝ ඇද්ද එ හැම ධර්මයෝ අව්‍යාකෘත වෙත් ද.

29. අව්‍යාකෘත ස්වභාව වූ යමකිසි ධර්ම කෙනෙක් ඇද්ද එ හැම අව්‍යාකෘතමූල විසින් එකමූල වූ මූල වෙත් ද යළි අව්‍යාකෘතමූල විසින් එකමූලමූල වූ යම ධර්ම කෙනෙක් හෝ ඇද්ද එ හැම ධර්මයෝ අව්‍යාකෘත වෙත් ද.

30. අව්‍යාකෘතමූල විසින් එකමූලමූල වූ යමකිසි ධර්ම කෙනෙක් ඇද්ද එ හැම අව්‍යාකෘතමූල විසින් අන්‍යෝන්‍යමූල වූ මූල වෙත් ද, යළි අව්‍යාකෘතමූල විසින් අන්‍යෝන්‍යමූලමූල වූ යම ධර්ම කෙනෙක් හෝ ඇද්ද එ හැම ධර්මයෝ අව්‍යාකෘත වෙත් ද.

31. අව්‍යාකෘත ස්වභාව වූ යමකිසි ධර්ම කෙනෙක් ඇද්ද එ හැම අව්‍යාකෘතමූල ඇත්තාහු වෙත් ද, යළි අව්‍යාකෘතමූල ඇති යම ධර්ම කෙනෙක් හෝ ඇද්ද එ හැම ධර්මයෝ අව්‍යාකෘත වෙත් ද.

32. යෙ කෙච් අබ්‍යාකතා ධම්මා සබ්බෙ තෙ අබ්‍යාකතමූලෙන එකමූලකා, යෙ චා පන අබ්‍යාකතමූලෙන එකමූලකා සබ්බෙ තෙ ධම්මා අබ්‍යාකතා.

33. යෙ කෙච් අබ්‍යාකතමූලෙන එකමූලකා ධම්මා සබ්බෙ තෙ අබ්‍යාකතමූලෙන අසෘශ්වසෘශ්වමූලකා, යෙ චා පන අබ්‍යාකතමූලෙන අසෘශ්වසෘශ්වමූලකා සබ්බෙ තෙ ධම්මා අබ්‍යාකතා.

34. යෙ කෙච් අබ්‍යාකතා ධම්මා සබ්බෙ තෙ අබ්‍යාකතමූලමූලකා, යෙ චා පන අබ්‍යාකතමූලමූලකා සබ්බෙ තෙ ධම්මා අබ්‍යාකතා.

35. යෙ කෙච් අබ්‍යාකතා ධම්මා සබ්බෙ තෙ අබ්‍යාකතමූලෙන එකමූලමූලකා, යෙ චා පන අබ්‍යාකතමූලෙන එකමූලමූලකා සබ්බෙ තෙ ධම්මා අබ්‍යාකතා.

36. යෙ කෙච් අබ්‍යාකතමූලෙන එකමූලමූලකා ධම්මා සබ්බෙ තෙ අබ්‍යාකතමූලෙන අසෘශ්වසෘශ්වමූලමූලකා, යෙ චා පන අබ්‍යාකතමූලෙන අසෘශ්වසෘශ්වමූලමූලකා සබ්බෙ තෙ ධම්මා අබ්‍යාකතා.

අබ්‍යාකතපදනායවතුකකං.

37. යෙ කෙච් නාමා ධම්මා සබ්බෙ තෙ නාමමූලා, යෙ චා පන නාමමූලා සබ්බෙ තෙ ධම්මා නාමා.

38. යෙ කෙච් නාමා ධම්මා සබ්බෙ තෙ නාමමූලෙන එකමූලා, යෙ චා පන නාමමූලෙන එකමූලා සබ්බෙ තෙ ධම්මා නාමා.

39. යෙ කෙච් නාමමූලෙන එකමූලා ධම්මා සබ්බෙ තෙ නාමමූලෙන අසෘශ්වසෘශ්වමූලා, යෙ චා පන නාමමූලෙන අසෘශ්වසෘශ්වමූලා සබ්බෙ තෙ ධම්මා නාමා.

32. අව්‍යාකෘත ස්වභාව වූ යමකිසි ධර්ම කෙනෙක් ඇද්ද එ හැම අව්‍යාකෘතමූල විසින් එකමූල ඇත්තාහු වෙත් ද, යළි අව්‍යාකෘතමූල විසින් එකමූල ඇති යම් ධර්ම කෙනෙක් හෝ ඇද්ද එ හැම ධර්මයෝ අව්‍යාකෘත වෙත් ද.

33. අව්‍යාකෘතමූල විසින් එකමූල (සමානමූල) ඇති යමකිසි ධර්ම කෙනෙක් ඇද්ද එ හැම අව්‍යාකෘතමූල විසින් අන්‍යෝන්‍යමූල ඇත්තාහු වෙත් ද, යළි අව්‍යාකෘතමූල විසින් අන්‍යෝන්‍යමූල ඇති යම් ධර්ම කෙනෙක් හෝ ඇද්ද එ හැම ධර්මයෝ අව්‍යාකෘත වෙත් ද.

34. අව්‍යාකෘත ස්වභාව වූ යමකිසි ධර්ම කෙනෙක් ඇද්ද එ හැම අව්‍යාකෘතමූල වූ මූල ඇත්තාහු වෙත් ද, යළි අව්‍යාකෘත මූල වූ මූල ඇති යම් ධර්ම කෙනෙක් හෝ ඇද්ද එ හැම ධර්මයෝ අව්‍යාකෘත වෙත් ද.

35. අව්‍යාකෘත ස්වභාව වූ යමකිසි ධර්ම කෙනෙක් ඇද්ද එ හැම අව්‍යාකෘතමූල විසින් එකමූල වූ මූල ඇත්තාහු වෙත් ද, යළි අව්‍යාකෘතමූල විසින් එකමූල වූ මූල ඇති යම් ධර්ම කෙනෙක් හෝ ඇද්ද එ හැම ධර්මයෝ අව්‍යාකෘත වෙත් ද.

36. අව්‍යාකෘතමූල විසින් එකමූල වූ මූල ඇති යමකිසි ධර්ම කෙනෙක් ඇද්ද එ හැම අව්‍යාකෘතමූල විසින් අන්‍යෝන්‍යමූල වූ මූල ඇත්තාහු වෙත් ද, යළි අව්‍යාකෘතමූල විසින් අන්‍යෝන්‍යමූල වූ මූල ඇති යම් ධර්ම කෙනෙක් හෝ ඇද්ද එ හැම ධර්මයෝ අව්‍යාකෘත වෙත් ද.

අව්‍යාකෘතපද නයවතුමක යි.

37. නාම සංඛ්‍යාත යමකිසි ධර්ම කෙනෙක් ඇද්ද එ හැම නාමමූල වෙත් ද, යළි නාමමූල වූ යම් ධර්ම කෙනෙක් හෝ ඇද්ද එ හැම ධර්මයෝ නාම වෙත් ද.

38. නාම වූ යමකිසි ධර්ම කෙනෙක් ඇද්ද එ හැම නාම මූල විසින් එකමූල (සමානමූල) වෙත් ද, යළි නාමමූල විසින් එකමූල වූ යම් ධර්ම කෙනෙක් හෝ ඇද්ද එ හැම ධර්මයෝ නාම වෙත් ද.

39. නාමමූල විසින් එකමූල වූ යමකිසි ධර්ම කෙනෙක් ඇද්ද එ හැම නාමමූල විසින් අන්‍යෝන්‍යමූල වෙත් ද, යළි නාමමූල විසින් අන්‍යෝන්‍යමූල වූ යම් ධර්ම කෙනෙක් හෝ ඇද්ද එ හැම ධර්මයෝ නාම වෙත් ද.

40. යෙ කෙව් නාමා ධම්මා සබ්බෙ තෙ නාමමූලමූලා, යෙ වා පන නාමමූලමූලා සබ්බෙ තෙ ධම්මා නාමා.

41. යෙ කෙව් නාමා ධම්මා සබ්බෙ තෙ නාමමූලෙන ඵකමූලමූලා, යෙ වා පන නාමමූලෙන ඵකමූලමූලා සබ්බෙ තෙ ධම්මා නාමා.

42. යෙ කෙව් නාමමූලෙන ඵකමූලමූලා ධම්මා සබ්බෙ තෙ නාමමූලෙන අඤ්ඤාමූලමූලා, යෙ වා පන නාමමූලෙන අඤ්ඤාමූලමූලා සබ්බෙ තෙ ධම්මා නාමා.

43. යෙ කෙව් නාමා ධම්මා සබ්බෙ තෙ නාමමූලකා, යෙ වා පන නාමමූලකා සබ්බෙ තෙ ධම්මා නාමා.

44. යෙ කෙව් නාමා ධම්මා සබ්බෙ තෙ නාමමූලෙන ඵකමූලකා, යෙ වා පන නාමමූලෙන ඵකමූලකා සබ්බෙ තෙ ධම්මා නාමා.

45. යෙ කෙව් නාමමූලෙන ඵකමූලකා ධම්මා සබ්බෙ තෙ නාමමූලෙන අඤ්ඤාමූලකා, යෙ වා පන නාමමූලෙන අඤ්ඤාමූලකා සබ්බෙ තෙ ධම්මා නාමා.

46. යෙ කෙව් නාමා ධම්මා සබ්බෙ තෙ නාමමූලමූලකා, යෙ වා පන නාමමූලමූලකා සබ්බෙ තෙ ධම්මා නාමා.

47. යෙ කෙව් නාමා ධම්මා සබ්බෙ තෙ නාමමූලෙන ඵකමූලමූලකා, යෙ වා පන නාමමූලෙන ඵකමූලමූලකා සබ්බෙ තෙ ධම්මා නාමා.

40. නාම වූ යමකිසි ධර්ම කෙනෙක් ඇද්ද එ හැම නාම-
මූල විසින් එකමූල වූ මූල වෙත් ද, යළි නාමමූල වූ යම
ධර්ම කෙනෙක් හෝ ඇද්ද එ හැම ධර්මයෝ නාම වෙත් ද.

41. නාම වූ යමකිසි ධර්ම කෙනෙක් ඇද්ද එ හැම නාම-
මූල විසින් එකමූල වූ මූල වෙත් ද, යළි නාමමූල විසින්
එකමූල වූ යම ධර්ම කෙනෙක් හෝ ඇද්ද එ හැම ධර්මයෝ
නාම වෙත් ද.

42. නාමමූල විසින් එකමූල වූ යමකිසි ධර්ම කෙනෙක්
ඇද්ද එ හැම නාමමූල විසින් අන්‍යෝන්‍යමූල වූ මූල වෙත් ද,
යළි නාමමූල විසින් අන්‍යෝන්‍යමූල වූ යම ධර්ම කෙනෙක්
හෝ ඇද්ද එ හැම ධර්මයෝ නාම වෙත් ද.

43. නාම වූ යමකිසි ධර්ම කෙනෙක් ඇද්ද එ හැම නාම-
මූල ඇත්තාහු වෙත් ද, යළි නාමමූල ඇති යම ධර්ම කෙනෙක්
හෝ ඇද්ද එ හැම ධර්මයෝ නාම වෙත් ද.

44. නාම වූ යමකිසි ධර්ම කෙනෙක් ඇද්ද එ හැම නාමමූල
විසින් එකමූල ඇත්තාහු වෙත් ද, යළි නාමමූල විසින් එකමූල
ඇති යම ධර්ම කෙනෙක් හෝ ඇද්ද එ හැම ධර්මයෝ නාම
වෙත් ද.

45. නාමමූල විසින් එකමූල ඇති යමකිසි ධර්ම කෙනෙක්
ඇද්ද එ හැම නාමමූල විසින් අන්‍යෝන්‍යමූල ඇත්තාහු වෙත් ද,
යළි නාමමූල විසින් අන්‍යෝන්‍යමූල ඇති යම ධර්ම කෙනෙක්
හෝ ඇද්ද එ හැම ධර්මයෝ නාම වෙත් ද.

46. නාම වූ යමකිසි ධර්ම කෙනෙක් ඇද්ද එ හැම නාම-
මූල වූ මූල ඇත්තාහු වෙත් ද, යළි නාමමූල වූ මූල ඇති යම
ධර්ම කෙනෙක් හෝ ඇද්ද එ හැම ධර්මයෝ නාම වෙත් ද.

47. නාම වූ යමකිසි ධර්ම කෙනෙක් ඇද්ද එ හැම නාම-
මූල විසින් එකමූල වූ මූල ඇත්තාහු වෙත් ද, යළි නාමමූල
විසින් එකමූල වූ මූල ඇති යම ධර්ම කෙනෙක් හෝ ඇද්ද එ
හැම ධර්මයෝ නාම වෙත් ද.

48. යෙ කෙවි නාමමුලෙන් ඵකමුලමුලකා ධම්මා සබ්බෙ
තෙ නාමමුලෙන් අසංකමසංකමුලමුලකා, යෙ වා පන නාමමුලෙන්
අසංකමසංකමුලමුලකා සබ්බෙ තෙ ධම්මා නාමා.

නාමපදනසවතුකකං.

මූලවාර උදෙසො.

49. යෙ කෙවි කුසලා ධම්මා සබ්බෙ තෙ කුසලහෙතු -පෙ-
කුසලනිදනා -පෙ- කුසලසම්භවා -පෙ- කුසලපහවා -පෙ- කුසල-
සමුට්ඨානා -පෙ- කුසලාභාරා -පෙ- කුසලාරම්භා -පෙ- කුසල
පට්ඨයා -පෙ- කුසලසමුදයා -පෙ-.

හෙතුචාරාදි උදෙසො.

මූලං හෙතු නිදනඤ්ච සම්භවො පහවෙන ව,
සමුට්ඨානාභාරාරම්භා පට්ඨයො සමුදයෙන වාති.

උදෙසවාරො නිට්ඨිකො.

48. නාමමූල විසින් එකමූල (සමානමූල) වූ මූල ඇති යම්කිසි ධර්ම කෙනෙක් ඇද්ද එ හැම නාමමූල විසින් අන්‍යෝන්‍යමූල වූ මූල ඇත්තාහු වෙත් ද. යළි නාමමූල විසින් අන්‍යෝන්‍යමූල වූ මූල ඇති යම් ධර්ම කෙනෙක් හෝ ඇද්ද එ හැම ධර්මයෝ නාම වෙත් ද.

නාමපද නයවතුණක යි.

මූලවාර උද්දෙශ යි.

49. කුශල ස්වභාව වූ යම්කිසි ධර්ම කෙනෙක් ඇද්ද එ හැම කුශල හෙතු වෙත් ද ... කුශල නිදන වෙත් ද ... කුශලසමභව වෙත් ද ... කුශලප්‍රභව වෙත් ද ... කුශලසමුත්ථාන වෙත් ද ... කුශල ආහාර වෙත් ද ... කුශල ආලම්භන වෙත් ද ... කුශල ප්‍රත්‍යය වෙත් ද ... කුශලසමුදය වෙත් ද ...

හෙතුචාරාදි උද්දෙශ යි.

මූල යැ හෙතු යැ නිදන යැ සමභව යැ ප්‍රභව යැ සමුත්ථාන යැ ආහාර යැ ආලම්භන යැ ප්‍රත්‍යය යැ සමුදය යැ යි වාර දසයෙකි.

උද්දෙශවාර නිමි.

2. නිදේදසවාරො

1. යෙ කෙවි කුසලා ධම්මා සබ්බෙ තෙ කුසලමූලාති: නිෂේව කුසලමූලාති, අවසෙසා කුසලා ධම්මා න කුසලමූලා. යෙ වා පන කුසලමූලා සබ්බෙ තෙ ධම්මා කුසලාති: ආමන්තා.

2. යෙ කෙවි කුසලා ධම්මා සබ්බෙ තෙ කුසලමූලෙන එකමූලාති: ආමන්තා. යෙ වා පන කුසලමූලෙන එකමූලා සබ්බෙ තෙ ධම්මා කුසලාති: කුසලසම්ප්පාදානං රූපං කුසලමූලෙන එකමූලං, න කුසලං. කුසලං කුසලමූලෙන එකමූලකේච කුසලකඤ්ච.

3. යෙ කෙවි කුසලමූලෙන එකමූලා ධම්මා සබ්බෙ තෙ කුසලමූලෙන අසංකෘමසංකෘමූලාති: මූලාති යාති එකතො උපපජ්ජන්ති කුසලමූලාති එකමූලාති වෙව අසංකෘමසංකෘමූලාති ව, අවසෙසා කුසලමූලසහජාතා ධම්මා කුසලමූලෙන එකමූලා න ව අසංකෘමසංකෘමූලා. යෙ වා පන කුසලමූලෙන අසංකෘමසංකෘමූලා සබ්බෙ තෙ ධම්මා කුසලාති: ආමන්තා.

4. යෙ කෙවි කුසලා ධම්මා සබ්බෙ තෙ කුසලමූලමූලාති: නිෂේව කුසලමූලමූලාති, අවසෙසා කුසලා ධම්මා න කුසලමූලමූලා. යෙ වා පන කුසලමූලමූලා, සබ්බෙ තෙ ධම්මා කුසලාති: ආමන්තා.

5. යෙ කෙවි කුසලා ධම්මා සබ්බෙ තෙ කුසලමූලෙන එකමූලමූලාති: ආමන්තා. යෙ වා පන කුසලමූලෙන එකමූලමූලා සබ්බෙ තෙ ධම්මා කුසලාති: කුසලසම්ප්පාදානං රූපං කුසලමූලෙන එකමූලමූලං, න කුසලං. කුසලං කුසලමූලෙන එකමූලමූලකේච කුසලකඤ්ච.

6. යෙ කෙවි කුසලමූලෙන එකමූලමූලා ධම්මා සබ්බෙ තෙ කුසලමූලෙන අසංකෘමසංකෘමූලමූලාති: මූලාති යාති එකතො උපපජ්ජන්ති කුසලමූලාති එකමූලමූලාති වෙව අසංකෘමසංකෘමූලමූලාති ව, අවසෙසා කුසලමූලසහජාතා ධම්මා කුසලමූලෙන එකමූලමූලා, න ව අසංකෘමසංකෘමූලමූලා. යෙ වා පන කුසලමූලෙන අසංකෘමසංකෘමූලමූලා සබ්බෙ තෙ ධම්මා කුසලාති: ආමන්තා.

2. නිර්දේශවාර

1. කුශල ස්වභාව වූ යම්කිසි ධර්ම කෙනෙක් ඇද්ද එ හැම කුශලමූල වෙති යත්: (අලොභාදි) කුශලමූලයෝ තිදෙනෙක් මැ වෙති. අවශෙෂ වූ (ස්පර්ශාදි) කුශලධර්මයෝ කුශලමූල නො වෙති. යළි කුශලමූල වූ යම් ධර්ම කෙනෙක් හෝ ඇද්ද එ හැම ධර්මයෝ කුශල වෙති යත්: එසේ යැ.

2. කුශල ස්වභාව වූ යම්කිසි ධර්ම කෙනෙක් ඇද්ද එ හැම කුශලමූල විසින් එකමූල (සමානමූල) වෙති යත්: එසේ යැ. (ස්පර්ශයට මූල වූ අලොභාදිය වේදාදියට ද මූල වන හෙයින්) යළි කුශලමූල විසින් එකමූල වූ යම් ධර්ම කෙනෙක් හෝ ඇද්ද එ හැම ධර්මයෝ කුශල වෙති යත්: කුශල (විෂ්ණු) සමුත්පාන වූ රූපය (අලොභාදි) කුශලමූල විසින් එකමූල (සමානමූල) වෙයි. (කුශල ලක්ෂණ නැති හෙයින් එ) කුශල නො වෙයි. කුශල තෙම කුශලමූල විසින් එකමූල (සමානමූල) ද කුශල ද වේ.

3. කුශලමූල විසින් එකමූල වූ යම්කිසි ධර්ම කෙනෙක් ඇද්ද එ හැම කුශලමූල විසින් අන්‍යෝන්‍යමූල වෙති යත්: කුශලමූල වූ යම් මූල කෙනෙක් එකවට උපදිත් ද (ඔහු) එකමූල ද (ඔහු) නොවුනට හෙතුප්‍රත්‍යය විසින්) අන්‍යෝන්‍යමූල ද වෙති. අවශෙෂ වූ කුශලමූලසහජාත වූ (ස්පර්ශාදි) ධර්මයෝ කුශලමූල විසින් එකමූල වෙති. අන්‍යෝන්‍යමූල නොද වෙති. යළි කුශලමූල විසින් අන්‍යෝන්‍යමූල වූ යම් ධර්ම කෙනෙක් හෝ ඇද්ද එ හැම ධර්මයෝ කුශල වෙති යත්: එසේ යැ.

4. කුශල ස්වභාව වූ යම්කිසි ධර්ම කෙනෙක් ඇද්ද එ හැම කුශලමූල වූ මූල වෙති යත්: (අලොභාදි) කුශලමූල වූ මූලයෝ තිදෙනෙක් මැ වෙති. අවශෙෂ වූ (ස්පර්ශාදි) කුශලධර්මයෝ කුශලමූල වූ මූල නො වෙති. යළි කුශලමූලමූල වූ යම් ධර්ම කෙනෙක් හෝ ඇද්ද එ හැම ධර්මයෝ කුශල වෙති යත්: එසේ යැ.

5. කුශල ස්වභාව වූ යම්කිසි ධර්ම කෙනෙක් ඇද්ද එ හැම කුශලමූල විසින් එකමූලමූල වෙති යත්: එසේ යැ. යළි කුශලමූල විසින් එකමූලමූල වූ යම් ධර්ම කෙනෙක් හෝ ඇද්ද එ හැම ධර්මයෝ කුශල වෙති යත්: කුශලසමුත්පාන රූපය කුශලමූල විසින් එකමූල වෙයි, කුශල නො වෙයි. කුශලය කුශලමූල විසින් එකමූලමූල ද කුශල ද වේ.

6. කුශලමූල විසින් එකමූලමූල වූ යම්කිසි ධර්ම කෙනෙක් ඇද්ද එ හැම කුශලමූල විසින් අන්‍යෝන්‍යමූල වූ මූල වෙති යත්: කුශලමූල වූ යම් මූල කෙනෙක් එකවට උපදිත් ද (ඔහු) එකමූල වූ මූල ද අන්‍යෝන්‍යමූල වූ මූල ද වෙති, අවශෙෂ වූ (ස්පර්ශාදි) කුශලමූලසහජාත ධර්මයෝ කුශලමූල විසින් එකමූල මූල වෙති, අන්‍යෝන්‍යමූල වූ මූල නොද වෙති. යළි කුශලමූල විසින් අන්‍යෝන්‍යමූලමූල වූ යම් ධර්ම කෙනෙක් හෝ ඇද්ද එ හැම ධර්මයෝ කුශල වෙති යත්: එසේ යැ.

7. යෙ කෙවි කුසලා ධම්මා සබ්බෙ තෙ කුසලමූලකානි: ආමන්තා. යෙ වා පන කුසලමූලකා සබ්බෙ තෙ ධම්මා කුසලානි: කුසලසම්ප්පාදානං රූපං කුසලමූලකං, න කුසලං. කුසලං කුසලමූලකඤ්ඤිව කුසලඤ්ඤි.

8. යෙ කෙවි කුසලා ධම්මා සබ්බෙ මන කුසලමූලෙන එකමූලකානි: ආමන්තා. යෙ වා පන කුසලමූලෙන එකමූලකා සබ්බෙ තෙ ධම්මා කුසලානි: කුසලසම්ප්පාදානං රූපං කුසලමූලෙන එකමූලකං, න කුසලං. කුසලං කුසලමූලෙන එකමූලකඤ්ඤිව කුසලඤ්ඤි.

9. යෙ කෙවි කුසලමූලෙන එකමූලකා ධම්මා සබ්බෙ තෙ කුසලමූලෙන අසූඤ්ඤාමූලකානි: මූලානි යානි එකතො උපපජ්ජන්ති කුසලමූලානි එකමූලකානි වෙව අසූඤ්ඤාමූලකානි ව, අවසෙසා කුසලමූලසහජානා ධම්මා කුසලමූලෙන එකමූලකා, න ව අසූඤ්ඤාමූලකා. යෙ වා පන කුසලමූලෙන අසූඤ්ඤාමූලකා සබ්බෙ තෙ ධම්මා කුසලානි: ආමන්තා.

10. යෙ කෙවි කුසලා ධම්මා සබ්බෙ තෙ කුසලමූලමූලකානි: ආමන්තා. යෙ වා පන කුසලමූලමූලකා සබ්බෙ තෙ ධම්මා කුසලානි: කුසලසම්ප්පාදානං රූපං කුසලමූලමූලකං, න කුසලං. කුසලං කුසලමූලමූලකඤ්ඤිව කුසලඤ්ඤි.

11. යෙ කෙවි කුසලා ධම්මා සබ්බෙ තෙ කුසලමූලෙන එකමූලමූලකානි: ආමන්තා. යෙ වා පන කුසලමූලෙන එකමූලමූලකා සබ්බෙ තෙ ධම්මා කුසලානි: කුසලසම්ප්පාදානං රූපං කුසලමූලෙන එකමූලමූලකං, න කුසලං. කුසලං කුසලමූලෙන එකමූලමූලකඤ්ඤිව කුසලඤ්ඤි.

12. යෙ කෙවි කුසලමූලෙන එකමූලමූලකා ධම්මා සබ්බෙ තෙ කුසලමූලෙන අසූඤ්ඤාමූලකානි: මූලානි යානි එකතො උපපජ්ජන්ති කුසලමූලානි එකමූලකානි වෙව අසූඤ්ඤාමූලකානි ව, අවසෙසා කුසලමූලසහජානා ධම්මා කුසලමූලෙන එකමූලකා, න ව අසූඤ්ඤාමූලකා. යෙ වා පන කුසලමූලෙන අසූඤ්ඤාමූලකා සබ්බෙ තෙ ධම්මා කුසලානි: ආමන්තා.

කුසලපදනායවකුකකං.

7. කුශල ස්වභාව වූ යම්කිසි ධර්ම කෙනෙක් ඇද්ද එ හැම කුශලමූල ඇත්තාහු වෙති යත් : එසේ යැ. යළි කුශලමූල ඇති යම් ධර්ම කෙනෙක් ඇද්ද එ හැම ධර්මයෝ කුශල වෙති යත් : කුශල (විඤ්ඤා) සමුත්ථාන රූපය කුශලමූල ඇත්තේ වෙයි, කුශල නො වෙයි. කුශල (විඤ්ඤා) නෙම කුශලමූල ඇත්තේ ද කුශල ද වේ.

8. කුශල ස්වභාව වූ යම්කිසි ධර්ම කෙනෙක් ඇද්ද එ හැම කුශලමූල විසින් එකමූල (සමානමූල) ඇත්තාහු වෙති යත් : එසේ යැ. යළි කුශලමූල විසින් එකමූල ඇති යම් ධර්ම කෙනෙකුත් ඇද්ද එ හැම ධර්මයෝ කුශල වෙති යත් : කුශලසමුත්ථාන රූප නෙම කුශලමූල විසින් එකමූල ඇත්තේ වෙයි. කුශල නො වෙයි. කුශල නෙම කුශලමූල විසින් එකමූලක ද කුශල ද වේ.

9. කුශලමූල විසින් එකමූලක වූ යම්කිසි ධර්ම කෙනෙක් ඇද්ද එ හැම කුශලමූල විසින් අන්‍යෝන්‍යමූල ඇත්තාහු වෙති යත් : කුශලමූල වූ යම් මූල කෙනෙක් එකවට උපදින්න ද (ඔහු) එකමූලක ද අන්‍යෝන්‍යමූලක ද වෙති. අවශෙෂ වූ කුශලමූල සහජාන ධර්මයෝ කුශලමූල විසින් එකමූල ඇත්තාහු වෙති, අන්‍යෝන්‍යමූලක නො ද වෙති. යළි කුශලමූල විසින් අන්‍යෝන්‍යමූලක වූ යම් ධර්ම කෙනෙක් ඇද්ද එ හැම ධර්මයෝ කුශල වෙති යත් : එසේ යි.

10. කුශල ස්වභාව වූ යම්කිසි ධර්ම කෙනෙක් ඇද්ද එ හැම කුශලමූලමූලක වෙති යත් : එසේ යැ. යළි කුශලමූලමූලක වූ යම් ධර්ම කෙනෙකුත් ඇද්ද එ හැම ධර්මයෝ කුශල වෙති යත් : කුශලසමුත්ථාන රූප නෙම කුශලමූලමූලක වෙයි. කුශල නො වෙයි. කුශල (විඤ්ඤා) නෙම කුශලමූලමූලක ද කුශල ද වේ.

11. කුශල ස්වභාව වූ යම්කිසි ධර්ම කෙනෙක් ඇද්ද එ හැම කුශලමූල විසින් එකමූල වූ මූල ඇත්තාහු වෙති යත් : එසේ යැ. යළි කුශලමූල විසින් එකමූල වූ මූල ඇති යම් ධර්ම කෙනෙකුත් ඇද්ද එ හැම ධර්මයෝ කුශල වෙති යත් : කුශලසමුත්ථාන රූප නෙම කුශලමූල විසින් එකමූල වූ මූල ඇත්තේ යැ, කුශල නො වෙයි. කුශල නෙම කුශලමූල විසින් එකමූල වූ මූල ඇත්තේ ද කුශල ද වේ.

12. කුශලමූල විසින් එකමූල වූ මූල ඇති යම්කිසි ධර්ම කෙනෙක් ඇද්ද එ හැම කුශලමූල විසින් අන්‍යෝන්‍යමූල වූ මූල ඇත්තාහු වෙති යත් : කුශලමූල වූ යම් මූල කෙනෙක් එකවට උපදිනාහු වෙත් ද ඔහු එකමූල මූලක ද අන්‍යෝන්‍යමූලමූලක ද වෙති. අවශෙෂ වූ කුශලමූලසහජාන ධර්මයෝ කුශලමූල විසින් එකමූල මූලක වෙති. අන්‍යෝන්‍යමූලමූලක නොද වෙති. යළි කුශලමූල විසින් අන්‍යෝන්‍යමූලමූලක වූ යම් ධර්ම කෙනෙකුත් ඇද්ද එ හැම ධර්මයෝ කුශල වෙති යත් : එසේ යි.

කුශලපද නයවතුෂ්ක යි.

13. යෙ කෙවි අකුසලා ධම්මා සබ්බෙ නෙ අකුසලමූලාති: තිණෙව අකුසලමූලාති, අවසෙසා අකුසලා ධම්මා න අකුසලමූලා. යෙ වා පන අකුසලමූලා සබ්බෙ නෙ ධම්මා අකුසලාති: ආමන්තා.

14. යෙ කෙවි අකුසලා ධම්මා සබ්බෙ නෙ අකුසලමූලොන එකමූලාති; අහෙතුකං අකුසලං අකුසලමූලොන න එකමූලං, සහෙතුකං අකුසලං අකුසලමූලොන එකමූලං. යෙ වා පන අකුසලමූලොන එකමූලා සබ්බෙ නෙ ධම්මා අකුසලාති: අකුසලසමුට්ඨානං රූපං අකුසලමූලොන එකමූලං, න අකුසලං. අකුසලං අකුසලමූලොන එකමූලංකෙච්ච අකුසලංකථි.

15. යෙ කෙවි අකුසලමූලොන එකමූලා ධම්මා සබ්බෙ නෙ අකුසලමූලොන අකුසලමූලමූලාති: මූලාති යාති එකතො උප්පස්සන්ති අකුසලමූලාති එකමූලාති වෙව අකුසලමූලමූලාති ව, අවසෙසා අකුසලමූලසහජානා ධම්මා අකුසලමූලොන එකමූලා, න ව අකුසලමූලමූලා. යෙ වා පන අකුසලමූලොන අකුසලමූලමූලා සබ්බෙ නෙ ධම්මා අකුසලාති: ආමන්තා.

16. යෙ කෙවි අකුසලා ධම්මා සබ්බෙ නෙ අකුසලමූලමූලාති: තිණෙව අකුසලමූලමූලාති, අවසෙසා අකුසලා ධම්මා න අකුසලමූලමූලා. යෙ වා පන අකුසලමූලමූලා සබ්බෙ නෙ ධම්මා අකුසලාති: ආමන්තා.

17. යෙ කෙවි අකුසලා ධම්මා සබ්බෙ නෙ අකුසලමූලොන එකමූලමූලාති: අහෙතුකං අකුසලං අකුසලමූලොන න එකමූලමූලං, සහෙතුකං අකුසලං අකුසලමූලොන එකමූලමූලං. යෙ වා පන අකුසලමූලොන එකමූලමූලා සබ්බෙ නෙ ධම්මා අකුසලාති: අකුසලසමුට්ඨානං රූපං අකුසලමූලොන එකමූලමූලං, න අකුසලං. අකුසලං අකුසලමූලොන එකමූලමූලංකෙච්ච අකුසලංකථි.

18. යෙ කෙවි අකුසලමූලොන එකමූලමූලා ධම්මා සබ්බෙ නෙ අකුසලමූලොන අකුසලමූලමූලමූලාති: මූලාති යාති එකතො උප්පස්සන්ති අකුසලමූලාති එකමූලමූලාති වෙව අකුසලමූලමූලමූලාති ව, අවසෙසා අකුසලමූලසහජානා ධම්මා අකුසලමූලොන එකමූලමූලා, න ව අකුසලමූලමූලමූලා. යෙ වා පන අකුසලමූලොන අකුසලමූලමූලමූලා සබ්බෙ නෙ ධම්මා අකුසලාති: ආමන්තා.

13. අකුශල ස්වභාව වූ යම්කිසි ධර්ම කෙනෙක් ඇද්ද එ හැම අකුශලමූල වෙති යත් : (ලොභාදී) අකුශලමූලයෝ තිදෙනෙක් මැ වෙති. අවශෙෂ වූ (ස්පර්ශාදී) අකුශලධර්මයෝ අකුශලමූල නො වෙති. යළි යම් අකුශලමූල කෙනෙකුත් ඇද්ද එ හැම ධර්මයෝ අකුශල වෙති යත් : එසේ යි.

14. අකුශල ස්වභාව වූ යම්කිසි ධර්ම කෙනෙක් ඇද්ද එ හැම අකුශලමූල විසින් එකමූල වෙති යත් : (විචිකිත්සා ඥාධ්‍යාය සම්ප්‍රයුක්ත මොහ සංඛ්‍යාත) අහෙතුක අකුශල තෙම අකුශලමූල විසින් එකමූල (සමානමූල) නො වෙයි. සහෙතුක අකුශලය අකුශලමූල විසින් එකමූල වෙයි. යළි අකුශලමූල විසින් එකමූල වූ යම් ධර්ම කෙනෙකුත් ඇද්ද එ හැම ධර්මයෝ අකුශල වෙති යත් : අකුශල (වික්‍ර) සමුක්ඛා රූපය අකුශලමූල විසින් එකමූල වෙයි. අකුශල නො වෙයි. අකුශලය අකුශලමූල විසින් එකමූල ද අකුශල ද වේ.

15. අකුශලමූල විසින් එකමූල වූ යම්කිසි ධර්ම කෙනෙක් ඇද්ද එ හැම අකුශලමූල විසින් අනොයා'න්‍යමූල වෙති යත් : අකුශලමූල වූ යම් මූල කෙනෙක් එකවට උපදිත් ද (ඔහු) එකමූල ද අනොයා'න්‍යමූල ද වෙති. අවශෙෂ වූ අකුශලමූල සහජාත වූ ධර්මයෝ අකුශලමූල විසින් එකමූල වෙති, අනොයා'න්‍යමූල නොද වෙති. යළි අකුශලමූල විසින් අනොයා'න්‍යමූල වූ යම් ධර්ම කෙනෙකුත් ඇද්ද එ හැම ධර්මයෝ අකුශල වෙති යත් : එසේ යි.

16. අකුශල ස්වභාව වූ යම්කිසි ධර්ම කෙනෙක් ඇද්ද එ හැම අකුශලමූල වූ මූල වෙති යත් : අකුශලමූලයෝ තිදෙනෙක් මැ වෙති. අවශෙෂ අකුශල ධර්මයෝ අකුශලමූල වූ මූල නො වෙති. යළි යම් අකුශලමූල වූ මූල කෙනෙකුත් ඇද්ද එ හැම ධර්මයෝ අකුශල වෙති යත් : එසේ යි.

17. අකුශල ස්වභාව වූ යම්කිසි ධර්ම කෙනෙක් ඇද්ද එ හැම අකුශලමූල විසින් එකමූල ව මූල වෙති යත් : අහෙතුක අකුශලය අකුශලමූල විසින් එකමූලමූල නො වෙයි. සහෙතුක අකුශලය අකුශලමූල විසින් එකමූලමූල වෙයි. යළි අකුශලමූල විසින් එකමූලමූල වූ යම් ධර්ම කෙනෙකුත් ඇද්ද එ හැම ධර්මයෝ අකුශල වෙති යත් : අකුශල (වික්‍ර) සමුක්ඛා රූපය අකුශලමූල විසින් එකමූල මූල වෙයි, අකුශල නො වෙයි. අකුශලය අකුශල මූල විසින් එකමූල මූල ද අකුශල ද වේ.

18. අකුශලමූල විසින් එකමූලමූල වූ යම්කිසි ධර්ම කෙනෙක් ඇද්ද එ හැම අකුශලමූල විසින් අනොයා'න්‍යමූල වූ මූල වෙති යත් : අකුශලමූල වූ යම් මූල කෙනෙක් එකවට උපදනාහු වෙත් ද (ඔහු) එකමූලමූල ද අනොයා'න්‍යමූලමූල ද වෙති. අවශෙෂ වූ අකුශල මූලසහජාත ධර්මයෝ අකුශලමූල විසින් එකමූලමූල වෙති, නොද අනොයා'න්‍යමූලමූල වෙති. යළි අකුශලමූල විසින් අනොයා'න්‍යමූල-මූල වූ යම් ධර්ම කෙනෙකුත් ඇද්ද එ හැම ධර්මයෝ අකුශල වෙති යත් : එසේ යි.

19. යෙ කෙවි අකුසලා ධම්මා සබ්බෙ නෙ අකුසලමූලකාති: අහෙතුකං අකුසලං න අකුසලමූලකං, සහෙතුකං අකුසලං අකුසලමූලකං. යෙ වා පන අකුසලමූලකා සබ්බෙ නෙ ධම්මා අකුසලාති: අකුසලසම්ප්පාදානං රූපං අකුසලමූලකං, න අකුසලං. අකුසලං අකුසලමූලකං ආරම්භං අකුසලං.

20. යෙ කෙවි අකුසලා ධම්මා සබ්බෙ නෙ අකුසලමූලෙන ඵකමූලකාති: අහෙතුකං අකුසලං අකුසලමූලෙන න ඵකමූලකං, සහෙතුකං අකුසලං අකුසලමූලෙන ඵකමූලකං. යෙ වා පන අකුසලමූලෙන ඵකමූලකා සබ්බෙ නෙ ධම්මා අකුසලාති: අකුසලසම්ප්පාදානං රූපං අකුසලමූලෙන ඵකමූලකං, න අකුසලං. අකුසලං අකුසලමූලෙන ඵකමූලකං ආරම්භං අකුසලං.

21. යෙ කෙවි අකුසලමූලෙන ඵකමූලකා ධම්මා සබ්බෙ නෙ අකුසලමූලෙන අකුසලමූලකාති: මූලානි යාති ඵකතො උපප්පන්නි අකුසලමූලාති ඵකමූලකාති වෙව අකුසලමූලකාති ව. අභිසෙසා අකුසලමූලසහජාතා ධම්මා අකුසලමූලෙන ඵකමූලකා, න ච අකුසලමූලකා. යෙ වා පන අකුසලමූලෙන අකුසලමූලකා සබ්බෙ නෙ ධම්මා අකුසලාති: ආරම්භං.

22. යෙ කෙවි අකුසලා ධම්මා සබ්බෙ නෙ අකුසලමූලමූලකාති: අහෙතුකං අකුසලං න අකුසලමූලමූලකං, සහෙතුකං අකුසලං අකුසලමූලමූලකං. යෙ වා පන අකුසලමූලමූලකා සබ්බෙ නෙ ධම්මා අකුසලාති: අකුසලසම්ප්පාදානං රූපං අකුසලමූලමූලකං, න අකුසලං. අකුසලං අකුසලමූලමූලකං ආරම්භං අකුසලං.

23. යෙ කෙවි අකුසලා ධම්මා සබ්බෙ නෙ අකුසලමූලෙන ඵකමූලමූලකාති: අහෙතුකං අකුසලං අකුසලමූලෙන න ඵකමූලමූලකං, සහෙතුකං අකුසලං අකුසලමූලෙන ඵකමූලමූලකං. යෙ වා පන අකුසලමූලෙන ඵකමූලමූලකා සබ්බෙ නෙ ධම්මා අකුසලාති: අකුසලසම්ප්පාදානං රූපං අකුසලමූලෙන ඵකමූලමූලකං, න අකුසලං. අකුසලං අකුසලමූලෙන ඵකමූලමූලකං ආරම්භං අකුසලං.

19. අකුශල ස්වභාව වූ යම්කිසි ධර්ම කෙනෙක් ඇද්ද එ හැම අකුශලමූල ඇත්තාහු වෙති යත්: අහෙතුක අකුශලය අකුශල මූල ඇත්තේ නො වෙයි. සහෙතුක අකුශලය අකුශලමූල ඇත්තේ වෙයි. යළි අකුශලමූල ඇති යම් ධර්ම කෙනෙකුත් ඇද්ද එ හැම ධර්මයෝ අකුශල වෙති යත්: අකුශල සමුඤ්ඤාන රූපය අකුශලමූල ඇත්තේ වෙයි, අකුශල නො වෙයි. අකුශලය අකුශල මූල ඇත්තේ ද අකුශල ද වේ.

20. අකුශල ස්වභාව වූ යම්කිසි ධර්ම කෙනෙක් ඇද්ද එ හැම අකුශලමූල විසින් එකමූල ඇත්තාහු වෙති යත්: අහෙතුක අකුශලය අකුශලමූල විසින් එකමූල ඇත්තේ නො වෙයි. සහෙතුක අකුශලය අකුශලමූල විසින් එකමූල ඇත්තෙ යැ. යළි අකුශලමූල විසින් එකමූල ඇති යම් ධර්ම කෙනෙකුත් ඇද්ද එ හැම ධර්මයෝ අකුශල වෙති යත්: අකුශලසමුඤ්ඤාන රූපය අකුශලමූල විසින් එක- මූල ඇත්තේ වෙයි, අකුශල නො වෙයි. අකුශලය අකුශලමූල විසින් එකමූල ඇත්තෙ ද අකුශල ද වේ.

21. අකුශලමූල විසින් එකමූලක වූ යම්කිසි ධර්ම කෙනෙක් ඇද්ද එ හැම අකුශලමූල විසින් අනොයා'නාමූලක වෙති යත්: අකුශලමූල වූ යම් මූල කෙනෙක් එකවට උපදනාහු වෙත් ද (31) එකමූලක ද අනොයා'නාමූලක ද වෙති. අවශෙෂ වූ අකුශලමූල සහජාත ධර්මයෝ අකුශලමූල විසින් එකමූලක වෙති, නොද අනොයා'නාමූලක වෙති. යළි අකුශලමූල විසින් අනොයා'නාමූලක වූ යම් ධර්ම කෙනෙකුත් ඇද්ද එ හැම ධර්මයෝ අකුශල වෙති යත්: එසේ යි.

22. අකුශල ස්වභාව වූ යම්කිසි ධර්ම කෙනෙක් ඇද්ද එ හැම අකුශලමූලමූලක වෙති යත්: අහෙතුක අකුශලය අකුශලමූල- මූලක නො වෙයි. සහෙතුක අකුශලය අකුශලමූලමූලක වෙයි. යළි අකුශලමූලමූලක වූ යම් ධර්ම කෙනෙකුත් ඇද්ද එ හැම ධර්මයෝ අකුශල වෙති යත්: අකුශල සමුඤ්ඤාන රූපය අකුශල- මූලමූලක වෙයි, අකුශල නො වෙයි. අකුශලය අකුශලමූලමූලක ද අකුශල ද වේ.

23. අකුශල ස්වභාව වූ යම්කිසි ධර්ම කෙනෙක් ඇද්ද එ හැම අකුශලමූල විසින් එකමූලමූලක වෙති යත්: අහෙතුක අකුශලය අකුශලමූල විසින් එකමූලමූලක නො වෙයි. සහෙතුක අකුශලය අකුශලමූල විසින් එකමූලමූලක වෙයි. යළි අකුශලමූල විසින් එකමූලමූලක වූ යම් ධර්ම කෙනෙකුත් ඇද්ද එ හැම ධර්මයෝ අකුශල වෙති යත්: අකුශල සමුඤ්ඤාන රූපය අකුශලමූල විසින් එකමූලමූලක වෙයි, අකුශල නො වෙයි. අකුශලය අකුශලමූල විසින් එකමූලමූලක ද අකුශල ද වේ.

24. යෙ කෙවි අකුසලමූලෙන එකමූලමූලතා ධම්මා සබ්බෙ තෙ අකුසලමූලෙන අසූඤ්ඤාමූලමූලතාති: මූලානි යානි එකතො උපපජ්ජන්ති අකුසලමූලානි එකමූලමූලතානි වෙව අසූඤ්ඤාමූලමූලතානි ව. අවසෙසා අකුසලමූලසහජාතා ධම්මා අකුසලමූලෙන එකමූලමූලතා, න ච අසූඤ්ඤාමූලමූලතා. යෙ වා පන අකුසලමූලෙන අසූඤ්ඤාමූලමූලතා සබ්බෙ තෙ ධම්මා අකුසලානි: ආමන්තා.

අකුසලපදනායවතුකකං.

25. යෙ කෙවි අබ්‍යාකතා ධම්මා සබ්බෙ තෙ අබ්‍යාකතමූලානි: තීණෙව අබ්‍යාකතමූලානි, අවසෙසා අබ්‍යාකතා ධම්මා න අබ්‍යාකතමූලා. යෙ වා පන අබ්‍යාකතමූලා සබ්බෙ තෙ ධම්මා අබ්‍යාකතානි: ආමන්තා.

26. යෙ කෙවි අබ්‍යාකතා ධම්මා සබ්බෙ තෙ අබ්‍යාකතමූලෙන එකමූලානි: අභෙතුකං අබ්‍යාකතං අබ්‍යාකතමූලෙන න එකමූලං, සභෙතුකං අබ්‍යාකතං අබ්‍යාකතමූලෙන එකමූලං. යෙ වා පන අබ්‍යාකතමූලෙන එකමූලා සබ්බෙ තෙ ධම්මා අබ්‍යාකතානි: ආමන්තා.

27. යෙ කෙවි අබ්‍යාකතමූලෙන එකමූලා ධම්මා සබ්බෙ තෙ අබ්‍යාකතමූලෙන අසූඤ්ඤාමූලානි: මූලානි යානි එකතො උපපජ්ජන්ති අබ්‍යාකතමූලානි එකමූලානි වෙව අසූඤ්ඤාමූලානි ව. අවසෙසා අබ්‍යාකතමූලසහජාතා ධම්මා අබ්‍යාකතමූලෙන එකමූලා, න ච අසූඤ්ඤාමූලා. යෙ වා පන අබ්‍යාකතමූලෙන අසූඤ්ඤාමූලා සබ්බෙ තෙ ධම්මා අබ්‍යාකතානි: ආමන්තා.

28. යෙ කෙවි අබ්‍යාකතා ධම්මා සබ්බෙ තෙ අබ්‍යාකතමූලමූලානි: තීණෙව අබ්‍යාකතමූලමූලානි, අවසෙසා අබ්‍යාකතා ධම්මා න අබ්‍යාකතමූලමූලා. යෙ වා පන අබ්‍යාකතමූලමූලා සබ්බෙ තෙ ධම්මා අබ්‍යාකතානි: ආමන්තා.

24. අකුශලමූල විසින් එකමූලමූලක වූ යම්කිසි ධර්ම කෙනෙක් ඇද්ද එ හැම අකුශලමූල විසින් අන්‍යෝන්‍යමූලමූලක වෙති යත් : අකුශලමූල වූ යම් මූල කෙනෙක් එකවට උපදනාහු වෙන් ද ඔහු එකමූලමූලක ද අන්‍යෝන්‍යමූලමූලක ද වෙති. අවශේෂ වූ අකුශලමූල සහජාත ධර්මයෝ අකුශලමූල විසින් එකමූලමූලක වෙති, නොද අන්‍යෝන්‍යමූලක වෙති. යළි අකුශලමූල විසින් අන්‍යෝන්‍යමූල මූලක වූ යම් ධර්ම කෙනෙකුත් ඇද්ද එ හැම ධර්මයෝ අකුශල වෙති යත් : එසේ යි.

අකුශලපද නයවතුෂ්ක යි.

25. අව්‍යාකෘත ස්වභාව වූ යම්කිසි ධර්ම කෙනෙක් ඇද්ද එ හැම අව්‍යාකෘතමූල වෙති යත් : අව්‍යාකෘතමූලයෝ (කුශලවිපාක යැ ක්‍රියා යැ යන මෙහි අලෝභ අදේශ අමෝහ විසින්) තිදෙනෙක් මැ වෙති. අවශේෂ වූ අව්‍යාකෘත ධර්මයෝ අව්‍යාකෘතමූල නො වෙති. යළි අව්‍යාකෘතමූල වූ යම් ධර්ම කෙනෙකුත් ඇද්ද එ හැම ධර්මයෝ අව්‍යාකෘත වෙති යත් : එසේ යි.

26. අව්‍යාකෘත ස්වභාව වූ යම්කිසි ධර්ම කෙනෙක් ඇද්ද එ හැම අව්‍යාකෘතමූල විසින් එකමූල වෙති යත් : අ හතුක වූ අව්‍යාකෘතය අව්‍යාකෘතමූල විසින් එකමූල නො වෙයි. සහෙතුක වූ අව්‍යාකෘතය අව්‍යාකෘතමූල විසින් එකමූල වෙයි. යළි අව්‍යාකෘතමූල විසින් එකමූල වූ යම් ධර්ම කෙනෙකුත් ඇද්ද එ හැම ධර්මයෝ අව්‍යාකෘත වෙති යත් : එසේ යි.

27. අව්‍යාකෘතමූල විසින් එකමූල වූ යම්කිසි ධර්ම කෙනෙක් ඇද්ද එ හැම අව්‍යාකෘතමූල විසින් අන්‍යෝන්‍යමූල වෙති යත් : අව්‍යාකෘතමූල වූ යම් මූල කෙනෙක් එකවට උපදනාහු වෙන් ද (ඔහු) එකමූල ද අන්‍යෝන්‍යමූල ද වෙති. අවශේෂ වූ අව්‍යාකෘත මූලසහජාත වූ ධර්මයෝ අව්‍යාකෘතමූල විසින් එකමූල වෙති, නොද අන්‍යෝන්‍යමූල වෙති. යළි අව්‍යාකෘතමූල විසින් අන්‍යෝන්‍යමූල වූ යම් ධර්ම කෙනෙකුත් ඇද්ද එ හැම ධර්මයෝ අව්‍යාකෘත වෙති යත් : එසේ යි.

28. අව්‍යාකෘත ස්වභාව වූ යම්කිසි ධර්ම කෙනෙක් ඇද්ද එ හැම අව්‍යාකෘතමූලමූල වෙති යත් : අව්‍යාකෘතමූලයෝ තිදෙනෙක් මැ වෙති. අවශේෂ වූ අව්‍යාකෘත ධර්මයෝ අව්‍යාකෘතමූලමූල නො වෙති. යළි අව්‍යාකෘතමූලමූල වූ යම් ධර්ම කෙනෙකුත් ඇද්ද එ හැම ධර්මයෝ අව්‍යාකෘත වෙති යත් : එසේ යි.

29. යෙ කෙවි අබ්‍යාකතා ධම්මා සබ්බෙ තෙ අබ්‍යාකත-
මූලෙන එකමූලමූලාති: අහෙතුකං අබ්‍යාකතං අබ්‍යාකතමූලෙන න
එකමූලමූලං, සහෙතුකං අබ්‍යාකතං අබ්‍යාකතමූලෙන එකමූලමූලං.
යෙ චා පන අබ්‍යාකතමූලෙන එකමූලමූලා සබ්බෙ තෙ ධම්මා
අබ්‍යාකතාති: ආමන්තා.

30. යෙ කෙවි අබ්‍යාකතමූලෙන එකමූලමූලා ධම්මා සබ්බෙ
තෙ අබ්‍යාකතමූලෙන අඤ්ඤාමඤ්ඤමූලමූලාති: මූලාති යාති එකතො
උප්පජ්ජන්ති අබ්‍යාකතමූලාති එකමූලමූලාති චෙව අඤ්ඤාමඤ්ඤමූල-
මූලාති ච, අවසෙසා අබ්‍යාකතමූලසහජානා ධම්මා අබ්‍යාකතමූලෙන
එකමූලමූලා, න ච අඤ්ඤාමඤ්ඤමූලමූලා. යෙ චා පන අබ්‍යාකත-
මූලෙන අඤ්ඤාමඤ්ඤමූලමූලා සබ්බෙ තෙ ධම්මා අබ්‍යාකතාති:
ආමන්තා.

31. යෙ කෙවි අබ්‍යාකතා ධම්මා සබ්බෙ තෙ අබ්‍යාකත
මූලකාති: අහෙතුකං අබ්‍යාකතං න අබ්‍යාකතමූලකං, සහෙතුකං
අබ්‍යාකතං අබ්‍යාකතමූලකං. යෙ චා පන අබ්‍යාකතමූලකා සබ්බෙ
තෙ ධම්මා අබ්‍යාකතාති: ආමන්තා.

32. යෙ කෙවි අබ්‍යාකතා ධම්මා සබ්බෙ තෙ අබ්‍යාකත-
මූලෙන එකමූලකාති: අහෙතුකං අබ්‍යාකතං අබ්‍යාකතමූලෙන න
එකමූලකං, සහෙතුකං අබ්‍යාකතං අබ්‍යාකතමූලෙන එකමූලකං. යෙ
චා පන අබ්‍යාකතමූලෙන එකමූලකා සබ්බෙ තෙ ධම්මා අබ්‍යා-
කතාති: ආමන්තා.

33. යෙ කෙවි අබ්‍යාකතමූලෙන එකමූලකා ධම්මා සබ්බෙ
තෙ අබ්‍යාකතමූලෙන අඤ්ඤාමඤ්ඤමූලකාති: මූලාති යාති එකතො
උප්පජ්ජන්ති අබ්‍යාකතමූලාති එකමූලකාති චෙව අඤ්ඤාමඤ්ඤමූල-
කාති ච, අවසෙසා අබ්‍යාකතමූලසහජානා ධම්මා අබ්‍යාකතමූලෙන
එකමූලකා, න ච අඤ්ඤාමඤ්ඤමූලකා. යෙ චා පන අබ්‍යාකත-
මූලෙන අඤ්ඤාමඤ්ඤමූලකා සබ්බෙ තෙ ධම්මා අබ්‍යාකතාති: ආමන්තා.

34. යෙ කෙවි අබ්‍යාකතා ධම්මා සබ්බෙ තෙ අබ්‍යාකතමූල-
මූලකාති: අහෙතුකං අබ්‍යාකතං න අබ්‍යාකතමූලමූලකං, සහෙතුකං
අබ්‍යාකතං අබ්‍යාකතමූලමූලකං. යෙ චා පන අබ්‍යාකතමූලමූලකා
සබ්බෙ තෙ ධම්මා අබ්‍යාකතාති: ආමන්තා.

34. අව්‍යාකෘත ස්වභාව වූ යම්කිසි ධර්ම කෙනෙක් ඇද්ද එ හැම අව්‍යාකෘතමූලමූලක වෙති යන් : අහෙනුක අව්‍යාකෘතය අව්‍යාකෘතමූලමූලක නො වෙයි. සහෙනුක අව්‍යාකෘතය අව්‍යාකෘතමූලමූලක වෙයි. යළි අව්‍යාකෘතමූලමූලක වූ යම් ධර්ම කෙනෙකුත් ඇද්ද එ හැම ධර්මයෝ අව්‍යාකෘත වෙති යන් : එසේ යි.

35. යෙ කෙවි අබ්‍යාකතා ධම්මා සබ්බෙ තෙ අබ්‍යාකත-
මූලෙන එකමූලමූලකානි: අහෙතුකං අබ්‍යාකතං අබ්‍යාකතමූලෙන
න එකමූලමූලකං, සහෙතුකං අබ්‍යාකතං අබ්‍යාකතමූලෙන එකමූල-
මූලකං. යෙ චා පන අබ්‍යාකතමූලෙන එකමූලමූලකා සබ්බෙ තෙ
ධම්මා අබ්‍යාකතානි: ආමන්තා.

36. යෙ කෙවි අබ්‍යාකතමූලෙන එකමූලමූලකා ධම්මා සබ්බෙ
තෙ අබ්‍යාකතමූලෙන අසංඝමසංඝමූලමූලකානි: මූලානි යානි එකතො
උප්පජ්ඣති අබ්‍යාකතමූලානි එකමූලමූලකානි චෙව අසංඝමසංඝමූල
මූලකානි ච, අවසෙසා අබ්‍යාකතමූලසහජානා ධම්මා අබ්‍යාකතමූලෙන
එකමූලමූලකා, න ච අසංඝමසංඝමූලමූලකා. යෙ චා පන අබ්‍යා-
කතමූලෙන අසංඝමසංඝමූලමූලකා සබ්බෙ තෙ ධම්මා අබ්‍යාකතානි:
ආමන්තා.

අබ්‍යාකතපදනායවතුකකං.

37. යෙ කෙවි නාමා ධම්මා සබ්බෙ තෙ නාමමූලානි: නචෙව
නාමමූලානි, අවසෙසා නාමා ධම්මා න නාමමූලා. යෙ චා පන
නාමමූලා සබ්බෙ තෙ ධම්මා නාමානි: ආමන්තා.

38. යෙ කෙවි නාමා ධම්මා සබ්බෙ තෙ නාමමූලෙන එක-
මූලානි: අහෙතුකං නාමං නාමමූලෙන න එකමූලං, සහෙතුකං
නාමං නාමමූලෙන එකමූලං. යෙ චා පන නාමමූලෙන එකමූලා
සබ්බෙ තෙ ධම්මා නාමානි: නාමසමුට්ඨානං රූපං නාමමූලෙන
එකමූලං, න නාමං. නාමං නාමමූලෙන එකමූලකේව නාමකං.

39. යෙ කෙවි නාමමූලෙන එකමූලා ධම්මා සබ්බෙ තෙ
නාමමූලෙන අසංඝමසංඝමූලානි: මූලානි යානි එකතො උප්පජ්ඣති
නාමමූලානි එකමූලානි චෙව අසංඝමසංඝමූලානි ච, අවසෙසා නාම-
මූලසහජානා ධම්මා නාමමූලෙන එකමූලා න ච අසංඝමසංඝමූලා.
යෙ චා පන නාමමූලෙන අසංඝමසංඝමූලා සබ්බෙ තෙ ධම්මා
නාමානි: ආමන්තා.

35. අව්‍යාකෘත ස්වභාව වූ යම්කිසි ධර්ම කෙනෙක් ඇද්ද එ හැම අව්‍යාකෘතමූල විසින් එකමූලමූලක වෙති යත්: අහෙනුක අව්‍යාකෘතය අව්‍යාකෘතමූල විසින් එකමූලමූලක නො වෙයි. සහෙනුක අව්‍යාකෘතය අව්‍යාකෘතමූල විසින් එකමූලමූලක වෙයි. යළි අව්‍යාකෘතමූල විසින් එකමූලමූලක වූ යම් ධර්ම කෙනෙකුත් ඇද්ද එ හැම ධර්මයෝ අව්‍යාකෘත වෙති යත්: එසේ යි.

36. අව්‍යාකෘතමූල විසින් එකමූලමූලක වූ යම්කිසි ධර්ම කෙනෙක් ඇද්ද එ හැම අව්‍යාකෘතමූල විසින් අන්‍යෝන්‍යමූලමූලක වෙති යත්: අව්‍යාකෘතමූල වූ යම් මූල කෙනෙක් එකවට උපදනාහු වෙන් නම් එකමූලමූලක ද අන්‍යෝන්‍යමූලමූලක ද වෙති. අවශේෂ වූ අව්‍යාකෘතමූල සහජාත වූ ධර්මයෝ අව්‍යාකෘතමූල විසින් එකමූලමූලක වෙති. නොද අන්‍යෝන්‍යමූලමූලක වෙති. යළි අව්‍යාකෘතමූල විසින් අන්‍යෝන්‍යමූලමූලක වූ යම් ධර්ම කෙනෙකුත් ඇද්ද එ හැම ධර්මයෝ අව්‍යාකෘත වෙති යත්: එසේ යි.

අව්‍යාකෘතපද නයවතුමක යි.

37. (සතර අරූපසංක්කායා යැ නිර්වාණ යැ යන) නාම සංඛ්‍යාත වූ යම්කිසි ධර්ම කෙනෙක් ඇද්ද එ හැම නාමමූල වෙති යත්: (කුශල - අකුශල - අව්‍යාකෘතමූල විසින්) නාමමූලයෝ නවදෙනෙක් මැ වෙති. අවශේෂ වූ නාම ධර්මයෝ නාමමූල නො වෙති. යළි නාමමූල වූ යම් ධර්ම කෙනෙකුත් ඇද්ද එ හැම ධර්මයෝ නාම වෙති යත්: එසේ යි.

38. නාම සංඛ්‍යාත වූ යම්කිසි ධර්ම කෙනෙක් ඇද්ද, එ හැම නාමමූල විසින් එකමූල වෙති යත්: අහෙනුක වූ නාමය නාමමූල විසින් එකමූල නො වෙයි. සහෙනුක වූ නාමය නාමමූල විසින් එකමූල වෙයි. යළි නාමමූල විසින් එකමූල වූ යම් ධර්ම කෙනෙකුත් ඇද්ද එ හැම ධර්මයෝ නාම වෙති යත්: නාම සමුදායා වූ රූපය නාමමූල විසින් එකමූල වෙයි, නාම නො වෙයි. නාමය නාමමූල විසින් එකමූල ද නාම ද වේ.

39. නාමමූල විසින් එකමූල වූ යම්කිසි ධර්ම කෙනෙක් ඇද්ද එ හැම නාමමූල විසින් අන්‍යෝන්‍යමූල වෙති යත්: නාම මූල වූ යම් මූල කෙනෙක් එකවට උපදනාහු වෙන් නම් එකමූල ද අන්‍යෝන්‍යමූල ද වෙති. අවශේෂ වූ නාමමූල සහජාත ධර්මයෝ නාමමූල විසින් එකමූල වෙති නොද අන්‍යෝන්‍යමූල වෙති. යළි නාමමූල විසින් අන්‍යෝන්‍යමූල වූ යම් ධර්ම කෙනෙකුත් ඇද්ද එ හැම ධර්මයෝ නාම වෙති යත්: එසේ යි.

40. යෙ කෙවි නාමා ධම්මා සබ්බෙ තෙ නාමේලලුලාති: නවෙව නාමේලලුලාති. අවසෙසා නාමා ධම්මා න නාමේලලුලා. යෙ වා පන නාමේලලුලා සබ්බෙ තෙ ධම්මා නාමාති: ආමනනා.

41. යෙ කෙවි නාමා ධම්මා සබ්බෙ තෙ නාමේලලෙන එකමුලලුලාති: අහෙතුකං නාමං නාමේලලෙන න එකමුලලුලං, සහෙතුකං නාමං නාමේලලෙන එකමුලලුලං. යෙ වා පන නාමේලලෙන එකමුලලුලා සබ්බෙ තෙ ධම්මා නාමාති: නාමසමුධානං රූපං නාමේලලෙන එකමුලලුලං, න නාමං, නාමං. නාමේලලෙන එකමුලලුලංකෙදව නාමඤ්චි.

42. යෙ කෙවි නාමේලලෙන එකමුලලුලා ධම්මා සබ්බෙ තෙ නාමේලලෙන අඤ්ඤමඤ්ඤමුලලුලාති: මුලාති යාති එකතො උපාජ්ජනති නාමේලලාති එකමුලලුලාති වෙව අඤ්ඤමඤ්ඤමුලලාති ව. අවසෙසා නාමේලලසහජාතා ධම්මා නාමේලලෙන එකමුලලුලා, න ව අඤ්ඤමඤ්ඤමුලලුලා. යෙ වා පන නාමේලලෙන අඤ්ඤමඤ්ඤමුලලුලා සබ්බෙ තෙ ධම්මා නාමාති: ආමනනා.

43. යෙ කෙවි නාමා ධම්මා සබ්බෙ තෙ නාමේලලකාති: අහෙතුකං නාමං න නාමේලලකං, සහෙතුකං නාමං නාමේලලකං. යෙ වා පන නාමේලලකා සබ්බෙ තෙ ධම්මා නාමාති: නාමසමුධානං රූපං නාමේලලකං, න නාමං. නාමං නාමේලලකංකෙදව නාමඤ්චි.

44. යෙ කෙවි නාමා ධම්මා සබ්බෙ තෙ නාමේලලෙන එකමුලලකාති: අහෙතුකං නාමං නාමේලලෙන න එකමුලලකං, සහෙතුකං නාමං නාමේලලෙන එකමුලලකං. යෙ වා පන නාමේලලෙන එකමුලලකා සබ්බෙ තෙ ධම්මා නාමාති: නාමසමුධානං රූපං නාමේලලෙන එකමුලලකං, න නාමං, නාමං. නාමේලලෙන එකමුලලකංකෙදව නාමඤ්චි.

45. යෙ කෙවි නාමේලලෙන එකමුලලකා ධම්මා සබ්බෙ තෙ නාමේලලෙන අඤ්ඤමඤ්ඤමුලලකාති: මුලාති යාති එකතො උපාජ්ජනති නාමේලලාති එකමුලලකාති වෙව අඤ්ඤමඤ්ඤමුලලකාති ව. අවසෙසා නාමේලලසහජාතා ධම්මා නාමේලලෙන එකමුලලකා, න ව අඤ්ඤමඤ්ඤමුලලකා. යෙ වා පන නාමේලලෙන අඤ්ඤමඤ්ඤමුලලකා සබ්බෙ තෙ ධම්මා නාමාති: ආමනනා.

40. නාම සඛ්‍යාත යම්කිසි ධර්ම කෙනෙක් ඇද්ද එ හැම නාමමූලමූල වෙති යන්: නාමමූලයෝ නවදෙනෙක් මැ වෙති. අවශෙෂ වූ නාමධර්මයෝ නාමමූලමූලමූල නො වෙති. යළි නාමමූල-මූල වූ යම් ධර්ම කෙනෙකුත් ඇද්ද එ හැම ධර්මයෝ නාම වෙති යන්: එසේ යි.

41. නාම සඛ්‍යාත යම්කිසි ධර්ම කෙනෙක් ඇද්ද එ හැම නාමමූල විසින් එකමූලමූල වෙති යන්: අහෙනුක නාමය නාමමූල විසින් එකමූලමූල නො වෙයි. සහෙනුක නාමය නාමමූල විසින් එකමූලමූල වෙයි. යළි නාමමූල විසින් එකමූලමූල වූ යම් ධර්ම කෙනෙකුත් ඇද්ද එ හැම ධර්මයෝ නාම වෙති යන්: නාම-සමුත්ථාන වූ රූපය නාමමූල විසින් එකමූලමූල වෙයි, නාම නො වෙයි. නාමය නාමමූල විසින් එකමූලමූල ද නාම ද වේ.

42. නාමමූල විසින් එකමූලමූල වූ යම්කිසි ධර්ම කෙනෙක් ඇද්ද එ හැම නාමමූල විසින් අනොයා'න්‍යමූලමූල වෙති යන්: නාමමූල වූ යම් මූල කෙනෙක් එකවට උපදනාහු වෙන් නම් එකමූලමූල ද අනොයා'න්‍යමූලමූල ද වෙති. අවශෙෂ වූ නාමමූලසහජාත ධර්මයෝ නාමමූල විසින් එකමූලමූල වෙති. නොද අනොයා'න්‍යමූලමූල වෙති. යළි නාමමූල විසින් අනොයා'න්‍යමූලමූල වූ යම් ධර්ම කෙනෙකුත් ඇද්ද එ හැම ධර්මයෝ නාම වෙති යන්: එසේ යි.

43. නාම සඛ්‍යාත යම්කිසි ධර්ම කෙනෙක් ඇද්ද එ හැම නාමමූලක වෙති යන්: අහෙනුක නාමය නාමමූලක නො වෙයි. සහෙනුක නාමය නාමමූලක වෙයි. යළි නාමමූලක වූ යම් ධර්ම කෙනෙකුත් ඇද්ද එ හැම ධර්මයෝ නාම වෙති යන්: නාම-සමුත්ථාන රූපය නාමමූලක වෙයි, නාම නො වෙයි. නාමය නාමමූලක ද නාම ද වේ.

44. නාම සඛ්‍යාත යම්කිසි ධර්ම කෙනෙක් ඇද්ද එ හැම නාමමූල විසින් එකමූලක වෙති යන්: අහෙනුක නාමය නාමමූල විසින් එකමූලක නො වෙයි. සහෙනුක නාමය නාමමූල විසින් එකමූලක වෙයි. යළි නාමමූල විසින් එකමූලක වූ යම් ධර්ම කෙනෙකුත් ඇද්ද එ හැම ධර්මයෝ නාම වෙති යන්: නාම-සමුත්ථාන රූපය නාමමූල විසින් එකමූලක වෙයි, නාම නො වෙයි. නාමය නාමමූල විසින් එකමූලක ද නාම ද වේ.

45. නාමමූල විසින් එකමූලක වූ යම්කිසි ධර්ම කෙනෙක් ඇද්ද එ හැම නාමමූල විසින් අනොයා'න්‍යමූලක වෙති යන්: නාමමූල වූ යම් මූල කෙනෙක් එකවට උපදනාහු වෙන් නම් එකමූලක ද අනොයා'න්‍යමූලක ද වෙති. අවශෙෂ වූ නාමමූලසහජාත ධර්මයෝ නාමමූල විසින් එකමූලක වෙති. නොද අනොයා'න්‍ය-මූලක වෙති. යළි නාමමූල විසින් අනොයා'න්‍යමූලක වූ යම් ධර්ම කෙනෙකුත් ඇද්ද එ හැම ධර්මයෝ නාම වෙති යන්: එසේ යි.

46. යෙ කෙවි නාමා ධම්මා සබ්බෙ තෙ නාමමූලමූලකාති: අහෙනුකං නාමං න නාමමූලමූලකං, සහෙනුකං නාමං නාමමූලමූලකං. යෙ චා පන නාමමූලමූලකා සබ්බෙ තෙ ධම්මා නාමාති: නාමසමුට්ඨානං රූපං නාමමූලමූලකං, න නාමං. නාමං නාමමූලමූලකකෙඤ්ච නාමකේ.

47. යෙ කෙවි නාමා ධම්මා සබ්බෙ තෙ නාමමූලෙන ඵකමූලමූලකාති: අහෙනුකං නාමං නාමමූලෙන න ඵකමූලමූලකං, සහෙනුකං නාමං නාමමූලෙන ඵකමූලමූලකං. යෙ චා පන නාමමූලෙන ඵකමූලමූලකා සබ්බෙ තෙ ධම්මා නාමාති: නාමසමුට්ඨානං රූපං නාමමූලෙන ඵකමූලමූලකං, න නාමං. නාමං නාමමූලෙන ඵකමූලමූලකකෙඤ්ච නාමකේ.

48. යෙ කෙවි නාමමූලෙන ඵකමූලමූලකා ධම්මා සබ්බෙ තෙ නාමමූලෙන අසූඤ්ඤාමූලමූලකාති: මූලාති යාති ඵකතො උප්පසන්නි නාමමූලාති ඵකමූලමූලකාති වෙව අසූඤ්ඤාමූලමූලකාති ච, අවසෙසා නාමමූලසහජායා ධම්මා නාමමූලෙන ඵකමූලමූලකා, න ච අසූඤ්ඤාමූලමූලකා. යෙ චා පන නාමමූලෙන අසූඤ්ඤාමූලමූලකා සබ්බෙ තෙ ධම්මා නාමාති: ආමනතා.

නාමපදනසවතුක්කං.

මූලචාරතිද්දෙසො.

49. යෙ කෙවි කුසලා ධම්මා සබ්බෙ තෙ කුසලහෙනුති: තයො ඵච කුසලහෙනු, අවසෙසා කුසලා ධම්මා න කුසලහෙනු -පෙ- කුසලනිදනා - කුසලසමභවා - කුසලප්පභවා - කුසලසමුට්ඨානා - කුසලාභාරා - කුසලාරම්භො කුසලපච්චයා - කුසලසමුදයා: යෙ කෙවි අකුසලා ධම්මා -පෙ- යෙ කෙවි අබ්‍යාකතා ධම්මා -පෙ- යෙ කෙවි නාමා ධම්මා සබ්බෙ තෙ නාමහෙනුති -පෙ- නාමනිදනා - නාමසමභවා - නාමප්පභවා - නාමසමුට්ඨානා - නාමාභාරා - නාමාරම්භො - නාමපච්චයා - නාමසමුදයා:

මූලං හෙනුතිදනකේ - සමභවො පභවෙන ච
සමුට්ඨානාභාරාරම්භො - පච්චයො සමුදයෙන වාති.

නිද්දෙසවාරො නිධිතො.

මූලයමකං නිධිතං.

46. නාම සංකීර්ණයක යම්කිසි ධර්ම කෙනෙක් ඇද්ද එ හැම නාමමූලමූලක වෙති යත්: අහෙනුක නාමය නාමමූලමූලක නො වෙයි. සහෙනුක නාමය නාමමූලමූලක වෙයි. යළි නාමමූලමූලක වූ යම් ධර්ම කෙනෙකුත් ඇද්ද එ හැම ධර්මයෝ නාම වෙති යත්: නාමසමුදාන රූපය නාමමූලමූලක වෙයි, නාම නො වෙයි. නාමය නාමමූලමූලක ද නාම ද වෙ.

47. නාම සංකීර්ණයක යම්කිසි ධර්ම කෙනෙක් ඇද්ද එ හැම නාමමූල විසින් එකමූලමූලක වෙති යත්: අහෙනුක නාමය නාම- මූල විසින් එකමූලමූලක නො වෙයි. සහෙනුක නාමය නාමමූල විසින් එකමූලමූලක වෙයි. යළි නාමමූල විසින් එකමූලමූලක වූ යම් ධර්ම කෙනෙකුත් ඇද්ද එ හැම ධර්මයෝ නාම වෙති යත්: නාමසමුදාන රූපය නාමමූල විසින් එකමූලමූලක වෙයි, නාම නො වෙයි. නාමය නාමමූල විසින් එකමූලමූලක ද නාම ද වේ.

48. නාමමූල විසින් එකමූලමූලක වූ යම්කිසි ධර්ම කෙනෙක් ඇද්ද එ හැම නාමමූල විසින් අනෙකුත් නාමමූලමූලක වෙති යත්: නාමමූල වූ යම් මූල කෙනෙක් එකවට උපදනාහු වෙන් නම් එක- මූලමූලක ද අනෙකුත් නාමමූලමූලක ද වෙති. අවශේෂ වූ නාමමූල සහජාන ධර්මයෝ නාමමූල විසින් එකමූලමූලක වෙති, නොද අනෙකුත් නාමමූලමූලක වෙති. යළි නාමමූල විසින් අනෙකුත් නාමමූල- මූලක වූ යම් ධර්ම කෙනෙකුත් ඇද්ද එ හැම ධර්මයෝ නාම වෙති යත්: එසේ යි.

නාමපද නයවතුණක යි.

මූලවාරනිර්දේශ යි.

49. කුශල ස්වභාව වූ යම්කිසි ධර්ම කෙනෙක් ඇද්ද එ හැම කුශල (එල නිපයනුවට පවතිනු යි) හෙතු වෙති යත්: කුශල හෙතු නිදේනෙක් ම වෙති. අවශේෂ කුශල ධර්මයෝ කුශලහෙතු නො වෙත්. කුශල (එල දක්වා දේ නු යි) නිදන ... කුශල (එල සමභව වේ නු යි) සමභව ... කුශල (එල ප්‍රභව කෙරේ නු යි) ප්‍රභව ... කුශල (එල සමුදානකෙරේ නු යි) සමුදාන ... කුශල (එල ගෙන දේ නු යි) ආහාර ... කුශල (එලයෙන් එල්බේ නු යි) ආලම්භන ... කුශල (එල පවත්වා නු යි) ප්‍රත්‍යය ... කුශල (එල උද කෙරේ නු යි) සමුදය වෙති යත්: ...අකුශල ස්වභාව වූ යම් කිසි ධර්ම කෙනෙක් ... අව්‍යාකෘත ස්වභාව වූ යම්කිසි ධර්ම කෙනෙක් ... නාම සංකීර්ණයක යම්කිසි ධර්ම කෙනෙක් ඇද්ද එ හැම නාමහෙතු ... නාමනිදන ... නාමසමභව ... නාමප්‍රභව ... නාමසමුදාන ... නාමාහාර ... නාමාලම්භන ... නාමප්‍රත්‍යය ... නාමසමුදය වෙති යත්: ...

මූල යැ හෙතු යැ නිදන යැ සමභව යැ ප්‍රභව යැ සමුදාන යැ ආහාර යැ ආලම්භන යැ ප්‍රත්‍යය යැ සමුදය යැ යි වාර දසයෙකි.

නිර්දේශවාර නිමි,

මූලයමක නිමි.

2. බන්ධයමිතං

1. පඤ්ඤානම් උදෙසංවාරො

පඤ්චකමිනි : රූපකමිනෙධං වෙදනාකමිනෙධං සඤ්ඤාකමිනෙධං සම්මාරකමිනෙධං විඤ්ඤාණකමිනෙධං.

1. රූපං රූපකමිනෙධං, රූපකමිනෙධං රූපං. වෙදනා වෙදනාකමිනෙධං, වෙදනාකමිනෙධං වෙදනා. සඤ්ඤා සඤ්ඤාකමිනෙධං සඤ්ඤාකමිනෙධං සඤ්ඤා, සම්මාරා සම්මාරකමිනෙධං, සම්මාරකමිනෙධං සම්මාරා. විඤ්ඤාණං විඤ්ඤාණකමිනෙධං, විඤ්ඤාණකමිනෙධං විඤ්ඤාණං. (අනුලොමං.)

2. න රූපං න රූපකමිනෙධං, න රූපකමිනෙධං න රූපං. න වෙදනා න වෙදනාකමිනෙධං, න වෙදනාකමිනෙධං න වෙදනා. න සඤ්ඤා න සඤ්ඤාකමිනෙධං, න සඤ්ඤාකමිනෙධං න සඤ්ඤා. න සම්මාරා න සම්මාරකමිනෙධං, න සම්මාරකමිනෙධං න සම්මාරා. න විඤ්ඤාණං න විඤ්ඤාණකමිනෙධං, න විඤ්ඤාණකමිනෙධං න විඤ්ඤාණං. (පච්චනිකං.)

පදසොධනවාරො.

3. රූපං රූපකමිනෙධං, ඛන්ධා වෙදනාකමිනෙධං. රූපං රූපකමිනෙධං, ඛන්ධා සඤ්ඤාකමිනෙධං. රූපං රූපකමිනෙධං, ඛන්ධා සම්මාරකමිනෙධං, රූපං රූපකමිනෙධං, ඛන්ධා විඤ්ඤාණකමිනෙධං.

4. වෙදනා වෙදනාකමිනෙධං, ඛන්ධා රූපකමිනෙධං. වෙදනා වෙදනාකමිනෙධං, ඛන්ධා සඤ්ඤාකමිනෙධං. වෙදනා වෙදනාකමිනෙධං, ඛන්ධා සම්මාරකමිනෙධං. වෙදනා වෙදනාකමිනෙධං, ඛන්ධා විඤ්ඤාණකමිනෙධං.

5. සඤ්ඤා සඤ්ඤාකමිනෙධං, ඛන්ධා රූපකමිනෙධං. සඤ්ඤා සඤ්ඤාකමිනෙධං, ඛන්ධා වෙදනාකමිනෙධං. සඤ්ඤා සඤ්ඤාකමිනෙධං, ඛන්ධා සම්මාරකමිනෙධං. සඤ්ඤා සඤ්ඤාකමිනෙධං, ඛන්ධා විඤ්ඤාණකමිනෙධං.

6. සම්මාරා සම්මාරකමිනෙධං, ඛන්ධා රූපකමිනෙධං. සම්මාරා සම්මාරකමිනෙධං, ඛන්ධා වෙදනාකමිනෙධං. සම්මාරා සම්මාරකමිනෙධං, ඛන්ධා සඤ්ඤාකමිනෙධං. සම්මාරා සම්මාරකමිනෙධං, ඛන්ධා විඤ්ඤාණකමිනෙධං.

2. සකස්කිරීම

1. ප්‍රඥප්ති උද්දේශවාර

සකස්කිරීමේ පස් දෙනෙකි: රූපසකස්කිරීම යැ, වේදනාසකස්කිරීම යැ, සංඥාසකස්කිරීම යැ, සංස්කාරසකස්කිරීම යැ, විඥානසකස්කිරීම යි.

1. රූප වූයේ රූපසකස්කිරීම වේ ද, රූපසකස්කිරීම වූයේ රූප වේ ද. වේදනා වූවා වේදනාසකස්කිරීම වේ ද, වේදනාසකස්කිරීම වූයේ වේදනා වේ ද. සංඥා වූවා සංඥාසකස්කිරීම වේ ද, සංඥාසකස්කිරීම වූයේ සංඥා වේ ද. සංස්කාර වූවාහු සංස්කාරසකස්කිරීම වේ ද, සංස්කාරසකස්කිරීම වූයේ සංස්කාරයෝ වෙත් ද. විඥාන වූයේ විඥානසකස්කිරීම වේ ද, විඥානසකස්කිරීම වූයේ විඥාන වේ ද.

2. රූප නොවූයේ රූපසකස්කිරීම නොවූයේ වේ ද, රූපසකස්කිරීම නොවූයේ රූප නොවූයේ වේ ද. වේදනා නොවූවා වේදනාසකස්කිරීම නොවූයේ වේ ද, වේදනාසකස්කිරීම නොවූයේ වේදනා නොවූවා වේ ද. සංඥා නොවූවා සංඥාසකස්කිරීම නොවූයේ වේ ද, සංඥාසකස්කිරීම නොවූයේ සංඥා නොවූවා වේ ද. සංස්කාර නොවූවාහු සංස්කාරසකස්කිරීම නොවූයේ වේ ද, සංස්කාරසකස්කිරීම නොවූයේ සංස්කාර වූවාහු වෙත් ද. විඥාන නොවූයේ විඥානසකස්කිරීම නොවූයේ වේ ද, විඥානසකස්කිරීම නොවූයේ විඥාන නොවූයේ වේ ද. (ප්‍රත්‍යක්ෂ යි.)

පදගොඩනවාර යි.

3. රූප වූයේ රූපසකස්කිරීම වේ ද, සකස්කිරීමේ වේදනාසකස්කිරීම වේ ද. රූප වූයේ රූපසකස්කිරීම වේ ද, සකස්කිරීමේ සංඥාසකස්කිරීම වේ ද. රූප වූයේ රූපසකස්කිරීම වේ ද, සකස්කිරීමේ සංස්කාරසකස්කිරීම වේ ද. රූප වූයේ රූපසකස්කිරීම වේ ද, සකස්කිරීමේ විඥානසකස්කිරීම වේ ද.

4. වේදනා වූවා වේදනාසකස්කිරීම වේ ද, සකස්කිරීමේ රූපසකස්කිරීම වේ ද. වේදනා වූවා වේදනාසකස්කිරීම වේ ද, සකස්කිරීමේ සංඥාසකස්කිරීම වේ ද. වේදනා වූවා වේදනාසකස්කිරීම වේ ද, සකස්කිරීමේ සංස්කාරසකස්කිරීම වේ ද. වේදනා වූවා වේදනාසකස්කිරීම වේ ද, සකස්කිරීමේ විඥානසකස්කිරීම වේ ද.

5. සංඥා වූවා සංඥාසකස්කිරීම වේ ද, සකස්කිරීමේ රූපසකස්කිරීම වේ ද. සංඥා වූවා සංඥාසකස්කිරීම වේ ද, සකස්කිරීමේ වේදනාසකස්කිරීම වේ ද. සංඥා වූවා සංඥාසකස්කිරීම වේ ද, සකස්කිරීමේ සංස්කාරසකස්කිරීම වේ ද. සංඥා වූවා සංඥාසකස්කිරීම වේ ද, සකස්කිරීමේ විඥානසකස්කිරීම වේ ද.

6. සංස්කාරයෝ සංස්කාරසකස්කිරීම වේ ද, සකස්කිරීමේ රූපසකස්කිරීම වේ ද. සංස්කාරයෝ සංස්කාරසකස්කිරීම වේ ද, සකස්කිරීමේ වේදනාසකස්කිරීම වේ ද. සංස්කාරයෝ සංස්කාරසකස්කිරීම වේ ද, සකස්කිරීමේ සංඥාසකස්කිරීම වේ ද. සංස්කාරයෝ සංස්කාරසකස්කිරීම වේ ද, සකස්කිරීමේ විඥානසකස්කිරීම වේ ද.

7. විඤ්ඤාණං විඤ්ඤාණකඛ්ඤායො, ඛ්ඤායො රූපකඛ්ඤායො. විඤ්ඤාණං විඤ්ඤාණකඛ්ඤායො, ඛ්ඤායො වේදනාකඛ්ඤායො. විඤ්ඤාණං විඤ්ඤාණකඛ්ඤායො, ඛ්ඤායො සඤ්ඤාකඛ්ඤායො. විඤ්ඤාණං විඤ්ඤාණකඛ්ඤායො, ඛ්ඤායො සංඛාරකඛ්ඤායො. (අනුලොමං)

8. න රූපං න රූපකඛ්ඤායො, න ඛ්ඤායො න වේදනාකඛ්ඤායො. න රූපං න රූපකඛ්ඤායො, න ඛ්ඤායො න සඤ්ඤාකඛ්ඤායො. න රූපං න රූපකඛ්ඤායො, න ඛ්ඤායො න සංඛාරකඛ්ඤායො. න රූපං න රූපකඛ්ඤායො, න ඛ්ඤායො න විඤ්ඤාණකඛ්ඤායො.

9. න වේදනා න වේදනාකඛ්ඤායො, න ඛ්ඤායො න රූපකඛ්ඤායො. න වේදනා න වේදනාකඛ්ඤායො, න ඛ්ඤායො න සඤ්ඤාකඛ්ඤායො. න වේදනා න වේදනාකඛ්ඤායො, න ඛ්ඤායො න සංඛාරකඛ්ඤායො. න වේදනා න වේදනාකඛ්ඤායො, න ඛ්ඤායො න විඤ්ඤාණකඛ්ඤායො.

10. න සඤ්ඤා න සඤ්ඤාකඛ්ඤායො, න ඛ්ඤායො න රූපකඛ්ඤායො. න සඤ්ඤා න සඤ්ඤාකඛ්ඤායො, න ඛ්ඤායො න වේදනාකඛ්ඤායො. න සඤ්ඤා න සඤ්ඤාකඛ්ඤායො, න ඛ්ඤායො න සංඛාරකඛ්ඤායො. න සඤ්ඤා න සඤ්ඤාකඛ්ඤායො, න ඛ්ඤායො න විඤ්ඤාණකඛ්ඤායො.

11. න සංඛාරා න සංඛාරකඛ්ඤායො, න ඛ්ඤායො න රූපකඛ්ඤායො. න සංඛාරා න සංඛාරකඛ්ඤායො, න ඛ්ඤායො න වේදනාකඛ්ඤායො. න සංඛාරා න සංඛාරකඛ්ඤායො, න ඛ්ඤායො න සඤ්ඤාකඛ්ඤායො. න සංඛාරා න සංඛාරකඛ්ඤායො, න ඛ්ඤායො න විඤ්ඤාණකඛ්ඤායො.

12. න විඤ්ඤාණං න විඤ්ඤාණකඛ්ඤායො, න ඛ්ඤායො න රූපකඛ්ඤායො. න විඤ්ඤාණං න විඤ්ඤාණකඛ්ඤායො, න ඛ්ඤායො න වේදනාකඛ්ඤායො. න විඤ්ඤාණං න විඤ්ඤාණකඛ්ඤායො, න ඛ්ඤායො න සඤ්ඤාකඛ්ඤායො. න විඤ්ඤාණං න විඤ්ඤාණකඛ්ඤායො, න ඛ්ඤායො න සංඛාරකඛ්ඤායො. (පච්චතීකං)

පදසොධන මූලවක්ඛවාරො.

පදගොඩන | මුලවක්‍රවාර සි.

13. රූපං ඛණ්ඩා, ඛණ්ඩා රූපං. වේදනා ඛණ්ඩා, ඛණ්ඩා වේදනා. සංකෂ්ප්තං ඛණ්ඩා, ඛණ්ඩා සංකෂ්ප්තං. සංකෂ්ප්තං ඛණ්ඩා, ඛණ්ඩා සංකෂ්ප්තං. (අනුලෝමං.)

14. න රූපං න ඛණ්ඩා, න ඛණ්ඩා න රූපං. න වේදනා න ඛණ්ඩා, න ඛණ්ඩා න වේදනා. න සංකෂ්ප්තං න ඛණ්ඩා, න ඛණ්ඩා න සංකෂ්ප්තං. න සංකෂ්ප්තං න ඛණ්ඩා, න ඛණ්ඩා න සංකෂ්ප්තං. න වේදනා න ඛණ්ඩා, න ඛණ්ඩා න වේදනා. (පච්චිනිකං.)

සුද්ධඛණ්ඩාරො.

15. රූපං ඛණ්ඩා, ඛණ්ඩා වේදනා. රූපං ඛණ්ඩා, ඛණ්ඩා සංකෂ්ප්තං. රූපං ඛණ්ඩා, ඛණ්ඩා සංකෂ්ප්තං. රූපං ඛණ්ඩා, ඛණ්ඩා වේදනා.

16. වේදනා ඛණ්ඩා, ඛණ්ඩා රූපං. වේදනා ඛණ්ඩා, ඛණ්ඩා සංකෂ්ප්තං. වේදනා ඛණ්ඩා, ඛණ්ඩා සංකෂ්ප්තං. වේදනා ඛණ්ඩා, ඛණ්ඩා වේදනා.

17. සංකෂ්ප්තං ඛණ්ඩා, ඛණ්ඩා රූපං. සංකෂ්ප්තං ඛණ්ඩා, ඛණ්ඩා වේදනා. සංකෂ්ප්තං ඛණ්ඩා, ඛණ්ඩා සංකෂ්ප්තං. සංකෂ්ප්තං ඛණ්ඩා, ඛණ්ඩා වේදනා.

18. සංකෂ්ප්තං ඛණ්ඩා, ඛණ්ඩා රූපං. සංකෂ්ප්තං ඛණ්ඩා, ඛණ්ඩා වේදනා. සංකෂ්ප්තං ඛණ්ඩා, ඛණ්ඩා සංකෂ්ප්තං. සංකෂ්ප්තං ඛණ්ඩා, ඛණ්ඩා වේදනා.

19. වේදනා ඛණ්ඩා, ඛණ්ඩා රූපං. වේදනා ඛණ්ඩා, ඛණ්ඩා වේදනා. වේදනා ඛණ්ඩා, ඛණ්ඩා සංකෂ්ප්තං. වේදනා ඛණ්ඩා, ඛණ්ඩා සංකෂ්ප්තං. (අනුලෝමං.)

13. රූප වූයේ සකන්ධ වේ ද, සකන්ධ වූවාහු රූප වේ ද, වෙදනා වූවා සකන්ධ වේ ද, සකන්ධ වූවාහු වෙදනා වේ ද, සංඥා වූවා සකන්ධ වේ ද, සකන්ධ වූවාහු සංඥා වේ ද, සංඝාර වූවාහු සකන්ධ වේ ද, සකන්ධ වූවාහු සංඝාර වෙත් ද, විඥාන වූයේ සකන්ධ වේ ද, සකන්ධ වූවාහු විඥාන වේ ද. (අනුලොම යි.)

14. රූප නොවූයේ සකන්ධ නොවූයේ වේ ද, සකන්ධ නොවූවාහු රූප නොවූයේ වේ ද, වෙදනා නොවූවා සකන්ධ නොවූයේ වේ ද, සකන්ධ නොවූවාහු වෙදනා නොවූවා වේ ද, සංඥා නොවූවා සකන්ධ නොවූයේ වේ ද, සකන්ධ නොවූවාහු සංඥා නොවූවා වේ ද, සංඝාර නොවූවාහු සකන්ධ නොවූයේ වේ ද, සංඝාර නොවූවාහු සකන්ධ නොවූවාහු වෙත් ද, විඥාන නොවූයේ සකන්ධ නොවූයේ වේ ද, සකන්ධ නොවූවාහු විඥාන නොවූයේ වේ ද. (ප්‍රත්‍යානික යි.)

ශුද්ධ සකන්ධවාර යි.

15. රූප වූයේ සකන්ධ වේ ද, සකන්ධ වූවාහු වෙදනා වේ ද, රූප වූයේ සකන්ධ වේ ද, සකන්ධ වූවාහු සංඥා වේ ද, රූප වූයේ සකන්ධ වේ ද, සකන්ධ වූවාහු සංඝාර වෙත් ද, රූප වූයේ සකන්ධ වේ ද, සකන්ධ වූවාහු විඥාන වේ ද.

16. වෙදනා වූවා සකන්ධ වේ ද, සකන්ධ වූවාහු රූප වේ ද, වෙදනා වූවා සකන්ධ වේ ද, සකන්ධ වූවාහු සංඥා වේ ද, වෙදනා වූවා සකන්ධ වේ ද, සකන්ධ වූවාහු සංඝාර වෙත් ද, වෙදනා වූවා සකන්ධ වේ ද, සකන්ධ වූවාහු විඥාන වේ ද.

17. සංඥා වූවා සකන්ධ වේ ද, සකන්ධයෝ රූප වේ ද, සංඥා වූවා සකන්ධ වේ ද, සකන්ධයෝ වෙදනා වේ ද, සංඥා වූවා සකන්ධ වේ ද, සකන්ධයෝ සංඝාර වෙත් ද, සංඥා වූවා සකන්ධ වේ ද, සකන්ධයෝ විඥාන වේ ද.

18. සංඝාරයෝ සකන්ධ වේ ද, සකන්ධයෝ රූප වේ ද, සංඝාරයෝ සකන්ධ වේ ද, සකන්ධයෝ වෙදනා වේ ද, සංඝාරයෝ සකන්ධ වේ ද, සකන්ධයෝ සංඥා වේ ද, සංඝාරයෝ සකන්ධ වේ ද, සකන්ධයෝ විඥාන වේ ද.

19. විඥාන වූයේ සකන්ධ වේ ද, සකන්ධයෝ රූප වේ ද, විඥාන වූයේ සකන්ධ වේ ද, සකන්ධයෝ වෙදනා වේ ද, විඥාන වූයේ සකන්ධ වේ ද, සකන්ධයෝ සංඥා වේ ද, විඥාන වූයේ සකන්ධ වේ ද, සකන්ධයෝ සංඝාර වෙත් ද. (අනුලොම යි.)

20. න රූපං න ඛණ්ඩා, න ඛණ්ඩා න වේදනා. න රූපං න ඛණ්ඩා, න ඛණ්ඩා න සංකල්පය. න රූපං න ඛණ්ඩා, න ඛණ්ඩා න සංකල්පය. න රූපං න ඛණ්ඩා, න ඛණ්ඩා න විකල්පය.

21. න වේදනා න ඛණ්ඩා, න ඛණ්ඩා න රූපං. න වේදනා න ඛණ්ඩා, න ඛණ්ඩා න සංකල්පය. න වේදනා න ඛණ්ඩා, න ඛණ්ඩා න සංකල්පය. න වේදනා න ඛණ්ඩා, න ඛණ්ඩා න විකල්පය.

22. න සංකල්පය න ඛණ්ඩා, න ඛණ්ඩා න රූපං. න සංකල්පය න ඛණ්ඩා, න ඛණ්ඩා න වේදනා. න සංකල්පය න ඛණ්ඩා, න ඛණ්ඩා න සංකල්පය. න සංකල්පය න ඛණ්ඩා, න ඛණ්ඩා න විකල්පය.

23. න සංකල්පය න ඛණ්ඩා, න ඛණ්ඩා න රූපං. න සංකල්පය න ඛණ්ඩා, න ඛණ්ඩා න වේදනා. න සංකල්පය න ඛණ්ඩා, න ඛණ්ඩා න සංකල්පය. න සංකල්පය න ඛණ්ඩා, න ඛණ්ඩා න විකල්පය.

24. න විකල්පය න ඛණ්ඩා, න ඛණ්ඩා න රූපං. න විකල්පය න ඛණ්ඩා, න ඛණ්ඩා න වේදනා. න විකල්පය න ඛණ්ඩා, න ඛණ්ඩා න සංකල්පය. න විකල්පය න ඛණ්ඩා, න ඛණ්ඩා න සංකල්පය. (පටිච්ඡේදය)

සුද්ධ ඛණ්ඩා මූලවකකවාරො.

උදෙසාමාණො නිවර්තනො.

20. රූප නොවූයේ සකනි නොවූයේ වේ ද, සකනි නොවූවාහු වෙදනා නොවූවා වේ ද. රූප නොවූයේ සකනි නොවූයේ වේ ද, සකනි නොවූවාහු සංඥා නොවූවා වේ ද. රූප නොවූයේ සකනි නොවූයේ වේ ද, සකනි නොවූවාහු සංසාර නොවූවාහු වෙත් ද. රූප නොවූයේ සකනි නොවූයේ වේ ද, සකනි නොවූවාහු විඥාන නොවූයේ වේ ද.

21. වෙදනා නොවූවා සකන්ධ නොවූයේ වේ ද, සකන්ධ නො-
වූවාහු රූප නොවූයේ වේ ද. වෙදනා නොවූවා සකන්ධ නොවූයේ
වේ ද, සකන්ධ නොවූවාහු සංඥා නොවූවා වේ ද. වෙදනා නොවූවා
සකන්ධ නොවූයේ වේ ද, සකන්ධ නොවූවාහු සංසාර නොවූවාහු
වෙත් ද, වෙදනා නොවූවා සකන්ධ නොවූයේ වේ ද, සකන්ධ නො-
වූවාහු විඥාන නොවූයේ වේ ද.

22. සංඥා නොවූවා සකැණි නොවූයේ වේ ද, සකැණි නොවූවාහු රූප නොවූයේ වේ ද. සංඥා නොවූයේ සකැණි නොවූයේ වේ ද. සකැණි නොවූවාහු වෙදනා නොවූවා වේ ද. සංඥා නොවූවා සකැණි නොවූයේ වේ ද, සකැණි නොවූවාහු සංඝාර නොවූවාහු වෙත් ද. සංඥා නොවූවා සකැණි නොවූයේ වේ ද. සකැණි නොවූවාහු විඤාන නොවූයේ වේ ද.

23. සංඝකාර නොවූවාහු සංඝඤ්ඤා නොවූයේ වේ ද, සංඝඤ්ඤා නොවූවාහු රූප නොවූයේ වේ ද, සංඝකාර නොවූවාහු සංඝඤ්ඤා නොවූයේ වේ ද, සංඝඤ්ඤා නොවූවාහු වේදනා නොවූවා වේ ද, සංඝකාර නොවූවාහු සංඝඤ්ඤා නොවූයේ වේ ද, සංඝඤ්ඤා නොවූවාහු සංඝාරා නොවූවා වේ ද, සංඝකාර නොවූවාහු සංඝඤ්ඤා නොවූයේ වේ ද, සංඝඤ්ඤා නොවූවාහු විභූත නොවූයේ වේ ද.

24. විඥාන නොවූයේ සකන්ධ නොවූයේ වේ ද, සකන්ධ නො-
වූවාහු රූප නොවූයේ වේ ද. විඥාන නොවූයේ සකන්ධ නොවූයේ
වේ ද, සකන්ධ නොවූවාහු වෙදනා නොවූවා වේ ද. විඥාන නොවූයේ
සකන්ධ නොවූයේ වේ ද, සකන්ධ නොවූවාහු සංඥා නොවූවා වේ ද.
විඥාන නොවූයේ සකන්ධ නොවූයේ වේ ද, සකන්ධ නොවූවාහු
සංස්කාර නොවූවාහු වෙත් ද.

ගුණ සහති මූලවක්‍රවාර යි.

උද්දෙශවාද නිමි.

2. පණ්ණාසකානි නිදේදසවාරො

1. රූපං රූපකඛ්ඤානි: පියරූපං සාතරූපං රූපං, න රූපකඛ්ඤා, රූපකඛ්ඤා රූපඤ්ච රූපකඛ්ඤා ව. රූපකඛ්ඤා රූපනති ආමනතා.

වේදනා වේදනාකඛ්ඤානි: ආමනතා. වේදනාකඛ්ඤා වේදනානි: ආමනතා.

සංඝස්ස සංඝස්සකඛ්ඤානි: දිට්ඨි සංඝස්ස සංඝස්ස, න සංඝස්සකඛ්ඤා, සංඝස්සකඛ්ඤා සංඝස්සවෙව සංඝස්සකඛ්ඤා ව. සංඝස්සකඛ්ඤා සංඝස්සනි: ආමනතා.

සංඛාරා සංඛාරකඛ්ඤානි: සංඛාරකඛ්ඤා ධ්වපේනා අවසෙසා සංඛාරා¹ න සංඛාරකඛ්ඤා, සංඛාරකඛ්ඤා සංඛාරා වෙව සංඛාරකඛ්ඤා ව. සංඛාරකඛ්ඤා සංඛාරානි: ආමනතා.

විඤ්ඤාණං විඤ්ඤාණකඛ්ඤානි: ආමනතා. විඤ්ඤාණකඛ්ඤා විඤ්ඤාණනි: ආමනතා. (අනුලොමං.)

2. න රූපං න රූපකඛ්ඤානි: ආමනතා. න රූපකඛ්ඤා න රූපනති: පියරූපං සාතරූපං න රූපකඛ්ඤා, රූපං. රූපඤ්ච රූපකඛ්ඤා ධ්වපේනා අවසෙසා න වෙව රූපං න ව රූපකඛ්ඤා.

න වේදනා න වේදනාකඛ්ඤානි: ආමනතා. න වේදනාකඛ්ඤා න වේදනානි: ආමනතා.

න සංඝස්ස න සංඝස්සකඛ්ඤානි: ආමනතා. න සංඝස්සකඛ්ඤා න සංඝස්සනි: දිට්ඨිසංඝස්ස න සංඝස්සකඛ්ඤා, සංඝස්ස, සංඝස්සඤ්ච සංඝස්සකඛ්ඤා ධ්වපේනා අවසෙසා න වෙව සංඝස්ස න ව සංඝස්සකඛ්ඤා.

න සංඛාරා න සංඛාරකඛ්ඤානි: ආමනතා. න සංඛාරකඛ්ඤා න සංඛාරානි: සංඛාරකඛ්ඤා ධ්වපේනා අවසෙසා න සංඛාරකඛ්ඤා, සංඛාරා, සංඛාරෙ ව සංඛාරකඛ්ඤා ධ්වපේනා අවසෙසා න වෙව සංඛාරා න ව සංඛාරකඛ්ඤා.

න විඤ්ඤාණං න විඤ්ඤාණකඛ්ඤානි: ආමනතා. න විඤ්ඤාණකඛ්ඤා න විඤ්ඤාණනි: ආමනතා. (පච්චර්තකං.)

පදසොධනවාරො.

1. අවසෙසා සංඛාරා සංඛාරා - සභා.

2. ප්‍රඥප්ති නිර්දේශවාර

1. රූපය රූපසකනි වෙයි යත් : ප්‍රියරූපය සාතරූපය රූප වෙයි, රූපසකනි නො වෙයි. රූපසකනිය රූප ද රූපසකනි ද වෙයි. රූපසකනිය රූප වෙයි යත් : එසේ යැ.

වේදනාව වේදනාසකනි වෙයි යත් : එසේ යැ. වේදනාසකනිය වේදනා වෙයි යත් : එසේ යැ.

සංඥාව සංඥාසකනි වෙයි යත් : දෘෂ්ටිසංඥාව සංඥා වෙයි, සංඥාසකනි නො වෙයි. සංඥාසකනිය සංඥා ද සංඥාසකනි ද වෙයි. සංඥාසකනිය සංඥා වෙයි යත් : එසේ යැ.

සංස්කාරයෝ සංස්කාරසකනි වෙයි යත් : සංස්කාරසකනිය තබා (හැර) අවගෙෂ සංස්කාරයෝ සංස්කාරසකනි නො වෙති. සංස්කාරසකනිය සංස්කාර ද සංස්කාරසකනි ද වෙයි. සංස්කාරසකනිය සංස්කාරයෝ යැ යත් : එසේ යැ.

විඥානය විඥානසකනි වෙයි යත් : එසේ යැ. විඥානසකනිය විඥාන වෙයි යත් : එසේ යි. (අනුලොම යි.)

2. රූප නොවූයේ රූපසකනි නොවූයේ වෙයි යත් : එසේ යැ. රූපසකනි නොවූයේ රූප නොවූයේ වෙයි යත් : ප්‍රියරූපය සාතරූපය රූපසකනි නොවූයේ වෙයි, රූප වෙයි. රූපයන් රූපසකනියන් තබා (හැර) අවගෙෂයෝ නොද රූප වෙයි, නොද රූපසකනි වෙයි.

වේදනා නොවූයේ වේදනාසකනි නොවූයේ වෙයි යත් : එසේ යැ. වේදනාසකනි නොවූයේ වේදනා නොවූයේ වෙයි යත් : එසේ යැ.

සංඥා නොවූයේ සංඥාසකනි නොවූයේ වෙයි යත් : එසේ යැ. සංඥාසකනි නොවූයේ සංඥා නොවූයේ වෙයි යත් : දෘෂ්ටිසංඥා සංඥාසකනි නොවූයේ වෙයි, සංඥා වෙයි. සංඥාව ද සංඥාසකනිය ද තබා රූපාදි අවගෙෂයෝ නොද සංඥා වෙයි, නොද සංඥාසකනි වෙයි.

සංස්කාර නොවූවාහු සංස්කාරසකනි නොවූයේ යැ යත් : එසේ යැ. සංස්කාරසකනි නොවූයේ සංස්කාර නොවූවාහු යැ යත් : සංස්කාරසකනිය තබා අවගෙෂයෝ සංස්කාරසකනි නොවූයේ යැ, සංස්කාර වෙති. සංස්කාර ද සංස්කාරසකනි ද තබා අවගෙෂයෝ නොද සංස්කාරයෝ යැ, නොද සංස්කාරසකනි යි.

විඥාන නොවූයේ විඥානසකනි නොවූයේ වෙයි යත් : එසේ යැ. විඥානසකනි නොවූයේ විඥාන නොවූයේ වෙයි යත් : එසේ යි. (ප්‍රත්‍යානීක යි.)

පදගොධනවාර යි.

3. රූපය රූපසකනි වෙයි යත්: ප්‍රියරූපය සාතරූපය රූප වෙයි, රූපසකනි නො වෙයි. රූපසකනිය රූප ද රූපසකනි ද වෙයි. සකනියෝ වෙදනාසකනි වෙයි යත්: වෙදනාසකනිය සකනි ද වෙදනාසකනි ද වෙයි. (රූපාදි) අවශෙෂයෝ සකනියෝ යැ, වෙදනාසකනි නො වේ.

රූපය රූපසකනි වෙයි යත්: ප්‍රියරූපය සාතරූපය රූප වෙයි, රූපසකනි නො වෙයි. රූපසකනිය රූප ද රූපසකනි ද වෙයි. සකනියෝ සංඥාසකනි වෙයි යත්: සංඥාසකනිය සකනි ද සංඥාසකනි ද වෙයි. අවශෙෂයෝ සකනියෝ යැ, සංඥාසකනි නො වේ.

රූපය රූපසකනි වෙයි යත්: ප්‍රියරූපය සාතරූපය රූප වෙයි, රූපසකනි නො වෙයි. රූපසකනිය රූප ද රූපසකනි ද වෙයි. සකනියෝ සංසකාරසකනි වෙති යත්: සංසකාරසකනිය සකනි ද සංසකාරසකනි ද වෙයි. අවශෙෂයෝ සකනියෝ යැ, සංසකාරසකනි නො වේ.

රූපය රූපසකනි වෙයි යත්: ප්‍රියරූපය සාතරූපය රූප වෙයි, රූපසකනි නො වෙයි. රූපසකනිය රූප ද රූපසකනි ද වෙයි. සකනියෝ විඥානසකනි වෙති යත්: විඥානසකනිය සකනි ද විඥානසකනි ද වෙයි. අවශෙෂයෝ සකනියෝ යැ, විඥානසකනි නො වේ.

4. වෙදනා වෙදනාසකනි වෙයි යත්: එසේ යැ. සකනියෝ රූපසකනි වෙයි යත්: රූපසකනි සකනි ද රූපසකනි ද වෙයි. අවශෙෂයෝ සකනියෝ යැ, රූපසකනි නො වේ.

වෙදනා වෙදනාසකනි වෙයි යත්: එසේ යැ. සකනියෝ සංඥාසකනි වෙයි යත්: සංඥාසකනි සකනි ද සංඥාසකනි ද වෙයි. අවශෙෂයෝ සකනියෝ යැ, සංඥාසකනි නො වේ.

වෙදනා වෙදනාසකනි වෙයි යත්: එසේ යැ. සකනියෝ සංසකාරසකනි වෙයි යත්: සංසකාරසකනි සකනි ද සංසකාරසකනි ද වෙයි. අවශෙෂයෝ සකනියෝ යැ, සංසකාරසකනි නො වේ.

වෙදනා වෙදනාසකනි වෙයි යත්: එසේ යැ. සකනියෝ විඥානසකනි වෙයි යත්: විඥානසකනි සකනි ද විඥානසකනි ද වෙයි. අවශෙෂයෝ සකනියෝ යැ, විඥානසකනි නො වේ.

5. සංඥා සංඥාසකනි වෙයි යත්: දෘෂ්ටිසංඥා සංඥා වෙයි, සංඥාසකනි නො වෙයි. සංඥාසකනි සංඥා ද සංඥාසකනි ද වෙයි. සකනියෝ රූපසකනි වෙයි යත්: රූපසකනි සකනි ද රූපසකනි ද වෙයි. අවශෙෂයෝ සකනියෝ යැ, රූපසකනි නො වේ.

සඤ්ඤා සඤ්ඤාකතයෝනි: දිව්විසඤ්ඤා සඤ්ඤා, න සඤ්ඤාකතයෝ. සඤ්ඤාකතයෝ සඤ්ඤා වෙච්ච සඤ්ඤාකතයෝ ච. ඛන්ධා වෙදනාකතයෝනි: වෙදනාකතයෝ ඛන්ධෝ වෙච්ච වෙදනාකතයෝ ච. අවසෙසා ඛන්ධා, න වෙදනාකතයෝ.

සංඥා, සංඥාකම්පනාති: දිව්යි සංඥා, සංඥා, න සංඥාකම්-
පනා. සංඥාකම්පනා සංඥා වෙව් සංඥාකම්පනා ව. බන්ධා සංඥා-
රක්ෂානාති: සංඥාරක්ෂානා බන්ධා වෙව් සංඥාරක්ෂානා ව.
අවසේසා බන්ධා, න සංඥාරක්ෂානා.

ස සුදුසු ස සුදුසුකම් නොමැති: දිවයින සුදුසු ස සුදුසු, න ස සුදුසුකම් නොමැති, ස සුදුසුකම් නොමැති ස සුදුසු වෙව් ස සුදුසුකම් නොමැති ව. බ නොමැති වි සුදුසු. සුදුසු නොමැති: වි සුදුසු නොමැති බ නොමැති වෙව් වි සුදුසු නොමැති ව. අවසරය බ නොමැති, න වි සුදුසු නොමැති.

6. සබ්බරා සබ්බරකම්මෙධාති: සබ්බරකම්මධං ධම්මෙධා අවසෙසා සබ්බරා සබ්බරකම්මෙධා, සබ්බරකම්මෙධා සබ්බරා වෙච්ච සබ්බරකම්මෙධා ච. ඛෙධා රූපකම්මෙධාති: රූපකම්මෙධා ඛෙධා වෙච්ච රූපකම්මෙධා ච. අවසෙසා ඛෙධා, න රූපකම්මෙධා.

සඹාරා සඹාරකවිනෝදානි : සඹාරකවිනෝදං යපෙකා අවසෙසා සඹාරා න සඹාරකවිනෝදා, සඹාරකවිනෝදා සඹාරා වෙව් සඹාරකවිනෝදා ව. බන්ධා වෙදනාකවිනෝදානි : වෙදනාසනිනෝදා බන්ධා වෙව් වෙදනාසනිනෝදා ව. අවසෙසා බන්ධා, න වෙදනාකවිනෝදා.

සච්චාරා සච්චාරකඛ්‍යෙය්ති: සච්චාරකඛ්‍යං ධර්මෙයා අවසෙසා සච්චාරා න සච්චාරකඛ්‍යෙය්, සච්චාරකඛ්‍යෙය් සච්චාරා චෙව් සච්චාර-කඛ්‍යෙය් ව. ඛ්‍යො සඤ්ඤාකඛ්‍යෙය්ති: සඤ්ඤාකඛ්‍යො ඛ්‍යෙය් චෙව් සඤ්ඤාකඛ්‍යෙය් ව. ඛ්‍යො සඤ්ඤාකඛ්‍යෙය්ති: සඤ්ඤාකඛ්‍යො ඛ්‍යෙය් චෙව් සඤ්ඤාකඛ්‍යෙය් ව. අවසෙසා ඛ්‍යො, න සඤ්ඤාකඛ්‍යො.

සභිචාරා සභිචාරකවනෙයාති: සභිචාරකවනං ධර්මෙයා අවසෙසා සභිචාරා න සභිචාරකවනෙයා, සභිචාරකවනෙයා සභිචාරා චෙව සභිචාරකවනෙයා ච. ඛන්ධා වීඤ්ඤාණකවනෙයාති: වීඤ්ඤාණකවනෙයා ඛන්ධා චෙව වීඤ්ඤාණකවනෙයා ච. අවසෙසා ඛන්ධා, න වීඤ්ඤාණකවනෙයා.

7. විකුණුණු විකුණුණකවිකුණා: ආමන්තා. බකා රුප-
කවිකුණා: රුපකවිකුණා බකා වෙව රුපකවිකුණා ව. අවසෙසා
බකා, න රුපකවිකුණා.

සංඥා සංඥාසකනි වෙයි යත් : දෘෂ්ටිසංඥා සංඥා වෙයි, සංඥාසකනි නො වෙයි. සංඥාසකනි සංඥා ද සංඥාසකනි ද වෙයි. සකනියෝ වෙදනාසකනි වෙයි යත් : වෙදනාසකනි සකනි ද වෙදනාසකනි ද වෙයි. අවගෙෂයෝ සකනියෝ යැ, වෙදනාසකනි නො වේ.

සංඥා සංඥාසකයා වෙයි යත් : දෘෂ්ටිසංඥා සංඥා වෙයි, සංඥාසකයා නො වෙයි. සංඥාසකයා සංඥා ද සංඥාසකයා ද වෙයි. සකයායෝ සංසාරයා වෙයි යත් : සංසාරයා සකයා ද සංසාරයා ද වෙයි. අවශේෂයෝ සකයායෝ යැ, සංසාරයා නො වේ.

සංඥා සංඥාසකයා වෙයි යන්න : දෘෂ්ටිසංඥා සංඥා වෙයි, සංඥාසකයා නො වෙයි. සංඥාසකයා සංඥා ද සංඥාසකයා ද වෙයි. සකයාගේ විභානසකයා වෙයි යන්න : විභානසකයා සකයා ද විභානසකයා ද වෙයි. අවශේෂයේ සකයාගේ යැ. විභානසකයා නො වේ.

6. සංඝකාරයෝ සංඝකාරඤ්ඤාව වෙයි යත් : සංඝකාරඤ්ඤාය තබා අවගෙෂයෝ සංඝකාර වෙති. සංඝකාරඤ්ඤාව නො වෙයි. සංඝකාරඤ්ඤාව සංඝකාර ද සංඝකාරඤ්ඤාව ද වෙයි. ඤානයෝ රූපඤ්ඤාව වෙයි යත් : රූපඤ්ඤාව ඤානය ද රූපඤ්ඤාව ද වෙයි. අවගෙෂයෝ ඤානයෝ යැ, රූපඤ්ඤාව නො වේ.

සංඝකාරයෝ සංඝකාරඝනව වෙයි යත්: සංඝකාරඝනවය තබා අවගෙෂයෝ සංඝකාර වෙති, සංඝකාරඝනව නො වෙයි. සංඝකාර ඝනව සංඝකාර ද සංඝකාරඝනව ද වෙයි. ඝනවයෝ වෙදනාඝනව වෙයි යත්: වෙදනාඝනව ඝනව ද වෙදනාඝනව ද වෙයි. අව-ගෙෂයෝ ඝනවයෝ යැ, වෙදනාඝනව නො වේ.

සංඝකාරයෝ සංඝකාරඝ්ණනි වෙයි යත් : සංඝකාරඝ්ණනිය නබා අවගෙෂයෝ සංඝකාර වෙති, සංඝකාරඝ්ණනි නො වෙයි. සංඝකාර-ඝ්ණනි සංඝකාර ද සංඝකාරඝ්ණනි ද වෙයි. ඝ්ණනියෝ සංඝාඝ්ණනි වෙයි යත් : සංඝාඝ්ණනි ඝ්ණනි ද සංඝාඝ්ණනි ද වෙයි. අවගෙෂයෝ ඝ්ණනි වෙති, සංඝාඝ්ණනි නො වේ.

සංස්කාරයෝ සංස්කාරස්සකඤ්චි චෙයි යත් : සංස්කාරස්සකඤ්චි යනු අවගෙෂයෝ සංස්කාර චෙති, සංස්කාරස්සකඤ්චි නො චෙයි. සංස්කාරස්සකඤ්චි සංස්කාර ද සංස්කාරස්සකඤ්චි ද චෙයි. සකඤ්චියෝ විඤ්ඤානස්සකඤ්චි චෙයි යත් : විඤ්ඤානස්සකඤ්චි සකඤ්චි ද විඤ්ඤානස්සකඤ්චි ද චෙයි. අවගෙෂයෝ සකඤ්චි චෙති, විඤ්ඤානස්සකඤ්චි නො චෙ.

7. විද්‍යාන විද්‍යානඥාන වෙයි යත්: එසේ යැ. ඥානියෝ රූපඥාන වෙයි යත්: රූපඥාන ඥාන ද රූපඥාන ද වෙයි. අවශේෂයෝ ඥානියෝ යැ, රූපඥාන නො වේ.

විඤ්ඤාණං විඤ්ඤාණකඛ්ඤොති: ආමනතා. ඛණ්ඩා වේදනාකඛ්ඤොති: වේදනාකඛ්ඤොති: ඛණ්ඩා වේද වේදනාකඛ්ඤොති: ව. අවසෙසා ඛණ්ඩා, න වේදනාකඛ්ඤොති.

විඤ්ඤාණං විඤ්ඤාණකඛ්ඤොති: ආමනතා. ඛණ්ඩා සඤ්ඤාකඛ්ඤොති: සඤ්ඤාකඛ්ඤොති: ඛණ්ඩා වේද සඤ්ඤාකඛ්ඤොති: ව. අවසෙසා ඛණ්ඩා, න සඤ්ඤාකඛ්ඤොති.

විඤ්ඤාණං විඤ්ඤාණකඛ්ඤොති: ආමනතා. ඛණ්ඩා සංඛාරකඛ්ඤොති: සංඛාරකඛ්ඤොති: ඛණ්ඩා වේද සංඛාරකඛ්ඤොති: ව. අවසෙසා ඛණ්ඩා, න සංඛාරකඛ්ඤොති. (අනුලොමං)

8. න රූපං න රූපකඛ්ඤොති: ආමනතා. න ඛණ්ඩා න වේදනාකඛ්ඤොති: ආමනතා.

න රූපං න රූපකඛ්ඤොති: ආමනතා. න ඛණ්ඩා න සඤ්ඤාකඛ්ඤොති: ආමනතා.

න රූපං න රූපකඛ්ඤොති: ආමනතා. න ඛණ්ඩා න සංඛාරකඛ්ඤොති: ආමනතා.

න රූපං න රූපකඛ්ඤොති: ආමනතා. න ඛණ්ඩා න විඤ්ඤාණකඛ්ඤොති: ආමනතා.

9. න වේදනා න වේදනාකඛ්ඤොති: ආමනතා. න ඛණ්ඩා න රූපකඛ්ඤොති: ආමනතා.

න වේදනා න වේදනාකඛ්ඤොති: ආමනතා. න ඛණ්ඩා න සඤ්ඤාකඛ්ඤොති: ආමනතා.

න වේදනා න වේදනාකඛ්ඤොති: ආමනතා. න ඛණ්ඩා න සංඛාරකඛ්ඤොති: ආමනතා.

න වේදනා න වේදනාකඛ්ඤොති: ආමනතා. න ඛණ්ඩා න විඤ්ඤාණකඛ්ඤොති: ආමනතා.

10. න සඤ්ඤා න සඤ්ඤාකඛ්ඤොති: ආමනතා. න ඛණ්ඩා න රූපකඛ්ඤොති: ආමනතා.

න සඤ්ඤා න සඤ්ඤාකඛ්ඤොති: ආමනතා. න ඛණ්ඩා න වේදනාකඛ්ඤොති: ආමනතා.

න සඤ්ඤා න සඤ්ඤාකඛ්ඤොති: ආමනතා. න ඛණ්ඩා න සංඛාරකඛ්ඤොති: ආමනතා.

න සඤ්ඤා න සඤ්ඤාකඛ්ඤොති: ආමනතා. න ඛණ්ඩා න විඤ්ඤාණකඛ්ඤොති: ආමනතා.

විඥාන විඥානසකති වෙයි යත් : එසේ යැ. සකතියෝ වෙදනාසකති වෙයි යත් : වෙදනාසකති සකති ද වෙදනාසකති ද වෙයි. අවශේෂයෝ සකතියෝ යැ, වෙදනාසකති නො වේ.

විඥාන විඥානසකති වෙයි යත් : එසේ යැ. සකතියෝ සංඥාසකති වෙයි යත් : සංඥාසකති සකති ද සංඥාසකති ද වෙයි. අවශේෂයෝ සකතියෝ යැ, සංඥාසකති නො වේ.

විඥාන විඥානසකති වෙයි යත් : එසේ යැ. සකතියෝ සංසාරසකති වෙයි යත් : සංසාරසකති සකති ද සංසාරසකති ද වෙයි. අවශේෂයෝ සකතියෝ යැ, සංසාරසකති නො වේ. (අනුලොම යි.)

8. රූප නොවූයේ රූපසකති නො වෙයි යත් : එසේ යැ. සකති නොවූවාහු වෙදනාසකති නො වෙයි යත් : එසේ යැ.

රූප නොවූයේ රූපසකති නො වෙයි යත් : එසේ යැ. සකති නොවූවාහු සංඥාසකති නො වෙයි යත් : එසේ යැ.

රූප නොවූයේ රූපසකති නො වෙයි යත් : එසේ යැ. සකති නොවූවාහු සංසාරසකති නො වෙයි යත් : එසේ යැ.

රූප නොවූයේ රූපසකති නො වෙයි යත් : එසේ යැ. සකති නොවූවාහු විඥානසකති නො වෙයි යත් : එසේ යැ.

9. වෙදනා නොවූවා වෙදනාසකති නො වෙයි යත් : එසේ යැ. සකති නොවූවාහු රූපසකති නො වෙයි යත් : එසේ යැ.

වෙදනා නොවූවා වෙදනාසකති නො වෙයි යත් : එසේ යැ. සකති නොවූවාහු සංඥාසකති නො වෙයි යත් : එසේ යැ.

වෙදනා නොවූවා වෙදනාසකති නො වෙයි යත් : එසේ යැ. සකති නොවූවාහු සංසාරසකති නො වෙයි යත් : එසේ යැ.

වෙදනා නොවූවා වෙදනාසකති නො වෙයි යත් : එසේ යැ. සකති නොවූවාහු විඥානසකති නො වෙයි යත් : එසේ යැ.

10. සංඥා නොවූවා සංඥාසකති නො වෙයි යත් : එසේ යැ. සකති නොවූවාහු රූපසකති නො වෙයි යත් : එසේ යැ.

සංඥා නොවූවා සංඥාසකති නො වෙයි යත් : එසේ යැ. සකති නොවූවාහු වෙදනාසකති නො වෙයි යත් : එසේ යැ.

සංඥා නොවූවා සංඥාසකති නො වෙයි යත් : එසේ යැ. සකති නොවූවාහු සංසාරසකති නො වෙයි යත් : එසේ යැ.

සංඥා නොවූවා සංඥාසකති නො වෙයි යත් : එසේ යැ. සකති නොවූවාහු විඥානසකති නො වෙයි යත් : එසේ යැ.

11. න සඛිංරා න සඛිංරකඛකොති: ආමනතා. න ඛකො න රූපකඛකොති: ආමනතා.

න සඛිංරා න සඛිංරකඛකොති: ආමනතා. න ඛකො න වෙදනාකඛකොති: ආමනතා.

න සඛිංරා න සඛිංරකඛකොති: ආමනතා. න ඛකො න සඤ්ඤාකඛකොති: ආමනතා.

න සඛිංරා න සඛිංරකඛකොති: ආමනතා. න ඛකො න විඤ්ඤාණකඛකොති: ආමනතා.

12. න විඤ්ඤාණං න විඤ්ඤාණකඛකොති: ආමනතා. න ඛකො න රූපකඛකොති: ආමනතා.

න විඤ්ඤාණං න විඤ්ඤාණකඛකොති: ආමනතා. න ඛකො න වෙදනාකඛකොති: ආමනතා.

න විඤ්ඤාණං න විඤ්ඤාණකඛකොති: ආමනතා. න ඛකො න සඤ්ඤාකඛකොති: ආමනතා.

න විඤ්ඤාණං න විඤ්ඤාණකඛකොති: ආමනතා. න ඛකො න සඛිංරකඛකොති: ආමනතා. (පවුඳුනිකං)

පදසොධනමූලවකඛවාරො.

13. රූපං ඛකොති: ආමනතා. ඛකො රූපකඛකොති: රූපකඛකො ඛකො වෙව රූපකඛකො ව. අවසෙසා ඛකො න රූපකඛකො.

වෙදනා ඛකොති: ආමනතා. ඛකො වෙදනාකඛකොති: වෙදනාකඛකො ඛකො වෙව වෙදනාකඛකො ව, අවසෙසා ඛකො, න වෙදනාකඛකො.

සඤ්ඤා ඛකොති: ආමනතා. ඛකො සඤ්ඤාකඛකොති: සඤ්ඤාකඛකො ඛකො වෙව සඤ්ඤාකඛකො ව. අවසෙසා ඛකො, න සඤ්ඤාකඛකො.

සඛිංරා ඛකොති: ආමනතා. ඛකො සඛිංරකඛකොති: සඛිංරකඛකො ඛකො වෙව සඛිංරකඛකො ව. අවසෙසා ඛකො න සඛිංරකඛකො.

විඤ්ඤාණං ඛකොති: ආමනතා. ඛකො විඤ්ඤාණකඛකොති: විඤ්ඤාණකඛකො ඛකො වෙව විඤ්ඤාණකඛකො ව, අවසෙසා ඛකො, න විඤ්ඤාණකඛකො. (අනුලොමං)

11. සංඝාර නොවූවාහු සංඝාරඝාත නො වෙයි යන්න: එසේ යැ. ඝාත නොවූවාහු රූපඝාත නො වෙයි යන්න: එසේ යැ.

සංඝාර නොවූවාහු සංඝාරඝාත නො වෙයි යන්න: එසේ යැ. ඝාත නොවූවාහු වේදනාඝාත නො වෙයි යන්න: එසේ යැ.

සංඝාර නොවූවාහු සංඝාරඝාත නො වෙයි යන්න: එසේ යැ. ඝාත නොවූවාහු සංඝාත නො වෙයි යන්න: එසේ යැ.

සංඝාර නොවූවාහු සංඝාරඝාත නො වෙයි යන්න: එසේ යැ. ඝාත නොවූවාහු විභානඝාත නො වෙයි යන්න: එසේ යි.

12. විභාන නොවූයේ විභානඝාත නො වෙයි යන්න: එසේ යැ. ඝාත නොවූවාහු රූපඝාත නො වෙයි යන්න: එසේ යැ.

විභාන නොවූයේ විභානඝාත නො වෙයි යන්න: එසේ යැ. ඝාත නොවූවාහු වේදනාඝාත නො වෙයි යන්න: එසේ යැ.

විභාන නොවූයේ විභානඝාත නො වෙයි යන්න: එසේ යැ. ඝාත නොවූවාහු සංඝාත නො වෙයි යන්න: එසේ යැ.

විභාන නොවූයේ විභානඝාත නො වෙයි යන්න: එසේ යැ. ඝාත නොවූවාහු සංඝාරඝාත නො වෙයි යන්න: එසේ යි. (ප්‍රත්‍යානික යි.)

පදගොධන මූලවක්‍රවාර යි.

13. රූපය ඝාත වෙයි යන්න: එසේ යැ. ඝාතයෝ රූප-ඝාත යැ යන්න: රූපඝාතය ඝාත ද රූපඝාත ද වෙයි, (වේදනාදි) අවශේෂයෝ ඝාත වෙති, රූපඝාත නො වෙයි.

වේදනාව ඝාත වෙයි යන්න: එසේ යැ. ඝාතයෝ වේදනා-ඝාත යැ යන්න: වේදනාඝාතය ඝාත ද වේදනාඝාත ද වෙයි. අවශේෂයෝ ඝාතයෝ යැ, වේදනාඝාත නො වෙයි.

සංඝාව ඝාත වෙයි යන්න: එසේ යැ. ඝාතයෝ සංඝාත නො වෙයි යැ යන්න: සංඝාතය ඝාත ද සංඝාත ද වෙයි. අවශේෂයෝ ඝාතයෝ යැ, සංඝාත නො වෙයි.

සංඝාරයෝ ඝාත යැ යන්න: එසේ යැ. ඝාතයෝ සංඝාර-ඝාත යැ යන්න: සංඝාරඝාතය ඝාත ද සංඝාරඝාත ද වෙයි. අවශේෂයෝ ඝාතයෝ යැ, සංඝාරඝාත නො වෙයි.

විභානය ඝාත වෙයි යන්න: එසේ යැ. ඝාතයෝ විභාන-ඝාත යැ යන්න: විභානඝාතය ඝාත ද විභානඝාත ද වෙයි. අවශේෂයෝ ඝාතයෝ යැ, විභානඝාත නො වෙයි.

14. න රූපං න ඛණ්ඩාති: රූපං ධ්වපෙත්වා අවසෙසා ඛණ්ඩා න රූපං, ඛණ්ඩා. රූපඤ්ඤා ඛණ්ඩෙ ව ධ්වපෙත්වා අවසෙසා න චෙව රූපං න ච ඛණ්ඩා. න ඛණ්ඩා න රූපකඛණ්ඩාති: ආමන්තා.

න වේදනා න ඛණ්ඩාති: වේදනං ධ්වපෙත්වා අවසෙසා ඛණ්ඩා න වේදනා, ඛණ්ඩා. වේදනඤ්ඤා ඛණ්ඩෙ ව ධ්වපෙත්වා අවසෙසා න චෙව වේදනා න ච ඛණ්ඩා. න ඛණ්ඩා න වේදනාකඛණ්ඩාති: ආමන්තා.

න සංකස්සු න ඛණ්ඩාති: සංකස්සං ධ්වපෙත්වා අවසෙසා ඛණ්ඩා න සංකස්සු, ඛණ්ඩා. සංකස්සඤ්ඤා ඛණ්ඩෙ ව ධ්වපෙත්වා අවසෙසා න චෙව සංකස්සු න ච ඛණ්ඩා. න ඛණ්ඩා න සංකස්සුකඛණ්ඩාති: ආමන්තා.

න සංඛාරා න ඛණ්ඩාති: ආමන්තා. න ඛණ්ඩා න සංඛාරකඛණ්ඩාති: ආමන්තා.

න විඤ්ඤාණං න ඛණ්ඩාති: විඤ්ඤාණං ධ්වපෙත්වා අවසෙසා ඛණ්ඩා න විඤ්ඤාණං, ඛණ්ඩා. විඤ්ඤාණඤ්ඤා ඛණ්ඩෙ ව ධ්වපෙත්වා අවසෙසා න චෙව විඤ්ඤාණං න ච ඛණ්ඩා. න ඛණ්ඩා න විඤ්ඤාණකඛණ්ඩාති: ආමන්තා. (පච්චිතිකං)

සුද්ධච්ඡෙදවාරො.

15. රූපං ඛණ්ඩාති: ආමන්තා. ඛණ්ඩා වේදනාකඛණ්ඩාති: වේදනාකඛණ්ඩා ඛණ්ඩා චෙව වේදනාකඛණ්ඩා ව. අවසෙසා ඛණ්ඩා, න වේදනාකඛණ්ඩා.

රූපං ඛණ්ඩාති: ආමන්තා. ඛණ්ඩා සංකස්සුකඛණ්ඩාති: සංකස්සුකඛණ්ඩා ඛණ්ඩා චෙව සංකස්සුකඛණ්ඩා ව. අවසෙසා ඛණ්ඩා, න සංකස්සුකඛණ්ඩා.

රූපං ඛණ්ඩාති: ආමන්තා. ඛණ්ඩා සංඛාරකඛණ්ඩාති: සංඛාරකඛණ්ඩා ඛණ්ඩා චෙව සංඛාරකඛණ්ඩා ව. අවසෙසා ඛණ්ඩා, න සංඛාරකඛණ්ඩා.

රූපං ඛණ්ඩාති: ආමන්තා. ඛණ්ඩා විඤ්ඤාණකඛණ්ඩාති: විඤ්ඤාණකඛණ්ඩා ඛණ්ඩා චෙව විඤ්ඤාණකඛණ්ඩා ව. අවසෙසා ඛණ්ඩා, න විඤ්ඤාණකඛණ්ඩා.

14. රූප නොවූයේ සකනි නොවූයේ වෙයි යත් : රූපය තබා අවශේෂ සකනියෝ රූප නොවූයේ යැ, සකනියෝ යැ. රූපයත් සකනියනුත් තබා අවශේෂයෝ (පඤ්ඤා සකනි විනිර්මුක්ත වූ නිර්වාණයත් ප්‍රඥප්තියත්) නොද රූප වෙයි, නොද සකනි වෙති. සකනි නොවූවාහු රූපසකනි නොවූයේ යැ යත් : එසේ යැ.

වේදනා නොවූයේ සකනි නොවූයේ වෙයි යත් : වේදනාව තබා අවශේෂයෝ සකනියෝ යැ, වේදනාසකනි නො වෙති. වේදනාව ද සකනියන් ද තබා අවශේෂයෝ නොද වේදනා යැ, නොද සකනියෝ යැ. සකනි නොවූවාහු වේදනාසකනි නොවූයේ යැ යත් : එසේ යැ.

සංඥා නොවූයේ සකනි නොවූයේ යැ යත් : සංඥාව තබා අවශේෂයෝ සකනියෝ යැ, සංඥාසකනි නො වෙති. සංඥාවත් සකනියනුත් තබා අවශේෂයෝ නොද සංඥා යැ, නොද සකනි වෙති. සකනි නොවූවාහු සංඥාසකනි නොවූයේ වෙයි යත් : එසේ යැ.

සංස්කාර නොවූවාහු සකනි නොවූයේ යැ යත් : එසේ යැ. සකනි නොවූවාහු සංස්කාරසකනි නොවූයේ යැ යත් : එසේ යැ.

විඤාන නොවූයේ සකනි නොවූයේ වෙයි යත් : විඤානය තබා අවශේෂ සකනියෝ විඤාන නොවූයේ යැ, සකනියෝ යැ. විඤානය ද සකනියන් ද තබා අවශේෂයෝ නොද විඤාන යැ, නොද සකනියෝ යැ. සකනි නොවූවාහු විඤානසකනි නොවූයේ යැ යත් : එසේ යි. (ප්‍රත්‍යානික යි.)

ශුද්ධස්කන්ධවාර යි.

15. රූප සකනි වෙයි යත් : එසේ යැ. සකනියෝ වේදනා-සකනි වෙයි යත් : වේදනාසකනි සකනි ද වේදනාසකනි ද වෙයි. අවශේෂයෝ සකනියෝ යැ, වේදනාසකනි නො වේ.

රූප සකනි වෙයි යත් : එසේ යැ. සකනියෝ සංඥාසකනි වෙයි යත් : සංඥාසකනි සකනි ද සංඥාසකනි ද වෙයි. අවශේෂයෝ සකනියෝ යැ, සංඥාසකනි නො වේ.

රූප සකනි වෙයි යත් : එසේ යැ. සකනියෝ සංස්කාරසකනි වෙයි යත් : සංස්කාරසකනි සකනි ද සංස්කාරසකනි ද වෙයි. අව-ශේෂයෝ සකනියෝ යැ, සංස්කාරසකනි නො වේ.

රූප සකනි වෙයි යත් : එසේ යැ. සකනියෝ විඤානසකනි වෙයි යත් : විඤානසකනි සකනි ද විඤානසකනි ද වෙයි. අව-ශේෂයෝ සකනියෝ යැ, විඤානසකනි නො වේ.

16. වෙදනා ඛණ්ඩය: ආමනානා. ඛණ්ඩය රූපකඛණ්ඩය: රූපකඛණ්ඩය ඛණ්ඩය වෙච් රූපකඛණ්ඩය ව. අවසන් ඛණ්ඩය, න රූපකඛණ්ඩය.

වෛනා බණ්ඩාරි: ආමර්නා. බණ්ඩාරි සංඝසංඝාරි: සංඝසංඝාරි-
සංඝසංඝාරි බණ්ඩාරි වෙව් සංඝසංඝාරි ව. අවසෙසා බණ්ඩාරි, න
සංඝසංඝාරි.

වේදනා බැලීමක්: ආමන්ත. බැලීම සම්බන්ධව: සම්බන්ධ
සම්බන්ධ බැලීම වේද සම්බන්ධව ව. අවසන් බැලීම, න
සම්බන්ධව.

වේදනා බැව්ගැනීම: ආමාණය. බැව් විකල්පයක්වන බැව්, විකල්පයක්වන බැව් වෙළුම් විකල්පයක්වන බැව් ව. අවසානය බැව්, නි විකල්පයක්වන බැව්.

17. සකස් කළ බැවින්: ආමන්ත. බැවින් රුපකම්බෙන්: රුපකම්බෙන් බැවින් වෙව් රුපකම්බෙන් ව. අවසන් බැවින්, න රුපකම්බෙන්.

සඤ්ඤා බන්ධොති: ආමන්තා, බන්ධා වේදනාකබන්ධොති: වේදනා-
කබන්ධො බන්ධො වෙච්ච වේදනාකබන්ධො ච. අවසෙසා බන්ධා, න
වේදනාකබන්ධො.

සංඝයා, බ්‍රහ්මචරී: ආමන්තා. බ්‍රහ්ම සංඝායනාදි: සංඝායනාදි: බ්‍රහ්ම චරිත සංඝායනාදි. ච. අවසාන බ්‍රහ්ම, න සංඝායනාදි.

සඤ්ඤා බලයොගි: ආලෝකා. බන්ධා විඤ්ඤාණකබලයොගි:
විඤ්ඤාණකබලයො බලයො චෙව විඤ්ඤාණකබලයො ච. අවසෙසා
බන්ධා, න විඤ්ඤාණකබලයො.

18. සම්භාරා බණ්ඩාර්: ආමන්තා, බණ්ඩාර් රූපකබණ්ඩාර්: රූපකබණ්ඩාර් බණ්ඩාර් වෙච් රූපකබණ්ඩාර් ව. අවසේසා බණ්ඩාර්, න රූපකබණ්ඩාර්.

සලකා බැලීමේදී: ආමන්තූ. බණ්ඩාර වෙදනාසුඛයෝගී: වෙදනා-
සුඛයෝගී බණ්ඩාර වෙදි වෙදනාසුඛයෝගී ව. අවසරය බණ්ඩාර න
වෙදනාසුඛයෝගී.

සබ්බාරා බ්‍රහ්මාණි: ආමර්ණා. බ්‍රහ්මා සංඝස්ස කබ්‍රහ්මාණි: සංඝස්ස-
කබ්‍රහ්මා බ්‍රහ්මා චෙව් සංඝස්ස කබ්‍රහ්මා ච. අවසෙසා බ්‍රහ්මා, න
සංඝස්ස කබ්‍රහ්මා.

සච්චාරා බැව්තැනි: ආමන්තූ. බැව් වීඤ්ඤානකබැව්තැනි: වීඤ්ඤානකබැව්තැනි බැව්තැනි වෙච්ච වීඤ්ඤානකබැව්තැනි ව. අවසෙසා බැව්තැනි, න වීඤ්ඤානකබැව්තැනි.

16. වේදනා සකනි වෙයි යත්: එසේ යැ. සකනියෝ රූප-සකනි වෙයි යත්: රූපසකනි සකනි ද රූපසකනි ද වෙයි. අව-ශේෂයෝ සකනියෝ යැ, රූපසකනි නො වේ.

වෙදනා සකනි වෙයි යත්: එසේ යැ. සකනියෝ සංඥාසකනි වෙයි යත්: සංඥාසකනි සකනි ද සංඥාසකනි ද වෙයි. අවශෙෂයෝ සකනියෝ යැ, සංඥාසකනි නො වේ.

වෙදනා සකන වෙයි යත්: එසේ යැ. සකනියෝ සංසාර-
සකන වෙයි යත්: සංසාරසකන සකන ද සංසාරසකන ද
වෙයි. අවශෙෂයෝ සකනියෝ යැ, සංසාරසකන නො වේ.

වෙදනා සකස් වෙයි යත් : එසේ යැ. සකස්කරගත් විද්‍යානා සකස් වෙයි යත් : විද්‍යානාසකස් සකස් ද විද්‍යානාසකස් ද වෙයි. අවශේෂයෙන් සකස්කරගත් යැ, විද්‍යානාසකස් නො වේ.

17. සංඥා සකනි වෙයි යත්: එසේ යැ. සකනියෝ රූප-සකනි වෙයි යත්: රූපසකනි සකනි ද රූපසකනි ද වෙයි. අව-ශෙෂයෝ සකනියෝ යැ, රූපසකනි නො වේ.

සංඥා සකැනි වෙයි යත්: එසේ යැ. සකැනියෝ වෙදනා සකැනි වෙයි යත්: වෙදනාසකැනි සකැනි ද වෙදනාසකැනි ද වෙයි. අවශෙෂයෝ සකැනියෝ යැ, වෙදනාසකැනි නො වේ.

සංඥා සකනි වෙයි යත් : එසේ යැ. සකනියෝ සංසාර සකනි වෙයි යත් : සංසාරසකනි සකනි ද සංසාරසකනි ද වෙයි. අවශෙෂයෝ සකනියෝ යැ, සංසාරසකනි නො වේ.

සංඥා සකැනි වෙයි යත්: එසේ යැ. සකැනියෝ විඥානසකැනි වෙයි යත්: විඥානසකැනි සකැනි ද විඥානසකැනි ද වෙයි. අවංගෙෂයෝ විඥානසකැනි නො වේ.

18. සංස්කාරයෝ සකනි වෙයි යත්: එසේ යැ. සකනියෝ රූපසකනි වෙයි යත්: රූපසකනි සකනි ද රූපසකනි ද වෙයි. අවශෙෂයෝ සකනියෝ යැ, රූපසකනි නො වේ.

සංස්කාරයෝ සකනි වෙයි යත්: එසේ යැ. සකනියෝ
වෙදනාසකනි වෙයි යත්: වෙදනාසකනි සකනි ද වෙදනාසකනි ද
වෙයි. අවශෙෂයෝ සකනියෝ යැ, වෙදනාසකනි නො වේ.

සංඝකාරයෝ සකනි වෙයි යත්: එසේ යැ. සකනියෝ සංඝා-
සකනි වෙයි යත්: සංඝාසකනි සකනි ද සංඝාසකනි ද වෙයි,
ඉවගෙෂයෝ සකනියෝ යැ, සංඝාසකනි නො වේ.

සංස්කාරයෝ සානි වෙයි යත් : එසේ යැ. සානියෝ විඤාන-සානි වෙයි යත් : විඤානසානි සානි ද විඤානසානි ද වෙයි. අවශෙෂයෝ සානියෝ යැ, විඤානසානි නො වේ.

19. විඤ්ඤාණං ඛණ්ඩොති: ආමන්තා. ඛණ්ඩා රූපකඛණ්ඩොති: රූපකඛණ්ඩො ඛණ්ඩො වෙව රූපකඛණ්ඩො ව. අවසෙසා ඛණ්ඩා, න රූපකඛණ්ඩො.

විඤ්ඤාණං ඛණ්ඩොති: ආමන්තා. ඛණ්ඩා වේදනාකඛණ්ඩොති: වේදනාකඛණ්ඩො ඛණ්ඩො වෙව වේදනාකඛණ්ඩො ව. අවසෙසා ඛණ්ඩා, න වේදනාකඛණ්ඩො.

විඤ්ඤාණං ඛණ්ඩොති: ආමන්තා. ඛණ්ඩා සඤ්ඤාකඛණ්ඩොති: සඤ්ඤාකඛණ්ඩො ඛණ්ඩො වෙව සඤ්ඤාකඛණ්ඩො ව. අවසෙසා ඛණ්ඩා, න සඤ්ඤාකඛණ්ඩො.

විඤ්ඤාණං ඛණ්ඩොති: ආමන්තා. ඛණ්ඩා සංඛාරකඛණ්ඩොති: සංඛාරකඛණ්ඩො ඛණ්ඩො වෙව සංඛාරකඛණ්ඩො ව. අවසෙසා ඛණ්ඩා, න සංඛාරකඛණ්ඩො. (අනුලොමං)

20. න රූපං න ඛණ්ඩොති: රූපං යපෙතා අවසෙසා ඛණ්ඩා න රූපං, ඛණ්ඩා. රූපඤ්ඤා ඛණ්ඩො ව යපෙතා අවසෙසා න වෙව රූපං, න ව ඛණ්ඩා. න ඛණ්ඩා න වේදනාකඛණ්ඩොති: ආමන්තා.

න රූපං න ඛණ්ඩොති: රූපං යපෙතා අවසෙසා ඛණ්ඩා, න රූපං ඛණ්ඩා. රූපඤ්ඤා ඛණ්ඩො ව යපෙතා අවසෙසා න වෙව රූපං, න ව ඛණ්ඩා. න ඛණ්ඩා න සඤ්ඤාකඛණ්ඩොති: ආමන්තා.

න රූපං න ඛණ්ඩොති: රූපං යපෙතා අවසෙසා ඛණ්ඩා න රූපං, ඛණ්ඩා. රූපඤ්ඤා ඛණ්ඩො ව යපෙතා අවසෙසා න වෙව රූපං, න ව ඛණ්ඩා. න ඛණ්ඩා න සංඛාරකඛණ්ඩොති: ආමන්තා.

න රූපං න ඛණ්ඩොති: රූපං යපෙතා අවසෙසා ඛණ්ඩා, න රූපං, ඛණ්ඩා. රූපඤ්ඤා ඛණ්ඩො ව යපෙතා අවසෙසා න වෙව රූපං න ව ඛණ්ඩා. න ඛණ්ඩා න විඤ්ඤාණකඛණ්ඩොති: ආමන්තා.

21. න වේදනා න ඛණ්ඩොති: වේදනං යපෙතා අවසෙසා ඛණ්ඩා න වේදනා, ඛණ්ඩා. වේදනඤ්ඤා ඛණ්ඩො ව යපෙතා අවසෙසා න වෙව වේදනා, න ව ඛණ්ඩා. න ඛණ්ඩා න රූපකඛණ්ඩොති: ආමන්තා.

19. විඥාන සකන්ධ වෙයි යත්: එසේ යැ. සකන්ධයෝ රූප-සකන්ධ වෙයි යත්: රූපසකන්ධ සකන්ධ ද රූපසකන්ධ ද වෙයි. අවශෙෂයෝ සකන්ධයෝ යැ. රූපසකන්ධ නො වේ.

විඥාන සකන්ධ වෙයි යත්: එසේ යැ. සකන්ධයෝ වේදනා-සකන්ධ වෙයි යත්: වේදනාසකන්ධ සකන්ධ ද වේදනාසකන්ධ ද වෙයි. අවශෙෂයෝ සකන්ධයෝ යැ. වේදනාසකන්ධ නො වේ.

විඥාන සකන්ධ වෙයි යත්: එසේ යැ. සකන්ධයෝ සංඥාසකන්ධ වෙයි යත්: සංඥාසකන්ධ සකන්ධ ද සංඥාසකන්ධ ද වෙයි. අවශෙෂයෝ සකන්ධයෝ යැ. සංඥාසකන්ධ නො වේ.

විඥාන සකන්ධ වෙයි යත්: එසේ යැ. සකන්ධයෝ සංඝාර-සකන්ධ වෙයි යත්: සංඝාරසකන්ධ සකන්ධ ද සංඝාරසකන්ධ ද වෙයි. අවශෙෂයෝ සකන්ධයෝ යැ. සංඝාරසකන්ධ නො වේ.

20. රූප නොවූයේ සකන්ධ නො වෙයි යත්: රූපය තබා අවශෙෂ සකන්ධයෝ රූප නො වෙයි. සකන්ධයෝ වෙනි. රූපය ද සකන්ධයන් ද තබා අවශෙෂයෝ නො ද රූප වෙයි, නො ද සකන්ධයෝ වෙනි. සකන්ධ නොවූවාහු වේදනාසකන්ධ නො වෙයි යත්: එසේ යැ.

රූප නොවූයේ සකන්ධ නො වෙයි යත්: රූපය තබා අවශෙෂ සකන්ධයෝ රූප නො වෙයි, සකන්ධයෝ වෙනි. රූපය ද සකන්ධයන් ද තබා අවශෙෂයෝ නො ද රූප වෙයි, නො ද සකන්ධයෝ වෙනි. සකන්ධ නොවූවාහු සංඥාසකන්ධ නො වෙයි යත්: එසේ යැ.

රූප නොවූයේ සකන්ධ නො වෙයි යත්: රූපය තබා අවශෙෂ සකන්ධයෝ රූප නො වෙයි, සකන්ධයෝ වෙනි. රූපය ද සකන්ධයන් ද තබා අවශෙෂයෝ නො ද රූප වෙයි, නො ද සකන්ධයෝ වෙනි. සකන්ධ නොවූවාහු සංඝාරසකන්ධ නො වෙයි යත්: එසේ යැ.

රූප නොවූයේ සකන්ධ නො වෙයි යත්: රූපය තබා අවශෙෂ සකන්ධයෝ රූප නො වෙයි, සකන්ධයෝ වෙනි. රූපය ද සකන්ධයන් ද තබා අවශෙෂයෝ නො ද රූප වෙයි, නො ද සකන්ධයෝ වෙනි. සකන්ධ නොවූවාහු විඥානසකන්ධ නො වෙයි යත්: එසේ යි.

21. වේදනා නොවූවා සකන්ධ නො වෙයි යත්: වේදනාව තබා අවශෙෂ සකන්ධයෝ වේදනා නො වෙයි, සකන්ධයෝ වෙනි. වේදනාව ද සකන්ධයන් ද තබා අවශෙෂයෝ නො ද වේදනා වෙයි, නො ද සකන්ධයෝ වෙනි. සකන්ධ නොවූවාහු රූපසකන්ධ නො වෙයි යත්: එසේ යැ.

න වෙදනා න ඛණ්ඩාති: වෙදනං ධ්වපෙතා අවසෙසා ඛණ්ඩා
න වෙදනා, ඛණ්ඩා. වෙදනාඤ්ඤි ඛණ්ඩෙ ච ධ්වපෙතා අවසෙසා න
වෙව වෙදනා, න ච ඛණ්ඩා. න ඛණ්ඩා න සංකූඤ්ඤාඛණ්ඩාති: ආමන්තා.

න වෙදනා න ඛණ්ඩාති: වෙදනං ධ්වපෙතා අවසෙසා ඛණ්ඩා
න වෙදනා, ඛණ්ඩා. වෙදනාඤ්ඤි ඛණ්ඩෙ ච ධ්වපෙතා අවසෙසා න
වෙව වෙදනා, න ච ඛණ්ඩා. න ඛණ්ඩා න සංකාරකඛණ්ඩාති:
ආමන්තා.

න වෙදනා න ඛණ්ඩාති: වෙදනං ධ්වපෙතා අවසෙසා ඛණ්ඩා
න වෙදනා, ඛණ්ඩා. වෙදනාඤ්ඤි ඛණ්ඩෙ ච ධ්වපෙතා අවසෙසා න
වෙව වෙදනා, න ච ඛණ්ඩා. න ඛණ්ඩා න විඤ්ඤාණඛණ්ඩාති:
ආමන්තා.

22. න සංකූඤ්ඤා න ඛණ්ඩාති: සංකූඤ්ඤං ධ්වපෙතා අවසෙසා
ඛණ්ඩා න සංකූඤ්ඤා, ඛණ්ඩා. සංකූඤ්ඤාඤ්ඤි ඛණ්ඩෙ ච ධ්වපෙතා අවසෙසා
න වෙව සංකූඤ්ඤා, න ච ඛණ්ඩා. න ඛණ්ඩා න උප්පත්තිඛණ්ඩාති:
ආමන්තා.

න සංකූඤ්ඤා න ඛණ්ඩාති: සංකූඤ්ඤං ධ්වපෙතා අවසෙසා ඛණ්ඩා
න සංකූඤ්ඤා, ඛණ්ඩා. සංකූඤ්ඤාඤ්ඤි ඛණ්ඩෙ ච ධ්වපෙතා අවසෙසා න
වෙව සංකූඤ්ඤා, න ච ඛණ්ඩා. න ඛණ්ඩා න වෙදනාකඛණ්ඩාති:
ආමන්තා.

න සංකූඤ්ඤා න ඛණ්ඩාති: සංකූඤ්ඤං ධ්වපෙතා අවසෙසා ඛණ්ඩා
න සංකූඤ්ඤා, ඛණ්ඩා. සංකූඤ්ඤාඤ්ඤි ඛණ්ඩෙ ච ධ්වපෙතා අවසෙසා න
වෙව සංකූඤ්ඤා, න ච ඛණ්ඩා. න ඛණ්ඩා න සංකාරකඛණ්ඩාති:
ආමන්තා.

න සංකූඤ්ඤා න ඛණ්ඩාති: සංකූඤ්ඤං ධ්වපෙතා අවසෙසා ඛණ්ඩා,
න සංකූඤ්ඤා, ඛණ්ඩා. සංකූඤ්ඤාඤ්ඤි ඛණ්ඩෙ ච ධ්වපෙතා අවසෙසා න
වෙව සංකූඤ්ඤා, න ච ඛණ්ඩා. න ඛණ්ඩා න විඤ්ඤාණඛණ්ඩාති:
ආමන්තා.

වෙදනා නොවූවා සනාථ නො වෙයි යත් : වෙදනාව තබා අවශේෂ සනාථයෝ වෙදනා නො වෙයි, සනාථයෝ වෙති. වෙදනාව ද සනාථයන් ද තබා අවශේෂයෝ නොද වෙදනා වෙයි, නොද සනාථයෝ වෙති. සනාථ නොවූවාහු සංඥා සනාථ නො වෙයි යත් : එසේ යැ.

වේදනා නොවූවා සකනි නොවෙයි යත්: වේදනාව තබා අවශේෂ සකනියෝ වේදනා නො වෙයි, සකනියෝ වෙති. වේදනාව ද සකනියන් ද තබා අවශේෂයෝ නොද වේදනා වෙයි, නොද සකනියෝ වෙති. සකනි නොවූවාහු සංසාරසකනි නො වෙයි යත්: එසේ ය.

වෙදනා නොවූවා සකනි නො වෙයි යත්: වෙදනාව තබා අවශෙෂ සකනියෝ වෙදනා නො වෙයි, සකනියෝ වෙති. වෙදනාව ද සකනියන් ද තබා අවශෙෂයෝ නොද වෙදනා වෙයි, නොද සකනියෝ වෙති. සකනි නොවූවාහු විඥානසකනි නො වෙයි යත්: එසේ ය.

22. සංඥා නොවූවා සකන්ධ නො වෙයි යත් : සංඥාව තබා අවශ්‍ය සකන්ධයෝ සංඥා නො වෙයි, සකන්ධයෝ වෙති. සංඥාව ද සකන්ධයන් ද තබා අවශ්‍යයෝ නොද සංඥා වෙයි, නොද සකන්ධයෝ වෙති. සකන්ධ නොවූවාහු රූපසකන්ධ නො වෙයි යත් : එසේ යැ.

සංඥා නොවුවා සකති නො වෙයි යත් : සංඥාව නිබ්බ අව-
ශෙෂ සකතියෝ සංඥා නො වෙයි, සකතියෝ වෙති. සංඥාව ද
සකතියන් ද නිබ්බ අවශෙෂයෝ නොද සංඥා වෙයි, නොද සකතියෝ
වෙති. සකති නොවුවාහු වෛජ්‍යාසකති වෙයි යත් : එසේ යැ.

සංඥා නොවුවා සකන්ධ නො වෙයි යත් : සංඥාව තබා අව-
ශෙෂ සකන්ධයෝ සංඥා නො වෙයි, සකන්ධයෝ වෙති. සංඥාව ද
සකන්ධයන් ද තබා අවශෙෂයෝ නොද සංඥා වෙයි, නොද
සකන්ධයෝ වෙති. සකන්ධ නොවුවාහු සංසාර සකන්ධ නො වෙයි
යත් : එසේ යැ.

සංඥා නොවුවා සකැති නො වෙයි යත්: සංඥාව තබා අව-
ශෙෂ සකැතියෝ සංඥා නො වෙයි, සකැතියෝ වෙති. සංඥාව
ද සකැතියන් ද තබා අවශෙෂයෝ නොද සංඥා වෙයි, නොද
සකැතියෝ වෙති. සකැති නොවුවාහු විඥානසකැති නො වෙයි
යත්: එසේ ය.

23. න සඞ්ඛාරා න ඛණ්ඩානි: ආමනතා, න ඛණ්ඩා න රූපකඛණ්ඩානි: ආමනතා.

න සඞ්ඛාරා න ඛණ්ඩානි: ආමනතා, න ඛණ්ඩා න වේදනා-කඛණ්ඩානි: ආමනතා.

න සඞ්ඛාරා න ඛණ්ඩානි: ආමනතා, න ඛණ්ඩා න සංකෘ-කඛණ්ඩානි: ආමනතා.

න සඞ්ඛාරා න ඛණ්ඩානි: ආමනතා, න ඛණ්ඩා න විඤ්ඤාණ-කඛණ්ඩානි: ආමනතා.

24. න විඤ්ඤාණං න ඛණ්ඩානි: විඤ්ඤාණං යපෙතො අවසෙසා ඛණ්ඩා න විඤ්ඤාණං, ඛණ්ඩා, විඤ්ඤාණඤ්ඤා ඛණ්ඩා ච යපෙතො අවසෙසා න වෙච්ච විඤ්ඤාණං, න ච ඛණ්ඩා, න ඛණ්ඩා න රූපකඛණ්ඩානි: ආමනතා.

න විඤ්ඤාණං න ඛණ්ඩානි: විඤ්ඤාණං යපෙතො අවසෙසා ඛණ්ඩා න විඤ්ඤාණං, ඛණ්ඩා, විඤ්ඤාණඤ්ඤා ඛණ්ඩා ච යපෙතො අවසෙසා න වෙච්ච විඤ්ඤාණං, න ච ඛණ්ඩා, න ඛණ්ඩා න වේදනාකඛණ්ඩානි: ආමනතා.

න විඤ්ඤාණං න ඛණ්ඩානි: විඤ්ඤාණං යපෙතො අවසෙසා ඛණ්ඩා න විඤ්ඤාණං, ඛණ්ඩා, විඤ්ඤාණඤ්ඤා ඛණ්ඩා ච යපෙතො අවසෙසා න වෙච්ච විඤ්ඤාණං, න ච ඛණ්ඩා, න ඛණ්ඩා න සංකෘ-කඛණ්ඩානි: ආමනතා.

න විඤ්ඤාණං න ඛණ්ඩානි: විඤ්ඤාණං යපෙතො අවසෙසා ඛණ්ඩා න විඤ්ඤාණං, ඛණ්ඩා, විඤ්ඤාණඤ්ඤා ඛණ්ඩා ච යපෙතො අවසෙසා න වෙච්ච විඤ්ඤාණං, න ච ඛණ්ඩා, න ඛණ්ඩා න සඞ්ඛාර-කඛණ්ඩානි: ආමනතා. (පච්චනිකං)

සුද්ධබ්‍යධමුලවක්කවාරො.

පඤ්ඤාත්තිනිද්දෙසවාරො නිට්ඨිතො.

23. සංස්කාර නොවූවාහු සකනි නො වෙයි යත් : එසේ යැ. සකනි නොවූවාහු රූපසකනි නො වෙයි යත් : එසේ යැ.

සංස්කාර නොවූවාහු සකනි නො වෙයි යත් : එසේ යැ. සකනි නොවූවාහු වේදනාසකනි නො වෙයි යත් : එසේ යැ.

සංස්කාර නොවූවාහු සකනි නො වෙයි යත් : එසේ යැ. සකනි නොවූවාහු සංඥාසකනි නො වෙයි යත් : එසේ යැ.

සංස්කාර නොවූවාහු සකනි නො වෙයි යත් : එසේ යැ. සකනි නොවූවාහු විඥානසකනි නො වෙයි යත් : එසේ යි.

24. විඥාන නොවූයේ සකනි නො වෙයි යත් : විඥානය තබා අවශෙෂ සකනියෝ විඥාන නො වෙයි, සකනියෝ යැ. විඥානය ද සකනියන් ද තබා අවශෙෂයෝ නොද විඥාන යැ, නොද සකනියෝ යි. සකනි නොවූවාහු රූපසකනි නො වෙයි යත් : එසේ යැ.

විඥාන නොවූයේ සකනි නො වෙයි යත් : විඥානය තබා අවශෙෂ සකනියෝ විඥාන නො වෙයි, සකනියෝ යැ. විඥානය ද සකනියන් ද තබා අවශෙෂයෝ නොද විඥාන යැ, නොද සකනියෝ යි. සකනි නොවූවාහු වේදනාසකනි නො වෙයි යත් : එසේ යැ.

විඥාන නොවූයේ සකනි නො වෙයි යත් : විඥානය තබා අවශෙෂ සකනියෝ විඥාන නො වෙයි, සකනියෝ යැ. විඥානය ද සකනියන් ද තබා අවශෙෂයෝ නොද විඥාන යැ, නොද සකනියෝ යි. සකනි නොවූවාහු සංඥාසකනි නො වෙයි යත් : එසේ යැ.

විඥාන නොවූයේ සකනි නො වෙයි යත් : විඥානය තබා අවශෙෂ සකනියෝ විඥාන නො වෙයි, සකනියෝ යැ. විඥානය ද සකනියන් ද තබා අවශෙෂයෝ නොද විඥාන යැ, නොද සකනියෝ යි. සකනි නොවූවාහු සංස්කාරසකනි නො වෙයි යත් : එසේ යැ. (ප්‍රත්‍යානික යි.)

ශුද්ධ ස්කන්ධ මූලවක්‍රවාර යි.

ප්‍රඥප්තිනිර්දේශවාර නිමි.

2. පවහනි උපපාදවාරො

1. යසස රූපකකිකො උපපජ්ජති තස්ස වේදනාකකිකො උපපජ්ජතිති: අසංඝඤ්ඤානං උපපජ්ජන්තානං තෙසං රූපකකිකො උපපජ්ජති. නො ච තෙසං වේදනාකකිකො උපපජ්ජති. පඤ්ඤාචෝකාරං උපපජ්ජන්තානං තෙසං රූපකකිකො ච උපපජ්ජති. වේදනාකකිකො ච උපපජ්ජති.

යසස වා පන වේදනාකකිකො උපපජ්ජති තස්ස රූපකකිකො උපපජ්ජතිති: අරූපං උපපජ්ජන්තානං තෙසං වේදනාකකිකො උපපජ්ජති. නො ච තෙසං රූපකකිකො උපපජ්ජති. පඤ්ඤාචෝකාරං උපපජ්ජන්තානං තෙසං වේදනාකකිකො ච උපපජ්ජති. රූපකකිකො ච උපපජ්ජති. (අනුලොම පුග්ගල)

2. යස රූපකකිකො උපපජ්ජති තස්ස වේදනාකකිකො උපපජ්ජතිති: අසංඝඤ්ඤානෙ තස්ස රූපකකිකො උපපජ්ජති, නො ච තස්ස වේදනාකකිකො උපපජ්ජති. පඤ්ඤාචෝකාරෙ තස්ස රූපකකිකො ච උපපජ්ජති, වේදනාකකිකො ච උපපජ්ජති.

යස වා පන වේදනාකකිකො උපපජ්ජති තස්ස රූපකකිකො උපපජ්ජතිති: අරූපෙ තස්ස වේදනාකකිකො උපපජ්ජති, නො ච තස්ස රූපකකිකො උපපජ්ජති. පඤ්ඤාචෝකාරෙ තස්ස වේදනාකකිකො ච උපපජ්ජති, රූපකකිකො ච උපපජ්ජති. (අනුලොම ඔකාස)

3. යසස යස රූපකකිකො උපපජ්ජති තස්ස තස්ස වේදනාකකිකො උපපජ්ජතිති: අසංඝඤ්ඤානං උපපජ්ජන්තානං තෙසං තස්ස රූපකකිකො උපපජ්ජති, නො ච තෙසං තස්ස වේදනාකකිකො උපපජ්ජති. පඤ්ඤාචෝකාරං උපපජ්ජන්තානං තෙසං තස්ස රූපකකිකො ච උපපජ්ජති, වේදනාකකිකො ච උපපජ්ජති.

යසස වා පන යස වේදනාකකිකො උපපජ්ජති තස්ස තස්ස රූපකකිකො උපපජ්ජතිති: අරූපං උපපජ්ජන්තානං තෙසං තස්ස වේදනාකකිකො උපපජ්ජති, නො ච තෙසං තස්ස රූපකකිකො උපපජ්ජති. පඤ්ඤාචෝකාරං උපපජ්ජන්තානං තෙසං තස්ස වේදනාකකිකො ච උපපජ්ජති, රූපකකිකො ච උපපජ්ජති. (අනුලොම පුග්ගලොකාස)

4. යසස රූපකකිකො නුපපජ්ජති තස්ස වේදනාකකිකො නුපපජ්ජතිති: අරූපං උපපජ්ජන්තානං තෙසං රූපකකිකො නුපපජ්ජති, නො ච තෙසං වේදනාකකිකො නුපපජ්ජති. සබ්බෙසං චචන්තානං තෙසං රූපකකිකො ච නුපපජ්ජති, වේදනාකකිකො ච නුපපජ්ජති.

යසස වා පන වේදනාකකිකො නුපපජ්ජති තස්ස රූපකකිකො නුපපජ්ජතිති: අසංඝඤ්ඤානං උපපජ්ජන්තානං තෙසං වේදනාකකිකො නුපපජ්ජති, නො ච තෙසං රූපකකිකො නුපපජ්ජති. සබ්බෙසං චචන්තානං තෙසං වේදනාකකිකො නුපපජ්ජති, රූපකකිකො ච නුපපජ්ජති. (පරිච්ඡිකපුග්ගල)

2. ප්‍රමාණිති උත්පාදවාර

1. යමක්භට රූපස්කන්ධ උපදී නම් ඔහට වේදනාස්කන්ධ උපදී යැ යත්: අසංඥසත්ත්වයෙහි උපදනා (අසංඥසත්ත්වයට උප-ප්‍රාප්ති වශයෙන් පැමිණෙන) ඔවුනට රූපස්කන්ධ උපදියි. ඔවුනට වේදනාස්කන්ධ නොද උපදී. පඤ්චොකාර භවයෙහි උපදනා ඔවුනට රූපස්කන්ධ ද උපදියි. වේදනාස්කන්ධ ද උපදී.

යළි යමක්භට වේදනාස්කන්ධ උපදී නම් ඔහට රූපස්කන්ධ උපදී යැ යත්: අරූපභවයෙහි උපදනා ඔවුනට වේදනාස්කන්ධ උපදියි. ඔවුනට රූපස්කන්ධ නොද උපදී. පඤ්චොකාර භවයෙහි උපදනා ඔවුනට වේදනාස්කන්ධ ද උපදියි. රූපස්කන්ධ ද උපදී.

2. යම් තැනෙකැ රූපස්කන්ධ උපදී නම් එහි වේදනාස්කන්ධ උපදී යැ යත්: අසංඥසත්ත්ව වූ එහි රූපස්කන්ධ උපදියි. එහි වේදනාස්කන්ධ නොද උපදියි. පඤ්චොකාර භව වූ එහි රූපස්කන්ධ ද උපදියි. වේදනාස්කන්ධ ද උපදී.

යළි යම් තැනෙකැ හෝ වේදනාස්කන්ධ උපදී නම් එහි රූපස්කන්ධ උපදී යැ යත්: අරූපභව වූ එහි වේදනාස්කන්ධ උපදියි. එහි රූපස්කන්ධ නොද උපදියි. පඤ්චොකාර භව වූ එහි වේදනාස්කන්ධ ද උපදියි. රූපස්කන්ධ ද උපදී.

3. යමක්භට යම් තැනෙකැ රූපස්කන්ධ උපදී නම් ඔහට එහි වේදනාස්කන්ධ උපදී යැ යත්: අසංඥසත්ත්වයෙහි උපදනා ඔවුනට එහි රූපස්කන්ධ උපදියි. ඔවුනට එහි වේදනාස්කන්ධ නොද උපදියි. පඤ්චොකාර භවයෙහි උපදනා ඔවුනට එහි රූපස්කන්ධ ද උපදියි. වේදනාස්කන්ධ ද උපදී.

යළි යමක්භට හෝ යම් තැනෙකැ වේදනාස්කන්ධ උපදී නම් ඔහට එහි රූපස්කන්ධ උපදී යැ යත්: අරූපභවයෙහි උපදනා ඔවුනට එහි වේදනාස්කන්ධ උපදියි. ඔවුනට එහි රූපස්කන්ධ නොද උපදියි. පඤ්චොකාර භවයෙහි උපදනා ඔවුනට එහි වේදනාස්කන්ධ ද උපදියි. රූපස්කන්ධ ද උපදී. (අනුලොම පුග්ග ලොකාස යි.)

4. යමක්භට රූපස්කන්ධ නූපදී නම් ඔහට වේදනාස්කන්ධ නූපදී යැ යත්: අරූපභවයෙහි උපදනා ඔවුනට රූපස්කන්ධ නූපදියි. ඔවුනට වේදනාස්කන්ධ නොද නූපදනෙ වෙයි. ව්‍යුත්ත වන්නා වූ එ හැමට රූපස්කන්ධ ද නූපදියි. වේදනාස්කන්ධ ද නූපදී.

යළි යමක්භට හෝ වේදනාස්කන්ධ නූපදී නම් ඔහට රූපස්කන්ධ නූපදී යැ යත්: අසංඥසත්ත්වයෙහි උපදනා ඔවුනට වේදනාස්කන්ධ නූපදියි. ඔවුනට රූපස්කන්ධ නොද නූපදනෙ වෙයි. ව්‍යුත්ත වන්නා වූ එ හැමට වේදනාස්කන්ධ නූපදියි. රූපස්කන්ධ ද නූපදී.

5. යත් රූපකඛ්ඤෝ නුප්පජ්ඣති තත් වෙදනාකඛ්ඤෝ නුප්පජ්ඣතිති: උප්පජ්ඣති.

යත් වා පන වෙදනාකඛ්ඤෝ නුප්පජ්ඣති තත් රූපකඛ්ඤෝ නුප්පජ්ඣතිති: උප්පජ්ඣති. (පව්වනික ඔකාස)

6. යස්ස යත් රූපකඛ්ඤෝ නුප්පජ්ඣති තස්ස තත් වෙදනාකඛ්ඤෝ නුප්පජ්ඣතිති: අරූපං උප්පජ්ජන්තානං තෙසං තත් රූපකඛ්ඤෝ නුප්පජ්ඣති, නො ව තෙසං තත් වෙදනාකඛ්ඤෝ නුප්පජ්ඣති. සබ්බෙසං වචන්තානං තෙසං තත් රූපකඛ්ඤෝ ව නුප්පජ්ඣති, වෙදනාකඛ්ඤෝ ව නුප්පජ්ඣති.

යස්ස වා පන යත් වෙදනාකඛ්ඤෝ නුප්පජ්ඣති තස්ස තත් රූපකඛ්ඤෝ නුප්පජ්ඣතිති අසංකප්පිකං උප්පජ්ජන්තානං තෙසං තත් වෙදනාකඛ්ඤෝ නුප්පජ්ඣති නො ව තෙසං තත් රූපකඛ්ඤෝ නුප්පජ්ඣති. සබ්බෙසං වචන්තානං තෙසං තත් වෙදනාකඛ්ඤෝ ව නුප්පජ්ඣති, රූපකඛ්ඤෝ ව නුප්පජ්ඣති. (පව්වනික පුග්ගලොකාස)

පව්වුප්පන්තවාරො.

7. යස්ස රූපකඛ්ඤෝ උප්පජ්ඣත් තස්ස වෙදනාකඛ්ඤෝ උප්පජ්ඣත්ති: ආමන්තා.

යස්ස වා පන වෙදනාකඛ්ඤෝ උප්පජ්ඣත් තස්ස රූපකඛ්ඤෝ උප්පජ්ඣත්ති: ආමන්තා. (අනුලොම පුග්ගල)

8. යත් රූපකඛ්ඤෝ උප්පජ්ඣත්, තත් වෙදනාකඛ්ඤෝ උප්පජ්ඣත්ති: අසංකප්පිකං තත් රූපකඛ්ඤෝ උප්පජ්ඣත්, නො ව තත් වෙදනාකඛ්ඤෝ උප්පජ්ඣත්. පඤ්ඤාචොකාරො තත් රූපකඛ්ඤෝ ව උප්පජ්ඣත්, වෙදනාකඛ්ඤෝ ව උප්පජ්ඣත්.

යත් වා පන වෙදනාකඛ්ඤෝ උප්පජ්ඣත් තත් රූපකඛ්ඤෝ උප්පජ්ඣත්ති: අරූපෙ තත් වෙදනාකඛ්ඤෝ උප්පජ්ඣත්, නො ව තත් රූපකඛ්ඤෝ උප්පජ්ඣත්. පඤ්ඤාචොකාරො තත් වෙදනාකඛ්ඤෝ ව උප්පජ්ඣත් රූපකඛ්ඤෝ ව උප්පජ්ඣත්. (අනුලොම ඔකාස)

9. යස්ස යත් රූපකඛ්ඤෝ උප්පජ්ඣත්, තස්ස තත් වෙදනාකඛ්ඤෝ උප්පජ්ඣත්ති: අසංකප්පිකානං තෙසං තත් රූපකඛ්ඤෝ උප්පජ්ඣත්, නො ව තෙසං තත් වෙදනාකඛ්ඤෝ උප්පජ්ඣත්. පඤ්ඤාචොකාරානං තෙසං තත් රූපකඛ්ඤෝ ව උප්පජ්ඣත්, වෙදනාකඛ්ඤෝ ව උප්පජ්ඣත්.

යස්ස වා පන යත් වෙදනාකඛ්ඤෝ උප්පජ්ඣත් තස්ස තත් රූපකඛ්ඤෝ උප්පජ්ඣත්ති: අරූපානං තෙසං තත් වෙදනාකඛ්ඤෝ උප්පජ්ඣත්, නො ව තෙසං තත් රූපකඛ්ඤෝ උප්පජ්ඣත්. පඤ්ඤාචොකාරානං තෙසං තත් වෙදනාකඛ්ඤෝ ව උප්පජ්ඣත්, රූපකඛ්ඤෝ ව උප්පජ්ඣත්. (අනුලොම- පුග්ගලොකාස)

5. යම් තැනෙකැ රුපස්කන්ධ නූපදී නම් එහි වෙදනාස්කන්ධ නූපදී යැ යත්: උපදියි.

යළි යම් තැනෙකැ හෝ වෙදනාස්කන්ධ නූපදී නම් එහි රුපස්කන්ධ නූපදී යැ යත්: උපදී.

6. යමක්භට යම් තැනෙකැ රුපස්කන්ධ නූපදී නම් ඔහට එහි වෙදනාස්කන්ධ නූපදී යැ යත්: අරුපභවයෙහි උපදනා ඔවුනට එහි රුපස්කන්ධ නූපදියි. ඔවුනට එහි වෙදනාස්කන්ධ නොද නූපදනෙ වෙයි. ව්‍යුහ වන්තා වූ එ හැමට එහි රුපස්කන්ධ ද නූපදියි. වෙදනාස්කධ ද නූපදී.

යළි යමක්භට හෝ යම් තැනෙකැ වෙදනාස්කන්ධ නූපදී නම් ඔහට එහි රුපස්කන්ධ නූපදී යැ යත්: අසංඥසන්ධියෙහි උපදනා ඔවුනට එහි වෙදනාස්කන්ධ නූපදියි. ඔවුනට එහි රුපස්කන්ධ නොද නූපදනෙ වෙයි. ව්‍යුහ වන්තා වූ එ හැමට එහි වෙදනාස්කන්ධ ද නූපදියි, රුපස්කන්ධ ද නූපදී. (ප්‍රත්‍යයනික පුද්ගලාවකාශ යි.)

ප්‍රත්‍යුත්පන්නවාර යි.

7. යමක්භට රුපස්කන්ධ උපනි නම් ඔහට වෙදනාස්කන්ධ උපන යත්: එසේ යැ.

යළි යමක්භට හෝ වෙදනාස්කන්ධ උපනි නම් ඔහට රුපස්කන්ධ උපන යත්: එසේ යි.

8. යම් තැනෙකැ රුපස්කන්ධ උපනි නම් එතන්හි වෙදනාස්කන්ධ උපන යත්: අසංඥසන්ධි වූ එහි රුපස්කන්ධ උපන, එහි වෙදනාස්කන්ධ නොද උපන. පඤ්චොකාරභව වූ එහි රුපස්කන්ධ ද උපන, වෙදනාස්කන්ධ ද උපනි.

යළි යම් තැනෙකැ හෝ වෙදනාස්කන්ධ උපනි නම් එතන්හි රුපස්කන්ධ උපන යත්: අරුපභව වූ එහි වෙදනාස්කන්ධ උපන, එහි රුපස්කන්ධ නොද උපන. පඤ්චොකාරභව වූ එහි වෙදනාස්කන්ධ ද උපන, රුපස්කන්ධ ද උපනි.

9. යමක්භට යම් තැනෙකැ රුපස්කන්ධ උපනි නම් ඔහට එහි වෙදනාස්කන්ධ උපන යත්: අසංඥසන්ධි වූ ඔවුනට එහි රුපස්කන්ධ උපන, ඔවුනට එහි වෙදනාස්කන්ධ නොද උපන. පඤ්චොකාරභව වූ ඔවුනට එහි රුපස්කන්ධ ද උපන, වෙදනාස්කන්ධ ද උපනි.

යළි යමක්භට හෝ යම් තැනෙකැ වෙදනාස්කන්ධ උපනි නම් ඔහට එහි රුපස්කන්ධ උපන යත්: අරුපභව වූ ඔවුනට එහි වෙදනාස්කන්ධ උපන, ඔවුනට එහි රුපස්කන්ධ නොද උපන. පඤ්චොකාරභව වූ ඔවුනට එහි වෙදනාස්කන්ධ ද උපන, රුපස්කන්ධ ද උපනි.

10. යස්ස රූපකඛ්ඤෝ නුප්පජ්ඣත් තස්ස තත් වේදනාකඛ්ඤෝ නුප්පජ්ඣාති: නත්ථි.

යස්ස වා පන වේදනාකඛ්ඤෝ නුප්පජ්ඣත් තස්ස රූපකඛ්ඤෝ නුප්පජ්ඣාති: නත්ථි. (පච්චනිකපුග්ගල)

11. යත් රූපකඛ්ඤෝ නුප්පජ්ඣත් තත් වේදනාකඛ්ඤෝ නුප්පජ්ඣාති: උප්පජ්ඣත්.

යත් වා පන වේදනාකඛ්ඤෝ නුප්පජ්ඣත් තත් රූපකඛ්ඤෝ නුප්පජ්ඣාති: උප්පජ්ඣත්. (පච්චනික ඕකාස)

12. යස්ස යත් රූපකඛ්ඤෝ නුප්පජ්ඣත් තස්ස තත් වේදනාකඛ්ඤෝ නුප්පජ්ඣාති: අරූපානං තෙසං තත් රූපකඛ්ඤෝ නුප්පජ්ඣත්, නො ච තෙසං තත් වේදනාකඛ්ඤෝ නුප්පජ්ඣත්. සුඤ්චාචාසානං තෙසං තත් රූපකඛ්ඤෝ ච නුප්පජ්ඣත්, වේදනාකඛ්ඤෝ ච නුප්පජ්ඣත්.

යස්ස වා පන යත් වේදනාකඛ්ඤෝ නුප්පජ්ඣත් තස්ස තත් රූපකඛ්ඤෝ නුප්පජ්ඣාති: අසංඤ්ඤාසන්තානං තෙසං තත් වේදනාකඛ්ඤෝ නුප්පජ්ඣත්, නො ච තෙසං තත් රූපකඛ්ඤෝ නුප්පජ්ඣත්. සුඤ්චාචාසානං තෙසං තත් වේදනාකඛ්ඤෝ ච නුප්පජ්ඣත්, රූපකඛ්ඤෝ ච නුප්පජ්ඣත්. (පච්චනික පුග්ගලොකාස)

අනිත්තවාරො.

13. යස්ස රූපකඛ්ඤෝ උප්පජ්ඣස්සති තස්ස වේදනාකඛ්ඤෝ උප්පජ්ඣස්සතිති: ආමනනා.

යස්ස වා පන වේදනාකඛ්ඤෝ උප්පජ්ඣස්සති තස්ස රූපකඛ්ඤෝ උප්පජ්ඣස්සතිති: යෙ අරූපං උප්පජ්ඣා පරිනිබ්බාධිස්සන්ති තෙසං වේදනාකඛ්ඤෝ උප්පජ්ඣස්සති. නො ච තෙසං රූපකඛ්ඤෝ උප්පජ්ඣස්සති, ඉතරෙසං තෙසං වේදනාකඛ්ඤෝ ච උප්පජ්ඣස්සති රූපකඛ්ඤෝ ච උප්පජ්ඣස්සති. (අනුලොමපුග්ගල)

14. යත් රූපකඛ්ඤෝ උප්පජ්ඣස්සති තත් වේදනාකඛ්ඤෝ උප්පජ්ඣස්සතිති: අසංඤ්ඤාසන්තෙ තත් රූපකඛ්ඤෝ උප්පජ්ඣස්සති, නො ච තත් වේදනාකඛ්ඤෝ උප්පජ්ඣස්සති. පඤ්චොකාරෙ තත් රූපකඛ්ඤෝ ච උප්පජ්ඣස්සති වේදනාකඛ්ඤෝ ච උප්පජ්ඣස්සති.

යත් වා පන වේදනාකඛ්ඤෝ උප්පජ්ඣස්සති තත් රූපකඛ්ඤෝ උප්පජ්ඣස්සතිති: අරූපෙ තත් වේදනාකඛ්ඤෝ උප්පජ්ඣස්සති නො ච තත් රූපකඛ්ඤෝ උප්පජ්ඣස්සති. පඤ්චොකාරෙ තත් වේදනාකඛ්ඤෝ ච උප්පජ්ඣස්සති රූපකඛ්ඤෝ ච උප්පජ්ඣස්සති. (අනුලොම ඕකාස)

10. යම්කිසි රුපසකන්ධ නූපනි නම් ඔහුට වෛද්‍යාස්කන්ධ නූපන යන් : නැත.

යළි යම්කිසි රුපසකන්ධ නූපනි නම් ඔහුට රුපසකන්ධ නූපන යන් : නැත. (ප්‍රත්‍යානික පුද්ගලයෙකු)

11. යම් තැනෙකු රුපසකන්ධ නූපනි නම් එතැනින් වෛද්‍යාස්කන්ධ නූපන යන් : උපන.

යළි යම් තැනෙකු රුපසකන්ධ නූපනි නම් එතැනින් රුපසකන්ධ නූපන යන් : උපන. (ප්‍රත්‍යානිකාවකාශය)

12. යම්කිසි යම් තැනෙකු රුපසකන්ධ නූපනි නම් ඔහුට එහි වෛද්‍යාස්කන්ධ නූපන යන් : අරුප වූ ඔවුනට එහි රුපසකන්ධ නූපන. ඔවුනට එහි වෛද්‍යාස්කන්ධ නොද නූපනවන වෙයි. ශුද්ධාවාස වූ ඔවුනට එහි රුපසකන්ධ ද නූපන, වෛද්‍යාස්කන්ධ ද නූපන.

යළි යම්කිසි රුපසකන්ධ නූපනි නම් ඔහුට එහි රුපසකන්ධ නූපන යන් : අසංඝසක වූ ඔවුනට එහි වෛද්‍යාස්කන්ධ නූපන. ඔවුනට එහි රුපසකන්ධ නොද නූපනවන වෙයි. ශුද්ධාවාස වූ ඔවුනට එහි වෛද්‍යාස්කන්ධ ද නූපන, රුපසකන්ධ ද නූපන. (ප්‍රත්‍යානික පුද්ගලාවකාශය)

අනිකවාර යි.

13. යම්කිසි රුපසකන්ධ (මතු) උපදන නම් ඔහුට වෛද්‍යාස්කන්ධ උපදන යැ යන් : එසේ යැ.

යළි යම්කිසි රුපසකන්ධ උපදන නම් ඔහුට රුපසකන්ධ උපදන යැ යන් : යම් කෙනෙක් අරුපහවයෙහි ඉපැදු පිරිනිවේණාහු නම් ඔවුනට වෛද්‍යාස්කන්ධ උපදන යැ. ඔවුනට රුපසකන්ධ නොද උපදන යැ. සෙසු ඔවුනට වෛද්‍යාස්කන්ධ ද උපදන යැ, රුපසකන්ධ ද උපදන යි.

14. යම් තැනෙකු රුපසකන්ධ උපදන නම් එතැනින් වෛද්‍යාස්කන්ධ උපදන යැ යන් : අසංඝසක වූ එහි රුපසකන්ධ උපදන යැ. එහි වෛද්‍යාස්කන්ධ නොද උපදන වෙයි. පඤ්චොකාරහව වූ එහි රුපසකන්ධ ද උපදන යැ, වෛද්‍යාස්කන්ධ ද උපදන යි.

යළි යම් තැනෙකු රුපසකන්ධ උපදන නම් එහි රුපසකන්ධ උපදන යන් : අරුපහව වූ එහි වෛද්‍යාස්කන්ධ උපදන යැ. එහි රුපසකන්ධ නොද උපදන යැ, පඤ්චොකාර වූ එහි වෛද්‍යාස්කන්ධ ද උපදන යැ, රුපසකන්ධ ද උපදන යි.

15. යස්ස යත් රූපකඛ්ඤෝ උප්පජ්ඣති තස්ස තත් වේදනාකඛ්ඤෝ උප්පජ්ඣතිති: අසංඝායනානං තෙසං තත් රූපකඛ්ඤෝ උප්පජ්ඣති නො ච තෙසං තත් වේදනාකඛ්ඤෝ උප්පජ්ඣති. පඤ්චොකාරානං තෙසං තත් රූපකඛ්ඤෝ ච උප්පජ්ඣති වේදනාකඛ්ඤෝ ච උප්පජ්ඣති.

යස්ස වා පන යත් වේදනාකඛ්ඤෝ උප්පජ්ඣති තස්ස තත් රූපකඛ්ඤෝ උප්පජ්ඣතිති: අරූපානං තෙසං තත් වේදනාකඛ්ඤෝ උප්පජ්ඣති, නො ච තෙසං තත් රූපකඛ්ඤෝ උප්පජ්ඣති. පඤ්චොකාරානං තෙසං තත් වේදනාකඛ්ඤෝ ච උප්පජ්ඣති, රූපකඛ්ඤෝ ච උප්පජ්ඣති. (අනුලොම පුග්ගලොකාස)

16. යස්ස රූපකඛ්ඤෝ නුප්පජ්ඣති තස්ස වේදනාකඛ්ඤෝ නුප්පජ්ඣතිති: යෙ අරූපං උප්පජ්ඣා පටිනිබ්බාධිස්සන්ති, තෙසං රූපකඛ්ඤෝ නුප්පජ්ඣති. නො ච තෙසං වේදනාකඛ්ඤෝ නුප්පජ්ඣති. පඤ්චොකාරානං තෙසං රූපකඛ්ඤෝ ච නුප්පජ්ඣති. වේදනාකඛ්ඤෝ ච නුප්පජ්ඣති.

යස්ස වා පන වේදනාකඛ්ඤෝ නුප්පජ්ඣති තස්ස රූපකඛ්ඤෝ නුප්පජ්ඣතිති: ආමානා. (පටිනිකපුග්ගල)

17. යත් රූපකඛ්ඤෝ නුප්පජ්ඣති තත් වේදනාකඛ්ඤෝ නුප්පජ්ඣතිති: උප්පජ්ඣති.

යත් වා පන වේදනාකඛ්ඤෝ නුප්පජ්ඣති තත් රූපකඛ්ඤෝ නුප්පජ්ඣතිති: උප්පජ්ඣති. (පටිනික ඔකාස)

18. යස්ස යත් රූපකඛ්ඤෝ නුප්පජ්ඣති තස්ස තත් වේදනාකඛ්ඤෝ නුප්පජ්ඣතිති: අරූපානං තෙසං තත් රූපකඛ්ඤෝ නුප්පජ්ඣති, නො ච තෙසං තත් වේදනාකඛ්ඤෝ නුප්පජ්ඣති. පඤ්චොකාරානං තෙසං තත් රූපකඛ්ඤෝ ච නුප්පජ්ඣති වේදනාකඛ්ඤෝ ච නුප්පජ්ඣති.

යස්ස වා පන යත් වේදනාකඛ්ඤෝ නුප්පජ්ඣති තස්ස තත් රූපකඛ්ඤෝ නුප්පජ්ඣතිති: අසංඝායනානං තෙසං තත් වේදනාකඛ්ඤෝ නුප්පජ්ඣති, නො ච තෙසං තත් රූපකඛ්ඤෝ නුප්පජ්ඣති. පඤ්චොකාරානං තෙසං තත් වේදනාකඛ්ඤෝ ච නුප්පජ්ඣති, රූපකඛ්ඤෝ ච නුප්පජ්ඣති. (පටිනික පුග්ගලොකාස)

අනාගතවාරො.

15. යම්කිසි යම් තැනෙකැ රුපස්කන්ධ උපදනෙ නම් ඔහට එහි වෙදනාස්කන්ධ උපදනෙ යැ යත් : අසංඤ්‍යාව වූ ඔවුනට එහි රුපස්කන්ධ උපදනෙ යැ. ඔවුනට එහි වෙදනාස්කන්ධ නොද උපදනෙ යැ. පඤ්චොකාර වූ ඔවුනට එහි රුපස්කන්ධ ද උපදනෙ යැ, වෙදනාස්කන්ධ ද උපදනෙ යි.

යළි යම්කිසි හෝ යම් තැනෙකැ වෙදනාස්කන්ධ උපදනෙ නම් ඔහට එහි රුපස්කන්ධ උපදනෙ යැ යත් : අරූපහව වූ ඔවුනට එහි වෙදනාස්කන්ධ උපදනෙ යැ. ඔවුනට එහි රුපස්කන්ධ නොද උපදනෙ යැ. පඤ්චොකාර වූ ඔවුනට එහි වෙදනාස්කන්ධ ද උපදනෙ යැ, රුපස්කන්ධ ද උපදනෙ යි. (අනුලොම පුග්ග ලොකාස යි.)

16. යම්කිසි රුපස්කන්ධ නූපදනෙ නම් ඔහට වෙදනාස්කන්ධ නූපදනෙ යැ යත් : යම් කෙනෙක් අරූපහවයෙහි ඉපදූ පිරිනිවේන්නාහු නම් ඔවුනට රුපස්කන්ධ නූපදනෙ යැ. ඔවුනට වෙදනාස්කන්ධ නොද නූපදනෙ වෙයි. පශ්චිමභවික වූ ඔවුනට රුපස්කන්ධ ද නූපදනෙ යැ. වෙදනාස්කන්ධ ද නූපදනෙ යි.

යළි යම්කිසි හෝ වෙදනාස්කන්ධ නූපදනෙ නම් ඔහට රුපස්කන්ධ නූපදනෙ යැ යත් : එසේ යි. (ප්‍රත්‍යානික පුද්ගල යි)

17. යම් තැනෙකැ රුපස්කන්ධ නූපදනෙ නම් එතන්හි වෙදනාස්කන්ධ නූපදනෙ යැ යත් : උපදනෙ යැ.

යළි යම් තැනෙකැ හෝ වෙදනාස්කන්ධ නූපදනෙ නම් එතන්හි රුපස්කන්ධ උපදනෙ යැ යත් : උපදනෙ යි. (ප්‍රත්‍යානිකාවකාශ යි)

18. යම්කිසි යම් තැනෙකැ රුපස්කන්ධ නූපදනෙ නම් ඔහට එහි වෙදනාස්කන්ධ නූපදනෙ යැ යත් : අරූපහව වූ ඔවුනට එහි රුපස්කන්ධ නූපදනෙ යැ. ඔවුනට එහි වෙදනාස්කන්ධ නොද නූපදනෙ වෙයි. පශ්චිමභවික වූ ඔවුනට එහි රුපස්කන්ධ ද නූපදනෙ යැ. වෙදනාස්කන්ධ ද නූපදනෙ යි.

යළි යම්කිසි හෝ යම් තැනෙකැ වෙදනාස්කන්ධ නූපදනෙ නම් ඔහට එහි රුපස්කන්ධ නූපදනෙ යැ යත් : අසංඤ්‍යාව වූ ඔවුනට එහි වෙදනාස්කන්ධ නූපදනෙ යැ. ඔවුනට එහි රුපස්කන්ධ නොද නූපදනෙ වෙයි. පශ්චිමභවික වූ ඔවුනට එහි වෙදනාස්කන්ධ ද නූපදනෙ යැ. රුපස්කන්ධ ද නූපදනෙ යි. (පච්චනික පුග්ගලොකාස යි.)

අනාගතවාර යි.

19. යස්ස රූපකඛ්ඤෝ උපපජ්ඣති තස්ස වේදනාකඛ්ඤෝ උපපජ්ඣත්ති: ආමන්තා.

යස්ස වා පන වේදනාකඛ්ඤෝ උපපජ්ඣත්ති තස්ස රූපකඛ්ඤෝ උපපජ්ඣතිති: සබ්බෙසං වචන්තානං අරූපං උපපජ්ජන්තානං තෙසං වේදනාකඛ්ඤෝ උපපජ්ඣත්ති. නො ච තෙසං රූපකඛ්ඤෝ උපපජ්ඣති. පඤ්චොකාරං උපපජ්ජන්තානං අසංඝස්සන්තං උපපජ්ජන්තානං තෙසං වේදනාකඛ්ඤෝ ච උපපජ්ඣත්ති. රූපකඛ්ඤෝ ච උපපජ්ජති.

20. යස්ස වේදනාකඛ්ඤෝ උපපජ්ඣති තස්ස සංඝස්සකඛ්ඤෝ උපපජ්ඣත්ති: ආමන්තා.

යස්ස වා පන සංඝස්සකඛ්ඤෝ උපපජ්ඣත්ති තස්ස වේදනාකඛ්ඤෝ උපපජ්ඣතිති: සබ්බෙසං වචන්තානං අසංඝස්සන්තං උපපජ්ජන්තානං තෙසං සංඝස්සකඛ්ඤෝ උපපජ්ඣත්ති. නො ච තෙසං වේදනාකඛ්ඤෝ උපපජ්ජති. චතුරොකාරං පඤ්චොකාරං උපපජ්ජන්තානං තෙසං සංඝස්සකඛ්ඤෝ ච උපපජ්ඣත්ති. වේදනාකඛ්ඤෝ ච උපපජ්ජති. (අනුලොමප්‍රග්‍රහල)

21. යත් රූපකඛ්ඤෝ උපපජ්ජති. තත් වේදනාකඛ්ඤෝ උපපජ්ඣත්ති: අසංඝස්සන්තෙ තත් රූපකඛ්ඤෝ උපපජ්ජති. නො ච තත් වේදනාකඛ්ඤෝ උපපජ්ඣත්ති. පඤ්චොකාරෙ තත් රූපකඛ්ඤෝ ච උපපජ්ජති වේදනාකඛ්ඤෝ ච උපපජ්ජත්ති.

යත් වා පන වේදනාකඛ්ඤෝ උපපජ්ඣත්ති තත් රූපකඛ්ඤෝ උපපජ්ජතිති අරූපෙ තත් වේදනාකඛ්ඤෝ උපපජ්ඣත්ති. නො ච තත් රූපකඛ්ඤෝ උපපජ්ජති, පඤ්චොකාරෙ තත් වේදනාකඛ්ඤෝ ච උපපජ්ඣත්ති, රූපකඛ්ඤෝ ච උපපජ්ජති.

22. යත් වේදනාකඛ්ඤෝ උපපජ්ජති තත් සංඝස්සකඛ්ඤෝ උපපජ්ඣත්ති: ආමන්තා.

යත් වා පන සංඝස්සකඛ්ඤෝ උපපජ්ඣත්ති තත් වේදනාකඛ්ඤෝ උපපජ්ජතිති: ආමන්තා. (අනුලොම ඕකාස)

23. යස්ස යත් රූපකඛ්ඤෝ උපපජ්ජති, තස්ස තත් වේදනාකඛ්ඤෝ උපපජ්ඣත්ති: සුද්ධාවාසං උපපජ්ජන්තානං, අසංඝස්සන්තං උපපජ්ජන්තානං තෙසං තත් රූපකඛ්ඤෝ උපපජ්ජති. නො ච තෙසං තත් වේදනාකඛ්ඤෝ උපපජ්ඣත්ති. ඉතරෙසං පඤ්චොකාරං උපපජ්ජන්තානං තෙසං තත් රූපකඛ්ඤෝ ච උපපජ්ජති. වේදනාකඛ්ඤෝ ච උපපජ්ඣත්ති.

යස්ස වා පන යත් වේදනාකඛ්ඤෝ උපපජ්ඣත්ති තස්ස තත් රූපකඛ්ඤෝ උපපජ්ජතිති: පඤ්චොකාරා වචන්තානං, අරූපානං තෙසං තත් වේදනාකඛ්ඤෝ උපපජ්ඣත්ති. නො ච තෙසං තත් රූපකඛ්ඤෝ උපපජ්ජති. පඤ්චොකාරං උපපජ්ජන්තානං තෙසං තත් වේදනාකඛ්ඤෝ ච උපපජ්ඣත්ති රූපකඛ්ඤෝ ච උපපජ්ජති.

19. යම්කිසි රුපසකන්ධ ලපදී නම් ඔහුට වෛද්‍යාස්කන්ධ ලපන යන්: එසේ යැ.

යළි යම්කිසි රුප වෛද්‍යාස්කන්ධ ලපන නම් ඔහුට රුප-ස්කන්ධ ලපදී යැ යන්: ව්‍යුත්ත වන්නා වූ අරුපභවයට ලපගත වන්නා වූ එ හැමට වෛද්‍යාස්කන්ධ ලපන. ඔවුනට රුපස්කන්ධ නොද ලපදී. පඤ්චාකාරභවයෙහි ලපදනා අසංඥාසකයෙහි ලපදනා ඔවුනට වෛද්‍යාස්කන්ධ ද ලපන. රුපස්කන්ධ ද ලපදී.

20. යම්කිසි වෛද්‍යාස්කන්ධ ලපදී නම් ඔහුට සංඥාස්කන්ධ ලපන යන්: එසේ යැ.

යළි යම්කිසි රුප සංඥාස්කන්ධ ලපන නම් ඔහුට වෛද්‍යා-ස්කන්ධ ලපදී යැ යන්: ව්‍යුත්ත වන්නා වූ අසංඥාසකයෙහි ලපදනා වූ එ හැමට සංඥාස්කන්ධ ලපන. ඔවුනට වෛද්‍යාස්කන්ධ නොද ලපදී. චතුරාකාර පඤ්චාකාරභවයෙහි ලපදනා ඔවුනට සංඥා-ස්කන්ධ ද ලපන. වෛද්‍යාස්කන්ධ ද ලපදී. (අනුලොම පුත්තල යි.)

21. යම් තැනෙකු රුපස්කන්ධ ලපදී නම් එහි වෛද්‍යාස්කන්ධ ලපන යන්: අසංඥාසක වූ එහි රුපස්කන්ධ ලපදී. එහි වෛද්‍යාස්කන්ධ නොද ලපන. පඤ්චාකාර වූ එහි රුපස්කන්ධ ද ලපදී. වෛද්‍යාස්කන්ධ ද ලපන.

යළි යම් තැනෙකු රුප වෛද්‍යාස්කන්ධ ලපන නම් එහි රුපස්කන්ධ ලපදී යැ යන්: අරුපභව වූ එහි වෛද්‍යාස්කන්ධ ලපන. එහි රුපස්කන්ධ නොද ලපදී. පඤ්චාකාරභව වූ එහි වෛද්‍යාස්කන්ධ ද ලපන. රුපස්කන්ධ ද ලපදී.

22. යම් තැනෙකු වෛද්‍යාස්කන්ධ ලපදී නම් එහි සංඥා-ස්කන්ධ ලපන යන්: එසේ යැ.

යළි යම් තැනෙකු රුප සංඥාස්කන්ධ ලපන නම් එහි වෛද්‍යාස්කන්ධ ලපදී යැ යන්: එසේ යි. (අනුලොම ඔකාස යි.)

23. යම්කිසි යම් තැනෙකු රුපස්කන්ධ ලපදී නම් ඔහුට එහි වෛද්‍යාස්කන්ධ ලපන යන්: ශුද්ධාවාසයෙහි ලපදනා වූ අසංඥා-සකයෙහි ලපදනා වූ ඔවුනට එහි රුපස්කන්ධ ලපදී. ඔවුනට එහි වෛද්‍යාස්කන්ධ නොද ලපන. අවශේෂයන් කෙරෙහි පඤ්චාකාරයෙහි ලපදනා ඔවුනට එහි රුපස්කන්ධ ද ලපදී. වෛද්‍යා-ස්කන්ධ ද ලපන.

යළි යම්කිසි රුප යම් තැනෙකු වෛද්‍යාස්කන්ධ ලපන නම් ඔහුට එහි රුපස්කන්ධ ලපදී යැ යන්: පඤ්චාකාරභවයෙන් ව්‍යුත්ත වන්නාවූ රුප අරුපයට යැ යන ඔවුනට එහි වෛද්‍යාස්කන්ධ ලපන. ඔවුනට එහි රුපස්කන්ධ නොද ලපදී. පඤ්චාකාර භවයෙහි ලපදනා ඔවුනට එහි වෛද්‍යාස්කන්ධ ද ලපන. රුපස්කන්ධ ද ලපදී.

24. යම්කිසි යම් තැනෙකු වෛද්‍යාස්කන්ධ උපදී නම් ඔහුට එහි සංඥාස්කන්ධ උපන යන්: ශුද්ධාවාසයෙහි උපදනා ඔවුනට එහි වෛද්‍යාස්කන්ධ උපදියි. ඔවුනට එහි සංඥාස්කන්ධ නොද උපන. අවශේෂයන් කෙරෙහි චතුරවේකාර පක්ෂිවේකාර හවයෙහි උපදනා ඔවුනට එහි වෛද්‍යාස්කන්ධ ද උපදියි. සංඥාස්කන්ධ ද උපන.

යළි යම්කිසි හෝ යම් තැනෙකු සංඥාස්කන්ධ උපන නම් ඔහුට එහි වෛද්‍යාස්කන්ධ උපදී යැ යන්: චතුරවේකාර පක්ෂි-වේකාර හවයෙන් ව්‍යුහ වන ඔවුනට එහි සංඥාස්කන්ධ උපන, ඔවුනට එහි වෛද්‍යාස්කන්ධ නොද උපදියි. චතුරවේකාර පක්ෂි-වේකාර හවයෙහි උපදනා ඔවුනට එහි සංඥාස්කන්ධ ද උපන, වෛද්‍යාස්කන්ධ ද උපදී. (අනුලොම ප්‍රග්ගලොකාස යි.)

25. යම්කිසි රූපස්කන්ධ නූපදී නම් ඔහුට වෛද්‍යාස්කන්ධ නූපන යන්: උපන.

යළි යම්කිසි හෝ වෛද්‍යාස්කන්ධ නූපන නම් ඔහුට රූප-ස්කන්ධ නූපදී යැ යන්: නැති.

26. යම්කිසි වෛද්‍යාස්කන්ධ නූපදී නම් ඔහුට සංඥාස්කන්ධ නූපන යන්: උපන.

යළි යම්කිසි හෝ සංඥාස්කන්ධ නූපන නම් ඔහුට වෛද්‍යාස්කන්ධ නූපදී යැ යන්: නැති. (පව්වනික ප්‍රග්ගල යි.)

27. යම් තැනෙකු රූපස්කන්ධ නූපදී නම් එහි වෛද්‍යාස්කන්ධ නූපන යන්: උපන.

යළි යම් තැනෙකු හෝ වෛද්‍යාස්කන්ධ නූපන නම් එහි රූපස්කන්ධ නූපදී යැ යන්: උපදී.

28. යම් තැනෙකු වෛද්‍යාස්කන්ධ නූපදී නම් එහි සංඥාස්කන්ධ නූපන යන්: එසේ යැ.

යළි යම් තැනෙකු හෝ සංඥාස්කන්ධ නූපන නම් එහි වෛද්‍යාස්කන්ධ නූපදී යැ යන්: එසේ යි.

29. යම්කිසි යම් තැනෙකු රූපස්කන්ධ නූපදී නම් ඔහුට එහි වෛද්‍යාස්කන්ධ නූපන යන්: පක්ෂිවේකාරහවයෙන් ව්‍යුහ වන්නාවූනට යැ අරූපයනට යැ යන ඔවුනට එහි රූපස්කන්ධ නූපදියි. ඔවුනට එහි වෛද්‍යාස්කන්ධ නොද නූපන්නෙ වෙයි. ශුද්ධාවාසයෙහි පිරිනිවේනුවනට යැ අසංඥාසන්ධියෙන් ව්‍යුහ වනුවනට යැ යන ඔවුනට එහි රූපස්කන්ධ ද නූපදියි. වෛද්‍යාස්කන්ධ ද නූපන.

යසීය වා පන යත් වේදනාකඛකො නුප්පජ්ජති තසීය තත් රූපකඛකො නුප්පජ්ජති: සුඛවාසං උපපජ්ජන්තානං, අසඤ්ඤසන්තං උපපජ්ජන්තානං තෙසං තත් වේදනාකඛකො නුප්පජ්ජති. නො ච තෙසං තත් රූපකඛකො නුප්පජ්ජති. සුඛවාසෙ පරිනිබ්බන්තානං අසඤ්ඤසන්තා ච වන්තානං තෙසං තත් වේදනාකඛකො ච නුප්පජ්ජති. රූපකඛකො ච නුප්පජ්ජති.

30. යසීය යත් වේදනාකඛකො නුප්පජ්ජති තසීය තත් සඤ්ඤාකඛකො නුප්පජ්ජති: වතුචොකාරා පඤ්චොකාරා ච වන්තානං තෙසං තත් වේදනාකඛකො නුප්පජ්ජති. නො ච තෙසං තත් සඤ්ඤාකඛකො නුප්පජ්ජති. සුඛවාසෙ පරිනිබ්බන්තානං, අසඤ්ඤසන්තා¹ ච වන්තානං තෙසං තත් වේදනාකඛකො ච නුප්පජ්ජති සඤ්ඤාකඛකො ච නුප්පජ්ජති.

යසීය වා පන යත් සඤ්ඤාකඛකො නුප්පජ්ජති තසීය තත් වේදනාකඛකො නුප්පජ්ජති: සුඛවාසං උපපජ්ජන්තානං තෙසං තත් සඤ්ඤාකඛකො නුප්පජ්ජති. නො ච තෙසං තත් වේදනාකඛකො නුප්පජ්ජති, සුඛවාසෙ පරිනිබ්බන්තානං, අසඤ්ඤසන්තා¹ ච වන්තානං තෙසං තත් සඤ්ඤාකඛකො ච නුප්පජ්ජති. වේදනාකඛකො ච නුප්පජ්ජති. (පච්චනික පුග්ගලොකාස)

පච්චප්පන්තාතිතවාරො.

31. යසීය රූපකඛකො උපපජ්ජති තසීය වේදනාකඛකො උපපජ්ජසීති: පච්චිමච්චිකානං පඤ්චොකාරං උපපජ්ජන්තානං තෙසං රූපකඛකො උපපජ්ජති, නො ච තෙසං වේදනාකඛකො උපපජ්ජසීති. ඉතරෙසං පඤ්චොකාරං උපපජ්ජන්තානං, අසඤ්ඤසන්තං උපපජ්ජන්තානං තෙසං රූපකඛකො ච උපපජ්ජති. වේදනාකඛකො ච උපපජ්ජසීති.

යසීය වා පන වේදනාකඛකො උපපජ්ජසීති තසීය රූපකඛකො උපපජ්ජති: සබ්බෙසං ච වන්තානං, අරූපං උපපජ්ජන්තානං තෙසං වේදනාකඛකො උපපජ්ජසීති. නො ච තෙසං රූපකඛකො උපපජ්ජති. පඤ්චොකාරං උපපජ්ජන්තානං අසඤ්ඤසන්තං උපපජ්ජන්තානං තෙසං වේදනාකඛකො ච උපපජ්ජසීති. රූපකඛකො ච උපපජ්ජති.

32. යසීය වේදනාකඛකො උපපජ්ජති. තසීය සඤ්ඤාකඛකො උපපජ්ජසීති: පච්චිමච්චිකානං උපපජ්ජන්තානං තෙසං වේදනාකඛකො උපපජ්ජති. නො ච තෙසං සඤ්ඤාකඛකො උපපජ්ජසීති. ඉතරෙසං වතුචොකාරං පඤ්චොකාරං උපපජ්ජන්තානං තෙසං වේදනාකඛකො ච උපපජ්ජති සඤ්ඤාකඛකො ච උපපජ්ජසීති.

1. අසඤ්ඤසන්තානං තෙසං - මෙසං.

යළි යමක්හට හෝ යම් තැනෙකැ වෙදනාස්කන්ධ නූපනි නම් ඔහට එහි රූපස්කන්ධ නූපදී යැ යත්: ශුද්ධාවාසයෙහි උපදනුවනට යැ අසංඥාසකයෙහි උපදනුවනට යැ යන ඔවුනට එහි වෙදනාස්කන්ධ නූපන. ඔවුනට එහි රූපස්කන්ධ නොද නූපදියි. ශුද්ධාවාසයෙහි පිරිනිවෙනවුනට යැ අසංඥාසකයෙන් ව්‍යුත්ත වනුවනට යැ යන ඔවුනට එහි වෙදනාස්කන්ධ ද නූපන. රූපස්කන්ධ ද නූපදී.

30. යමක්හට යම් තැනෙකැ වෙදනාස්කන්ධ නූපදී නම් ඔහට වෙදනාස්කන්ධ නූපන යත්: චතුර්වේදිකාර පඤ්චවේදිකාර භවයෙන් ව්‍යුත්ත වන ඔවුනට එහි වෙදනාස්කන්ධ නූපදියි. ඔවුනට එහි සංඥාස්කන්ධ නොද නූපන. ශුද්ධාවාසයෙහි පිරිනිවෙනවුනට යැ අසංඥාසකයෙන් ව්‍යුත්ත වනුවනට යැ යන ඔවුනට එහි වෙදනාස්කන්ධ ද නූපදියි. සංඥාස්කන්ධ ද නූපන.

යළි යමක්හට හෝ යම් තැනෙකැ සංඥාස්කන්ධ නූපනි නම් ඔහට එහි වෙදනාස්කන්ධ නූපදී යැ යත්: ශුද්ධාවාසයෙහි උපදනා ඔවුනට එහි සංඥාස්කන්ධ නූපන. ඔවුනට එහි වෙදනාස්කන්ධ නොද නූපදියි. ශුද්ධාවාසයෙහි පිරිනිවෙනවුනට යැ අසංඥාසකයෙන් ව්‍යුත්ත වනුවනට යැ යන ඔවුනට එහි සංඥාස්කන්ධ ද නූපන. වෙදනාස්කන්ධ ද නූපදී. (පච්චිනික පුග්ගලොකාස යි.)

පච්චුප්පත්තානිකවාර යි.

31. යමක්හට රූපස්කන්ධ උපදී නම් ඔහට වෙදනාස්කන්ධ (මතු) උපදනෙ යැ යත්: පඤ්චවේදිකාර භවයෙහි උපදනා පශ්චිම-භවික වූ ඔවුනට රූපස්කන්ධ උපදියි. ඔවුනට වෙදනාස්කන්ධ නොද (මතු) උපදනෙ යැ. අවශේෂයන් කෙරෙහි පඤ්චවේදිකාරයෙහි උපදනවුනට යැ අසංඥාසකයෙහි උපදනවුනට යැ යන ඔවුනට රූපස්කන්ධ ද උපදියි. වෙදනාස්කන්ධ ද (මතු) උපදනෙ යි.

යළි යමක්හට හෝ වෙදනාස්කන්ධ උපදනෙ නම් ඔහට රූපස්කන්ධ උපදී යැ යත්: ව්‍යුත්ත වන හැමට යැ අරූපභවයෙහි උපදනවුනට යැ යන ඔවුනට වෙදනාස්කන්ධ උපදනෙ යැ. ඔවුනට රූපස්කන්ධ නොද උපදියි. පඤ්චවේදිකාරභවයෙහි උපදනවුනට යැ අසංඥාසකයෙහි උපදනවුනට යැ යන ඔවුනට වෙදනාස්කන්ධ ද උපදනෙ යැ. රූපස්කන්ධ ද උපදී.

32. යමක්හට වෙදනාස්කන්ධ උපදී නම් ඔහට සංඥාස්කන්ධ උපදනෙ යැ යත්: පශ්චිමභවික වූ උපදනා ඔවුනට වෙදනාස්කන්ධ උපදියි. ඔවුනට සංඥාස්කන්ධ නොද (මතු) උපදනෙ යැ. අවශේෂයන් කෙරෙහි චතුර්වේදිකාර පඤ්චවේදිකාර භවයෙහි උපදනා ඔවුනට වෙදනාස්කන්ධ ද උපදියි. සංඥාස්කන්ධ ද උපදනෙ යි.

යස්ස වා පන සංකුක්ඛකො උපපජ්ඣති තස්ස වෙදනාකකො උපපජ්ඣතිති: සබ්බසං වචනානාං, අසංකුක්ඛකො උපපජ්ඣනානාං තෙසං සංකුක්ඛකො උපපජ්ඣති. නො ච තෙසං වෙදනාකකො උපපජ්ඣති. චතුචොකාරං පඤ්චොකාරං උපපජ්ඣනානාං තෙසං සංකුක්ඛකො ච උපපජ්ඣති. වෙදනාකකො ච උපපජ්ඣති. (අනුලොම පුග්ගල)

33. යත් රූපකකො උපපජ්ඣති තත් වෙදනාකකො උපපජ්ඣතිති: අසංකුක්ඛකො තත් රූපකකො උපපජ්ඣති. නො ච තත් වෙදනාකකො උපපජ්ඣති. පඤ්චොකාරෙ තත් රූපකකො ච උපපජ්ඣති. වෙදනාකකො ච උපපජ්ඣති.

යත්වා පන වෙදනාකකො උපපජ්ඣති, තත් රූපකකො උපපජ්ඣතිති: අරූපෙ තත් වෙදනාකකො උපපජ්ඣති. නො ච තත් රූපකකො උපපජ්ඣති. පඤ්චොකාරෙ තත් වෙදනාකකො ච උපපජ්ඣති රූපකකො ච උපපජ්ඣති.

34. යත් වෙදනාකකො උපපජ්ඣති තත් සංකුක්ඛකො උපපජ්ඣතිති: ආමනා.

යත් වා පන සංකුක්ඛකො උපපජ්ඣති තත් වෙදනාකකො උපපජ්ඣතිති ආමනා. (අනුලොමඕකාස)

35. යස්ස යත් රූපකකො උපපජ්ඣති, තස්ස තත් වෙදනාකකො උපපජ්ඣතිති: පච්ඡිමචිකානාං, පඤ්චොකාරං උපපජ්ඣනානාං, අසංකුක්ඛකො උපපජ්ඣනානාං තෙසං තත් රූපකකො උපපජ්ඣති. නො ච තෙසං තත් වෙදනාකකො උපපජ්ඣති. ඉතරෙසං පඤ්චොකාරං උපපජ්ඣනානාං තෙසං තත් රූපකකො ච උපපජ්ඣති. වෙදනාකකො ච උපපජ්ඣති.

යස්ස වා පන යත් වෙදනාකකො උපපජ්ඣති තස්ස තත් රූපකකො උපපජ්ඣතිති: පඤ්චොකාරා වචනානාං, අරූපානාං තෙසං තත් වෙදනාකකො උපපජ්ඣති, නො ච තෙසං තත් රූපකකො උපපජ්ඣති. පඤ්චොකාරං උපපජ්ඣනානාං තෙසං තත් වෙදනාකකො ච උපපජ්ඣති රූපකකො ච උපපජ්ඣති.

36. යස්ස යත් වෙදනාකකො උපපජ්ඣති තස්ස තත් සංකුක්ඛකො උපපජ්ඣතිති: පච්ඡිමචිකානාං උපපජ්ඣනානාං තෙසං තත් වෙදනාකකො උපපජ්ඣති. නො ච තෙසං තත් සංකුක්ඛකො උපපජ්ඣති. ඉතරෙසං චතුචොකාරං පඤ්චොකාරං උපපජ්ඣනානාං තෙසං තත් වෙදනාකකො ච උපපජ්ඣති. සංකුක්ඛකො ච උපපජ්ඣති.

යළි යමක්හට හෝ සංඥාස්කන්ධ උපදනෙ නම් ඔහට වෛද්‍යාස්කන්ධ උපදී යැ යත්: ව්‍යුත්ත වන හැමට යැ අසංඥාස්කන්ධයෙහි උපදනවුනට යැ යන ඔවුනට සංඥාස්කන්ධ උපදනෙ යැ. ඔවුනට වෛද්‍යාස්කන්ධ නොද උපදියි. චතුර්වේදිකාර පඤ්චවේදිකාර හවයෙහි උපදනා ඔවුනට සංඥාස්කන්ධ ද උපදනෙ යැ. වෛද්‍යාස්කන්ධ ද උපදී. (අනුලොම පුග්ගල යි.)

33. යම් තැනෙකැ රූපස්කන්ධ උපදී නම් එහි වෛද්‍යාස්කන්ධ උපදනෙ යැ යත්: අසංඥාස්කන්ධ වූ එහි රූපස්කන්ධ උපදියි. එහි වෛද්‍යාස්කන්ධ නොද උපදනෙ යැ. පඤ්චවේදිකාර වූ එහි රූපස්කන්ධ ද උපදියි. වෛද්‍යාස්කන්ධ ද උපදනෙ යි.

යළි යම් තැනෙකැ හෝ වෛද්‍යාස්කන්ධ උපදනෙ නම් එහි රූපස්කන්ධ උපදී යැ යත්: අරූපහව වූ එහි වෛද්‍යාස්කන්ධ උපදනෙ යැ. එහි රූපස්කන්ධ නොද උපදියි. පඤ්චවේදිකාර වූ එහි වෛද්‍යාස්කන්ධ ද උපදනෙ යැ. රූපස්කන්ධ ද උපදී.

34. යම් තැනෙකැ වෛද්‍යාස්කන්ධ උපදී නම් එහි සංඥාස්කන්ධ උපදනෙ යැ යත්: එසේ යැ.

යළි යම් තැනෙකැ හෝ සංඥාස්කන්ධ උපදනෙ නම් එහි වෛද්‍යාස්කන්ධ උපදී යැ යත්: එසේ යි. (අනුලොම ඔකාස යි.)

35. යමක්හට යම් තැනෙකැ රූපස්කන්ධ උපදී නම් ඔහට එහි වෛද්‍යාස්කන්ධ උපදනෙ යැ යත්: පඤ්චවේදිකාරයෙහි උපදනා පශ්චිම භවිකයනට යැ අසංඥාස්කන්ධයෙහි උපදනවුනට යැ යන ඔවුනට එහි රූපස්කන්ධ උපදියි. ඔවුනට එහි වෛද්‍යාස්කන්ධ නොද උපදනෙ යැ. අවශේෂ වූ පඤ්චවේදිකාර හවයෙහි උපදනා ඔවුනට එහි රූපස්කන්ධ ද උපදියි. වෛද්‍යාස්කන්ධ ද උපදනෙ යි.

යළි යමක්හට හෝ යම් තැනෙකැ වෛද්‍යාස්කන්ධ උපදනෙ නම් ඔහට එහි රූපස්කන්ධ උපදී යැ යත්: පඤ්චවේදිකාරයෙහි ව්‍යුත්ත චතුර්වේදිකාර යැ අරූපයනට යැ යන ඔවුනට එහි වෛද්‍යාස්කන්ධ උපදනෙ යැ. ඔවුනට එහි රූපස්කන්ධ නොද උපදියි. පඤ්චවේදිකාරයෙහි උපදනා ඔවුනට එහි වෛද්‍යාස්කන්ධ ද උපදනෙ යැ. රූපස්කන්ධ ද උපදී.

36. යමක්හට යම් තැනෙකැ රූපස්කන්ධ උපදී නම් ඔහට එහි සංඥාස්කන්ධ උපදනෙ යැ යත්: පශ්චිම භවික වැ උපදනා ඔවුනට එහි වෛද්‍යාස්කන්ධ උපදියි. ඔවුනට එහි සංඥාස්කන්ධ (අනාගතයෙහි) නොද උපදනෙ යැ. සෙසු චතුර්වේදිකාර පඤ්චවේදිකාර හවයෙහි උපදනා ඔවුනට එහි වෛද්‍යාස්කන්ධ ද උපදියි. සංඥාස්කන්ධ ද උපදනෙ යි.

යස්ස වා පන යත් සඤ්ඤාකම්මේනො උපපජ්ඣති තස්ස තත් වේදනාකම්මේනො උපපජ්ඣති: වතුචොකාරං පඤ්චොකාරං වචනානාං තෙසං තත් සඤ්ඤාකම්මේනො උපපජ්ඣති. නො ච තෙසං තත් වේදනාකම්මේනො උපපජ්ඣති. වතුචොකාරං පඤ්චොකාරං උපපජ්ඣනානාං තෙසං තත් සඤ්ඤාකම්මේනො ච උපපජ්ඣති වේදනාකම්මේනො ච උපපජ්ඣති. (අනුලොම පුග්ගලොකාස)

37. යස්ස රූපකම්මේනො නුපපජ්ඣති තස්ස වේදනාකම්මේනො නුපපජ්ඣති: සබ්බෙසං වචනානාං, අරූපං උපපජ්ඣනානාං තෙසං රූපකම්මේනො නුපපජ්ඣති. නො ච තෙසං වේදනාකම්මේනො නුපපජ්ඣති. පඤ්චොකාරෙ පරිනිබ්බනානාං, අරූපෙ පච්ඡුමභවිකානාං තෙසං රූපකම්මේනො ච නුපපජ්ඣති. වේදනාකම්මේනො ච නුපපජ්ඣති.

යස්ස වා පන වේදනාකම්මේනො නුපපජ්ඣති තස්ස රූපකම්මේනො නුපපජ්ඣති: පච්ඡුමභවිකානං පඤ්චොකාරං උපපජ්ඣනානාං තෙසං වේදනාකම්මේනො නුපපජ්ඣති. නො ච තෙසං රූපකම්මේනො නුපපජ්ඣති. පඤ්චොකාරෙ පරිනිබ්බනානාං, අරූපෙ පච්ඡුමභවිකානාං තෙසං වේදනාකම්මේනො ච නුපපජ්ඣති: රූපකම්මේනො ච නුපපජ්ඣති.

38. යස්ස වේදනාකම්මේනො නුපපජ්ඣති, තස්ස සඤ්ඤාකම්මේනො නුපපජ්ඣති: සබ්බෙසං වචනානාං අසඤ්ඤාසත්තං උපපජ්ඣනානාං තෙසං වේදනාකම්මේනො නුපපජ්ඣති. නො ච තෙසං සඤ්ඤාකම්මේනො නුපපජ්ඣති. පරිනිබ්බනානාං තෙසං වේදනාකම්මේනො ච නුපපජ්ඣති, සඤ්ඤාකම්මේනො ච නුපපජ්ඣති,

යස්ස වා පන සඤ්ඤාකම්මේනො නුපපජ්ඣති තස්ස වේදනාකම්මේනො නුපපජ්ඣති: පච්ඡුමභවිකානං පඤ්චොකාරං උපපජ්ඣනානාං¹ තෙසං සඤ්ඤාකම්මේනො නුපපජ්ඣති, නො ච තෙසං වේදනාකම්මේනො නුපපජ්ඣති, පරිනිබ්බනානාං තෙසං සඤ්ඤාකම්මේනො ච නුපපජ්ඣති, වේදනාකම්මේනො ච නුපපජ්ඣති. (පච්චිනිකපුග්ගල)

39. යත් රූපකම්මේනො නුපපජ්ඣති තත් වේදනාකම්මේනො නුපපජ්ඣති: උපපජ්ඣති.

යත් වා පන වේදනාකම්මේනො නුපපජ්ඣති තත් රූපකම්මේනො නුපපජ්ඣති: උපපජ්ඣති.

40. යත් වේදනාකම්මේනො නුපපජ්ඣති තත් සඤ්ඤාකම්මේනො නුපපජ්ඣති: ආමනා.

යත් වා පන සඤ්ඤාකම්මේනො නුපපජ්ඣති තත් වේදනාකම්මේනො නුපපජ්ඣති: ආමනා. (පච්චිනිකමකාස)

1. පච්ඡුමභවිකානං උපපජ්ඣනානාං - මෙසං.

යළි යමක්හට හෝ යම් තැනෙක සංඥාස්කන්ධ උපදනෙ නම් ඔහට එහි වේදනාස්කන්ධ උපදී යැ යත්: වතුචෝකාර පක්ඛ- චෝකාර භවයෙන් ව්‍යුත වන ඔවුනට එහි සංඥාස්කන්ධ උපදනෙ යැ. ඔවුනට එහි වේදනාස්කන්ධ නොද උපදියි. වතුචෝකාරයෙහි පක්ඛචෝකාරයෙහි උපදනා ඔවුනට එහි සංඥාස්කන්ධ ද උපදනෙ යැ. වේදනාස්කන්ධ ද උපදී. (අනුලොම පුත්භලොකාස යි.)

37. යමක්හට රූපස්කන්ධ නූපදී නම් ඔහට වේදනාස්කන්ධ නූපදනෙ යැ යත්: ව්‍යුත වන භෑමට යැ අරූපභවයෙහි උපදනවුනට යැ යන ඔවුනට රූපස්කන්ධ නූපදියි. ඔවුනට වේදනාස්කන්ධ නොද නූපදනෙ යැ. පක්ඛචෝකාරයෙහි පිරිනිවෙනවුනට යැ අරූප භවයෙහි පශ්චිමභවිකයනට යැ යන ඔවුනට රූපස්කන්ධ ද නූපදියි. වේදනාස්කන්ධ ද නූපදනෙ යි.

යළි යමක්හට හෝ වේදනාස්කන්ධ නූපදනෙ නම් ඔහට රූප- ස්කන්ධ නූපදී යැ යත්: පශ්චිමභවිකයනට යැ පක්ඛචෝකාරයෙහි උපදනවුනට යැ යන ඔවුනට වේදනාස්කන්ධ නූපදනෙ යැ. ඔවුනට රූපස්කන්ධ නොද නූපදියි. පක්ඛචෝකාරයෙහි පිරිනිවෙනවුනට යැ අරූපභවයෙහි පශ්චිමභවිකයනට යැ යන ඔවුනට වේදනාස්කන්ධ ද නූපදනෙ යැ රූපස්කන්ධ ද නූපදී.

38. යමක්හට වේදනාස්කන්ධ නූපදී නම් ඔහට සංඥාස්කන්ධ නූපදනෙ යැ යත්: ව්‍යුත වන භෑමට යැ අසංඥාසන්ධියෙහි උපදන වුනට යැ යන ඔවුනට වේදනාස්කන්ධ නූපදියි. සංඥාස්කන්ධ නොද නූපදනෙ ය. පිරිනිවෙන ඔවුනට වේදනාස්කන්ධ ද නූපදියි. සංඥාස්කන්ධ ද නූපදනෙ යි.

යළි යමක්හට හෝ සංඥාස්කන්ධ නූපදනෙ නම් ඔහට වේදනා ස්කන්ධ නූපදී යැ යත්: පශ්චිම භවිකයනට යැ පක්ඛචෝකාරයෙහි උපදනවුනට යැ යන ඔවුනට සංඥාස්කන්ධ නූපදනෙ යැ. ඔවුනට වේදනාස්කන්ධ නොද නූපදියි. පිරිනිවෙන ඔවුනට සංඥාස්කන්ධ ද නූපදනෙ යැ. වේදනාස්කන්ධ ද නූපදී. (පච්චිකික පුත්භල යි.)

39. යම් තැනෙක රූපස්කන්ධ නූපදී නම් එහි වේදනාස්කන්ධ නූපදනෙ යැ යත්: උපදනෙ යි.

යළි යම් තැනෙක හෝ වේදනාස්කන්ධ නූපදනෙ නම් එහි රූපස්කන්ධ නූපදී යැ යත්: උපදී.

40. යම් තැනෙක වේදනාස්කන්ධ නූපදී නම් එහි සංඥා- ස්කන්ධ නූපදනෙ යැ යත්: එසේ යි.

යළි යම් තැනෙක හෝ සංඥාස්කන්ධ නූපදනෙ නම් එහි වේදනාස්කන්ධ නූපදී යැ යත්: එසේ යි. (පච්චිකික ඔකාස යි.)

41. යස්ස යත් රූපකඛ්ඤෝ නුප්පජ්ජති, තස්ස තත් වේදනා-
කඛ්ඤෝ නුප්පජ්ජසීතිති: පඤ්චොකාරා වචන්තානං, අරූපානං
තෙසං තත් රූපකඛ්ඤෝ නුප්පජ්ජති. නො ච තෙසං තත් වේදනා-
කඛ්ඤෝ නුප්පජ්ජසීති. පඤ්චොකාරෙ පරිනිබ්බන්තානං, අරූපෙ
පච්ඡිමභවිකානං අසංඤ්ඤාසත්තා වචන්තානං තෙසං තත් රූපකඛ්ඤෝ
ච නුප්පජ්ජති, වේදනාකඛ්ඤෝ ච නුප්පජ්ජසීති.

යස්ස වා පන යත් වේදනාකඛ්ඤෝ නුප්පජ්ජසීති තස්ස
තත් රූපකඛ්ඤෝ නුප්පජ්ජතිති: පච්ඡිමභවිකානං පඤ්චොකාරං
උපපජ්ජන්තානං, අසංඤ්ඤාසත්තං උපපජ්ජන්තානං තෙසං තත්
වේදනාකඛ්ඤෝ නුප්පජ්ජසීති. නො ච තෙසං තත් රූපකඛ්ඤෝ
නුප්පජ්ජති. පඤ්චොකාරෙ පරිනිබ්බන්තානං අරූපෙ පච්ඡිමභවිකානං,
අසංඤ්ඤාසත්තා වචන්තානං, තෙසං තත් වේදනාකඛ්ඤෝ ච
නුප්පජ්ජසීති, රූපකඛ්ඤෝ ච නුප්පජ්ජති.

42. යස්ස යත් වේදනාකඛ්ඤෝ නුප්පජ්ජති, තස්ස තත්
සංඤ්ඤාකඛ්ඤෝ නුප්පජ්ජසීතිති: චතුරොකාරා පඤ්චොකාරා
වචන්තානං තෙසං තත් වේදනාකඛ්ඤෝ නුප්පජ්ජති. නො ච
තෙසං තත් සංඤ්ඤාකඛ්ඤෝ නුප්පජ්ජසීති. පරිනිබ්බන්තානං අසංඤ්ඤා-
සත්තානං තෙසං තත් වේදනාකඛ්ඤෝ ච නුප්පජ්ජති. සංඤ්ඤාකඛ්ඤෝ
ච නුප්පජ්ජසීති.

යස්ස වා පන යත් සංඤ්ඤාකඛ්ඤෝ නුප්පජ්ජසීති, තස්ස
තත් වේදනාකඛ්ඤෝ නුප්පජ්ජතිති: පච්ඡිමභවිකානං උපපජ්ජන්තානං
තෙසං තත් සංඤ්ඤාකඛ්ඤෝ නුප්පජ්ජසීති, නො ච තෙසං තත්
වේදනාකඛ්ඤෝ නුප්පජ්ජති. පරිනිබ්බන්තානං, අසංඤ්ඤාසත්තානං තෙසං
තත් සංඤ්ඤාකඛ්ඤෝ ච නුප්පජ්ජසීති. වේදනාකඛ්ඤෝ ච නුප්පජ්ජති.
(පච්චතීක පුග්ගලොකාස)

පච්චුප්පන්නානාගතවාරො.

43. යස්ස රූපකඛ්ඤෝ උප්පජ්ජත්, තස්ස වේදනාකඛ්ඤෝ
උප්පජ්ජසීතිති: පච්ඡිමභවිකානං තෙසං රූපකඛ්ඤෝ උප්පජ්ජත්.
නො ච තෙසං වේදනාකඛ්ඤෝ උප්පජ්ජසීති. ඉතරෙසං තෙසං
රූපකඛ්ඤෝ ච උප්පජ්ජත්, වේදනාකඛ්ඤෝ ච උප්පජ්ජසීති,

යස්ස වා පන වේදනාකඛ්ඤෝ උප්පජ්ජසීති, තස්ස රූප-
කඛ්ඤෝ උප්පජ්ජත්ති: ආමන්තා.

41. යම්කිසි යම් තැනෙකැ රූපස්කන්ධ නූපදි නම් ඔහුට එහි වේදනාස්කන්ධ නූපදනෙ යැ යත්: පඤ්චොකාරයෙන් ව්‍යුත්පන්නවන යැ අරූපයනට යැ යන ඔවුනට එහි රූපස්කන්ධ නූපදියි. ඔවුනට එහි වේදනාස්කන්ධ නොද නූපදනෙ යැ. පඤ්චොකාරයෙහි පිරිනිවෙනවුනට යැ අරූපයෙහි පශ්චිමභවිකයනට යැ අසංඤ්ජයනට ව්‍යුත්පන්නවන යැ යන ඔවුනට එහි රූපස්කන්ධ නූපදියි, වේදනාස්කන්ධ ද නූපදනෙ යි.

යළි යම්කිසි හෝ යම් තැනෙකැ වේදනාස්කන්ධ නූපදනෙ නම් ඔහුට එහි රූපස්කන්ධ නූපදි යැ යත්: පශ්චිමභවිකයනට යැ පඤ්චොකාරයෙහි උපදනාවන යැ අසංඤ්ජයනට යැ උපදනාවන යැ යන ඔවුනට එහි වේදනාස්කන්ධ නූපදනෙ යැ. ඔවුනට එහි රූපස්කන්ධ නොද නූපදියි. පඤ්චොකාරයෙහි පිරිනිවෙනවුනට යැ අරූපයෙහි පශ්චිමභවිකයනට යැ අසංඤ්ජයනට ව්‍යුත්පන්නවන යැ යන ඔවුනට එහි වේදනාස්කන්ධ ද නූපදනෙ යැ. රූපස්කන්ධ ද නූපදි.

42. යම්කිසි යම් තැනෙකැ වේදනාස්කන්ධ නූපදි නම් ඔහුට එහි සංඤාස්කන්ධ නූපදනෙ යැ යත්: චතුරොකාර පඤ්චොකාර භවයෙන් ව්‍යුත්පන්න වන ඔවුනට එහි වේදනාස්කන්ධ නූපදියි. ඔවුනට එහි සංඤාස්කන්ධ නොද නූපදනෙ යැ. පිරිනිවෙනවුනට යැ අසංඤ්ජයනට යැ යන ඔවුනට එහි වේදනාස්කන්ධ ද නූපදියි. සංඤාස්කන්ධ ද නූපදනෙ යි.

යළි යම්කිසි හෝ යම් තැනෙකැ සංඤාස්කන්ධ නූපදනෙ නම් ඔහුට එහි වේදනාස්කන්ධ නූපදි යැ යත්: පශ්චිමභවිකයනට යැ පඤ්චොකාරයෙහි උපදනාවන යැ යන ඔවුනට එහි සංඤාස්කන්ධ නූපදනෙ යැ. ඔවුනට එහි වේදනාස්කන්ධ නොද නූපදියි. පිරිනිවෙනවුනට යැ අසංඤ්ජයනට යැ යන ඔවුනට එහි සංඤාස්කන්ධ ද නූපදනෙ යැ. වේදනාස්කන්ධ ද නූපදි. (පච්චික්ඛානසංයුතොපදායකො යි.)

පච්චික්ඛානසංයුතොපදායකො යි.

43. යම්කිසි රූපස්කන්ධ උපනි නම් ඔහුට වේදනාස්කන්ධ උපදනෙ යැ යත්: පශ්චිමභවික වූ ඔවුනට රූපස්කන්ධ උපන, ඔවුනට වේදනාස්කන්ධ නොද උපදනෙ යැ. අවශේෂයනට රූපස්කන්ධ ද උපන. වේදනාස්කන්ධ ද උපදනෙ යි.

යළි යම්කිසි හෝ වේදනාස්කන්ධ උපදනෙ නම් ඔහුට රූපස්කන්ධ උපන යත්: එසේ යි.

44. යත්ත වේදනාකඛ්ඤෝ උපපජ්ඣති තස්ස සඤ්ඤාකඛ්ඤෝ උපපජ්ඣස්සිති: පච්ඡුම්භවිකානං තෙසං වේදනාකඛ්ඤෝ උපපජ්ඣති, නො ච තෙසං සඤ්ඤාකඛ්ඤෝ උපපජ්ඣස්සිති, ඉතරෙසං තෙසං වේදනාකඛ්ඤෝ ච උපපජ්ඣති, සඤ්ඤාකඛ්ඤෝ ච උපපජ්ඣස්සිති.

යස්ස වා පන සඤ්ඤාකඛ්ඤෝ උපපජ්ඣස්සිති තස්ස වේදනාකඛ්ඤෝ උපපජ්ඣත්ති: ආමන්තා. (අනුලොම පුග්ගල)

45. යත් රූපකඛ්ඤෝ උපපජ්ඣති තත් වේදනාකඛ්ඤෝ උපපජ්ඣස්සිති: අසඤ්ඤාසන්නෙ තත් රූපකඛ්ඤෝ උපපජ්ඣති. නො ච තත් වේදනාකඛ්ඤෝ උපපජ්ඣස්සිති. පඤ්චොකාරෙ තත් රූපකඛ්ඤෝ ච උපපජ්ඣති වේදනාකඛ්ඤෝ ච උපපජ්ඣස්සිති.

යත් වා පන වේදනාකඛ්ඤෝ උපපජ්ඣස්සිති තත් රූපකඛ්ඤෝ උපපජ්ඣත්ති: අරූපෙ තත් වේදනාකඛ්ඤෝ උපපජ්ඣස්සිති, නො ච තත් රූපකඛ්ඤෝ උපපජ්ඣති. පඤ්චොකාරෙ තත් වේදනාකඛ්ඤෝ ච උපපජ්ඣස්සිති, රූපකඛ්ඤෝ ච උපපජ්ඣති.

46. යත් වේදනාකඛ්ඤෝ උපපජ්ඣති තත් සඤ්ඤාකඛ්ඤෝ උපපජ්ඣස්සිති: ආමන්තා.

යත් වා පන සඤ්ඤාකඛ්ඤෝ උපපජ්ඣස්සිති තත් වේදනාකඛ්ඤෝ උපපජ්ඣත්ති: ආමන්තා. (අනුලොම ඕකාස)

47. යත්ත යත් රූපකඛ්ඤෝ උපපජ්ඣති තස්ස තත් වේදනාකඛ්ඤෝ උපපජ්ඣස්සිති: පඤ්චොකාරෙ පච්ඡුම්භවිකානං, අසඤ්ඤාසන්නානං තෙසං තත් රූපකඛ්ඤෝ උපපජ්ඣති. නො ච තෙසං තත් වේදනාකඛ්ඤෝ උපපජ්ඣස්සිති. ඉතරෙසං පඤ්චොකාරානං තෙසං තත් රූපකඛ්ඤෝ ච උපපජ්ඣති, වේදනාකඛ්ඤෝ ච උපපජ්ඣස්සිති.

යස්ස වා පන යත් වේදනාකඛ්ඤෝ උපපජ්ඣස්සිති තස්ස තත් රූපකඛ්ඤෝ උපපජ්ඣත්ති: අරූපානං තෙසං තත් වේදනාකඛ්ඤෝ උපපජ්ඣස්සිති. නො ච තෙසං තත් රූපකඛ්ඤෝ උපපජ්ඣති. පඤ්චොකාරානං තෙසං තත් වේදනාකඛ්ඤෝ ච උපපජ්ඣස්සිති, රූපකඛ්ඤෝ ච උපපජ්ඣති.

48. යත්ත යත් වේදනාකඛ්ඤෝ උපපජ්ඣති තස්ස තත් සඤ්ඤාකඛ්ඤෝ උපපජ්ඣස්සිති: පච්ඡුම්භවිකානං තෙසං තත් වේදනාකඛ්ඤෝ උපපජ්ඣති. නො ච තෙසං තත් සඤ්ඤාකඛ්ඤෝ උපපජ්ඣස්සිති. ඉතරෙසං චතුරොකාරානං, පඤ්චොකාරානං තෙසං තත් වේදනාකඛ්ඤෝ ච උපපජ්ඣති, සඤ්ඤාකඛ්ඤෝ ච උපපජ්ඣස්සිති.

යස්ස වා පන යත් සඤ්ඤාකඛ්ඤෝ උපපජ්ඣස්සිති තස්ස තත් වේදනාකඛ්ඤෝ උපපජ්ඣත්ති: ආමන්තා. (අනුලොම පුග්ගලොකාස)

44. යමක්භට වෙදනාස්කන්ධ උපති නම් ඔහට සංඥාස්කන්ධ උපතෙ යැ යත් : පශ්චිමභවික වූ ඔවුනට වෙදනාස්කන්ධ උපත ඔවුනට සංඥාස්කන්ධ නොද උපදනෙ යැ. අවශෙෂ වූ ඔවුනට වෙදනාස්කන්ධ ද උපත. සංඥාස්කන්ධ ද උපදනෙ යැ.

යළි යමක්භට හෝ සංඥාස්කන්ධ උපදනෙ නම් ඔහට වෙදනාස්කන්ධ උපත යත් : එසේ යි.

45. යම් තැනෙකැ රූපස්කන්ධ උපති නම් එහි වෙදනාස්කන්ධ උපදනෙ යැ යත් : අසංඥාසත්ව වූ එහි රූපස්කන්ධ උපත. එහි වෙදනාස්කන්ධ නොද උපදනෙ යැ. පඤ්චොකාරභව වූ එහි රූපස්කන්ධ ද උපත. වෙදනාස්කන්ධ ද උපදනෙ යැ.

යළි යම් තැනෙකැ හෝ වෙදනාස්කන්ධ උපදනෙ නම් එහි රූපස්කන්ධ උපත යත් : අරූපභව වූ එහි වෙදනාස්කන්ධ උපදනෙ යැ. එහි රූපස්කන්ධ නොද උපත. පඤ්චොකාර වූ එහි වෙදනාස්කන්ධ ද උපදනෙ යැ. රූපස්කන්ධ ද උපති.

46. යම් තැනෙකැ වෙදනාස්කන්ධ උපති නම් එහි සංඥාස්කන්ධ උපදනෙ යැ යත් : එසේ යැ.

යළි යම් තැනෙකැ හෝ සංඥාස්කන්ධ උපදනෙ නම් එහි වෙදනාස්කන්ධ උපත යත් : එසේ යි. (අනුලොම ඕකාස යි.)

47. යමක්භට යම් තැනෙකැ රූපස්කන්ධ උපති නම් ඔහට එහි වෙදනාස්කන්ධ උපදනෙ යැ යත් : පඤ්චොකාරයෙහි පශ්චිම භවිකයනට යැ අසංඥාසත්වයනට යැ යන ඔවුනට එහි රූපස්කන්ධ උපත. ඔවුනට එහි වෙදනාස්කන්ධ නොද උපදනෙ යැ. අවශෙෂ පඤ්චොකාර වූ ඔවුනට එහි රූපස්කන්ධ ද උපත. වෙදනාස්කන්ධ ද උපදනෙ යි.

යළි යමක්භට හෝ යම් තැනෙකැ වෙදනාස්කන්ධ උපදනෙ නම් ඔහට එහි රූපස්කන්ධ උපත යත් : අරූප වූ ඔවුනට එහි වෙදනාස්කන්ධ උපදනෙ යැ. ඔවුනට එහි රූපස්කන්ධ නොද උපත. පඤ්චොකාර වූ ඔවුනට එහි වෙදනාස්කන්ධ ද උපදනෙ යැ. රූපස්කන්ධ ද උපත.

48. යමක්භට යම් තැනෙකැ වෙදනාස්කන්ධ උපති නම් ඔහට එහි සංඥාස්කන්ධ උපදනෙ යැ යත් : පශ්චිමභවික වූ ඔවුනට එහි වෙදනාස්කන්ධ උපත. ඔවුනට එහි සංඥාස්කන්ධ නොද උපදනෙ යැ. අවශෙෂ චතුරොකාර පඤ්චොකාර වූ ඔවුනට එහි වෙදනාස්කන්ධ ද උපත. සංඥාස්කන්ධ ද උපදනෙ යි.

යළි යමක්භට හෝ යම් තැනෙකැ සංඥාස්කන්ධ උපදනෙ නම් ඔහට එහි වෙදනාස්කන්ධ උපත යත් : එසේ යි. (අනුලොම පුග්ගලොකාස යි.)

49. යස්ස රූපකඛ්ඤාං නුප්පජ්ඣන්තස්ස වේදනාකඛ්ඤාං නුප්පජ්ඣස්සතිති : නත්ථි.

යස්ස වා පන වේදනාකඛ්ඤාං නුප්පජ්ඣස්සති තස්ස රූපකඛ්ඤාං නුප්පජ්ඣාති : උප්පජ්ඣත්.

50. යස්ස වේදනාකඛ්ඤාං නුප්පජ්ඣන්තස්ස සංඤ්ඤාකඛ්ඤාං නුප්පජ්ඣස්සතිති : නත්ථි.

යස්ස වා පන සංඤ්ඤාකඛ්ඤාං නුප්පජ්ඣස්සති තස්ස වේදනාකඛ්ඤාං නුප්පජ්ඣාති : උප්පජ්ඣත්. (පච්චතිකපුග්ගල)

51. යත් රූපකඛ්ඤාං නුප්පජ්ඣත්, තත් වේදනාකඛ්ඤාං නුප්පජ්ඣස්සතිති : උප්පජ්ඣස්සති.

යත් වා පන වේදනාකඛ්ඤාං නුප්පජ්ඣස්සති තත් රූපකඛ්ඤාං නුප්පජ්ඣාති : උප්පජ්ඣත්.

52. යත් වේදනාකඛ්ඤාං නුප්පජ්ඣත් තත් සංඤ්ඤාකඛ්ඤාං නුප්පජ්ඣස්සතිති : ආමන්තා.

යත් වා පන සංඤ්ඤාකඛ්ඤාං නුප්පජ්ඣස්සති තත් වේදනාකඛ්ඤාං නුප්පජ්ඣාති : ආමන්තා. (පච්චතික ඕකාස)

53. යස්ස යත් රූපකඛ්ඤාං නුප්පජ්ඣත් තස්ස තත් වේදනාකඛ්ඤාං නුප්පජ්ඣස්සතිති : අරූපානං තෙසං තත් රූපකඛ්ඤාං නුප්පජ්ඣත්, නො ච තෙසං තත් වේදනාකඛ්ඤාං නුප්පජ්ඣස්සති. සුඤ්ඤාචාසානං අරූපෙ පච්ඡිමභවිකානං තෙසං තත් රූපකඛ්ඤාං ච නුප්පජ්ඣත්, වේදනාකඛ්ඤාං ච නුප්පජ්ඣස්සති.

යස්ස වා පන යත් වේදනාකඛ්ඤාං නුප්පජ්ඣස්සති තස්ස තත් රූපකඛ්ඤාං නුප්පජ්ඣාති : පඤ්ඤාචාකාරෙ පච්ඡිමභවිකානං අසංඤ්ඤාසත්තානං තෙසං තත් වේදනාකඛ්ඤාං නුප්පජ්ඣස්සති, නො ච තෙසං තත් රූපකඛ්ඤාං නුප්පජ්ඣත්. සුඤ්ඤාචාසානං, අරූපෙ පච්ඡිමභවිකානං තෙසං තත් වේදනාකඛ්ඤාං ච නුප්පජ්ඣස්සති, රූපකඛ්ඤාං ච නුප්පජ්ඣත්.

54. යස්ස යත් වේදනාකඛ්ඤාං නුප්පජ්ඣත් තස්ස තත් සංඤ්ඤාකඛ්ඤාං නුප්පජ්ඣස්සතිති : ආමන්තා.

යස්ස වා පන යත් සංඤ්ඤාකඛ්ඤාං නුප්පජ්ඣස්සති තස්ස තත් වේදනාකඛ්ඤාං නුප්පජ්ඣාති : පච්ඡිමභවිකානං තෙසං තත් සංඤ්ඤාකඛ්ඤාං නුප්පජ්ඣස්සති. නො ච තෙසං තත් වේදනාකඛ්ඤාං නුප්පජ්ඣත්. සුඤ්ඤාචාසානං, අසංඤ්ඤාසත්තානං තෙසං තත් සංඤ්ඤාකඛ්ඤාං ච නුප්පජ්ඣස්සති, වේදනාකඛ්ඤාං ච නුප්පජ්ඣත්. (පච්චතික පුග්ගලොකාස)

අතිකානාගතවාරො.

පචත්ති උප්පාදවාරො නිධිමො.

49. යමක්හට රූපස්කන්ධ නූපනි නම් ඔහට වේදනාස්කන්ධ නූපදනෙ යැ යත් : නැති.

යළි යමක්හට හෝ වේදනාස්කන්ධ නූපදනෙ නම් ඔහට රූපස්කන්ධ නූපන යත් : උපති.

50. යමක්හට වේදනාස්කන්ධ නූපනි නම් ඔහට සංඥාස්කන්ධ නූපදනෙ යැ යත් : නැති.

යළි යමක්හට හෝ සංඥාස්කන්ධ නූපදනෙ නම් ඔහට වේදනාස්කන්ධ නූපන යත් : උපති. (පච්චනික පුග්ගල සි.)

51. යම් තැනෙකැ රූපස්කන්ධ නූපනි නම් එහි වේදනාස්කන්ධ නූපදනෙ යැ යත් : උපදනෙ යැ.

යළි යම් තැනෙකැ හෝ වේදනාස්කන්ධ නූපදනෙ නම් එහි රූපස්කන්ධ නූපන යත් : උපති.

52. යම් තැනෙකැ වේදනාස්කන්ධ නූපනි නම් එහි සංඥාස්කන්ධ නූපදනෙ යැ යත් : එසේ යැ.

යළි යම් තැනෙකැ හෝ සංඥාස්කන්ධ නූපදනෙ නම් එහි වේදනාස්කන්ධ නූපන යත් : එසේ සි. (පච්චනික ඕකාස සි.)

53. යමක්හට යම් තැනෙකැ රූපස්කන්ධ නූපනි නම් ඔහට එහි වේදනාස්කන්ධ නූපදනෙ යැ යත් : අරූපභව වූ ඔවුනට එහි රූපස්කන්ධ නූපන. ඔවුනට එහි වේදනාස්කන්ධ නොද නූපදනෙ යැ. ශුද්ධාවාසයනට යැ අරූපයෙහි පශ්චිමභවිකයනට යැ යන ඔවුනට එහි රූපස්කන්ධ ද නූපන. වේදනාස්කන්ධ ද නූපදනෙ යැ.

යළි යමක්හට හෝ යම් තැනෙකැ වේදනාස්කන්ධ නූපදනෙ නම් ඔහට එහි රූපස්කන්ධ නූපන යත් : පඤ්චාකාරයෙහි පශ්චිමභවිකයනට යැ අසංඥසත්වයනට යැ යන ඔවුනට එහි වේදනාස්කන්ධ නූපදනෙ යැ. ඔවුනට එහි රූපස්කන්ධ නොද නූපන. ශුද්ධාවාසයනට යැ අරූපයෙහි පශ්චිමභවිකයනට යැ යන ඔවුනට එහි වේදනාස්කන්ධ ද නූපදනෙ යැ. රූපස්කන්ධ ද නූපනි.

54. යමක්හට යම් තැනෙකැ වේදනාස්කන්ධ නූපනි නම් ඔහට එහි සංඥාස්කන්ධ නූපදනෙ යැ යත් : එසේ යැ.

යළි යමක්හට හෝ යම් තැනෙකැ සංඥාස්කන්ධ නූපදනෙ නම් ඔහට එහි වේදනාස්කන්ධ නූපන යත් : පශ්චිමභවික වූ ඔවුනට එහි සංඥාස්කන්ධ නූපදනෙ යැ. ඔවුනට එහි වේදනාස්කන්ධ නොද නූපන. ශුද්ධාවාසයනට යැ අසංඥසත්වයනට යැ යන ඔවුනට එහි සංඥාස්කන්ධ ද නූපදනෙ යැ. වේදනාස්කන්ධ ද නූපනි. (පච්චනික පුග්ගලොකාස සි.)

අභිනානාගතවාර සි.

ප්‍රවෘත්ති උත්පාදවාර නිමි.

3. පවත්වනීරොධවාරො

1. යසස රූපකඛ්ඤෝ නිරුජ්ඣති තසස වේදනාකඛ්ඤෝ නිරුජ්ඣතිති: අසංඝිකානා වචනානාං තෙසං රූපකඛ්ඤෝ නිරුජ්ඣති. නො ච තෙසං වේදනාකඛ්ඤෝ නිරුජ්ඣති, පඤ්චොකාරා වචනානාං තෙසං රූපකඛ්ඤෝ ච නිරුජ්ඣති. වේදනාකඛ්ඤෝ ච නිරුජ්ඣති.

යසස වා පන වේදනාකඛ්ඤෝ නිරුජ්ඣති තසස රූපකඛ්ඤෝ නිරුජ්ඣතිති: අරූපා වචනානාං තෙසං වේදනාකඛ්ඤෝ නිරුජ්ඣති, නො ච තෙසං රූපකඛ්ඤෝ නිරුජ්ඣති, පඤ්චොකාරා වචනානාං තෙසං වේදනාකඛ්ඤෝ ච නිරුජ්ඣති රූපකඛ්ඤෝ ච නිරුජ්ඣති. (අනුලොම පුගල)

2, යත් රූපකඛ්ඤෝ නිරුජ්ඣති තත් වේදනාකඛ්ඤෝ නිරුජ්ඣතිති: අසංඝිකානෙ තත් රූපකඛ්ඤෝ නිරුජ්ඣති. නො ච තත් වේදනාකඛ්ඤෝ නිරුජ්ඣති, පඤ්චොකාරෙ තත් රූපකඛ්ඤෝ ච නිරුජ්ඣති වේදනාකඛ්ඤෝ ච නිරුජ්ඣති,

යත් වා පන වේදනාකඛ්ඤෝ නිරුජ්ඣති තත් රූපකඛ්ඤෝ නිරුජ්ඣතිති: අරූපෙ තත් වේදනාකඛ්ඤෝ නිරුජ්ඣති නො ච තත් රූපකඛ්ඤෝ නිරුජ්ඣති. පඤ්චොකාරෙ තත් වේදනාකඛ්ඤෝ ච නිරුජ්ඣති, රූපකඛ්ඤෝ ච නිරුජ්ඣති. (අනුලොම ඕකාස)

3. යසස යත් රූපකඛ්ඤෝ නිරුජ්ඣති තසස තත් වේදනාකඛ්ඤෝ නිරුජ්ඣතිති: අසංඝිකානා වචනානාං තෙසං තත් රූපකඛ්ඤෝ නිරුජ්ඣති, නො ච තෙසං තත් වේදනාකඛ්ඤෝ නිරුජ්ඣති. පඤ්චොකාරා වචනානාං තෙසං තත් රූපකඛ්ඤෝ ච නිරුජ්ඣති, වේදනාකඛ්ඤෝ ච නිරුජ්ඣති.

යසස වා පන යත් වේදනාකඛ්ඤෝ නිරුජ්ඣති තසස තත් රූපකඛ්ඤෝ නිරුජ්ඣතිති: අරූපා වචනානාං තෙසං තත් වේදනාකඛ්ඤෝ නිරුජ්ඣති. නො ච තෙසං තත් රූපකඛ්ඤෝ නිරුජ්ඣති. පඤ්චොකාරා වචනානාං තෙසං තත් වේදනාකඛ්ඤෝ ච නිරුජ්ඣති. රූපකඛ්ඤෝ ච නිරුජ්ඣති. (අනුලොම පුගලොකාස)

3. ප්‍රවෘත්ති නිරෝධවාර

1. යමක්භට රූපස්කන්ධය නිරුද්ධ වේ නම් ඔහට වේදනාස්කන්ධය නිරුද්ධ වේ ද යත් : අසංඤ්‍යකයෙන් ව්‍යුහ වන ඔවුනට රූපස්කන්ධය නිරුද්ධ වෙයි. ඔවුනට වේදනාස්කන්ධය නොද නිරුද්ධ වෙයි. පඤ්චොකාරයෙන් ව්‍යුහ වන ඔවුනට රූපස්කන්ධය ද නිරුද්ධ වෙයි. වේදනාස්කන්ධය ද නිරුද්ධ වේ.

තවද යමක්භට වේදනාස්කන්ධය නිරුද්ධ වේ නම් ඔහට රූපස්කන්ධය නිරුද්ධ වේ ද යත් : අරූපාවචරයෙන් ව්‍යුහ වන ඔවුනට වේදනාස්කන්ධය නිරුද්ධ වෙයි. ඔවුනට රූපස්කන්ධය නොද නිරුද්ධ වෙයි. පඤ්චොකාරයෙන් ව්‍යුහ වන ඔවුනට වේදනාස්කන්ධය ද නිරුද්ධ වෙයි. රූපස්කන්ධය ද නිරුද්ධ වේ. (අනුලොම පුද්ගල යි.)

2. යම් තැනෙක රූපස්කන්ධය නිරුද්ධ වේ නම් එහි වේදනාස්කන්ධය නිරුද්ධ වේ ද යත් : අසංඤ්‍යක වූ එහි රූපස්කන්ධය නිරුද්ධ වෙයි. එහි වේදනාස්කන්ධය නොද නිරුද්ධ වෙයි. පඤ්චොකාර වූ එහි රූපස්කන්ධය ද නිරුද්ධ වෙයි. වේදනාස්කන්ධය ද නිරුද්ධ වේ.

තවද යම් තැනෙක වේදනාස්කන්ධය නිරුද්ධ වේ නම් එහි රූපස්කන්ධය නිරුද්ධ වේ ද යත් : අරූප වූ එහි වේදනාස්කන්ධය නිරුද්ධ වෙයි. එහි රූපස්කන්ධය නොද නිරුද්ධ වෙයි. පඤ්චොකාර වූ එහි වේදනාස්කන්ධය ද නිරුද්ධ වෙයි. රූපස්කන්ධය ද නිරුද්ධ වේ. (අනුලොමාවිකාශ යි.)

3. යමක්භට යම් තැනෙක රූපස්කන්ධය නිරුද්ධ වේ නම් ඔහට එහි වේදනාස්කන්ධය නිරුද්ධ වේ ද යත් : අසංඤ්‍යකයෙන් ව්‍යුහ වන ඔවුනට එහි රූපස්කන්ධය නිරුද්ධ වෙයි. ඔවුනට එහි වේදනාස්කන්ධය නොද නිරුද්ධ වෙයි. පඤ්චොකාරයෙන් ව්‍යුහ වන ඔවුනට එහි රූපස්කන්ධය ද නිරුද්ධ වෙයි. වේදනාස්කන්ධය ද නිරුද්ධ වේ.

තවද යමකුට යම් තැනෙක වේදනාස්කන්ධය නිරුද්ධ වේ නම් ඔහට එහි රූපස්කන්ධය නිරුද්ධ වේ ද යත් : අරූපාවචරයෙන් ව්‍යුහ වන ඔවුනට එහි වේදනාස්කන්ධය නිරුද්ධ වෙයි. ඔවුනට එහි රූපස්කන්ධය නොද නිරුද්ධ වෙයි. පඤ්චොකාරයෙන් ව්‍යුහ වන ඔවුනට එහි වේදනාස්කන්ධය ද නිරුද්ධ වෙයි. රූපස්කන්ධය ද නිරුද්ධ වේ. (අනුලොම පුග්ගලොකාස යි.)

4. යසං රූපකඛ්ඤා න නිරුජ්ඣති තස්ස වේදනාකඛ්ඤා න නිරුජ්ඣතිති : අරූපා චචන්ඤානං තෙසං රූපකඛ්ඤා න නිරුජ්ඣති. නො ච තෙසං වේදනාකඛ්ඤා න නිරුජ්ඣති. සබ්බෙසං උපපජ්ජන්තානං තෙසං රූපකඛ්ඤා ච න නිරුජ්ඣති. වේදනාකඛ්ඤා ච න නිරුජ්ඣති,

යසං වා පන වේදනාකඛ්ඤා න නිරුජ්ඣති තස්ස රූපකඛ්ඤා න නිරුජ්ඣතිති : අසංඝස්සන්තා චචන්ඤානං තෙසං වේදනාකඛ්ඤා න නිරුජ්ඣති. නො ච තෙසං රූපකඛ්ඤා න නිරුජ්ඣති. සබ්බෙසං උපපජ්ජන්තානං තෙසං වේදනාකඛ්ඤා ච න නිරුජ්ඣති, රූපකඛ්ඤා ච න නිරුජ්ඣති. (පච්චනිකපුග්ගල)

5. යත් රූපකඛ්ඤා න නිරුජ්ඣති තත් වේදනාකඛ්ඤා න නිරුජ්ඣතිති : නිරුජ්ඣති.

යත් වා පන වේදනාකඛ්ඤා න නිරුජ්ඣති තත් රූපකඛ්ඤා න නිරුජ්ඣතිති : නිරුජ්ඣති. (පච්චනික ඔකාස)

6. යසං යත් රූපකඛ්ඤා න නිරුජ්ඣති තස්ස තත් වේදනාකඛ්ඤා න නිරුජ්ඣතිති : අරූපා චචන්ඤානං තෙසං තත් රූපකඛ්ඤා න නිරුජ්ඣති. නො ච තෙසං තත් වේදනාකඛ්ඤා න නිරුජ්ඣති. සබ්බෙසං උපපජ්ජන්තානං තෙසං තත් රූපකඛ්ඤා ච න නිරුජ්ඣති, වේදනාකඛ්ඤා ච න නිරුජ්ඣති.

යසං වා පන යත් වේදනාකඛ්ඤා න නිරුජ්ඣති තස්ස තත් රූපකඛ්ඤා න නිරුජ්ඣතිති : අසංඝස්සන්තා චචන්ඤානං තෙසං තත් වේදනාකඛ්ඤා න නිරුජ්ඣති, නො ච තෙසං තත් රූපකඛ්ඤා න නිරුජ්ඣති. සබ්බෙසං උපපජ්ජන්තානං තෙසං තත් වේදනාකඛ්ඤා ච න නිරුජ්ඣති, රූපකඛ්ඤා ච න නිරුජ්ඣති. (පච්චනික පුග්ගලොකාස)

පච්චුප්පන්නවාරො.

7. යසං රූපකඛ්ඤා නිරුජ්ඣත් තස්ස වේදනාකඛ්ඤා නිරුජ්ඣත්තාති : ආමන්තා. යසං වා පන වේදනාකඛ්ඤා නිරුජ්ඣත් තස්ස රූපකඛ්ඤා නිරුජ්ඣත්තාති : ආමන්තා. (අනුලොම පුග්ගල)

4. යම්කිසි රුපසකන්ධය නිරුද්ධ නො වේ නම් ඔහුට වෛද්‍යාස්කන්ධය නිරුද්ධ නො වේ ද යත් : අරුපාවචරයෙන් ව්‍යුත්පන්න ඔවුන්ට රුපසකන්ධය නිරුද්ධ නො වෙයි. ඔවුන්ට වෛද්‍යාස්කන්ධය නොද නිරුද්ධ නො වෙයි. උපද්‍රව වූ සියලු ඔවුන්ට රුපසකන්ධය ද නිරුද්ධ නො වෙයි. වෛද්‍යාස්කන්ධය ද නිරුද්ධ නො වේ.

තවද යම්කිසි වෛද්‍යාස්කන්ධය නිරුද්ධ නො වේ නම් ඔහුට රුපසකන්ධය නිරුද්ධ නො වේ ද යත් : අසංඝස්සයෙන් ව්‍යුත්පන්න ඔවුන්ට වෛද්‍යාස්කන්ධය නිරුද්ධ නො වෙයි. ඔවුන්ට රුපසකන්ධය නොද නිරුද්ධ නො වෙයි. උපද්‍රව වූ සියලු ඔවුන්ට වෛද්‍යාස්කන්ධය ද නිරුද්ධ නො වෙයි. රුපසකන්ධය ද නිරුද්ධ නො වේ. (ප්‍රත්‍යක්ෂ ප්‍රදේශය යි.)

5. යම් තැනෙක රුපසකන්ධය නිරුද්ධ නො වේ නම් එහි වෛද්‍යාස්කන්ධය නිරුද්ධ නො වේ ද යත් : නිරුද්ධ වේ.

තවද යම් තැනෙක වෛද්‍යාස්කන්ධය නිරුද්ධ නො වේ නම් එහි රුපසකන්ධය නිරුද්ධ නො වේ ද යත් : නිරුද්ධ වේ. (ප්‍රත්‍යක්ෂානුකූල යි.)

6. යම්කිසි යම් තැනෙක රුපසකන්ධය නිරුද්ධ නො වේ නම් ඔහුට එහි වෛද්‍යාස්කන්ධය නිරුද්ධ නො වේ ද යත් : අරුපාවචරයෙන් ව්‍යුත්පන්න වන ඔවුන්ට එහි රුපසකන්ධය නිරුද්ධ නො වෙයි. ඔවුන්ට එහි වෛද්‍යාස්කන්ධය නොද නිරුද්ධ නො වේ. උපද්‍රව වූ සියලු ඔවුන්ට එහි රුපසකන්ධය ද නිරුද්ධ නො වෙයි. වෛද්‍යාස්කන්ධය ද නිරුද්ධ නො වේ.

තවද යම්කිසි යම් තැනෙක වෛද්‍යාස්කන්ධය නිරුද්ධ නො වේ නම් ඔහුට එහි රුපසකන්ධය නිරුද්ධ නො වේ ද යත් : අසංඝස්සයෙන් ව්‍යුත්පන්න වන ඔවුන්ට එහි වෛද්‍යාස්කන්ධය නිරුද්ධ නො වෙයි. ඔවුන්ට එහි රුපසකන්ධය නොද නිරුද්ධ නො වෙයි. උපද්‍රව වූ සියලු ඔවුන්ට එහි වෛද්‍යාස්කන්ධය ද නිරුද්ධ නො වෙයි. රුපසකන්ධය ද නිරුද්ධ නො වේ. (ප්‍රත්‍යක්ෂ ප්‍රදේශානුකූල යි.)

ප්‍රත්‍යක්ෂපත්තවාර යි.

7. යම්කිසි රුපසකන්ධය නිරුද්ධ වී නම් ඔහුට වෛද්‍යාස්කන්ධය නිරුද්ධ වී ද යත් : එසේ යි. තවද යම්කිසි වෛද්‍යාස්කන්ධය නිරුද්ධ වී නම් ඔහුට රුපසකන්ධය නිරුද්ධ වී ද යත් : එසේ යි. (අනුලෝම ප්‍රදේශය යි.)

8. යස් රූපකඛ්ඤ්ඤා නිරුප්පකිස්ස තස් වෙදනාකඛ්ඤ්ඤා නිරුප්පකිස්සාති : අසංකප්පකො තස් රූපකඛ්ඤ්ඤා නිරුප්පකිස්ස. නො ච තස් වෙදනාකඛ්ඤ්ඤා නිරුප්පකිස්ස, පඤ්චොකාරො තස් රූපකඛ්ඤ්ඤා ච නිරුප්පකිස්ස, වෙදනාකඛ්ඤ්ඤා ච නිරුප්පකිස්ස.

යස් වා පන වෙදනාකඛ්ඤ්ඤා නිරුප්පකිස්ස තස් රූපකඛ්ඤ්ඤා නිරුප්පකිස්සාති : අරූපෙ තස් වෙදනාකඛ්ඤ්ඤා නිරුප්පකිස්ස. නො ච තස් රූපකඛ්ඤ්ඤා නිරුප්පකිස්ස. පඤ්චොකාරො තස් වෙදනාකඛ්ඤ්ඤා ච නිරුප්පකිස්ස. රූපකඛ්ඤ්ඤා ච නිරුප්පකිස්ස. (අනුලොම ඕකාස)

9. යස්ස යස් රූපකඛ්ඤ්ඤා නිරුප්පකිස්ස තස්ස තස් වෙදනාකඛ්ඤ්ඤා නිරුප්පකිස්සාති : අසංකප්පකො තෙසං තස් රූපකඛ්ඤ්ඤා නිරුප්පකිස්ස. නො ච තෙසං තස් වෙදනාකඛ්ඤ්ඤා නිරුප්පකිස්ස. පඤ්චොකාරානං තෙසං තස් රූපකඛ්ඤ්ඤා ච නිරුප්පකිස්ස. වෙදනාකඛ්ඤ්ඤා ච නිරුප්පකිස්ස.

යස්ස වා පන යස් වෙදනාකඛ්ඤ්ඤා නිරුප්පකිස්ස තස්ස තස් රූපකඛ්ඤ්ඤා නිරුප්පකිස්සාති : අරූපානං තෙසං තස් වෙදනාකඛ්ඤ්ඤා නිරුප්පකිස්ස. නො ච තෙසං තස් රූපකඛ්ඤ්ඤා නිරුප්පකිස්ස. පඤ්චොකාරානං තෙසං තස් වෙදනාකඛ්ඤ්ඤා ච නිරුප්පකිස්ස, රූපකඛ්ඤ්ඤා ච නිරුප්පකිස්ස. (අනුලොම පුග්ගලොකාස)

10. යස් රූපකඛ්ඤ්ඤා න නිරුප්පකිස්ස තස් වෙදනාකඛ්ඤ්ඤා න නිරුප්පකිස්සාති : නත්ථි. යස් වා පන වෙදනාකඛ්ඤ්ඤා න නිරුප්පකිස්ස තස් රූපකඛ්ඤ්ඤා න නිරුප්පකිස්සාති : නත්ථි. (පච්චනික පුයාල)

11. යස් රූපකඛ්ඤ්ඤා න නිරුප්පකිස්ස තස් වෙදනාකඛ්ඤ්ඤා න නිරුප්පකිස්සාති : නිරුප්පකිස්ස. යස් වා පන වෙදනාකඛ්ඤ්ඤා න නිරුප්පකිස්ස තස් රූපකඛ්ඤ්ඤා න නිරුප්පකිස්සාති : නිරුප්පකිස්ස. (පච්චනික ඕකාස)

12. යස්ස යස් රූපකඛ්ඤ්ඤා න නිරුප්පකිස්ස තස්ස තස් වෙදනාකඛ්ඤ්ඤා න නිරුප්පකිස්සාති : අරූපානං තෙසං තස් රූපකඛ්ඤ්ඤා න නිරුප්පකිස්ස. නො ච තෙසං තස් වෙදනාකඛ්ඤ්ඤා න නිරුප්පකිස්ස. පුට්ඨාවාසානං තෙසං තස් රූපකඛ්ඤ්ඤා ච න නිරුප්පකිස්ස, වෙදනාකඛ්ඤ්ඤා ච න නිරුප්පකිස්ස.

8. යම් තැනෙක රූපස්කන්ධය නිරුද්ධ වී නම් එහි වේදනාස්කන්ධය නිරුද්ධ වී ද යත්: අසංඥසක්ඛ වූ එහි රූපස්කන්ධය නිරුද්ධ වී, එහි වේදනාස්කන්ධය නොද නිරුද්ධ වී, පඤ්චොකාර වූ එහි රූපස්කන්ධය ද නිරුද්ධ වී, වේදනාස්කන්ධය ද නිරුද්ධ වී.

තවද යම් තැනෙක වේදනාස්කන්ධය නිරුද්ධ වී නම් එහි රූපස්කන්ධය ද නිරුද්ධ වී ද යත්: අරූප වූ එහි වේදනාස්කන්ධය නිරුද්ධ වී, එහි රූපස්කන්ධය නොද නිරුද්ධ විය, පඤ්චොකාර වූ එහි වේදනාස්කන්ධය ද නිරුද්ධ වී, රූපස්කන්ධය ද නිරුද්ධ වී. (අනුලොමාවකාශ සි.)

9. යමකුට යම් තැනෙක රූපස්කන්ධය නිරුද්ධ වී නම් ඔහුට එහි වේදනාස්කන්ධය නිරුද්ධ වී ද යත්: අසංඥසක්ඛ වූ ඔවුනට එහි රූපස්කන්ධය නිරුද්ධ වී, ඔවුනට එහි වේදනාස්කන්ධය නොද නිරුද්ධ වී, පඤ්චොකාර වූ ඔවුනට එහි රූපස්කන්ධය ද නිරුද්ධ වී, වේදනාස්කන්ධය ද නිරුද්ධ වී.

තවද යමකුට යම් තැනෙක වේදනාස්කන්ධය නිරුද්ධ වී නම් ඔහුට එහි රූපස්කන්ධය නිරුද්ධ වී ද යත්: අරූප වූ ඔවුනට එහි වේදනාස්කන්ධය නිරුද්ධ වී ය, ඔවුනට එහි රූපස්කන්ධය නොද නිරුද්ධ වී, පඤ්චොකාර වූ ඔවුනට එහි වේදනාස්කන්ධය ද නිරුද්ධ වී, රූපස්කන්ධය ද නිරුද්ධ වී. (අනුලොම පුද්ගලාවකාශ සි.)

10. යමකුට රූපස්කන්ධය නිරුද්ධ නො වී නම් ඔහුට වේදනාස්කන්ධය නිරුද්ධ නො වී ද යත්: නැති. තවද යමකුට වේදනාස්කන්ධය නිරුද්ධ නො වී නම් ඔහුට රූපස්කන්ධය නිරුද්ධ නො වී ද යත්: නැති. (ප්‍රත්‍යනික පුද්ගල සි.)

11. යම් තැනෙක රූපස්කන්ධය නිරුද්ධ නො වී නම් එහි වේදනාස්කන්ධය නිරුද්ධ නො වී ද යත්: නිරුද්ධ වී. තවද යම් තැනෙක වේදනාස්කන්ධය නිරුද්ධ නො වී නම් එහි රූපස්කන්ධය නිරුද්ධ නො වී ද යත්: නිරුද්ධ වී. (ප්‍රත්‍යනිකාවකාශ සි.)

12. යමකුට යම් තැනෙක රූපස්කන්ධය නිරුද්ධ නො වී නම් ඔහුට එහි වේදනාස්කන්ධය නිරුද්ධ නො වී ද යත්: අරූප වූ ඔවුනට එහි රූපස්කන්ධය නිරුද්ධ නො වී, ඔවුනට එහි වේදනාස්කන්ධය නොද නිරුද්ධ නො වී, ශුද්ධාවාස වූ ඔවුනට එහි රූපස්කන්ධය ද නිරුද්ධ නො වී, වේදනාස්කන්ධය ද නිරුද්ධ නො වී.

යසස් වා පන යත් වෙදනාකඛ්ඤො න නිරුජ්ඣතිත්තං තස්ස තත් රූපකඛ්ඤො න නිරුජ්ඣතිත්තං : අසංකප්පසන්නානං තෙසං තත් වෙදනාකඛ්ඤො න නිරුජ්ඣතිත්තං. නො ච තෙසං තත් රූපකඛ්ඤො න නිරුජ්ඣතිත්තං. පුද්ධාවාසානං තෙසං තත් වෙදනාකඛ්ඤො ච න නිරුජ්ඣතිත්තං, රූපකඛ්ඤො ච න නිරුජ්ඣතිත්තං. (පච්චනික පුග්ගලොකාස)

අතිතවාරො.

13. යසස් රූපකඛ්ඤො නිරුජ්ඣතිත්තං තස්ස වෙදනාකඛ්ඤො නිරුජ්ඣතිත්තං : ආමන්තා.

යසස් වා පන වෙදනාකඛ්ඤො නිරුජ්ඣතිත්තං තස්ස රූපකඛ්ඤො නිරුජ්ඣතිත්තං : පච්ඡම්භවිකානං අරූපං උපපජ්ජන්තානං, යෙ ච අරූපං උපපජ්ජන්තා පරිනිබ්බාසිත්තානි තෙසං චචන්තානං තෙසං වෙදනාකඛ්ඤො නිරුජ්ඣතිත්තං. නො ච තෙසං රූපකඛ්ඤො නිරුජ්ඣතිත්තං. ඉතරෙසං තෙසං වෙදනාකඛ්ඤො ච නිරුජ්ඣතිත්තං, රූපකඛ්ඤො ච නිරුජ්ඣතිත්තං. (අනුලොමපුග්ගල)

14. යත් රූපකඛ්ඤො නිරුජ්ඣතිත්තං තත් වෙදනාකඛ්ඤො නිරුජ්ඣතිත්තං : අසංකප්පසන්නෙ තත් රූපකඛ්ඤො නිරුජ්ඣතිත්තං. නො ච තත් වෙදනාකඛ්ඤො නිරුජ්ඣතිත්තං. පඤ්චොකාරෙ තත් වෙදනාකඛ්ඤො නිරුජ්ඣතිත්තං. පඤ්චොකාරෙ තත් රූපකඛ්ඤො ච නිරුජ්ඣතිත්තං, වෙදනාකඛ්ඤො ච නිරුජ්ඣතිත්තං.

යත් වා පන වෙදනාකඛ්ඤො නිරුජ්ඣතිත්තං තත් රූපකඛ්ඤො නිරුජ්ඣතිත්තං : අරූපෙ තත් වෙදනාකඛ්ඤො නිරුජ්ඣතිත්තං, නො ච තත් රූපකඛ්ඤො නිරුජ්ඣතිත්තං. පඤ්චොකාරෙ තත් වෙදනාකඛ්ඤො ච නිරුජ්ඣතිත්තං, රූපකඛ්ඤො ච නිරුජ්ඣතිත්තං. (අනුලොම ඕකාස)

15. යසස් යත් රූපකඛ්ඤො නිරුජ්ඣතිත්තං තස්ස තත් වෙදනාකඛ්ඤො නිරුජ්ඣතිත්තං : අසංකප්පසන්නානං තෙසං තත් රූපකඛ්ඤො නිරුජ්ඣතිත්තං නො ච තෙසං තත් වෙදනාකඛ්ඤො නිරුජ්ඣතිත්තං. පඤ්චොකාරානං තෙසං තත් රූපකඛ්ඤො ච නිරුජ්ඣතිත්තං. වෙදනාකඛ්ඤො ච නිරුජ්ඣතිත්තං.

යසස් වා පන යත් වෙදනාකඛ්ඤො නිරුජ්ඣතිත්තං තස්ස තත් රූපකඛ්ඤො නිරුජ්ඣතිත්තං : අරූපානං තෙසං තත් වෙදනාකඛ්ඤො නිරුජ්ඣතිත්තං, නො ච තෙසං තත් රූපකඛ්ඤො නිරුජ්ඣතිත්තං. පඤ්චොකාරානං තෙසං තත් වෙදනාකඛ්ඤො ච නිරුජ්ඣතිත්තං, රූපකඛ්ඤො ච නිරුජ්ඣතිත්තං. (අනුලොම පුග්ගලොකාස)

තවද යමකුට යම් තැනෙක වෛද්‍යාස්කන්ධය නිරුද්ධ නො වී නම් ඔහුට එහි රූපස්කන්ධය නිරුද්ධ නො වී ද යත් : අසංඥා සහ වූ ඔවුනට එහි වෛද්‍යාස්කන්ධය නිරුද්ධ නො වී. ඔවුනට එහි රූපස්කන්ධය නොද නිරුද්ධ නො වී. ශුද්ධාවාස වූ ඔවුනට එහි වෛද්‍යාස්කන්ධය ද නිරුද්ධ නො වී. රූපස්කන්ධය ද නිරුද්ධ නො වී. (ප්‍රත්‍යානික පුද්ගලාවකාශ යි.)

අනිතවාර යි.

13. යමකුට රූපස්කන්ධය නිරුද්ධ වන්නේ නම් ඔහුට වෛද්‍යාස්කන්ධය නිරුද්ධ වන්නේ ද යත් : එසේ යි.

තවද යමකුට වෛද්‍යාස්කන්ධය නිරුද්ධ වන්නේ නම් ඔහුට රූපස්කන්ධය නිරුද්ධ වන්නේ ද යත් : පශ්චිමභවික වූ අරූපයෙහි උපදනවුනට ද, යම් මෑ කෙනෙක් අරූපයෙහි ඉපද පිරි- නිවෙන්නාහු නම් ඔවුනට ද ව්‍යුත්ත වන්නවුනට ද යි ඔවුනට වෛද්‍යාස්කන්ධය නිරුද්ධ වන්නේ ය. ඔවුනට රූපස්කන්ධය නොද නිරුද්ධ වන්නේ ය. සෙසු ඔවුනට වෛද්‍යාස්කන්ධය ද නිරුද්ධ වන්නේ ය. රූපස්කන්ධය ද නිරුද්ධ වන්නේ යි. (අනුලොම පුද්ගල යි.)

14. යම් තැනෙක රූපස්කන්ධය නිරුද්ධ වන්නේ නම් එහි වෛද්‍යාස්කන්ධය නිරුද්ධ වන්නේ ද යත් : අසංඥා සහ වූ එහි රූපස්කන්ධය නිරුද්ධ වන්නේ ය. එහි වෛද්‍යාස්කන්ධය නොද නිරුද්ධ වන්නේ ය. පඤ්චවොකාර වූ එහි රූපස්කන්ධය ද නිරුද්ධ වන්නේ ය. වෛද්‍යාස්කන්ධය ද නිරුද්ධ වන්නේ යි.

තවද යම් තැනෙක වෛද්‍යාස්කන්ධය නිරුද්ධ වන්නේ නම් එහි රූපස්කන්ධය නිරුද්ධ වන්නේ ද යත් : අරූප වූ එහි වෛද්‍යාස්කන්ධය නිරුද්ධ වන්නේ ය. එහි රූපස්කන්ධය නොද නිරුද්ධ වන්නේ ය. පඤ්චවොකාර වූ එහි වෛද්‍යාස්කන්ධය ද නිරුද්ධ වන්නේ ය. රූපස්කන්ධය ද නිරුද්ධ වන්නේ යි. (අනුලොමාවකාශ යි.)

15. යමකුට යම් තැනෙක රූපස්කන්ධය නිරුද්ධ වන්නේ නම් ඔහුට එහි වෛද්‍යාස්කන්ධය නිරුද්ධ වන්නේ ද යත් : අසංඥා සහ වූ ඔවුනට එහි රූපස්කන්ධය නිරුද්ධ වන්නේ ය. ඔවුනට එහි වෛද්‍යාස්කන්ධය නොද නිරුද්ධ වන්නේ ය. පඤ්චවොකාර වූ ඔවුනට එහි රූපස්කන්ධය ද නිරුද්ධ වන්නේ ය. වෛද්‍යාස්කන්ධය ද නිරුද්ධ වන්නේ යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක වෛද්‍යාස්කන්ධය නිරුද්ධ වන්නේ නම් ඔහුට එහි රූපස්කන්ධය නිරුද්ධ වන්නේ ද යත් : අරූප වූ ඔවුනට එහි වෛද්‍යාස්කන්ධය නිරුද්ධ වන්නේ ය. ඔවුනට එහි රූපස්කන්ධය නොද නිරුද්ධ වන්නේ ය. පඤ්චවොකාර වූ ඔවුනට එහි වෛද්‍යාස්කන්ධය ද නිරුද්ධ වන්නේ ය. රූපස්කන්ධය ද නිරුද්ධ වන්නේ යි. (අනුලොම පුද්ගලාවකාශ යි.)

16. යසස රූපකඛ්ඤෝ න නිරුජ්ඣිසසති තසස වෙදනා-
කඛ්ඤෝ න නිරුජ්ඣිසසතිති : පච්ඡුමභවිකානං අරූපං උපපජ්ජනානං,
යෙ ච අරූපං උපපජ්ජතො පරිජබ්බාදිසසනති තෙසං, වචනානා-
තෙසං රූපකඛ්ඤෝ න නිරුජ්ඣිසසති. නො ච තෙසං වෙදනා-
කඛ්ඤෝ න නිරුජ්ඣිසසති, පරිනිබ්බනානං තෙසං රූපකඛ්ඤෝ
ච න නිරුජ්ඣිසසති, වෙදනාකඛ්ඤෝ ච න නිරුජ්ඣිසසති.

යසස වා පන වෙදනාකඛ්ඤෝ න නිරුජ්ඣිසසති තසස
රූපකඛ්ඤෝ න නිරුජ්ඣිසසතිති : ආමනා. (පච්චනික පුග්ගල)

17. යත් රූපකඛ්ඤෝ න නිරුජ්ඣිසසති තත් වෙදනා-
කඛ්ඤෝ න නිරුජ්ඣිසසතිති : නිරුජ්ඣිසසති.

යත් වා පන වෙදනාකඛ්ඤෝ න නිරුජ්ඣිසසති තත් රූප-
කඛ්ඤෝ න නිරුජ්ඣිසසතිති : නිරුජ්ඣිසසති. (පච්චනික ඔකාස)

18. යසස යත් රූපකඛ්ඤෝ න නිරුජ්ඣිසසති තසස තත්
වෙදනාකඛ්ඤෝ න නිරුජ්ඣිසසතිති : අරූපානං තෙසං තත් රූප-
කඛ්ඤෝ න නිරුජ්ඣිසසති. නො ච තෙසං තත් වෙදනාකඛ්ඤෝ
න නිරුජ්ඣිසසති. පරිජබ්බනානං තෙසං තත් රූපකඛ්ඤෝ ච
න නිරුජ්ඣිසසති. වෙදනාකඛ්ඤෝ ච න නිරුජ්ඣිසසති.

යසස වා පන යත් වෙදනාකඛ්ඤෝ න නිරුජ්ඣිසසති තසස
තත් රූපකඛ්ඤෝ න නිරුජ්ඣිසසතිති : අසංඝඤ්ඤානානං තෙසං තත්
වෙදනාකඛ්ඤෝ න නිරුජ්ඣිසසති. නො ච තෙසං තත් රූප-
කඛ්ඤෝ න නිරුජ්ඣිසසති පරිනිබ්බනානං තෙසං තත් වෙදනා-
කඛ්ඤෝ ච න නිරුජ්ඣිසසති. රූපකඛ්ඤෝ ච න නිරුජ්ඣිසසති.
(පච්චනික පුග්ගලොකාස)

අනාගතවාරො.

19. යසස රූපකඛ්ඤෝ නිරුජ්ඣිති තසස වෙදනාකඛ්ඤෝ
නිරුජ්ඣිතාති : ආමනා.

යසස වා පන වෙදනාකඛ්ඤෝ නිරුජ්ඣිත් තසස රූපකඛ්ඤෝ
නිරුජ්ඣිතිති : සබ්බෙසං උපපජ්ජනානං, අරූපා වචනානං තෙසං
වෙදනාකඛ්ඤෝ නිරුජ්ඣිත්, නො ච තෙසං රූපකඛ්ඤෝ නිරුජ්ඣිති.
පඤ්චොකාරා වචනානං, අසංඝඤ්ඤානා වචනානං තෙසං වෙදනා-
කඛ්ඤෝ ච නිරුජ්ඣිත්, රූපකඛ්ඤෝ ච නිරුජ්ඣිති.

16. යමකුට රූපස්කන්ධය නිරුද්ධ නො වන්නේ නම් ඔහුට වේදනාස්කන්ධය නිරුද්ධ නො වන්නේ ද යත් : පශ්චිමෙවික වූ අරූපයෙහි උපදනවුනට ද, යම් මෑ කෙනෙක් අරූපභවයෙහි ඉපද පිරිනිවේන්නාහු නම් ඔවුනට ද, ව්‍යුහ වන්නවුනට ද සි ඔවුනට රූපස්කන්ධය නිරුද්ධ නො වන්නේ ය. ඔවුනට වේදනාස්කන්ධය නොද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය. පිරිනිවේන්නා වූ ඔවුනට රූපස්කන්ධය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය. වේදනාස්කන්ධය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය.

තවද යමකුට වේදනාස්කන්ධය නිරුද්ධ නො වන්නේ නම් ඔහුට රූපස්කන්ධය නිරුද්ධ නො වන්නේ ද යත් : එසේ යි. (ප්‍රත්‍යානික පුද්ගල යි.)

17. යම් තැනෙක රූපස්කන්ධය නිරුද්ධ නො වන්නේ නම් එහි වේදනාස්කන්ධය නිරුද්ධ නො වන්නේ ද යත් : නිරුද්ධ වන්නේ යි.

තවද යම් තැනෙක වේදනාස්කන්ධය නිරුද්ධ නො වන්නේ නම් එහි රූපස්කන්ධය නිරුද්ධ නො වන්නේ ද යත් : නිරුද්ධ වන්නේ යි. (ප්‍රත්‍යානිකාවකාශ යි.)

18. යමකුට යම් තැනෙක රූපස්කන්ධය නිරුද්ධ නො වන්නේ නම් ඔහුට එහි වේදනාස්කන්ධය නිරුද්ධ නො වන්නේ ද යත් : අරූප වූ ඔවුනට එහි රූපස්කන්ධය නිරුද්ධ නො වන්නේ ය. ඔවුනට එහි වේදනාස්කන්ධය නොද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය. පිරිනිවේන්නා වූ ඔවුනට එහි රූපස්කන්ධය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය. වේදනාස්කන්ධය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක වේදනාස්කන්ධය නිරුද්ධ නො වන්නේ නම් ඔහුට එහි රූපස්කන්ධය නිරුද්ධ නො වන්නේ ද යත් : අසංඥාසුඛ වූ ඔවුනට එහි වේදනාස්කන්ධය නිරුද්ධ නො වන්නේ ය. ඔවුනට එහි රූපස්කන්ධය නොද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය. පිරිනිවේන්නා වූ ඔවුනට එහි වේදනාස්කන්ධය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය. රූපස්කන්ධය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ යි. (ප්‍රත්‍යානික පුද්ගලාවකාශ යි.)

අනාගතවාර යි.

19. යමකුට රූපස්කන්ධය නිරුද්ධ වේ නම් ඔහුට වේදනාස්කන්ධය නිරුද්ධ වී ද යත් : එසේ යි.

තවද යමකුට වේදනාස්කන්ධය නිරුද්ධ වී නම් ඔහුට රූපස්කන්ධය නිරුද්ධ වේ ද යත් : උපදනා වූ සියල්ලනට ද අරූපයෙන් ව්‍යුහ වන්නවුනට ද සි ඔවුනට වේදනාස්කන්ධය නිරුද්ධ විය ඔවුනට රූපස්කන්ධය නොද නිරුද්ධ වෙයි. උඤ්චොකාරයෙන් ව්‍යුහ වන්නවුනට ද අසංඥාසුඛයෙන් ව්‍යුහ වන්නවුනට ද සි ඔවුනට වේදනාස්කන්ධය ද නිරුද්ධ විය. රූපස්කන්ධය ද නිරුද්ධ වෙයි.

20. යසස් වෙදනාකඛ්ඤා නිරුපකඛ්ඤා නස්ස සංකප්පකඛ්ඤා නිරුපකඛ්ඤාති: ආමනා.

යසස් වා පන සංකප්පකඛ්ඤා නිරුපකඛ්ඤා නස්ස වෙදනාකඛ්ඤා නිරුපකඛ්ඤාති: සංකප්පකඛ්ඤා උපපජ්ජනානං, අසංකප්පකඛ්ඤා වචනානං තෙසං සංකප්පකඛ්ඤා නිරුපකඛ්ඤා. නො ව තෙසං වෙදනාකඛ්ඤා නිරුපකඛ්ඤා, චතුර්වේදකාරා, පඤ්චවේදකාරා වචනානං තෙසං සංකප්පකඛ්ඤා ව නිරුපකඛ්ඤා, වෙදනාකඛ්ඤා ව නිරුපකඛ්ඤා. (අනුලොම පුනහල)

21. යස් රූපකඛ්ඤා නිරුපකඛ්ඤා නස්ස වෙදනාකඛ්ඤා නිරුපකඛ්ඤාති: අසංකප්පකඛ්ඤා නස්ස රූපකඛ්ඤා නිරුපකඛ්ඤා, නො ව නස්ස වෙදනාකඛ්ඤා නිරුපකඛ්ඤා, පඤ්චවේදකාරෙ නස්ස රූපකඛ්ඤා ව නිරුපකඛ්ඤා, වෙදනාකඛ්ඤා ව නිරුපකඛ්ඤා.

යස් වා පන වෙදනාකඛ්ඤා නිරුපකඛ්ඤා නස්ස රූපකඛ්ඤා නිරුපකඛ්ඤාති: අරූපෙ නස්ස වෙදනාකඛ්ඤා නිරුපකඛ්ඤා, නො ව නස්ස රූපකඛ්ඤා නිරුපකඛ්ඤා. පඤ්චවේදකාරෙ නස්ස වෙදනාකඛ්ඤා ව නිරුපකඛ්ඤා රූපකඛ්ඤා ව නිරුපකඛ්ඤා.

22. යස් වෙදනාකඛ්ඤා නිරුපකඛ්ඤා නස්ස සංකප්පකඛ්ඤා නිරුපකඛ්ඤාති: ආමනා.

යස් වා පන සංකප්පකඛ්ඤා නිරුපකඛ්ඤා නස්ස වෙදනාකඛ්ඤා නිරුපකඛ්ඤාති: ආමනා. (අනුලොම ඕකාස)

23. යසස් යස් රූපකඛ්ඤා නිරුපකඛ්ඤා නස්ස නස්ස වෙදනාකඛ්ඤා නිරුපකඛ්ඤාති: සුද්ධාවාසෙ පරිනිබ්බනානං, අසංකප්පකඛ්ඤා වචනානං තෙසං නස්ස රූපකඛ්ඤා නිරුපකඛ්ඤා, නො ව තෙසං නස්ස වෙදනාකඛ්ඤා නිරුපකඛ්ඤා. ඉතරෙසං පඤ්චවේදකාරා වචනානං තෙසං නස්ස රූපකඛ්ඤා ව නිරුපකඛ්ඤා, වෙදනාකඛ්ඤා ව නිරුපකඛ්ඤා.

යසස් වා පන යස් වෙදනාකඛ්ඤා නිරුපකඛ්ඤා නස්ස නස්ස රූපකඛ්ඤා නිරුපකඛ්ඤාති: පඤ්චවේදකාරං උපපජ්ජනානං, අරූපානං තෙසං නස්ස වෙදනාකඛ්ඤා නිරුපකඛ්ඤා, නො ව තෙසං නස්ස රූපකඛ්ඤා නිරුපකඛ්ඤා. පඤ්චවේදකාරා වචනානං තෙසං නස්ස වෙදනාකඛ්ඤා ව නිරුපකඛ්ඤා, රූපකඛ්ඤා ව නිරුපකඛ්ඤා.

20. යම්කුට වෛද්‍යාස්කන්ධය නිරුද්ධ වේ නම් ඔහුට සංඥාස්කන්ධය නිරුද්ධ වී ද යත්: එසේ යි.

තවද යම්කුට සංඥාස්කන්ධය නිරුද්ධ වී නම් ඔහුට වෛද්‍යාස්කන්ධය නිරුද්ධ වේ ද යත්: උපද්‍යා වූ සියල්ලනට ද අසංඥාසත්‍යයෙන් ව්‍යුහ වන්නාවූනට ද යි ඔවුනට සංඥාස්කන්ධය නිරුද්ධ විය. ඔවුනට වෛද්‍යාස්කන්ධය නොද නිරුද්ධ වෙයි. චතුර්විධාරයෙන් ද පඤ්චවිධාරයෙන් ද ව්‍යුහ වන්නා වූ ඔවුනට සංඥාස්කන්ධය ද නිරුද්ධ විය. වෛද්‍යාස්කන්ධය ද නිරුද්ධ වේ. (අනුලොම පුද්ගල යි.)

21. යම් තැනෙක රූපස්කන්ධය නිරුද්ධ වේ නම් එහි වෛද්‍යාස්කන්ධය නිරුද්ධ වී ද යත්: අසංඥාසත්‍ය වූ එහි රූපස්කන්ධය නිරුද්ධ වෙයි. එහි වෛද්‍යාස්කන්ධය නොද නිරුද්ධ විය. පඤ්චවිධාර වූ එහි රූපස්කන්ධය ද නිරුද්ධ වෙයි, වෛද්‍යාස්කන්ධය ද නිරුද්ධ විය.

තවද යම් තැනෙක වෛද්‍යාස්කන්ධය නිරුද්ධ වී නම් එහි රූපස්කන්ධය නිරුද්ධ වේ ද යත්: අරූප වූ එහි වෛද්‍යාස්කන්ධය නිරුද්ධ විය. එහි රූපස්කන්ධය නොද නිරුද්ධ වෙයි. පඤ්චවිධාර වූ එහි වෛද්‍යාස්කන්ධය ද නිරුද්ධ විය. රූපස්කන්ධය ද නිරුද්ධ වේ.

22. යම් තැනෙක වෛද්‍යාස්කන්ධය නිරුද්ධ වේ නම් එහි සංඥාස්කන්ධය නිරුද්ධ වී ද යත්: එසේ යි.

තවද යම් තැනෙක සංඥාස්කන්ධය නිරුද්ධ වී නම් එහි වෛද්‍යාස්කන්ධය නිරුද්ධ වේ ද යත්: එසේ යි. (අනුලොමාවකාස යි.)

23. යම්කුට යම් තැනෙක රූපස්කන්ධය නිරුද්ධ වේ නම් ඔහුට එහි වෛද්‍යාස්කන්ධය නිරුද්ධ වී ද යත්: ශුද්ධාවාසයෙහි පිරිනිවේන්නාවූනට ද අසංඥාසත්‍යයෙන් ව්‍යුහ වන්නාවූනට ද යි ඔවුනට එහි රූපස්කන්ධය නිරුද්ධ වෙයි. ඔවුනට එහි වෛද්‍යාස්කන්ධය නොද නිරුද්ධ විය. පඤ්චවිධාරයෙන් ව්‍යුහ වන්නා වූ සෙසු ඔවුනට එහි රූපස්කන්ධය ද නිරුද්ධ වෙයි. වෛද්‍යාස්කන්ධය ද නිරුද්ධ විය.

තවද යම්කුට යම් තැනෙක වෛද්‍යාස්කන්ධය නිරුද්ධ වී නම් ඔහුට එහි රූපස්කන්ධය නිරුද්ධ වේ ද යත්: පඤ්චවිධාරයෙහි උපද්‍යාවූනට ද අරූපයනට ද යි ඔවුනට එහි වෛද්‍යාස්කන්ධය නිරුද්ධ විය. ඔවුනට එහි රූපස්කන්ධය නොද නිරුද්ධ වෙයි. පඤ්චවිධාරයෙන් ව්‍යුහ වන්නා වූ ඔවුනට එහි වෛද්‍යාස්කන්ධය ද නිරුද්ධ විය, රූපස්කන්ධය ද නිරුද්ධ වෙයි.

24. යස්ස යත් වෙදනාකඛ්ඤො නිරුජ්ඣති තස්ස තත් සංඝඤ්ඤාකඛ්ඤො නිරුජ්ඣන්තීති: සුද්ධාවාසෙ පරිනිබ්බන්තානං තෙසං තත් වෙදනාකඛ්ඤො නිරුජ්ඣති. නො ච තෙසං තත් සංඝඤ්ඤාකඛ්ඤො නිරුජ්ඣන්තී. ඉතරෙසං චතුචොකාරං පඤ්ඤාචොකාරං වචන්තානං තෙසං තත් වෙදනාකඛ්ඤො ච නිරුජ්ඣති, සංඝඤ්ඤාකඛ්ඤො ච නිරුජ්ඣති.

යස්ස වා පන යත් සංඝඤ්ඤාකඛ්ඤො නිරුජ්ඣන්තී තස්ස තත් වෙදනාකඛ්ඤො නිරුජ්ඣන්තීති: චතුචොකාරං පඤ්ඤාචොකාරං උපපජ්ජන්තානං තෙසං තත් සංඝඤ්ඤාකඛ්ඤො නිරුජ්ඣන්තී. නො ච තෙසං තත් වෙදනාකඛ්ඤො නිරුජ්ඣති. චතුචොකාරං පඤ්ඤාචොකාරං වචන්තානං තෙසං තත් සංඝඤ්ඤාකඛ්ඤො ච නිරුජ්ඣන්තී, වෙදනාකඛ්ඤො ච නිරුජ්ඣති. (අනුලොම පුග්ගලොකාස)

25. යස්ස රූපකඛ්ඤො න නිරුජ්ඣති තස්ස වෙදනාකඛ්ඤො න නිරුජ්ඣන්තීති: නිරුජ්ඣන්තී.

යස්ස වා පන වෙදනාකඛ්ඤො න නිරුජ්ඣන්තී තස්ස රූපකඛ්ඤො න නිරුජ්ඣන්තීති: නත්ථී.

26. යස්ස වෙදනාකඛ්ඤො න නිරුජ්ඣති තස්ස සංඝඤ්ඤාකඛ්ඤො න නිරුජ්ඣන්තීති: නිරුජ්ඣන්තී.

යස්ස වා පන සංඝඤ්ඤාකඛ්ඤො න නිරුජ්ඣන්තී තස්ස වෙදනාකඛ්ඤො න නිරුජ්ඣන්තීති: නත්ථී. (පච්චිනික පුග්ගල)

27-28. යත් රූපකඛ්ඤො න නිරුජ්ඣති (යත්කං පරිපුණ්ණං කාතබ්බං) (පච්චිනික ඔකාස)

29. යස්ස යත් රූපකඛ්ඤො න නිරුජ්ඣති තස්ස තත් වෙදනාකඛ්ඤො න නිරුජ්ඣන්තීති: පඤ්ඤාචොකාරං උපපජ්ජන්තානං, අරූපානං තෙසං තත් රූපකඛ්ඤො න නිරුජ්ඣති. නො ච තෙසං තත් වෙදනාකඛ්ඤො න නිරුජ්ඣන්තී. සුද්ධාවාසං උපපජ්ජන්තානං අසංඝඤ්ඤානං උපපජ්ජන්තානං තෙසං තත් රූපකඛ්ඤො ච න නිරුජ්ඣති, වෙදනාකඛ්ඤො ච න නිරුජ්ඣන්තී.

යස්ස වා පන යත් වෙදනාකඛ්ඤො න නිරුජ්ඣන්තී තස්ස තත් රූපකඛ්ඤො න නිරුජ්ඣන්තීති: සුද්ධාවාසෙ පරිනිබ්බන්තානං, අසංඝඤ්ඤාසන්නා වචන්තානං තෙසං තත් වෙදනාකඛ්ඤො න නිරුජ්ඣන්තී. නො ච තෙසං තත් රූපකඛ්ඤො න නිරුජ්ඣති. සුද්ධාවාසං උපපජ්ජන්තානං, අසංඝඤ්ඤානං උපපජ්ජන්තානං තෙසං තත් වෙදනාකඛ්ඤො ච න නිරුජ්ඣන්තී, රූපකඛ්ඤො ච න නිරුජ්ඣන්තී.

24. යම්කුට යම් තැනෙක වෙදනාස්කන්ධය නිරුද්ධ වේ නම් ඔහුට එහි සංඥාස්කන්ධය නිරුද්ධ වී ද යත්: ශුද්ධාවාසයෙහි පිරිනිවේන්නා වූ ඔවුනට එහි වෙදනාස්කන්ධය නිරුද්ධ වෙයි. ඔවුනට එහි සංඥාස්කන්ධය නොද නිරුද්ධ විය. චතුර්වෝකාරයෙන් ද පඤ්චෝකාරයෙන් ද ව්‍යුහ වන්නා වූ සෙසු ඔවුනට එහි වෙදනාස්කන්ධය ද නිරුද්ධ වෙයි. සංඥාස්කන්ධය ද නිරුද්ධ විය.

තවද යම්කුට යම් තැනෙක සංඥාස්කන්ධය නිරුද්ධ වී නම් ඔහුට එහි වෙදනාස්කන්ධය නිරුද්ධ වේ ද යත්: චතුර්වෝකාරයෙහි ද පඤ්චෝකාරයෙහි ද උපදනා වූ ඔවුනට එහි සංඥාස්කන්ධය නිරුද්ධ විය. ඔවුනට එහි වෙදනාස්කන්ධය නොද නිරුද්ධ වෙයි. චතුර්වෝකාරයෙන් ද පඤ්චෝකාරයෙන් ද ව්‍යුහ වන්නා වූ ඔවුනට එහි සංඥාස්කන්ධය ද නිරුද්ධ විය, වෙදනාස්කන්ධය ද නිරුද්ධ වේ. (අනුලොම පුද්ගලාවකාශ යි.)

25. යම්කුට රූපස්කන්ධය නිරුද්ධ නො වේ නම් ඔහුට වෙදනාස්කන්ධය නිරුද්ධ නො වී ද යත්: නිරුද්ධ විය.

තවද යම්කුට වෙදනාස්කන්ධය නිරුද්ධ නො වී නම් ඔහුට රූපස්කන්ධය නිරුද්ධ නො වේ ද යත්: නැති.

26. යම්කුට වෙදනාස්කන්ධය නිරුද්ධ නො වේ නම් ඔහුට සංඥාස්කන්ධය නිරුද්ධ වී ද යත්: නිරුද්ධ විය.

තවද යම්කුට සංඥාස්කන්ධය නිරුද්ධ නො වී නම් ඔහුට වෙදනාස්කන්ධය නිරුද්ධ නො වේ ද යත්: නැති. (ප්‍රත්‍යානික පුද්ගල යි.)

27, 28. යම් තැනෙක රූපස්කන්ධය නිරුද්ධ නො වේ නම් (යක්කය සම්පූර්ණ කළයුතු යි, ප්‍රත්‍යානිකාවකාශ යි.)

29. යම්කුට යම් තැනෙක රූපස්කන්ධය නිරුද්ධ නො වේ නම් ඔහුට එහි වෙදනාස්කන්ධය නිරුද්ධ නො වී ද යත්: පඤ්චෝකාරයෙහි උපදනවුනට ද අරූපයනට ද යි ඔවුනට එහි රූපස්කන්ධය නිරුද්ධ නො වෙයි. ඔවුනට එහි වෙදනාස්කන්ධය නොද නිරුද්ධ නො විය. ශුද්ධාවාසයෙහි උපදනවුනට ද අසංඥාසකයෙහි උපදනවුනට ද යි ඔවුනට එහි රූපස්කන්ධය ද නිරුද්ධ නො වෙයි. වෙදනාස්කන්ධය ද නිරුද්ධ නො විය.

තවද යම්කුට යම් තැනෙක වෙදනාස්කන්ධය නිරුද්ධ නො වී නම් ඔහුට එහි රූපස්කන්ධය නිරුද්ධ නො වේ ද යත්: ශුද්ධාවාසයෙහි පිරිනිවේන්නවුනට ද අසංඥාසකයෙන් ව්‍යුහ වන්නවුනට ද යි ඔවුනට එහි වෙදනාස්කන්ධය නිරුද්ධ නො විය. ඔවුනට එහි රූපස්කන්ධය නොද නිරුද්ධ නො වෙයි. ශුද්ධාවාසයෙහි උපදනවුනට ද නිරුද්ධ නො විය. රූපස්කන්ධය ද නිරුද්ධ නො වේ.

30. යස්ස යත් වෙදනාකඛ්ඤෝ න නිරුජ්ඣති තස්ස තත් සංඝිකුකඛ්ඤෝ න නිරුජ්ඣත්ථාති: චතුචොකාරං පඤ්චොකාරං උපපජ්ජන්තානං තෙසං තත් වෙදනාකඛ්ඤෝ න නිරුජ්ඣති. නො ච තෙසං තත් සංඝිකුකඛ්ඤෝ න නිරුජ්ඣත්. සුඤ්චාචාසං උපපජ්ජන්තානං, අසංඝිකුකඛ්ඤෝ තෙසං තත් වෙදනාකඛ්ඤෝ ච න නිරුජ්ඣති. සංඝිකුකඛ්ඤෝ ච නිරුජ්ඣත්.

යස්ස වා පන යත් සංඝිකුකඛ්ඤෝ න නිරුජ්ඣත් තස්ස තත් වෙදනාකඛ්ඤෝ න නිරුජ්ඣතිති: සුඤ්චාචාසෙ පරිනිබ්බන්තානං තෙසං තත් සංඝිකුකඛ්ඤෝ න නිරුජ්ඣත්. නො ච තෙසං තත් වෙදනාකඛ්ඤෝ න නිරුජ්ඣති. සුඤ්චාචාසං උපපජ්ජන්තානං අසංඝිකුකඛ්ඤෝ තෙසං තත් සංඝිකුකඛ්ඤෝ ච න නිරුජ්ඣත්, වෙදනාකඛ්ඤෝ ච න නිරුජ්ඣති. (පව්චනික පුග්ගලොකාස)

පච්චුප්පන්තානීතථාරො.

31. යස්ස රූපකඛ්ඤෝ නිරුජ්ඣති තස්ස වෙදනාකඛ්ඤෝ නිරුජ්ඣස්සතිති: පඤ්චොකාරෙ පරිනිබ්බන්තානං තෙසං රූපකඛ්ඤෝ නිරුජ්ඣති. නො ච තෙසං වෙදනාකඛ්ඤෝ නිරුජ්ඣස්සති. ඉතරෙසං පඤ්චොකාරා චචන්තානං, අසංඝිකුකඛ්ඤෝ චචන්තානං තෙසං රූපකඛ්ඤෝ ච නිරුජ්ඣති, වෙදනාකඛ්ඤෝ ච නිරුජ්ඣස්සති.

යස්ස වා පන වෙදනාකඛ්ඤෝ නිරුජ්ඣස්සති තස්ස රූපකඛ්ඤෝ නිරුජ්ඣතිති: සංකේසං උපපජ්ජන්තානං, අරූපා චචන්තානං තෙසං වෙදනාකඛ්ඤෝ නිරුජ්ඣස්සති. නො ච තෙසං රූපකඛ්ඤෝ නිරුජ්ඣති. පඤ්චොකාරා චචන්තානං, අසංඝිකුකඛ්ඤෝ චචන්තානං තෙසං වෙදනාකඛ්ඤෝ ච නිරුජ්ඣස්සති, රූපකඛ්ඤෝ ච නිරුජ්ඣති.

32. යස්ස වෙදනාකඛ්ඤෝ නිරුජ්ඣති තස්ස සංඝිකුකඛ්ඤෝ නිරුජ්ඣස්සතිති: පරිනිබ්බන්තානං තෙසං වෙදනාකඛ්ඤෝ නිරුජ්ඣති. නො ච තෙසං සංඝිකුකඛ්ඤෝ නිරුජ්ඣස්සති. ඉතරෙසං චතුචොකාරා පඤ්චොකාරා චචන්තානං තෙසං වෙදනාකඛ්ඤෝ ච නිරුජ්ඣති, සංඝිකුකඛ්ඤෝ ච නිරුජ්ඣස්සති.

30. යම්කුට යම් තැනෙක වෙදනාස්කන්ධය නිරුද්ධ නො වේ නම් ඔහට එහි සංඥාස්කන්ධය නිරුද්ධ නො වී ද යත්: චතු-වොකාරයෙහි ද පඤ්චවොකාරයෙහි ද උපදනා වූ ඔවුනට එහි වෙදනාස්කන්ධය නිරුද්ධ නො වෙයි. ඔවුනට එහි සංඥාස්කන්ධය නොද නිරුද්ධ නො විය. ශුද්ධාවාසයෙහි උපදනවුනට ද අසංඥා-සන්ධනට ද යි ඔවුනට එහි වෙදනාස්කන්ධය ද නිරුද්ධ නො වෙයි. සංඥාස්කන්ධය ද නිරුද්ධ නො විය.

තවද යම්කුට යම් තැනෙක සංඥාස්කන්ධය නිරුද්ධ නො වී නම් ඔහට එහි වෙදනාස්කන්ධය නිරුද්ධ නො වේ ද යත්: ශුද්ධ-වාසයෙහි පිරිනිවේන්නා වූ ඔවුනට එහි සංඥාස්කන්ධය නිරුද්ධ නො විය. ඔවුනට එහි වෙදනාස්කන්ධය නොද නිරුද්ධ නො වෙයි. ශුද්ධාවාසයෙහි උපදනවුනට ද අසංඥාසන්ධනට ද යි ඔවුනට එහි සංඥාස්කන්ධය ද නිරුද්ධ නො විය. වෙදනාස්කන්ධය ද නිරුද්ධ නො වේ. (ප්‍රත්‍යානික පුද්ගලාවකාශ යි.)

ප්‍රත්‍යක්ෂන්තානිකවාර යි.

31. යම්කුට රූපස්කන්ධය නිරුද්ධ වේ නම් ඔහට වෙදනා-ස්කන්ධය නිරුද්ධ වන්නේ ද යත්: පඤ්චවොකාරයෙහි පිරි-නිවේන්නා වූ ඔවුනට රූපස්කන්ධය නිරුද්ධ වෙයි. ඔවුනට වෙදනා-ස්කන්ධය නොද නිරුද්ධ වන්නේ ය. පඤ්චවොකාරයෙන් ව්‍යුහ වන්නාවූ සෙස්සනට ද අසංඥාසන්ධනට ද යි ඔවුනට රූපස්කන්ධය ද නිරුද්ධ වෙයි. වෙදනාස්කන්ධය ද නිරුද්ධ වන්නේ යි.

තවද යම්කුට වෙදනාස්කන්ධය නිරුද්ධ වන්නේ නම් ඔහට රූපස්කන්ධය නිරුද්ධ වේ ද යත්: උපදනා වූ සියල්ලනට ද අරූපයෙන් ව්‍යුහ වන්නාවුනට ද යි ඔවුනට වෙදනාස්කන්ධය නිරුද්ධ වන්නේ ය. ඔවුනට රූපස්කන්ධය නොද නිරුද්ධ වෙයි. පඤ්ච-වොකාරයෙන් ව්‍යුහ වන්නාවුනට ද අසංඥාසන්ධනට ද යි ඔවුනට වෙදනාස්කන්ධය නිරුද්ධ වන්නේ ය. රූපස්කන්ධය ද නිරුද්ධ වේ.

32. යම්කුට වෙදනාස්කන්ධය නිරුද්ධ වේ නම් ඔහට සංඥා-ස්කන්ධය නිරුද්ධ වන්නේ ද යත්: පිරිනිවේන්නා වූ ඔවුනට වෙදනාස්කන්ධය නිරුද්ධ වෙයි. ඔවුනට සංඥාස්කන්ධය නොද නිරුද්ධ වන්නේ ය. චතුරවොකාරයෙන් ද පඤ්චවොකාරයෙන් ද ව්‍යුහ වන්නා වූ සෙසු ඔවුනට වෙදනාස්කන්ධය ද නිරුද්ධ වෙයි. සංඥා-ස්කන්ධය ද නිරුද්ධ වන්නේ යි.

යස්ස වා පන සංඝස්ස කඛ්ඤ්ඤානි නිරුජ්ඣන්ති නස්ස වෙදනා-
කඛ්ඤ්ඤානි නිරුජ්ඣන්ති: සබ්බෙසං උපපජ්ජන්තානං අසංඝස්ස සත්තං
වචන්තානං තෙසං සංඝස්ස කඛ්ඤ්ඤානි නිරුජ්ඣන්ති. නො ව තෙසං
වෙදනාකඛ්ඤ්ඤානි නිරුජ්ඣන්ති. චතුර්වේදිකාරා පඤ්ඤාචාරා වචන්තානං
තෙසං සංඝස්ස කඛ්ඤ්ඤානි ව නිරුජ්ඣන්ති, වෙදනාකඛ්ඤ්ඤානි ව
නිරුජ්ඣන්ති. (අනුලොම පුග්ගල)

33-34. යත් රූපකඛ්ඤ්ඤානි නිරුජ්ඣන්ති - පෙ -

35. යස්ස යත් රූපකඛ්ඤ්ඤානි නිරුජ්ඣන්ති නස්ස තත් වෙදනා-
කඛ්ඤ්ඤානි නිරුජ්ඣන්ති: පඤ්ඤාචාරෙ පරිනිබ්බන්තානං, අසංඝස්ස
සත්තං වචන්තානං තෙසං තත් රූපකඛ්ඤ්ඤානි නිරුජ්ඣන්ති. නො ව
තෙසං තත් වෙදනාකඛ්ඤ්ඤානි නිරුජ්ඣන්ති. ඉතරෙසං පඤ්ඤාචාරා
වචන්තානං තෙසං තත් රූපකඛ්ඤ්ඤානි ව නිරුජ්ඣන්ති, වෙදනාකඛ්ඤ්ඤානි
ව නිරුජ්ඣන්ති.

යස්ස වා පන යත් වෙදනාකඛ්ඤ්ඤානි නිරුජ්ඣන්ති නස්ස
තත් රූපකඛ්ඤ්ඤානි නිරුජ්ඣන්ති: පඤ්ඤාචාරං උපපජ්ජන්තානං,
අරූපානං තෙසං තත් වෙදනාකඛ්ඤ්ඤානි නිරුජ්ඣන්ති. නො ව තෙසං
තත් වෙදනාකඛ්ඤ්ඤානි ව නිරුජ්ඣන්ති, රූපකඛ්ඤ්ඤානි ව නිරුජ්ඣන්ති.

36. යස්ස යත් වෙදනාකඛ්ඤ්ඤානි නිරුජ්ඣන්ති නස්ස තත්
සංඝස්ස කඛ්ඤ්ඤානි නිරුජ්ඣන්ති: පරිනිබ්බන්තානං තෙසං තත්
වෙදනාකඛ්ඤ්ඤානි නිරුජ්ඣන්ති. නො ව තෙසං තත් සංඝස්ස කඛ්ඤ්ඤානි
නිරුජ්ඣන්ති. ඉතරෙසං චතුර්වේදිකාරා, පඤ්ඤාචාරා වචන්තානං
තෙසං තත් වෙදනාකඛ්ඤ්ඤානි ව නිරුජ්ඣන්ති, සංඝස්ස කඛ්ඤ්ඤානි ව
නිරුජ්ඣන්ති.

යස්ස වා පන යත් සංඝස්ස කඛ්ඤ්ඤානි නිරුජ්ඣන්ති නස්ස
තත් වෙදනාකඛ්ඤ්ඤානි නිරුජ්ඣන්ති: චතුර්වේදිකාරා, පඤ්ඤාචාරා
උපපජ්ජන්තානං තෙසං තත් සංඝස්ස කඛ්ඤ්ඤානි නිරුජ්ඣන්ති.
නො ව තෙසං තත් වෙදනාකඛ්ඤ්ඤානි නිරුජ්ඣන්ති. චතුර්වේදිකාරා,
පඤ්ඤාචාරා වචන්තානං තෙසං තත් සංඝස්ස කඛ්ඤ්ඤානි ව නිරු-
ජ්ඣන්ති, වෙදනාකඛ්ඤ්ඤානි ව නිරුජ්ඣන්ති. (අනුලොම පුග්ගලොකාස)

තවද යමකුට සංඥාස්කන්ධය නිරුද්ධ වන්නේ නම් ඔහුට වේදනාස්කන්ධය නිරුද්ධ වේ ද යත්: උපදනා වූ සියල්ලනට ද අසංඥාසකයෙන් ව්‍යුහ වන්නාවූනට ද සි ඔවුනට සංඥාස්කන්ධය නිරුද්ධ වන්නේ ය. ඔවුනට වේදනාස්කන්ධය නොද නිරුද්ධ වෙයි. චතුර්වේදකාරයෙන් ද පඤ්ඤාචාර්යයෙන් ද ව්‍යුහ වන්නා වූ ඔවුනට සංඥාස්කන්ධය ද නිරුද්ධ වන්නේ ය. වේදනාස්කන්ධය ද නිරුද්ධ වේ. (අනුලොම පුද්ගල සි.)

33, 34. යම් තැනෙක රූපස්කන්ධය නිරුද්ධ වේ නම් (අනුලොමාවකාශ සි.)

35. යමකුට යම් තැනෙක රූපස්කන්ධය නිරුද්ධ වේ නම් ඔහුට එහි වේදනාස්කන්ධය නිරුද්ධ වන්නේ ද යත්: පඤ්ඤාචාර්යයෙහි පිරිනිවේන්නාවූනට ද අසංඥාසකයෙන් ව්‍යුහ වන්නාවූනට ද සි ඔවුනට එහි රූපස්කන්ධය නිරුද්ධ වෙයි. ඔවුනට එහි වේදනාස්කන්ධය නොද නිරුද්ධ වන්නේ ය. පඤ්ඤාචාර්යයෙන් ව්‍යුහ වන්නා වූ සෙසු ඔවුනට එහි රූපස්කන්ධය ද නිරුද්ධ වෙයි, වේදනාස්කන්ධය ද නිරුද්ධ වන්නේ ය.

තවද යමකුට යම් තැනෙක වේදනාස්කන්ධය නිරුද්ධ වන්නේ නම් ඔහුට එහි රූපස්කන්ධය නිරුද්ධ වේ ද යත්: පඤ්ඤාචාර්යයෙහි උපදනාවූනට ද අරූපයනට ද සි ඔවුනට එහි වේදනාස්කන්ධය නිරුද්ධ වන්නේ ය. ඔවුනට එහි රූපස්කන්ධය නොද නිරුද්ධ වෙයි. පඤ්ඤාචාර්යයෙන් ව්‍යුහ වන්නා වූ ඔවුනට එහි වේදනාස්කන්ධය ද නිරුද්ධ වන්නේ ය, රූපස්කන්ධය ද නිරුද්ධ වේ.

36. යමකුට යම් තැනෙක රූපස්කන්ධය නිරුද්ධ වේ නම් ඔහුට එහි සංඥාස්කන්ධය නිරුද්ධ වන්නේ ද යත්: පිරිනිවේන්නා වූ ඔවුනට එහි වේදනාස්කන්ධය නිරුද්ධ වෙයි. ඔවුනට එහි සංඥාස්කන්ධය නොද නිරුද්ධ වන්නේ ය. චතුර්වේදකාරයෙන් ද පඤ්ඤාචාර්යයෙන් ද ව්‍යුහ වන්නා වූ සෙසු ඔවුනට එහි වේදනාස්කන්ධය ද නිරුද්ධ වෙයි, සංඥාස්කන්ධය ද නිරුද්ධ වන්නේ ය.

තවද යමකුට යම් තැනෙක සංඥාස්කන්ධය නිරුද්ධ වන්නේ නම් ඔහුට එහි වේදනාස්කන්ධය නිරුද්ධ වේ ද යත්: චතුර්වේදකාරයෙහි ද පඤ්ඤාචාර්යයෙහි ද උපදනා වූ ඔවුනට එහි සංඥාස්කන්ධය නිරුද්ධ වන්නේ ය. ඔවුනට එහි වේදනාස්කන්ධය නොද නිරුද්ධ වෙයි. චතුර්වේදකාරයෙන් ද පඤ්ඤාචාර්යයෙන් ද ව්‍යුහ වන්නා වූ ඔවුනට එහි සංඥාස්කන්ධය ද නිරුද්ධ වන්නේ ය, වේදනාස්කන්ධය ද නිරුද්ධ වේ. (අනුලොම පුද්ගලාවකාශ සි.)

37. යස්ස රූපකඛ්ඤ්ඤා න නිරුජ්ඣති තස්ස වේදනාකඛ්ඤ්ඤා න නිරුජ්ඣස්සතීති: සබ්බෙසං උපපජ්ජන්තානං, අරූපා ච චන්තානං තෙසං රූපකඛ්ඤ්ඤා න නිරුජ්ඣති. නො ච තෙසං වේදනාකඛ්ඤ්ඤා න නිරුජ්ඣස්සති. අරූපෙ පරිනිබ්බන්තානං තෙසං රූපකඛ්ඤ්ඤා ච න නිරුජ්ඣති, වේදනාකඛ්ඤ්ඤා ච න නිරුජ්ඣස්සති.

යස්ස වා පන වේදනාකඛ්ඤ්ඤා න නිරුජ්ඣස්සති තස්ස රූපකඛ්ඤ්ඤා න නිරුජ්ඣතීති: පඤ්චොකාරෙ පරිනිබ්බන්තානං තෙසං වේදනාකඛ්ඤ්ඤා න නිරුජ්ඣස්සති. නො ච තෙසං රූපකඛ්ඤ්ඤා න නිරුජ්ඣති. අරූපෙ පරිනිබ්බන්තානං තෙසං වේදනාකඛ්ඤ්ඤා ච න නිරුජ්ඣස්සති, රූපකඛ්ඤ්ඤා ච න නිරුජ්ඣති.

38. යස්ස වේදනාකඛ්ඤ්ඤා න නිරුජ්ඣති තස්ස සංඤ්ඤාකඛ්ඤ්ඤා න නිරුජ්ඣස්සතීති: නිරුජ්ඣස්සති.

යස්ස වා පන සංඤ්ඤාකඛ්ඤ්ඤා න නිරුජ්ඣස්සති තස්ස වේදනාකඛ්ඤ්ඤා න නිරුජ්ඣතීති: නිරුජ්ඣති. (පච්චනික ප්‍රගනල)

39-40. යත් රූපකඛ්ඤ්ඤා න නිරුජ්ඣති -පෙ- (පච්චනික ඔකාස)

41. යස්ස යත් රූපකඛ්ඤ්ඤා න නිරුජ්ඣති තස්ස තත් වේදනාකඛ්ඤ්ඤා න නිරුජ්ඣස්සතීති: පඤ්චොකාරං උපපජ්ජන්තානං, අරූපානං තෙසං තත් රූපකඛ්ඤ්ඤා න නිරුජ්ඣති. නො ච තෙසං තත් වේදනාකඛ්ඤ්ඤා න නිරුජ්ඣස්සති. අරූපෙ පරිනිබ්බන්තානං, අසංඤ්ඤාසත්තං උපපජ්ජන්තානං තෙසං තත් රූපකඛ්ඤ්ඤා ච න නිරුජ්ඣති, වේදනාකඛ්ඤ්ඤා ච න නිරුජ්ඣස්සති.

යස්ස වා පන යත් වේදනාකඛ්ඤ්ඤා න නිරුජ්ඣස්සති තස්ස තත් රූපකඛ්ඤ්ඤා න නිරුජ්ඣතීති: පඤ්චොකාරෙ පරිනිබ්බන්තානං, අසංඤ්ඤාසත්තං උපපජ්ජන්තානං තෙසං තත් වේදනාකඛ්ඤ්ඤා ච න නිරුජ්ඣස්සති, රූපකඛ්ඤ්ඤා ච න නිරුජ්ඣති.

37. යම්කුට රූපස්කන්ධය නිරුද්ධ නො වේ නම් ඔහුට වේදනාස්කන්ධය නිරුද්ධ නො වන්නේ ද යත් : උපදනා වූ සියල්ලනට ද අරූපයෙන් ව්‍යුහ වන්නාවුනට ද සි ඔවුනට රූපස්කන්ධය නිරුද්ධ නො වෙයි. ඔවුනට වේදනාස්කන්ධය නොද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය. අරූපයෙහි පිරිනිවේන්නා වූ ඔවුනට රූපස්කන්ධය ද නිරුද්ධ නො වෙයි, වේදනාස්කන්ධය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ යි.

තවද යම්කුට වේදනාස්කන්ධය නිරුද්ධ නො වන්නේ නම් ඔහුට රූපස්කන්ධය නිරුද්ධ නො වේ ද යත් : පඤ්චොකාරයෙහි පිරිනිවේන්නා වූ ඔවුනට වේදනාස්කන්ධය නිරුද්ධ නො වන්නේ ය. ඔවුනට රූපස්කන්ධය නොද නිරුද්ධ නො වෙයි, අරූපයෙහි පිරිනිවේන්නා වූ ඔවුනට වේදනාස්කන්ධය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය, රූපස්කන්ධය ද නිරුද්ධ නො වේ.

38. යම්කුට වේදනාස්කන්ධය නිරුද්ධ නො වේ නම් ඔහුට සංඥාස්කන්ධය නිරුද්ධ නො වන්නේ ද යත් : නිරුද්ධ වන්නේ යි.

තවද යම්කුට සංඥාස්කන්ධය නිරුද්ධ නො වන්නේ නම් ඔහුට වේදනාස්කන්ධය නිරුද්ධ නො වේ ද යත් : නිරුද්ධ වේ. (ප්‍රත්‍යානික පුද්ගල යි.)

39-40. යම් තැනෙක රූපස්කන්ධය නිරුද්ධ නො වේ නම්(ප්‍රත්‍යානිකාවකාශ යි.)

41. යම්කුට යම් තැනෙක රූපස්කන්ධය නිරුද්ධ නො වේ නම් ඔහුට එහි වේදනාස්කන්ධය නිරුද්ධ නො වන්නේ ද යත් : පඤ්චොකාරයෙහි උපදනාවුනට ද අරූපයනට ද සි ඔවුනට එහි රූපස්කන්ධය නිරුද්ධ නො වෙයි. ඔවුනට එහි වේදනාස්කන්ධය නොද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය. අරූපයෙහි පිරිනිවේන්නාවුනට ද අසංඥාසන්ධියෙහි උපදනාවුනට ද සි ඔවුනට එහි රූපස්කන්ධය ද නිරුද්ධ නො වෙයි. වේදනාස්කන්ධය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ යි.

තවද යම්කුට යම් තැනෙක වේදනාස්කන්ධය නිරුද්ධ නො වන්නේ නම් ඔහුට එහි රූපස්කන්ධය නිරුද්ධ නො වේ ද යත් : පඤ්චොකාරයෙහි පිරිනිවේන්නාවුනට ද අසංඥාසන්ධියෙන් ව්‍යුහ වන්නාවුනට ද සි ඔවුනට එහි වේදනාස්කන්ධය නිරුද්ධ නො වන්නේ ය. ඔවුනට එහි රූපස්කන්ධය නොද නිරුද්ධ නො වෙයි. අරූපයෙහි පිරිනිවේන්නාවුනට ද අසංඥාසන්ධියෙහි උපදනාවුනට ද සි ඔවුනට එහි වේදනාස්කන්ධය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය, රූපස්කන්ධය ද නිරුද්ධ නො වේ.

42. යස්ස යත් වෙදනාකඛ්ඤෝ න නිරුජ්ඣති, තස්ස තත් සංඝස්සකඛ්ඤෝ න නිරුජ්ඣස්සතිති: චතුර්වේදිකාරං, පඤ්චවේදිකාරං උපපජ්ජන්තානං තෙසං තත් වෙදනාකඛ්ඤෝ න නිරුජ්ඣති. නො ච තෙසං තත් සංඝස්සකඛ්ඤෝ න නිරුජ්ඣස්සති. අසංඝස්සකඛ්ඤානං තෙසං තත් වෙදනාකඛ්ඤෝ ච න නිරුජ්ඣති. සංඝස්සකඛ්ඤෝ ච න නිරුජ්ඣස්සති.

යස්ස වා පන යත් සංඝස්සකඛ්ඤෝ න නිරුජ්ඣස්සති තස්ස තත් වෙදනාකඛ්ඤෝ න නිරුජ්ඣතිති: පරිනිබ්බන්තානං තෙසං තත් සංඝස්සකඛ්ඤෝ න නිරුජ්ඣස්සති. නො ච තෙසං තත් වෙදනාකඛ්ඤෝ න නිරුජ්ඣති. අසංඝස්සකඛ්ඤානං තෙසං තත් සංඝස්සකඛ්ඤෝ ච න නිරුජ්ඣස්සති. වෙදනාකඛ්ඤෝ ච න නිරුජ්ඣති. (පච්චනික පුග්ගලොකාස)

පච්චුප්පන්තානාගතවාරො.

43. යස්ස රූපකඛ්ඤෝ නිරුජ්ඣත් තස්ස වෙදනාකඛ්ඤෝ නිරුජ්ඣස්සතිති: පරිනිබ්බන්තානං තෙසං රූපකඛ්ඤෝ නිරුජ්ඣත්, නො ච තෙසං වෙදනාකඛ්ඤෝ නිරුජ්ඣස්සති, ඉතරෙසං තෙසං රූපකඛ්ඤෝ ච නිරුජ්ඣත් වෙදනාකඛ්ඤෝ ච නිරුජ්ඣස්සති.

යස්ස වා පන වෙදනාකඛ්ඤෝ නිරුජ්ඣස්සති තස්ස රූපකඛ්ඤෝ නිරුජ්ඣත්ති: ආමන්තා.

44. යස්ස වෙදනාකඛ්ඤෝ නිරුජ්ඣත් තස්ස සංඝස්සකඛ්ඤෝ නිරුජ්ඣස්සතිති: පරිනිබ්බන්තානං තෙසං වෙදනාකඛ්ඤෝ නිරුජ්ඣත්, නො ච තෙසං සංඝස්සකඛ්ඤෝ නිරුජ්ඣස්සති. ඉතරෙසං තෙසං වෙදනාකඛ්ඤෝ ච නිරුජ්ඣත්, සංඝස්සකඛ්ඤෝ ච නිරුජ්ඣස්සති.

යස්ස වා පන සංඝස්සකඛ්ඤෝ නිරුජ්ඣස්සති, තස්ස වෙදනාකඛ්ඤෝ නිරුජ්ඣත්ති: ආමන්තා. (අනුලොම පුග්ගල)

45-46. යත් රූපකඛ්ඤෝ නිරුජ්ඣත් -පෙ- (අනුලොම ඕකාස)

47. යස්ස යත් රූපකඛ්ඤෝ නිරුජ්ඣත්, තස්ස තත් වෙදනාකඛ්ඤෝ නිරුජ්ඣස්සතිති: පඤ්චවේදිකාරෙ පරිනිබ්බන්තානං, අසංඝස්සකඛ්ඤානං තෙසං තත් රූපකඛ්ඤෝ නිරුජ්ඣත්, නො ච තෙසං තත් වෙදනාකඛ්ඤෝ නිරුජ්ඣස්සති. ඉතරෙසං පඤ්චවේදිකාරානං තෙසං තත් රූපකඛ්ඤෝ ච නිරුජ්ඣත්. වෙදනාකඛ්ඤෝ ච නිරුජ්ඣස්සති.

42. යමකුට යම් තැනෙක වෙදනාස්කන්ධය නිරුද්ධ නො වේ නම් ඔහුට එහි සංඥාස්කන්ධය නිරුද්ධ නො වන්නේ ද යත් : වතුචෝකාරයෙහි ද පක්ඛචෝකාරයෙහි ද උපදනා වූ ඔවුනට එහි වෙදනාස්කන්ධය නිරුද්ධ නො වෙයි. ඔවුනට එහි සංඥාස්කන්ධය නොද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය. අසංඥසක වූ ඔවුනට එහි වෙදනාස්කන්ධය ද නිරුද්ධ නො වෙයි. සංඥාස්කන්ධය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක සංඥාස්කන්ධය නිරුද්ධ නො වන්නේ නම් ඔහුට එහි වෙදනාස්කන්ධය නිරුද්ධ නො වේ ද යත් : පිරිනිවේන්නා වූ ඔවුනට එහි සංඥාස්කන්ධය නිරුද්ධ නො වන්නේ ය. ඔවුනට එහි වෙදනාස්කන්ධය නොද නිරුද්ධ නො වෙයි. අසංඥසක වූ ඔවුනට එහි සංඥාස්කන්ධය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය. වෙදනාස්කන්ධය ද නිරුද්ධ නො වේ. (ප්‍රත්‍යානික පුද්ගලාචකාශ යි.)

ප්‍රත්‍යක්ෂන්තානාගතචාර යි.

43. යමකුට රූපස්කන්ධය නිරුද්ධ වී නම් ඔහුට වෙදනාස්කන්ධය නිරුද්ධ වන්නේ ද යත් : පිරිනිවේන්නා වූ ඔවුනට රූපස්කන්ධය නිරුද්ධ විය. ඔවුනට වෙදනාස්කන්ධය නොද නිරුද්ධ වන්නේ ය. සෙසු ඔවුනට රූපස්කන්ධය ද නිරුද්ධ විය. වෙදනාස්කන්ධය ද නිරුද්ධ වන්නේ යි.

තවද යමකුට වෙදනාස්කන්ධය නිරුද්ධ වන්නේ නම් ඔහුට රූපස්කන්ධය නිරුද්ධ වී ද යත් : එසේ යි.

44. යමකුට වෙදනාස්කන්ධය නිරුද්ධ වී නම් ඔහුට සංඥාස්කන්ධය නිරුද්ධ වන්නේ ද යත් : පිරිනිවේන්නා වූ ඔවුනට වෙදනාස්කන්ධය නිරුද්ධ විය. ඔවුනට සංඥාස්කන්ධය නොද නිරුද්ධ වන්නේ ය. සෙසු ඔවුනට වෙදනාස්කන්ධය ද නිරුද්ධ විය. සංඥාස්කන්ධය ද නිරුද්ධ වන්නේ යි.

තවද යමකුට සංඥාස්කන්ධය නිරුද්ධ වන්නේ නම් ඔහුට වෙදනාස්කන්ධය නිරුද්ධ වී ද යත් : එසේ යි. (අනුලෝම පුද්ගල යි.)

45 - 46. යම් තැනෙක රූපස්කන්ධය නිරුද්ධ වී නම්... (අනුලෝමාචකාශ යි.)

47. යමකුට යම් තැනෙක රූපස්කන්ධය නිරුද්ධ වී නම් ඔහුට එහි වෙදනාස්කන්ධය නිරුද්ධ වන්නේ ද යත් : පක්ඛචෝකාරයෙහි පිරිනිවේන්නාවූනට ද අසංඥසකයනට ද යි ඔවුනට එහි රූපස්කන්ධය නිරුද්ධ විය. ඔවුනට එහි වෙදනාස්කන්ධය නොද නිරුද්ධ වන්නේ ය. පක්ඛචෝකාර වූ සෙසු ඔවුනට එහි රූපස්කන්ධය ද නිරුද්ධ විය. වෙදනාස්කන්ධය ද නිරුද්ධ වන්නේ යි.

යසස වා පන යත් වේදනාකඛ්ඤෝ නිරුජ්ඣස්සති තස්ස තත් රූපකඛ්ඤෝ නිරුජ්ඣස්සති: සුද්ධාවාසං උපපජ්ජන්තානං, අරූපානං තෙසං තත් වේදනාකඛ්ඤෝ නිරුජ්ඣස්සති. නො ව තෙසං තත් රූපකඛ්ඤෝ නිරුජ්ඣස්සති. ඉතරෙසං පඤ්ඤාචොකාරානං තෙසං තත් වේදනාකඛ්ඤෝ ව නිරුජ්ඣස්සති. රූපකඛ්ඤෝ ව නිරුජ්ඣස්සති.

48. යසස යත් වේදනාකඛ්ඤෝ නිරුජ්ඣස්සති තස්ස තත් සංඝස්සකඛ්ඤෝ නිරුජ්ඣස්සති: පරිනිබ්භන්තානං තෙසං තත් වේදනාකඛ්ඤෝ නිරුජ්ඣස්සති. නො ව තෙසං තත් සංඝස්සකඛ්ඤෝ නිරුජ්ඣස්සති. ඉතරෙසං චතුචොකාරානං, පඤ්ඤාචොකාරානං තෙසං තත් වේදනාකඛ්ඤෝ ව නිරුජ්ඣස්සති. සංඝස්සකඛ්ඤෝ ව නිරුජ්ඣස්සති.

යසස වා පන යත් සංඝස්සකඛ්ඤෝ නිරුජ්ඣස්සති, තස්ස තත් වේදනාකඛ්ඤෝ නිරුජ්ඣස්සති: සුද්ධාවාසං උපපජ්ජන්තානං තෙසං තත් සංඝස්සකඛ්ඤෝ නිරුජ්ඣස්සති, නො ව තෙසං තත් වේදනාකඛ්ඤෝ නිරුජ්ඣස්සති. ඉතරෙසං චතුචොකාරානං, පඤ්ඤාචොකාරානං තෙසං තත් සංඝස්සකඛ්ඤෝ ව නිරුජ්ඣස්සති, වේදනාකඛ්ඤෝ ව නිරුජ්ඣස්සති. (අනුලොම පුග්ගලොකාස)

49. යසස රූපකඛ්ඤෝ න නිරුජ්ඣස්සති තස්ස වේදනාකඛ්ඤෝ න නිරුජ්ඣස්සති: නත්ථි.

යසස වා පන වේදනාකඛ්ඤෝ න නිරුජ්ඣස්සති තස්ස රූපකඛ්ඤෝ න නිරුජ්ඣස්සති: නිරුජ්ඣස්සති.

50. යසස වේදනාකඛ්ඤෝ න නිරුජ්ඣස්සති තස්ස සංඝස්සකඛ්ඤෝ න නිරුජ්ඣස්සති: නත්ථි.

යසස වා පන සංඝස්සකඛ්ඤෝ න නිරුජ්ඣස්සති තස්ස වේදනාකඛ්ඤෝ න නිරුජ්ඣස්සති: නිරුජ්ඣස්සති. (පච්චනික පුග්ගල)

51-52. යත් රූපකඛ්ඤෝ න නිරුජ්ඣස්සති -පෙ- (පච්චනික ධකාස)

තවද යමකුට යම් නැනෙක වෙදනාස්කන්ධය නිරුද්ධ වන්නේ නම් ඔහට එහි රූපස්කන්ධය නිරුද්ධ වී ද යත් : ශුද්ධාවාසයෙහි උපදනවුනට ද අරූපයනට ද ශී ඔවුනට එහි වෙදනාස්කන්ධය නිරුද්ධ වන්නේ ය. ඔවුනට එහි රූපස්කන්ධය නොද නිරුද්ධ වී ය. පඤ්චවොකාර වූ සෙසු ඔවුනට එහි වෙදනාස්කන්ධය ද නිරුද්ධ වන්නේ ය. රූපස්කන්ධය ද නිරුද්ධ වී.

48. යමකුට යම් තැනෙක වෙදනාස්කන්ධය නිරුද්ධ වී නම් ඔහුට එහි සංඥාස්කන්ධය නිරුද්ධ වන්නේ ද යත් : පිරිනිවේන්නා වූ ඔවුනට එහි වෙදනාස්කන්ධය නිරුද්ධ වී ය. ඔවුනට එහි සංඥාස්කන්ධය නොද නිරුද්ධ වන්නේ ය. චතුචොකාර වූ ද පඤ්චචොකාර වූ ද සෙසු ඔවුනට එහි වෙදනාස්කන්ධය ද නිරුද්ධ වී ය. සංඥාස්කන්ධය ද නිරුද්ධ වන්නේ යි.

තවද යම්කුට යම් තැනෙක සංඥාස්කන්ධය නිරුද්ධ වන්නේ නම් ඔහට එහි වේදනාස්කන්ධය නිරුද්ධ වී ද යත් : ශුද්ධ-වාසයෙහි උපද්නා වූ ඔවුනට එහි සංඥාස්කන්ධය නිරුද්ධ වන්නේ ය. ඔවුනට එහි වේදනාස්කන්ධය නොද නිරුද්ධ වී ය. චතුර්වේදිකාර වූ ද චතුර්වේදිකාර වූ ද සෙසු ඔවුනට එහි සංඥාස්කන්ධය ද නිරුද්ධ වන්නේ ය. වේදනාස්කන්ධය ද නිරුද්ධ වී. (අනුලොම පුද්ගලා වකාශ සි.)

49. යමකුට රුපසකන්ධය නිරුද්ධ නො වී නම් ඔහුට වෙද්දා සකන්ධය නිරුද්ධ නො වන්නේ ද යත් : නැති.

තවද යමකුට වෙනාස්කන්ධය නිරුද්ධ නො වන්නේ නම් ඔහුට රූපස්කන්ධය නිරුද්ධ නො වී ද යත් : නිරුද්ධ වී.

50. යමකුට වෛද්‍යාස්කන්ධය නිරුද්ධ නො වී නම් ඔහුට සංඥාස්කන්ධය නිරුද්ධ නො වන්නේ ද යත් : නැතී.

තවද යම්කුට සංඥාස්කන්ධය නිරුද්ධ නො වන්නේ නම් ඔහුට
වේදනාස්කන්ධය නිරුද්ධ නො වී ද යත්: නිරුද්ධ වී. (ප්‍රත්‍යානික
පුද්ගල යි.)

51-52. යම් තැනෙක රූපස්කන්ධය නිරුද්ධ නො වී නම්
(ප්‍රත්‍යනිකාචකාශ යි.)

53. යසස් යනු රූපකඛ්‍යෝ න නිරුපකිත් නසස් නස වෙදනාකඛ්‍යෝ න නිරුපකිත්සිති: සුඛවාසං උපපජ්ඣනානං අරූපානං තෙසං තත් රූපකඛ්‍යෝ න නිරුපකිත්, නො ච තෙසං තත් වෙදනාකඛ්‍යෝ න නිරුපකිත්සිති: සුඛවාසෙ පරිනිබ්බන්‍යානං, අරූපෙ පරිනිබ්බන්‍යානං තෙසං තත් රූපකඛ්‍යෝ ච න නිරුපකිත්, වෙදනාකඛ්‍යෝ ච න නිරුපකිත්සිති.

යසස් වා පන යත් වෙදනාකඛ්‍යෝ න නිරුපකිත් නසස් තත් රූපකඛ්‍යෝ න නිරුපකිත්සිති: පඤ්චොකාරෙ පරිනිබ්බන්‍යානං අසංසර්ගානං තෙසං තත් වෙදනාකඛ්‍යෝ න නිරුපකිත්සිති, නො ච තෙසං තත් රූපකඛ්‍යෝ න නිරුපකිත්, සුඛවාසෙ පරිනිබ්බන්‍යානං, අරූපෙ පරිනිබ්බන්‍යානං තෙසං තත් වෙදනාකඛ්‍යෝ ච න නිරුපකිත්සිති, රූපකඛ්‍යෝ ච න නිරුපකිත්.

54. යසස් යත් වෙදනාකඛ්‍යෝ න නිරුපකිත් නසස් තත් සංකෘතකඛ්‍යෝ න නිරුපකිත්සිති: සුඛවාසං උපපජ්ඣනානං තෙසං තත් වෙදනාකඛ්‍යෝ න නිරුපකිත්, නො ච තෙසං තත් සංකෘතකඛ්‍යෝ න නිරුපකිත්සිති, සුඛවාසෙ පරිනිබ්බන්‍යානං, අසංසර්ගානං තෙසං තත් වෙදනාකඛ්‍යෝ ච න නිරුපකිත්, සංකෘතකඛ්‍යෝ ච න නිරුපකිත්සිති.

යසස් වා පන යත් සංකෘතකඛ්‍යෝ න නිරුපකිත් නසස් තත් වෙදනාකඛ්‍යෝ න නිරුපකිත්සිති: පඤ්චොකාරෙ පරිනිබ්බන්‍යානං තෙසං තත් සංකෘතකඛ්‍යෝ න නිරුපකිත්සිති, නො ච තෙසං තත් වෙදනාකඛ්‍යෝ න නිරුපකිත්, සුඛවාසෙ පරිනිබ්බන්‍යානං තෙසං තත් සංකෘතකඛ්‍යෝ ච න නිරුපකිත්සිති, වෙදනාකඛ්‍යෝ ච න නිරුපකිත්. (පච්චනික පුග්ගලොකාස)

පවනති නිරොධවාරො නිට්ඨො.

1. "පඤ්චොකාරෙ" නි පදං මරමෙපධසබ්බිති පිටකෙ න දිසානෙ.

2. පරිනිබ්බන්‍යානං අසංසර්ගානං - මෙසං, සායා.

53. යමකුට යම් තැනෙක රුපස්කන්ධය නිරුද්ධ නො වී නම් ඔහට එහි වෛද්‍යාස්කන්ධය නිරුද්ධ නොවන්නේ ද යත්: ශුද්ධාචාර්යයෙහි උපද්‍රව්‍යවිකාරයට ද අරුපයනට ද සි ඔවුනට එහි රුපස්කන්ධය නිරුද්ධ නො වී ය. ඔවුනට එහි වෛද්‍යාස්කන්ධය නොද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය. ශුද්ධාචාර්යයෙහි පිරිනිවේන්නවුනට ද අරුපයෙහි පිරිනිවේන්නවුනට ද සි ඔවුනට එහි රුපස්කන්ධය ද නිරුද්ධ නො වී ය. වෛද්‍යාස්කන්ධය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක වෛද්‍යාස්කන්ධය නිරුද්ධ නො වන්නේ නම් ඔහට එහි රුපස්කන්ධය නිරුද්ධ නො වී ද යත්: පඤ්චාකාරයෙහි පිරිනිවේන්නවුනට ද අසංඝස්කන්ධයනට ද සි ඔවුනට එහි වෛද්‍යාස්කන්ධය නිරුද්ධ නො වන්නේ ය. ඔවුනට එහි රුපස්කන්ධය නොද නිරුද්ධ නො වී ය. ශුද්ධාචාර්යයෙහි පිරිනිවේන්නවුනට ද අරුපයෙහි පිරිනිවේන්නවුනට ද සි ඔවුනට එහි වෛද්‍යාස්කන්ධය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය. රුපස්කන්ධය ද නිරුද්ධ නො වී.

54. යමකුට යම් තැනෙක වෛද්‍යාස්කන්ධය නිරුද්ධ නො වී නම් ඔහට එහි සංඝස්කන්ධය නිරුද්ධ නො වන්නේ ද යත්: ශුද්ධාචාර්යයෙහි උපද්‍රව්‍යවිකාරයට ද අරුපයනට ද සි ඔවුනට එහි වෛද්‍යාස්කන්ධය නිරුද්ධ නො වී ය. ඔවුනට එහි සංඝස්කන්ධය නොද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය. ශුද්ධාචාර්යයෙහි පිරිනිවේන්නවුනට ද අසංඝස්කන්ධයනට ද සි ඔවුනට එහි වෛද්‍යාස්කන්ධය ද නිරුද්ධ නො වී ය. සංඝස්කන්ධය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක සංඝස්කන්ධය නිරුද්ධ නො වන්නේ නම් ඔහට එහි වෛද්‍යාස්කන්ධය නිරුද්ධ නො වී ද යත්: පඤ්චාකාරයෙහි පිරිනිවේන්නවුනට ද අරුපයනට ද සි ඔවුනට එහි වෛද්‍යාස්කන්ධය නිරුද්ධ නො වන්නේ ය. ඔවුනට එහි වෛද්‍යාස්කන්ධය නොද නිරුද්ධ නො වී ය. ශුද්ධාචාර්යයෙහි පිරිනිවේන්නවුනට ද අසංඝස්කන්ධයනට ද සි ඔවුනට එහි වෛද්‍යාස්කන්ධය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය. වෛද්‍යාස්කන්ධය ද නිරුද්ධ නො වී. (ප්‍රත්‍යක්ෂ පුද්ගලාචාර්යයා යි.)

4. උපපාදනිරොධවාරො

1. යසං රූපකඛ්ඤෝ උපපජ්ඣති තස්ස වේදනාකඛ්ඤෝ නිරුජ්ඣතිති : නො.

යසං වා පන වේදනාකඛ්ඤෝ නිරුජ්ඣති තස්ස රූපකඛ්ඤෝ උපපජ්ඣතිති : නො.

2. යසං වේදනාකඛ්ඤෝ උපපජ්ඣති තස්ස සංඝිකඛ්ඤෝ නිරුජ්ඣතිති : නො.

යසං වා පන සංඝිකඛ්ඤෝ නිරුජ්ඣති තස්ස වේදනාකඛ්ඤෝ උපපජ්ඣතිති : නො (අනුලොම පුග්ගල)

3. යත් රූපකඛ්ඤෝ උපපජ්ඣති තත් වේදනාකඛ්ඤෝ නිරුජ්ඣතිති : අසංඝසංතො තත් රූපකඛ්ඤෝ උපපජ්ඣති. නො ච තත් වේදනාකඛ්ඤෝ නිරුජ්ඣති. පඤ්චොකාරො තත් රූපකඛ්ඤෝ ච උපපජ්ඣති වේදනාකඛ්ඤෝ නිරුජ්ඣති.

යත් වා පන වේදනාකඛ්ඤෝ නිරුජ්ඣති තත් රූපකඛ්ඤෝ උපපජ්ඣතිති : අරූපෙ තත් වේදනාකඛ්ඤෝ නිරුජ්ඣති, නො ච තත් රූපකඛ්ඤෝ උපපජ්ඣති. පඤ්චොකාරො තත් වේදනාකඛ්ඤෝ ච නිරුජ්ඣති, රූපකඛ්ඤෝ ච උපපජ්ඣති.

4. යත් වේදනාකඛ්ඤෝ උපපජ්ඣති තත් සංඝිකඛ්ඤෝ නිරුජ්ඣතිති : ආමනො.

යත් වා පන සංඝිකඛ්ඤෝ නිරුජ්ඣති තත් වේදනාකඛ්ඤෝ උපපජ්ඣතිති : ආමනො. (අනුලොම ඕකාස)

5. යසං යත් රූපකඛ්ඤෝ උපපජ්ඣති තස්ස තත් වේදනාකඛ්ඤෝ නිරුජ්ඣතිති : නො.

යසං වා පන යත් වේදනාකඛ්ඤෝ නිරුජ්ඣති තස්ස තත් රූපකඛ්ඤෝ උපපජ්ඣතිති : නො.

6. යසං යත් වේදනාකඛ්ඤෝ උපපජ්ඣති තස්ස තත් සංඝිකඛ්ඤෝ නිරුජ්ඣතිති : නො.

යසං වා පන යත් සංඝිකඛ්ඤෝ නිරුජ්ඣති තස්ස තත් වේදනාකඛ්ඤෝ උපපජ්ඣතිති : නො. (අනුලොම පුග්ගලොකාස)

4. උත්පාද නිරෝධ්‍යාර

1. යම්කුට රූපස්කන්ධය උපදී නම් ඔහට වේදනාස්කන්ධය නිරුද්ධ වේ ද යත්: නො වේ.

තවද යම්කුට වේදනාස්කන්ධය නිරුද්ධ වේ නම් ඔහට රූපස්කන්ධය උපදී ද යත්: නො වේ.

2. යම්කුට වේදනාස්කන්ධය උපදී නම් ඔහට සංඥාස්කන්ධය නිරුද්ධ වේ ද යත්: නො වේ.

තවද යම්කුට සංඥාස්කන්ධය නිරුද්ධ වේ නම් ඔහට වේදනාස්කන්ධය උපදී ද යත්: නො වේ. (අනුලොම පුද්ගල යි.)

3. යම් තැනෙක රූපස්කන්ධය උපදී නම් එහි වේදනාස්කන්ධය නිරුද්ධ වේ ද යත්: අසංඥසක වූ එහි රූපස්කන්ධය උපදී. එහි වේදනාස්කන්ධය නොද නිරුද්ධ වෙයි. පඤ්චොක්කාර වූ එහි රූපස්කන්ධය ද උපදී, වේදනාස්කන්ධය ද නිරුද්ධ වේ.

තවද යම් තැනෙක වේදනාස්කන්ධය නිරුද්ධ වේ නම් එහි රූපස්කන්ධය උපදී ද යත්: අරූප වූ එහි වේදනාස්කන්ධය නිරුද්ධ වෙයි. එහි රූපස්කන්ධය නොද උපදී. පඤ්චොක්කාර වූ එහි වේදනාස්කන්ධය ද නිරුද්ධ වෙයි, රූපස්කන්ධය ද උපදී.

4. යම් තැනෙක වේදනාස්කන්ධය උපදී නම් එහි සංඥාස්කන්ධය නිරුද්ධ වේ ද යත්: එසේ යි.

තවද යම් තැනෙක සංඥාස්කන්ධය නිරුද්ධ වේ නම් එහි වේදනාස්කන්ධය උපදී ද යත්: එසේ යි. (අනුලොමාවකාශ යි.)

5. යම්කුට යම් තැනෙක රූපස්කන්ධය උපදී නම් ඔහට එහි වේදනාස්කන්ධය නිරුද්ධ වේ ද යත්: නො වේ.

තවද යම්කුට යම් තැනෙක වේදනාස්කන්ධය නිරුද්ධ වේ නම් ඔහට එහි රූපස්කන්ධය උපදී ද යත්: නො වේ.

6. යම්කුට යම් තැනෙක වේදනාස්කන්ධය උපදී නම් ඔහට එහි සංඥාස්කන්ධය නිරුද්ධ වේ ද යත්: නො වේ.

තවද යම්කුට යම් තැනෙක සංඥාස්කන්ධය නිරුද්ධ වේ නම් ඔහට එහි වේදනාස්කන්ධය උපදී ද යත්: නො වේ. (අනුලොම පුද්ගලාවකාශ යි.)

7. යස්ස රූපකඛ්ඤෝ නූප්පජ්ඣති තස්ස වේදනාකඛ්ඤෝ න නිරුජ්ඣතිති: චතුචොකාරා පඤ්චොකාරා වචනනානං තෙසං රූපකඛ්ඤෝ නූප්පජ්ඣති. නො ච තෙසං වේදනාකඛ්ඤෝ න නිරුජ්ඣති. අරූපං උපපජ්ජනානං, අසංඝස්සනා වචනනානං තෙසං රූපකඛ්ඤෝ ච නූප්පජ්ඣති, වේදනාකඛ්ඤෝ ච න නිරුජ්ඣති.

යස්ස වා පන වේදනාකඛ්ඤෝ න නිරුජ්ඣති තස්ස රූපකඛ්ඤෝ නූප්පජ්ඣතිති: පඤ්චොකාරං උපපජ්ජනානං අසංඝස්සනං උපපජ්ජනානං තෙසං වේදනාකඛ්ඤෝ න නිරුජ්ඣති, නො ච තෙසං රූපකඛ්ඤෝ නූප්පජ්ඣති. අරූපං උපපජ්ජනානං අසංඝස්සනා වචනනානං තෙසං වේදනාකඛ්ඤෝ ච න නිරුජ්ඣති, රූපකඛ්ඤෝ ච නූප්පජ්ඣති.

8. යස්ස වේදනාකඛ්ඤෝ නූප්පජ්ඣති තස්ස සංඝස්සකඛ්ඤෝ න නිරුජ්ඣතිති: චතුචොකාරා පඤ්චොකාරා වචනනානං තෙසං වේදනාකඛ්ඤෝ නූප්පජ්ඣති. නො ච තෙසං සංඝස්සකඛ්ඤෝ න නිරුජ්ඣති. අසංඝස්සනානං තෙසං වේදනාකඛ්ඤෝ ච නූප්පජ්ඣති, සංඝස්සකඛ්ඤෝ ච න නිරුජ්ඣති.

යස්ස වා පන සංඝස්සකඛ්ඤෝ න නිරුජ්ඣති තස්ස වේදනාකඛ්ඤෝ නූප්පජ්ඣතිති: චතුචොකාරං පඤ්චොකාරං උපපජ්ජනානං තෙසං සංඝස්සකඛ්ඤෝ න නිරුජ්ඣති. නො ච තෙසං වේදනාකඛ්ඤෝ නූප්පජ්ඣති. අසංඝස්සනානං තෙසං සංඝස්සකඛ්ඤෝ ච න නිරුජ්ඣති. වේදනාකඛ්ඤෝ ච නූප්පජ්ඣති. (පච්චනික ප්‍රග්ගල)

9. යස් රූපකඛ්ඤෝ නූප්පජ්ඣති තස් වේදනාකඛ්ඤෝ න නිරුජ්ඣතිති: නිරුජ්ඣති.

යස් වා පන වේදනාකඛ්ඤෝ න නිරුජ්ඣති තස් රූපකඛ්ඤෝ නූප්පජ්ඣතිති: උප්පජ්ඣති.

10. යස් වේදනාකඛ්ඤෝ නූප්පජ්ඣති තස් සංඝස්සකඛ්ඤෝ න නිරුජ්ඣතිති: ආමනා.

යස් වා පන සංඝස්සකඛ්ඤෝ න නිරුජ්ඣති තස් වේදනාකඛ්ඤෝ නූප්පජ්ඣතිති: ආමනා. (පච්චනික ඔකාස)

7. යම්කුට රූපස්කන්ධය නූපදී නම් ඔහුට වෛද්‍යාස්කන්ධය නිරුද්ධ නොවේ ද යත්: වතුපොකාරයෙන් ද පක්‍ෂ්‍යපොකාරයෙන් ද ව්‍යුහ වන්නා වූ ඔවුනට රූපස්කන්ධය නූපදී. ඔවුනට වෛද්‍යාස්කන්ධය නොද නිරුද්ධ නොවෙයි. අරූපයෙහි උපදනවුනට ද අසංඥාසත්‍යයෙන් ව්‍යුහ වන්නාවුනට ද ඔවුනට රූපස්කන්ධය ද නූපදී, වෛද්‍යාස්කන්ධය ද නිරුද්ධ නොවේ.

තවද යම්කුට වෛද්‍යාස්කන්ධය නිරුද්ධ නොවේ නම් ඔහුට රූපස්කන්ධය නූපදී ද යත්: පක්‍ෂ්‍යපොකාරයෙහි උපදනවුනට ද අසංඥාසත්‍යයෙහි උපදනවුනට ද ඔවුනට වෛද්‍යාස්කන්ධය නිරුද්ධ නොවෙයි. ඔවුනට රූපස්කන්ධය නොද නූපදී. අරූපයෙහි උපදනවුනට ද අසංඥාසත්‍යයෙන් ව්‍යුහ වන්නාවුනට ද ඔවුනට වෛද්‍යාස්කන්ධය ද නිරුද්ධ නොවේ. රූපස්කන්ධය ද නූපදී.

8. යම්කුට වෛද්‍යාස්කන්ධය නූපදී නම් ඔහුට සංඥාස්කන්ධය නිරුද්ධ නොවේ ද යත්: වතුපොකාරයෙන් ද පක්‍ෂ්‍යපොකාරයෙන් ද ව්‍යුහ වන්නා වූ ඔවුනට වෛද්‍යාස්කන්ධය නූපදී. ඔවුනට සංඥාස්කන්ධය නොද නිරුද්ධ නොවේ. අසංඥාසත්‍ය වූ ඔවුනට වෛද්‍යාස්කන්ධය නූපදී. සංඥාස්කන්ධය ද නිරුද්ධ නොවේ.

තවද යම්කුට සංඥාස්කන්ධය නිරුද්ධ නොවේ නම් ඔහුට වෛද්‍යාස්කන්ධය නූපදී ද යත්: වතුපොකාරයෙහි ද පක්‍ෂ්‍යපොකාරයෙහි ද උපදනා ඔවුනට සංඥාස්කන්ධය නිරුද්ධ නොවෙයි. ඔවුනට වෛද්‍යාස්කන්ධය නොද නූපදී. අසංඥාසත්‍ය වූ ඔවුනට සංඥාස්කන්ධය ද නිරුද්ධ නොවේ. වෛද්‍යාස්කන්ධය ද නූපදී. (ප්‍රත්‍යක්ෂ පුද්ගල යි.)

9. යම් තැනෙක රූපස්කන්ධය නූපදී නම් එහි වෛද්‍යාස්කන්ධය නිරුද්ධ වේ ද යත්: නිරුද්ධ වේ.

තවද යම් තැනෙක වෛද්‍යාස්කන්ධය නිරුද්ධ නොවේ නම් එහි රූපස්කන්ධය නූපදී ද යත්: උපදී.

10. යම් තැනෙක වෛද්‍යාස්කන්ධය නූපදී නම් එහි සංඥාස්කන්ධය නිරුද්ධ නොවේ ද යත්: එසේ යි.

තවද යම් තැනෙක සංඥාස්කන්ධය නිරුද්ධ නොවේ නම් එහි වෛද්‍යාස්කන්ධය නූපදී ද යත්: එසේ යි. (ප්‍රත්‍යක්ෂානුකූල යි.)

11. යස්ස යත් රූපකඛ්ඤෝ නුප්පජ්ඣති තස්ස තත් වේදනාකඛ්ඤෝ න නිරුජ්ඣතිති: චතුචොකාරා පඤ්ඤාචොකාරා චවනානං තෙසං තත් රූපකඛ්ඤෝ නුප්පජ්ඣති. නො ච තෙසං තත් වේදනාකඛ්ඤෝ න නිරුජ්ඣති. අරූපං උපපජ්ජනානං, අසංඤ්ඤාසත්තා චවනානං තෙසං තත් රූපකඛ්ඤෝ ච නුප්පජ්ඣති. වේදනාකඛ්ඤෝ ච න නිරුජ්ඣති.

යස්ස වා පන යත් වේදනාකඛ්ඤෝ න නිරුජ්ඣති තස්ස තත් රූපකඛ්ඤෝ නුප්පජ්ඣතිති: පඤ්ඤාචොකාරං උපපජ්ජනානං, අසංඤ්ඤාසත්තං උපපජ්ජනානං තෙසං තත් වේදනාකඛ්ඤෝ න නිරුජ්ඣති. නො ච තෙසං තත් රූපකඛ්ඤෝ නුප්පජ්ඣති. අරූපං උපපජ්ජනානං, අසංඤ්ඤාසත්තා චවනානං තෙසං තත් වේදනාකඛ්ඤෝ ච න නිරුජ්ඣති, රූපකඛ්ඤෝ ච නුප්පජ්ඣති.

12. යස්ස යත් වේදනාකඛ්ඤෝ නුප්පජ්ඣති තස්ස තත් සංඤ්ඤාකඛ්ඤෝ න නිරුජ්ඣතිති: චතුචොකාරා පඤ්ඤාචොකාරා චවනානං තෙසං තත් වේදනාකඛ්ඤෝ නුප්පජ්ඣති. නො ච තෙසං තත් සංඤ්ඤාකඛ්ඤෝ න නිරුජ්ඣති. අසංඤ්ඤාසත්තානං තෙසං තත් වේදනාකඛ්ඤෝ ච නුප්පජ්ඣති. සංඤ්ඤාකඛ්ඤෝ ච න නිරුජ්ඣති.

යස්ස වා පන යත් සංඤ්ඤාකඛ්ඤෝ න නිරුජ්ඣති තස්ස තත් වේදනාකඛ්ඤෝ නුප්පජ්ඣතිති: චතුචොකාරං පඤ්ඤාචොකාරං උපපජ්ජනානං තෙසං තත් සංඤ්ඤාකඛ්ඤෝ න නිරුජ්ඣති, නො ච තෙසං තත් වේදනාකඛ්ඤෝ නුප්පජ්ඣති. අසංඤ්ඤාසත්තානං තෙසං තත් සංඤ්ඤාකඛ්ඤෝ ච න නිරුජ්ඣති වේදනාකඛ්ඤෝ ච නුප්පජ්ඣති. (පච්චනික පුග්ගලොකාස)

පච්චසන්නවාරො.

13. යස්ස රූපකඛ්ඤෝ උප්පජ්ඣත් තස්ස වේදනාකඛ්ඤෝ නිරුජ්ඣත්ථාති: ආමනා.

යස්ස වා පන වේදනාකඛ්ඤෝ නිරුජ්ඣත් තස්ස රූපකඛ්ඤෝ උප්පජ්ඣත්ථාති: ආමනා.

14. යස්ස වේදනාකඛ්ඤෝ උප්පජ්ඣත් තස්ස සංඤ්ඤාකඛ්ඤෝ නිරුජ්ඣත්ථාති: ආමනා.

යස්ස වා පන සංඤ්ඤාකඛ්ඤෝ නිරුජ්ඣත් තස්ස වේදනාකඛ්ඤෝ උප්පජ්ඣත්ථාති: ආමනා. (අනුලොම පුග්ගල)

11. යමකුට යම් තැනෙක රූපස්කන්ධය නූපදී නම් ඔහුට එහි වේදනාස්කන්ධය නිරුද්ධ නො වේ ද යත්: වතුචොකාරයෙන් ද පඤ්චොකාරයෙන් ද ව්‍යුහ වන්නා වූ ඔවුනට එහි රූපස්කන්ධය නූපදී. ඔවුනට එහි වේදනාස්කන්ධය නොද නිරුද්ධ නො වේ. අරූපයෙහි උපදනවුනට ද අසංඤ්‍යයෙන් ව්‍යුහ වන්නවුනට ද ශ්‍රී ඔවුනට එහි රූපස්කන්ධය ද නූපදී. වේදනාස්කන්ධය ද නිරුද්ධ නො වේ.

තවද යමකුට යම් තැනෙක වේදනාස්කන්ධය නිරුද්ධ නො වේ නම් ඔහුට එහි රූපස්කන්ධය නූපදී ද යත්: පඤ්චොකාරයෙහි උපදනවුනට ද අසංඤ්‍යයෙහි උපදනවුනට ද ශ්‍රී ඔවුනට එහි වේදනාස්කන්ධය නිරුද්ධ නො වෙයි. ඔවුනට එහි රූපස්කන්ධය නොද නූපදී. අරූපයෙහි උපදනවුනට ද අසංඤ්‍යයෙන් ව්‍යුහ වන්නවුනට ද ශ්‍රී ඔවුනට එහි වේදනාස්කන්ධය ද නිරුද්ධ නො වේ. ඔවුනට එහි රූපස්කන්ධය ද නූපදී.

12. යමකුට යම් තැනෙක වේදනාස්කන්ධය නූපදී නම් ඔහුට එහි සංඤාස්කන්ධය නිරුද්ධ නො වේ ද යත්: වතුචොකාරයෙන් ද පඤ්චොකාරයෙන් ද ව්‍යුහ වන්නා වූ ඔවුනට එහි වේදනාස්කන්ධය නූපදී. ඔවුනට එහි සංඤාස්කන්ධය නොද නිරුද්ධ නො වේ. අසංඤ්‍යය වූ ඔවුනට එහි වේදනාස්කන්ධය ද නූපදී. සංඤාස්කන්ධය ද නිරුද්ධ නො වේ.

තවද යමකුට යම් තැනෙක සංඤාස්කන්ධය නිරුද්ධ නො වේ නම් ඔහුට එහි වේදනාස්කන්ධය නූපදී ද යත්: වතුචොකාරයෙහි ද පඤ්චොකාරයෙහි ද උපදනා වූ ඔවුනට එහි සංඤාස්කන්ධය නිරුද්ධ නො වෙයි. ඔවුනට එහි වේදනාස්කන්ධය නොද නූපදී. අසංඤ්‍යය වූ ඔවුනට එහි සංඤාස්කන්ධය ද නිරුද්ධ නො වේ. වේදනාස්කන්ධය ද නූපදී. (ප්‍රත්‍යානික පුද්ගලාචක්‍යය ශ්‍රී.)

ප්‍රත්‍යක්ෂන්තවාර ශ්‍රී.

13. යමකුට රූපස්කන්ධය උපන්නේ නම් ඔහුට වේදනාස්කන්ධය නිරුද්ධ වී ද යත්: එසේ ශ්‍රී.

තවද යමකුට වේදනාස්කන්ධය නිරුද්ධ වී නම් ඔහුට රූපස්කන්ධය උපන්නේ ද යත්: එසේ ශ්‍රී.

14. යමකුට වේදනාස්කන්ධය උපන්නේ නම් ඔහුට සංඤාස්කන්ධය නිරුද්ධ වී ද යත්: එසේ ශ්‍රී.

තවද යමකුට සංඤාස්කන්ධය නිරුද්ධ වී නම් ඔහුට වේදනාස්කන්ධය උපන්නේ ද යත්: එසේ ශ්‍රී. (අනුලොම පුද්ගල ශ්‍රී.)

15. යත් රූපකඛ්ඤෝ උප්පජ්ඣති -පෙ- (අනුලොම ඕකාස)

16. යස්ස යත් රූපකඛ්ඤෝ උප්පජ්ඣති තස්ස තත් වේදනා-
කඛ්ඤෝ නිරුජ්ඣතිථාති: අසංඝස්සත්තානං තෙසං තත් රූපකඛ්ඤෝ
උප්පජ්ඣති. නො ව තෙසං තත් වේදනාකඛ්ඤෝ නිරුජ්ඣති, පඤ්ඤා-
වොකාරානං තෙසං තත් රූපකඛ්ඤෝ ව උප්පජ්ඣති. වේදනා-
කඛ්ඤෝ ව නිරුජ්ඣති.

යස්ස වා පන යත් වේදනාකඛ්ඤෝ නිරුජ්ඣති තස්ස තත්
රූපකඛ්ඤෝ උප්පජ්ඣති: අරූපානං තෙසං තත් වේදනාකඛ්ඤෝ
නිරුජ්ඣති. නො ව තෙසං තත් රූපකඛ්ඤෝ උප්පජ්ඣති. පඤ්ඤා-
වොකාරානං තෙසං තත් වේදනාකඛ්ඤෝ ව නිරුජ්ඣති. රූප-
කඛ්ඤෝ ව උප්පජ්ඣති.

17. යස්ස යත් වේදනාකඛ්ඤෝ උප්පජ්ඣති තස්ස තත්
සංඝස්සකඛ්ඤෝ නිරුජ්ඣතිථාති: ආමනතා.

යස්ස වා පන යත් සංඝස්සකඛ්ඤෝ නිරුජ්ඣති තස්ස තත්
වේදනාකඛ්ඤෝ උප්පජ්ඣති: ආමනතා. (අනුලොම පුග්ගලොකාස)

18. යස්ස රූපකඛ්ඤෝ නුප්පජ්ඣති තස්ස වේදනාකඛ්ඤෝ
න නිරුජ්ඣතිථාති: නත්ථි.

යස්ස වා පන වේදනාකඛ්ඤෝ න නිරුජ්ඣති තස්ස රූප-
කඛ්ඤෝ නුප්පජ්ඣති: නත්ථි.

19. යස්ස වේදනාකඛ්ඤෝ නුප්පජ්ඣති තස්ස සංඝස්සකඛ්ඤෝ
න නිරුජ්ඣතිථාති: නත්ථි.

යස්ස වා පන සංඝස්සකඛ්ඤෝ න නිරුජ්ඣති තස්ස වේදනා
කඛ්ඤෝ නුප්පජ්ඣති: නත්ථි. (පච්චිනික පුග්ගල)

20. යත් රූපකඛ්ඤෝ නුප්පජ්ඣති -පෙ- (පච්චිනික ඕකාස)

21. යස්ස යත් රූපකඛ්ඤෝ නුප්පජ්ඣති තස්ස තත් වේදනා-
කඛ්ඤෝ න නිරුජ්ඣතිථාති: අරූපානං තෙසං තත් රූපකඛ්ඤෝ
නුප්පජ්ඣති. නො ව තෙසං තත් වේදනාකඛ්ඤෝ න නිරුජ්ඣති. සුඤ්ඤා-
චාරානං තෙසං තත් රූපකඛ්ඤෝ ව නුප්පජ්ඣති. වේදනා-
කඛ්ඤෝ ව න නිරුජ්ඣති.

15. යම් තැනෙක රූපස්කන්ධය උපන්නේ නම්...
(අනුලෝමාවකාශය යි.)

16. යම්කුට යම් තැනෙක රූපස්කන්ධය උපන්නේ නම් ඔහුට එහි වේදනාස්කන්ධය නිරුද්ධ වී ද යත්: අසංඥාසන්ධි වූ ඔවුනට එහි රූපස්කන්ධය උපන්නේ ය. ඔවුනට එහි වේදනාස්කන්ධය නොද නිරුද්ධ වී ය. පඤ්චාකාර වූ ඔවුනට එහි රූපස්කන්ධය ද උපන්නේ ය. වේදනාස්කන්ධය ද නිරුද්ධ වී ය.

තවද යම්කුට යම් තැනෙක වේදනාස්කන්ධය නිරුද්ධ වී නම් ඔහුට එහි රූපස්කන්ධය උපන්නේ ද යත්: අරූප වූ ඔවුනට එහි වේදනාස්කන්ධය නිරුද්ධ වී ය. ඔවුනට හි රූපස්කන්ධය නොද උපන්නේ ය. පඤ්චාකාර වූ ඔවුනට එහි වේදනාස්කන්ධය ද නිරුද්ධ වී ය. රූපස්කන්ධය ද උපන්නේ යි.

17. යම්කුට යම් තැනෙක වේදනාස්කන්ධය උපන්නේ නම් ඔහුට එහි සංඥාස්කන්ධය නිරුද්ධ වී ද යත්: එසේ යි.

තවද යම්කුට යම් තැනෙක සංඥාස්කන්ධය නිරුද්ධ වී නම් ඔහුට එහි වේදනාස්කන්ධය උපන්නේ ද යත්: එසේ යි. (අනුලෝම පුද්ගලාවකාශය යි.)

18. යම්කුට රූපස්කන්ධය නො උපන්නේ නම් ඔහුට වේදනාස්කන්ධය නිරුද්ධ නො වී ද යත්: නැති.

තවද යම්කුට වේදනාස්කන්ධය නිරුද්ධ නො වී නම් ඔහුට රූපස්කන්ධය නො උපන්නේ ද යත්: නැති.

19. යම්කුට වේදනාස්කන්ධය නො උපන්නේ නම් ඔහුට සංඥාස්කන්ධය නිරුද්ධ නො වී ද යත්: නැති.

තවද යම්කුට සංඥාස්කන්ධය නිරුද්ධ නො වී නම් ඔහුට වේදනාස්කන්ධය නො උපන්නේ ද යත්: නැති. (ප්‍රත්‍යක්ෂ පුද්ගලය යි.)

20. යම් තැනෙක රූපස්කන්ධය නො උපන්නේ නම්...
(ප්‍රත්‍යක්ෂාවකාශය යි.)

21. යම්කුට යම් තැනෙක රූපස්කන්ධය නො උපන්නේ නම් ඔහුට එහි වේදනාස්කන්ධය නිරුද්ධ නො වී ද යත්: අරූප වූ ඔවුනට එහි රූපස්කන්ධය නො උපන්නේ ය. ඔවුනට එහි වේදනාස්කන්ධය නොද නිරුද්ධ නො වී ය. ශුද්ධාවාස වූ ඔවුනට එහි රූපස්කන්ධය ද නො උපන්නේ ය. වේදනාස්කන්ධය ද නිරුද්ධ නො වී ය.

යස්ස වා පන යත් වෙදනාකඛ්ඤො න නිරුජ්ඣන්ති, තස්ස තත් රූපකඛ්ඤො නුප්පජ්ඣති: අසංඝිකානං තෙසං තත් වෙදනාකඛ්ඤො න නිරුජ්ඣන්ති. නො ච තෙසං තත් රූපකඛ්ඤො නුප්පජ්ඣති. සුඛාචාසානං තෙසං තත් වෙදනාකඛ්ඤො ච න නිරුජ්ඣන්ති, රූපකඛ්ඤො ච නුප්පජ්ඣති.

22. යස්ස යත් වෙදනාකඛ්ඤො නුප්පජ්ඣති තස්ස තත් සංඝිකානං න නිරුජ්ඣන්ති: ආමනනා.

යස්ස වා පන යත් සංඝිකානං න නිරුජ්ඣන්ති තස්ස තත් වෙදනාකඛ්ඤො නුප්පජ්ඣති: ආමනනා. (පච්චනික පුග්ගාලොකාස)

අතිතවාරො.

23. යස්ස රූපකඛ්ඤො උප්පජ්ඣති. තස්ස වෙදනාකඛ්ඤො නිරුජ්ඣන්ති: ආමනනා.

යස්ස වා පන වෙදනාකඛ්ඤො නිරුජ්ඣන්ති තස්ස රූපකඛ්ඤො උප්පජ්ඣති: පච්ඡිමග්ගිකානං උප්පජ්ඣනානං, යෙ ච අරූපං උප්පජ්ඣති පරිනිබ්බාසිකානං, තෙසං වෙදනාකඛ්ඤො නිරුජ්ඣන්ති. නො ච තෙසං රූපකඛ්ඤො උප්පජ්ඣති. ඉතරෙසං තෙසං වෙදනාකඛ්ඤො ච නිරුජ්ඣන්ති, රූපකඛ්ඤො ච උප්පජ්ඣති.

24. යස්ස වෙදනාකඛ්ඤො උප්පජ්ඣති තස්ස සංඝිකානං නිරුජ්ඣන්ති: ආමනනා.

යස්ස වා පන සංඝිකානං නිරුජ්ඣන්ති තස්ස වෙදනාකඛ්ඤො උප්පජ්ඣති: පච්ඡිමග්ගිකානං උප්පජ්ඣනානං තෙසං සංඝිකානං නිරුජ්ඣන්ති. නො ච තෙසං වෙදනාකඛ්ඤො උප්පජ්ඣති. ඉතරෙසං තෙසං සංඝිකානං ච නිරුජ්ඣන්ති, වෙදනාකඛ්ඤො ච උප්පජ්ඣති. (අනුලොම පුග්ගාලො)

25. යත් රූපකඛ්ඤො උප්පජ්ඣති -පෙ- (අනුලොම ධිකාස)

26. යස්ස යත් රූපකඛ්ඤො උප්පජ්ඣති තස්ස තත් වෙදනාකඛ්ඤො නිරුජ්ඣන්ති: අසංඝිකානං තෙසං තත් රූපකඛ්ඤො උප්පජ්ඣති. නො ච තෙසං තත් වෙදනාකඛ්ඤො නිරුජ්ඣන්ති. පච්චනිකානං තෙසං තත් රූපකඛ්ඤො ච උප්පජ්ඣති, වෙදනාකඛ්ඤො ච නිරුජ්ඣන්ති.

අධිකාරී සි.

26. යම්කුට යම් තැනෙක රූපස්කන්ධය උපදින්නේ නම් ඔහට එහි වෛද්‍යාස්කන්ධය නිරුද්ධ වන්නේ ද යත්: අසංඥයකු වූ ඔවුනට එහි රූපස්කන්ධය උපදින්නේ ය. ඔවුනට එහි වෛද්‍යාස්කන්ධය නොද නිරුද්ධ වන්නේ ය. පඤ්ඤාකාර වූ ඔවුනට එහි රූපස්කන්ධය ද උපදින්නේ ය. වෛද්‍යාස්කන්ධය ද නිරුද්ධ වන්නේ යි.

යස්ස වා පන යත් වෙදනාකඛ්ඤො නිරුජ්ඣක්ඛස්සති තස්ස තත් රූපකඛ්ඤො උපපජ්ඣස්සතිති: පච්ඡමභවිකානං පඤ්ඤවොකාරං උපපජ්ජනානං අරූපානං තෙසං තත් වෙදනාකඛ්ඤො නිරුජ්ඣක්ඛස්සති. නො ච තෙසං තත් රූපකඛ්ඤො උපපජ්ඣස්සති. ඉතරෙසං පඤ්ඤවොකාරානං තෙසං තත් වෙදනාකඛ්ඤො ච නිරුජ්ඣක්ඛස්සති. රූපකඛ්ඤො ච උපපජ්ඣස්සති.

27. යස්ස යත් වෙදනාකඛ්ඤො උපපජ්ඣස්සති තස්ස තත් සඤ්ඤාකඛ්ඤො නිරුජ්ඣක්ඛස්සතිති: ආමනා.

යස්ස වා පන යත් සඤ්ඤාකඛ්ඤො නිරුජ්ඣක්ඛස්සති තස්ස තත් වෙදනාකඛ්ඤො උපපජ්ඣස්සතිති: පච්ඡමභවිකානං උපපජ්ජනානං තෙසං තත් සඤ්ඤාකඛ්ඤො නිරුජ්ඣක්ඛස්සති. නො ච තෙසං තත් වෙදනාකඛ්ඤො උපපජ්ඣස්සති. ඉතරෙසං චතුචොකාරානං පඤ්ඤවොකාරානං තෙසං තත් සඤ්ඤාකඛ්ඤො ච නිරුජ්ඣක්ඛස්සති වෙදනාකඛ්ඤො ච උපපජ්ඣස්සති. (අනුලොම පුනාලොකාස)

28. යස්ස රූපකඛ්ඤො නුපපජ්ඣස්සති, තස්ස වෙදනාකඛ්ඤො න නිරුජ්ඣක්ඛස්සතිති: පච්ඡමභවිකානං උපපජ්ජනානං, යෙ ච අරූපං උපපජ්ඣා පරිනිබ්බාසිස්සන්ති, තෙසං රූපකඛ්ඤො නුපපජ්ඣස්සති, නො ච තෙසං වෙදනාකඛ්ඤො න නිරුජ්ඣක්ඛස්සති. පරිනිබ්බනානං තෙසං රූපකඛ්ඤො ච නුපපජ්ඣස්සති, වෙදනාකඛ්ඤො ච න නිරුජ්ඣක්ඛස්සති.

යස්ස වා පන වෙදනාකඛ්ඤො න නිරුජ්ඣක්ඛස්සති තස්ස රූපකඛ්ඤො නුපපජ්ඣස්සතිති: ආමනා.

29. යස්ස වෙදනාකඛ්ඤො නුපපජ්ඣස්සති තස්ස සඤ්ඤාකඛ්ඤො න නිරුජ්ඣක්ඛස්සතිති: පච්ඡමභවිකානං උපපජ්ජනානං තෙසං වෙදනාකඛ්ඤො නුපපජ්ඣස්සති, නො ච තෙසං සඤ්ඤාකඛ්ඤො න නිරුජ්ඣක්ඛස්සති. පරිනිබ්බනානං තෙසං වෙදනාකඛ්ඤො ච නුපපජ්ඣස්සති, සඤ්ඤාකඛ්ඤො ච න නිරුජ්ඣක්ඛස්සති.

යස්ස වා පන සඤ්ඤාකඛ්ඤො න නිරුජ්ඣක්ඛස්සති තස්ස වෙදනාකඛ්ඤො නුපපජ්ඣස්සතිති: ආමනා. (පච්චනික පුනාල)

30. යත් රූපකඛ්ඤො නුපපජ්ඣස්සති. -පෙ- (පච්චනික ඔකාස)

තවද යම්කුට යම් තැනෙක වෙදනාස්කන්ධය නිරුද්ධ වන්නේ නම් ඔහුට එහි රූපස්කන්ධය උපදින්නේ ද යත් : පශ්චිමභවික වැ පඤ්ඤාචෝකාරයෙහි උපදනවුනට ද අරූපයනට ද සි ඔවුනට එහි වෙදනාස්කන්ධය නිරුද්ධ වන්නේ ය. ඔවුනට එහි රූපස්කන්ධය නොද උපදින්නේ ය. සෙසු පඤ්ඤාචෝකාර වූ ඔවුනට එහි වෙදනාස්කන්ධය ද නිරුද්ධ වන්නේ ය. රූපස්කන්ධය ද උපදින්නේ ය.

27. යම්කුට යම් තැනෙක වෙදනාස්කන්ධය උපදින්නේ නම් ඔහුට එහි සංඥාස්කන්ධය නිරුද්ධ වන්නේ ද යත් : එසේ ය.

තවද යම්කුට යම් තැනෙක සංඥාස්කන්ධය නිරුද්ධ වන්නේ නම් ඔහුට එහි වෙදනාස්කන්ධය උපදින්නේ ද යත් : පශ්චිමභවික වැ උපදනා වූ ඔවුනට එහි සංඥාස්කන්ධය නිරුද්ධ වන්නේ ය, ඔවුනට එහි වෙදනාස්කන්ධය නොද උපදින්නේ ය. වතුචෝකාර වූ ද පඤ්ඤාචෝකාර වූ ද සෙසු ඔවුනට එහි සංඥාස්කන්ධය ද නිරුද්ධ වන්නේ ය, වෙදනාස්කන්ධය ද උපදින්නේ ය. (අනුලෝම පුද්ගලාචාරය යි.)

28. යම්කුට රූපස්කන්ධය නූපදින්නේ නම් ඔහුට වෙදනාස්කන්ධය නිරුද්ධ නො වන්නේ ද යත් : පශ්චිමභවික වැ උපදනවුනට ද යම් කෙනෙක් අරූපයෙහි ඉපිද පිරිනිවෙන්නාහු නම් ඔවුනට ද රූපස්කන්ධය නූපදින්නේ ය. ඔවුනට වෙදනාස්කන්ධය නොද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය. පිරිනිවෙන්නා වූ ඔවුනට රූපස්කන්ධය ද නූපදින්නේ ය, වෙදනාස්කන්ධය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය.

තවද යම්කුට වෙදනාස්කන්ධය නිරුද්ධ නො වන්නේ නම් ඔහුට රූපස්කන්ධය නූපදින්නේ ද යත් : එසේ ය.

29. යම්කුට වෙදනාස්කන්ධය නූපදින්නේ නම් ඔහුට සංඥාස්කන්ධය නිරුද්ධ නො වන්නේ ද යත් : පශ්චිමභවික වැ උපදනා වූ ඔවුනට වෙදනාස්කන්ධය නූපදින්නේ ය. ඔවුනට සංඥාස්කන්ධය නොද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය. පිරිනිවෙන්නා වූ ඔවුනට වෙදනාස්කන්ධය ද නූපදින්නේ ය. සංඥාස්කන්ධය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය.

තවද යම්කුට සංඥාස්කන්ධය නිරුද්ධ නො වන්නේ නම් ඔහුට වෙදනාස්කන්ධය නූපදින්නේ ද යත් : එසේ ය. (ප්‍රත්‍යක්ෂ පුද්ගලය යි.)

30. යම් තැනෙක රූපස්කන්ධය නූපදින්නේ නම්... (ප්‍රත්‍යක්ෂාචාරය යි.)

31. යස්ස යත් රූපකභිඤ්ඤා නුප්පජ්ඣති තස්ස තත් වෙදනාකභිඤ්ඤා න නිරුජ්ඣතිස්සතිති: පච්ඡිභවිකානං පඤ්ඤාචෝකාරං උපපජ්ජන්තානං, අරූපානං තෙසං තත් රූපකභිඤ්ඤා නුප්පජ්ඣති, නො ච තෙසං තත් වෙදනාකභිඤ්ඤා න නිරුජ්ඣතිස්සති. පරිනිබ්බන්තානං තෙසං තත් රූපකභිඤ්ඤා ච නුප්පජ්ඣති, වෙදනාකභිඤ්ඤා ච න නිරුජ්ඣතිස්සති.

යස්ස චා පන යත් වෙදනාකභිඤ්ඤා න නිරුජ්ඣතිස්සති තස්ස තත් රූපකභිඤ්ඤා නුප්පජ්ඣතිති: අසංඝස්සන්තානං තෙසං තත් වෙදනාකභිඤ්ඤා න නිරුජ්ඣතිස්සති නො ච තෙසං තත් රූපකභිඤ්ඤා නුප්පජ්ඣති. පරිනිබ්බන්තානං තෙසං තත් වෙදනාකභිඤ්ඤා ච න නිරුජ්ඣතිස්සති, රූපකභිඤ්ඤා ච නුප්පජ්ඣති.

32. යස්ස යත් වෙදනාකභිඤ්ඤා නුප්පජ්ඣති තස්ස තත් සංඝස්සකභිඤ්ඤා න නිරුජ්ඣතිස්සතිති: පච්ඡිභවිකානං උපපජ්ජන්තානං තෙසං තත් වෙදනාකභිඤ්ඤා නුප්පජ්ඣති. නො ච තෙසං තත් සංඝස්සකභිඤ්ඤා න නිරුජ්ඣතිස්සති. පරිනිබ්බන්තානං, අසංඝස්සන්තානං තෙසං තත් වෙදනාකභිඤ්ඤා ච නුප්පජ්ඣති, සංඝස්සකභිඤ්ඤා ච න නිරුජ්ඣතිස්සති.

යස්ස චා පන යත් සංඝස්සකභිඤ්ඤා න නිරුජ්ඣතිස්සති තස්ස තත් වෙදනාකභිඤ්ඤා නුප්පජ්ඣතිති: ආමන්තා. (පටිනික පුග්ගලොකාස)

අනාගතවාචො.

33. යස්ස රූපකභිඤ්ඤා උපපජ්ජති තස්ස වෙදනාකභිඤ්ඤා නිරුජ්ඣතිස්සති: ආමන්තා.

යස්ස චා පන වෙදනාකභිඤ්ඤා නිරුජ්ඣතිස්සති තස්ස රූපකභිඤ්ඤා උපපජ්ජතිති: සංඛෙසං චිත්තානං, අරූපං උපපජ්ජන්තානං තෙසං වෙදනාකභිඤ්ඤා නිරුජ්ඣතිස්සති, නො ච තෙසං රූපකභිඤ්ඤා උපපජ්ජති. පඤ්ඤාචෝකාරං උපපජ්ජන්තානං, අසංඝස්සන්තං උපපජ්ජන්තානං තෙසං වෙදනාකභිඤ්ඤා ච නිරුජ්ඣතිස්සති, රූපකභිඤ්ඤා ච උපපජ්ජති. -පෙ-

(යථා උප්පාදවාචෙ පටිවුත්තන්තාතිතං විහන්තං තථා ඉධ විහජ්ඣන්තං)
(අනුලොම පුග්ගල)

පටිවුත්තන්තාතිතවාචො.

31. යමකුට යම් තැනෙක රූපස්කන්ධය නූපදින්තේ නම් ඔහට එහි වේදනාස්කන්ධය නිරුද්ධ නො වන්නේ ද යත්: පශ්චිමභවික වෑ පඤ්චොකාරයෙහි උපදනවුනට ද අරූපයනට දැයි ඔවුනට එහි රූපස්කන්ධය නූපදින්තේ ය. ඔවුනට එහි වේදනාස්කන්ධය නොද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය. පිරිනිවේන්නා වූ ඔවුනට එහි රූපස්කන්ධය ද නූපදින්තේ ය. වේදනාස්කන්ධය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක වේදනාස්කන්ධය නිරුද්ධ නො වන්නේ නම් ඔහට එහි රූපස්කන්ධය නූපදින්තේ ද යත්: අසංඤ්‍යක වූ ඔවුනට එහි වේදනාස්කන්ධය නිරුද්ධ නො වන්නේ ය. ඔවුනට එහි රූපස්කන්ධය නොද නූපදින්තේ ය. පිරිනිවේන්නා වූ ඔවුනට එහි වේදනාස්කන්ධය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය. රූපස්කන්ධය ද නූපදින්තේ යි.

32. යමකුට යම් තැනෙක වේදනාස්කන්ධය නූපදින්තේ නම් ඔහට එහි සංඤාස්කන්ධය නිරුද්ධ නො වන්නේ ද යත්: පශ්චිමභවික වෑ උපදනා වූ ඔවුනට එහි වේදනාස්කන්ධය නූපදින්තේ ය. ඔවුනට එහි සංඤාස්කන්ධය නොද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය. පිරිනිවේන්නාවූනට ද අසංඤ්‍යකයනට දැයි ඔවුනට එහි වේදනාස්කන්ධය ද නූපදින්තේ ය. සංඤාස්කන්ධය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක සංඤාස්කන්ධය නිරුද්ධ නො වන්නේ නම් ඔහට එහි වේදනාස්කන්ධය නූපදින්තේ ද යත්: එසේ යි. (ප්‍රත්‍යානික පුද්ගලාවකාශ යි.)

අනාගතවාර යි.

33. යමකුට රූපස්කන්ධය උපදී නම් ඔහට වේදනාස්කන්ධය නිරුද්ධ වී ද යත්: එසේ යි.

තවද යමකුට වේදනාස්කන්ධය නිරුද්ධ වී නම් ඔහට රූපස්කන්ධය උපදී ද යත්: ව්‍යුත්ත වන්නා වූ සියල්ලෙකට ද අරූපයෙහි උපදනවුනට දැයි ඔවුනට වේදනාස්කන්ධය නිරුද්ධ වී ය. ඔවුනට රූපස්කන්ධය නොද උපදී. පඤ්චොකාරයෙහි උපදනවුනට ද අසංඤ්‍යකයෙහි උපදනවුනට දැයි ඔවුනට වේදනාස්කන්ධය ද නිරුද්ධ වී ය. රූපස්කන්ධය ද උපදී.

(යම්සේ උත්පාදවාරයෙහි ප්‍රත්‍යුත්පන්න අතීතවාර බේදන ලද්දේ ද එසේ මෙහි ද බේදියුතු) (අනුලොම පුද්ගල යි.)

ප්‍රත්‍යුත්පන්නාතීතවාර යි.

34. යසස රූපකඛ්ඤෝ උපපජ්ජති තස්ස වේදනාකඛ්ඤෝ නිරුජ්ඣස්සතිති: ආමනනා.

යසස වා පන වේදනාකඛ්ඤෝ නිරුජ්ඣස්සති තස්ස රූපකඛ්ඤෝ උපපජ්ජතිති: සබ්බෙසං වචනනානං, අරූපං උපපජ්ජනනානං තෙසං වේදනාකඛ්ඤෝ නිරුජ්ඣස්සති, නො ච තෙසං රූපකඛ්ඤෝ උපපජ්ජති. පඤ්චවොකාරං උපපජ්ජනනානං අසංඤ්ඤාසන්තං උපපජ්ජනනානං තෙසං වේදනාකඛ්ඤෝ ච නිරුජ්ඣස්සති, රූපකඛ්ඤෝ ච උපපජ්ජති.

35. යසස වේදනාකඛ්ඤෝ උපපජ්ජති තස්ස සංඤ්ඤාකඛ්ඤෝ නිරුජ්ඣස්සතිති: ආමනනා.

යසස වා පන සංඤ්ඤාකඛ්ඤෝ නිරුජ්ඣස්සති තස්ස වේදනාකඛ්ඤෝ උපපජ්ජතිති: සබ්බෙසං වචනනානං, අසංඤ්ඤාසන්තං උපපජ්ජනනානං තෙසං සංඤ්ඤාකඛ්ඤෝ නිරුජ්ඣස්සති, නො ච තෙසං වේදනාකඛ්ඤෝ උපපජ්ජති. චතුර්වොකාරං පඤ්චවොකාරං උපපජ්ජනනානං තෙසං සංඤ්ඤාකඛ්ඤෝ ච නිරුජ්ඣස්සති, වේදනාකඛ්ඤෝ ච උපපජ්ජති. (අනුලොම පුග්ගල)

36. යත් රූපකඛ්ඤෝ උපපජ්ජති -පෙ- (අනුලොම ඕකාස)

37. යසස යත් රූපකඛ්ඤෝ උපපජ්ජති තස්ස තත් වේදනාකඛ්ඤෝ නිරුජ්ඣස්සතිති: අසංඤ්ඤාසන්තං උපපජ්ජනනානං තෙසං තත් රූපකඛ්ඤෝ උපපජ්ජති. නො ච තෙසං තත් වේදනාකඛ්ඤෝ නිරුජ්ඣස්සති. පඤ්චවොකාරං උපපජ්ජනනානං තෙසං තත් රූපකඛ්ඤෝ ච උපපජ්ජති, වේදනාකඛ්ඤෝ ච නිරුජ්ඣස්සති.

යසස වා පන යත් වේදනාකඛ්ඤෝ නිරුජ්ඣස්සති තස්ස තත් රූපකඛ්ඤෝ උපපජ්ජතිති: පඤ්චවොකාරා වචනනානං අරූපං¹ උපපජ්ජනනානං තෙසං තත් වේදනාකඛ්ඤෝ නිරුජ්ඣස්සති. නො ච තෙසං තත් රූපකඛ්ඤෝ උපපජ්ජති. පඤ්චවොකාරං උපපජ්ජනනානං තෙසං තත් වේදනාකඛ්ඤෝ ච නිරුජ්ඣස්සති, රූපකඛ්ඤෝ ච උපපජ්ජති.

38. යසස යත් වේදනාකඛ්ඤෝ උපපජ්ජති තස්ස තත් සංඤ්ඤාකඛ්ඤෝ නිරුජ්ඣස්සතිති: ආමනනා.

යසස වා පන යත් සංඤ්ඤාකඛ්ඤෝ නිරුජ්ඣස්සති තස්ස තත් වේදනාකඛ්ඤෝ උපපජ්ජතිති: චතුර්වොකාරා පඤ්චවොකාරා වචනනානං තෙසං තත් සංඤ්ඤාකඛ්ඤෝ නිරුජ්ඣස්සති, නො ච තෙසං තත් වේදනාකඛ්ඤෝ උපපජ්ජති. චතුර්වොකාරං පඤ්චවොකාරං උපපජ්ජනනානං තෙසං තත් සංඤ්ඤාකඛ්ඤෝ ච නිරුජ්ඣස්සති. වේදනාකඛ්ඤෝ ච උපපජ්ජති. (අනුලොම පුග්ගලොකාස)

1. අරූපානං තෙසං තත් - මජ්ඣං.

34. යම්කුට රූපස්කන්ධය උපදී නම් ඔහට වේදනාස්කන්ධය නිරුද්ධ වන්නේ ද යත්: එසේ යි.

තවද යම්කුට වේදනාස්කන්ධය නිරුද්ධ වන්නේ නම් ඔහට රූපස්කන්ධය උපදී ද යත්: ව්‍යුහ වන්නා වූ සියල්ලනට ද අරූපයෙහි උපදනවුනට ද යි ඔවුනට වේදනාස්කන්ධය නිරුද්ධ වන්නේ ය. ඔවුනට රූපස්කන්ධය නොද උපදී. පඤ්චොකාරයෙහි උපදනවුනට ද අසංඥාසන්ධියෙහි උපදනවුනට ද යි ඔවුනට වේදනාස්කන්ධය ද නිරුද්ධ වන්නේ ය. රූපස්කන්ධය ද උපදී.

35. යම්කුට වේදනාස්කන්ධය උපදී නම් ඔහට සංඥාස්කන්ධය නිරුද්ධ වන්නේ ද යත්: එසේ යි.

තවද යම්කුට සංඥාස්කන්ධය නිරුද්ධ වන්නේ නම් ඔහට වේදනාස්කන්ධය උපදී ද යත්: ව්‍යුහ වන්නා වූ සියල්ලනට ද අසංඥාසන්ධියෙහි උපදනවුනට ද යි ඔවුනට සංඥාස්කන්ධය නිරුද්ධ වන්නේ ය. ඔවුනට වේදනාස්කන්ධය නොද උපදී. චතුරොකාරයෙහි ද පඤ්චොකාරයෙහි ද උපදනා වූ ඔවුනට සංඥාස්කන්ධය ද නිරුද්ධ වන්නේ ය. වේදනාස්කන්ධය ද උපදී. (අනුලොම පුද්ගල යි.)

36. යම් තැනෙක රූපස්කන්ධය උපදී නම්...
(අනුලොමාවකාශ යි.)

37. යම්කුට යම් තැනෙක රූපස්කන්ධය උපදී නම් ඔහට එහි වේදනාස්කන්ධය නිරුද්ධ වන්නේ ද යත්: අසංඥාසන්ධියෙහි උපදනා වූ ඔවුනට එහි රූපස්කන්ධය උපදී. ඔවුනට එහි වේදනාස්කන්ධය නොද නිරුද්ධ වන්නේ ය. පඤ්චොකාරයෙහි උපදනා වූ ඔවුනට එහි රූපස්කන්ධය ද උපදී. වේදනාස්කන්ධය ද නිරුද්ධ වන්නේ යි.

තවද යම්කුට යම් තැනෙක වේදනාස්කන්ධය නිරුද්ධ වන්නේ නම් ඔහට එහි රූපස්කන්ධය උපදී ද යත්: පඤ්චොකාරයෙන් ව්‍යුහ වන්නාවුනට ද අරූපයෙහි උපදනවුනට ද යි ඔවුනට එහි වේදනාස්කන්ධය නිරුද්ධ වන්නේ ය. ඔවුනට එහි රූපස්කන්ධය නොද උපදී. පඤ්චොකාරයෙහි උපදනවුනට එහි වේදනාස්කන්ධය ද නිරුද්ධ වන්නේ ය. රූපස්කන්ධය ද උපදී.

38. යම්කුට යම් තැනෙක වේදනාස්කන්ධය උපදී නම් ඔහට එහි සංඥාස්කන්ධය නිරුද්ධ වන්නේ ද යත්: එසේ යි.

තවද යම්කුට යම් තැනෙක සංඥාස්කන්ධය නිරුද්ධ වන්නේ නම් ඔහට එහි වේදනාස්කන්ධය උපදී ද යත්: චතුරොකාරයෙන් ද පඤ්චොකාරයෙන් ද ව්‍යුහ වන්නා වූ ඔවුනට එහි සංඥාස්කන්ධය නිරුද්ධ වන්නේ ය. ඔවුනට එහි වේදනාස්කන්ධය නොද උපදී. චතුරොකාරයෙහි ද පඤ්චොකාරයෙහි ද උපදනා වූ ඔවුනට එහි සංඥාස්කන්ධය ද නිරුද්ධ වන්නේ ය. වේදනාස්කන්ධය ද උපදී. (අනුලොම පුද්ගලාවකාශ යි.)

39. යස්ස රූපකඛ්ඤෝ නුප්පජ්ඣති තස්ස වේදනාකඛ්ඤෝ න නිරුජ්ඣතිස්සතිති: සබ්බස්සං වචනානාං, අරූපං උපපජ්ජනානාං තෙසං රූපකඛ්ඤෝ නුප්පජ්ජති. නො ච තෙසං වේදනාකඛ්ඤෝ න නිරුජ්ඣතිස්සති. පරිනිබ්බනානාං තෙසං රූපකඛ්ඤෝ ච නුප්පජ්ජති වේදනාකඛ්ඤෝ ච න නිරුජ්ඣතිස්සති.

යස්ස වා පන වේදනාකඛ්ඤෝ න නිරුජ්ඣතිස්සති තස්ස රූපකඛ්ඤෝ නුප්පජ්ඣතිති: ආමනා.

40. යස්ස වේදනාකඛ්ඤෝ නුප්පජ්ඣති තස්ස සඤ්ඤාකඛ්ඤෝ න නිරුජ්ඣතිස්සතිති: සබ්බස්සං වචනානාං, අසඤ්ඤාසත්තං උපපජ්ජනානාං තෙසං වේදනාකඛ්ඤෝ නුප්පජ්ජති. නො ච තෙසං සඤ්ඤාකඛ්ඤෝ න නිරුජ්ඣතිස්සති. පරිනිබ්බනානාං තෙසං වේදනාකඛ්ඤෝ ච නුප්පජ්ජති. සඤ්ඤාකඛ්ඤෝ න නිරුජ්ඣතිස්සති.

යස්ස වා පන සඤ්ඤාකඛ්ඤෝ න නිරුජ්ඣතිස්සති, තස්ස වේදනාකඛ්ඤෝ නුප්පජ්ඣතිති: ආමනා. (පච්චතීක පුග්ගල)

41. යත් රූපකඛ්ඤෝ නුප්පජ්ඣති -පෙ- (පච්චතීක ඕනාස)

42. යස්ස යත් රූපකඛ්ඤෝ නුප්පජ්ඣති තස්ස තත් වේදනාකඛ්ඤෝ න නිරුජ්ඣතිස්සතිති: පඤ්චොකාරා වචනානාං, අරූපං උපපජ්ජනානාං තෙසං තත් රූපකඛ්ඤෝ නුප්පජ්ජති. නො ච තෙසං තත් වේදනාකඛ්ඤෝ න නිරුජ්ඣතිස්සති, පරිනිබ්බනානාං අසඤ්ඤාසත්තා වචනානාං තෙසං තත් රූපකඛ්ඤෝ ච නුප්පජ්ජති, වේදනාකඛ්ඤෝ ච න නිරුජ්ඣතිස්සති.

යස්ස වා පන යත් වේදනාකඛ්ඤෝ න නිරුජ්ඣතිස්සති තස්ස තත් රූපකඛ්ඤෝ නුප්පජ්ඣතිති: අසඤ්ඤාසත්තං උපපජ්ජනානාං තෙසං තත් වේදනාකඛ්ඤෝ න නිරුජ්ඣතිස්සති. නො ච තෙසං තත් රූපකඛ්ඤෝ නුප්පජ්ජති. පරිනිබ්බනානාං අසඤ්ඤාසත්තා වචනානාං තෙසං තත් වේදනාකඛ්ඤෝ ච න නිරුජ්ඣතිස්සති. රූපකඛ්ඤෝ ච නුප්පජ්ජති.

43. යස්ස යත් වේදනාකඛ්ඤෝ නුප්පජ්ඣති තස්ස තත් සඤ්ඤාකඛ්ඤෝ න නිරුජ්ඣතිස්සතිති: චතුරොකාරා පඤ්චොකාරා වචනානාං තෙසං තත් වේදනාකඛ්ඤෝ නුප්පජ්ජති. නො ච තෙසං තත් සඤ්ඤාකඛ්ඤෝ න නිරුජ්ඣතිස්සති. පරිනිබ්බනානාං අසඤ්ඤාසත්තානාං තෙසං තත් වේදනාකඛ්ඤෝ ච නුප්පජ්ජති. සඤ්ඤාකඛ්ඤෝ ච න නිරුජ්ඣතිස්සති.

යස්ස වා පන යත් සඤ්ඤාකඛ්ඤෝ න නිරුජ්ඣතිස්සති තස්ස තත් වේදනාකඛ්ඤෝ නුප්පජ්ඣතිති: ආමනා. (පච්චතීක පුග්ගලොකාස)

පච්චප්පනානාගතවාරො.

39. යම්කුට රූපස්කන්ධය නූපදී නම් ඔහුට වෛද්‍යාස්කන්ධය නිරුද්ධ නොවන්නේ ද යත්: ව්‍යුහ වන්නා වූ සියල්ලන්ට ද අරූපයෙහි උපදනවුනට දැයි ඔවුනට රූපස්කන්ධය නූපදී. ඔවුනට වෛද්‍යාස්කන්ධය නොද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය. පිරිනිවේන්නා වූ ඔවුනට රූපස්කන්ධය ද නූපදී. වෛද්‍යාස්කන්ධය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ යි.

තවද යම්කුට වෛද්‍යාස්කන්ධය නිරුද්ධ නො වන්නේ නම් ඔහුට රූපස්කන්ධය නූපදී ද යත්: එසේ යි.

40. යම්කුට වෛද්‍යාස්කන්ධය නූපදී නම් ඔහුට සංඥාස්කන්ධයද නිරුද්ධ නො වන්නේ ද යත්: ව්‍යුහ වන්නා වූ සියල්ලන්ට ද අසංඥාස්කන්ධයෙහි උපදනවුනට දැයි ඔවුනට වෛද්‍යාස්කන්ධය නූපදී. ඔවුනට සංඥාස්කන්ධය නොද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය. පිරිනිවේන්නා වූ ඔවුනට වෛද්‍යාස්කන්ධය ද නූපදී. සංඥාස්කන්ධය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ යි.

තවද යම්කුට සංඥාස්කන්ධය නිරුද්ධ නො වන්නේ නම් ඔහුට වෛද්‍යාස්කන්ධය නූපදී ද යත්: එසේ යි. (ප්‍රත්‍යානික පුද්ගල යි.)

41. යම් තැනෙක රූපස්කන්ධය නූපදී නම් ... (ප්‍රත්‍යානිකාවකාශ යි.)

42. යම්කුට යම් තැනෙක රූපස්කන්ධය නූපදී නම් ඔහුට එහි වෛද්‍යාස්කන්ධය නිරුද්ධ නො වන්නේ ද යත්: පඤ්චොකාරයෙන් ව්‍යුහ වන්නවුනට ද අරූපයෙහි උපදනවුනට දැයි ඔවුනට එහි රූපස්කන්ධය නූපදී. ඔවුනට එහි වෛද්‍යාස්කන්ධය නොද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය. පිරිනිවේන්නවුනට ද අසංඥාස්කන්ධයෙන් ව්‍යුහ වන්නවුනට දැයි ඔවුනට එහි රූපස්කන්ධය ද නූපදී. වෛද්‍යාස්කන්ධය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ යි.

තවද යම්කුට යම් තැනෙක වෛද්‍යාස්කන්ධය නිරුද්ධ නො වන්නේ නම් ඔහුට එහි රූපස්කන්ධය නූපදී ද යත්: අසංඥාස්කන්ධයෙහි උපදනා වූ ඔවුනට එහි වෛද්‍යාස්කන්ධය නිරුද්ධ නො වන්නේ ය. ඔවුනට එහි රූපස්කන්ධය නොද නූපදී. පිරිනිවේන්නවුනට ද අසංඥාස්කන්ධයෙන් ව්‍යුහ වන්නවුනට දැයි ඔවුනට එහි වෛද්‍යාස්කන්ධය ද නිරුද්ධ නො වන්නේය, රූපස්කන්ධය ද නූපදී.

43. යම්කුට යම් තැනෙක වෛද්‍යාස්කන්ධය නූපදී නම් ඔහුට එහි සංඥාස්කන්ධය නිරුද්ධ නො වන්නේ ද යත්: චතුරොකාරයෙන් ද පඤ්චොකාරයෙන් ද ව්‍යුහ වන්නා වූ ඔවුනට එහි වෛද්‍යාස්කන්ධය නූපදී. ඔවුනට එහි සංඥාස්කන්ධය නොද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය. පිරිනිවේන්නවුනට ද අසංඥාස්කන්ධයෙන් වූ ඔවුනට එහි වෛද්‍යාස්කන්ධය නූපදී. සංඥාස්කන්ධය ද නිරුද්ධ නො වන්නේය.

තවද යම්කුට යම් තැනෙක සංඥාස්කන්ධය නිරුද්ධ නො වන්නේ නම් ඔහුට එහි වෛද්‍යාස්කන්ධය නූපදී ද යත්: එසේ යි. (ප්‍රත්‍යානික පුද්ගලාවකාශ යි.)

ප්‍රත්‍යක්ෂන්තානාගතවාර යි.

44. යස්ස රූපකඛ්ඤාං උප්පජ්ඣත්තං තස්ස වේදනාකඛ්ඤාං නිරු-
ජ්ඣකිස්සතිති: පරිනිබ්බන්තානං තෙසං රූපකඛ්ඤාං උප්පජ්ඣත්තං.
නො ච තෙසං වේදනාකඛ්ඤාං නිරුජ්ඣකිස්සති. ඉතරෙසං තෙසං
රූපකඛ්ඤාං ච උප්පජ්ඣත්තං, වේදනාකඛ්ඤාං ච නිරුජ්ඣකිස්සති.

යස්ස වා පන වේදනාකඛ්ඤාං නිරුජ්ඣකිස්සති තස්ස රූප-
කඛ්ඤාං උප්පජ්ඣත්තාති; ආමන්තා.

45. යස්ස වේදනාකඛ්ඤාං උප්පජ්ඣත්තං තස්ස සංඝස්සකඛ්ඤාං
නිරුජ්ඣකිස්සතිති: පරිනිබ්බන්තානං තෙසං වේදනාකඛ්ඤාං උප්පජ්ඣත්තං.
නො ච තෙසං සංඝස්සකඛ්ඤාං නිරුජ්ඣකිස්සති. ඉතරෙසං තෙසං
වේදනාකඛ්ඤාං ච උප්පජ්ඣත්තං, සංඝස්සකඛ්ඤාං ච නිරුජ්ඣකිස්සති.

යස්ස වා පන සංඝස්සකඛ්ඤාං නිරුජ්ඣකිස්සති තස්ස වේදනා-
කඛ්ඤාං උප්පජ්ඣත්තාති: ආමන්තා. (අනුලොම පුග්ගල)

46. යත් රූපකඛ්ඤාං උප්පජ්ඣත්තං -පෙ- (අනුලොම ඕකාස)

47. යස්ස යත් රූපකඛ්ඤාං උප්පජ්ඣත්තං තස්ස තත් වේදනා-
කඛ්ඤාං නිරුජ්ඣකිස්සතිති: පඤ්චොකාරො පරිනිබ්බන්තානං අසංඝස්ස-
සන්තානං තෙසං තත් රූපකඛ්ඤාං උප්පජ්ඣත්තං. නො ච තෙසං
තත් වේදනාකඛ්ඤාං නිරුජ්ඣකිස්සති. ඉතරෙසං පඤ්චොකාරානං
තෙසං තත් රූපකඛ්ඤාං ච උප්පජ්ඣත්තං, වේදනාකඛ්ඤාං ච නිරු-
ජ්ඣකිස්සති.

යස්ස වා පන යත් වේදනාකඛ්ඤාං නිරුජ්ඣකිස්සති තස්ස
තත් රූපකඛ්ඤාං උප්පජ්ඣත්තාති: සුඛාවාසං උපපජ්ජන්තානං,
අරූපානං තෙසං තත් වේදනාකඛ්ඤාං නිරුජ්ඣකිස්සති. නො ච
තෙසං තත් රූපකඛ්ඤාං උප්පජ්ඣත්තං. ඉතරෙසං පඤ්චොකාරානං
තෙසං තත් වේදනාකඛ්ඤාං ච නිරුජ්ඣකිස්සති, රූපකඛ්ඤාං ච
උප්පජ්ඣත්තං.

48. යස්ස යත් වේදනාකඛ්ඤාං උප්පජ්ඣත්තං තස්ස තත්
සංඝස්සකඛ්ඤාං නිරුජ්ඣකිස්සතිති: පරිනිබ්බන්තානං තෙසං තත්
වේදනාකඛ්ඤාං උප්පජ්ඣත්තං. නො ච තෙසං තත් සංඝස්සකඛ්ඤාං
නිරුජ්ඣකිස්සති. ඉතරෙසං චතුර්වොකාරානං පඤ්චොකාරානං තෙසං
තත් වේදනාකඛ්ඤාං ච උප්පජ්ඣත්තං, සංඝස්සකඛ්ඤාං ච නිරුජ්ඣකිස්සති.

යස්ස වා පන යත් සංඝස්සකඛ්ඤාං නිරුජ්ඣකිස්සති තස්ස තත්
වේදනාකඛ්ඤාං උප්පජ්ඣත්තාති: සුඛාවාසං උපපජ්ජන්තානං තෙසං
තත් සංඝස්සකඛ්ඤාං නිරුජ්ඣකිස්සති. නො ච තෙසං තත් වේදනා-
කඛ්ඤාං උප්පජ්ඣත්තං. ඉතරෙසං චතුර්වොකාරානං, පඤ්චොකාරානං
තෙසං තත් සංඝස්සකඛ්ඤාං ච නිරුජ්ඣකිස්සති, වේදනාකඛ්ඤාං ච
උප්පජ්ඣත්තං. (අනුලොම පුග්ගලොකාස)

49. යස්ස රූපකඛ්ඤාං උප්පජ්ඣත්තං තස්ස වේදනාකඛ්ඤාං
නිරුජ්ඣකිස්සතිති: තත්.

44. යමකුට රූපස්කන්ධය උපන්නේ නම් ඔහුට වේදනාස්කන්ධය නිරුද්ධ වන්නේ ද යත්: පිරිනිවේන්නා වූ ඔවුනට රූපස්කන්ධය උපන්නේ ය. ඔවුනට වේදනාස්කන්ධය නොද නිරුද්ධ වන්නේ ය. සෙසු ඔවුනට රූපස්කන්ධය ද උපන්නේ ය, වේදනාස්කන්ධය ද නිරුද්ධ වන්නේ යි.

තවද යමකුට වේදනාස්කන්ධය නිරුද්ධ වන්නේ නම් ඔහුට රූපස්කන්ධය උපන්නේ ද යත්: එසේ යි.

45. යමකුට වේදනාස්කන්ධය උපන්නේ නම් ඔහුට සංඥාස්කන්ධය නිරුද්ධ වන්නේ ද යත්: පිරිනිවේන්නා වූ ඔවුනට වේදනාස්කන්ධය උපන්නේ ය. ඔවුනට සංඥාස්කන්ධය නොද නිරුද්ධ වන්නේ ය. සෙසු ඔවුනට වේදනාස්කන්ධය ද උපන්නේ ය, සංඥාස්කන්ධය ද නිරුද්ධ වන්නේ යි.

තවද යමකුට සංඥාස්කන්ධය නිරුද්ධ වන්නේ නම් ඔහුට වේදනාස්කන්ධය උපන්නේ ද යත්: එසේ යි. (අනුලොම පුද්ගල යි.)

46. යම් තැනෙක රූපස්කන්ධය උපන්නේ නම් ...
(අනුලොමාවකාශ යි.)

47. යමකුට යම් තැනෙක රූපස්කන්ධය උපන්නේ නම් ඔහුට එහි වේදනාස්කන්ධය නිරුද්ධ වන්නේ ද යත්: පඤ්චොකාරයෙහි පිරිනිවේන්නාවට ද අසංඥාසන්ධියට ද යි ඔවුනට එහි රූපස්කන්ධය උපන්නේ යි. ඔවුනට එහි වේදනාස්කන්ධය නොද නිරුද්ධ වන්නේ ය. පඤ්චොකාර වූ සෙසු ඔවුනට එහි රූපස්කන්ධය ද උපන්නේ ය. වේදනාස්කන්ධය ද නිරුද්ධ වන්නේ යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක වේදනාස්කන්ධය නිරුද්ධ වන්නේ නම් ඔහුට එහි රූපස්කන්ධය උපන්නේ ද යත්: ශුද්ධාචායයෙහි උපදනාවට ද අරුදයට ද යි ඔවුනට එහි වේදනාස්කන්ධය නිරුද්ධ වන්නේ ය. ඔවුනට එහි රූපස්කන්ධය නොද උපන්නේ ය. පඤ්චොකාර වූ සෙසු ඔවුනට එහි වේදනාස්කන්ධය ද නිරුද්ධ වන්නේ ය, රූපස්කන්ධය ද උපන්නේ යි.

48. යමකුට යම් තැනෙක වේදනාස්කන්ධය උපන්නේ නම් ඔහුට එහි සංඥාස්කන්ධය නිරුද්ධ වන්නේ ද යත්: පිරිනිවේන්නා වූ ඔවුනට එහි වේදනාස්කන්ධය උපන්නේ ය. ඔවුනට එහි සංඥාස්කන්ධය නොද නිරුද්ධ වන්නේ ය. සෙසු චතුරොකාරයන්ට ද පඤ්චොකාරයන්ට ද යි ඔවුනට එහි වේදනාස්කන්ධය ද උපන්නේ ය, සංඥාස්කන්ධය ද නිරුද්ධ වන්නේ යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක සංඥාස්කන්ධය නිරුද්ධ වන්නේ නම් ඔහුට එහි වේදනාස්කන්ධය උපන්නේ ද යත්: ශුද්ධාචායයෙහි උපදනා වූ ඔවුනට එහි සංඥාස්කන්ධය නිරුද්ධ වන්නේ ය. ඔවුනට එහි වේදනාස්කන්ධය නොද උපන්නේ ය. සෙසු චතුරොකාරයන්ට ද පඤ්චොකාරයන්ට ද යි ඔවුනට එහි සංඥාස්කන්ධය ද නිරුද්ධ වන්නේ ය, වේදනාස්කන්ධය ද උපන්නේ යි. (අනුලොම පුද්ගලාවකාශ යි.)

49. යමකුට රූපස්කන්ධය නූපන්නේ නම් ඔහුට වේදනාස්කන්ධය නිරුද්ධ නොවන්නේ ද යත්: නැති.

යසස් වා පන වෙදනාකඛ්ඤෝ න නිරුජ්ඣක්ඛස්සති තස්ස රූපකඛ්ඤෝ නුප්පජ්ජාති: උප්පජ්ජත්.

50. යසස් වෙදනාකඛ්ඤෝ නුප්පජ්ජත් තස්ස සඤ්ඤාකඛ්ඤෝ න නිරුජ්ඣක්ඛස්සති: තස්සී.

යසස් වා පන සඤ්ඤාකඛ්ඤෝ න නිරුජ්ඣක්ඛස්සති තස්ස වෙදනාකඛ්ඤෝ නුප්පජ්ජාති: උප්පජ්ජත්. (පච්චනික පුග්ගල)

51. යත් රූපකඛ්ඤෝ නුප්පජ්ජත් -පෙ- (පච්චනික ඔකාස)

52. යසස් යත් රූපකඛ්ඤෝ නුප්පජ්ජත් තස්ස තත් වෙදනාකඛ්ඤෝ න නිරුජ්ඣක්ඛස්සති: සුඛවාසං උපපජ්ජන්තානං, අරූපානං තෙසං තත් රූපකඛ්ඤෝ නුප්පජ්ජත්. නො ච තෙසං තත් වෙදනාකඛ්ඤෝ න නිරුජ්ඣක්ඛස්සති. සුඛවාසෙ පරිනිබ්බන්තානං අරූපෙ පරිනිබ්බන්තානං තෙසං තත් රූපකඛ්ඤෝ ච නුප්පජ්ජත්, වෙදනාකඛ්ඤෝ ච න නිරුජ්ඣක්ඛස්සති.

යසස් වා පන යත් වෙදනාකඛ්ඤෝ න නිරුජ්ඣක්ඛස්සති තස්ස තත් රූපකඛ්ඤෝ නුප්පජ්ජාති: පඤ්චොකාරෙ පරිනිබ්බන්තානං, අසඤ්ඤාසන්තානං තෙසං තත් වෙදනාකඛ්ඤෝ න නිරුජ්ඣක්ඛස්සති. නො ච තෙසං තත් රූපකඛ්ඤෝ නුප්පජ්ජත්. සුඛවාසෙ පරිනිබ්බන්තානං, අරූපෙ පරිනිබ්බන්තානං තෙසං තත් වෙදනාකඛ්ඤෝ ච න නිරුජ්ඣක්ඛස්සති, රූපකඛ්ඤෝ ච නුප්පජ්ජත්.

53. යසස් යත් වෙදනාකඛ්ඤෝ නුප්පජ්ජත් තස්ස තත් සඤ්ඤාකඛ්ඤෝ න නිරුජ්ඣක්ඛස්සති: සුඛවාසං උපපජ්ජන්තානං තෙසං තත් වෙදනාකඛ්ඤෝ නුප්පජ්ජත්. නො ච තෙසං තත් සඤ්ඤාකඛ්ඤෝ න නිරුජ්ඣක්ඛස්සති. සුඛවාසෙ පරිනිබ්බන්තානං අසඤ්ඤාසන්තානං තෙසං තත් වෙදනාකඛ්ඤෝ ච නුප්පජ්ජත්, සඤ්ඤාකඛ්ඤෝ ච න නිරුජ්ඣක්ඛස්සති.

යසස් වා පන යත් සඤ්ඤාකඛ්ඤෝ න නිරුජ්ඣක්ඛස්සති තස්ස තත් වෙදනාකඛ්ඤෝ නුප්පජ්ජාති: පරිනිබ්බන්තානං තෙසං තත් සඤ්ඤාකඛ්ඤෝ න නිරුජ්ඣක්ඛස්සති. නො ච තෙසං තත් වෙදනාකඛ්ඤෝ නුප්පජ්ජත්. සුඛවාසෙ පරිනිබ්බන්තානං අසඤ්ඤාසන්තානං තෙසං තත් සඤ්ඤාකඛ්ඤෝ ච න නිරුජ්ඣක්ඛස්සති, වෙදනාකඛ්ඤෝ ච නුප්පජ්ජත්. (පච්චනික පුග්ගලොකාස)

අභිකානාගතවාරො.

උප්පාද නිරොධවාරො නිවසීතො.

තවද යමකුට වේදනාස්කන්ධය නිරුද්ධ නොවන්නේ නම් ඔහුට රූපස්කන්ධය නූපන්නේ ද යත් : උපන්නේ යි.

50. යමකුට වේදනාස්කන්ධය නූපන්නේ නම් ඔහුට සංඥාස්කන්ධය නිරුද්ධ නො වන්නේ ද යත් : නැති.

තවද යමකුට සංඥාස්කන්ධය නිරුද්ධ නොවන්නේ නම් ඔහුට වේදනාස්කන්ධය නූපන්නේ ද යත් : උපන්නේ යි. (ප්‍රත්‍යානික පුද්ගල යි.)

51. යම් තැනෙක රූපස්කන්ධය නූපන්නේ නම් ... (ප්‍රත්‍යානිකාවකාශ යි.)

52. යමකුට යම් තැනෙක රූපස්කන්ධය නූපන්නේ නම් ඔහුට එහි වේදනාස්කන්ධය නිරුද්ධ නො වන්නේ ද යත් : ශුද්ධා-වාසයෙහි උපදනවුනට ද අරූපයනට ද යි ඔවුනට එහි රූපස්කන්ධය නූපන්නේ ය. ඔවුනට එහි වේදනාස්කන්ධය නොද නිරුද්ධ නො වන්නේය. ශුද්ධාවාසයෙහි පිරිනිවේන්නවුනට ද අරූපයෙහි පිරි-නිවේන්නවුනට ද යි ඔවුනට එහි රූපස්කන්ධය නූපන්නේ ය, වේදනා-ස්කන්ධය ද නිරුද්ධ නොවන්නේ යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක වේදනාස්කන්ධය නිරුද්ධ නො වන්නේ නම් ඔහුට එහි රූපස්කන්ධය නූපන්නේ ද යත් : පඤ්චොකාරයෙහි පිරිනිවේන්නවුනට ද අසංඥස්කන්ධයනට ද යි ඔවුනට එහි වේදනාස්කන්ධය නිරුද්ධ නො වන්නේ ය. ඔවුනට එහි රූප-ස්කන්ධය නොද නූපන්නේ ය. ශුද්ධාවාසයෙහි පිරිනිවේන්නවුනට ද අරූපයෙහි පිරිනිවේන්නවුනට ද යි ඔවුනට එහි වේදනාස්කන්ධය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය, රූපස්කන්ධය ද නූපන්නේ යි.

53. යමකුට යම් තැනෙක වේදනාස්කන්ධය නූපන්නේ නම් ඔහුට එහි සංඥාස්කන්ධය නිරුද්ධ නො වන්නේ ද යත් : ශුද්ධා-වාසයෙහි උපදනා වූ ඔවුනට එහි වේදනාස්කන්ධය නූපන්නේ ය. ඔවුනට එහි සංඥාස්කන්ධය නොද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය. ශුද්ධා-වාසයෙහි පිරිනිවේන්නවුනට ද අසංඥස්කන්ධයනට ද යි ඔවුනට එහි වේදනාස්කන්ධය ද නූපන්නේ ය. සංඥාස්කන්ධය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ යි.

යමකුට යම් තැනෙක සංඥාස්කන්ධය නිරුද්ධ නො වන්නේ නම් ඔහුට එහි වේදනාස්කන්ධය නූපන්නේ ද යත් : පිරිනිවේන්නා වූ ඔවුනට එහි සංඥාස්කන්ධය නිරුද්ධ නො වන්නේ ය. ඔවුනට එහි වේදනාස්කන්ධය නොද නූපන්නේ ය. ශුද්ධාවාසයෙහි පිරි-නිවේන්නවුනට ද අසංඥස්කන්ධයනට ද යි ඔවුනට එහි සංඥාස්කන්ධය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය, වේදනාස්කන්ධය ද නූපන්නේ ය. (ප්‍රත්‍යානික පුද්ගලාවකාශ යි.)

අනිත්‍යානුගතවාර යි.

උත්පාද නිරෝධවාර නිමි.

5. පරිඤ්ඤාචාරය

1. යමෙක් රූපස්කන්ධය පිරිසිඳ දැනී නම් හෙතෙම වේදනාස්කන්ධය පිරිසිඳ දැනී ද යත් : එසේ යි.

තවද යමෙක් වේදනාස්කන්ධය පිරිසිඳ දැනී නම් හෙතෙම රූපස්කන්ධය පිරිසිඳ දැනී ද යත් : එසේ යි.

2. යමෙක් රූපස්කන්ධය පිරිසිඳ නො දැනී නම් හෙතෙම වේදනාස්කන්ධය පිරිසිඳ නො දැනී ද යත් : එසේ යි.

තවද යමෙක් වේදනාස්කන්ධය පිරිසිඳ නො දැනී නම් හෙතෙම රූපස්කන්ධය පිරිසිඳ නො දැනී ද යත් : එසේ යි.

ප්‍රත්‍යක්ෂත්වචාරය යි.

3. යමෙක් රූපස්කන්ධය පිරිසිඳ දන්නේ නම් හෙතෙම වේදනාස්කන්ධය පිරිසිඳ දන්නේ ද යත් : එසේ යි.

තවද යමෙක් වේදනාස්කන්ධය පිරිසිඳ දන්නේ නම් හෙතෙම රූපස්කන්ධය පිරිසිඳ දන්නේ ද යත් : එසේ යි.

4. යමෙක් රූපස්කන්ධය පිරිසිඳ නො දන්නේ නම් හෙතෙම වේදනාස්කන්ධය පිරිසිඳ නො දන්නේ ද යත් : එසේ යි.

තවද යමෙක් වේදනාස්කන්ධය පිරිසිඳ නො දන්නේ නම් හෙතෙම රූපස්කන්ධය පිරිසිඳ නො දන්නේ ද යත් : එසේ යි.

අභිතචාරය යි.

5. යමෙක් රූපස්කන්ධය පිරිසිඳ දන්නේ නම් හෙතෙම වේදනාස්කන්ධය පිරිසිඳ දන්නේ ද යත් : එසේ යි.

තවද යමෙක් වේදනාස්කන්ධය පිරිසිඳ දන්නේ නම් හෙතෙම රූපස්කන්ධය පිරිසිඳ දන්නේ ද යත් : එසේ යි.

6. යමෙක් රූපස්කන්ධය පිරිසිඳ නො දන්නේ නම් හෙතෙම වේදනාස්කන්ධය පිරිසිඳ නො දන්නේ ද යත් : එසේ යි.

තවද යමෙක් වේදනාස්කන්ධය පිරිසිඳ නො දන්නේ නම් හෙතෙම රූපස්කන්ධය පිරිසිඳ නො දන්නේ ද යත් : එසේ යි.

අනාගතචාරය යි.

7. යො රූපකඛ්ඤං පරිජානාති යො වෙදනාකඛ්ඤං පරිජානිත්වා¹ති: නො.

යො චා පන වෙදනාකඛ්ඤං පරිජානිත්ව යො රූපකඛ්ඤං පරිජානාතිති: නො.

8. යො රූපකඛ්ඤං න පරිජානාති යො වෙදනාකඛ්ඤං න පරිජානිත්වාති: අරහා රූපකඛ්ඤං න පරිජානාති. නො ච වෙදනාකඛ්ඤං න පරිජානිත්ව. අග්ගමග්ගසමඛගී අරහත්තඤ්ඤි යපෙතො අවසෙසා පුග්ගලා රූපකඛ්ඤං ච න පරිජානන්ති. වෙදනාකඛ්ඤං ඤාති න පරිජානන්ති.

යො චා පන වෙදනාකඛ්ඤං න පරිජානිත්ව, යො රූපකඛ්ඤං න පරිජානාතිති: අග්ගමග්ගසමඛගී වෙදනාකඛ්ඤං න පරිජානිත්ව, නො ච රූපකඛ්ඤං න පරිජානාති. අග්ගමග්ගසමඛගී අරහත්තඤ්ඤි යපෙතො අවසෙසා පුග්ගලා වෙදනාකඛ්ඤං ඤාති න පරිජානන්ති. රූපකඛ්ඤං ඤාති න පරිජානන්ති.

පච්චුප්පන්තාතිතවාරො.

9. යො රූපකඛ්ඤං පරිජානාති, යො වෙදනාකඛ්ඤං පරිජානිස්සතිති: නො.

යො චා පන වෙදනාකඛ්ඤං පරිජානිස්සති, යො රූපකඛ්ඤං පරිජානාතිති: නො.

10. යො රූපකඛ්ඤං න පරිජානාති යො වෙදනාකඛ්ඤං න පරිජානිස්සතිති: යෙ මග්ගං පටිලභිස්සන්ති තෙ රූපකඛ්ඤං න පරිජානන්ති, නො ච වෙදනාකඛ්ඤං න පරිජානිස්සන්ති. අරහා, යෙ ච පුට්ඨජානා මග්ගං න පටිලභිස්සන්ති, තෙ රූපකඛ්ඤං ච න පරිජානන්ති. වෙදනාකඛ්ඤං ඤාති න පරිජානිස්සන්ති.

යො චා පන වෙදනාකඛ්ඤං න පරිජානිස්සති යො රූපකඛ්ඤං න පරිජානාතිති: අග්ගමග්ගසමඛගී වෙදනාකඛ්ඤං න පරිජානිස්සති. නො ච රූපකඛ්ඤං න පරිජානාති. අරහා, යෙ ච පුට්ඨජානා මග්ගං න පටිලභිස්සන්ති, තෙ වෙදනාකඛ්ඤං ඤාති න පරිජානිස්සන්ති. රූපකඛ්ඤං ඤාති න පරිජානන්ති.

පච්චුප්පන්තානාගතවාරො.

1. 'පරිජානිත්වං' යි බහුවචන වියයුතු. එහෙත් හැම පිටපතක ම 'පරිජානිත්ව' යි තිබේ.

7. යමෙක් රූපස්කන්ධය පිරිසිදු දැන නම් හෙතෙම වෙදනාස්කන්ධය පිරිසිදු දන්නේ ද යත් : නො දන්නේ යි.

තවද යමෙක් වෙදනාස්කන්ධය පිරිසිදු දන්නේ නම් හෙතෙම රූපස්කන්ධය පිරිසිදු දැන ද යත් : නො දනී.

8. යමෙක් රූපස්කන්ධය පිරිසිදු නො දැන නම් හෙතෙම වෙදනාස්කන්ධය පිරිසිදු නො දන්නේ ද යත් : රහත් තෙමේ රූපස්කන්ධය පිරිසිදු නො දනී. වෙදනාස්කන්ධය නොද පිරිසිදු නො දන්නේ ය. අර්හන්මාර්ගස්ථයා ද රහතුන්වහන්සේ ද කබා අවශෙෂ පුද්ගලයෝ රූපස්කන්ධය ද පිරිසිදු නො දනිත්. වෙදනාස්කන්ධය ද පිරිසිදු නො දනිත්.

තවද යමෙක් වෙදනාස්කන්ධය පිරිසිදු නො දන්නේ නම් හෙතෙම රූපස්කන්ධය පිරිසිදු නො දැන ද යත් : අර්හන්මාර්ගස්ථයා වෙදනාස්කන්ධය පිරිසිදු නො දන්නේ ය. රූපස්කන්ධය නොද පිරිසිදු නො දනී. අර්හන්මාර්ගස්ථයා ද රහතුන් වහන්සේ ද කබා අවශෙෂ පුද්ගලයෝ වෙදනාස්කන්ධය ද පිරිසිදු නො දනිත්. රූපස්කන්ධය ද පිරිසිදු නො දනිත්.

ප්‍රත්‍යක්ෂන්තානිතවාර යි.

9. යමෙක් රූපස්කන්ධය පිරිසිදු දැන නම් හෙතෙම වෙදනාස්කන්ධය පිරිසිදු දන්නේ ද යත් : නො දන්නේ යි.

තවද යමෙක් වෙදනාස්කන්ධය පිරිසිදු දන්නේ නම් හෙතෙම රූපස්කන්ධය පිරිසිදු දැන ද යත් : නො දනී.

10. යමෙක් රූපස්කන්ධය පිරිසිදු නො දැන නම් හෙතෙම වෙදනාස්කන්ධය පිරිසිදු නො දන්නේ ද යත් : යම් කෙනෙක් මාර්ගය පිළිලබන්නාහු නම් ඔහු රූපස්කන්ධය පිරිසිදු නො දනිත්. වෙදනාස්කන්ධය නොද පිරිසිදු නො දන්නෝ ය. අර්හත් තෙමේ ද, යම් පෘථග්ජන කෙනෙක් මාර්ගය නො පිළිලබන්නාහු නම් ඔහු ද රූපස්කන්ධය ද පිරිසිදු නො දනිත්. වෙදනාස්කන්ධය ද පිරිසිදු නො දන්නාහ.

තවද යමෙක් වෙදනාස්කන්ධය පිරිසිදු නො දන්නේ නම් හෙතෙම රූපස්කන්ධය පිරිසිදු නො දැන ද යත් : අර්හන්මාර්ගස්ථයා වෙදනාස්කන්ධය පිරිසිදු නො දන්නේ ය. රූපස්කන්ධය නොද පිරිසිදු නො දනී. අර්හත් තෙමේ ද යම් පෘථග්ජන කෙනෙක් මාර්ගය නො පිළිලබන්නාහු නම් ඔහු ද වෙදනාස්කන්ධය ද පිරිසිදු නො දන්නාහ. රූපස්කන්ධය ද පිරිසිදු නො දනිත්.

ප්‍රත්‍යක්ෂන්තානාගතවාර යි.

11. යො රූපකඛන්ධං පරිජානිත් සො වෙදනාකඛන්ධං පරිජානිස්සතිති : නො.

යො වා පන වෙදනාකඛන්ධං පරිජානිස්සති සො රූපකඛන්ධං පරිජානිත්ති : නො.

12. යො රූපකඛන්ධං න පරිජානිත් සො වෙදනාකඛන්ධං න පරිජානිස්සතිති : යෙ මග්ගං පටිලභිස්සන්ති, තෙ රූපකඛන්ධං න පරිජානිත්, නො ව වෙදනාකඛන්ධං න පරිජානිස්සන්ති. අග්ගමග්ගසමඛගී යෙ ව පුට්ඨජජනා මග්ගං න පටිලභිස්සන්ති තෙ රූපකඛන්ධං න පරිජානිත්, වෙදනාකඛන්ධං න පරිජානිස්සන්ති.

යො වා පන වෙදනාකඛන්ධං න පරිජානිස්සති සො රූපකඛන්ධං න පරිජානිත්ති : අරහා වෙදනාකඛන්ධං න පරිජානිස්සති නො ව රූපකඛන්ධං න පරිජානිත්. අග්ගමග්ගසමඛගී යෙ ව පුට්ඨජජනා මග්ගං න පටිලභිස්සන්ති, තෙ වෙදනාකඛන්ධං න පරිජානිස්සන්ති, රූපකඛන්ධං න පරිජානිත්.

අතිතානාගතවාරො.

පරිඤ්ඤාවාරො නිට්ඨිතො.

ඛන්ධයමකං නිට්ඨිතං.

11. යමෙක් රූපස්කන්ධය පිරිසිදු දත්තේ නම් හෙතෙම වෙදනාස්කන්ධය පිරිසිදු දත්තේ ද යත් : නො දත්තේ යි.

තවද යමෙක් වෙදනාස්කන්ධය පිරිසිදු දත්තේ නම් හෙතෙම රූපස්කන්ධය පිරිසිදු දත්තේ ද යත් : නො දත්තේ යි.

12. යමෙක් රූපස්කන්ධය පිරිසිදු දත්තේ නම් හෙතෙම වෙදනාස්කන්ධය පිරිසිදු නො දත්තේ ද යත් : යම් කෙනෙක් මාර්ගය පිළිලබන්නාහු නම් ඔහු රූපස්කන්ධය පිරිසිදු නො දත්තේ. වෙදනාස්කන්ධය නොද පිරිසිදු නො දන්නාහ. අර්හත්මාර්ගස්ථයා ද යම් පාඨශ්ඡන කෙනෙක් මාර්ගය නො පිළිලබන්නාහු නම් ඔහු ද රූපස්කන්ධය ද පිරිසිදු නො දත්තේ. වෙදනාස්කන්ධය ද පිරිසිදු නො දන්නාහ.

තවද යමෙක් වෙදනාස්කන්ධය පිරිසිදු නො දත්තේ නම් හෙතෙම රූපස්කන්ධය පිරිසිදු නො දත්තේ ද යත් : රහත් තෙමේ වෙදනාස්කන්ධය පිරිසිදු නො දත්තේ ය. රූපස්කන්ධය නොද පිරිසිදු නො දත්තේ ය. අර්හත්මාර්ගස්ථයා ද යම් පාඨශ්ඡන කෙනෙක් මාර්ගය නො පිළිලබන්නාහු නම් ඔහු ද වෙදනාස්කන්ධය ද පිරිසිදු නො දන්නාහ. රූපස්කන්ධය ද පිරිසිදු නො දත්තේ.

අනිත්‍යානුගතවාර යි.

පරිශුද්ධි නිමි.

ස්කන්ධයමය නිමි.

3. ආයතන යමකං

1. උදෙසචාරො

ආදසායනනානි : වක්ඛායනනං සොතායනනං සානායනනං ජීව්හායනනං කායායනනං රූපායනනං සංඝස්සයනනං ගජ්ඣායනනං රසායනනං ඵොට්ඨබ්බායනනං මනායනනං ධම්මායනනං.

1. වක්ඛු වක්ඛායනනං, වක්ඛායනනං වක්ඛු, සොතං සොතායනනං, සොතායනනං සොතං, සානං සානායනනං, සානායනනං සානං, ජීව්හා ජීව්හායනනං, ජීව්හායනනං ජීව්හා, කායො කායායනනං, කායායනනං කායො.

රූපං රූපායනනං, රූපායනනං රූපං, සංඝස්ස සංඝස්සයනනං, සංඝස්සයනනං සංඝස්ස, ගජ්ඣා ගජ්ඣායනනං, ගජ්ඣායනනං ගජ්ඣා, රසො රසායනනං, රසායනනං රසො, ඵොට්ඨබ්බො ඵොට්ඨබ්බායනනං, ඵොට්ඨබ්බායනනං ඵොට්ඨබ්බො, මනො මනායනනං, මනායනනං මනො ධම්මො ධම්මායනනං, ධම්මායනනං ධම්මො. (අනුලොම)

2. න වක්ඛු න වක්ඛායනනං, න වක්ඛායනනං න වක්ඛු, න සොතං න සොතායනනං, න සොතායනනං න සොතං, න සානං න සානායනනං, න සානායනනං න සානං, න ජීව්හා න ජීව්හායනනං, න ජීව්හායනනං න ජීව්හා, න කායො න කායායනනං, න කායායනනං න කායො.

න රූපං න රූපායනනං, න රූපායනනං න රූපං, න සංඝස්ස න සංඝස්සයනනං, න සංඝස්සයනනං න සංඝස්ස, න ගජ්ඣා න ගජ්ඣායනනං, න ගජ්ඣායනනං න ගජ්ඣා, න රසො න රසායනනං, න රසායනනං න රසො, න ඵොට්ඨබ්බො න ඵොට්ඨබ්බායනනං, න ඵොට්ඨබ්බායනනං න ඵොට්ඨබ්බො, න මනො න මනායනනං, න මනායනනං න මනො, න ධම්මො න ධම්මායනනං, න ධම්මායනනං න ධම්මො. (පච්චික්ඛ)

පදසොධනචාරො.

3. ආයතන යම්කය

1. දේදෙශවාර

දේවාදශායතනයේ වෙනි: වක්ඛායතන යැ සොතායතන යැ සානායතන යැ ජිව්භායතන යැ කායායතන යැ රූපායතන යැ සද්දයතන යැ ගන්ධායතන යැ රසායතන යැ ථොට්ඨබ්බායතන යැ මනායතන යැ ධම්මායතන යි.

1. වක්ඛුස වක්ඛායතන වේ ද, වක්ඛායතනය වක්ඛුස වේ ද, ශ්‍රෝත්‍රය සොතායතන වේ ද, සොතායතනය ශ්‍රෝත්‍ර වේ ද, සුරාණ සානායතන වේ ද, සානායතනය සුරාණ වේ ද, ජිත්ථාව ජිව්භායතන වේ ද, ජිව්භායතනය ජිත්ථා වේ ද, කාය කායායතන වේ ද, කායායතනය කාය වේ ද යත්:

රූප රූපායතන වේ ද, රූපායතනය රූප වේ ද, ශබ්දය සද්දයතන වේ ද, සද්දයතනය ශබ්ද වේ ද, ගන්ධය ගන්ධායතන වේ ද, ගන්ධායතනය ගන්ධ වේ ද, රසය රසායතන වේ ද රසායතනය රස වේ ද, ස්ප්‍රෂ්ටව්‍යය ථොට්ඨබ්බායතන වේ ද, ථොට්ඨබ්බායතනය ස්ප්‍රෂ්ටව්‍ය වේ ද, මනස මනායතන වේ ද, මනායතනය මනස වේ ද, ධර්මය ධම්මායතන වේ ද, ධම්මායතනය ධර්ම වේ ද යත්: (අනුලොම යි)

2. වක්ඛුස නොවූයේ වක්ඛායතන නො වේ ද, වක්ඛායතන නොවූයේ වක්ඛුස නො වේ ද, ශ්‍රෝත්‍ර නොවූයේ සොතායතන නො වේ ද, සොතායතනය නොවූයේ ශ්‍රෝත්‍ර නො වේ ද, සුරාණ නොවූයේ සානායතන නො වේ ද, සානායතන නොවූයේ සුරාණ නො වේ ද, ජිත්ථා නොවූයේ ජිව්භායතන නො වේ ද, ජිව්භායතන නොවූයේ ජිත්ථා නො වේ ද, කාය නොවූයේ කායායතන නො වේ ද, කායායතන නොවූයේ කාය නො වේ ද යත්:

රූප නොවූයේ රූපායතන නො වේ ද, රූපායතන නොවූයේ රූප නො වේ ද, ශබ්ද නොවූයේ සද්දයතන නො වේ ද, සද්දයතන නොවූයේ ශබ්ද නො වේ ද, ගන්ධ නොවූයේ ගන්ධායතන නො වේ ද, ගන්ධායතන නොවූයේ ගන්ධ නො වේ ද, රස නොවූයේ රසායතන නො වේ ද, රසායතන නොවූයේ රස නො වේ ද, ස්ප්‍රෂ්ටව්‍ය නොවූයේ ථොට්ඨබ්බායතන නො වේ ද, ථොට්ඨබ්බායතන නොවූයේ ස්ප්‍රෂ්ටව්‍ය නො වේ ද, මනස නොවූයේ මනායතන නො වේ ද, මනායතන නොවූයේ මනස නො වේ ද, ධර්ම නොවූයේ ධම්මායතන නො වේ ද, ධම්මායතන නොවූයේ ධර්ම නො වේ ද යත්: (ප්‍රත්‍යානික යි.)

පදශොධනවාර යි.

3. චක්ඛු චක්ඛායතනං, ආයතනා සොතායතනං, චක්ඛු චක්ඛායතනං, ආයතනා සානායතනං, චක්ඛු චක්ඛායතනං, ආයතනා ජීව්හායතනං -පෙ- චක්ඛු චක්ඛායතනං, ආයතනා ධම්මායතනං.

සොතං සොතායතනං, ආයතනා චක්ඛායතනං, සොතං සොතායතනං, ආයතනා සානායතනං -පෙ- සොතං සොතායතනං, ආයතනා ධම්මායතනං.

සානං සානායතනං, ආයතනා චක්ඛායතනං -පෙ- සානං සානායතනං, ආයතනා ධම්මායතනං -පෙ-

ධම්මො ධම්මායතනං, ආයතනා චක්ඛායතනං, ධම්මො ධම්මායතනං, ආයතනා සොතායතනං -පෙ- ධම්මො ධම්මායතනං, ආයතනා මනායතනං, (චක්ඛං ඛ්‍යධිතඛං. අනුලොම)

4. න චක්ඛු න චක්ඛායතනං, නායතනා න සොතායතනං න චක්ඛු න චක්ඛායතනං, නායතනා න සානායතනං -පෙ- න චක්ඛු න චක්ඛායතනං, නායතනා න ධම්මායතනං.

න සොතං න සොතායතනං, නායතනා න චක්ඛායතනං -පෙ- න සොතං න සොතායතනං, නායතනා න ධම්මායතනං.

න සානං න සානායතනං, නායතනා න චක්ඛායතනං -පෙ- න සානං න සානායතනං, නායතනා න ධම්මායතනං -පෙ-

න ධම්මො න ධම්මායතනං, නායතනා න චක්ඛායතනං. න ධම්මො න ධම්මායතනං, නායතනා න සොතායතනං -පෙ- න ධම්මො න ධම්මායතනං, නායතනා න මනායතනං. (චක්ඛං ඛ්‍යධිතඛං. පච්චර්ඡික)

පදසොධන මූලචක්ඛවාරො.

5. චක්ඛු ආයතනං, ආයතනා චක්ඛු, සොතං ආයතනං, ආයතනා සොතං, සානං ආයතනං, ආයතනා සානං, ජීව්හා ආයතනං, ආයතනා ජීව්හා, කායො ආයතනං, ආයතනා කායො.

3. වක්‍රය වක්‍රායතන වේ ද, ආයතනයේ සොනායතන වේ ද, වක්‍රය වක්‍රායතන වේ ද, ආයතනයේ සානායතන වේ ද, වක්‍රය වක්‍රායතන වේ ද, ආයතනයේ ජීවිතායතන වේ ද, ... වක්‍රය වක්‍රායතන වේ ද, ආයතනයේ ධර්මායතන වේ ද යත් :

ශ්‍රෝත්‍රය සොනායතන වේ ද, ආයතනයේ වක්‍රායතන වේ ද, ශ්‍රෝත්‍රය සොනායතන වේ ද, ආයතනයේ සානායතන වේ ද, ... ශ්‍රෝත්‍රය සොනායතන වේ ද, ආයතනයේ ධර්මායතන වේ ද යත් :

සූත්‍රය සානායතන වේ ද, ආයතනයේ වක්‍රායතන වේ ද, ... සූත්‍රය සානායතන වේ ද, ආයතනයේ ධර්මායතන වේ ද ...

ධර්මය ධර්මායතන වේ ද, ආයතනයේ වක්‍රායතන වේ ද, ධර්මය ධර්මායතන වේ ද, ආයතනයේ සොනායතන වේ ද ... ධර්මය ධර්මායතන වේ ද, ආයතනයේ මනායතන වේ ද යත් : (චක්‍රය බැන්ද යුතු යි. අනුලෝම යි.)

4. වක්‍රය නොවූයේ වක්‍රායතන නො වේ ද, ආයතන නො වූවාහු සොනායතන නො වේ ද, වක්‍රය නොවූයේ වක්‍රායතන නො වේ ද, ආයතන නොවූවාහු සානායතන නො වේ ද ... වක්‍රය නොවූයේ වක්‍රායතන නො වේ ද, ආයතන නොවූවාහු ධර්මායතන නො වේ ද යත් :

ශ්‍රෝත්‍ර නොවූයේ සොනායතන නො වේ ද, ආයතන නොවූවාහු වක්‍රායතන නො වේ ද ... ශ්‍රෝත්‍ර නොවූයේ සොනායතන නො වේ ද, ආයතන නොවූවාහු ධර්මායතන නො වේ ද යත් :

සූත්‍ර නොවූයේ සානායතන නො වේ ද, ආයතන නොවූවාහු වක්‍රායතන නො වේ ද ... සූත්‍ර නොවූයේ සානායතන නො වේ ද, ආයතන නොවූවාහු ධර්මායතන නො වේ ද ...

ධර්ම නොවූයේ ධර්මායතන නො වේ ද, ආයතන නොවූවාහු වක්‍රායතන නො වේ ද, ධර්ම නොවූයේ ධර්මායතන නො වේ ද, ආයතන නොවූවාහු සොනායතන නො වේ ද ... ධර්ම නොවූයේ ධර්මායතන නො වේ ද, ආයතන නොවූවාහු මනායතන නො වේ ද යත් : (චක්‍රය බැන්ද යුතු. ප්‍රත්‍යක්ෂ යි.)

පදගොධනමුලචක්‍රවාර යි.

5. වක්‍රය ආයතන වේ ද, ආයතනයේ වක්‍රය වේ ද, ශ්‍රෝත්‍රය ආයතන වේ ද, ආයතනයේ ශ්‍රෝත්‍ර වේ ද, සූත්‍රය ආයතන වේ ද, ආයතනයේ සූත්‍ර වේ ද, ජිත්වා ආයතන වේ ද, ආයතනයේ ජිත්වා වේ ද, කාය ආයතන වේ ද, ආයතනයේ කාය වේ ද යත් :

රූපං ආයතනං, ආයතනා රූපං, සංස්කෘතං ආයතනං, ආයතනා සංස්කෘතං, ගජේධා ආයතනං, ආයතනා ගජේධා, රසො ආයතනං, ආයතනා රසො, ඵොට්ඨබ්බො ආයතනං, ආයතනා ඵොට්ඨබ්බො, මනෝ ආයතනං, ආයතනා මනෝ, ධර්මො ආයතනං, ආයතනා ධර්මො (අනුලොම)

6. න චක්ඛු නායතනං, නායතනා න චක්ඛු, න සොතං නායතනං, නායතනා න සොතං, න ඝාතං නායතනං, නායතනා න ඝාතං, න ජීව්හා නායතනං, නායතනා න ජීව්හා, න කායො නායතනං, නායතනා න කායො.

න රූපං නායතනං, නායතනා න රූපං, න සංස්කෘතං නායතනං, නායතනා න සංස්කෘතං, න ගජේධා නායතනං, නායතනා න ගජේධා, න රසො නායතනං, නායතනා න රසො, න ඵොට්ඨබ්බො නායතනං, නායතනා න ඵොට්ඨබ්බො, න මනෝ නායතනං, නායතනා න මනෝ, න ධර්මො නායතනං, නායතනා න ධර්මො. (පච්චිනික)

සුද්ධායතන වාරො.

7. චක්ඛු ආයතනං, ආයතනා සොතං -පෙ- චක්ඛු ආයතනං, ආයතනා ධර්මො.

සොතං ආයතනං, ආයතනා චක්ඛු -පෙ- සොතං ආයතනං, ආයතනා ධර්මො.

ඝාතං ආයතනං, ආයතනා චක්ඛු -පෙ- ඝාතං ආයතනං, ආයතනා ධර්මො -පෙ-

ධර්මො ආයතනං, ආයතනා චක්ඛු, ධර්මො ආයතනං, ආයතනා සොතං -පෙ- ධර්මො ආයතනං, ආයතනා මනෝ. (චක්ඛං ඛන්ධිකං. අනුලොම)

රූපය ආයතන වේ ද, ආයතනයේ රූප වේ ද, ශබ්දය ආයතන වේ ද, ආයතනයේ ශබ්ද වේ ද, ගන්ධය ආයතන වේ ද, ආයතනයේ ගන්ධ වේ ද, රසය ආයතන වේ ද, ආයතනයේ රස වේ ද, ස්ප්‍රෂ්ටව්‍යය ආයතන වේ ද, ආයතනයේ ස්ප්‍රෂ්ටව්‍ය වේ ද, මනස ආයතන වේ ද, ආයතනයේ මනස වේ ද, ධර්මය ආයතන වේ ද, ආයතනයේ ධර්ම වේ ද යත් : (අනුලොම සි.)

6. චක්‍ෂුස නොවූයේ ආයතන නො වේ ද, ආයතන නො වූවාහු චක්‍ෂුස නො වේ ද, ශ්‍රෝත්‍ර නොවූයේ ආයතන නො වේ ද, ආයතන නොවූවාහු ශ්‍රෝත්‍ර නො වේ ද, ස්‍රාණ නොවූයේ ආයතන නො වේ ද, ආයතන නොවූවාහු ස්‍රාණ නො වේ ද, ජිහ්වා නො වූයේ ආයතන නො වේ ද, ආයතන නොවූවාහු ජිහ්වා නො වේ ද, කාය නොවූයේ ආයතන නො වේ ද, ආයතන නොවූවාහු කාය නො වේ ද යත් :

රූප නොවූයේ ආයතන නො වේ ද, ආයතන නොවූවාහු රූප නො වේ ද, ශබ්ද නොවූයේ ආයතන නො වේ ද, ආයතන නොවූවාහු ශබ්ද නො වේ ද, ගන්ධ නොවූයේ ආයතන නො වේ ද, ආයතන නොවූවාහු ගන්ධ නො වේ ද, රස නොවූයේ ආයතන නො වේ ද, ආයතන නොවූවාහු රස නො වේ ද, ස්ප්‍රෂ්ටව්‍ය නොවූයේ ආයතන නො වේ ද, ආයතන නොවූවාහු ස්ප්‍රෂ්ටව්‍ය නො වේ ද, මනස නොවූයේ ආයතන නො වේ ද, ආයතන නොවූවාහු මනස නො වේ ද, ධර්ම නොවූයේ ආයතන නො වේ ද, ආයතන නොවූවාහු ධර්ම නො වේ ද යත් : (ප්‍රත්‍යානික සි.)

ශුද්ධායතනචාර සි.

7. චක්‍ෂුස ආයතන වේ ද, ආයතනයේ ශ්‍රෝත්‍ර වේ ද, ... චක්‍ෂුස ආයතන වේ ද, ආයතනයේ ධර්ම වේ ද යත් :

ශ්‍රෝත්‍රය ආයතන වේ ද, ආයතනයේ චක්‍ෂුස වේ ද ... ශ්‍රෝත්‍රය ආයතන වේ ද, ආයතනයේ ධර්ම වේ ද යත් :

ස්‍රාණය ආයතන වේ ද, ආයතනයේ චක්‍ෂුස වේ ද ... ස්‍රාණය ආයතන වේ ද, ආයතනයේ ධර්ම වේ ද යත් :

ධර්මය ආයතන වේ ද, ආයතනයේ චක්‍ෂුස වේ ද, ... ධර්මය ආයතන වේ ද, ආයතනයේ ශ්‍රෝත්‍ර වේ ද ... ධර්මය ආයතන වේ ද, ආයතනයේ මනස වේ ද යත් : (වක්‍ර බැන්ද යුතු, අනුලොම සි.)

8. න චක්ඛු නායතනං, නායතනා න සොතං, න චක්ඛු නායතනං, නායතනා න ඝාතං -පෙ- න චක්ඛු නායතනං, නායතනා න ධර්මො.

න සොතං නායතනං, නායතනා න චක්ඛු -පෙ- න සොතං නායතනං, නායතනා න ධර්මො.

න ඝාතං නායතනං, නායතනා න චක්ඛු -පෙ- න ඝාතං නායතනං, නායතනා න ධර්මො -පෙ-

න ධර්මො නායතනං, නායතනා න චක්ඛු, න ධර්මො නායතනං, නායතනා න සොතං -පෙ- න ධර්මො නායතනං, නායතනා න චනො. (චක්ඛං ඛජ්ඣිතං - පටිනිකං)

සුද්ධායතන මූලචක්ඛවාරො.

පඤ්ඤාති උදෙසවාරො නිට්ඨිතො.

8. වක්ෂ්‍ය නොවූයේ ආයතන නො වේ ද, ආයතන නොවූවාහු ශ්‍රෝත්‍ර නො වේ ද, වක්ෂ්‍ය නොවූයේ ආයතන නො වේ ද, ආයතන නොවූවාහු ස්‍රාණ නො වේ ද ... වක්ෂ්‍ය නොවූයේ ආයතන නො වේ ද, ආයතන නොවූවාහු ධර්ම නො වේ ද යත් :

ශ්‍රෝත්‍ර නොවූයේ ආයතන නො වේ ද, ආයතන නොවූවාහු වක්ෂ්‍ය නො වේ ද ... ශ්‍රෝත්‍ර නොවූයේ ආයතන නො වේ ද, ආයතන නොවූවාහු ධර්ම නො වේ ද යත් :

ස්‍රාණ නොවූයේ ආයතන නො වේ ද, ආයතන නොවූවාහු වක්ෂ්‍ය නො වේ ද ... ස්‍රාණ නොවූයේ ආයතන නො වේ ද, ආයතන නොවූවාහු ධර්ම නොවේ ද ...

ධර්ම නොවූයේ ආයතන නො වේ ද, ආයතන නොවූවාහු වක්ෂ්‍ය නො වේ ද, ධර්ම නොවූයේ ආයතන නො වේ ද, ආයතන නොවූවාහු ශ්‍රෝත්‍ර නො වේ ද ... ධර්ම නොවූයේ ආයතන නො වේ ද, ආයතන නොවූවාහු මනස නො වේ ද යත් : (එකු බැන්ද යුතු. ප්‍රත්‍යක්ෂයි.)

ශුද්ධායතනමුලචක්‍රවාර යි.

ප්‍රඥප්ති උදෙසඟවාර නිමි.

පඤ්ඤානි නිදේසවාරො

1. වක්ඛු වක්ඛායතනනි: දිබ්බවක්ඛු පඤ්ඤවක්ඛු වක්ඛු, න වක්ඛායතනං, වක්ඛායතනං වක්ඛු වෙව වක්ඛායතනඤ්ච. වක්ඛායතනං වක්ඛුනි: ආමන්තා.

සොතං සොතායතනනි: දිබ්බසොතං තණ්හාසොතං සොතං, න සොතායතනං, සොතායතනං සොතඤ්ච සොතායතනඤ්ච. සොතායතනං සොතනි: ආමන්තා.

සානං සානායතනනි: ආමන්තා. සානායතනං සානනි: ආමන්තා.

ජීව්හා ජීව්හායතනනි: ආමන්තා. ජීව්හායතනං ජීව්හානි: ආමන්තා.

කායො කායායතනනි: කායායතනං ය්පෙඤා අවසෙසො කායො¹ කායො, න කායායතනං, කායායතනං කායො වෙව කායායතනඤ්ච, කායායතනං කායොනි: ආමන්තා.

රූපං රූපායතනනි: රූපායතනං ය්පෙඤා අවසෙසං රූපං² රූපං, න රූපායතනං, රූපායතනං රූපඤ්ච රූපායතනඤ්ච, රූපායතනං රූපනි: ආමන්තා.

සංස්කෘ සංස්කායතනනි: ආමන්තා. සංස්කායතනං සංස්කානි: ආමන්තා.

ගණ්ඨා ගණ්ඨායතනනි: සීලගණ්ඨා සමාධිගණ්ඨා පඤ්ඤගණ්ඨා ගණ්ඨා, න ගණ්ඨායතනං, ගණ්ඨායතනං ගණ්ඨා වෙව ගණ්ඨායතනඤ්ච. ගණ්ඨායතනං ගණ්ඨානි: ආමන්තා.

රසො රසායතනනි: අඤ්ඤා රසො ධම්මරසො විමුක්තිරසො රසො, න රසායතනං, රසායතනං රසො වෙව රසායතනඤ්ච. රසායතනං රසොනි: ආමන්තා.

ථොට්ඨබ්බො ථොට්ඨබ්බායතනනි: ආමන්තා. ථොට්ඨබ්බායතනං ථොට්ඨබ්බානි: ආමන්තා.

මනො මනායතනනි: ආමන්තා. මනායතනං මනොනි: ආමන්තා.

ධම්මො ධම්මායතනනි: ධම්මායතනං ය්පෙඤා අවසෙසො ධම්මො³ ධම්මො, න ධම්මායතනං. ධම්මායතනං ධම්මො වෙව ධම්මායතනඤ්ච, ධම්මායතනං ධම්මොනි: ආමන්තා. (දනුලොම)

1. කායොනි පදං මරමමස්මි සංඝිනිසිට්ඨෙ ව සිහළ මුද්දිත පොත්තෙ ව න දිසසනෙ.

2. රූපනිසි පදං තථෙව න දිසසනෙ.

3. ධම්මොනිසි පදං තථෙව න දිසසනෙ.

ප්‍රඥප්ති නිර්දේශවාර

1. වක්ඛායකන වේ ද යත් : දිවා වක්ඛාය ප්‍රඥා වක්ඛාය වක්ඛාය යි. වක්ඛායකන නො වේ. වක්ඛායකනය වක්ඛාය ද වූයේ ම වක්ඛායකන ද වේ. වක්ඛායකනය වක්ඛාය වේ ද යත් : එසේ යි.

ශ්‍රොත්‍රය සොත්තායකනය වේ ද යත් : දිබ්බසොත්තය තණ්හා-සොත්තය සොත්ත යි. සොත්තායකන නො වේ. සොත්තායකනය සොත්ත ද වූයේ ම සොත්තායකන ද වේ. සොත්තායකනය සොත්ත වේ ද යත් : එසේ යි.

සුත්තය සාත්තායකන වේ ද යත් : එසේ යි. සාත්තායකනය සුත්ත වේ ද යත් : එසේ යි.

ජිහ්වාච ජිහ්වායකන වේ ද යත් : එසේ යි. ජිහ්වායකනය ජිහ්වා වේ ද යත් : එසේ යි.

කාය කායායකන වේ ද යත් : කායායකනය තබා අවශෙෂ කාය කාය යි. කායායකන නො වේ. කායායකනය කාය ද වූයේ ම කායායකන ද වේ. කායායකනය කාය වේ ද යත් : එසේ යි.

රූපය රූපායකන වේ ද යත් : රූපායකනය තබා අවශෙෂ රූපය රූප යි. රූපායකන නො වේ. රූපායකනය රූප ද වූයේ ම රූපායකන ද වේ. රූපායකනය රූප වේ ද යත් : එසේ යි.

භබ්දය සද්දයකන වේ ද යත් : එසේ යි. සද්දයකනය භබ්ද වේ ද යත් : එසේ යි.

ගන්ධය ගන්ධායකන වේ ද යත් : ශීලගන්ධය සමාධිගන්ධය ප්‍රඥාගන්ධය ගන්ධ යි. ගන්ධායකන නො වේ. ගන්ධායකනය ගන්ධ ද වූයේ ම ගන්ධායකන ද වේ. ගන්ධායකනය ගන්ධ වේ ද යත් : එසේ යි.

රසය රසායකන වේ ද යත් : අඤ්චරසය ධර්මරසය විමුක්ති රසය රස යි. රසායකන නො වේ. රසායකනය රස ද වූයේ ම රසායකන ද වේ. රසායකනය රස වේ ද යත් : එසේ යි.

ස්ප්‍රෂ්ටව්‍යය ථොට්ඨබ්බායකන වේ ද යත් : එසේ යි. ථොට්ඨබ්බායකනය ස්ප්‍රෂ්ටව්‍ය වේ ද යත් : එසේ යි.

මනස මනායකන වේ ද යත් : එසේ යි. මනායකනය මනස වේ ද යත් : එසේ යි.

ධර්මය ධම්මායකන වේ ද යත් : ධම්මායකනය තබා අවශෙෂ ධර්මය ධර්ම යි. ධම්මායකන නො වේ. ධම්මායකනය ධර්ම ද වූයේ ම ධම්මායකන ද වේ. ධම්මායකනය ධර්ම වේ ද යත් : එසේ යි. (අනුලොම යි.)

2. න චක්ඛු න චක්ඛායනනති: ආමනා. න චක්ඛායනනං න චක්ඛති: දිබ්බචක්ඛු පඤ්ඤාචක්ඛු න චක්ඛායනනං, චක්ඛු, චක්ඛුඤ්ඤා චක්ඛායනනඤ්ඤා ය්පෙඤා අවසෙසං¹ න වෙව චක්ඛු න ච චක්ඛායනනං.

න සොතං න සොතායනනති: ආමනා. න සොතායනනං න සොතනති: දිබ්බසොතං තණ්හාසොතං න සොතායනනං සොතං. සොතඤ්ඤා සොතායනනඤ්ඤා ය්පෙඤා අවසෙසං න වෙව සොතං න ච සොතායනනං.

න ඝානං න ඝානායනනති: ආමනා. න ඝානායනනං න ඝානනති: ආමනා.

න ජිව්හා න ජිව්හායනනති: ආමනා. න ජිව්හායනනං න ජිව්හති: ආමනා.

න කායො න කායායනනති: ආමනා. න කායායනනං න කායොති: කායායනනං ය්පෙඤා අවසෙසො කායො න කායායනනං, කායො. කායඤ්ඤා කායායනනඤ්ඤා ය්පෙඤා අවසෙසං න වෙව කායො න ච කායායනනං.

න රූපං න රූපායනනති: ආමනා. න රූපායනනං න රූපනති: රූපායනනං ය්පෙඤා අවසෙසං න රූපායනනං, රූපං. රූපඤ්ඤා රූපායනනඤ්ඤා ය්පෙඤා අවසෙසං න වෙව රූපං න ච රූපායනනං.

න සංස්කෘතං න සංස්කෘතනනති: ආමනා. න සංස්කෘතනං න සංස්කෘති: ආමනා.

න ගණ්ඨො න ගණ්ඨායනනති: ආමනා. න ගණ්ඨායනනං න ගණ්ඨොති: සීලගණ්ඨො සමාධිගණ්ඨො පඤ්ඤාගණ්ඨො න ගණ්ඨායනනං, ගණ්ඨො. ගණ්ඨඤ්ඤා ගණ්ඨායනනඤ්ඤා ය්පෙඤා අවසෙසං න වෙව ගණ්ඨො න ච ගණ්ඨායනනං.

න රසො න රසායනනති: ආමනා. න රසායනනං න රසොති: අකුරසො ධම්මරසො විමුක්ඛරසො න රසායනනං, රසො. රසඤ්ඤා රසායනනඤ්ඤා ය්පෙඤා අවසෙසං න වෙව රසො න ච රසායනනං.

න ඵොට්ඨබ්බො න ඵොට්ඨබ්බායනනති: ආමනා. න ඵොට්ඨබ්බායනනං න ඵොට්ඨබ්බොති: ආමනා.

2. වක්‍රය නොවූයේ වක්‍රායතන නො වේ ද යත්: එසේ යි. වක්‍රායතන නොවූයේ වක්‍රය නො වේ ද යත්: දිව්‍යවක්‍රය ප්‍රඥා-වක්‍රය වක්‍රායතන නො වෙයි. වක්‍රය වේ. වක්‍රය ද වක්‍රා-යතනය ද තබා සෙස්ස වක්‍රය ද නොම වෙයි. වක්‍රායතන ද නො වේ.

ශ්‍රෝත්‍ර නොවූයේ සොත්‍රායතන නො වේ ද යත්: එසේ යි. සොත්‍රායතන නොවූයේ සොත්‍ර නො වේ ද යත්: දිබ්බසොත්‍රය තණ්හාසොත්‍රය සොත්‍රායතන නො වෙයි. ශ්‍රෝත්‍ර වේ. සොත්‍රය ද සොත්‍රායතනය ද තබා සෙස්ස සොත්‍ර ද නොම වෙයි. සොත්‍රා-යතන ද නො වේ.

සුරු නොවූයේ සාත්‍රායතන නො වේ ද යත්: එසේ යි. සාත්‍රායතන නොවූයේ සුරු නො වේ ද යත්: එසේ යි.

ජීවිතා නොවූයේ ජීවිතායතන නො වේ ද යත්: එසේ යි. ජීවිතායතන නොවූයේ ජීවිතා නො වේ ද යත්: එසේ යි.

කාය නොවූයේ කායායතන නො වේ ද යත්: එසේ යි. කායායතන නොවූයේ කාය නො වේ ද යත්: කායායතනය තබා අවශේෂකාය කායායතන නො වෙයි. කාය වේ. කාය ද කායායතනය ද තබා සෙස්ස කාය ද නො ම වෙයි. කායායතන ද නො වේ.

රූප නොවූයේ රූපායතන නො වේ ද යත්: එසේ යි. රූපායතන නොවූයේ රූප නො වේ ද යත්: රූපායතනය තබා අවශේෂරූපය රූපායතන නො වෙයි. රූප වේ. රූපය ද රූපා-යතනය ද තබා සෙස්ස රූප ද නොම වෙයි. රූපායතන ද නො වේ.

ශබ්ද නොවූයේ සද්දයතන නො වේ ද යත්: එසේ යි. ශබ්දයතන නොවූයේ ශබ්ද නො වේ ද යත්: එසේ යි.

ගන්ධ නොවූයේ ගන්ධායතන නො වේ ද යත්: එසේ යි. ගන්ධායතන නොවූයේ ගන්ධ නො වේ ද යත්: ශීලාන්ධය සමාධිගන්ධය ප්‍රඥාන්ධය ගන්ධායතන නො වෙයි. ගන්ධ වේ. ගන්ධය ද ගන්ධායතනය ද තබා සෙස්ස ගන්ධ ද නොම වෙයි. ගන්ධායතන ද නො වේ.

රස නොවූයේ රසායතන නො වේ ද යත්: එසේ යි. රසා-යතන නොවූයේ රස නො වේ ද යත්: අර්ථරසය ධර්මරසය විමුක්තිරසය රසායතන නො වෙයි. රස වේ. රසය ද රසා-යතනය ද තබා සෙස්ස රස ද නොම වෙයි. රසායතන ද නො වේ.

ස්ප්‍රෂ්ටව්‍ය නොවූයේ ඵොට්ඨබ්බායතන නො වේ ද යත්: එසේ යි. ඵොට්ඨබ්බායතන නොවූයේ ස්ප්‍රෂ්ටව්‍ය නො වේ ද යත්: එසේ යි.

න මනෝ න මනායතනනි: ආමනා. න මනායතනං න මනෝනි: ආමනා.

න ධර්මෝ න ධර්මායතනනි: ආමනා. න ධර්මායතනං න ධර්මෝනි: ධර්මායතනං යපෙඤා අවසෙසො ධර්මෝ න ධර්මායතනං, ධර්මෝ. ධර්මඤ්ච ධර්මායතනඤ්ච යපෙඤා අවසෙසං න චෙව ධර්මෝ න ච ධර්මායතනං. (උච්චතීක)

පදසොධනවාරො.

3. චක්ඛු චක්ඛායතනනි: දිඛචක්ඛු පඤ්ඤචක්ඛු චක්ඛු, න චක්ඛායතනං. චක්ඛායතනං චක්ඛු චෙව චක්ඛායතනඤ්ච. ආයතනා සොතායතනනි: සොතායතනං ආයතනඤ්ච සොතායතනඤ්ච, අවසෙසා ආයතනා¹ ආයතනා, න සොතායතනං.

චක්ඛු චක්ඛායතනනි: දිඛචක්ඛු පඤ්ඤචක්ඛු චක්ඛු, න චක්ඛායතනං. චක්ඛායතනං චක්ඛුචෙව චක්ඛායතනඤ්ච. ආයතනා සාතායතනනි: -පෙ- ආයතනා ධර්මායතනනි: ධර්මායතනං ආයතනඤ්ච ධර්මායතනඤ්ච, අවසෙසා ආයතනා ආයතනා, න ධර්මායතනං.

සොතං සොතායතනනි: -පෙ- අවසෙසා ආයතනා ආයතනා, න ධර්මායතනං -පෙ-

ධර්මෝ ධර්මායතනනි: ධර්මායතනං යපෙඤා අවසෙසො ධර්මෝ ධර්මෝ, න ධර්මායතනං. ධර්මායතනං ධර්මෝ චෙව ධර්මායතනඤ්ච, ආයතනා චක්ඛායතනනි: චක්ඛායතනං ආයතනඤ්ච චක්ඛායතනඤ්ච, අවසෙසා ආයතනා ආයතනා, න චක්ඛායතනං.

ධර්මෝ ධර්මායතනනි: ධර්මායතනං යපෙඤා අවසෙසො ධර්මෝ ධර්මෝ, න ධර්මායතනං. ධර්මායතනං ධර්මෝ චෙව ධර්මායතනඤ්ච. ආයතනා සොතායතනනි: -පෙ- ආයතනා මනායතනනි: මනායතනං ආයතනඤ්ච මනායතනඤ්ච, අවසෙසා ආයතනා ආයතනා, න මනායතනං.

(එතකපදමුලකං චක්ඛං- බ්‍රහ්මඛං අසමොභවෙනා, අනුලොමං)

1. ආයතනානි පදං මරමස්සධස්සභිනි පිටකෙ න දිසුකෙ.

මනස නොවූයේ මනායතන නො වේ ද යත්: එසේ යි. මනායතන නොවූයේ මනස නො වේ ද යත්: එසේ යි.

ධර්ම නොවූයේ ධම්මායතන නො වේ ද යත්: එසේ යි. ධම්මායතන නොවූයේ ධර්ම නො වේ ද යත්: ධම්මායතනය නබා අවශේෂධර්මය ධම්මායතන නො වෙයි. ධර්මය වේ. ධර්මය ද ධම්මායතනය ද නබා සෙස්ස ධර්ම ද නොම වෙයි. ධම්මා-යතන ද නො වේ. (ප්‍රත්‍යානීක යි.)

පදගොධනවාර යි.

3. වක්ඛායතන වේ ද යත්: දිව්‍යවක්ඛාය ප්‍රඥාවක්ඛාය වක්ඛාය යි. වක්ඛායතන නො වේ. වක්ඛායතනය වක්ඛාය ද වූයේ ම වක්ඛායතන ද වේ. ආයතනයේ සොත්තායතන වේ ද යත්: සොත්තා-යතනය ආයතන ද වූයේ ම සොත්තායතන ද වෙයි. අවශේෂ ආයතනයේ ආයතන යි. සොත්තායතන නො වේ.

වක්ඛාය වක්ඛායතන වේ ද යත්: දිව්‍යවක්ඛාය ප්‍රඥාවක්ඛාය වක්ඛාය යි. වක්ඛායතන නො වේ. වක්ඛායතනය වක්ඛාය ද වූයේ ම වක්ඛා-යතන ද වේ. ආයතනයේ සාත්තායතන වේ ද යත්: ... ආයතනයේ ධම්මායතන වේ ද යත්: ධම්මායතනය ආයතන ද වූයේ ම ධම්මා-යතන ද වෙයි. අවශේෂ ආයතනයේ ආයතන යි. ධම්මායතන නො වේ.

සොත්ත සොත්තායතන වේ ද යත්: ... අවශේෂ ආයතනයේ ආයතන යි. ධම්මායතන නො වේ. ...

ධර්මය ධම්මායතන වේ ද යත්: ධම්මායතනය නබා අවශේෂ ධර්මය ධර්ම යි. ධම්මායතන නො වේ. ධම්මායතනය ධර්ම ද වූයේ ම ධම්මායතන ද වෙයි. ආයතනයේ වක්ඛායතන වේ ද යත්: වක්ඛායතනය ආයතන ද වූයේ ම වක්ඛායතන ද වෙයි. අවශේෂ ආයතනයේ ආයතන යි. වක්ඛායතන නො වේ.

ධර්මය ධම්මායතන වේ ද යත්: ධම්මායතනය නබා අවශේෂ ධර්මය ධර්ම යි. ධම්මායතන නො වේ. ධම්මායතනය ධර්ම ද වූයේ ම ධම්මායතන ද වෙයි. ආයතනයේ සොත්තායතන වේ ද යත්: ... ආයතනයේ මනායතන වේ ද යත්: මනායතනය ආයතන ද වූයේ ම මනායතන ද වෙයි. අවශේෂ ආයතනයේ ආයතන යි. මනායතන නො වේ. (අනුලොම යි.)

(නො මුළු වන්නහු විසින් එක් එක් පදය මුල් වූ චක්‍රය බැන්ද යුතු.)

4. න චක්ඛු න චක්ඛායතනනි: ආමනතා, නායතනා න සොනායතනනි: ආමනතා.

න චක්ඛු න චක්ඛායතනනි: ආමනතා, නායතනා න සානායතනනි: ආමනතා. -පෙ- නායතනා න ධම්මායතනනි: ආමනතා.

න සොනං න සොනායතනනි: ආමනතා, නායතනා න චක්ඛායතනං -පෙ- නායතනා න ධම්මායතනනි: ආමනතා.

න සානං න සානායතනනි: -පෙ- නායතනා න ධම්මායතනනි: ආමනතා. -පෙ-

න ධම්මො න ධම්මායතනනි: ආමනතා, නායතනා න චක්ඛායතනනි: ආමනතා.

න ධම්මො න ධම්මායතනනි: ආමනතා, නායතනා න සොනායතනං -පෙ- නායතනා න මනායතනනි: ආමනතා. (වසන්තං බන්ධනෙන සබ්බත්ථ ආමනතාති කාතබ්බං - පට්ඨනික)

පදසොධන මූලචක්ඛවාරො.

5. චක්ඛු ආයතනනි: ආමනතා, ආයතනා චක්ඛායතනනි: චක්ඛායතනං ආයතනකේඨව චක්ඛායතනකේඨ, අවසෙසා ආයතනා ආයතනා, න චක්ඛායතනං.

සොනං ආයතනනි: ආමනතා. -පෙ- සානං - ජීව්හා - කායො රූපං - සංස්ප් - ගණ්ඨො - රසො - ඵොට්ඨබ්බො - මනො -පෙ-

ධම්මො ආයතනනි: ආමනතා, ආයතනා ධම්මායතනනි: ධම්මායතනං ආයතනකේඨව ධම්මායතනකේඨ, අවසෙසා ආයතනා ආයතනා, න ධම්මායතනං. (අනුලොම)

6. න චක්ඛු නායතනනි: චක්ඛු, ධම්මො අවසෙසා ආයතනා න චක්ඛු, ආයතනා, චක්ඛුකේඨ ආයතනකේඨ ධම්මො අවසෙසා න චක්ඛු න ච ආයතනා, නායතනා න චක්ඛායතනනි: ආමනතා.

4. වක්‍රය නොවූයේ වක්‍රායතන නො වේ ද යත්: එසේ යි. ආයතන නො වූවාහු සොකායතන නො වේ ද යත්: එසේ යි.

වක්‍රය නොවූයේත් වක්‍රායතන නො වේ ද යත්: එසේ යි. ආයතන නොවූවාහු සොකායතන නො වේ ද යත්: එසේ යි. ... ආයතන නොවූවාහු ධර්මායතන නො වේ ද යත්: එසේ යි.

සොක නොවූයේ සොකායතන නො වේ ද යත්: එසේ යි. ආයතන නොවූවාහු වක්‍රායතන නො වේ ද යත්: ... ආයතන නොවූවාහු ධර්මායතන නො වේ ද යත්: එසේ යි.

සුරාණ නොවූයේ සොකායතන නො වේ ද යත්: ... ආයතන නොවූවාහු ධර්මායතන නො වේ ද යත්: එසේ යි.

ධර්ම නොවූයේ ධර්මායතන නො වේ ද යත්: එසේ යි. ආයතන නොවූවාහු වක්‍රායතන නො වේ ද යත්: එසේ යි.

ධර්ම නොවූයේ ධර්මායතන නො වේ ද යත්: එසේ යි. ආයතන නොවූවාහු සොකායතන නො වේ ද යත්: ... ආයතන නොවූවාහු මනායතන නො වේ ද යත්: එසේ යි. (ප්‍රත්‍යානික යි.)

(චක්‍රබන්ධනය කරන්නහු විසින් සියලු තන්හි “ආමන්තා” යනු කළයුතු.)

සද්ධොධනමූලචක්‍රවාර යි.

5. වක්‍රය ආයතන වේ ද යත්: එසේ යි. ආයතනයේ වක්‍රායතන වේ ද යත්: වක්‍රායතනය ආයතන ද වූයේ ම වක්‍රායතන ද වේ. අවශේෂ ආයතනයේ ආයතන යි. වක්‍රායතන නො වේ.

ශ්‍රෝත්‍රය ආයතන වේ ද යත්: එසේ යි ... සුරාණය ... ජිහ්වාච ... කායය ... රූපය ... ශබ්දය ... ගන්ධය ... රසය ... ස්ප්‍ර්ෂ්ටව්‍යය ... මනස ...

ධර්මය ආයතන වේ ද යත්: එසේ යි. ආයතනයේ ධර්මායතන වේ ද යත්: ධර්මායතනය ආයතන ද වූයේ ම ධර්මායතන ද වේ. අවශේෂ ආයතනයේ ආයතන යි. ධර්මායතන නො වේ. (අනුලෝම යි.)

6. වක්‍රය නොවූයේ ආයතන නො වේ ද යත්: වක්‍රය තබා අවශේෂ ආයතන වක්‍රය නො වේ. ආයතන යි. වක්‍රය ද ආයතන ද තබා අවශේෂය වක්‍රය ද නොම වේයි. ආයතන ද නො වේ. ආයතන නොවූවාහු වක්‍රායතන නො වේ ද යත්: එසේ යි.

න සොතං නායතනනති: සොතං යපෙඤා -පෙ- සානං
 යපෙඤා -පෙ- පිඤ්ඤා යපෙඤා -පෙ- න ච ආයතනා. නායතනා
 න පිඤ්ඤායතනනති: ආමන්තා.

න කායො නායතනනති: ආමන්තා. නායතනා න කායාය-
 තනනති: ආමන්තා.

න රූපං නායතනනති: රූපං යපෙඤා -පෙ- සඤ්ඤා යපෙඤා
 -පෙ- ගතං යපෙඤා -පෙ- රසං යපෙඤා -පෙ- ඵොට්ඨබ්බං
 යපෙඤා -පෙ- න ච ආයතනා. නායතනා න ඵොට්ඨබ්බායතනනති:
 ආමන්තා.

න මනො නායතනනති: මනං යපෙඤා අවසෙසා ආයතනා
 න මනො, ආයතනා. මනානෙව ආයතනානෙව යපෙඤා අවසෙසා න
 චෙව මනො න ච ආයතනා. නායතනා න මනායතනනති:
 ආමන්තා.

න ධම්මො නායතනනති: ආමන්තා. නායතනා න ධම්මො-
 යතනනති: ආමන්තා. (පච්චිනික)

සුද්ධායතනවාරො.

චක්ඛු ආයතනනති: ආමන්තා. ආයතනා සොතායතනනති:
 සොතායතනං ආයතනානෙව සොතායතනානෙව, අවසෙසා ආයතනා
 ආයතනා, න සොතායතනං.

චක්ඛු ආයතනනති: ආමන්තා. ආයතනා සාතායතනං -පෙ-
 ආයතනා ධම්මායතනනති: ධම්මායතනං ආයතනානෙව ධම්මාය-
 තනානෙව, අවසෙසා ආයතනා ආයතනා, න ධම්මායතනං.

සොතං ආයතනනති: ආමන්තා. ආයතනා චක්ඛායතනනති:
 -පෙ- න චක්ඛායතනං -පෙ- ආයතනා ධම්මායතනනති -පෙ- න
 ධම්මායතනං.

සානං ආයතනනති: ආමන්තා. ආයතනා චක්ඛායතනනති:
 -පෙ- ආයතනා ධම්මායතනනති -පෙ- න ධම්මායතනං -පෙ-

ධම්මො ආයතනනති: ආමන්තා. ආයතනා චක්ඛායතනං -පෙ-
 ආයතනා මනායතනනති: මනායතනං ආයතනානෙව මනායතනානෙව,
 අවසෙසා ආයතනා ආයතනා, න මනායතනං. (චක්ඛං බ්‍රහ්මරූපං
 අනුප්පාම)

ශ්‍රෝත්‍ර නොවූයෙක් ආයතන නො වේ ද යත් : ශ්‍රෝත්‍රය තබා ... ස්‍රාණය තබා ... ජිහ්වාච තබා ... ආයතනයෝ ද නො වෙත්. ආයතන නොවූවාහු ජිහ්වායතන නො වේ ද යත් : එසේ යි.

කාය නොවූයෙක් ආයතන නො වේ ද යත් : එසේ යි. ආයතන නොවූවාහු කායායතන නො වේ ද යත් : එසේ යි.

රූප නොවූයේ ආයතන නො වේ ද යත් : රූපය තබා ... ශබ්දය තබා ... ගන්ධය තබා ... රසය තබා ... ස්ප්‍රෂ්ටව්‍යය තබා ... ආයතනයෝ ද නො වෙත්. ආයතන නොවූවාහු ඵොට්ඨබ්බා-යතන නො වේ ද යත් : එසේ යි.

මනස නොවූයේ ආයතන නො වේ ද යත් : මනස තබා අවශෙෂ ආයතන මනස නො වේ. ආයතන යි. මනස ද ආයතන ද තබා සෙස්ස මනස ද නො ම වෙයි. ආයතන ද නො වේ. ආයතන නො වූවාහු මනායතන නො වේ ද යත් : එසේ යි.

ධර්ම නොවූයේ ආයතන නො වේ ද යත් : එසේ යි. ආයතන නො වූවාහු ධම්මායතන නො වේ ද යත් : එසේ යි. (ප්‍රත්‍යන්තික යි.)

ශුද්ධායතනවාර යි.

7. වක්ඛය ආයතන වේ ද යත් : එසේ යි. ආයතනයෝ සොනායතන වේ ද යත් : සොනායතනය ආයතන ද වූයේ ම සොනා යතන ද වෙයි. අවශෙෂ ආයතනයෝ ආයතන යි. සොනායතන නො වේ.

වක්ඛය ආයතන වේ ද යත් : එසේ යි. ආයතනයෝ ඝානා යතන වේ ද යත් : ... ආයතනයෝ ධම්මායතන වේ ද යත් :- ධම්මායතනය ආයතන ද වූයේ ම ධම්මායතන ද වෙයි. අවශෙෂ ආයතනයෝ ආයතන යි. ධම්මායතන නො වේ.

ශ්‍රෝත්‍රය ආයතන වේ ද යත් : එසේ යි. ආයතනයෝ වක්ඛා යතන වේ ද යත් : ... වක්ඛායතන නො වේ. ... ආයතනයෝ ධම්මායතන වේ ද යත් : ... ධම්මායතන නො වේ.

ස්‍රාණය ආයතන වේ ද යත් : එසේ යි. ආයතනයෝ වක්ඛා යතන වේ ද යත් : ... ආයතනයෝ ධම්මායතන වේ ද යත් : ... ධම්මායතන නො වේ. ...

ධර්මය ආයතන වේ ද යත් : එසේ යි. ආයතනයෝ වක්ඛා යතන වේ ද යත් : ... ආයතනයෝ මනායතන වේ ද යත් : මනායතනය ආයතන ද වූයේ ම මනායතන ද වෙයි. අවශෙෂ ආයතනයෝ ආයතන යි. මනායතන නො වේ. (වක්‍රය බැන්දයුතු. අනුලොම යි.)

8. න චක්ඛු නායතනනි: චක්ඛං ය්පෙකා අවසෙසා ආයතනා න චක්ඛු, ආයතනා. චක්ඛුඤ්ච ආයතනඤ්ච ය්පෙකා අවසෙසා න චෙව චක්ඛු න ච ආයතනා. නායතනා න සොනායතනනි: ආමනිතා.

න චක්ඛු නායතනනි: චක්ඛං ය්පෙකා අවසෙසා ආයතනා න චක්ඛු, ආයතනා. චක්ඛුඤ්ච ආයතනඤ්ච ය්පෙකා අවසෙසා න චෙව චක්ඛු න ච ආයතනා. නායතනා න සානායතනං -පෙ- නායතනා න ධර්මායතනනි: ආමනිතා.

න සොතං නායතනනි: සොතං ය්පෙකා -පෙ- සානං ය්පෙකා -පෙ- ජීව්හං ය්පෙකා -පෙ- න ච ආයතනා, නායතනා න ධර්මායතනනි: ආමනිතා.

න කායො නායතනනි: ආමනිතා. නායතනා න චක්ඛායතනනි: ආමනිතා -පෙ- නායතනා න ධර්මායතනනි: ආමනිතා. -පෙ-

න ධර්මො නායතනනි: ආමනිතා. නායතනා න චක්ඛායතනනි: ආමනිතා.

න ධර්මො නායතනනි: ආමනිතා. නායතනා න සොනායතනනි: ආමනිතා. -පෙ- නායතනා න මනායතනනි: ආමනිතා. (චක්ඛං ඛණ්ඩිතඛණ්ඩං. පච්චනික).

සුද්ධායතනමූලවක්ඛවාරො.

පඤ්ඤානි නිද්දෙසවාරො නිට්ඨිතො.

8. ව්‍යූහය නොවූයේ ආයතන නො වේ ද යත්: ව්‍යූහය තබා අවශේෂ ආයතන ව්‍යූහය නො වෙයි. ආයතන යි. ව්‍යූහය ද ආයතන ද තබා සෙස්ස ව්‍යූහය ද නොම වෙයි. ආයතනයෝ ද නො ද වෙත්. ආයතන නොවූවාහු සොකායතන නො වේ ද යත්: එසේ යි.

ව්‍යූහය නොවූයේ ආයතන නො වේ ද යත්: ව්‍යූහය තබා අවශේෂ ආයතන ව්‍යූහය නො වෙයි. ආයතන යි. ව්‍යූහය ද ආයතන ද තබා සෙස්ස ව්‍යූහය ද නොම වෙයි. ආයතනයෝ ද නො ද වෙත්. ආයතන නොවූවාහු සොකායතන නො වේ ද යත්: ... ආයතන නො වූවාහු ධම්මායතන නො වේ ද යත්: එසේ යි.

ශ්‍රෝත්‍රය නොවූයේ ආයතන නො වේ ද යත්: ශ්‍රෝත්‍රය තබා ... ස්‍රාණය තබා ... ජිත්වාච තබා ... ආයතනයෝ ද නො වෙත්. ආයතන නොවූවාහු ධම්මායතන නො වේ ද යත්: එසේ යි.

කාය නොවූයේ ආයතන නො වේ ද යත්: එසේ යි. ආයතන නොවූවාහු චක්ඛායතන නො වේ ද යත්: එසේ යි. ... ආයතන නො වූවාහු ධම්මායතන නො වේ ද යත්: එසේ යි. ...

ධර්ම නොවූයේ ආයතන නො වේ ද යත්: එසේ යි. ආයතන නොවූවාහු චක්ඛායතන නො වේ ද යත්: එසේ යි.

ධර්ම නොවූයේ ආයතන නො වේ ද යත්: එසේ යි. ආයතන නොවූවාහු සොකායතන නො වේ ද යත්: එසේ යි. ... ආයතන නොවූවාහු මනායතන නො වේ ද යත්: එසේ යි. (චක්‍රය බැන්ද යුතු. ප්‍රත්‍යානික යි.)

ශුද්ධායතනමූලචක්‍රවාර යි.

ප්‍රඥප්ති නිර්දේශවාර නිමි.

ප්‍රඥප්ති උද්දෙශවාර

1. යමකුට චක්ඛායතනය උපදී නම් ඔහුට සොත්තායතන උපදී ද යත්: ඇස් ඇති ව කන් නැති ව උපදනා ඔවුනට චක්ඛායතනය උපදී. ඔවුනට සොත්තායතනය නො ද උපදී. ඇස් ඇති ව කන් ඇති ව උපදනා ඔවුනට චක්ඛායතනය ද උපදී. සොත්තායතනය ද උපදී.

තවද යමකුට සොත්තායතනය උපදී නම් ඔහුට චක්ඛායතනය උපදී ද යත්: කන් ඇති ව ඇස් නැති ව උපදනා ඔවුනට සොත්තායතනය උපදී. ඔවුනට චක්ඛායතනය නො ද උපදී. කන් ඇති ව ඇස් ඇති ව උපදනා ඔවුනට සොත්තායතනය ද උපදී. චක්ඛායතනය ද උපදී.

2. යමකුට චක්ඛායතනය උපදී නම් ඔහුට ඝාතායතනය උපදී ද යත්: ඇස් ඇති ව නැහැ නැති ව උපදනා ඔවුනට චක්ඛායතනය උපදී. ඔවුනට ඝාතායතනය නො ද උපදී. ඇස් ඇති ව නැහැ ඇති ව උපදනා ඔවුනට චක්ඛායතනය ද උපදී. ඝාතායතනය ද උපදී.

තවද යමකුට ඝාතායතනය උපදී නම් ඔහුට චක්ඛායතනය උපදී ද යත්: නැහැ ඇති ව ඇස් නැති ව උපදනා ඔවුනට ඝාතායතනය උපදී. ඔවුනට චක්ඛායතනය නො ද උපදී. නැහැ ඇති ව ඇස් ඇති ව උපදනා ඔවුනට ඝාතායතනය ද උපදී. චක්ඛායතනය ද උපදී.

3. යමකුට චක්ඛායතනය උපදී නම් ඔහුට රූපායතනය උපදී ද යත්: එසේ යි.

තවද යමකුට රූපායතනය උපදී නම් ඔහුට චක්ඛායතනය උපදී ද යත්: රූ ඇති ව ඇස් නැති ව උපදනා ඔවුනට රූපායතනය උපදී. ඔවුනට චක්ඛායතනය නො ද උපදී. ඇස් ඇති ව උපදනා ඔවුනට රූපායතනය ද උපදී. චක්ඛායතනය ද උපදී.

4. යමකුට චක්ඛායතනය උපදී නම් ඔහුට මනායතනය උපදී ද යත්: එසේ යි.

තවද යමකුට මනායතනය උපදී නම් ඔහුට චක්ඛායතනය උපදී ද යත්: සිත් ඇති ව ඇස් නැති ව උපදනා ඔවුනට මනායතනය උපදී. ඔවුනට චක්ඛායතනය නො ද උපදී. ඇස් ඇති ව උපදනා ඔවුනට මනායතනය ද උපදී. චක්ඛායතනය ද උපදී.

5. යස්ස චක්ඛායතනං උපපජ්ඣති, තස්ස ධම්මායතනං උපපජ්ඣතිති : ආමන්තා.

යස්ස වා පන ධම්මායතනං උපපජ්ඣති, තස්ස චක්ඛායතනං උපපජ්ඣතිති : අවකච්ඡානං උපපජ්ඣන්තානං තෙසං ධම්මායතනං උපපජ්ඣති, නො ච තෙසං චක්ඛායතනං උපපජ්ඣති, සවකච්ඡානං උපපජ්ඣන්තානං තෙසං ධම්මායතනනඤ්ඤි උපපජ්ඣති. චක්ඛායතනනඤ්ඤි උපපජ්ඣති. චක්ඛායතනමූලකං.

6. යස්ස ඝාතායතනං උපපජ්ඣති, තස්ස රූපායතනං උපපජ්ඣතිති : ආමන්තා.

යස්ස වා පන රූපායතනං උපපජ්ඣති, තස්ස ඝාතායතනං උපපජ්ඣතිති : සරූපකානං අඝාතකානං උපපජ්ඣන්තානං තෙසං රූපායතනං උපපජ්ඣති, නො ච තෙසං ඝාතායතනං උපපජ්ඣති. සඝාතකානං උපපජ්ඣන්තානං තෙසං රූපායතනනඤ්ඤි උපපජ්ඣති, ඝාතායතනනඤ්ඤි උපපජ්ඣති.

7. යස්ස ඝාතායතනං උපපජ්ඣති, තස්ස මනායතනං උපපජ්ඣතිති : ආමන්තා.

යස්ස වා පන මනායතනං උපපජ්ඣති, තස්ස ඝාතායතනං උපපජ්ඣතිති : සචිත්තකානං අඝාතකානං උපපජ්ඣන්තානං තෙසං මනායතනං උපපජ්ඣති, නො ච තෙසං ඝාතායතනං උපපජ්ඣති. සඝාතකානං උපපජ්ඣන්තානං තෙසං මනායතනනඤ්ඤි උපපජ්ඣති, ඝාතායතනනඤ්ඤි උපපජ්ඣති.

8. යස්ස ඝාතායතනං උපපජ්ඣති, තස්ස ධම්මායතනං උපපජ්ඣතිති : ආමන්තා.

යස්ස වා පන ධම්මායතනං උපපජ්ඣති, තස්ස ඝාතායතනං උපපජ්ඣතිති : අඝාතකානං උපපජ්ඣන්තානං තෙසං ධම්මායතනං උපපජ්ඣති. නො ච තෙසං ඝාතායතනං උපපජ්ඣති, සඝාතකානං උපපජ්ඣන්තානං තෙසං ධම්මායතනනඤ්ඤි උපපජ්ඣති, ඝාතායතනනඤ්ඤි උපපජ්ඣති. (ඝාතායතනමූලකං)

9. යස්ස රූපායතනං උපපජ්ඣති, තස්ස මනායතනං උපපජ්ඣතිති : අචිත්තකානං උපපජ්ඣන්තානං තෙසං රූපායතනං උපපජ්ඣති, නො ච තෙසං මනායතනං උපපජ්ඣති. සරූපකානං සචිත්තකානං උපපජ්ඣන්තානං තෙසං රූපායතනනඤ්ඤි උපපජ්ඣති, මනායතනනඤ්ඤි උපපජ්ඣති.

යස්ස වා පන මනායතනං උපපජ්ඣති, තස්ස රූපායතනං උපපජ්ඣතිති : අරූපකානං උපපජ්ඣන්තානං තෙසං මනායතනං උපපජ්ඣති, නො ච තෙසං රූපායතනං උපපජ්ඣති. සචිත්තකානං සරූපකානං උපපජ්ඣන්තානං තෙසං මනායතනනඤ්ඤි උපපජ්ඣති, රූපායතනනඤ්ඤි උපපජ්ඣති.

5. යමකුට චක්ඛායතනය උපදී නම් ඔහුට ධම්මායතනය උපදී ද යත් : එසේ යි.

තවද යමකුට ධම්මායතනය උපදී නම් ඔහුට චක්ඛායතනය උපදී ද යත් : ඇස් නැති වූ උපද්දා ඔවුනට ධම්මායතනය උපදී. ඔවුනට චක්ඛායතනය නො ද උපදී. ඇස් ඇති වූ උපද්දා ඔවුනට ධම්මායතනය ද උපදී. චක්ඛායතනය ද උපදී. (චක්ඛායතනමූලක යි.)

6. යමකුට ඝානායතනය උපදී නම් ඔහුට රූපායතනය උපදී ද යත් : එසේ යි.

තවද යමකුට රූපායතනය උපදී නම් ඔහුට ඝානායතනය උපදී ද යත් : රූ ඇති වූ නැහැ නැති වූ උපද්දා ඔවුනට රූපායතනය උපදී. ඔවුනට ඝානායතනය නො ද උපදී. නැහැ ඇති වූ උපද්දා ඔවුනට රූපායතනය ද උපදී. ඝානායතනය ද උපදී.

7. යමකුට ඝානායතනය උපදී නම් ඔහුට මනායතනය උපදී ද යත් : එසේ යි.

තවද යමකුට මනායතනය උපදී නම් ඔහුට ඝානායතනය උපදී ද යත් : සිත් ඇතිවූ නැහැ නැතිවූ උපද්දා ඔවුනට මනායතනය උපදී. ඔවුනට ඝානායතනය නො ද උපදී. නැහැ ඇති වූ උපද්දා ඔවුනට මනායතනය ද උපදී. ඝානායතනය ද උපදී.

8. යමකුට ඝානායතනය උපදී නම් ඔහුට ධම්මායතනය උපදී ද යත් : එසේ යි.

තවද යමකුට ධම්මායතනය උපදී නම් ඔහුට ඝානායතනය උපදී ද යත් : නැහැ නැතිවූ උපද්දා ඔවුනට ධම්මායතනය උපදී. ඔවුනට ඝානායතනය නො ද උපදී. නැහැ ඇති වූ උපද්දා ඔවුනට ධම්මායතනය ද උපදී. ඝානායතනය ද උපදී. (ඝානායතනමූලක යි.)

9. යමකුට රූපායතනය උපදී නම් ඔහුට මනායතනය උපදී ද යත් : සිත් නැති වූ උපද්දා ඔවුනට රූපායතනය උපදී. ඔවුනට මනායතනය නො ද උපදී. රූ ඇති වූ සිත් ඇති වූ උපද්දා ඔවුනට රූපායතනය ද උපදී. මනායතනය ද උපදී.

තවද යමකුට මනායතනය උපදී නම් ඔහුට රූපායතනය උපදී ද යත් : රූ නැතිවූ උපද්දා ඔවුනට මනායතනය උපදී. ඔවුනට රූපායතනය නො ද උපදී. සිත් ඇති වූ රූ ඇති වූ උපද්දා ඔවුනට මනායතනය ද උපදී. රූපායතනය ද උපදී.

10. යස්ස රූපායතනං උප්පජ්ඣති, තස්ස ධම්මොයතනං උප්පජ්ඣතිති : ආමන්තා.

යස්ස වා පන ධම්මොයතනං උප්පජ්ඣති, තස්ස රූපායතනං උප්පජ්ඣතිති : අරූපකානං උපපජ්ජන්තානං තෙසං ධම්මොයතනං උප්පජ්ඣති. නො ච තෙසං රූපායතනං උප්පජ්ඣති. සරූපකානං උපපජ්ජන්තානං තෙසං ධම්මොයතනං උප්පජ්ඣති, රූපායතනං උප්පජ්ඣති. (රූපායතනමූලකං)

11. යස්ස මනායතනං උප්පජ්ඣති, තස්ස ධම්මොයතනං උප්පජ්ඣතිති : ආමන්තා.

යස්ස වා පන ධම්මොයතනං උප්පජ්ඣති, තස්ස මනායතනං උප්පජ්ඣතිති : අවිත්තකානං උපපජ්ජන්තානං තෙසං ධම්මොයතනං උප්පජ්ඣති, නො ච තෙසං මනායතනං උප්පජ්ඣති. සවිත්තකානං උපපජ්ජන්තානං තෙසං ධම්මොයතනං උප්පජ්ඣති, මනායතනං උප්පජ්ඣති. (අනුලොම පුගල මනායතනමූලකං)

12. යස්ස චක්ඛායතනං උප්පජ්ඣති, තස්ස සොනායතනං උප්පජ්ඣතිති : ආමන්තා.

යස්ස වා පන සොනායතනං උප්පජ්ඣති, තස්ස චක්ඛායතනං උප්පජ්ඣතිති : ආමන්තා.

13. යස්ස චක්ඛායතනං උප්පජ්ඣති, තස්ස සානායතනං උප්පජ්ඣතිති : රූපාවචරෙ තස්ස චක්ඛායතනං උප්පජ්ඣති, නො ච තස්ස සානායතනං උප්පජ්ඣති. කාමාවචරෙ තස්ස චක්ඛායතනං උප්පජ්ඣති, සානායතනං උප්පජ්ඣති.

යස්ස වා පන සානායතනං උප්පජ්ඣති, තස්ස චක්ඛායතනං උප්පජ්ඣතිති : ආමන්තා.

14. යස්ස චක්ඛායතනං උප්පජ්ඣති, තස්ස රූපායතනං උප්පජ්ඣතිති : ආමන්තා.

යස්ස වා පන රූපායතනං උප්පජ්ඣති, තස්ස චක්ඛායතනං උප්පජ්ඣතිති : අසංඝිකානං තස්ස රූපායතනං උප්පජ්ඣති, නො ච තස්ස චක්ඛායතනං උප්පජ්ඣති. පඤ්චොකාරෙ තස්ස රූපායතනං උප්පජ්ඣති, චක්ඛායතනං උප්පජ්ඣති.

15. යස්ස චක්ඛායතනං උප්පජ්ඣති, තස්ස මනායතනං උප්පජ්ඣතිති : ආමන්තා.

යස්ස වා පන මනායතනං උප්පජ්ඣති, තස්ස චක්ඛායතනං උප්පජ්ඣතිති : අරූපෙ තස්ස මනායතනං උප්පජ්ඣති, නො ච තස්ස චක්ඛායතනං උප්පජ්ඣති. පඤ්චොකාරෙ තස්ස මනායතනං උප්පජ්ඣති, චක්ඛායතනං උප්පජ්ඣති.

10. යම්කුට රූපායතනය උපදී නම් ඔහුට ධම්මායතනය උපදී ද යත්: එසේ යි.

තවද යම්කුට ධම්මායතනය උපදී නම් ඔහුට රූපායතනය උපදී ද යත්: රූ නැතිවැ උපදනා ඔවුනට ධම්මායතනය උපදී. ඔවුනට රූපායතනය නො ද උපදී. රූ ඇතිවැ උපදනා ඔවුනට ධම්මායතනය ද උපදී. රූපායතනය ද උපදී. (රූපායතනමූලක යි.)

11. යම්කුට මනායතනය උපදී නම් ඔහුට ධම්මායතනය උපදී ද යත්: එසේ යි.

තවද යම්කුට ධම්මායතනය උපදී නම් ඔහුට මනායතනය උපදී ද යත්: සිත් නැතිවැ උපදනා ඔවුනට ධම්මායතනය උපදී. ඔවුනට මනායතනය නො ද උපදී. සිත් ඇතිවැ උපදනා ඔවුනට ධම්මායතනය ද උපදී. මනායතනය ද උපදී. (මනායතනමූලක යි.) අනුලොම පුද්ගල යි.)

12. යම් තැනෙක වක්ඛායතනය උපදී නම් එහි සොනායතනය උපදී ද යත්: එසේ යි.

තවද යම් තැනෙක සොනායතනය උපදී නම් එහි වක්ඛායතනය උපදී ද යත්: එසේ යි.

13. යම් තැනෙක වක්ඛායතනය උපදී නම් එහි ඝානායතනය උපදී ද යත්: රූපාවචර වූ එහි වක්ඛායතනය උපදී. එහි ඝානායතනය නො ද උපදී. කාමාවචර වූ එහි වක්ඛායතනය ද උපදී. ඝානායතනය ද උපදී.

තවද යම් තැනෙක ඝානායතනය උපදී නම් එහි වක්ඛායතනය උපදී ද යත්: එසේ යි.

14. යම් තැනෙක වක්ඛායතනය උපදී නම් එහි රූපායතනය උපදී ද යත්: එසේ යි.

තවද යම් තැනෙක රූපායතනය උපදී නම් එහි වක්ඛායතනය උපදී ද යත්: අසංඥාසන්ධි වූ එහි රූපායතනය උපදී. එහි වක්ඛායතනය නො ද උපදී. පඤ්චොකාර වූ එහි රූපායතනය ද උපදී. වක්ඛායතනය ද උපදී.

15. යම් තැනෙක වක්ඛායතනය උපදී නම් එහි මනායතනය උපදී ද යත්: එසේ යි.

තවද යම් තැනෙක මනායතනය උපදී නම් එහි වක්ඛායතනය උපදී ද යත්: අරූප වූ එහි මනායතනය උපදී. එහි වක්ඛායතනය නො ද උපදී. පඤ්චොකාර වූ එහි මනායතනය ද උපදී. වක්ඛායතනය ද උපදී.

16. යත් චක්ඛායතනං උපපජ්ජති, තත් ධම්මායතනං උපපජ්ජතිති : ආමනා.

යත් වා පන ධම්මායතනං උපපජ්ජති, තත් චක්ඛායතනං උපපජ්ජතිති : අසංඤ්ඤාසංකතෙ අරූපෙ තත් ධම්මායතනං උපපජ්ජති, නො ච තත් චක්ඛායතනං උපපජ්ජති. පඤ්ඤාචෝකාරෙ තත් ධම්මායතනනඤ්ඤා උපපජ්ජති, චක්ඛායතනනඤ්ඤා උපපජ්ජති. (චක්ඛායතන මූලකං)

17. යත් සානායතනං උපපජ්ජති, තත් රූපායතනං උපපජ්ජතිති : ආමනා.

යත් වා පන රූපායතනං උපපජ්ජති, තත් සානායතනං උපපජ්ජතිති : රූපාවචරෙ තත් රූපායතනං උපපජ්ජති, නො ච තත් සානායතනං උපපජ්ජති, කාමාවචරෙ තත් රූපායතනනඤ්ඤා උපපජ්ජති, සානායතනනඤ්ඤා උපපජ්ජති.

(යත් සානායතනං උපපජ්ජති, තත් මනායතනං ධම්මායතනං ච එකසද්ධිසං, නානා නත්ති. උපරි පන වාරසංඝේඛාපො භොතිති ජානිතඤ්ඤං.)

18. යත් සානායතනං උපපජ්ජති, තත් ධම්මායතනං උපපජ්ජතිති : ආමනා.

යත් වා පන ධම්මායතනං උපපජ්ජති, තත් සානායතනං උපපජ්ජතිති : රූපාවචරෙ, අරූපාවචරෙ තත් ධම්මායතනං උපපජ්ජති, නො ච තත් සානායතනං උපපජ්ජති. කාමාවචරෙ තත් ධම්මායතනනඤ්ඤා උපපජ්ජති, සානායතනනඤ්ඤා උපපජ්ජති. (සානායතන මූලකං)

19. යත් රූපායතනං උපපජ්ජති, තත් මනායතනං උපපජ්ජතිති : අසංඤ්ඤාසංකතෙ තත් රූපායතනං උපපජ්ජති, නො ච තත් මනායතනං උපපජ්ජති. පඤ්ඤාචෝකාරෙ තත් රූපායතනනඤ්ඤා උපපජ්ජති මනායතනනඤ්ඤා උපපජ්ජති.

යත් වා පන මනායතනං උපපජ්ජති, තත් රූපායතනං උපපජ්ජතිති : අරූපෙ තත් මනායතනං උපපජ්ජති, නො ච තත් රූපායතනං උපපජ්ජති. පඤ්ඤාචෝකාරෙ තත් මනායතනනඤ්ඤා උපපජ්ජති, රූපායතනනඤ්ඤා උපපජ්ජති.

16. යම් තැනෙක වක්ඛායතනය උපදී නම් එහි ධම්මායතනය උපදී ද යත් : එසේ යි.

තවද යම් තැනෙක ධම්මායතනය උපදී නම් එහි වක්ඛායතනය උපදී ද යත් : අසංඤ්ඤා වූ ද අරුප වූ ද එහි ධම්මායතනය උපදී. එහි වක්ඛායතනය නො ද උපදී. පඤ්චොකාර වූ එහි ධම්මායතනය ද උපදී. වක්ඛායතනය ද උපදී. (වක්ඛායතනමූලක යි.)

17. යම් තැනෙක ඝානායතනය උපදී නම් එහි රූපායතනය උපදී ද යත් : එසේ යි.

තවද යම් තැනෙක රූපායතනය උපදී නම් එහි ඝානායතනය උපදී ද යත් : රූපාවචර වූ එහි රූපායතනය උපදී. එහි ඝානායතනය නො ද උපදී. කාමාවචර වූ එහි රූපායතනය ද උපදී. ඝානායතනය ද උපදී.

(යම් තැනෙක ඝානායතනය උපදී නම් එහි මනායතනය ද ධම්මායතනය ද එක් බඳු ය. වෙනසෙක් නැති. මන්තෙහි වනාහි වාරසංකෂ්පය වේ ය යි දකුණු.)

18. යම් තැනෙක ඝානායතනය උපදී නම් එහි ධම්මායතනය උපදී ද යත් : එසේ යි.

තවද යම් තැනෙක ධම්මායතනය උපදී නම් එහි ඝානායතනය උපදී ද යත් : රූපාවචර වූ ද අරුපාවචර වූ ද එහි ධම්මායතනය උපදී. එහි ඝානායතනය නො ද උපදී. කාමාවචර වූ එහි ධම්මායතනය ද උපදී. ඝානායතනය ද උපදී. (ඝානායතනමූලක යි.)

19. යම් තැනෙක රූපායතනය උපදී නම් එහි මනායතනය උපදී ද යත් : අසංඤ්ඤා වූ එහි රූපායතනය උපදී. එහි මනායතනය නො ද උපදී. පඤ්චොකාර වූ එහි රූපායතනය ද උපදී. මනායතනය ද උපදී.

තවද යම් තැනෙක මනායතනය උපදී නම් එහි රූපායතනය උපදී ද යත් : අරුප වූ එහි මනායතනය උපදී. එහි රූපායතනය නො ද උපදී. පඤ්චොකාර වූ එහි මනායතනය ද උපදී. රූපායතනය ද උපදී.

21. යත් රූපායතනං උපපජ්ජති, තත් ධම්මායතනං උපපජ්ජතිති : ආමන්තා.

යත් වා පන ධම්මායතනං උපපජ්ජති, තත් රූපායතනං උපපජ්ජතිති : අරූපෙ තත් ධම්මායතනං උපපජ්ජති, නො ච තත් රූපායතනං උපපජ්ජති. පඤ්චවොකාගරෙ අසඤ්ඤසතෙහ ධම්මායතනඤ්ඤ උපපජ්ජති, රූපායතනඤ්ඤ උපපජ්ජති. (රූපායතනමූලකං)

22. යත් මනායතනං උපපජ්ජති තත් ධම්මායතනං උපපජ්ජතිති : ආමන්තා.

යත් වා පන ධම්මායතනං උපපජ්ජති, තත් මනායතනං උපපජ්ජතිති : අසඤ්ඤසතෙහ තත් ධම්මායතනං උපපජ්ජති, නො ච තත් මනායතනං උපපජ්ජති, චතුරවොකාගරෙ පඤ්චවොකාගරෙ තත් ධම්මායතනඤ්ඤ උපපජ්ජති, මනායතනඤ්ඤ උපපජ්ජති. (අනුලොම ඕකාස මනායතනමූලකං)

23. යස්ස යත් චක්ඛායතනං උපපජ්ජති, තස්ස තත් සොත්තායතනං උපපජ්ජතිති : සචක්ඛුකානං අවසානකානං උපපජ්ජන්තානං තෙසං තත් චක්ඛායතනං උපපජ්ජති, නො ච තෙසං තත් සොත්තායතනං උපපජ්ජති. සචක්ඛුකානං සවසානකානං උපපජ්ජන්තානං තෙසං තත් චක්ඛායතනඤ්ඤ උපපජ්ජති, සොත්තායතනඤ්ඤ උපපජ්ජති.

යස්ස වා පන යත් සොත්තායතනං උපපජ්ජති, තස්ස තත් චක්ඛායතනං උපපජ්ජතිති : සවසානකානං අචක්ඛුකානං උපපජ්ජන්තානං තෙසං තත් සොත්තායතනං උපපජ්ජති, නො ච තෙසං තත් චක්ඛායතනං උපපජ්ජති. සවසානකානං සචක්ඛුකානං උපපජ්ජන්තානං තෙසං තත් සොත්තායතනඤ්ඤ උපපජ්ජති, චක්ඛායතනඤ්ඤ උපපජ්ජති. (සංඛිං, යසංකමපි සදිසං.¹)

24. යස්ස යත් මනායතනං උපපජ්ජති, තස්ස තත් ධම්මායතනං උපපජ්ජතිති : ආමන්තා.

යස්ස වා පන යත් ධම්මායතනං උපපජ්ජති, තස්ස තත් මනායතනං උපපජ්ජතිති : අවිත්තකානං උපපජ්ජන්තානං තෙසං තත් ධම්මායතනං උපපජ්ජති, නො ච තෙසං තත් මනායතනං උපපජ්ජති. සවිත්තකානං උපපජ්ජන්තානං තෙසං තත් ධම්මායතනඤ්ඤ උපපජ්ජති, මනායතනඤ්ඤ උපපජ්ජති. (අනුලොම පුග්ගලොකාස)

1. යසංක සදිසං - මජ්ඣං, යසංක සදිසං - සං.

21. යම් තැනෙක රූපායතනය උපදී නම් එහි ධම්මායතනය උපදී ද යත් : එසේ යි.

තවද යම් තැනෙක ධම්මායතනය උපදී නම් එහි රූපායතනය උපදී ද යත් : අරූප වූ එහි ධම්මායතනය උපදී. එහි රූපායතනය නො ද උපදී. පඤ්චවොකාර වූ ද අසංඥාසක වූ ද එහි ධම්මායතනය ද උපදී. රූපායතනය ද උපදී. (රූපායතනමූලක යි.)

22. යම් තැනෙක මනායතනය උපදී නම් එහි ධම්මායතනය උපදී ද යත් : එසේ යි.

තවද යම් තැනෙක ධම්මායතනය උපදී නම් එහි මනායතනය උපදී ද යත් : අසංඥාසක වූ එහි ධම්මායතනය උපදී. එහි මනායතනය නො ද උපදී. චතුරවොකාර වූ ද පඤ්චවොකාර වූ ද එහි ධම්මායතනය ද උපදී. මනායතනය ද උපදී. (මනායතන-මූලක යි. අනුලොමාවකාශ යි.)

23. යම්කුට යම් තැනෙක චක්ඛායතනය උපදී නම් ඔහුට එහි සොකායතනය උපදී ද යත් : ඇස් ඇති ව කන් නැති ව උපදනා ඔවුනට එහි චක්ඛායතනය උපදී. ඔවුනට එහි සොකා-යතනය නො ද උපදී. ඇස් ඇති ව කන් ඇති ව උපදනා ඔවුනට එහි චක්ඛායතනය ද උපදී. සොකායතනය ද උපදී.

තවද යම්කුට යම් තැනෙක සොකායතනය උපදී නම් ඔහුට එහි චක්ඛායතනය උපදී ද යත් : කන් ඇති ව ඇස් නැති ව උපදනා ඔවුනට එහි සොකායතනය උපදී. ඔවුනට එහි චක්ඛායතනය නො ද උපදී. කන් ඇති ව ඇස් ඇති ව උපදනා ඔවුනට එහි සොකායතනය ද උපදී. චක්ඛායතනය ද උපදී. (සංක්ෂිප්ත යි. යස්සකය ද සමාන යි.)

24. යම්කුට යම් තැනෙක මනායතනය උපදී නම් ඔහුට එහි ධම්මායතනය උපදී ද යත් : එසේ යි.

තවද යම්කුට යම් තැනෙක ධම්මායතනය උපදී නම් ඔහුට එහි මනායතන උපදී ද යත් : සිත් නැති ව උපදනා ඔවුනට එහි ධම්මායතනය උපදී. ඔවුනට එහි මනායතනය නො ද උපදී. සිත් ඇති ව උපදනා ඔවුනට එහි ධම්මායතනය ද උපදී, මනායතනය ද උපදී. (අනුලොම පුද්ගලාවකාශ යි.)

25. සසම්ම වක්ඛායකතං නුපපජ්ඣති, තස්ස සොනායකතං නුප-
ජ්ඣතිති : අවකඛුකානං සසොනකානං උපපජ්ජන්තානං තෙසං
වක්ඛායකතං නුපපජ්ඣති, නො ච තෙසං සොනායකතං නුපපජ්ඣති.
සබ්බෙසං චට්ඨනානං, අවකඛුකානං අසොනකානං උපපජ්ජන්තානං
තෙසං වක්ඛායකතනං නුපපජ්ඣති, සොනායකතනං නුපපජ්ඣති.

යසස වා පන සොතායතන: නුපප්ප්ති, තසස චකඛායතන: නුපප්ප්තිති: අසොතකාන: සචක්ඛකාන: උපපප්ප්තාන: තෙස: සොතායතන: නුපප්ප්ති, නො ච තෙස: චකඛායතන: නුපප්ප්ති. සබ්බෙස: ච්චනානාන, අසොතකාන: අචක්ඛකාන: උපපප්ප්තාන: තෙස: සොතායතනං නුපප්ප්ති, චකඛායතනං නුපප්ප්ති.

26. යසසි චක්ඛායතනං නුපපජ්ඣති, තස්ස සානායතනං නුපපජ්ඣතිති: අචක්ඛුකානං සසානකානං උප්පජ්ජනානං තෙසං චක්ඛායතනං නුපපජ්ඣති. නො ච තෙසං සානායතනං නුපපජ්ඣති. සබ්බෙසංචව්චනානං, අචක්ඛුකානං අසානකානං උප්පජ්ජනානං තෙසං චක්ඛායතනෙෂු නුපපජ්ඣති, සානායතනෙෂු නුපපජ්ඣති.

යහස වා පන සානායනනං. නුපප්පති, තසසි වකඛායනනං. නුපප්පතිති: අසානකානං සවකඛකානං උපපජ්ජානානං. තෙසං සානායනනං. නුපප්පති, නො ච තෙසං වකඛායනනං. නුපප්පති, සලලෙසං. වචනානං, අසානකානං අවකඛකානං උපපජ්ජානානං. තෙසං සානායනනං. නුපප්පති, වකඛායනනං. නුපප්පති.

27. සසම්ම වකඛායනනං නුපප්පති, තස්ස රූපායනනං නුපප්පතිති : අවකඛුකානං සරූපකානං උපපජ්ජනානං තෙසං වකඛායනනං නුපප්පති, නො ච තෙසං රූපායනනං නුපප්පති, සබ්බෙසං චචනානං, අරූපකානං උපපජ්ජනානං තෙසං වකඛායනනං නුපප්පති, රූපායනනං නුපප්පති.

සසස වා පන රූපායනනං නුපපජ්ඣි, නාස චකඛායනනං
නුපපජ්ඣිති: ආමනනා.

28. යසස වකඛායතනං නුපපජ්ඣති, තසස මනායතනං නුපපජ්ඣති: අවකඛුකානං සවිහකකානං උපපජ්ජනානං තෙසං වකඛායතනං නුපපජ්ඣති. නො ච තෙසං මනායතනං නුපපජ්ඣති. සබ්බෙසං චචනානං අවිහකකානං උපපජ්ජනානං තෙසං වකඛායතනෙසු නුපපජ්ඣති, මනායතනෙසු නුපපජ්ඣති.

යසස වා පන මනායතනං නුප්පජ්ඣි, තසස චකඩායතනං
නුප්පජ්ඣිති : ආමනනා.

25. යමකුට චක්ඛායතනය නූපදී නම් ඔහුට සොනායතනය නූපදී ද යත්: ඇස් නැති වූ කන් ඇති වූ උපදනා ඔවුනට චක්ඛායතනය නූපදී. ඔවුනට සොනායතනය නො ද නූපදී. ව්‍යුහ වන්නා වූ සියල්ලනට ද ඇස් නැති වූ කන් නැති වූ උපදනවුනට දැයි ඔවුනට චක්ඛායතනය ද නූපදී. සොනායතනය ද නූපදී.

තවද යමකුට සොනායතනය නූපදී නම් ඔහුට චක්ඛායතනය නූපදී ද යත්: කන් නැති වූ ඇස් ඇති වූ උපදනා ඔවුනට සොනායතනය නූපදී. ඔවුනට චක්ඛායතනය නො ද නූපදී. ව්‍යුහ වන්නා වූ සියල්ලනට ද කන් නැති වූ ඇස් නැති වූ උපදනවුනට දැයි ඔවුනට සොනායතනය ද නූපදී. චක්ඛායතනය ද නූපදී.

26. යමකුට චක්ඛායතනය නූපදී නම් ඔහුට සානායතනය නූපදී ද යත්: ඇස් නැති වූ නැහැ ඇති වූ උපදනා ඔවුනට චක්ඛායතනය නූපදී. ඔවුනට සානායතනය නො ද නූපදී. ව්‍යුහ වන්නා වූ සියල්ලනට ද ඇස් නැති වූ නැහැ නැති වූ උපදනවුනට දැයි ඔවුනට චක්ඛායතනය ද නූපදී. සානායතනය ද නූපදී.

තවද යමකුට සානායතනය නූපදී නම් ඔහුට චක්ඛායතනය නූපදී ද යත්: නැහැ නැති වූ ඇස් ඇති වූ උපදනා ඔවුනට සානායතනය නූපදී. ඔවුනට චක්ඛායතනය නො ද නූපදී. ව්‍යුහ වන්නා වූ සියල්ලනට ද නැහැ නැති වූ ඇස් නැති වූ උපදනවුනට දැයි ඔවුනට සානායතනය ද නූපදී. චක්ඛායතනය ද නූපදී.

27. යමකුට චක්ඛායතනය නූපදී නම් ඔහුට රූපායතනය නූපදී ද යත්: ඇස් නැති වූ රූ ඇති වූ උපදනා ඔවුනට චක්ඛායතනය නූපදී. ඔවුනට රූපායතනය නො ද නූපදී. ව්‍යුහ වන්නා වූ සියල්ලනට ද රූ නැති වූ උපදනවුනට දැයි ඔවුනට චක්ඛායතනය ද නූපදී. රූපායතනය ද නූපදී.

තවද යමකුට රූපායතනය නූපදී නම් ඔහුට චක්ඛායතනය නූපදී ද යත්: එසේ යි.

28. යමකුට චක්ඛායතනය නූපදී නම් ඔහුට මනායතනය නූපදී ද යත්: ඇස් නැති වූ සිත් ඇති වූ උපදනා ඔවුනට චක්ඛායතනය නූපදී. ඔවුනට මනායතනය නො ද නූපදී. ව්‍යුහ වන්නා වූ සියල්ලනට ද සිත් නැති වූ උපදනවුනට දැයි ඔවුනට චක්ඛායතනය ද නූපදී. මනායතනය ද නූපදී.

තවද යමකුට මනායතනය නූපදී නම් ඔහුට චක්ඛායතනය නූපදී ද යත්: එසේ යි.

29. යස්ස චක්ඛායතනං නුප්පජ්ඣති තස්ස ධම්මායතනං නුප්පජ්ඣතිති: අවකඛුකානං උපපජ්ජන්තානං තෙසං චක්ඛායතනං නුප්පජ්ඣති. නො ච තෙසං ධම්මායතනං නුප්පජ්ඣති. සබ්බෙසං වචන්තානං තෙසං චක්ඛායතනාඤ්ඤි නුප්පජ්ඣති, ධම්මායතනාඤ්ඤි නුප්පජ්ඣති.

යස්ස චා පන ධම්මායතනං නුප්පජ්ඣති තස්ස චක්ඛායතනං නුප්පජ්ඣතිති: ආමන්තා. (චක්ඛායතනමූලකං)

30. යස්ස සානායතනං නුප්පජ්ඣති තස්ස රූපායතනං නුප්පජ්ඣතිති: අසානකානං සරූපකානං උපපජ්ජන්තානං තෙසං සානායතනං නුප්පජ්ඣති. නො ච තෙසං රූපායතනං නුප්පජ්ඣති. සබ්බෙසං වචන්තානං, අරූපකානං උපපජ්ජන්තානං තෙසං සානායතනාඤ්ඤි නුප්පජ්ඣති, රූපායතනාඤ්ඤි නුප්පජ්ඣති.

යස්ස චා පන රූපායතනං නුප්පජ්ඣති තස්ස සානායතනං නුප්පජ්ඣතිති: ආමන්තා.

31. යස්ස සානායතනං නුප්පජ්ඣති තස්ස මනායතනං නුප්පජ්ඣතිති: අසානකානං සචිත්තකානං උපපජ්ජන්තානං තෙසං සානායතනං නුප්පජ්ඣති. නො ච තෙසං මනායතනං නුප්පජ්ඣති. සබ්බෙසං වචන්තානං, අචිත්තකානං උපපජ්ජන්තානං තෙසං සානායතනාඤ්ඤි නුප්පජ්ඣති, මනායතනාඤ්ඤි නුප්පජ්ඣති.

යස්ස චා පන මනායතනං නුප්පජ්ඣති තස්ස සානායතනං නුප්පජ්ඣතිති: ආමන්තා.

32. යස්ස සානායතනං නුප්පජ්ඣති තස්ස ධම්මායතනං නුප්පජ්ඣතිති: අසානකානං උපපජ්ජන්තානං තෙසං සානායතනං නුප්පජ්ඣති. නො ච තෙසං ධම්මායතනං නුප්පජ්ඣති, සබ්බෙසං වචන්තානං තෙසං සානායතනාඤ්ඤි නුප්පජ්ඣති, ධම්මායතනාඤ්ඤි නුප්පජ්ඣති.

යස්ස චා පන ධම්මායතනං නුප්පජ්ඣති තස්ස සානායතනං නුප්පජ්ඣතිති: ආමන්තා. (සානායතනමූලකං)

33. යස්ස රූපායතනං නුප්පජ්ඣති තස්ස මනායතනං නුප්පජ්ඣතිති: අරූපකානං උපපජ්ජන්තානං තෙසං රූපායතනං නුප්පජ්ඣති, නො ච තෙසං මනායතනං නුප්පජ්ඣති. සබ්බෙසං වචන්තානං තෙසං රූපායතනාඤ්ඤි නුප්පජ්ඣති, මනායතනාඤ්ඤි නුප්පජ්ඣති.

යස්ස චා පන මනායතනං නුප්පජ්ඣති තස්ස රූපායතනං නුප්පජ්ඣතිති: අචිත්තකානං උපපජ්ජන්තානං තෙසං මනායතනං නුප්පජ්ඣති. නො ච තෙසං රූපායතනං නුප්පජ්ඣති, සබ්බෙසං වචන්තානං තෙසං මනායතනාඤ්ඤි නුප්පජ්ඣති, රූපායතනාඤ්ඤි නුප්පජ්ඣති.

29. යමකුට චක්ඛායතනය නූපදී නම් ඔහුට ධම්මායතනය නූපදී ද යත් : ඇස් නැතිවූ උපදනා ඔවුනට චක්ඛායතනය නූපදී. ඔවුනට ධම්මායතනය නො ද නූපදී. සියලු ව්‍යුතචන්තා වූ ඔවුනට චක්ඛායතනය ද නූපදී. ධම්මායතනය ද නූපදී.

තවද යමකුට ධම්මායතනය නූපදී නම් ඔහුට චක්ඛායතනය නූපදී ද යත් : එසේ යි. (චක්ඛායතනමූලකය යි.)

30. යමකුට සානායතනය නූපදී නම් ඔහුට රූපායතනය නූපදී ද යත් : නැහැ නැතිව රූ ඇතිව උපදනා ඔවුනට සානායතනය නූපදී. ඔවුනට රූපායතනය නො ද නූපදී. ව්‍යුතචන්තා වූ සියල්ලනට ද රූ නැතිව උපදනවුනට දැයි ඔවුනට සානායතනය ද නූපදී. රූපායතනය ද නූපදී.

තවද යමකුට රූපායතනය නූපදී නම් ඔහුට සානායතනය නූපදී ද යත් : එසේ යි.

31. යමකුට සානායතනය නූපදී නම් ඔහුට මනායතනය නූපදී ද යත් : නැහැ නැතිවූ සිත් ඇතිවූ උපදනා ඔවුනට සානායතනය නූපදී. ඔවුනට මනායතනය නො ද නූපදී. ව්‍යුතචන්තා වූ සියල්ලනට ද සිත් නැතිව උපදනවුනට දැයි ඔවුනට සානායතනය ද නූපදී. මනායතනය ද නූපදී.

තවද යමකුට මනායතනය නූපදී නම් ඔහුට සානායතනය නූපදී ද යත් : එසේ යි.

32. යමකුට සානායතනය නූපදී නම් ඔහුට ධම්මායතනය නූපදී ද යත් : නැහැ නැතිවූ උපදනා ඔවුනට සානායතනය නූපදී. ඔවුනට ධම්මායතනය නො ද නූපදී. සියලු ව්‍යුතචන්තා වූ ඔවුනට සානායතනය ද නූපදී. ධම්මායතනය ද නූපදී.

තවද යමකුට ධම්මායතනය නූපදී නම් ඔහුට සානායතනය නූපදී ද යත් : එසේ යි. (සානායතනමූලකය යි.)

33. යමකුට රූපායතනය නූපදී නම් ඔහුට මනායතනය නූපදී ද යත් : රූ නැතිව උපදනා ඔවුනට රූපායතනය නූපදී. ඔවුනට මනායතනය නො ද නූපදී. සියලු ව්‍යුතචන්තා වූ ඔවුනට රූපායතනය ද නූපදී. මනායතනය ද නූපදී.

තවද යමකුට මනායතනය නූපදී නම් ඔහුට රූපායතනය නූපදී ද යත් : සිත් නැතිව උපදනා ඔවුනට මනායතනය නූපදී. ඔවුනට රූපායතනය නො ද නූපදී. සියලු ව්‍යුතචන්තා වූ ඔවුනට මනායතනය ද නූපදී. රූපායතනය ද නූපදී.

34. යස්ස රූපායතනං නුප්පජ්ඣති තස්ස ධම්මායතනං නුප්පජ්ඣතිති: අරූපකානං උපපජ්ඣත්තානං තෙසං රූපායතනං නුප්පජ්ඣති. නො ච තෙසං ධම්මායතනං නුප්පජ්ඣති. සබ්බෙසං චචන්ත්තානං, තෙසං රූපායතනඤ්ච නුප්පජ්ඣති, ධම්මායතනඤ්ච නුප්පජ්ඣති.

යස්ස වා පන ධම්මායතනං නුප්පජ්ඣති තස්ස රූපායතනං නුප්පජ්ඣතිති: ආමන්තා. (රූපායතනමූලකං)

35. යස්ස මනායතනං නුප්පජ්ඣති තස්ස ධම්මායතනං නුප්පජ්ඣතිති: අවික්ඛකානං උපපජ්ඣත්තානං තෙසං මනායතනං නුප්පජ්ඣති, නො ච තෙසං ධම්මායතනං නුප්පජ්ඣති. සබ්බෙසං චචන්ත්තානං තෙසං මනායතනඤ්ච නුප්පජ්ඣති, ධම්මායතනඤ්ච නුප්පජ්ඣති.

යස්ස වා පන ධම්මායතනං නුප්පජ්ඣති තස්ස මනායතනං නුප්පජ්ඣතිති: ආමන්තා. (මනායතනමූලකං—පට්ඨතික පුග්ගලං.)

36. යස්ස චක්ඛායතනං නුප්පජ්ඣති තස්ස සොකායතනං නුප්පජ්ඣතිති: ආමන්තා.

යස්ස වා පන සොකායතනං නුප්පජ්ඣති තස්ස චක්ඛායතනං නුප්පජ්ඣතිති: ආමන්තා.

37. යස්ස චක්ඛායතනං නුප්පජ්ඣති තස්ස ඝානායතනං නුප්පජ්ඣතිති: ආමන්තා.

යස්ස වා පන ඝානායතනං නුප්පජ්ඣති තස්ස චක්ඛායතනං නුප්පජ්ඣතිති: රූපාවචරෙ තස්ස ඝානායතනං නුප්පජ්ඣති, නො ච තස්ස චක්ඛායතනං නුප්පජ්ඣති. අසඤ්ඤාසන්තෙ අරූපෙ තස්ස ඝානායතනඤ්ච නුප්පජ්ඣති, චක්ඛායතනඤ්ච නුප්පජ්ඣති.

38. යස්ස චක්ඛායතනං නුප්පජ්ඣති තස්ස රූපායතනං නුප්පජ්ඣතිති: අසඤ්ඤාසන්තෙ තස්ස චක්ඛායතනං නුප්පජ්ඣති. නො ච තස්ස රූපායතනං නුප්පජ්ඣති. අරූපෙ තස්ස චක්ඛායතනඤ්ච නුප්පජ්ඣති, රූපායතනඤ්ච නුප්පජ්ඣති.

යස්ස වා පන රූපායතනං නුප්පජ්ඣති තස්ස චක්ඛායතනං නුප්පජ්ඣතිති: ආමන්තා.

39. යස්ස චක්ඛායතනං නුප්පජ්ඣති තස්ස මනායතනං නුප්පජ්ඣතිති: අරූපෙ තස්ස චක්ඛායතනං නුප්පජ්ඣති, නො ච තස්ස මනායතනං නුප්පජ්ඣති. අසඤ්ඤාසන්තෙ තස්ස චක්ඛායතනඤ්ච නුප්පජ්ඣති, මනායතනඤ්ච නුප්පජ්ඣති.

යස්ස වා පන මනායතනං නුප්පජ්ඣති තස්ස චක්ඛායතනං නුප්පජ්ඣතිති: ආමන්තා.

34. යමකුට රූපායතනය නූපදී නම් ඔහුට ධම්මායතනය නූපදී ද යත්: රූ නැතිව උපදනා ඔවුනට රූපායතනය නූපදී. ඔවුනට ධම්මායතනය නො ද නූපදී. සියලු ව්‍යුත්තවත්තා වූ ඔවුනට රූපායතනය ද නූපදී. ධම්මායතනය ද නූපදී.

තවද යමකුට ධම්මායතනය නූපදී නම් ඔහුට රූපායතනය නූපදී ද යත්: එසේ යි. (රූපායතනමූලකය යි.)

35. යමකුට මනායතනය නූපදී නම් ඔහුට ධම්මායතනය නූපදී ද යත්: සිත් නැතිව උපදනා ඔවුනට මනායතනය නූපදී. ඔවුනට ධම්මායතනය නො ද නූපදී. සියලු ව්‍යුත්තවත්තා වූ ඔවුනට මනායතනය ද නූපදී. ධම්මායතනය ද නූපදී.

තවද යමකුට ධම්මායතනය නූපදී නම් ඔහුට මනායතනය නූපදී ද යත්: එසේ යි. (ප්‍රත්‍යතීක පුද්ගල යි—මනායතනමූලක යි.)

36. යම් තැනෙක වක්ඛායතනය නූපදී නම් එහි සොත්තායතනය නූපදී ද යත්: එසේ යි.

තවද යම් තැනෙක සොත්තායතනය නූපදී නම් එහි වක්ඛායතනය නූපදී ද යත්: එසේ යි.

37. යම් තැනෙක වක්ඛායතනය නූපදී නම් එහි සාත්තායතනය නූපදී ද යත්: එසේ යි.

තවද යම් තැනෙක සාත්තායතනය නූපදී නම් එහි වක්ඛායතනය නූපදී ද යත්: රූපාවචර වූ එහි සාත්තායතනය නූපදී. එහි වක්ඛායතනය නො ද නූපදී. අසංඥාසන්ධි වූ අරූප වූ එහි සාත්තායතනය ද නූපදී. වක්ඛායතනය ද නූපදී.

38. යම් තැනෙක වක්ඛායතනය නූපදී නම් එහි රූපායතනය නූපදී ද යත්: අසංඥාසන්ධි වූ එහි වක්ඛායතනය නූපදී. එහි රූපායතනය නො ද නූපදී. අරූප වූ එහි වක්ඛායතනය ද නූපදී. රූපායතනය ද නූපදී.

තවද යම් තැනෙක රූපායතනය නූපදී නම් එහි වක්ඛායතනය නූපදී ද යත්: එසේ යි.

39. යම් තැනෙක වක්ඛායතනය නූපදී නම් එහි මනායතනය නූපදී ද යත්: අරූප වූ එහි වක්ඛායතනය නූපදී. එහි මනායතනය නො ද නූපදී. අසංඥාසන්ධි වූ එහි වක්ඛායතනය ද නූපදී. මනායතනය ද නූපදී.

තවද යම් තැනෙක මනායතනය නූපදී නම් එහි වක්ඛායතනය නූපදී ද යත්: එසේ යි.

40. යත් චක්ඛායතනං නුප්පජ්ඣති තත් ධම්මායතනං නුප්පජ්ඣතිති : උප්පජ්ඣති.

යත් වා පන ධම්මායතනං නුප්පජ්ඣති තත් චක්ඛායතනං නුප්පජ්ඣතිති : නත්ථි. (චක්ඛායතනමූලකං)

41. යත් සානායතනං නුප්පජ්ඣති තත් රූපායතනං නුප්පජ්ඣතිති : රූපාවචරෙ තත් සානායතනං නුප්පජ්ඣති, නො ච තත් රූපායතනං නුප්පජ්ඣති. අරූපෙ තත් සානායතනං නුප්පජ්ඣති, රූපායතනං නුප්පජ්ඣති.

යත් වා පන රූපායතනං නුප්පජ්ඣති තත් සානායතනං නුප්පජ්ඣතිති : ආමන්තො.

42. යත් සානායතනං නුප්පජ්ඣති තත් මනායතනං නුප්පජ්ඣතිති : රූපාවචරෙ අරූපාවචරෙ තත් සානායතනං නුප්පජ්ඣති. නො ච තත් මනායතනං නුප්පජ්ඣති. අසංකප්පකං තත් සානායතනං නුප්පජ්ඣති, මනායතනං නුප්පජ්ඣති.

යත් වා පන මනායතනං නුප්පජ්ඣති තත් සානායතනං නුප්පජ්ඣතිති : ආමන්තො.

43. යත් සානායතනං නුප්පජ්ඣති තත් ධම්මායතනං නුප්පජ්ඣතිති : උප්පජ්ඣති.

යත් වා පන ධම්මායතනං නුප්පජ්ඣති තත් සානායතනං නුප්පජ්ඣතිති : නත්ථි. (සානායතනමූලකං)

44. යත් රූපායතනං නුප්පජ්ඣති තත් මනායතනං නුප්පජ්ඣතිති : උප්පජ්ඣති.

යත් වා පන මනායතනං නුප්පජ්ඣති තත් රූපායතනං නුප්පජ්ඣතිති : උප්පජ්ඣති.

45. යත් රූපායතනං නුප්පජ්ඣති තත් ධම්මායතනං නුප්පජ්ඣතිති : උප්පජ්ඣති.

යත් වා පන ධම්මායතනං නුප්පජ්ඣති තත් රූපායතනං නුප්පජ්ඣතිති : නත්ථි. (රූපායතනමූලකං)

46. යත් මනායතනං නුප්පජ්ඣති, තත් ධම්මායතනං නුප්පජ්ඣතිති : උප්පජ්ඣති.

යත් වා පන ධම්මායතනං නුප්පජ්ඣති තත් මනායතනං නුප්පජ්ඣතිති : නත්ථි. (මනායතනමූලකං—පච්චිනික ඔකාස.)

40. යම් තැනෙක වක්ඛායකනය නූපදී නම් එහි ධම්මායකනය නූපදී ද යත්: උපදී.

තවද යම් තැනෙක ධම්මායකනය නූපදී නම් එහි වක්ඛායකනය නූපදී ද යත්: නැති. (වක්ඛායකනමූලක සි.)

41. යම් තැනෙක ඝානායකනය නූපදී නම් එහි රූපායකනය නූපදී ද යත්: රූපාවචර වූ එහි ඝානායකනය නූපදී. එහි රූපායකනය නො ද නූපදී. අරූප වූ එහි ඝානායකනය ද නූපදී. රූපායකනය ද නූපදී.

තවද යම් තැනෙක රූපායකනය නූපදී නම් එහි ඝානායකනය නූපදී ද යත්: එසේ සි.

42. යම් තැනෙක ඝානායකනය නූපදී නම් එහි මනායකනය නූපදී ද යත්: රූපාවචර වූ අරූපාවචර වූ එහි ඝානායකනය නූපදී. එහි මනායකනය නො ද නූපදී. අසංඥසක වූ එහි ඝානායකනය ද නූපදී. මනායකනය ද නූපදී.

තවද යම් තැනෙක මනායකනය නූපදී නම් එහි ඝානායකනය නූපදී ද යත්: එසේ සි.

43. යම් තැනෙක ඝානායකනය නූපදී නම් එහි ධම්මායකනය නූපදී ද යත්: උපදී.

තවද යම් තැනෙක ධම්මායකනය නූපදී නම් එහි ඝානායකනය නූපදී ද යත්: නැති. (ඝානායකනමූලක සි.)

44. යම් තැනෙක රූපායකනය නූපදී නම් එහි මනායකනය නූපදී ද යත්: උපදී.

තවද යම් තැනෙක මනායකනය නූපදී නම් එහි රූපායකනය නූපදී ද යත්: උපදී.

45. යම් තැනෙක රූපායකනය නූපදී නම් එහි ධම්මායකනය නූපදී ද යත්: උපදී.

තවද යම් තැනෙක ධම්මායකනය නූපදී නම් එහි රූපායකනය නූපදී ද යත්: නැති. (රූපායකනමූලක සි.)

46. යම් තැනෙක මනායකනය නූපදී නම් එහි ධම්මායකනය නූපදී ද යත්: උපදී.

තවද යම් තැනෙක ධම්මායකනය නූපදී නම් එහි මනායකනය නූපදී ද යත්: නැති. (ප්‍රත්‍යන්තිකාවකාශ සි—මනායකනමූලක සි.)

47. යස්ස යත්ථ චක්ඛායතනං නුප්පජ්ජති තස්ස තත්ථ සොනායතනං නුප්පජ්ජතිති: අවන්ඛුකානං සසොතකානං උපපජ්ජන්තානං තෙසං තත්ථ චක්ඛායතනං නුප්පජ්ජති. නො ච තෙසං තත්ථ සොනායතනං නුප්පජ්ජති. සබ්බෙසං චචන්තානං අවන්ඛුකානං අසොතකානං උපපජ්ජන්තානං තෙසං තත්ථ චක්ඛායතනං නුප්පජ්ජති. සොනායතනං නුප්පජ්ජති.

යස්ස වා පන යත්ථ සොනායතනං නුප්පජ්ජති තස්ස තත්ථ චක්ඛායතනං නුප්පජ්ජතිති: අසොතකානං සවන්ඛුකානං උපපජ්ජන්තානං තෙසං තත්ථ සොනායතනං නුප්පජ්ජති. නො ච තෙසං තත්ථ චක්ඛායතනං නුප්පජ්ජති. සබ්බෙසං චචන්තානං අසොතකානං අවන්ඛුකානං උපපජ්ජන්තානං තෙසං තත්ථ සොනායතනං නුප්පජ්ජති, චක්ඛායතනං නුප්පජ්ජති -පෙ-

48. යස්ස යත්ථ මනායතනං නුප්පජ්ජති තස්ස තත්ථ ධම්මායතනං නුප්පජ්ජතිති: අවිත්තකානං උපපජ්ජන්තානං තෙසං තත්ථ මනායතනං නුප්පජ්ජති. නො ච තෙසං තත්ථ ධම්මායතනං නුප්පජ්ජති. සබ්බෙසං චචන්තානං තෙසං තත්ථ මනායතනං නුප්පජ්ජති. ධම්මායතනං නුප්පජ්ජති.

යස්ස වා පන යත්ථ ධම්මායතනං නුප්පජ්ජති තස්ස තත්ථ මනායතනං නුප්පජ්ජතිති: ආමන්තා. (පච්චිතික පුත්තලොකාස.)

පච්චුසන්නවාරො.

49. යස්ස චක්ඛායතනං උප්පජ්ජත්ථ තස්ස සොනායතනං උප්පජ්ජත්ථාති: අමන්තා.

යස්ස වා පන සොනායතනං උප්පජ්ජත්ථ තස්ස චක්ඛායතනං උප්පජ්ජත්ථාති: ආමන්තා.

50. යස්ස චක්ඛායතනං උප්පජ්ජත්ථ තස්ස ඝානායතනං -පෙ- රූපායතනං මනායතනං, ධම්මායතනං, උප්පජ්ජත්ථාති: ආමන්තා.

යස්ස වා පන ධම්මායතනං උප්පජ්ජත්ථ තස්ස චක්ඛායතනං උප්පජ්ජත්ථාති: ආමන්තා.

51. යස්ස ඝානායතනං -පෙ- රූපායතනං, මනායතනං, උප්පජ්ජත්ථ තස්ස ධම්මායතනං උප්පජ්ජත්ථාති: ආමන්තා.

යස්ස වා පන ධම්මායතනං උප්පජ්ජත්ථ තස්ස මනායතනං උප්පජ්ජත්ථාති: ආමන්තා. (අනුලොම පුත්තල)

47. යමකුට යම් තැනෙක වක්ඛායකනය නූපදී නම් ඔහුට එහි සොනායකනය නූපදී ද යත්: ඇස් නැති ව කන් ඇති ව උපදනා ඔවුනට එහි වක්ඛායකනය නූපදී. ඔවුනට එහි සොනායකනය නො ද නූපදී. ව්‍යුත වන්නා වූ සියල්ලනට ද ඇස් නැති ව කන් නැති ව උපදනවුනට ද සි ඔවුනට එහි වක්ඛායකනය ද නූපදී, සොනායකනය ද නූපදී.

තවද යමකුට යම් තැනෙක සොනායකනය නූපදී නම් ඔහුට එහි වක්ඛායකනය නූපදී ද යත්: කන් නැති ව ඇස් ඇති ව උපදනා ඔවුනට එහි සොනායකනය නූපදී, ඔවුනට එහි වක්ඛායකනය නොද නූපදී. ව්‍යුත වන්නා වූ සියල්ලනට ද කන් නැති ව ඇස් නැති ව උපදනවුනට ද සි ඔවුනට එහි සොනායකනය ද නූපදී, වක්ඛායකනය ද නූපදී ...

48. යමකුට යම් තැනෙක මනායකනය නූපදී නම් ඔහුට එහි ධම්මායකනය නූපදී ද යත්: සිත් නැති ව උපදනා ඔවුනට එහි මනායකනය නූපදී, ඔවුනට එහි ධම්මායකනය නො ද නූපදී. සියලු ව්‍යුත වන්නා වූ ඔවුනට එහි මනායකනය ද නූපදී, ධම්මායකනය ද නූපදී.

තවද යමකුට යම් තැනෙක ධම්මායකනය නූපදී නම් ඔහුට එහි මනායකනය නූපදී ද යත්: එසේ යි. (ප්‍රත්‍යක්ෂ පුද්ගලාචකාශ යි.)

ප්‍රත්‍යක්ෂන්තවාර යි.

49. යමකුට වක්ඛායකනය උපන්නේ නම් ඔහුට සොනායකනය උපන්නේ ද යත්: එසේ යි.

තවද යමකුට සොනායකනය උපන්නේ නම් ඔහුට වක්ඛායකනය උපන්නේ ද යත්: එසේ යි.

50. යමකුට වක්ඛායකනය උපන්නේ නම් ඔහුට සානායකනය ... රූපායකනය ... මනායකනය ... ධම්මායකනය උපන්නේ ද යත්: එසේ යි.

තවද යමකුට ධම්මායකනය උපන්නේ නම් ඔහුට වක්ඛායකනය උපන්නේ ද යත්: එසේ යි.

51. යමකුට සානායකනය ... රූපායකනය ... මනායකනය උපන්නේ නම් ඔහුට ධම්මායකනය උපන්නේ ද යත්: එසේ යි.

තවද යමකුට ධම්මායකනය උපන්නේ නම් ඔහුට මනායකනය උපන්නේ ද යත්: එසේ යි. (අනුලොම පුද්ගල යි.)

52. යත් චක්ඛායතනං උපපජ්ජිත් -පෙ-

[යත්කං පච්චෙසුසන්තොපි අතීතෙපි අනාගතෙපි පච්චෙසුසන්තාතීතෙපි පච්චෙසුසන්තානාගතෙපි අතීතානාගතෙපි සංඛ්ඛත් සද්ධියං උපපජ්ජති. උපපජ්ජන්ති නාමං අතීරෙකං කාතඛං (අනුලොම ඔකාස.)

53. යස්ස යත් චක්ඛායතනං උපපජ්ජිත් තස්ස තත් සොනායතනං උපපජ්ජන්ති : ආමන්තා.

යස්ස වා පන යත් සොනායතනං උපපජ්ජිත් තස්ස තත් චක්ඛායතනං උපපජ්ජන්ති : ආමන්තා.

54. යස්ස යත් චක්ඛායතනං උපපජ්ජිත් තස්ස තත් ඝානායතනං උපපජ්ජන්ති : රූපාවචරානං තෙසං තත් චක්ඛායතනං උපපජ්ජිත්. නො ව තෙසං තත් ඝානායතනං උපපජ්ජිත්, කාමාවචරානං තෙසං තත් චක්ඛායතනාඤ්ඤ උපපජ්ජිත්, ඝානායතනාඤ්ඤ උපපජ්ජිත්.

යස්ස වා පන යත් ඝානායතනං උපපජ්ජිත් තස්ස තත් චක්ඛායතනං උපපජ්ජන්ති : ආමන්තා.

55. යස්ස යත් චක්ඛායතනං උපපජ්ජිත් තස්ස තත් රූපායතනං උපපජ්ජන්ති : ආමන්තා.

යස්ස වා පන යත් රූපායතනං උපපජ්ජිත් තස්ස තත් චක්ඛායතනං උපපජ්ජන්ති : අසංඝස්සන්තානං තෙසං තත් රූපායතනං උපපජ්ජිත්, නො ව තෙසං තත් චක්ඛායතනං උපපජ්ජිත්, පඤ්චොකාරානං තෙසං තත් රූපායතනාඤ්ඤ උපපජ්ජිත්, චක්ඛායතනාඤ්ඤ උපපජ්ජිත්.

56. යස්ස යත් චක්ඛායතනං උපපජ්ජිත් තස්ස තත් මනායතනං උපපජ්ජන්ති : ආමන්තා.

යස්ස වා පන යත් මනායතනං උපපජ්ජිත් තස්ස තත් චක්ඛායතනං උපපජ්ජන්ති : අරූපානං තෙසං තත් මනායතනං උපපජ්ජිත්. නො ව තෙසං තත් චක්ඛායතනං උපපජ්ජිත්, පඤ්චොකාරානං තෙසං තත් මනායතනාඤ්ඤ උපපජ්ජිත්, චක්ඛායතනාඤ්ඤ උපපජ්ජිත්.

57. යස්ස යත් චක්ඛායතනං උපපජ්ජිත් තස්ස තත් ධම්මායතනං උපපජ්ජන්ති : ආමන්තා.

52. යම් තැනෙක වක්ඛායතනය උපන්නේ නම් ...

[යක්කය ප්‍රත්‍යුත්පන්නයෙහි දු අතීතයෙහි දු අනාගතයෙහි දු ප්‍රත්‍යුත්පන්නාතීතයෙහි දු ප්‍රත්‍යුත්පන්නානාගතයෙහි දු අතීතානාගත-
යෙහි දු යන සියලු තත්ති සමාන වේ. උසස්සති, උපපස්සිත් යන
නාමය අතිරෙක කළයුතු යි.] (අනුලොමාවකාශ යි.)

53. යමකුට යම් තැනෙක වක්ඛායතනය උපන්නේ නම්
ඔහුට එහි සොනායතනය උපන්නේ ද යත්: එසේ යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක සොනායතනය උපන්නේ නම්
ඔහුට එහි වක්ඛායතනය උපන්නේ ද යත්: එසේ යි.

54. යමකුට යම් තැනෙක වක්ඛායතනය උපන්නේ නම්
ඔහුට එහි ඝානායතනය උපන්නේ ද යත්: රූපාවචර වූ ඔවුනට
එහි වක්ඛායතනය උපන්නේ ය. ඔවුනට එහි ඝානායතනය නො
ද උපන්නේ ය, කාමාවචර වූ ඔවුනට එහි වක්ඛායතනය ද
උපන්නේ ය, ඝානායතනය ද උපන්නේ යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක ඝානායතනය උපන්නේ නම්
ඔහුට එහි වක්ඛායතනය උපන්නේ ද යත්: එසේ යි.

55. යමකුට යම් තැනෙක වක්ඛායතනය උපන්නේ නම්
ඔහුට එහි රූපායතනය උපන්නේ ද යත්: එසේ යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක රූපායතනය උපන්නේ නම් ඔහුට
එහි වක්ඛායතනය උපන්නේ ද යත්: අසංඤ්ඤා වූ ඔවුනට එහි
රූපායතනය උපන්නේ ය, ඔවුනට එහි වක්ඛායතනය නො ද
උපන්නේ ය, පඤ්චොකාර වූ ඔවුනට එහි රූපායතනය ද උපන්-
තේ ය, වක්ඛායතනය ද උපන්නේ යි.

56. යමකුට යම් තැනෙක වක්ඛායතනය උපන්නේ නම් ඔහුට
එහි මනායතනය උපන්නේ ද යත්: එසේ යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක මනායතනය උපන්නේ නම් ඔහුට
එහි වක්ඛායතනය උපන්නේ ද යත්: අරූප වූ ඔවුනට එහි මනායතනය
උපන්නේ ය. ඔවුනට එහි වක්ඛායතනය නො ද උපන්නේ ය,
පඤ්චොකාර වූ ඔවුනට එහි මනායතනය ද උපන්නේ ය,
වක්ඛායතනය ද උපන්නේ යි.

57. යමකුට යම් තැනෙක වක්ඛායතනය උපන්නේ නම්
ඔහුට එහි ධම්මායතනය උපන්නේ ද යත්: එසේ යි.

යස්ස වා පන යත් ධම්මායතනං උප්පජ්ජිත් තස්ස තත් චක්ඛායතනං උප්පජ්ජිත්වාති : අසංකෘතානං අරූපානං තෙසං තත් ධම්මායතනං උප්පජ්ජිත්, නො ච තෙසං තත් චක්ඛායතනං උප්පජ්ජිත්, පඤ්චොකාරානං තෙසං තත් ධම්මායතනං උප්පජ්ජිත්, චක්ඛායතනං උප්පජ්ජිත්. (චක්ඛායතනමූලකං.)

58. යස්ස යත් ඝානායතනං උප්පජ්ජිත් තස්ස තත් රූපායතනං උප්පජ්ජිත්වාති : ආමන්තා.

යස්ස වා පන යත් රූපායතනං උප්පජ්ජිත් තස්ස තත් ඝානායතනං උප්පජ්ජිත්වාති : රූපාවචරානං තෙසං තත් රූපායතනං උප්පජ්ජිත්, නො ච තෙසං තත් ඝානායතනං උප්පජ්ජිත්, කාමාවචරානං තෙසං තත් රූපායතනං උප්පජ්ජිත්, ඝානායතනං උප්පජ්ජිත්.

59. යස්ස යත් ඝානායතනං උප්පජ්ජිත් තස්ස තත් මනායතනං උප්පජ්ජිත්වාති : ආමන්තා.

යස්ස වා පන යත් මනායතනං උප්පජ්ජිත් තස්ස තත් ඝානායතනං උප්පජ්ජිත්වාති : රූපාවචරානං, අරූපාවචරානං, තෙසං තත් මනායතනං උප්පජ්ජිත්, නො ච තෙසං තත් ඝානායතනං උප්පජ්ජිත්, කාමාවචරානං තෙසං තත් මනායතනං උප්පජ්ජිත්, ඝානායතනං උප්පජ්ජිත්.

60. යස්ස යත් ඝානායතනං උප්පජ්ජිත් තස්ස තත් ධම්මායතනං උප්පජ්ජිත්වාති : ආමන්තා.

යස්ස වා පන යත් ධම්මායතනං උප්පජ්ජිත් තස්ස තත් ඝානායතනං උප්පජ්ජිත්වාති : රූපාවචරානං, අරූපාවචරානං තෙසං තත් ධම්මායතනං උප්පජ්ජිත්, නො ච තෙසං තත් ඝානායතනං උප්පජ්ජිත්, කාමාවචරානං තෙසං තත් ධම්මායතනං උප්පජ්ජිත්, ඝානායතනං උප්පජ්ජිත්. (ඝානායතනමූලකං.)

61. යස්ස යත් රූපායතනං උප්පජ්ජිත් තස්ස තත් මනායතනං උප්පජ්ජිත්වාති : අසංකෘතානං තෙසං තත් රූපායතනං උප්පජ්ජිත්, නො ච තෙසං තත් මනායතනං උප්පජ්ජිත්, පඤ්චොකාරානං තෙසං තත් රූපායතනං උප්පජ්ජිත්, මනායතනං උප්පජ්ජිත්.

යස්ස වා පන යත් මනායතනං උප්පජ්ජිත්, තස්ස තත් රූපායතනං උප්පජ්ජිත්වාති : අරූපානං තෙසං තත් මනායතනං උප්පජ්ජිත්, නො ච තෙසං තත් රූපායතනං උප්පජ්ජිත්, පඤ්චොකාරානං තෙසං තත් මනායතනං උප්පජ්ජිත්, රූපායතනං උප්පජ්ජිත්.

තවද යමකුට යම් තැනෙක ධම්මායතනය උපන්නේ නම් ඔහුට එහි චක්ඛායතනය උපන්නේ ද යත්: අසංඤ්ඤානිකයනට ද අරුප-යනට දැයි ඔවුනට එහි ධම්මායතනය උපන්නේ ය, ඔවුනට එහි චක්ඛායතනය නො ද උපන්නේ ය. පඤ්චොකාර වූ ඔවුනට එහි ධම්මායතනය ද උපන්නේ ය, චක්ඛායතනය ද උපන්නේ යි. (චක්ඛායතනමූලක යි.)

58. යමකුට යම් තැනෙක ඝාතායතනය උපන්නේ නම් ඔහුට එහි රූපායතනය උපන්නේ ද යත්: එසේ යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක රූපායතනය උපන්නේ නම් ඔහුට එහි ඝාතායතනය උපන්නේ ද යත්: රූපාවචර වූ ඔවුනට එහි රූපායතනය උපන්නේ ය, ඔවුනට එහි ඝාතායතනය නො ද උපන්නේ ය. කාමාවචර වූ ඔවුනට එහි රූපායතනය ද උපන්නේ ය, ඝාතායතනය ද උපන්නේ යි.

59. යමකුට යම් තැනෙක ඝාතායතනය උපන්නේ නම් ඔහුට එහි මනායතනය උපන්නේ ද යත්: එසේ යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක මනායතනය උපන්නේ නම් ඔහුට එහි ඝාතායතනය උපන්නේ ද යත්: රූපාවචරයනට ද අරූපාවචරයනට දැයි ඔවුනට එහි මනායතනය උපන්නේ ය, ඔවුනට එහි ඝාතායතනය නො ද උපන්නේ ය. කාමාවචර වූ ඔවුනට එහි මනායතනය ද උපන්නේ ය, ඝාතායතනය ද උපන්නේ යි.

60. යමකුට යම් තැනෙක ඝාතායතනය උපන්නේ නම් ඔහුට එහි ධම්මායතනය උපන්නේ ද යත්: එසේ යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක ධම්මායතනය උපන්නේ නම් ඔහුට එහි ඝාතායතනය උපන්නේ ද යත්: රූපාවචරයනට ද අරූපාවචරයනට දැයි ඔවුනට එහි ධම්මායතනය උපන්නේ ය, ඔවුනට එහි ඝාතායතනය නො ද උපන්නේ ය. කාමාවචර වූ ඔවුනට එහි ධම්මායතනය ද උපන්නේ ය, ඝාතායතනය ද උපන්නේ යි. (ඝාතායතනමූලක යි.)

61. යමකුට යම් තැනෙක රූපායතනය උපන්නේ නම් ඔහුට එහි මනායතනය උපන්නේ ද යත්: අසංඤ්ඤා වූ ඔවුනට එහි රූපායතනය උපන්නේ ය, ඔවුනට එහි මනායතනය නො ද උපන්නේ යි, පඤ්චොකාර වූ ඔවුනට එහි රූපායතනය ද උපන්නේ ය, මනායතනය ද උපන්නේ යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක මනායතනය උපන්නේ නම් ඔහුට එහි රූපායතනය උපන්නේ ද යත්: අරූප වූ ඔවුනට එහි මනායතනය උපන්නේ ය, ඔවුනට එහි රූපායතනය නො ද උපන්නේ ය. පඤ්චොකාර වූ ඔවුනට එහි මනායතනය ද උපන්නේ ය, රූපායතනය ද උපන්නේ යි.

62. යස්ස යත් රූපායතනං උප්පජ්ඣත් තස්ස තත් ධම්මායතනං උප්පජ්ඣාති: ආමනා.

යස්ස වා පන යත් ධම්මායතනං උප්පජ්ඣත් තස්ස තත් රූපායතනං උප්පජ්ඣාති: අරූපානං තෙසං තත් ධම්මායතනං උප්පජ්ඣත්, නො ච තෙසං තත් රූපායතනං උප්පජ්ඣත්. පඤ්චොකාරානං, අසංඝ්ඤාසත්තානං තෙසං තත් ධම්මායතනං උප්පජ්ඣත්, රූපායතනං උප්පජ්ඣත්. (රූපායතනමූලකං.)

63. යස්ස යත් මනායතනං උප්පජ්ඣත් තස්ස තත් ධම්මායතනං උප්පජ්ඣාති: ආමනා.

යස්ස වා පන යත් ධම්මායතනං උප්පජ්ඣත් තස්ස තත් මනායතනං උප්පජ්ඣාති: අසංඝ්ඤාසත්තානං තෙසං තත් ධම්මායතනං උප්පජ්ඣත්, නො ච තෙසං තත් මනායතනං උප්පජ්ඣත්. චතුර්වොකාරානං, පඤ්චොකාරානං තෙසං තත් ධම්මායතනං උප්පජ්ඣත්, මනායතනං උප්පජ්ඣත්. (මනායතනමූලකං—අනුලොම පුග්ගලොකාසං.)

64. යස්ස චක්ඛායතනං නූප්පජ්ඣත් තස්ස සොතායතනං නූප්පජ්ඣාති: නත්ථි.

යස්ස වා පන සොතායතනං නූප්පජ්ඣත් තස්ස චක්ඛායතනං නූප්පජ්ඣාති: නත්ථි. (සංඛික්ඛං.)

65. යස්ස මනායතනං නූප්පජ්ඣත් තස්ස ධම්මායතනං නූප්පජ්ඣාති: නත්ථි.

යස්ස වා පන ධම්මායතනං නූප්පජ්ඣත් තස්ස මනායතනං නූප්පජ්ඣාති: නත්ථි. -පෙ- (පච්චිනිකපුග්ගලං.)

66. යත් චක්ඛායතනං නූප්පජ්ඣත් -පෙ- (පච්චිනික ඔකාසං.)

67. යස්ස යත් චක්ඛායතනං නූප්පජ්ඣත් තස්ස තත් සොතායතනං නූප්පජ්ඣාති: ආමනා.

යස්ස වා පන යත් සොතායතනං නූප්පජ්ඣත් තස්ස තත් චක්ඛායතනං නූප්පජ්ඣාති: ආමනා.

68. යස්ස යත් චක්ඛායතනං නූප්පජ්ඣත් තස්ස තත් සානායතනං නූප්පජ්ඣාති: ආමනා.

62. යමකුට යම් තැනෙක රූපායතනය උපන්නේ නම් ඔහුට එහි ධම්මායතනය උපන්නේ ද යත්: එසේ යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක ධම්මායතනය උපන්නේ නම් ඔහුට එහි රූපායතනය උපන්නේ ද යත්: අරූප වූ ඔවුනට එහි ධම්මායතනය උපන්නේ ය, ඔවුනට එහි රූපායතනය නො ද උපන්නේ ය. පඤ්චවොකාරයනට ද අසංඥාසකයනට ද යි ඔවුනට එහි ධම්මායතනය ද උපන්නේ ය, රූපායතනය ද උපන්නේ යි. (රූපායතනමූලක යි.)

63. යමකුට යම් තැනෙක මනායතනය උපන්නේ නම් ඔහුට එහි ධම්මායතනය උපන්නේ ද යත්: එසේ යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක ධම්මායතනය උපන්නේ නම් ඔහුට එහි මනායතනය උපන්නේ ද යත්: අසංඥාසක වූ ඔවුනට එහි ධම්මායතනය උපන්නේ ය. ඔවුනට එහි මනායතනය නො ද උපන්නේ ය, චතුරවොකාරයන්ට ද පඤ්චවොකාරයන්ට ද යි ඔවුනට එහි ධම්මායතනය ද උපන්නේ ය, මනායතනය ද උපන්නේ යි. (මනායතනමූලක යි-අනුලොම පුද්ගලාවකාශ යි.)

64. යමකුට චක්ඛායතනය නූපන්නේ නම් ඔහුට සොනායතනය නූපන්නේ ද යත්: නැති.

තවද යමකුට සොනායතනය නූපන්නේ නම් ඔහුට චක්ඛායතනය නූපන්නේ ද යත්: නැති. (සංක්ෂිප්ත යි.)

65. යමකුට මනායතනය නූපන්නේ නම් ඔහුට ධම්මායතනය නූපන්නේ ද යත්: නැති.

තවද යමකුට ධම්මායතනය නූපන්නේ නම් ඔහුට මනායතනය නූපන්නේ ද යත්: නැති. ... (ප්‍රත්‍යානිකපුද්ගල යි.)

66. යම් තැනෙක චක්ඛායතනය නො උපන්නේ නම් ... (ප්‍රත්‍යානිකාවකාශ යි.)

67. යමකුට යම් තැනෙක චක්ඛායතනය නූපන්නේ නම් ඔහුට එහි සොනායතනය නූපන්නේ ද යත්: එසේ යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක සොනායතනය නූපන්නේ නම් ඔහුට එහි චක්ඛායතනය නූපන්නේ ද යත්: එසේ යි.

68. යමකුට යම් තැනෙක චක්ඛායතනය නූපන්නේ නම් ඔහුට එහි සානායතනය නූපන්නේ ද යත්: එසේ යි.

යස්ස වා පන යත් සානායතනං නුප්පජ්ඣත් තස්ස තත් චක්ඛායතනං නුප්පජ්ඣාති: රූපාවචරානං තෙසං තත් සානායතනං නුප්පජ්ඣත්, නො ච තෙසං තත් චක්ඛායතනං නුප්පජ්ඣත්, සුඛා-වාසානං, අසංඤ්ඤාසත්තානං⁴ අරූපානං තෙසං තත් සානායතනාඤ්ඤි නුප්පජ්ඣත්, චක්ඛායතනාඤ්ඤි නුප්පජ්ඣත්.

69. යස්ස යත් චක්ඛායතනං නුප්පජ්ඣත් තස්ස තත් රූපා-යතනං නුප්පජ්ඣාති: අසංඤ්ඤාසත්තානං තෙසං තත් චක්ඛායතනං නුප්පජ්ඣත්, නො ච තෙසං තත් රූපායතනං නුප්පජ්ඣත්, සුඛා-වාසානං, අරූපානං තෙසං තත් චක්ඛායතනාඤ්ඤි නුප්පජ්ඣත්, රූපා-යතනාඤ්ඤි නුප්පජ්ඣත්.

යස්ස වා පන යත් රූපායතනං නුප්පජ්ඣත් තස්ස තත් චක්ඛායතනං නුප්පජ්ඣාති: ආමන්තා.

70. යස්ස යත් චක්ඛායතනං නුප්පජ්ඣත් තස්ස තත් මනා-යතනං නුප්පජ්ඣාති: අරූපානං තෙසං තත් චක්ඛායතනං නුප්ප-ජ්ඣත්, නො ච තෙසං තත් මනායතනං නුප්පජ්ඣත්, සුඛාවාසානං, අසංඤ්ඤාසත්තානං තෙසං තත් චක්ඛායතනාඤ්ඤි නුප්පජ්ඣත්, මනා-යතනාඤ්ඤි නුප්පජ්ඣත්.

යස්ස වා පන යත් මනායතනං නුප්පජ්ඣත් තස්ස තත් චක්ඛා-යතනං නුප්පජ්ඣාති: ආමන්තා.

71. යස්ස යත් චක්ඛායතනං නුප්පජ්ඣත් තස්ස තත් ධම්මා-යතනං නුප්පජ්ඣාති: අසංඤ්ඤාසත්තානං, අරූපානං තෙසං තත් චක්ඛා-යතනං නුප්පජ්ඣත්, නො ච තෙසං තත් ධම්මායතනං නුප්පජ්ඣත්, සුඛාවාසානං තෙසං තත් චක්ඛායතනාඤ්ඤි නුප්පජ්ඣත්, ධම්මායතනාඤ්ඤි නුප්පජ්ඣත්.

යස්ස වා පන යත් ධම්මායතනං නුප්පජ්ඣත් තස්ස තත් චක්ඛායතනං නුප්පජ්ඣාති: ආමන්තා. (චක්ඛායතනමූලකං.)

72. යස්ස යත් සානායතනං නුප්පජ්ඣත් තස්ස තත් රූපා-යතනං නුප්පජ්ඣාති: රූපාවචරානං තෙසං තත් සානායතනං නුප්පජ්ඣත් නො ච තෙසං තත් රූපායතනං නුප්පජ්ඣත්, සුඛා-වාසානං, අරූපානං තෙසං තත් සානායතනාඤ්ඤි නුප්පජ්ඣත්, රූපා-යතනාඤ්ඤි නුප්පජ්ඣත්.

යස්ස වා පන යත් රූපායතනං නුප්පජ්ඣත් තස්ස තත් සානා-යතනං නුප්පජ්ඣාති: ආමන්තා.

තවද යමකුට යම් තැනෙක ඝාතායතනය නූපන්නේ නම් ඔහුට එහි වක්බායතනය නූපන්නේ ද යත්: රූපාවචර වූ ඔවුනට එහි ඝාතායතනය නූපන්නේ ය, ඔවුනට එහි වක්බායතනය නො ද නූපන්නේ ය. ශුද්ධාවාසයනට ද අසංඥසකියනට ද අරූපයනට දැයි ඔවුනට එහි ඝාතායතනය ද නූපන්නේ ය, වක්බායතනය ද නූපන්නේ යි.

69. යමකුට යම් තැනෙක වක්බායතනය නූපන්නේ නම් ඔහුට එහි රූපායතනය නූපන්නේ ද යත්: අසංඥසකි වූ ඔවුනට එහි වක්බායතනය නූපන්නේ ය, ඔවුනට එහි රූපායතනය නො ද නූපන්නේ ය. ශුද්ධාවාසයනට ද අරූපයනට දැයි ඔවුනට එහි වක්බායතනය ද නූපන්නේ ය, රූපායතනය ද නූපන්නේ යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක රූපායතනය නූපන්නේ නම් ඔහුට එහි වක්බායතනය නූපන්නේ ද යත්: එසේ යි.

70. යමකුට යම් තැනෙක වක්බායතනය නූපන්නේ නම් ඔහුට එහි මනායතනය නූපන්නේ ද යත්: අරූප වූ ඔවුනට එහි වක්බායතනය නූපන්නේ ය, ඔවුනට එහි මනායතනය නො ද නූපන්නේ ය, ශුද්ධාවාසයනට ද අසංඥසකියනට දැයි ඔවුනට එහි වක්බායතනය ද නූපන්නේ ය, මනායතනය ද නූපන්නේ යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක මනායතනය නූපන්නේ නම් ඔහුට එහි වක්බායතනය නූපන්නේ ද යත්: එසේ යි.

71. යමකුට යම් තැනෙක වක්බායතනය නූපන්නේ නම් ඔහුට එහි ධම්මායතනය නූපන්නේ ද යත්: අසංඥසකියනට ද අරූපයනට දැයි ඔවුනට එහි වක්බායතනය නූපන්නේ ය, ඔවුනට එහි ධම්මායතනය නො ද නූපන්නේ ය, ශුද්ධාවාස වූ ඔවුනට එහි වක්බායතනය ද නූපන්නේ ය, ධම්මායතනය ද නූපන්නේ යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක ධම්මායතනය නූපන්නේ නම් ඔහුට එහි වක්බායතනය නූපන්නේ ද යත්: එසේ යි. (වක්බා-යතනමූලක යි.)

72. යමකුට යම් තැනෙක ඝාතායතනය නූපන්නේ නම් ඔහුට එහි රූපායතනය නූපන්නේ ද යත්: රූපාවචර වූ ඔවුනට එහි ඝාතායතනය නූපන්නේ ය, ඔවුනට එහි රූපායතනය නො ද නූපන්නේ ය. ශුද්ධාවාසයනට ද අරූපයනට දැයි ඔවුනට එහි ඝාතායතනය ද නූපන්නේ ය, රූපායතනය ද නූපන්නේ යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක රූපායතනය නූපන්නේ නම් ඔහුට එහි ඝාතායතනය නූපන්නේ ද යත්: එසේ යි.

73. යස්ස යත් සානායතනං නුප්පජ්ඣති තස්ස තත් මනා-
යතනං නුප්පජ්ඣති: රූපාවචරානං, අරූපාවචරානං තෙසං තත්
සානායතනං නුප්පජ්ඣති, නො ච තෙසං තත් මනායතනං නුප්ප-
ජ්ඣති. සුඛාවාසානං, අසක්කස්සන්තානං තෙසං තත් සානායතනං
නුප්පජ්ඣති, මනායතනං නුප්පජ්ඣති.

යස්ස චා පන යත් මනායතනං නුප්පජ්ඣති තස්ස තත්
සානායතනං නුප්පජ්ඣති: ආමන්තා.

74. යස්ස යත් සානායතනං නුප්පජ්ඣති තස්ස තත් ධම්මො-
යතනං නුප්පජ්ඣති: රූපාවචරානං, අරූපාවචරානං තෙසං තත්
සානායතනං නුප්පජ්ඣති, නො ච තෙසං තත් ධම්මොයතනං නුප්ප-
ජ්ඣති. සුඛාවාසානං තෙසං තත් සානායතනං නුප්පජ්ඣති, ධම්මො-
යතනං නුප්පජ්ඣති.

යස්ස චා පන යත් ධම්මොයතනං නුප්පජ්ඣති තස්ස තත්
සානායතනං නුප්පජ්ඣති: ආමන්තා. (සානායතනමුලකං.)

75. යස්ස යත් රූපායතනං නුප්පජ්ඣති තස්ස තත් මනා-
යතනං නුප්පජ්ඣති: අරූපානං තෙසං තත් රූපායතනං නුප්පජ්ඣති
නො ච තෙසං තත් මනායතනං නුප්පජ්ඣති. සුඛාවාසානං තෙසං
තත් රූපායතනං නුප්පජ්ඣති, මනායතනං නුප්පජ්ඣති.

යස්ස චා පන යත් මනායතනං නුප්පජ්ඣති තස්ස තත් රූපා-
යතනං නුප්පජ්ඣති: අසක්කස්සන්තානං තෙසං තත් මනායතනං
නුප්පජ්ඣති, නො ච තෙසං තත් රූපායතනං නුප්පජ්ඣති. සුඛා-
වාසානං තෙසං තත් මනායතනං නුප්පජ්ඣති, රූපායතනං
නුප්පජ්ඣති.

76. යස්ස යත් රූපායතනං නුප්පජ්ඣති තස්ස තත් ධම්මො-
යතනං නුප්පජ්ඣති: අරූපානං තෙසං තත් රූපායතනං නුප්පජ්ඣති,
නො ච තෙසං තත් ධම්මොයතනං නුප්පජ්ඣති. සුඛාවාසානං තෙසං
තත් රූපායතනං නුප්පජ්ඣති, ධම්මොයතනං නුප්පජ්ඣති.

යස්ස චා පන යත් ධම්මොයතනං නුප්පජ්ඣති තස්ස තත්
රූපායතනං නුප්පජ්ඣති: ආමන්තා. (රූපායතනමුලකං.)

73. යමකුට යම් තැනෙක සාන්‍යතනය නූපන්නේ නම් ඔහුට එහි මනායතනය නූපන්නේ ද යත්: රූපාවචරයනට ද අරූපාවචරයනට ද සි ඔවුනට එහි සාන්‍යතනය නූපන්නේ ය, ඔවුනට එහි මනායතනය නො ද නූපන්නේ ය. ශුද්ධාවාසයනට ද අසංඥාසක්‍යයනට ද සි ඔවුනට එහි සාන්‍යතනය ද නූපන්නේ ය, මනායතනය ද නූපන්නේ ය.

තවද යමකුට යම් තැනෙක මනායතනය නූපන්නේ නම් ඔහුට එහි සාන්‍යතනය නූපන්නේ ද යත්: එසේ යි.

74. යමකුට යම් තැනෙක සාන්‍යතනය නූපන්නේ නම් ඔහුට එහි ධම්මායතනය නූපන්නේ ද යත්: රූපාවචරයනට ද අරූපාවචරයනට ද සි ඔවුනට එහි සාන්‍යතනය නූපන්නේ ය, ඔවුනට එහි ධම්මායතනය නො ද නූපන්නේ ය. ශුද්ධාවාස වූ ඔවුනට එහි සාන්‍යතනය ද නූපන්නේ ය, ධම්මායතනය ද නූපන්නේ ය.

තවද යමකුට යම් තැනෙක ධම්මායතනය නූපන්නේ නම් ඔහුට එහි සාන්‍යතනය නූපන්නේ ද යත්: එසේ යි. (සාන්‍යතනමූලක යි.)

75. යමකුට යම් තැනෙක රූපායතනය නූපන්නේ නම් ඔහුට එහි මනායතනය නූපන්නේ ද යත්: අරූප වූ ඔවුනට එහි රූපායතනය නූපන්නේ ය, ඔවුනට එහි මනායතනය නො ද නූපන්නේ ය, ශුද්ධාවාස වූ ඔවුනට එහි රූපායතනය ද නූපන්නේ ය, මනායතනය ද නූපන්නේ ය.

තවද යමකුට යම් තැනෙක මනායතනය නූපන්නේ නම් ඔහුට එහි රූපායතනය නූපන්නේ ද යත්: අසංඥාසක්‍ය වූ ඔවුනට එහි මනායතනය නූපන්නේ ය, ඔවුනට එහි රූපායතනය නො ද නූපන්නේ ය. ශුද්ධාවාස වූ ඔවුනට එහි මනායතනය ද නූපන්නේ ය, රූපායතනය ද නූපන්නේ ය.

76. යමකුට යම් තැනෙක රූපායතනය නූපන්නේ නම් ඔහුට එහි ධම්මායතනය නූපන්නේ ද යත්: අරූප වූ ඔවුනට එහි රූපායතනය නූපන්නේ ය, ඔවුනට එහි ධම්මායතනය නො ද නූපන්නේ ය. ශුද්ධාවාස වූ ඔවුනට එහි රූපායතනය ද නූපන්නේ ය, ධම්මායතනය ද නූපන්නේ ය.

තවද යමකුට යම් තැනෙක ධම්මායතනය නූපන්නේ නම් ඔහුට එහි රූපායතනය නූපන්නේ ද යත්: එසේ යි. (රූපායතන මූලක යි.)

77. යස්ස යත් මනායතනං නුප්පජ්ඣත් තස්ස තත් ධම්මායතනං නුප්පජ්ඣාති: අසංකප්පකරණං තෙසං තත් මනායතනං නුප්පජ්ඣත්, නො ච තෙසං තත් ධම්මායතනං නුප්පජ්ඣත්. සුඤ්ඤාචාරායානං තෙසං තත් මනායතනං නුප්පජ්ඣත්, ධම්මායතනං නුප්පජ්ඣත්.

යස්ස වා පන යත් ධම්මායතනං නුප්පජ්ඣත් තස්ස තත් මනායතනං නුප්පජ්ඣාති: ආමනනා. (මනායතනමුලකං.)

අතිතවාරො

78. යස්ස චක්ඛායතනං උප්පජ්ඣස්සති තස්ස සොනායතනං උප්පජ්ඣස්සති: ආමනනා.

යස්ස වා පන සොනායතනං උප්පජ්ඣස්සති තස්ස චක්ඛායතනං උප්පජ්ඣස්සති: ආමනනා.

79. යස්ස චක්ඛායතනං උප්පජ්ඣස්සති තස්ස සානායතනං උප්පජ්ඣස්සති: යෙ රූපාවචරං උප්පජ්ඣා පරිනිබ්බාදිස්සන්ති, තෙසං චක්ඛායතනං උප්පජ්ඣස්සති. නො ච තෙසං සානායතනං උප්පජ්ඣස්සති ඉතරෙසං තෙසං චක්ඛායතනං උප්පජ්ඣස්සති සානායතනං උප්පජ්ඣස්සති.

යස්ස වා පන සානායතනං උප්පජ්ඣස්සති තස්ස චක්ඛායතනං උප්පජ්ඣස්සති: ආමනනා.

80. යස්ස චක්ඛායතනං උප්පජ්ඣස්සති තස්ස රූපායතනං උප්පජ්ඣස්සති: ආමනනා.

යස්ස වා පන රූපායතනං උප්පජ්ඣස්සති තස්ස චක්ඛායතනං උප්පජ්ඣස්සති: ආමනනා.

81. යස්ස චක්ඛායතනං උප්පජ්ඣස්සති (තස්ස මනායතනං ධම්මායතනං සද්දිසං, ඉමෙ දෙව සද්දිසා යෙව භොතති)

82. යස්ස චක්ඛායතනං උප්පජ්ඣස්සති තස්ස ධම්මායතනං උප්පජ්ඣස්සති: ආමනනා.

යස්ස වා පන ධම්මායතනං උප්පජ්ඣස්සති තස්ස චක්ඛායතනං උප්පජ්ඣස්සති: යෙ අරූපං උප්පජ්ඣා පරිනිබ්බාදිස්සන්ති තෙසං ධම්මායතනං උප්පජ්ඣස්සති. නො ච තෙසං චක්ඛායතනං උප්පජ්ඣස්සති. ඉතරෙසං තෙසං ධම්මායතනං උප්පජ්ඣස්සති, චක්ඛායතනං උප්පජ්ඣස්සති. (චක්ඛායතනමුලකං.)

77. යමකුට යම් තැනෙක මනායතනය නූපන්නේ නම් ඔහුට එහි ධම්මායතනය නූපන්නේ ද යත් : අසංඥාසනි වූ ඔවුනට එහි මනායතනය නූපන්නේ ය, ඔවුනට එහි ධම්මායතනය නො ද නූපන්නේ ය. ශුද්ධාවාස වූ ඔවුනට එහි මනායතනය ද නූපන්නේ ය, ධම්මායතනය ද නූපන්නේ යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක ධම්මායතනය නූපන්නේ නම් ඔහුට එහි මනායතනය ද නූපන්නේ ද යත් : එසේ යි. (මනායතනමූලක යි.)

අතීතවාර යි.

78. යමකුට චක්ඛායතනය උපදින්නේ නම් ඔහුට සොනායතනය උපදින්නේ ද යත් : එසේ යි.

තවද යමකුට සොනායතනය උපදින්නේ නම් ඔහුට චක්ඛායතනය උපදින්නේ ද යත් : එසේ යි.

79. යමකුට චක්ඛායතනය උපදින්නේ නම් ඔහුට ඝානායතනය උපදින්නේ ද යත් : යම් කෙනෙක් රූපාවචරයෙහි ඉපිද පිරිනිවෙන්නාහු නම් ඔවුනට චක්ඛායතනය උපදින්නේ ය, ඔවුනට ඝානායතනය නො ද උපදින්නේ ය. සෙසු ඔවුනට චක්ඛායතනය ද උපදින්නේ ය, ඝානායතනය ද උපදින්නේ යි.

තවද යමකුට ඝානායතනය උපදින්නේ නම් ඔහුට චක්ඛායතනය උපදින්නේ ද යත් : එසේ යි.

80. යමකුට චක්ඛායතනය උපදින්නේ නම් ඔහුට රූපායතනය උපදින්නේ ද යත් : එසේ යි.

තවද යමකුට රූපායතනය උපදින්නේ නම් ඔහුට චක්ඛායතනය උපදින්නේ ද යත් : එසේ යි.

81. යමකුට චක්ඛායතනය උපදින්නේ නම් ඔහුට මනායතනය ද ධම්මායතනය ද සමාන වේ. මොහු දෙදෙන සදාශයෝ ම වෙත්.

82. යමකුට චක්ඛායතනය උපදින්නේ නම් ඔහුට ධම්මායතනය උපදින්නේ ද යත් : එසේ යි.

තවද යමකුට ධම්මායතනය උපදින්නේ නම් ඔහුට චක්ඛායතනය උපදින්නේ ද යත් : යම් කෙනෙක් අරූපයෙහි ඉපිද පිරිනිවෙන්නාහු නම් ඔවුනට ධම්මායතනය උපදින්නේ ය, ඔවුනට චක්ඛායතනය නො ද උපදින්නේ ය. සෙසු ඔවුනට ධම්මායතනය ද උපදින්නේ ය, චක්ඛායතනය ද උපදින්නේ යි. (චක්ඛායතන මූලක යි.)

83. යස්ස සානායතනං උප්පජ්ජිමිති තස්ස රූපායතනං උප්පජ්ජිමිතිති : ආමනානා.

යස්ස වා පන රූපායතනං උප්පජ්ජිමිති තස්ස සානායතනං උප්පජ්ජිමිතිති : යෙ රූපාවචරං උප්පජ්ජිමා පරිනිබ්බාධිස්සන්ති තෙසං රූපායතනං උප්පජ්ජිමිති, නො ච තෙසං සානායතනං උප්පජ්ජිමිති. ඉතරෙසං තෙසං රූපායතනඤ්ච උප්පජ්ජිමිති සානායතනඤ්ච උප්පජ්ජිමිති.

84. යස්ස සානායතනං උප්පජ්ජිමිති තස්ස මනායතනං -පෙ- ධම්මායතනං උප්පජ්ජිමිතිති : ආමනානා.

යස්ස වා පන ධම්මායතනං උප්පජ්ජිමිති, තස්ස සානායතනං උප්පජ්ජිමිතිති : යෙ රූපාවචරං, අරූපාවචරං උප්පජ්ජිමා පරිනිබ්බාධිස්සන්ති තෙසං ධම්මායතනං උප්පජ්ජිමිති, නො ච තෙසං සානායතනං උප්පජ්ජිමිති. ඉතරෙසං තෙසං ධම්මායතනඤ්ච උප්පජ්ජිමිති, සානායතනඤ්ච උප්පජ්ජිමිති. (සානායතනමූලකං.)

85. යස්ස රූපායතනං උප්පජ්ජිමිති තස්ස මනායතනං -පෙ- ධම්මායතනං උප්පජ්ජිමිතිති : ආමනානා.

යස්ස වා පන ධම්මායතනං උප්පජ්ජිමිති තස්ස රූපායතනං උප්පජ්ජිමිතිති : යෙ අරූපං උප්පජ්ජිමා පරිනිබ්බාධිස්සන්ති තෙසං ධම්මායතනං උප්පජ්ජිමිති, නො ච තෙසං රූපායතනං උප්පජ්ජිමිති. ඉතරෙසං තෙසං ධම්මායතනඤ්ච උප්පජ්ජිමිති, රූපායතනඤ්ච උප්පජ්ජිමිති. (රූපායතනමූලකං.)

86. යස්ස මනායතනං උප්පජ්ජිමිති තස්ස ධම්මායතනං උප්පජ්ජිමිතිති : ආමනානා.

යස්ස වා පන ධම්මායතනං උප්පජ්ජිමිති තස්ස මනායතනං උප්පජ්ජිමිතිති : ආමනානා. (මනායතනමූලකං-අනුලොම චූශ්ශලං.)

87. යත් චක්ඛායතනං උප්පජ්ජිමිති -පෙ- (අනුලොම ඕකාසං.)

88. යස්ස යත් චක්ඛායතනං උප්පජ්ජිමිති තස්ස තත් සොකායතනං උප්පජ්ජිමිතිති : ආමනානා.

යස්ස වා පන යත් සොකායතනං උප්පජ්ජිමිති තස්ස තත් චක්ඛායතනං උප්පජ්ජිමිතිති : ආමනානා.

83. යමකුට ඝාතායතනය උපදින්නේ නම් ඔහුට රූපායතනය උපදින්නේ ද යත්: එසේ යි.

තවද යමකුට රූපායතනය උපදින්නේ නම් ඔහුට ඝාතායතනය උපදින්නේ ද යත්: යම් කෙනෙක් රූපාවචරයෙහි ඉපිද පිරිනිවෙන්නාහු නම් ඔවුනට රූපායතනය උපදින්නේ ය, ඔවුනට ඝාතායතනය නො ද උපදින්නේ ය. සෙසු ඔවුනට රූපායතනය ද උපදින්නේ ය, ඝාතායතනය ද උපදින්නේ යි.

84. යමකුට ඝාතායතනය උපදින්නේ නම් ඔහුට මනායතනය ... ධම්මායතනය උපදින්නේ ද යත්: එසේ යි.

තවද යමකුට ධම්මායතනය උපදින්නේ නම් ඔහුට ඝාතායතනය උපදින්නේ ද යත්: යම් කෙනෙක් රූපාවචරයෙහි ද අරූපාවචරයෙහි ද ඉපද පිරිනිවෙන්නාහු නම් ඔවුනට ධම්මායතනය උපදින්නේ ය, ඔවුනට ඝාතායතනය නො ද උපදින්නේ ය. සෙසු ඔවුනට ධම්මායතනය ද උපදින්නේ ය, ඝාතායතනය ද උපදින්නේ යි. (ඝාතායතනමූලක යි.)

85. යමකුට රූපායතනය උපදින්නේ නම් ඔහුට මනායතනය ... ධම්මායතනය උපදින්නේ ද යත්: එසේ යි.

තවද යමකුට ධම්මායතනය උපදින්නේ නම් ඔහුට රූපායතනය උපදින්නේ ද යත්: යම් කෙනෙක් අරූපයෙහි ඉපිද පිරිනිවෙන්නාහු නම් ඔවුනට ධම්මායතනය උපදින්නේ ය, ඔවුනට රූපායතනය නො ද උපදින්නේ ය. සෙසු ඔවුනට ධම්මායතනය ද උපදින්නේ ය, රූපායතනය ද උපදින්නේ යි. (රූපායතනමූලක යි.)

86. යමකුට මනායතනය උපදින්නේ නම් ඔහුට ධම්මායතනය උපදින්නේ ද යත්: එසේ යි.

තවද යමකුට ධම්මායතනය උපදින්නේ නම් ඔහුට මනායතනය උපදින්නේ ද යත්: එසේ යි. (මනායතනමූලක යි—අනුලොම පුද්ගල යි.)

87. යම් තැනෙක වක්ඛායතනය උපදින්නේ නම් ... (අනුලොමාවකාශ යි.)

88. යමකුට යම් තැනෙක වක්ඛායතනය උපදින්නේ නම් ඔහුට එහි සොකායතනය උපදින්නේ ද යත්: එසේ යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක සොකායතනය උපදින්නේ නම් ඔහුට එහි වක්ඛායතනය උපදින්නේ ද යත්: එසේ යි.

89. යස්ස යත් චක්ඛායතනං උපපජ්ජිස්සති තස්ස තත් සානායතනං උපපජ්ජිස්සතිති : රූපාවචරානං තෙසං තත් චක්ඛායතනං උපපජ්ජිස්සති, නො ච තෙසං තත් සානායතනං උපපජ්ජිස්සති. කාමාවචරානං තෙසං තත් චක්ඛායතනාඤ්ඤි උපපජ්ජිස්සති, සානායතනාඤ්ඤි උපපජ්ජිස්සති.

යස්ස වා පන යත් සානායතනං උපපජ්ජිස්සති තස්ස තත් චක්ඛායතනං උපපජ්ජිස්සතිති : ආමන්තා.

90. යස්ස යත් චක්ඛායතනං උපපජ්ජිස්සති, තස්ස තත් රූපායතනං උපපජ්ජිස්සතිති : ආමන්තා.

යස්ස වා පන යත් රූපායතනං උපපජ්ජිස්සති තස්ස තත් චක්ඛායතනං උපපජ්ජිස්සතිති : අසංඝ්ඤාසත්තං තෙසං තත් රූපායතනං උපපජ්ජිස්සති. නො ච තෙසං තත් චක්ඛායතනං උපපජ්ජිස්සති. පඤ්චවොකාරානං තෙසං තත් රූපායතනාඤ්ඤි උපපජ්ජිස්සති, චක්ඛායතනාඤ්ඤි උපපජ්ජිස්සති.

91. යස්ස යත් චක්ඛායතනං උපපජ්ජිස්සති, තස්ස තත් මනායතනං උපපජ්ජිස්සතිති : ආමන්තා.

යස්ස වා පන යත් මනායතනං උපපජ්ජිස්සති තස්ස තත් චක්ඛායතනං උපපජ්ජිස්සතිති : අරූපානං තෙසං තත් මනායතනං උපපජ්ජිස්සති. නො ච තෙසං තත් චක්ඛායතනං උපපජ්ජිස්සති. පඤ්චවොකාරානං තෙසං තත් මනායතනාඤ්ඤි උපපජ්ජිස්සති, චක්ඛායතනාඤ්ඤි උපපජ්ජිස්සති.

92. යස්ස යත් චක්ඛායතනං උපපජ්ජිස්සති තස්ස තත් ධම්මායතනං උපපජ්ජිස්සතිති : ආමන්තා.

යස්ස වා පන යත් ධම්මායතනං උපපජ්ජිස්සති තස්ස තත් චක්ඛායතනං උපපජ්ජිස්සතිති : අසංඝ්ඤාසත්තං අරූපානං තෙසං තත් ධම්මායතනං උපපජ්ජිස්සති, නො ච තෙසං තත් චක්ඛායතනං උපපජ්ජිස්සති. පඤ්චවොකාරානං තෙසං තත් ධම්මායතනාඤ්ඤි උපපජ්ජිස්සති, චක්ඛායතනාඤ්ඤි උපපජ්ජිස්සති. (චක්ඛායතනමූලකං.)

93. යස්ස යත් සානායතනං උපපජ්ජිස්සති තස්ස තත් රූපායතනං උපපජ්ජිස්සතිති : ආමන්තා.

යස්ස වා පන යත් රූපායතනං උපපජ්ජිස්සති තස්ස තත් සානායතනං උපපජ්ජිස්සතිති : රූපාවචරානං තෙසං තත් රූපායතනං උපපජ්ජිස්සති, නො ච තෙසං තත් සානායතනං උපපජ්ජිස්සති. කාමාවචරානං තෙසං තත් රූපායතනාඤ්ඤි උපපජ්ජිස්සති. සානායතනාඤ්ඤි උපපජ්ජිස්සති.

89. යමකුට යම් තැනෙක වක්බායතනය උපදින්නේ නම් ඔහුට එහි ඝාතායතනය උපදින්නේ ද යත්: රූපාවචර වූ ඔවුනට එහි වක්බායතනය උපදින්නේ ය. ඔවුනට එහි ඝාතායතනය නො ද උපදින්නේ ය. කාමාවචර වූ ඔවුනට එහි වක්බායතනය ද උපදින්නේ ය, ඝාතායතනය ද උපදින්නේ ය.

තවද යමකුට යම් තැනෙක ඝාතායතනය උපදින්නේ නම් ඔහුට එහි වක්බායතනය උපදින්නේ ද යත්: එසේ යි.

90. යමකුට යම් තැනෙක වක්බායතනය උපදින්නේ නම් ඔහුට එහි රූපායතනය උපදින්නේ ද යත්: එසේ යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක රූපායතනය උපදින්නේ නම් ඔහුට එහි වක්බායතනය උපදින්නේ ද යත්: අසංඥාසන්ධි වූ ඔවුනට එහි රූපායතනය උපදින්නේ ය, ඔවුනට එහි වක්බායතනය නො ද උපදින්නේ ය. පඤ්චවොකාර වූ ඔවුනට එහි රූපායතනය ද උපදින්නේ ය, වක්බායතනය ද උපදින්නේ ය.

91. යමකුට යම් තැනෙක වක්බායතනය උපදින්නේ නම් ඔහුට එහි මනායතනය උපදින්නේ ද යත්: එසේ යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක මනායතනය උපදින්නේ නම් ඔහුට එහි වක්බායතනය උපදින්නේ ද යත්: අරූප වූ ඔවුනට එහි මනායතනය උපදින්නේ ය. ඔවුනට එහි වක්බායතනය නො ද උපදින්නේ ය. පඤ්චවොකාර වූ ඔවුනට එහි මනායතනය ද උපදින්නේ ය, වක්බායතනය ද උපදින්නේ ය.

92. යමකුට යම් තැනෙක වක්බායතනය උපදින්නේ නම් ඔහුට එහි ධම්මායතනය උපදින්නේ ද යත්: එසේ යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක ධම්මායතනය උපදින්නේ නම් ඔහුට එහි වක්බායතනය උපදින්නේ ද යත්: අසංඥාසන්ධියනට ද අරූපයනට ද යි ඔවුනට එහි ධම්මායතනය උපදින්නේ ය, ඔවුනට එහි වක්බායතනය නො ද උපදින්නේ ය. පඤ්චවොකාර වූ ඔවුනට එහි ධම්මායතනය ද උපදින්නේ ය, වක්බායතනය ද උපදින්නේ ය. (වක්බායතනමූලක යි.)

93. යමකුට යම් තැනෙක ඝාතායතනය උපදින්නේ නම් ඔහුට එහි රූපායතනය උපදින්නේ ද යත්: එසේ යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක රූපායතනය උපදින්නේ නම් ඔහුට එහි ඝාතායතනය උපදින්නේ ද යත්: රූපාවචර වූ ඔවුනට එහි රූපායතනය උපදින්නේ ය, ඔවුනට එහි ඝාතායතනය නො ද උපදින්නේ ය. කාමාවචර වූ ඔවුනට එහි රූපායතනය ද උපදින්නේ ය, ඝාතායතනය ද උපදින්නේ ය.

94. යස්ස යත් සානායතනං උපපජ්ජිස්සති තස්ස තත් මනා-
යතනං -පෙ- ධම්මායතනං උපපජ්ජිස්සති: ආමනතා.

යස්ස වා පන යත් ධම්මායතනං උපපජ්ජිස්සති තස්ස තත්
සානායතනං උපපජ්ජිස්සති: රුපාවචරානං අරුපාවචරානං තෙසං
තත් ධම්මායතනං උපපජ්ජිස්සති, නො ච තෙසං තත් සානායතනං
උපපජ්ජිස්සති. කාමාවචරානං තෙසං තත් ධම්මායතනං උපපජ්ජි-
ස්සති, සානායතනං උපපජ්ජිස්සති. (සානායතනමූලකං)

95. යස්ස යත් රුපායතනං උපපජ්ජිස්සති තස්ස තත් මනා-
යතනං උපපජ්ජිස්සති: අසංඝ්ඤාසත්තානං තෙසං තත් රුපායතනං
උපපජ්ජිස්සති. නො ච තෙසං තත් මනායතනං උපපජ්ජිස්සති. පඤ්ඤා-
වොකාරානං තෙසං තත් රුපායතනං උපපජ්ජිස්සති. මනායතනං උපපජ්ජිස්සති.

යස්ස වා පන යත් මනායතනං උපපජ්ජිස්සති තස්ස තත්
රුපායතනං උපපජ්ජිස්සති: අරුපානං තෙසං තත් මනායතනං
උපපජ්ජිස්සති නො ච තෙසං තත් රුපායතනං උපපජ්ජිස්සති,
පඤ්ඤාවොකාරානං තෙසං තත් මනායතනං උපපජ්ජිස්සති. රුපා-
යතනං උපපජ්ජිස්සති.

96. යස්ස යත් රුපායතනං උපපජ්ජිස්සති තස්ස තත් ධම්මා-
යතනං උපපජ්ජිස්සති: ආමනතා.

යස්ස වා පන යත් ධම්මායතනං උපපජ්ජිස්සති තස්ස තත්
රුපායතනං උපපජ්ජිස්සති: අරුපානං තෙසං තත් ධම්මායතනං
උපපජ්ජිස්සති. නො ච තෙසං තත් රුපායතනං උපපජ්ජිස්සති.
පඤ්ඤාවොකාරානං, අසංඝ්ඤාසත්තානං තෙසං තත් ධම්මායතනං
උපපජ්ජිස්සති, රුපායතනං උපපජ්ජිස්සති. (රුපායතනමූලකං.)

97. යස්ස යත් මනායතනං උපපජ්ජිස්සති තස්ස තත් ධම්මා-
යතනං උපපජ්ජිස්සති: ආමනතා.

යස්ස වා පන යත් ධම්මායතනං උපපජ්ජිස්සති තස්ස තත්
මනායතනං උපපජ්ජිස්සති: අසංඝ්ඤාසත්තානං තෙසං තත් ධම්මා-
යතනං උපපජ්ජිස්සති, නො ච තෙසං තත් මනායතනං උපපජ්ජිස්සති.
චතුර්වොකාරානං පඤ්ඤාවොකාරානං තෙසං තත් ධම්මායතනං
උපපජ්ජිස්සති, මනායතනං උපපජ්ජිස්සති. (මනායතනමූලකං—අනු-
ලොම පුග්ගලොකාස.)

94. යමකුට යම් තැනෙක ඝාතායතනය උපදින්නේ නම් ඔහුට එහි මනායතනය ... ධම්මායතනය උපදින්නේ ද යත්: එසේ යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක ධම්මායතනය උපදින්නේ නම් ඔහුට එහි ඝාතායතනය උපදින්නේ ද යත්: රූපාවචරයනට ද අරූපාවචරයනට දැයි ඔවුනට එහි ධම්මායතනය උපදින්නේ ය, ඔවුනට එහි ඝාතායතනය නො ද උපදින්නේ ය. කාමාවචර වූ ඔවුනට එහි ධම්මායතනය ද උපදින්නේ ය, ඝාතායතනය ද උපදින්නේ යි. (ඝාතායතනමූලක යි.)

95. යමකුට යම් තැනෙක රූපායතනය උපදින්නේ නම් ඔහුට එහි මනායතනය උපදින්නේ ද යත්: අසංඤ්ඤා වූ ඔවුනට එහි රූපායතනය උපදින්නේ ය, ඔවුනට එහි මනායතනය නො ද උපදින්නේ ය. පඤ්චොකාර වූ ඔවුනට එහි රූපායතනය ද උපදින්නේ ය, මනායතනය ද උපදින්නේ ය.

තවද යමකුට යම් තැනෙක මනායතනය උපදින්නේ නම් ඔහුට එහි රූපායතනය උපදින්නේ ද යත්: අරූප වූ ඔවුනට එහි මනායතනය උපදින්නේ ය, ඔවුනට එහි රූපායතනය නො ද උපදින්නේ ය. පඤ්චොකාර වූ ඔවුනට එහි මනායතනය ද උපදින්නේ ය, රූපායතනය ද උපදින්නේ ය.

96. යමකුට යම් තැනෙක රූපායතනය උපදින්නේ නම් ඔහුට එහි ධම්මායතනය උපදින්නේ ද යත්: එසේ යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක ධම්මායතනය උපදින්නේ නම් ඔහුට එහි රූපායතනය උපදින්නේ ද යත්: අරූප වූ ඔවුනට එහි ධම්මායතනය උපදින්නේ ය, ඔවුනට එහි රූපායතනය නො ද උපදින්නේ ය. පඤ්චොකාරයනට ද අසංඤ්ඤායනට දැයි ඔවුනට එහි ධම්මායතනය ද උපදින්නේ ය, රූපායතනය ද උපදින්නේ යි. (රූපායතනමූලක යි.)

97. යමකුට යම් තැනෙක මනායතනය උපදින්නේ නම් ඔහුට එහි ධම්මායතනය උපදින්නේ ද යත්: එසේ යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක ධම්මායතනය උපදින්නේ නම් ඔහුට එහි මනායතනය උපදින්නේ ද යත්: අසංඤ්ඤා වූ ඔවුනට එහි ධම්මායතනය උපදින්නේ ය, ඔවුනට එහි මනායතනය නො ද උපදින්නේ ය. චතුරොකාරයනට ද පඤ්චොකාරයනට දැයි ඔවුනට එහි ධම්මායතනය ද උපදින්නේ ය, මනායතනය ද උපදින්නේ යි. (මනායතනමූලක යි—අනුලොම පුද්ගලාවකාශ යි.)

98. යස්ස චක්ඛායතනං නුප්පජ්ඣස්සති තස්ස සොතායතනං නුප්පජ්ඣස්සතිති : ආමනතා.

යස්ස වා පන සොතායතනං නුප්පජ්ඣස්සති තස්ස චක්ඛායතනං නුප්පජ්ඣස්සතිති : ආමනතා.

99. යස්ස චක්ඛායතනං නුප්පජ්ඣස්සති තස්ස සානායතනං නුප්පජ්ඣස්සතිති : ආමනතා.

යස්ස වා පන සානායතනං නුප්පජ්ඣස්සති, තස්ස චක්ඛායතනං නුප්පජ්ඣස්සතිති : යෙ රූපාවචරං උප්පජ්ඣා පරිනිබ්බාධස්සති තෙසං සානායතනං නුප්පජ්ඣස්සති, නො ච තෙසං චක්ඛායතනං නුප්පජ්ඣස්සති. පඤ්චමභවිකානං, යෙ ච අරූපං උප්පජ්ඣා පරිනිබ්බාධස්සන්ති තෙසං සානායතනාඤ්ච නුප්පජ්ඣස්සති, චක්ඛායතනාඤ්ච නුප්පජ්ඣස්සති.

100. යස්ස චක්ඛායතනං නුප්පජ්ඣස්සති, තස්ස රූපායතනං නුප්පජ්ඣස්සතිති : ආමනතා.

යස්ස වා පන රූපායතනං නුප්පජ්ඣස්සති තස්ස චක්ඛායතනං නුප්පජ්ඣස්සතිති : ආමනතා.

101. යස්ස චක්ඛායතනං නුප්පජ්ඣස්සති තස්ස මනායතනං -පෙ- ධම්මායතනං නුප්පජ්ඣස්සතිති : යෙ අරූපං උප්පජ්ඣා පරිනිබ්බාධස්සන්ති තෙසං චක්ඛායතනං නුප්පජ්ඣස්සති, නො ච තෙසං ධම්මායතනං නුප්පජ්ඣස්සති. පඤ්චමභවිකානං තෙසං චක්ඛායතනාඤ්ච නුප්පජ්ඣස්සති, ධම්මායතනාඤ්ච නුප්පජ්ඣස්සති.

යස්ස වා පන ධම්මායතනං නුප්පජ්ඣස්සති තස්ස චක්ඛායතනං නුප්පජ්ඣස්සතිති : ආමනතා. (චක්ඛායතනමූලකං.)

102. යස්ස සානායතනං නුප්පජ්ඣස්සති තස්ස රූපායතනං නුප්පජ්ඣස්සතිති : යෙ රූපාවචරං උප්පජ්ඣා පරිනිබ්බාධස්සන්ති තෙසං සානායතනං නුප්පජ්ඣස්සති නො ච තෙසං රූපායතනං නුප්පජ්ඣස්සති. පඤ්චමභවිකානං යෙ ච අරූපං උප්පජ්ඣා පරිනිබ්බාධස්සන්ති තෙසං සානායතනාඤ්ච නුප්පජ්ඣස්සති, රූපායතනාඤ්ච නුප්පජ්ඣස්සති.

යස්ස වා පන රූපායතනං නුප්පජ්ඣස්සති තස්ස සානායතනං නුප්පජ්ඣස්සතිති : ආමනතා.

98. යමකුට චක්ඛායතනය නූපදින්නේ නම් ඔහුට සොනායතනය නූපදින්නේ ද යත්: එසේ යි.

තවද යමකුට සොනායතනය නූපදින්නේ නම් ඔහුට චක්ඛායතනය නූපදින්නේ ද යත්: එසේ යි.

99. යමකුට චක්ඛායතනය නූපදින්නේ නම් ඔහුට සානායතනය නූපදින්නේ ද යත්: එසේ යි.

තවද යමකුට සානායතනය නූපදින්නේ නම් ඔහුට චක්ඛායතනය නූපදින්නේ ද යත්: යම් කෙනෙක් රූපාවචරයෙහි ඉපිද පිරිනිවෙන්නාහු නම් ඔවුනට සානායතනය නූපදින්නේ ය, ඔවුනට චක්ඛායතනය නො ද නූපදින්නේ ය. පශ්චිමභවිකයනට ද යම් ද කෙනෙක් අරූපයෙහි ඉපිද පිරිනිවෙන්නාහු නම් ඔවුනට ද සානායතනය ද නූපදින්නේ ය, චක්ඛායතනය ද නූපදින්නේ ය.

100. යමකුට චක්ඛායතනය නූපදින්නේ නම් ඔහුට රූපායතනය නූපදින්නේ ද යත්: එසේ යි.

තවද යමකුට රූපායතනය නූපදින්නේ නම් ඔහුට චක්ඛායතනය නූපදින්නේ ද යත්: එසේ යි.

101. යමකුට චක්ඛායතනය නූපදින්නේ නම් ඔහුට මනායතනය ... ධම්මායතනය නූපදින්නේ ද යත්: යම් කෙනෙක් අරූපයෙහි ඉපිද පිරිනිවෙන්නාහු නම් ඔවුනට චක්ඛායතනය නූපදින්නේ ය, ඔවුනට ධම්මායතනය නො ද නූපදින්නේ ය. පශ්චිමභවික වූ ඔවුනට චක්ඛායතනය ද නූපදින්නේ ය, ධම්මායතනය ද නූපදින්නේ යි.

තවද යමකුට ධම්මායතනය නූපදින්නේ නම් ඔහුට චක්ඛායතනය නූපදින්නේ ද යත්: එසේ යි. (චක්ඛායතනමූලක යි.)

102. යමකුට සානායතනය නූපදින්නේ නම් ඔහුට රූපායතනය නූපදින්නේ ද යත්: යම් කෙනෙක් රූපාවචරයෙහි ඉපිද පිරිනිවෙන්නාහු නම් ඔවුනට සානායතනය නූපදින්නේ ය, ඔවුනට රූපායතනය නො ද නූපදින්නේ ය. පශ්චිමභවිකයනට ද යම් ද කෙනෙක් අරූපයෙහි ඉපිද පිරිනිවෙන්නාහු නම් ඔවුනට ද සානායතනය ද නූපදින්නේ ය, රූපායතනය ද නූපදින්නේ යි.

තවද යමකුට රූපායතනය නූපදින්නේ නම් ඔහුට සානායතනය නූපදින්නේ ද යත්: එසේ යි.

103. යස්ස ඝාතායතනං නුප්පජ්ජිස්සති තස්ස මනායතනං -පෙ-
ධම්මායතනං නුප්පජ්ජිස්සතිති: යෙ රූපාවචරං අරූපාවචරං උපපජ්ජිතා
පරිනිබ්බාධිස්සන්ති, තෙසං ඝාතායතනං නුප්පජ්ජිස්සති. නො ච තෙසං
ධම්මායතනං නුප්පජ්ජිස්සති. පච්ඡිමභවිකානං තෙසං ඝාතායතනාඤ්ඤි
නුප්පජ්ජිස්සති, ධම්මායතනාඤ්ඤි නුප්පජ්ජිස්සති.

යස්ස වා පන ධම්මායතනං නුප්පජ්ජිස්සති තස්ස ඝාතායතනං
නුප්පජ්ජිස්සතිති: ආමන්තා. (ඝාතායතනමූලකං.)

104. යස්ස රූපායතනං නුප්පජ්ජිස්සති තස්ස මනායතනං -පෙ-
ධම්මායතනං නුප්පජ්ජිස්සතිති: යෙ අරූපං උපපජ්ජිතා පරිනිබ්බා-
ධිස්සන්ති තෙසං රූපායතනං නුප්පජ්ජිස්සති, නො ච තෙසං ධම්මා-
යතනං නුප්පජ්ජිස්සති. පච්ඡිමභවිකානං තෙසං රූපායතනාඤ්ඤි නුප්ප-
ජ්ජිස්සති, ධම්මායතනාඤ්ඤි නුප්පජ්ජිස්සති.

යස්ස වා පන ධම්මායතනං නුප්පජ්ජිස්සති තස්ස රූපායතනං
නුප්පජ්ජිස්සතිති: ආමන්තා. (රූපායතනමූලකං.)

105. යස්ස මනායතනං නුප්පජ්ජිස්සති තස්ස ධම්මායතනං
නුප්පජ්ජිස්සති: ආමන්තා.

යස්ස වා පන ධම්මායතනං නුප්පජ්ජිස්සති තස්ස මනායතනං
නුප්පජ්ජිස්සතිති: ආමන්තා. (මනායතනමූලකං—පච්චිනිකප්පගාල)

106. යස්ස චක්ඛායතනං නුප්පජ්ජිස්සති -පෙ- (පච්චිනිකමකාසං.)

107. යස්ස යත්ථ චක්ඛායතනං නුප්පජ්ජිස්සති තස්ස තත්ථ
සොතායතනං නුප්පජ්ජිස්සතිති: ආමන්තා.

යස්ස වා පන යත්ථ සොතායතනං නුප්පජ්ජිස්සති තස්ස තත්ථ
චක්ඛායතනං නුප්පජ්ජිස්සතිති: ආමන්තා.

108. යස්ස යත්ථ චක්ඛායතනං නුප්පජ්ජිස්සති තස්ස තත්ථ
ඝාතායතනං නුප්පජ්ජිස්සතිති: ආමන්තා.

යස්ස වා පන යත්ථ ඝාතායතනං නුප්පජ්ජිස්සති තස්ස තත්ථ
චක්ඛායතනං නුප්පජ්ජිස්සතිති: රූපාවචරානං තෙසං තත්ථ ඝාතා-
යතනං නුප්පජ්ජිස්සති. නො ච තෙසං තත්ථ චක්ඛායතනං නුප්පජ්ජි-
ස්සති. පඤ්ඤාචෝදානං පච්ඡිමභවිකානං, අසංකප්පකානං, අරූපානං
තෙසං තත්ථ ඝාතායතනාඤ්ඤි නුප්පජ්ජිස්සති, චක්ඛායතනාඤ්ඤි නුප්ප-
ජ්ජිස්සති.

103. යමකුට ඝාතායතනය නූපදින්නේ නම් ඔහුට මනා-යතනය ... ධම්මායතනය නූපදින්නේ ද යත්: යම් කෙනෙක් රූපා-වචරයෙහි ද අරූපාචරයෙහි ද ඉපිද පිරිනිවේන්නාහු නම් ඔවුනට ඝාතායතනය නූපදින්නේ ය, ඔවුනට ධම්මායතනය නො ද නූප-දින්නේ ය, පශ්චිමභවික වූ ඔවුනට ඝාතායතනය ද නූපදින්නේ ය, ධම්මායතනය ද නූපදින්නේ යි.

තවද යමකුට ධම්මායතනය නූපදින්නේ නම් ඔහුට ඝාතා-යතනය නූපදින්නේ ද යත්: එසේ යි. (ඝාතායතනමූලක යි.)

104. යමකුට රූපායතනය නූපදින්නේ නම් ඔහුට මනායතනය ... ධම්මායතනය නූපදින්නේ ද යත්: යම් කෙනෙක් අරූපයෙහි ඉපිද පිරිනිවේන්නාහු නම් ඔවුනට රූපායතනය නූපදින්නේ ය, ඔවුනට ධම්මායතනය නො ද නූපදින්නේ ය, පශ්චිමභවික වූ ඔවුනට රූපායතනය ද නූපදින්නේ ය, ධම්මායතනය ද නූප-දින්නේ යි.

තවද යමකුට ධම්මායතනය නූපදින්නේ නම් ඔහුට රූපා-යතනය නූපදින්නේ ද යත්: එසේ යි. (රූපායතනමූලක යි.)

105. යමකුට මනායතනය නූපදින්නේ නම් ඔහුට ධම්මායතනය නූපදින්නේ ද යත්: එසේ යි.

තවද යමකුට ධම්මායතනය නූපදින්නේ නම් ඔහුට මනායතනය නූපදින්නේ ද යත්: එසේ යි. (මනායතනමූලක යි.—ප්‍රත්‍යන්තික පුද්ගල යි.)

106. යම් තැනෙක චක්ඛායතනය නූපදින්නේ නම් ... (ප්‍රත්‍යන්තිකාවකාශ යි.)

107. යමකුට යම් තැනෙක චක්ඛායතනය නූපදින්නේ නම් ඔහුට එහි සොත්තායතනය නූපදින්නේ ද යත්: එසේ යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක සොත්තායතනය නූපදින්නේ නම් ඔහුට එහි චක්ඛායතනය නූපදින්නේ ද යත්: එසේ යි.

108. යමකුට යම් තැනෙක චක්ඛායතනය නූපදින්නේ නම් ඔහුට එහි ඝාතායතනය නූපදින්නේ ද යත්: එසේ යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක ඝාතායතනය නූපදින්නේ නම් ඔහුට එහි චක්ඛායතනය නූපදින්නේ ද යත්: රූපාචර වූ ඔවුනට එහි ඝාතායතනය නූපදින්නේ ය, ඔවුනට එහි චක්ඛායතනය නො ද නූපදින්නේ ය. පඤ්චවොකාරයෙහි පශ්චිමභවිකයනට ද අසංඥා-සකයනට ද අරූපයනට ද යි ඔවුනට එහි ඝාතායතනය ද නූප-දින්නේ ය, චක්ඛායතනය ද නූපදින්නේ යි.

109. යමකුට යම් තැනෙක වක්ඛායතනය නූපදින්නේ නම් ඔහුට එහි රූපායතනය නූපදින්නේ ද යත්: අසංඥාසන්ධි ඔවුනට එහි වක්ඛායතනය නූපදින්නේ ය, ඔවුනට එහි රූපායතනය නො ද නූපදින්නේ ය. පඤ්චවොකාරයෙහි පශ්චිමභවිකයනට ද අරූප-යනට ද යි ඔවුනට එහි වක්ඛායතනය ද නූපදින්නේ ය, රූපා-යතනය ද නූපදින්නේ යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක රූපායතනය නූපදින්නේ නම් ඔහුට එහි වක්ඛායතනය නූපදින්නේ ද යත්: එසේ යි.

110. යමකුට යම් තැනෙක වක්ඛායතනය නූපදින්නේ නම් ඔහුට එහි මනායතනය නූපදින්නේ ද යත්: අරූප වූ ඔවුනට එහි වක්ඛායතනය නූපදින්නේ ය, ඔවුනට එහි මනායතනය නො ද නූපදින්නේ ය. පශ්චිමභවිකයනට ද අසංඥාසන්ධියනට ද යි ඔවුනට එහි වක්ඛායතනය ද නූපදින්නේ ය, මනායතනය ද නූපදින්නේ යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක මනායතනය නූපදින්නේ නම් ඔහුට එහි වක්ඛායතනය නූපදින්නේ ද යත්: එසේ යි.

111. යමකුට යම් තැනෙක වක්ඛායතනය නූපදින්නේ නම් ඔහුට එහි ධම්මායතනය නූපදින්නේ ද යත්: අසංඥාසන්ධියනට ද අරූපයනට ද යි ඔවුනට එහි වක්ඛායතනය නූපදින්නේ ය. ඔවුනට එහි ධම්මායතනය නො ද නූපදින්නේ ය, පශ්චිමභවික වූ ඔවුනට එහි වක්ඛායතනය ද නූපදින්නේ ය, ධම්මායතනය ද නූපදින්නේ යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක ධම්මායතනය නූපදින්නේ නම් ඔහුට එහි වක්ඛායතනය නූපදින්නේ ද යත්: එසේ යි. (වක්ඛා-යතනාමූලක යි.)

112. යමකුට යම් තැනෙක ඝානායතනය නූපදින්නේ නම් ඔහුට එහි රූපායතනය නූපදින්නේ ද යත්: රූපාවචර වූ ඔවුනට එහි ඝානායතනය නූපදින්නේ ය, ඔවුනට එහි රූපායතනය නො ද නූපදින්නේ ය, පඤ්චවොකාරයෙහි පශ්චිමභවිකයනට ද අරූප-යනට ද යි ඔවුනට එහි ඝානායතනය ද නූපදින්නේ ය, රූපායතනය ද නූපදින්නේ යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක රූපායතනය නූපදින්නේ නම් ඔහුට එහි ඝානායතනය නූපදින්නේ ද යත්: එසේ යි.

113. යමකුට යම් තැනෙක ඝානායතනය නූපදින්නේ නම් ඔහුට එහි මනායතනය නූපදින්නේ ද යත්: රූපාවචරයනට ද අරූපාවචරයනට ද යි ඔවුනට එහි ඝානායතනය නූපදින්නේ ය, ඔවුනට එහි මනායතනය නො ද නූපදින්නේ ය. පශ්චිමභවිකයනට ද අසංඥාසන්ධියනට ද යි ඔවුනට එහි ඝානායතනය ද නූපදින්නේ ය, මනායතනය ද නූපදින්නේ යි.

යසස වා පන යත් මනායතනං නුප්පජ්ජසති තස්ස තත් සානායතනං නුප්පජ්ජසතිති : ආමනනා.

114. යසස යත් සානායතනං නුප්පජ්ජසති තස්ස තත් ධම්මායතනං නුප්පජ්ජසතිති : රූපාවචරානං, අරූපාවචරානං තෙසං තත් සානායතනං නුප්පජ්ජසති. නො ච තෙසං තත් ධම්මායතනං නුප්පජ්ජසති, පච්ඡිමභවිකානං තෙසං තත් සානායතනාභි නුප්පජ්ජසති, ධම්මායතනාභි නුප්පජ්ජසති.

යසස වා පන යත් ධම්මායතනං නුප්පජ්ජසති තස්ස තත් සානායතනං නුප්පජ්ජසතිති : ආමනනා. (සානායතනමූලකං.)

115. යසස යත් රූපායතනං නුප්පජ්ජසති තස්ස තත් මනායතනං නුප්පජ්ජසතිති : අරූපානං තෙසං තත් රූපායතනං නුප්පජ්ජසති, නො ච තෙසං තත් මනායතනං නුප්පජ්ජසති, පච්ඡිමභවිකානං තෙසං තත් රූපායතනාභි නුප්පජ්ජසති, මනායතනාභි නුප්පජ්ජසති.

යසස වා පන යත් මනායතනං නුප්පජ්ජසති තස්ස තත් රූපායතනං නුප්පජ්ජසතිති : අසංඝස්සකානං තෙසං තත් මනායතනං නුප්පජ්ජසති. නො ච තෙසං තත් රූපායතනං නුප්පජ්ජසති, පච්ඡිමභවිකානං තෙසං තත් මනායතනාභි නුප්පජ්ජසති, රූපායතනාභි නුප්පජ්ජසති.

116. යසස යත් රූපායතනං නුප්පජ්ජසති තස්ස තත් ධම්මායතනං නුප්පජ්ජසතිති : අරූපානං තෙසං තත් රූපායතනං නුප්පජ්ජසති, නො ච තෙසං තත් ධම්මායතනං නුප්පජ්ජසති, පච්ඡිමභවිකානං තෙසං තත් රූපායතනාභි නුප්පජ්ජසති, ධම්මායතනාභි නුප්පජ්ජසති.

යසස වා පන යත් ධම්මායතනං නුප්පජ්ජසති තස්ස තත් රූපායතනං නුප්පජ්ජසතිති : ආමනනා. (රූපායතනමූලකං.)

117. යසස යත් මනායතනං නුප්පජ්ජසති තස්ස තත් ධම්මායතනං නුප්පජ්ජසතිති : අසංඝස්සකානං තෙසං තත් මනායතනං නුප්පජ්ජසති, නො ච තෙසං තත් ධම්මායතනං නුප්පජ්ජසති, පච්ඡිමභවිකානං තෙසං තත් මනායතනාභි නුප්පජ්ජසති, ධම්මායතනාභි නුප්පජ්ජසති.

යසස වා පන යත් ධම්මායතනං නුප්පජ්ජසති තස්ස තත් මනායතනං නුප්පජ්ජසතිති : ආමනනා, (මනායතනමූලකං—පච්ඡිනිකපුගලාචකාස)

තවද යමකුට යම් තැනෙක මනායතනය නූපදින්නේ නම් ඔහුට එහි ඝාතායතනය නූපදින්නේ ද යත්: එසේ යි.

114. යමකුට යම් තැනෙක ඝාතායතනය නූපදින්නේ නම් ඔහුට එහි ධම්මායතනය නූපදින්නේ ද යත්: රූපාවචරයනට ද අරූපාවචරයනට ද යි ඔවුනට එහි ඝාතායතනය නූපදින්නේ ය, ඔවුනට එහි ධම්මායතනය නොද නූපදින්නේ ය. පශ්චිමභවික වූ ඔවුනට එහි ඝාතායතනය ද නූපදින්නේ ය, ධම්මායතනය ද නූපදින්නේ යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක ධම්මායතනය නූපදින්නේ නම් ඔහුට එහි ඝාතායතනය නූපදින්නේ ද යත්: එසේ යි. (ඝාතායතනමූලක යි.)

115. යමකුට යම් තැනෙක රූපායතනය නූපදින්නේ නම් ඔහුට එහි මනායතනය නූපදින්නේ ද යත්: අරූප වූ ඔවුනට එහි රූපායතනය නූපදින්නේ ය, ඔවුනට එහි මනායතනය නොද නූපදින්නේ ය, පශ්චිමභවික වූ ඔවුනට එහි රූපායතනය ද නූපදින්නේ ය, මනායතනය ද නූපදින්නේ යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක මනායතනය නූපදින්නේ නම් ඔහුට එහි රූපායතනය නූපදින්නේ ද යත්: අසංඤ්ඤා වූ ඔවුනට එහි මනායතනය නූපදින්නේ ය, ඔවුනට එහි රූපායතනය නොද නූපදින්නේ ය. පශ්චිමභවික වූ ඔවුනට එහි මනායතනය ද නූපදින්නේ ය, රූපායතනය ද නූපදින්නේ යි.

116. යමකුට යම් තැනෙක රූපායතනය නූපදින්නේ නම් ඔහුට එහි ධම්මායතනය නූපදින්නේ ද යත්: අරූප වූ ඔවුනට එහි රූපායතනය නූපදින්නේ ය, ඔවුනට එහි ධම්මායතනය නොද නූපදින්නේ ය. පශ්චිමභවික වූ ඔවුනට එහි රූපායතනය ද නූපදින්නේ ය, ධම්මායතනය ද නූපදින්නේ යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක ධම්මායතනය නූපදින්නේ නම් ඔහුට එහි රූපායතනය නූපදින්නේ ද යත්: එසේ යි. (රූපායතනමූලක යි.)

117. යමකුට යම් තැනෙක මනායතනය නූපදින්නේ නම් ඔහුට එහි ධම්මායතනය නූපදින්නේ ද යත්: අසංඤ්ඤා වූ ඔවුනට එහි මනායතනය නූපදින්නේ ය, ඔවුනට එහි ධම්මායතනය නොද නූපදින්නේ ය. පශ්චිමභවික වූ ඔවුනට එහි මනායතනය ද නූපදින්නේ ය, ධම්මායතනය ද නූපදින්නේ යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක ධම්මායතනය නූපදින්නේ නම් ඔහුට එහි මනායතනය නූපදින්නේ ද යත්: එසේ යි. (මනායතනමූලක යි.—ප්‍රත්‍යක්ෂික පුද්ගලාවකාශ යි.)

අනාගතවාර යි.

118. යස්ස චක්ඛායතනං උපපජ්ඣති, තස්ස සොතායතනං උපපජ්ඣාති : ආමනනා.

යස්ස වා පන සොතායතනං උපපජ්ඣත් තස්ස චක්ඛායතනං උපපජ්ඣතිති : සබ්බෙසං වචනතානං අවකච්ඡානානං උපපජ්ඣනානං තෙසං සොතායතනං උපපජ්ඣත්, නො ච තෙසං චක්ඛායතනං උපපජ්ඣති. සවකච්ඡානානං උපපජ්ඣනානං තෙසං සොතායතනනඤ්ච උපපජ්ඣත්, චක්ඛායතනනඤ්ච උපපජ්ඣති.

119. යස්ස චක්ඛායතනං උපපජ්ඣති තස්ස ඝාතායතනං -පෙ- රූපායතනං, මනායතනං, ධම්මායතනං උපපජ්ඣාති : ආමනනා.

යස්ස වා පන ධම්මායතනං උපපජ්ඣත් තස්ස චක්ඛායතනං උපපජ්ඣතිති : සබ්බෙසං වචනතානං, අවකච්ඡානානං උපපජ්ඣනානං තෙසං ධම්මායතනං උපපජ්ඣත්, නො ච තෙසං චක්ඛායතනං උපපජ්ඣති. සවකච්ඡානානං උපපජ්ඣනානං තෙසං ධම්මායතනනඤ්ච උපපජ්ඣත්, චක්ඛායතනනඤ්ච උපපජ්ඣති. (චක්ඛායතනමූලකං)

120. යස්ස ඝාතායතනං උපපජ්ඣති තස්ස රූපායතනං -පෙ- මනායතනං ධම්මායතනං උපපජ්ඣාති : ආමනනා.

යස්ස වා පන ධම්මායතනං උපපජ්ඣත් තස්ස ඝාතායතනං උපපජ්ඣතිති : සබ්බෙසං වචනතානං, අවකච්ඡානානං උපපජ්ඣනානං තෙසං ධම්මායතනං උපපජ්ඣත්, නො ච තෙසං ඝාතායතනං උපපජ්ඣති. සඝාතකානං උපපජ්ඣනානං තෙසං ධම්මායතනනඤ්ච උපපජ්ඣත්, ඝාතායතනනඤ්ච උපපජ්ඣති. (ඝාතායතනමූලකං)

121. යස්ස රූපායතනං උපපජ්ඣති තස්ස මනායතනං -පෙ- ධම්මායතනං උපපජ්ඣාති : ආමනනා.

යස්ස වා පන ධම්මායතනං උපපජ්ඣත්, තස්ස රූපායතනං උපපජ්ඣතිති : සබ්බෙසං වචනතානං අරූපකානං උපපජ්ඣනානං තෙසං- ධම්මායතනං උපපජ්ඣත්, නො ච තෙසං රූපායතනං උපපජ්ඣති. සරූපකානං උපපජ්ඣනානං තෙසං ධම්මායතනනඤ්ච උපපජ්ඣත්, රූපායතනනඤ්ච උපපජ්ඣති. (රූපායතනමූලකං.)

122. යස්ස මනායතනං උපපජ්ඣති තස්ස ධම්මායතනං උපපජ්ඣාති : ආමනනා.

යස්ස වා පන ධම්මායතනං උපපජ්ඣත් තස්ස මනායතනං උපපජ්ඣතිති : සබ්බෙසං වචනතානං, අවික්ඛකානං උපපජ්ඣනානං තෙසං ධම්මායතනං උපපජ්ඣත්, නො ච තෙසං මනායතනං උපපජ්ඣති. සවික්ඛකානං උපපජ්ඣනානං තෙසං ධම්මායතනනඤ්ච උපපජ්ඣත්, මනායතනනඤ්ච උපපජ්ඣති. (මනායතනමූලකං-අනුලොම පුග්ගලං.)

118. යමකුට චක්ඛායතනය උපදී නම් ඔහුට සොත්තායතනය උපන්නේ ද යත්: එසේ යි.

තවද යමකුට සොත්තායතනය උපන්නේ නම් ඔහුට චක්ඛායතනය උපදී ද යත්: ව්‍යුහ වන්නා වූ සියල්ලනට ද ඇස් නැති ව උපදනවුනට දැයි ඔවුනට සොත්තායතනය උපන්නේ ය, ඔවුනට චක්ඛායතනය නො ද උපදී. ඇස් ඇති ව උපදනා ඔවුනට සොත්තායතනය ද උපන්නේ ය, චක්ඛායතනය ද උපදී.

119. යමකුට චක්ඛායතනය උපදී නම් ඔහුට ඝාතායතනය ... රූපායතනය ... මනායතනය ... ධම්මායතනය උපන්නේ ද යත්: එසේ යි.

තවද යමකුට ධම්මායතනය උපන්නේ නම් ඔහුට චක්ඛායතනය උපදී ද යත්: ව්‍යුහ වන්නා වූ සියල්ලනට ද ඇස් නැති ව උපදනවුනට දැයි ඔවුනට ධම්මායතනය උපන්නේ ය, ඔවුනට චක්ඛායතනය නො ද උපදී, ඇස් ඇති ව උපදනා ඔවුනට ධම්මායතනය ද උපන්නේ ය, චක්ඛායතනය ද උපදී. (චක්ඛායතන මූලක යි.)

120. යමකුට ඝාතායතනය උපදී නම් ඔහුට රූපායතනය ... මනායතනය ... ධම්මායතනය උපන්නේ ද යත්: එසේ යි.

තවද යමකුට ධම්මායතනය උපන්නේ නම් ඔහුට ඝාතායතනය උපදී ද යත්: ව්‍යුහ වන්නා වූ සියල්ලනට ද නැහැ නැති ව උපදනවුනට දැයි ඔවුනට ධම්මායතනය උපන්නේ ය, ඔවුනට ඝාතායතනය නො ද උපදී, නැහැ ඇති ව උපදනා ඔවුනට ධම්මායතනය ද උපන්නේ ය, ඝාතායතනය ද උපදී. (ඝාතායතන මූලක යි.)

121. යමකුට රූපායතනය උපදී නම් ඔහුට චේතායතනය ... ධම්මායතනය උපන්නේ ද යත්: එසේ යි.

තවද යමකුට ධම්මායතනය උපන්නේ නම් ඔහුට රූපායතනය උපදී ද යත්: ව්‍යුහ වන්නා වූ සියල්ලනට ද රූ නැති වැ උපදනවුනට දැයි ඔවුනට ධම්මායතනය උපන්නේ ය, ඔවුනට රූපායතනය නො ද උපදී. රූ ඇති වැ උපදනා ඔවුනට ධම්මායතනය ද උපන්නේ ය, රූපායතනය ද උපදී. (රූපායතන මූලක යි.)

122. යමකුට චේතායතනය උපදී නම් ඔහුට ධම්මායතනය උපන්නේ ද යත්: එසේ යි.

තවද යමකුට ධම්මායතනය උපන්නේ නම් ඔහුට චේතායතනය උපදී ද යත්: ව්‍යුහ වන්නා වූ සියල්ලනට ද සිත් නැති වැ උපදනවුනට දැයි ඔවුනට ධම්මායතනය උපන්නේ ය, ඔවුනට චේතායතනය නො ද උපදී. සිත් ඇති වැ උපදනා ඔවුනට ධම්මායතනය ද උපන්නේ ය, චේතායතනය ද උපදී. (චේතායතන මූලක යි.)

123. යළි චක්‍රායතන උපායයක් තුළ සොයාගත නොලැබුණු විට: ආමාණ. -පෙ- (අනුලෝම ඔකාය.)

124. යළි යළි චක්‍රායතන උපායයක් තුළ සොයාගත නොලැබුණු විට: සුද්ධායාස උපායයකින්. තෙස. තුළ චක්‍රායතන උපායයක්, නො ව තෙස. තුළ සොයාගත නොලැබුණු. ඉතරෙස. සවකුකාන. උපායයකින්. තෙස. තුළ චක්‍රායතන උපායයක්, සොයාගත නොලැබුණු.

යළි වා පන යළි සොයාගත නොලැබුණු තුළ චක්‍රායතන උපායයකින්: පඤ්චායා වචනාන, අවකුකාන. කාමාවචර. උපායයකින්. තෙස. තුළ සොයාගත නොලැබුණු, නො ව තෙස. තුළ චක්‍රායතන උපායයක්. සවකුකාන. උපායයකින්. තෙස. තුළ සොයාගත නොලැබුණු, චක්‍රායතන උපායයක්.

125. යළි යළි චක්‍රායතන උපායයක්, තුළ සොයාගත නොලැබුණු විට: රූපාවචර. උපායයකින්. තෙස. තුළ චක්‍රායතන උපායයක්, නො ව තෙස. තුළ සොයාගත නොලැබුණු. සවකුකාන. කාමාවචර. උපායයකින්. තෙස. තුළ චක්‍රායතන උපායයක්, සොයාගත නොලැබුණු.

යළි වා පන යළි සොයාගත නොලැබුණු තුළ චක්‍රායතන උපායයකින්: කාමාවචර වචනාන, අවකුකාන. කාමාවචර. උපායයකින්. තෙස. තුළ සොයාගත නොලැබුණු, නො ව තෙස. තුළ චක්‍රායතන උපායයක්. සවකුකාන. කාමාවචර. උපායයකින්. තෙස. තුළ සොයාගත නොලැබුණු, චක්‍රායතන උපායයක්.

126. යළි යළි චක්‍රායතන උපායයක් තුළ රූපායතන උපායයකින්: සුද්ධායාස උපායයකින්. තෙස. තුළ චක්‍රායතන උපායයක්, නො ව තෙස. තුළ රූපායතන උපායයක්. ඉතරෙස. සවකුකාන. උපායයකින්. තෙස. තුළ චක්‍රායතන උපායයක්, රූපායතන උපායයක්.

යළි වා පන යළි රූපායතන උපායයක් තුළ චක්‍රායතන උපායයකින්: පඤ්චායා වචනාන, අවකුකාන. කාමාවචර. උපායයකින්, අසඤ්ඤාසංකාත. තෙස. තුළ රූපායතන උපායයක්, නො ව තෙස. තුළ චක්‍රායතන උපායයක්. සවකුකාන. උපායයකින්. තෙස. තුළ රූපායතන උපායයක්, චක්‍රායතන උපායයක්.

123. යම් තැනෙක වක්ඛායතනය උපදී නම් එහි සොත්තායතනය උපන්නේ ද යත්: එසේ යි. (අනුලොමාවකාශ යි.)

124. යම්කුට යම් තැනෙක වක්ඛායතනය උපදී නම් ඔහුට එහි සොත්තායතනය උපන්නේ ද යත්: ශුද්ධාවාසයෙහි උපදනා ඔවුනට එහි වක්ඛායතනය උපදී, ඔවුනට එහි සොත්තායතනය නො ද උපන්නේ ය. ඇස් ඇති ව උපදනා වූ සෙසු ඔවුනට එහි වක්ඛායතනය ද උපදී, සොත්තායතනය ද උපන්නේ යි.

තවද යම්කුට යම් තැනෙක සොත්තායතනය උපන්නේ නම් ඔහුට එහි වක්ඛායතනය උපදී ද යත්: පඤ්චවොකාරයෙන් ව්‍යුහ වන්නාවුනට ද ඇස් නැති ව කාමාවචරයෙහි උපදනාවුනට ද යි ඔවුනට එහි සොත්තායතනය උපන්නේ ය, ඔවුනට එහි වක්ඛායතනය නො ද උපදී. ඇස් ඇති ව උපදනා ඔවුනට එහි සොත්තායතනය ද උපන්නේ ය, වක්ඛායතනය ද උපදී.

125. යම්කුට යම් තැනෙක වක්ඛායතනය උපදී නම් ඔහුට එහි සාත්තායතනය උපන්නේ ද යත්: රූපාවචරයෙහි උපදනා ඔවුනට එහි වක්ඛායතනය උපදී. ඔවුනට එහි සාත්තායතනය නො ද උපන්නේ ය, ඇස් ඇති ව කාමාවචරයෙහි උපදනා ඔවුනට එහි වක්ඛායතනය ද උපදී. සාත්තායතනය ද උපන්නේ යි.

තවද යම්කුට යම් තැනෙක සාත්තායතනය උපන්නේ නම් ඔහුට එහි වක්ඛායතනය උපදී ද යත්: කාමාවචරයෙන් ව්‍යුහ වන්නාවුනට ද ඇස් නැති ව කාමාවචරයෙහි උපදනාවුනට ද යි ඔවුනට එහි සාත්තායතනය උපන්නේ ය. ඔවුනට එහි වක්ඛායතනය නො ද උපදී. ඇස් ඇති ව කාමාවචරයෙහි උපදනා ඔවුනට එහි සාත්තායතනය ද උපන්නේ ය, වක්ඛායතනය ද උපදී.

126. යම්කුට යම් තැනෙක වක්ඛායතනය උපදී නම් ඔහුට එහි රූපායතනය උපන්නේ ද යත්: ශුද්ධාවාසයෙහි උපදනා ඔවුනට එහි වක්ඛායතනය උපදී. ඔවුනට එහි රූපායතනය නො ද උපන්නේ ය. ඇස් ඇති ව උපදනා වූ සෙසු ඔවුනට එහි වක්ඛායතනය ද උපදී, රූපායතනය ද උපන්නේ යි.

තවද යම්කුට යම් තැනෙක රූපායතනය උපන්නේ නම් ඔහුට එහි වක්ඛායතනය උපදී ද යත්: පඤ්චවොකාරයෙන් ව්‍යුහ වන්නාවුනට ද ඇස් නැති ව කාමාවචරයෙහි උපදනාවුනට ද අසංඥාසංකරයනට ද යි ඔවුනට එහි රූපායතනය උපන්නේ ය. ඔවුනට එහි වක්ඛායතනය නො ද උපදී. ඇස් ඇති ව උපදනා වූ ඔවුනට එහි රූපායතනය ද උපන්නේ ය, වක්ඛායතනය ද උපදී.

127. යස්ස යත් චක්ඛායතනං උපපජ්ජති තස්ස තත් මනායතනං උපපජ්ජන්ති: සුද්ධාවාසං උපපජ්ජන්තානං තෙසං තත් චක්ඛායතනං උපපජ්ජති, නො ච තෙසං තත් මනායතනං උපපජ්ජති. ඉතරෙසං සවිකල්පකානං උපපජ්ජන්තානං තෙසං තත් චක්ඛායතනං උපපජ්ජති, මනායතනං උපපජ්ජති.

යස්ස වා පන යත් මනායතනං උපපජ්ජති තස්ස තත් චක්ඛායතනං උපපජ්ජන්ති: පඤ්චවොකාරා වචන්තානං, අවිකල්පකානං කාමාවචරං උපපජ්ජන්තානං, අරූපානං තෙසං තත් මනායතනං උපපජ්ජති, නො ච තෙසං තත් චක්ඛායතනං උපපජ්ජති. සවිකල්පකානං උපපජ්ජන්තානං තෙසං තත් මනායතනං උපපජ්ජති, චක්ඛායතනං උපපජ්ජති.

128. යස්ස යත් චක්ඛායතනං උපපජ්ජති, තස්ස තත් ධම්මායතනං උපපජ්ජන්ති: සුද්ධාවාසං උපපජ්ජන්තානං තෙසං තත් චක්ඛායතනං උපපජ්ජති, නො ච තෙසං තත් ධම්මායතනං උපපජ්ජති. ඉතරෙසං සවිකල්පකානං උපපජ්ජන්තානං තෙසං තත් චක්ඛායතනං උපපජ්ජති, ධම්මායතනං උපපජ්ජති.

යස්ස වා පන යත් ධම්මායතනං උපපජ්ජති, තස්ස තත් චක්ඛායතනං උපපජ්ජන්ති: සබ්බෙසං වචන්තානං, අවිකල්පකානං උපපජ්ජන්තානං තෙසං තත් ධම්මායතනං උපපජ්ජති, නො ච තෙසං තත් චක්ඛායතනං උපපජ්ජති. සවිකල්පකානං උපපජ්ජන්තානං තෙසං තත් ධම්මායතනං උපපජ්ජති, චක්ඛායතනං උපපජ්ජති. (චක්ඛායතනමුලකං.)

129. යස්ස යත් ඝානායතනං උපපජ්ජති තස්ස තත් රූපායතනං උපපජ්ජන්ති: ආමන්තා.

යස්ස වා පන යත් රූපායතනං උපපජ්ජති තස්ස තත් ඝානායතනං උපපජ්ජන්ති: කාමාවචරා වචන්තානං, අඝානකානං කාමාවචරං උපපජ්ජන්තානං, රූපාවචරානං තෙසං තත් රූපායතනං උපපජ්ජති, නො ච තෙසං තත් ඝානායතනං උපපජ්ජති. සඝානකානං උපපජ්ජන්තානං තෙසං තත් රූපායතනං උපපජ්ජති, ඝානායතනං උපපජ්ජති.

130. යස්ස යත් ඝානායතනං උපපජ්ජති තස්ස තත් මනායතනං උපපජ්ජන්ති: ආමන්තා.

යස්ස වා පන යත් මනායතනං උපපජ්ජති තස්ස තත් ඝානායතනං උපපජ්ජන්ති: කාමාවචරා වචන්තානං, අඝානකානං කාමාවචරං උපපජ්ජන්තානං, රූපාවචරානං, අරූපාවචරානං තෙසං තත් මනායතනං උපපජ්ජති, නො ච තෙසං තත් ඝානායතනං උපපජ්ජති. සඝානකානං උපපජ්ජන්තානං තෙසං තත් මනායතනං උපපජ්ජති, ඝානායතනං උපපජ්ජති.

127. යමකුට යම් තැනෙක වක්ඛායකනය උපදී නම් ඔහුට එහි මනායකනය උපන්නේ ද යත් : ශුද්ධාවාසයෙහි උපදනා ඔවුනට එහි වක්ඛායකනය උපදී. ඔවුනට එහි මනායකනය නො ද උපන්නේ ය. ඇස් ඇති ව උපදනා වූ සෙසු ඔවුනට එහි වක්ඛායකනය ද උපදී, මනායකනය ද උපන්නේ යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක මනායකනය උපන්නේ නම් ඔහුට එහි වක්ඛායකනය උපදී ද යත් : පඤ්චවොකාරයෙන් ව්‍යුත චන්ත්‍රවුනට ද ඇස් නැති ව කාමාවචරයෙහි උපදනවුනට ද අරුප-යනට ද යි ඔවුනට එහි මනායකනය උපන්නේ ය, ඔවුනට එහි වක්ඛායකනය නො ද උපදී. ඇස් ඇති ව උපදනා ඔවුනට එහි මනායකනය ද උපන්නේ ය, වක්ඛායකනය ද උපදී.

128. යමකුට යම් තැනෙක වක්ඛායකනය උපදී නම් ඔහුට එහි ධම්මායකනය උපන්නේ ද යත් : ශුද්ධාවාසයෙහි උපදනා ඔවුනට එහි වක්ඛායකනය උපදී, ඔවුනට එහි ධම්මායකනය නො ද උපන්නේ ය. ඇස් ඇති ව උපදනා වූ සෙසු ඔවුනට එහි වක්ඛායකනය ද උපදී, ධම්මායකනය ද උපන්නේ යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක ධම්මායකනය උපන්නේ නම් ඔහුට එහි වක්ඛායකනය උපදී ද යත් : ව්‍යුත චන්ත්‍රා වූ සියල්-ලනට ද ඇස් නැති ව උපදනවුනට ද යි ඔවුනට එහි ධම්මායකනය උපන්නේ ය, ඔවුනට එහි වක්ඛායකනය නො ද උපදී. ඇස් ඇති ව උපදනා ඔවුනට එහි ධම්මායකනය ද උපන්නේ ය, වක්ඛායකනය ද උපදී. (වක්ඛායකනමූලක යි.)

129. යමකුට යම් තැනෙක ඝානායකනය උපදී නම් ඔහුට එහි රූපායකනය උපන්නේ ද යත් : එසේ යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක රූපායකනය උපන්නේ නම් ඔහුට එහි ඝානායකනය උපදී ද යත් : කාමාවචරයෙන් ව්‍යුත චන්ත්‍රවුනට ද නැහැ නැති ව කාමාවචරයෙහි උපදනවුනට ද රූපා-වචරයනට ද යි ඔවුනට එහි රූපායකනය උපන්නේ ය, ඔවුනට එහි ඝානායකනය නො ද උපදී. නැහැ ඇති ව උපදනා ඔවුනට එහි රූපායකනය ද උපන්නේ ය, ඝානායකනය ද උපදී.

130. යමකුට යම් තැනෙක ඝානායකනය උපදී නම් ඔහුට එහි මනායකනය උපන්නේ ද යත් : එසේ යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක මනායකනය උපන්නේ නම් ඔහුට එහි ඝානායකනය උපදී ද යත් : කාමාවචරයෙන් ව්‍යුත චන්ත්‍රවුනට ද නැහැ නැති ව කාමාවචරයෙහි උපදනවුනට ද රූපාවචරයනට ද අරුපාවචරයනට ද යි ඔවුනට එහි මනායකනය උපන්නේ ය, ඔවුනට එහි ඝානායකනය නො ද උපදී. නැහැ ඇති ව උපදනා ඔවුනට එහි මනායකනය ද උපන්නේ ය, ඝානායකනය ද උපදී.

131. යස්ස යත් සාත්තයතනං උපපජ්ජති තස්ස තත් ධම්මායතනං උපපජ්ජන්ති: ආමන්තා.

යස්ස වා පන යත් ධම්මායතනං උපපජ්ජති තස්ස තත් සාත්තයතනං උපපජ්ජන්ති: සබ්බෙසං වචනානං අසානකානං උපපජ්ජනානං තෙසං තත් ධම්මායතනං උපපජ්ජති. නො ච තෙසං තත් සාත්තයතනං උපපජ්ජති, සසානකානං උපපජ්ජනානං තෙසං තත් ධම්මායතනෙකං උපපජ්ජති, සාත්තයතනෙකං උපපජ්ජති. (සාත්තයතනමූලකං)

132. යස්ස යත් රූපායතනං උපපජ්ජති තස්ස තත් නොයතනං උපපජ්ජන්ති: සුඤ්ඤාචාර්යං උපපජ්ජනානං, අසංකල්පකං උපපජ්ජනානං තෙසං තත් රූපායතනං උපපජ්ජති. නො ච තෙසං තත් මනායතනං උපපජ්ජති. ඉතරෙසං පඤ්චවොකාරං උපපජ්ජනානං තෙසං තත් රූපායතනෙකං උපපජ්ජති, මනායතනෙකං උපපජ්ජති.

යස්ස වා පන යත් මනායතනං උපපජ්ජති තස්ස තත් රූපායතනං උපපජ්ජන්ති: පඤ්චවොකාරා වචනානං අරූපානං තෙසං තත් මනායතනං උපපජ්ජති. නො ච තෙසං තත් රූපායතනං උපපජ්ජති. පඤ්චවොකාරං උපපජ්ජනානං තෙසං තත් මනායතනෙකං උපපජ්ජති, රූපායතනෙකං උපපජ්ජති.

133. යස්ස යත් රූපායතනං උපපජ්ජති තස්ස තත් ධම්මායතනං උපපජ්ජන්ති: සුඤ්ඤාචාර්යං උපපජ්ජනානං තෙසං තත් රූපායතනං උපපජ්ජති. නො ච තෙසං තත් ධම්මායතනං උපපජ්ජති. ඉතරෙසං සරූපකානං උපපජ්ජනානං තෙසං තත් රූපායතනෙකං උපපජ්ජති, ධම්මායතනෙකං උපපජ්ජති.

යස්ස වා පන යත් ධම්මායතනං උපපජ්ජති තස්ස තත් රූපායතනං උපපජ්ජන්ති: සබ්බෙසං වචනානං, අරූපකානං උපපජ්ජනානං තෙසං තත් ධම්මායතනං උපපජ්ජති. නො ච තෙසං තත් රූපායතනං උපපජ්ජති. සරූපකානං උපපජ්ජනානං තෙසං තත් ධම්මායතනෙකං උපපජ්ජති, රූපායතනෙකං උපපජ්ජති. (රූපායතනමූලකං)

134. යස්ස යත් මනායතනං උපපජ්ජති තස්ස තත් ධම්මායතනං උපපජ්ජන්ති: සුඤ්ඤාචාර්යං උපපජ්ජනානං තෙසං තත් මනායතනං උපපජ්ජති. නො ච තෙසං තත් ධම්මායතනං උපපජ්ජති. ඉතරෙසං සවිතකානං උපපජ්ජනානං තෙසං තත් මනායතනෙකං උපපජ්ජති, ධම්මායතනෙකං උපපජ්ජති.

131. යමකුට යම් තැනෙක ඝාතායතනය උපදී නම් ඔහුට එහි ධම්මායතනය උපන්නේ ද යත්: එසේ යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක ධම්මායතනය උපන්නේ නම් ඔහුට එහි ඝාතායතනය උපදී ද යත්: ව්‍යුහ වන්නා වූ සියල්ලනට ද නැහැ නැති ව උපදනවුනට ද යි ඔවුනට එහි ධම්මායතනය උපන්නේ ය. ඔවුනට එහි ඝාතායතනය නො ද උපදී. නැහැ ඇති ව උපදනා ඔවුනට එහි ධම්මායතනය ද උපන්නේ ය. ඝාතායතනය ද උපදී. (ඝාතායතනමූලක යි.)

132. යමකුට යම් තැනෙක රූපායතනය උපදී නම් ඔහුට එහි මනායතනය උපන්නේ ද යත්: ශුද්ධාවාසයෙහි උපදනවුනට ද අසංඤ්ඤායෙහි උපදනවුනට ද යි ඔවුනට එහි රූපායතනය උපදී, ඔවුනට එහි මනායතනය නො ද උපන්නේ ය. පඤ්චොක්කාරයෙහි උපදනා වූ සෙසු ඔවුනට එහි රූපායතනය ද උපදී, මනායතනය ද උපන්නේ යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක මනායතනය උපන්නේ නම් ඔහුට එහි රූපායතනය උපදී ද යත්: පඤ්චොක්කාරයෙන් ව්‍යුහ වන්නාවුනට ද අරූපයනට ද යි ඔවුනට එහි මනායතනය උපන්නේ ය, ඔවුනට එහි රූපායතනය නො ද උපදී. පඤ්චොක්කාරයෙහි උපදනා ඔවුනට එහි මනායතනය ද උපන්නේ ය, රූපායතනය ද උපදී.

133. යමකුට යම් තැනෙක රූපායතනය උපදී නම් ඔහුට එහි ධම්මායතනය උපන්නේ ද යත්: ශුද්ධාවාසයෙහි උපදනා ඔවුනට එහි රූපායතනය උපදී, ඔවුනට එහි ධම්මායතනය නො ද උපන්නේ ය. රූ ඇති ව උපදනා වූ සෙසු ඔවුනට එහි රූපායතනය ද උපදී, ධම්මායතනය ද උපන්නේ යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක ධම්මායතනය උපන්නේ නම් ඔහුට එහි රූපායතනය උපදී ද යත්: ව්‍යුහ වන්නා වූ සියල්ලනට ද රූ නැති ව උපදනවුනට ද යි ඔවුනට එහි ධම්මායතනය උපන්නේ ය, ඔවුනට එහි රූපායතනය නො ද උපදී. රූ ඇති ව උපදනා ඔවුනට එහි ධම්මායතනය ද උපන්නේ යි, රූපායතනය ද උපදී. (රූපායතනමූලක යි.)

134. යමකුට යම් තැනෙක මනායතනය උපදී නම් ඔහුට එහි ධම්මායතනය උපන්නේ ද යත්: ශුද්ධාවාසයෙහි උපදනා ඔවුනට එහි මනායතනය උපදී. ඔවුනට එහි ධම්මායතනය නො ද උපන්නේ ය. සිත් ඇති ව උපදනා සෙසු ඔවුනට එහි මනායතනය ද උපදී, ධම්මායතනය ද උපන්නේ යි.

යස්ස වා පන යත් ධම්මායතනං උපුජ්ජිත් තස්ස තත් මනායතනං උපුජ්ජතිති : සබ්බස්සං වචනානාං, අවිත්තකානං උපපජ්ජනානාං තෙසං තත් ධම්මායතනං උපුජ්ජිත්, නො ච තෙසං තත් මනායතනං උපුජ්ජති. සවිත්තකානං උපපජ්ජනානාං තෙසං තත් ධම්මායතනාභි උපුජ්ජිත්, මනායතනාභි උපුජ්ජති. (මනායතනමූලකං—අනුලොම පුගතලොකාසං)

135. යස්ස චක්ඛායතනං නුපුජ්ජති තස්ස සොතායතනං නුපුජ්ජිත්ති : උපුජ්ජිත්.

යස්ස වා පන සොතායතනං නුපුජ්ජිත් තස්ස චක්ඛායතනං නුපුජ්ජිත්ති : නත්ති.

යස්ස චක්ඛායතනං නුපුජ්ජති තස්ස සානායතනං -පෙ- රූපායතනං - මනායතනං - ධම්මායතනං නුපුජ්ජිත්ති : උපුජ්ජිත්.

යස්ස වා පන ධම්මායතනං නුපුජ්ජිත් තස්ස චක්ඛායතනං නුපුජ්ජිත්ති : නත්ති.

136. යස්ස සානායතනං -පෙ- රූපායතනං - මනායතනං - නුපුජ්ජති තස්ස ධම්මායතනං නුපුජ්ජිත්ති : උපුජ්ජිත්.

යස්ස වා පන ධම්මායතනං නුපුජ්ජිත් තස්ස මනායතනං නුපුජ්ජිත්ති : නත්ති. (පච්චිනිකපුගතලං)

137. යත් චක්ඛායතනං නුපුජ්ජති -පෙ- (පච්චිනිකඕකාසං.)

138. යස්ස යත් චක්ඛායතනං නුපුජ්ජති තස්ස තත් සොතායතනං නුපුජ්ජිත්ති : පඤ්චොකාරා වචනානාං, අවිත්තකානං කාමාවචරං උපපජ්ජනානාං තෙසං තත් චක්ඛායතනං නුපුජ්ජති. නො ච තෙසං තත් සොතායතනං නුපුජ්ජිත්. සුඤ්ඤාචාසෙ පරිනිබ්බන්තානාං, අසංඝ්ඤාසන්තානං අරූපානං තෙසං තත් චක්ඛායතනාභි නුපුජ්ජති, සොතායතනාභි නුපුජ්ජිත්.

යස්ස වා පන යත් සොතායතනං නුපුජ්ජිත්, තස්ස තත් චක්ඛායතනං නුපුජ්ජිත්ති : සුඤ්ඤාචාසං උපපජ්ජනානාං තෙසං තත් සොතායතනං නුපුජ්ජිත්. නො—ච තෙසං තත් චක්ඛායතනං නුපුජ්ජති. සුඤ්ඤාචාසෙ පරිනිබ්බන්තානාං, අසංඝ්ඤාසන්තානං අරූපානං තෙසං තත් සොතායතනාභි නුපුජ්ජිත්, චක්ඛායතනාභි නුපුජ්ජති.

තවද යමකුට යම් තැනෙක ධම්මායතනය උපන්නේ නම් ඔහුට එහි මනායතනය උපදී ද යත්: ව්‍යුහ වන්නා වූ සියල්ලනට ද සිත් නැති වී උපදනවුනට දැයි ඔවුනට එහි ධම්මායතනය උපන්නේ ය, ඔවුනට එහි මනායතනය නො ද උපදී, සිත් ඇති වී උපදනා ඔවුනට එහි ධම්මායතනය ද උපන්නේ ය, මනායතනය ද උපදී. (මනායතනමූලක සි-අනුලොම පුද්ගලාවකාශ සි.)

135. යමකුට චක්ඛායතනය නූපදී නම් ඔහුට සොකායතනය නූපන්නේ ද යත්: උපන්නේ යි.

තවද යමකුට සොකායතනය නූපන්නේ නම් ඔහුට චක්ඛායතනය නූපදී ද යත්: නැති.

යමකුට චක්ඛායතනය නූපදී නම් ඔහුට ඝානායතනය ... රූපායතනය - මනායතනය - ධම්මායතනය නූපන්නේ ද යත්: උපන්නේ යි.

තවද යමකුට ධම්මායතනය නූපන්නේ නම් ඔහුට චක්ඛායතනය නූපදී ද යත්: නැති.

136. යමකුට ඝානායතනය ... රූපායතනය - මනායතනය නූපදී නම් ඔහුට ධම්මායතනය නූපන්නේ ද යත්: උපන්නේ යි.

තවද යමකුට ධම්මායතනය නූපන්නේ නම් ඔහුට මනායතනය නූපදී ද යත්: නැති. (ප්‍රත්‍යනික පුද්ගල සි.)

137. යම් තැනෙක චක්ඛායතනය නූපදී නම් (ප්‍රත්‍යනිකාවකාශ සි.)

138. යමකුට යම් තැනෙක චක්ඛායතනය නූපදී නම් ඔහුට එහි සොකායතනය නූපන්නේ ද යත්: පඤ්චොකාරයෙන් ව්‍යුහ වන්නාවුනට ද ඇස් නැති වී කාමාවචරයෙහි උපදනවුනට දැයි ඔවුනට එහි චක්ඛායතනය නූපදී, ඔවුනට එහි සොකායතනය නො ද නූපන්නේ ය, ශුද්ධාවාසයෙහි පිරිනිවේන්නවුනට ද අසංඥාසංඛ්‍යනට ද අරූපයනට දැයි ඔවුනට එහි චක්ඛායතනය ද නූපදී, සොකායතනය ද නූපන්නේ යි.

තවද යමෙකුට යම් තැනෙක සොකායතනය නූපන්නේ නම් ඔහුට එහි චක්ඛායතනය නූපදී ද යත්: ශුද්ධාවාසයෙහි උපදනා ඔවුනට එහි සොකායතනය නූපන්නේ ය, ඔවුනට එහි චක්ඛායතනය නො ද නූපදී. ශුද්ධාවාසයෙහි පිරිනිවේන්නවුනට ද අසංඥාසංඛ්‍යනට ද අරූපයනට දැයි ඔවුනට එහි සොකායතනය ද නූපන්නේ ය, චක්ඛායතනය ද නූපදී.

139. යස්ස යත් චක්ඛායතනං නුප්පජ්ඣති තස්ස තත් සානායතනං නුප්පජ්ඣති: කාමාවචරං වචනානං, අවක්ඛකානං කාමාවචරං උපපජ්ජන්තානං තෙසං තත් චක්ඛායතනං නුප්පජ්ඣති. නො ච තෙසං තත් සානායතනං නුප්පජ්ඣති. රූපාවචරං වචනානං, අසංඝ්ඤාසත්තානං අරූපානං තෙසං තත් චක්ඛායතනං නුප්පජ්ඣති, සානායතනං නුප්පජ්ඣති.

යස්ස වා පන යත් සානායතනං නුප්පජ්ඣති තස්ස තත් චක්ඛායතනං නුප්පජ්ඣති: රූපාවචරං උපපජ්ජන්තානං තෙසං තත් සානායතනං නුප්පජ්ඣති. නො ච තෙසං තත් චක්ඛායතනං නුප්පජ්ඣති, රූපාවචරං වචනානං, අසංඝ්ඤාසත්තානං, අරූපානං තෙසං තත් සානායතනං නුප්පජ්ඣති, චක්ඛායතනං නුප්පජ්ඣති.

140. යස්ස යත් චක්ඛායතනං නුප්පජ්ඣති තස්ස තත් රූපායතනං නුප්පජ්ඣති: පඤ්චවෝකාරා වචනානං, අවක්ඛකානං කාමාවචරං උපපජ්ජන්තානං, අසංඝ්ඤාසත්තානං තෙසං තත් චක්ඛායතනං නුප්පජ්ඣති. නො ච තෙසං තත් රූපායතනං නුප්පජ්ඣති. සුද්ධාවාසෙ පරිනිබ්බන්තානං අරූපානං තෙසං තත් චක්ඛායතනං නුප්පජ්ඣති, රූපායතනං නුප්පජ්ඣති.

යස්ස වා පන යත් රූපායතනං නුප්පජ්ඣති තස්ස තත් චක්ඛායතනං නුප්පජ්ඣති: සුද්ධාවාසං උපපජ්ජන්තානං තෙසං තත් රූපායතනං නුප්පජ්ඣති. නො ච තෙසං තත් චක්ඛායතනං නුප්පජ්ඣති, සුද්ධාවාසෙ පරිනිබ්බන්තානං අරූපානං තෙසං තත් රූපායතනං නුප්පජ්ඣති, චක්ඛායතනං නුප්පජ්ඣති.

141. යස්ස යත් චක්ඛායතනං නුප්පජ්ඣති තස්ස තත් මනායතනං නුප්පජ්ඣති: පඤ්චවෝකාරා වචනානං, අවක්ඛකානං කාමාවචරං උපපජ්ජන්තානං, අරූපානං තෙසං තත් චක්ඛායතනං නුප්පජ්ඣති. නො ච තෙසං තත් මනායතනං නුප්පජ්ඣති. සුද්ධාවාසෙ පරිනිබ්බන්තානං, අසංඝ්ඤාසත්තානං තෙසං තත් චක්ඛායතනං නුප්පජ්ඣති, මනායතනං නුප්පජ්ඣති.

යස්ස වා පන යත් මනායතනං නුප්පජ්ඣති තස්ස තත් චක්ඛායතනං නුප්පජ්ඣති: සුද්ධාවාසං උපපජ්ජන්තානං තෙසං තත් මනායතනං නුප්පජ්ඣති. නො ච තෙසං තත් චක්ඛායතනං නුප්පජ්ඣති, සුද්ධාවාසෙ පරිනිබ්බන්තානං, අසංඝ්ඤාසත්තානං තෙසං තත් මනායතනං නුප්පජ්ඣති, චක්ඛායතනං නුප්පජ්ඣති.

139. යමකුට යම් තැනෙක වක්ඛායතනය නූපදී නම් ඔහුට එහි ඝාතායතනය නූපන්නේ ද යත්: කාමාවචරයෙන් ව්‍යුත වන්නාවුනට ද ඇස් නැති ව කාමාවචරයෙහි උපදනාවුනට ද යි ඔවුනට එහි වක්ඛායතනය නූපදී. ඔවුනට එහි ඝාතායතනය නො ද නූපන්නේ ය, රූපාවචරයෙන් ව්‍යුත වන්නාවුනට ද අසංඥාසංකීර්ණයනට ද අරූපයනට ද යි ඔවුනට එහි වක්ඛායතනය ද නූපදී, ඝාතායතනය ද නූපන්නේ යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක ඝාතායතනය නූපන්නේ නම් ඔහුට එහි වක්ඛායතනය නූපදී ද යත්: රූපාවචරයෙහි උපදනා ඔවුනට එහි ඝාතායතනය නූපන්නේ ය, ඔවුනට එහි වක්ඛායතනය නො ද නූපදී, රූපාවචරයෙන් ව්‍යුත වන්නාවුනට ද අසංඥාසංකීර්ණයනට ද අරූපයනට ද යි ඔවුනට එහි ඝාතායතනය ද නූපන්නේ ය වක්ඛායතනය ද නූපදී.

140. යමකුට යම් තැනෙක වක්ඛායතනය නූපදී නම් ඔහුට එහි රූපායතනය නූපන්නේ ද යත්: පඤ්චෙවංකාරයෙන් ව්‍යුත වන්නාවුනට ද ඇස් නැති ව කාමාවචරයෙහි උපදනාවුනට ද අසංඥාසංකීර්ණයනට ද යි ඔවුනට එහි වක්ඛායතනය නූපදී. ඔවුනට එහි රූපායතනය නො ද නූපන්නේ ය. ශුද්ධාවාසයෙහි පිරිනිවේනවුනට ද අරූපයනට ද යි ඔවුනට එහි වක්ඛායතනය ද නූපදී, රූපායතනය ද නූපන්නේ යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක රූපායතනය නූපන්නේ නම් ඔහුට එහි වක්ඛායතනය නූපදී ද යත්: ශුද්ධාවාසයෙහි උපදනා ඔවුනට එහි රූපායතනය නූපන්නේ ය, ඔවුනට එහි වක්ඛායතනය නො ද නූපදී. ශුද්ධාවාසයෙහි පිරිනිවේනවුනට ද අරූපයනට ද යි ඔවුනට එහි රූපායතනය ද නූපන්නේ ය, වක්ඛායතනය ද නූපදී.

141. යමකුට යම් තැනෙක වක්ඛායතනය නූපදී නම් ඔහුට එහි මනායතනය නූපදින්නේ ද යත්: පඤ්චෙවංකාරයෙන් ව්‍යුත වන්නාවුනට ද ඇස් නැති ව කාමාවචරයෙහි උපදනාවුනට ද අරූපයනට ද යි ඔවුනට එහි වක්ඛායතනය නූපදී. ඔවුනට එහි මනායතනය නො ද නූපන්නේ ය. ශුද්ධාවාසයෙහි පිරිනිවේනවුනට ද අසංඥාසංකීර්ණයනට ද යි ඔවුනට එහි වක්ඛායතනය ද නූපදී. මනායතනය ද නූපන්නේ යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක මනායතනය නූපන්නේ නම් ඔහුට එහි වක්ඛායතනය නූපදී ද යත්: ශුද්ධාවාසයෙහි උපදනා ඔවුනට එහි මනායතනය නූපන්නේ ය. ඔවුනට එහි වක්ඛායතනය නො ද නූපදී. ශුද්ධාවාසයෙහි පිරිනිවේනවුනට ද අසංඥාසංකීර්ණයනට ද යි ඔවුනට එහි මනායතනය ද නූපන්නේ ය. වක්ඛායතනය ද නූපදී.

142. යස්ස යත් චක්ඛායතනං නුප්පජ්ඣති තස්ස තත් ධම්මායතනං නුප්පජ්ඣාති: සබ්බෙසං වට්ඨනානං අවන්ඞුකානං උපපජ්ජනානං තෙසං තත් චක්ඛායතනං නුප්පජ්ඣති. නො ච තෙසං තත් ධම්මායතනං නුප්පජ්ඣත්, සුද්ධාවාසෙ පටිනිබ්බනානං තෙසං තත් චක්ඛායතනං නුප්පජ්ඣති. ධම්මායතනං නුප්පජ්ඣත්.

යස්ස වා පන යත් ධම්මායතනං නුප්පජ්ඣත්, තස්ස තත් චක්ඛායතනං නුප්පජ්ඣාති: සුද්ධාවාසං උපපජ්ජනානං තෙසං තත් ධම්මායතනං නුප්පජ්ඣත්. නො ච තෙසං තත් චක්ඛායතනං නුප්පජ්ඣති. සුද්ධාවාසෙ පටිනිබ්බනානං තෙසං තත් ධම්මායතනං නුප්පජ්ඣත්, චක්ඛායතනං නුප්පජ්ඣති. (චක්ඛායතනමූලකං)

143. යස්ස යත් ඝානායතනං නුප්පජ්ඣති තස්ස තත් රූපායතනං නුප්පජ්ඣාති: කාමාවචරා වට්ඨනානං අසානකානං කාමාවචරං උපපජ්ජනානං රූපාවචරානං තෙසං තත් ඝානායතනං නුප්පජ්ඣති. නො ච තෙසං තත් රූපායතනං නුප්පජ්ඣත්, සුද්ධාවාසානං අරූපානං තෙසං තත් ඝානායතනං නුප්පජ්ඣති, රූපායතනං නුප්පජ්ඣත්.

යස්ස වා පන යත් රූපායතනං නුප්පජ්ඣත්, තස්ස තත් ඝානායතනං නුප්පජ්ඣාති: ආමනා.

144. යස්ස යත් ඝානායතනං නුප්පජ්ඣති තස්ස තත් මනායතනං නුප්පජ්ඣාති: කාමාවචරා වට්ඨනානං අසානකානං කාමාවචරං උපපජ්ජනානං රූපාවචරානං අරූපාවචරානං තෙසං තත් ඝානායතනං නුප්පජ්ඣති. නො ච තෙසං තත් මනායතනං නුප්පජ්ඣත්, සුද්ධාවාසානං අසංකෘස්තනානං තෙසං තත් ඝානායතනං නුප්පජ්ඣති, මනායතනං නුප්පජ්ඣත්.

යස්ස වා පන යත් මනායතනං නුප්පජ්ඣත්, තස්ස තත් ඝානායතනං නුප්පජ්ඣාති: ආමනා.

145. යස්ස යත් ඝානායතනං නුප්පජ්ඣති තස්ස තත් ධම්මායතනං නුප්පජ්ඣාති: සබ්බෙසං වට්ඨනානං, අසානකානං උපපජ්ජනානං තෙසං තත් ඝානායතනං නුප්පජ්ඣති. නො ච තෙසං තත් ධම්මායතනං නුප්පජ්ඣත්. සුද්ධාවාසානං තෙසං තත් ඝානායතනං නුප්පජ්ඣති, ධම්මායතනං නුප්පජ්ඣත්.

යස්ස වා පන යත් ධම්මායතනං නුප්පජ්ඣත්, තස්ස තත් ඝානායතනං නුප්පජ්ඣාති: ආමනා. (ඝානායතනමූලකං)

142. යමකුට යම් තැනෙක වක්ඛායකනය නූපදී නම් ඔහුට එහි ධම්මායකනය නූපන්නේ ද යත්: ව්‍යුත වන්නා වූ සියල්ලනට ද ආස් නැති වූ උපදනවුනට ද යි ඔවුනට එහි වක්ඛායකනය නූපදී. ඔවුනට එහි ධම්මායකනය නො ද නූපන්නේ ය. ශුද්ධාවාසයෙහි පිරිනිවේන්නා වූ ඔවුනට එහි වක්ඛායකනය ද නූපදී, ධම්මායකනය ද නූපන්නේ යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක ධම්මායකනය නූපන්නේ නම් ඔහුට එහි වක්ඛායකනය නූපදී ද යත්: ශුද්ධාවාසයෙහි උපදනා ඔවුනට එහි ධම්මායකනය නූපන්නේ ය. ඔවුනට එහි වක්ඛායකනය නො ද නූපදී. ශුද්ධාවාසයෙහි පිරිනිවේන්නා වූ ඔවුනට එහි ධම්මායකනය ද නූපන්නේ ය, වක්ඛායකනය ද නූපදී. (වක්ඛායකනමුලක යි)

143. යමකුට යම් තැනෙක සානායකනය නූපදී නම් ඔහුට එහි රූපායකනය නූපන්නේ ද යත්: කාමාවචරයෙන් ව්‍යුත වන්නාවුනට ද නැහැ නැති වූ කාමාවචරයෙහි උපදනවුනට ද රූපාවචරයනට ද යි ඔවුනට එහි සානායකනය නූපදී. ඔවුනට එහි රූපායකනය නො ද නූපන්නේ ය. ශුද්ධාවාසයනට ද අරූපයනට ද යි ඔවුනට එහි සානායකනය ද නූපදී, රූපායකනය ද නූපන්නේ යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක රූපායකනය නූපන්නේ නම් ඔහුට එහි සානායකනය නූපදී ද යත්: එසේ යි.

144. යමකුට යම් තැනෙක සානායකනය නූපදී නම් ඔහුට එහි මනායකනය නූපන්නේ ද යත්: කාමාවචරයෙන් ව්‍යුතවන්නාවුනට ද නැහැ නැති වූ කාමාවචරයෙහි උපදනවුනට ද රූපාවචරයනට ද අරූපාවචරයනට ද යි ඔවුනට එහි සානායකනය නූපදී. ඔවුනට එහි මනායකනය නො ද නූපන්නේ ය. ශුද්ධාවාසයනට ද අසංඤ්ඤායනට ද යි ඔවුනට එහි සානායකනය ද නූපදී, මනායකනය ද නූපන්නේ යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක මනායකනය නූපන්නේ නම් ඔහුට එහි සානායකනය නූපදී ද යත්: එසේ යි.

145. යමකුට යම් තැනෙක සානායකනය නූපදී නම් ඔහුට එහි ධම්මායකනය නූපන්නේ ද යත්: ව්‍යුත වන්නා වූ සියල්ලනට ද නැහැ නැති වූ උපදනවුනට ද යි ඔවුනට එහි සානායකනය නූපදී. ඔවුනට එහි ධම්මායකනය නො ද නූපන්නේ ය. ශුද්ධාවාස වූ ඔවුනට එහි සානායකනය ද නූපදී, ධම්මායකනය ද නූපන්නේ යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක ධම්මායකනය නූපන්නේ නම් ඔහුට එහි සානායකනය නූපදී ද යත්: එසේ යි. (සානායකනමුලක යි)

146. යස්ස යත් රූපායතනං නුප්පජ්ඣති තස්ස තත් මනා-
යතනං නුප්පජ්ඣන්ති: පඤ්ඤාචොකාරා වචනානාං, අරූපානං තෙසං
තත් රූපායතනං නුප්පජ්ඣති. නො ච තෙසං තත් මනායතනං
නුප්පජ්ඣත්. සුද්ධාවාසෙ පරිනිබ්බන්තානං, අසංඤ්ඤාසන්තා වචනානාං
තෙසං තත් රූපායතනඤ්ඤා නුප්පජ්ඣති, මනායතනඤ්ඤා නුප්පජ්ඣත්.

යස්ස වා පන යත් මනායතනං නුප්පජ්ඣත් තස්ස තත් රූපා-
යතනං නුප්පජ්ඣන්ති: සුද්ධාවාසං උපපජ්ජන්තානං, අසංඤ්ඤාසන්තා
උපපජ්ජන්තානං තෙසං තත් මනායතනං නුප්පජ්ඣත්. නො ච තෙසං
තත් රූපායතනං නුප්පජ්ඣති, සුද්ධාවාසෙ පරිනිබ්බන්තානං, අසංඤ්ඤා-
සන්තා වචනානාං තෙසං තත් මනායතනඤ්ඤා නුප්පජ්ඣත්, රූපා-
යතනඤ්ඤා නුප්පජ්ඣති.

147. යස්ස යත් රූපායතනං නුප්පජ්ඣති තස්ස තත් ධම්මා-
යතනං නුප්පජ්ඣන්ති: සබ්බෙසං වචනානාං, අරූපකානං උපපජ්ජ-
න්තානං තෙසං තත් රූපායතනං නුප්පජ්ඣති. නො ච තෙසං තත්
ධම්මායතනං නුප්පජ්ඣත්. සුද්ධාවාසෙ පරිනිබ්බන්තානං තෙසං තත්
රූපායතනඤ්ඤා නුප්පජ්ඣති, ධම්මායතනඤ්ඤා නුප්පජ්ඣත්.

යස්ස වා පන යත් ධම්මායතනං නුප්පජ්ඣත් තස්ස තත්
රූපායතනං නුප්පජ්ඣන්ති: සුද්ධාවාසං උපපජ්ජන්තානං තෙසං තත්
ධම්මායතනං නුප්පජ්ඣත්. නො ච තෙසං තත් රූපායතනං නුප්ප-
ජ්ඣති, සුද්ධාවාසෙ පරිනිබ්බන්තානං තෙසං තත් ධම්මායතනඤ්ඤා
නුප්පජ්ඣත්, රූපායතනඤ්ඤා නුප්පජ්ඣති. (රූපායතනමූලකං)

148. යස්ස යත් මනායතනං නුප්පජ්ඣති තස්ස තත් ධම්මා-
යතනං නුප්පජ්ඣන්ති: සබ්බෙසං වචනානාං, අවික්ඛකානං, උපපජ්ජ-
න්තානං තෙසං තත් මනායතනං නුප්පජ්ඣති. නො ච තෙසං තත්
ධම්මායතනං නුප්පජ්ඣත්, සුද්ධාවාසෙ පරිනිබ්බන්තානං තෙසං තත්
මනායතනඤ්ඤා නුප්පජ්ඣති, ධම්මායතනඤ්ඤා නුප්පජ්ඣත්.

යස්ස වා පන යත් ධම්මායතනං නුප්පජ්ඣත්, තස්ස තත්
මනායතනං නුප්පජ්ඣන්ති: සුද්ධාවාසං උපපජ්ජන්තානං තෙසං තත්
ධම්මායතනං නුප්පජ්ඣත්. නො ච තෙසං තත් මනායතනං නුප්ප-
ජ්ඣති, සුද්ධාවාසෙ පරිනිබ්බන්තානං තෙසං තත් ධම්මායතනඤ්ඤා
නුප්පජ්ඣත්, මනායතනඤ්ඤා නුප්පජ්ඣති. (මනායතනමූලකං—පච්චිනික
සුත්තලොකාස)

පච්චුප්පන්නානිත්තවාරො.

146. යමකුට යම් තැනෙක රූපායතනය නූපදී නම් ඔහුට එහි මනායතනය නූපන්නේ ද යත්: පඤ්චවාසාරයෙන් ව්‍යුහ වන්නාවූනට ද අරූපයනට දැයි ඔවුනට එහි රූපායතනය නූපදී. ඔවුනට එහි මනායතනය නො ද නූපන්නේ ය. ශුද්ධාවාසයෙහි පිරිනිවේනවුනට ද අසංඥසකයෙන් ව්‍යුහ වන්නාවූනට දැයි ඔවුනට එහි රූපායතනය ද නූපන්නේ ය, මනායතනය ද නූපන්නේ යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක මනායතනය නූපන්නේ නම් ඔහුට එහි රූපායතනය නූපදී ද යත්: ශුද්ධාවාසයෙහි උපදනවුනට ද අසංඥසකයෙහි උපදනවුනට දැයි ඔවුනට එහි මනායතනය නූපන්නේ ය. ඔවුනට එහි රූපායතනය නො ද නූපදී. ශුද්ධාවාසයෙහි පිරිනිවේනවුනට ද, අසංඥසකයෙන් ව්‍යුහවන්නාවූනට දැයි ඔවුනට එහි මනායතනය ද නූපන්නේ ය, රූපායතනය ද නූපදී.

147. යමකුට යම් තැනෙක රූපායතනය නූපදී නම් ඔහුට එහි ධම්මායතනය නූපන්නේ ද යත්: ව්‍යුහ වන්නා වූ සියල්ලනට ද, රූ නැති ව උපදනවුනට දැයි ඔවුනට එහි රූපායතනය නූපදී. ඔවුනට එහි ධම්මායතනය නො ද නූපන්නේ ය. ශුද්ධාවාසයෙහි පිරිනිවේන්නා වූ ඔවුනට එහි රූපායතනය ද නූපදී, ධම්මායතනය ද නූපන්නේ යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක ධම්මායතනය නූපන්නේ නම් ඔහුට එහි රූපායතනය නූපදී ද යත්: ශුද්ධාවාසයෙහි උපදනා වූ ඔවුනට එහි ධම්මායතනය නූපන්නේ ය. ඔවුනට එහි රූපායතනය නො ද නූපදී. ශුද්ධාවාසයෙහි පිරිනිවේන්නා වූ ඔවුනට එහි ධම්මායතනය ද නූපන්නේ ය, රූපායතනය ද නූපදී. (රූපායතන මූලක යි.)

148. යමකුට යම් තැනෙක මනායතනය නූපදී නම් ඔහුට එහි ධම්මායතනය නූපන්නේ ද යත්: ව්‍යුහ වන්නා වූ සියල්ලනට ද සිත් නැති ව උපදනවුනට දැයි ඔවුනට එහි මනායතනය නූපදී, ඔවුනට එහි ධම්මායතනය නො ද නූපන්නේ ය, ශුද්ධාවාසයෙහි පිරිනිවේන්නා වූ ඔවුනට එහි මනායතනය ද නූපදී, ධම්මායතනය ද නූපන්නේ යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක ධම්මායතනය නූපන්නේ නම් ඔහුට එහි මනායතනය නූපදී ද යත්: ශුද්ධාවාසයෙහි උපදනා ඔවුනට එහි ධම්මායතනය නූපන්නේ ය, ඔවුනට එහි මනායතනය නො ද නූපදී, ශුද්ධාවාසයෙහි පිරිනිවේන්නා වූ ඔවුනට එහි ධම්මායතනය ද නූපන්නේ ය, මනායතනය ද නූපදී. (මනායතන මූලක යි — ප්‍රත්‍යක්ෂික පුද්ගලාධිකාශ යි)

149. යමකුට චක්ඛායතනය උපදී නම් ඔහුට සොනායතනය උපදින්නේ ද යත්: පඤ්චවොකාරයෙහි පශ්චිමෙහවික වැ උපදනවුනට ද, යම් ද කෙනෙක් අරූපයෙහි ඉපිද පිරිනිවේන්නාහු නම් ඒ උපදනවුනට දැයි ඔවුනට චක්ඛායතනය උපදී, ඔවුනට සොනායතනය නො ද උපදින්නේ ය, ඇස් ඇති වැ උපදනා වූ සෙසු ඔවුනට චක්ඛායතනය ද උපදී, සොනායතනය ද උපදින්නේ යි.

තවද යමකුට සොනායතනය උපදින්නේ නම් ඔහුට චක්ඛායතනය උපදී ද යත්: ව්‍යුහ වන්නා වූ සියල්ලනට ද ඇස් නැති වැ උපදනවුනට දැයි ඔවුනට සොනායතනය උපදින්නේ ය, ඔවුනට චක්ඛායතනය නො ද උපදී, ඇස් ඇති වැ උපදනා ඔවුනට සොනායතනය ද උපදින්නේ ය, චක්ඛායතනය ද උපදී.

150. යමකුට චක්ඛායතනය උපදී නම් ඔහුට සානායතනය උපදින්නේ ද යත්: පඤ්චවොකාරයෙහි පශ්චිමෙහවික ව උපදනවුනට ද, යම් ද කෙනෙක් රූපාවචරයෙහි ඉපිද පිරිනිවේන්නාහු නම් ඒ උපදනවුනට දැයි ඔවුනට චක්ඛායතනය උපදී, ඔවුනට සානායතනය නො ද උපදින්නේ ය, ඇස් ඇති වැ උපදනා සෙසු ඔවුනට චක්ඛායතනය ද උපදී, සානායතනය ද උපදින්නේ යි.

තවද යමකුට සානායතනය උපදින්නේ නම් ඔහුට චක්ඛායතනය උපදී ද යත්: ව්‍යුහ වන්නා වූ සියල්ලනට ද ඇස් නැති වැ උපදනවුනට දැයි ඔවුනට සානායතනය උපදින්නේ ය, ඔවුනට චක්ඛායතනය නො ද උපදී, ඇස් ඇති වැ උපදනා ඔවුනට සානායතනය ද උපදින්නේ ය, චක්ඛායතනය ද උපදී.

151. යමකුට චක්ඛායතනය උපදී නම් ඔහුට රූපායතනය උපදින්නේ ද යත්: පඤ්චවොකාරයෙහි පශ්චිමෙහවික වැ උපදනවුනට ද යම් ද කෙනෙක් අරූපයෙහි ඉපිද පිරිනිවේන්නාහු නම් ඒ උපදනවුනට දැයි ඔවුනට චක්ඛායතනය උපදී. ඔවුනට රූපායතනය නො ද උපදින්නේ ය. ඇස් ඇති වැ උපදනා වූ සෙසු ඔවුනට චක්ඛායතනය ද උපදී, රූපායතනය ද උපදින්නේ යි.

තවද යමකුට රූපායතනය උපදින්නේ නම් ඔහුට චක්ඛායතනය උපදී ද යත්: ව්‍යුහ වන්නා වූ සියල්ලනට ද ඇස් නැති වැ උපදනවුනට දැයි ඔවුනට රූපායතනය උපදින්නේ ය. ඔවුනට චක්ඛායතනය නො ද උපදී. ඇස් ඇති වැ උපදනා වූ ඔවුනට රූපායතනය උපදින්නේ ය. චක්ඛායතනය ද උපදී.

152. යස්ස චක්ඛායතනං උපපජ්ඣති, තස්ස මනායතනං උපපජ්ඣසීතිති : පච්ඡිමභවිකානං පඤ්ඤාචෝකාරං උපපජ්ජන්තානං තෙසං චක්ඛායතනං උපපජ්ඣති. නො ච තෙසං මනායතනං උපපජ්ඣසීති. ඉතරෙසං සවකච්ඡානං උපපජ්ජන්තානං තෙසං චක්ඛායතනානං උපපජ්ඣති, මනායතනානං උපපජ්ඣසීති.

යස්ස චා පන මනායතනං උපපජ්ඣසීති තස්ස චක්ඛායතනං උපපජ්ඣතිති : සබ්බෙසං වචනානං, අවකච්ඡානං උපපජ්ජන්තානං තෙසං මනායතනං උපපජ්ඣසීති, නො ච තෙසං චක්ඛායතනං උපපජ්ඣති, සවකච්ඡානං උපපජ්ජන්තානං තෙසං මනායතනානං උපපජ්ඣසීති, චක්ඛායතනානං උපපජ්ඣති.

153. යස්ස චක්ඛායතනං උපපජ්ඣති තස්ස ධම්මායතනං උපපජ්ඣසීතිති : පච්ඡිමභවිකානං පඤ්ඤාචෝකාරං උපපජ්ජන්තානං තෙසං චක්ඛායතනං උපපජ්ඣති. නො ච තෙසං ධම්මායතනං උපපජ්ඣසීති, ඉතරෙසං සවකච්ඡානං උපපජ්ජන්තානං තෙසං චක්ඛායතනානං උපපජ්ඣති, ධම්මායතනානං උපපජ්ඣසීති.

යස්ස චා පන ධම්මායතනං උපපජ්ඣසීති තස්ස චක්ඛායතනං උපපජ්ඣතිති : සබ්බෙසං වචනානං, අවකච්ඡානං උපපජ්ජන්තානං තෙසං ධම්මායතනං උපපජ්ඣසීති. නො ච තෙසං චක්ඛායතනං උපපජ්ඣති, සවකච්ඡානං උපපජ්ජන්තානං තෙසං ධම්මායතනානං උපපජ්ඣසීති, චක්ඛායතනානං උපපජ්ඣති. (චක්ඛායතනමූලකං)

154. යස්ස ඝානායතනං උපපජ්ඣති තස්ස රූපායතනං උපපජ්ඣසීතිති : පච්ඡිමභවිකානං කාමාවචරං උපපජ්ජන්තානං යෙ ච අරූපං උපපජ්ජිතා පරිනිබ්බායිසිකානි තෙසං, උපපජ්ජන්තානං තෙසං ඝානායතනං උපපජ්ඣති. නො ච තෙසං රූපායතනං උපපජ්ඣසීති. ඉතරෙසං සඝානකානං උපපජ්ජන්තානං ඝානායතනානං උපපජ්ඣති, රූපායතනානං උපපජ්ඣසීති.

යස්ස චා පන රූපායතනං උපපජ්ඣසීති තස්ස ඝානායතනං උපපජ්ඣතිති : සබ්බෙසං වචනානං අඝානකානං උපපජ්ජන්තානං තෙසං රූපායතනං උපපජ්ඣසීති. නො ච තෙසං ඝානායතනං උපපජ්ඣති සඝානකානං උපපජ්ජන්තානං තෙසං රූපායතනානං උපපජ්ඣසීති, ඝානායතනානං උපපජ්ඣති.

155. යස්ස ඝානායතනං උපපජ්ඣති, තස්ස මනායතනං උපපජ්ඣසීතිති : පච්ඡිමභවිකානං කාමාවචරං උපපජ්ජන්තානං තෙසං ඝානායතනං උපපජ්ඣති. නො ච තෙසං මනායතනං උපපජ්ඣසීති. ඉතරෙසං සඝානකානං උපපජ්ජන්තානං තෙසං ඝානායතනානං උපපජ්ඣති, මනායතනානං උපපජ්ඣසීති.

152. යමකුට චක්ඛායතනය උපදී නම් ඔහුට මනායතනය උපදින්නේ ද යත්: පඤ්චවොකාරයෙහි පශ්චිමභවික ව උපදනා වූ ඔවුනට චක්ඛායතනය උපදී, ඔවුනට මනායතනය නො ද උපදින්නේ යි. ඇස් ඇති ව උපදනා වූ සෙසු ඔවුනට චක්ඛායතනය ද උපදී, මනායතනය ද උපදින්නේ යි.

තවද යමකුට මනායතනය උපදින්නේ නම් ඔහුට චක්ඛායතනය උපදී ද යත්: ව්‍යුත චන්තා වූ සියල්ලනට ද ඇස් නැති ව උපදනවුනට ද යි ඔවුනට මනායතනය උපදින්නේ ය, ඔවුනට චක්ඛායතනය නො ද උපදී. ඇස් ඇති ව උපදනා වූ ඔවුනට මනායතනය ද උපදින්නේ ය, චක්ඛායතනය ද උපදී.

153. යමකුට චක්ඛායතනය උපදී නම් ඔහුට ධම්මායතනය උපදින්නේ ද යත්: පඤ්චවොකාරයෙහි පශ්චිමභවික ව උපදනා වූ ඔවුනට චක්ඛායතනය උපදී, ඔවුනට ධම්මායතනය නො ද උපදින්නේ ය. ඇස් ඇති ව උපදනා වූ සෙසු ඔවුනට චක්ඛායතනය ද උපදී, ධම්මායතනය ද උපදින්නේ යි.

තවද යමකුට ධම්මායතනය උපදින්නේ නම් ඔහුට චක්ඛායතනය උපදී ද යත්: ව්‍යුත චන්තා වූ සියල්ලනට ද ඇස් නැති ව උපදනවුනට ද යි ඔවුනට ධම්මායතනය උපදින්නේ ය, ඔවුනට චක්ඛායතනය නො ද උපදී. ඇස් ඇති ව උපදනා ඔවුනට ධම්මායතනය ද උපදින්නේ ය, චක්ඛායතනය ද උපදී. (චක්ඛායතන මූලක යි)

154. යමකුට ඝානායතනය උපදී නම් ඔහුට රූපායතනය උපදින්නේ ද යත්: කාමාවචරයෙහි පශ්චිමභවික ව උපදනවුනට ද යම් ද කෙනෙක් අරූපයෙහි ඉපිද පිරිනිවෙන්නාහු නම් ඒ උපදනවුනට ද යි ඔවුනට ඝානායතනය උපදී, ඔවුනට රූපායතනය නො ද උපදින්නේ ය, නැහැ ඇති ව උපදනා වූ සෙසු ඔවුනට ඝානායතනය ද උපදී, රූපායතනය ද උපදින්නේ යි.

තවද යමකුට රූපායතනය උපදින්නේ නම් ඔහුට ඝානායතනය උපදී ද යත්: ව්‍යුත චන්තා වූ සියල්ලනට ද නැහැ නැති ව උපදනවුනට ද යි ඔවුනට රූපායතනය උපදින්නේ ය, ඔවුනට ඝානායතනය නො ද උපදී, නැහැ ඇති ව උපදනා ඔවුනට රූපායතනය ද උපදින්නේ ය, ඝානායතනය ද උපදී.

155. යමකුට ඝානායතනය උපදී නම් ඔහුට මනායතනය උපදින්නේ ද යත්: කාමාවචරයෙහි පශ්චිමභවික ව උපදනා ඔවුනට ඝානායතනය උපදී, ඔවුනට මනායතනය නො ද උපදින්නේ ය. නැහැ ඇති ව උපදනා වූ සෙසු ඔවුනට ඝානායතනය ද උපදී, මනායතනය ද උපදින්නේ යි.

යසස වා පන මනායතනං උපපජ්ඣසිති නසස සානායතනං
උපපජ්ඣතිති : සබ්බෙසං වචනානාං, අසානකානං උපපජ්ඣනානං
තෙසං මනායතනං උපපජ්ඣසිති. නො ච තෙසං සානායතනං
උපපජ්ඣති, සසානකානං උපපජ්ඣනානං තෙසං මනායතනස්මි උප-
පජ්ඣසිති, සානායතනස්මි උපපජ්ඣති.

156. යහසි සානායකනං උප්පජ්ඣති තහසි ධම්මායකනං උප්පජ්ඣතිති : පවජ්ජිමෙවිකානං කාමාවචරං උපපජ්ජනානං තෙසං සානායකනං උප්පජ්ඣති. නො ච තෙසං ධම්මායකනං උප්පජ්ඣති. ඉතරෙසං සසානකානං උපපජ්ජනානං තෙසං සානායකනෙකං උප්පජ්ඣති, ධම්මායකනෙකං උප්පජ්ඣති.

යසස වා පන ධම්මායතනං උප්පජ්ජිසිති තස්ස ඝානායතනං
උප්පජ්ජතිති: සබ්බෙසං වචනානාං අඝානකානාං උප්පජ්ජනානාං
තෙසං ධම්මායතනං උප්පජ්ජිසිති. නො ච තෙසං ඝානායතනං
උප්පජ්ජති, සඝානකානාං උප්පජ්ජනානාං තෙසං ධම්මායතනකඤ්ච උප්ප-
ජ්ජිසිති, ඝානායතනකඤ්ච උප්පජ්ජති. (ඝානායතන-මූලකං)

157. යසස රූපායතනං උපපජ්ජති තසස මනායතනං උප-
පජ්ජසීතිති: පඤ්ඤාමහවිකානං පඤ්ඤාචොකාරං උපපජ්ජනානං තෙසං
රූපායතනං උපපජ්ජති, නො ච තෙසං මනායතනං උපපජ්ජසීතිති.
ඉතරං සරූපිකානං උපපජ්ජනානං තෙසං රූපායතනානං උප-
පජ්ජති, මනායතනානං උපපජ්ජසීතිති.

යසස වා පන මනායතනං උප්පජ්ජිසසති තසස රූපායතනං
උප්පජ්ජතිති : සබ්බෙසං වචනානාං, අරූපකානං උප්පජ්ජනානාං
තෙසං මනායතනං උප්පජ්ජිසසති. නො ව තෙසං රූපායතනං උප්ප-
ජ්ජති, සරූපකානං උප්පජ්ජනානාං තෙසං මනායතනංඤ්ඤ උප්පජ්ජි-
සසති, රූපායතනංඤ්ඤ උප්පජ්ජති.

158. යසස රූපායනනං උපපජ්ඣති තසස ධම්මායනනං උපපජ්ඣතිති : පටිඝ්ඵෙවිකානං පඤ්ඤාචෝකාරං උපපජ්ජනානං තෙසං රූපායනනං උපපජ්ඣති, නො ච තෙසං ධම්මායනනං උපපජ්ජනාති. ඉතරෙසං සරූපකානං උපපජ්ජනානං තෙසං රූපායනනාඤ්ඤා උපපජ්ඣති, ධම්මායනනාඤ්ඤා උපපජ්ජනාති.

යසස වා පන ධර්මායතන. උපපජ්ඣස්සති නසස රූපායතන.
උපපජ්ඣතිති: සබ්බෙසං වචනානාං, අරූපානාං උපපජ්ඣනානාං
තෙසං ධර්මායතනං උපපජ්ඣස්සති. නො ච තෙසං රූපායතනං
උපපජ්ඣති, සරූපානාං උපපජ්ඣනානාං තෙසං ධර්මායතනස්මි උපප-
ජ්ඣස්සති, රූපායතනස්මි උපපජ්ඣති. (රූපායතනමුලකං)

තවද යමකුට මනායතනය උපදින්නේ නම් ඔහුට ඝානායතනය උපදී ද යත්: ව්‍යුත්ත වන්නා වූ සියල්ලනට ද නැහැ නැති ව උපදිනවුනට දැයි ඔවුනට මනායතනය උපදින්නේ ය, ඔවුනට ඝානායතනය නො ද උපදී නැහැ ඇති ව උපදනා ඔවුනට මනායතනය ද උපදින්නේ ය, ඝානායතනය ද උපදී.

156. යමකුට ඝානායතනය උපදී නම් ඔහුට ධම්මායතනය උපදින්නේ ද යත්: කාමාවචරයෙහි පශ්චිමභවික ව උපදනා ඔවුනට ඝානායතනය උපදී, ඔවුනට ධම්මායතනය නො ද උපදින්නේ ය, නැහැ ඇති ව උපදනා වූ සෙසු ඔවුනට ඝානායතනය ද උපදී, ධම්මායතනය ද උපදින්නේ යි.

තවද යමකුට ධම්මායතනය උපදින්නේ නම් ඔහුට ඝානායතනය උපදී ද යත්: ව්‍යුත්ත වන්නා වූ සියල්ලනට ද නැහැ නැති ව උපදනවුනට දැයි ඔවුනට ධම්මායතනය උපදින්නේ ය, ඔවුනට ඝානායතනය නො ද උපදී නැහැ ඇති ව උපදනා ඔවුනට ධම්මායතනය ද උපදින්නේ ය, ඝානායතනය ද උපදී. (ඝානායතනමූලක යි)

157. යමකුට රූපායතනය උපදී නම් ඔහුට මනායතනය උපදින්නේ ද යත්: පඤ්චොකාරයෙහි පශ්චිමභවික ව උපදනා වූ ඔවුනට රූපායතනය උපදී, ඔවුනට මනායතනය නො ද උපදින්නේ ය. රූප ඇති ව උපදනා වූ සෙසු ඔවුනට රූපායතනය ද උපදී, මනායතනය ද උපදින්නේ යි.

තවද යමකුට මනායතනය උපදින්නේ නම් ඔහුට රූපායතනය උපදී ද යත්: ව්‍යුත්ත වන්නා වූ සියල්ලනට ද රූ නැති ව උපදනවුනට දැයි ඔවුනට මනායතනය උපදින්නේ ය. ඔවුනට රූපායතනය නො ද උපදී, රූ ඇති ව උපදනා වූ ඔවුනට මනායතනය ද උපදින්නේ ය, රූපායතනය ද උපදී.

158. යමකුට රූපායතනය උපදී නම් ඔහුට ධම්මායතනය උපදින්නේ ද යත්: පඤ්චොකාරයෙහි පශ්චිමභවික ව උපදනා වූ ඔවුනට රූපායතනය උපදී. ඔවුනට ධම්මායතනය නො ද උපදින්නේ ය. රූ ඇති ව උපදනා වූ සෙසු ඔවුනට රූපායතනය ද උපදී, ධම්මායතනය ද උපදින්නේ යි.

තවද යමකුට ධම්මායතනය උපදින්නේ නම් ඔහුට රූපායතනය උපදී ද යත්: ව්‍යුත්ත වන්නා වූ සියල්ලනට ද රූ නැති ව උපදනවුනට දැයි ඔවුනට ධම්මායතනය උපදින්නේ ය. ඔවුනට රූපායතනය නො ද උපදී. රූ ඇති ව උපදනා වූ ඔවුනට ධම්මායතනය ද උපදින්නේ ය, රූපායතනය ද උපදී. (රූපායතනමූලක යි)

159. යස්ස මනායතනං උපපජ්ජති තස්ස ධම්මායතනං උපපජ්ජස්සතිති: පච්ඡිමභවිකානං උපපජ්ජන්තානං තෙසං මනායතනං උපපජ්ජති, නො ච තෙසං ධම්මායතනං උපපජ්ජස්සති. ඉතරෙසං සවිත්තකානං උපපජ්ජන්තානං තෙසං මනායතනානං උපපජ්ජති, ධම්මායතනානං උපපජ්ජස්සති.

යස්ස වා පන ධම්මායතනං උපපජ්ජස්සති තස්ස මනායතනං උපපජ්ජතිති: සබ්බෙසං වචන්තානං, අවිත්තකානං උපපජ්ජන්තානං තෙසං ධම්මායතනං උපපජ්ජස්සති. නො ච තෙසං මනායතනං උපපජ්ජති. සවිත්තකානං උපපජ්ජන්තානං තෙසං ධම්මායතනානං උපපජ්ජස්සති, මනායතනානං උපපජ්ජති. (මනායතනමූලකං¹. අනුලොම ප්‍රාග්)

160. යත් චක්ඛායතනං උපපජ්ජති -පෙ- (අනුලොම ඕකාස)

161. යස්ස යත් චක්ඛායතනං උපපජ්ජති තස්ස තත් සොත්තායතනං උපපජ්ජස්සතිති: පච්ඡිමභවිකානං පඤ්ඤාචෝකාරං උපපජ්ජන්තානං තෙසං තත් චක්ඛායතනං උපපජ්ජති, නො ච තෙසං තත් සොත්තායතනං උපපජ්ජස්සති, ඉතරෙසං සවික්ඛකානං උපපජ්ජන්තානං තෙසං තත් චක්ඛායතනානං උපපජ්ජති, සොත්තායතනානං උපපජ්ජස්සති.

යස්ස වා පන යත් සොත්තායතනං උපපජ්ජස්සති, තස්ස තත් චක්ඛායතනං උපපජ්ජතිති: පඤ්ඤාචෝකාරං වචන්තානං, අවික්ඛකානං කාමාවචරං උපපජ්ජන්තානං තෙසං තත් සොත්තායතනං උපපජ්ජස්සති, නො ච තෙසං තත් චක්ඛායතනං උපපජ්ජති. සවික්ඛකානං උපපජ්ජන්තානං තෙසං තත් සොත්තායතනානං උපපජ්ජස්සති, චක්ඛායතනානං උපපජ්ජති.

162. යස්ස යත් චක්ඛායතනං උපපජ්ජති තස්ස තත් ඝානායතනං උපපජ්ජස්සතිති: පච්ඡිමභවිකානං කාමාවචරං උපපජ්ජන්තානං රූපාවචරං උපපජ්ජන්තානං තෙසං තත් චක්ඛායතනං උපපජ්ජති, නො ච තෙසං තත් ඝානායතනං උපපජ්ජස්සති. ඉතරෙසං සවික්ඛකානං කාමාවචරං උපපජ්ජන්තානං තෙසං තත් චක්ඛායතනානං උපපජ්ජති, ඝානායතනානං උපපජ්ජස්සති.

යස්ස වා පන යත් ඝානායතනං උපපජ්ජස්සති තස්ස තත් චක්ඛායතනං උපපජ්ජතිති: කාමාවචරං වචන්තානං, අවික්ඛකානං කාමාවචරං උපපජ්ජන්තානං තෙසං තත් ඝානායතනං උපපජ්ජස්සති, නො ච තෙසං තත් චක්ඛායතනං උපපජ්ජති, සවික්ඛකානං කාමාවචරං උපපජ්ජන්තානං තෙසං තත් ඝානායතනානං උපපජ්ජස්සති, චක්ඛායතනානං උපපජ්ජති.

1. පාඨොයං න දිසස්සෙ මරමාසධසංගිති පිටකෙ.

159. යමකුට මනායතනය උපදී නම් ඔහුට ධම්මායතනය උපදින්නේ ද යත්: පශ්චිමභට්ඨික ව උපදනා වූ ඔවුනට මනායතනය උපදී. ඔවුනට ධම්මායතනය නො ද උපදින්නේ ය. සිත් ඇති ව උපදනා වූ සෙසු ඔවුනට මනායතනය ද උපදී. ධම්මායතනය ද උපදින්නේ යි.

තවද යමකුට ධම්මායතනය උපදින්නේ නම් ඔහුට මනායතනය උපදී ද යත්: ව්‍යුත්ත වන්නා වූ සියල්ලනට ද සිත් නැති ව උපදනවුනට ද යි ඔවුනට ධම්මායතනය උපදින්නේ ය. ඔවුනට මනායතනය නො ද උපදී. සිත් ඇති ව උපදනා ඔවුනට ධම්මායතනය ද උපදින්නේ ය, මනායතනය ද උපදී. (මනායතනමූලක යි. අනුලොම පුද්ගල යි.)

160. යම් තැනෙක වක්ඛායතනය උපදී නම් ... (අනුලොමාවකාශ යි.)

161. යමකුට යම් තැනෙක වක්ඛායතනය උපදී නම් ඔහුට එහි සොනායතනය උපදින්නේ ද යත්: පඤ්චවොකාරයෙහි පශ්චිමභට්ඨික ව උපදනා වූ ඔවුනට එහි වක්ඛායතනය උපදී. ඔවුනට එහි සොනායතනය නො ද උපදින්නේ ය. ඇස් ඇති ව උපදනා වූ සෙසු ඔවුනට එහි වක්ඛායතනය ද උපදී, සොනායතනය ද උපදින්නේ යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක සොනායතනය උපදින්නේ නම් ඔහුට එහි වක්ඛායතනය උපදී ද යත්: පඤ්චවොකාරයෙන් ව්‍යුත්ත වන්නවුනට ද ඇස් නැති ව කාමාවචරයෙහි උපදනවුනට ද යි ඔවුනට එහි සොනායතනය උපදින්නේ ය. ඔවුනට එහි වක්ඛායතනය නො ද උපදී. ඇස් ඇති ව උපදනා වූ ඔවුනට එහි සොනායතනය ද උපදින්නේ ය, වක්ඛායතනය ද උපදී.

162. යමකුට යම් තැනෙක වක්ඛායතනය උපදී නම් ඔහුට එහි සොනායතනය උපදින්නේ ද යත්: කාමාවචරයෙහි පශ්චිමභට්ඨික ව උපදනවුනට ද, රූපාවචරයෙහි උපදනවුනට ද යි ඔවුනට එහි වක්ඛායතනය උපදී. ඔවුනට එහි සොනායතනය නො ද උපදින්නේ ය. ඇස් ඇති ව කාමාවචරයෙහි උපදනා වූ සෙසු ඔවුනට එහි වක්ඛායතනය ද උපදී, සොනායතනය ද උපදින්නේ යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක සොනායතනය උපදින්නේ නම් ඔහුට එහි වක්ඛායතනය උපදී ද යත්: කාමාවචරයෙන් ව්‍යුත්ත වන්නවුනට ද ඇස් නැති ව කාමාවචරයෙහි උපදනවුනට ද යි ඔවුනට එහි සොනායතනය උපදින්නේ ය. ඔවුනට එහි වක්ඛායතනය නො ද උපදී. ඇස් ඇති ව කාමාවචරයෙහි උපදනා ඔවුනට එහි සොනායතනය ද උපදින්නේ ය, වක්ඛායතනය ද උපදී.

163. යසස යත් චක්ඛායතනං උපපජ්ඣති තස්ස තත් රූපායතනං උපපජ්ඣසීතිති: පච්ඡිමභවිකානං පඤ්ඤාවොකාරං උපපජ්ජනානං තෙසං තත් චක්ඛායතනං උපපජ්ඣති. නො ච තෙසං තත් රූපායතනං උපපජ්ඣසීති. ඉතරෙසං සවකච්ඡාදානං උපපජ්ජනානං තෙසං තත් චක්ඛායතනාඤ්ඤා උපපජ්ඣති, රූපායතනාඤ්ඤා උපපජ්ඣසීති.

යසස වා පන යත් රූපායතනං උපපජ්ඣසීති තස්ස තත් චක්ඛායතනං උපපජ්ඣතිති: පඤ්ඤාවොකාරා වචනානං, අවකච්ඡාදානං කාමාවචරං උපපජ්ජනානං අසංසර්ගනානං තෙසං තත් රූපායතනං උපපජ්ඣසීති. නො ච තෙසං තත් චක්ඛායතනං උපපජ්ඣති. සවකච්ඡාදානං උපපජ්ජනානං තෙසං තත් රූපායතනාඤ්ඤා උපපජ්ඣසීති, චක්ඛායතනාඤ්ඤා උපපජ්ඣති.

164. යසස යත් චක්ඛායතනං උපපජ්ඣති තස්ස තත් මනායතනං උපපජ්ඣසීතිති: පච්ඡිමභවිකානං පඤ්ඤාවොකාරං උපපජ්ජනානං තෙසං තත් චක්ඛායතනං උපපජ්ඣති. නො ච තෙසං තත් මනායතනං උපපජ්ඣසීති. ඉතරෙසං සවකච්ඡාදානං උපපජ්ජනානං තෙසං තත් චක්ඛායතනාඤ්ඤා උපපජ්ඣති, මනායතනාඤ්ඤා උපපජ්ඣසීති.

යසස වා පන යත් මනායතනං උපපජ්ඣසීති තස්ස තත් චක්ඛායතනං උපපජ්ඣතිති: පඤ්ඤාවොකාරා වචනානං අවකච්ඡාදානං කාමාවචරං උපපජ්ජනානං, අරූපානං තෙසං තත් මනායතනං උපපජ්ඣසීති, නො ච තෙසං තත් චක්ඛායතනං උපපජ්ඣති. සවකච්ඡාදානං උපපජ්ජනානං තෙසං තත් මනායතනාඤ්ඤා උපපජ්ඣසීති, චක්ඛායතනාඤ්ඤා උපපජ්ඣති.

165. යසස යත් චක්ඛායතනං උපපජ්ඣති තස්ස තත් ධම්මායතනං උපපජ්ඣසීතිති: පච්ඡිමභවිකානං පඤ්ඤාවොකාරං උපපජ්ජනානං තෙසං තත් චක්ඛායතනං උපපජ්ඣති. නො ච තෙසං තත් ධම්මායතනං උපපජ්ඣසීති. ඉතරෙසං සවකච්ඡාදානං උපපජ්ජනානං තෙසං තත් චක්ඛායතනාඤ්ඤා උපපජ්ඣති, ධම්මායතනාඤ්ඤා උපපජ්ඣසීති.

යසස වා පන යත් ධම්මායතනං උපපජ්ඣසීති, තස්ස තත් චක්ඛායතනං උපපජ්ඣතිති: සබ්බෙසං වචනානං, අවකච්ඡාදානං උපපජ්ජනානං තෙසං තත් ධම්මායතනං උපපජ්ඣසීති. නො ච තෙසං තත් චක්ඛායතනං උපපජ්ඣති. සවකච්ඡාදානං උපපජ්ජනානං තෙසං තත් ධම්මායතනාඤ්ඤා උපපජ්ඣසීති, චක්ඛායතනාඤ්ඤා උපපජ්ඣති (චක්ඛායතනමූලකං)

163. යමකුට යම් තැනෙක වක්ඛායතනය උපදී නම් ඔහුට එහි රූපායතනය උපදින්නේ ද යත්: පඤ්චොකාරයෙහි පශ්චිම-භවික ව උපදනා ඔවුනට එහි වක්ඛායතනය උපදී. ඔවුනට එහි රූපායතනය නො ද උපදින්නේ ය. ඇස් ඇති ව උපදනා සෙසු ඔවුනට එහි වක්ඛායතනය ද උපදී, රූපායතනය ද උපදින්නේ යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක රූපායතනය උපදින්නේ නම් ඔහුට එහි වක්ඛායතනය උපදී ද යත්: පඤ්චොකාරයෙන් ව්‍යුහ වන්නවුනට ද ඇස් නැති ව කාමාවචරයෙහි උපදනවුනට ද අසංඤ-සකයනට ද යි ඔවුනට එහි රූපායතනය උපදින්නේ ය. ඔවුනට එහි වක්ඛායතනය නො ද උපදී. ඇස් ඇති ව උපදනා ඔවුනට එහි රූපායතනය ද උපදින්නේ ය, වක්ඛායතනය ද උපදී.

164. යමකුට යම් තැනෙක වක්ඛායතනය උපදී නම් ඔහුට එහි මනායතනය උපදින්නේ ද යත්: පඤ්චොකාරයෙහි පශ්චිම-භවික ව උපදනා ඔවුනට එහි වක්ඛායතනය උපදී. ඔවුනට එහි මනායතනය නො ද උපදින්නේ ය. ඇස් ඇති ව උපදනා වූ සෙසු ඔවුනට එහි වක්ඛායතනය ද උපදී, මනායතනය ද උපදින්නේ යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක මනායතනය උපදින්නේ නම් ඔහුට එහි වක්ඛායතනය උපදී ද යත්: පඤ්චොකාරයෙන් ව්‍යුහ වන්නවුනට ද ඇස් නැති ව කාමාවචරයෙහි උපදනවුනට ද අරූප-යනට ද යි ඔවුනට එහි මනායතනය උපදින්නේ ය, ඔවුනට එහි වක්ඛායතනය නො ද උපදී. ඇස් ඇති ව උපදනා ඔවුනට එහි මනායතනය ද උපදින්නේ ය, වක්ඛායතනය ද උපදී.

165. යමකුට යම් තැනෙක වක්ඛායතනය උපදී නම් ඔහුට එහි ධම්මායතනය උපදින්නේ ද යත්: පඤ්චොකාරයෙහි පශ්චිම-භවික ව උපදනා ඔවුනට එහි වක්ඛායතනය උපදී. ඔවුනට එහි ධම්මායතනය නො ද උපදින්නේ ය. ඇස් ඇති ව උපදනා සෙසු ඔවුනට එහි වක්ඛායතනය ද උපදී, ධම්මායතනය ද උපදින්නේ යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක ධම්මායතනය උපදින්නේ නම් ඔහුට එහි වක්ඛායතනය උපදී ද යත්: ව්‍යුහ වන්නා වූ සියල්ල-නට ද ඇස් නැති ව උපදනවුනට ද යි ඔවුනට එහි ධම්මායතනය ද උපදින්නේ ය, ඔවුනට එහි වක්ඛායතනය නො ද උපදී. ඇස් ඇති ව උපදනා ඔවුනට එහි ධම්මායතනය ද උපදින්නේ ය, වක්ඛායතනය ද උපදී. (වක්ඛායතනමූලක යි)

166. යස්ස යත් සානායතනං උපපජ්ජති තස්ස තත් රූපායතනං උපපජ්ජස්සතිති: පච්ඡිමභවිකානං කාමාවචරං උපපජ්ජන්තානං තෙසං තත් සානායතනං උපපජ්ජති. නො ච තෙසං තත් රූපායතනං උපපජ්ජස්සති. ඉතරෙසං සසානකානං උපපජ්ජන්තානං තෙසං තත් සානායතනං උපපජ්ජති, රූපායතනං උපපජ්ජස්සති.

යස්ස වා පන යත් රූපායතනං උපපජ්ජස්සති තස්ස තත් සානායතනං උපපජ්ජතිති: කාමාවචරා වචන්තානං අසානකානං කාමාවචරං උපපජ්ජන්තානං, රූපාවචරානං තෙසං තත් රූපායතනං උපපජ්ජස්සති. නො ච තෙසං තත් සානායතනං උපපජ්ජති. සසානකානං උපපජ්ජන්තානං තෙසං තත් රූපායතනං උපපජ්ජස්සති, සානායතනං උපපජ්ජති.

167. යස්ස යත් සානායතනං උපපජ්ජති, තස්ස තත් මනායතනං උපපජ්ජස්සතිති: පච්ඡිමභවිකානං කාමාවචරං උපපජ්ජන්තානං තෙසං තත් සානායතනං උපපජ්ජති. නො ච තෙසං තත් මනායතනං උපපජ්ජස්සති. ඉතරෙසං සසානකානං උපපජ්ජන්තානං තෙසං තත් සානායතනං උපපජ්ජති, මනායතනං උපපජ්ජස්සති.

යස්ස වා පන යත් මනායතනං උපපජ්ජස්සති තස්ස තත් සානායතනං උපපජ්ජතිති: කාමාවචරා වචන්තානං, අසානකානං කාමාවචරං උපපජ්ජන්තානං, රූපාවචරානං, අරූපාවචරානං තෙසං තත් මනායතනං උපපජ්ජස්සති, නො ච තෙසං තත් සානායතනං උපපජ්ජති. සසානකානං උපපජ්ජන්තානං තෙසං තත් මනායතනං උපපජ්ජස්සති, සානායතනං උපපජ්ජති.

168. යස්ස යත් සානායතනං උපපජ්ජති තස්ස තත් ධම්මායතනං උපපජ්ජස්සතිති: පච්ඡිමභවිකානං කාමාවචරං උපපජ්ජන්තානං තෙසං තත් සානායතනං උපපජ්ජති. නො ච තෙසං තත් ධම්මායතනං උපපජ්ජස්සති. ඉතරෙසං සසානකානං උපපජ්ජන්තානං තෙසං තත් සානායතනං උපපජ්ජති, ධම්මායතනං උපපජ්ජස්සති.

යස්ස වා පන යත් ධම්මායතනං උපපජ්ජස්සති තස්ස තත් සානායතනං උපපජ්ජතිති: සබ්බෙසං වචන්තානං අසානකානං උපපජ්ජන්තානං තෙසං තත් ධම්මායතනං උපපජ්ජස්සති. නො ච තෙසං තත් සානායතනං උපපජ්ජති. සසානකානං උපපජ්ජන්තානං තෙසං තත් ධම්මායතනං උපපජ්ජස්සති, සානායතනං උපපජ්ජති, (සානායතනමූලකං)

166. යමකුට යම් තැනෙක ඝාතායතනය උපදී නම් ඔහුට එහි රූපායතනය උපදින්නේ ද යත්: කාමාවචරයෙහි පශ්චිමෙහිව ච උපදනා ඔවුනට එහි ඝාතායතනය උපදී, ඔවුනට එහි රූපායතනය නො ද උපදින්නේ ය. නැහැ ඇති ව උපදනා සෙසු ඔවුනට එහි ඝාතායතනය ද උපදී, රූපායතනය ද උපදින්නේ යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක රූපායතනය උපදින්නේ නම් ඔහුට එහි ඝාතායතනය උපදී ද යත්: කාමාවචරයෙන් ව්‍යුත්ත වන්නාවුනට ද නැහැ නැති ව කාමාවචරයෙහි උපදනාවුනට ද රූපාවචරයනට ද යි ඔවුනට එහි රූපායතනය උපදින්නේ ය. ඔවුනට එහි ඝාතායතනය නො ද උපදී, නැහැ ඇති ව උපදනා ඔවුනට එහි රූපායතනය ද උපදින්නේ ය, ඝාතායතනය ද උපදී.

167. යමකුට යම් තැනෙක ඝාතායතනය උපදී නම් ඔහුට එහි මනායතනය උපදින්නේ ද යත්: කාමාවචරයෙහි පශ්චිමෙහිව ච උපදනා ඔවුනට එහි ඝාතායතනය උපදී, ඔවුනට එහි මනායතනය නො ද උපදින්නේ ය. නැහැ ඇති ව උපදනා සෙසු ඔවුනට එහි ඝාතායතනය ද උපදී, මනායතනය ද උපදින්නේ යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක මනායතනය උපදින්නේ නම් ඔහුට එහි ඝාතායතනය උපදී ද යත්: කාමාවචරයෙන් ව්‍යුත්ත වන්නාවුනට ද නැහැ නැති ව කාමාවචරයෙහි උපදනාවුනට ද යි ඔවුනට එහි මනායතනය උපදින්නේ ය. ඔවුනට එහි ඝාතායතනය නො ද උපදී. නැහැ ඇති ව උපදනා ඔවුනට එහි මනායතනය ද උපදින්නේ ය, ඝාතායතනය ද උපදී.

168. යමකුට යම් තැනෙක ඝාතායතනය උපදී නම් ඔහුට එහි ධම්මායතනය උපදින්නේ ද යත්: කාමාවචරයෙහි පශ්චිමෙහිව ච උපදනා ඔවුනට එහි ඝාතායතනය උපදී, ඔවුනට එහි ධම්මායතනය නො ද උපදින්නේ ය. නැහැ ඇති ව උපදනා සෙසු ඔවුනට එහි ඝාතායතනය ද උපදී, ධම්මායතනය ද උපදින්නේ යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක ධම්මායතනය උපදින්නේ නම් ඔහුට එහි ඝාතායතනය උපදී ද යත්: ව්‍යුත්ත වන්නා වූ සියල්ලනට ද නැහැ නැති ව උපදනාවුනට ද යි ඔවුනට එහි ධම්මායතනය උපදින්නේ ය, ඔවුනට එහි ඝාතායතනය නො ද උපදී. නැහැ ඇති ව උපදනා ඔවුනට එහි ධම්මායතනය ද උපදින්නේ ය, ඝාතායතනය ද උපදී. (ඝාතායතනමූලක යි)

169. යස්ස යත් රූපායතනං උපපජ්ඣති තස්ස තත් මනා-
යතනං උපපජ්ඣස්සතිති: පච්ඡිමභවිකානං පඤ්ඤාවොකාරං උපපජ්-
ජනානං අසංඝිකයතනං උපපජ්ජනානං තෙසං තත් රූපායතනං
උපපජ්ඣති. නො ච තෙසං තත් මනායතනං උපපජ්ඣස්සති. ඉතරෙසං
පඤ්ඤාවොකාරං උපපජ්ජනානං තෙසං තත් රූපායතනඤ්ඤා උපපජ්ඣති,
මනායතනඤ්ඤා උපපජ්ඣස්සති.

යස්ස චා පන යත් මනායතනං උපපජ්ඣස්සති තස්ස තත්
රූපායතනං උපපජ්ඣතිති: පඤ්ඤාවොකාරා චචනානං, අරූපානං¹
උපපජ්ජනානං² තෙසං තත් මනායතනං උපපජ්ඣස්සති, නො ච
තෙසං තත් රූපායතනං උපපජ්ඣති. පඤ්ඤාවොකාරං උපපජ්ජනානං
තෙසං තත් මනායතනඤ්ඤා උපපජ්ඣස්සති, රූපායතනඤ්ඤා උපපජ්ඣති.

170. යස්ස යත් රූපායතනං උපපජ්ඣති තස්ස තත් ධම්මා-
යතනං උපපජ්ඣස්සතිති: පච්ඡිමභවිකානං පඤ්ඤාවොකාරං උපපජ්-
ජනානං තෙසං තත් රූපායතනං උපපජ්ඣති. නො ච තෙසං තත්
ධම්මායතනං උපපජ්ඣස්සති. ඉතරෙසං සරූපකානං උපපජ්ජනානං
තෙසං තත් රූපායතනඤ්ඤා උපපජ්ඣති, ධම්මායතනඤ්ඤා උපපජ්ඣස්සති.

යස්ස චා පන යත් ධම්මායතනං උපපජ්ඣස්සති තස්ස තත්
රූපායතනං උපපජ්ඣතිති: සංඛිකයං චචනානං අරූපකානං උපපජ්ජ-
නානං තෙසං තත් ධම්මායතනං උපපජ්ඣස්සති. නො ච තෙසං
තත් රූපායතනං උපපජ්ඣති. සරූපකානං උපපජ්ජනානං තෙසං
තත් ධම්මායතනඤ්ඤා උපපජ්ඣස්සති, රූපායතනඤ්ඤා උපපජ්ඣති. (රූපා
යතනමූලකං)

171. යස්ස යත් මනායතනං උපපජ්ඣති තස්ස තත් ධම්මා-
යතනං උපපජ්ඣස්සතිති: පච්ඡිමභවිකානං උපපජ්ජනානං තෙසං
තත් මනායතනං උපපජ්ඣති. නො ච තෙසං තත් ධම්මායතනං
උපපජ්ඣස්සති. ඉතරෙසං සචිත්තකානං උපපජ්ජනානං තෙසං තත්
මනායතනඤ්ඤා උපපජ්ඣති, ධම්මායතනඤ්ඤා උපපජ්ඣස්සති.

යස්ස චා පන යත් ධම්මායතනං උපපජ්ඣස්සති තස්ස තත්
මනායතනං උපපජ්ඣතිති: සංඛිකයං චචනානං, අචිත්තකානං, උප-
පජ්ජනානං තෙසං තත් ධම්මායතනං උපපජ්ඣස්සති. නො ච
තෙසං තත් මනායතනං උපපජ්ඣති, සචිත්තකානං උපපජ්ජනානං
තෙසං තත් ධම්මායතනඤ්ඤා උපපජ්ඣස්සති, මනායතනඤ්ඤා උපපජ්ඣති.
(මනායතනමූලකං. අනුලොම පුග්ගලොකාස)

1. අරූපකානං P.T.S.

2. උපපජ්ජනානානන්ති පදං මරමිෂ්ටස්සධර්මීති පිටකෙසි සාමපොක්කෙසි න දිසස්සතෙ.

169. යමකුට යම් තැනෙක රූපායතනය උපදී නම් ඔහුට එහි මනායතනය උපදින්නේ ද යත්: පඤ්චොකාරයෙහි පශ්චිම-භවික ව උපදනවුනට ද අසංඤ්ජානියෙහි උපදනවුනට දැ යි ඔවුනට එහි රූපායතනය උපදී. ඔවුනට එහි මනායතනය නො ද උපදින්නේ ය. පඤ්චොකාරයෙහි උපදනා වූ සෙසු ඔවුනට එහි රූපායතනය ද උපදී, මනායතනය ද උපදින්නේ යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක මනායතනය උපදින්නේ නම් ඔහුට එහි රූපායතනය උපදී ද යත්: පඤ්චොකාරයෙන් ව්‍යුහ වන්නවුනට ද අරූපාවචරයනට දැ යි ඔවුනට එහි මනායතනය උපදින්නේ ය, ඔවුනට එහි රූපායතනය නො ද උපදී. පඤ්චොකාරයෙහි උපදනා ඔවුනට එහි මනායතනය ද උපදින්නේ ය, රූපායතනය ද උපදී.

170. යමකුට යම් තැනෙක රූපායතනය උපදී නම් ඔහුට එහි ධම්මායතනය උපදින්නේ ද යත්: පඤ්චොකාරයෙහි පශ්චිම-භවික ව උපදනා ඔවුනට එහි රූපායතනය උපදී. ඔවුනට එහි ධම්මායතනය නො ද උපදින්නේ ය. රූ ඇති ව උපදනා වූ සෙසු ඔවුනට එහි රූපායතනය ද උපදී, ධම්මායතනය උපදින්නේ යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක ධම්මායතනය උපදින්නේ නම් ඔහුට එහි රූපායතනය උපදී ද යත්: ව්‍යුහ වන්නා වූ සියල්ල-නට ද රූ නැති ව උපදනවුනට දැ යි ඔවුනට එහි ධම්මායතනය උපදින්නේ ය. ඔවුනට එහි රූපායතනය නො ද උපදී. රූ ඇති ව උපදනා ඔවුනට එහි ධම්මායතනය ද උපදින්නේ ය, රූපායතනය ද උපදී. (රූපායතනමූලක යි)

171. යමකුට යම් තැනෙක මනායතනය උපදී නම් ඔහුට එහි ධම්මායතනය උපදින්නේ ද යත්: පශ්චිමභවික ව උපදනා වූ ඔවුනට එහි මනායතනය උපදී. ඔවුනට එහි ධම්මායතනය නො ද උපදින්නේ ය. සිත් ඇති ව උපදනා වූ සෙසු ඔවුනට එහි මනායතනය ද උපදී, ධම්මායතනය ද උපදින්නේ යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක ධම්මායතනය උපදින්නේ නම් ඔහුට එහි මනායතනය උපදී ද යත්: ව්‍යුහ වන්නා වූ සියල්ල-නට ද සිත් නැති ව උපදනවුනට දැ යි ඔවුනට එහි ධම්මායතනය උපදින්නේ ය. ඔවුනට එහි මනායතනය නො ද උපදී. සිත් ඇති ව උපදනා වූ ඔවුනට එහි ධම්මායතනය ද උපදින්නේ ය. මනායතනය ද උපදී. (මනායතනමූලක යි. අනුලොම පුද්ගලාච-කාශ යි.)

172. යමකුට චක්ඛායතනය නූපදී නම් ඔහුට සොත්තායතනය නූපදින්නේ ද යත්: ව්‍යුත චන්තා වූ සියල්ලනට ද ඇස් නැති ව උපදනවුනට දැයි ඔවුනට චක්ඛායතනය නූපදී. ඔවුනට සොත්තායතනය නො ද නූපදින්නේ ය. පඤ්චොකාරයෙහි පිරිනිවෙනවුනට ද අරූපයෙහි පශ්චිමභවිකයනට ද යම් ද කෙනෙක් අරූපයෙහි ඉපිද පිරිනිවෙන්නාහු නම් ඒ ව්‍යුත චන්තවුනට දැයි ඔවුනට චක්ඛායතනය ද නූපදී, සොත්තායතනය ද නූපදින්නේ යි.

තවද යමකුට සොත්තායතනය නූපදින්නේ නම් ඔහුට චක්ඛායතනය නූපදී ද යත්: පඤ්චොකාරයෙහි පශ්චිමභවික ව උපදනවුනට ද, යම් ද කෙනෙක් අරූපයෙහි ඉපිද පිරිනිවෙන්නාහු නම් ඒ උපදනවුනට දැයි ඔවුනට සොත්තායතනය නූපදින්නේ ය, ඔවුනට චක්ඛායතනය නො ද නූපදී, පඤ්චොකාරයෙහි පිරිනිවෙනවුනට ද අරූපයෙහි පශ්චිමභවිකයනට ද, යම් ද කෙනෙක් අරූපයෙහි ඉපිද පිරිනිවෙන්නාහු නම් ඒ ව්‍යුත චන්තවුනට දැයි ඔවුනට සොත්තායතනය ද නූපදින්නේ ය, චක්ඛායතනය ද නූපදී.

173. යමකුට චක්ඛායතනය නූපදී නම් ඔහුට ඝානායතනය නූපදින්නේ ද යත්: ව්‍යුත චන්තා වූ සියල්ලනට ද ඇස් නැති ව උපදනවුනට දැයි ඔවුනට චක්ඛායතනය නූපදී, ඔවුනට ඝානායතනය නො ද නූපදින්නේ ය, පඤ්චොකාරයෙහි පිරිනිවෙනවුනට ද අරූපයෙහි පශ්චිමභවිකයනට ද, යම් ද කෙනෙක් රූපාවචරයෙහි හා අරූපාවචරයෙහි ඉපිද පිරිනිවෙන්නාහු නම් ඒ ව්‍යුත චන්තවුනට දැයි ඔවුනට චක්ඛායතනය ද නූපදී, ඝානායතනය ද නූපදින්නේ යි.

තවද යමකුට ඝානායතනය නූපදින්නේ නම් ඔහුට චක්ඛායතනය නූපදී ද යත්: පඤ්චොකාරයෙහි පශ්චිමභවික ව උපදනවුනට ද, යම් ද කෙනෙක් රූපාවචරයෙහි හා අරූපාවචරයෙහි ඉපිද පිරිනිවෙන්නාහු නම් ඒ උපදනවුනට දැයි ඔවුනට ඝානායතනය නූපදින්නේ ය, ඔවුනට චක්ඛායතනය නො ද නූපදී, පඤ්චොකාරයෙහි පිරිනිවෙනවුනට ද අරූපයෙහි පශ්චිමභවිකයනට ද යම් ද කෙනෙක් රූපාවචරයෙහි හා අරූපාවචරයෙහි ඉපිද පිරිනිවෙන්නාහු නම් ඒ ව්‍යුත චන්තවුනට දැයි ඔවුනට ඝානායතනය ද නූපදින්නේ ය, චක්ඛායතනය ද නූපදී.

174. යමකුට චක්ඛායතනය නූපදී නම් ඔහුට රූපායතනය නූපදින්නේ ද යත්: ව්‍යුත චන්තා වූ සියල්ලනට ද ඇස් නැති ව උපදනවුනට දැයි ඔවුනට චක්ඛායතනය නූපදී. ඔවුනට රූපායතනය නො ද නූපදින්නේ ය. පඤ්චොකාරයෙහි පිරිනිවෙනවුනට ද අරූපයෙහි පශ්චිමභවිකයනට ද, යම් ද කෙනෙක් අරූපාවචරයෙහි ඉපිද පිරිනිවෙන්නාහු නම් ඒ ව්‍යුත චන්තවුනට දැයි ඔවුනට චක්ඛායතනය ද නූපදී, රූපායතනය ද නූපදින්නේ යි.

යස්ස චා පන රූපායතනං නුප්පජ්ඣති තස්ස චක්ඛායතනං නුප්පජ්ඣති: පච්ඡුමභවිකානං පඤ්ඤාචෝකාරං උපපජ්ජන්තානං, යෙ ච අරූපං උපපජ්ජන්තා පරිනිබ්බාදිස්සන්ති, තෙසං උපපජ්ජන්තානං තෙසං රූපායතනං නුප්පජ්ඣති, නො ච තෙසං චක්ඛායතනං නුප්පජ්ඣති. පඤ්ඤාචෝකාරෙ පරිනිබ්බන්තානං, අරූපෙ පච්ඡුමභවිකානං යෙ ච අරූපං උපපජ්ජන්තා පරිනිබ්බාදිස්සන්ති, තෙසං චවන්තානං තෙසං රූපායතනඤ්ඤා නුප්පජ්ඣති, චක්ඛායතනඤ්ඤා නුප්පජ්ඣති.

175. යස්ස චක්ඛායතනං නුප්පජ්ඣති තස්ස මනායතනං නුප්පජ්ඣති: සබ්බෙසං චවන්තානං, අවකච්ඡාකානං උපපජ්ජන්තානං තෙසං චක්ඛායතනං නුප්පජ්ඣති, නො ච තෙසං මනායතනං නුප්පජ්ඣති. පඤ්ඤාචෝකාරෙ පරිනිබ්බන්තානං, අරූපෙ පච්ඡුමභවිකානං තෙසං චක්ඛායතනඤ්ඤා නුප්පජ්ඣති, මනායතනඤ්ඤා නුප්පජ්ඣති.

යස්ස චා පන මනායතනං නුප්පජ්ඣති තස්ස චක්ඛායතනං නුප්පජ්ඣති: පච්ඡුමභවිකානං පඤ්ඤාචෝකාරං උපපජ්ජන්තානං තෙසං මනායතනං නුප්පජ්ඣති, නො ච තෙසං චක්ඛායතනං නුප්පජ්ඣති. පඤ්ඤාචෝකාරෙ පරිනිබ්බන්තානං, අරූපෙ පච්ඡුමභවිකානං තෙසං මනායතනඤ්ඤා නුප්පජ්ඣති, චක්ඛායතනඤ්ඤා නුප්පජ්ඣති.

176. යස්ස චක්ඛායතනං නුප්පජ්ඣති, තස්ස ධම්මායතනං නුප්පජ්ඣති: සබ්බෙසං චවන්තානං අවකච්ඡාකානං උපපජ්ජන්තානං තෙසං චක්ඛායතනං නුප්පජ්ඣති, නො ච තෙසං ධම්මායතනං නුප්පජ්ඣති. පඤ්ඤාචෝකාරෙ පරිනිබ්බන්තානං, අරූපෙ පච්ඡුමභවිකානං තෙසං චක්ඛායතනඤ්ඤා නුප්පජ්ඣති, ධම්මායතනඤ්ඤා නුප්පජ්ඣති.

යස්ස චා පන ධම්මායතනං නුප්පජ්ඣති තස්ස චක්ඛායතනං නුප්පජ්ඣති: පච්ඡුමභවිකානං පඤ්ඤාචෝකාරං උපපජ්ජන්තානං තෙසං ධම්මායතනං නුප්පජ්ඣති, නො ච තෙසං චක්ඛායතනං නුප්පජ්ඣති. පඤ්ඤාචෝකාරෙ පරිනිබ්බන්තානං, අරූපෙ පච්ඡුමභවිකානං තෙසං ධම්මායතනඤ්ඤා නුප්පජ්ඣති, චක්ඛායතනඤ්ඤා නුප්පජ්ඣති. (චක්ඛායතනමූලකං)

177. යස්ස ඝානායතනං නුප්පජ්ඣති, තස්ස රූපායතනං නුප්පජ්ඣති: සබ්බෙසං චවන්තානං, අඝානකානං උපපජ්ජන්තානං තෙසං ඝානායතනං නුප්පජ්ඣති, නො ච තෙසං රූපායතනං නුප්පජ්ඣති. කාමාවචරෙ පරිනිබ්බන්තානං, රූපාවචරෙ අරූපාවචරෙ පච්ඡුමභවිකානං යෙ ච අරූපං උපපජ්ජන්තා පරිනිබ්බාදිස්සන්ති, තෙසං චවන්තානං තෙසං ඝානායතනඤ්ඤා නුප්පජ්ඣති, රූපායතනඤ්ඤා නුප්පජ්ඣති.

තවද යමකුට රූපායතනය නූපදින්නේ නම් ඔහුට චක්ඛායතනය නූපදී ද යත්: පඤ්චොකාරයෙහි පශ්චිමභවික ව උපදනවුනට ද යම් ද කෙනෙක් අරූපයෙහි ඉපිද පිරිනිවේන්නාහු නම් ඒ උපදිනවුනට ද යි ඔවුනට රූපායතනය නූපදින්නේ ය, ඔවුනට චක්ඛායතනය නො ද නූපදී. පඤ්චොකාරයෙහි පිරිනිවේනවුනට ද අරූපයෙහි පශ්චිමභවිකයනට ද යම් ද කෙනෙක් අරූපයෙහි ඉපිද පිරිනිවේන්නාහු නම් ඒ ව්‍යුත වන්නවුනට ද යි ඔවුනට රූපායතනය ද නූපදින්නේ ය, චක්ඛායතනය ද නූපදී.

175. යමකුට චක්ඛායතනය නූපදී නම් ඔහුට මනායතනය නූපදින්නේ ද යත්: ව්‍යුත වන්නා වූ සියල්ලනට ද ඇස් නැති ව උපදනවුනට ද යි ඔවුනට චක්ඛායතනය නූපදී. ඔවුනට මනායතනය නො ද නූපදින්නේ ය. පඤ්චොකාරයෙහි පිරිනිවේනවුනට ද අරූපයෙහි පශ්චිමභවිකයනට ද යි ඔවුනට චක්ඛායතනය ද නූපදී. මනායතනය ද නූපදින්නේ යි.

තවද යමකුට මනායතනය නූපදින්නේ නම් ඔහුට චක්ඛායතනය නූපදී ද යත්: පඤ්චොකාරයෙහි පශ්චිමභවික ව උපදනා වූ ඔවුනට මනායතනය නූපදින්නේ ය. ඔවුනට චක්ඛායතනය නො ද නූපදී. පඤ්චොකාරයෙහි පිරිනිවේනවුනට ද අරූපයෙහි පශ්චිමභවිකයනට ද යි ඔවුනට මනායතනය ද නූපදින්නේ ය, චක්ඛායතනය ද නූපදී.

176. යමකුට චක්ඛායතනය නූපදී නම් ඔහුට ධම්මායතනය නූපදින්නේ ද යත්: ව්‍යුත වන්නා වූ සියල්ලනට ද ඇස් නැති ව උපදනවුනට ද යි ඔවුනට චක්ඛායතනය නූපදී. ඔවුනට ධම්මායතනය නො ද නූපදින්නේ ය. පඤ්චොකාරයෙහි පිරිනිවේනවුනට ද අරූපයෙහි පශ්චිමභවිකයනට ද යි ඔවුනට චක්ඛායතනය ද නූපදී, ධම්මායතනය ද නූපදින්නේ යි.

තවද යමකුට ධම්මායතනය නූපදින්නේ නම් ඔහුට චක්ඛායතනය නූපදී ද යත්: පඤ්චොකාරයෙහි පශ්චිමභවික ව උපදනා ඔවුනට ධම්මායතනය නූපදින්නේ ය. ඔවුනට චක්ඛායතනය නො ද නූපදී. පඤ්චොකාරයෙහි පිරිනිවේනවුනට ද අරූපයෙහි පශ්චිමභවිකයනට ද යි ඔවුනට ධම්මායතනය ද නූපදින්නේ ය, චක්ඛායතනය ද නූපදී. (චක්ඛායතනමූත්ත යි)

177. යමකුට ඝාණායතනය නූපදී නම් ඔහුට රූපායතනය නූපදින්නේ ද යත්: ව්‍යුත වන්නා වූ සියල්ලනට ද නැහැ නැති ව උපදනවුනට ද යි ඔවුනට ඝාණායතනය නූපදී. ඔවුනට රූපායතනය නො ද නූපදින්නේ ය. කාමාවචරයෙහි පිරිනිවේනවුනට ද රූපාවචරයෙහි හා අරූපාවචරයෙහි පශ්චිමභවිකයනට ද යම් ද කෙනෙක් අරූපයෙහි ඉපිද පිරිනිවේන්නාහු නම් ඒ ව්‍යුත වන්නවුනට ද යි ඔවුනට ඝාණායතනය ද නූපදී. රූපායතනය ද නූපදින්නේ යි.

යස්ස වා පන රූපායතනං නුප්පජ්ඣති තස්ස සානායතනං නුප්පජ්ඣතිති: පඤ්ඤාමහවිකානං කාමාවචරං උපපජ්ජන්තානං, යෙ ච අරූපං උපපජ්ජන්තා පරිනිබ්බායිස්සන්ති තෙසං උපපජ්ජන්තානං, තෙසං රූපායතනං නුප්පජ්ඣති. නො ච තෙසං සානායතනං නුප්පජ්ඣති. කාමාවචරෙ පරිනිබ්බන්තානං රූපාවචරෙ අරූපාවචරෙ පඤ්ඤාමහවිකානං යෙ ච අරූපං උපපජ්ජන්තා පරිනිබ්බායිස්සන්ති තෙසං චට්ඨන්තානං, තෙසං රූපායතනං නුප්පජ්ඣති, සානායතනං නුප්පජ්ඣති.

178. යස්ස සානායතනං නුප්පජ්ඣති තස්ස මනායතනං -පෙ- ධම්මායතනං නුප්පජ්ඣතිති: සබ්බෙසං චට්ඨන්තානං අසානකානං උපපජ්ජන්තානං තෙසං සානායතනං නුප්පජ්ඣති, නො ච තෙසං ධම්මායතනං නුප්පජ්ඣති. කාමාවචරෙ පරිනිබ්බන්තානං, රූපාවචරෙ අරූපාවචරෙ පඤ්ඤාමහවිකානං තෙසං සානායතනං නුප්පජ්ඣති, ධම්මායතනං නුප්පජ්ඣති.

යස්ස වා පන ධම්මායතනං නුප්පජ්ඣති තස්ස සානායතනං නුප්පජ්ඣතිති: පඤ්ඤාමහවිකානං කාමාවචරං උපපජ්ජන්තානං තෙසං ධම්මායතනං නුප්පජ්ඣති, නො ච තෙසං සානායතනං නුප්පජ්ඣති. කාමාවචරෙ පරිනිබ්බන්තානං රූපාවචරෙ අරූපාවචරෙ පඤ්ඤාමහවිකානං තෙසං ධම්මායතනං නුප්පජ්ඣති, සානායතනං නුප්පජ්ඣති. (සානායතනමූලකං)

179. යස්ස රූපායතනං නුප්පජ්ඣති තස්ස මනායතනං -පෙ- ධම්මායතනං නුප්පජ්ඣතිති: සබ්බෙසං චට්ඨන්තානං, අරූපකානං උපපජ්ජන්තානං තෙසං රූපායතනං නුප්පජ්ඣති, නො ච තෙසං ධම්මායතනං නුප්පජ්ඣති. පඤ්ඤාවොකාරෙ පරිනිබ්බන්තානං, අරූපෙ පඤ්ඤාමහවිකානං තෙසං රූපායතනං නුප්පජ්ඣති, ධම්මායතනං නුප්පජ්ඣති.

යස්ස වා පන ධම්මායතනං නුප්පජ්ඣති තස්ස රූපායතනං නුප්පජ්ඣතිති: පඤ්ඤාමහවිකානං පඤ්ඤාවොකාරං උපපජ්ජන්තානං තෙසං ධම්මායතනං නුප්පජ්ඣති, නො ච තෙසං රූපායතනං නුප්පජ්ඣති. පඤ්ඤාවොකාරෙ පරිනිබ්බන්තානං, අරූපෙ පඤ්ඤාමහවිකානං තෙසං ධම්මායතනං නුප්පජ්ඣති, රූපායතනං නුප්පජ්ඣති. (රූපායතනමූලකං)

180. යස්ස මනායතනං නුප්පජ්ඣති තස්ස ධම්මායතනං නුප්පජ්ඣතිති: සබ්බෙසං චට්ඨන්තානං, අවිත්තකානං උපපජ්ජන්තානං තෙසං මනායතනං නුප්පජ්ඣති. නො ච තෙසං ධම්මායතනං නුප්පජ්ඣති. පරිනිබ්බන්තානං තෙසං මනායතනං නුප්පජ්ඣති, ධම්මායතනං නුප්පජ්ඣති.

තවද යමකුට රූපායතනය නූපදින්නේ නම් ඔහුට ඝාතායතනය නූපදී ද යත්: කාමාවචරයෙහි පශ්චිමභවික ව උපදනවුනට ද, යම් ද කෙනෙක් අරූපයෙහි ඉපිද පිරිනිවෙන්නාහු නම් ඒ උපදනවුනට දැයි ඔවුනට රූපායතනය නූපදින්නේ ය. ඔවුනට ඝාතායතනය නො ද නූපදී. කාමාවචරයෙහි පිරිනිවෙනවුනට ද රූපාවචරයෙහි හා අරූපාවචරයෙහි පශ්චිමභවිකයනට ද යම් ද කෙනෙක් අරූපයෙහි ඉපිද පිරිනිවෙන්නාහු නම් ඒ ව්‍යුත වන්නවුනට දැයි ඔවුනට රූපායතනය ද නූපදින්නේ ය, ඝාතායතනය ද නූපදී.

178. යමකුට ඝාතායතනය නූපදී නම් ඔහුට මනායතනය ... ධම්මායතනය නූපදින්නේ ද යත්: ව්‍යුත වන්නා වූ සියල්ලනට ද නැහැ නැති ව උපදනවුනට දැයි ඔවුනට ඝාතායතනය නූපදී, ඔවුනට ධම්මායතනය නො ද නූපදින්නේ ය. කාමාවචරයෙහි පිරිනිවෙනවුනට ද රූපාවචරයෙහි හා අරූපාවචරයෙහි පශ්චිමභවිකයනට දැයි ඔවුනට ඝාතායතනය ද නූපදී, ධම්මායතනය ද නූපදින්නේ ය.

තවද යමකුට ධම්මායතනය නූපදින්නේ නම් ඔහුට ඝාතායතනය නූපදී ද යත්: පශ්චිමභවික ව කාමාවචරයෙහි උපදනා ඔවුනට ධම්මායතනය නූපදින්නේ ය. ඔවුනට ඝාතායතනය නො ද නූපදී. කාමාවචරයෙහි පිරිනිවෙනවුනට ද රූපාවචරයෙහි හා අරූපාවචරයෙහි පශ්චිමභවිකයනට දැයි ඔවුනට ධම්මායතනය ද නූපදින්නේ ය, ඝාතායතනය ද නූපදී. (ඝාතායතනමූලක යි)

179. යමකුට රූපායතනය නූපදී නම් ඔහුට මනායතනය ... ධම්මායතනය නූපදින්නේ ද යත්: ව්‍යුත වන්නා වූ සියල්ලනට ද රූ නැති වැ උපදනවුනට දැයි ඔවුනට රූපායතනය නූපදී, ඔවුනට ධම්මායතනය නො ද උපදින්නේ ය. පඤ්චොකාරයෙහි පිරිනිවෙනවුනට ද අරූපයෙහි පශ්චිමභවිකයනට දැයි ඔවුනට රූපායතනය ද නූපදී, ධම්මායතනය ද නූපදින්නේ ය.

තවද යමකුට ධම්මායතනය නූපදින්නේ නම් ඔහුට රූපායතනය නූපදී ද යත්: පඤ්චොකාරයෙහි පශ්චිමභවික ව උපදනා වූ ඔවුනට ධම්මායතනය නූපදින්නේ ය. ඔවුනට රූපායතනය නො ද නූපදී. පඤ්චොකාරයෙහි පිරිනිවෙනවුනට ද අරූපයෙහි පශ්චිමභවිකයනට දැයි ඔවුනට ධම්මායතනය ද නූපදින්නේ ය, රූපායතනය ද නූපදී. (රූපායතනමූලක යි)

180. යමකුට මනායතනය නූපදී නම් ඔහුට ධම්මායතනය නූපදින්නේ ද යත්: ව්‍යුත වන්නා වූ සියල්ලනට ද සිත් නැති ව උපනවුනට දැයි ඔවුනට මනායතනය නූපදී, ඔවුනට ධම්මායතනය නො ද නූපදින්නේ ය. පිරිනිවෙන්නා වූ ඔවුනට මනායතනය ද නූපදී, ධම්මායතනය ද නූපදින්නේ ය.

යසස වා පන ධම්මායතනං නුප්පජ්ජිති තස්ස මනායතනං නුප්පජ්ජිති: පච්ඡිමභවිකානං උපපජ්ජන්තානං තෙසං ධම්මායතනං නුප්පජ්ජිති. නො ච තෙසං මනායතනං නුප්පජ්ජිති, පරිනිබ්බන්තානං තෙසං ධම්මායතනානු නුප්පජ්ජිති, මනායතනානු නුප්පජ්ජිති. (මනායතනදූලකං—පච්චිනිකමකාස)

181. යත් චක්ඛායතනං නුප්පජ්ජිති -පෙ- (පච්චිනිකමකාස)

182. යසස යත් චක්ඛායතනං නුප්පජ්ජිති තස්ස තත් සොනායතනං නුප්පජ්ජිති: පඤ්චොකාරා චන්තානං, අවකඤ්ඤානං කාමාවචරං උපපජ්ජන්තානං තෙසං තත් චක්ඛායතනං නුප්පජ්ජිති, නො ච තෙසං තත් සොනායතනං නුප්පජ්ජිති. පඤ්චොකාරෙ පරිනිබ්බන්තානං, අසංඝ්ඤාසන්තානං, අරූපානං තෙසං තත් චක්ඛායතනානු නුප්පජ්ජිති, සොනායතනානු නුප්පජ්ජිති.

යසස වා පන යත් සොනායතනං නුප්පජ්ජිති තස්ස තත් චක්ඛායතනං නුප්පජ්ජිති: පච්ඡිමභවිකානං පඤ්චොකාරං උපපජ්ජන්තානං තෙසං තත් සොනායතනං නුප්පජ්ජිති. නො ච තෙසං තත් චක්ඛායතනං නුප්පජ්ජිති. පඤ්චොකාරෙ පරිනිබ්බන්තානං, අසංඝ්ඤාසන්තානං, අරූපානං තෙසං තත් සොනායතනානු නුප්පජ්ජිති, චක්ඛායතනානු නුප්පජ්ජිති.

183. යසස යත් චක්ඛායතනං නුප්පජ්ජිති තස්ස තත් ඝානායතනං නුප්පජ්ජිති: කාමාවචරා චචන්තානං, අවකඤ්ඤානං කාමාවචරං උපපජ්ජන්තානං තෙසං තත් චක්ඛායතනං නුප්පජ්ජිති. නො ච තෙසං තත් ඝානායතනං නුප්පජ්ජිති, කාමාවචරෙ පරිනිබ්බන්තානං, රූපාවචරා චචන්තානං, අසංඝ්ඤාසන්තානං අරූපානං තෙසං තත් චක්ඛායතනානු නුප්පජ්ජිති, ඝානායතනානු නුප්පජ්ජිති.

යසස වා පන යත් ඝානායතනං නුප්පජ්ජිති තස්ස තත් චක්ඛායතනං නුප්පජ්ජිති: පච්ඡිමභවිකානං කාමාවචරං උපපජ්ජන්තානං රූපාවචරං උපපජ්ජන්තානං තෙසං තත් ඝානායතනං නුප්පජ්ජිති. නො ච තෙසං තත් චක්ඛායතනං නුප්පජ්ජිති. කාමාවචරෙ පරිනිබ්බන්තානං රූපාවචරා චචන්තානං, අසංඝ්ඤාසන්තානං, අරූපානං තෙසං තත් ඝානායතනානු නුප්පජ්ජිති, චක්ඛායතනානු නුප්පජ්ජිති.

තවද යමකුට ධම්මායතනය නූපදින්නේ නම් ඔහුට මනා-
යතනය නූපදී ද යත්: පශ්චමභවික ව උපදනා වූ ඔවුනට ධම්මා-
යතනය නූපදින්නේ ය. ඔවුනට මනායතනය නො ද නූපදී. පිරි-
නිලෙන්නා වූ ඔවුනට ධම්මායතනය ද නූපදින්නේ ය, මනායතනය
ද නූපදී. (මනායතනමූලක සි-ප්‍රත්‍යානික පුද්ගල සි)

181. යම් තැනෙක වක්ඛායතනය නූපදී නම්... (ප්‍රත්‍යානි-
කාවකාශ සි.)

182. යමකුට යම් තැනෙක වක්ඛායතනය නූපදී නම් ඔහුට
එහි සොනායතනය නූපදින්නේ ද යත්: පඤ්චවොකාරයෙහි ව්‍යුහ
වන්නවුනට ද ඇස් නැති ව කාමාවචරයෙහි උපදනවුනට ද සි
ඔවුනට එහි වක්ඛායතනය නූපදී. ඔවුනට එහි සොනායතනය
නො ද නූපදින්නේ ය. පඤ්චවොකාරයෙහි පිරිනිලෙන්නවුනට ද
අසංඥසංකයනට ද, අරූපයනට ද සි ඔවුනට එහි වක්ඛායතනය ද
නූපදී, සොනායතනය ද නූපදින්නේ සි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක සොනායතනය නූපදින්නේ නම්
ඔහුට එහි වක්ඛායතනය නූපදී ද යත්: පඤ්චවොකාරයෙහි පශ්චිම-
භවික ව උපදනා වූ ඔවුනට එහි සොනායතනය නූපදින්නේ ය.
ඔවුනට එහි වක්ඛායතනය නො ද නූපදී. පඤ්චවොකාරයෙහි පිරි-
නිලෙන්නවුනට ද, අසංඥසංකයනට ද, අරූපයනට ද සි ඔවුනට එහි
සොනායතනය ද නූපදින්නේ ය, වක්ඛායතනය ද නූපදී.

183. යමකුට යම් තැනෙක වක්ඛායතනය නූපදී නම් ඔහුට
එහි සානායතනය නූපදින්නේ ද යත්: කාමාවචරයෙහි ව්‍යුහ
වන්නවුනට ද ඇස් නැති ව කාමාවචරයෙහි උපදනවුනට ද සි
ඔවුනට එහි වක්ඛායතනය නූපදී. ඔවුනට එහි සානායතනය නො
ද නූපදින්නේ ය. කාමාවචරයෙහි පිරිනිවෙනවුනට ද රූපාවචර-
යෙහි ව්‍යුහ වන්නවුනට ද අසංඥසංකයනට ද අරූපයනට ද සි
ඔවුනට එහි වක්ඛායතනය ද නූපදී, සානායතනය ද නූපදින්නේ සි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක සානායතනය නූපදින්නේ නම්
ඔහුට එහි වක්ඛායතනය නූපදී ද යත්: කාමාවචරයෙහි පශ්චිම-
භවික ව උපදනවුනට ද රූපාවචරයෙහි උපදනවුනට ද සි ඔවුනට
එහි සානායතනය නූපදින්නේ ය. ඔවුනට එහි වක්ඛායතනය නො
ද නූපදී. කාමාවචරයෙහි පිරිනිවෙනවුනට ද රූපාවචරයෙහි
ව්‍යුහ වන්නවුනට ද අසංඥසංකයනට ද අරූපයනට ද සි ඔවුනට
එහි සානායතනය ද නූපදින්නේ ය, වක්ඛායතනය ද නූපදී.

184. යස්ස යත් චක්ඛායතනං නුප්පජ්ජති තස්ස තත් රූපායතනං නුප්පජ්ජයිති: පඤ්චොකාරා වචනානාං, අවකච්ඡානාං කාමාවචරං උපපජ්ජානානං අසංඤ්ඤාසත්තානං තෙසං තත් චක්ඛායතනං නුප්පජ්ජති. නො ච තෙසං තත් රූපායතනං නුප්පජ්ජයිති, පඤ්චොකාරෙ පරිනිබ්බානානාං අරූපානං තෙසං තත් චක්ඛායතනඤ්ච නුප්පජ්ජති, රූපායතනඤ්ච නුප්පජ්ජයිති.

යස්ස වා පන යත් රූපායතනං නුප්පජ්ජයිති තස්ස තත් චක්ඛායතනං නුප්පජ්ජයිති: පඤ්චොකාරා පඤ්චොකාරං උපපජ්ජානානං තෙසං තත් රූපායතනං නුප්පජ්ජයිති, නො ච තෙසං තත් චක්ඛායතනං නුප්පජ්ජති පඤ්චොකාරෙ පරිනිබ්බානානාං අරූපානං තෙසං තත් රූපායතනඤ්ච නුප්පජ්ජයිති, චක්ඛායතනඤ්ච නුප්පජ්ජති.

185. යස්ස යත් චක්ඛායතනං නුප්පජ්ජති තස්ස තත් මනායතනං නුප්පජ්ජයිති: පඤ්චොකාරා වචනානාං, අවකච්ඡානාං කාමාවචරං උපපජ්ජානානං අරූපානං තෙසං තත් චක්ඛායතනං නුප්පජ්ජති, නො ච තෙසං තත් මනායතනං නුප්පජ්ජයිති. පඤ්චොකාරෙ පරිනිබ්බානානාං අරූපෙ පච්ඡිමභවිකානං අසංඤ්ඤාසත්තානං තෙසං තත් චක්ඛායතනඤ්ච නුප්පජ්ජති, මනායතනඤ්ච නුප්පජ්ජයිති.

යස්ස වා පන යත් මනායතනං නුප්පජ්ජයිති තස්ස තත් චක්ඛායතනං නුප්පජ්ජයිති: පච්ඡිමභවිකානං පඤ්චොකාරං උපපජ්ජානානං තෙසං තත් මනායතනං නුප්පජ්ජයිති, නො ච තෙසං තත් චක්ඛායතනං නුප්පජ්ජති. පඤ්චොකාරෙ පරිනිබ්බානානාං අරූපෙ පච්ඡිමභවිකානං අසංඤ්ඤාසත්තානං තෙසං තත් මනායතනඤ්ච නුප්පජ්ජයිති, චක්ඛායතනඤ්ච නුප්පජ්ජති.

186. යස්ස යත් චක්ඛායතනං නුප්පජ්ජති තස්ස තත් ධම්මායතනං නුප්පජ්ජයිති: සබ්බෙසං වචනානාං, අවකච්ඡානාං උපපජ්ජානානං තෙසං තත් චක්ඛායතනං නුප්පජ්ජති. නො ච තෙසං තත් ධම්මායතනං නුප්පජ්ජයිති, පඤ්චොකාරෙ පරිනිබ්බානානාං අරූපෙ පච්ඡිමභවිකානං තෙසං තත් චක්ඛායතනඤ්ච නුප්පජ්ජති, ධම්මායතනඤ්ච නුප්පජ්ජයිති.

යස්ස වා පන යත් ධම්මායතනං නුප්පජ්ජයිති තස්ස තත් චක්ඛායතනං නුප්පජ්ජයිති: පච්ඡිමභවිකානං පඤ්චොකාරං උපපජ්ජානානං තෙසං තත් ධම්මායතනං නුප්පජ්ජයිති, නො ච තෙසං තත් චක්ඛායතනං නුප්පජ්ජති, පඤ්චොකාරෙ පරිනිබ්බානානාං අරූපෙ පච්ඡිමභවිකානං තෙසං තත් ධම්මායතනඤ්ච නුප්පජ්ජයිති, චක්ඛායතනඤ්ච නුප්පජ්ජති. (චක්ඛායතනමූලකං)

184. යමකුට යම් තැනෙක වක්ඛායතනය නූපදී නම් ඔහුට එහි රූපායතනය නූපදින්නේ ද යත්: පඤ්චොකාරයෙන් ව්‍යුහ වන්නාවූනට ද ඇස් නැති ව කාමාවචරයෙහි උපදනවුනට ද අසංඤාසන්ධියකට දැයි ඔවුනට එහි වක්ඛායතනය නූපදී, ඔවුනට එහි රූපායතනය නො ද නූපදින්නේ ය. පඤ්චොකාරයෙහි පිරිනිවේන වුනට ද අරූපයනට දැයි ඔවුනට එහි වක්ඛායතනය ද නූපදී, රූපායතනය ද නූපදින්නේ යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක රූපායතනය නූපදින්නේ නම් ඔහුට එහි වක්ඛායතනය නූපදී ද යත්: පඤ්චොකාරයෙහි පශ්චිම භවික ව උපදනා ඔවුනට එහි රූපායතනය නූපදින්නේ ය, ඔවුනට එහි වක්ඛායතනය නො ද නූපදී. පඤ්චොකාරයෙහි පිරිනිවේන වුනට ද අරූපයනට දැයි ඔවුනට එහි රූපායතනය ද නූපදින්නේ ය, වක්ඛායතනය ද නූපදී.

185. යමකුට යම් තැනෙක වක්ඛායතනය නූපදී නම් ඔහුට එහි මනායතනය නූපදින්නේ ද යත්: පඤ්චොකාරයෙන් ව්‍යුහ වන්නාවූනට ද ඇස් නැති ව කාමාවචරයෙහි උපදනවුනට ද අරූපයනට දැයි ඔවුනට එහි වක්ඛායතනය නූපදී, ඔවුනට එහි මනායතනය නො ද නූපදින්නේ ය. පඤ්චොකාරයෙහි පිරිනිවේන වුනට ද අරූපයෙහි පශ්චිමභවිකයනට ද අසංඤාසන්ධියකට දැයි ඔවුනට එහි වක්ඛායතනය ද නූපදී, මනායතනය ද නූපදින්නේ යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක මනායතනය නූපදින්නේ නම් ඔහුට එහි වක්ඛායතනය නූපදී ද යත්: පඤ්චොකාරයෙහි පශ්චිම භවික ව උපදනා වූ ඔවුනට එහි මනායතනය නූපදින්නේ ය, ඔවුනට එහි වක්ඛායතනය නො ද නූපදී. පඤ්චොකාරයෙහි පිරිනිවේන වුනට ද අරූපයෙහි පශ්චිමභවිකයනට ද අසංඤාසන්ධියකට දැයි ඔවුනට එහි මනායතනය ද නූපදින්නේ ය, වක්ඛායතනය ද නූපදී.

186. යමකුට යම් තැනෙක වක්ඛායතනය නූපදී නම් ඔහුට එහි ධම්මායතනය නූපදින්නේ ද යත්: ව්‍යුහ වන්නා වූ සියල්ලනට ද ඇස් නැති ව උපදනවුනට දැයි ඔවුනට එහි වක්ඛායතනය නූපදී, ඔවුනට එහි ධම්මායතනය නො ද නූපදින්නේ ය. පඤ්චොකාරයෙහි පිරිනිවේනවුනට ද අරූපයෙහි පශ්චිමභවිකයනට දැයි ඔවුනට එහි වක්ඛායතනය ද නූපදී, ධම්මායතනය ද නූපදින්නේ යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක ධම්මායතනය නූපදින්නේ නම් ඔහුට එහි වක්ඛායතනය නූපදී ද යත්: පඤ්චොකාරයෙහි පශ්චිම භවික ව උපදනා වූ ඔවුනට එහි ධම්මායතනය නූපදින්නේ ය, ඔවුනට එහි වක්ඛායතනය නො ද නූපදී. පඤ්චොකාරයෙහි පිරිනිවේනවුනට ද අරූපයෙහි පශ්චිමභවිකයනට දැයි ඔවුනට එහි ධම්මායතනය ද නූපදින්නේ ය, වක්ඛායතනය ද නූපදී. (වක්ඛායතනමූලක යි)

187. යසං යත් සානායතනං නුප්පජ්ජති තස්ස තත් රූපායතනං නුප්පජ්ජසීතිති: කාමාවචරා වචනානාං, අසානකානං කාමාවචරං උපපජ්ජනානං රූපාවචරානං තෙසං තත් සානායතනං නුප්පජ්ජති, නො ච තෙසං තත් රූපායතනං නුප්පජ්ජසීති. කාමාවචරෙ පරිනිබ්බන්නානං රූපාවචරෙ පච්ඡිමභවිකානං අරූපානං තෙසං තත් සානායතනං නුප්පජ්ජති, රූපායතනං නුප්පජ්ජසීති.

යසං වා පන යත් රූපායතනං නුප්පජ්ජසීති තස්ස තත් සානායතනං නුප්පජ්ජතිති: පච්ඡිමභවිකානං කාමාවචරං උපපජ්ජනානං තෙසං තත් රූපායතනං නුප්පජ්ජසීති, නො ච තෙසං තත් සානායතනං නුප්පජ්ජති, කාමාවචරෙ පරිනිබ්බන්නානං රූපාවචරෙ පච්ඡිමභවිකානං අරූපානං තෙසං තත් රූපායතනං නුප්පජ්ජසීති, සානායතනං නුප්පජ්ජති.

188. යසං යත් සානායතනං නුප්පජ්ජති තස්ස තත් මනායතනං නුප්පජ්ජසීතිති: කාමාවචරා වචනානාං, අසානකානං කාමාවචරං උපපජ්ජනානං රූපාවචරානං අරූපාවචරානං තෙසං තත් සානායතනං නුප්පජ්ජති, නො ච තෙසං තත් මනායතනං නුප්පජ්ජසීති. කාමාවචරෙ පරිනිබ්බන්නානං රූපාවචරෙ අරූපාවචරෙ පච්ඡිමභවිකානං අසංකෘද්ධසත්තානං තෙසං තත් සානායතනං නුප්පජ්ජති, මනායතනං නුප්පජ්ජසීති.

යසං වා පන යත් මනායතනං නුප්පජ්ජසීති තස්ස තත් සානායතනං නුප්පජ්ජසීතිති: පච්ඡිමභවිකානං කාමාවචරං උපපජ්ජනානං තෙසං තත් මනායතනං නුප්පජ්ජසීති, නො ච තෙසං තත් සානායතනං නුප්පජ්ජති. කාමාවචරෙ පරිනිබ්බන්නානං රූපාවචරෙ අරූපාවචරෙ පච්ඡිමභවිකානං අසංකෘද්ධසත්තානං තෙසං තත් මනායතනං නුප්පජ්ජසීති, සානායතනං නුප්පජ්ජති.

189. යසං යත් සානායතනං නුප්පජ්ජති තස්ස තත් ධම්මායතනං නුප්පජ්ජසීතිති: සංකේයං වචනානාං, අසානකානං උපපජ්ජනානං තෙසං තත් සානායතනං නුප්පජ්ජති, නො ච තෙසං තත් ධම්මායතනං නුප්පජ්ජසීති. කාමාවචරෙ පරිනිබ්බන්නානං රූපාවචරෙ අරූපාවචරෙ පච්ඡිමභවිකානං තෙසං තත් සානායතනං නුප්පජ්ජති, ධම්මායතනං නුප්පජ්ජසීති.

187. යමකුට යම් තැනෙක ඝාතායතනය නූපදී නම් ඔහුට එහි රූපායතනය නූපදින්නේ ද යත්: කාමාවචරයෙන් ව්‍යුත වන්නාවුනට ද නැහැ නැති ව කාමාවචරයෙහි උපදනවුනට ද රූපාවචරයනට දැයි ඔවුනට එහි ඝාතායතනය නූපදී, ඔවුනට එහි රූපායතනය නො ද නූපදින්නේ ය. කාමාවචරයෙහි පිරිනිවෙනවුනට ද රූපාවචරයෙහි පශ්චිමභවිකයනට ද අරූපයනට දැයි ඔවුනට එහි ඝාතායතනය ද නූපදී, රූපායතනය ද නූපදින්නේ යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක රූපායතනය නූපදින්නේ නම් ඔහුට එහි ඝාතායතනය නූපදී ද යත්: පශ්චිමභවික ව කාමාවචරයෙහි උපදනා වූ ඔවුනට එහි රූපායතනය නූපදින්නේ ය, ඔවුනට එහි ඝාතායතනය නොද නූපදී. කාමාවචරයෙහි පිරිනිවෙනවුනට ද රූපාවචරයෙහි පශ්චිමභවිකයනට ද අරූපයනට දැයි ඔවුනට එහි රූපායතනය නූපදින්නේ ය, ඝාතායතනය ද නූපදී.

188. යමකුට යම් තැනෙක ඝාතායතනය නූපදී නම් ඔහුට එහි මනායතනය නූපදින්නේ ද යත්: කාමාවචරයෙන් ව්‍යුත වන්නාවුනට ද නැහැ නැති ව කාමාවචරයෙහි උපදනවුනට ද රූපාවචරයනට ද අරූපාවචරයනට දැයි ඔවුනට එහි ඝාතායතනය නූපදී, ඔවුනට එහි මනායතනය නො ද නූපදින්නේ ය. කාමාවචරයෙහි පිරිනිවෙනවුනට ද රූපාවචරයෙහි හා අරූපාවචරයෙහි පශ්චිමභවිකයනට ද අසංඥාසන්ධියනට දැයි ඔවුනට එහි ඝාතායතනය ද නූපදී, මනායතනය ද නූපදින්නේ යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක මනායතනය නූපදින්නේ නම් ඔහුට එහි ඝාතායතනය නූපදී ද යත්: කාමාවචරයෙහි පශ්චිමභවික ව උපදනා වූ ඔවුනට එහි මනායතනය නූපදින්නේ ය, ඔවුනට එහි ඝාතායතනය නො ද නූපදී. කාමාවචරයෙහි පිරිනිවෙනවුනට ද රූපාවචරයෙහි හා අරූපාවචරයෙහි පශ්චිමභවිකයනට ද අසංඥාසන්ධියනට දැයි ඔවුනට එහි මනායතනය ද නූපදින්නේ ය, ඝාතායතනය ද නූපදී.

189. යමකුට යම් තැනෙක ඝාතායතනය නූපදී නම් ඔහුට එහි ධම්මායතනය නූපදින්නේ ද යත්: ව්‍යුත වන්නා වූ සියල්ලනට ද නැහැ නැති ව උපදනවුනට දැයි ඔවුනට එහි ඝාතායතනය නූපදී, ඔවුනට එහි ධම්මායතනය නො ද නූපදින්නේ ය. කාමාවචරයෙහි පිරිනිවෙනවුනට ද රූපාවචරයෙහි හා අරූපාවචරයෙහි පශ්චිමභවිකයනට දැයි ඔවුනට එහි ඝාතායතනය ද නූපදී. ධම්මායතනය ද නූපදින්නේ යි.

යස්ස වා පන යත් ධම්මායතනං නුප්පජ්ඣති තස්ස තත් සානායතනං නුප්පජ්ඣති: පඤ්ඤාමහවිකානං කාමාවචරං උපපජ්ජනානං තෙසං තත් ධම්මායතනං නුප්පජ්ඣසීති, නො ච තෙසං තත් සානායතනං නුප්පජ්ඣති. කාමාවචරෙ පරිනිබ්බන්තානං රූපාවචරෙ අරූපාවචරෙ පඤ්ඤාමහවිකානං තෙසං තත් ධම්මායතනනඤ්ඤි නුප්පජ්ඣති, සානායතනනඤ්ඤි නුප්පජ්ඣති. (සානායතනමූලකං)

190. යස්ස යත් රූපායතනං නුප්පජ්ඣති තස්ස තත් මනායතනං නුප්පජ්ඣසීති: පඤ්ඤාවොකාරා චචන්තානං, අරූපානං තෙසං තත් රූපායතනං නුප්පජ්ඣති, නො ච තෙසං තත් මනායතනං නුප්පජ්ඣසීති. පඤ්ඤාවොකාරෙ පරිනිබ්බන්තානං අරූපෙ පඤ්ඤාමහවිකානං අසංඝඤ්ඤාසත්තා චචන්තානං තෙසං තත් රූපායතනනඤ්ඤි නුප්පජ්ඣති, මනායතනනඤ්ඤි නුප්පජ්ඣසීති.

යස්ස වා පන යත් මනායතනං නුප්පජ්ඣසීති තස්ස තත් රූපායතනං නුප්පජ්ඣති: පඤ්ඤාමහවිකානං පඤ්ඤාවොකාරං උපපජ්ජනානං අසංඝඤ්ඤාසත්තං උපපජ්ජනානං තෙසං තත් මනායතනං නුප්පජ්ඣසීති, නො ච තෙසං තත් රූපායතනං නුප්පජ්ඣති. පඤ්ඤාවොකාරෙ පරිනිබ්බන්තානං අරූපෙ පඤ්ඤාමහවිකානං අසංඝඤ්ඤාසත්තං චචන්තානං තෙසං තත් මනායතනනඤ්ඤි නුප්පජ්ඣසීති, රූපායතනනඤ්ඤි නුප්පජ්ඣති.

191. යස්ස යත් රූපායතනං නුප්පජ්ඣති තස්ස තත් ධම්මායතනං නුප්පජ්ඣසීති: සබ්බෙසං චචන්තානං, අරූපානං¹ උපපජ්ජනානං තෙසං තත් රූපායතනං නුප්පජ්ඣති, නො ච තෙසං තත් ධම්මායතනං නුප්පජ්ඣසීති. පඤ්ඤාවොකාරෙ පරිනිබ්බන්තානං අරූපෙ පඤ්ඤාමහවිකානං තෙසං තත් රූපායතනනඤ්ඤි නුප්පජ්ඣති, ධම්මායතනනඤ්ඤි නුප්පජ්ඣසීති.

යස්ස වා පන යත් ධම්මායතනං නුප්පජ්ඣසීති තස්ස තත් රූපායතනං නුප්පජ්ඣති: පඤ්ඤාමහවිකානං පඤ්ඤාවොකාරං උපපජ්ජනානං තෙසං තත් ධම්මායතනං නුප්පජ්ඣසීති, නො ච තෙසං තත් රූපායතනං නුප්පජ්ඣති. පඤ්ඤාවොකාරෙ පරිනිබ්බන්තානං අරූපෙ පඤ්ඤාමහවිකානං තෙසං තත් ධම්මායතනනඤ්ඤි නුප්පජ්ඣසීති, රූපායතනනඤ්ඤි නුප්පජ්ඣති. (රූපායතනමූලකං)

1. අරූපකානං - මජ්ඣං.

තවද යමකුට යම් තැනෙක ධම්මායතනය නූපදින්නේ නම් ඔහුට එහි ඝානායතනය නූපදී ද යත්: කාමාවචරයෙහි පශ්චිම-භවික ව උපදනා වූ ඔවුනට එහි ධම්මායතනය නූපදින්නේ ය, ඔවුනට එහි ඝානායතනය නො ද නූපදී. කාමාවචරයෙහි පිරි-නිවෙනවුනට ද රූපාවචරයෙහි හා අරූපාවචරයෙහි පශ්චිමභවික-යනට දැයි ඔවුනට එහි ධම්මායතනය ද නූපදින්නේ ය. ඝානා-යතනය ද නූපදී. (ඝානායතනමූලක යි)

190. යමකුට යම් තැනෙක රූපායතනය නූපදී නම් ඔහුට එහි මනායතනය නූපදින්නේ ද යත්: පඤ්චොකාරයෙන් ව්‍යුත්ත වන්නවුනට ද අරූපයනට දැයි ඔවුනට එහි රූපායතනය නූපදී, ඔවුනට එහි මනායතනය නො ද නූපදින්නේ ය. පඤ්චොකාර-යෙහි පිරිනිවෙනවුනට ද අරූපයෙහි පශ්චිමභවිකයනට ද අසංඤ-සකයෙන් ව්‍යුත්ත වන්නවුනට දැයි ඔවුනට එහි රූපායතනය ද නූපදී, මනායතනය ද නූපදින්නේ යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක මනායතනය නූපදින්නේ නම් ඔහුට එහි රූපායතනය නූපදී ද යත්: පඤ්චොකාරයෙහි පශ්චිම-භවික ව උපදනවුනට ද අසංඤ්‍යකයෙහි උපදනවුනට දැයි ඔවුනට එහි මනායතනය නූපදින්නේ ය, ඔවුනට එහි රූපායතනය නො ද නූපදී. පඤ්චොකාරයෙහි පිරිනිවෙනවුනට ද අරූපයෙහි පශ්-චිමභවිකයනට ද අසංඤ්‍යකයෙන් ව්‍යුත්ත වන්නවුනට දැයි ඔවුනට එහි මනායතනය ද නූපදින්නේ ය. රූපායතනය ද නූපදී.

191. යමකුට යම් තැනෙක රූපායතනය නූපදී නම් ඔහුට එහි ධම්මායතනය නූපදින්නේ ද යත්: ව්‍යුත්ත වන්නා වූ සියල්ල-නට ද අරූපයෙහි උපදනවුනට දැයි ඔවුනට එහි රූපායතනය නූපදී, ඔවුනට එහි ධම්මායතනය නො ද නූපදින්නේ ය. පඤ්ච-චොකාරයෙහි පිරිනිවෙනවුනට ද අරූපයෙහි පශ්චිමභවිකයනට දැයි ඔවුනට එහි රූපායතනය ද නූපදී, ධම්මායතනය ද නූපදින්නේ යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක ධම්මායතනය නූපදින්නේ නම් ඔහුට එහි රූපායතනය නූපදී ද යත්: පඤ්චොකාරයෙහි පශ්චිම-භවික ව උපදනා වූ ඔවුනට එහි ධම්මායතනය නූපදින්නේ ය, ඔවුනට එහි රූපායතනය නො ද නූපදී. පඤ්චොකාරයෙහි පිරි-නිවෙනවුනට ද අරූපයෙහි පශ්චිමභවිකයනට දැයි ඔවුනට එහි ධම්මායතනය ද නූපදින්නේ ය, රූපායතනය ද නූපදී. (රූපායතන-මූලක යි)

192. යස්ස යත් මනායතනං නුප්පජ්ජති තස්ස තත් ධම්මායතනං නුප්පජ්ජස්සති: සබ්බෙසං චචනනානං, අවික්ඛකානං උපපජ්ජනානං තෙසං තත් මනායතනං නුප්පජ්ජති, නො ච තෙසං තත් ධම්මායතනං නුප්පජ්ජස්සති. පරිනිබ්බනානං තෙසං තත් මනායතනං නුප්පජ්ජති, ධම්මායතනං නුප්පජ්ජස්සති.

යස්ස වා පන යත් ධම්මායතනං නුප්පජ්ජස්සති තස්ස තත් මනායතනං නුප්පජ්ජති: පච්ඡිමභවිකානං උපපජ්ජනානං තෙසං තත් ධම්මායතනං නුප්පජ්ජස්සති, නො ච තෙසං තත් මනායතනං නුප්පජ්ජති. පරිනිබ්බනානං තෙසං තත් ධම්මායතනං නුප්පජ්ජස්සති, මනායතනං නුප්පජ්ජති. (මනායතනමූලකං. පච්චිකපුනාලොකාස)

පච්චුප්පනනානාගතවාරො.

193. යස්ස චක්ඛායතනං උප්පජ්ජත් තස්ස සොනායතනං උප්පජ්ජස්සති: පච්ඡිමභවිකානං, යෙ ච අරූපං උපපජ්ජන්තා පරිනිබ්බාසිස්සන්ති තෙසං. චක්ඛායතනං උප්පජ්ජත්, නො ච තෙසං සොනායතනං උප්පජ්ජස්සති. ඉතරෙසං තෙසං චක්ඛායතනං උප්පජ්ජත්, සොනායතනං නුප්පජ්ජස්සති.

යස්ස වා පන සොනායතනං උප්පජ්ජස්සති තස්ස චක්ඛායතනං උප්පජ්ජන්තා: ආමනනා.

194. යස්ස චක්ඛායතනං උප්පජ්ජත් තස්ස සානායතනං උප්පජ්ජස්සති: පච්ඡිමභවිකානං, යෙ ච රූපාවචරං අරූපාවචරං උපපජ්ජන්තා පරිනිබ්බාසිස්සන්ති, තෙසං චක්ඛායතනං උප්පජ්ජත්, නො ච තෙසං සානායතනං උප්පජ්ජස්සති. ඉතරෙසං තෙසං චක්ඛායතනං උප්පජ්ජත්, සානායතනං නුප්පජ්ජස්සති.

යස්ස වා පන -පෙ- උප්පජ්ජන්තා: ආමනනා.

195. යස්ස චක්ඛායතනං උප්පජ්ජත් තස්ස රූපායතනං උප්පජ්ජස්සති: පච්ඡිමභවිකානං, යෙ ච අරූපං උපපජ්ජන්තා පරිනිබ්බාසිස්සන්ති තෙසං, චක්ඛායතනං උප්පජ්ජත්, නො ච තෙසං රූපායතනං උප්පජ්ජස්සති. ඉතරෙසං තෙසං චක්ඛායතනං උප්පජ්ජත්, රූපායතනං නුප්පජ්ජස්සති.

යස්ස වා පන -පෙ- උප්පජ්ජන්තා: ආමනනා.

192. යමකුට යම් තැනෙක මනායතනය නූපදී නම් ඔහුට එහි ධම්මායතනය නූපදින්නේ ද යත්: ව්‍යුත වන්නා වූ සියල්ල-නට ද සිත් නැති ව උපදනවුනට දැයි ඔවුනට එහි මනායතනය නූපදී, ඔවුනට එහි ධම්මායතනය නො ද නූපදින්නේ ය. පිරි-නිවෙන්නා වූ ඔවුනට එහි මනායතනය ද නූපදී, ධම්මායතනය ද නූපදින්නේ යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක ධම්මායතනය නූපදින්නේ නම් ඔහුට එහි මනායතනය නූපදී ද යත්: පශ්චිමභවික ව උපදනා වූ ඔවුනට එහි ධම්මායතනය නූපදින්නේ ය, ඔවුනට එහි මනා-යතනය නො ද නූපදී. පිරිනිවෙන්නා වූ ඔවුනට එහි ධම්මායතනය ද නූපදින්නේ ය, මනායතනය ද නූපදී. (මනායතනමූලක යි. ප්‍රත්‍යානික පුද්ගලාචකාශ යි)

ප්‍රත්‍යුත්පන්නානාගතවාර යි.

193. යමකුට චක්ඛායතනය උපන්නේ නම් ඔහුට සොකා-යතනය උපදින්නේ ද යත්: පශ්චිමභවිකයනට ද යම් ද කෙනෙක් අරූපයෙහි ඉපිද පිරිනිවෙන්නාහු නම් ඔවුනට ද චක්ඛායතනය උපන්නේ ය, ඔවුනට සොකායතනය නො ද උපදින්නේ ය. සෙසු ඔවුනට චක්ඛායතනය ද උපන්නේ ය, සොකායතනය ද උපදින්නේ යි.

තවද යමකුට සොකායතනය උපදින්නේ නම් ඔහුට චක්ඛා-යතනය උපන්නේ ද යත්: එසේ යි.

194. යමකුට චක්ඛායතනය උපන්නේ නම් ඔහුට සානායතනය උපදින්නේ ද යත්: පශ්චිමභවිකයනට ද යම් ද කෙනෙක් රූපා-වචරයෙහි හා අරූපාවචරයෙහි ඉපිද පිරිනිවෙන්නාහු නම් ඔවුනට ද චක්ඛායතනය උපන්නේ ය, ඔවුනට සානායතනය නො ද උප-දින්නේ ය. සෙසු ඔවුනට චක්ඛායතනය ද උපන්නේ ය, සානා-යතනය ද උපදින්නේ යි.

තවද යමකුට...උපන්නේ ද යත්: එසේ යි.

195. යමකුට චක්ඛායතනය උපන්නේ නම් ඔහුට රූපායතනය උපදින්නේ ද යත්: පශ්චිමභවිකයනට ද යම් ද කෙනෙක් අරූප-යෙහි ඉපිද පිරිනිවෙන්නාහු නම් ඔවුනට ද චක්ඛායතනය උපන්-නේ ය, ඔවුනට රූපායතනය නො ද උපදින්නේ ය. සෙසු ඔවුනට චක්ඛායතනය ද උපන්නේ ය, රූපායතනය ද උපදින්නේ යි,

තවද යමකුට...උපන්නේ ද යත්: එසේ යි.

196. යස්ස චක්ඛායතනං උපපජ්ඣිතං තස්ස මනායතනං -පෙ-
ධම්මායතනං උපපජ්ඣස්සිති: පච්ඡිමභවිකානං තෙසං චක්ඛායතනං
උපපජ්ඣිතං නො ච තෙසං ධම්මායතනං උපපජ්ඣස්සිති. ඉතරෙසං
තෙසං චක්ඛායතනානං උපපජ්ඣිතං, ධම්මායතනානං උපපජ්ඣස්සිති.

යස්ස චා පන -පෙ- උපපජ්ඣාති: ආමනනා. (චක්ඛායතනමූලකං)

197. යස්ස ඝානායතනං උපපජ්ඣිතං තස්ස රූපායතනං උප-
පජ්ඣස්සිති: පච්ඡිමභවිකානං, යෙ ච අරූපං උපපජ්ඣිතා පරිනිබ්බා-
ධිස්සන්ති තෙසං ඝානායතනං උපපජ්ඣිතං, නො ච තෙසං රූපා-
යතනං උපපජ්ඣස්සිති. ඉතරෙසං තෙසං ඝානායතනානං උපපජ්ඣිතං,
රූපායතනානං උපපජ්ඣස්සිති.

යස්ස චා පන -පෙ- උපපජ්ඣාති: ආමනනා.

198. යස්ස ඝානායතනං උපපජ්ඣිතං තස්ස මනායතනං -පෙ-
ධම්මායතනං උපපජ්ඣස්සිති: පච්ඡිමභවිකානං තෙසං ඝානායතනං
උපපජ්ඣිතං, නො ච තෙසං ධම්මායතනං උපපජ්ඣස්සිති. ඉතරෙසං
තෙසං ඝානායතනානං උපපජ්ඣිතං, ධම්මායතනානං උපපජ්ඣස්සිති.

යස්ස චා පන ධම්මායතනං -පෙ- උපපජ්ඣාති: ආමනනා.

199. යස්ස රූපායතනං උපපජ්ඣිතං තස්ස මනායතනං -පෙ-
ධම්මායතනං උපපජ්ඣස්සිති: පච්ඡිමභවිකානං තෙසං රූපායතනං
උපපජ්ඣිතං, නො ච තෙසං ධම්මායතනං උපපජ්ඣස්සිති. ඉතරෙසං
තෙසං රූපායතනානං උපපජ්ඣිතං, ධම්මායතනානං උපපජ්ඣස්සිති.

යස්ස චා පන -පෙ- උපපජ්ඣාති: ආමනනා.

200. යස්ස මනායතනං උපපජ්ඣිතං තස්ස ධම්මායතනං උප-
පජ්ඣස්සිති: පච්ඡිමභවිකානං තෙසං මනායතනං උපපජ්ඣිතං, නො
ච තෙසං ධම්මායතනං උපපජ්ඣස්සිති. ඉතරෙසං තෙසං මනායතනානං
උපපජ්ඣිතං, ධම්මායතනානං උපපජ්ඣස්සිති.

යස්ස චා පන ධම්මායතනං උපපජ්ඣස්සිති තස්ස මනායතනං
උපපජ්ඣාති: ආමනනා. (අනුලොම පුග්ගල)

201. යත් චක්ඛායතනං උපපජ්ඣිතං -පෙ- (අනුලොමභිකාස)

196. යමකුට චක්ඛායතනය උපන්නේ නම් ඔහුට මනායතනය ... ධම්මායතනය උපදින්නේ ද යත් : පශ්චිමභවික වූ ඔවුනට චක්ඛායතනය උපන්නේ ය, ඔවුනට ධම්මායතනය නො ද උපදින්නේ ය. සෙසු ඔවුනට චක්ඛායතනය ද උපන්නේ ය, ධම්මායතනය ද උපදින්නේ යි.

තවද යමකුට ... උපන්නේ ද යත් : එසේ යි. (චක්ඛායතන මූලක යි.)

197. යමකුට ඝානායතනය උපන්නේ නම් ඔහුට රූපායතනය උපදින්නේ ද යත් : පශ්චිමභවිකයනට ද යම් ද කෙනෙක් අරූප-යෙහි ඉපිද පිරිනිවෙන්නාහු නම් ඔවුනට ද ඝානායතනය උපන්නේ ය. ඔවුනට රූපායතනය නො ද උපදින්නේ ය. සෙසු ඔවුනට ඝානායතනය ද උපන්නේ ය, රූපායතනය ද උපදින්නේ යි.

තවද යමකුට...උපන්නේ ද යත් : එසේ යි.

198. යමකුට ඝානායතනය උපන්නේ නම් ඔහුට මනායතනය ... ධම්මායතනය උපදින්නේ ද යත් : පශ්චිමභවික වූ ඔවුනට ඝානායතනය උපන්නේ ය, ඔවුනට ධම්මායතනය නො ද උපදින්නේ ය. සෙසු ඔවුනට ඝානායතනය ද උපන්නේ ය, ධම්මායතනය ද උපදින්නේ යි.

තවද යමකුට ධම්මායතනය.....උපන්නේ ද යත් : එසේ යි.

199. යමකුට රූපායතනය උපන්නේ නම් ඔහුට මනායතනය ... ධම්මායතනය උපදින්නේ ද යත් : පශ්චිමභවික වූ ඔවුනට රූපායතනය උපන්නේ ය, ඔවුනට ධම්මායතනය නො ද උපදින්නේ ය. සෙසු ඔවුනට රූපායතනය ද උපන්නේ ය, ධම්මායතනය ද උපදින්නේ යි.

තවද යමකුට...උපන්නේ ද යත් : එසේ යි.

200. යමකුට මනායතනය උපන්නේ නම් ඔහුට ධම්මායතනය උපදින්නේ ද යත් : පශ්චිමභවික වූ ඔවුනට මනායතනය උපන්නේ ය, ඔවුනට ධම්මායතනය නො ද උපදින්නේ ය. සෙසු ඔවුනට මනායතනය ද උපදින්නේ ය, ධම්මායතනය ද උපදින්නේ යි.

තවද යමකුට ධම්මායතනය උපදින්නේ නම් ඔහුට මනායතනය උපන්නේ ද යත් : එසේ යි. (අනුලොම පුද්ගල යි)

201. යම් තැනෙක චක්ඛායතනය උපන්නේ නම්... (අනුලොමාවකාශ යි)

202. යස්ස යත් චක්ඛායතනං උපපජ්ජිත් තස්ස තත් සොතායතනං උපපජ්ජිස්සිති: පඤ්චවොකාරෙ පච්ඡිමභවිකානං තෙසං තත් චක්ඛායතනං උපපජ්ජිත්, නො ච තෙසං තත් සොතායතනං උපපජ්ජිස්සිති. ඉතරෙසං පඤ්චවොකාරානං තෙසං තත් චක්ඛායතනඤ්ච උපපජ්ජිත්, සොතායතනඤ්ච උපපජ්ජිස්සිති.

යස්ස වා පන යත් සොතායතනං උපපජ්ජිස්සිති තස්ස තත් චක්ඛායතනං උපපජ්ජිත්තාති: අමනා.

203. යස්ස යත් චක්ඛායතනං උපපජ්ජිත් තස්ස තත් ඝානායතනං උපපජ්ජිස්සිති: කාමාවචරෙ පච්ඡිමභවිකානං, රූපාවචරානං තෙසං තත් චක්ඛායතනං උපපජ්ජිත්, නො ච තෙසං තත් ඝානායතනං උපපජ්ජිස්සිති. ඉතරෙසං කාමාවචරානං තෙසං තත් චක්ඛායතනඤ්ච උපපජ්ජිත්, ඝානායතනඤ්ච උපපජ්ජිස්සිති.

යස්ස වා පන යත් -පෙ- උපපජ්ජිත්තාති: අමනා.

204. යස්ස යත් චක්ඛායතනං උපපජ්ජිත් තස්ස තත් රූපායතනං උපපජ්ජිස්සිති: පඤ්චවොකාරෙ පච්ඡිමභවිකානං තෙසං තත් චක්ඛායතනං උපපජ්ජිත්, නො ච තෙසං තත් රූපායතනං උපපජ්ජිස්සිති. ඉතරෙසං පඤ්චවොකාරානං තෙසං තත් චක්ඛායතනඤ්ච උපපජ්ජිත්, රූපායතනඤ්ච උපපජ්ජිස්සිති.

යස්ස වා පන යත් රූපායතනං උපපජ්ජිස්සිති, තස්ස තත් චක්ඛායතනං උපපජ්ජිත්තාති: අසංඝස්සන්තානං තෙසං තත් රූපායතනං උපපජ්ජිස්සිති, නො ච තෙසං තත් චක්ඛායතනං උපපජ්ජිත්. පඤ්චවොකාරානං තෙසං තත් රූපායතනඤ්ච උපපජ්ජිස්සිති, චක්ඛායතනඤ්ච උපපජ්ජිත්.

205. යස්ස යත් චක්ඛායතනං උපපජ්ජිත් තස්ස තත් මනායතනං උපපජ්ජිස්සිති: පඤ්චවොකාරෙ පච්ඡිමභවිකානං තෙසං තත් චක්ඛායතනං උපපජ්ජිත්, නො ච තෙසං තත් මනායතනං උපපජ්ජිස්සිති. ඉතරෙසං පඤ්චවොකාරානං තෙසං තත් චක්ඛායතනඤ්ච උපපජ්ජිත්, මනායතනඤ්ච උපපජ්ජිස්සිති.

යස්ස වා පන යත් මනායතනං උපපජ්ජිස්සිති තස්ස තත් චක්ඛායතනං උපපජ්ජිත්තාති: අරූපානං තෙසං තත් මනායතනං උපපජ්ජිස්සිති, නො ච තෙසං තත් චක්ඛායතනං උපපජ්ජිත්. පඤ්චවොකාරානං තෙසං තත් මනායතනඤ්ච උපපජ්ජිස්සිති, චක්ඛායතනඤ්ච උපපජ්ජිත්.

202. යමකුට යම් තැනෙක වක්ඛායතනය උපන්නේ නම් ඔහුට එහි සොත්තායතනය උපදින්නේ ද යත්: පඤ්චවොකාරයෙහි පශ්චිමභවික වූ ඔවුනට එහි වක්ඛායතනය උපන්නේ ය, ඔවුනට එහි සොත්තායතනය නො ද උපදින්නේ ය. පඤ්චවොකාර වූ සෙසු ඔවුනට එහි වක්ඛායතනය ද උපන්නේ ය, සොත්තායතනය ද උපදින්නේ යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක සොත්තායතනය උපදින්නේ නම් ඔහුට එහි වක්ඛායතනය උපන්නේ ද යත්: එසේ යි.

203. යමකුට යම් තැනෙක වක්ඛායතනය උපන්නේ නම් ඔහුට එහි සාත්තායතනය උපදින්නේ ද යත්: කාමාවචරයෙහි පශ්චිමභවිකයනට ද රූපාවචරයනට ද යි ඔවුනට එහි වක්ඛායතනය උපන්නේ ය, ඔවුනට එහි සාත්තායතනය නො ද උපන්නේ ය. කාමාවචර වූ සෙසු ඔවුනට එහි වක්ඛායතනය ද උපන්නේ ය, සාත්තායතනය ද උපදින්නේ යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක...උපන්නේ ද යත්: එසේ යි.

204. යමකුට යම් තැනෙක වක්ඛායතනය උපන්නේ නම් ඔහුට එහි රූපායතනය උපදින්නේ ද යත්: පඤ්චවොකාරයෙහි පශ්චිමභවික වූ ඔවුනට එහි වක්ඛායතනය උපන්නේ ය, ඔවුනට එහි රූපායතනය නො ද උපදින්නේ ය. පඤ්චවොකාර වූ සෙසු ඔවුනට එහි වක්ඛායතනය ද උපන්නේ ය, රූපායතනය ද උපදින්නේ යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක රූපායතනය උපදින්නේ නම් ඔහුට එහි වක්ඛායතනය උපන්නේ ද යත්: අසංඤ්ඤා වූ ඔවුනට එහි රූපායතනය උපදින්නේ ය, ඔවුනට එහි වක්ඛායතනය නො ද උපන්නේ ය. පඤ්චවොකාර වූ ඔවුනට එහි රූපායතනය ද උපන්නේ ය, වක්ඛායතනය ද උපන්නේ යි.

205. යමකුට යම් තැනෙක වක්ඛායතනය උපන්නේ නම් ඔහුට එහි මනායතනය උපදින්නේ ද යත්: පඤ්චවොකාරයෙහි පශ්චිමභවික වූ ඔවුනට එහි වක්ඛායතනය උපන්නේ ය, ඔවුනට එහි මනායතනය නො ද උපදින්නේ ය. පඤ්චවොකාර වූ සෙසු ඔවුනට එහි වක්ඛායතනය ද උපන්නේ ය, මනායතනය ද උපදින්නේ යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක මනායතනය උපදින්නේ නම් ඔහුට එහි වක්ඛායතනය උපන්නේ ද යත්: අරූප වූ ඔවුනට එහි මනායතනය උපදින්නේ ය, ඔවුනට එහි වක්ඛායතනය නො ද උපන්නේ ය. පඤ්චවොකාර වූ ඔවුනට එහි මනායතනය ද උපන්නේ ය, වක්ඛායතනය ද උපන්නේ යි.

206. යස්ස යත් චක්ඛායතනං උපපජ්ජීත් තස්ස තත් ධම්මායතනං උපපජ්ජීය්සිති: පඤ්චවොකාරෙ පච්ඡුමභවිකානං තෙසං තත් චක්ඛායතනං උපපජ්ජීත්, නො ච තෙසං තත් ධම්මායතනං උපපජ්ජීය්සිති. ඉතරෙසං පඤ්චවොකාරානං තෙසං තත් චක්ඛායතනාක්ඛි උපපජ්ජීත්, ධම්මායතනාක්ඛි උපපජ්ජීය්සිති.

යස්ස වා පන යත් ධම්මායතනං උපපජ්ජීය්සිති තස්ස තත් චක්ඛායතනං උපපජ්ජීය්සිති: අසංකල්පකානං, අරූපානං තෙසං තත් ධම්මායතනං උපපජ්ජීය්සිති, නො ච තෙසං තත් චක්ඛායතනං උපපජ්ජීත්. පඤ්චවොකාරානං තෙසං තත් ධම්මායතනාක්ඛි උපපජ්ජීය්සිති, චක්ඛායතනාක්ඛි උපපජ්ජීත්. (චක්ඛායතනමූලකං)

207. යස්ස යත් ඝානායතනං උපපජ්ජීත් තස්ස තත් රූපායතනං උපපජ්ජීය්සිති: කාමාවචරෙ පච්ඡුමභවිකානං තෙසං තත් ඝානායතනං උපපජ්ජීත්, නො ච තෙසං තත් රූපායතනං උපපජ්ජීය්සිති. ඉතරෙසං කාමාවචරානං තෙසං තත් ඝානායතනාක්ඛි උපපජ්ජීත්, රූපායතනාක්ඛි උපපජ්ජීය්සිති.

යස්ස වා පන යත් රූපායතනං උපපජ්ජීය්සිති තස්ස තත් ඝානායතනං උපපජ්ජීය්සිති: රූපාවචරානං තෙසං තත් රූපායතනං උපපජ්ජීය්සිති, නො ච තෙසං තත් ඝානායතනං උපපජ්ජීත්. කාමාවචරානං තෙසං තත් රූපායතනාක්ඛි උපපජ්ජීය්සිති, ඝානායතනාක්ඛි උපපජ්ජීත්.

208. යස්ස යත් ඝානායතනං උපපජ්ජීත් තස්ස තත් මනායතනං —පෙ— ධම්මායතනං උපපජ්ජීය්සිති: කාමාවචරෙ පච්ඡුමභවිකානං තෙසං තත් ඝානායතනං උපපජ්ජීත්, නො ච තෙසං තත් ධම්මායතනං උපපජ්ජීය්සිති. ඉතරෙසං කාමාවචරානං තෙසං තත් ඝානායතනාක්ඛි උපපජ්ජීත්, ධම්මායතනාක්ඛි උපපජ්ජීය්සිති.

යස්ස වා පන යත් ධම්මායතනං උපපජ්ජීය්සිති තස්ස තත් ඝානායතනං උපපජ්ජීය්සිති: රූපාවචරානං අරූපාවචරානං තෙසං තත් ධම්මායතනං උපපජ්ජීය්සිති, නො ච තෙසං තත් ඝානායතනං උපපජ්ජීත්. කාමාවචරානං තෙසං තත් ධම්මායතනාක්ඛි උපපජ්ජීය්සිති, ඝානායතනාක්ඛි උපපජ්ජීත්. (ඝානායතනමූලකං)

206. යමකුට යම් තැනෙක වක්ඛායතනය උපන්නේ නම් ඔහුට එහි ධම්මායතනය උපදින්නේ ද යත්: පඤ්චොකාරයෙහි පශ්චිමභවික වූ ඔවුනට එහි වක්ඛායතනය උපන්නේ ය, ඔවුනට එහි ධම්මායතනය නො ද උපදින්නේ ය. පඤ්චොකාර වූ සෙසු ඔවුනට එහි වක්ඛායතනය ද උපදින්නේ ය, ධම්මායතනය ද උපදින්නේ යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක ධම්මායතනය උපදින්නේ නම් ඔහුට එහි වක්ඛායතනය උපන්නේ ද යත්: අසංඤ්ඤානිකයනට ද අරුපයනට ද යි ඔවුනට එහි ධම්මායතනය උපදින්නේ ය, ඔවුනට එහි වක්ඛායතනය නො ද උපන්නේ ය. පඤ්චොකාර වූ ඔවුනට එහි ධම්මායතනය ද උපදින්නේ ය, වක්ඛායතනය ද උපන්නේ යි. (වක්ඛායතනමූලක යි)

207. යමකුට යම් තැනෙක ඝානායතනය උපන්නේ නම් ඔහුට එහි රූපායතනය උපදින්නේ ද යත්: කාමාවචරයෙහි පශ්චිමභවික වූ ඔවුනට එහි ඝානායතනය උපන්නේ ය, ඔවුනට රූපායතනය නො ද උපදින්නේ ය. කාමාවචර වූ සෙසු ඔවුනට එහි ඝානායතනය ද උපන්නේ ය, රූපායතනය ද උපදින්නේ යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක රූපායතනය උපදින්නේ නම් ඔහුට එහි ඝානායතනය උපන්නේ ද යත්: රූපාවචර වූ ඔවුනට එහි රූපායතනය උපදින්නේ ය, ඔවුනට එහි ඝානායතනය නො ද උපන්නේ ය. කාමාවචර වූ ඔවුනට එහි රූපායතනය ද උපදින්නේ යි, ඝානායතනය ද උපදින්නේ යි.

208. යමකුට යම් තැනෙක ඝානායතනය උපන්නේ නම් ඔහුට එහි මනායතනය...ධම්මායතනය උපදින්නේ ද යත්: කාමාවචරයෙහි පශ්චිමභවික වූ ඔවුනට එහි ඝානායතනය උපන්නේ ය, ඔවුනට එහි ධම්මායතනය නො ද උපදින්නේ ය. කාමාවචර වූ සෙසු ඔවුනට එහි ඝානායතනය ද උපන්නේ ය, ධම්මායතනය ද උපදින්නේ යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක ධම්මායතනය උපදින්නේ නම් ඔහුට එහි ඝානායතනය උපන්නේ ද යත්: රූපාවචරයනට ද අරුපාවචරයනට ද යි ඔවුනට එහි ධම්මායතනය උපදින්නේ ය, ඔවුනට එහි ඝානායතනය නො ද උපන්නේ ය. කාමාවචර වූ ඔවුනට එහි ධම්මායතනය ද උපදින්නේ ය, ඝානායතනය ද උපන්නේ යි. (ඝානායතනමූලක යි)

209. යසං යත් රූපායතනං උප්පජ්ඣති තෙසං තත් මනා-
යතනං උප්පජ්ඣසීති: පඤ්චොකාරෙ පච්ඡිමභවිකානං අසංකෘ-
සිත්තානං තෙසං තත් රූපායතනං උප්පජ්ඣති, නො ච තෙසං තත්
මනායතනං උප්පජ්ඣසීති. ඉතරෙසං පඤ්චොකාරානං තෙසං තත්
රූපායතනඤ්ච උප්පජ්ඣති, මනායතනඤ්ච උප්පජ්ඣසීති.

යසං වා පන යත් මනායතනං උප්පජ්ඣසීති තස්ස තත්
රූපායතනං උප්පජ්ඣතීති: අරූපානං තෙසං තත් මනායතනං උප්ප-
ජ්ඣසීති, නො ච තෙසං තත් රූපායතනං උප්පජ්ඣති. පඤ්චො-
කාරානං තෙසං තත් මනායතනඤ්ච උප්පජ්ඣසීති, රූපායතනඤ්ච
උප්පජ්ඣති.

210. යසං යත් රූපායතනං උප්පජ්ඣති තස්ස තත් ධම්මා-
යතනං උප්පජ්ඣසීති: පඤ්චොකාරෙ පච්ඡිමභවිකානං තෙසං
තත් රූපායතනං උප්පජ්ඣති, නො ච තෙසං තත් ධම්මායතනං
උප්පජ්ඣසීති. ඉතරෙසං පඤ්චොකාරානං, අසංකෘසිත්තානං තෙසං
තත් රූපායතනඤ්ච උප්පජ්ඣති, ධම්මායතනඤ්ච උප්පජ්ඣසීති.

යසං වා පන යත් ධම්මායතනං උප්පජ්ඣසීති තස්ස තත්
රූපායතනං උප්පජ්ඣතීති: අරූපානං තෙසං තත් ධම්මායතනං
උප්පජ්ඣසීති, නො ච තෙසං තත් රූපායතනං උප්පජ්ඣති. පඤ්ච-
චොකාරානං, අසංකෘසිත්තානං තෙසං තත් ධම්මායතනඤ්ච උප්ප-
ජ්ඣසීති, රූපායතනඤ්ච උප්පජ්ඣති. (රූපායතනමූලකං)

211. යසං යත් මනායතනං උප්පජ්ඣති තස්ස තත් ධම්මා-
යතනං උප්පජ්ඣසීති: පච්ඡිමභවිකානං තෙසං තත් මනායතනං
උප්පජ්ඣති, නො ච තෙසං තත් ධම්මායතනං උප්පජ්ඣසීති. ඉතරෙසං
චතුර්විකාරානං, පඤ්චොකාරානං තෙසං තත් මනායතනඤ්ච උප්ප-
ජ්ඣති, ධම්මායතනඤ්ච උප්පජ්ඣසීති.

යසං වා පන යත් ධම්මායතනං උප්පජ්ඣසීති තස්ස තත්
මනායතනං උප්පජ්ඣතීති: අසංකෘසිත්තානං තෙසං තත් ධම්මා-
යතනං උප්පජ්ඣසීති, නො ච තෙසං තත් මනායතනං උප්පජ්ඣති.
චතුර්විකාරානං, පඤ්චොකාරානං තෙසං තත් ධම්මායතනඤ්ච
උප්පජ්ඣසීති, මනායතනඤ්ච උප්පජ්ඣති. (මනායතනමූලකං.
අනුප්‍රාම පුග්ගලොකාස)

209. යමකුට යම් තැනෙක රූපායතනය උපන්නේ නම් ඔහුට එහි මනායතනය උපදින්නේ ද යත් : පඤ්චොකාරයෙහි පශ්චිමභවිකයනට ද අසංඤ්ජයනට දැයි ඔවුනට එහි රූපායතනය උපන්නේ ය, ඔවුනට එහි මනායතනය නො ද උපදින්නේ ය. පඤ්චොකාර වූ සෙසු ඔවුනට එහි රූපායතනය ද උපන්නේ ය, මනායතනය ද උපදින්නේ යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක මනායතනය උපදින්නේ නම් ඔහුට එහි රූපායතනය උපන්නේ ද යත් : අරූප වූ ඔවුනට එහි මනායතනය උපදින්නේ ය. ඔවුනට එහි රූපායතනය නො ද උපන්නේ ය. පඤ්චොකාර වූ ඔවුනට එහි මනායතනය ද උපදින්නේ ය, රූපායතනය ද උපන්නේ යි.

210. යමකුට යම් තැනෙක රූපායතනය උපන්නේ නම් ඔහුට එහි ධම්මායතනය උපන්නේ ද යත් : පඤ්චොකාරයෙහි පශ්චිමභවික වූ ඔවුනට එහි රූපායතනය උපන්නේ ය, ඔවුනට එහි ධම්මායතනය නො ද උපදින්නේ ය. සෙසු පඤ්චොකාරයනට ද අසංඤ්ජයනට දැයි ඔවුනට එහි රූපායතනය ද උපන්නේ ය, ධම්මායතනය ද උපදින්නේ යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක ධම්මායතනය උපදින්නේ නම් ඔහුට එහි රූපායතනය උපන්නේ ද යත් : අරූප වූ ඔවුනට එහි ධම්මායතනය උපදින්නේ ය, ඔවුනට එහි රූපායතනය නො ද උපන්නේ ය. පඤ්චොකාරයනට ද අසංඤ්ජයනට දැයි ඔවුනට එහි ධම්මායතනය ද උපදින්නේ ය, රූපායතනය ද උපන්නේ යි. (රූපායතනමූලක යි)

211. යමකුට යම් තැනෙක මනායතනය උපන්නේ නම් ඔහුට එහි ධම්මායතනය උපදින්නේ ද යත් : පශ්චිමභවික වූ ඔවුනට එහි මනායතනය උපන්නේ ය, ඔවුනට එහි ධම්මායතනය නො ද උපන්නේ ය. සෙසු චතුරොකාරයනට ද පඤ්චොකාරයනට දැයි ඔවුනට එහි මනායතනය ද උපන්නේ ය, ධම්මායතනය ද උපදින්නේ යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක ධම්මායතනය උපදින්නේ නම් ඔහුට එහි මනායතනය උපන්නේ ද යත් : අසංඤ්ජයන වූ ඔවුනට එහි ධම්මායතනය උපදින්නේ ය, ඔවුනට එහි මනායතනය නො ද උපන්නේ ය. චතුරොකාරයනට ද පඤ්චොකාරයනට දැයි ඔවුනට එහි ධම්මායතනය ද උපදින්නේ ය, මනායතනය ද උපන්නේ යි. (මනායතනමූලක යි අනුලොම පුද්ගලාවකාශ යි)

212. යසං චක්ඛායතනං නුප්පජ්ඣති තස්ස සොනායතනං නුප්පජ්ඣසීති: නත්ථි.

යසං වා පන සොනායතනං නුප්පජ්ඣසීති තස්ස චක්ඛායතනං නුප්පජ්ඣති: උප්පජ්ඣති.

213. යසං චක්ඛායතනං නුප්පජ්ඣති තස්ස ඝානායතනං -පෙ- රූපායනං - මනායනං - ධම්මායතනං නුප්පජ්ඣසීති: නත්ථි.

යසං වා පන ධම්මායතනං නුප්පජ්ඣසීති තස්ස චක්ඛායතනං නුප්පජ්ඣති: උප්පජ්ඣති.

214. යසං ඝානායතනං -පෙ- මනායතනං නුප්පජ්ඣති තස්ස ධම්මායතනං නුප්පජ්ඣසීති: නත්ථි.

යසං වා පන ධම්මායතනං නුප්පජ්ඣසීති තස්ස මනායතනං නුප්පජ්ඣති: උප්පජ්ඣති. (පච්චිනිකපුග්ගෙ)

215. යත් චක්ඛායතනං නුප්පජ්ඣති -පෙ- (පච්චිනිකමකාස)

216. යසං යත් චක්ඛායතනං නුප්පජ්ඣති තස්ස තත් සොනායතනං නුප්පජ්ඣසීති: ආමනනා.

යසං වා පන යත් සොනායතනං නුප්පජ්ඣසීති තස්ස තත් චක්ඛායතනං නුප්පජ්ඣති: පඤ්චොකාසෙ පච්ඡුමහවිකානං තෙසං තත් සොනායතනං නුප්පජ්ඣසීති, නො ච තෙසං තත් චක්ඛායතනං නුප්පජ්ඣති. සුඤ්චායානං අසංකෘයනානං අරූපානං තෙසං තත් සොනායතනානං නුප්පජ්ඣසීති, චක්ඛායතනානං නුප්පජ්ඣති.

217. යසං යත් චක්ඛායතනං නුප්පජ්ඣති තස්ස තත් ඝානායනං නුප්පජ්ඣසීති: ආමනනා.

යසං වා පන යත් ඝානායතනං නුප්පජ්ඣසීති තස්ස තත් චක්ඛායතනං නුප්පජ්ඣති: කාමාවචසෙ පච්ඡුමහවිකානං, රූපාවචරානං තෙසං තත් ඝානායතනං නුප්පජ්ඣසීති, නො ච තෙසං තත් චක්ඛායතනං නුප්පජ්ඣති. සුඤ්චායානං, අසංකෘයනානං, අරූපානං තෙසං තත් ඝානායතනානං නුප්පජ්ඣසීති, චක්ඛායතනානං නුප්පජ්ඣති.

212. යමකුට චක්ඛායතනය නූපදින්නේ නම් ඔහුට සොකා-යතනය නූපදින්නේ ද යත්: නැති.

තවද යමකුට සොකායතනය නූපදින්නේ නම් ඔහුට චක්ඛා-යතනය නූපදින්නේ ද යත්: උපන්නේ යි.

213. යමකුට චක්ඛායතනය නූපදින්නේ නම් ඔහුට ඝානායතනය ...රූපායතනය - මනායතනය - ධම්මායතනය නූපදින්නේ ද යත්: නැති.

තවද යමකුට ධම්මායතනය නූපදින්නේ නම් ඔහුට චක්ඛා-යතනය නූපදින්නේ ද යත්: උපන්නේ යි.

214. යමකුට ඝානායතනය...මනායතනය නූපදින්නේ නම් ඔහුට ධම්මායතනය නූපදින්නේ ද යත්: නැති.

තවද යමකුට ධම්මායතනය නූපදින්නේ නම් ඔහුට මනා-යතනය නූපදින්නේ ද යත්: උපන්නේ යි. (ප්‍රත්‍යන්තික පුද්ගල යි.)

215. යම් තැනෙක චක්ඛායතනය නො උපන්නේ නම්... (ප්‍රත්‍යන්තිකාවකාශ යි)

216. යමකුට යම් තැනෙක චක්ඛායතනය නූපදින්නේ නම් ඔහුට එහි සොකායතනය නූපදින්නේ ද යත්: එසේ යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක සොකායතනය නූපදින්නේ නම් ඔහුට එහි චක්ඛායතනය නූපදින්නේ ද යත්: පක්ඛවොකාරයෙහි පශ්චිමභවික වූ ඔවුනට එහි සොකායතනය නූපදින්නේ ය, ඔවුනට එහි චක්ඛායතනය නො ද නූපදින්නේ ය. ශුද්ධාවාසයනට ද අසංඝ්‍රහයනට ද අරූපයනට ද යි ඔවුනට එහි සොකායතනය ද නූපදින්නේ ය, චක්ඛායතනය ද නූපදින්නේ යි.

217. යමකුට යම් තැනෙක චක්ඛායතනය නූපදින්නේ නම් ඔහුට එහි ඝානායතනය නූපදින්නේ ද යත්: එසේ යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක ඝානායතනය නූපදින්නේ නම් ඔහුට එහි චක්ඛායතනය නූපදින්නේ ද යත්: කාමාවචරයෙහි පශ්චිමභවිකයනට ද රූපාවචරයනට ද යි ඔවුනට එහි ඝානායතනය නූපදින්නේ ය, ඔවුනට එහි චක්ඛායතනය නො ද නූපදින්නේ ය. ශුද්ධාවාසයනට ද අසංඝ්‍රහයනට ද අරූපයනට ද යි ඔවුනට එහි ඝානායතනය ද නූපදින්නේ ය, චක්ඛායතනය ද නූපදින්නේ යි.

218. යස්ස යත් චක්ඛායතනං නුප්පජ්ජිත් තස්ස තත් රූපා-
යතනං නුප්පජ්ජිත්තිති: අසංකෘද්ධසත්තානං තෙසං තත් චක්ඛා-
යතනං නුප්පජ්ජිත්, නො ච තෙසං තත් රූපායතනං නුප්පජ්ජිත්ති.
සුඤ්චායානං, අරූපානං තෙසං තත් චක්ඛායතනං නුප්පජ්ජිත්,
රූපායතනං නුප්පජ්ජිත්ති.

යස්ස වා පන යත් රූපායතනං නුප්පජ්ජිත්ති තස්ස තත්
චක්ඛායතනං නුප්පජ්ජිත්තිති: පඤ්චොකාරෙ පච්ඡුමහවිකානං තෙසං
තත් රූපායතනං නුප්පජ්ජිත්ති, නො ච තෙසං තත් චක්ඛායතනං
නුප්පජ්ජිත්. සුඤ්චායානං, අරූපානං තෙසං තත් රූපායතනං නුප්පජ්ජිත්,
චක්ඛායතනං නුප්පජ්ජිත්ති.

219. යස්ස යත් චක්ඛායතනං නුප්පජ්ජිත් තස්ස තත් මනා-
යතනං නුප්පජ්ජිත්තිති: අරූපානං තෙසං තත් චක්ඛායතනං නුප්ප-
ජ්ජිත්, නො ච තෙසං තත් මනායතනං නුප්පජ්ජිත්ති. සුඤ්චායානං,
අරූපෙ පච්ඡුමහවිකානං, අසංකෘද්ධසත්තානං තෙසං තත් චක්ඛා-
යතනං නුප්පජ්ජිත්, මනායතනං නුප්පජ්ජිත්ති.

යස්ස වා පන යත් මනායතනං නුප්පජ්ජිත්ති තස්ස තත්
චක්ඛායතනං නුප්පජ්ජිත්තිති: පඤ්චොකාරෙ පච්ඡුමහවිකානං තෙසං
තත් මනායතනං නුප්පජ්ජිත්ති, නො ච තෙසං තත් චක්ඛායතනං
නුප්පජ්ජිත්. සුඤ්චායානං, අරූපෙ පච්ඡුමහවිකානං, අසංකෘද්ධසත්තානං
තෙසං තත් මනායතනං නුප්පජ්ජිත්ති, චක්ඛායතනං නුප්පජ්ජිත්.

220. යස්ස යත් චක්ඛායතනං නුප්පජ්ජිත් තස්ස තත් ධම්මා-
යතනං නුප්පජ්ජිත්තිති: අසංකෘද්ධසත්තානං, අරූපානං තෙසං තත්
චක්ඛායතනං නුප්පජ්ජිත්, නො ච තෙසං තත් ධම්මායතනං නුප්ප-
ජ්ජිත්ති. සුඤ්චායානං, අරූපෙ පච්ඡුමහවිකානං තෙසං තත් චක්ඛා-
යතනං නුප්පජ්ජිත්, ධම්මායතනං නුප්පජ්ජිත්ති.

යස්ස වා පන යත් ධම්මායතනං නුප්පජ්ජිත්ති තස්ස තත්
චක්ඛායතනං නුප්පජ්ජිත්තිති: පඤ්චොකාරෙ පච්ඡුමහවිකානං තෙසං
තත් ධම්මායතනං නුප්පජ්ජිත්ති, නො ච තෙසං තත් චක්ඛා-
යතනං නුප්පජ්ජිත්. සුඤ්චායානං, අරූපෙ පච්ඡුමහවිකානං තෙසං
තත් ධම්මායතනං නුප්පජ්ජිත්ති, චක්ඛායතනං නුප්පජ්ජිත්.
(චක්ඛායතනමූලකං)

218. යමකුට යම් තැනෙක වක්ඛායතනය නූපන්නේ නම් ඔහුට එහි රූපායතනය නූපදින්නේ ද යත්: අසංඥාසක වූ ඔවුනට එහි වක්ඛායතනය නූපන්නේ ය, ඔවුනට එහි රූපායතනය නො ද නූපදින්නේ ය. ශුද්ධාවාසයනට ද අරූපයනට ද යි ඔවුනට එහි වක්ඛායතනය නූපන්නේ ය, රූපායතනය ද නූපදින්නේ යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක රූපායතනය නූපදින්නේ නම් ඔහුට එහි වක්ඛායතනය නූපන්නේ ද යත්: පඤ්චොකාරයෙහි පශ්චිමභවික වූ ඔවුනට එහි රූපායතනය නූපදින්නේ ය, ඔවුනට එහි වක්ඛායතනය නො ද නූපන්නේ ය. ශුද්ධාවාසයනට ද අරූපයනට ද යි ඔවුනට එහි රූපායතනය ද නූපදින්නේ ය, වක්ඛායතනය ද නූපන්නේ යි.

219. යමකුට යම් තැනෙක වක්ඛායතනය නූපන්නේ නම් ඔහුට එහි මනායතනය නූපදින්නේ ද යත්: අරූප වූ ඔවුනට එහි වක්ඛායතනය නූපන්නේ ය, ඔවුනට එහි මනායතනය නො ද නූපදින්නේ ය. ශුද්ධාවාසයනට ද අරූපයෙහි පශ්චිමභවිකයනට ද අසංඥාසකයනට ද යි ඔවුනට එහි වක්ඛායතනය ද නූපන්නේ ය, මනායතනය ද නූපදින්නේ යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක මනායතනය නූපදින්නේ නම් ඔහුට එහි වක්ඛායතනය නූපන්නේ ද යත්: පඤ්චොකාරයෙහි පශ්චිමභවික වූ ඔවුනට එහි මනායතනය නූපදින්නේ ය, ඔවුනට එහි වක්ඛායතනය නො ද නූපන්නේ ය. ශුද්ධාවාසයනට ද අරූපයෙහි පශ්චිමභවිකයනට ද අසංඥාසකයනට ද යි ඔවුනට එහි මනායතනය ද නූපදින්නේ ය, වක්ඛායතනය ද නූපන්නේ යි.

220. යමකුට යම් තැනෙක වක්ඛායතනය නූපන්නේ නම් ඔහුට එහි ධම්මායතනය නූපදින්නේ ද යත්: අසංඥාසකයනට ද අරූපයනට ද යි ඔවුනට එහි වක්ඛායතනය නූපන්නේ ය, ඔවුනට එහි ධම්මායතනය නො ද නූපදින්නේ ය. ශුද්ධාවාසයනට ද අරූපයෙහි පශ්චිමභවිකයනට ද යි ඔවුනට එහි වක්ඛායතනය ද නූපන්නේ ය, ධම්මායතනය ද නූපදින්නේ යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක ධම්මායතනය නූපදින්නේ නම් ඔහුට එහි වක්ඛායතනය නූපන්නේ ද යත්: පඤ්චොකාරයෙහි පශ්චිමභවික වූ ඔවුනට එහි ධම්මායතනය නූපදින්නේ ය, ඔවුනට එහි වක්ඛායතනය නො ද නූපන්නේ ය. ශුද්ධාවාසයනට ද අරූපයෙහි පශ්චිමභවිකයනට ද යි ඔවුනට එහි ධම්මායතනය ද නූපදින්නේ ය, වක්ඛායතනය ද නූපන්නේ යි. (වක්ඛායතනමූලක යි)

221. යසස යනු සානායනනං නුප්පජ්ඣත්තං නත් රූපා-
යනනං නුප්පජ්ඣත්තංතිති : රූපාවචරානං තෙසං තත් සානායනනං
නුප්පජ්ඣත්තං, නො ච තෙසං තත් රූපායනනං නුප්පජ්ඣත්තංති. රූපාවචර
පරිශ්‍රමභවිකානං, අරූපානං තෙසං තත් සානායනනං නුප්පජ්ඣත්තං,
රූපායනනං නුප්පජ්ඣත්තංති.

යසස වා පන යක් රූපායනනං. නුපප්ප්සසති තසස තක්
සානායනනං. නුපප්ප්සසති: කාමාවචරෙ පවුලිභවිකානං. තෙසං
තක් රූපායනනං. නුපප්ප්සසති, නො ච තෙසං තක් සානායනනං.
නුපප්ප්සසති, රූපාවචරෙ පවුලිභවිකානං. අරූපානං. තෙසං තක් රූපා-
යනනං. නුපප්ප්සසති, සානායනනං. නුපප්ප්සසති.

222. යසස යක් සානායනනං නුපප්පිත්තං තසං තක් මනා-
යනනං නුපප්පිත්තනිති: රූපාවචරානං, අරූපාවචරානං තෙසං තක්
සානායනනං නුපප්පිත්තං, නො ච තෙසං තක් මනායනනං නුපප-
ප්පිත්තනි. රූපාවචරෙ, අරූපාවචරෙ පඤ්චමචිකානං, අපඤ්ඤානානං
තෙසං තක් සානායනනෙහි නුපප්පිත්තං, මනායනනෙහි නුපප්පිත්තනි.

යසසි වා පන යඤ්ථ මනායතනං. නුප්ප්‍රසිද්ධිති තසි තඤ්ථ
 සානායතනං. නුප්ප්‍රසිද්ධාති: කාමාවචරෙ පට්‍රිමහවිකානං. තෙසං තඤ්ථ
 මනායතනං. නුප්ප්‍රසිද්ධිති, නො ව තෙසං තඤ්ථ සානායතනං. නුප්ප්-
 ප්‍රසිද්ධි. රූපාවචරෙ අරූපාවචරෙ පට්‍රිමහවිකානං, අසංසිද්ධිසංඝාතං.
 තෙසං තඤ්ථ මනායතනං. නුප්ප්‍රසිද්ධිති, සානායතනං. නුප්ප්ප්‍රසිද්ධි.

223. යසසි යකු සානායනනං නුපප්පිකු තසසි තකු ධම්මා-
යනනං නුපප්පිසසිති: රුපාවචරානං, අරුපාවචරානං තෙසං තකු
සානායනනං නුපප්පිකු, නො ච තෙසං තකු ධම්මායනනං නුපප්-
ප්පිසසිති. රුපාවචරෙ අරුපාවචරෙ පාඨමිහවිකානං තෙසං තකු
සානායනනකු නුපප්පිකු, ධම්මායනනකු නුපප්පිසසිති.

යසස වා පන යකු ධම්මායතනං. නුපප්පසසති තසස තකු
සානායතනං. නුපප්පසසති: කාමාවචරෙ පට්ඨමහවිකානං. තෙසං තකු
ධම්මායතනං. නුපප්පසසති, නො ච තෙසං තකු සානායතනං.
නුපප්පසකු. රූපාවචරෙ අරූපාවචරෙ පට්ඨමහවිකානං. තෙසං තකු
ධම්මායතනකුඤ්ඤි නුපප්පසසති, සානායතනකුඤ්ඤි නුපප්පසකු, (සානා-
යතනමුලකං).

221. යමකුට යම් තැනෙක ආනයනය නූපදින්නේ නම් ඔහුට එහි රූපායනය නූපදින්නේ ද යත්: රූපාවචර වූ ඔවුනට එහි ආනයනය නූපන්නේ ය, ඔවුනට එහි රූපායනය නො ද නූපදින්නේ ය. රූපාවචරයෙහි පශ්චිමභවිකයනට ද අරූපයනට ද යි ඔවුනට එහි ආනයනය ද නූපන්නේ ය. රූපායනය ද නූපදින්නේ යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක රූපායනය නූපදින්නේ නම් ඔහුට එහි ආනයනය නූපන්නේ ද යත්: කාමාවචරයෙහි පශ්චිමභවික වූ ඔවුනට එහි රූපායනය නූපදින්නේ ය, ඔවුනට එහි ආනයනය නො ද නූපන්නේ ය. රූපාවචරයෙහි පශ්චිමභවිකයනට ද අරූපයනට ද යි ඔවුනට එහි රූපායනය ද නූපදින්නේ ය, ආනයනය ද නූපන්නේ යි.

222. යමකුට යම් තැනෙක ආනයනය නූපදින්නේ නම් ඔහුට එහි මනායනය නූපදින්නේ ද යත්: රූපාවචරයනට ද අරූපාවචරයනට ද යි ඔවුනට එහි ආනයනය නූපන්නේ ය, ඔවුනට එහි මනායනය නො ද නූපදින්නේ ය. රූපාවචරයෙහි අරූපාවචරයෙහි පශ්චිමභවිකයනට ද අසංඥායනට ද යි ඔවුනට එහි ආනයනය ද නූපන්නේ ය, මනායනය ද නූපදින්නේ යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක මනායනය නූපදින්නේ නම් ඔහුට එහි ආනයනය නූපදින්නේ ද යත්: කාමාවචරයෙහි පශ්චිමභවික වූ ඔවුනට එහි මනායනය නූපදින්නේ ය, ඔවුනට එහි ආනයනය නො ද නූපන්නේ ය. රූපාවචරයෙහි අරූපාවචරයෙහි පශ්චිමභවිකයනට ද අසංඥායනට ද යි ඔවුනට එහි මනායනය ද නූපදින්නේ ය, ආනයනය ද නූපන්නේ යි.

223. යමකුට යම් තැනෙක ආනයනය නූපදින්නේ නම් ඔහුට එහි ධම්මායනය නූපදින්නේ ද යත්: රූපාවචරයනට ද අරූපාවචරයනට ද යි ඔවුනට එහි ආනයනය නූපන්නේ ය, ඔවුනට එහි ධම්මායනය නො ද නූපදින්නේ ය. රූපාවචරයෙහි අරූපාවචරයෙහි පශ්චිමභවික වූ ඔවුනට එහි ආනයනය ද නූපන්නේ ය, ධම්මායනය ද නූපදින්නේ යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක ධම්මායනය නූපදින්නේ නම් ඔහුට එහි ආනයනය නූපන්නේ ද යත්: කාමාවචරයෙහි පශ්චිමභවික වූ ඔවුනට එහි ධම්මායනය නූපදින්නේ ය, ඔවුනට එහි ආනයනය නො ද නූපන්නේ ය. රූපාවචරයෙහි අරූපාවචරයෙහි පශ්චිමභවික වූ ඔවුනට එහි ධම්මායනය ද නූපදින්නේ ය, ආනයනය ද නූපන්නේ යි. (ආනයනයනමුලක යි)

224. යස්ස යත් රූපායතනං නුප්පජ්ජිත් තස්ස තත් මනා-
යතනං නුප්පජ්ජිස්සිතිති: අරූපානං තෙසං තත් රූපායතනං නුප්ප-
ජ්ජිත්, නො ච තෙසං තත් මනායතනං නුප්පජ්ජිස්සිති. සුඤ්ඤාචායානං
අරූපෙ පච්ඡිමභවිකානං තෙසං තත් රූපායතනකඤ්ඤි නුප්පජ්ජිත්,
මනායතනකඤ්ඤි නුප්පජ්ජිස්සිති.

යස්ස වා පන යත් මනායතනං නුප්පජ්ජිස්සිති තස්ස තත්
රූපායතනං නුප්පජ්ජිස්සිති: පඤ්ඤාචායානං පච්ඡිමභවිකානං, අසංඝ-
සකානං තෙසං තත් මනායතනං නුප්පජ්ජිස්සිති, නො ච තෙසං
තත් රූපායතනං නුප්පජ්ජිත්. සුඤ්ඤාචායානං, අරූපෙ පච්ඡිමභවිකානං
තෙසං තත් මනායතනකඤ්ඤි නුප්පජ්ජිස්සිති, රූපායතනකඤ්ඤි නුප්පජ්ජිත්.

225. යස්ස යත් රූපායතනං නුප්පජ්ජිත් තස්ස තත් ධම්මා-
යතනං නුප්පජ්ජිස්සිතිති: අරූපානං තෙසං තත් රූපායතනං නුප්ප-
ජ්ජිත්, නො ච තෙසං තත් ධම්මායතනං නුප්පජ්ජිස්සිති. සුඤ්ඤා-
චායානං, අරූපෙ පච්ඡිමභවිකානං තෙසං තත් රූපායතනකඤ්ඤි නුප්ප-
ජ්ජිත්, ධම්මායතනකඤ්ඤි නුප්පජ්ජිස්සිති.

යස්ස වා පන යත් ධම්මායතනං නුප්පජ්ජිස්සිති තස්ස තත්
රූපායතනං නුප්පජ්ජිස්සිති: පඤ්ඤාචායානං පච්ඡිමභවිකානං තෙසං
තත් ධම්මායතනං නුප්පජ්ජිස්සිති, නො ච තෙසං තත් රූපායතනං
නුප්පජ්ජිත්. සුඤ්ඤාචායානං, අරූපෙ පච්ඡිමභවිකානං තෙසං තත්
ධම්මායතනකඤ්ඤි නුප්පජ්ජිස්සිති, රූපායතනකඤ්ඤි නුප්පජ්ජිත්. (රූපා-
යතනමූලකං)

226. යස්ස යත් මනායතනං නුප්පජ්ජිත් තස්ස තත් ධම්මා-
යතනං නුප්පජ්ජිස්සිතිති: අසංඝසකානං තෙසං තත් මනායතනං
නුප්පජ්ජිත්. නො ච තෙසං තත් ධම්මායතනං නුප්පජ්ජිස්සිති. සුඤ්ඤා
චායානං තෙසං තත් මනායතනකඤ්ඤි නුප්පජ්ජිත්, ධම්මායතනකඤ්ඤි
නුප්පජ්ජිස්සිති.

යස්ස වා පන යත් ධම්මායතනං නුප්පජ්ජිස්සිති තස්ස
තත් මනායතනං නුප්පජ්ජිස්සිති: පච්ඡිමභවිකානං තෙසං තත් ධම්මා-
යතනං නුප්පජ්ජිස්සිති, නො ච තෙසං තත් මනායතනං නුප්පජ්ජිත්.
සුඤ්ඤාචායානං තෙසං තත් ධම්මායතනකඤ්ඤි නුප්පජ්ජිස්සිති, මනා-
යතනකඤ්ඤි නුප්පජ්ජිත්. (මනායතනමූලකං. පච්චිනික පුග්ගලොකාස)

අතිතානාගතවාරො.

උපපාදවාරො නිට්ඨිතො.

224. යමකුට යම් තැනෙක රූපායතනය නූපන්නේ නම් ඔහුට එහි මනායතනය නූපදින්නේ ද යත්: අරූප වූ ඔවුනට එහි රූපායතනය නූපන්නේ ය, ඔවුනට එහි මනායතනය නො ද නූපදින්නේ ය. ශුද්ධාවාසයනට ද අරූපයෙහි පශ්චිමභවිකයනට ද යි ඔවුනට එහි රූපායතනය නූපන්නේ ය, මනායතනය ද නූපදින්නේ යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක මනායතනය නූපන්නේ නම් ඔහුට එහි රූපායතනය නූපන්නේ ද යත්: පඤ්චොකාරයෙහි පශ්චිමභවිකයනට ද අසංඥසක්කයනට ද යි ඔවුනට එහි මනායතනය නූපදින්නේ ය, ඔවුනට එහි රූපායතනය නො ද නූපන්නේ ය. ශුද්ධාවාසයනට ද අරූපයෙහි පශ්චිමභවිකයනට ද යි ඔවුනට එහි මනායතනය ද නූපදින්නේ ය, රූපායතනය ද නූපන්නේ යි.

225. යමකුට යම් තැනෙක රූපායතනය නූපන්නේ නම් ඔහුට එහි ධම්මායතනය නූපදින්නේ ද යත්: අරූප වූ ඔවුනට එහි රූපායතනය නූපන්නේ ය, ඔවුනට එහි ධම්මායතනය නො ද නූපදින්නේ ය. ශුද්ධාවාසයනට ද අරූපයෙහි පශ්චිමභවිකයනට ද යි ඔවුනට එහි රූපායතනය ද නූපන්නේ ය, ධම්මායතනය ද නූපදින්නේ යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක ධම්මායතනය නූපදින්නේ නම් ඔහුට එහි රූපායතනය නූපන්නේ ද යත්: පඤ්චොකාරයෙහි පශ්චිමභවික වූ ඔවුනට එහි ධම්මායතනය නූපදින්නේ ය, ඔවුනට එහි රූපායතනය නො ද නූපන්නේ ය. ශුද්ධාවාසයනට ද අරූපයෙහි පශ්චිමභවිකයනට ද යි ඔවුනට එහි ධම්මායතනය ද නූපදින්නේ ය, රූපායතනයද නූපන්නේ යි. (රූපායතනමූලක යි)

226. යමකුට යම් තැනෙක මනායතනය නූපන්නේ නම් ඔහුට එහි ධම්මායතනය නූපදින්නේ ද යත්: අසංඥසක්ක වූ ඔවුනට එහි මනායතනය නූපන්නේ ය, ඔවුනට එහි ධම්මායතනය නො ද නූපදින්නේ ය. ශුද්ධාවාස වූ ඔවුනට එහි මනායතනය ද නූපන්නේ ය, ධම්මායතනය ද නූපදින්නේ යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක ධම්මායතනය නූපදින්නේ නම් ඔහුට එහි මනායතනය නූපන්නේ ද යත්: පශ්චිමභවික වූ ඔවුනට එහි ධම්මායතනය නූපදින්නේ ය, ඔවුනට එහි මනායතනය නො ද නූපන්නේ ය, ශුද්ධාවාස වූ ඔවුනට එහි ධම්මායතනය ද නූපදින්නේ ය, මනායතනය ද නූපන්නේ යි. (මනායතනමූලක යි. ප්‍රත්‍යක්ෂපුද්ගලාටකාශ යි)

අතීතානාගතවාර යි.

උත්පාදවාර නිමි.

2. පවතති නිරෝධවාරො

227. යසං වක්ඛායතනං නිරුජ්ඣති තස්ස සොනායතනං නිරුජ්ඣතිති: සවකචුකානං අසොනකානං වචනානං තෙසං වක්ඛායතනං නිරුජ්ඣති, නො ච තෙසං සොනායතනං නිරුජ්ඣති. සවකචුකානං සසොනකානං වචනානං තෙසං වක්ඛායතනානෙඤ්ඤි නිරුජ්ඣති, සොනායතනානෙඤ්ඤි නිරුජ්ඣති.

යසං වා පන සොනායතනං නිරුජ්ඣති තස්ස වක්ඛායතනං නිරුජ්ඣතිති: සසොනකානං අවකචුකානං වචනානං තෙසං සොනායතනං නිරුජ්ඣති, නො ච තෙසං වක්ඛායතනං නිරුජ්ඣති. සසොනකානං සවකචුකානං වචනානං තෙසං සොනායතනානෙඤ්ඤි නිරුජ්ඣති, වක්ඛායතනානෙඤ්ඤි නිරුජ්ඣති.

228. යසං වක්ඛායතනං නිරුජ්ඣති තස්ස සානායතනං නිරුජ්ඣතිති: සවකචුකානං අසානකානං වචනානං තෙසං වක්ඛායතනං නිරුජ්ඣති, නො ච තෙසං සානායතනං නිරුජ්ඣති. සවකචුකානං සසානකානං වචනානං තෙසං වක්ඛායතනානෙඤ්ඤි නිරුජ්ඣති, සානායතනානෙඤ්ඤි නිරුජ්ඣති.

යසං වා පන සානායතනං නිරුජ්ඣති තස්ස වක්ඛායතනං නිරුජ්ඣතිති: සසානකානං අවකචුකානං වචනානං තෙසං සානායතනං නිරුජ්ඣති, නො ච තෙසං වක්ඛායතනං නිරුජ්ඣති. සසානකානං සවකචුකානං වචනානං තෙසං සානායතනානෙඤ්ඤි නිරුජ්ඣති, වක්ඛායතනානෙඤ්ඤි නිරුජ්ඣති.

229. යසං වක්ඛායතනං නිරුජ්ඣති තස්ස රූපායතනං නිරුජ්ඣතිති: ආමනා.

යසං වා පන රූපායතනං නිරුජ්ඣති තස්ස වක්ඛායතනං නිරුජ්ඣතිති: සරූපකානං අවකචුකානං වචනානං තෙසං රූපායතනං නිරුජ්ඣති, නො ච තෙසං වක්ඛායතනං නිරුජ්ඣති. සවකචුකානං වචනානං තෙසං රූපායතනානෙඤ්ඤි නිරුජ්ඣති, වක්ඛායතනානෙඤ්ඤි නිරුජ්ඣති.

2. ප්‍රවෘත්ති නිරෝධවාරය

227. යමකුට චක්ඛායතනය නිරුද්ධ වේ නම් ඔහුට සොනායතනය නිරුද්ධ වේ ද යත්: ඇස් ඇති ව කන් නැති ව ව්‍යුත්ත වන්නා වූ ඔවුනට චක්ඛායතනය නිරුද්ධ වෙයි. ඔවුනට සොනායතනය නො ද නිරුද්ධ වෙයි. ඇස් ඇති ව කන් ඇති ව ව්‍යුත්ත වන්නා වූ ඔවුනට චක්ඛායතනය ද නිරුද්ධ වෙයි, සොනායතනය ද නිරුද්ධ වේ.

තවද යමකුට සොනායතනය නිරුද්ධ වේ නම් ඔහුට චක්ඛායතනය නිරුද්ධ වේ ද යත්: කන් ඇති ව ඇස් නැති ව ව්‍යුත්ත වන්නා වූ ඔවුනට සොනායතනය නිරුද්ධ වෙයි, ඔවුනට චක්ඛායතනය නො ද නිරුද්ධ වෙයි. කන් ඇති ව ඇස් ඇති ව ව්‍යුත්ත වන්නා වූ ඔවුනට සොනායතනය ද නිරුද්ධ වෙයි, චක්ඛායතනය ද නිරුද්ධ වේ.

228. යමකුට චක්ඛායතනය නිරුද්ධ වේ නම් ඔහුට සානායතනය නිරුද්ධ වේ ද යත්: ඇස් ඇති ව නැහැ නැති ව ව්‍යුත්ත වන්නා වූ ඔවුනට චක්ඛායතනය නිරුද්ධ වෙයි, ඔවුනට සානායතනය නො ද නිරුද්ධ වේ. ඇස් ඇති ව නැහැ ඇති ව ව්‍යුත්ත වන්නා වූ ඔවුනට චක්ඛායතනය ද නිරුද්ධ වෙයි. සානායතනය ද නිරුද්ධ වේ.

තවද යමකුට සානායතනය නිරුද්ධ වේ නම් ඔහුට චක්ඛායතනය නිරුද්ධ වේ ද යත්: නැහැ ඇති ව ඇස් නැති ව ව්‍යුත්ත වන්නා වූ ඔවුනට සානායතනය නිරුද්ධ වෙයි, ඔවුනට චක්ඛායතනය නො ද නිරුද්ධ වෙයි. නැහැ ඇති ව ඇස් ඇති ව ව්‍යුත්ත වන්නා වූ ඔවුනට සානායතනය ද නිරුද්ධ වෙයි, චක්ඛායතනය ද නිරුද්ධ වේ.

229. යමකුට චක්ඛායතනය ද නිරුද්ධ වේ නම් ඔහුට රූපායතනය නිරුද්ධ වේ ද යත්: එසේ යි.

තවද යමකුට රූපායතනය නිරුද්ධ වේ නම් ඔහුට චක්ඛායතනය නිරුද්ධ වේ ද යත්: රූ ඇති ව ඇස් නැති ව ව්‍යුත්ත වන්නා වූ ඔවුනට රූපායතනය නිරුද්ධ වෙයි, ඔවුනට චක්ඛායතනය නො ද නිරුද්ධ වෙයි. ඇස් ඇති ව ව්‍යුත්ත වන්නා වූ ඔවුනට රූපායතනය ද නිරුද්ධ වෙයි, චක්ඛායතනය ද නිරුද්ධ වේ.

230. යස්ස චක්ඛායතනං නිරුජ්ඣති තස්ස මනායතනං නිරුජ්ඣතිති: ආමනනා.

යස්ස වා පන මනායතනං නිරුජ්ඣති තස්ස චක්ඛායතනං නිරුජ්ඣතිති: සවිත්තකානං අවකච්ඡකානං චවනනානං තෙසං මනායතනං නිරුජ්ඣති, නො ච තෙසං චක්ඛායතනං නිරුජ්ඣති. සවකච්ඡකානං චවනනානං තෙසං මනායතනනඤ්ච නිරුජ්ඣති, චක්ඛායතනනඤ්ච නිරුජ්ඣති.

231. යස්ස චක්ඛායතනං නිරුජ්ඣති තස්ස ධම්මායතනං නිරුජ්ඣතිති: ආමනනා.

යස්ස වා පන ධම්මායතනං නිරුජ්ඣති තස්ස චක්ඛායතනං නිරුජ්ඣතිති: අවකච්ඡකානං චවනනානං තෙසං ධම්මායතනං නිරුජ්ඣති, නො ච තෙසං චක්ඛායතනං නිරුජ්ඣති. සවකච්ඡකානං චවනනානං තෙසං ධම්මායතනනඤ්ච නිරුජ්ඣති, චක්ඛායතනනඤ්ච නිරුජ්ඣති. (චක්ඛායතනමූලකං)

232. යස්ස සානායතනං නිරුජ්ඣති තස්ස රූපායතනං නිරුජ්ඣතිති: ආමනනා.

යස්ස වා පන රූපායතනං නිරුජ්ඣති තස්ස සානායතනං නිරුජ්ඣතිති: සරූපකානං අසානකානං චවනනානං තෙසං රූපායතනං නිරුජ්ඣති, නො ච තෙසං සානායතනං නිරුජ්ඣති. සසානකානං චවනනානං තෙසං රූපායතනනඤ්ච නිරුජ්ඣති, සානායතනනඤ්ච නිරුජ්ඣති.

233. යස්ස සානායතනං නිරුජ්ඣති තස්ස මනායතනං නිරුජ්ඣතිති: ආමනනා.

යස්ස වා පන මනායතනං නිරුජ්ඣති තස්ස සානායතනං නිරුජ්ඣතිති: සවිත්තකානං අසානකානං චවනනානං තෙසං මනායතනං නිරුජ්ඣති, නො ච තෙසං සානායතනං නිරුජ්ඣති. සසානකානං චවනනානං තෙසං මනායතනනඤ්ච නිරුජ්ඣති, සානායතනනඤ්ච නිරුජ්ඣති.

234. යස්ස සානායතනං නිරුජ්ඣති තස්ස ධම්මායතනං නිරුජ්ඣතිති: ආමනනා.

යස්ස වා පන ධම්මායතනං නිරුජ්ඣති තස්ස සානායතනං නිරුජ්ඣතිති: අසානකානං චවනනානං තෙසං ධම්මායතනං නිරුජ්ඣති, නො ච තෙසං සානායතනං නිරුජ්ඣති. සසානකානං චවනනානං තෙසං ධම්මායතනනඤ්ච නිරුජ්ඣති, සානායතනනඤ්ච නිරුජ්ඣති. (සානායතනමූලකං)

230. යමකුට චක්ඛායතනය නිරුද්ධ වේ නම් ඔහුට මනායතනය නිරුද්ධ වේ ද යත් : එසේ යි.

තවද යමකුට මනායතනය නිරුද්ධ වේ නම් ඔහුට චක්ඛායතනය නිරුද්ධ වේ ද යත් : සිත් ඇති ව ඇස් නැති ව ව්‍යුහ වන්නා වූ ඔවුනට මනායතනය නිරුද්ධ වෙයි, ඔවුනට චක්ඛායතනය නො ද නිරුද්ධ වෙයි. ඇස් ඇති ව ව්‍යුහ වන්නා වූ ඔවුනට මනායතනය ද නිරුද්ධ වෙයි, චක්ඛායතනය ද නිරුද්ධ වේ.

231. යමකුට චක්ඛායතනය නිරුද්ධ වේ නම් ඔහුට ධම්මායතනය නිරුද්ධ වේ ද යත් : එසේ යි.

තවද යමකුට ධම්මායතනය නිරුද්ධ වේ නම් ඔහුට චක්ඛායතනය නිරුද්ධ වේ ද යත් : ඇස් නැති ව ව්‍යුහ වන්නා වූ ඔවුනට ධම්මායතනය නිරුද්ධ වෙයි. ඔවුනට චක්ඛායතනය නො ද නිරුද්ධ වෙයි. ඇස් ඇති ව ව්‍යුහ වන්නා වූ ඔවුනට ධම්මායතනය ද නිරුද්ධ වෙයි, චක්ඛායතනය ද නිරුද්ධ වේ. (චක්ඛායතනමූලක යි)

232. යමකුට ඝානායතනය නිරුද්ධ වේ නම් ඔහුට රූපායතනය නිරුද්ධ වේ ද යත් : එසේ යි.

තවද යමකුට රූපායතනය නිරුද්ධ වේ නම් ඔහුට ඝානායතනය නිරුද්ධ වේ ද යත් : රූ ඇති ව නැහැ නැති ව ව්‍යුහ වන්නා වූ ඔවුනට රූපායතනය නිරුද්ධ වෙයි, ඔවුනට ඝානායතනය නො ද නිරුද්ධ වෙයි. නැහැ ඇති ව ව්‍යුහ වන්නා වූ ඔවුනට රූපායතනය ද නිරුද්ධ වෙයි, ඝානායතනය ද නිරුද්ධ වේ.

233. යමකුට ඝානායතනය නිරුද්ධ වේ නම් ඔහුට මනායතනය නිරුද්ධ වේ ද යත් : එසේ යි.

තවද යමකුට මනායතනය නිරුද්ධ වේ නම් ඔහුට ඝානායතනය නිරුද්ධ වේ ද යත් : සිත් ඇති ව නැහැ නැති ව ව්‍යුහ වන්නා වූ ඔවුනට මනායතනය නිරුද්ධ වෙයි, ඔවුනට ඝානායතනය නො ද නිරුද්ධ වෙයි. නැහැ ඇති ව ව්‍යුහ වන්නා වූ ඔවුනට මනායතනය ද නිරුද්ධ වෙයි, ඝානායතනය ද නිරුද්ධ වේ.

234. යමකුට ඝානායතනය නිරුද්ධ වේ නම් ඔහුට ධම්මායතනය නිරුද්ධ වේ ද යත් : එසේ යි.

තවද යමකුට ධම්මායතනය නිරුද්ධ වේ නම් ඔහුට ඝානායතනය නිරුද්ධ වේ ද යත් : නැහැ නැති ව ව්‍යුහ වන්නා වූ ඔවුනට ධම්මායතනය නිරුද්ධ වෙයි, ඔවුනට ඝානායතනය නො ද නිරුද්ධ වෙයි. නැහැ ඇති ව ව්‍යුහ වන්නා වූ ඔවුනට ධම්මායතනය ද නිරුද්ධ වෙයි, ඝානායතනය ද නිරුද්ධ වේ. (ඝානායතනමූලක යි)

235. යසං රූපායතනං නිරුජ්ඣති තස්ස මනායතනං නිරුජ්ඣතිති: සරූපකානං¹ අවික්ඛකානං වචනානං තෙසං රූපායතනං නිරුජ්ඣති, නො ච තෙසං මනායතනං නිරුජ්ඣති. සරූපකානං සවික්ඛකානං වචනානං තෙසං රූපායතනං නිරුජ්ඣති, මනායතනං නිරුජ්ඣති.

යසං වා පන මනායතනං නිරුජ්ඣති තස්ස රූපායතනං නිරුජ්ඣතිති: අරූපකානං වචනානං තෙසං මනායතනං නිරුජ්ඣති, නො ච තෙසං රූපායතනං නිරුජ්ඣති. සරූපකානං සවික්ඛකානං වචනානං තෙසං මනායතනං නිරුජ්ඣති, රූපායතනං නිරුජ්ඣති.

236. යසං රූපායතනං නිරුජ්ඣති තස්ස ධම්මායතනං නිරුජ්ඣතිති: ආමනා.

යසං වා පන ධම්මායතනං නිරුජ්ඣති තස්ස රූපායතනං නිරුජ්ඣතිති: අරූපකානං වචනානං තෙසං ධම්මායතනං නිරුජ්ඣති, නො ච තෙසං රූපායතනං නිරුජ්ඣති. සරූපකානං වචනානං තෙසං ධම්මායතනං නිරුජ්ඣති, රූපායතනං නිරුජ්ඣති.

237. යසං මනායතනං නිරුජ්ඣති තස්ස ධම්මායතනං නිරුජ්ඣතිති: ආමනා.

යසං වා පන ධම්මායතනං නිරුජ්ඣති තස්ස මනායතනං නිරුජ්ඣතිති: අවික්ඛකානං වචනානං තෙසං ධම්මායතනං නිරුජ්ඣති, නො ච තෙසං මනායතනං නිරුජ්ඣති. සවික්ඛකානං වචනානං තෙසං ධම්මායතනං නිරුජ්ඣති, මනායතනං නිරුජ්ඣති. (අනුලොම පුග්ගල)

යත් චක්ඛායතනං නිරුජ්ඣති -පෙ- (උපපාදෙපි නිරොධෙපි උපපාදනිරොධෙපි යත්තං සංඝස්ස සද්ධං. අනුලොම ඔකාස.)

238. යසං යත් චක්ඛායතනං නිරුජ්ඣති තස්ස තත් සොභායතනං නිරුජ්ඣතිති: -පෙ- සානායතනං - රූපායතනං - මනායතනං - ධම්මායතනං නිරුජ්ඣතිති: (යසං යත්තමපි සද්ධං වික්ඛාරෙතබ්බං. අනුලොම පුග්ගලොකාස)

1. සරූපකානන් පදං මරමමධස්සවිභිතිවකෙ න දිස්සතෙ.

235. යමකුට රූපායතනය නිරුද්ධ වේ නම් ඔහුට මනායතනය නිරුද්ධ වේ ද යත්: රූ ඇති ව සිත් නැති ව ව්‍යුත වන්නා වූ ඔවුනට රූපායතනය නිරුද්ධ වෙයි, ඔවුනට මනායතනය නො ද නිරුද්ධ වෙයි. රූ ඇති ව සිත් ඇති ව ව්‍යුත වන්නා වූ ඔවුනට රූපායතනය ද නිරුද්ධ වෙයි, මනායතනය ද නිරුද්ධ වේ.

තවද යමකුට මනායතනය නිරුද්ධ වේ නම් ඔහුට රූපායතනය නිරුද්ධ වේ ද යත්: රූ නැති ව ව්‍යුත වන්නා වූ ඔවුනට මනායතනය නිරුද්ධ වෙයි, ඔවුනට රූපායතනය නො ද නිරුද්ධ වෙයි. රූ ඇති ව සිත් ඇති ව ව්‍යුත වන්නා වූ ඔවුනට මනායතනය ද නිරුද්ධ වෙයි, රූපායතනය ද නිරුද්ධ වේ.

236. යමකුට රූපායතනය නිරුද්ධ වේ නම් ඔහුට ධම්මායතනය නිරුද්ධ වේ ද යත්: එසේ යි.

තවද යමකුට ධම්මායතනය නිරුද්ධ වේ නම් ඔහුට රූපායතනය නිරුද්ධ වේ ද යත්: රූ නැති ව ව්‍යුත වන්නා වූ ඔවුනට ධම්මායතනය නිරුද්ධ වෙයි, ඔවුනට රූපායතනය නො ද නිරුද්ධ වෙයි. රූ ඇති ව ව්‍යුත වන්නා වූ ඔවුනට ධම්මායතනය ද නිරුද්ධ වෙයි, රූපායතනය ද නිරුද්ධ වේ.

237. යමකුට මනායතනය නිරුද්ධ වේ නම් ඔහුට ධම්මායතනය නිරුද්ධ වේ ද යත්: එසේ යි.

තවද යමකුට ධම්මායතනය නිරුද්ධ වේ නම් ඔහුට මනායතනය නිරුද්ධ වේ ද යත්: සිත් නැති ව ව්‍යුත වන්නා වූ ඔවුනට ධම්මායතනය නිරුද්ධ වෙයි, ඔවුනට මනායතනය නො ද නිරුද්ධ වෙයි. සිත් ඇති ව ව්‍යුත වන්නා වූ ඔවුනට ධම්මායතනය ද නිරුද්ධ වෙයි, මනායතනය ද නිරුද්ධ වේ. (අනුලොමපුද්ගල යි)

යම් තැනෙක වක්ඛායතනය නිරුද්ධ වේ නම්... (උත්පාදයෙහි ද නිරොධයෙහි ද උත්පාදනිරොධයෙහි ද යි සෑම තන්හි යක්කය සමාන යි. අනුලොමාවකාශ යි)

238. යමකුට යම් තැනෙක වක්ඛායතනය නිරුද්ධ වේ නම් ඔහුට එහි සොනායතනය නිරුද්ධ වේ ද යත්: ඝානායතනය - රූපායතනය - මනායතනය - ධම්මායතනය නිරුද්ධ වේ ද යත්:... (යසස යක්කය ද සමාන යි. විස්තර කළ යුතු යි. අනුලොම-පුද්ගලාවකාශ යි)

239. යස්ස චක්ඛායතනං නිරුජ්ඣති තස්ස සොතායතනං න නිරුජ්ඣතිති: අවකච්ඡානානං සසොතකානං චචන්තානං තෙසං චක්ඛායතනං න නිරුජ්ඣති, නො ච තෙසං සොතායතනං න නිරුජ්ඣති. සබ්බෙසං උපපජ්ජන්තානං, අවකච්ඡානානං අසොතකානං චචන්තානං තෙසං චක්ඛායතනඤ්ච න නිරුජ්ඣති, සොතායතනඤ්ච න නිරුජ්ඣති.

යස්ස වා පන සොතායතනං න නිරුජ්ඣති තස්ස චක්ඛායතනං න නිරුජ්ඣතිති: අසොතකානං සවකච්ඡානානං චචන්තානං තෙසං සොතායතනං න නිරුජ්ඣති, නො ච තෙසං චක්ඛායතනං න නිරුජ්ඣති. සබ්බෙසං උපපජ්ජන්තානං, අසොතකානං අවකච්ඡානානං චචන්තානං තෙසං සොතායතනඤ්ච න නිරුජ්ඣති, චක්ඛායතනඤ්ච න නිරුජ්ඣති.

240. යස්ස චක්ඛායතනං න නිරුජ්ඣති තස්ස සානායතනං න නිරුජ්ඣතිති: අවකච්ඡානානං සසානකානං චචන්තානං තෙසං චක්ඛායතනං න නිරුජ්ඣති, නො ච තෙසං සානායතනං න නිරුජ්ඣති. සබ්බෙසං උපපජ්ජන්තානං, අවකච්ඡානානං අසානකානං චචන්තානං තෙසං චක්ඛායතනඤ්ච න නිරුජ්ඣති, සානායතනඤ්ච න නිරුජ්ඣති.

යස්ස වා පන සානායතනං න නිරුජ්ඣති තස්ස චක්ඛායතනං න නිරුජ්ඣතිති: අසානකානං සවකච්ඡානානං චචන්තානං තෙසං සානායතනං න නිරුජ්ඣති, නො ච තෙසං චක්ඛායතනං න නිරුජ්ඣති. සබ්බෙසං උපපජ්ජන්තානං අසානකානං අවකච්ඡානානං චචන්තානං තෙසං සානායතනඤ්ච න නිරුජ්ඣති, චක්ඛායතනඤ්ච න නිරුජ්ඣති.

241. යස්ස චක්ඛායතනං න නිරුජ්ඣති තස්ස රූපායතනං න නිරුජ්ඣතිති: අවකච්ඡානානං චචන්තානං තෙසං චක්ඛායතනං න නිරුජ්ඣති, නො ච තෙසං රූපායතනං න නිරුජ්ඣති. සබ්බෙසං උපපජ්ජන්තානං, අරූපකානං චචන්තානං තෙසං චක්ඛායතනඤ්ච න නිරුජ්ඣති, රූපායතනඤ්ච න නිරුජ්ඣති.

යස්ස වා පන රූපායතනං න නිරුජ්ඣති තස්ස චක්ඛායතනං න නිරුජ්ඣතිති: ආමන්තා.

239. යමකුට චක්ඛායතනය නිරුද්ධ නො වේ නම් ඔහුට සොනායතනය නිරුද්ධ නො වේ ද යත් : ඇස් නැති ව කන් ඇති ව ව්‍යුහ වන්නා වූ ඔවුනට චක්ඛායතනය නිරුද්ධ නො වෙයි, ඔවුනට සොනායතනය නො ද නිරුද්ධ නො වේ. උපදනා වූ සියල්ලනට ද ඇස් නැති ව කන් නැති ව ව්‍යුහ වන්නවුනට ද සි ඔවුනට චක්ඛායතනය ද නිරුද්ධ නො වෙයි, සොනායතනය ද නිරුද්ධ නො වේ.

තවද යමකුට සොනායතනය නිරුද්ධ නො වේ නම් ඔහුට චක්ඛායතනය නිරුද්ධ නො වේ ද යත් : කන් නැති ව ඇස් ඇති ව ව්‍යුහ වන්නා වූ ඔවුනට සොනායතනය නිරුද්ධ නො වේ, ඔවුනට චක්ඛායතනය නො ද නිරුද්ධ නො වෙයි. උපදනා සියල්ලනට ද කන් නැති ව ඇස් නැති ව ව්‍යුහ වන්නවුනට ද සි ඔවුනට සොනායතනය ද නිරුද්ධ නො වෙයි, චක්ඛායතනය ද නිරුද්ධ නො වේ.

240. යමකුට චක්ඛායතනය නිරුද්ධ නො වේ නම් ඔහුට සානායතනය නිරුද්ධ නො වේ ද යත් : ඇස් නැති ව නැහැ ඇති ව ව්‍යුහ වන්නා වූ ඔවුනට චක්ඛායතනය නිරුද්ධ නො වේ, ඔවුනට සානායතනය නො ද නිරුද්ධ නො වෙයි. උපදනා වූ සියල්ලනට ද ඇස් නැති ව නැහැ නැති ව ව්‍යුහ වන්නවුනට ද සි ඔවුනට චක්ඛායතනය ද නිරුද්ධ නො වෙයි, සානායතනය ද නිරුද්ධ නො වේ.

තවද යමකුට සානායතනය නිරුද්ධ නො වේ නම් ඔහුට චක්ඛායතනය නිරුද්ධ නො වේ ද යත් : නැහැ නැති ව ඇස් ඇති ව ව්‍යුහ වන්නා වූ ඔවුනට සානායතනය නිරුද්ධ නො වෙයි, ඔවුනට චක්ඛායතනය නො ද නිරුද්ධ නො වෙයි. උපදනා වූ සියල්ලනට ද නැහැ නැති ව ඇස් නැති ව ව්‍යුහ වන්නවුනට ද සි ඔවුනට සානායතනය ද නිරුද්ධ නො වෙයි, චක්ඛායතනය ද නිරුද්ධ නො වේ.

241. යමකුට චක්ඛායතනය නිරුද්ධ නො වේ නම් ඔහුට රූපායතනය නිරුද්ධ නො වේ ද යත් : ඇස් නැති ව රූ ඇති ව ව්‍යුහ වන්නා වූ ඔවුනට චක්ඛායතනය නිරුද්ධ නො වෙයි, ඔවුනට රූපායතනය නො ද නිරුද්ධ නො වේ. උපදනා වූ සියල්ලනට ද රූ නැති ව ව්‍යුහ වන්නවුනට ද සි ඔවුනට චක්ඛායතනය නිරුද්ධ නො වෙයි, රූපායතනය ද නිරුද්ධ නො වේ.

තවද යමකුට රූපායතනය නිරුද්ධ නො වේ නම් ඔහුට චක්ඛායතනය නිරුද්ධ නො වේ ද යත් : එසේ ය.

242. යස්ස චක්ඛායතනං න නිරුජ්ඣති තස්ස මනායතනං න නිරුජ්ඣතිති: අවකච්ඡානං සවිත්තකානං චවනානං තෙසං චක්ඛායතනං න නිරුජ්ඣති, නො ච තෙසං මනායතනං න නිරුජ්ඣති. සබ්බෙසං උපපජ්ජනානං, අවිත්තකානං චවනානං තෙසං චක්ඛායතනඤ්ච න නිරුජ්ඣති, මනායතනඤ්ච න නිරුජ්ඣති.

යස්ස චා පන මනායතනං න නිරුජ්ඣති තස්ස චක්ඛායතනං න නිරුජ්ඣතිති: ආමනා.

243. යස්ස චක්ඛායතනං න නිරුජ්ඣති තස්ස ධම්මායතනං න නිරුජ්ඣතිති: අවකච්ඡානං චවනානං තෙසං චක්ඛායතනං න නිරුජ්ඣති, නො ච තෙසං ධම්මායතනං න නිරුජ්ඣති. සබ්බෙසං උපපජ්ජනානං තෙසං චක්ඛායතනඤ්ච න නිරුජ්ඣති, ධම්මායතනඤ්ච න නිරුජ්ඣති.

යස්ස චා පන ධම්මායතනං න නිරුජ්ඣති තස්ස චක්ඛායතනං න නිරුජ්ඣතිති: ආමනා. (චක්ඛායතනමූලකං)

244. යස්ස ඝානායතනං න නිරුජ්ඣති තස්ස රූපායතනං න නිරුජ්ඣතිති: අඝානකානං සරූපකානං චවනානං තෙසං ඝානායතනං න නිරුජ්ඣති, නො ච තෙසං රූපායතනං න නිරුජ්ඣති. සබ්බෙසං උපපජ්ජනානං, අරූපකානං චවනානං තෙසං ඝානායතනඤ්ච න නිරුජ්ඣති, රූපායතනඤ්ච න නිරුජ්ඣති.

යස්ස චා පන රූපායතනං න නිරුජ්ඣති තස්ස ඝානායතනං න නිරුජ්ඣතිති: ආමනා.

245. යස්ස ඝානායතනං න නිරුජ්ඣති තස්ස මනායතනං න නිරුජ්ඣතිති: අඝානකානං සවිත්තකානං චවනානං තෙසං ඝානායතනං න නිරුජ්ඣති, නො ච තෙසං මනායතනං න නිරුජ්ඣති. සබ්බෙසං උපපජ්ජනානං, අවිත්තකානං චවනානං තෙසං ඝානායතනඤ්ච න නිරුජ්ඣති, මනායතනඤ්ච න නිරුජ්ඣති.

යස්ස චා පන මනායතනං න නිරුජ්ඣති තස්ස ඝානායතනං න නිරුජ්ඣතිති: ආමනා.

242. යමකුට චක්ඛායතනය නිරුද්ධ නො වේ නම් ඔහුට මනායතනය නිරුද්ධ නො වේ ද යත්: ඇස් නැති ව සිත් ඇති ව ව්‍යුහ වන්නා වූ ඔවුනට චක්ඛායතනය නිරුද්ධ නො වෙයි. ඔවුනට මනායතනය නො ද නිරුද්ධ නො වෙයි. උපදනා වූ සියල්ලනට ද සිත් නැති ව ව්‍යුහ වන්නවුනට ද සි ඔවුනට චක්ඛායතනය ද නිරුද්ධ නො වෙයි, මනායතනය ද නිරුද්ධ නො වේ.

තවද යමකුට මනායතනය නිරුද්ධ නො වේ නම් ඔහුට චක්ඛායතනය නිරුද්ධ නො වේ ද යත්: එසේ යි.

243. යමකුට චක්ඛායතනය නිරුද්ධ නො වේ නම් ඔහුට ධම්මායතනය නිරුද්ධ නො වේ ද යත්: ඇස් නැති ව ව්‍යුහ වන්නා වූ ඔවුනට චක්ඛායතනය නිරුද්ධ නො වෙයි. ඔවුනට ධම්මායතනය නො ද නිරුද්ධ නො වෙයි. උපදනා සියලු ඔවුනට චක්ඛායතනය ද නිරුද්ධ නො වෙයි, ධම්මායතනය ද නිරුද්ධ නො වේ.

තවද යමකුට ධම්මායතනය නිරුද්ධ නො වේ නම් ඔහුට චක්ඛායතනය නිරුද්ධ නො වේ ද යත්: එසේ යි. (චක්ඛායතන මූලක යි)

244. යමකුට ඝානායතනය නිරුද්ධ නො වේ නම් ඔහුට රූපායතනය නිරුද්ධ නො වේ ද යත්: නැහැ නැති ව රූ ඇති ව ව්‍යුහ වන්නා වූ ඔවුනට ඝානායතනය නිරුද්ධ නො වෙයි. ඔවුනට රූපායතනය නො ද නිරුද්ධ නො වේ. උපදනා සියල්ලනට ද රූ නැති ව ව්‍යුහ වන්නවුනට ද සි ඔවුනට ඝානායතනය ද නිරුද්ධ නො වෙයි, රූපායතනය ද නිරුද්ධ නො වේ.

තවද යමකුට රූපායතනය නිරුද්ධ නො වේ නම් ඔහුට ඝානායතනය නිරුද්ධ නො වේ ද යත්: එසේ යි.

245. යමකුට ඝානායතනය නිරුද්ධ නො වේ නම් ඔහුට මනායතනය නිරුද්ධ නො වේ ද යත්: නැහැ නැති ව සිත් ඇති ව ව්‍යුහ වන්නා වූ ඔවුනට ඝානායතනය නිරුද්ධ නො වෙයි. ඔවුනට මනායතනය නො ද නිරුද්ධ නො වෙයි. උපදනා වූ සියල්ලනට ද සිත් නැති ව ව්‍යුහ වන්නවුනට ද සි ඔවුනට ඝානායතනය ද නිරුද්ධ නො වෙයි, මනායතනය ද නිරුද්ධ නො වේ.

තවද යමකුට මනායතනය නිරුද්ධ නො වේ නම් ඔහුට ඝානායතනය නිරුද්ධ නො වේ ද යත්: එසේ යි.

246. යස්ස සානායතනං න නිරුජ්ඣති තස්ස ධම්මායතනං න නිරුජ්ඣතිති: අභ්‍යන්තරානං චවන්තානං තෙසං සානායතනං න නිරුජ්ඣති, නො ච තෙසං ධම්මායතනං න නිරුජ්ඣති. සබ්බෙසං උපපජ්ජන්තානං තෙසං සානායතනඤ්ච න නිරුජ්ඣති, ධම්මායතනඤ්ච න නිරුජ්ඣති.

යස්ස වා පන ධම්මායතනං න නිරුජ්ඣති තස්ස සානායතනං න නිරුජ්ඣතිති: ආමන්තා. (සානායතනමූලකං)

247. යස්ස රූපායතනං න නිරුජ්ඣති තස්ස මනායතනං න නිරුජ්ඣතිති: අරූපකානං චවන්තානං තෙසං රූපායතනං න නිරුජ්ඣති, නො ච තෙසං මනායතනං න නිරුජ්ඣති. සබ්බෙසං උපපජ්ජන්තානං තෙසං රූපායතනඤ්ච න නිරුජ්ඣති, මනායතනඤ්ච න නිරුජ්ඣති.

යස්ස වා පන මනායතනං න නිරුජ්ඣති තස්ස රූපායතනං න නිරුජ්ඣතිති: අවික්ඛකානං සරූපකානං¹ චවන්තානං තෙසං මනායතනං න නිරුජ්ඣති, නො ච තෙසං රූපායතනං න නිරුජ්ඣති. සබ්බෙසං උපපජ්ජන්තානං තෙසං මනායතනඤ්ච න නිරුජ්ඣති, රූපායතනඤ්ච න නිරුජ්ඣති.

248. යස්ස රූපායතනං න නිරුජ්ඣති තස්ස ධම්මායතනං න නිරුජ්ඣතිති: අරූපකානං චවන්තානං තෙසං රූපායතනං න නිරුජ්ඣති, නො ච තෙසං ධම්මායතනං න නිරුජ්ඣති. සබ්බෙසං උපපජ්ජන්තානං තෙසං රූපායතනඤ්ච න නිරුජ්ඣති, ධම්මායතනඤ්ච න නිරුජ්ඣති.

යස්ස වා පන ධම්මායතනං න නිරුජ්ඣති තස්ස රූපායතනං න නිරුජ්ඣතිති: ආමන්තා. (රූපායතනමූලකං)

249. යස්ස මනායතනං න නිරුජ්ඣති තස්ස ධම්මායතනං න නිරුජ්ඣතිති: අවික්ඛකානං චවන්තානං තෙසං මනායතනං න නිරුජ්ඣති, නො ච තෙසං ධම්මායතනං න නිරුජ්ඣති. සබ්බෙසං උපපජ්ජන්තානං තෙසං මනායතනඤ්ච න නිරුජ්ඣති, ධම්මායතනඤ්ච න නිරුජ්ඣති.

1. සරූපකානන්ති පදං මරමෙජ්ජධම්මිනිපිටකෙ න දිසස්සනෙ.

246. යමකුට සානායකනය නිරුද්ධ නො වේ නම් ඔහුට ධම්මායකනය නිරුද්ධ නො වේ ද යත්: නැහැ නැති ව ව්‍යුහ වන්නා වූ ඔවුනට රූපායකනය නිරුද්ධ නො වෙයි. ඔවුනට සානායකනය නිරුද්ධ නො වෙයි. ඔවුනට ධම්මායකනය නො ද නිරුද්ධ නො වෙයි. උපදනා වූ සියලු ඔවුනට සානායකනය ද නිරුද්ධ නො වෙයි, ධම්මායකනය ද නිරුද්ධ නො වේ.

තවද යමකුට ධම්මායකනය නිරුද්ධ නො වේ නම් ඔහුට සානායකනය නිරුද්ධ නො වේ ද යත්: එසේ යි. (සානායකන-මූලක යි.)

247. යමකුට රූපායකනය නිරුද්ධ නො වේ නම් ඔහුට මනායකනය නිරුද්ධ නො වේ ද යත්: රූ නැති ව ව්‍යුහ වන්නා වූ ඔවුනට රූපායකනය නිරුද්ධ නො වෙයි. ඔවුනට මනායකනය නො ද නිරුද්ධ නො වෙයි. උපදනා වූ සියලු ඔවුනට රූපායකනය ද නිරුද්ධ නො වෙයි, මනායකනය ද නිරුද්ධ නො වේ.

තවද යමකුට මනායකනය නිරුද්ධ නො වේ නම් ඔහුට රූපායකනය නිරුද්ධ නො වේ ද යත්: සිත් නැති ව රූ ඇති ව ව්‍යුහ වන්නා වූ ඔවුනට මනායකනය නිරුද්ධ නො වෙයි. ඔවුනට රූපායකනය නො ද නිරුද්ධ නො වෙයි. උපදනා වූ සියලු ඔවුනට මනායකනය ද නිරුද්ධ නො වෙයි, රූපායකනය ද නිරුද්ධ නො වේ.

248. යමකුට රූපායකනය නිරුද්ධ නො වේ නම් ඔහුට ධම්මායකනය නිරුද්ධ නො වේ ද යත්: රූ නැති ව ව්‍යුහ වන්නා වූ ඔවුනට රූපායකනය නිරුද්ධ නො වෙයි. ඔවුනට ධම්මායකනය නො ද නිරුද්ධ නො වෙයි. උපදනා වූ සියලු ඔවුනට රූපායකනය ද නිරුද්ධ නො වෙයි, ධම්මායකනය ද නිරුද්ධ නො වේ.

තවද යමකුට ධම්මායකනය නිරුද්ධ නො වේ නම් ඔහුට රූපායකනය නිරුද්ධ නො වේ ද යත්: එසේ යි. (රූපායකන-මූලක යි)

249. යමකුට මනායකනය නිරුද්ධ නො වේ නම් ඔහුට ධම්මායකනය නිරුද්ධ නො වේ ද යත්: සිත් නැති ව ව්‍යුහ වන්නා වූ ඔවුනට මනායකනය නිරුද්ධ නො වෙයි. ඔවුනට ධම්මායකනය නො ද නිරුද්ධ නො වෙයි. උපදනා වූ සියලු ඔවුනට මනායකනය ද නිරුද්ධ නො වෙයි, ධම්මායකනය ද නිරුද්ධ නො වේ.

යස්ස වා පන ධම්මායතනං න නිරුජ්ඣති තස්ස මනායතනං
න නිරුජ්ඣතිති: ආමනායා. (පච්චනිකපුගල)

250. යස්ස චක්ඛායතනං න නිරුජ්ඣති -පෙ- (පච්චනිකඔකාස)

251. යස්ස යස්ස චක්ඛායතනං න නිරුජ්ඣති තස්ස තස්ස
සොනායතනං න නිරුජ්ඣතිති: -පෙ- යස්ස යස්සකමපි යස්සක
සදිසං-පච්චනිකපුගලොකාස)

පච්චසානනවාරො.

252. යස්ස චක්ඛායතනං නිරුජ්ඣත් තස්ස සොනායතනං
නිරුජ්ඣත්තාති: ආමනායා. (උප්පාදවාරෙපි නිරොධවාරෙපි උප්පාද-
නිරොධවාරෙපි අතිතපුච්ඡා අනුලොමමපි පච්චනිකමපි සදිසං. අනු-
ලොමපුගල)

අතිතවාරො.

253. යස්ස චක්ඛායතනං නිරුජ්ඣස්සති තස්ස සොනායතනං
නිරුජ්ඣස්සතිති: ආමනායා.

යස්ස වා පන සොනායතනං නිරුජ්ඣස්සති තස්ස චක්ඛායතනං
නිරුජ්ඣස්සතිති: ආමනායා.

254. යස්ස චක්ඛායතනං නිරුජ්ඣස්සති තස්ස සානායතනං
නිරුජ්ඣස්සතිති: පච්ඡුමභවිකානං රූපාවචරං උපපජ්ජනානං, යෙ
ව රූපාවචරං උපපජ්ජිතා පරිනිබ්බාසිස්සන්ති තෙසං වචනානං,
තෙසං චක්ඛායතනං නිරුජ්ඣස්සති, නො ව තෙසං සානායතනං
නිරුජ්ඣස්සති. ඉතරෙසං තෙසං චක්ඛායතනාඤ්ච නිරුජ්ඣස්සති,
සානායතනාඤ්ච නිරුජ්ඣස්සති.

යස්ස වා පන සානායතනං නිරුජ්ඣස්සති තස්ස චක්ඛායතනං
නිරුජ්ඣස්සතිති: ආමනායා.

255. යස්ස චක්ඛායතනං නිරුජ්ඣස්සති තස්ස රූපායතනං
නිරුජ්ඣස්සතිති: ආමනායා.

යස්ස වා පන රූපායතනං නිරුජ්ඣස්සති තස්ස චක්ඛායතනං
නිරුජ්ඣස්සතිති: ආමනායා.

තවද යමකුට ධම්මායතනය නිරුද්ධ නො වේ නම් ඔහුට මනායතනය නිරුද්ධ නො වේ ද යත්: එසේ යි. (ප්‍රත්‍යනික-පුද්ගල යි)

250. යම් තැනෙක චක්ඛායතනය නිරුද්ධ නො වේ නම්... (ප්‍රත්‍යනිකාවකාශ යි)

251. යමකුට යම් තැනෙක චක්ඛායතනය නිරුද්ධ නො වේ නම් ඔහුට එහි සොතායතනය නිරුද්ධ නො වේ ද යත්: ... (යසස යක්කයද යසසකය හා සමාන යි. ප්‍රත්‍යනික පුද්ගලාවකාශ යි)

ප්‍රත්‍යක්ෂන්තවාර යි.

252. යමකුට චක්ඛායතනය නිරුද්ධ වී නම් ඔහුට සොතායතනය නිරුද්ධ වී ද යත්: එසේ යි.

(උත්පාදවාරයෙහි ද නිරොධවාරයෙහි ද උත්පාදනිරොධවාරයෙහි ද අතීත පෘථිවි අනුලොමය ද ප්‍රත්‍යනිකය ද සමාන යි. (අනුලොම පුද්ගල යි)

අතීතවාර යි.

253. යමකුට චක්ඛායතනය නිරුද්ධ වන්නේ නම් ඔහුට සොතායතනය නිරුද්ධ වන්නේ ද යත්: එසේ යි.

තවද යමකුට සොතායතනය නිරුද්ධ වන්නේ නම් ඔහුට චක්ඛායතනය නිරුද්ධ වන්නේ ද යත්: එසේ යි.

254. යමකුට චක්ඛායතනය නිරුද්ධ වන්නේ නම් ඔහුට සානායතනය නිරුද්ධ වන්නේ ද යත්: පශ්චිමභවික ව රූපාවචරයෙහි උපදනවුනට ද යම් ද කෙනෙක් රූපාවචරයෙහි ඉපිද පිරිනිවේන්නාහු නම් ඒ ව්‍යුහ වන්නවුනට ද යි ඔවුනට චක්ඛායතනය නිරුද්ධ වන්නේ ය, ඔවුනට සානායතනය නොද නිරුද්ධ වන්නේ ය. සෙසු ඔවුනට චක්ඛායතනය ද නිරුද්ධ වන්නේ ය, සානායතනය ද නිරුද්ධ වන්නේ යි.

තවද යමකුට සානායතනය නිරුද්ධ වන්නේ නම් ඔහුට චක්ඛායතනය නිරුද්ධ වන්නේ ද යත්: එසේ යි.

255. යමකුට චක්ඛායතනය නිරුද්ධ වන්නේ නම් ඔහුට රූපායතනය නිරුද්ධ වන්නේ ද යත්: එසේ යි.

තවද යමකුට රූපායතනය නිරුද්ධ වන්නේ නම් ඔහුට චක්ඛායතනය නිරුද්ධ වන්නේ ද යත්: එසේ යි.

256. යස්ස චක්ඛායතනං නිරුජ්ඣක්ඛස්සති තස්ස මනායතනං -පෙ- ධම්මායතනං නිරුජ්ඣක්ඛස්සතිති: ආමනාහා;

යස්ස වා පන ධම්මායතනං නිරුජ්ඣක්ඛස්සති තස්ස චක්ඛායතනං නිරුජ්ඣක්ඛස්සතිති: පච්ඡුමභවිකානං අරුපං උපපජ්ජන්තානං, යෙ ච අරුපං උපපජ්ජන්තා පරිනිබ්බායිස්සන්ති, තෙසං චචන්තානං තෙසං ධම්මායතනං නිරුජ්ඣක්ඛස්සති, නො ච තෙසං චක්ඛායතනං නිරුජ්ඣක්ඛස්සති. ඉතරෙසං තෙසං ධම්මායතනං නිරුජ්ඣක්ඛස්සති, චක්ඛායතනං නිරුජ්ඣක්ඛස්සති. (චක්ඛායතනමූලකං)

257. යස්ස ඝානායතනං නිරුජ්ඣක්ඛස්සති තස්ස රූපායතනං නිරුජ්ඣක්ඛස්සතිති: ආමනාහා.

යස්ස වා පන රූපායතනං නිරුජ්ඣක්ඛස්සති තස්ස ඝානායතනං නිරුජ්ඣක්ඛස්සතිති: පච්ඡුමභවිකානං රූපාවචරං උපපජ්ජන්තානං, යෙ ච රූපාවචරං උපපජ්ජන්තා පරිනිබ්බායිස්සන්ති, තෙසං චචන්තානං තෙසං රූපායතනං නිරුජ්ඣක්ඛස්සති, නො ච තෙසං ඝානායතනං නිරුජ්ඣක්ඛස්සති. ඉතරෙසං තෙසං රූපායතනං නිරුජ්ඣක්ඛස්සති, ඝානායතනං නිරුජ්ඣක්ඛස්සති.

258. යස්ස ඝානායතනං නිරුජ්ඣක්ඛස්සති තස්ස මනායතනං -පෙ- ධම්මායතනං නිරුජ්ඣක්ඛස්සතිති: ආමනාහා.

යස්ස වා පන ධම්මායතනං නිරුජ්ඣක්ඛස්සති තස්ස ඝානායතනං නිරුජ්ඣක්ඛස්සතිති: පච්ඡුමභවිකානං රූපාවචරං අරුපාවචරං උපපජ්ජන්තානං, යෙ ච රූපාවචරං අරුපාවචරං උපපජ්ජන්තා පරිනිබ්බායිස්සන්ති තෙසං චචන්තානං තෙසං ධම්මායතනං නිරුජ්ඣක්ඛස්සති, නො ච තෙසං ඝානායතනං නිරුජ්ඣක්ඛස්සති. ඉතරෙසං තෙසං ධම්මායතනං නිරුජ්ඣක්ඛස්සති, ඝානායතනං නිරුජ්ඣක්ඛස්සති. (ඝානායතනමූලකං)

259. යස්ස රූපායතනං නිරුජ්ඣක්ඛස්සති තස්ස මනායතනං -පෙ- ධම්මායතනං නිරුජ්ඣක්ඛස්සතිති: ආමනාහා.

යස්ස වා පන ධම්මායතනං නිරුජ්ඣක්ඛස්සති තස්ස රූපායතනං නිරුජ්ඣක්ඛස්සතිති: පච්ඡුමභවිකානං අරුපානං උපපජ්ජන්තානං, යෙ ච අරුපං උපපජ්ජන්තා පරිනිබ්බායිස්සන්ති, තෙසං චචන්තානං තෙසං ධම්මායතනං නිරුජ්ඣක්ඛස්සති, නො ච තෙසං රූපායතනං නිරුජ්ඣක්ඛස්සති. ඉතරෙසං තෙසං ධම්මායතනං නිරුජ්ඣක්ඛස්සති, රූපායතනං නිරුජ්ඣක්ඛස්සති.

256. යමකුට චක්ඛායතනය නිරුද්ධ වන්නේ නම් ඔහුට මනායතනය ... ධම්මායතනය නිරුද්ධ වන්නේ ද යත්: එසේ යි.

තවද යමකුට ධම්මායතනය නිරුද්ධ වන්නේ නම් ඔහුට චක්ඛායතනය නිරුද්ධ වන්නේ ද යත්: පශ්චිමභවික ව අරුපයෙහි උපදනවුනට ද යම් ද කෙනෙක් අරුපයෙහි ඉපිද පිරිනිවේන්නාහු නම් ඒ ව්‍යුත්ත වන්නවුනට දැයි ඔවුනට ධම්මායතනය නිරුද්ධ වන්නේ ය. ඔවුනට චක්ඛායතනය නො ද නිරුද්ධ වන්නේ ය. සෙසු ඔවුනට ධම්මායතනය ද නිරුද්ධ වන්නේ ය. චක්ඛායතනය ද නිරුද්ධ වන්නේ යි. (චක්ඛායතන මූලක යි)

257. යමකුට සානායතනය නිරුද්ධ වන්නේ නම් ඔහුට රූපායතනය නිරුද්ධ වන්නේ ද යත්: එසේ යි.

තවද යමකුට රූපායතනය නිරුද්ධ වන්නේ නම් ඔහුට සානායතනය නිරුද්ධ වන්නේ ද යත්: පශ්චිමභවික ව රූපාවචරයෙහි උපදනවුනට ද, යම් ද කෙනෙක් රූපාවචරයෙහි ඉපිද පිරිනිවේන්නාහු නම් ඒ ව්‍යුත්ත වන්නවුනට දැයි ඔවුනට රූපායතනය නිරුද්ධ වන්නේ ය. ඔවුනට සානායතනය නො ද නිරුද්ධ වන්නේ යි. සෙසු ඔවුනට රූපායතනය ද නිරුද්ධ වන්නේ ය, සානායතනය ද නිරුද්ධ වන්නේ යි.

258. යමකුට සානායතනය නිරුද්ධ වන්නේ නම් ඔහුට මනායතනය ... ධම්මායතනය නිරුද්ධ වන්නේ ද යත්: එසේ යි.

තවද යමකුට ධම්මායතනය නිරුද්ධ වන්නේ නම් ඔහුට සානායතනය නිරුද්ධ වන්නේ ද යත්: පශ්චිමභවික ව රූපාවචරයෙහි හා අරුපාවචරයෙහි උපදනවුනට ද යම් ද කෙනෙක් රූපාවචරයෙහි හා අරුපාවචරයෙහි ඉපිද පිරිනිවේන්නාහු නම් ඒ ව්‍යුත්ත වන්නවුනට දැයි ඔවුනට ධම්මායතනය නිරුද්ධ වන්නේ ය, ඔවුනට සානායතනය නො ද නිරුද්ධ වන්නේ ය. සෙසු ඔවුනට ධම්මායතනය ද නිරුද්ධ වන්නේ ය, සානායතනය ද නිරුද්ධ වන්නේ යි. (සානායතන මූලක යි)

259. යමකුට රූපායතනය නිරුද්ධ වන්නේ නම් ඔහුට මනායතනය ... ධම්මායතනය නිරුද්ධ වන්නේ ද යත්: එසේ යි.

තවද යමකුට ධම්මායතනය නිරුද්ධ වන්නේ නම් ඔහුට රූපායතනය නිරුද්ධ වන්නේ ද යත්: පශ්චිමභවික ව අරුපයෙහි උපදනවුනට ද යම් ද කෙනෙක් අරුපයෙහි ඉපිද පිරිනිවේන්නාහු නම් ඒ ව්‍යුත්ත වන්නවුනට දැයි ඔවුනට ධම්මායතනය නිරුද්ධ වන්නේ ය. ඔවුනට රූපායතනය නො ද නිරුද්ධ වන්නේ ය. සෙසු ඔවුනට ධම්මායතනය ද නිරුද්ධ වන්නේ ය, රූපායතනය ද නිරුද්ධ වන්නේ යි.

260. යස්ස මනායතනං නිරුජ්ඣක්ඛස්සති තස්ස ධම්මායතනං නිරුජ්ඣක්ඛස්සතිති: ආමනනා.

යස්ස වා පන ධම්මායතනං නිරුජ්ඣක්ඛස්සති තස්ස මනායතනං නිරුජ්ඣක්ඛස්සතිති: ආමනනා. (අනුලොම පුග්ගල)

261. යත් වකඛායතනං නිරුජ්ඣක්ඛස්සති -පෙ- (අනුලොම ඕකාස)

262. යස්ස යත් වකඛායතනං නිරුජ්ඣක්ඛස්සති තස්ස තත් සොනායතනං නිරුජ්ඣක්ඛස්සතිති: ආමනනා.

යස්ස වා පන යත් -පෙ- ආමනනා.

263. යස්ස යත් වකඛායතනං නිරුජ්ඣක්ඛස්සති තස්ස තත් සානායතනං නිරුජ්ඣක්ඛස්සතිති: රූපාවචරානං -පෙ- කාමාවචරානං -පෙ-

යස්ස වා පන යත් -පෙ- ආමනනා.

264. යස්ස යත් වකඛායතනං නිරුජ්ඣක්ඛස්සති තස්ස තත් සානායතනං නිරුජ්ඣක්ඛස්සතිති: ආමනනා.

යස්ස වා පන යත් සානායතනං නිරුජ්ඣක්ඛස්සති තස්ස තත් වකඛායතනං නිරුජ්ඣක්ඛස්සතිති: අසංඝර්ශ්ඤාසත්තානං -පෙ- පඤ්චවොකාරානං -පෙ-

265. යස්ස යත් වකඛායතනං නිරුජ්ඣක්ඛස්සති තස්ස තත් මනායතනං නිරුජ්ඣක්ඛස්සතිති: ආමනනා.

යස්ස වා පන යත් -පෙ- අරූපානං -පෙ- පඤ්චවොකාරානං -පෙ-

266. යස්ස යත් වකඛායතනං නිරුජ්ඣක්ඛස්සති තස්ස තත් ධම්මායතනං නිරුජ්ඣක්ඛස්සතිති: ආමනනා.

යස්ස වා පන යත් -පෙ- අසංඝර්ශ්ඤාසත්තානං, අරූපානං -පෙ- පඤ්චවොකාරානං -පෙ- (වකඛායතනමූලකං)

267. යස්ස යත් සානායතනං නිරුජ්ඣක්ඛස්සති තස්ස තත් රූපායතනං නිරුජ්ඣක්ඛස්සතිති: ආමනනා.

යස්ස වා පන යත් -පෙ- රූපාවචරානං -පෙ- කාමාවචරානං -පෙ-

260. යමකුට මනායතනය නිරුද්ධ වන්නේ නම් ඔහුට ධම්මා-
යතනය නිරුද්ධ වන්නේ ද යත්: එසේ යි.

තවද යමකුට ධම්මායතනය නිරුද්ධ වන්නේ නම් ඔහුට මනා-
යතනය නිරුද්ධ වන්නේ ද යත්: එසේ යි. (අනුලොමපුද්ගල යි)

261. යම් තැනෙක වක්ඛායතනය නිරුද්ධ වන්නේ නම් ...
(අනුලොමාවකාශ යි)

262. යමකුට යම් තැනෙක වක්ඛායතනය නිරුද්ධ වන්නේ
නම් ඔහුට එහි සොනායතනය නිරුද්ධ වන්නේ ද යත්: එසේ යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක ...එසේ යි.

263. යමකුට යම් තැනෙක වක්ඛායතනය නිරුද්ධ වන්නේ
නම් ඔහුට එහි ඝානායතනය නිරුද්ධ වන්නේ ද යත්: රූපාවචර-
යනට ද ... කාමාවචරයනට ද ...

තවද යමකුට යම් තැනෙක... එසේ යි.

264. යමකුට යම් තැනෙක වක්ඛායතනය නිරුද්ධ වන්නේ
නම් ඔහුට එහි ඝානායතනය* නිරුද්ධ වන්නේ ද යත්: එසේ යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක ඝානායතනය නිරුද්ධ වන්නේ
නම් ඔහුට එහි වක්ඛායතනය නිරුද්ධ වන්නේ ද යත්: අසංඥ-
සකයනට ද ... පඤ්චොකාරයනට ද ...

265. යමකුට යම් තැනෙක වක්ඛායතනය නිරුද්ධ වන්නේ
නම් ඔහුට එහි මනායතනය නිරුද්ධ වන්නේ ද යත්: එසේ යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක ... අරූපයනට ද ... පඤ්ච-
චොකාරයනට ද ...

266. යමකුට යම් තැනෙක වක්ඛායතනය නිරුද්ධ වන්නේ
නම් ඔහුට එහි ධම්මායතනය නිරුද්ධ වන්නේ ද යත්: එසේ යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක ... අසංඥසකයනට ද අරූප-
යනට ද ...පඤ්චොකාරයනට ද ... (වක්ඛායතනමූලක යි)

267. යමකුට යම් තැනෙක ඝානායතනය නිරුද්ධ වන්නේ
නම් ඔහුට එහි රූපායතනය නිරුද්ධ වන්නේ ද යත්: එසේ යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක ... රූපාවචරයනට ද ...
කාමාවචරයනට ද ...

268. යස්ස යත් සානායනනං නිරුජ්ඣක්ඛස්සති තස්ස තත් මනායනනං නිරුජ්ඣක්ඛස්සතිති: ආමනනා.

යස්ස වා පන යත් -පෙ- රූපාවචරානං, අරූපාවචරානං -පෙ- කාමාවචරානං -පෙ-

269. යස්ස යත් සානායනනං නිරුජ්ඣක්ඛස්සති තස්ස තත් ධම්මායනනං නිරුජ්ඣක්ඛස්සතිති: ආමනනා.

යස්ස වා පන යත් -පෙ- රූපාවචරානං, අරූපාවචරානං -පෙ- කාමාවචරානං -පෙ- (සානායනනමුලකං)

270. යස්ස යත් රූපායනනං නිරුජ්ඣක්ඛස්සති තස්ස තත් මනායනනං නිරුජ්ඣක්ඛස්සතිති: අසංඝ්ඤාසන්නානං -පෙ- පඤ්චවොකාරානං -පෙ-

යස්ස වා පන යත් -පෙ- අරූපානං -පෙ- පඤ්චවොකාරානං -පෙ-

271. යස්ස යත් රූපායනනං නිරුජ්ඣක්ඛස්සති තස්ස තත් ධම්මායනනං නිරුජ්ඣක්ඛස්සතිති: ආමනනා.

යස්ස වා පන යත් -පෙ- අරූපානං -පෙ- පඤ්චවොකාරානං අසංඝ්ඤාසන්නානං -පෙ- (රූපායනනමුලකං)

272. යස්ස යත් මනායනනං නිරුජ්ඣක්ඛස්සති තස්ස තත් ධම්මායනනං නිරුජ්ඣක්ඛස්සතිති: ආමනනා.

යස්ස වා පන යත් ධම්මායනනං නිරුජ්ඣක්ඛස්සති තස්ස තත් මනායනනං නිරුජ්ඣක්ඛස්සතිති: අසංඝ්ඤාසන්නානං -පෙ- චතුර්වොකාරානං පඤ්චවොකාරානං තෙසං තත් ධම්මායනනඤ්ඤා නිරුජ්ඣක්ඛස්සති, මනායනනඤ්ඤා නිරුජ්ඣක්ඛස්සති.

(යථා උපාදවාලෙ යස්ස යත්තෙ අනාගතා පුළ්භා විජාරිතා, එවං නිරොධෙපි විජාරෙතබ්බා—අනුලොම පුත්තලොකාස)

273. යස්ස චක්ඛායනනං න නිරුජ්ඣක්ඛස්සති තස්ස සොනායනනං න නිරුජ්ඣක්ඛස්සතිති: ආමනනා.

යස්ස වා පන සොනායනනං න නිරුජ්ඣක්ඛස්සති තස්ස චක්ඛායනනං න නිරුජ්ඣක්ඛස්සතිති: ආමනනා.

268. යමකුට යම් තැනෙක ඝාතායතනය නිරුද්ධ වන්නේ නම් ඔහුට එහි මනායතනය නිරුද්ධ වන්නේ ද යත්: එසේ යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක ... රූපාවචරයනට ද ... අරූපාවචරයනට ද ... කාමාවචරයනට ද ...

269. යමකුට යම් තැනෙක ඝාතායතනය නිරුද්ධ වන්නේ නම් ඔහුට එහි මනායතනය නිරුද්ධ වන්නේ ද යත්: එසේ යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක ... රූපාවචරයනට ද ... අරූපාවචරයනට ද ... කාමාවචරයනට ද ... (ඝාතායතනමුලක යි)

270. යමකුට යම් තැනෙක රූපායතනය නිරුද්ධ වන්නේ නම් ඔහුට එහි මනායතනය නිරුද්ධ වන්නේ ද යත්: අසංඥාසංකප්පයනට ද ... පඤ්චොපාකාරයනට ද ...

තවද යමකුට යම් තැනෙක ... අරූපයනට ද ... පඤ්චොපාකාරයනට ද...

271. යමකුට යම් තැනෙක රූපායතනය නිරුද්ධ වන්නේ නම් ඔහුට එහි ධම්මායතනය නිරුද්ධ වන්නේ ද යත්: එසේ යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක ... අරූපයනට ද ... පඤ්චොපාකාරයනට ද අසංඥාසංකප්පයනට ද ... (රූපායතනමුලක යි)

272. යමකුට යම් තැනෙක මනායතනය නිරුද්ධ වන්නේ නම් ඔහුට එහි ධම්මායතනය නිරුද්ධ වන්නේ ද යත්: එසේ යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක ධම්මායතනය නිරුද්ධ වන්නේ නම් ඔහුට එහි මනායතනය නිරුද්ධ වන්නේ ද යත්: අසංඥාසංකප්පයනට ද ... චතුපොකාරයනට ද ... පඤ්චොපාකාරයනට ද යි ඔවුනට එහි ධම්මායතනය ද නිරුද්ධ වන්නේ ය, මනායතනය ද නිරුද්ධ වන්නේ යි.

(යම්සේ උත්පාදවාරයෙහි “යසස යස්සයෙහි” අනාගත-පාච්ඡාවෝ විස්තර කරන ලද්දහු ද, නිරොධවාරයෙහි දු එසේ ම විස්තර කටයුත්තාහ, අනුලොමාවකාශ යි)

273. යමකුට චක්ඛායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ නම් ඔහුට සොතායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ ද යත්: එසේ යි.

තවද යමකුට සොතායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ නම් ඔහුට චක්ඛායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ ද යත්: එසේ යි.

274. යස්ස චක්ඛායතනං න නිරුජ්ඣක්ඛස්සති තස්ස සානායතනං න නිරුජ්ඣක්ඛස්සතිති: ආමනනා.

යස්ස චා පන සානායතනං න නිරුජ්ඣක්ඛස්සති තස්ස චක්ඛායතනං න නිරුජ්ඣක්ඛස්සතිති: පඤ්ඤාමහවිකානං රූපාවචරං උපපජ්ජනානං, යෙ ව රූපාවචරං උපපජ්ජිතා පරිනිබ්බායිස්සන්ති, තෙසං චචනනානං තෙසං සානායතනං න නිරුජ්ඣක්ඛස්සති, නො ච තෙසං චක්ඛායතනං න නිරුජ්ඣක්ඛස්සති. පඤ්ඤාමොකාරෙ පරිනිබ්බන්තානං අරූපෙ පඤ්ඤාමහවිකානං යෙ ව අරූපං උපපජ්ජිතා පරිනිබ්බායිස්සන්ති, තෙසං චචනනානං තෙසං සානායතනඤ්ච න නිරුජ්ඣක්ඛස්සති, චක්ඛායතනඤ්ච න නිරුජ්ඣක්ඛස්සති.

275. යස්ස චක්ඛායතනං න නිරුජ්ඣක්ඛස්සති තස්ස රූපායතනං න නිරුජ්ඣක්ඛස්සතිති: ආමනනා.

යස්ස චා පන රූපායතනං න නිරුජ්ඣක්ඛස්සති තස්ස චක්ඛායතනං න නිරුජ්ඣක්ඛස්සතිති: ආමනනා.

276. යස්ස චක්ඛායතනං න නිරුජ්ඣක්ඛස්සති තස්ස ධම්මායතනං -පෙ- ධම්මායතනං න නිරුජ්ඣක්ඛස්සතිති: පඤ්ඤාමහවිකානං අරූපං උපපජ්ජනානං, යෙ ව අරූපං උපපජ්ජිතා පරිනිබ්බායිස්සන්ති, තෙසං චචනනානං තෙසං චක්ඛායතනං න නිරුජ්ඣක්ඛස්සති, නො ච තෙසං ධම්මායතනං න නිරුජ්ඣක්ඛස්සති, පරිනිබ්බන්තානං තෙසං චක්ඛායතනඤ්ච න නිරුජ්ඣක්ඛස්සති. ධම්මායතනඤ්ච න නිරුජ්ඣක්ඛස්සති.

යස්ස චා පන ධම්මායතනං න නිරුජ්ඣක්ඛස්සති තස්ස චක්ඛායතනං න නිරුජ්ඣක්ඛස්සතිති: ආමනනා. (චක්ඛායතනමූලකං)

277. යස්ස සානායතනං න නිරුජ්ඣක්ඛස්සති තස්ස රූපායතනං න නිරුජ්ඣක්ඛස්සතිති: පඤ්ඤාමහවිකානං රූපාවචරං උපපජ්ජනානං යෙ ව රූපාවචරං උපපජ්ජිතා පරිනිබ්බායිස්සන්ති, තෙසං චචනනානං තෙසං සානායතනං න නිරුජ්ඣක්ඛස්සති, නො ච තෙසං රූපායතනං න නිරුජ්ඣක්ඛස්සති. පඤ්ඤාමොකාරෙ පරිනිබ්බන්තානං, අරූපෙ පඤ්ඤාමහවිකානං යෙ ව අරූපං උපපජ්ජිතා පරිනිබ්බායිස්සන්ති, තෙසං චචනනානං තෙසං සානායතනඤ්ච න නිරුජ්ඣක්ඛස්සති, රූපායතනඤ්ච න නිරුජ්ඣක්ඛස්සති.

යස්ස චා පන රූපායතනං න නිරුජ්ඣක්ඛස්සති තස්ස සානායතනං න නිරුජ්ඣක්ඛස්සතිති: ආමනනා.

274. යමකුට චක්ඛායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ නම් ඔහුට ඝාතායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ ද යත්: එසේ යි.

තවද යමකුට ඝාතායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ නම් ඔහුට චක්ඛායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ ද යත්: පශ්චිමභවික ව රූපා-වචරයෙහි උපදනවුනට ද යම් ද කෙනෙක් රූපාවචරයෙහි ඉපිද පිරිනිවෙන්නාහු නම් ඒ ව්‍යුහ වන්නවුනට දැ යි ඔවුනට ඝාතා-යතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ ය. ඔවුනට චක්ඛායතනය නො ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය. පඤ්චවොකාරයෙහි පිරිනිවෙන්නවුනට ද අරූපයෙහි පශ්චිමභවිකයනට ද යම් ද කෙනෙක් අරූපයෙහි ඉපිද පිරිනිවෙන්නාහු නම් ඒ ව්‍යුහ වන්නවුනට දැ යි ඔවුනට ඝාතායතනය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය, චක්ඛායතනය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ යි.

275. යමකුට චක්ඛායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ නම් ඔහුට රූපායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ ද යත්: එසේ යි.

තවද යමකුට රූපායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ නම් ඔහුට චක්ඛායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ ද යත්: එසේ යි.

276. යමකුට චක්ඛායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ නම් ඔහුට මනායතනය ... ධම්මායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ ද යත්: පශ්චිමභවික ව අරූපයෙහි උපදනවුනට ද යම් ද කෙනෙක් අරූප-යෙහි ඉපිද පිරිනිවෙන්නාහු නම් ඒ ව්‍යුහ වන්නවුනට දැ යි ඔවුනට චක්ඛායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ ය. ඔවුනට ධම්මායතනය නො ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය. පිරිනිවෙන්නා වූ ඔවුනට චක්ඛා-යතනය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය, ධම්මායතනය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ යි.

තවද යමකුට ධම්මායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ නම් ඔහුට චක්ඛායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ ද යත්: එසේ යි. (චක්ඛා-යතනමූලක යි)

277. යමකුට ඝාතායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ නම් ඔහුට රූපායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ ද යත්: පශ්චිමභවික ව රූපා-වචරයෙහි උපදනවුනට ද යම් ද කෙනෙක් රූපාවචරයෙහි ඉපිද පිරිනිවෙන්නාහු නම් ඒ ව්‍යුහ වන්නවුනට දැ යි ඔවුනට ඝාතායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ ය, ඔවුනට රූපායතනය නො ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය. පඤ්චවොකාරයෙහි පිරිනිවෙන්නවුනට ද අරූප-යෙහි ඉපිද පිරිනිවෙන්නාහු නම් ඒ ව්‍යුහ වන්නවුනට දැ යි ඔවුනට ඝාතායතනය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය, රූපායතනය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ යි.

තවද යමකුට රූපායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ නම් ඔහුට ඝාතායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ ද යත්: එසේ යි.

278. යස්ස සානායකනං න නිරුජ්ඣතිස්සති තස්ස මනායකනං -පෙ- ධම්මායකනං න නිරුජ්ඣතිස්සතිති: පච්ඡුමභවිකානං රූපා-වචරං අරූපාචරං උපපජ්ජනානං, යෙ ච රූපාචරං අරූපාචරං උපපජ්ජිතා පරිනිබ්බාධිස්සතති, තෙසං වචනානාං තෙසං සානා-යකනං න නිරුජ්ඣතිස්සති. නො ච තෙසං ධම්මායකනං න නිරු-ජ්ඣතිස්සති, පරිනිබ්බනානං තෙසං සානායකනං න නිරුජ්ඣතිස්සති, ධම්මායකනං න නිරුජ්ඣතිස්සති.

යස්ස වා පන ධම්මායකනං න නිරුජ්ඣතිස්සති තස්ස සානා-යකනං න නිරුජ්ඣතිස්සතිති: ආමනා. (සානායකනමූලකං)

279. යස්ස රූපායකනං න නිරුජ්ඣතිස්සති තස්ස මනායකනං -පෙ- ධම්මායකනං න නිරුජ්ඣතිස්සතිති: පච්ඡුමභවිකානං අරූපං උපපජ්ජනානං යෙ ච අරූපං උපපජ්ජිතා පරිනිබ්බාධිස්සතති, තෙසං වචනානාං තෙසං රූපායකනං න නිරුජ්ඣතිස්සති. නො ච තෙසං ධම්මායකනං න නිරුජ්ඣතිස්සති, පරිනිබ්බනානං තෙසං රූපායකනං න නිරුජ්ඣතිස්සති, ධම්මායකනං න නිරුජ්ඣතිස්සති.

යස්ස වා පන ධම්මායකනං න නිරුජ්ඣතිස්සති තස්ස රූපා-යකනං න නිරුජ්ඣතිස්සතිති: ආමනා. (රූපායකනමූලකං)

280. යස්ස මනායකනං න නිරුජ්ඣතිස්සති තස්ස ධම්මායකනං න නිරුජ්ඣතිස්සතිති: ආමනා.

යස්ස වා පන ධම්මායකනං න නිරුජ්ඣතිස්සති තස්ස මනා-යකනං න නිරුජ්ඣතිස්සතිති: ආමනා. (මනායකනමූලකං—පච්චිනික පුගලඉ)

281. යස්ස චක්ඛායකනං න නිරුජ්ඣතිස්සති -පෙ- (පච්චිනික-ඔකාස)

282. යස්ස යස්ස චක්ඛායකනං න නිරුජ්ඣතිස්සති තස්ස තස්ස සොකායකනං න නිරුජ්ඣතිස්සතිති: ආමනා.

යස්ස වා පන යස්ස සොකායකනං න නිරුජ්ඣතිස්සති තස්ස තස්ස චක්ඛායකනං න නිරුජ්ඣතිස්සතිති: ආමනා.

278. යමකුට ඝාතායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ නම් ඔහුට මනායතනය ... ධම්මායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ ද යත්: පශ්චිමභවික ව රූපාවචරයෙහි හා අරූපාවචරයෙහි උපදනවුනට ද යම් ද කෙනෙක් රූපාවචරයෙහි හා අරූපාවචරයෙහි ඉපිද පිරිනිවෙන්නාහු නම් ඒ ව්‍යුහ වන්නවුනට දැයි ඔවුනට ඝාතායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ ය, ඔවුනට ධම්මායතනය නො ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය. පිරිනිවෙන්නා වූ ඔවුනට ඝාතායතනය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය, ධම්මායතනය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ යි.

තවද යමකුට ධම්මායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ නම් ඔහුට ඝාතායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ ද යත්: එසේ යි. (ඝාතායතනමූලක යි)

279. යමකුට රූපායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ නම් ඔහුට මනායතනය ... ධම්මායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ ද යත්: පශ්චිමභවික ව අරූපයෙහි උපදනවුනට ද යම් ද කෙනෙක් අරූපයෙහි ඉපිද පිරිනිවෙන්නාහු නම් ඒ ව්‍යුහ වන්නවුනට දැයි ඔවුනට රූපායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ ය, ඔවුනට ධම්මායතනය නො ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය. පිරිනිවෙන්නා වූ ඔවුනට රූපායතනය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය, ධම්මායතනය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ යි.

තවද යමකුට ධම්මායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ නම් ඔහුට රූපායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ ද යත්: එසේ යි. (රූපායතනමූලක යි)

280. යමකුට මනායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ නම් ඔහුට ධම්මායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ ද යත්: එසේ යි.

තවද යමකුට ධම්මායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ නම් ඔහුට මනායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ ද යත්: එසේ යි. (මනායතනමූලක යි. ප්‍රත්‍යානිකපුද්ගල යි)

281. යම් තැනෙක වක්ඛායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ නම් (ප්‍රත්‍යානිකාවකාශ යි)

282. යමකුට යම් තැනෙක වක්ඛායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ නම් ඔහුට එහි සොත්තායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ ද යත්: එසේ යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක සොත්තායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ නම් ඔහුට එහි වක්ඛායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ ද යත්: එසේ යි.

283. යසං යත් චක්ඛායතනං න නිරුජ්ඣක්ඛසීති තස්ස තත් සානායතනං න නිරුජ්ඣක්ඛසීතිති: ආමනානා.

යසං වා පන යත් සානායතනං න නිරුජ්ඣක්ඛසීති තස්ස තත් චක්ඛායතනං න නිරුජ්ඣක්ඛසීතිති: රූපාවචරානං තෙසං තත් සානායතනං න නිරුජ්ඣක්ඛසීති, නො ච තෙසං තත් චක්ඛායතනං න නිරුජ්ඣක්ඛසීති. පඤ්චවොකාරෙ පරිනිබ්බනානාං අසංඤ්ඤාසත්තානං, අරූපානං තෙසං තත් සානායතනඤ්ච න නිරුජ්ඣක්ඛසීති, චක්ඛායතනඤ්ච න නිරුජ්ඣක්ඛසීති.

284. යසං යත් චක්ඛායතනං න නිරුජ්ඣක්ඛසීති තස්ස තත් රූපායතනං න නිරුජ්ඣක්ඛසීතිති: අසංඤ්ඤාසත්තානං තෙසං තත් චක්ඛායතනං න නිරුජ්ඣක්ඛසීති, නො ච තෙසං තත් රූපායතනං න නිරුජ්ඣක්ඛසීති. පඤ්චවොකාරෙ පරිනිබ්බනානාං, අරූපානං තෙසං තත් චක්ඛායතනඤ්ච න නිරුජ්ඣක්ඛසීති, රූපායතනඤ්ච න නිරුජ්ඣක්ඛසීති.

යසං වා පන යත් රූපායතනං න නිරුජ්ඣක්ඛසීති තස්ස තත් චක්ඛායතනං න නිරුජ්ඣක්ඛසීතිති: ආමනානා.

285. යසං යත් චක්ඛායතනං න නිරුජ්ඣක්ඛසීති තස්ස තත් මනායතනං න නිරුජ්ඣක්ඛසීතිති: අරූපානං තෙසං තත් චක්ඛායතනං න නිරුජ්ඣක්ඛසීති, නො ච තෙසං තත් මනායතනං න නිරුජ්ඣක්ඛසීති. පරිනිබ්බනානාං අසංඤ්ඤාසත්තානං තෙසං තත් චක්ඛායතනඤ්ච න නිරුජ්ඣක්ඛසීති, මනායතනඤ්ච න නිරුජ්ඣක්ඛසීති.

යසං වා පන යත් මනායතනං න නිරුජ්ඣක්ඛසීති තස්ස තත් චක්ඛායතනං න නිරුජ්ඣක්ඛසීතිති: ආමනානා.

286. යසං යත් චක්ඛායතනං න නිරුජ්ඣක්ඛසීති තස්ස තත් ධම්මායතනං න නිරුජ්ඣක්ඛසීතිති: අසංඤ්ඤාසත්තානං, අරූපානං තෙසං තත් චක්ඛායතනං න නිරුජ්ඣක්ඛසීති, නො ච තෙසං තත් ධම්මායතනං න නිරුජ්ඣක්ඛසීති. පරිනිබ්බනානාං තෙසං තත් චක්ඛායතනඤ්ච න නිරුජ්ඣක්ඛසීති, ධම්මායතනඤ්ච න නිරුජ්ඣක්ඛසීති.

යසං වා පන යත් ධම්මායතනං න නිරුජ්ඣක්ඛසීති තස්ස තත් චක්ඛායතනං න නිරුජ්ඣක්ඛසීතිති: ආමනානා. (චක්ඛායතන-මූලකං)

283. යමකුට යම් තැනෙක වක්ඛායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ නම් ඔහුට එහි සානායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ ද යත්: එසේ යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක සානායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ නම් ඔහුට එහි වක්ඛායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ ද යත්: රූපාවචර වූ ඔවුනට එහි සානායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ ය, ඔවුනට එහි වක්ඛායතනය නො ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය. පඤ්චවොකාරයෙහි පිරිනිවේන්නවුනට ද අසංඤ්ඤා-යනට ද අරූපයනට ද යි ඔවුනට එහි සානායතනය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය, වක්ඛායතනය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ යි.

284. යමකුට යම් තැනෙක වක්ඛායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ නම් ඔහුට එහි රූපායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ ද යත්: අසංඤ්ඤා වූ ඔවුනට එහි වක්ඛායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ ය, ඔවුනට එහි රූපායතනය නො ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය. පඤ්චවොකාරයෙහි පිරිනිවේන්නවුනට ද අරූපයනට ද යි ඔවුනට එහි වක්ඛායතනය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය, රූපායතනය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක රූපායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ නම් ඔහුට එහි වක්ඛායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ ද යත්: එසේ යි.

285. යමකුට යම් තැනෙක වක්ඛායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ නම් ඔහුට එහි මනායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ ද යත්: අරූප වූ ඔවුනට එහි වක්ඛායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ ය, ඔවුනට එහි මනායතනය නො ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය. පිරිනිවේන්නවුනට ද අසංඤ්ඤායනට ද යි ඔවුනට එහි වක්ඛායතනය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය, මනායතනය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක මනායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ නම් ඔහුට එහි වක්ඛායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ ද යත්: එසේ යි.

286. යමකුට යම් තැනෙක වක්ඛායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ නම් ඔහුට එහි ධම්මායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ ද යත්: අසංඤ්ඤායනට ද අරූපයනට ද යි ඔවුනට එහි වක්ඛායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ ය, ඔවුනට එහි ධම්මායතනය නො ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය. පිරිනිවේන්නා වූ ඔවුනට එහි වක්ඛා-යතනය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය, ධම්මායතනය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක ධම්මායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ නම් ඔහුට එහි වක්ඛායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ ද යත්: එසේ යි. (වක්ඛායතනමූලක යි)

287. යස්ස යත් සානායතනං න නිරුජ්ඣක්ඛිස්සති තස්ස තත් රූපායතනං න නිරුජ්ඣක්ඛිස්සතිති. රූපාවචරානං තෙසං තත් සානායතනං න නිරුජ්ඣක්ඛිස්සති, නො ච තෙසං තත් රූපායතනං න නිරුජ්ඣක්ඛිස්සති. පඤ්චවොකාමෙ පරිනිබ්බන්තානං, අරූපානං තෙසං තත් සානායතනඤ්ච න නිරුජ්ඣක්ඛිස්සති, රූපායතනඤ්ච න නිරුජ්ඣක්ඛිස්සති.

යස්ස වා පන යත් රූපායතනං න නිරුජ්ඣක්ඛිස්සති තස්ස තත් සානායතනං න නිරුජ්ඣක්ඛිස්සතිති: ආමන්තා.

288. යස්ස යත් සානායතනං න නිරුජ්ඣක්ඛිස්සති තස්ස තත් මනායතනං න නිරුජ්ඣක්ඛිස්සතිති: රූපාවචරානං අරූපාවචරානං තෙසං තත් සානායතනං න නිරුජ්ඣක්ඛිස්සති, නො ච තෙසං තත් මනායතනං න නිරුජ්ඣක්ඛිස්සති. පරිනිබ්බන්තානං, අසංස්ප්‍රස්සන්තානං තෙසං තත් සානායතනඤ්ච න නිරුජ්ඣක්ඛිස්සති, මනායතනඤ්ච න නිරුජ්ඣක්ඛිස්සති.

යස්ස වා පන යත් මනායතනං න නිරුජ්ඣක්ඛිස්සති තස්ස තත් සානායතනං න නිරුජ්ඣක්ඛිස්සතිති: ආමන්තා.

289. යස්ස යත් සානායතනං න නිරුජ්ඣක්ඛිස්සති තස්ස තත් ධම්මායතනං න නිරුජ්ඣක්ඛිස්සතිති: රූපාවචරානං, අරූපාවචරානං තෙසං තත් සානායතනං න නිරුජ්ඣක්ඛිස්සති, නො ච තෙසං තත් ධම්මායතනං න නිරුජ්ඣක්ඛිස්සති. පරිනිබ්බන්තානං තෙසං තත් සානායතනඤ්ච න නිරුජ්ඣක්ඛිස්සති, ධම්මායතනඤ්ච න නිරුජ්ඣක්ඛිස්සති.

යස්ස වා පන යත් ධම්මායතනං න නිරුජ්ඣක්ඛිස්සති තස්ස තත් සානායතනං න නිරුජ්ඣක්ඛිස්සතිති: ආමන්තා. (සානායතනං මූලකං)

290. යස්ස යත් රූපායතනං න නිරුජ්ඣක්ඛිස්සති තස්ස තත් මනායතනං න නිරුජ්ඣක්ඛිස්සතිති: අරූපානං තෙසං තත් රූපායතනං න නිරුජ්ඣක්ඛිස්සති, නො ච තෙසං තත් මනායතනං න නිරුජ්ඣක්ඛිස්සති. පරිනිබ්බන්තානං තෙසං තත් රූපායතනඤ්ච න නිරුජ්ඣක්ඛිස්සති, මනායතනඤ්ච න නිරුජ්ඣක්ඛිස්සති.

287. යමකුට යම් තැනෙක සානායකනය නිරුද්ධ නො වන්නේ නම් ඔහුට එහි රූපායකනය නිරුද්ධ නො වන්නේ ද යත්: රූපාවචර වූ ඔවුනට එහි සානායකනය නිරුද්ධ නො වන්නේ ය, ඔවුනට එහි රූපායකනය නො ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය. පඤ්චවොකාරයෙහි පිරිනිවේන්නවුනට ද අරූපයනට ද යි ඔවුනට එහි සානායකනය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය, රූපායකනය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක රූපායකනය නිරුද්ධ නො වන්නේ නම් ඔහුට එහි සානායකනය නිරුද්ධ නො වන්නේ ද යත්: එසේ යි.

288. යමකුට යම් තැනෙක සානායකනය නිරුද්ධ නො වන්නේ නම් ඔහුට එහි මනායකනය නිරුද්ධ නො වන්නේ ද යත්: රූපාවචරයනට ද අරූපාවචරයනට ද යි ඔවුනට එහි සානායකනය නිරුද්ධ නො වන්නේ ය. ඔවුනට එහි මනායකනය නො ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය. පිරිනිවේන්නවුනට ද අසංඤ්ඤායනට ද යි ඔවුනට එහි සානායකනය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය. මනායකනය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක මනායකනය නිරුද්ධ නො වන්නේ නම් ඔහුට එහි සානායකනය නිරුද්ධ නො වන්නේ ද යත්: එසේ යි.

289. යමකුට යම් තැනෙක සානායකනය නිරුද්ධ නො වන්නේ නම් ඔහුට එහි ධම්මායකනය නිරුද්ධ නො වන්නේ ද යත්: රූපාවචරයනට ද අරූපාවචරයනට ද යි ඔවුනට එහි සානායකනය නිරුද්ධ නො වන්නේ ය. ඔවුනට එහි ධම්මායකනය නො ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය. පිරිනිවේන්නා වූ ඔවුනට එහි සානායකනය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය, ධම්මායකනය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක ධම්මායකනය නිරුද්ධ නො වන්නේ නම් ඔහුට එහි සානායකනය නිරුද්ධ නො වන්නේ ද යත්: එසේ යි. (සානායකනමුලක යි)

290. යමකුට යම් තැනෙක රූපායකනය නිරුද්ධ නො වන්නේ නම් ඔහුට එහි මනායකනය නිරුද්ධ නො වන්නේ ද යත්: අරූප වූ ඔවුනට එහි රූපායකනය නිරුද්ධ නො වන්නේ ය. ඔවුනට එහි මනායකනය නො ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය. පිරිනිවේන්නා වූ ඔවුනට එහි රූපායකනය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය, මනායකනය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ යි.

යසස වා පන යත් මනායතනං න නිරුජ්ඣක්ඛසිති තසස තත් රූපායතනං න නිරුජ්ඣක්ඛසිතිති: අසංඝඤ්ඤායතනං තෙසං තත් මනායතනං න නිරුජ්ඣක්ඛසිති, නො ච තෙසං තත් රූපායතනං න නිරුජ්ඣක්ඛසිති. පරිනිබ්බානානං තෙසං තත් මනායතනං න නිරුජ්ඣක්ඛසිති, රූපායතනං න නිරුජ්ඣක්ඛසිති.

291. යසස යත් රූපායතනං න නිරුජ්ඣක්ඛසිති තසස තත් ධම්මායතනං න නිරුජ්ඣක්ඛසිතිති: අරූපානං තෙසං තත් රූපායතනං න නිරුජ්ඣක්ඛසිති, නො ච තෙසං තත් ධම්මායතනං න නිරුජ්ඣක්ඛසිති. පරිනිබ්බානානං තෙසං තත් රූපායතනං න නිරුජ්ඣක්ඛසිති, ධම්මායතනං න නිරුජ්ඣක්ඛසිති.

යසස වා පන යත් ධම්මායතනං න නිරුජ්ඣක්ඛසිති තසස තත් රූපායතනං න නිරුජ්ඣක්ඛසිතිති: ආමනා. (රූපායතන-මූලකං)

292. යසස යත් මනායතනං න නිරුජ්ඣක්ඛසිති තසස තත් ධම්මායතනං න නිරුජ්ඣක්ඛසිතිති: අසංඝඤ්ඤායතනං තෙසං තත් මනායතනං න නිරුජ්ඣක්ඛසිති, නො ච තෙසං තත් ධම්මායතනං න නිරුජ්ඣක්ඛසිති. පරිනිබ්බානානං තෙසං තත් මනායතනං න නිරුජ්ඣක්ඛසිති, ධම්මායතනං න නිරුජ්ඣක්ඛසිති.

යසස වා පන යත් ධම්මායතනං න නිරුජ්ඣක්ඛසිති තසස තත් මනායතනං න නිරුජ්ඣක්ඛසිතිති: ආමනා. (මනායතන-මූලකං. පච්චනික පුග්ගලොකාස)

අනාගතවාරො.

293. යසස චක්ඛායතනං නිරුජ්ඣක්ඛසිති තසස සොකායතනං නිරුජ්ඣක්ඛසිති: ආමනා.

යසස වා පන සොකායතනං නිරුජ්ඣක්ඛසිති තසස චක්ඛායතනං නිරුජ්ඣක්ඛසිති: සබ්බෙසං උපපජ්ජනානං, අවකල්පකානං වචනානං තෙසං සොකායතනං නිරුජ්ඣක්ඛසිති. නො ච තෙසං චක්ඛායතනං නිරුජ්ඣක්ඛසිති. සවකල්පකානං වචනානං තෙසං සොකායතනං නිරුජ්ඣක්ඛසිති, චක්ඛායතනං නිරුජ්ඣක්ඛසිති.

තවද යමකුට යම් තැනෙක මනායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ නම් ඔහුට එහි රූපායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ ද යත්: අසංඤ්‍යාකුට ඔවුනට එහි මනායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ ය. ඔවුනට එහි රූපායතනය නො ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය. පිරිනිවේන්නා වූ ඔවුනට එහි මනායතනය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය, රූපායතනය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ යි.

291. යමකුට යම් තැනෙක රූපායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ නම් ඔහුට එහි ධම්මායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ ද යත්: අරූප වූ ඔවුනට එහි රූපායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ ය. ඔවුනට එහි ධම්මායතනය නො ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය. පිරිනිවේන්නා වූ ඔවුනට එහි රූපායතනය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය, ධම්මායතනය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක ධම්මායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ නම් ඔහුට එහි රූපායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ ද යත්: එසේ යි.

292. යමකුට යම් තැනෙක මනායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ නම් ඔහුට එහි ධම්මායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ ද යත්: අසංඤ්‍යාකුට ඔවුනට එහි මනායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ ය. ඔවුනට එහි ධම්මායතනය නො ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය. පිරිනිවේන්නා වූ ඔවුනට එහි මනායතනය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය, ධම්මායතනය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක ධම්මායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ නම් ඔහුට එහි මනායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ ද යත්: එසේ යි. (මනායතනමූලක යි. ප්‍රත්‍යන්තිකපුද්ගලාවකාශ යි)

අනාගතවාර යි.

293. යමකුට චක්ඛායතනය නිරුද්ධ වේ නම් ඔහුට සොත්තායතනය නිරුද්ධ වී ද යත්: එසේ යි.

තවද යමකුට සොත්තායතනය නිරුද්ධ වී නම් ඔහුට චක්ඛායතනය නිරුද්ධ වේ ද යත්: උපදනා සියල්ලනට ද ඇස් නැති ව ව්‍යුහ වන්නාවුනට දෑ යි ඔවුනට සොත්තායතනය නිරුද්ධ වී ය. ඔවුනට චක්ඛායතනය නො ද නිරුද්ධ වෙයි. ඇස් ඇති ව ව්‍යුහ වන්නා වූ ඔවුනට සොත්තායතනය ද නිරුද්ධ වී ය, චක්ඛායතනය ද නිරුද්ධ වේ.

294. යස්ස චක්ඛායතනං නිරුජ්ඣති තස්ස සානායතනං -පෙ-
රූපායතනං -පෙ- මනායතනං -පෙ- ධම්මායතනං නිරුජ්ඣත්ථාති:
ආමනනා.

යස්ස වා පන ධම්මායතනං නිරුජ්ඣත්ථ තස්ස චක්ඛායතනං
නිරුජ්ඣතිති: සබ්බෙසං උපපජ්ජනානාං, අවකම්බකානං වචනානං
තෙසං ධම්මායතනං නිරුජ්ඣත්ථ, නො ච තෙසං චක්ඛායතනං
නිරුජ්ඣති, සවකම්බකානං වචනානං තෙසං ධම්මායතනනඤ්ච නිරු-
ජ්ඣත්ථ, චක්ඛායතනනඤ්ච නිරුජ්ඣති.

295. යස්ස සානායතනං නිරුජ්ඣති තස්ස රූපායතනං -පෙ-
මනායතනං -පෙ- ධම්මායතනං නිරුජ්ඣත්ථාති: ආමනනා.

යස්ස වා පන ධම්මායතනං නිරුජ්ඣත්ථ තස්ස සානායතනං
නිරුජ්ඣතිති: සබ්බෙසං උපපජ්ජනානාං, අසානකානං වචනානං
තෙසං ධම්මායතනං නිරුජ්ඣත්ථ, නො ච තෙසං සානායතනං
නිරුජ්ඣති, සසානකානං වචනානං තෙසං ධම්මායතනනඤ්ච නිරු-
ජ්ඣත්ථ, සානායතනනඤ්ච නිරුජ්ඣති.

296. යස්ස රූපායතනං නිරුජ්ඣති තස්ස මනායතනං -පෙ-
ධම්මායතනං නිරුජ්ඣත්ථාති: ආමනනා.

යස්ස වා පන ධම්මායතනං නිරුජ්ඣත්ථ තස්ස රූපායතනං
නිරුජ්ඣතිති: සබ්බෙසං උපපජ්ජනානාං, අරූපකානං වචනානං
තෙසං ධම්මායතනං නිරුජ්ඣත්ථ, නො ච තෙසං රූපායතනං
නිරුජ්ඣති, සරූපකානං වචනානං තෙසං ධම්මායතනනඤ්ච නිරු-
ජ්ඣත්ථ, රූපායතනනඤ්ච නිරුජ්ඣති.

297. යස්ස මනායතනං නිරුජ්ඣති තස්ස ධම්මායතනං නිරු-
ජ්ඣත්ථාති: ආමනනා.

යස්ස වා පන ධම්මායතනං නිරුජ්ඣත්ථ තස්ස මනායතනං
නිරුජ්ඣතිති: සබ්බෙසං උපපජ්ජනානාං, අවිත්තකානං වචනානං
තෙසං ධම්මායතනං නිරුජ්ඣත්ථ, නො ච තෙසං මනායතනං
නිරුජ්ඣති, සවිත්තකානං වචනානං තෙසං ධම්මායතනනඤ්ච නිරු-
ජ්ඣත්ථ, මනායතනනඤ්ච නිරුජ්ඣති. (අනුලොමප්පගාල)

298. යත්ථ චක්ඛායතනං නිරුජ්ඣති -පෙ- (අනුලොමඔකාස)

294. යමකුට චක්ඛායතනය නිරුද්ධ වේ නම් ඔහුට සානා-
යතනය ... රූපායතනය ... මනායතනය ... ධම්මායතනය ...
නිරුද්ධ වී ද යත්: එසේ යි.

තවද යමකුට ධම්මායතනය නිරුද්ධ වී නම් ඔහුට චක්ඛා-
යතනය නිරුද්ධ වේ ද යත්: උපදනා සියල්ලනට ද ඇස් නැති ව
ව්‍යුත වන්නවුනට ද යි ඔවුනට ධම්මායතනය නිරුද්ධ වී ය. ඔවුනට
චක්ඛායතනය නො ද නිරුද්ධ වෙයි. ඇස් ඇති ව ව්‍යුත වන්නා
වූ ඔවුනට ධම්මායතනය ද නිරුද්ධ වී ය, චක්ඛායතන ද නිරුද්ධ වේ.

295. යමකුට සානායතනය නිරුද්ධ වේ නම් ඔහුට රූපා-
යතනය ... මනායතනය ... ධම්මායතනය ... නිරුද්ධ වී ද යත්:
එසේ යි.

තවද යමකුට ධම්මායතනය නිරුද්ධ වී නම් ඔහුට සානායතනය
නිරුද්ධ වේ ද යත්: උපදනා වූ සියල්ලනට ද නැහැ නැති ව
ව්‍යුත වන්නවුනට ද යි ඔවුනට ධම්මායතනය නිරුද්ධ වී ය. ඔවුනට
සානායතනය නො ද නිරුද්ධ වෙයි. නැහැ ඇති ව ව්‍යුත වන්නා
වූ ඔවුනට ධම්මායතනය ද නිරුද්ධ වී ය, සානායතනය ද
නිරුද්ධ වේ.

296. යමකුට රූපායතනය නිරුද්ධ වේ නම් ඔහුට මනායතනය
... ධම්මායතනය නිරුද්ධ වී ද යත්: එසේ යි.

තවද යමකුට ධම්මායතනය නිරුද්ධ වී නම් ඔහුට රූපායතනය
නිරුද්ධ වේ ද යත්: උපදනා වූ සියල්ලනට ද රූ නැති ව
ව්‍යුත වන්නවුනට ද යි ඔවුනට ධම්මායතනය නිරුද්ධ වී ය. ඔවුනට
රූපායතනය නො ද නිරුද්ධ වෙයි. රූ ඇති ව ව්‍යුත වන්නා වූ
ඔවුනට ධම්මායතනය ද නිරුද්ධ වී ය, රූපායතනය ද නිරුද්ධ වේ.

297. යමකුට මනායතනය නිරුද්ධ වේ නම් ඔහුට ධම්මා-
යතනය නිරුද්ධ වී ද යත්: එසේ යි.

තවද යමකුට ධම්මායතනය නිරුද්ධ වී නම් ඔහුට මනායතනය
නිරුද්ධ වේ ද යත්: උපදනා වූ සියල්ලනට ද සිත් නැති ව
ව්‍යුත වන්නවුනට ද යි ඔවුනට ධම්මායතනය නිරුද්ධ වී ය, ඔවුනට
මනායතනය නො ද නිරුද්ධ වෙයි. සිත් ඇති ව ව්‍යුත වන්නා
වූ ඔවුනට ධම්මායතනය ද නිරුද්ධ වී ය, මනායතනය ද
නිරුද්ධ වේ. (අනුලොම පුද්ගල යි)

298. යම් තැනෙක චක්ඛායතනය නිරුද්ධ වේ නම් ... (අනු-
ලොමාවකාශ යි)

299. යස්ස යත් චක්ඛායතනං නිරුජ්ඣති තස්ස තත් සොතායතනං නිරුජ්ඣත්ථාති: සුඤ්ඤාචාරො පරිනිබ්බන්තානං තෙසං තත් චක්ඛායතනං නිරුජ්ඣති, නො ච තෙසං තත් සොතායතනං නිරුජ්ඣත්. ඉතරෙසං සවිකල්පකානං චවන්තානං තෙසං තත් චක්ඛායතනං නිරුජ්ඣති, සොතායතනං නිරුජ්ඣත්.

යස්ස වා පන යත් සොතායතනං නිරුජ්ඣත් තස්ස තත් චක්ඛායතනං නිරුජ්ඣති: පඤ්චොකාරං උපපජ්ජන්තානං, අවිකල්පකානං කාමාවචරා චවන්තානං තෙසං තත් සොතායතනං නිරුජ්ඣත්, නො ච තෙසං තත් චක්ඛායතනං නිරුජ්ඣති: සවිකල්පකානං චවන්තානං තෙසං තත් සොතායතනං නිරුජ්ඣත්, චක්ඛායතනං නිරුජ්ඣති.

300. යස්ස යත් චක්ඛායතනං නිරුජ්ඣති තස්ස තත් සානායතනං නිරුජ්ඣත්ථාති: රූපාවචරා චවන්තානං තෙසං තත් චක්ඛායතනං නිරුජ්ඣති, නො ච තෙසං තත් සානායතනං නිරුජ්ඣත්. සවිකල්පකානං කාමාවචරා චවන්තානං තෙසං තත් චක්ඛායතනං නිරුජ්ඣති, සානායතනං නිරුජ්ඣත්.

යස්ස වා පන යත් සානායතනං නිරුජ්ඣත් තස්ස තත් චක්ඛායතනං නිරුජ්ඣති: කාමාවචරං උපපජ්ජන්තානං, අවිකල්පකානං කාමාවචරා චවන්තානං තෙසං තත් සානායතනං නිරුජ්ඣත්, නො ච තෙසං තත් චක්ඛායතනං නිරුජ්ඣති. සවිකල්පකානං කාමාවචරා චවන්තානං තෙසං තත් සානායතනං නිරුජ්ඣත්, චක්ඛායතනං නිරුජ්ඣති.

301. යස්ස යත් චක්ඛායතනං නිරුජ්ඣති තස්ස තත් රූපායතනං නිරුජ්ඣත්ථාති: සුඤ්ඤාචාරො පරිනිබ්බන්තානං තෙසං තත් චක්ඛායතනං නිරුජ්ඣති, නො ච තෙසං තත් රූපායතනං නිරුජ්ඣත්. ඉතරෙසං සවිකල්පකානං චවන්තානං තෙසං තත් චක්ඛායතනං නිරුජ්ඣති, රූපායතනං නිරුජ්ඣත්.

යස්ස වා පන යත් රූපායතනං නිරුජ්ඣත් තස්ස තත් චක්ඛායතනං නිරුජ්ඣති: පඤ්චොකාරං උපපජ්ජන්තානං, අවිකල්පකානං කාමාවචරා චවන්තානං, අසංකල්පකානං තෙසං තත් රූපායතනං නිරුජ්ඣත්, නො ච තෙසං තත් චක්ඛායතනං නිරුජ්ඣති. සවිකල්පකානං චවන්තානං තෙසං තත් රූපායතනං නිරුජ්ඣත්, චක්ඛායතනං නිරුජ්ඣති.

299. යමකුට යම් තැනෙක වක්ඛායතනය නිරුද්ධ වේ නම් ඔහුට එහි සොත්ථායතනය නිරුද්ධ වී ද යත්: ශුද්ධාවාසයෙහි පිරි-නිවේන්නා වූ ඔවුනට එහි වක්ඛායතනය නිරුද්ධ වෙයි. ඔවුනට එහි සොත්ථායතනය නො ද නිරුද්ධ වී ය. ඇස් ඇති ව ව්‍යුත්ත වන්නා වූ සෙසු ඔවුනට එහි වක්ඛායතනය ද නිරුද්ධ වෙයි, සොත්ථායතනය ද නිරුද්ධ වී ය.

තවද යමකුට යම් තැනෙක සොත්ථායතනය නිරුද්ධ වී නම් ඔහුට එහි වක්ඛායතනය නිරුද්ධ වේ ද යත්: පඤ්චොකාරයෙහි උපදනවුනට ද ඇස් නැති ව කාමාවචරයෙන් ව්‍යුත්ත වන්නවුනට ද යි ඔවුනට එහි සොත්ථායතනය නිරුද්ධ වී ය, ඔවුනට එහි වක්ඛා-යතනය නො ද නිරුද්ධ වෙයි. ඇස් ඇති ව ව්‍යුත්ත වන්නා වූ ඔවුනට එහි සොත්ථායතනය ද නිරුද්ධ වී ය, වක්ඛායතනය ද නිරුද්ධ වේ.

300. යමකුට යම් තැනෙක වක්ඛායතනය නිරුද්ධ වේ නම් ඔහුට එහි සාත්ථායතනය නිරුද්ධ වී ද යත්: රූපාවචරයෙන් ව්‍යුත්ත වන්නා වූ ඔවුනට එහි වක්ඛායතනය නිරුද්ධ වෙයි, ඔවුනට එහි සාත්ථායතනය නො ද නිරුද්ධ වී ය. ඇස් ඇති ව කාමාවචරයෙන් ව්‍යුත්ත වන්නා වූ ඔවුනට එහි වක්ඛායතනය ද නිරුද්ධ වෙයි, සාත්ථායතනය ද නිරුද්ධ වී ය.

තවද යමකුට යම් තැනෙක සාත්ථායතනය නිරුද්ධ වී නම් ඔහුට එහි වක්ඛායතනය නිරුද්ධ වේ ද යත්: කාමාවචරයෙහි උපදනවුනට ද ඇස් නැති ව කාමාවචරයෙන් ව්‍යුත්ත වන්නවුනට ද යි ඔවුනට එහි සාත්ථායතනය නිරුද්ධ වී ය, ඔවුනට එහි වක්ඛා-යතනය නො ද නිරුද්ධ වෙයි. ඇස් ඇති ව කාමාවචරයෙන් ව්‍යුත්ත වන්නා වූ ඔවුනට එහි සාත්ථායතනය ද නිරුද්ධ වී ය, වක්ඛායතනය ද නිරුද්ධ වේ.

301. යමකුට යම් තැනෙක වක්ඛායතනය නිරුද්ධ වේ නම් ඔහුට එහි රූපායතනය නිරුද්ධ වේ ද යත්: ශුද්ධාවාසයෙහි පිරි-නිවේන්නා වූ ඔවුනට එහි වක්ඛායතනය නිරුද්ධ වෙයි, ඔවුනට එහි රූපායතනය නො ද නිරුද්ධ වී ය. ඇස් ඇති ව ව්‍යුත්ත වන්නා වූ සෙසු ඔවුනට එහි වක්ඛායතනය ද නිරුද්ධ වෙයි, රූපායතනය ද නිරුද්ධ වී ය.

තවද යමකුට යම් තැනෙක රූපායතනය නිරුද්ධ වී නම් ඔහුට එහි වක්ඛායතනය නිරුද්ධ වේ ද යත්: පඤ්චොකාරයෙහි උපදන-වුනට ද ඇස් නැති වූ කාමාවචරයෙන් ව්‍යුත්ත වන්නවුනට ද අසංඝස්සකයනට ද යි ඔවුනට එහි රූපායතනය නිරුද්ධ වී ය, ඔවුනට එහි වක්ඛායතනය නො ද නිරුද්ධ වෙයි. ඇස් ඇති වූ ව්‍යුත්ත වන්නා වූ ඔවුනට එහි රූපායතනය ද නිරුද්ධ වී ය, වක්ඛා-යතනය ද නිරුද්ධ වේ.

302. යස්ස යත් චක්ඛායතනං නිරුජ්ඣති තස්ස තත් මනා-
යතනං නිරුජ්ඣත්තීති: සුද්ධාවාසෙ පරිනිබ්බන්තානං තෙසං තත්
චක්ඛායතනං නිරුජ්ඣති, නො ච තෙසං තත් මනායතනං
නිරුජ්ඣත්. ඉතරෙසං සවකඛුකානං වචන්තානං තෙසං තත්
චක්ඛායතනඤ්ච නිරුජ්ඣති, මනායතනඤ්ච නිරුජ්ඣත්.

යස්ස වා පන යත් මනායතනං නිරුජ්ඣත් තස්ස තත්
චක්ඛායතනං නිරුජ්ඣතිති: පඤ්චවොකාරං උපපජ්ජන්තානං,
අවකුක්ඛානං කාමාවචරා වචන්තානං, අරූපානං තෙසං තත් මනායතනං
නිරුජ්ඣත්, නො ච තෙසං තත් චක්ඛායතනං නිරුජ්ඣති.
සවකඛුකානං වචන්තානං තෙසං තත් මනායතනඤ්ච නිරුජ්ඣත්,
චක්ඛායතනඤ්ච නිරුජ්ඣති.

303. යස්ස යත් චක්ඛායතනං නිරුජ්ඣති තස්ස තත්
ධම්මායතනං නිරුජ්ඣත්තීති: සුද්ධාවාසෙ පරිනිබ්බන්තානං තෙසං
තත් චක්ඛායතනං නිරුජ්ඣති, නො ච තෙසං තත් ධම්මායතනං
නිරුජ්ඣත්. ඉතරෙසං සවකඛුකානං වචන්තානං තෙසං තත්
චක්ඛායතනඤ්ච නිරුජ්ඣති, ධම්මායතනඤ්ච නිරුජ්ඣත්.

යස්ස වා පන යත් ධම්මායතනං නිරුජ්ඣත් තස්ස තත්
චක්ඛායතනං නිරුජ්ඣතිති: සබ්බෙසං උපපජ්ජන්තානං, අවකුක්ඛානං
වචන්තානං තෙසං තත් ධම්මායතනං නිරුජ්ඣත්, නො ච තෙසං
තත් චක්ඛායතනං නිරුජ්ඣති. සවකඛුකානං වචන්තානං තෙසං
තත් ධම්මායතනඤ්ච නිරුජ්ඣත්, චක්ඛායතනඤ්ච නිරුජ්ඣති.
(චක්ඛායතනමූලකං)

304. යස්ස යත් සානායතනං නිරුජ්ඣති තස්ස තත්
රූපායතනං නිරුජ්ඣත්තීති: ආමන්තා.

යස්ස වා පන යත් රූපායතනං නිරුජ්ඣත් තස්ස තත්
සානායතනං නිරුජ්ඣතිති: කාමාවචරං උපපජ්ජන්තානං, අසානකානං
කාමාවචරා වචන්තානං, රූපාවචරානං තෙසං තත් රූපායතනං
නිරුජ්ඣත්, නො ච තෙසං තත් සානායතනං නිරුජ්ඣති.
සසානකානං වචන්තානං තෙසං තත් රූපායතනඤ්ච නිරුජ්ඣත්,
සානායතනඤ්ච නිරුජ්ඣති.

302. යමකුට යම් තැනෙක වක්ඛායතනය නිරුද්ධ වේ නම් ඔහුට එහි මනායතනය නිරුද්ධ වී ද යත්: ශුද්ධාවාසයෙහි පිරිනිවේන්නා වූ ඔවුනට එහි වක්ඛායතනය නිරුද්ධ වෙයි, ඔවුනට එහි මනායතනය නො ද නිරුද්ධ වී. ඇස් ඇති ව ව්‍යුහ වන්නා වූ සෙසු ඔවුනට එහි වක්ඛායතනය ද නිරුද්ධ වෙයි, මනායතනය ද නිරුද්ධ වී.

තවද යමකුට යම් තැනෙක මනායතනය නිරුද්ධ වී නම් ඔහුට එහි වක්ඛායතනය නිරුද්ධ වේ ද යත්: පඤ්චවොකාරයෙහි උපදනවුනට ද ඇස් නැති ව කාමාවචරයෙන් ව්‍යුහ වන්නවුනට ද අරූපයනට ද යි ඔවුනට එහි මනායතනය නිරුද්ධ වී, ඔවුනට එහි වක්ඛායතනය නො ද නිරුද්ධ වෙයි. ඇස් ඇති ව ව්‍යුහ වන්නා වූ ඔවුනට එහි මනායතනය ද නිරුද්ධ වී, වක්ඛායතනය ද නිරුද්ධ වේ.

303. යමකුට යම් තැනෙක වක්ඛායතනය නිරුද්ධ වේ නම් ඔහුට එහි ධම්මායතනය නිරුද්ධ වී ද යත්: ශුද්ධාවාසයෙහි පිරිනිවේන්නා වූ ඔවුනට එහි වක්ඛායතනය නිරුද්ධ වෙයි, ඔවුනට එහි ධම්මායතනය නො ද නිරුද්ධ වී. ඇස් ඇති ව ව්‍යුහ වන්නා වූ සෙසු ඔවුනට එහි වක්ඛායතනය ද නිරුද්ධ වෙයි, ධම්මායතනය ද නිරුද්ධ වී.

තවද යමකුට යම් තැනෙක ධම්මායතනය නිරුද්ධ වී නම් ඔහුට එහි වක්ඛායතනය නිරුද්ධ වේ ද යත්: උපදනා වූ සියල්ලනට ද ඇස් නැති ව ව්‍යුහ වන්නවුනට ද යි ඔවුනට එහි ධම්මායතනය නිරුද්ධ වී, ඔවුනට එහි වක්ඛායතනය නො ද නිරුද්ධ වෙයි. ඇස් ඇති ව ව්‍යුහ වන්නා වූ ඔවුනට එහි ධම්මායතනය ද නිරුද්ධ වී, වක්ඛායතනය ද නිරුද්ධ වේ. (වක්ඛායතන-මූලක යි)

304. යමකුට යම් තැනෙක සානායතනය නිරුද්ධ වේ නම් ඔහුට එහි රූපායතනය නිරුද්ධ වී ද යත්: එසේ යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක රූපායතනය නිරුද්ධ වී නම් ඔහුට එහි සානායතනය නිරුද්ධ වේ ද යත්: කාමාවචරයෙහි උපදනවුනට ද නැහැ නැති ව කාමාවචරයෙන් ව්‍යුහ වන්නවුනට ද රූපාවචරයනට ද යි ඔවුනට එහි රූපායතනය නිරුද්ධ වී, ඔවුනට එහි සානායතනය නො ද නිරුද්ධ වෙයි. නැහැ ඇති ව ව්‍යුහ වන්නා වූ ඔවුනට එහි රූපායතනය ද නිරුද්ධ වී, සානායතනය ද නිරුද්ධ වේ.

305. යස්ස වා පන සානායතනං නිරුජ්ඣති තස්ස තත් මනායතනං නිරුජ්ඣත්ථාති: ආමනනා.

යස්ස වා පන යත් මනායතනං නිරුජ්ඣත්ථාති තස්ස තත් සානායතනං නිරුජ්ඣතිති: කාමාවචරං උපපජ්ජන්නානං, අසානකානං කාමාවචරා චවන්නානං, රූපාවචරානං, අරූපාවචරානං තෙසං තත් මනායතනං නිරුජ්ඣත්ථාති, නො ච තෙසං තත් සානායතනං නිරුජ්ඣති. සසානකානං චවන්නානං තෙසං තත් මනායතනෙකු නිරුජ්ඣති, සානායතනෙකු නිරුජ්ඣති.

306. යස්ස යත් සානායතනං නිරුජ්ඣති තස්ස තත් ධම්මායතනං නිරුජ්ඣත්ථාති: ආමනනා.

යස්ස වා පන යත් ධම්මායතනං නිරුජ්ඣත්ථාති තස්ස තත් සානායතනං නිරුජ්ඣතිති: සබ්බෙසං උපපජ්ජන්නානං, අසානකානං චවන්නානං තෙසං තත් ධම්මායතනං නිරුජ්ඣත්ථාති, නො ච තෙසං තත් සානායතනං නිරුජ්ඣති. සසානකානං චවන්නානං තෙසං තත් ධම්මායතනෙකු නිරුජ්ඣත්ථාති, සානායතනෙකු නිරුජ්ඣති. (සානායතනමූලකං)

307. යස්ස යත් රූපායතනං නිරුජ්ඣති තස්ස තත් මනායතනං නිරුජ්ඣත්ථාති: සුඛාවාසෙ පරිනිබ්බන්නානං, අසසංඝස්සන්තා චවන්නානං තෙසං තත් රූපායතනං නිරුජ්ඣති, නො ච තෙසං තත් මනායතනං නිරුජ්ඣත්ථාති. ඉතරෙසං පඤ්චවොකාරා චවන්නානං තෙසං තත් රූපායතනෙකු නිරුජ්ඣති, මනායතනෙකු නිරුජ්ඣත්ථාති.

යස්ස වා පන යත් මනායතනං නිරුජ්ඣත්ථාති තස්ස තත් රූපායතනං නිරුජ්ඣතිති: පඤ්චවොකාරං උපපජ්ජන්නානං, අරූපානං තෙසං තත් මනායතනං නිරුජ්ඣත්ථාති, නො ච තෙසං තත් රූපායතනං නිරුජ්ඣති. පඤ්චවොකාරා චවන්නානං තෙසං තත් මනායතනෙකු නිරුජ්ඣත්ථාති, රූපායතනෙකු නිරුජ්ඣති.

308. යස්ස යත් රූපායතනං නිරුජ්ඣති තස්ස තත් ධම්මායතනං නිරුජ්ඣත්ථාති: සුඛාවාසෙ පරිනිබ්බන්නානං තෙසං තත් රූපායතනං නිරුජ්ඣති, නො ච තෙසං තත් ධම්මායතනං නිරුජ්ඣත්ථාති. ඉතරෙසං සරූපකානං චවන්නානං තෙසං තත් රූපායතනෙකු නිරුජ්ඣති, ධම්මායතනෙකු නිරුජ්ඣත්ථාති.

305. යමකුට යම් තැනෙක ඝාතායතනය නිරුද්ධ වේ නම් ඔහුට එහි නොයතනය නිරුද්ධ වී ද යත්: එසේ යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක මනායතනය නිරුද්ධ වී නම් ඔහුට එහි ඝාතායතනය නිරුද්ධ වේ ද යත්: කාමාවචරයෙහි උපදනවුනට ද නැහැ නැති ව කාමාවචරයෙන් ව්‍යුත්ත වන්නවුනට ද රූපාවචරයනට ද අරූපාවචරයනට ද යි ඔවුනට එහි මනායතනය නිරුද්ධ වී, ඔවුනට එහි ඝාතායතනය නො ද නිරුද්ධ වෙයි. නැහැ ඇති ව ව්‍යුත්ත වන්නා වූ ඔවුනට එහි නොයතනය ද නිරුද්ධ වී, ඝාතායතනය ද නිරුද්ධ වේ.

306. යමකුට යම් තැනෙක ඝාතායතනය නිරුද්ධ වේ නම් ඔහුට එහි ධම්මායතනය නිරුද්ධ වී ද යත්: එසේ යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක ධම්මායතනය නිරුද්ධ වී නම් ඔහුට එහි ඝාතායතනය නිරුද්ධ වේ ද යත්: උපදනා වූ සියල්ලනට ද නැහැ නැති ව ව්‍යුත්ත වන්නවුනට ද යි ඔවුනට එහි ධම්මායතනය නිරුද්ධ වී, ඔවුනට එහි ඝාතායතනය නො ද නිරුද්ධ වෙයි, නැහැ ඇති ව ව්‍යුත්ත වන්නා වූ ඔවුනට එහි ධම්මායතනය ද නිරුද්ධ වී, ඝාතායතනය ද නිරුද්ධ වේ. (ඝාතායතනමූලක යි).

307. යමකුට යම් තැනෙක රූපායතනය නිරුද්ධ වේ නම් ඔහුට එහි මනායතනය නිරුද්ධ වී ද යත්: ශුද්ධාවාසයෙහි පිරි-නිවේන්නවුනට ද අසඤ්ඤායෙන් ව්‍යුත්ත වන්නවුනට ද යි ඔවුනට එහි රූපායතනය නිරුද්ධ වෙයි, ඔවුනට එහි මනායතනය නො ද නිරුද්ධ වී. පඤ්චොකාරයෙන් ව්‍යුත්ත වන්නා වූ සෙසු ඔවුනට එහි රූපායතනය ද නිරුද්ධ වෙයි, මනායතනය ද නිරුද්ධ වී.

තවද යමකුට යම් තැනෙක මනායතනය නිරුද්ධ වී නම් ඔහුට එහි රූපායතනය නිරුද්ධ වේ ද යත්: පඤ්චොකාරයෙහි උපදනවුනට ද අරූපයනට ද යි ඔවුනට එහි මනායතනය නිරුද්ධ වී, ඔවුනට එහි රූපායතනය නො ද නිරුද්ධ වෙයි. පඤ්චොකාරයෙන් ව්‍යුත්ත වන්නා වූ ඔවුනට එහි මනායතනය ද නිරුද්ධ වී, රූපායතනය ද නිරුද්ධ වේ.

308. යමකුට යම් තැනෙක රූපායතනය නිරුද්ධ වේ නම් ඔහුට එහි ධම්මායතනය නිරුද්ධ වී ද යත්: ශුද්ධාවාසයෙහි පිරි-නිවේන්නා වූ ඔවුනට එහි රූපායතනය නිරුද්ධ වෙයි, ඔවුනට එහි ධම්මායතනය නො ද නිරුද්ධ වී. රූ ඇති ව ව්‍යුත්ත වන්නා වූ සෙසු ඔවුනට එහි රූපායතනය ද නිරුද්ධ වෙයි, ධම්මායතනය ද නිරුද්ධ වී.

යසසි වා පන යස් ධම්මායතනං නිරුජ්ඣස්සි තසසි තස්ස රූපායතනං නිරුජ්ඣස්සිති: සංකප්පං උපපජ්ජන්තානං, අරූපකානං වචන්තානං තෙසං තස්ස ධම්මායතනං නිරුජ්ඣස්සි, නො ච තෙසං තස්ස රූපායතනං නිරුජ්ඣස්සි. සරූපකානං වචන්තානං තෙසං තස්ස ධම්මායතනං නිරුජ්ඣස්සි, රූපායතනං නිරුජ්ඣස්සි. (රූපායතන මූලකං)

309. යසසි යස් මනායතනං නිරුජ්ඣස්සි තසසි තස්ස ධම්මායතනං නිරුජ්ඣස්සිති: සුද්ධාවාසෙ පරිනිබ්බන්තානං තෙසං තස්ස මනායතනං නිරුජ්ඣස්සි, නො ච තෙසං තස්ස ධම්මායතනං නිරුජ්ඣස්සි. ඉතරෙසං සවිත්තකානං වචන්තානං තෙසං තස්ස මනායතනං නිරුජ්ඣස්සි, ධම්මායතනං නිරුජ්ඣස්සි.

යසසි වා පන යස් ධම්මායතනං නිරුජ්ඣස්සි තසසි තස්ස මනායතනං නිරුජ්ඣස්සිති: සංකප්පං උපපජ්ජන්තානං, අවිත්තකානං වචන්තානං තෙසං තස්ස ධම්මායතනං නිරුජ්ඣස්සි, නො ච තෙසං තස්ස මනායතනං නිරුජ්ඣස්සි. සවිත්තකානං වචන්තානං තෙසං තස්ස ධම්මායතනං නිරුජ්ඣස්සි, මනායතනං නිරුජ්ඣස්සි. (මනායතන මූලකං—අනුලොම පුග්ගලොකාස)

310. යසසි චක්ඛායතනං න නිරුජ්ඣස්සි තසසි සොතායතනං න නිරුජ්ඣස්සිති: නිරුජ්ඣස්සි.

යසසි වා පන සොතායතනං න නිරුජ්ඣස්සි තසසි චක්ඛායතනං න නිරුජ්ඣස්සිති: නස්සි.

311. යසසි චක්ඛායතනං -පෙ- සාතායතනං -පෙ- රූපායතනං -පෙ- මනායතනං න නිරුජ්ඣස්සි තසසි ධම්මායතනං න නිරුජ්ඣස්සිති: නිරුජ්ඣස්සි.

යසසි වා පන ධම්මායතනං න නිරුජ්ඣස්සි තසසි මනායතනං න නිරුජ්ඣස්සිති: නස්සි. (පච්චනිකපුග්ගල)

312. යස් චක්ඛායතනං න නිරුජ්ඣස්සි -පෙ- (පච්චනිකමකාස)

313. යසසි යස් චක්ඛායතනං න නිරුජ්ඣස්සි තසසි තස්ස සොතායතනං න නිරුජ්ඣස්සිති: පඤ්චවොකාරං උපපජ්ජන්තානං, අවිත්තකානං කාමාවචරා වචන්තානං තෙසං තස්ස චක්ඛායතනං න නිරුජ්ඣස්සි, නො ච තෙසං තස්ස සොතායතනං න නිරුජ්ඣස්සි. සුද්ධාවාසං උපපජ්ජන්තානං, අසංකප්පකානං, අරූපානං තෙසං තස්ස චක්ඛායතනං න නිරුජ්ඣස්සි, සොතායතනං න නිරුජ්ඣස්සි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක ධම්මායතනය නිරුද්ධ වී නම් ඔහුට එහි රූපායතනය නිරුද්ධ වේ ද යත්: උපදනා වූ සියල්ල-නට ද රූ නැති ව ව්‍යුහ වන්තවුනට දැයි ඔවුනට එහි ධම්මා-යතනය නිරුද්ධ වී, ඔවුනට එහි රූපායතනය නො ද නිරුද්ධ වෙයි, රූ ඇති වූ ව්‍යුහ වන්තා වූ ඔවුනට එහි ධම්මායතනය ද නිරුද්ධ වී, රූපායතනය ද නිරුද්ධ වේ. (රූපායතනමූලක යි)

309. යමකුට යම් තැනෙක මනායතනය නිරුද්ධ වේ නම් ඔහුට එහි ධම්මායතනය නිරුද්ධ වී ද යත්: ශුද්ධාවාසයෙහි පිරිනිවේන්තා වූ ඔවුනට එහි මනායතනය නිරුද්ධ වෙයි, ඔවුනට එහි ධම්මායතනය නො ද නිරුද්ධ වී. සත් ඇති ව ව්‍යුහ වන්තා වූ සෙසු ඔවුනට එහි මනායතනය ද නිරුද්ධ වෙයි, ධම්මායතනය ද නිරුද්ධ වී.

තවද යමකුට යම් තැනෙක ධම්මායතනය නිරුද්ධ වී නම් ඔහුට එහි මනායතනය නිරුද්ධ වේ ද යත්: උපදනා වූ සියල්ලනට ද සත් නැති ව ව්‍යුහ වන්තවුනට දැයි ඔවුනට එහි ධම්මා-යතනය නිරුද්ධ වී, ඔවුනට එහි මනායතනය නො ද නිරුද්ධ වෙයි. සත් ඇති ව ව්‍යුහ වන්තා වූ ඔවුනට එහි ධම්මායතනය ද නිරුද්ධ වී, මනායතනය ද නිරුද්ධ වේ. (මනායතනමූලක යි. අනුලොම පූද්ගලාවකාශ යි)

310. යමකුට චක්ඛායතනය නිරුද්ධ නො වේ නම් ඔහුට සොතායතනය නිරුද්ධ නො වී ද යත්: නිරුද්ධ වී.

තවද යමකුට සොතායතනය නිරුද්ධ නො වී නම් ඔහුට චක්ඛායතනය නිරුද්ධ නො වේ ද යත්: නැති.

311. යමකුට චක්ඛායතනය ... සාතායතනය ... රූපායතනය ... මනායතනය නිරුද්ධ නො වේ නම් ඔහුට ධම්මායතනය නිරුද්ධ නො වී ද යත්: නිරුද්ධ වී.

තවද යමකුට ධම්මායතනය නිරුද්ධ නො වී නම් ඔහුට මනායතනය නිරුද්ධ නො වේ ද යත්: නැති. (ප්‍රත්‍යතීක පූද්ගල යි)

312. යම් තැනෙක චක්ඛායතනය නිරුද්ධ නො වේ නම් ... (ප්‍රත්‍යතීකාවකාශ යි)

313. යමකුට යම් තැනෙක චක්ඛායතනය නිරුද්ධ නො වේ නම් ඔහුට එහි සොතායතනය නිරුද්ධ නො වී ද යත්: පඤ්චොකාරයෙහි උපදනවුනට ද ඇස් නැති වූ කාමාවචරයෙන් ව්‍යුහ වන්තවුනට දැයි ඔවුනට එහි චක්ඛායතනය නිරුද්ධ නො වෙයි. ඔවුනට එහි සොතායතනය නො ද නිරුද්ධ නො වී. ශුද්ධා-වාසයෙහි උපදනවුනට ද අසංඤ්ඤානට ද අරූපයනට දැයි ඔවුනට එහි චක්ඛායතනය ද නිරුද්ධ නො වෙයි, සොතායතනය ද නිරුද්ධ නො වී.

යස්ස වා පන යත් සොනායතනං න නිරුජ්ඣත්තං තස්ස තත්තං චක්ඛායතනං න නිරුජ්ඣත්තීති: සුද්ධාවාසෙ පරිනිබ්බන්තානං තෙසං තත්තං සොනායතනං න නිරුජ්ඣත්තං, නො ච තෙසං තත්තං චක්ඛායතනං න නිරුජ්ඣත්තී. සුද්ධාවාසං උපපජ්ජන්තානං, අසංකෘස්සන්තානං, අරූපානං තෙසං තත්තං සොනායතනඤ්ච න නිරුජ්ඣත්තී, චක්ඛායතනඤ්ච න නිරුජ්ඣත්තී.

314. යස්ස යත් චක්ඛායතනං න නිරුජ්ඣත්තී තස්ස තත්තං සානායතනං න නිරුජ්ඣත්තාති: කාමාවචරං උපපජ්ජන්තානං, අචක්ඛුකානං කාමාවචරා චචන්තානං තෙසං තත්තං චක්ඛායතනං න නිරුජ්ඣත්තී, නො ච තෙසං තත්තං සානායතනං න නිරුජ්ඣත්තං. රූපාවචරං උපපජ්ජන්තානං, අසංකෘස්සන්තානං, අරූපානං තෙසං තත්තං චක්ඛායතනඤ්ච න නිරුජ්ඣත්තී, සානායතනඤ්ච න නිරුජ්ඣත්තං.

යස්ස වා පන යත් සානායතනං න නිරුජ්ඣත්තං තස්ස තත්තං චක්ඛායතනං න නිරුජ්ඣත්තීති: රූපාවචරා චචන්තානං තෙසං තත්තං සානායතනං න නිරුජ්ඣත්තං, නො ච තෙසං තත්තං චක්ඛායතනං න නිරුජ්ඣත්තී. රූපාවචරං උපපජ්ජන්තානං, අසංකෘස්සන්තානං, අරූපානං තෙසං තත්තං සානායතනඤ්ච න නිරුජ්ඣත්තං, චක්ඛායතනඤ්ච න නිරුජ්ඣත්තී.

315. යස්ස යත් චක්ඛායතනං න නිරුජ්ඣත්තී තස්ස තත්තං රූපායතනං න නිරුජ්ඣත්තාති: පඤ්චවොකාරං උපපජ්ජන්තානං, අචක්ඛුකානං කාමාවචරා චචන්තානං, අසංකෘස්සන්තානං තෙසං තත්තං චක්ඛායතනං න නිරුජ්ඣත්තී, නො ච තෙසං තත්තං රූපායතනං න නිරුජ්ඣත්තං. සුද්ධාවාසං උපපජ්ජන්තානං, අරූපානං තෙසං තත්තං චක්ඛායතනඤ්ච න නිරුජ්ඣත්තී, රූපායතනඤ්ච න නිරුජ්ඣත්තං.

යස්ස වා පන යත් රූපායතනං න නිරුජ්ඣත්තං තස්ස තත්තං චක්ඛායතනං න නිරුජ්ඣත්තීති: සුද්ධාවාසෙ පරිනිබ්බන්තානං, තෙසං තත්තං රූපායතනං න නිරුජ්ඣත්තං, නො ච තෙසං තත්තං චක්ඛායතනං න නිරුජ්ඣත්තී. සුද්ධාවාසං උපපජ්ජන්තානං, අරූපානං තෙසං තත්තං රූපායතනඤ්ච න නිරුජ්ඣත්තං, චක්ඛායතනඤ්ච න නිරුජ්ඣත්තී.

තවද යමකුට යම් තැනෙක සොත්තයනනය නිරුද්ධ නො වී නම් ඔහුට එහි වක්ඛායනය නිරුද්ධ නො වේ ද යත්: ශුද්ධා-වාසයෙහි පිරිනිවේන්නා වූ ඔවුනට එහි සොත්තයනනය නිරුද්ධ නො වී, ඔවුනට එහි වක්ඛායනය නො ද නිරුද්ධ නො වෙයි. ශුද්ධාවාසයෙහි උපදනවුනට ද අසංඤ්ඤායනට ද අරුප-යනට ද දී ඔවුනට එහි සොත්තයනනය ද නිරුද්ධ නො වී, වක්ඛායනය ද නිරුද්ධ නො වේ.

314. යමකුට යම් තැනෙක වක්ඛායනය නිරුද්ධ නො වේ නම් ඔහුට එහි සාත්තයනය නිරුද්ධ නො වී ද යත්: කාමා-වචරයෙහි උපදනවුනට ද ඇස් නැති ව කාමාවචරයෙන් ව්‍යුත්පන්නවුනට ද දී ඔවුනට එහි වක්ඛායනය නිරුද්ධ නො වෙයි, ඔවුනට එහි සාත්තයනය නො ද නිරුද්ධ නො වී. රූපාවචර-යෙහි උපදනවුනට ද අසංඤ්ඤායනට ද අරුපයනට ද දී ඔවුනට එහි වක්ඛායනය ද නිරුද්ධ නො වෙයි, සාත්තයනය ද නිරුද්ධ නො වී.

තවද යමකුට යම් තැනෙක සාත්තයනය නිරුද්ධ නො වී නම් ඔහුට එහි වක්ඛායනය නිරුද්ධ නො වේ ද යත්: රූපා-වචරයෙන් ව්‍යුත්පන්න වන්නා වූ ඔවුනට එහි සාත්තයනය නිරුද්ධ නො වී, ඔවුනට එහි වක්ඛායනය නො ද නිරුද්ධ නො වෙයි. රූපාවචරයෙහි උපදනවුනට ද අසංඤ්ඤායනට ද අරුපයනට ද දී ඔවුනට සාත්තයනය ද නිරුද්ධ නො වී, වක්ඛායනය ද නිරුද්ධ නො වේ.

315. යමකුට යම් තැනෙක වක්ඛායනය නිරුද්ධ නො වේ නම් ඔහුට එහි රූපායනය නිරුද්ධ නො වී ද යත්: පඤ්චවො-කාරයෙහි උපදනවුනට ද ඇස් නැති ව කාමාවචරයෙන් ව්‍යුත්පන්න-වුනට ද අසංඤ්ඤායනට ද දී ඔවුනට එහි වක්ඛායනය නිරුද්ධ නො වෙයි, ඔවුනට එහි රූපායනය නො ද නිරුද්ධ නො වී. ශුද්ධාවාසයෙහි උපදනවුනට ද අරුපයනට ද දී ඔවුනට එහි වක්ඛා-යනය ද නිරුද්ධ නො වෙයි, රූපායනය ද නිරුද්ධ නො වී.

තවද යමකුට යම් තැනෙක රූපායනය නිරුද්ධ නො වී නම් ඔහුට එහි වක්ඛායනය නිරුද්ධ නො වේ ද යත්: ශුද්ධා-වාසයෙහි පිරිනිවේන්නා වූ ඔවුනට එහි රූපායනය නිරුද්ධ නො වී, ඔවුනට එහි වක්ඛායනය නො ද නිරුද්ධ නො වෙයි. ශුද්ධාවාසයෙහි උපදනවුනට ද අරුපයනට ද දී ඔවුනට එහි රූපායනය ද නිරුද්ධ නො වී, වක්ඛායනය ද නිරුද්ධ නො වේ.

316. යස්ස යත් චක්ඛායතනං න නිරුජ්ඣති තස්ස තත් මනායතනං න නිරුජ්ඣති: පඤ්චොකාරං උපපජ්ජන්තානං, අවකල්පකානං කාමාවචරා වචන්තානං, අරූපානං තෙසං තත් චක්ඛායතනං න නිරුජ්ඣති, නො ච තෙසං තත් මනායතනං න නිරුජ්ඣත්. සුද්ධාවාසං උපපජ්ජන්තානං, අසංඤ්ඤාසන්තානං තෙසං තත් චක්ඛායතනඤ්ච න නිරුජ්ඣති, මනායතනඤ්ච න නිරුජ්ඣත්.

යස්ස වා පන යත් මනායතනං න නිරුජ්ඣත් තස්ස තත් චක්ඛායතනං න නිරුජ්ඣති: සුද්ධාවාසෙ පටිනිබ්බන්තානං තෙසං තත් මනායතනං න නිරුජ්ඣත්, නො ච තෙසං තත් චක්ඛායතනං න නිරුජ්ඣති. සුද්ධාවාසං උපපජ්ජන්තානං, අසංඤ්ඤාසන්තානං තෙසං තත් මනායතනඤ්ච න නිරුජ්ඣත්, චක්ඛායතනඤ්ච න නිරුජ්ඣති.

317. යස්ස යත් චක්ඛායතනං න නිරුජ්ඣති තස්ස තත් ධම්මායතනං න නිරුජ්ඣති: සබ්බෙසං උපපජ්ජන්තානං අවකල්පකානං වචන්තානං තෙසං තත් චක්ඛායතනං න නිරුජ්ඣති, නො ච තෙසං තත් ධම්මායතනං න නිරුජ්ඣත්. සුද්ධාවාසං උපපජ්ජන්තානං තෙසං තත් චක්ඛායතනඤ්ච න නිරුජ්ඣති, ධම්මායතනඤ්ච න නිරුජ්ඣත්.

යස්ස වා පන යත් ධම්මායතනං න නිරුජ්ඣත් තස්ස තත් චක්ඛායතනං න නිරුජ්ඣති: සුද්ධාවාසෙ පටිනිබ්බන්තානං තෙසං තත් ධම්මායතනං න නිරුජ්ඣත්, නො ච තෙසං තත් චක්ඛායතනං න නිරුජ්ඣති. සුද්ධාවාසං උපපජ්ජන්තානං තෙසං තත් ධම්මායතනඤ්ච න නිරුජ්ඣත්, චක්ඛායතනඤ්ච න නිරුජ්ඣති. (චක්ඛායතනමූලකං)

318. යස්ස යත් ඝානායතනං න නිරුජ්ඣති තස්ස තත් රූපායතනං න නිරුජ්ඣති: කාමාවචරං උපපජ්ජන්තානං, අසානකානං කාමාවචරා වචන්තානං, රූපාවචරානං තෙසං තත් ඝානායතනං න නිරුජ්ඣති නො ච තෙසං තත් රූපායතනං න නිරුජ්ඣත්. සුද්ධාවාසානං, අරූපානං තෙසං තත් ඝානායතනඤ්ච න නිරුජ්ඣති, රූපායතනඤ්ච න නිරුජ්ඣත්.

යස්ස වා පන යත් රූපායතනං න නිරුජ්ඣත් තස්ස තත් ඝානායතනං න නිරුජ්ඣති: ආමන්තා,

316. යමකුට යම් තැනෙක වක්ඛායතනය නිරුද්ධ නො වේ නම් ඔහුට එහි මනායතනය නිරුද්ධ නො වී ද යත්: පඤ්චො-කාරයෙහි උපදනවුනට ද ඇස් නැති ව කාමාවචරයෙන් ව්‍යුත වන්නවුනට ද අරුපයනට දැයි ඔවුනට එහි වක්ඛායතනය නිරුද්ධ නො වෙයි, ඔවුනට එහි මනායතනය නො ද නිරුද්ධ නො වී. ශුද්ධාවාසයෙහි උපදනවුනට ද අසංඤ්ඤායනට දැයි ඔවුනට එහි වක්ඛායතනය ද නිරුද්ධ නො වෙයි, මනායතනය ද නිරුද්ධ නො වී.

තවද යමකුට යම් තැනෙක මනායතනය නිරුද්ධ නො වී නම් ඔහුට එහි වක්ඛායතනය නිරුද්ධ නො වේ ද යත්: ශුද්ධා-වාසයෙහි පිරිනිවේන්නා වූ ඔවුනට එහි මනායතනය නිරුද්ධ නො වී, ඔවුනට එහි වක්ඛායතනය නො ද නිරුද්ධ නො වෙයි, ශුද්ධාවාසයෙහි උපදනවුනට ද අසංඤ්ඤායනට දැයි ඔවුනට එහි මනායතනය ද නිරුද්ධ නො වී, වක්ඛායතනය ද නිරුද්ධ නො වේ.

317. යමකුට යම් තැනෙක වක්ඛායතනය නිරුද්ධ නො වේ නම් ඔහුට ධම්මායතනය නිරුද්ධ නො වී ද යත්: උපදනා වූ සියල්ලනට ද ඇස් නැති ව ව්‍යුත වන්නවුනට දැයි ඔවුනට එහි වක්ඛායතනය නිරුද්ධ නො වෙයි, ඔවුනට එහි ධම්මායතනය නො ද නිරුද්ධ නො වී. ශුද්ධාවාසයෙහි උපදනා වූ ඔවුනට එහි වක්ඛායතනය ද නිරුද්ධ නො වෙයි, ධම්මායතනය ද නිරුද්ධ නො වී.

තවද යමකුට යම් තැනෙක ධම්මායතනය නිරුද්ධ නො වී නම් ඔහුට එහි වක්ඛායතනය නිරුද්ධ නො වේ ද යත්: ශුද්ධා-වාසයෙහි පිරිනිවේන්නා වූ ඔවුනට එහි ධම්මායතනය නිරුද්ධ නො වී, ඔවුනට එහි වක්ඛායතනය නො ද නිරුද්ධ නො වෙයි. ශුද්ධාවාසයෙහි උපදනා ඔවුනට එහි ධම්මායතනය ද නිරුද්ධ නො වී, වක්ඛායතනය ද නිරුද්ධ නො වේ. (වක්ඛායතන-මූලක යි)

318. යමකුට යම් තැනෙක ඝානායතනය නිරුද්ධ නො වේ නම් ඔහුට එහි රූපායතනය නිරුද්ධ නො වී ද යත්: කාමා-වචරයෙහි උපදනවුනට ද නැහැ නැති වූ කාමාවචරයෙන් ව්‍යුත වන්නවුනට ද රූපාවචරයනට දැයි ඔවුනට එහි ඝානායතනය නිරුද්ධ නො වෙයි, ඔවුනට එහි රූපායතනය නො ද නිරුද්ධ නො වී. ශුද්ධාවාසයනට ද අරුපයනට දැයි ඔවුනට එහි ඝානායතනය ද නිරුද්ධ නො වෙයි, රූපායතනය ද නිරුද්ධ නො වී.

තවද යමකුට යම් තැනෙක රූපායතනය නිරුද්ධ නො වී නම් ඔහුට එහි ඝානායතනය නිරුද්ධ නො වේ ද යත්: එසේ යි.

319. යස්ස යත් සානායතනං න නිරුජ්ඣති තස්ස තත් මනායතනං න නිරුජ්ඣත්තාති: කාමාවචරං උපපජ්ජන්තානං, අසානකානං කාමාවචරා වචන්තානං, රූපාවචරානං, අරූපාවචරානං තෙසං තත් සානායතනං න නිරුජ්ඣති, නො ච තෙසං තත් මනායතනං න නිරුජ්ඣත්තාති. සුද්ධාවාසානං, අසංඝ්ඤාසත්තානං තෙසං තත් සානායතනං න නිරුජ්ඣති, මනායතනං න නිරුජ්ඣත්තාති.

යස්ස වා පන යත් මනායතනං න නිරුජ්ඣති තස්ස තත් සානායතනං න නිරුජ්ඣත්තාති: ආමන්තා.

320. යස්ස යත් සානායතනං න නිරුජ්ඣති තස්ස තත් ධම්මායතනං න නිරුජ්ඣත්තාති: සබ්බස්සං උපපජ්ජන්තානං, අසානකානං වචන්තානං තෙසං තත් සානායතනං න නිරුජ්ඣති, නො ච තෙසං තත් ධම්මායතනං න නිරුජ්ඣත්තාති. සුද්ධාවාසානං තෙසං තත් සානායතනං න නිරුජ්ඣති, ධම්මායතනං න නිරුජ්ඣත්තාති.

යස්ස වා පන යත් ධම්මායතනං න නිරුජ්ඣත්තාති තස්ස තත් සානායතනං න නිරුජ්ඣත්තාති: ආමන්තා. (සානායතනමූලකං)

321. යස්ස යත් රූපායතනං න නිරුජ්ඣති තස්ස තත් මනායතනං න නිරුජ්ඣත්තාති: පඤ්චොකාරං උපපජ්ජන්තානං, අරූපකානං වචන්තානං තෙසං තත් රූපායතනං න නිරුජ්ඣති, නො ච තෙසං තත් මනායතනං න නිරුජ්ඣත්තාති. සුද්ධාවාසං උපපජ්ජන්තානං අසංඝ්ඤාසත්තං උපපජ්ජන්තානං තෙසං තත් රූපායතනං න නිරුජ්ඣති, මනායතනං න නිරුජ්ඣත්තාති.

යස්ස වා පන යත් මනායතනං න නිරුජ්ඣත්තාති තස්ස තත් රූපායතනං න නිරුජ්ඣත්තාති: සුද්ධාවාසෙ පරිනිබ්බන්තානං, අසංඝ්ඤාසත්තං වචන්තානං තෙසං තත් මනායතනං න නිරුජ්ඣත්තාති, නො ච තෙසං තත් රූපායතනං න නිරුජ්ඣති. සුද්ධාවාසං උපපජ්ජන්තානං, අසංඝ්ඤාසත්තං උපපජ්ජන්තානං තෙසං තත් මනායතනං න නිරුජ්ඣත්තාති, රූපායතනං න නිරුජ්ඣති.

319. යමකුට යම් තැනෙක සානායකනය නිරුද්ධ නො වේ නම් ඔහුට එහි මනායකනය නිරුද්ධ නො වී ද යත්: කාමාවචර-යෙහි උපදනවුනට ද නැහැ නැති ව කාමාවචරයෙන් ව්‍යුත වන්න වුනට ද රූපාවචරයනට ද අරූපාවචරයනට ද සි ඔවුනට එහි සානායකනය නිරුද්ධ නො වෙයි, ඔවුනට එහි මනායකනය නො ද නිරුද්ධ නො වී. ශුද්ධාවාසයනට ද අසංඤ්‍යාකයනට ද සි ඔවුනට එහි සානායකනය ද නිරුද්ධ නො වෙයි, මනායකනය ද නිරුද්ධ නො වී.

තවද යමකුට යම් තැනෙක මනායකනය නිරුද්ධ නො වී නම් ඔහුට එහි සානායකනය නිරුද්ධ නො වේ ද යත්: එසේ යි.

320. යමකුට යම් තැනෙක සානායකනය නිරුද්ධ නො වේ නම් ඔහුට එහි ධම්මායකනය නිරුද්ධ නො වී ද යත්: උපදනා වූ සියල්ලනට ද නැහැ නැති ව ව්‍යුත වන්නවුනට ද සි ඔවුනට එහි සානායකනය නිරුද්ධ නො වෙයි, ඔවුනට එහි ධම්මායකනය නො ද නිරුද්ධ නො වී. ශුද්ධාවාස වූ ඔවුනට එහි සානා-යකනය ද නිරුද්ධ නො වෙයි, ධම්මායකනය ද නිරුද්ධ නො වී.

තවද යමකුට යම් තැනෙක ධම්මායකනය නිරුද්ධ නො වී නම් ඔහුට එහි සානායකනය නිරුද්ධ නො වේ ද යත්: එසේ යි. (සානායකනමූලක යි)

321. යමකුට යම් තැනෙක රූපායකනය නිරුද්ධ නො වේ නම් ඔහුට එහි මනායකනය නිරුද්ධ නො වී ද යත්: පඤ්චවොකාර-යෙහි උපදනවුනට ද රූ නැති වැ ව්‍යුත වන්නවුනට ද සි ඔවුනට එහි රූපායකනය නිරුද්ධ නො වෙයි, ඔවුනට එහි මනායකනය නො ද නිරුද්ධ නො වී. ශුද්ධාවාසයෙහි උපදනවුනට ද අසංඤ්-සකයෙහි උපදනවුනට ද සි ඔවුනට එහි රූපායකනය ද නිරුද්ධ නො වෙයි, මනායකනය ද නිරුද්ධ නො වී.

තවද යමකුට යම් තැනෙක මනායකනය නිරුද්ධ නො වී නම් ඔහුට එහි රූපායකනය නිරුද්ධ නො වේ ද යත්: ශුද්ධාවාසයෙහි පිරිනිවේන්නවුනට ද අසංඤ්‍යාකයෙන් ව්‍යුත වන්නවුනට ද සි ඔවුනට එහි මනායකනය නිරුද්ධ නො වී, ඔවුනට එහි රූපායකනය නිරුද්ධ නො වෙයි. ශුද්ධාවාසයෙහි උපදනවුනට ද අසංඤ්‍යාකයෙහි උපදනවුනට ද සි ඔවුනට එහි මනායකනය ද නිරුද්ධ නො වී, රූපායකනය ද නිරුද්ධ නො වේ.

322. යස්ස යත් රූපායතනං න නිරුජ්ඣති තස්ස තත් ධම්මායතනං න නිරුජ්ඣතිතී: සබ්බෙසං උපපජ්ජන්තානං අරූපකානං චවන්තානං තෙසං තත් රූපායතනං න නිරුජ්ඣති, නො ච තෙසං තත් ධම්මායතනං න නිරුජ්ඣති. සුද්ධාවාසං උපපජ්ජන්තානං තෙසං තත් රූපායතනඤ්ච න නිරුජ්ඣති, ධම්මායතනඤ්ච න නිරුජ්ඣති.

යස්ස වා පන යත් ධම්මායතනං න නිරුජ්ඣති තස්ස තත් රූපායතනං න නිරුජ්ඣතිතී: සුද්ධාවාසෙ පරිනිබ්බන්තානං තෙසං තත් ධම්මායතනං න නිරුජ්ඣති, නො ච තෙසං තත් රූපායතනං න නිරුජ්ඣති. සුද්ධාවාසං උපපජ්ජන්තානං තෙසං තත් ධම්මායතනඤ්ච න නිරුජ්ඣති රූපායතනඤ්ච න නිරුජ්ඣති. (රූපායතනමූලකං)

323. යස්ස යත් මනායතනං න නිරුජ්ඣති තස්ස තත් ධම්මායතනං න නිරුජ්ඣතිතී: සබ්බෙසං උපපජ්ජන්තානං, අවිත්තකානං චවන්තානං තෙසං තත් මනායතනං න නිරුජ්ඣති, නො ච තෙසං තත් ධම්මායතනං න නිරුජ්ඣති. සුද්ධාවාසං උපපජ්ජන්තානං තෙසං තත් මනායතනඤ්ච න නිරුජ්ඣති, ධම්මායතනඤ්ච න නිරුජ්ඣති.

යස්ස වා පන යත් ධම්මායතනං න නිරුජ්ඣති තස්ස තත් මනායතනං න නිරුජ්ඣතිතී: සුද්ධාවාසෙ පරිනිබ්බන්තානං තෙසං තත් ධම්මායතනං න නිරුජ්ඣති, නො ච තෙසං තත් මනායතනං න නිරුජ්ඣති. සුද්ධාවාසං උපපජ්ජන්තානං තෙසං තත් ධම්මායතනඤ්ච න නිරුජ්ඣති, මනායතනඤ්ච න නිරුජ්ඣති. (මනායතනමූලකං. පච්චනික පුග්ගලොකාසං)

පච්චප්පන්තානීතවාරො.

324. යස්ස චක්ඛායතනං නිරුජ්ඣති තස්ස සොනායතනං නිරුජ්ඣතිසීතී: පඤ්චවොකාරෙ පරිනිබ්බන්තානං, යෙ ච අරූපං උපපජ්ජන්තානං පරිනිබ්බාසීයස්ස තති තෙසං උපපජ්ජන්තානං¹ තෙසං චක්ඛායතනං නිරුජ්ඣති, නො ච තෙසං සානායතනං නිරුජ්ඣතිසීතී. ඉතරෙසං සචක්ඛුකානං චවන්තානං තෙසං චක්ඛායතනඤ්ච නිරුජ්ඣති, සොනායතනඤ්ච නිරුජ්ඣතිසීතී.

යස්ස වා පන සොනායතනං නිරුජ්ඣතිසීතී තස්ස චක්ඛායතනං නිරුජ්ඣතිතී: සබ්බෙසං උපපජ්ජන්තානං අචක්ඛුකානං චවන්තානං තෙසං සොනායතනං නිරුජ්ඣතිසීතී, නො ච තෙසං චක්ඛායතනං නිරුජ්ඣති. සචක්ඛුකානං චවන්තානං තෙසං සොනායතනඤ්ච නිරුජ්ඣතිසීතී, චක්ඛායතනඤ්ච නිරුජ්ඣති.

1. තෙසං චවන්තානං - මජ්ඣං.

322. යමකුට යම් තැනෙක රූපායතනය නිරුද්ධ නො වේ නම් ඔහුට එහි ධම්මායතනය නිරුද්ධ නො වී ද යත්: උපදනා වූ සියල්ලනට ද රූ නැති වූ ව්‍යුහ වන්නාවුනට ද යි ඔවුනට එහි රූපායතනය නිරුද්ධ නො වෙයි, ඔවුනට එහි ධම්මායතනය නො ද නිරුද්ධ නො වී. ශුද්ධාවාසයෙහි උපදනා වූ ඔවුනට එහි රූපායතනය ද නිරුද්ධ නො වෙයි, ධම්මායතනය ද නිරුද්ධ නො වී.

තවද යමකුට යම් තැනෙක ධම්මායතනය නිරුද්ධ නො වී නම් ඔහුට එහි රූපායතනය නිරුද්ධ නො වී ද යත්: ශුද්ධාවාසයෙහි පිරිනිවේන්නා වූ ඔවුනට එහි ධම්මායතනය නිරුද්ධ නො වී, ඔවුනට එහි රූපායතනය නො ද නිරුද්ධ නො වෙයි. ශුද්ධාවාසයෙහි උපදනා ඔවුනට එහි ධම්මායතනය ද නිරුද්ධ නො වී, රූපායතනය ද නිරුද්ධ නො වෙයි. (රූපායතනමූලක යි)

323. යමකුට යම් තැනෙක මනායතනය නිරුද්ධ නො වේ නම් ඔහුට එහි ධම්මායතනය නිරුද්ධ නො වී ද යත්: උපදනා වූ සියල්ලනට ද සිත් නැති වූ ව්‍යුහ වන්නාවුනට ද යි ඔවුනට එහි මනායතනය නිරුද්ධ නො වෙයි, ඔවුනට එහි ධම්මායතනය නො ද නිරුද්ධ වී. ශුද්ධාවාසයෙහි උපදනා ඔවුනට එහි මනායතනය ද නිරුද්ධ නො වෙයි, ධම්මායතනය ද නිරුද්ධ නො වී.

තවද යමකුට යම් තැනෙක ධම්මායතනය ද නිරුද්ධ වී නම් ඔහුට එහි මනායතනය නිරුද්ධ නො වේ ද යත්: ශුද්ධාවාසයෙහි පිරිනිවේන්නා වූ ඔවුනට එහි ධම්මායතනය නිරුද්ධ නො වී, ඔවුනට එහි මනායතනය නො ද නිරුද්ධ නො වෙයි. ශුද්ධාවාසයෙහි උපදනා ඔවුනට එහි ධම්මායතනය ද නිරුද්ධ නො වී, මනායතනය ද නිරුද්ධ නො වේ. (මනායතනමූලක යි. ප්‍රත්‍යානික සුද්ගලාවකාශ යි)

ප්‍රත්‍යක්ෂන්නාතිතවාර යි.

324. යමකුට චක්ඛායතනය නිරුද්ධ වේ නම් ඔහුට සොතායතනය නිරුද්ධ වන්නේ ද යත්: පඤ්චොකාරයෙහි පිරිනිවේන්නාවුනට ද යම් ද කෙනෙක් අරූපයෙහි ඉපිද පිරිනිවේන්නාහු නම් ඒ උපදනාවුනට ද යි ඔවුනට චක්ඛායතනය නිරුද්ධ වෙයි, ඔවුනට සොතායතනය නො ද නිරුද්ධ වන්නේ යි. ඇස් ඇති වූ ව්‍යුහ වන්නා වූ සෙසු ඔවුනට චක්ඛායතනය ද නිරුද්ධ වෙයි, සොතායතනය ද නිරුද්ධ වන්නේ ය.

තවද යමකුට සොතායතනය නිරුද්ධ වන්නේ නම් ඔහුට චක්ඛායතනය නිරුද්ධ වේ ද යත්: උපදනා වූ සියල්ලනට ද ඇස් නැති වූ ව්‍යුහ වන්නාවුනට ද යි ඔවුනට සොතායතනය නිරුද්ධ වන්නේ ය, ඔවුනට චක්ඛායතනය නො ද නිරුද්ධ වෙයි. ඇස් ඇති වූ ව්‍යුහ වන්නා වූ ඔවුනට සොතායතනය ද නිරුද්ධ වන්නේ ය, චක්ඛායතනය ද නිරුද්ධ වෙයි.

325. යස්ස චක්ඛායතනං නිරුජ්ඣති තස්ස ඝානායතනං නිරුජ්ඣතිස්සතිති: පඤ්චොකාරෙ පරිනිබ්බන්තානං, යෙ ච අරූපාච්චරං අරූපාච්චරං උපපජ්ජන්තා පරිනිබ්බාදිස්සන්ති තෙසං චවන්තානං තෙසං චක්ඛායතනං නිරුජ්ඣති, නො ච තෙසං ඝානායතනං නිරුජ්ඣතිස්සති. ඉතරෙසං සවකච්ඡිකානං චවන්තානං තෙසං චක්ඛායතනාඤ්ඤා නිරුජ්ඣති, ඝානායතනාඤ්ඤා නිරුජ්ඣතිස්සති.

යස්ස වා පන ඝානායතනං -පෙ-

326. යස්ස චක්ඛායතනං නිරුජ්ඣති තස්ස රූපායතනං නිරුජ්ඣතිස්සතිති: පඤ්චොකාරෙ පරිනිබ්බන්තානං, යෙ ච අරූපං උපපජ්ජන්තා පරිනිබ්බාදිස්සන්ති තෙසං චවන්තානං, තෙසං චක්ඛායතනං නිරුජ්ඣති, නො ච තෙසං රූපායතනං නිරුජ්ඣතිස්සති. ඉතරෙසං සවකච්ඡිකානං චවන්තානං තෙසං චක්ඛායතනාඤ්ඤා නිරුජ්ඣති, රූපායතනාඤ්ඤා නිරුජ්ඣතිස්සති.

යස්ස වා පන රූපායතනං -පෙ-

327. යස්ස චක්ඛායතනං නිරුජ්ඣති තස්ස ධම්මායතනං -පෙ- ධම්මායතනං නිරුජ්ඣතිස්සතිති: පඤ්චොකාරෙ පරිනිබ්බන්තානං තෙසං චක්ඛායතනං නිරුජ්ඣති, නො ච තෙසං ධම්මායතනං නිරුජ්ඣතිස්සති. ඉතරෙසං සවකච්ඡිකානං චවන්තානං තෙසං චක්ඛායතනාඤ්ඤා නිරුජ්ඣති, ධම්මායතනාඤ්ඤා නිරුජ්ඣතිස්සති.

යස්ස වා පන ධම්මායතනං නිරුජ්ඣතිස්සති තස්ස චක්ඛායතනං නිරුජ්ඣතිස්සතිති: සබ්බෙසං උපපජ්ජන්තානං අවකච්ඡිකානං චවන්තානං තෙසං -පෙ- සවකච්ඡිකානං චවන්තානං තෙසං -පෙ-

328. යස්ස ඝානායතනං නිරුජ්ඣති තස්ස රූපායතනං නිරුජ්ඣතිස්සතිති: කාමාච්චරෙ පරිනිබ්බන්තානං, යෙ ච අරූපං උපපජ්ජන්තා පරිනිබ්බාදිස්සන්ති තෙසං චවන්තානං, තෙසං ඝානායතනං නිරුජ්ඣති, නො ච තෙසං රූපායතනං නිරුජ්ඣතිස්සති. ඉතරෙසං සඝානකානං චවන්තානං තෙසං ඝානායතනාඤ්ඤා නිරුජ්ඣති, රූපායතනාඤ්ඤා නිරුජ්ඣතිස්සති.

යස්ස වා පන රූපායතනං නිරුජ්ඣතිස්සති තස්ස ඝානායතනං නිරුජ්ඣතිස්සතිති: සබ්බෙසං උපපජ්ජන්තානං අඝානකානං චවන්තානං තෙසං රූපායතනං නිරුජ්ඣතිස්සති, නො ච තෙසං ඝානායතනං නිරුජ්ඣති. සඝානකානං චවන්තානං තෙසං රූපායතනාඤ්ඤා නිරුජ්ඣතිස්සති, ඝානායතනාඤ්ඤා නිරුජ්ඣති.

325. යමකුට චක්ඛායතනය නිරුද්ධ වේ නම් ඔහුට සානායතනය නිරුද්ධ වන්නේ ද යත්: පඤ්චවොකාරයෙහි පිරිනිවේන්තවුනට ද යම් ද කෙනෙක් රූපාවචරයෙහි හා අරූපාවචරයෙහි ඉපිද පිරිනිවේන්නාහු නම් ඒ ව්‍යුහ වන්නවුනට දැයි ඔවුනට චක්ඛායතනය නිරුද්ධ වෙයි, ඔවුනට සානායතනය නො ද නිරුද්ධ වන්නේ ය. ඇස් ඇති ව ව්‍යුහ වන්නා වූ සෙසු ඔවුනට චක්ඛායතනය ද නිරුද්ධ වෙයි, සානායතනය ද නිරුද්ධ වන්නේ යි.

තවද යමකුට සානායතනය ...

326. යමකුට චක්ඛායතනය නිරුද්ධ වේ නම් ඔහුට රූපායතනය නිරුද්ධ වන්නේ ද යත්: පඤ්චවොකාරයෙහි පිරිනිවේන්තවුනට ද යම් ද කෙනෙක් අරූපයෙහි ඉපිද පිරිනිවේන්නාහු නම් ඒ ව්‍යුහ වන්නවුනට දැයි ඔවුනට චක්ඛායතනය නිරුද්ධ වෙයි, ඔවුනට රූපායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ ය. ඇස් ඇති ව ව්‍යුහ වන්නා වූ සෙසු ඔවුනට චක්ඛායතනය ද නිරුද්ධ වෙයි, රූපායතනය ද නිරුද්ධ වන්නේ යි.

තවද යමකුට රූපායතනය ...

327. යමකුට චක්ඛායතනය නිරුද්ධ වේ නම් ඔහුට මනායතනය ... ධම්මායතනය නිරුද්ධ වන්නේ ද යත්: පඤ්චවොකාරයෙහි පිරිනිවේන්නා වූ ඔවුනට චක්ඛායතනය නිරුද්ධ වෙයි, ඔවුනට ධම්මායතනය නො ද නිරුද්ධ වන්නේ ය. ඇස් ඇති ව ව්‍යුහ වන්නා වූ සෙසු ඔවුනට චක්ඛායතනය ද නිරුද්ධ වෙයි, ධම්මායතනය ද නිරුද්ධ වන්නේ යි.

තවද යමකුට ධම්මායතනය නිරුද්ධ වන්නේ නම් ඔහුට චක්ඛායතනය නිරුද්ධ වේ ද යත්: උපදනා වූ සියල්ලනට ද ඇස් නැති ව ව්‍යුහ වන්නවුනට දැයි ඔවුනට ... ඇස් ඇති ව ව්‍යුහ වන්නා වූ ඔවුනට ...

328. යමකුට සානායතනය නිරුද්ධ වේ නම් ඔහුට රූපායතනය නිරුද්ධ වන්නේ ද යත්: කාමාවචරයෙහි පිරිනිවේන්තවුනට ද යම් ද කෙනෙක් අරූපයෙහි ඉපිද පිරිනිවේන්නාහු නම් ඒ ව්‍යුහ වන්නවුනට දැයි ඔවුනට සානායතනය නිරුද්ධ වෙයි, ඔවුනට රූපායතනය නො ද නිරුද්ධ වන්නේ ය. නැහැ ඇති ව ව්‍යුහ වන්නා වූ සෙසු ඔවුනට සානායතනය ද නිරුද්ධ වෙයි, රූපායතනය ද නිරුද්ධ වන්නේ යි.

තවද යමකුට රූපායතනය නිරුද්ධ වන්නේ නම් ඔහුට සානායතනය නිරුද්ධ වේ ද යත්: උපදනා වූ සියල්ලනට ද නැහැ නැති ව ව්‍යුහ වන්නවුනට දැයි ඔවුනට රූපායතනය නිරුද්ධ වන්නේ ය, ඔවුනට සානායතනය නො ද නිරුද්ධ වෙයි. නැහැ ඇති ව ව්‍යුහ වන්නා වූ ඔවුනට රූපායතනය ද නිරුද්ධ වන්නේ ය, සානායතනය ද නිරුද්ධ වේ.

329. යස්ස ඝාතායතනං නිරුජ්ඣති තස්ස මනායතනං -පෙ-
ධම්මායතනං නිරුජ්ඣක්ඛස්සිති කාමාවචරෙ පරිනිබ්බන්තානං තෙසං
ඝාතායතනං නිරුජ්ඣති, නො ච තෙසං ධම්මායතනං නිරුජ්ඣක්ඛස්සිති,
ඉතරෙසං සඝාතකානං චවන්තානං තෙසං ඝාතායතනඤ්ච නිරුජ්ඣති.
ධම්මායතනඤ්ච නිරුජ්ඣක්ඛස්සිති.

යස්ස වා පන ධම්මායතනං -පෙ-

330. යස්ස රූපායතනං නිරුජ්ඣති තස්ස මනායතනං -පෙ-
ධම්මායතනං නිරුජ්ඣක්ඛස්සිති: පඤ්චවොකාරෙ පරිනිබ්බන්තානං
තෙසං රූපායතනං නිරුජ්ඣති, නො ච තෙසං ධම්මායතනං
නිරුජ්ඣක්ඛස්සිති. ඉතරෙසං සරූපකානං චවන්තානං තෙසං රූපායතනඤ්ච
නිරුජ්ඣති, ධම්මායතනඤ්ච නිරුජ්ඣක්ඛස්සිති.

යස්ස වා පන ධම්මායතනං නිරුජ්ඣක්ඛස්සිති තස්ස රූපායතනං
නිරුජ්ඣති: සබ්බෙසං උපපජ්ජන්තානං, අරූපකානං චවන්තානං
තෙසං ධම්මායතනං නිරුජ්ඣක්ඛස්සිති, නො ච තෙසං රූපායතනං
නිරුජ්ඣති. සරූපකානං චවන්තානං තෙසං ධම්මායතනඤ්ච
නිරුජ්ඣක්ඛස්සිති, රූපායතනඤ්ච නිරුජ්ඣති.

331. යස්ස මනායතනං නිරුජ්ඣති තස්ස ධම්මායතනං
නිරුජ්ඣක්ඛස්සිති: පඤ්චවොකාරෙ පරිනිබ්බන්තානං තෙසං මනායතනං
නිරුජ්ඣති, නො ච තෙසං ධම්මායතනං නිරුජ්ඣක්ඛස්සිති. ඉතරෙසං
සවිත්තකානං චවන්තානං තෙසං මනායතනඤ්ච නිරුජ්ඣති, ධම්මා-
යතනඤ්ච නිරුජ්ඣක්ඛස්සිති.

යස්ස වා පන ධම්මායතනං නිරුජ්ඣක්ඛස්සිති තස්ස මනායතනං
නිරුජ්ඣති: සබ්බෙසං උපපජ්ජන්තානං අවිත්තකානං චවන්තානං
තෙසං ධම්මායතනං නිරුජ්ඣක්ඛස්සිති, නො ච තෙසං මනායතනං
නිරුජ්ඣති. සවිත්තකානං චවන්තානං තෙසං ධම්මායතනඤ්ච
නිරුජ්ඣක්ඛස්සිති, මනායතනඤ්ච නිරුජ්ඣති. (අනුලොම පුග්ගල)

332. යත් චක්ඛායතනං නිරුජ්ඣති -පෙ- (අනුලොම ඕකාස)

333. යස්ස යත් චක්ඛායතනං නිරුජ්ඣති තස්ස තත් සොනා-
යතනං නිරුජ්ඣක්ඛස්සිති: පඤ්චවොකාරෙ පරිනිබ්බන්තානං තෙසං
තත් චක්ඛායතනං නිරුජ්ඣති, නො ච තෙසං තත් සොනායතනං
නිරුජ්ඣක්ඛස්සිති. ඉතරෙසං සචක්ඛුකානං චවන්තානං තෙසං තත්
චක්ඛායතනඤ්ච නිරුජ්ඣති, සොනායතනඤ්ච නිරුජ්ඣක්ඛස්සිති.

329. යමකුට ඝාතායතනය නිරුද්ධ වේ නම් ඔහුට මනා-යතනය ... ධම්මායතනය නිරුද්ධ වන්නේ ද යත් : කාමාවචරයෙහි පිරිනිවේන්නා වූ ඔවුනට ඝාතායතනය නිරුද්ධ වෙයි, ඔවුනට ධම්මායතනය නො ද නිරුද්ධ වන්නේ ය. නැහැ ඇති ව ව්‍යුහ වන්නා වූ සෙසු ඔවුනට ඝාතායතනය ද නිරුද්ධ වෙයි, ධම්මායතනය ද නිරුද්ධ වන්නේ යි.

තවද යමකුට ධම්මායතනය ...

330. යමකුට රූපායතනය නිරුද්ධ වේ නම් ඔහුට මනා-යතනය ... ධම්මායතනය නිරුද්ධ වන්නේ ද යත් : පඤ්චොකාර-යෙහි පිරිනිවේන්නා වූ ඔවුනට රූපායතනය නිරුද්ධ වෙයි, ඔවුනට ධම්මායතනය නො ද නිරුද්ධ වන්නේ ය. රූ ඇති ව ව්‍යුහ වන්නා වූ සෙසු ඔවුනට රූපායතනය ද නිරුද්ධ වෙයි, ධම්මා-යතනය ද නිරුද්ධ වන්නේ යි.

තවද යමකුට ධම්මායතනය නිරුද්ධ වන්නේ නම් ඔහුට රූපායතනය නිරුද්ධ වේ ද යත් : උපදනා වූ සියල්ලනට ද රූ නැති ව ව්‍යුහ වන්නාවුනට ද යි ඔවුනට ධම්මායතනය නිරුද්ධ වන්නේ ය, ඔවුනට රූපායතනය නො ද නිරුද්ධ වෙයි. රූ ඇති ව ව්‍යුහ වන්නා වූ ඔවුනට ධම්මායතනය ද නිරුද්ධ වන්නේ ය, රූපායතනය ද නිරුද්ධ වෙයි.

331. යමකුට මනායතනය නිරුද්ධ වේ නම් ඔහුට ධම්මා-යතනය නිරුද්ධ වන්නේ ද යත් : පඤ්චොකාරයෙහි පිරිනිවේන්නා වූ ඔවුනට මනායතනය නිරුද්ධ වෙයි, ඔවුනට ධම්මායතනය නො ද නිරුද්ධ වන්නේ ය. සිත් ඇති ව ව්‍යුහ වන්නා වූ සෙසු ඔවුනට මනායතනය ද නිරුද්ධ වෙයි, ධම්මායතනය ද නිරුද්ධ වන්නේ යි.

තවද යමකුට ධම්මායතනය නිරුද්ධ වන්නේ නම් ඔහුට මනායතනය නිරුද්ධ වේ ද යත් : උපදනා වූ සියල්ලනට ද සිත් නැති ව ව්‍යුහ වන්නාවුනට ද යි ඔවුනට ධම්මායතනය නිරුද්ධ වන්නේ ය, ඔවුනට මනායතනය නො ද නිරුද්ධ වෙයි. සිත් ඇති ව ව්‍යුහ වන්නා වූ ඔවුනට ධම්මායතනය ද නිරුද්ධ වන්නේ ය, මනායතනය ද නිරුද්ධ වෙයි. (අනුලොම පුද්ගල යි)

332. යම් තැනෙක වක්ඛායතනය නිරුද්ධ වේ නම් ... (අනුලොමාවකාශ යි)

333. යමකුට යම් තැනෙක වක්ඛායතනය නිරුද්ධ වේ නම් ඔහුට එහි සොත්තායතනය නිරුද්ධ වන්නේ ද යත් : පඤ්චොකාර-යෙහි පිරිනිවේන්නා වූ ඔවුනට එහි වක්ඛායතනය නිරුද්ධ වෙයි, ඔවුනට එහි සොත්තායතනය නො ද නිරුද්ධ වන්නේ ය. ඇස් ඇති ව ව්‍යුහ වන්නා වූ සෙසු ඔවුනට එහි වක්ඛායතනය ද නිරුද්ධ වෙයි, සොත්තායතනය ද නිරුද්ධ වන්නේ යි.

යස්ස වා පන යත් සොනායතනං නිරුජ්ඣක්ඛිණිති තස්ස තත්ථ චක්ඛායතනං නිරුජ්ඣතිති: පඤ්චවොකාරං උපපජ්ජනානං, අවකච්ඡුකානං කාමාවචරං වචනානං තෙසං තත්ථ සොනායතනං නිරුජ්ඣක්ඛිණිති, නො ච තෙසං තත්ථ චක්ඛායතනං නිරුජ්ඣති. සවකච්ඡුකානං වචනානං තෙසං තත්ථ සොනායතනඤ්ච නිරුජ්ඣක්ඛිණිති, චක්ඛායතනඤ්ච නිරුජ්ඣති.

334. යස්ස යත් චක්ඛායතනං නිරුජ්ඣක්ඛිණිති තස්ස තත්ථ ඝානායතනං නිරුජ්ඣක්ඛිණිති: කාමාවචරෙ පරිනිබ්බනානං, රූපාවචරං වචනානං තෙසං තත්ථ චක්ඛායතනං නිරුජ්ඣති, නො ච තෙසං තත්ථ ඝානායතනං නිරුජ්ඣක්ඛිණිති. ඉතරෙසං සවකච්ඡුකානං කාමාවචරං වචනානං තෙසං තත්ථ චක්ඛායතනඤ්ච නිරුජ්ඣති, ඝානායතනඤ්ච නිරුජ්ඣක්ඛිණිති.

යස්ස වා පන යත් ඝානායතනං -පෙ-

(යථා පච්චුප්පන්නාතිතෙපි තිව්ධං විදාරිතං, එවං ඉදංපි විදාරෙතබ්බං)

335. යස්ස යත් චක්ඛායතනං නිරුජ්ඣක්ඛිණිති තස්ස තත්ථ රූපායතනං නිරුජ්ඣක්ඛිණිති: පඤ්චවොකාරෙ පරිනිබ්බනානං තෙසං තත්ථ චක්ඛායතනං නිරුජ්ඣති, නො ච තෙසං තත්ථ රූපායතනං නිරුජ්ඣක්ඛිණිති. ඉතරෙසං සවකච්ඡුකානං වචනානං තෙසං තත්ථ චක්ඛායතනඤ්ච නිරුජ්ඣති, රූපායතනඤ්ච නිරුජ්ඣක්ඛිණිති.

යස්ස වා පන යත් රූපායතනං -පෙ-

336. යස්ස යත් චක්ඛායතනං නිරුජ්ඣක්ඛිණිති තස්ස තත්ථ මනායතනං නිරුජ්ඣක්ඛිණිති: පඤ්චවොකාරෙ පරිනිබ්බනානං තෙසං තත්ථ චක්ඛායතනං නිරුජ්ඣති, නො ච තෙසං තත්ථ මනායතනං නිරුජ්ඣක්ඛිණිති. ඉතරෙසං සවකච්ඡුකානං වචනානං තෙසං තත්ථ චක්ඛායතනඤ්ච නිරුජ්ඣති, මනායතනඤ්ච නිරුජ්ඣක්ඛිණිති.

යස්ස වා පන යත් මනායතනං -පෙ-

337. යස්ස යත් චක්ඛායතනං නිරුජ්ඣක්ඛිණිති තස්ස තත්ථ ධම්මායතනං නිරුජ්ඣක්ඛිණිති: පඤ්චවොකාරෙ පරිනිබ්බනානං තෙසං තත්ථ චක්ඛායතනං නිරුජ්ඣති, නො ච තෙසං තත්ථ ධම්මායතනං නිරුජ්ඣක්ඛිණිති. ඉතරෙසං සවකච්ඡුකානං තෙසං තත්ථ චක්ඛායතනඤ්ච නිරුජ්ඣති, ධම්මායතනඤ්ච නිරුජ්ඣක්ඛිණිති.

තවද යමකුට යම් තැනෙක සොත්‍යායතනය නිරුද්ධ වන්නේ නම් ඔහුට එහි වක්ඛායතනය නිරුද්ධ වේ ද යත්: පඤ්චොකාරයෙහි උපදනවුනට ද ඇස් ඇති ව කාමාවචරයෙන් ව්‍යුත වන්නාවුනට ද සි ඔවුනට එහි සොත්‍යායතනය නිරුද්ධ වන්නේ ය, ඔවුනට එහි වක්ඛායතනය නො ද නිරුද්ධ වෙයි. ඇස් ඇති වැ ව්‍යුත වන්නා වූ ඔවුනට එහි සොත්‍යායතනය ද නිරුද්ධ වන්නේ ය, වක්ඛායතනය ද නිරුද්ධ වෙයි.

334. යමකුට යම් තැනෙක වක්ඛායතනය නිරුද්ධ වේ නම් ඔහුට එහි ඝාත්‍යායතනය නිරුද්ධ වන්නේ ද යත්: කාමාවචරයෙහි පිරිනිවේන්නාවුනට ද රූපාවචරයෙන් ව්‍යුත වන්නාවුනට ද සි ඔවුනට එහි වක්ඛායතනය නිරුද්ධ වෙයි, ඔවුනට එහි ඝාත්‍යායතනය නො ද නිරුද්ධ වන්නේ ය. ඇස් ඇති වැ කාමාවචරයෙන් ව්‍යුත වන්නා වූ සෙසු ඔවුනට එහි වක්ඛායතනය ද නිරුද්ධ වෙයි, ඝාත්‍යායතනය ද නිරුද්ධ වන්නේ යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක ඝාත්‍යායතනය ...

(යම්සේ ප්‍රත්‍යක්ෂන්නාතිතයෙහි ද ත්‍රිවිධ කොට විස්තර කරන ලද්දේ ද එසේ මෙය ද විස්තර කළ යුතු යි.)

335. යමකුට යම් තැනෙක වක්ඛායතනය නිරුද්ධ වේ නම් ඔහුට එහි රූපායතනය නිරුද්ධ වන්නේ ද යත්: පඤ්චොකාරයෙහි පිරිනිවේන්නා වූ ඔවුනට එහි වක්ඛායතනය නිරුද්ධ වෙයි, ඔවුනට එහි රූපායතනය නො ද නිරුද්ධ වන්නේ ය. ඇස් ඇති වැ ව්‍යුත වන්නා වූ සෙසු ඔවුනට එහි වක්ඛායතනය ද නිරුද්ධ වෙයි, රූපායතනය ද නිරුද්ධ වන්නේ ය.

තවද යමකුට යම් තැනෙක රූපායතනය ...

336. යමකුට යම් තැනෙක වක්ඛායතනය නිරුද්ධ වේ නම් ඔහුට එහි මත්‍යායතනය නිරුද්ධ වන්නේ ද යත්: පඤ්චොකාරයෙහි පිරිනිවේන්නා වූ ඔවුනට එහි වක්ඛායතනය නිරුද්ධ වෙයි, ඔවුනට එහි මත්‍යායතනය නො ද නිරුද්ධ වන්නේ ය. ඇස් ඇති වැ ව්‍යුත වන්නා වූ සෙසු ඔවුනට එහි වක්ඛායතනය ද නිරුද්ධ වෙයි, මත්‍යායතනය ද නිරුද්ධ වන්නේ යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක මත්‍යායතනය ...

337. යමකුට යම් තැනෙක වක්ඛායතනය නිරුද්ධ වේ නම් ඔහුට එහි ධම්මායතනය නිරුද්ධ වන්නේ ද යත්: පඤ්චොකාරයෙහි පිරිනිවේන්නා වූ ඔවුනට එහි වක්ඛායතනය නිරුද්ධ වෙයි, ඔවුනට එහි ධම්මායතනය නො ද නිරුද්ධ වන්නේ ය, ඇස් ඇති ව ව්‍යුත වන්නා වූ සෙසු ඔවුනට එහි වක්ඛායතනය ද නිරුද්ධ වෙයි, ධම්මායතනය ද නිරුද්ධ වන්නේ යි.

යසී වා පන යත් ධම්මායතනං නිරුජ්ඣිසීති තසී තත් වක්ඛායතනං නිරුජ්ඣිතීති: සංඛෙසං උපපජ්ජන්තානං, අවකුක්ඛානං වචන්තානං තෙසං තත් ධම්මායතනං නිරුජ්ඣිසීති, නො ච තෙසං තත් වක්ඛායතනං නිරුජ්ඣිති. සවකුක්ඛානං වචන්තානං තෙසං තත් ධම්මායතනාඤ්ච නිරුජ්ඣිසීති, වක්ඛායතනාඤ්ච නිරුජ්ඣිති. (වක්ඛායතනමූලකං)

338. යසී යත් ඝානායතනං නිරුජ්ඣිති තසී තත් රූපායතනං නිරුජ්ඣිසීතිති: කාමාවචරෙ පරිනිබ්බන්තානං තෙසං තත් ඝානායතනං නිරුජ්ඣිති, නො ච තෙසං තත් රූපායතනං නිරුජ්ඣිසීති. ඉතරෙසං සසානකානං වචන්තානං තෙසං තත් ඝානායතනාඤ්ච නිරුජ්ඣිති, රූපායතනාඤ්ච නිරුජ්ඣිසීති.

යසී වා පන යත් රූපායතනං නිරුජ්ඣිසීති තසී තත් ඝානායතනං නිරුජ්ඣිතීති: කාමාවචරං උපපජ්ජන්තානං අසානකානං කාමාවචරා වචන්තානං, රූපාවචරානං තෙසං තත් -පෙ-

339. යසී යත් ඝානායතනං නිරුජ්ඣිති තසී තත් මනායතනං -පෙ- ධම්මායතනං නිරුජ්ඣිසීතිති: කාමාවචරෙ පරිනිබ්බන්තානං තෙසං තත් ඝානායතනං නිරුජ්ඣිති, නො ච තෙසං තත් ධම්මායතනං නිරුජ්ඣිසීති. ඉතරෙසං සසානකානං වචන්තානං තෙසං තත් ඝානායතනාඤ්ච නිරුජ්ඣිති, ධම්මායතනාඤ්ච නිරුජ්ඣිසීති.

යසී වා පන යත් ධම්මායතනං -පෙ-

340. යසී යත් රූපායතනං නිරුජ්ඣිති තසී තත් මනායතනං නිරුජ්ඣිසීතිති: පඤ්චොකාරෙ පරිනිබ්බන්තානං, අසංඤ්ඤාසත්ථා වචන්තානං තෙසං තත් රූපායතනං නිරුජ්ඣිති, නො ච තෙසං තත් මනායතනං නිරුජ්ඣිසීති. ඉතරෙසං පඤ්චොකාරා වචන්තානං තෙසං තත් රූපායතනාඤ්ච නිරුජ්ඣිති, මනායතනාඤ්ච නිරුජ්ඣිසීති.

යසී වා පන යත් මනායතනං -පෙ-

341. යසී යත් රූපායතනං නිරුජ්ඣිති තසී තත් ධම්මායතනං නිරුජ්ඣිසීතිති: පඤ්චොකාරෙ පරිනිබ්බන්තානං තෙසං තත් රූපායතනං නිරුජ්ඣිති, නො ච තෙසං තත් ධම්මායතනං නිරුජ්ඣිසීති. ඉතරෙසං සරූපකානං වචන්තානං තෙසං තත් රූපායතනාඤ්ච නිරුජ්ඣිති, ධම්මායතනාඤ්ච නිරුජ්ඣිසීති.

තවද යමකුට යම් තැනෙක ධම්මායතනය නිරුද්ධ වන්නේ නම් ඔහුට එහි වක්ඛායතනය නිරුද්ධ වේ ද යත්: උපදනා වූ සියල්ලනට ද ඇස් නැති ව ව්‍යුත වන්නාවුනට දැයි ඔවුනට එහි ධම්මායතනය නිරුද්ධ වන්නේ ය, ඔවුනට එහි වක්ඛායතනය නො ද නිරුද්ධ වෙයි. ඇස් ඇති ව ව්‍යුත වන්නා වූ ඔවුනට එහි ධම්මායතනය ද නිරුද්ධ වන්නේ ය, වක්ඛායතනය ද නිරුද්ධ වෙයි. (වක්ඛායතනමූලක යි)

338. යමකුට යම් තැනෙක ඝානායතනය නිරුද්ධ වේ නම් ඔහුට එහි රූපායතනය නිරුද්ධ වන්නේ ද යත්: කාමාවචරයෙහි පිරිනිවේන්නා වූ ඔවුනට එහි ඝානායතනය නිරුද්ධ වෙයි, ඔවුනට එහි රූපායතනය නො ද නිරුද්ධ වන්නේ ය, නැහැ ඇති ව ව්‍යුත වන්නා වූ සෙසු ඔවුනට එහි ඝානායතනය ද නිරුද්ධ වෙයි. රූපායතනය ද නිරුද්ධ වන්නේ යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක රූපායතනය නිරුද්ධ වන්නේ නම් ඔහුට එහි ඝානායතනය නිරුද්ධ වේ ද යත්: කාමාවචරයෙහි උපදනවුනට ද නැහැ නැති ව කාමාවචරයෙන් ව්‍යුත වන්නාවුනට ද රූපාවචරයනට දැයි ඔවුනට එහි ...

339. යමකුට යම් තැනෙක ඝානායතනය නිරුද්ධ වේ නම් ඔහුට එහි මනායතනය ... ධම්මායතනය නිරුද්ධ වන්නේ ද යත්: කාමාවචරයෙහි පිරිනිවේන්නා වූ ඔවුනට එහි ඝානායතනය නිරුද්ධ වෙයි, ඔවුනට එහි ධම්මායතනය නො ද නිරුද්ධ වන්නේ ය. නැහැ ඇති ව ව්‍යුත වන්නා වූ සෙසු ඔවුනට එහි ඝානායතනය ද නිරුද්ධ වෙයි, ධම්මායතනය ද නිරුද්ධ වන්නේ යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක ධම්මායතනය ...

340. යමකුට යම් තැනෙක රූපායතනය නිරුද්ධ වේ නම් ඔහුට එහි මනායතනය නිරුද්ධ වන්නේ ද යත්: පඤ්චවොකාරයෙහි පිරිනිවේන්නාවුනට ද අසංඤ්ඤායෙන් ව්‍යුත වන්නාවුනට දැයි ඔවුනට එහි රූපායතනය නිරුද්ධ වෙයි, ඔවුනට එහි මනායතනය නො ද නිරුද්ධ වන්නේ ය, පඤ්චවොකාරයෙන් ව්‍යුත වන්නා වූ සෙසු ඔවුනට එහි රූපායතනය ද නිරුද්ධ වෙයි, මනායතනය ද නිරුද්ධ වන්නේ යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක මනායතනය ...

341. යමකුට යම් තැනෙක රූපායතනය නිරුද්ධ වේ නම් ඔහුට එහි ධම්මායතනය නිරුද්ධ වන්නේ ද යත්: පඤ්චවොකාරයෙහි පිරිනිවේන්නා වූ ඔවුනට එහි රූපායතනය නිරුද්ධ වෙයි, ඔවුනට එහි ධම්මායතනය නො ද නිරුද්ධ වන්නේ ය. රූ ඇති ව ව්‍යුත වන්නා වූ සෙසු ඔවුනට එහි රූපායතනය ද නිරුද්ධ වෙයි, ධම්මායතනය ද නිරුද්ධ වන්නේ යි.

යස්ස වා පන යත් ධම්මායතනං නිරුජ්ඣති තස්ස තත් රූපායතනං නිරුජ්ඣතිති: සබ්බෙසං උපපජ්ජන්තානං, අරූපකානං වචන්තානං තෙසං තත් ධම්මායතනං නිරුජ්ඣතිස්සති, නො ච තෙසං තත් රූපායතනං නිරුජ්ඣති. සරූපකානං වචන්තානං තෙසං තත් ධම්මායතනඤ්ච නිරුජ්ඣතිස්සති, රූපායතනඤ්ච නිරුජ්ඣති.

342. යස්ස යත් මනායතනං නිරුජ්ඣති තස්ස තත් ධම්මායතනං නිරුජ්ඣතිස්සතිති: පඤ්චොකාරෙ පරිනිබ්බන්තානං තෙසං තත් මනායතනං නිරුජ්ඣති, නො ච තෙසං තත් ධම්මායතනං නිරුජ්ඣතිස්සති. ඉතරෙසං සවිත්තකානං වචන්තානං තෙසං තත් මනායතනඤ්ච නිරුජ්ඣති, ධම්මායතනඤ්ච නිරුජ්ඣතිස්සති.

යස්ස වා පන යත් ධම්මායතනං නිරුජ්ඣතිස්සති තස්ස තත් මනායතනං නිරුජ්ඣතිති: සබ්බෙසං උපපජ්ජන්තානං, අවිත්තකානං වචන්තානං තෙසං තත් ධම්මායතනං නිරුජ්ඣතිස්සති, නො ච තෙසං තත් මනායතනං නිරුජ්ඣති. සවිත්තකානං වචන්තානං තෙසං තත් ධම්මායතනඤ්ච නිරුජ්ඣතිස්සති, මනායතනඤ්ච නිරුජ්ඣති. (දනුංලාමපුග්ගොකාස)

343. යස්ස චක්ඛායතනං න නිරුජ්ඣති තස්ස සොනායතනං න නිරුජ්ඣතිස්සතිති: සබ්බෙසං උපපජ්ජන්තානං, අවඤ්ඤානං වචන්තානං තෙසං චක්ඛායතනං න නිරුජ්ඣති, නො ච තෙසං සොනායතනං න නිරුජ්ඣතිස්සති. අරූපෙ පච්ඡුමහවිකානං තෙසං චක්ඛායතනඤ්ච න නිරුජ්ඣති, සොනායතනඤ්ච න නිරුජ්ඣතිස්සති.

යස්ස වා පන සොනායතනං න නිරුජ්ඣතිස්සති තස්ස චක්ඛායතනං න නිරුජ්ඣතිති: පඤ්චොකාරෙ පරිනිබ්බන්තානං, යෙ ච අරූපං උපපජ්ජන්තා පරිනිබ්බායස්සන්ති, තෙසං වචන්තානං තෙසං සොනායතනං න නිරුජ්ඣතිස්සති, නො ච තෙසං චක්ඛායතනං න නිරුජ්ඣති. අරූපෙ පච්ඡුමහවිකානං තෙසං සොනායතනඤ්ච න නිරුජ්ඣතිස්සති, චක්ඛායතනඤ්ච න නිරුජ්ඣති.

344. යස්ස චක්ඛායතනං න නිරුජ්ඣති තස්ස සානායතනං න නිරුජ්ඣතිස්සතිති: සබ්බෙසං උපපජ්ජන්තානං අවඤ්ඤානං වචන්තානං තෙසං චක්ඛායතනං න නිරුජ්ඣති, නො ච තෙසං සානායතනං න නිරුජ්ඣතිස්සති. පච්ඡුමහවිකානං රූපාවචරං උපපජ්ජන්තානං, අරූපෙ පච්ඡුමහවිකානං තෙසං චක්ඛායතනඤ්ච න නිරුජ්ඣති, සානායතනඤ්ච න නිරුජ්ඣතිස්සති.

තවද යමකුට යම් තැනෙක ධම්මායතනය නිරුද්ධ වන්නේ නම් ඔහුට එහි රූපායතනය නිරුද්ධ වේ ද යත්: උපදනා වූ සියල්ලනට ද රු නැති ව ව්‍යුහ වන්නවුනට දැ යි ඔවුනට එහි ධම්මායතනය නිරුද්ධ වන්නේ ය, ඔවුනට එහි රූපායතනය නො ද නිරුද්ධ වෙයි. රු ඇති ව ව්‍යුහ වන්නා වූ ඔවුනට එහි ධම්මායතනය ද නිරුද්ධ වන්නේ ය, රූපායතනය ද නිරුද්ධ වෙයි.

342. යමකුට යම් තැනෙක මනායතනය නිරුද්ධ වේ නම් ඔහුට ධම්මායතනය නිරුද්ධ වන්නේ ද යත්: පඤ්චවොකාරයෙහි පිරිනිවේන්නා වූ ඔවුනට එහි මනායතනය නිරුද්ධ වෙයි, ඔවුනට එහි ධම්මායතනය නො ද නිරුද්ධ වන්නේ ය. සිත් ඇති ව ව්‍යුහ වන්නා වූ සෙසු ඔවුනට එහි මනායතනය ද නිරුද්ධ වෙයි, ධම්මායතනය ද නිරුද්ධ වන්නේ යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක ධම්මායතනය නිරුද්ධ වන්නේ නම් ඔහුට එහි මනායතනය නිරුද්ධ වේ ද යත්: උපදනා සියල්ලනට ද සිත් නැති ව ව්‍යුහ වන්නවුනට දැ යි ඔවුනට එහි ධම්මායතනය නිරුද්ධ වන්නේ ය, ඔවුනට එහි මනායතනය නො ද නිරුද්ධ වෙයි. සිත් ඇති ව ව්‍යුහ වන්නා වූ ඔවුනට එහි ධම්මායතනය ද නිරුද්ධ වන්නේ ය, මනායතනය ද නිරුද්ධ වෙයි. (අනුලොම පුද්ගලාවකාශ යි)

343. යමකුට චක්ඛායතනය නිරුද්ධ නො වේ නම් ඔහුට සොනායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ ද යත්: උපදනා වූ සියල්ලනට ද ඇස් නැති ව ව්‍යුහ වන්නවුනට දැ යි ඔවුනට චක්ඛායතනය නිරුද්ධ නො වෙයි, ඔවුනට සොනායතනය නො ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය. අරූපයෙහි පශ්චිමභවික වූ ඔවුනට චක්ඛායතනය ද නිරුද්ධ නො වෙයි, සොනායතනය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ යි.

තවද යමකුට ඝානායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ නම් ඔහුට චක්ඛායතනය නිරුද්ධ නො වේ ද යත්: පඤ්චවොකාරයෙහි පිරිනිවේන්නවුනට ද යම් ද කෙනෙක් අරූපයෙහි ඉපිද පිරිනිවේන්නාහු නම් ඒ ව්‍යුහ වන්නවුනට දැ යි ඔවුනට ඝානායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ ය, ඔවුනට චක්ඛායතනය නො ද නිරුද්ධ නො වෙයි. අරූපයෙහි පශ්චිමභවික වූ ඔවුනට සොනායතනය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය, චක්ඛායතනය ද නිරුද්ධ නො වෙයි.

344. යමකුට චක්ඛායතනය නිරුද්ධ නො වේ නම් ඔහුට ඝානායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ ද යත්: උපදනා වූ සියල්ලනට ද ඇස් නැති ව ව්‍යුහ වන්නවුනට දැ යි ඔවුනට චක්ඛායතනය නිරුද්ධ නො වෙයි, ඔවුනට ඝානායතනය නො ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය. පශ්චිමභවික ව රූපාවචරයෙහි උපදනවුනට ද අරූපයෙහි පශ්චිමභවිකයනට දැ යි ඔවුනට චක්ඛායතනය ද නිරුද්ධ නො වෙයි, ඝානායතනය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ යි.

යස්ස වා පන සානායතනං න නිරුජ්ඣක්ඛිස්සති තස්ස චක්ඛායතනං න නිරුජ්ඣක්ඛිති: පඤ්චවොකාරෙ පරිනිබ්බන්තානං යෙ ච රූපාවචරං¹ උපපජ්ජන්තා පරිනිබ්බාසිස්සන්ති තෙසං චවන්තානං තෙසං සානායතනං න නිරුජ්ඣක්ඛිස්සති, නො ච තෙසං චක්ඛායතනං න නිරුජ්ඣක්ඛිති. පච්ඡුමභවිකානං රූපාවචරං උපපජ්ජන්තානං, අරූපෙ පච්ඡුමභවිකානං තෙසං සානායතනාඤ්ඤි න නිරුජ්ඣක්ඛිස්සති, චක්ඛායතනාඤ්ඤි න නිරුජ්ඣක්ඛිති.

345. යස්ස චක්ඛායතනං න නිරුජ්ඣක්ඛිති තස්ස රූපායතනං න නිරුජ්ඣක්ඛිස්සතිති: සබ්බෙසං උපපජ්ජන්තානං අවකුක්ඛිකානං චවන්තානං තෙසං චක්ඛායතනං න නිරුජ්ඣක්ඛිති, නො ච තෙසං රූපායතනං න නිරුජ්ඣක්ඛිස්සති. අරූපෙ පච්ඡුමභවිකානං තෙසං චක්ඛායතනාඤ්ඤි න නිරුජ්ඣක්ඛිති, රූපායතනාඤ්ඤි න නිරුජ්ඣක්ඛිස්සති.

යස්ස වා පන රූපායතනං න නිරුජ්ඣක්ඛිස්සති තස්ස චක්ඛායතනං න නිරුජ්ඣක්ඛිති: පඤ්චවොකාරෙ පරිනිබ්බන්තානං, යෙ ච අරූපං උපපජ්ජන්තා පරිනිබ්බාසිස්සන්ති තෙසං චවන්තානං තෙසං රූපායතනං න නිරුජ්ඣක්ඛිස්සති, නො ච තෙසං චක්ඛායතනං න නිරුජ්ඣක්ඛිති. අරූපෙ පච්ඡුමභවිකානං තෙසං රූපායතනාඤ්ඤි න නිරුජ්ඣක්ඛිස්සති, චක්ඛායතනාඤ්ඤි න නිරුජ්ඣක්ඛිති.

346. යස්ස චක්ඛායතනං න නිරුජ්ඣක්ඛිති තස්ස ඛණ්ඩායතනං-පෙ- ධම්මායතනං න නිරුජ්ඣක්ඛිස්සතිති: සබ්බෙසං උපපජ්ජන්තානං අවකුක්ඛිකානං චවන්තානං තෙසං චක්ඛායතනං න නිරුජ්ඣක්ඛිති, නො ච තෙසං ධම්මායතනං න නිරුජ්ඣක්ඛිස්සති. අරූපෙ පරිනිබ්බන්තානං තෙසං චක්ඛායතනාඤ්ඤි න නිරුජ්ඣක්ඛිති, ධම්මායතනාඤ්ඤි න නිරුජ්ඣක්ඛිස්සති.

යස්ස වා පන ධම්මායතනං න නිරුජ්ඣක්ඛිස්සති තස්ස චක්ඛායතනං න නිරුජ්ඣක්ඛිති: පඤ්චවොකාරෙ පරිනිබ්බන්තානං තෙසං ධම්මායතනං න නිරුජ්ඣක්ඛිස්සති, නො ච තෙසං චක්ඛායතනං න නිරුජ්ඣක්ඛිති. අරූපෙ පරිනිබ්බන්තානං තෙසං ධම්මායතනාඤ්ඤි න නිරුජ්ඣක්ඛිස්සති, චක්ඛායතනාඤ්ඤි න නිරුජ්ඣක්ඛිති.

347. යස්ස සානායතනං න නිරුජ්ඣක්ඛිති තස්ස රූපායතනං න නිරුජ්ඣක්ඛිස්සතිති: සබ්බෙසං උපපජ්ජන්තානං, අසානකානං චවන්තානං තෙසං සානායතනං න නිරුජ්ඣක්ඛිති, නො ච තෙසං රූපායතනං න නිරුජ්ඣක්ඛිස්සති. රූපාවචරෙ පරිනිබ්බන්තානං, අරූපෙ පච්ඡුමභවිකානං තෙසං සානායතනාඤ්ඤි න නිරුජ්ඣක්ඛිති, රූපායතනාඤ්ඤි න නිරුජ්ඣක්ඛිස්සති.

1. රූපාවචරං අරූපාවචරං -- මජ්ඣ.,

තවද යමකුට ඝාතායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ නම් ඔහුට චක්ඛායතනය නිරුද්ධ නො වේ ද යත්: පඤ්චොකාරයෙහි පිරි-නිවෙන්නවුනට ද යම් ද කෙනෙක් රූපාවචරයෙහි ඉපිද පිරි-නිවෙන්නාහු නම් ඒ ව්‍යුහ වන්නවුනට දැයි ඔවුනට ඝාතායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ ය, ඔවුනට චක්ඛායතනය නො ද නිරුද්ධ නො වෙයි. පශ්චිමභවික ව රූපාවචරයෙහි උපද්ධවුනට ද අරූප-යෙහි පශ්චිමභවිකයනට දැයි ඔවුනට ඝාතායතනය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය, චක්ඛායතනය ද නිරුද්ධ නො වෙයි.

345. යමකුට චක්ඛායතනය නිරුද්ධ නො වේ නම් ඔහුට රූපායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ ද යත්: උපද්ධා වූ සියල්ල-නට ද ඇස් නැති ව ව්‍යුහ වන්නවුනට දැයි ඔවුනට චක්ඛායතනය නිරුද්ධ නො වෙයි, ඔවුනට රූපායතනය නො ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය. අරූපයෙහි පශ්චිමභවික වූ ඔවුනට චක්ඛායතනය ද නිරුද්ධ නො වෙයි, රූපායතනය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ යි.

තවද යමකුට රූපායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ නම් ඔහුට චක්ඛායතනය නිරුද්ධ නො වේ ද යත්: පඤ්චොකාරයෙහි පිරි-නිවෙන්නවුනට ද යම් ද කෙනෙක් අරූපයෙහි ඉපිද පිරිනිවෙන්නාහු නම් ඒ ව්‍යුහ වන්නවුනට දැයි ඔවුනට රූපායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ ය, ඔවුනට චක්ඛායතනය නො ද නිරුද්ධ නො වෙයි. අරූපයෙහි පශ්චිමභවික වූ ඔවුනට රූපායතනය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය, චක්ඛායතනය ද නිරුද්ධ නො වෙයි.

346. යමකුට චක්ඛායතනය නිරුද්ධ නො වේ නම් ඔහුට මනායතනය ... ධම්මායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ ද යත්: උපද්ධා වූ සියල්ලනට ද ඇස් නැති ව ව්‍යුහ වන්නවුනට දැයි ඔවුනට චක්ඛායතනය නිරුද්ධ නො වෙයි, ඔවුනට ධම්මායතනය නො ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය. අරූපයෙහි පිරිනිවෙන්නා වූ ඔවුනට චක්ඛායතනය ද නිරුද්ධ නො වෙයි, ධම්මායතනය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ යි.

තවද යමකුට ධම්මායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ නම් ඔහුට චක්ඛායතනය නිරුද්ධ නො වේ ද යත්: පඤ්චොකාරයෙහි පිරිනිවෙන්නා වූ ඔවුනට ධම්මායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ ය, ඔවුනට චක්ඛායතනය නො ද නිරුද්ධ නො වෙයි. අරූපයෙහි පිරිනිවෙන්නා වූ ඔවුනට ධම්මායතනය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය, චක්ඛායතනය ද නිරුද්ධ නො වේ.

347. යමකුට ඝාතායතනය නිරුද්ධ නො වේ නම් ඔහුට රූපායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ ද යත්: උපද්ධා වූ සියල්ලනට-ද නැහැ නැති ව ව්‍යුහ වන්නවුනට දැයි ඔවුනට ඝාතායතනය නිරුද්ධ නො වෙයි, ඔවුනට රූපායතනය නො ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය. රූපාවචරයෙහි පිරිනිවෙන්නවුනට ද අරූපයෙහි පශ්චිම-භවිකයනට දැයි ඔවුනට ඝාතායතනය ද නිරුද්ධ නො වෙයි, රූපායතනය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ යි.

යස්ස වා පන රූපායතනං න නිරුජ්ඣක්ඛිස්සති තස්ස සානායතනං න නිරුජ්ඣතිති: කාමාවචරෙ පරිනිබ්බන්තානං යෙ ව අරූපං උපපජ්ජන්තා පරිනිබ්බාසිස්සන්ති තෙසං වචන්තානං, තෙසං රූපායතනං න නිරුජ්ඣක්ඛිස්සති, නො ව තෙසං සානායතනං න නිරුජ්ඣති. රූපාවචරෙ පරිනිබ්බන්තානං අරූපෙ පටිඤ්චෙවිකානං තෙසං රූපායතනාඤ්ඤි න නිරුජ්ඣක්ඛිස්සති, සානායතනාඤ්ඤි න නිරුජ්ඣති.

348. යස්ස සානායතනං න නිරුජ්ඣක්ඛි තස්ස මනායතනං -පෙ- ධම්මායතනං න නිරුජ්ඣක්ඛිස්සතිති: සබ්බෙසං උපපජ්ජන්තානං අසානකානං වචන්තානං තෙසං සානායතනං න නිරුජ්ඣති, නො ව තෙසං ධම්මායතනං න නිරුජ්ඣක්ඛිස්සති. රූපාවචරෙ අරූපාවචරෙ පරිනිබ්බන්තානං තෙසං සානායතනාඤ්ඤි න නිරුජ්ඣති, ධම්මායතනාඤ්ඤි න නිරුජ්ඣක්ඛිස්සති.

යස්ස වා පන ධම්මායතනං න නිරුජ්ඣක්ඛිස්සති තස්ස සානායතනං න නිරුජ්ඣතිති: කාමාවචරෙ පරිනිබ්බන්තානං තෙසං ධම්මායතනං න නිරුජ්ඣක්ඛිස්සති, නො ව තෙසං සානායතනං න නිරුජ්ඣති. රූපාවචරෙ අරූපාවචරෙ පරිනිබ්බන්තානං තෙසං ධම්මායතනාඤ්ඤි න නිරුජ්ඣක්ඛිස්සති, සානායතනාඤ්ඤි න නිරුජ්ඣති.

349. යස්ස රූපායතනං න නිරුජ්ඣක්ඛි තස්ස මනායතනං -පෙ- ධම්මායතනං න නිරුජ්ඣක්ඛිස්සතිති: සබ්බෙසං උපපජ්ජන්තානං අරූපකානං වචන්තානං තෙසං රූපායතනං න නිරුජ්ඣති, නො ව තෙසං ධම්මායතනං න නිරුජ්ඣක්ඛිස්සති. අරූපෙ පරිනිබ්බන්තානං තෙසං රූපායතනාඤ්ඤි න නිරුජ්ඣති, ධම්මායතනාඤ්ඤි න නිරුජ්ඣක්ඛිස්සති.

යස්ස වා පන ධම්මායතනං න නිරුජ්ඣක්ඛිස්සති තස්ස රූපායතනං න නිරුජ්ඣතිති: පඤ්චොකාරෙ පරිනිබ්බන්තානං තෙසං ධම්මායතනං න නිරුජ්ඣක්ඛිස්සති, නො ව තෙසං රූපායතනං න නිරුජ්ඣති. අරූපෙ පරිනිබ්බන්තානං තෙසං ධම්මායතනාඤ්ඤි න නිරුජ්ඣක්ඛිස්සති. රූපායතනාඤ්ඤි න නිරුජ්ඣති.

350. යස්ස මනායතනං න නිරුජ්ඣක්ඛි තස්ස ධම්මායතනං න නිරුජ්ඣක්ඛිස්සතිති: නිරුජ්ඣක්ඛිස්සති.

යස්ස වා පන ධම්මායතනං න නිරුජ්ඣක්ඛිස්සති තස්ස මනායතනං න නිරුජ්ඣතිති: නිරුජ්ඣති. (පච්චනිකප්පුග්ගල)

තවද යමකුට රූපායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ නම් ඔහුට ඝානායතනය නිරුද්ධ නො වේ ද යත්: කාමාවචරයෙහි පිරි-
නිවේන්තවුනට ද යම් ද කෙනෙක් අරූපයෙහි ඉපිද පිරිනිවේන්තාහු
නම් ඒ ව්‍යුත්ත වන්නවුනට ද සි ඔවුනට රූපායතනය නිරුද්ධ නො
වන්නේ ය, ඔවුනට ඝානායතනය නො ද නිරුද්ධ නො වෙයි.
රූපාවචරයෙහි පිරිනිවේන්තවුනට ද අරූපයෙහි පශ්චිමභවිකයනට
ද සි ඔවුනට රූපායතනය ද නිරුද්ධ නොවන්නේ ය, ඝානායතනය
ද නිරුද්ධ නො වේ.

348. යමකුට ඝානායතනය නිරුද්ධ නො වේ නම් ඔහුට
මනායතනය ... ධම්මායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ ද යත්:
උපදනා වූ සියල්ලනට ද නැහැ නැති ව ව්‍යුත්ත වන්නවුනට ද සි
ඔවුනට ඝානායතනය නිරුද්ධ නො වෙයි, ඔවුනට ධම්මායතනය
නො ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය. රූපාවචරයෙහි හා අරූපාවචර-
යෙහි පිරිනිවේන්තා වූ ඔවුනට ඝානායතනය ද නිරුද්ධ නො වෙයි,
ධම්මායතනය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය.

තවද යමකුට ධම්මායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ නම් ඔහුට
ඝානායතනය නිරුද්ධ නො වේ ද යත්: කාමාවචරයෙහි පිරි-
නිවේන්තා වූ ඔවුනට ධම්මායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ ය,
ඔවුනට ඝානායතනය නො ද නිරුද්ධ නො වෙයි. රූපාවචරයෙහි
හා අරූපාවචරයෙහි පිරිනිවේන්තා වූ ඔවුනට ධම්මායතනය ද
නිරුද්ධ නො වන්නේ ය, ඝානායතනය ද නිරුද්ධ නො වේ.

349. යමකුට රූපායතනය නිරුද්ධ නො වේ නම් ඔහුට
මනායතනය ... ධම්මායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ ද යත්:
උපදනා වූ සියල්ලනට ද රූ නැති ව ව්‍යුත්ත වන්නවුනට ද සි
ඔවුනට රූපායතනය නිරුද්ධ නො වෙයි, ඔවුනට ධම්මායතනය
නො ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය. අරූපයෙහි පිරිනිවේන්තා වූ
ඔවුනට රූපායතනය ද නිරුද්ධ නො වෙයි, ධම්මායතනය ද
නිරුද්ධ නො වන්නේ ය.

තවද යමකුට ධම්මායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ නම් ඔහුට
රූපායතනය නිරුද්ධ නො වේ ද යත්: පඤ්චොකාරයෙහි පිරි-
නිවේන්තා වූ ඔවුනට ධම්මායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ ය,
ඔවුනට රූපායතනය නො ද නිරුද්ධ නො වෙයි. අරූපයෙහි
පිරිනිවේන්තා වූ ඔවුනට ධම්මායතනය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය,
රූපායතනය ද නිරුද්ධ නො වේ.

350. යමකුට මනායතනය නිරුද්ධ නො වේ නම් ඔහුට
ධම්මායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ ද යත්: නිරුද්ධ වන්නේ ය.

තවද යමකුට ධම්මායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ නම් ඔහුට
මනායතනය නිරුද්ධ නො වේ ද යත්: නිරුද්ධ වේ. (ප්‍රත්‍යානික
පුද්ගල යි)

351. යත් චක්ඛායතනං න නිරුප්පිති -පෙ- (පවිනිකම්මාස)

352. යස්ස යත් චක්ඛායතනං න නිරුප්පිති තස්ස තත් සොනායතනං න නිරුප්පිසිතිති: පඤ්චොකාරං උපපජ්ජන්තානං අවකුක්ඛානං කාමාවචරා වචන්තානං තෙසං තත් චක්ඛායතනං න නිරුප්පිති, නො ච තෙසං තත් සොනායතනං න නිරුප්පිසිති. අසංඝද්දසන්තානං අරූපානං තෙසං තත් චක්ඛායතනඤ්ච න නිරුප්පිති, සොනායතනඤ්ච න නිරුප්පිසිති.

යස්ස වා පන යත් සොනායතනං න නිරුප්පිසිති තස්ස තත් චක්ඛායතනං න නිරුප්පිතිති: පඤ්චොකාරෙ පටිනිබ්බන්තානං තෙසං තත් සොනායතනං න නිරුප්පිසිති, නො ච තෙසං තත් චක්ඛායතනං න නිරුප්පිති. අසංඝද්දසන්තානං අරූපානං තෙසං තත් සොනායතනඤ්ච න නිරුප්පිසිති, චක්ඛායතනඤ්ච න නිරුප්පිති.

353. යස්ස යත් චක්ඛායතනං න නිරුප්පිති තස්ස තත් සානායතනං න නිරුප්පිසිතිති: කාමාවචරං උපපජ්ජන්තානං අවකුක්ඛානං කාමාවචරා වචන්තානං තෙසං තත් චක්ඛායතනං න නිරුප්පිති, නො ච තෙසං තත් සානායතනං න නිරුප්පිසිති. රූපාවචරං උපපජ්ජන්තානං අසංඝද්දසන්තානං අරූපානං තෙසං තත් චක්ඛායතනඤ්ච න නිරුප්පිති, සානායතනඤ්ච න නිරුප්පිසිති.

යස්ස වා පන යත් සානායතනං න නිරුප්පිසිති තස්ස තත් චක්ඛායතනං න නිරුප්පිතිති: කාමාවචරෙ පටිනිබ්බන්තානං රූපාවචරා වචන්තානං තෙසං තත් සානායතනං න නිරුප්පිසිති, නො ච තෙසං තත් චක්ඛායතනං න නිරුප්පිති. රූපාවචරං උපපජ්ජන්තානං අසංඝද්දසන්තානං අරූපානං තෙසං තත් සානායතනඤ්ච න නිරුප්පිසිති, චක්ඛායතනඤ්ච න නිරුප්පිති.

354. යස්ස යත් චක්ඛායතනං න නිරුප්පිති තස්ස තත් රූපායතනං න නිරුප්පිසිතිති: පඤ්චොකාරං උපපජ්ජන්තානං අවකුක්ඛානං කාමාවචරා වචන්තානං, අසංඝද්දසන්තානං තෙසං තත් චක්ඛායතනං න නිරුප්පිති, නො ච තෙසං තත් රූපායතනං න නිරුප්පිසිති. අරූපානං තෙසං තත් චක්ඛායතනඤ්ච න නිරුප්පිති, රූපායතනඤ්ච න නිරුප්පිසිති.

351. යම් තැනෙක වක්ඛායතනය නිරුද්ධ නො වේ නම් ...
(ප්‍රත්‍යානිකාවකාශ යි)

352. යම්කුට යම් තැනෙක වක්ඛායතනය නිරුද්ධ නො වේ නම් ඔහුට එහි සොත්තායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ ද යත්: පඤ්චොකාරයෙහි උපදනවුනට ද ඇස් නැති ව කාමාවචරයෙන් ව්‍යුත්ත වන්නවුනට දැ යි ඔවුනට එහි වක්ඛායතනය නිරුද්ධ නො වෙයි, ඔවුනට එහි සාත්තායතනය නො ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය. අසංඥාසංකප්පයනට ද අරුපයනට දැ යි ඔවුනට එහි වක්ඛායතනය ද නිරුද්ධ නො වෙයි, සොත්තායතනය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ යි.

තවද යම්කුට යම් තැනෙක සොත්තායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ නම් ඔහුට එහි වක්ඛායතනය නිරුද්ධ නො වේ ද යත්: පඤ්චොකාරයෙහි පිරිනිවේන්නා වූ ඔවුනට එහි සොත්තායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ ය, ඔවුනට එහි වක්ඛායතනය නො ද නිරුද්ධ නො වෙයි. අසංඥාසංකප්පයනට ද අරුපයනට දැ යි ඔවුනට එහි සොත්තායතනය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය, වක්ඛායතනය ද නිරුද්ධ නො වේ.

353. යම්කුට යම් තැනෙක වක්ඛායතනය නිරුද්ධ නො වේ නම් ඔහුට එහි සාත්තායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ ද යත්: කාමාවචරයෙහි උපදනවුනට ද ඇස් නැති ව කාමාවචරයෙන් ව්‍යුත්ත වන්නවුනට දැ යි ඔවුනට එහි වක්ඛායතනය නිරුද්ධ නො වෙයි, ඔවුනට එහි සාත්තායතනය නො ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය. රූපාවචරයෙහි උපදනවුනට ද අසංඥාසංකප්පයනට ද අරුපයනට දැ යි ඔවුනට එහි වක්ඛායතනය ද නිරුද්ධ නො වෙයි, සාත්තායතනය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ යි.

තවද යම්කුට යම් තැනෙක සාත්තායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ නම් ඔහුට එහි වක්ඛායතනය නිරුද්ධ නො වේ ද යත්: කාමාවචරයෙහි පිරිනිවේන්නවුනට ද රූපාවචරයෙන් ව්‍යුත්ත වන්නවුනට දැ යි ඔවුනට එහි සාත්තායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ ය, ඔවුනට එහි වක්ඛායතනය නො ද නිරුද්ධ නො වෙයි. රූපාවචරයෙහි උපදනවුනට ද අසංඥාසංකප්පයනට ද අරුපයනට දැ යි ඔවුනට එහි සාත්තායතනය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය, වක්ඛායතනය ද නිරුද්ධ නො වේ.

354. යම්කුට යම් තැනෙක වක්ඛායතනය නිරුද්ධ නො වේ නම් ඔහුට එහි රූපායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ ද යත්: පඤ්චොකාරයෙහි උපදනවුනට ද ඇස් නැති ව කාමාවචරයෙන් ව්‍යුත්ත වන්නවුනට ද අසංඥාසංකප්පයනට දැ යි ඔවුනට එහි වක්ඛායතනය නිරුද්ධ නො වෙයි, ඔවුනට එහි රූපායතනය නො ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය. අරුප වූ ඔවුනට එහි වක්ඛායතනය ද නිරුද්ධ නො වෙයි, රූපායතනය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ යි.

යස්ස වා පන යත් රූපායතනං න නිරුජ්ඣක්ඛිස්සති තස්ස තත් වකඛායතනං න නිරුජ්ඣතිති: පඤ්චවොකාරෙ පරිනිබ්බන්තානං තෙසං තත් රූපායතනං න නිරුජ්ඣක්ඛිස්සති, නො ච තෙසං තත් වකඛායතනං න නිරුජ්ඣති. අරූපානං තෙසං තත් රූපායතනඤ්ච න නිරුජ්ඣක්ඛිස්සති, වකඛායතනඤ්ච න නිරුජ්ඣති.

355. යස්ස යත් වකඛායතනං න නිරුජ්ඣක්ඛිස්සති තස්ස තත් මනායතනං න නිරුජ්ඣක්ඛිස්සතිති: පඤ්චවොකාරෙ උපපජ්ජන්තානං අවකච්ඡානං කාමාවචරා වචන්තානං, අරූපානං තෙසං තත් වකඛායතනං න නිරුජ්ඣති, නො ච තෙසං තත් මනායතනං න නිරුජ්ඣක්ඛිස්සති. අරූපෙ පරිනිබ්බන්තානං, අසංඤ්ඤාසත්තානං තෙසං තත් වකඛායතනඤ්ච න නිරුජ්ඣති, මනායතනඤ්ච න නිරුජ්ඣක්ඛිස්සති.

යස්ස වා පන යත් මනායතනං න නිරුජ්ඣක්ඛිස්සති තස්ස තත් වකඛායතනං න නිරුජ්ඣතිති: පඤ්චවොකාරෙ පරිනිබ්බන්තානං තෙසං තත් මනායතනං න නිරුජ්ඣක්ඛිස්සති, නො ච තෙසං තත් වකඛායතනං න නිරුජ්ඣති. අරූපෙ පරිනිබ්බන්තානං අසංඤ්ඤාසත්තානං තෙසං තත් මනායතනඤ්ච න නිරුජ්ඣක්ඛිස්සති, වකඛායතනඤ්ච නිරුජ්ඣති.

356. යස්ස යත් වකඛායතනං න නිරුජ්ඣක්ඛිස්සති තස්ස තත් ධම්මායතනං න නිරුජ්ඣක්ඛිස්සතිති: සබ්බෙසං උපපජ්ජන්තානං අවකච්ඡානං වචන්තානං තෙසං තත් වකඛායතනං න නිරුජ්ඣති, නො ච තෙසං තත් ධම්මායතනං න නිරුජ්ඣක්ඛිස්සති. අරූපෙ පරිනිබ්බන්තානං තෙසං තත් වකඛායතනඤ්ච න නිරුජ්ඣති, ධම්මායතනඤ්ච න නිරුජ්ඣක්ඛිස්සති.

යස්ස වා පන යත් ධම්මායතනං න නිරුජ්ඣක්ඛිස්සති තස්ස තත් වකඛායතනං න නිරුජ්ඣතිති: පඤ්චවොකාරෙ පරිනිබ්බන්තානං තෙසං තත් ධම්මායතනං න නිරුජ්ඣක්ඛිස්සති, නො ච තෙසං තත් වකඛායතනං න නිරුජ්ඣති. අරූපෙ පරිනිබ්බන්තානං තෙසං තත් ධම්මායතනඤ්ච න නිරුජ්ඣක්ඛිස්සති, වකඛායතනඤ්ච න නිරුජ්ඣති. (වකඛායතනමූලකං)

තවද යමකුට යම් තැනෙක රූපායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ නම් ඔහුට එහි වක්ඛායතනය නිරුද්ධ නො වේ ද යත්: පඤ්චොකාරයෙහි පිරිනිවේන්නා වූ ඔවුනට එහි රූපායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ ය, ඔවුනට එහි වක්ඛායතනය නො ද නිරුද්ධ නො වෙයි. අරූප වූ ඔවුනට එහි රූපායතනය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය, වක්ඛායතනය ද නිරුද්ධ නො වෙයි.

355. යමකුට යම් තැනෙක වක්ඛායතනය නිරුද්ධ නො වේ නම් ඔහුට එහි මනායතනය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ද යත්: පඤ්චොකාරයෙහි උපදනවුනට ද ඇස් නැති ව කාමාවචරයෙන් ව්‍යුත චන්තවුනට ද අරූපයනට දැයි ඔවුනට එහි වක්ඛායතනය නිරුද්ධ නො වෙයි, ඔවුනට එහි මනායතනය නො ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය. අරූපයෙහි පිරිනිවේන්නවුනට ද අසංඤ්‍යානායකයනට දැයි ඔවුනට එහි වක්ඛායතනය ද නිරුද්ධ නො වෙයි, මනායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක මනායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ නම් ඔහුට එහි වක්ඛායතනය නිරුද්ධ නො වේ ද යත්: පඤ්චොකාරයෙහි පිරිනිවේන්නා වූ ඔවුනට එහි මනායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ ය, ඔවුනට එහි වක්ඛායතනය නො ද නිරුද්ධ නො වෙයි. අරූපයෙහි පිරිනිවේන්නවුනට ද අසංඤ්‍යානායකයනට දැයි ඔවුනට එහි මනායතනය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය, වක්ඛායතනය ද නිරුද්ධ නො වේ.

356. යමකුට යම් තැනෙක වක්ඛායතනය නිරුද්ධ නො වේ නම් ඔහුට එහි ධම්මායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ ද යත්: උපදනා වූ සියල්ලනට ද ඇස් නැති ව ව්‍යුත චන්තවුනට දැයි ඔවුනට එහි වක්ඛායතනය නිරුද්ධ නො වෙයි, ඔවුනට එහි ධම්මායතනය නො ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය. අරූපයෙහි පිරිනිවේන්නා වූ ඔවුනට එහි වක්ඛායතනය ද නිරුද්ධ නො වෙයි, ධම්මායතනය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක ධම්මායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ නම් ඔහුට එහි වක්ඛායතනය නිරුද්ධ නො වේ ද යත්: පඤ්චොකාරයෙහි පිරිනිවේන්නා වූ ඔවුනට එහි ධම්මායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ ය, ඔවුනට එහි වක්ඛායතනය නො ද නිරුද්ධ නො වෙයි. අරූපයෙහි පිරිනිවේන්නා වූ ඔවුනට එහි ධම්මායතනය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය, වක්ඛායතනය ද නිරුද්ධ නො වේ. (වක්ඛායතනමුලක යි)

357. යමකුට යම් තැනෙක සානායකනය නිරුද්ධ නො වේ නම් ඔහුට එහි රූපායකනය නිරුද්ධ නො වන්නේ ද යත්: කාමා-වචරයෙහි උපදනවුනට ද නැහැ නැති ව කාමාවචරයෙන් ව්‍යුක්ත වන්නවුනට ද රූපාවචරයනට දැයි ඔවුනට එහි සානායකනය නිරුද්ධ නො වෙයි, ඔවුනට එහි රූපායකනය නො ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය. රූපාවචරයෙහි පිරිනිවෙන්නවුනට ද අරූපයනට දැයි ඔවුනට එහි සානායකනය ද නිරුද්ධ නො වෙයි, රූපායකනය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක රුපායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ නම් ඔහුට එහි සානායතනය නිරුද්ධ නො වේ ද යත් : කාමාවචරයෙහි පිරිනිවේන්නා වූ ඔවුනට එහි රුපායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ ය. ඔවුනට එහි සානායතනය නො ද නිරුද්ධ නො වෙයි. රුපාවචරයෙහි පිරිනිවේන්නවුනට ද අරුපයනට ද සි ඔවුනට එහි රුපායතනය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය, සානායතනය ද නිරුද්ධ නො වෙයි.

358. යම්කුට යම් තැනෙක සානායතනය නිරුද්ධ නො වේ නම් ඔහුට එහි මනායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ ද යත්: කාමා-වචරයෙහි උපදනවුනට ද නැහැ නැති ව කාමාවචරයෙන් ව්‍යුත-උත්තවුනට ද රූපාවචරයනට ද අරූපාවචරයනට දැයි ඔවුනට එහි සානායතනය නිරුද්ධ නො වෙයි, ඔවුනට එහි මනායතනය නො ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය. රූපාවචරයෙහි හා අරූපාවචරයෙහි පිරිනිවේනවුනට ද අසංඥසක්කයනට දැයි ඔවුනට එහි සානායතනය ද නිරුද්ධ නො වෙයි, මනායතනය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ යි.

තවද යම්කුට යම් තැනෙක නොයනනය නිරුද්ධ නො වන්නේ නම් ඔහුට එහි ඝාතායනනය නිරුද්ධ නො වේ ද යත්: කාම-වචරයෙහි පිරිනිවේන්නා වූ ඔවුනට එහි මනායනනය නිරුද්ධ නො වන්නේ ය, ඔවුනට එහි ඝාතායනනය නො ද නිරුද්ධ නො වෙයි. රූපාවචරයෙහි හා අරූපාවචරයෙහි පිරිනිවේන්නවුනට ද අසංඤ්ඤායනට දැ යි ඔවුනට එහි මනායනනය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය, ඝාතායනනය ද නිරුද්ධ නො වෙයි.

359. යම්කුට යම් තැනෙක සානායකනය නිරුද්ධ නො වේ නම් ඔහුට එහි ධම්මායකනය නිරුද්ධ නො වන්නේ ද යත්: උපදනා වූ සියල්ලනට ද නැහැ නැති ව ව්‍යුත්ත වන්නවුනට ද යි ඔවුනට එහි සානායකනය නිරුද්ධ නො වෙයි, ඔවුනට එහි ධම්මායකනය නො ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය. රූපාවචරයෙහි හා අරූපාවචරයෙහි පිරිනිවෙන්නා වූ ඔවුනට එහි සානායකනය ද නිරුද්ධ නො වෙයි, ධම්මායකනය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක ධම්මායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ නම් ඔහුට එහි සානායකනය නිරුද්ධ නො වේ ද යත්: කාමාවචරයෙහි පිරිනිවේන්නා වූ ඔවුනට එහි ධම්මායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ ය, ඔවුනට එහි සානායකනය නො ද නිරුද්ධ නො වෙයි. රූපාවචරයෙහි හා අරූපාවචරයෙහි පිරිනිවේන්නා වූ ඔවුනට එහි ධම්මායතනය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය, සානා- යකනය ද නිරුද්ධ නො වේ. (සානායකනමුලක යි)

360. යස්ස යත් රූපායතනං න නිරුජ්ඣති තස්ස තත් මනායතනං න නිරුජ්ඣස්සතීති: පඤ්චවොකාරං උපපජ්ජන්තානං අරූපානං තෙසං තත් රූපායතනං න නිරුජ්ඣති, නො ච තෙසං තත් මනායතනං න නිරුජ්ඣස්සති. අරූපෙ පරිනිබ්බන්තානං, අසංඤ්ඤාසත්තං උපපජ්ජන්තානං තෙසං තත් රූපායතනඤ්ච න නිරුජ්ඣති, මනායතනඤ්ච න නිරුජ්ඣස්සති.

යස්ස වා පන යත් මනායතනං න නිරුජ්ඣස්සති තස්ස තත් රූපායතනං න නිරුජ්ඣතීති: පඤ්චවොකාරෙ පරිනිබ්බන්තානං අසංඤ්ඤාසත්තා වචන්තානං තෙසං තත් මනායතනං න නිරුජ්ඣස්සති, නො ච තෙසං තත් රූපායතනං න නිරුජ්ඣති. අරූපෙ පරිනිබ්බන්තානං, අසංඤ්ඤාසත්තං උපපජ්ජන්තානං තෙසං තත් මනායතනඤ්ච න නිරුජ්ඣස්සති, රූපායතනඤ්ච න නිරුජ්ඣති.

361. යස්ස යත් රූපායතනං න නිරුජ්ඣති තස්ස තත් ධම්මායතනං න නිරුජ්ඣස්සතීති: සබ්බෙසං උපපජ්ජන්තානං, අරූපකානං වචන්තානං තෙසං තත් රූපායතනං න නිරුජ්ඣති. නො ච තෙසං තත් ධම්මායතනං න නිරුජ්ඣස්සති. අරූපෙ පරිනිබ්බන්තානං තෙසං තත් රූපායතනඤ්ච න නිරුජ්ඣති, ධම්මායතනඤ්ච න නිරුජ්ඣස්සති.

යස්ස වා පන යත් ධම්මායතනං න නිරුජ්ඣස්සති තස්ස තත් රූපායතනං න නිරුජ්ඣතීති: පඤ්චවොකාරෙ පරිනිබ්බන්තානං තෙසං තත් ධම්මායතනං න නිරුජ්ඣස්සති, නො ච තෙසං තත් රූපායතනං න නිරුජ්ඣති. අරූපෙ පරිනිබ්බන්තානං තෙසං තත් ධම්මායතනඤ්ච න නිරුජ්ඣස්සති, රූපායතනඤ්ච න නිරුජ්ඣති. (රූපායතනමූලකං)

362. යස්ස යත් මනායතනං න නිරුජ්ඣති තස්ස තත් ධම්මායතනං න නිරුජ්ඣස්සතීති: නිරුජ්ඣස්සති.

යස්ස වා පන යත් ධම්මායතනං න නිරුජ්ඣස්සති තස්ස තත් මනායතනං න නිරුජ්ඣතීති: නිරුජ්ඣති. (පච්චනිකපුග්ග-ලොකාස)

පච්චසන්නානාගතවාරො.

360. යමකුට යම් තැනෙක රූපායතනය නිරුද්ධ නො වේ නම් ඔහුට එහි මනායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ ද යත්: පඤ්චොකාරයෙහි උපදනවුනට ද අරූපයනට ද සි ඔවුනට එහි රූපායතනය නිරුද්ධ නො වේ, ඔවුනට එහි මනායතනය නො ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය. අරූපයෙහි පිරිනිවේන්නවුනට ද අසංඤ්ඤායෙහි උපදනවුනට ද සි ඔවුනට එහි රූපායතනය ද නිරුද්ධ නො වෙයි, මනායතනය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය.

තවද යමකුට යම් තැනෙක මනායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ නම් ඔහුට එහි රූපායතනය නිරුද්ධ නො වේ ද යත්: පඤ්චොකාරයෙහි පිරිනිවේන්නවුනට ද අසංඤ්ඤායෙහි ව්‍යුහ වන්නවුනට ද සි ඔවුනට එහි මනායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ ය, ඔවුනට එහි රූපායතනය නො ද නිරුද්ධ නො වෙයි. අරූපයෙහි පිරිනිවේන්නවුනට ද අසංඤ්ඤායෙහි උපදනවුනට ද සි ඔවුනට එහි මනායතනය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය, රූපායතනය ද නිරුද්ධ නො වෙයි.

361. යමකුට යම් තැනෙක රූපායතනය නිරුද්ධ නො වේ නම් ඔහුට එහි ධම්මායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ ද යත්: උපදනා වූ සියල්ලනට ද රූ නැති ව ව්‍යුහ වන්නවුනට ද සි ඔවුනට එහි රූපායතනය නිරුද්ධ නො වෙයි, ඔවුනට එහි ධම්මායතනය නො ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය. අරූපයෙහි පිරිනිවේන්නා වූ ඔවුනට එහි රූපායතනය ද නිරුද්ධ නො වෙයි, ධම්මායතනය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය.

තවද යමකුට යම් තැනෙක ධම්මායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ නම් ඔහුට එහි රූපායතනය නිරුද්ධ නො වේ ද යත්: පඤ්චොකාරයෙහි පිරිනිවේන්නා වූ ඔවුනට එහි ධම්මායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ ය, ඔවුනට එහි රූපායතනය නො ද නිරුද්ධ නො වෙයි. අරූපයෙහි පිරිනිවේන්නා වූ ඔවුනට එහි ධම්මායතනය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය, රූපායතනය ද නිරුද්ධ නො වෙයි. (රූපායතනමූලක යි)

362. යමකුට යම් තැනෙක මනායතනය නිරුද්ධ නො වේ නම් ඔහුට එහි ධම්මායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ ද යත්: නිරුද්ධ වන්නේ ය.

තවද යමකුට යම් තැනෙක ධම්මායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ නම් ඔහුට එහි මනායතනය නිරුද්ධ නො වේ ද යත්: නිරුද්ධ වෙයි. (ප්‍රත්‍යානික පුද්ගලාවකාශ යි)

363. යස්ස චක්ඛායතනං නිරුජ්ඣිතං තස්ස සොනායතනං නිරුජ්ඣිස්සතිති: පඤ්චොකාරෙ පරිනිබ්බන්තානං අරුපෙ පච්ඡිමභවිකානං යෙ ච අරුපං උපපජ්ඣිතා පරිනිබ්බායිස්සන්ති තෙසං චවන්තානං, තෙසං චක්ඛායතනං නිරුජ්ඣිතං, නො ච තෙසං සොනායතනං නිරුජ්ඣිස්සති. ඉතරෙසං තෙසං චක්ඛායතනඤ්ච නිරුජ්ඣිතං, සොනායතනඤ්ච නිරුජ්ඣිස්සති.

යස්ස චා පන සොනායතනං නිරුජ්ඣිස්සති තස්ස චක්ඛායතනං නිරුජ්ඣිතංති: ආමන්තා.

364. යස්ස චක්ඛායතනං නිරුජ්ඣිතං තස්ස සංනායතනං නිරුජ්ඣිස්සතිති: කාමාවචරෙ පරිනිබ්බන්තානං රූපාවචරෙ අරුපාවචරෙ පච්ඡිමභවිකානං යෙ ච රූපාවචරං අරුපාවචරං උපපජ්ඣිතා පරිනිබ්බායිස්සන්ති තෙසං චවන්තානං, තෙසං චක්ඛායතනං නිරුජ්ඣිතං, නො ච තෙසං සංනායතනං නිරුජ්ඣිස්සති. ඉතරෙසං තෙසං චක්ඛායතනඤ්ච නිරුජ්ඣිතං, සංනායතනඤ්ච නිරුජ්ඣිස්සති.

යස්ස චා පන සංනායතනං -පෙ- ආමන්තා.

365. යස්ස චක්ඛායතනං නිරුජ්ඣිතං තස්ස රූපායතනං නිරුජ්ඣිස්සතිති: පඤ්චොකාරෙ පරිනිබ්බන්තානං අරුපෙ පච්ඡිමභවිකානං යෙ ච අරුපං උපපජ්ඣිතා පරිනිබ්බායිස්සන්ති තෙසං චවන්තානං, තෙසං චක්ඛායතනං නිරුජ්ඣිතං, නො ච තෙසං රූපායතනං, නිරුජ්ඣිස්සති. ඉතරෙසං තෙසං චක්ඛායතනඤ්ච නිරුජ්ඣිතං, රූපායතනඤ්ච නිරුජ්ඣිස්සති.

යස්ස චා පන -පෙ- ආමන්තා.

366. යස්ස චක්ඛායතනං නිරුජ්ඣිතං තස්ස මනායතනං -පෙ- ධම්මායතනං නිරුජ්ඣිස්සතිති: පරිනිබ්බන්තානං තෙසං චක්ඛායතනං නිරුජ්ඣිතං, නො ච තෙසං ධම්මායතනං නිරුජ්ඣිස්සති. ඉතරෙසං තෙසං චක්ඛායතනඤ්ච නිරුජ්ඣිතං, ධම්මායතනඤ්ච නිරුජ්ඣිස්සති.

යස්ස චා පන ධම්මායතනං -පෙ- ආමන්තා. (චක්ඛායතනං ඉදං)

363. යමකුට චක්ඛායතනය නිරුද්ධ වී නම් ඔහුට සොනායතනය නිරුද්ධ වන්නේ ද යත්: පඤ්චොකාරයෙහි පිරිනිවේනවුනට ද අරුපයෙහි පශ්චිමභවිකයනට ද යම් ද කෙනෙක් අරුපයෙහි ඉපිද පිරිනිවෙන්නාහු නම් ඒ ව්‍යුත වන්නවුනට දැයි ඔවුනට චක්ඛායතනය නිරුද්ධ වී, ඔවුනට සොනායතනය නො ද නිරුද්ධ වන්නේ ය. සෙසු ඔවුනට චක්ඛායතනය ද නිරුද්ධ වී, සොනායතනය ද නිරුද්ධ වන්නේ යි.

තවද යමකුට සොනායතනය නිරුද්ධ වන්නේ නම් ඔහුට චක්ඛායතනය නිරුද්ධ වී ද යත්: එසේ යි.

364. යමකුට චක්ඛායතනය නිරුද්ධ වී නම් ඔහුට සානායතනය නිරුද්ධ වන්නේ ද යත්: කාමාවචරයෙහි පිරිනිවේනවුනට ද රූපාවචරයෙහි හා අරූපාවචරයෙහි පශ්චිමභවිකයනට ද යම් ද කෙනෙක් රූපාවචරයෙහි හා අරූපාවචරයෙහි ඉපිද පිරිනිවෙන්නාහු නම් ඒ ව්‍යුත වන්නවුනට දැයි ඔවුනට චක්ඛායතනය නිරුද්ධ වී, ඔවුනට සානායතනය නො ද නිරුද්ධ වන්නේ ය. සෙසු ඔවුනට චක්ඛායතනය ද නිරුද්ධ වී, සානායතනය ද නිරුද්ධ වන්නේ ය.

තවද යමකුට සානායතනය ... එසේ යි.

365. යමකුට චක්ඛායතනය නිරුද්ධ වී නම් ඔහුට රූපායතනය නිරුද්ධ වන්නේ ද යත්: පඤ්චොකාරයෙහි පිරිනිවේනවුනට ද අරුපයෙහි පශ්චිමභවිකයනට ද යම් ද කෙනෙක් අරුපයෙහි ඉපිද පිරිනිවෙන්නාහු නම් ඒ ව්‍යුත වන්නවුනට දැයි ඔවුනට චක්ඛායතනය නිරුද්ධ වී, ඔවුනට රූපායතනය නො ද නිරුද්ධ වන්නේ ය. සෙසු ඔවුනට චක්ඛායතනය ද නිරුද්ධ වී, රූපායතනය ද නිරුද්ධ වන්නේ ය.

තවද යමකුට ... එසේ යි.

366. යමකුට චක්ඛායතනය නිරුද්ධ වී නම් ඔහුට මනායතනය ... ධම්මායතනය නිරුද්ධ වන්නේ ද යත්: පිරිනිවෙන්නා වූ ඔවුනට චක්ඛායතනය නිරුද්ධ වී, ඔවුනට ධම්මායතනය නො ද නිරුද්ධ වන්නේ ය. සෙසු ඔවුනට චක්ඛායතනය ද නිරුද්ධ වී, ධම්මායතනය ද නිරුද්ධ වන්නේ යි.

තවද යමකුට ධම්මායතනය ... එසේ යි. (චක්ඛායතනමූලක යි)

367. යස්ස සානායතනං නිරුජ්ඣිතං තස්ස රූපායතනං නිරුජ්ඣිතස්සතිති: පඤ්චොකාරෙ පරිනිබ්බන්තානං අරූපෙ පව්ත්තිමහවිනානං යෙ ව අරූපං උපපජ්ජිතා පරිනිබ්බාසිස්සන්ති තෙසං වචන්තානං, තෙසං සානායතනං නිරුජ්ඣිතං, නො ව තෙසං රූපායතනං නිරුජ්ඣිතස්සති. ඉතරෙසං තෙසං සානායතනඤ්ඤි නිරුජ්ඣිතං, රූපායතනඤ්ඤි නිරුජ්ඣිතස්සති.

යස්ස වා පන -පෙ- ආමන්තා.

368. යස්ස සානායතනං නිරුජ්ඣිතං තස්ස මනායතනං -පෙ- ධම්මායතනං නිරුජ්ඣිතස්සතිති: පරිනිබ්බන්තානං තෙසං සානායතනං නිරුජ්ඣිතං, නො ව තෙසං ධම්මායතනං නිරුජ්ඣිතස්සති. ඉතරෙසං තෙසං සානායතනඤ්ඤි නිරුජ්ඣිතං, ධම්මායතනඤ්ඤි නිරුජ්ඣිතස්සති.

යස්ස වා පන ධම්මායතනං -පෙ- ආමන්තා.

369. යස්ස රූපායතනං නිරුජ්ඣිතං තස්ස මනායතනං -පෙ- ධම්මායතනං නිරුජ්ඣිතස්සතිති: පරිනිබ්බන්තානං තෙසං රූපායතනං නිරුජ්ඣිතං, නො ව තෙසං ධම්මායතනං නිරුජ්ඣිතස්සති. ඉතරෙසං තෙසං රූපායතනඤ්ඤි නිරුජ්ඣිතං, ධම්මායතනඤ්ඤි නිරුජ්ඣිතස්සති.

යස්ස වා පන -පෙ- ආමන්තා.

370. යස්ස මනායතනං නිරුජ්ඣිතං තස්ස ධම්මායතනං නිරුජ්ඣිතස්සතිති: පරිනිබ්බන්තානං තෙසං මනායතනං නිරුජ්ඣිතං, නො ව තෙසං ධම්මායතනං නිරුජ්ඣිතස්සති. ඉතරෙසං තෙසං මනායතනඤ්ඤි නිරුජ්ඣිතං, ධම්මායතනඤ්ඤි නිරුජ්ඣිතස්සති.

යස්ස වා පන -පෙ- ආමන්තා. (අනුලොම පුග්ගල)

371. යත් චක්ඛායතනං නිරුජ්ඣිතං -පෙ- (අනුලොම ධිකාස)

372. යස්ස යත් චක්ඛායතනං නිරුජ්ඣිතං තස්ස තත් සොනායතනං නිරුජ්ඣිතස්සතිති: පඤ්චොකාරෙ පරිනිබ්බන්තානං තෙසං තත් චක්ඛායතනං නිරුජ්ඣිතං, නො ව තෙසං තත් සොනායතනං නිරුජ්ඣිතස්සති. ඉතරෙසං පඤ්චොකාරානං තෙසං තත් චක්ඛායතනඤ්ඤි නිරුජ්ඣිතං, සොනායතනඤ්ඤි නිරුජ්ඣිතස්සති.

367. යමකුට ඝාතායතනය නිරුද්ධ වී නම් ඔහුට රූපායතනය නිරුද්ධ වන්නේ ද යත්: පඤ්චවොකාරයෙහි පිරිනිවේනවුනට ද අරූපයෙහි පශ්චිමභවිකයනට ද යම් ද කෙනෙක් අරූපයෙහි ඉපිද පිරිනිවේන්නාහු නම් ඒ ව්‍යුහ වන්නවුනට දැයි ඔවුනට ඝාතායතනය නිරුද්ධ වී, ඔවුනට රූපායතනය නො ද නිරුද්ධ වන්නේ ය. සෙසු ඔවුනට ඝාතායතනය ද නිරුද්ධ වී, රූපායතනය ද නිරුද්ධ වන්නේ යි.

තවද යමකුට ... එසේ යි.

368. යමකුට ඝාතායතනය නිරුද්ධ වී නම් ඔහුට මනායතනය ... ධම්මායතනය නිරුද්ධ වන්නේ ද යත්: පිරිනිවේන්නා වූ ඔවුනට ඝාතායතනය නිරුද්ධ වී, ඔවුනට ධම්මායතනය නො ද නිරුද්ධ වන්නේ ය. සෙසු ඔවුනට ඝාතායතනය ද නිරුද්ධ වී, ධම්මායතනය ද නිරුද්ධ වන්නේ යි.

තවද යමකුට ධම්මායතනය ... එසේ යි.

369. යමකුට රූපායතනය නිරුද්ධ වී නම් ඔහුට මනායතනය ... ධම්මායතනය නිරුද්ධ වන්නේ ද යත්: පිරිනිවේන්නා වූ ඔවුනට රූපායතනය නිරුද්ධ වී, ඔවුනට ධම්මායතනය නො ද නිරුද්ධ වන්නේ ය. සෙසු ඔවුනට රූපායතනය ද නිරුද්ධ වී, ධම්මායතනය ද නිරුද්ධ වන්නේ යි.

තවද යමකුට ... එසේ යි.

370. යමකුට මනායතනය නිරුද්ධ වී නම් ඔහුට ධම්මායතනය නිරුද්ධ වන්නේ ද යත්: පිරිනිවේන්නා වූ ඔවුනට මනායතනය නිරුද්ධ වී, ඔවුනට ධම්මායතනය නො ද නිරුද්ධ වන්නේ ය. සෙසු ඔවුනට මනායතනය ද නිරුද්ධ වී, ධම්මායතනය ද නිරුද්ධ වන්නේ යි.

තවද යමකුට ... එසේ යි. (අනුලොම පුද්ගල යි)

371. යම් තැනෙක වක්ඛායතනය නිරුද්ධ වී නම් ... (අනුලොමාවකාශ යි)

372. යමකුට යම් තැනෙක වක්ඛායතනය නිරුද්ධ වී නම් ඔහුට එහි සොත්තායතනය නිරුද්ධ වන්නේ ද යත්: පඤ්චවොකාරයෙහි පිරිනිවේන්නා වූ ඔවුනට එහි වක්ඛායතනය නිරුද්ධ වී, ඔවුනට එහි සොත්තායතනය නො ද නිරුද්ධ වන්නේ ය. පඤ්චවොකාර වූ සෙසු ඔවුනට එහි වක්ඛායතනය ද නිරුද්ධ වී, සොත්තායතනය ද නිරුද්ධ වන්නේ යි.

යසස වා පන යස සොත්තයතනං නිරුජ්ඣක්ඛසිති තසස තස චකඛයතනං නිරුජ්ඣක්ඛාති : සුඛාවාසං උපපජ්ජනානං තෙසං තස සොත්තයතනං නිරුජ්ඣක්ඛසිති, නො ච තෙසං චකඛයතනං නිරුජ්ඣක්ඛ. ඉතරෙසං පඤ්චවොකාරානං තෙසං තස සොත්තයතනං නිරුජ්ඣක්ඛසිති, චකඛයතනං නිරුජ්ඣක්ඛ.

- 373. යසසි යනු චක්‍රායතනනං නිරුපකිකිකි තසසි තසු
සානායතනං නිරුපකිසසිතිති: කාමාවචරෙ පරිනිබ්බන්තානං රුපා-
වචරානං තෙසං තසු චක්‍රායතනං නිරුපකිකිකි, නො ච තෙසං
තසු සානායතනං නිරුපකිසසිති. ඉතරෙසං කාමාවචරානං තෙසං
තසු චක්‍රායතනං නිරුපකිකිකි, සානායතනං නිරුපකිසසිති.

යසසි වා පන යත් සානායතනං නිරුජ්ඣති සසති තසසි තත්
චක්ඛායතනං නිරුජ්ඣති යාති: ආමනතා.

374. යහ්‍යා යළි චක්‍රායතන. නිරුප්කම්ප් තසා තස්
රූපායතන. නිරුප්කම්ප්සිති: පඤ්චොකාරෙ පරිනිබ්භානානං
තෙසං. තස් චක්‍රායතන. නිරුප්කම්ප්, නො ච තෙසං. තස් රූපා-
යතන. නිරුප්කම්ප්සිති. ඉතරෙසං. පඤ්චොකාරානං තෙසං. තස්
චක්‍රායතනාඤ්ච නිරුප්කම්ප්, රූපායතනාඤ්ච නිරුප්කම්ප්සිති.

යසස වා පන යනු රූපායනන. නිරුපකිසසනි තසස තනු
වකබායනන. නිරුපකිසනි: සුඛවාසං උපපජ්ජනනං අසංකි-
සනනන. තෙසං තනු රූපායනන. නිරුපකිසසනි, නො ව තෙසං
තනු වකබායනන. නිරුපකිසු. ඉතරෙසං පඤ්චවොකාරුනං තෙසං
තනු රූපායනනෙ නිරුපකිසසනි, වකබායනනෙ නිරුපකිසු.

[illegible]

යසසි වා පන යත් මනායතනං නිරුපකිංසති තසසි තත්
වකම්යතනං නිරුපකිංසති: සුඛවාසං උපපජ්ජන්තානං, අරුපානං
තෙසං තත් මනායතනං නිරුපකිංසති, නො ව තෙසං තත්
වකම්යතනං නිරුපකිංසත්. ඉතරෙසං පඤ්චවොකාරානං තෙසං තත්
මනායතනං නිරුපකිංසති, වකම්යතනං නිරුපකිංසත්.

තවද යමකුට යම් තැනෙක සොත්තායතනය නිරුද්ධ වන්නේ නම් ඔහුට එහි වක්ඛායතනය නිරුද්ධ වී ද යත්: ශුද්ධාවාසයෙහි උපදනා ඔවුනට එහි සොත්තායතනය නිරුද්ධ වන්නේ ය, ඔවුනට එහි වක්ඛායතනය නො ද නිරුද්ධ වී. පඤ්චවොකාර වූ සෙසු ඔවුනට එහි සොත්තායතනය ද නිරුද්ධ වන්නේ ය, වක්ඛායතනය ද නිරුද්ධ වී.

373. යමකුට යම් තැනෙක වක්ඛායතනය නිරුද්ධ වී නම් ඔහුට එහි ඝාත්තායතනය නිරුද්ධ වන්නේ ද යත්: කාමාවචර-යෙහි පිරිනිවේනවුනට ද රූපාවචරයනට ද සි ඔවුනට එහි වක්ඛා-යතනය නිරුද්ධ වී, ඔවුනට එහි ඝාත්තායතනය නො ද නිරුද්ධ වන්නේ ය. කාමාවචර වූ සෙසු ඔවුනට එහි වක්ඛායතනය ද නිරුද්ධ වී, ඝාත්තායතනය ද නිරුද්ධ වන්නේ සි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක ඝාත්තායතනය නිරුද්ධ වන්නේ නම් ඔහුට එහි වක්ඛායතනය නිරුද්ධ වී ද යත්: එසේ සි.

374. යමකුට යම් තැනෙක වක්ඛායතනය නිරුද්ධ වී නම් ඔහුට එහි රූපායතනය නිරුද්ධ වන්නේ ද යත්: පඤ්චවොකාර-යෙහි පිරිනිවේන්නා වූ ඔවුනට එහි වක්ඛායතනය නිරුද්ධ වී, ඔවුනට එහි රූපායතනය නො ද නිරුද්ධ වන්නේ ය. පඤ්ච-වොකාර වූ සෙසු ඔවුනට එහි වක්ඛායතනය ද නිරුද්ධ වී, රූපායතනය ද නිරුද්ධ වන්නේ සි.

තවද යමෙකුට යම් තැනෙක රූපායතනය නිරුද්ධ වන්නේ නම් ඔහුට එහි වක්ඛායතනය නිරුද්ධ වී ද යත්: ශුද්ධාවාසයෙහි උපදනවුනට ද අසංඤ්ඤායනට ද සි ඔවුනට එහි රූපායතනය නිරුද්ධ වන්නේ ය, ඔවුනට එහි වක්ඛායතනය නො ද නිරුද්ධ වී. පඤ්චවොකාර වූ සෙසු ඔවුනට එහි රූපායතනය ද නිරුද්ධ වන්නේ ය, වක්ඛායතනය ද නිරුද්ධ වී.

375. යමකුට යම් තැනෙක වක්ඛායතනය නිරුද්ධ වී නම් ඔහුට එහි මනායතනය නිරුද්ධ වන්නේ ද යත්: පඤ්චවොකාර-යෙහි පිරිනිවේන්නා වූ ඔවුනට එහි වක්ඛායතනය නිරුද්ධ වී, ඔවුනට එහි මනායතනය නො ද නිරුද්ධ වන්නේ ය. පඤ්ච-වොකාර වූ සෙසු ඔවුනට එහි වක්ඛායතනය ද නිරුද්ධ වී, මනායතනය ද නිරුද්ධ වන්නේ සි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක මනායතනය නිරුද්ධ වී ද යත්: ශුද්ධාවාසයෙහි උපදනවුනට ද අරූපයනට ද සි ඔවුනට එහි මනා-යතනය නිරුද්ධ වන්නේ ය, ඔවුනට එහි වක්ඛායතනය නො ද නිරුද්ධ වී. පඤ්චවොකාර වූ සෙසු ඔවුනට එහි මනායතනය ද නිරුද්ධ වන්නේ ය, වක්ඛායතනය ද නිරුද්ධ වී.

376. යස්ස යත් චක්ඛායතනං නිරුජ්ඣති තස්ස තත් ධම්මායතනං නිරුජ්ඣති ස්වතිති : පඤ්චවොකාරො පරිනිබ්බන්ධානං තෙසං තත් චක්ඛායතනං නිරුජ්ඣති, නො ච තෙසං තත් ධම්මායතනං නිරුජ්ඣති. ඉතරෙසං පඤ්චවොකාරානං තෙසං තත් චක්ඛායතනං නිරුජ්ඣති, ධම්මායතනං නිරුජ්ඣති.

යස්ස වා පන යත් ධම්මායතනං නිරුජ්ඣති තස්ස තත් චක්ඛායතනං නිරුජ්ඣතීති : සුද්ධාවාසං උපපජ්ජන්තානං අසඤ්ඤාසන්තානං අරූපානං තෙසං තත් ධම්මායතනං නිරුජ්ඣති, නො ච තෙසං තත් චක්ඛායතනං නිරුජ්ඣති. ඉතරෙසං පඤ්චවොකාරානං තෙසං තත් ධම්මායතනං නිරුජ්ඣති, චක්ඛායතනං නිරුජ්ඣති. (චක්ඛායතනමූලකං)

377. යස්ස යත් ඝාතායතනං නිරුජ්ඣති තස්ස තත් රූපායතනං නිරුජ්ඣති ස්වතිති : කාමාවචරො පරිනිබ්බන්ධානං තෙසං තත් ඝාතායතනං නිරුජ්ඣති, නො ච තෙසං තත් රූපායතනං නිරුජ්ඣති. ඉතරෙසං කාමාවචරානං තෙසං තත් ඝාතායතනං නිරුජ්ඣති, රූපායතනං නිරුජ්ඣති.

යස්ස වා පන යත් රූපායතනං නිරුජ්ඣති තස්ස තත් ඝාතායතනං නිරුජ්ඣතීති : රූපාවචරානං තෙසං තත් රූපායතනං නිරුජ්ඣති, නො ච තෙසං තත් ඝාතායතනං නිරුජ්ඣති. කාමාවචරානං තෙසං තත් රූපායතනං නිරුජ්ඣති, ඝාතායතනං නිරුජ්ඣති.

378. යස්ස යත් ඝාතායතනං නිරුජ්ඣති තස්ස තත් මනායතනං -පෙ- ධම්මායතනං නිරුජ්ඣති ස්වතිති : කාමාවචරො පරිනිබ්බන්ධානං තෙසං තත් ඝාතායතනං නිරුජ්ඣති, නො ච තෙසං තත් ධම්මායතනං නිරුජ්ඣති. ඉතරෙසං කාමාවචරානං තෙසං තත් ඝාතායතනං නිරුජ්ඣති, ධම්මායතනං නිරුජ්ඣති.

යස්ස වා පන යත් ධම්මායතනං නිරුජ්ඣති තස්ස තත් ඝාතායතනං නිරුජ්ඣතීති : රූපාවචරානං අරූපාවචරානං තෙසං තත් ධම්මායතනං නිරුජ්ඣති, නො ච තෙසං තත් ඝාතායතනං නිරුජ්ඣති. කාමාවචරානං තෙසං තත් ධම්මායතනං නිරුජ්ඣති, ඝාතායතනං නිරුජ්ඣති. (ඝාතායතනමූලකං)

376. යමකුට යම් තැනෙක වක්ඛායකනය නිරුද්ධ වී නම් ඔහුට එහි ධම්මායකනය නිරුද්ධ වන්නේ ද යත්: පඤ්චොකාරයෙහි පිරිනිවේන්නා වූ ඔවුනට එහි වක්ඛායකනය නිරුද්ධ වී, ඔවුනට එහි ධම්මායකනය නො ද නිරුද්ධ වන්නේ ය; පඤ්චොකාර වූ සෙසු ඔවුනට එහි වක්ඛායකනය ද නිරුද්ධ වී, ධම්මායකනය ද නිරුද්ධ වන්නේ යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක ධම්මායකනය නිරුද්ධ වන්නේ නම් ඔහුට එහි වක්ඛායකනය නිරුද්ධ වී ද යත්: ශුද්ධාවාසයෙහි උපදනවුනට ද අසංඤ්ඤානිකයනට ද අරුපයනට ද යි ඔවුනට එහි ධම්මායකනය නිරුද්ධ වන්නේ ය, ඔවුනට එහි වක්ඛායකනය නො ද නිරුද්ධ වී. පඤ්චොකාර වූ සෙසු ඔවුනට එහි ධම්මායකනය ද නිරුද්ධ වන්නේ ය, වක්ඛායකනය ද නිරුද්ධ වී. (වක්ඛායකනමූලක යි)

377. යමකුට යම් තැනෙක ඝානායකනය නිරුද්ධ වී නම් ඔහුට එහි රූපායකනය නිරුද්ධ වන්නේ ද යත්: කාමාවචරයෙහි පිරිනිවේන්නා වූ ඔවුනට එහි ඝානායකනය නිරුද්ධ වී, ඔවුනට එහි රූපායකනය නො ද නිරුද්ධ වන්නේ ය. කාමාවචර වූ සෙසු ඔවුනට එහි ඝානායකනය ද නිරුද්ධ වී, රූපායකනය ද නිරුද්ධ වන්නේ යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක රූපායකනය නිරුද්ධ වන්නේ නම් ඔහුට එහි ඝානායකනය නිරුද්ධ වී ද යත්: රූපාවචර වූ ඔවුනට එහි රූපායකනය නිරුද්ධ වන්නේ ය, ඔවුනට එහි ඝානායකනය නො ද නිරුද්ධ වී. කාමාවචර වූ ඔවුනට එහි රූපායකනය ද නිරුද්ධ වන්නේ ය, ඝානායකනය ද නිරුද්ධ වී.

378. යමකුට යම් තැනෙක ඝානායකනය නිරුද්ධ වී නම් ඔහුට එහි මනායකනය ... ධම්මායකනය නිරුද්ධ වන්නේ ද යත්: කාමාවචරයෙහි පිරිනිවේන්නා වූ ඔවුනට එහි ඝානායකනය නිරුද්ධ වී, ඔවුනට එහි ධම්මායකනය නො ද නිරුද්ධ වන්නේ ය. කාමාවචර වූ සෙසු ඔවුනට එහි ඝානායකනය ද නිරුද්ධ වී, ධම්මායකනය ද නිරුද්ධ වන්නේ යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක ධම්මායකනය නිරුද්ධ වන්නේ නම් ඔහුට එහි ඝානායකනය නිරුද්ධ වී ද යත්: රූපාවචරයනට ද අරුපාවචරයනට ද යි ඔවුනට එහි ධම්මායකනය නිරුද්ධ වන්නේ ය, ඔවුනට එහි ඝානායකනය නො ද නිරුද්ධ වී. කාමාවචර වූ ඔවුනට එහි ධම්මායකනය ද නිරුද්ධ වන්නේ ය, ඝානායකනය ද නිරුද්ධ වී. (ඝානායකනමූලක යි)

379. යස්ස යත් රූපායතනං නිරුජ්ඣති තස්ස තත් මනා-
යතනං නිරුජ්ඣතිස්සතිති: පඤ්චවොකාරො පරිනිබ්බන්තානං අසංඝ-
සන්තානං තෙසං තත් රූපායතනං නිරුජ්ඣති, නො ච තෙසං
තත් මනායතනං නිරුජ්ඣතිස්සති. ඉතරෙසං පඤ්චවොකාරානං
තෙසං තත් රූපායතනාඤ්ච නිරුජ්ඣති, මනායතනාඤ්ච නිරුජ්ඣතිස්සති.

යස්ස වා පන යත් මනායතනං නිරුජ්ඣතිස්සති තස්ස තත්
රූපායතනං නිරුජ්ඣතිස්සති: සුද්ධාවාසං උපපජ්ජන්තානං, අරූපානං
තෙසං තත් මනායතනං නිරුජ්ඣතිස්සති, නො ච තෙසං තත්
රූපායතනං නිරුජ්ඣති. ඉතරෙසං පඤ්චවොකාරානං තෙසං තත්
මනායතනාඤ්ච නිරුජ්ඣතිස්සති, රූපායතනාඤ්ච නිරුජ්ඣති.

380. යස්ස යත් රූපායතනං නිරුජ්ඣති තස්ස තත් ධම්මා-
යතනං නිරුජ්ඣතිස්සතිති: පඤ්චවොකාරො පරිනිබ්බන්තානං තෙසං
තත් රූපායතනං නිරුජ්ඣති, නො ච තෙසං තත් ධම්මායතනං
නිරුජ්ඣතිස්සති. ඉතරෙසං පඤ්චවොකාරානං, අසංඝසන්තානං තෙසං
තත් රූපායතනාඤ්ච නිරුජ්ඣති, ධම්මායතනාඤ්ච නිරුජ්ඣතිස්සති.

යස්ස වා පන යත් ධම්මායතනං නිරුජ්ඣතිස්සති තස්ස තත්
රූපායතනං නිරුජ්ඣතිස්සති: සුද්ධාවාසං උපපජ්ජන්තානං, අරූපානං
තෙසං තත් ධම්මායතනං නිරුජ්ඣතිස්සති, නො ච තෙසං තත්
රූපායතනං නිරුජ්ඣති. ඉතරෙසං පඤ්චවොකාරානං, අසංඝ-
සන්තානං තෙසං තත් ධම්මායතනාඤ්ච නිරුජ්ඣතිස්සති, රූපායතනාඤ්ච
නිරුජ්ඣති. (රූපායතනමූලකං)

381. යස්ස යත් මනායතනං නිරුජ්ඣති තස්ස තත් ධම්මා-
යතනං නිරුජ්ඣතිස්සතිති: පරිනිබ්බන්තානං තෙසං තත් මනායතනං
නිරුජ්ඣති, නො ච තෙසං තත් ධම්මායතනං නිරුජ්ඣතිස්සති.
ඉතරෙසං චතුරවොකාරානං පඤ්චවොකාරානං තෙසං තත් මනා-
යතනාඤ්ච නිරුජ්ඣති, ධම්මායතනාඤ්ච නිරුජ්ඣතිස්සති.

යස්ස වා පන යත් ධම්මායතනං නිරුජ්ඣතිස්සති තස්ස තත්
මනායතනං නිරුජ්ඣතිස්සති: සුද්ධාවාසං උපපජ්ජන්තානං, අසංඝ-
සන්තානං තෙසං තත් ධම්මායතනං නිරුජ්ඣතිස්සති, නො ච තෙසං
තත් මනායතනං නිරුජ්ඣති. ඉතරෙසං චතුරවොකාරානං පඤ්ච-
වොකාරානං තෙසං තත් ධම්මායතනාඤ්ච නිරුජ්ඣතිස්සති, මනා-
යතනාඤ්ච නිරුජ්ඣති. (අනුලොම පුග්ගලොකාස)

379. යමකුට යම් තැනෙක රූපායතනය නිරුද්ධ වී නම් ඔහුට එහි මනායතනය නිරුද්ධ වන්නේ ද යත්: පඤ්චවොකාරයෙහි පිරිනිවෙතවුනට ද අසංඤ්ජයනට ද සි ඔවුනට එහි රූපායතනය නිරුද්ධ වී, ඔවුනට එහි මනායතනය නො ද නිරුද්ධ වන්නේ ය. පඤ්චවොකාර වූ සෙසු ඔවුනට එහි රූපායතනය ද නිරුද්ධ වී, මනායතනය ද නිරුද්ධ වන්නේ යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක මනායතනය නිරුද්ධ වන්නේ නම් ඔහුට රූපායතනය නිරුද්ධ වී ද යත්: ශුද්ධාවාසයෙහි උපදනවුනට ද අරූපයනට ද සි ඔවුනට එහි මනායතනය නිරුද්ධ වන්නේ ය, ඔවුනට එහි රූපායතනය නො ද නිරුද්ධ වී. පඤ්චවොකාර වූ සෙසු ඔවුනට එහි මනායතනය නිරුද්ධ වන්නේ ය, රූපායතනය ද නිරුද්ධ වී.

380. යමකුට යම් තැනෙක රූපායතනය නිරුද්ධ වී නම් ඔහුට එහි ධම්මායතනය නිරුද්ධ වන්නේ ද යත්: පඤ්චවොකාරයෙහි පිරිනිවෙන්නා වූ ඔවුනට එහි රූපායතනය නිරුද්ධ වී, ඔවුනට එහි ධම්මායතනය නො ද නිරුද්ධ වන්නේ ය. සෙසු පඤ්චවොකාරයනට ද අසංඤ්ජයනට ද සි ඔවුනට එහි රූපායතනය ද නිරුද්ධ වී, ධම්මායතනය ද නිරුද්ධ වන්නේ යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක ධම්මායතනය නිරුද්ධ වන්නේ නම් ඔහුට එහි රූපායතනය ද නිරුද්ධ වී ද යත්: ශුද්ධාවාසයෙහි උපදනවුනට ද අරූපයනට ද සි ඔවුනට එහි ධම්මායතනය නිරුද්ධ වන්නේ ය, ඔවුනට එහි රූපායතනය නො ද නිරුද්ධ වී ය. සෙසු පඤ්චවොකාරයනට ද අසංඤ්ජයනට ද සි ඔවුනට එහි ධම්මායතනය ද නිරුද්ධ වන්නේ ය, රූපායතනය ද නිරුද්ධ වී ය. (රූපායතනමූලක යි)

381. යමකුට යම් තැනෙක මනායතනය නිරුද්ධ වී නම් ඔහුට එහි ධම්මායතනය නිරුද්ධ වන්නේ ද යත්: පිරිනිවෙන්නා වූ ඔවුනට එහි මනායතනය නිරුද්ධ වී, ඔවුනට එහි ධම්මායතනය නො ද නිරුද්ධ වන්නේ ය. සෙසු චතුරවොකාරයනට ද පඤ්චවොකාරයනට ද සි ඔවුනට එහි මනායතනය නිරුද්ධ වී, ධම්මායතනය ද නිරුද්ධ වන්නේ යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක ධම්මායතනය නිරුද්ධ වන්නේ නම් ඔහුට එහි මනායතනය නිරුද්ධ වී ද යත්: ශුද්ධාවාසයෙහි උපදනවුනට ද අසංඤ්ජයනට ද සි ඔවුනට එහි ධම්මායතනය නිරුද්ධ වන්නේ ය, ඔවුනට එහි මනායතනය නො ද නිරුද්ධ වී. සෙසු චතුරවොකාරයනට ද පඤ්චවොකාරයනට ද සි ඔවුනට එහි ධම්මායතනය ද නිරුද්ධ වන්නේ ය, මනායතනය ද නිරුද්ධ වී. (අනුලොම පුද්ගලාවකාශ යි)

382. යස්ස චක්ඛායතනං න නිරුජ්ඣති තස්ස සොනායතනං න නිරුජ්ඣතිති: නත්ථි.

යස්ස වා පන සොනායතනං න නිරුජ්ඣතිස්සති තස්ස චක්ඛායතනං න නිරුජ්ඣතීති: නිරුජ්ඣති.

383. යස්ස චක්ඛායතනං -පෙ- සානායතනං -පෙ- රූපායතනං -පෙ- මනායතනං න නිරුජ්ඣති තස්ස ධම්මායතනං න නිරුජ්ඣතිස්සති: නත්ථි.

යස්ස වා පන ධම්මායතනං න නිරුජ්ඣතිස්සති තස්ස මනායතනං න නිරුජ්ඣතීති: නිරුජ්ඣති. (පච්චනිකපුග්ගල)

384. යත් චක්ඛායතනං න නිරුජ්ඣති -පෙ- (පච්චනිකඛකාස)

385. යස්ස යත් චක්ඛායතනං න නිරුජ්ඣති තස්ස තත් සොනායතනං න නිරුජ්ඣතිස්සති: සුද්ධාවාසං උපපජ්ජන්තානං තෙසං තත් චක්ඛායතනං න නිරුජ්ඣති, නො ච තෙසං තත් සොනායතනං න නිරුජ්ඣතිස්සති. සුද්ධාවාසෙ පරිනිබ්බන්තානං, අසංඝඤ්ඤාසන්නානං, අරූපානං තෙසං තත් චක්ඛායතනාඤ්ච න නිරුජ්ඣති, සොනායතනාඤ්ච න නිරුජ්ඣතිස්සති.

යස්ස වා පන යත් සොනායතනං න නිරුජ්ඣතිස්සති තස්ස තත් චක්ඛායතනං න නිරුජ්ඣතිස්සති: පඤ්චොකාරෙ පරිනිබ්බන්තානං තෙසං තත් සොනායතනං න නිරුජ්ඣතිස්සති, නො ච තෙසං තත් චක්ඛායතනං න නිරුජ්ඣති. සුද්ධාවාසෙ පරිනිබ්බන්තානං, අසංඝඤ්ඤාසන්නානං, අරූපානං තෙසං තත් සොනායතනාඤ්ච න නිරුජ්ඣතිස්සති, චක්ඛායතනාඤ්ච න නිරුජ්ඣති.

386. යස්ස යත් චක්ඛායතනං න නිරුජ්ඣති තස්ස තත් සානායතනං න නිරුජ්ඣතිස්සති: ආමනාගා.

යස්ස වා පන යත් සානායතනං න නිරුජ්ඣතිස්සති තස්ස තත් චක්ඛායතනං න නිරුජ්ඣතීති: කාමාවචරෙ පරිනිබ්බන්තානං, රූපාවචරානං තෙසං තත් සානායතනං න නිරුජ්ඣතිස්සති, නො ච තෙසං තත් චක්ඛායතනං න නිරුජ්ඣති. සුද්ධාවාසානං අසංඝඤ්ඤාසන්නානං අරූපානං තෙසං තත් සානායතනාඤ්ච න නිරුජ්ඣතිස්සති, චක්ඛායතනාඤ්ච න නිරුජ්ඣති.

382. යමකුට චක්ඛායතනය නිරුද්ධ නො වී නම් ඔහුට සොකායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ ද යත්: නැති.

තවද යමකුට සොකායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ නම් ඔහුට චක්ඛායතනය නිරුද්ධ නො වීද යත්: නිරුද්ධ වී.

383. යමකුට චක්ඛායතනය ... සානායතනය ... රූපායතනය ... මනායතනය නිරුද්ධ නො වී නම් ඔහුට ධම්මායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ ද යත්: නැති.

තවද යමකුට ධම්මායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ නම් ඔහුට මනායතනය නිරුද්ධ නො වී ද යත්: නිරුද්ධ වී. (ප්‍රත්‍යානික පුද්ගල යි)

384. යම් තැනෙක චක්ඛායතනය නිරුද්ධ නො වී නම් ... (ප්‍රත්‍යානිකාවකාශ යි)

385. යමකුට යම් තැනෙක චක්ඛායතනය නිරුද්ධ නො වී නම් ඔහුට එහි සොකායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ ද යත්: ශුද්ධාවාසයෙහි උපදින ඔවුනට එහි චක්ඛායතනය නිරුද්ධ නො වී, ඔවුනට එහි සොකායතනය නො ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය. ශුද්ධාවාසයෙහි පිරිනිවෙනවුනට ද අසංඤ්‍යායනට ද අරූපයනට ද යි ඔවුනට එහි චක්ඛායතනය ද නිරුද්ධ නො වී, සොකායතනය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක සොකායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ නම් ඔහුට එහි චක්ඛායතනය නිරුද්ධ නො වී ද යත්: පඤ්චාකාරයෙහි පිරිනිවෙන්නා වූ ඔවුනට එහි සොකායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ ය, ඔවුනට එහි චක්ඛායතනය නො ද නිරුද්ධ නො වී. ශුද්ධාවාසයෙහි පිරිනිවෙනවුනට ද අසංඤ්‍යායනට ද අරූපයනට ද යි ඔවුනට එහි සොකායතනය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය, චක්ඛායතනය ද නිරුද්ධ නො වී.

386. යමකුට යම් තැනෙක චක්ඛායතනය නිරුද්ධ නො වී නම් ඔහුට එහි සානායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ ද යත්: එසේ යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක සානායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ නම් ඔහුට එහි චක්ඛායතනය නිරුද්ධ නො වී ද යත්: කාමාවචරයෙහි පිරිනිවෙනවුනට ද රූපාවචරයනට ද යි ඔවුනට එහි සානායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ ය, ඔවුනට එහි චක්ඛායතනය නිරුද්ධ නො වී. ශුද්ධාවාසයනට ද අසංඤ්‍යායනට ද අරූපයනට ද යි ඔවුනට එහි සානායතනය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය, චක්ඛායතනය ද නිරුද්ධ නො වී.

387. යමකුට යම් තැනෙක වක්ඛායතනය නිරුද්ධ නො වී නම් ඔහුට එහි රූපායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ ද යත්: ශුද්ධා-වාසයෙහි උපදනවුනට ද අසංඥාසන්ධියනට ද සි ඔවුනට එහි වක්ඛා-යතනය නිරුද්ධ නො වී, ඔවුනට එහි රූපායතනය නො ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය. ශුද්ධාවාසයෙහි පිරිනිවේනවුනට ද, අරූපයනට ද සි ඔවුනට එහි වක්ඛායතනය ද නිරුද්ධ නො වී ය, රූපායතනය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය.

තවද යමකුට යම් තැනෙක රූපායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ නම් ඔහුට එහි වක්ඛායතනය නිරුද්ධ නො වී ද යත්: පඤ්චවො-කාරයෙහි පිරිනිවේන්නා වූ ඔවුනට එහි රූපායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ ය, ඔවුනට එහි වක්ඛායතනය නො ද නිරුද්ධ නො වී. ශුද්ධාවාසයෙහි පිරිනිවේනවුනට ද අරූපයනට ද සි ඔවුනට එහි රූපායතනය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය, වක්ඛායතනය ද නිරුද්ධ නො වී.

388 යමකුට යම් තැනෙක වක්ඛායතනය නිරුද්ධ නො වී නම් ඔහුට එහි මනායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ ද යත්: ශුද්ධාවාසයෙහි උපදනවුනට ද අරූපයනට ද සි ඔවුනට එහි වක්ඛා-යතනය නිරුද්ධ නො වී ය, ඔවුනට එහි මනායතනය නො ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය. ශුද්ධාවාසයෙහි පිරිනිවේනවුනට ද අරූපයෙහි පිරිනිවේනවුනට ද අසංඥාසන්ධියනට ද සි ඔවුනට එහි වක්ඛායතනය ද නිරුද්ධ නො වී, මනායතනය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය.

තවද යමකුට යම් තැනෙක මනායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ නම් ඔහුට එහි වක්ඛායතනය නිරුද්ධ නො වී ද යත්: පඤ්චවො-කාරයෙහි පිරිනිවේන්නා වූ ඔවුනට එහි මනායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ ය, ඔවුනට එහි වක්ඛායතනය නො ද නිරුද්ධ නො වී. ශුද්ධාවාසයෙහි පිරිනිවේනවුනට ද, අසංඥාසන්ධියනට ද සි ඔවුනට එහි මනායතනය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය, වක්ඛා-යතනය ද නිරුද්ධ නො වී.

389. යමකුට යම් තැනෙක වක්ඛායතනය නිරුද්ධ නො වී නම් ඔහුට එහි ධම්මායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ ද යත්: ශුද්ධා-වාසයෙහි උපදනවුනට ද අසංඥාසන්ධියනට ද අරූපයනට ද සි ඔවුනට එහි වක්ඛායතනය නිරුද්ධ නො වී. ඔවුනට එහි ධම්මායතනය නො ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය. ශුද්ධාවාසයෙහි පිරිනිවේනවුනට ද අරූපයෙහි පිරිනිවේනවුනට ද සි ඔවුනට එහි වක්ඛායතනය ද නිරුද්ධ නො වී, ධම්මායතනය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය.

යස්ස වා පන යත් ධම්මායතනං න නිරුජ්ඣක්ඛන්ති තස්ස තත් චක්ඛායතනං න නිරුජ්ඣක්ඛන්ති: පඤ්චවොකාගෙ පරිනිබ්බන්තානං තෙසං තත් ධම්මායතනං න නිරුජ්ඣක්ඛන්ති, නො ච තෙසං තත් චක්ඛායතනං න නිරුජ්ඣක්ඛන්ති. සුද්ධාවාසෙ පරිනිබ්බන්තානං, අරුපෙ පරිනිබ්බන්තානං තෙසං තත් ධම්මායතනං න නිරුජ්ඣක්ඛන්ති, චක්ඛායතනං න නිරුජ්ඣක්ඛන්ති. (චක්ඛායතනමූලකං)

390. යස්ස යත් ඝානායතනං න නිරුජ්ඣක්ඛන්ති තස්ස තත් රූපායතනං න නිරුජ්ඣක්ඛන්ති: රූපාවචරානං තෙසං තත් ඝානායතනං න නිරුජ්ඣක්ඛන්ති, නො ච තෙසං තත් රූපායතනං න නිරුජ්ඣක්ඛන්ති. රූපාවචරෙ පරිනිබ්බන්තානං, අරූපානං තෙසං තත් ඝානායතනං න නිරුජ්ඣක්ඛන්ති, රූපායතනං න නිරුජ්ඣක්ඛන්ති.

යස්ස වා පන යත් රූපායතනං න නිරුජ්ඣක්ඛන්ති තස්ස තත් ඝානායතනං න නිරුජ්ඣක්ඛන්ති: කාමාවචරෙ පරිනිබ්බන්තානං තෙසං තත් රූපායතනං න නිරුජ්ඣක්ඛන්ති, නො ච තෙසං තත් ඝානායතනං න නිරුජ්ඣක්ඛන්ති. රූපාවචරෙ පරිනිබ්බන්තානං, අරූපානං තෙසං තත් රූපායතනං න නිරුජ්ඣක්ඛන්ති, ඝානායතනං න නිරුජ්ඣක්ඛන්ති.

391. යස්ස යත් ඝානායතනං න නිරුජ්ඣක්ඛන්ති තස්ස තත් මනායතනං න නිරුජ්ඣක්ඛන්ති: රූපාවචරානං, අරූපාවචරානං තෙසං තත් ඝානායතනං න නිරුජ්ඣක්ඛන්ති, නො ච තෙසං තත් මනායතනං න නිරුජ්ඣක්ඛන්ති. රූපාවචරෙ අරූපාවචරෙ පරිනිබ්බන්තානං, අසංකල්පනානං තෙසං තත් ඝානායතනං න නිරුජ්ඣක්ඛන්ති, මනායතනං න නිරුජ්ඣක්ඛන්ති.

යස්ස වා පන යත් මනායතනං න නිරුජ්ඣක්ඛන්ති තස්ස තත් ඝානායතනං න නිරුජ්ඣක්ඛන්ති: කාමාවචරෙ පරිනිබ්බන්තානං තෙසං තත් මනායතනං න නිරුජ්ඣක්ඛන්ති, නො ච තෙසං තත් ඝානායතනං න නිරුජ්ඣක්ඛන්ති. රූපාවචරෙ අරූපාවචරෙ පරිනිබ්බන්තානං, අසංකල්පනානං තෙසං තත් මනායතනං න නිරුජ්ඣක්ඛන්ති, ඝානායතනං න නිරුජ්ඣක්ඛන්ති.

තවද යමකුට යම් තැනෙක ධම්මායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ නම් ඔහුට එහි වක්ඛායතනය නිරුද්ධ නො වී ද යත්: පඤ්චවො-කාරයෙහි පිරිනිවේන්නා වූ ඔවුනට එහි ධම්මායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ ය, ඔවුනට එහි වක්ඛායතනය නො ද නිරුද්ධ නො වී. ශුද්ධාවාසයෙහි පිරිනිවේනවුනට ද අරූපයෙහි පිරි-නිවේනවුනට ද සි ඔවුනට එහි ධම්මායතනය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය, වක්ඛායතනය ද නිරුද්ධ නො වී. (වක්ඛායතනමූලක සි)

390. යමකුට යම් තැනෙක ඝානායතනය නිරුද්ධ නො වී නම් ඔහුට එහි රූපායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ ද යත්: රූපාවචර වූ ඔවුනට එහි ඝානායතනය නිරුද්ධ නො වී, ඔවුනට එහි රූපායතනය නො ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය. රූපාවචර-යෙහි පිරිනිවේනවුනට ද අරූපයනට ද සි ඔවුනට එහි ඝානා-යතනය ද නිරුද්ධ නො වී, රූපායතනය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය.

තවද යමකුට යම් තැනෙක රූපායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ නම් ඔහුට එහි ඝානායතනය නිරුද්ධ නො වී ද යත්: කාමාවචර-යෙහි පිරිනිවේන්නා වූ ඔවුනට එහි රූපායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ ය, ඔවුනට එහි ඝානායතනය නො ද නිරුද්ධ නො වී. රූපාවචරයෙහි පිරිනිවේනවුනට ද අරූපයනට ද සි ඔවුනට එහි රූපායතනය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය, ඝානායතනය ද නිරුද්ධ නො වී.

391. යමකුට යම් තැනෙක ඝානායතනය නිරුද්ධ නො වී නම් ඔහුට එහි මනායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ ද යත්: රූපාවචරයනට ද අරූපාවචරයනට ද සි ඔවුනට එහි ඝානායතනය නිරුද්ධ නො වී, ඔවුනට එහි මනායතනය නො ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය. රූපාවචරයෙහි හා අරූපාවචරයෙහි පිරිනිවේන-වුනට ද අසංඤ්ඤායනට ද සි ඔවුනට එහි ඝානායතනය ද නිරුද්ධ නො වී, මනායතනය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය.

තවද යමකුට යම් තැනෙක මනායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ නම් ඔහුට එහි ඝානායතනය නිරුද්ධ නො වී ද යත්: කාමා-වචරයෙහි පිරිනිවේන්නා වූ ඔවුනට එහි මනායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ ය, ඔවුනට එහි ඝානායතනය නො ද නිරුද්ධ නො වී. රූපාවචරයෙහි හා අරූපාවචරයෙහි පිරිනිවේනවුනට ද අසංඤ්ඤායනට ද සි ඔවුනට එහි මනායතනය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය, ඝානායතනය ද නිරුද්ධ නො වී.

392. යස්ස යත් සානායතනං න නිරුජ්ඣිත්තං තස්ස තත් ධම්මායතනං න නිරුජ්ඣිත්තං සිද්ධිති : රූපාවචරානං, අරූපාවචරානං තෙසං තත් සානායතනං න නිරුජ්ඣිත්තං, නො ච තෙසං තත් ධම්මායතනං න නිරුජ්ඣිත්තං සිද්ධිති. රූපාවචරෙ අරූපාවචරෙ පරිනිබ්බන්ධානං තෙසං තත් සානායතනං න නිරුජ්ඣිත්තං, ධම්මායතනං න නිරුජ්ඣිත්තං සිද්ධිති.

යස්ස වා පන යත් ධම්මායතනං න නිරුජ්ඣිත්තං, තස්ස තත් සානායතනං න නිරුජ්ඣිත්තං සිද්ධිති : කාමාවචරෙ පරිනිබ්බන්ධානං තෙසං තත් ධම්මායතනං න නිරුජ්ඣිත්තං, නො ච තෙසං තත් සානායතනං න නිරුජ්ඣිත්තං. රූපාවචරෙ අරූපාවචරෙ පරිනිබ්බන්ධානං තෙසං තත් ධම්මායතනං න නිරුජ්ඣිත්තං, සානායතනං න නිරුජ්ඣිත්තං. (සානායතනමූලකං)

393. යස්ස යත් රූපායතනං න නිරුජ්ඣිත්තං තස්ස තත් මනායතනං න නිරුජ්ඣිත්තං සිද්ධිති : සුද්ධාවාසං උපපජ්ජන්තානං, අරූපානං තෙසං තත් රූපායතනං න නිරුජ්ඣිත්තං, නො ච තෙසං තත් මනායතනං න නිරුජ්ඣිත්තං සිද්ධිති. සුද්ධාවාසෙ පරිනිබ්බන්ධානං, අරූපෙ පරිනිබ්බන්ධානං තෙසං තත් රූපායතනං න නිරුජ්ඣිත්තං, මනායතනං න නිරුජ්ඣිත්තං සිද්ධිති.

යස්ස වා පන යත් මනායතනං න නිරුජ්ඣිත්තං, තස්ස තත් රූපායතනං න නිරුජ්ඣිත්තං සිද්ධිති : පඤ්චොකාගෙ පරිනිබ්බන්ධානං, අසංකප්පකානං තෙසං තත් මනායතනං න නිරුජ්ඣිත්තං, නො ච තෙසං තත් රූපායතනං න නිරුජ්ඣිත්තං. සුද්ධාවාසෙ පරිනිබ්බන්ධානං, අරූපෙ පරිනිබ්බන්ධානං තෙසං තත් මනායතනං න නිරුජ්ඣිත්තං, රූපායතනං න නිරුජ්ඣිත්තං සිද්ධිති.

394. යස්ස යත් රූපායතනං න නිරුජ්ඣිත්තං තස්ස තත් ධම්මායතනං න නිරුජ්ඣිත්තං සිද්ධිති : සුද්ධාවාසං උපපජ්ජන්තානං, අරූපානං තෙසං තත් රූපායතනං න නිරුජ්ඣිත්තං, නො ච තෙසං තත් ධම්මායතනං න නිරුජ්ඣිත්තං සිද්ධිති. සුද්ධාවාසෙ පරිනිබ්බන්ධානං, අරූපෙ පරිනිබ්බන්ධානං තෙසං තත් රූපායතනං න නිරුජ්ඣිත්තං, ධම්මායතනං න නිරුජ්ඣිත්තං සිද්ධිති.

392. යමකුට යම් තැනෙක ඝාතායතනය නිරුද්ධ නො වී නම් ඔහුට එහි ධම්මායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ ද යත්; රූපාවචරයනට ද අරූපාවචරයනට දැයි ඔවුනට එහි ඝාතායතනය නිරුද්ධ නො වී, ඔවුනට එහි ධම්මායතනය නො ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය. රූපාවචරයෙහි හා අරූපාවචරයෙහි පිරිනිවේන්නා වූ ඔවුනට එහි ඝාතායතනය ද නිරුද්ධ නො වී, ධම්මායතනය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක ධම්මායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ නම් ඔහුට එහි ඝාතායතනය නිරුද්ධ නො වී ද යත්: කාමා-වචරයෙහි පිරිනිවේන්නා වූ ඔවුනට එහි ධම්මායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ ය, ඔවුනට එහි ඝාතායතනය නො ද නිරුද්ධ නො වී. රූපාවචරයෙහි හා අරූපාවචරයෙහි පිරිනිවේන්නා වූ ඔවුනට එහි ධම්මායතනය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය, ඝාතා-යතනය ද නිරුද්ධ නො වී. (ඝාතායතනමූලක යි)

393. යමකුට යම් තැනෙක රූපායතනය නිරුද්ධ නො වී නම් ඔහුට එහි මනායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ ද යත්: ශුද්ධාවාසයෙහි උපදනවුනට ද අරූපයනට දැයි ඔවුනට එහි රූපා-යතනය නිරුද්ධ නො වී, ඔවුනට එහි මනායතනය නො ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය, ශුද්ධාවාසයෙහි පිරිනිවේනවුනට ද අරූපයෙහි පිරිනිවේනවුනට දැයි ඔවුනට එහි රූපායතනය ද නිරුද්ධ නො වී, මනායතනය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක මනායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ නම් ඔහුට එහි රූපායතනය නිරුද්ධ නො වී ද යත්: පඤ්චො-කාරයෙහි පිරිනිවේනවුනට ද අසංඥාසංකයනට දැයි ඔවුනට එහි මනායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ ය, ඔවුනට එහි රූපායතනය නො ද නිරුද්ධ නො වී. ශුද්ධාවාසයෙහි පිරිනිවේනවුනට ද අරූපයෙහි පිරිනිවේනවුනට දැයි ඔවුනට එහි මනායතනය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය, රූපායතනය ද නිරුද්ධ නො වී.

394. යමකුට යම් තැනෙක රූපායතනය නිරුද්ධ නො වී නම් ඔහුට එහි ධම්මායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ ද යත්: ශුද්ධාවාසයෙහි උපදනවුනට ද අරූපයනට දැයි ඔවුනට එහි රූපා-යතනය නිරුද්ධ නො වී. ඔවුනට එහි ධම්මායතනය නො ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය, ශුද්ධාවාසයෙහි පිරිනිවේනවුනට ද අරූපයෙහි පිරිනිවේනවුනට දැයි ඔවුනට එහි රූපායතනය ද නිරුද්ධ නො වී, ධම්මායතනය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ යි.

යස්ස වා පන යත් ධම්මායතනං න නිරුජ්ඣක්ඛස්සති තස්ස තත් රූපායතනං න නිරුජ්ඣක්ඛාති: පඤ්චවොකාරෙ පරිනිබ්බානානං තෙසං තත් ධම්මායතනං න නිරුජ්ඣක්ඛස්සති, නො ච තෙසං තත් රූපායතනං න නිරුජ්ඣක්ඛත්. සුඤ්ඤාචායෙ පරිනිබ්බානානං, අරූපෙ පරිනිබ්බානානං තෙසං තත් ධම්මායතනඤ්ඤා න නිරුජ්ඣක්ඛස්සති, රූපායතනඤ්ඤා න නිරුජ්ඣක්ඛත්. (රූපායතනමූලකං)

395. යස්ස යත් මනායතනං න නිරුජ්ඣක්ඛත් තස්ස තත් ධම්මායතනං න නිරුජ්ඣක්ඛස්සති: සුඤ්ඤාචායං උපපජ්ජනානං, අසඤ්ඤාසත්තානං තෙසං තත් මනායතනං න නිරුජ්ඣක්ඛත්, නො ච තෙසං තත් ධම්මායතනං න නිරුජ්ඣක්ඛස්සති. සුඤ්ඤාචායෙ පරිනිබ්බානානං තෙසං තත් මනායතනඤ්ඤා න නිරුජ්ඣක්ඛත්, ධම්මායතනඤ්ඤා න නිරුජ්ඣක්ඛස්සති.

යස්ස වා පන යත් ධම්මායතනං න නිරුජ්ඣක්ඛස්සති තස්ස තත් මනායතනං න නිරුජ්ඣක්ඛාති: පරිනිබ්බානානං තෙසං තත් ධම්මායතනං න නිරුජ්ඣක්ඛස්සති, නො ච තෙසං තත් මනායතනං න නිරුජ්ඣක්ඛත්. සුඤ්ඤාචායෙ පරිනිබ්බානානං තෙසං තත් ධම්මායතනඤ්ඤා න නිරුජ්ඣක්ඛස්සති, මනායතනඤ්ඤා න නිරුජ්ඣක්ඛත්. (පච්චනික පුග්ගලොකාස)

අතීතානාගතවාරො.

නිරොධවාරො නිට්ඨිතො.

තවද යමකුට යම් තැනෙක ධම්මායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ නම් ඔහුට එහි රූපායතනය නිරුද්ධ නො වී ද යත් : පඤ්චවොකාරයෙහි පිරිනිවේන්නා වූ ඔවුනට එහි ධම්මායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ ය. ඔවුනට එහි රූපායතනය නො ද නිරුද්ධ නො වී. ශුද්ධාවාසයෙහි පිරිනිවේනවුනට ද අරූප-යෙහි පිරිනිවේනවුනට ද ඔවුනට එහි ධම්මායතනය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය, රූපායතනය ද නිරුද්ධ නො වී. (රූපායතන-වූලක යි)

395. යමකුට යම් තැනෙක මනායතනය නිරුද්ධ නො වී නම් ඔහුට එහි ධම්මායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ ද යත් : ශුද්ධාවාසයෙහි උපදනවුනට ද අසංඤ්ඤානිසංසාරයට ද ඔවුනට එහි මනායතනය නිරුද්ධ නො වී. ඔවුනට එහි ධම්මායතනය නො ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය. ශුද්ධාවාසයෙහි පිරිනිවේන්නා වූ ඔවුනට එහි මනායතනය ද නිරුද්ධ නො වී, ධම්මායතනය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක ධම්මායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ නම් ඔහුට එහි මනායතනය ද නිරුද්ධ නො වී ද යත් ; පිරිනිවේන්නා වූ ඔවුනට එහි ධම්මායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ ය. ඔවුනට එහි මනායතනය නො ද නිරුද්ධ නො වී. ශුද්ධාවාස-යෙහි පිරිනිවේන්නා වූ ඔවුනට එහි ධම්මායතනය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය, මනායතනය ද නිරුද්ධ නො වී. (ප්‍රත්‍යානික පුද්ගලාචකාශ යි)

අතිතානාගතවාර යි.

නිරොධවාර නිමි.

උපපාදනිරොධවාරො.

396. යසසි චක්ඛායතනං උප්පජ්ඣති තසසි සොතායතනං නිරුජ්ඣතිති: නො.

යසසි වා පන සොතායතනං නිරුජ්ඣති තසසි චක්ඛායතනං උප්පජ්ඣතිති: නො.

397. යසසි චක්ඛායතනං උප්පජ්ඣති තසසි සානායතනං -පෙ- රූපායනං -පෙ- මනායතනං -පෙ- ධම්මායතනං නිරුජ්ඣතිති: නො.

යසසි වා පන ධම්මායතනං නිරුජ්ඣති තසසි චක්ඛායතනං උප්පජ්ඣතිති: නො. -පෙ-

398. යසසි මනායතනං උප්පජ්ඣති තසසි ධම්මායතනං නිරුජ්ඣතිති: නො.

යසසි වා පන ධම්මායතනං නිරුජ්ඣති තසසි මනායතනං උප්පජ්ඣතිති: නො. (අනුලොමපුරුල)

399. යඤ්ච චක්ඛායතනං උප්පජ්ඣති -පෙ- (යඤ්ඤං නොති න කාතඛං යඤ්ඤං ඉතරෙසං යඤ්ඤානං සද්දිසං කාතඛං. යඤ්ඤං තිසුපි වාරෙසු සද්දිසං) (අනුලොම ඔකාස)

400. යසසි යඤ්ච මනායතනං උප්පජ්ඣති තසසි තඤ්ච සොතායතනං නිරුජ්ඣතිති: නො.

යසසි වා පන යඤ්ච සොතායතනං නිරුජ්ඣති තසසි තඤ්ච චක්ඛායතනං උප්පජ්ඣතිති: නො. -පෙ-

401. යසසි යඤ්ච මනායතනං උප්පජ්ඣති තසසි තඤ්ච ධම්මායතනං නිරුජ්ඣතිති: නො.

යසසි වා පන යඤ්ච ධම්මායතනං නිරුජ්ඣති තසසි තඤ්ච මනායතනං උප්පජ්ඣතිති: නො. (අනුලොම පුරුලොකාස)

402. යසසි චක්ඛායතනං නුප්පජ්ඣති තසසි සොතායතනං න නිරුජ්ඣතිති: සයොතකානං චචනානං තෙසං චක්ඛායතනං නුප්පජ්ඣති නො ච තෙසං සොතායතනං න නිරුජ්ඣති. අවකුක්ඛානං උප්පජ්ඣනානං අයොතකානං චචනානං තෙසං චක්ඛායතනං නුප්පජ්ඣති සොතායතනං න නිරුජ්ඣති.

උත්පාද නිරෝධ්‍යාරය.

396. යමකුට චක්ඛායතනය උපදී නම් ඔහුට සොතායතනය නිරුද්ධ වේ ද යත්: නැති.

තවද යමකුට සොතායතනය නිරුද්ධ වේ නම් ඔහුට චක්ඛායතනය උපදී ද යත්: නැති.

397. යමකුට චක්ඛායතනය උපදී නම් ඔහුට සාතායතනය ... රූපායතනය ... මනායතනය ... ධම්මායතනය නිරුද්ධ වේ ද යත්: නැති.

තවද යමකුට ධම්මායතනය නිරුද්ධ වේ නම් ඔහුට චක්ඛායතනය උපදී ද යත්: නැති.

398. යමකුට මනායතනය උපදී නම් ඔහුට ධම්මායතනය නිරුද්ධ වේ ද යත්: නැති.

තවද යමකුට ධම්මායතනය නිරුද්ධ වේ නම් ඔහුට මනායතනය උපදී ද යත්: නැති. (අනුලොම පුද්ගල යි)

399. යම් තැනෙක චක්ඛායතනය උපදී නම් ... (යක්කයෙහි 'නො' යනු නො යෙදිය යුතු යි, යක්කය අවශේෂ යක්කයන් හා සමාන කොට යෙදිය යුතු යි, වාරත්‍රයෙහි ම යක්කය සමාන යි. (අනුලොමාවකාශ යි)

400. යමකුට යම් තැනෙක චක්ඛායතනය උපදී නම් ඔහුට එහි සොතායතනය නිරුද්ධ වේ ද යත්: නැති.

තවද යමකුට යම් තැනෙක සොතායතනය නිරුද්ධ වේ නම් ඔහුට එහි චක්ඛායතනය උපදී ද යත්: නැති.

401. යමකුට යම් තැනෙක මනායතනය උපදී නම් ඔහුට එහි ධම්මායතනය නිරුද්ධ වේ ද යත්: නැති.

තවද යමකුට යම් තැනෙක ධම්මායතනය නිරුද්ධ වේ නම් ඔහුට එහි මනායතනය උපදී ද යත්: නැති. (අනුලොම පුද්ගලාවකාශ යි)

402. යමකුට චක්ඛායතනය නූපදී නම් ඔහුට සොතායතනය නිරුද්ධ නො වේ ද යත්: කන් ඇති ව ව්‍යුහ වන්නා වූ ඔවුනට චක්ඛායතනය නූපදී, ඔවුනට සොතායතනය නො ද නිරුද්ධ නො වෙයි. ඇස් නැති ව උපදිනවුනට ද කන් නැති ව ව්‍යුහ වන්නවුනට ද යි ඔවුනට චක්ඛායතනය ද නූපදී, සොතායතනය ද නිරුද්ධ නො වේ.

යසසි වා පන සොතායතනං න නිරුජ්ඣති තසසි චක්ඛා-
යතනං නූපජ්ඣති: සවකඛුකානං උපපජ්ජානානං තෙසං සොතා-
යතනං න නිරුජ්ඣති, නො ච තෙසං චක්ඛායතනං නූපජ්ඣති.
අසොතකානං චචන්තානං අවකඛුකානං උපපජ්ජානානං තෙසං
සොතායතනස්මි න නිරුජ්ඣති, චක්ඛායතනස්මි නූපජ්ඣති.

403. යසස වක්ඛායතනං නුපප්පේති තසස සානායතනං න
නිරුජ්ඣතිති : සසානකානං වචනානං තෙසං වක්ඛායතනං
නුපප්පේති නො ව තෙසං සානායතනං න නිරුජ්ඣති. අවකච්ඡි-
කානං උපපජ්ජනානං අසානකාන වචනානං තෙසං වක්ඛායතනස්මි
නුපප්පේති, සානායතනස්මි න නිරුජ්ඣති.

යසස වා පන සානායතනං න නිරුජ්ඣති තසස චකඛායතනං. නුපපජ්ඣති: සචකුක්ඛානං උපපජ්ජනානං තෙසං සානායතනං න නිරුජ්ඣති, නො ච තෙසං චකඛායතනං නුපපජ්ඣති. අසානකානං චචනානං අචකුක්ඛානං උපපජ්ජනානං තෙසං සානායතනස්ථි න නිරුජ්ඣති, චකඛායතනස්ථි නුපපජ්ඣති.

404. යසසි චක්ඛායනනං භූප්පජ්ඣි තසසි රූපායනනං න නිරු-
ප්පකාතිති: සරූපකානං චචනතානං තෙසං චක්ඛායනනං භූප්පජ්ඣි,
නො ච තෙසං රූපායනනං න නිරුප්පකාති. අචක්ඛිකානං උප-
පජ්ජනතානං අරූපකානං චචනතානං තෙසං චක්ඛායනනං භූප්ප-
ජ්ඣි, රූපායනනං න නිරුප්පකාති.

යසස වා පන රූපායනනං න නිරුපකිති තසස චක්ඛායනනං. නුපප්පකිති: සචක්ඛිකානං උපපප්පකිති. තෙසං රූපායනනං න නිරුපකිති. නො ච තෙසං චක්ඛායනනං නුපප්පකිති. අරූපකානං චචනානං අචක්ඛිකානං උපපප්පකිති. තෙසං රූපායනනං න නිරුපකිති, චක්ඛායනනං නුපප්පකිති.

405. යසසි චක්කායතනං නුප්පජ්ඣති තසසි මනායතනං න
නිරුජ්ඣතිති: සවිහ්ඤ්ඤානං චචනානානං තෙසං චක්කායතනං නුප්ප-
ජ්ඣති, නො ච තෙසං මනායතනං න නිරුජ්ඣති. අචක්ඛකානං
උපපජ්ජනානං අවිහ්ඤ්ඤානං චචනානානං තෙසං චක්කායතනං
නුප්පජ්ඣති, මනායතනං න නිරුජ්ඣති.

තවද යමකුට සොනයතනය නිරුද්ධ නො වේ නම් ඔහුට වක්ඛායතනය නූපදී ද යත්: ඇස් ඇති ව උපදනා වූ ඔවුනට සොනයතනය නිරුද්ධ නො වෙයි, ඔවුනට වක්ඛායතනය නො ද නූපදී. කන් නැති ව ව්‍යුහ වන්තවුනට ද ඇස් නැති ව උපදන වුනට ද යි ඔවුනට සොනයතනය ද නිරුද්ධ නො වෙයි, වක්ඛායතනය ද නූපදී.

403. යමකුට වක්ඛායතනය නූපදී නම් ඔහුට සානායතනය නිරුද්ධ නො වේ ද යත්: නැහැ ඇති ව ව්‍යුහ වන්තා වූ ඔවුනට වක්ඛායතනය නූපදී, ඔවුනට සානායතනය නො ද නිරුද්ධ නො වෙයි. ඇස් නැති ව උපදනවුනට ද නැහැ නැති ව ව්‍යුහ වන්තවුනට ද යි ඔවුනට වක්ඛායතනය ද නූපදී, සානායතනය ද නිරුද්ධ නො වේ.

තවද යමකුට සානායතනය නිරුද්ධ නො වේ නම් ඔහුට වක්ඛායතනය නූපදී ද යත්: ඇස් ඇති ව උපදනා වූ ඔවුනට සානායතනය නිරුද්ධ නො වෙයි, ඔවුනට වක්ඛායතනය නො ද නූපදී. නැහැ නැති ව ව්‍යුහවන්තවුනට ද ඇස් නැති ව උපදන වුනට ද යි ඔවුනට සානායතනය ද නිරුද්ධ නො වෙයි, වක්ඛායතනය ද නූපදී.

404. යමකුට වක්ඛායතනය නූපදී නම් ඔහුට රූපායතනය නිරුද්ධ නො වේ ද යත්: රූ ඇති ව ව්‍යුහ වන්තා වූ ඔවුනට වක්ඛායතනය නූපදී, ඔවුනට රූපායතනය නො ද නිරුද්ධ නො වෙයි. ඇස් නැති ව උපදනවුනට ද රූ නැති ව ව්‍යුහ වන්තවුනට ද යි ඔවුනට වක්ඛායතනය ද නූපදී, රූපායතනය ද නිරුද්ධ නො වේ.

තවද යමකුට රූපායතනය නිරුද්ධ නො වේ නම් ඔහුට වක්ඛායතනය නූපදී ද යත්: ඇස් ඇති ව උපදනා වූ ඔවුනට රූපායතනය නිරුද්ධ නො වෙයි, ඔවුනට වක්ඛායතනය නො ද නූපදී. රූ නැති ව ව්‍යුහ වන්තවුනට ද ඇස් නැති ව උපදනවුනට ද යි ඔවුනට රූපායතනය ද නිරුද්ධ නො වෙයි, වක්ඛායතනය ද නූපදී.

405. යමකුට වක්ඛායතනය නූපදී නම් ඔහුට මනායතනය නිරුද්ධ නො වේ ද යත්: සිත් ඇති වැ ව්‍යුහ වන්තා වූ ඔවුනට වක්ඛායතනය නූපදී, ඔවුනට මනායතනය නො ද නිරුද්ධ නො වෙයි. ඇස් නැති වැ උපදනවුනට ද සිත් නැති වැ ව්‍යුහ වන්තවුනට ද යි ඔවුනට වක්ඛායතනය ද නූපදී, මනායතනය ද නිරුද්ධ නො වේ.

යසස වා පන මනායතනං න නිරුජ්ඣති තසස චක්ඛායතනං
 නූප්පජ්ඣති: සවකඛුකානං උපපජ්ජන්තානං තෙසං මනායතනං න
 නිරුජ්ඣති, නො ච තෙසං චක්ඛායතනං නූප්පජ්ඣති. අවික්ඛකානං
 චවන්තානං අවකඛුකානං උපපජ්ජන්තානං තෙසං මනායතනඤ්ච න
 නිරුජ්ඣති, චක්ඛායතනඤ්ච නූප්පජ්ඣති.

406. යසස චක්ඛායතනං නූප්පජ්ඣති තසස ධම්මායතනං න
 නිරුජ්ඣති: සබ්බෙසං චවන්තානං තෙසං චක්ඛායතනං නූප්පජ්ඣති,
 නො ච තෙසං ධම්මායතනං න නිරුජ්ඣති. අවකඛුකානං උප-
 පජ්ජන්තානං තෙසං චක්ඛායතනඤ්ච නූප්පජ්ඣති, ධම්මායතනඤ්ච න
 නිරුජ්ඣති.

යසස වා පන ධම්මායතනං න නිරුජ්ඣති තසස චක්ඛායතනං
 නූප්පජ්ඣති: සවකඛුකානං උපපජ්ජන්තානං තෙසං ධම්මායතනං
 න නිරුජ්ඣති, නො ච තෙසං චක්ඛායතනං නූප්පජ්ඣති. අවකඛු-
 කානං උපපජ්ජන්තානං තෙසං ධම්මායතනඤ්ච න නිරුජ්ඣති,
 චක්ඛායතනඤ්ච නූප්පජ්ඣති. (චක්ඛායතනමූලකං)

407. යසස ඝානායතනං නූප්පජ්ඣති, තසස රූපායතනං න
 නිරුජ්ඣති: සරූපකානං චවන්තානං තෙසං ඝානායතනං නූප්ප-
 ජ්ඣති, නො ච තෙසං රූපායතනං න නිරුජ්ඣති. අඝානකානං
 උපපජ්ජන්තානං අරූපකානං චවන්තානං තෙසං ඝානායතනඤ්ච
 නූප්පජ්ඣති, රූපායතනඤ්ච න නිරුජ්ඣති.

යසස වා පන රූපායතනං න නිරුජ්ඣති තසස ඝානායතනං
 නූප්පජ්ඣති: සඝානකානං උපපජ්ජන්තානං තෙසං රූපායතනං න
 නිරුජ්ඣති, නො ච තෙසං ඝානායතනං නූප්පජ්ඣති. අරූපකානං
 චවන්තානං අඝානකානං උපපජ්ජන්තානං තෙසං රූපායතනඤ්ච න
 නිරුජ්ඣති, ඝානායතනඤ්ච නූප්පජ්ඣති.

408. යසස ඝානායතනං නූප්පජ්ඣති තසස මනායතනං න
 නිරුජ්ඣති: සවික්ඛකානං චවන්තානං තෙසං ඝානායතනං නූප්ප-
 ජ්ඣති, නො ච තෙසං මනායතනං න නිරුජ්ඣති. අඝානකානං
 උපපජ්ජන්තානං අවික්ඛකානං චවන්තානං තෙසං ඝානායතනඤ්ච
 නූප්පජ්ඣති, මනායතනඤ්ච න නිරුජ්ඣති.

යසස වා පන මනායතනං න නිරුජ්ඣති තසස ඝානායතනං
 උපපජ්ජන්තානං තෙසං මනායතනං න නිරුජ්ඣති, නො ච තෙසං
 ඝානායතනං නූප්පජ්ඣති. අවික්ඛකානං චවන්තානං අඝානකානං
 උපපජ්ජන්තානං තෙසං මනායතනඤ්ච න නිරුජ්ඣති, ඝානායතනඤ්ච
 නූප්පජ්ඣති.

තවද යමකුට මනායතනය නිරුද්ධ නො වේ නම් ඔහුට චක්ඛායතනය නූපදී ද යත්: ඇස් ඇති ව උපදනා වූ ඔවුනට මනායතනය නිරුද්ධ නො වෙයි, ඔවුනට චක්ඛායතනය නො ද නූපදී. සිත් නැති ව ව්‍යුහ වන්නවුනට ද ඇස් නැති ව උපදනාවුනට ද සි ඔවුනට මනායතනය ද නිරුද්ධ නො වෙයි, චක්ඛායතනය ද නූපදී.

406. යමකුට චක්ඛායතනය නූපදී නම් ඔහුට ධම්මායතනය නිරුද්ධ නො වේ ද යත්: ව්‍යුහ වන්නා වූ සියලු ඔවුනට චක්ඛායතනය නූපදී, ඔවුනට ධම්මායතනය නො ද නිරුද්ධ නො වෙයි. ඇස් නැති ව උපදනා වූ ඔවුනට චක්ඛායතනය ද නූපදී, ධම්මායතනය ද නිරුද්ධ නො වේ.

තවද යමකුට ධම්මායතනය නිරුද්ධ නො වේ නම් ඔහුට චක්ඛායතනය නූපදී ද යත්: ඇස් ඇති ව උපදනා වූ ඔවුනට ධම්මායතනය නිරුද්ධ නො වෙයි, ඔවුනට චක්ඛායතනය නො ද නූපදී. ඇස් නැති ව උපදනා වූ ඔවුනට ධම්මායතනය ද නිරුද්ධ නො වෙයි, චක්ඛායතනය ද නූපදී. (චක්ඛායතනවූලක සි)

407. යමකුට ඝානායතනය නූපදී නම් ඔහුට රූපායතනය නිරුද්ධ නො වේ ද යත්: රූ ඇති ව ව්‍යුහ වන්නා වූ ඔවුනට ඝානායතනය නූපදී, ඔවුනට රූපායතනය නො ද නිරුද්ධ නො වෙයි. නැහැ නැති ව උපදනාවුනට ද රූ ඇති ව ව්‍යුහ වන්නවුනට ද සි ඔවුනට ඝානායතනය ද නූපදී, රූපායතනය ද නිරුද්ධ නො වේ.

තවද යමකුට රූපායතනය නිරුද්ධ නො වේ නම් ඔහුට ඝානායතනය නූපදී ද යත්: නැහැ ඇති ව උපදනා වූ ඔවුනට රූපායතනය නිරුද්ධ නො වෙයි, ඔවුනට ඝානායතනය නො ද නූපදී. රූ නැති ව ව්‍යුහ වන්නවුනට ද නැහැ නැති ව උපදනාවුනට ද සි ඔවුනට රූපායතනය ද නිරුද්ධ නො වෙයි, ඝානායතනය ද නූපදී.

408. යමකුට ඝානායතනය නූපදී නම් ඔහුට මනායතනය නිරුද්ධ නො වේ ද යත්: සිත් ඇති ව ව්‍යුහ වන්නා වූ ඔවුනට ඝානායතනය නූපදී, ඔවුනට මනායතනය නො ද නිරුද්ධ නො වෙයි. නැහැ නැති ව උපදනාවුනට ද සිත් නැති ව ව්‍යුහ වන්නවුනට ද සි ඔවුනට ඝානායතනය ද නූපදී, මනායතනය ද නිරුද්ධ නො වේ.

තවද යමකුට මනායතනය නිරුද්ධ නො වේ නම් ඔහුට ඝානායතනය නූපදී ද යත්: නැහැ ඇති ව උපදනා වූ ඔවුනට මනායතනය නිරුද්ධ නො වෙයි, ඔවුනට ඝානායතනය නො ද නූපදී. සිත් නැති ව ව්‍යුහ වන්නවුනට ද නැහැ නැති ව උපදනාවුනට ද සි ඔවුනට මනායතනය ද නිරුද්ධ නො වෙයි, ඝානායතනය ද නූපදී.

409. යස්ස සානායතනං නුප්පජ්ඣති තස්ස ධම්මායතනං න නිරුජ්ඣතිති: සබ්බෙසං වචනානාං තෙසං සානායතනං නුප්පජ්ඣති, නො ච තෙසං ධම්මායතනං න නිරුජ්ඣති, අසානකානං උප්පජ්ඣනානාං තෙසං සානායතනඤ්ච නුප්පජ්ඣති, ධම්මායතනඤ්ච න නිරුජ්ඣති.

යස්ස වා පන ධම්මායතනං න නිරුජ්ඣති, තස්ස සානායතනං නුප්පජ්ඣති. සසානකානං උප්පජ්ඣනානාං තෙසං ධම්මායතනං න නිරුජ්ඣති, නො ච තෙසං සානායතනං නුප්පජ්ඣති. සසානකානං උප්පජ්ඣනානාං තෙසං ධම්මායතනඤ්ච න නිරුජ්ඣති, සානායතනඤ්ච නුප්පජ්ඣති. (සානායතනමූලකං)

410. යස්ස රූපායතනං නුප්පජ්ඣති තස්ස මනායතනං න නිරුජ්ඣතිති: සචිත්තකානං වචනානාං තෙසං රූපායතනං නුප්පජ්ඣති, නො ච තෙසං මනායතනං න නිරුජ්ඣති. අරූපකානං උප්පජ්ඣනානාං අචිත්තකානං වචනානාං තෙසං රූපායතනඤ්ච නුප්පජ්ඣති, මනායතනඤ්ච න නිරුජ්ඣති.

යස්ස වා පන මනායතනං න නිරුජ්ඣති තස්ස රූපායතනං නුප්පජ්ඣති: සරූපකානං උප්පජ්ඣනානාං තෙසං මනායතනං න නිරුජ්ඣති, නො ච තෙසං රූපායතනං නුප්පජ්ඣති. අචිත්තකානං වචනානාං අරූපකානං උප්පජ්ඣනානාං තෙසං මනායතනඤ්ච න නිරුජ්ඣති, රූපායතනඤ්ච නුප්පජ්ඣති.

411. යස්ස රූපායතනං නුප්පජ්ඣති තස්ස ධම්මායතනං න නිරුජ්ඣතිති: සබ්බෙසං වචනානාං තෙසං රූපායතනං නුප්පජ්ඣති, නො ච තෙසං ධම්මායතනං න නිරුජ්ඣති, අරූපකානං උප්පජ්ඣනානාං තෙසං රූපායතනඤ්ච නුප්පජ්ඣති, ධම්මායතනඤ්ච න නිරුජ්ඣති.

යස්ස වා පන ධම්මායතනං න නිරුජ්ඣති තස්ස රූපායතනං නුප්පජ්ඣති: සරූපකානං උප්පජ්ඣනානාං තෙසං ධම්මායතනං න නිරුජ්ඣති, නො ච තෙසං රූපායතනං නුප්පජ්ඣති. අරූපකානං උප්පජ්ඣනානාං තෙසං ධම්මායතනඤ්ච න නිරුජ්ඣති, රූපායතනඤ්ච නුප්පජ්ඣති. (රූපායතනමූලකං)

412. යස්ස මනායතනං නුප්පජ්ඣති තස්ස ධම්මායතනං න නිරුජ්ඣතිති: සබ්බෙසං වචනානාං තෙසං මනායතනං නුප්පජ්ඣති, නො ච තෙසං ධම්මායතනං න නිරුජ්ඣති. අචිත්තකානං උප්පජ්ඣනානාං තෙසං මනායතනඤ්ච නුප්පජ්ඣති, ධම්මායතනඤ්ච න නිරුජ්ඣති.

409. යමකුට ඝාතායතනය නූපදී නම් ඔහුට ධම්මායතනය නිරුද්ධ නො වේ ද යත්: ව්‍යුත චන්තා වූ සියලු ඔවුනට ඝාතායතනය නූපදී, ඔවුනට ධම්මායතනය නො ද නිරුද්ධ නො වෙයි. නැහැ නැති වැ උපදනා වූ ඔවුනට ඝාතායතනය ද නූපදී, ධම්මායතනය ද නිරුද්ධ නො වේ.

තවද යමකුට ධම්මායතනය නිරුද්ධ නො වේ නම් ඔහුට ඝාතායතනය නූපදී ද යත්: නැහැ ඇති වැ උපදනා වූ ඔවුනට ධම්මායතනය නිරුද්ධ නො වෙයි, ඔවුනට ඝාතායතනය නො ද නූපදී. නැහැ නැති වැ උපදනා වූ ඔවුනට ධම්මායතනය ද නිරුද්ධ නො වෙයි, ඝාතායතනය ද නූපදී. (ඝාතායතනමූලක යි)

410. යමකුට රූපායතනය නූපදී නම් ඔහුට මනායතනය නිරුද්ධ නො වේ ද යත්: සිත් ඇති වැ ව්‍යුත චන්තා වූ ඔවුනට රූපායතනය නූපදී, ඔවුනට මනායතනය නො ද නිරුද්ධ නො වෙයි. රූ නැති වැ උපදනවුනට ද සිත් නැති වැ ව්‍යුත චන්තවුනට ද යි ඔවුනට රූපායතනය ද නූපදී, මනායතනය ද නිරුද්ධ නො වේ.

තවද යමකුට මනායතනය නිරුද්ධ නො වේ නම් ඔහුට රූපායතනය නූපදී ද යත්: රූ ඇති වැ උපදනා වූ ඔවුනට මනායතනය නිරුද්ධ නො වෙයි, ඔවුනට රූපායතනය නො ද නූපදී. සිත් නැති වැ ව්‍යුත චන්තවුනට ද රූ නැති වැ උපදනවුනට ද යි ඔවුනට මනායතනය ද නිරුද්ධ නො වෙයි, රූපායතනය ද නූපදී.

411. යමකුට රූපායතනය නූපදී නම් ඔහුට ධම්මායතනය නිරුද්ධ නො වේ ද යත්: සියලු ව්‍යුත චන්තා වූ ඔවුනට රූපායතනය නූපදී, ඔවුනට ධම්මායතනය නො ද නිරුද්ධ නො වෙයි. රූ නැති වැ උපදනා වූ ඔවුනට රූපායතනය ද නූපදී, ධම්මායතනය ද නිරුද්ධ නො වේ.

තවද යමකුට ධම්මායතනය නිරුද්ධ නො වේ නම් ඔහුට රූපායතනය නූපදී ද යත්: රූ ඇති වැ උපදනා වූ ඔවුනට ධම්මායතනය නිරුද්ධ නො වෙයි, ඔවුනට රූපායතනය නො ද නූපදී. රූ නැති වැ උපදනා වූ ඔවුනට ධම්මායතනය ද නිරුද්ධ නො වෙයි, රූපායතනය ද නූපදී. (රූපායතනමූලක යි)

412. යමකුට මනායතනය නූපදී නම් ඔහුට ධම්මායතනය නිරුද්ධ නො වේ ද යත්: සියලු ව්‍යුත චන්තා වූ ඔවුනට මනායතනය නූපදී, ඔවුනට ධම්මායතනය නො ද නිරුද්ධ නො වෙයි. සිත් නැති වැ උපදනා වූ ඔවුනට මනායතනය ද නූපදී, ධම්මායතනය ද නිරුද්ධ නො වේ.

යසං වා පන ධම්මායතනං න නිරුජ්ඣති තස්ස මනායතනං
නූප්පජ්ජති: සවිත්තකානං උපපජ්ජන්තානං තෙසං ධම්මායතනං
න නිරුජ්ඣති, නො ච තෙසං මනායතනං නූප්පජ්ජති. අවිත්ත-
කානං උපපජ්ජන්තානං තෙසං ධම්මායතනං න නිරුජ්ඣති,
මනායතනං නූප්පජ්ජති. (පච්චනිකපුග්ගල)

413. යත් චක්ඛායතනං නූප්පජ්ජති -පෙ- (පච්චනිකමකාස)

414. යසං යත් චක්ඛායතනං නූප්පජ්ජති -පෙ- (යසංකමපි
යත්කමපි සද්ධිසං) (පච්චනික පුග්ගලොකාස)

පච්චුප්පන්නවාරො.

415. යසං චක්ඛායතනං උප්පජ්ජත් තස්ස සොනායතනං
නිරුජ්ඣත්තී: ආමන්තා.

යසං වා පන සොනායතනං නිරුජ්ඣත් තස්ස චක්ඛායතනං
උප්පජ්ජත්තී: ආමන්තා. -පෙ-

(අනිත්තප්පච්ඡා උප්පාදෙපි නිරොධෙපි උප්පාදනිරොධෙපි
අනුලොමමපි පච්චනිකමපි සද්ධිසං.) (අනුලොමපුග්ගල)

අනිත්තවාරො.

416. යසං චක්ඛායතනං උප්පජ්ජස්සති තස්ස සොනායතනං
නිරුජ්ඣස්සති: ආමන්තා.

යසං වා පන සොනායතනං නිරුජ්ඣස්සති තස්ස චක්ඛා-
යතනං උප්පජ්ජස්සති: පච්චිමභවිකානං පඤ්චොකාරං උපපජ්ජ-
න්තානං යෙ ච අරූපං උප්පජ්ජත්වා පරිනිබ්බන්තානං තෙසං උප-
පජ්ජන්තානං තෙසං සොනායතනං නිරුජ්ඣස්සති, නො ච තෙසං
චක්ඛායතනං උප්පජ්ජස්සති, ඉතරෙසං තෙසං සොනායතනං නිරු-
ජ්ඣස්සති, චක්ඛායතනං උප්පජ්ජස්සති.

417. යසං චක්ඛායතනං උප්පජ්ජස්සති තස්ස සානායතනං
නිරුජ්ඣස්සති: යෙ ච රූපාවචරං උප්පජ්ජත්වා පරිනිබ්බාසිස්සන්ති
තෙසං චවන්තානං, තෙසං චක්ඛායතනං උප්පජ්ජස්සති, නො ච
තෙසං, සානායතනං නිරුජ්ඣස්සති. ඉතරෙසං තෙසං චක්ඛායතනං
උප්පජ්ජස්සති, සානායතනං නිරුජ්ඣස්සති.

තවද යමකුට ධම්මායතනය නිරුද්ධ නො වේ නම් ඔහුට මනායතනය නූපදී ද යත්: සිත් ඇති වූ උපද්ධතා වූ ඔවුනට ධම්මායතනය නිරුද්ධ නො වෙයි. ඔවුනට මනායතනය නො ද නූපදී. සිත් නැති වූ උපද්ධතා වූ ඔවුනට ධම්මායතනය ද නිරුද්ධ නො වෙයි, මනායතනය ද නූපදී. (ප්‍රත්‍යානික පුද්ගල යි)

413. යම් තැනෙක වක්ඛායතනය නූපදී නම් ... (ප්‍රත්‍යානි. කාවකාශ යි)

414. යමකුට යම් තැනෙක වක්ඛායතනය නූපදී නම් . (යස්සකය ද යක්කය ද සමාන යි) (ප්‍රත්‍යානිකපුද්ගලාවකාශ යි)

ප්‍රත්‍යක්ෂන්තවාර යි.

415. යමකුට වක්ඛායතනය උපන්නේ නම් ඔහුට සොනායතනය නිරුද්ධ වී ද යත්: එසේ යි.

තවද යමකුට සොනායතනය නිරුද්ධ වී නම් ඔහුට වක්ඛායතනය උපන්නේ ද යත්: එසේ යි.

අතීත පුච්ඡාව උත්පාදවාරයෙහි ද නිරෝධවාරයෙහි ද උත්පාද-නිරෝධවාරයෙහි ද අනුලොමය ද ප්‍රත්‍යානිකය ද සමාන යි. (අනු-ලොමපුද්ගල යි)

අතීතවාර යි.

416. යමකුට වක්ඛායතනය උපදින්නේ නම් ඔහුට සොනායතනය නිරුද්ධ වන්නේ ද යත්: එසේ යි.

තවද යමකුට සොනායතනය නිරුද්ධ වන්නේ නම් ඔහුට වක්ඛායතනය උපදින්නේ ද යත්: පශ්චිමභවික ව පඤ්චවොකාරයෙහි උපදනවුනට ද යම් ද කෙනෙක් අරූපයෙහි ඉපිද පිරිනිවෙන්නාහු නම් ඒ උපදනවුනට දැයි ඔවුනට සොනායතනය නිරුද්ධ වන්නේ ය, ඔවුනට වක්ඛායතනය නො ද උපදින්නේ ය. සෙසු ඔවුනට සොනායතනය ද නිරුද්ධ වන්නේ ය, වක්ඛායතනය ද උපදින්නේ ය.

417. යමකුට වක්ඛායතනය උපදින්නේ නම් ඔහුට සානායතනය නිරුද්ධ වන්නේ ද යත්: යම් ද කෙනෙක් රූපාවචරයෙහි ඉපිද පිරිනිවෙන්නාහු නම් ඔවුනට ද ව්‍යුහ වන්නවුනට දැයි ඔවුනට වක්ඛායතනය උපදින්නේ ය, ඔවුනට සානායතනය නො ද නිරුද්ධ වන්නේ ය. සෙසු ඔවුනට වක්ඛායතනය ද උපදින්නේ ය. සානායතනය ද නිරුද්ධ වන්නේ යි.

යසස වා පන ඝානායතනං නිරුජ්ඣක්ඛස්සති තසස චක්ඛායතනං උපපජ්ඣස්සතිති: පච්ඡිමභවිකානං කාමාවචරං උපපජ්ජන්තානං, යෙ ව අරුපං උපපජ්ජන්තා පරිනිබ්බායස්සන්ති තෙසං උපපජ්ජන්තානං තෙසං ඝානායතනං නිරුජ්ඣක්ඛස්සති, නො ව තෙසං චක්ඛායතනං උපපජ්ජස්සති. ඉතරෙසං තෙසං ඝානායතනාඤ්ඤ නිරුජ්ඣක්ඛස්සති, චක්ඛායතනාඤ්ඤ උපපජ්ජස්සති.

418. යසස චක්ඛායතනං උපපජ්ජස්සති තසස රූපායතනං නිරුජ්ඣක්ඛස්සතිති: ආමන්තා.

යසස වා පන රූපායතනං නිරුජ්ඣක්ඛස්සති තසස චක්ඛායතනං උපපජ්ජස්සතිති: පච්ඡිමභවිකානං පඤ්චවොකාරං උපපජ්ජන්තානං යෙ ව අරුපං උපපජ්ජන්තා පරිනිබ්බායස්සන්ති තෙසං උපපජ්ජන්තානං තෙසං රූපායතනං නිරුජ්ඣක්ඛස්සති, නො ව තෙසං චක්ඛායතනං උපපජ්ජස්සති. ඉතරෙසං තෙසං රූපායතනාඤ්ඤ නිරුජ්ඣක්ඛස්සති, චක්ඛායතනාඤ්ඤ උපපජ්ජස්සති.

419. යසස චක්ඛායතනං උපපජ්ජස්සති තසස මනායතනං -පෙ-ධම්මායතනං නිරුජ්ඣක්ඛස්සතිති: ආමන්තා.

යසස වා පන ධම්මායතනං නිරුජ්ඣක්ඛස්සති තසස චක්ඛායතනං උපපජ්ජස්සතිති: පච්ඡිමභවිකානං උපපජ්ජන්තානං යෙ ව අරුපං උපපජ්ජන්තා පරිනිබ්බායස්සන්ති තෙසං ධම්මායතනං නිරුජ්ඣක්ඛස්සති, නො ව තෙසං චක්ඛායතනං උපපජ්ජස්සති. ඉතරෙසං තෙසං ධම්මායතනාඤ්ඤ නිරුජ්ඣක්ඛස්සති, චක්ඛායතනාඤ්ඤ උපපජ්ජස්සති. (චක්ඛායතනමූලකං)

420. යසස ඝානායතනං උපපජ්ජස්සති, තසස රූපායතනං නිරුජ්ඣක්ඛස්සතිති: ආමන්තා.

යසස වා පන රූපායතනං නිරුජ්ඣක්ඛස්සති තසස ඝානායතනං උපපජ්ජස්සතිති: පච්ඡිමභවිකානං පඤ්චවොකාරං උපපජ්ජන්තානං, යෙ ව රූපාවචරං අරුපාවචරං උපපජ්ජන්තා පරිනිබ්බායස්සන්ති තෙසං උපපජ්ජන්තානං තෙසං රූපායතනං නිරුජ්ඣක්ඛස්සති, නො ව තෙසං ඝානායතනං උපපජ්ජස්සති. ඉතරෙසං තෙසං රූපායතනාඤ්ඤ නිරුජ්ඣක්ඛස්සති, ඝානායතනාඤ්ඤ උපපජ්ජස්සති.

421. යසස ඝානායතනං උපපජ්ජස්සති තසස මනායතනං -පෙ-ධම්මායතනං නිරුජ්ඣක්ඛස්සතිති: ආමන්තා.

තවද යමකුට ඝාතායතනය නිරුද්ධ වන්නේ නම් ඔහුට වක්බායතනය උපදින්නේ ද යත් : පශ්චිමහවික ව කාමාවචරයෙහි උපදනවුනට ද යම් ද කෙනෙක් අරූපයෙහි ඉපිද පිරිනිවෙන්නාහු නම් ඒ උපදනවුනට දෑ යි ඔවුනට ඝාතායතනය නිරුද්ධ වන්නේ ය. ඔවුනට වක්බායතනය නො ද උපදින්නේ ය. සෙසු ඔවුනට ඝාතායතනය ද නිරුද්ධ වන්නේ ය, වක්බායතනය ද උපදින්නේ ය.

418. යමකුට වක්බායතනය උපදින්නේ නම් ඔහුට රූපායතනය නිරුද්ධ වන්නේ ද යත් : එසේ යි.

තවද යමකුට රූපායතනය නිරුද්ධ වන්නේ නම් ඔහුට වක්බායතනය උපදින්නේ ද යත් : පශ්චිමහවික ව පඤ්චවොකාරයෙහි උපදනවුනට ද යම් ද කෙනෙක් අරූපයෙහි ඉපිද පිරිනිවෙන්නාහු නම් ඒ උපදනවුනට දෑ යි ඔවුනට රූපායතනය නිරුද්ධ වන්නේ ය, ඔවුනට වක්බායතනය නො ද උපදින්නේ ය. සෙසු ඔවුනට රූපායතනය ද නිරුද්ධ වන්නේ ය, වක්බායතනය ද උපදින්නේ යි.

419. යමකුට වක්බායතනය උපදින්නේ නම් ඔහුට මනායතනය ... ධම්මායතනය නිරුද්ධ වන්නේ ද යත් : එසේ යි.

තවද යමකුට ධම්මායතනය නිරුද්ධ වන්නේ නම් ඔහුට වක්බායතනය උපදින්නේ ද යත් : පශ්චිමහවික ව උපදනවුනට ද යම් ද කෙනෙක් අරූපයෙහි ඉපිද පිරිනිවෙන්නාහු නම් ඔවුනට ද ධම්මායතනය නිරුද්ධ වන්නේ ය, ඔවුනට වක්බායතනය නො ද උපදින්නේ ය. සෙසු ඔවුනට ධම්මායතනය ද නිරුද්ධ වන්නේ ය, වක්බායතනය ද උපදින්නේ ය. (වක්බායතනමූලක යි)

420. යමකුට ඝාතායතනය උපදින්නේ නම් ඔහුට රූපායතනය නිරුද්ධ වන්නේ ද යත් : එසේ යි.

තවද යමකුට රූපායතනය නිරුද්ධ වන්නේ නම් ඔහුට ඝාතායතනය උපදින්නේ ද යත් : පශ්චිමහවික ව පඤ්චවොකාරයෙහි උපදනවුනට ද යම් ද කෙනෙක් රූපාවචරයෙහි හා අරූපාවචරයෙහි ඉපිද පිරිනිවෙන්නාහු නම් ඒ උපදනවුනට දෑ යි ඔවුනට රූපායතනය නිරුද්ධ වන්නේ ය, ඔවුනට ඝාතායතනය නො ද උපදින්නේ ය. සෙසු ඔවුනට රූපායතනය ද නිරුද්ධ වන්නේ ය, ඝාතායතනය ද උපදින්නේ යි.

421. යමකුට ඝාතායතනය උපදින්නේ නම් ඔහුට මනායතනය ... ධම්මායතනය නිරුද්ධ වන්නේ ද යත් : එසේ යි.

යසස වා පන ධම්මායතනං නිරුජ්ඣක්ඛස්සති තස්ස ඝාතායතනං උපපජ්ඣස්සතිති: පච්ඡිමභවිකානං උපපජ්ජන්තානං යෙ ච රුපාවචරං අරුපාවචරං උපපජ්ජන්තා පරිනිබ්බාධිස්සන්ති, තෙසං ධම්මායතනං නිරුජ්ඣක්ඛස්සති, නොච තෙසං ඝාතායතනං උපපජ්ජස්සති. ඉතරෙසං තෙසං ධම්මායතනානු නිරුජ්ඣක්ඛස්සති, ඝාතායතනානු උපපජ්ජස්සති. (ඝාතායතනමූලකං)

422. යසස රුපායතනං උපපජ්ඣස්සති තස්ස මනායතනං -පෙ- ධම්මායතනං නිරුජ්ඣක්ඛස්සතිති:

යසස වා පන ධම්මායතනං නිරුජ්ඣක්ඛස්සති තස්ස රුපායතනං උපපජ්ඣස්සතිති: පච්ඡිමභවිකානං උපපජ්ජන්තානං, යෙ ච අරුපං උපපජ්ජන්තා පරිනිබ්බාධිස්සන්ති, තෙසං ධම්මායතනං නිරුජ්ඣක්ඛස්සති, නො ච තෙසං රුපායතනං උපපජ්ජස්සති. ඉතරෙසං තෙසං ධම්මායතනානු නිරුජ්ඣක්ඛස්සති, රුපායතනානු උපපජ්ජස්සති.

423. යසස මනායතනං උපපජ්ඣස්සති තස්ස ධම්මායතනං නිරුජ්ඣක්ඛස්සතිති: ආමන්තා.

යසස වා පන ධම්මායතනං නිරුජ්ඣක්ඛස්සති තස්ස මනායතනං උපපජ්ඣස්සතිති: පච්ඡිමභවිකානං උපපජ්ජන්තානං තෙසං ධම්මායතනං නිරුජ්ඣක්ඛස්සති. නො ච තෙසං මනායතනං උපපජ්ජස්සති. ඉතරෙසං තෙසං ධම්මායතනානු නිරුජ්ඣක්ඛස්සති, මනායතනං ච උපපජ්ජස්සති. (අනුලොම පුග්ගල)

424. යත් චක්ඛායතනං උපපජ්ඣස්සති -පෙ- (අනුලොමඕකාස)

425. යසස යත් චක්ඛායතනං උපපජ්ඣස්සති තස්ස තත් සොතායතනං නිරුජ්ඣක්ඛස්සතිති: ආමන්තා.

යසස වා පන යත් සොතායතනං නිරුජ්ඣක්ඛස්සති තස්ස තත් චක්ඛායතනං උපපජ්ජස්සතිති: පච්ඡිමභවිකානං පඤ්චොකාරං උපපජ්ජන්තානං තෙසං තත් සොතායතනං නිරුජ්ඣක්ඛස්සති, නො ච තෙසං තත් චක්ඛායතනං උපපජ්ජස්සති. ඉතරෙසං පඤ්චොකාරානං තෙසං තත් සොතායතනානු නිරුජ්ඣක්ඛස්සති, චක්ඛායතනානු උපපජ්ජස්සති.

තවද යමකුට ධම්මායතනය නිරුද්ධ වන්නේ නම් ඔහුට සාත්තායතනය උපදින්නේ ද යත්: පශ්චිමභවික ව උපදනවුනට ද යම් ද කෙනෙක් රූපාවචරයෙහි හා අරූපාවචරයෙහි ඉපිද පිරි-
නිවෙන්නාහු නම් ඔවුනට ද ධම්මායතනය නිරුද්ධ වන්නේ ය, ඔවුනට සාත්තායතනය නො ද උපදින්නේ ය. සෙසු ඔවුනට ධම්මායතනය ද නිරුද්ධ වන්නේ ය, සාත්තායතනය ද උපදින්නේ යි.
(සාත්තායතනමූලක යි)

422. යමකුට රූපායතනය උපදින්නේ නම් ඔහුට මනායතනය ... ධම්මායතනය නිරුද්ධ වන්නේ ද යත්: එසේ යි.

තවද යමකුට ධම්මායතනය නිරුද්ධ වන්නේ නම් ඔහුට රූපායතනය උපදින්නේ ද යත්: පශ්චිමභවික ව උපදනවුනට ද යම් ද කෙනෙක් අරූපයෙහි ඉපිද පිරිනිවෙන්නාහු නම් ඔවුනට ද ධම්මායතනය නිරුද්ධ වන්නේ ය, ඔවුනට රූපායතනය නො ද උපදින්නේ ය. සෙසු ඔවුනට ධම්මායතනය ද නිරුද්ධ වන්නේ ය, රූපායතනය ද උපදින්නේ යි.

423. යමකුට මනායතනය උපදින්නේ නම් ඔහුට ධම්මායතනය නිරුද්ධ වන්නේ ද යත්: එසේ යි.

තවද යමකුට ධම්මායතනය නිරුද්ධ වන්නේ නම් ඔහුට මනායතනය උපදින්නේ ද යත්: පශ්චිමභවික ව උපදනා වූ ඔවුනට ධම්මායතනය නිරුද්ධ වන්නේ ය, ඔවුනට මනායතනය නො ද උපදින්නේ ය. සෙසු ඔවුනට ධම්මායතනය ද නිරුද්ධ වන්නේ ය, මනායතනය ද උපදින්නේ යි. (අනුලොම පුද්ගල යි)

424. යම් තැනෙක වක්ඛායතනය උපදින්නේ නම් ... (අනු-
ලොමාවකාශ යි)

425. යමකුට යම් තැනෙක වක්ඛායතනය උපදින්නේ නම් ඔහුට එහි සොත්තායතනය නිරුද්ධ වන්නේ ද යත්: එසේ යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක සොත්තායතනය නිරුද්ධ වන්නේ නම් ඔහුට එහි වක්ඛායතනය උපදින්නේ ද යත්: පශ්චිමභවික වූ පඤ්චවොකාරයෙහි උපදනා වූ ඔවුනට එහි සොත්තායතනය නිරුද්ධ වන්නේ ය, ඔවුනට එහි වක්ඛායතනය නො ද උප-
දින්නේ ය. පඤ්චවොකාර වූ සෙසු ඔවුනට එහි සොත්තායතනය ද නිරුද්ධ වන්නේ ය, වක්ඛායතනය ද උපදින්නේ ය.

426. යස්ස යත් චක්ඛායතනං උප්පජ්ජිස්සති තස්ස තත් සානායතනං නිරුජ්ඣිස්සතිති: රූපාවචරානං තෙසං තත් චක්ඛායතනං උප්පජ්ජිස්සති, නො ච තෙසං තත් සානායතනං නිරුජ්ඣිස්සති. කාමාවචරානං තෙසං තත් චක්ඛායතනං උප්පජ්ජිස්සති, සානායතනං නිරුජ්ඣිස්සති.

යස්ස වා පන යත් සානායතනං නිරුජ්ඣිස්සති තස්ස තත් චක්ඛායතනං උප්පජ්ජිස්සතිති: පච්ඡිමභවිකානං කාමාවචරං උප්පජ්ජනානං තෙසං තත් සානායතනං නිරුජ්ඣිස්සති, නො ච තෙසං තත් චක්ඛායතනං උප්පජ්ජිස්සති. ඉතරෙසං කාමාවචරානං තෙසං තත් සානායතනං නිරුජ්ඣිස්සති, චක්ඛායතනං උප්පජ්ජිස්සති.

427. යස්ස යත් චක්ඛායතනං උප්පජ්ජිස්සති තස්ස තත් රූපායතනං නිරුජ්ඣිස්සතිති: ආමනා.

යස්ස වා පන යත් රූපායතනං නිරුජ්ඣිස්සති තස්ස තත් චක්ඛායතනං උප්පජ්ජිස්සතිති: පච්ඡිමභවිකානං පඤ්චොකාරං උප්පජ්ජනානං, අසංඝිකානං තෙසං තත් රූපායතනං නිරුජ්ඣිස්සති, නො ච තෙසං තත් චක්ඛායතනං උප්පජ්ජිස්සති. ඉතරෙසං පඤ්චොකාරානං තෙසං තත් රූපායතනං නිරුජ්ඣිස්සති, චක්ඛායතනං උප්පජ්ජිස්සති.

428. යස්ස යත් චක්ඛායතනං උප්පජ්ජිස්සති තස්ස තත් මනායතනං නිරුජ්ඣිස්සතිති: ආමනා.

යස්ස වා පන යත් මනායතනං නිරුජ්ඣිස්සති තස්ස තත් චක්ඛායතනං උප්පජ්ජිස්සතිති: පච්ඡිමභවිකානං පඤ්චොකාරං උප්පජ්ජනානං අරූපානං තෙසං තත් මනායතනං නිරුජ්ඣිස්සති, නො ච තෙසං තත් චක්ඛායතනං උප්පජ්ජිස්සති. ඉතරෙසං පඤ්චොකාරානං තෙසං තත් මනායතනං නිරුජ්ඣිස්සති, චක්ඛායතනං උප්පජ්ජිස්සති.

429. යස්ස යත් චක්ඛායතනං උප්පජ්ජිස්සති තස්ස තත් ධම්මායතනං නිරුජ්ඣිස්සතිති: ආමනා.

යස්ස වා පන යත් ධම්මායතනං නිරුජ්ඣිස්සති තස්ස තත් චක්ඛායතනං උප්පජ්ජිස්සතිති: පච්ඡිමභවිකානං පඤ්චොකාරං උප්පජ්ජනානං, අසංඝිකානං අරූපානං තෙසං තත් ධම්මායතනං නිරුජ්ඣිස්සති, නො ච තෙසං තත් චක්ඛායතනං උප්පජ්ජිස්සති. ඉතරෙසං පඤ්චොකාරානං තෙසං තත් ධම්මායතනං නිරුජ්ඣිස්සති, චක්ඛායතනං උප්පජ්ජිස්සති. (චක්ඛායතනමුලකං)

426. යමකුට යම් තැනෙක වක්ඛායතනය උපදින්නේ නම් ඔහුට එහි ඝාතායතනය නිරුද්ධ වන්නේ ද යත්: රූපාවචර වූ ඔවුනට එහි වක්ඛායතනය උපදින්නේ ය, ඔවුනට එහි ඝාතායතනය නො ද නිරුද්ධ වන්නේ ය. කාමාවචර වූ ඔවුනට එහි වක්ඛායතනය ද උපදින්නේ ය, ඝාතායතනය ද නිරුද්ධ වන්නේ යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක ඝාතායතනය නිරුද්ධ වන්නේ නම් ඔහුට එහි වක්ඛායතනය උපදින්නේ ද යත්: පශ්චිමභවික වූ කාමාවචරයෙහි උපදනා වූ ඔවුනට එහි ඝාතායතනය නිරුද්ධ වන්නේ ය, ඔවුනට එහි වක්ඛායතනය නො ද උපදින්නේ ය. කාමාවචර වූ සෙසු ඔවුනට එහි ඝාතායතනය ද නිරුද්ධ වන්නේ ය, වක්ඛායතනය ද උපදින්නේ යි.

427. යමකුට යම් තැනෙක වක්ඛායතනය උපදින්නේ නම් ඔහුට එහි රූපායතනය නිරුද්ධ වන්නේ ද යත්: එසේ යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක රූපායතනය නිරුද්ධ වන්නේ නම් ඔහුට එහි වක්ඛායතනය උපදින්නේ ද යත්: පශ්චිමභවික ව පඤ්චවොකාරයෙහි උපදනවුනට ද අසංඤ්ජනයනට ද යි ඔවුනට එහි රූපායතනය නිරුද්ධ වන්නේ ය, ඔවුනට එහි වක්ඛායතනය නො ද උපදින්නේ ය. පඤ්චවොකාර වූ සෙසු ඔවුනට එහි රූපායතනය ද නිරුද්ධ වන්නේය, වක්ඛායතනය ද උපදින්නේ යි.

428. යමකුට යම් තැනෙක වක්ඛායතනය උපදින්නේ නම් ඔහුට එහි මනායතනය නිරුද්ධ වන්නේ ද යත්: එසේ යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක මනායතනය නිරුද්ධ වන්නේ නම් ඔහුට එහි වක්ඛායතනය උපදින්නේ ද යත්: පශ්චිමභවික ව පඤ්චවොකාරයෙහි උපදනවුනට ද අරූපයනට ද යි ඔවුනට එහි මනායතනය නිරුද්ධ වන්නේ ය. ඔවුනට එහි වක්ඛායතනය නො ද උපදින්නේ ය. පඤ්චවොකාර වූ සෙසු ඔවුනට එහි මනායතනය ද නිරුද්ධ වන්නේ ය, වක්ඛායතනය ද උපදින්නේ යි.

429. යමකුට යම් තැනෙක වක්ඛායතනය උපදින්නේ නම් ඔහුට එහි ධම්මායතනය නිරුද්ධ වන්නේ ද යත්: එසේ යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක ධම්මායතනය නිරුද්ධ වන්නේ නම් ඔහුට එහි වක්ඛායතනය උපදින්නේ ද යත්: පශ්චිමභවික ව පඤ්චවොකාරයෙහි උපදනවුනට ද අසංඤ්ජනයනට ද අරූපයනට ද යි ඔවුනට එහි ධම්මායතනය නිරුද්ධ වන්නේ ය, ඔවුනට එහි වක්ඛායතනය නො ද උපදින්නේ ය. පඤ්චවොකාර වූ සෙසු ඔවුනට එහි ධම්මායතනය ද නිරුද්ධ වන්නේ ය, වක්ඛායතනය ද උපදින්නේ යි. (වක්ඛායතනමූලක යි)

430. යස්ස යත් සානායතනං උප්පජ්ජිස්සති තස්ස තත් රූපායතනං නිරුජ්ඣිස්සතිති: ආමන්තා.

යස්ස වා පන යත් රූපායතනං නිරුජ්ඣිස්සති තස්ස තත් සානායතනං උප්පජ්ජිස්සතිති: පච්ඡිමභවිකානං කාමාවචරං උප-පජ්ජන්තානං රූපාවචරානං තෙසං තත් රූපායතනං නිරුජ්ඣිස්සති, නො ච තෙසං තත් සානායතනං උප්පජ්ජිස්සති. ඉතරෙසං කාමාවචරානං තෙසං තත් රූපායතනං නිරුජ්ඣිස්සති, සානායතනං උප්පජ්ජිස්සති.

431. යස්ස යත් සානායතනං උප්පජ්ජිස්සති තස්ස තත් මනායතනං -පෙ- ධම්මායතනං නිරුජ්ඣිස්සතිති: ආමන්තා.

යස්ස වා පන යත් ධම්මායතනං නිරුජ්ඣිස්සති තස්ස තත් සානායතනං උප්පජ්ජිස්සතිති: පච්ඡිමභවිකානං කාමාවචරං උප-පජ්ජන්තානං රූපාවචරානං අරූපාවචරානං තෙසං තත් ධම්මායතනං නිරුජ්ඣිස්සති, නො ච තෙසං තත් සානායතනං උප්පජ්ජිස්සති. ඉතරෙසං කාමාවචරානං තෙසං තත් ධම්මායතනං නිරුජ්ඣිස්සති, සානායතනං උප්පජ්ජිස්සති. (සානායතනමූලකං)

432. යස්ස යත් රූපායතනං උප්පජ්ජිස්සති තස්ස තත් මනායතනං නිරුජ්ඣිස්සතිති: අසංඝඤ්ඤානානං තෙසං තත් රූපායතනං උප්පජ්ජිස්සති, නො ච තෙසං තත් මනායතනං නිරුජ්ඣිස්සති. පඤ්චොකාරානං තෙසං තත් රූපායතනං උප්පජ්ජිස්සති, මනායතනං නිරුජ්ඣිස්සති.

යස්ස වා පන යත් මනායතනං නිරුජ්ඣිස්සති තස්ස තත් රූපායතනං උප්පජ්ජිස්සතිති: පච්ඡිමභවිකානං පඤ්චොකාරං උප-පජ්ජන්තානං අරූපානං තෙසං තත් මනායතනං නිරුජ්ඣිස්සති, නො ච තෙසං තත් රූපායතනං උප්පජ්ජිස්සති. ඉතරෙසං පඤ්චොකාරානං තෙසං තත් මනායතනං නිරුජ්ඣිස්සති, රූපායතනං උප්පජ්ජිස්සති.

433. යස්ස යත් රූපායතනං උප්පජ්ජිස්සති තස්ස තත් ධම්මායතනං නිරුජ්ඣිස්සතිති: ආමන්තා.

යස්ස වා පන යත් ධම්මායතනං නිරුජ්ඣිස්සති තස්ස තත් රූපායතනං උප්පජ්ජිස්සතිති: පච්ඡිමභවිකානං පඤ්චොකාරං උප-පජ්ජන්තානං අරූපානං තෙසං තත් ධම්මායතනං නිරුජ්ඣිස්සති, නො ච තෙසං තත් රූපායතනං උප්පජ්ජිස්සති. ඉතරෙසං පඤ්චොකාරානං අසංඝඤ්ඤානානං තෙසං තත් ධම්මායතනං නිරුජ්ඣිස්සති, රූපායතනං උප්පජ්ජිස්සති. (රූපායතනමූලකං)

430. යමකුට යම් තැනෙක ඝාතායතනය උපදින්නේ නම් ඔහුට එහි රූපායතනය නිරුද්ධ වන්නේ ද යත්: එසේ යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක රූපායතනය නිරුද්ධ වන්නේ නම් ඔහුට එහි ඝාතායතනය උපදින්නේ ද යත්: පශ්චිමභවික ව කාමාවචරයෙහි උපදනවුනට ද රූපාවචරයනට ද යි ඔවුනට එහි රූපායතනය නිරුද්ධ වන්නේ ය, ඔවුනට එහි ඝාතායතනය නො ද උපදින්නේ ය. කාමාවචර වූ සෙසු ඔවුනට එහි රූපායතනය ද නිරුද්ධ වන්නේ ය, ඝාතායතනය ද උපදින්නේ යි.

431. යමකුට යම් තැනෙක ඝාතායතනය උපදින්නේ නම් ඔහුට එහි මනායතනය ... ධම්මායතනය නිරුද්ධ වන්නේ ද යත්: එසේ යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක ධම්මායතනය නිරුද්ධ වන්නේ නම් ඔහුට එහි ඝාතායතනය උපදින්නේ ද යත්: පශ්චිමභවික ව කාමාවචරයෙහි උපදනවුනට ද රූපාවචරයනට ද අරූපාවචරයනට ද යි ඔවුනට එහි ධම්මායතනය නිරුද්ධ වන්නේ ය, ඔවුනට එහි ඝාතායතනය නුපදින්නේ ය. කාමාවචර වූ සෙසු ඔවුනට එහි ධම්මායතනය ද නිරුද්ධ වන්නේ ය, ඝාතායතනය ද උපදින්නේ යි. (ඝාතායතනමූලක යි)

432. යමකුට යම් තැනෙක රූපායතනය උපදින්නේ නම් ඔහුට එහි මනායතනය නිරුද්ධ වන්නේ ද යත්: අසංඤ්ඤානු වූ ඔවුනට එහි රූපායතනය උපදින්නේ ය, ඔවුනට එහි මනායතනය නො ද නිරුද්ධ වන්නේ ය. පඤ්චවොකාර වූ ඔවුනට එහි රූපායතනය ද උපදින්නේ ය, මනායතනය ද නිරුද්ධ වන්නේ යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක මනායතනය නිරුද්ධ වන්නේ නම් ඔහුට එහි රූපායතනය උපදින්නේ ද යත්: පශ්චිමභවික ව පඤ්චවොකාරයෙහි උපදනවුනට ද අරූපයනට ද යි ඔවුනට එහි මනායතනය නිරුද්ධ වන්නේ ය, ඔවුනට එහි රූපායතනය නො ද උපදින්නේ ය. පඤ්චවොකාර වූ සෙසු ඔවුනට එහි මනායතනය ද නිරුද්ධ වන්නේ ය, රූපායතනය ද උපදින්නේ යි.

433. යමකුට යම් තැනෙක රූපායතනය උපදින්නේ නම් ඔහුට එහි ධම්මායතනය නිරුද්ධ වන්නේ ද යත්: එසේ යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක ධම්මායතනය නිරුද්ධ වන්නේ නම් ඔහුට එහි රූපායතනය උපදින්නේ ද යත්: පශ්චිමභවික ව පඤ්චවොකාරයෙහි උපදනවුනට ද අරූපයනට ද යි ඔවුනට එහි ධම්මායතනය නිරුද්ධ වන්නේ ය, ඔවුනට එහි රූපායතනය නො ද උපදින්නේ ය. සෙසු පඤ්චවොකාරයනට ද අසංඤ්ඤානුයනට ද යි ඔවුනට එහි ධම්මායතනය ද නිරුද්ධ වන්නේ ය, රූපායතනය ද උපදින්නේ යි. (රූපායතනමූලක යි)

434. යසස යත් මනායතනං උපපජ්ජන්ති තස්ස තත් ධම්මායතනං නිරුජ්ඣන්තිති: ආමනාහං.

යසස වා පන යත් ධම්මායතනං නිරුජ්ඣන්ති තස්ස තත් මනායතනං උපපජ්ජන්තිති: පච්ඡිමභවිකානං උපපජ්ජන්තිතානං අසංසාර-
සත්තානං තෙසං තත් ධම්මායතනං නිරුජ්ඣන්තිති, නො ච තෙසං තත් මනායතනං උපපජ්ජන්තිති. ඉතරෙසං චතුර්වේදිකාරානං පඤ්ච-
වේදිකාරානං තෙසං තත් ධම්මායතනඤ්ච නිරුජ්ඣන්තිති, මනා-
යතනඤ්ච උපපජ්ජන්තිති. (අනුලොම පුනහලොකාස)

435. යසස චක්ඛායතනං නුපපජ්ජන්ති තස්ස සොත්තායතනං න නිරුජ්ඣන්තිති: පච්ඡිමභවිකානං පඤ්චවේදිකාරං උපපජ්ජන්තිතානං යෙ ච අරුපං උපපජ්ජන්ති පරිනිබ්බාධිස්සන්ති තෙසං උපපජ්ජන්තිතානං තෙසං චක්ඛායතනං නුපපජ්ජන්තිති, නො ච තෙසං සොත්තායතනං න නිරුජ්ඣන්තිති. පඤ්චවේදිකාරෙ පරිනිබ්බන්තිතානං අරුපෙ පච්ඡිම-
භවිකානං යෙ ච අරුපං උපපජ්ජන්ති පරිනිබ්බාධිස්සන්ති තෙසං චන්දනානං තෙසං චක්ඛායතනඤ්ච නුපපජ්ජන්තිති, සොත්තායතනඤ්ච න නිරුජ්ඣන්තිති.

යසස වා පන සොත්තායතනං න නිරුජ්ඣන්ති තස්ස චක්ඛා-
යතනං නුපපජ්ජන්තිති: ආමනාහං.

436. යසස චක්ඛායතනං නුපපජ්ජන්ති තස්ස ඝානායතනං න නිරුජ්ඣන්තිති: පච්ඡිමභවිකානං කාමාවචරං උපපජ්ජන්තිතානං යෙ ච අරුපං උපපජ්ජන්ති පරිනිබ්බාධිස්සන්ති තෙසං උපපජ්ජන්තිතානං තෙසං චක්ඛායතනං නුපපජ්ජන්තිති, නො ච තෙසං ඝානායතනං න නිරුජ්ඣන්තිති. කාමාවචරෙ පරිනිබ්බන්තිතානං රූපාවචරෙ අරුපාවචරෙ පච්ඡිමභවිකානං යෙ ච අරුපං උපපජ්ජන්ති පරිනිබ්බාධිස්සන්ති තෙසං චන්දනානං තෙසං චක්ඛායතනඤ්ච නුපපජ්ජන්තිති, ඝානායතනඤ්ච න නිරුජ්ඣන්තිති.

යසස වා පන ඝානායතනං න නිරුජ්ඣන්ති තස්ස චක්ඛා-
යතනං නුපපජ්ජන්තිති: යෙ රූපාවචරං උපපජ්ජන්ති පරිනිබ්බා-
ධිස්සන්ති තෙසං චන්දනානං තෙසං ඝානායතනං න නිරුජ්ඣන්තිති, නො ච තෙසං චක්ඛායතනං නුපපජ්ජන්තිති. කාමාවචරෙ පරිනිබ්බ-
න්තිතානං රූපාවචරෙ අරුපාවචරෙ පච්ඡිමභවිකානං යෙ ච අරුපං උපපජ්ජන්ති පරිනිබ්බාධිස්සන්ති තෙසං චන්දනානං තෙසං ඝානා-
යතනඤ්ච න නිරුජ්ඣන්තිති, චක්ඛායතනඤ්ච නුපපජ්ජන්තිති.

434. යමකුට යම් තැනෙක මනායතනය උපදින්නේ නම් ඔහුට එහි ධම්මායතනය නිරුද්ධ වන්නේ ද යත්: එසේ යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක ධම්මායතනය නිරුද්ධ වන්නේ නම් ඔහුට එහි මනායතනය උපදින්නේ ද යත්: පශ්චිමභවික ව උපදනවුනට ද අසංඝසකයනට ද යි ඔවුනට එහි ධම්මායතනය නිරුද්ධ වන්නේ ය, ඔවුනට එහි මනායතනය නො ද උපදින්නේ ය. සෙසු චතුරොක්කාරයෙහි ද පඤ්චොක්කාරයනට ද යි ඔවුනට එහි ධම්මායතනය ද නිරුද්ධ වන්නේ ය, මනායතනය ද උපදින්නේ යි. (අනුලොම පුද්ගලාවකාශ යි)

435. යමකුට වක්ඛායතනය නූපදින්නේ නම් ඔහුට සොනායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ ද යත්: පශ්චිමභවික ව පඤ්චොක්කාරයෙහි උපදනවුනට ද යම් ද කෙනෙක් අරුපයෙහි ඉපිද පිරිනිවෙන්නාහු නම් ඒ උපදනවුනට ද යි ඔවුනට වක්ඛායතනය නූපදින්නේ ය, ඔවුනට සොනායතනය නො ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය. පඤ්චොක්කාරයෙහි පිරිනිවෙන්නවුනට ද අරුපයෙහි පශ්චිමභවිකයනට ද යම් ද කෙනෙක් අරුපයෙහි ඉපිද පිරිනිවෙන්නාහු නම් ඒ ව්‍යුත වන්නවුනට ද යි ඔවුනට වක්ඛායතනය ද නූපදින්නේ ය, සොනායතනය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ යි.

තවද යමකුට සොනායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ නම් ඔහුට වක්ඛායතනය නූපදින්නේ ද යත්: එසේ යි.

436. යමකුට වක්ඛායතනය නූපදින්නේ නම් ඔහුට සානායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ ද යත්: පශ්චිමභවික වූ කාමාවචරයෙහි උපදනවුනට ද යම් ද කෙනෙක් අරුපයෙහි ඉපිද පිරිනිවෙන්නාහු නම් ඒ උපදනවුනට ද යි ඔවුනට වක්ඛායතනය නූපදින්නේ ය. ඔවුනට සානායතනය නො ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය. කාමාවචරයෙහි පිරිනිවෙන්නවුනට ද රූපාවචරයෙහි හා අරුපාවචරයෙහි පශ්චිමභවිකයනට ද යම් ද කෙනෙක් අරුපයෙහි ඉපිද පිරිනිවෙන්නාහු නම් ඒ ව්‍යුත වන්නවුනට ද යි ඔවුනට වක්ඛායතනය ද නූපදින්නේ ය, සානායතනය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ යි.

තවද යමකුට සානායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ නම් ඔහුට වක්ඛායතනය නූපදින්නේ ද යත්: යම් කෙනෙක් රූපාවචරයෙහි ඉපිද පිරිනිවෙන්නාහු නම් ඒ ව්‍යුත වන්නා වූ ඔවුනට සානායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ ය, ඔවුනට වක්ඛායතනය නො ද නූපදින්නේ ය. කාමාවචරයෙහි පිරිනිවෙන්නවුනට ද රූපාවචරයෙහි හා අරුපාවචරයෙහි පශ්චිමභවිකයනට ද යම් ද කෙනෙක් අරුපයෙහි ඉපිද පිරිනිවෙන්නාහු නම් ඒ ව්‍යුත වන්නවුනට ද යි ඔවුනට සානායතනය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය, වක්ඛායතනය ද නූපදින්නේ යි.

437. යස්ස චක්ඛායතනං නූප්පජ්ඣස්සති තස්ස රූපායතනං න නිරුජ්ඣක්ඛස්සතිති : පච්ඡිමභවිකානං පඤ්ඤාචෝකාරං උපපජ්ජන්තානං යෙ ච අරූපං උපපජ්ජන්තා පරිනිබ්බායිස්සන්ති තෙසං උපපජ්ජන්තානං තෙසං චක්ඛායතනං නූප්පජ්ඣස්සති, නො ච තෙසං රූපායතනං න නිරුජ්ඣක්ඛස්සති. පඤ්ඤාචෝකාරෙ පරිනිබ්බන්තානං අරූපෙ පච්ඡිමභවිකානං යෙ ච අරූපං උපපජ්ජන්තා පරිනිබ්බායිස්සන්ති තෙසං චන්දනානං තෙසං චක්ඛායතනාඤ්ඤා නූප්පජ්ඣස්සති, රූපායතනාඤ්ඤා න නිරුජ්ඣක්ඛස්සති.

යස්ස වා පන රූපායතනං න නිරුජ්ඣක්ඛස්සති තස්ස චක්ඛායතනං නූප්පජ්ඣස්සතිති : ආමන්තා.

438. යස්ස චක්ඛායතනං නූප්පජ්ඣස්සති, තස්ස මනායතනං -පෙ- ධම්මායතනං න නිරුජ්ඣක්ඛස්සතිති : පච්ඡිමභවිකානං උපපජ්ජන්තානං යෙ ච අරූපං උපපජ්ජන්තා පරිනිබ්බායිස්සන්ති තෙසං චක්ඛායතනං නූප්පජ්ඣස්සති, නො ච තෙසං ධම්මායතනං න නිරුජ්ඣක්ඛස්සති. පරිනිබ්බන්තානං තෙසං චක්ඛායතනාඤ්ඤා නූප්පජ්ඣස්සති, ධම්මායතනාඤ්ඤා න නිරුජ්ඣක්ඛස්සති.

යස්ස වා පන ධම්මායතනං -පෙ- ආමන්තා. (චක්ඛායතනමූලකං)

439. යස්ස ඝානායතනං නූප්පජ්ඣස්සති තස්ස රූපායතනං න නිරුජ්ඣක්ඛස්සතිති : පච්ඡිමභවිකානං පඤ්ඤාචෝකාරං උපපජ්ජන්තානං යෙ ච රූපාවචරං අරූපාවචරං උපපජ්ජන්තා පරිනිබ්බායිස්සන්ති, තෙසං උපපජ්ජන්තානං තෙසං ඝානායතනං නූප්පජ්ඣස්සති, නො ච තෙසං රූපායතනං න නිරුජ්ඣක්ඛස්සති. පඤ්ඤාචෝකාරෙ පරිනිබ්බන්තානං අරූපෙ පච්ඡිමභවිකානං යෙ ච අරූපං උපපජ්ජන්තා පරිනිබ්බායිස්සන්ති තෙසං චන්දනානං තෙසං ඝානායතනාඤ්ඤා නූප්පජ්ඣස්සති, රූපායතනාඤ්ඤා න නිරුජ්ඣක්ඛස්සති.

යස්ස වා පන රූපායතනං -පෙ- ආමන්තා.

440. යස්ස ඝානායතනං නූප්පජ්ඣස්සති තස්ස මනායතනං -පෙ- ධම්මායතනං න නිරුජ්ඣක්ඛස්සතිති : පච්ඡිමභවිකානං උපපජ්ජන්තානං යෙ ච රූපාවචරං අරූපාවචරං උපපජ්ජන්තා පරිනිබ්බායිස්සන්ති, තෙසං ඝානායතනං නූප්පජ්ඣස්සති, නො ච තෙසං ධම්මායතනං න නිරුජ්ඣක්ඛස්සති. පරිනිබ්බන්තානං තෙසං ඝානායතනාඤ්ඤා නූප්පජ්ඣස්සති, ධම්මායතනාඤ්ඤා න නිරුජ්ඣක්ඛස්සති.

යස්ස වා පන ධම්මායතනං -පෙ- ආමන්තා. (ඝානායතනමූලකං)

437. යමකුට චක්ඛායතනය නූපදින්නේ නම් ඔහුට රූපායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ ද යත්: පශ්චිමභවික ව පඤ්ඤා-වොකාරයෙහි උපදනවුනට ද යම් ද කෙනෙක් අරූපයෙහි ඉපිද පිරිනිවෙන්නාහු නම් ඒ උපදනවුනට දැ යි ඔවුනට චක්ඛායතනය නූපදින්නේ ය. ඔවුනට රූපායතනය නො ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය. පඤ්ඤා-වොකාරයෙහි පිරිනිවෙන්නවුනට ද අරූපයෙහි පශ්චිමභවිකයනට ද යම් ද කෙනෙක් අරූපයෙහි ඉපිද පිරි-නිවෙන්නාහු නම් ඒ ව්‍යුහ වන්නවුනට දැ යි ඔවුනට චක්ඛායතනය ද නූපදින්නේ ය, රූපායතනය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය.

තවද යමකුට රූපායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ නම් ඔහුට චක්ඛායතනය නූපදින්නේ ද යත්: එසේ යි.

438. යමකුට චක්ඛායතනය නූපදින්නේ නම් ඔහුට මනා-යතනය ... ධම්මායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ ද යත්: පශ්චිම-භවික ව උපදනවුනට ද යම් ද කෙනෙක් අරූපයෙහි ඉපිද පිරි-නිවෙන්නාහු නම් ඔවුනට ද චක්ඛායතනය නූපදින්නේ ය, ඔවුනට ධම්මායතනය නො ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය. පිරිනිවෙන්නා වූ ඔවුනට චක්ඛායතනය ද නූපදින්නේ ය, ධම්මායතනය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ යි.

තවද යමකුට ධම්මායතනය ... එසේ යි. (චක්ඛායතනමූලක යි)

439. යමකුට ඝානායතනය නූපදින්නේ නම් ඔහුට රූපා-යතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ ද යත්: පශ්චිමභවික ව පඤ්ඤා-වොකාරයෙහි උපදනවුනට ද යම් ද කෙනෙක් රූපාවචරයෙහි හා අරූපාවචරයෙහි ඉපිද පිරිනිවෙන්නාහු නම් ඒ උපදනවුනට දැ යි ඔවුනට ඝානායතනය නූපදින්නේ ය, ඔවුනට රූපායතනය නො ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය. පඤ්ඤා-වොකාරයෙහි පිරිනිවෙන්නවුනට ද අරූපයෙහි පශ්චිමභවිකයනට ද යම් ද කෙනෙක් අරූපයෙහි ඉපිද පිරිනිවෙන්නාහු නම් ඒ ව්‍යුහ වන්නවුනට දැ යි ඔවුනට ඝානායතනය ද නූපදින්නේ ය, රූපායතනය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ යි.

තවද යමකුට රූපායතනය ... එසේ යි.

440. යමකුට ඝානායතනය නූපදින්නේ නම් ඔහුට මනා-යතනය ... ධම්මායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ ද යත්: පශ්චිම-භවික ව උපදනවුනට ද යම් ද කෙනෙක් රූපාවචරයෙහි හා අරූපාවචරයෙහි ඉපිද පිරිනිවෙන්නාහු නම් ඔවුනට ද ඝානායතනය නූපදින්නේ ය, ඔවුනට ධම්මායතනය නො ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය. පිරිනිවෙන්නා වූ ඔවුනට ඝානායතනය ද නූපදින්නේ ය, ධම්මායතනය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ යි.

තවද යමකුට ධම්මායතනය ... එසේ යි. (ඝානායතනමූලක යි)

441. යස්ස රූපායතනං නූප්පජ්ඣස්සති තස්ස මනායතනං -පෙ-
ධම්මායතනං න නිරුජ්ඣස්සතිති: පච්ඡිමභවිකානං උපපජ්ජන්තානං
යෙ ච අරූපං උපපජ්ජන්තා පරිනිබ්බාදියස්සත්ති තෙසං රූපායතනං
නූප්පජ්ඣස්සති, නො ච තෙසං ධම්මායතනං න නිරුජ්ඣස්සති. පරි-
නිබ්බන්තානං තෙසං රූපායතනාඤ්ච නූප්පජ්ඣස්සති, ධම්මායතනාඤ්ච
න නිරුජ්ඣස්සති.

යස්ස චා පන ධම්මායතනං -පෙ- ආමන්තා.

442. යස්ස මනායතනං නූප්පජ්ඣස්සති තස්ස ධම්මායතනං න
නිරුජ්ඣස්සතිති: පච්ඡිමභවිකානං උපපජ්ජන්තානං තෙසං මනා-
යතනං නූප්පජ්ඣස්සති, නො ච තෙසං ධම්මායතනං න නිරුජ්ඣස්සති.
පරිනිබ්බන්තානං තෙසං මනායතනාඤ්ච නූප්පජ්ඣස්සති, ධම්මායතනාඤ්ච
න නිරුජ්ඣස්සති.

යස්ස චා පන ධම්මායතනං න නිරුජ්ඣස්සති තස්ස මනා-
යතනං නූප්පජ්ඣස්සතිති: ආමන්තා. (පච්චිනික පුග්ගල)

443. යස් චක්ඛායතනං නූප්පජ්ඣස්සති -පෙ- (පච්චිනිකඔකාස)

444. යස්ස යස් චක්ඛායතනං නූප්පජ්ඣස්සති තස්ස තස්
සොත්තායතනං න නිරුජ්ඣස්සතිති: පච්ඡිමභවිකානං පඤ්චවොකාරං
උපපජ්ජන්තානං තෙසං තස් චක්ඛායතනං නූප්පජ්ඣස්සති, නො ච
තෙසං තස් සොත්තායතනං න නිරුජ්ඣස්සති. පඤ්චවොකාරෙ
පරිනිබ්බන්තානං අසඤ්ඤාසත්තානං අරූපානං තෙසං තස් චක්ඛායතනාඤ්ච
නූප්පජ්ඣස්සති, සොත්තායතනාඤ්ච න නිරුජ්ඣස්සති.

යස්ස චා පන යස් සොත්තායතනං -පෙ- ආමන්තා.

445. යස්ස යස් චක්ඛායතනං නූප්පජ්ඣස්සති තස්ස තස්
සාන්තායතනං න නිරුජ්ඣස්සතිති: පච්ඡිමභවිකානං කාමාවචරං උප-
පජ්ජන්තානං තෙසං තස් චක්ඛායතනං නූප්පජ්ඣස්සති, නො ච
තෙසං තස් සාන්තායතනං න නිරුජ්ඣස්සති. කාමාවචරෙ පරිනිබ්බ-
න්තානං රූපාවචරෙ පච්ඡිමභවිකානං අසඤ්ඤාසත්තානං අරූපානං
තෙසං තස් චක්ඛායතනාඤ්ච නූප්පජ්ඣස්සති, සාන්තායතනාඤ්ච න නිරු-
ජ්ඣස්සති.

441. යමකුට රූපායතනය නූපදින්තේ නම් ඔහුට මනායතනය ... ධම්මායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ ද යත්: පශ්චිමභවික ව උපදනාවුනට ද, යම් ද කෙනෙක් අරූපයෙහි ඉපිද පිරිනිවෙන්නාහු නම් ඔවුනට ද රූපායතනය නූපදින්තේ ය, ඔවුනට ධම්මායතනය නො ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය. පිරිනිවෙන්නා වූ ඔවුනට රූපායතනය ද නූපදින්තේ ය, ධම්මායතනය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ යි.

තවද යමකුට ධම්මායතනය ... එසේ යි.

442. යමකුට මනායතනය නූපදින්තේ නම් ඔහුට ධම්මායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ ද යත්: පශ්චිමභවික ව උපදනා වූ ඔවුනට මනායතනය නූපදින්තේ ය. ඔවුනට ධම්මායතනය නො ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය. පිරිනිවෙන්නා වූ ඔවුනට මනායතනය ද නූපදින්තේ ය, ධම්මායතනය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ යි.

තවද යමකුට ධම්මායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ නම් ඔහුට මනායතනය නූපදින්තේ ද යත්: එසේ යි. (ප්‍රත්‍යානික පුද්ගල යි)

443. යම් තැනෙක වක්ඛායතනය නූපදින්තේ නම් ... (ප්‍රත්‍යානිකාවකාශ යි)

444. යමකුට යම් තැනෙක වක්ඛායතනය නූපදින්තේ නම් ඔහුට එහි සොත්තායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ ද යත්: පශ්චිමභවිකව පඤ්චවොකාරයෙහි උපදනා වූ ඔවුනට එහි වක්ඛායතනය නූපදින්තේ ය, ඔවුනට එහි සොත්තායතනය නො ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය. පඤ්චවොකාරයෙහි පිරිනිවෙන්නවුනට ද අසංඤ්‍යකයනට ද අරූපයනට ද යි ඔවුනට එහි වක්ඛායතනය ද නූපදින්තේ ය, සොත්තායතනය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක සොත්තායතනය ... එසේ යි.

445. යමකුට යම් තැනෙක වක්ඛායතනය නූපදින්තේ නම් ඔහුට එහි සාත්තායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ ද යත්: පශ්චිමභවික ව කාමාවචරයෙහි උපදනා වූ ඔවුනට එහි වක්ඛායතනය නූපදින්තේ ය, ඔවුනට එහි සාත්තායතනය නො ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය. කාමාවචරයෙහි පිරිනිවෙන්නවුනට ද රූපාවචරයෙහි පිරිනිවෙන්නවුනට ද රූපාවචරයෙහි පශ්චිමභවිකයනට ද අසංඤ්‍යකයනට ද අරූපයනට ද යි ඔවුනට එහි වක්ඛායතනය ද නූපදින්තේ ය, සාත්තායතනය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ යි.

යස්ස වා පන යත් සානායතනං න නිරුජ්ඣක්ඛස්සති තස්ස තත් චක්ඛායතනං නූප්පජ්ඣස්සතිති: රූපාවචරානං තෙසං තත් සානායතනං න නිරුජ්ඣක්ඛස්සති, නො ච තෙසං තත් චක්ඛායතනං නූප්පජ්ඣස්සති. කාමාවචරෙ පරිනිබ්බන්තානං, රූපාවචරෙ පච්ඡිමභවිකානං අසංඤ්ඤාසන්තානං අරූපානං තෙසං තත් සානායතනඤ්ච න නිරුජ්ඣක්ඛස්සති, චක්ඛායතනඤ්ච නූප්පජ්ඣස්සති.

446. යස්ස යත් චක්ඛායතනං නූප්පජ්ඣස්සති තස්ස තත් රූපායතනං න නිරුජ්ඣක්ඛස්සතිති: පච්ඡිමභවිකානං පඤ්චවොකාරං උප්පජ්ජන්තානං අසංඤ්ඤාසන්තානං තෙසං තත් චක්ඛායතනං නූප්පජ්ඣස්සති, නො ච තෙසං තත් රූපායතනං න නිරුජ්ඣක්ඛස්සති. පඤ්චවොකාරෙ පරිනිබ්බන්තානං අරූපානං තෙසං තත් චක්ඛායතනඤ්ච නූප්පජ්ඣස්සති, රූපායතනඤ්ච න නිරුජ්ඣක්ඛස්සති.

යස්ස වා පන යත් -පෙ- ආමන්තා.

447. යස්ස යත් චක්ඛායතනං නූප්පජ්ඣස්සති තස්ස තත් මනායතනං න නිරුජ්ඣක්ඛස්සතිති: පච්ඡිමභවිකානං පඤ්චවොකාරං උප්පජ්ජන්තානං අරූපානං තෙසං තත් චක්ඛායතනං නූප්පජ්ඣස්සති, නො ච තෙසං තත් මනායතනං න නිරුජ්ඣක්ඛස්සති. පරිනිබ්බන්තානං අසංඤ්ඤාසන්තානං තෙසං තත් චක්ඛායතනඤ්ච නූප්පජ්ඣස්සති, මනායතනඤ්ච න නිරුජ්ඣක්ඛස්සති.

යස්ස වා පන යත් මනායතනං -පෙ- ආමන්තා.

448. යස්ස යත් චක්ඛායතනං නූප්පජ්ඣස්සති තස්ස තත් ධම්මායතනං න නිරුජ්ඣක්ඛස්සතිති: පච්ඡිමභවිකානං පඤ්චවොකාරං උප්පජ්ජන්තානං අසංඤ්ඤාසන්තානං අරූපානං තෙසං තත් චක්ඛායතනං නූප්පජ්ඣස්සති, නො ච තෙසං තත් ධම්මායතනං න නිරුජ්ඣක්ඛස්සති. පරිනිබ්බන්තානං තෙසං තත් චක්ඛායතනඤ්ච නූප්පජ්ඣස්සති, ධම්මායතනඤ්ච න නිරුජ්ඣක්ඛස්සති.

යස්ස වා පන යත් ධම්මායතනං -පෙ- ආමන්තා. (චක්ඛායතනමූලකං)

තවද යමකුට යම් තැනෙක සානායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ නම් ඔහුට එහි වක්ඛායතනය නූපදින්නේ ද යත්: රූපා- වචර වූ ඔවුනට එහි සානායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ ය, ඔවුනට එහි වක්ඛායතනය නො ද නූපදින්නේ ය. කාමාවචර- යෙහි පිරිනිවේන්නවුනට ද රූපාවචරයෙහි පශ්චිමභවිකයනට ද අසංඥසත්තයනට ද අරූපයනට ද ශ්‍රී ඔවුනට එහි සානායතනය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය, වක්ඛායතනය ද නූපදින්නේ ශ්‍රී.

446. යමකුට යම් තැනෙක වක්ඛායතනය නූපදින්නේ නම් ඔහුට එහි රූපායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ ද යත්: පශ්චිම- භවික ව පඤ්ඤාවොකාරයෙහි උපදනවුනට ද අසංඥසත්තයනට ද ශ්‍රී ඔවුනට එහි වක්ඛායතනය නූපදින්නේ ය, ඔවුනට එහි රූපා- යතනය නො ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය, පඤ්ඤාවොකාරයෙහි පිරිනිවේන්නවුනට ද අරූපයනට ද ශ්‍රී ඔවුනට එහි වක්ඛායතනය නූපදින්නේ ය, රූපායතනය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ශ්‍රී.

තවද යමකුට යම් තැනෙක රූපායතනය ... එසේ ශ්‍රී.

447. යමකුට යම් තැනෙක වක්ඛායතනය නූපදින්නේ නම් ඔහුට එහි මනායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ ද යත්: පශ්චිම- භවික ව පඤ්ඤාවොකාරයෙහි උපදනවුනට ද අරූපයනට ද ශ්‍රී ඔවුනට එහි වක්ඛායතනය නූපදින්නේ ය, ඔවුනට එහි මනායතනය නො ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය. පිරිනිවේන්නවුනට ද අසංඥසත්තයනට ද ශ්‍රී ඔවුනට එහි වක්ඛායතනය ද නූපදින්නේ ය, මනායතනය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ශ්‍රී.

තවද යමකුට යම් තැනෙක මනායතනය ... එසේ ශ්‍රී.

448. යමකුට යම් තැනෙක වක්ඛායතනය නූපදින්නේ නම් ඔහුට එහි ධම්මායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ ද යත්: පශ්චිම- භවික ව පඤ්ඤාවොකාරයෙහි උපදනවුනට ද අසංඥසත්තයනට ද ශ්‍රී ඔවුනට එහි වක්ඛායතනය නූපදින්නේ ය. ඔවුනට එහි ධම්මා- යතනය නො ද නිරුද්ධ නො වන්නේය. පිරිනිවේන්නා වූ ඔවුනට එහි වක්ඛායතනය ද නූපදින්නේ ය, ධම්මායතනය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ශ්‍රී.

තවද යමකුට යම් තැනෙක ධම්මායතනය ... එසේ ශ්‍රී.
(වක්ඛායතනමූලක ශ්‍රී)

449. යස්ස යත් සානායතනං නූපප්ප්‍යස්සති තස්ස තත් රූපායතනං න නිරුජ්ඣස්සතිති: පච්ඡිමභවිකානං කාමාවචරං උප-පජ්ජන්තානං, රූපාවචරානං තෙසං තත් සානායතනං නූපප්ප්‍යස්සති, නො ච තෙසං තත් රූපායතනං න නිරුජ්ඣස්සති. පඤ්ඤාචාකාරෙ පරිනිබ්බන්තානං, අරූපානං තෙසං තත් සානායතනඤ්ච නූපප්ප්‍යස්සති, රූපායතනඤ්ච න නිරුජ්ඣස්සති.

යස්ස චා පන යත් රූපායතනං -පෙ- ආමන්තා.

450. යස්ස යත් සානායතනං නූපප්ප්‍යස්සති තස්ස තත් මනායතනං න නිරුජ්ඣස්සතිති: පච්ඡිමභවිකානං කාමාවචරං උප-පජ්ජන්තානං රූපාවචරානං, අරූපාවචරානං තෙසං තත් සානායතනං නූපප්ප්‍යස්සති, නො ච තෙසං තත් මනායතනං න නිරුජ්ඣස්සති. පරිනිබ්බන්තානං අසංඤ්ඤාසත්තානං තෙසං තත් සානායතනඤ්ච නූපප්ප්‍යස්සති, මනායතනඤ්ච න නිරුජ්ඣස්සති.

යස්ස චා පන යත් මනායතනං -පෙ- ආමන්තා.

451. යස්ස යත් සානායතනං නූපප්ප්‍යස්සති තස්ස තත් ධම්මායතනං න නිරුජ්ඣස්සතිති: පච්ඡිමභවිකානං කාමාවචරං උප-පජ්ජන්තානං රූපාවචරානං, අරූපාවචරානං තෙසං තත් සානායතනං නූපප්ප්‍යස්සති, නො ච තෙසං තත් ධම්මායතනං න නිරුජ්ඣස්සති. පරිනිබ්බන්තානං තෙසං තත් සානායතනඤ්ච නූපප්ප්‍යස්සති, ධම්මා-යතනඤ්ච න නිරුජ්ඣස්සති.

යස්ස චා පන යත් ධම්මායතනං -පෙ- ආමන්තා. (සානා-යතනමූලකං)

452. යස්ස යත් රූපායතනං නූපප්ප්‍යස්සති තස්ස තත් මනායතනං න නිරුජ්ඣස්සතිති: පච්ඡිමභවිකානං පඤ්ඤාචාකාරං උපපජ්ජන්තානං, අරූපානං තෙසං තත් රූපායතනං නූපප්ප්‍යස්සති, නො ච තෙසං තත් මනායතනං න නිරුජ්ඣස්සති. පරිනිබ්බන්තානං තෙසං තත් රූපායතනඤ්ච නූපප්ප්‍යස්සති, මනායතනඤ්ච න නිරු-ජ්ඣස්සති.

යස්ස චා පන යත් මනායතනං න නිරුජ්ඣස්සති තස්ස තත් රූපායතනං නූපප්ප්‍යස්සතිති: අසංඤ්ඤාසත්තානං තෙසං තත් මනායතනං න නිරුජ්ඣස්සති, නො ච තෙසං තත් රූපායතනං නූපප්ප්‍යස්සති. පරිනිබ්බන්තානං තෙසං තත් මනායතනඤ්ච න නිරු-ජ්ඣස්සති, රූපායතනඤ්ච නූපප්ප්‍යස්සති.

449. යමකුට යම් තැනෙක සාන්‍යතනය නූපදින්නේ නම් ඔහුට එහි රූපායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ ද යත්: පශ්චිම-භවික ව කාමාවචරයෙහි උපදනවුනට ද රූපාවචරයනට දැයි ඔවුනට එහි සාන්‍යතනය නූපදින්නේ ය, ඔවුනට එහි රූපායතනය නො ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය. පඤ්චොකාරයෙහි පිරිනිවේන්න-වුනට ද අරූපයනට දැයි ඔවුනට එහි සාන්‍යතනය ද නූප-දින්නේ ය, රූපායතනය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක රූපායතනය ... එසේ යි.

450. යමකුට යම් තැනෙක සාන්‍යතනය නූපදින්නේ නම් ඔහුට එහි මනායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ ද යත්: පශ්චිම-භවික ව කාමාවචරයෙහි උපදනවුනට ද රූපාවචරයනට ද අරූපාව-චරයනට දැයි ඔවුනට එහි සාන්‍යතනය නූපදින්නේ ය, ඔවුනට එහි මනායතනය නො ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය. පිරිනිවේන්න-වුනට ද අසංඤ්ඤායනට දැයි ඔවුනට එහි සාන්‍යතනය ද නූපදින්නේ ය, මනායතනය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක මනායතනය ... එසේ යි.

451. යමකුට යම් තැනෙක සාන්‍යතනය නූපදින්නේ නම් ඔහුට එහි ධම්මායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ ද යත්: පශ්චිම-භවික ව කාමාවචරයෙහි උපදනවුනට ද රූපාවචරයනට ද අරූපාව-චරයනට දැයි ඔවුනට එහි ධම්මායතනය නො ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය. පිරිනිවේන්නා වූ ඔවුනට එහි සාන්‍යතනය ද නූප-දින්නේ ය, ධම්මායතනය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක ... එසේ යි. (සාන්‍යතනමූලක යි)

452. යමකුට යම් තැනෙක රූපායතනය නූපදින්නේ නම් ඔහුට එහි මනායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ ද යත්: පශ්චිම-භවික ව පඤ්චොකාරයෙහි උපදනවුනට ද අරූපයනට දැයි ඔවුනට එහි රූපායතනය නූපදින්නේ ය, ඔවුනට එහි මනායතනය නො ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය. පිරිනිවේන්නා වූ ඔවුනට එහි රූපායතනය ද නූපදින්නේ ය, මනායතනය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක මනායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ නම් ඔහුට එහි රූපායතනය නූපදින්නේ ද යත්: අසංඤ්ඤා වූ ඔවුනට එහි මනායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ ය, ඔවුනට එහි රූපායතනය නො ද නූපදින්නේ ය. පිරිනිවේන්නා වූ ඔවුනට එහි මනායතනය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය, රූපායතනය ද නූපදින්නේ යි.

453. යස්ස යත් රූපායතනං නූපපජ්ඣස්සති තස්ස තත් ධම්මොයතනං න නිරුජ්ඣස්සතිති: පච්ඡිමභවිකානං පඤ්ඤාවොකාරං උපපජ්ජන්තානං අරූපානං තෙසං තත් රූපායතනං නූපපජ්ඣස්සති, නො ච තෙසං තත් ධම්මොයතනං න නිරුජ්ඣස්සති. පරිනිබ්බන්තානං තෙසං තත් රූපායතනං ඤානං නූපපජ්ඣස්සති, ධම්මොයතනං න නිරුජ්ඣස්සති.

යස්ස වා පන යත් ධම්මොයතනං -පෙ- ආමන්තා. (රූපායතනමුදකං)

454. යස්ස යත් මනායතනං නූපපජ්ඣස්සති තස්ස තත් ධම්මොයතනං න නිරුජ්ඣස්සතිති: පච්ඡිමභවිකානං උපපජ්ජන්තානං අසංඝායනානං තෙසං තත් මනායතනං නූපපජ්ඣස්සති, නො ච තෙසං තත් ධම්මොයතනං න නිරුජ්ඣස්සති. පරිනිබ්බන්තානං තෙසං තත් මනායතනං ඤානං නූපපජ්ඣස්සති, ධම්මොයතනං න නිරුජ්ඣස්සති.

යස්ස වා පන යත් ධම්මොයතනං න නිරුජ්ඣස්සති, තස්ස තත් මනායතනං නූපපජ්ඣස්සතිති: ආමන්තා. (පච්චිනිකප්පානලොකාස)

අනාගතවාරො.

455. යස්ස චක්ඛායතනං උපපජ්ජති තස්ස සොතායතනං නිරුජ්ඣස්සතිති: ආමන්තා.

යස්ස වා පන සොතායතනං නිරුජ්ඣස්සති තස්ස චක්ඛායතනං උපපජ්ජතිති: සංකොසං චවන්තානං අවිකල්පිකානං උපපජ්ජන්තානං තෙසං සොතායතනං නිරුජ්ඣස්සති, නො ච තෙසං චක්ඛායතනං උපපජ්ජති. සංවිකල්පිකානං උපපජ්ජන්තානං තෙසං සොතායතනං ඤානං නිරුජ්ඣස්සති, චක්ඛායතනං උපපජ්ජති.

(යථා උපාදවාරෙ පච්චුප්පන්නා අනිතා පුච්ඡා විභන්තා, එවං උපාදතිරොධෙපි පච්චුප්පන්නා අනිතා පුච්ඡා අපුලොමමපි පච්චිකමසි විභජ්ඣං.) (අනුලොමපුග්ගං)

පච්චුප්පන්නානිකවාරො.

456. යස්ස චක්ඛායතනං උපපජ්ජති තස්ස සොතායතනං නිරුජ්ඣස්සතිති: ආමන්තා.

යස්ස වා පන සොතායතනං නිරුජ්ඣස්සති තස්ස චක්ඛායතනං උපපජ්ජතිති: සංකොසං චවන්තානං අවිකල්පිකානං උපපජ්ජන්තානං තෙසං සොතායතනං නිරුජ්ඣස්සති, නො ච තෙසං චක්ඛායතනං උපපජ්ජති. සංවිකල්පිකානං උපපජ්ජන්තානං තෙසං සොතායතනං ඤානං නිරුජ්ඣස්සති, චක්ඛායතනං උපපජ්ජති.

453. යමකුට යම් තැනෙක රූපායතනය නූපදින්නේ නම් ඔහුට එහි ධම්මායතනය නිරුද්ධ වන්නේ ද යත්: පශ්චිමභවික ව පඤ්චවොකාරයෙහි උපදනවුනට ද අරූපයනට දැයි ඔවුනට එහි රූපායතනය නූපදින්නේ ය, ඔවුනට එහි ධම්මායතනය නො ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය. පිරිනිවෙන්නා වූ ඔවුනට එහි රූපායතනය ද නූපදින්නේ ය, ධම්මායතනය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක ධම්මායතනය ... එසේ යි. (රූපායතනමූලක යි)

454. යමකුට යම් තැනෙක මනායතනය නූපදින්නේ නම් ඔහුට එහි ධම්මායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ ද යත්: පශ්චිම-භවික වැ උපදනවුනට ද අසංඤ්ඤාකයනට දැයි ඔවුනට එහි මනායතනය නූපදින්නේ ය, ඔවුනට එහි ධම්මායතනය නො ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය. පිරිනිවෙන්නා වූ ඔවුනට එහි මනායතනය ද නූපදින්නේ ය, ධම්මායතනය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක ධම්මායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ නම් ඔහුට එහි මනායතනය නූපදින්නේ ද යත්: එසේ යි. (ප්‍රත්‍යානික පුද්ගලාවකාශ යි)

අනාගතවාර යි.

455. යමකුට චක්ඛායතනය උපදී නම් ඔහුට සොනායතනය නිරුද්ධ වී ද යත්: එසේ යි.

තවද යමකුට සොනායතනය නිරුද්ධ වී නම් ඔහුට චක්ඛායතනය උපදී ද යත්: ව්‍යුත්ත වන්නා වූ සියල්ලනට ද ඇස් නැති ව උපදනවුනට දැයි ඔවුනට සොනායතනය නිරුද්ධ වී ය, ඔවුනට චක්ඛායතනය නො ද උපදී. ඇස් ඇති ව උපදනා වූ ඔවුනට සොනායතනය ද නිරුද්ධ වී ය, චක්ඛායතනය ද උපදී.

(යම්සේ උත්පාදවාරයෙහි ප්‍රත්‍යුත්පන්නානික පාව්භාව බෙදන ලද්දී ද එසේ ම උත්පාදනිරොධවාරයෙහි ද ප්‍රත්‍යුත්පන්න අනිත්-පාව්භාව පිළිබඳ අනුලොමය ද ප්‍රත්‍යානිකය ද බෙදිය යුතු යි.) (අනුලොම පුද්ගල යි)

ප්‍රත්‍යුත්පන්නානිකවාර යි.

456. යමකුට චක්ඛායතනය උපදී නම් ඔහුට සොනායතනය නිරුද්ධ වන්නේ ද යත්: එසේ යි.

තවද යමකුට සොනායතනය නිරුද්ධ වන්නේ නම් ඔහුට චක්ඛායතනය උපදී ද යත්: ව්‍යුත්ත වන්නා වූ සියල්ලනට ද ඇස් නැති ව උපදනවුනට දැයි ඔවුනට සොනායතනය නිරුද්ධ වන්නේ ය, ඔවුනට චක්ඛායතනය නො ද උපදී. ඇස් ඇති ව උපදනා වූ ඔවුනට සොනායතනය ද නිරුද්ධ වන්නේ ය, චක්ඛායතනය ද උපදී.

457. යස්ස චක්ඛායතනං උපපජ්ඣති තස්ස ඝානායතනං නිරු-
ජ්ඣිස්සතිති : පච්ඡිමභවිකානං රූපාවචරං උපපජ්ජන්තානං තෙසං
චක්ඛායතනං උපපජ්ඣති, නො ච තෙසං ඝානායතනං නිරුජ්ඣිස්සති.
ඉතරෙසං සවකච්ඡිකානං උපපජ්ජන්තානං තෙසං චක්ඛායතනඤ්ච
උපපජ්ඣති, ඝානායතනඤ්ච නිරුජ්ඣිස්සති.

යස්ස වා පන ඝානායතනං නිරුජ්ඣිස්සති තස්ස චක්ඛායතනං
උපපජ්ඣතිති : සබ්බෙසං වචන්තානං අවකච්ඡිකානං උපපජ්ජන්තානං
තෙසං ඝානායතනං නිරුජ්ඣිස්සති, නො ච තෙසං චක්ඛායතනං
උපපජ්ඣති. සවකච්ඡිකානං උපපජ්ජන්තානං තෙසං ඝානායතනඤ්ච
නිරුජ්ඣිස්සති, චක්ඛායතනඤ්ච උපපජ්ඣති.

458. යස්ස චක්ඛායතනං උපපජ්ඣති තස්ස රූපායතනං නිරු-
ජ්ඣිස්සතිති : ආමන්තා.

යස්ස වා පන රූපායතනං නිරුජ්ඣිස්සති තස්ස චක්ඛායතනං
උපපජ්ඣතිති : සබ්බෙසං වචන්තානං අවකච්ඡිකානං උපපජ්ජන්තානං
තෙසං -පෙ- සවකච්ඡිකානං උපපජ්ජන්තානං තෙසං රූපායතනඤ්ච
නිරුජ්ඣිස්සති, චක්ඛායතනඤ්ච උපපජ්ඣති.

459. යස්ස චක්ඛායතනං උපපජ්ඣති තස්ස මනායතනං නිරු-
ජ්ඣිස්සතිති : ආමන්තා.

යස්ස වා පන මනායතනං නිරුජ්ඣිස්සති, තස්ස චක්ඛායතනං
උපපජ්ඣතිති : සබ්බෙසං වචන්තානං අවකච්ඡිකානං උපපජ්ජන්තානං
තෙසං -පෙ- සවකච්ඡිකානං උපපජ්ජන්තානං තෙසං මනායතනඤ්ච
නිරුජ්ඣිස්සති, චක්ඛායතනඤ්ච උපපජ්ඣති.

460. යස්ස චක්ඛායතනං උපපජ්ඣති තස්ස ධම්මායතනං නිරු-
ජ්ඣිස්සතිති : ආමන්තා.

යස්ස වා පන ධම්මායතනං නිරුජ්ඣිස්සති, තස්ස චක්ඛායතනං
උපපජ්ඣතිති : සබ්බෙසං වචන්තානං අවකච්ඡිකානං උපපජ්ජන්තානං
තෙසං -පෙ- සවකච්ඡිකානං උපපජ්ජන්තානං තෙසං ධම්මායතනඤ්ච
නිරුජ්ඣිස්සති, චක්ඛායතනඤ්ච උපපජ්ඣති. (චක්ඛායතනමූලකං)

461. යස්ස ඝානායතනං උපපජ්ඣති තස්ස රූපායතනං -පෙ-
මනායතනං -පෙ- ධම්මායතනං නිරුජ්ඣිස්සතිති : ආමන්තා.

යස්ස වා පන ධම්මායතනං නිරුජ්ඣිස්සති තස්ස ඝානායතනං
උපපජ්ඣතිති : සබ්බෙසං වචන්තානං අසානකානං උපපජ්ජන්තානං
තෙසං ධම්මායතනං නිරුජ්ඣිස්සති, නො ච තෙසං ඝානායතනං
උපපජ්ඣති. සසානකානං උපපජ්ජන්තානං තෙසං ධම්මායතනඤ්ච
නිරුජ්ඣිස්සති, ඝානායතනඤ්ච උපපජ්ඣති.

457. යමකුට චක්ඛායතනය උපදී නම් ඔහුට ඝානායතනය නිරුද්ධ වන්නේ ද යත්: පශ්චිමභවික ව රූපාවචරයෙහි උපදනා වූ ඔවුනට චක්ඛායතනය උපදී, ඔවුනට ඝානායතනය නො ද නිරුද්ධ වන්නේ ය. ඇස් ඇති ව උපදනා වූ සෙසු ඔවුනට චක්ඛායතනය ද උපදී, ඝානායතනය ද නිරුද්ධ වන්නේ යි.

තවද යමකුට ඝානායතනය නිරුද්ධ වන්නේ නම් ඔහුට චක්ඛායතනය උපදී ද යත්: ව්‍යුත වන්නා වූ සියල්ලනට ද ඇස් නැති ව උපදනවුනට දෑ යි ඔවුනට ඝානායතනය නිරුද්ධ වන්නේ ය, ඔවුනට චක්ඛායතනය නො ද උපදී. ඇස් ඇති ව උපදනා වූ ඔවුනට ඝානායතනය ද නිරුද්ධ වන්නේ ය, චක්ඛායතනය ද උපදී.

458. යමකුට චක්ඛායතනය උපදී නම් ඔහුට රූපායතනය නිරුද්ධ වන්නේ ද යත්: එසේ යි.

තවද යමකුට රූපායතනය නිරුද්ධ වන්නේ නම් ඔහුට චක්ඛායතනය උපදී ද යත්: ව්‍යුත වන්නා වූ සියල්ලනට ද ඇස් නැති ව උපදනවුනට දෑ යි ඔවුනට ... ඇස් ඇති ව උපදනා ඔවුනට රූපායතනය ද නිරුද්ධ වන්නේ ය, චක්ඛායතනය ද උපදී.

459. යමකුට චක්ඛායතනය උපදී නම් ඔහුට මනායතනය නිරුද්ධ වන්නේ ද යත්: එසේ යි.

තවද යමකුට මනායතනය නිරුද්ධ වන්නේ නම් ඔහුට චක්ඛායතනය උපදී ද යත්: ව්‍යුත වන්නා වූ සියල්ලනට ද ඇස් නැති ව උපදනවුනට දෑ යි ඔවුනට ... ඇස් ඇති ව උපදනා වූ ඔවුනට මනායතනය ද නිරුද්ධ වන්නේ ය, චක්ඛායතනය ද උපදී.

460. යමකුට චක්ඛායතනය උපදී නම් ඔහුට ධම්මායතනය නිරුද්ධ වන්නේ ද යත්: එසේ යි.

තවද යමකුට ධම්මායතනය නිරුද්ධ වන්නේ නම් ඔහුට චක්ඛායතනය උපදී ද යත්: ව්‍යුත වන්නා වූ සියල්ලනට ද ඇස් නැති ව උපදනවුනට දෑ යි ඔවුනට ... ඇස් ඇති ව උපදනා වූ ඔවුනට ධම්මායතනය ද නිරුද්ධ වන්නේ ය, චක්ඛායතනය ද උපදී. (චක්ඛායතනමූලක යි)

461. යමකුට ඝානායතනය උපදී නම් ඔහුට රූපායතනය ... මනායතනය ... ධම්මායතනය නිරුද්ධ වන්නේ ද යත්: එසේ යි.

තවද යමකුට ධම්මායතනය නිරුද්ධ වන්නේ නම් ඔහුට ඝානායතනය උපදී ද යත්: ව්‍යුත වන්නා වූ සියල්ලනට ද නැහැ නැතිව උපදනවුනට දෑ යි ඔවුනට ධම්මායතනය නිරුද්ධ වන්නේ ය, ඔවුනට ඝානායතනය ද නො උපදී. නැහැ ඇති වූ උපදනා ඔවුනට ධම්මායතනය ද නිරුද්ධ වන්නේ ය, ඝානායතනය ද උපදී.

462. යස්ස රූපායතනං උප්පජ්ඣති තස්ස මනායතනං -පෙ-
ධම්මායතනං නිරුජ්ඣස්සතිති: ආමනානා.

යස්ස වා පන ධම්මායතනං නිරුජ්ඣස්සති තස්ස රූපායතනං
උප්පජ්ඣතිති: සබ්බස්සං වචනානාං අරූපකානං උප්පජ්ඣනානං
තෙසං ධම්මායතනං නිරුජ්ඣස්සති, නො ච තෙසං රූපායතනං
උප්පජ්ඣති. සරූපකානං උප්පජ්ඣනානං තෙසං ධම්මායතනඤ්ච නිරු-
ජ්ඣස්සති, රූපායතනඤ්ච උප්පජ්ඣති.

463. යස්ස මනායතනං උප්පජ්ඣති තස්ස ධම්මායතනං නිරු-
ජ්ඣස්සතිති: ආමනානා.

යස්ස වා පන ධම්මායතනං -පෙ- සබ්බස්සං වචනානාං
අවිත්තකානං උප්පජ්ඣනානං තෙසං ධම්මායතනං නිරුජ්ඣස්සති,
නො ච තෙසං මනායතනං උප්පජ්ඣති. සවිත්තකානං උප්පජ්ඣනානං
තෙසං ධම්මායතනඤ්ච නිරුජ්ඣස්සති, මනායතනඤ්ච උප්පජ්ඣති.
(අනුලොම පුග්ගල)

464. යත් චක්ඛායතනං උප්පජ්ඣති -පෙ- (අනුලොමඕකාස)

465. යස්ස යත් චක්ඛායතනං උප්පජ්ඣති තස්ස තත් සොනා-
යතනං නිරුජ්ඣස්සතිති: ආමනානා.

යස්ස වා පන යත් සොනායතනං නිරුජ්ඣස්සති තස්ස තත්
චක්ඛායතනං උප්පජ්ඣතිති: පඤ්චවොකාරා වචනානාං අවිකල්පකානං
කාමාවචරං උප්පජ්ඣනානං තෙසං තත් සොනායතනං නිරුජ්ඣස්සති,
නො ච තෙසං තත් චක්ඛායතනං උප්පජ්ඣති. සවිකල්පකානං උප-
පජ්ඣනානං තෙසං තත් සොනායතනඤ්ච නිරුජ්ඣස්සති, චක්ඛා-
යතනඤ්ච උප්පජ්ඣති.

466. යස්ස යත් චක්ඛායතනං උප්පජ්ඣති තස්ස තත් ඝානා-
යතනං නිරුජ්ඣස්සතිති: රූපාවචරං උප්පජ්ඣනානං තෙසං තත්
චක්ඛායතනං උප්පජ්ඣති, නො ච තෙසං තත් ඝානායතනං නිරු-
ජ්ඣස්සති. සවිකල්පකානං කාමාවචරං උප්පජ්ඣනානං තෙසං තත්
චක්ඛායතනඤ්ච උප්පජ්ඣති, ඝානායතනඤ්ච නිරුජ්ඣස්සති.

යස්ස වා පන යත් ඝානායතනං නිරුජ්ඣස්සති තස්ස තත්
චක්ඛායතනං උප්පජ්ඣතිති: කාමාවචරා වචනානාං, අවිකල්පකානං
කාමාවචරං උප්පජ්ඣනානං තෙසං තත් ඝානායතනං නිරුජ්ඣස්සති,
නො ච තෙසං තත් චක්ඛායතනං උප්පජ්ඣති. සවිකල්පකානං
කාමාවචරං උප්පජ්ඣනානං තෙසං තත් ඝානායතනඤ්ච නිරුජ්ඣස්-
සති, චක්ඛායතනඤ්ච උප්පජ්ඣති.

462. යමකුට රූපායතනය උපදී නම් ඔහුට මනායතනය ...
ධම්මායතනය නිරුද්ධ වන්නේ ද යත්: එසේ යි.

තවද යමකුට ධම්මායතනය නිරුද්ධ වන්නේ නම් ඔහුට
රූපායතනය උපදී ද යත්: ව්‍යුත වන්නා වූ සියල්ලනට ද රූ
නැති ව උපදනවුනට දැයි ඔවුනට ධම්මායතනය නිරුද්ධ වන්නේ ය,
ඔවුනට රූපායතනය නො ද උපදී. රූ ඇති ව උපදනා වූ
ඔවුනට ධම්මායතනය ද නිරුද්ධ වන්නේ ය, රූපායතනය ද උපදී.

463. යමකුට මනායතනය උපදී නම් ඔහුට ධම්මායතනය
නිරුද්ධ වන්නේ ද යත්: එසේ යි.

තවද යමකුට ධම්මායතනය ... ව්‍යුත වන්නා වූ සියල්ලනට
ද සිත් නැති ව උපදනවුනට දැයි ඔවුනට ධම්මායතනය නිරුද්ධ
වන්නේ ය, ඔවුනට මනායතනය නො ද උපදී. සිත් ඇති ව
උපදනා වූ ඔවුනට ධම්මායතනය ද නිරුද්ධ වන්නේ ය, මනා-
යතනය ද උපදී. (අනුලොම පුද්ගල යි)

464. යම් තැනෙක චක්ඛායතනය උපදී නම් ... (අනු
ලොමාවකාශ යි)

465. යමකුට යම් තැනෙක චක්ඛායතනය උපදී නම් ඔහුට
එහි ඝාතායතනය නිරුද්ධ වන්නේ ද යත්: එසේ යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක සොනායතනය නිරුද්ධ වන්නේ
නම් ඔහුට එහි චක්ඛායතනය උපදී ද යත්: පඤ්චවොකාරයෙන්
ව්‍යුත වන්නවුනට ද ඇස් නැති ව කාමාවචරයෙහි උපදනවුනට
දැයි ඔවුනට එහි සොනායතනය නිරුද්ධ වන්නේ ය, ඔවුනට එහි
චක්ඛායතනය නො ද උපදී. ඇස් ඇති ව උපදනා වූ ඔවුනට එහි
සොනායතනය ද නිරුද්ධ වන්නේ ය, චක්ඛායතනය ද උපදී.

466. යමකුට යම් තැනෙක චක්ඛායතනය උපදී නම් ඔහුට
එහි ඝාතායතනය නිරුද්ධ වන්නේ ද යත්: රූපාවචරයෙහි උපදනා
වූ ඔවුනට එහි චක්ඛායතනය උපදී, ඔවුනට එහි ඝාතායතනය
නො ද නිරුද්ධ වන්නේ ය. ඇස් ඇති ව කාමාවචරයෙහි උපදනා
වූ ඔවුනට එහි චක්ඛායතනය ද උපදී, ඝාතායතනය ද නිරුද්ධ
වන්නේ යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක ඝාතායතනය නිරුද්ධ වන්නේ
නම් ඔහුට එහි චක්ඛායතනය උපදී ද යත්: කාමාවචරයෙන්
ව්‍යුත වන්නවුනට ද ඇස් නැති ව කාමාවචරයෙහි උපදනවුනට
දැයි ඔවුනට එහි ඝාතායතනය නිරුද්ධ වන්නේ ය, ඔවුනට එහි
චක්ඛායතනය නො ද උපදී, ඇස් ඇති ව කාමාවචරයෙහි උපදනා
වූ ඔවුනට එහි ඝාතායතනය ද නිරුද්ධ වන්නේ ය, චක්ඛා-
යතනය ද උපදී.

467. යස්ස යත්ථ චක්ඛායතනං උපපජ්ජති තස්ස තත්ථ රූපා-
යතනං නිරුජ්ඣස්සතිති: ආමනාහං.

යස්ස වා පන යත්ථ රූපායතනං නිරුජ්ඣස්සති තස්ස තත්ථ
චක්ඛායතනං උපපජ්ජතිති: පඤ්චවොකාරා වචනානාං අවකුක්ඛානාං
කාමාවචරං උපපජ්ජන්තානං අසංකූසසත්තානං තෙසං තත්ථ රූපායතනං
නිරුජ්ඣස්සති, නො ච තෙසං චක්ඛායතනං උපපජ්ජති. සවකුක්ඛානාං
උපපජ්ජන්තානං තෙසං තත්ථ රූපායතනඤ්ච නිරුජ්ඣස්සති, චක්ඛා-
යතනඤ්ච උපපජ්ජති.

468. යස්ස යත්ථ චක්ඛායතනං උපපජ්ජති තස්ස තත්ථ මනා-
යතනං නිරුජ්ඣස්සතිති: ආමනාහං.

යස්ස වා පන යත්ථ මනායතනං නිරුජ්ඣස්සති තස්ස තත්ථ
චක්ඛායතනං උපපජ්ජතිති: පඤ්චවොකාරා වචනානාං අවකුක්ඛානාං
කාමාවචරං උපපජ්ජන්තානං අරූපානං තෙසං තත්ථ මනායතනං
නිරුජ්ඣස්සති, නො ච තෙසං තත්ථ චක්ඛායතනං උපපජ්ජති.
සවකුක්ඛානාං උපපජ්ජන්තානං තෙසං තත්ථ මනායතනඤ්ච නිරුජ්ඣ-
ස්සති, චක්ඛායතනඤ්ච උපපජ්ජති.

469. යස්ස යත්ථ චක්ඛායතනං උපපජ්ජති තස්ස තත්ථ ධම්මා-
යතනං නිරුජ්ඣස්සතිති: ආමනාහං.

යස්ස වා පන යත්ථ ධම්මායතනං නිරුජ්ඣස්සති තස්ස තත්ථ
චක්ඛායතනං උපපජ්ජතිති: සබ්බෙසං වචනානාං අවකුක්ඛානාං
උපපජ්ජන්තානං තෙසං තත්ථ ධම්මායතනං නිරුජ්ඣස්සති, නො ච
තෙසං තත්ථ චක්ඛායතනං උපපජ්ජති. සවකුක්ඛානාං උපපජ්ජන්තානං
තෙසං තත්ථ ධම්මායතනඤ්ච නිරුජ්ඣස්සති, චක්ඛායතනඤ්ච උපපජ්ජති.
(චක්ඛායතනමූලකං)

470. යස්ස යත්ථ සානායතනං උපපජ්ජති තස්ස තත්ථ රූපා-
යතනං නිරුජ්ඣස්සතිති: ආමනාහං.

යස්ස වා පන යත්ථ රූපායතනං නිරුජ්ඣස්සති තස්ස තත්ථ
සානායතනං උපපජ්ජතිති: කාමාවචරා වචනානාං අසානකානාං
කාමාවචරං උපපජ්ජන්තානං රූපාවචරානං තෙසං තත්ථ රූපායතනං
නිරුජ්ඣස්සති, නො ච තෙසං තත්ථ සානායතනං උපපජ්ජති. සානා-
යතනං උපපජ්ජන්තානං තෙසං තත්ථ රූපායතනඤ්ච නිරුජ්ඣස්සති,
සානායතනඤ්ච උපපජ්ජති.

467. යමකුට යම් තැනෙක වක්ඛායතනය උපදී නම් ඔහුට එහි රූපායතනය නිරුද්ධ වන්නේ ද යත්: එසේ යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක රූපායතනය නිරුද්ධ වන්නේ නම් ඔහුට එහි වක්ඛායතනය උපදී ද යත්: පඤ්චවෘත්තාරයෙන් ව්‍යුත්පන්න වන්නාවූනට ද ඇස් නැති ව කාමාවචරයෙහි උපදනාවූනට ද අසංඥාසංකප්පයනට ද යි ඔවුනට එහි රූපායතනය නිරුද්ධ වන්නේ ය, ඔවුනට එහි වක්ඛායතනය නො ද උපදී. ඇස් ඇති ව උපදනා වූ ඔවුනට එහි රූපායතනය ද නිරුද්ධ වන්නේ ය, වක්ඛායතනය ද උපදී.

468. යමකුට යම් තැනෙක වක්ඛායතනය උපදී නම් ඔහුට එහි මනායතනය නිරුද්ධ වන්නේ ද යත්: එසේ ය.

තවද යමකුට යම් තැනෙක මනායතනය නිරුද්ධ වන්නේ නම් ඔහුට එහි වක්ඛායතනය උපදී ද යත්: පඤ්චවෘත්තාරයෙන් ව්‍යුත්පන්න වන්නාවූනට ද ඇස් නැති ව කාමාවචරයෙහි උපදනාවූනට ද අරූපයනට ද යි ඔවුනට එහි මනායතනය ද නිරුද්ධ වන්නේ ය, ඔවුනට එහි වක්ඛායතනය නො ද උපදී. ඇස් ඇති ව උපදනා වූ ඔවුනට එහි මනායතනය ද නිරුද්ධ වන්නේ ය, වක්ඛායතනය ද උපදී.

469. යමකුට යම් තැනෙක වක්ඛායතනය උපදී නම් ඔහුට එහි ධම්මායතනය නිරුද්ධ වන්නේ ද යත්: එසේ යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක ධම්මායතනය නිරුද්ධ වන්නේ නම් ඔහුට එහි වක්ඛායතනය උපදී ද යත්: ව්‍යුත්පන්න වන්නා වූ සියල්ලනට ද ඇස් නැති ව උපදිනාවූනට ද යි ඔවුනට එහි ධම්මායතනය නිරුද්ධ වන්නේ ය, ඔවුනට එහි වක්ඛායතනය නො ද උපදී. ඇස් ඇති ව උපදනා ඔවුනට එහි ධම්මායතනය ද නිරුද්ධ වන්නේ ය, වක්ඛායතනය ද උපදී. (වක්ඛායතනමූලක යි)

470. යමකුට යම් තැනෙක ඝානායතනය උපදී නම් ඔහුට එහි රූපායතනය නිරුද්ධ වන්නේ ද යත්: එසේ යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක රූපායතනය නිරුද්ධ වන්නේ නම් ඔහුට එහි ඝානායතනය උපදී ද යත්: කාමාවචරයෙන් ව්‍යුත්පන්න වන්නාවූනට ද නැහැ නැති ව කාමාවචරයෙහි උපදනාවූනට ද රූපාවචරයනට ද යි ඔවුනට එහි රූපායතනය නිරුද්ධ වන්නේ ය, ඔවුනට එහි ඝානායතනය නො ද උපදී. නැහැ ඇති ව උපදනා ඔවුනට එහි රූපායතනය ද නිරුද්ධ වන්නේ ය, ඝානායතනය ද උපදී.

471. යස්ස යත් සානායතනං උප්පජ්ඣති තස්ස තත් මනා-
යතනං නිරුජ්ඣස්සතිති: ආමනානා.

යස්ස වා පන යත් මනායතනං -පෙ- කාමාවචරා වචනානං
අභානකානං කාමාවචරං උප්පජ්ඣනානං රූපාවචරානං අරූපාවචරානං
තෙසං තත් මනායතනං -පෙ- ස්භානකානං උප්පජ්ඣනානං තෙසං
තත් මනායතනං නිරුජ්ඣස්සති, සානායතනං උප්පජ්ඣති.

472. යස්ස යත් සානායතනං උප්පජ්ඣති තස්ස තත් ධම්මා-
යතනං නිරුජ්ඣස්සතිති: ආමනානා.

යස්ස වා පන යත් ධම්මායතනං -පෙ- සබ්බෙසං වචනානං
අභානකානං උප්පජ්ඣනානං තෙසං තත් ධම්මායතනං නිරුජ්ඣ-
ස්සති, සානායතනං උප්පජ්ඣති. (සානායතනමූලකං)

473. යස්ස යත් රූපායතනං උප්පජ්ඣති තස්ස තත් මනා-
යතනං නිරුජ්ඣස්සතිති: අසංකල්පනං උප්පජ්ඣනානං තෙසං
තත් රූපායතනං උප්පජ්ඣති, නො ච තෙසං තත් මනායතනං
නිරුජ්ඣස්සති. පඤ්චොකාරං උප්පජ්ඣනානං තෙසං තත් රූපා-
යතනං උප්පජ්ඣති, මනායතනං නිරුජ්ඣස්සති.

යස්ස වා පන යත් මනායතනං -පෙ- පඤ්චොකාරා
වචනානං අරූපානං තෙසං තත් -පෙ- පඤ්චොකාරං උප-
පජ්ඣනානං තෙසං තත් මනායතනං නිරුජ්ඣස්සති, රූපායතනං
උප්පජ්ඣති.

474. යස්ස යත් රූපායතනං උප්පජ්ඣති තස්ස තත් ධම්මා-
යතනං නිරුජ්ඣස්සතිති: ආමනානා.

යස්ස වා පන යත් ධම්මායතනං -පෙ- සබ්බෙසං වචනානං
අරූපකානං උප්පජ්ඣනානං තෙසං තත් ධම්මායතනං නිරුජ්ඣස්සති,
නො ච තෙසං තත් රූපායතනං උප්පජ්ඣති. සරූපකානං උප-
පජ්ඣනානං තෙසං තත් ධම්මායතනං නිරුජ්ඣස්සති, රූපායතනං
උප්පජ්ඣති.

475. යස්ස යත් මනායතනං උප්පජ්ඣති තස්ස තත් ධම්මා-
යතනං නිරුජ්ඣස්සතිති: ආමනානා.

471. යමකුට යම් තැනෙක ඝාතායතනය උපදී නම් ඔහුට එහි මනායතනය නිරුද්ධ වන්නේ ද යත්: එසේ යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක මනායතනය ... කාමාවචරයෙන් ව්‍යුහ වන්නවුනට ද නැහැ නැති ව කාමාවචරයෙහි උපදනවුනට ද රූපාවචරයනට ද අරූපාවචරයනට දැයි ඔවුනට එහි මනායතනය ... නැහැ ඇති ව උපදනා වූ ඔවුනට එහි මනායතනය ද නිරුද්ධ වන්නේ ය, ඝාතායතනය ද උපදී.

472. යමකුට යම් තැනෙක ඝාතායතනය උපදී නම් ඔහුට එහි ධම්මායතනය නිරුද්ධ වන්නේ ද යත්: එසේ යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක ධම්මායතනය ... ව්‍යුහ වන්නා වූ සියල්ලනට ද නැහැ නැති ව උපදනවුනට දැයි ඔවුනට එහි ධම්මායතනය ... නැහැ ඇති ව උපදනා වූ ඔවුනට එහි ධම්මායතනය ද නිරුද්ධ වන්නේ ය, ඝාතායතනය ද උපදී. (ඝාතායතනමූලක යි)

473. යමකුට යම් තැනෙක රූපායතනය උපදී නම් ඔහුට එහි මනායතනය නිරුද්ධ වන්නේ ද යත්: අසංඥාසංඝාතයෙහි උපදනා වූ ඔවුනට එහි රූපායතනය උපදී, ඔවුනට එහි මනායතනය නො ද නිරුද්ධ වන්නේ ය. පඤ්චොකාරයෙහි උපදනා වූ ඔවුනට එහි රූපායතනය ද උපදී, මනායතනය ද නිරුද්ධ වන්නේ යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක මනායතනය ... පඤ්චොකාරයෙන් ව්‍යුහ වන්නවුනට ද අරූපයනට දැයි ඔවුනට එහි ... පඤ්චොකාරයෙන් ව්‍යුහ වන්නවුනට ද අරූපයනට දැයි ඔවුනට එහි ... පඤ්චොකාරයෙහි උපදනා වූ ඔවුනට එහි මනායතනය ද නිරුද්ධ වන්නේ ය, රූපායතනය ද උපදී.

474. යමකුට යම් තැනෙක රූපායතනය උපදී නම් ඔහුට එහි ධම්මායතනය නිරුද්ධ වන්නේ ද යත්: එසේ යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක ධම්මායතනය ... ව්‍යුහ වන්නා වූ සියල්ලනට ද රූ නැති ව උපදනවුනට දැයි ඔවුනට එහි ධම්මායතනය නිරුද්ධ වන්නේ ය, ඔවුනට එහි රූපායතනය නො ද උපදී. රූ ඇති ව උපදනා වූ ඔවුනට එහි ධම්මායතනය ද නිරුද්ධ වන්නේ ය, රූපායතනය ද උපදී.

475. යමකුට යම් තැනෙක මනායතනය උපදී නම් ඔහුට එහි ධම්මායතනය නිරුද්ධ වන්නේ ද යත්: එසේ යි.

යස්ස වා පන යත් ධම්මායතනං නිරුජ්ඣිස්සති තස්ස තත් මනායතනං උප්පජ්ඣති: සබ්බෙසං වචනානං අවිත්තකානං උප-පජ්ජන්තානං තෙසං තත් ධම්මායතනං නිරුජ්ඣිස්සති, නො ච තෙසං තත් මනායතනං උප්පජ්ඣති. සවිත්තකානං උපපජ්ජන්තානං තෙසං තත් ධම්මායතනං නිරුජ්ඣිස්සති, මනායතනං උප්පජ්ජති. (අනුලොම පුග්ගලොකාස)

476. යස්ස චක්ඛායතනං නුප්පජ්ඣති තස්ස සොනායතනං න නිරුජ්ඣිස්සති: සබ්බෙසං වචනානං අවික්ඛිකානං උපපජ්ජන්තානං තෙසං චක්ඛායතනං නුප්පජ්ඣති, නො ච තෙසං සොනායතනං න නිරුජ්ඣිස්සති. පඤ්ඤාචොකාරෙ පරිනිබ්බන්තානං අරූපෙ පච්ඡිම-භවිකානං යෙ ච අරූපං උපපජ්ජන්තා පරිනිබ්බාසිස්සන්ති තෙසං වචනානං තෙසං චක්ඛායතනං නුප්පජ්ඣති, සොනායතනං න නිරුජ්ඣිස්සති.

යස්ස වා පන සොනායතනං න නිරුජ්ඣිස්සති තස්ස චක්ඛා-යතනං නුප්පජ්ඣති: ආමන්තා.

477. යස්ස චක්ඛායතනං නුප්පජ්ඣති තස්ස සානායතනං න නිරුජ්ඣිස්සති: සබ්බෙසං වචනානං උපපජ්ජන්තානං තෙසං චක්ඛායතනං නුප්පජ්ඣති, නො ච තෙසං සානායතනං න නිරුජ්ඣි-ස්සති. පඤ්ඤාචොකාරෙ පරිනිබ්බන්තානං අරූපෙ පච්ඡිමභවිකානං යෙ ච රූපාවචරං අරූපාවචරං උපපජ්ජන්තා පරිනිබ්බාසිස්සන්ති තෙසං වචනානං තෙසං චක්ඛායතනං නුප්පජ්ඣති, සානායතනං න නිරුජ්ඣිස්සති.

යස්ස වා පන සානායතනං න නිරුජ්ඣිස්සති තස්ස චක්ඛා-යතනං නුප්පජ්ඣති: පච්ඡිමභවිකානං රූපාවචරං උපපජ්ජන්තානං තෙසං සානායතනං න නිරුජ්ඣිස්සති, නො ච තෙසං චක්ඛායතනං නුප්පජ්ඣති. පඤ්ඤාචොකාරෙ පරිනිබ්බන්තානං අරූපෙ පච්ඡිමභවිකානං යෙ ච රූපාවචරං අරූපාවචරං උපපජ්ජන්තා පරිනිබ්බාසිස්සන්ති තෙසං වචනානං තෙසං සානායතනං න නිරුජ්ඣිස්සති, චක්ඛායතනං නුප්පජ්ඣති.

478. යස්ස චක්ඛායතනං නුප්පජ්ඣති තස්ස රූපායතනං න නිරුජ්ඣිස්සති: සබ්බෙසං වචනානං අවික්ඛිකානං උපපජ්ජන්තානං තෙසං චක්ඛායතනං නුප්පජ්ඣති, නො ච තෙසං රූපායතනං න නිරුජ්ඣිස්සති. පඤ්ඤාචොකාරෙ පරිනිබ්බන්තානං අරූපෙ පච්ඡිමභවි-කානං යෙ ච අරූපං උපපජ්ජන්තා පරිනිබ්බාසිස්සන්ති තෙසං වචනා-නං තෙසං චක්ඛායතනං නුප්පජ්ඣති, රූපායතනං න නිරු-ජ්ඣිස්සති.

යස්ස වා පන රූපායතනං -පෙ- ආමන්තා.

තවද යමකුට යම් තැනෙක ධම්මායතනය නිරුද්ධ වන්නේ නම් ඔහුට එහි මනායතනය උපදී ද යත්: ව්‍යුත වන්නා වූ සියල්ලනට ද සිත් නැති ව උපදනවුනට දැයි ඔවුනට එහි ධම්මායතනය නිරුද්ධ වන්නේ ය, ඔවුනට එහි මනායතනය නො ද උපදී. සිත් ඇති ව උපදනා ඔවුනට එහි ධම්මායතනය ද නිරුද්ධ වන්නේ ය, මනායතනය ද උපදී. (අනුලොම පුද්ගලාවකාශ යි)

476. යමකුට චක්ඛායතනය නූපදී නම් ඔහුට සොනායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ ද යත්: ව්‍යුත වන්නා වූ සියල්ලනට ද ඇස් නැති ව උපදනවුනට දැයි ඔවුනට චක්ඛායතනය නූපදී; ඔවුනට සොනායතනය නො ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය. පඤ්චොකාරයෙහි පිරිනිවෙනවුනට ද අරූපයෙහි පශ්චිමභවිකයනට ද යම් ද කෙනෙක් අරූපයෙහි ඉපිද පිරිනිවෙන්නාහු නම් ඒ ව්‍යුත වන්නවුනට දැයි ඔවුනට චක්ඛායතනය ද නූපදී. සොනායතනය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය.

තවද යමකුට සොනායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ නම් ඔහුට චක්ඛායතනය නූපදී ද යත්: එසේ යි.

477. යමකුට චක්ඛායතනය නූපදී නම් ඔහුට සානායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ ද යත්: ව්‍යුත වන්නා වූ සියල්ලනට ද ඇස් නැති ව උපදනවුනට දැයි ඔවුනට චක්ඛායතනය නූපදී, ඔවුනට සානායතනය නො ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය. පඤ්චොකාරයෙහි පිරිනිවෙන්නවුනට ද අරූපයෙහි පශ්චිමභවිකයනට ද යම් ද කෙනෙක් රූපාවචරයෙහි හා අරූපාවචරයෙහි ඉපිද පිරිනිවෙන්නාහු නම් ඒ ව්‍යුත වන්නවුනට දැයි ඔවුනට චක්ඛායතනය ද නූපදී, සානායතනය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ යි.

තවද යමකුට සානායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ නම් ඔහුට චක්ඛායතනය නූපදී ද යත්: පශ්චිමභවික ව රූපාවචරයෙහි උපදනා වූ ඔවුනට සානායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ ය, ඔවුනට චක්ඛායතනය නො ද නූපදී. පඤ්චොකාරයෙහි පිරිනිවෙන්නවුනට ද අරූපයෙහි පශ්චිමභවිකයනට ද යම් ද කෙනෙක් රූපාවචරයෙහි හා අරූපාවචරයෙහි ඉපිද පිරිනිවෙන්නාහු නම් ඒ ව්‍යුත වන්නවුනට දැයි ඔවුනට සානායතනය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය, චක්ඛායතනය ද නූපදී.

478. යමකුට චක්ඛායතනය නූපදී නම් ඔහුට රූපායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ ද යත්: ව්‍යුත වන්නා වූ සියල්ලනට ද ඇස් නැති ව උපදනවුනට දැයි ඔවුනට චක්ඛායතනය නූපදී, ඔවුනට රූපායතනය නො ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය. පඤ්චොකාරයෙහි පිරිනිවෙන්නවුනට ද අරූපයෙහි පශ්චිමභවිකයනට ද යම් ද කෙනෙක් අරූපාවචරයෙහි ඉපිද පිරිනිවෙන්නාහු නම් ඒ ව්‍යුත වන්නවුනට දැයි ඔවුනට චක්ඛායතනය නූපදී, රූපායතනය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ යි.

තවද යමකුට රූපායතනය ... එසේ යි.

479. යස්ස චක්ඛායතනං නූපජ්ඣති තස්ස මනායතනං -පෙ-
ධම්මායතනං න නිරුජ්ඣස්සතිති: සබ්බෙසං වචනානාං අවකඬුකානං
උපපජ්ජන්තානං තෙසං චක්ඛායතනං නූපජ්ඣති, නො ච තෙසං
ධම්මායතනං න නිරුජ්ඣස්සති. පරිනිබ්බන්තානං තෙසං චක්ඛා-
යතනානං නූපජ්ඣති, ධම්මායතනානං න නිරුජ්ඣස්සති.

යස්ස වා පන ධම්මායතනං -පෙ- ආමන්තා. (චක්ඛායතන-
මූලකං)

480. යස්ස ඝානායතනං නූපජ්ඣති තස්ස රූපායතනං න
නිරුජ්ඣස්සතිති: සබ්බෙසං වචනානාං අසානකානං උපපජ්ජන්තානං
තෙසං ඝානායතනං නූපජ්ඣති, නො ච තෙසං රූපායතනං න නිරු-
ජ්ඣස්සති. පඤ්ඤාචෝකාරෙ පරිනිබ්බන්තානං අරූපෙ පච්ඡිමපටිකානං
යෙ ච අරූපං උපපජ්ජන්තානං පරිනිබ්බන්තස්සති තෙසං වචනානං
තෙසං ඝානායතනානං නූපජ්ඣති, රූපායතනානං න නිරුජ්ඣස්සති.

යස්ස වා පන රූපායතනං -පෙ- ආමන්තා.

481. යස්ස ඝානායතනං නූපජ්ඣති තස්ස මනායතනං -පෙ-
ධම්මායතනං න නිරුජ්ඣස්සතිති: සබ්බෙසං වචනානාං අසානකානං
උපපජ්ජන්තානං තෙසං ඝානායතනං නූපජ්ඣති, නො ච තෙසං
ධම්මායතනං න නිරුජ්ඣස්සති. පරිනිබ්බන්තානං තෙසං ඝානා-
යතනානං නූපජ්ඣති, ධම්මායතනානං න නිරුජ්ඣස්සති.

යස්ස වා පන ධම්මායතනං -පෙ- ආමන්තා. (ඝානායතනමූලකං)

482. යස්ස රූපායතනං නූපජ්ඣති තස්ස මනායතනං -පෙ-
ධම්මායතනං න නිරුජ්ඣස්සතිති: සබ්බෙසං වචනානාං අරූපකානං
උපපජ්ජන්තානං තෙසං රූපායතනං නූපජ්ඣති, නො ච තෙසං
ධම්මායතනං න නිරුජ්ඣස්සති. පරිනිබ්බන්තානං තෙසං රූපායතනානං
නූපජ්ඣති, ධම්මායතනානං න නිරුජ්ඣස්සති.

යස්ස වා පන ධම්මායතනං -පෙ- ආමන්තා.

483. යස්ස මනායතනං නූපජ්ඣති තස්ස ධම්මායතනං න
නිරුජ්ඣස්සතිති: සබ්බෙසං වචනානාං අවිත්තකානං උපපජ්ජන්තානං
තෙසං මනායතනං නූපජ්ඣති, නො ච තෙසං ධම්මායතනං න
නිරුජ්ඣස්සති. පරිනිබ්බන්තානං තෙසං රූපායතනානං නූපජ්ඣති,
ධම්මායතනානං න නිරුජ්ඣස්සති.

යස්ස වා පන ධම්මායතනං න නිරුජ්ඣස්සති තස්ස මනායතනං
නූපජ්ඣතිති: ආමන්තා. (පච්චනික ප්‍රග්ගලං)

479. යමකුට වක්ඛායකනය නූපදී නම් ඔහුට මනායකනය ... ධම්මායකනය නිරුද්ධ නො වන්නේ ද යත්: ව්‍යුහ වන්නා වූ සියල්ලනට ද ඇස් නැති ව උපදනවුනට දැයි ඔවුනට වක්ඛායකනය නූපදී, ඔවුනට ධම්මායකනය නො ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය. පිරිනිවේන්නා වූ ඔවුනට වක්ඛායකනය ද නූපදී, ධම්මායකනය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ යි.

තවද යමකුට ධම්මායකනය ... එසේ යි. (වක්ඛායකනමූලක යි)

480. යමකුට ඝානායකනය නූපදී නම් ඔහුට රූපායකනය නිරුද්ධ නො වන්නේ ද යත්: ව්‍යුහ වන්නා වූ සියල්ලනට ද නැහැ නැති ව උපදනවුනට දැයි ඔවුනට ඝානායකනය නූපදී, ඔවුනට රූපායකනය නො ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය. පක්ඛි-පොකාරයෙහි පිරිනිවන්නවුනට ද අරූපයෙහි පශ්චිමභවිකයනට ද යම් ද කෙනෙක් අරූපයෙහි ඉපිද පිරිනිවෙන්නාහු නම් ඒ ව්‍යුහ වන්නවුනට දැයි ඔවුනට ඝානායකනය ද නූපදී, රූපායකනය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ යි.

තවද යමකුට රූපායකනය ... එසේ යි.

481. යමකුට ඝානායකනය නූපදී නම් ඔහුට මනායකනය ... ධම්මායකනය නිරුද්ධ නො වන්නේ ද යත්: ව්‍යුහ වන්නා වූ සියල්ලනට ද නැහැ නැති ව උපදනවුනට දැයි ඔවුනට ඝානායකනය නූපදී, ඔවුනට ධම්මායකනය නො ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය. පිරිනිවෙන්නා වූ ඔවුනට ඝානායකනය ද නූපදී, ධම්මායකනය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ යි.

තවද යමකුට ධම්මායකනය ... එසේ යි. (ඝානායකනමූලක යි)

482. යමකුට රූපායකනය නූපදී නම් ඔහුට මනායකනය ... ධම්මායකනය නිරුද්ධ නො වන්නේ ද යත්: ව්‍යුහ වන්නා වූ සියල්ලනට ද රූ නැති ව උපදනවුනට දැයි ඔවුනට රූපායකනය නූපදී, ඔවුනට ධම්මායකනය නො ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය, පිරිනිවෙන්නා වූ ඔවුනට රූපායකනය ද නූපදී, ධම්මායකනය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ යි.

තවද යමකුට ධම්මායකනය ... එසේ යි.

483. යමකුට මනායකනය නූපදී නම් ඔහුට ධම්මායකනය නිරුද්ධ නො වන්නේ ද යත්: ව්‍යුහ වන්නා වූ සියල්ලනට ද සිත් නැති ව උපදනවුනට දැයි ඔවුනට මනායකනය නූපදී, ඔවුනට ධම්මායකනය නො ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය. පිරිනිවෙන්නා වූ ඔවුනට මනායකනය ද නූපදී, ධම්මායකනය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ යි.

තවද යමකුට ධම්මායකනය නිරුද්ධ නො වන්නේ නම් ඔහුට මනායකනය නූපදී ද යත්: එසේ යි. (ප්‍රත්‍යානික පුද්ගල යි)

484. යඤ්චකම්මායතනං නුප්පජ්ජති -පෙ- (පට්ටනිකම්මකාස)

485. යඤ්චකම්මායතනං නුප්පජ්ජති තස්ස තඤ්ඤානං සොනායතනං න නිරුජ්ඣස්සති: පඤ්ඤානං වචනානං අවකුක්ඛානං කාමාවචරං උපපජ්ජන්තානං තෙසං තඤ්ඤානං වකම්මායතනං නුප්පජ්ජති, නො ච තෙසං තඤ්ඤානං සොනායතනං න නිරුජ්ඣස්සති. පඤ්ඤානං පට්ටනිකම්මානං අසංඝායකානං අරුපානං තෙසං තඤ්ඤානං වකම්මායතනං නුප්පජ්ජති, සොනායතනං න නිරුජ්ඣස්සති.

යඤ්චකම්මායතනං වා පන යඤ්චකම්මායතනං න නිරුජ්ඣස්සති තස්ස තඤ්ඤානං වකම්මායතනං නුප්පජ්ජති: ආමන්ත.

486. යඤ්චකම්මායතනං නුප්පජ්ජති තස්ස තඤ්ඤානං සානායතනං න නිරුජ්ඣස්සති: කාමාවචරං වචනානං අවකුක්ඛානං කාමාවචරං උපපජ්ජන්තානං තෙසං තඤ්ඤානං වකම්මායතනං නුප්පජ්ජති, නො ච තෙසං තඤ්ඤානං සානායතනං න නිරුජ්ඣස්සති. කාමාවචරං පට්ටනිකම්මානං රූපාවචරං වචනානං අසංඝායකානං අරුපානං තෙසං තඤ්ඤානං වකම්මායතනං නුප්පජ්ජති, සානායතනං න නිරුජ්ඣස්සති.

යඤ්චකම්මායතනං වා පන යඤ්චකම්මායතනං න නිරුජ්ඣස්සති තස්ස තඤ්ඤානං වකම්මායතනං නුප්පජ්ජති: රූපාවචරං උපපජ්ජන්තානං තෙසං තඤ්ඤානං සානායතනං න නිරුජ්ඣස්සති, නො ච තෙසං තඤ්ඤානං වකම්මායතනං නුප්පජ්ජති. කාමාවචරං පට්ටනිකම්මානං රූපාවචරං වචනානං අසංඝායකානං අරුපානං තෙසං තඤ්ඤානං වකම්මායතනං න නිරුජ්ඣස්සති, වකම්මායතනං නුප්පජ්ජති.

487. යඤ්චකම්මායතනං නුප්පජ්ජති තස්ස තඤ්ඤානං රූපායතනං න නිරුජ්ඣස්සති: පඤ්ඤානං වචනානං අවකුක්ඛානං කාමාවචරං උපපජ්ජන්තානං අසංඝායකානං තෙසං තඤ්ඤානං වකම්මායතනං නුප්පජ්ජති, නො ච තෙසං තඤ්ඤානං රූපායතනං න නිරුජ්ඣස්සති. පඤ්ඤානං පට්ටනිකම්මානං අරුපානං තෙසං තඤ්ඤානං වකම්මායතනං නුප්පජ්ජති, රූපායතනං න නිරුජ්ඣස්සති.

යඤ්චකම්මායතනං වා පන යඤ්චකම්මායතනං න නිරුජ්ඣස්සති තස්ස තඤ්ඤානං වකම්මායතනං නුප්පජ්ජති: ආමන්ත.

484. යම් තැනෙක වක්ඛායතනය නූපදී නම් ... (ප්‍රත්‍ය-නීකාවකාශ යි)

485. යමකුට යම් තැනෙක වක්ඛායතනය නූපදී නම් ඔහුට එහි සොත්තායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ ද යත්: පඤ්චොකාරයෙන් ව්‍යුහ වන්නවුනට ද ඇස් නැති ව කාමාවචරයෙහි උපද්‍රවනට දැයි ඔවුනට එහි වක්ඛායතනය නූපදී, ඔවුනට එහි සොත්තායතනය නො ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය. පඤ්චොකාරයෙහි පිරිනිවේන්නවුනට ද අසංඤ්ජයනට ද අරූපයනට දැයි ඔවුනට එහි වක්ඛායතනය ද නූපදී, සොත්තායතනය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක සොත්තායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ නම් ඔහුට එහි වක්ඛායතනය නූපදී ද යත්: එසේ යි.

486. යමකුට යම් තැනෙක වක්ඛායතනය නූපදී නම් ඔහුට එහි සාත්තායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ ද යත්: කාමාවචරයෙන් ව්‍යුහ වන්නවුනට ද ඇස් නැති ව කාමාවචරයෙහි උපද්‍රවනට දැයි ඔවුනට එහි වක්ඛායතනය නූපදී, ඔවුනට එහි සාත්තායතනය නො ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය. කාමාවචරයෙහි පිරිනිවේන්නවුනට ද රූපාවචරයෙන් ව්‍යුහ වන්නවුනට ද අසංඤ්ජයනට ද අරූපයනට දැයි ඔවුනට එහි වක්ඛායතනය ද නූපදී, සාත්තායතනය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක සාත්තායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ නම් ඔහුට එහි වක්ඛායතනය නූපදී ද යත්: රූපාවචරයෙහි උපද්‍රවා වූ ඔවුනට එහි සාත්තායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ ය, ඔවුනට එහි වක්ඛායතනය නො ද නූපදී. කාමාවචරයෙහි පිරිනිවේන්නවුනට ද රූපාවචරයෙන් ව්‍යුහ වන්නවුනට ද අසංඤ්ජයනට ද අරූපයනට දැයි ඔවුනට එහි සාත්තායතනය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය, වක්ඛායතනය ද නූපදී.

487. යමකුට යම් තැනෙක වක්ඛායතනය නූපදී නම් ඔහුට එහි රූපායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ ද යත්: පඤ්චොකාරයෙන් ව්‍යුහ වන්නවුනට ද ඇස් නැති ව කාමාවචරයෙහි උපද්‍රවනට ද අසංඤ්ජයනට දැයි ඔවුනට එහි වක්ඛායතනය නූපදී, ඔවුනට එහි රූපායතනය නො ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය. පඤ්චොකාරයෙහි පිරිනිවේන්නවුනට ද අරූපයනට දැයි ඔවුනට එහි වක්ඛායතනය ද නූපදී, රූපායතනය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක රූපායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ නම් ඔහුට එහි වක්ඛායතනය නූපදී ද යත්: එසේ යි.

488. යස්ස යස් චක්ඛායතනං නූපපජ්ඣති තස්ස තස් මනා-
යතනං න නිරුජ්ඣක්ඛස්සතිති පඤ්චවොකාරා වචන්තානං අවකුචුකානං
කාමාවචරං උපපජ්ජන්තානං අරූපානං තෙසං තස් චක්ඛායතනං
නූපපජ්ඣති, නො ච තෙසං තස් මනායතනං න නිරුජ්ඣක්ඛස්සති.
පරිනිබ්බන්තානං අසංකෘස්සන්තානං තෙසං තස් චක්ඛායතනඤ්ච
නූපපජ්ඣති, මනායතනඤ්ච න නිරුජ්ඣක්ඛස්සති.

යස්ස වා පන යස් මනායතනං න නිරුජ්ඣක්ඛස්සති, තස්ස
තස් චක්ඛායතනං නූපපජ්ඣතිති: ආමන්තා.

489. යස්ස යස් චක්ඛායතනං නූපපජ්ඣති තස්ස තස් ධම්මෝ-
යතනං න නිරුජ්ඣක්ඛස්සතිති: යධෙස්සං වචන්තානං අවකුචුකානං
උපපජ්ජන්තානං තෙසං තස් චක්ඛායතනං නූපපජ්ඣති, නො ච
තෙසං තස් ධම්මෝයතනං න නිරුජ්ඣක්ඛස්සති. පරිනිබ්බන්තානං තෙසං
තස් චක්ඛායතනඤ්ච නූපපජ්ඣති, ධම්මෝයතනඤ්ච න නිරුජ්ඣක්ඛස්සති.

යස්ස වා පන යස් ධම්මෝයතනං න නිරුජ්ඣක්ඛස්සති තස්ස
තස් චක්ඛායතනං නූපපජ්ඣතිති: ආමන්තා. (චක්ඛායතනමූලකං)

490. යස්ස යස් ඝානායතනං නූපපජ්ඣති තස්ස තස් රූපා-
යතනං න නිරුජ්ඣක්ඛස්සතිති: කාමාවචරා වචන්තානං, අඝානකානං
කාමාවචරං උපපජ්ජන්තානං, රූපාවචරානං තෙසං තස් ඝානායතනං
නූපපජ්ඣති, නො ච තෙසං තස් රූපායතනං න නිරුජ්ඣක්ඛස්සති.
පඤ්චවොකාරෙ පරිනිබ්බන්තානං අරූපානං තෙසං තස් ඝානායතනඤ්ච
නූපපජ්ඣති, රූපායතනඤ්ච න නිරුජ්ඣක්ඛස්සති.

යස්ස වා පන යස් රූපායතනං න නිරුජ්ඣක්ඛස්සති තස්ස
තස් ඝානායතනං නූපපජ්ඣතිති: ආමන්තා.

491. යස්ස යස් ඝානායතනං නූපපජ්ඣති තස්ස තස් මනා-
යතනං න නිරුජ්ඣක්ඛස්සතිති: කාමාවචරා වචන්තානං අඝානකානං
කාමාවචරං උපපජ්ජන්තානං රූපාවචරානං අරූපාවචරානං තෙසං තස්
ඝානායතනං නූපපජ්ඣති, නො ච තෙසං තස් මනායතනං න නිරු-
ජ්ඣක්ඛස්සති. පරිනිබ්බන්තානං, අසංකෘස්සන්තානං තෙසං තස් ඝානා-
යතනඤ්ච නූපපජ්ඣති, මනායතනඤ්ච න නිරුජ්ඣක්ඛස්සති.

යස්ස වා පන යස් මනායතනං න නිරුජ්ඣක්ඛස්සති තස්ස
තස් ඝානායතනං නූපපජ්ඣතිති: ආමන්තා.

488. යමකුට යම් තැනෙක වක්ඛායතනය නූපදී නම් ඔහුට එහි මනායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ ද යත්: පඤ්චවොකාරයෙන් ව්‍යුත්ත වන්නාවූනට ද ඇස් නැති ව කාමාවචරයෙහි උපදනවුනට ද අරූපයනට ද සි ඔවුනට එහි වක්ඛායතනය නූපදී, ඔවුනට එහි මනායතනය නො ද නිරුද්ධ වන්නේ ය. පිරිනිවේන්නවුනට ද අසංඤ්ඤායනට ද සි ඔවුනට එහි වක්ඛායතනය ද නූපදී මනායතනය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක මනායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ නම් ඔහුට එහි වක්ඛායතනය නූපදී ද යත්: එසේ යි.

489. යමකුට යම් තැනෙක වක්ඛායතනය නූපදී නම් ඔහුට එහි ධම්මායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ ද යත්: ව්‍යුත්ත වන්නා වූ සියල්ලනට ද ඇස් නැති ව උපදනවුනට ද සි ඔවුනට එහි වක්ඛායතනය නූපදී, ඔවුනට එහි ධම්මායතනය නො ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය. පිරිනිවේන්නා වූ ඔවුනට එහි වක්ඛායතනය ද නූපදී, ධම්මායතනය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක ධම්මායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ නම් ඔහුට එහි වක්ඛායතනය නූපදී ද යත්: එසේ යි. (වක්ඛායතනමූලක යි)

490. යමකුට යම් තැනෙක ඝානායතනය නූපදී නම් ඔහුට එහි රූපායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ ද යත්: කාමාවචරයෙන් ව්‍යුත්ත වන්නාවූනට ද නැහැ නැති ව කාමාවචරයෙහි උපදනවුනට ද රූපාවචරයනට ද සි ඔවුනට එහි ඝානායතනය නූපදී, ඔවුනට එහි රූපායතනය නො ද නිරුද්ධ වන්නේ ය. පඤ්චවොකාරයෙහි පිරිනිවේන්නවුනට ද අරූපයනට ද සි ඔවුනට එහි ඝානායතනය ද නූපදී, රූපායතනය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක රූපායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ නම් ඔහුට එහි ඝානායතනය නූපදී ද යත්: එසේ යි.

491. යමකුට යම් තැනෙක ඝානායතනය නූපදී නම් ඔහුට එහි මනායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ ද යත්: කාමාවචරයෙන් ව්‍යුත්ත වන්නාවූනට ද නැහැ නැති ව කාමාවචරයෙහි උපදනවුනට ද රූපාවචරයනට ද අරූපාවචරයනට ද සි ඔවුනට එහි ඝානායතනය නූපදී, ඔවුනට එහි මනායතනය නො ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය. පිරිනිවේන්නවුනට ද අසංඤ්ඤායනට ද සි ඔවුනට එහි ඝානායතනය ද නූපදී, මනායතනය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක මනායතනය නිරුද්ධ වන්නේ නම් ඔහුට එහි ඝානායතනය නූපදී ද යත්: එසේ යි.

492. යස්ස යත් සාත්ථයතනං නූපපජ්ඣති තස්ස තත් ධම්මා-
යතනං න නිරුජ්ඣතිස්සතිති: සබ්බෙසං වචනානාං, අසාන්තකානං
උපපජ්ඣනානං තෙසං තත් සාත්ථයතනං නූපපජ්ඣති, නො ච තෙසං
තත් ධම්මායතනං න නිරුජ්ඣතිස්සති. පරිනිබ්බන්තානං තෙසං තත්
සාත්ථයතනාඤ්ඤි නූපපජ්ඣති, ධම්මායතනාඤ්ඤි න නිරුජ්ඣතිස්සති.

යස්ස වා පන යත් ධම්මායතනං න නිරුජ්ඣතිස්සති තස්ස
තත් සාත්ථයතනං නූපපජ්ඣතිති: ආමන්තා. (සාත්ථයතනමූලකං)

493. යස්ස යත් රූපායතනං නූපපජ්ඣති තස්ස තත් මනා-
යතනං න නිරුජ්ඣතිස්සතිති: පඤ්චොකාරා වචනානාං, අරූපානං
තෙසං තත් රූපායතනං නූපපජ්ඣති, නො ච තෙසං තත් මනා-
යතනං න නිරුජ්ඣතිස්සති. පරිනිබ්බන්තානං අසංඤ්ඤාසත්තා වචනානාං
තෙසං තත් රූපායතනාඤ්ඤි නූපපජ්ඣති, මනායතනාඤ්ඤි න නිරු-
ජ්ඣතිස්සති.

යස්ස වා පන යත් මනායතනං න නිරුජ්ඣතිස්සති තස්ස
තත් රූපායතනං නූපපජ්ඣතිති: අසංඤ්ඤාසත්තං උපපජ්ඣනානං
තෙසං තත් මනායතනං න නිරුජ්ඣතිස්සති, නො ච තෙසං තත්
රූපායතනං නූපපජ්ඣති. පරිනිබ්බන්තානං අසංඤ්ඤාසත්තා වචනානාං
තෙසං තත් මනායතනාඤ්ඤි න නිරුජ්ඣතිස්සති, රූපායතනාඤ්ඤි නූපපජ්ඣති.

494. යස්ස යත් රූපායතනං නූපපජ්ඣති තස්ස තත් ධම්මා-
යතනං න නිරුජ්ඣතිස්සතිති: සබ්බෙසං වචනානාං, අරූපකානං
උපපජ්ඣනානං තෙසං තත් රූපායතනං නූපපජ්ඣති, නො ච තෙසං
තත් ධම්මායතනං න නිරුජ්ඣතිස්සති. පරිනිබ්බන්තානං තෙසං තත්
රූපායතනාඤ්ඤි නූපපජ්ඣති, ධම්මායතනාඤ්ඤි න නිරුජ්ඣතිස්සති.

යස්ස වා පන යත් ධම්මායතනං න නිරුජ්ඣතිස්සති තස්ස
තත් රූපායතනං නූපපජ්ඣතිති: ආමන්තා. (රූපායතනමූලකං)

495. යස්ස යත් මනායතනං නූපපජ්ඣති තස්ස තත් ධම්මා-
යතනං න නිරුජ්ඣතිස්සතිති: සබ්බෙසං වචනානාං, අවිත්තකානං
උපපජ්ඣනානං තෙසං තත් මනායතනං නූපපජ්ඣති, නො ච තෙසං
තත් ධම්මායතනං න නිරුජ්ඣතිස්සති. පරිනිබ්බන්තානං තෙසං තත්
මනායතනාඤ්ඤි නූපපජ්ඣති, ධම්මායතනාඤ්ඤි න නිරුජ්ඣතිස්සති.

යස්ස වා පන යත් ධම්මායතනං න නිරුජ්ඣතිස්සති තස්ස
තත් මනායතනං නූපපජ්ඣතිති: ආමන්තා. (පච්චන්තික පුග්ගලොකාසං)

492. යමකුට යම් තැනෙක සාත්‍යයතනය නූපදී නම් ඔහුට එහි ධම්මායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ ද යත්: ව්‍යුහ වන්නා වූ සියල්ලනට ද නැහැ නැති ව උපදිනවුනට දැයි ඔවුනට එහි සාත්‍යයතනය නූපදී, ඔවුනට එහි ධම්මායතනය නො ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය. පිරිනිවේන්නා වූ ඔවුනට එහි සාත්‍යයතනය ද නූපදී, ධම්මායතනය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක ධම්මායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ නම් ඔහුට එහි සාත්‍යයතනය නූපදී ද යත්: එසේ යි. (සාත්‍යයතනමූලක යි)

493. යමකුට යම් තැනෙක රූපායතනය නූපදී නම් ඔහුට එහි මනායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ ද යත්: පඤ්චොකාරයෙන් ව්‍යුහ වන්නවුනට ද අරූපයනට දැයි ඔවුනට එහි රූපායතනය නූපදී, ඔවුනට එහි මනායතනය නො ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය. පිරිනිවේන්නවුනට ද අසංඤ්ඤායෙන් ව්‍යුහ වන්නවුනට දැයි ඔවුනට එහි රූපායතනය ද නූපදී, මනායතනය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක මනායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ නම් ඔහුට එහි රූපායතනය නූපදී ද යත්: අසංඤ්ඤායෙන් උපදනා වූ ඔවුනට එහි මනායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ ය, ඔවුනට එහි රූපායතනය නො ද නූපදී. පිරිනිවේන්නවුනට ද අසංඤ්ඤායෙන් ව්‍යුහ වන්නවුනට දැයි ඔවුනට එහි මනායතනය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය, රූපායතනය ද නූපදී.

494. යමකුට යම් තැනෙක රූපායතනය නූපදී නම් ඔහුට එහි ධම්මායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ ද යත්: ව්‍යුහ වන්නා වූ සියල්ලනට ද රූ නැති ව උපදිනවුනට දැයි ඔවුනට එහි රූපායතනය නූපදී, ඔවුනට එහි ධම්මායතනය නො ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය. පිරිනිවේන්නා වූ ඔවුනට එහි රූපායතනය ද නූපදී, ධම්මායතනය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක ධම්මායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ නම් ඔහුට එහි රූපායතනය නූපදී ද යත්: එසේ යි. (රූපායතනමූලක යි)

495. යමකුට යම් තැනෙක මනායතනය නූපදී නම් ඔහුට එහි ධම්මායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ ද යත්: ව්‍යුහ වන්නා වූ සියල්ලනට ද සිත් නැති ව උපදිනවුනට දැයි ඔවුනට එහි මනායතනය නූපදී, ඔවුනට එහි ධම්මායතනය නො ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය. පිරිනිවේන්නා වූ ඔවුනට එහි මනායතනය ද නූපදී, ධම්මායතනය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක ධම්මායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ නම් ඔහුට එහි මනායතනය නූපදී ද යත්: එසේ යි. (ප්‍රත්‍යානික පුද්ගලාවකාශ යි)

ප්‍රත්‍යක්ෂන්තානාගතවාර යි.

496. යස්ස චක්ඛායතනං උපපජ්ඣිතං තස්ස සොනායතනං නිරුජ්ඣිකස්සති: පඤ්චවොකාරො පරිනිබ්බන්ධානං, අරූපෙ පච්ඡිමංභවිකානං, යෙ ච අරූපං උපපජ්ඣිතා පරිනිබ්බාධස්සනාති තෙසං චචන්දානං චක්ඛායතනං උපපජ්ඣිතං, නො ච තෙසං සොනායතනං නිරුජ්ඣිකස්සති. ඉතරෙසං තෙසං චක්ඛායතනං උපපජ්ඣිතං, සොනායතනං නිරුජ්ඣිකස්සති.

යස්ස වා පන සොනායතනං නිරුජ්ඣිකස්සති තස්ස චක්ඛායතනං උපපජ්ඣිතාති: ආමන්තං. (අනුලොම පුග්ගල)

(යථා නිරොධවාරො අනිත්තානාගතා පුළුභා යස්සකම්පි යත්තම්පි අනුලොමම්පි පාචනිකම්පි විහත්තං. එවං උපපාදනිරොධෙපි අනිත්තානාගතා පුළුභා විහජිතබ්බා.)

අනිත්තානාගතවාරො.

උපපාදනිරොධවාරො.

පච්චත්තිවාරො නිවසීතො.

පරිඤ්ඤාවාරො

497. යො චක්ඛායතනං පරිජානාති සො සොනායතනං පරිජානාති: ආමන්තං.

යො වා පන සොනායතනං පරිජානාති සො චක්ඛායතනං පරිජානාති: ආමන්තං.

498. යො චක්ඛායතනං න පරිජානාති සො සොනායතනං න පරිජානාති: ආමන්තං.

යො වා පන සොනායතනං න පරිජානාති සො චක්ඛායතනං න පරිජානාති: ආමන්තං.

පච්චුප්පන්නවාරො.

496. යමකුට චක්ඛායතනය උපන්නේ නම් ඔහුට සොනායතනය නිරුද්ධ වන්නේ ද යත්: පඤ්චවොකාරයෙහි පිරිනිවේන්නාවුනට ද අරුපයෙහි පශ්චිමභවිකයනට ද යම් ද කෙනෙක් අරුපයෙහි ඉපිද පිරිනිවේන්නාහු නම් ඒ ව්‍යුහ වන්නවුනට ද යි ඔවුනට චක්ඛායතනය උපන්නේ ය, ඔවුනට සොනායතනය නො ද නිරුද්ධ වන්නේ ය. සෙසු ඔවුනට චක්ඛායතනය ද උපන්නේ ය. සොනායතනය ද නිරුද්ධ වන්නේ යි.

තවද යමකුට සොනායතනය නිරුද්ධ වන්නේ නම් ඔහුට චක්ඛායතනය උපන්නේ ද යත්: එසේ යි. (අනුලොම පුද්ගල යි)

(නිරොධචාරයෙහි අතීතානාගතපූර්ණ පිළිබඳ ‘යසංක’ ය ද ‘යසංක’ ය ද ‘යසංක යසංක’ ය ද අනුලොමය ද ප්‍රත්‍යානිකය ද යම්සේ බෙදන ලද්දු ද, එසේ උත්පාදනිරොධයෙහි ද අතීතානාගතපූර්ණවෝ බෙදිය යුත්තාහ.)

උත්පාදනිරොධචාර යි.

ප්‍රචාන්තිචාරය නිමි.

3. පරිඥාචාරය.

497. යමෙක් චක්ඛායතනය පිරිසිදු දැන නම් හෙතෙම සොනායතනය පිරිසිදු දැන ද යත්: එසේ යි.

තවද යමෙක් සොනායතනය පිරිසිදු දැන නම් හෙතෙම චක්ඛායතනය පිරිසිදු දැන ද යත්: එසේ යි.

498. යමෙක් චක්ඛායතනය නො පිරිසිදු දැන නම් හෙතෙම සොනායතනය නො පිරිසිදු දැන ද යත්: එසේ යි.

තවද යමෙක් සොනායතනය නො පිරිසිදු දැන නම් හෙතෙම චක්ඛායතනය නො පිරිසිදු දැන ද යත්: එසේ යි.

ප්‍රත්‍යක්ෂන්තචාර යි.

499. යො චක්ඛායතනං පරිජානාති සො සොතායතනං පරිජානිත්වාති: ආමනනා.

යො වා පන සොතායතනං පරිජානිත්ව සො චක්ඛායතනං පරිජානිත්වාති: ආමනනා.

500. යො චක්ඛායතනං න පරිජානිත්ව සො සොතායතනං න පරිජානිත්වාති: ආමනනා.

යො වා පන සොතායතනං න පරිජානිත්ව සො චක්ඛායතනං න පරිජානිත්වාති: ආමනනා.

අතීතවාරො.

501. යො චක්ඛායතනං පරිජානිස්සති සො සොතායතනං පරිජානිස්සතිති: ආමනනා.

යො වා පන සොතායතනං පරිජානිස්සති සො චක්ඛායතනං පරිජානිස්සතිති: ආමනනා.

502. යො චක්ඛායතනං න පරිජානිස්සති සො සොතායතනං න පරිජානිස්සතිති: ආමනනා.

යො වා පන සොතායතනං න පරිජානිස්සති සො චක්ඛායතනං න පරිජානිස්සතිති: ආමනනා.

අනාගතවාරො.

503. යො චක්ඛායතනං පරිජානාති සො සොතායතනං පරිජානිත්වාති: නො.

යො වා පන සොතායතනං පරිජානිත්ව සො චක්ඛායතනං පරිජානාතිති: නො.

504. යො චක්ඛායතනං න පරිජානාති සො සොතායතනං න පරිජානිත්වාති: අරහං චක්ඛායතනං න පරිජානාති, නො ච සොතායතනං න පරිජානිත්ව. අභ්‍යන්තරාසම්භවිකාං අරහන්තාංකං ධම්මෙකාං අවසේසා පුග්ගලා චක්ඛායතනාංකං න පරිජානන්ති, සොතායතනාංකං න පරිජානිත්ව.

499. යමෙක් චක්ඛායතනය පිරිසිදු දන්නේ නම් හෙතෙම සොකායතනය පිරිසිදු දන්නේ ද යත්: එසේ යි.

තවද යමෙක් සොකායතනය පිරිසිදු දන්නේ නම් හෙතෙම චක්ඛායතනය පිරිසිදු දන්නේ ද යත්: එසේ යි.

500. යමෙක් චක්ඛායතනය නො පිරිසිදු දන්නේ නම් හෙතෙම සොකායතනය නො පිරිසිදු දන්නේ ද යත්: එසේ යි.

තවද යමෙක් සොකායතනය නො පිරිසිදු දන්නේ නම් හෙතෙම චක්ඛායතනය නො පිරිසිදු දන්නේ ද යත්: එසේ යි.

අනිත්තවාර යි.

501. යමෙක් චක්ඛායතනය පිරිසිදු දන්නේ නම් හෙතෙම සොකායතනය පිරිසිදු දන්නේ ද යත්: එසේ යි.

තවද යමෙක් සොකායතනය පිරිසිදු දන්නේ නම් හෙතෙම චක්ඛායතනය පිරිසිදු දන්නේ ද යත්: එසේ යි.

502. යමෙක් චක්ඛායතනය නො පිරිසිදු දන්නේ නම් හෙතෙම සොකායතනය නො පිරිසිදු දන්නේ ද යත්: එසේ යි.

තවද යමෙක් සොකායතනය නො පිරිසිදු දන්නේ නම් හෙතෙම චක්ඛායතනය නො පිරිසිදු දන්නේ ද යත්: එසේ යි.

අනාගතවාර යි.

503. යමෙක් චක්ඛායතනය පිරිසිදු දැනී නම් හෙතෙම සොකායතනය පිරිසිදු දන්නේ ද යත්: නැතී.

තවද යමෙක් සොකායතනය පිරිසිදු දන්නේ නම් හෙතෙම චක්ඛායතනය පිරිසිදු දැනී ද යත්: නැතී.

504. යමෙක් චක්ඛායතනය නො පිරිසිදු දැනී නම් හෙතෙම සොකායතනය නො පිරිසිදු දන්නේ ද යත්: රහත් තෙම චක්ඛායතනය නො පිරිසිදු දැනී, සොකායතනය නො ද පිරිසිදු නො දන්නේ ය. අග්‍රමාර්ගසමඬ්ඪියා ද රහත්පුහුලා ද තබා අවශෙෂ පුද්ගලයෝ චක්ඛායතනය ද නො පිරිසිදු දැනිති. සොකායතනය ද නො පිරිසිදු දන්න.

යො වා පන සොතායතනං න පරිජානිත් සො චක්ඛායතනං න පරිජානාතීති: අභ්‍යමග්ගසමඛිති සොතායතනං න පරිජානිත්, නො ච චක්ඛායතනං න පරිජානාති. අභ්‍යමග්ගසමඛිතීඤ්ඤා අරහත්තඤ්ඤා ය්පෙත්වා අවසේසා පුග්ගලා සොතායතනඤ්ඤා න පරිජානිත්, චක්ඛායතනඤ්ඤා න පරිජානෙති.

පච්චුප්පනනානිතවාරො.

505. යො චක්ඛායතනං පරිජානාති සො සොතායතනං පරිජානිස්සතීති: නො.

යො වා පන සොතායතනං පරිජානිස්සති සො චක්ඛායතනං පරිජානාතීති: නො.

506. යො චක්ඛායතනං න පරිජානාති සො සොතායතනං න පරිජානිස්සතීති: යෙ මග්ගං පටිලභිස්සන්ති තෙ චක්ඛායතනං න පරිජානෙති, නො ච සොතායතනං න පරිජානිස්සන්ති. අරහා යෙ ච පුට්ඨජනා මග්ගං න පටිලභිස්සන්ති තෙ චක්ඛායතනඤ්ඤා න පරිජානෙති, සොතායතනඤ්ඤා න පරිජානිස්සන්ති.

යො වා පන සොතායතනං න පරිජානිස්සති සො චක්ඛායතනං න පරිජානාතීති: අභ්‍යමග්ගසමඛිති සොතායතනං න පරිජානිස්සති, නො ච චක්ඛායතනං න පරිජානාති. අරහා යෙ ච පුට්ඨජනා මග්ගං න පටිලභිස්සන්ති තෙ සොතායතනඤ්ඤා න පරිජානිස්සන්ති, චක්ඛායතනඤ්ඤා න පරිජානෙති.

පච්චුප්පනනානාගතවාරො.

507. යො චක්ඛායතනං පරිජානිත් සො සොතායතනං පරිජානිස්සතීති: නො.

යො වා පන සොතායතනං පරිජානිස්සති සො චක්ඛායතනං පරිජානිත්වාති: නො.

තවද යමෙක් සොත්‍යයතනය නො පිරිසිදු දන්නේ නම් හෙතෙම චක්ඛායතනය නො පිරිසිදු දනී ද යත්: අග්‍රමාර්ග-සමඬ්ඛියා සොත්‍යයතනය නො පිරිසිදු දන්නේ ය, චක්ඛායතනය නො ද නො පිරිසිදු දනී. අග්‍රමාර්ගසමඬ්ඛියා ද රහත් පුහුලා ද තබා අවශෙෂ පුද්ගලයෝ සොත්‍යයතනය ද නො පිරිසිදු දන්න. චක්ඛායතනය ද නො පිරිසිදු දනිත්.

ප්‍රකප්‍රත්පන්නාතිතවාර යි.

505. යමෙක් චක්ඛායතනය පිරිසිදු දනී නම් හෙතෙම සොත්‍යයතනය පිරිසිදු දන්නේ ද යත්: නැතී.

තවද යමෙක් සොත්‍යයතනය පිරිසිදු දන්නේ නම් හෙතෙම චක්ඛායතනය පිරිසිදු දනී ද යත්: නැතී.

506. යමෙක් චක්ඛායතනය නො පිරිසිදු දනී නම් හෙතෙම සොත්‍යයතනය නො පිරිසිදු දන්නේ ද යත්: යම් ද කෙනෙක් මාර්ගය පිළිලබන්නාහු නම් ඔහු චක්ඛායතනය නො පිරිසිදු දනිත්, සොත්‍යයතනය නො ද පිරිසිදු නො දන්නාහ. රහත් තෙමේ ද යම් ද පුහුදුන් කෙනෙක් මාර්ගය නො පිළිලබන්නාහු නම් ඔහු ද චක්ඛායතනය ද නො පිරිසිදු දනිත්, සොත්‍යයතනය ද නො පිරිසිදු දන්නාහු ය.

තවද යමෙක් සොත්‍යයතනය නො පිරිසිදු දන්නේ නම් හෙතෙම චක්ඛායතනය නො පිරිසිදු දනී ද යත්: අග්‍රමාර්ග-සමඬ්ඛියා සොත්‍යයතනය නො පිරිසිදු දන්නේ ය, චක්ඛායතනය නො ද නො පිරිසිදු දනී. රහත් තෙමේ ද, යම් ද පුහුදුන් කෙනෙක් මාර්ගය නො පිළිලබන්නාහු නම් ඔහු ද සොත්‍යයතනය ද නො පිරිසිදු දන්නාහු ය, චක්ඛායතනය ද පිරිසිදු නො දනිත්.

ප්‍රකප්‍රත්පන්නානාගතවාර යි.

507. යමෙක් චක්ඛායතනය පිරිසිදු දන්නේ නම් හෙතෙම සොත්‍යයතනය පිරිසිදු දන්නේ ද යත්: නැතී.

තවද යමෙක් සොත්‍යයතනය පිරිසිදු දන්නේ නම් හෙතෙම චක්ඛායතනය පිරිසිදු දන්නේ ද යත්: නැතී.

508. යො වක්ඛායකනං න පරිජානිත් සො සොකායකනං න පරිජානිස්සන්ති: යෙ මග්ගං පටිලභිස්සන්ති තෙ වක්ඛායකනං න පරිජානිත්, නො ව සොකායකනං න පරිජානිස්සන්ති. අග්ගමග්ගසමඬ්ථි යෙ ව පුටුඤ්ජනා මග්ගං න පටිලභිස්සන්ති තෙ වක්ඛායකනං න පරිජානිත්, සොකායකනං න පරිජානිස්සන්ති.

යො චා පන සොකායකනං න පරිජානිස්සන්ති සො වක්ඛායකනං න පරිජානිත්: අරහා සොකායකනං න පරිජානිස්සන්ති, නො ව වක්ඛායකනං න පරිජානිත්. අග්ගමග්ගසමඬ්ථි යෙ ව පුටුඤ්ජනා මග්ගං න පටිලභිස්සන්ති තෙ සොකායකනං න පරිජානිස්සන්ති, වක්ඛායකනං න පරිජානිත්.

අනිත්තානාගතචාරො.

පරික්ඛාදාචාරො නිට්ඨිතො.

ආසනනියමකං නිට්ඨිතං.

508. යමෙක් චක්ඛායතනය නො පිරිසිඳ දන්නේ නම් හෙතෙම සොකායතනය නො පිරිසිඳ දන්නේ ද යත්: යම් කෙනෙක් මාර්ගය පිළිලබන්නාහු නම් ඔහු චක්ඛායතනය නො පිරිසිඳ දන්න, සොකායතනය නො ද පිරිසිඳ නො දන්නාහු ය. අග්‍රමාර්ගසමඛතියා ද යම් ද පුහුදුන් කෙනෙක් මාර්ගය නො පිළිලබන්නාහු නම් ඔහු ද චක්ඛායතනය ද නො පිරිසිඳ දන්න, සොකායතනය ද නො පිරිසිඳ දන්නාහු ය.

තවද යමෙක් සොකායතනය නො පිරිසිඳ දන්නේ නම් හෙතෙම චක්ඛායතනය නො පිරිසිඳ දන්නේ ද යත්: රහත් තෙමේ සොකායතනය නො පිරිසිඳ දන්නේ ය. චක්ඛායතනය නො ද පිරිසිඳ නො දන්නේ ය, අග්‍රමාර්ගසමඛතියා ද යම් ද පුහුදුන් කෙනෙක් මාර්ගය නො පිළිලබන්නාහු නම් ඔහු ද සොකායතනය ද නො පිරිසිඳ දන්නාහු ය, චක්ඛායතනය ද නො පිරිසිඳ දන්න.

අතිතානාගතපාර යි.

පරිඥාපාර නිමි.

ආයතන යමකය නිමි.

4. ධාතුයමකං

උදෙසවාරො

1. අධාරසධාතුයො :- වක්ඛුධාතු, සොතධාතු, සානධාතු, පිච්ඡාධාතු, කායධාතු, රූපධාතු, සද්දධාතු, ගන්ධධාතු, රසධාතු, ථොඨාසධාතු, වක්ඛුවිඤ්ඤාණධාතු, සොතවිඤ්ඤාණධාතු, සානවිඤ්ඤාණධාතු, පිච්ඡාවිඤ්ඤාණධාතු, කායවිඤ්ඤාණධාතු, මනොධාතු, මනොවිඤ්ඤාණධාතු, ධම්මධාතු.

උදෙසො.

2. වක්ඛු වක්ඛුධාතු, වක්ඛුධාතු වක්ඛු : සොතං සොතධාතු, සොතධාතු සොතං : -පෙ- වක්ඛුවිඤ්ඤාණං වක්ඛුවිඤ්ඤාණධාතු, වක්ඛුවිඤ්ඤාණධාතු වක්ඛුවිඤ්ඤාණං : -පෙ- මනො මනොධාතු, මනොධාතු මනො : මනොවිඤ්ඤාණං මනොවිඤ්ඤාණධාතු : මනොවිඤ්ඤාණධාතු මනොවිඤ්ඤාණං : ධම්මො ධම්මධාතු, ධම්මධාතු ධම්මො : (අනුලොමං)

3. න වක්ඛු න වක්ඛුධාතු, න වක්ඛුධාතු න වක්ඛු : න සොතං න සොතධාතු, න සොතධාතු න සොතං : -පෙ- න වක්ඛුවිඤ්ඤාණං න වක්ඛුවිඤ්ඤාණධාතු, න වක්ඛුවිඤ්ඤාණධාතු න වක්ඛුවිඤ්ඤාණං : -පෙ- න මනො න මනොධාතු, න මනොධාතු න මනො. න මනොවිඤ්ඤාණං න මනොවිඤ්ඤාණධාතු, න මනොවිඤ්ඤාණධාතු න මනොවිඤ්ඤාණං : න ධම්මො න ධම්මධාතු, න ධම්මධාතු න ධම්මො : (පච්චනිකං)

පදසොධනවාරො.

4. වක්ඛු වක්ඛුධාතු, ධාතු සොතධාතු : -පෙ- වක්ඛු වක්ඛුධාතු ධාතු ධම්මධාතු : (අනුලොමං)

(යථා ආයතනයමනෙ වක්ඛං බද්ධං, ජච්ඡිධ වක්ඛං බන්ධිතං)

4. ධාතුයමකය

උද්දෙසවාරය

1. අටළොස් ධාතුහු :- වක්‍රධාතු යැ යෝනධාතු යැ සාන-
ධාතු යැ ජිවිහාධාතු යැ කායධාතු යැ රූපධාතු යැ සද්දධාතු යැ
ගන්ධධාතු යැ, රසධාතු යැ ඵොටිඨබ්බධාතු යැ වක්ඛ්විඤ්ඤාණ-
ධාතු ය සොකච්ඤ්ඤාණධාතු යැ සානච්ඤ්ඤාණධාතු යැ ජිවිහා-
ච්ඤ්ඤාණධාතු යැ කායච්ඤ්ඤාණධාතු යැ මනෝධාතු යැ මනෝ-
ච්ඤ්ඤාණධාතු යැ ධම්මධාතු යි.

උද්දෙශ යි.

2, වක්ඛ්‍ය වක්ඛ්‍යර්ධාතු ද, වක්ඛ්‍යර්ධාතුව වක්ඛ්‍ය ද : ශ්‍රෝත්‍රය
ශ්‍රෝත්‍රධාතු ද, ශ්‍රෝත්‍රධාතුව ශ්‍රෝත්‍ර ද : ... වක්ඛ්‍යර්ච්ඤානස
වක්ඛ්‍යර්ච්ඤානධාතු ද, වක්ඛ්‍යර්ච්ඤානධාතුව වක්ඛ්‍යර්ච්ඤාන ද : ...
මනස මනෝධාතු ද : මනෝධාතුව මනස ද : මනෝච්ඤානස මනෝ-
ච්ඤානධාතු ද : මනෝච්ඤානධාතුව මනෝච්ඤාන ද : ධර්මය ධර්ම-
ධාතු ද, ධර්මධාතුව ධර්ම ද යත් : (අනුලොම යි)

3. වක්ඛ්‍ය නො වූයේ වක්ඛ්‍යර්ධාතු නො වේ ද, වක්ඛ්‍යර්ධාතු
නො වූයේ වක්ඛ්‍ය නො වේ ද : ශ්‍රෝත්‍ර නො වූයේ ශ්‍රෝත්‍රධාතු
නො වේ ද, ශ්‍රෝත්‍රධාතු නො වූයේ ශ්‍රෝත්‍ර නො වේ ද : ... වක්ඛ්‍යර්-
ච්ඤාන නො වූයේ වක්ඛ්‍යර්ච්ඤානධාතු නො වේ ද, වක්ඛ්‍යර්ච්ඤාන-
ධාතු නො වූයේ වක්ඛ්‍යර්ච්ඤාන නො වේ ද : මනස නො
වූයේ මනෝධාතු නො වේ ද, මනෝධාතු නො වූයේ මනස නො
වේ ද : මනෝච්ඤාන නො වූයේ මනෝච්ඤානධාතු නො වේ ද :
මනෝච්ඤානධාතු නො වූයේ මනෝච්ඤාන නො වේ ද : ධර්ම
නො වූයේ ධර්මධාතු නො වේ ද : ධර්මධාතු නො වූයේ ධර්ම
නො වේ ද යත් : (ප්‍රත්‍යානික යි)

පදගොධනවාර යි.

4. වක්ඛ්‍ය වක්ඛ්‍යර්ධාතු ද, ධාතුහු ශ්‍රෝත්‍රධාතු ද : ... වක්ඛ්‍ය
වක්ඛ්‍යර්ධාතු ද, ධාතුහු ධර්මධාතු ද යත් : (අනුලොම යි)

(යම්සේ ආයතනයමකයෙහි චක්‍රබන්ධනය කරන ලද ද
එසේ ම මෙහි චක්‍රය බැඳිය යුතු යි.)

5. න චක්ඛු න චක්ඛුධාතු, න ධාතු න සොතධාතු :

න චක්ඛු න චක්ඛුධාතු, න ධාතු න සාතධාතු -පෙ-

න චක්ඛු න චක්ඛුධාතු, න ධාතු න ධම්මධාතු -පෙ-

න ධම්මො න ධම්මධාතු න ධාතු න චක්ඛුධාතු -පෙ-

න ධම්මො න ධම්මධාතු, න ධාතු න මනෝවිඤ්ඤාණධාතු :
(පච්චතීකං)

(චක්ඛං ඛන්ධිතඛං)

පදසොධනමූලචක්ඛවාරො.

6. චක්ඛු ධාතු, ධාතු චක්ඛු :

සොතං ධාතු, ධාතු සොතං : සාතං ධාතු -පෙ- ජීව්හා ධාතු-
කායො ධාතු - රූපං ධාතු - සප්ඤ්ඤා ධාතු - ගජ්ඣො ධාතු - රසො
ධාතු - ථොට්ඨබ්බො ධාතු, ධාතු ථොට්ඨබ්බො :

චක්ඛුවිඤ්ඤාණං ධාතු, ධාතු චක්ඛුවිඤ්ඤාණං :

සොතවිඤ්ඤාණං ධාතු, ධාතු සොතවිඤ්ඤාණං : සාතවිඤ්ඤාණං -පෙ-

ජීව්හාවිඤ්ඤාණං, -පෙ- කායවිඤ්ඤාණං -පෙ-

මනො ධාතු, ධාතු මනො :

මනොවිඤ්ඤාණං ධාතු, ධාතු මනොවිඤ්ඤාණං :

ධම්මො ධාතු, ධාතු ධම්මො : (අනුලොමං)

7. න චක්ඛු න ධාතු, න ධාතු න චක්ඛු :

න සොතං න ධාතු, න ධාතු න සොතං :

න සාතං - න ජීව්හා - න කායො - න රූපං - න සප්ඤ්ඤා -
න ගජ්ඣො - න රසො - න ථොට්ඨබ්බො -

5. චක්ෂුස නො වූයේ චක්ෂුර්ධාතු නො වේ ද, ධාතු නො වූවාහු ශ්‍රෝත්‍රධාතු නො වේ ද :

චක්ෂුස නො වූයේ චක්ෂුර්ධාතු නො වේ ද, ධාතු නො වූවාහු ස්පාණධාතු නො වේ ද : ...

චක්ෂුස නො වූයේ චක්ෂුර්ධාතු නො වේ ද, ධාතු නො වූවාහු ධර්මධාතු නො වේ ද : ...

ධර්ම නො වූයේ ධර්මධාතු නො වේ ද, ධාතු නො වූවාහු චක්ෂුර්ධාතු නො වේ ද :

ධර්ම නො වූයේ ධර්මධාතු නො වේ ද, ධාතු නො වූවාහු මනෝවිඤානධාතු නො වේ ද යත් : (ප්‍රත්‍යන්තික සි)

(චක්‍රය බැඳියයුතු සි.)

පදගොධනමුලචක්‍රචාරය සි.

6. චක්ෂුස ධාතු ද : ධාතුහු චක්ෂුස ද :

ශ්‍රෝත්‍රය ධාතු ද, ධාතුහු ශ්‍රෝත්‍ර ද : ස්පාණය ධාතු ද ... ජීවිතාව ධාතු ද - කායය ධාතු ද - රූපය ධාතු ද - භේදය ධාතු ද - ගන්ධය ධාතු ද - රසය ධාතු ද - ස්ප්‍රෂ්ටව්‍යය ධාතු ද, ධාතු ස්ප්‍රෂ්ටව්‍යය ද යත් :

චක්ෂුර්විඤානය ධාතු ද, ධාතුහු චක්ෂුර්විඤාන ද :

ශ්‍රෝත්‍රවිඤානය ධාතු ද, ධාතුහු ශ්‍රෝත්‍රවිඤාන ද : ස්පාණවිඤානය ...

ජීවිතවිඤානය ... කායවිඤානය ...

මනස ධාතු ද, ධාතුහු මනස ද :

මනෝවිඤානය ධාතු ද, ධාතුහු මනෝවිඤාන ද :

ධර්මය ධාතු ද, ධාතුහු ධර්ම ද යත් : (අනුලෝම සි)

7. චක්ෂුස නො වූයේ ධාතු නො වේ ද, ධාතු නො වූවාහු චක්ෂුස නො වේ ද :

ශ්‍රෝත්‍ර නො වූයේ ධාතු නො වේ ද, ධාතු නො වූවාහු ශ්‍රෝත්‍රය නො වේ ද :

ස්පාණ නො වූයේ - ජීවිත නො වූයේ - කාය නො වූයේ - රූප නො වූයේ - භේද නො වූයේ - ගන්ධ නො වූයේ - රස නො වූයේ - ස්ප්‍රෂ්ටව්‍ය නො වූයේ වේ ද :

න චක්ඛවිඤ්ඤාණං න ධාතු, න ධාතු න චක්ඛවිඤ්ඤාණං :

න සොතවිඤ්ඤාණං -පෙ- න ඝාතවිඤ්ඤාණං, -පෙ- න ජිව්‍යවිඤ්ඤාණං -පෙ-,

න කායවිඤ්ඤාණං න ධාතු, න ධාතු න කායවිඤ්ඤාණං :

න මනෝ න ධාතු, න ධාතු න මනෝ :

න මනෝවිඤ්ඤාණං න ධාතු, න ධාතු න මනෝවිඤ්ඤාණං :

න ධම්මෝ න ධාතු, න ධාතු න ධම්මෝ : (පච්චනිකං)

සුද්ධධාතුවාරො.

8. චක්ඛු ධාතු ධාතු සොතං -පෙ- චක්ඛු ධාතු, ධාතු ධම්මෝ -පෙ- ධම්මෝ ධාතු, ධාතු චක්ඛු -පෙ- ධම්මෝ ධාතු, ධාතු මනෝ විඤ්ඤාණං : (අනුලොමං)

(චක්කං ඛන්ධිතඛිං)

9. න චක්ඛු න ධාතු, න ධාතු න සොතං :

න චක්ඛු න ධාතු, න ධාතු න ඝාතං -පෙ-

න චක්ඛු න ධාතු, න ධාතු න ධම්මෝ -පෙ-

න ධම්මෝ න ධාතු, න ධාතු න චක්ඛු -පෙ-

න ධම්මෝ න ධාතු, න ධාතු න මනෝවිඤ්ඤාණං. (පච්චනිකං)

(චක්කං ඛන්ධිතඛිං)

සුද්ධධාතුමූලචක්කවාරො.

උද්දෙසවාරො නිට්ඨිතො.

චක්ෂුර්විඤාන නො වූයේ ධාතු නො වේ ද, ධාතු නො වූවාහු චක්ෂුර්විඤාන නො වේ ද :

ශ්‍රෝත්‍රවිඤාන නො වූයේ ... ස්‍රාණවිඤාන නො වූයේ ජිහ්වා-විඤාන නො වූයේ...

කායවිඤාන නො වූයේ ධාතු නො වේ ද, ධාතු නො වූවාහු කායවිඤාන නො වේ ද :

මනස නො වූයේ ධාතු නො වේ ද, ධාතු නො වූවාහු මනස නො වේ ද :

මනෝවිඤාන නො වූයේ ධාතු නො වේ ද, ධාතු නො වූවාහු මනෝවිඤාන නො වේ ද :

ධර්ම නො වූයේ ධාතු නො වේ ද, ධාතු නො වූවාහු ධර්ම නො වේ ද යත් : (ප්‍රත්‍යානික සි)

ශුද්ධධාතුචාර සි.

8. චක්ෂුස ධාතු ද, ධාතුහු ශ්‍රෝත්‍ර ද : ... චක්ෂුස ධාතු ද, ධාතුහු ධර්ම ද : ... ධර්මය ධාතු ද, ධාතුහු චක්ෂුස ද ... ධර්මය ධාතු ද, ධාතුහු මනෝවිඤාන ද යත් : (අනුලොම සි)

(චක්‍රය බැඳිය යුතු සි.)

9. චක්ෂුස නො වූයේ ධාතු නො වේ ද, ධාතු නො වූවාහු ශ්‍රෝත්‍ර නො වේ ද :

චක්ෂුස නො වූයේ ධාතු නො වේ ද, ධාතු නො වූවාහු ස්‍රාණ නො වේ ද : ...

චක්ෂුස නො වූයේ ධාතු නො වේ ද, ධාතු නො වූවාහු ධර්ම නො වේ ද : ...

ධර්ම නො වූයේ ධාතු නො වේ ද, ධාතු නො වූවාහු චක්ෂුස නො වේ ද : ...

ධර්ම නො වූයේ ධාතු නො වේ ද, ධාතු නො වූවාහු මනෝ-විඤාන නො වේ ද යත් : (ප්‍රත්‍යානික සි)

(චක්‍රය බැඳිය යුතු සි.)

ශුද්ධධාතුමූලචක්‍රචාර සි.

උද්දෙශවාර නිමි.

පසැසැත්තනීතී දෙදසවාර

1. වක්ඛ වක්ඛධාතුනි: දිබ්බවක්ඛ පඤ්ඤවක්ඛ වක්ඛ, න වක්ඛධාතු. වක්ඛධාතු වක්ඛ වෙව වක්ඛධාතු ව, වක්ඛධාතු වක්ඛනි: ආමන්තා.

සොනං සොනධාතුනි: දිබ්බසොනං තණ්හාසොනං සොනං, න සොනධාතු. සොනධාතු සොනඤ්ච සොනධාතු ව, සොනධාතු සොනනි: ආමන්තා.

සානං සානධාතුනි: ආමන්තා. සානධාතු සානනි: ආමන්තා.

(පිච්ඡාපි සානධාතුසදිසා)

කායො කායධාතුනි: කායධාතුං ධ්වංසො අවසෙසො කායො කායො,¹ න කායධාතු. කායධාතු කායො වෙව කායධාතු ව. කායධාතු කායොනි: ආමන්තා.

රූපං රූපධාතුනි: රූපධාතුං ධ්වංසො අවසෙසං රූපං රූපං,² න රූපධාතු. රූපධාතු රූපඤ්ච රූපධාතු ව. රූපධාතු රූපනි: ආමන්තා.

(සද්දෙ සානසදිසො)

ගන්ධො ගන්ධධාතුනි: සීලගන්ධො සමාධිගන්ධො පඤ්ඤගන්ධො ගන්ධො, න ගන්ධධාතු. ගන්ධධාතු ගන්ධො වෙව ගන්ධධාතු ව. ගන්ධධාතු ගන්ධනි: ආමන්තා.

රසො රසධාතුනි: අඤ්ඤරසො ධම්මරසො විමුක්තිරසො රසො, න රසධාතු. රසධාතු රසො වෙව රසධාතු ව. රසධාතු රසොනි: ආමන්තා.

(ථොට්ඨබ්බො සානසදිසො)

වක්ඛවිඤ්ඤාණං වක්ඛවිඤ්ඤාණධාතුනි: ආමන්තා. වක්ඛවිඤ්ඤාණධාතු වක්ඛවිඤ්ඤාණනි: ආමන්තා. සොනවිඤ්ඤාණං -පෙ- සානවිඤ්ඤාණං -පෙ- පිච්ඡාවිඤ්ඤාණං -පෙ- කායවිඤ්ඤාණං -පෙ-

මනො මනොධාතුනි: මනොධාතුං ධ්වංසො අවසෙසො මනො මනො,³ න මනොධාතු. මනොධාතු මනො වෙව මනොධාතු ව. මනොධාතු මනොනි: ආමන්තා.

1. අවසෙසො කායො - මජ්ඣ.

2. අවසෙසං රූපං - මජ්ඣ.

3. අවසෙසො මනො - මජ්ඣ.

ප්‍රඥප්ති නිර්දේශවාරය

1. චක්ෂුස චක්ෂුර්ධාතු ද යත්: දිව්‍යචක්ෂුස ප්‍රඥාචක්ෂුස චක්ෂුස යැ, චක්ෂුර්ධාතු නො වෙයි. චක්ෂුර්ධාතුව චක්ෂුස වූයේ ම චක්ෂුර්ධාතු ද වේ. චක්ෂුර්ධාතුව චක්ෂුස ද යත්: එසේ යි.

ශ්‍රොත්‍රය ශ්‍රොත්‍රධාතු ද යත්: දිව්‍යශ්‍රොත්‍රය තෘෂ්ණාශ්‍රොත්‍රය ශ්‍රොත්‍ර යැ, ශ්‍රොත්‍රධාතු නො වෙයි. ශ්‍රොත්‍රධාතුව ශ්‍රොත්‍ර ද වූයේ ම ශ්‍රොත්‍රධාතු ද වේ. ශ්‍රොත්‍රධාතුව ශ්‍රොත්‍ර ද යත්: එසේ යි.

ස්‍රාණය ස්‍රාණධාතු ද යත්: එසේ යි. ස්‍රාණධාතුව ස්‍රාණ ද යත්: එසේ යි.

(ජිහ්වා ද ස්‍රාණධාතු සදාශ යැ.)

කායය කායධාතු ද යත්: කායධාතුව තබා අවශෙෂ වූ කායය කාය යැ, කායධාතු නො වෙයි. කායධාතුව කාය ද වූයේ ම කාය ධාතු ද වේ. කායධාතුව කාය ද යත්: එසේ යි.

රූපය රූපධාතු ද යත්: රූපධාතුව තබා අවශෙෂ වූ රූපය රූප යැ, රූපධාතු නො වෙයි. රූපධාතුව රූප ද වූයේ ම රූපධාතු ද වේ. රූපධාතුව රූප ද යත්: එසේ යි.

(භබ්දය ස්‍රාණ සදාශ යැ.)

ගන්ධය ගන්ධධාතු ද යත්: ශීලගන්ධ සමාධිගන්ධ ප්‍රඥා-ගන්ධ ගන්ධ යැ, ගන්ධධාතු නො වෙයි. ගන්ධධාතු ගන්ධ ද වූයේ ම ගන්ධධාතු ද වේ. ගන්ධධාතු ගන්ධ ද යත්: එසේ යි.

රසය රසධාතු ද යත්: අර්ථරස ධර්මරස විමුක්තිරස රස යැ, රසධාතු නො වෙයි. රසධාතු රස ද වූයේ ම රසධාතු ද වේ. රසධාතු රස ද යත්: එසේ යි.

(ස්ප්‍රෂ්ටව්‍යය ස්‍රාණසදාශ යැ.)

චක්ෂුර්විඤානය චක්ෂුර්විඤානධාතු ද යත්: එසේ යි. චක්ෂුර් විඤානධාතු චක්ෂුර්විඤාන ද යත්: එසේ යි. ශ්‍රොත්‍රවිඤානය ... ස්‍රාණවිඤානය ... ජිහ්වාවිඤානය ... කායවිඤානය ...

මනස මනොධාතු ද යත්: මනොධාතුව තබා අවශෙෂ වූ මනස මනස යැ, මනොධාතු නො වෙයි. මනොධාතුව මනස ද වූයේ ම මනොධාතු ද වේ. මනොධාතුව මනස ද යත්: එසේ යි.

මනොවිඤ්ඤාණං මනොවිඤ්ඤාණධාතුනි: ආමනානා, මනො-
විඤ්ඤාණධාතු මනොවිඤ්ඤාණනති: ආමනානා.

ධම්මො ධම්මධාතුනි: ධම්මධාතුං යපෙඤා අවසෙසො ධම්මො
ධම්මො,¹ න ධම්මධාතු. ධම්මධාතු ධම්මො වෙව ධම්මධාතු ව.
ධම්මධාතු ධම්මොති: ආමනානා. (අනුලොමං)

2. න චක්ඛු න චක්ඛුධාතුනි: ආමනානා. න චක්ඛුධාතු න
චක්ඛු නි: දිබ්බචක්ඛු පඤ්ඤචක්ඛු න චක්ඛුධාතු, චක්ඛු. චක්ඛුඤ්ඤා
චක්ඛුධාතුඤ්ඤා යපෙඤා අවසෙසං න වෙව චක්ඛු න ච චක්ඛුධාතු.

න සොතං න සොතධාතුනි: ආමනානා. න සොතධාතු න
සොතනති: දිබ්බසොතං තණ්හාසොතං න සොතධාතු, සොතං,
සොතඤ්ඤා සොතධාතුඤ්ඤා යපෙඤා අවසෙසං න වෙව සොතං න
ච සොතධාතු.

න සානං න සානධාතුනි: ආමනානා. න සානධාතු න සානනති:
ආමනානා. න ජිව්හා -පෙ-

(සඤ්ඤාං. උභතො ආමනානා.)

න කායො න කායධාතුනි: ආමනානා. න කායධාතු න
කායොති: කායධාතුං යපෙඤා අවසෙසො කායො න කායධාතු,
කායො. කායඤ්ඤා කායධාතුඤ්ඤා යපෙඤා අවසෙසො න වෙව කායො
න ච කායධාතු.

න රූපං න රූපධාතුනි: ආමනානා. න රූපධාතු න රූපනති:
රූපධාතුං යපෙඤා අවසෙසං රූපං න රූපධාතු, රූපං. රූපඤ්ඤා
රූපධාතුඤ්ඤා යපෙඤා අවසෙසං න වෙව රූපං න ච රූපධාතු.

න සංඝො -පෙ- න ගණ්ඨො න ගණ්ඨධාතුනි: ආමනානා. න
ගණ්ඨධාතු න ගණ්ඨොති: සීලගණ්ඨො සමාධිගණ්ඨො පඤ්ඤාගණ්ඨො
න ගණ්ඨධාතු, ගණ්ඨො. ගණ්ඨඤ්ඤා ගණ්ඨධාතුඤ්ඤා යපෙඤා අවසෙසො
න වෙව ගණ්ඨො න ච ගණ්ඨධාතු.

න රසො න රසධාතුනි: ආමනානා. න රසධාතු න රසොති:
අත්ථරසො ධම්මරසො විමුත්ථරසො න රසධාතු, රසො. රසඤ්ඤා
රසධාතුඤ්ඤා යපෙඤා අවසෙසො න වෙව රසො න ච රසධාතු.

1. අවසෙසො ධම්මො - මජ්ඣං.

මනෝවිඤානය මනෝවිඤානධාතු ද යත්: එසේ යි. මනෝ-විඤානධාතුව මනෝවිඤාන ද යත්: එසේ යි.

ධර්මය ධර්මධාතු ද යත්: ධර්මධාතුව තබා අවශෙෂ වූ ධර්මය ධර්ම යැ, ධර්මධාතු නො වෙයි. ධර්මධාතුව ධර්ම ද වූයේ ම ධර්මධාතු ද වේ. ධර්මධාතුව ධර්ම ද යත්: එසේ යි. (අනුලොම යි)

2. චක්ෂුස නො වූයේ චක්ෂුර්ධාතු නො වේ ද යත්: එසේ යි. චක්ෂුර්ධාතු නො වූයේ චක්ෂුස නො වේ ද යත්: දිව්‍යචක්ෂුස ප්‍රඥා-චක්ෂුස චක්ෂුර්ධාතු නො වෙයි, චක්ෂුස යි. චක්ෂුස ද චක්ෂුර්ධාතුව ද තබා අවශෙෂය චක්ෂුස ද නො වූයේ ම චක්ෂුර්ධාතු ද නො වේ.

ශ්‍රෝත්‍ර නො වූයේ ශ්‍රෝත්‍රධාතු නො වේ ද යත්: එසේ යි. ශ්‍රෝත්‍රධාතු නො වූයේ ශ්‍රෝත්‍ර නො වේ ද යත්: දිව්‍යශ්‍රෝත්‍රය තෘෂ්ණාශ්‍රෝතය ශ්‍රෝත්‍රධාතු නො වේ, ශ්‍රෝත්‍ර යි. ශ්‍රෝත්‍රය ද ශ්‍රෝත්‍ර-ධාතුව ද තබා අවශෙෂය ශ්‍රෝත්‍ර ද නො වූයේ ම ශ්‍රෝත්‍රධාතු ද නො වේ.

ස්පාණ නො වූයේ ස්පාණධාතු නො වේ ද යත්: එසේ යි. ස්පාණධාතු නො වූයේ ස්පාණ නො වේ ද යත්: එසේ යි. ජීභ්වා නො වූයේ ...

(සංක්ෂිප්ත කරන ලදී. දෙතැන්හි ම 'ආමනතා' යි යෙදිය යුතුයි.)

කාය නො වූයේ කායධාතු නො වේ ද යත්: එසේ යි. කාය-ධාතු නො වූයේ කාය නො වේ ද යත්: කායධාතුව තබා අවශෙෂ කායය කායධාතු නො වෙයි, කාය යි. කාය ද කායධාතුව ද තබා අවශෙෂය කාය ද නො වූයේ ම කායධාතු ද නො වේ.

රූප නො වූයේ රූපධාතු නො වේ ද යත්: එසේ යි. රූප-ධාතු නො වූයේ රූප නො වේ ද යත්: රූපධාතුව තබා අවශෙෂ රූපය රූපධාතු නො වෙයි, රූප යි. රූපය ද රූපධාතුව ද තබා අවශෙෂය රූප ද නො වූයේ ම රූපධාතු ද නො වේ.

ගන්ධ නො වූයේ ... ගන්ධ නො වූයේ ගන්ධධාතු නො වේ ද යත්: එසේ යි. ගන්ධධාතු නො වූයේ ගන්ධ නො වේ ද යත්: ශීලගන්ධ සමාධිගන්ධ ප්‍රඥාගන්ධ ගන්ධධාතු නො වෙයි, ගන්ධ යි. ගන්ධය ද ගන්ධධාතුව ද තබා අවශෙෂය ගන්ධ ද නො වූයේ ම ගන්ධධාතු ද නො වේ.

රස නො වූයේ රසධාතු නො වේ ද යත්: එසේ යි. රසධාතු නො වූයේ රස නො වේ ද යත්: අර්ථරස ධර්මරස විමුක්ති-රස රසධාතු නො වෙයි, රස යි. රසය ද රසධාතුව ද තබා අවශෙෂය රස ද නො වූයේ ම රසධාතු ද නො වේ.

න ඵොට්ඨකො -පෙ- න චක්ඛවිඤ්ඤාණං න චක්ඛවිඤ්ඤාණ-
 ධාතුනි: ආමනතා. න චක්ඛවිඤ්ඤාණධාතු න චක්ඛවිඤ්ඤාණනති:
 ආමනතා. න සොතවිඤ්ඤාණං -පෙ- න සානවිඤ්ඤාණං - න ජිව්හ-
 විඤ්ඤාණං - න කායවිඤ්ඤාණං -පෙ-

න මනො න මනොධාතුනි: ආමනතා. න මනොධාතු න
 මනොනි: මනොධාතුං යපෙතා අවසෙසො මනො න මනොධාතු,
 මනො. මනඤ්ඤා මනොධාතුඤ්ඤා යපෙතා අවසෙසො න වෙව
 මනො න ච මනොධාතු.

න මනොවිඤ්ඤාණං න මනොවිඤ්ඤාණධාතුනි: ආමනතා. න
 මනොවිඤ්ඤාණධාතු න මනොවිඤ්ඤාණනති: ආමනතා.

න ධම්මො න ධම්මධාතුනි: ආමනතා. න ධම්මධාතු න
 ධම්මොනි: ධම්මධාතුං යපෙතා අවසෙසො ධම්මො න ධම්මධාතු,
 ධම්මො. ධම්මඤ්ඤා ධම්මධාතුඤ්ඤා යපෙතා අවසෙසො න වෙව
 ධම්මො න ච ධම්මධාතු. (පට්ටනීකං)

පදසොධනවාරො.

3. චක්ඛ චක්ඛධාතුනි: දිඛවක්ඛ පඤ්ඤවක්ඛ චක්ඛ, න චක්ඛ
 ධාතු. චක්ඛධාතු චක්ඛ වෙව චක්ඛධාතු ච. ධාතු සොතධාතුනි:
 සොතධාතු ධාතු වෙව සොතධාතු ච, අවසෙසා ධාතු ධාතු, න
 සොතධාතු.

චක්ඛ චක්ඛධාතු ති: දිඛවක්ඛ පඤ්ඤවක්ඛ චක්ඛ, න චක්ඛ
 ධාතු. චක්ඛධාතු චක්ඛ වෙව චක්ඛධාතු ච, ධාතු සානධාතු -පෙ-
 ධාතු ධම්මධාතු ති: ධම්මධාතු ධාතු වෙව ධම්මධාතු ච. අවසෙසා
 ධාතු ධාතු, න ධම්මධාතු. (අනුලොමං)

(යථා ආයතනයමකෙ පණ්ණාසකි එව. ධාතුයමකෙපි පණ්ණාසකි
 චකකං බැබිලබ්බං.)

ස්ප්‍රෂ්ටවා නො වූයේ ... වක්ෂුර්විඥාන නො වූයේ වක්ෂුර්-
විඥානධාතු නො වේ ද යත් : එසේ යි. වක්ෂුර්විඥානධාතු නො
වූයේ වක්ෂුර්විඥාන නො වේ ද යත් : එසේ යි. ශ්‍රොත්‍රවිඥාන
නො වූයේ ... ස්‍රාණවිඥාන නො වූයේ ... පිත්තවිඥාන නො වූයේ
... කායවිඥාන නො වූයේ ...

මනස නො වූයේ මනෝධාතු නො වේ ද යත් : එසේ යි.
මනෝධාතු නො වූයේ මනස නො වේ ද යත් : මනෝධාතුව තබා
අවශෙෂ මනස මනෝධාතු නො වෙයි, මනස යි. මනස ද මනෝ
ධාතුව ද තබා අවශෙෂය මනස ද නො වූයේ ම මනෝධාතු ද
නො වේ.

මනෝවිඥාන නො වූයේ මනෝවිඥානධාතු නො වේ ද යත් :
එසේ යි. මනෝවිඥානධාතු නො වූයේ මනෝවිඥාන නො වේ ද
යත් : එසේ යි.

ධර්ම නො වූයේ ධර්මධාතු නො වේ ද යත් : එසේ යි. ධර්ම
ධාතු නො වූයේ ධර්ම නො වේ ද යත් : ධර්මධාතුව තබා අවශෙෂ
ධර්මය ධර්මධාතු නො වෙයි, ධර්ම යි. ධර්මය ද ධර්මධාතුව
ද තබා අවශෙෂය ධර්ම ද නො වූයේ ම ධර්මධාතු ද නො වේ.

(ප්‍රත්‍යානික යි)

පදගොධනවාර යි.

3. වක්ෂුස වක්ෂුර්ධාතු ද යත් : දිව්‍යවක්ෂුස ප්‍රඥාවක්ෂුස
වක්ෂුස යැ වක්ෂුර්ධාතු නො වෙයි. වක්ෂුර්ධාතුව වක්ෂුස ද වූයේ ම
වක්ෂුර්ධාතු ද වෙයි. ධාතුහු ශ්‍රොත්‍රධාතු ද යත් : ශ්‍රොත්‍රධාතු ධාතු
ද වූයේ ම ශ්‍රොත්‍රධාතු ද වේ. අවශෙෂ ධාතුහු ධාතු යැ, ශ්‍රොත්‍ර-
ධාතු නො වේ.

වක්ෂුස වක්ෂුර්ධාතු ද යත් : දිව්‍යවක්ෂුස ප්‍රඥාවක්ෂුස වක්ෂුස
යැ, වක්ෂුර්ධාතු නො වෙයි. වක්ෂුර්ධාතුව වක්ෂුස ද වූයේ ම
වක්ෂුර්ධාතු ද වෙයි. ධාතුහු ස්‍රාණධාතු ද යත් : ... ධාතුහු ධර්ම-
ධාතු ද යත් : ධර්මධාතු ධාතු ද වූයේ ම ධර්මධාතු ද වේ.
අවශෙෂ ධාතුහු ධාතු යැ, ධර්මධාතු නො වේ. (අනුලොම යි)

(ආයතනයමකයෙහි ප්‍රඥප්තිවාරය යම්සේ ද ධාතුයමකයෙහි
ප්‍රඥප්තිවාරය ද එසේ මැ යි, චක්‍රය බැඳිය යුතු යි.)

4. න චක්ඛු න චක්ඛුධාතුති: ආමන්තා, න ධාතු න සොත-
ධාතුති: ආමන්තා.

න චක්ඛු න චක්ඛුධාතුති: ආමන්තා, න ධාතු න සානධාතුත්
-පෙ- න ධාතු න ධම්මධාතුති: ආමන්තා. (පච්චනිකං)

(චක්ඛං ඛන්ධිකං, සබ්බං ආමන්තා උභතොපි සෙසෙපි.)

පදසොධනමූලචක්ඛවාරො.

5. චක්ඛු ධාතුති: ආමන්තා, ධාතු චක්ඛුධාතුති: චක්ඛුධාතු
ධාතු වෙව චක්ඛුධාතු ව. අවසෙසා ධාතු ධාතු, න චක්ඛුධාතු.

සොතං ධාතුති: ආමන්තා, සානං -පෙ- ජිව්හං - කායො -
රූපං - සංස්ප් - ගන්ධො - රසො - ථොට්ඨංඛො -

චක්ඛුවිඤ්ඤාණං ධාතුති: ආමන්තා, ධාතු චක්ඛුවිඤ්ඤාණධාතුති:
චක්ඛුවිඤ්ඤාණධාතු ධාතු වෙව චක්ඛුවිඤ්ඤාණධාතු ව. අවසෙසා
ධාතු ධාතු, න චක්ඛුවිඤ්ඤාණධාතු. සොතවිඤ්ඤාණං -පෙ- සාන-
විඤ්ඤාණං - ජිව්හාවිඤ්ඤාණං - කායවිඤ්ඤාණං -

මනො ධාතුති: ආමන්තා, ධාතු මනොධාතුති: මනොධාතු
ධාතු වෙව මනොධාතු ව. අවසෙසා ධාතු ධාතු, න මනොධාතු.

මනොවිඤ්ඤාණං ධාතුති: ආමන්තා, ධාතු මනොවිඤ්ඤාණධාතුති:
මනොවිඤ්ඤාණධාතු ධාතු වෙව මනොවිඤ්ඤාණධාතු ව. අවසෙසා
ධාතු ධාතු, න මනොවිඤ්ඤාණධාතු.

ධම්මො ධාතුති: ආමන්තා, ධාතු ධම්මධාතුති: ධම්මධාතු
ධාතු වෙව ධම්මධාතු ව. අවසෙසා ධාතු ධාතු, න ධම්මධාතු.
(අනුලොමං)

6. න චක්ඛු න ධාතුති: චක්ඛුං ධම්මො අවසෙසා ධාතු, න
චක්ඛුධාතු. චක්ඛුඤ්ඤා ධාතුඤ්ඤා ධම්මො අවසෙසා න වෙව චක්ඛු
න ව ධාතු, න ධාතු න චක්ඛුති: ආමන්තා.

න සොතං න ධාතුති: සොතං ධම්මො -පෙ- සානං ධම්මො
-පෙ- ජිව්හං ධම්මො -පෙ-

4. චක්ෂුස නො වූයේ චක්ෂුර්ධාතු නො වේ ද යත්: එසේ යි. ධාතු නො වූවාහු ශ්‍රෝත්‍රධාතු නො වේ ද යත්: එසේ යි.

චක්ෂුස නො වූයේ චක්ෂුර්ධාතු නො වේ ද යත්: එසේ යි. ධාතු නො වූවාහු ස්‍රාණධාතු නො වේ ද යත්: ... ධාතු නොවූවාහු ධර්මධාතු නො වේ ද යත්: එසේ යි. (ප්‍රත්‍යානික යි)

(චක්‍රය බැඳියයුතු යි. අනුලොම-ප්‍රත්‍යානික දෙනැන්හි ද සෙස්සෙහි ද සියල්ලෝ ආමන්තයෝ යි.)

පදගොධනමූලචක්‍රවාර යි.

5. චක්ෂුස ධාතු ද යත්: එසේ යි. ධාතුහු චක්ෂුර්ධාතු ද යත්: චක්ෂුර්ධාතු ධාතු ද වූයේ ම චක්ෂුර්ධාතු ද වෙයි. අවශෙෂ ධාතුහු ධාතු යැ, චක්ෂුර්ධාතු නො වේ.

ශ්‍රෝත්‍රය ධාතු ද යත්: එසේ යි. ස්‍රාණය ... ජිහ්වාච ... කායය ... රූපය ... ශබ්දය ... ගන්ධය ... රසය ... ස්ප්‍රෂ්ටව්‍යය ...

චක්ෂුර්විඥානය ධාතු ද යත්: එසේ යි. ධාතුහු චක්ෂුර්විඥාන ධාතු ද යත්: චක්ෂුර්විඥානධාතුව ධාතු ද වූයේ ම චක්ෂුර්විඥාන-ධාතු ද වෙයි. අවශෙෂ ධාතුහු ධාතු යැ, චක්ෂුර්විඥානධාතු නො වේ. ශ්‍රෝත්‍රවිඥානය ... ස්‍රාණවිඥානය ... ජිහ්වාවිඥානය ... කායවිඥානය ...

මනස ධාතු ද යත්: එසේ යි. ධාතුහු මනෝධාතු ද යත්: මනෝධාතු ධාතු ද වූයේ ම මනෝධාතු ද වෙයි. අවශෙෂ ධාතුහු ධාතු යැ, මනෝධාතු නො වේ.

මනෝවිඥානය ධාතු ද යත්: එසේ යි. ධාතුහු මනෝවිඥාන ධාතු ද යත්: මනෝවිඥානධාතුව ධාතු ද වූයේ ම මනෝවිඥාන ධාතු ද වෙයි. අවශෙෂ ධාතුහු ධාතු යැ, මනෝවිඥානධාතු නො වේ.

ධර්මය ධාතු ද යත්: එසේ යි. ධාතුහු ධර්මධාතු ද යත්: ධර්මධාතු ධාතු ද වූයේ ම ධර්මධාතු ද වෙයි. අවශෙෂ ධාතුහු ධාතු යැ, ධර්මධාතු නො වේ. (අනුලොම යි)

6. චක්ෂුස නො වූයේ ධාතු නො වේ ද යත්: චක්ෂුස තබා අවශෙෂයෝ ධාතුහු යැ, චක්ෂුර්ධාතු නො වෙයි. චක්ෂුස ද ධාතු ද තබා අවශෙෂයෝ චක්ෂුස ද නො වූයේ ම ධාතුහු ද නො වෙති. ධාතු නො වූවාහු චක්ෂුස නො වේ ද යත්: එසේ යි.

ශ්‍රෝත්‍රය නො වූයේ ධාතු නො වේ ද යත්: ශ්‍රෝත්‍රය තබා ... ස්‍රාණය තබා ... ජිහ්වාච තබා ...

න කායො න ධාතුති: ආමන්තා. න ධාතු න කායධාතුති: ආමන්තා.

න රූපං න ධාතුති: රූපං යපෙකා -පෙ- සඤ්ඤා-ගත්ති-රසං-
-චොට්ඨබ්බං-චක්ඛුච්ඡිඤ්ඤාණං -පෙ- මනොවිඤ්ඤාණං යපෙකා -පෙ-

න ධම්මො න ධාතුති: ආමන්තා. න ධාතු න ධම්මධාතුති: ආමන්තා. (පච්චනිකං)

සුද්ධධාතුචාරො.

7. චක්ඛු ධාතුති: ආමන්තා. ධාතු සොතධාතුති: සොතධාතු ධාතු වෙව සොතධාතු ච. අවසෙසා ධාතු ධාතු, න සොතධාතු.

චක්ඛු ධාතුති: ආමන්තා. ධාතු සානධාතු -පෙ- ධාතු ධම්ම-
ධාතුති: ධම්මධාතු ධාතු වෙව ධම්මධාතු ච. අවසෙසා ධාතු ධාතු,
න ධම්මධාතු. (අනුලොමං)

(චක්ඛං ඛන්ධිතබ්බං.)

8. න චක්ඛු න ධාතුති: චක්ඛු. යපෙකා අවසෙසා ධාතු
න චක්ඛුධාතු. චක්ඛුඤ්ඤා ධාතුඤ්ඤා යපෙකා අවසෙසා න වෙව
චක්ඛු න ච ධාතු. න ධාතු න සොතධාතුති: ආමන්තා.

න චක්ඛු න ධාතුති: චක්ඛු. යපෙකා අවසෙසා ධාතු, න
චක්ඛුධාතු. චක්ඛුඤ්ඤා ධාතුඤ්ඤා යපෙකා අවසෙසා න වෙව චක්ඛු
න ච ධාතු. න ධාතු න සානධාතු -පෙ- න ධාතු න ධම්ම-
ධාතුති: ආමන්තා.

න ධම්මො න ධාතුති: ආමන්තා. න ධාතු න චක්ඛුධාතුති: ආමන්තා.

න ධම්මො න ධාතුති: ආමන්තා. න ධාතු න සොතධාතු
-පෙ- න ධාතු න මනොවිඤ්ඤාණධාතුති: ආමන්තා. (පච්චනිකං)

(චක්ඛං ඛන්ධිතබ්බං.)

(යථා ආයතනයමකස්ස පණ්ණානි එවං ධාතුයමකස්ස පණ්ණානි
විජාලෙතබ්බං)

සුද්ධධාතුමූලචක්ඛචාරො.

නිදද්දසචාරො නිධීතො.

කාය නො වූයේ ධාතු නො වේ ද යත් : එසේ යි. ධාතු නො වූවාහු කායධාතු නො වේ ද යත් : එසේ යි.

රූප නො වූයේ ධාතු නො වේ ද යත් : රූපය තබා ... ශබ්දය ... ගන්ධය ... රසය ... ස්ප්‍ර්ෂ්ටව්‍යය ... චක්ෂුර්විඥානය ... මනෝවිඥානය තබා ...

ධර්ම නො වූයේ ධාතු නො වේ ද යත් : එසේ යි. ධාතු නො වූවාහු ධර්මධාතු නො වේ ද යත් : එසේ යි. (ප්‍රත්‍යානික යි)

ශුද්ධධාතුවාර යි.

7. චක්ෂුස ධාතු ද යත් : එසේ යි. ධාතුහු සොතධාතු ද යත් : සොතධාතුව ධාතු ද වූයේ ම සොතධාතු ද වේ. අවශෙෂ ධාතුහු ධාතු යැ, සොතධාතු නො වේ.

චක්ෂුස ධාතු ද යත් : එසේ යි. ධාතුහු ස්‍රාණධාතු ද යත් : ... ධාතුහු ධර්මධාතු ද යත් : ධර්මධාතුව ධාතු ද වූයේ ම ධර්ම ධාතු ද වේ. අවශෙෂ ධාතුහු ධාතු යැ, ධර්මධාතු නො වේ. (අනුලොම යි)

(චක්‍රය බැඳියයුතු.)

8. චක්ෂුස නො වූයේ ධාතු නො වේ ද යත් : චක්ෂුස තබා අවශෙෂයෝ ධාතුහු යැ, චක්ෂුර්ධාතු නො වේ. චක්ෂුස ද ධාතු ද තබා අවශෙෂයෝ චක්ෂුස ද නො වූයේ ම ධාතුහු ද නො වෙති. ධාතු නො වූවාහු ශ්‍රොත්‍රධාතු නො වේ ද යත් : එසේ යි.

චක්ෂුස නො වූයේ ධාතු නො වේ ද යත් : චක්ෂුස තබා අවශෙෂයෝ ධාතුහු යැ, චක්ෂුර්ධාතු නො වේ. චක්ෂුස ද ධාතු ද තබා අවශෙෂයෝ චක්ෂුස ද නො වූයේ ම ධාතුහු ද නො වෙති. ධාතු නො වූවාහු ස්‍රාණධාතු නො වේද යත් : ... ධාතු නො වූයේ ධර්මධාතු නො වේ ද යත් : එසේ යි.

ධර්ම නො වූයේ ධාතු නො වේ ද යත් : එසේ යි. ධාතු නො වූවාහු චක්ෂුර්ධාතු නො වේ ද යත් : එසේ යි.

ධර්ම නො වූයේ ධාතු නො වේ ද යත් : එසේ යි. ධාතු නො වූවාහු ශ්‍රොත්‍රධාතු නො වේ ද යත් : ... ධාතු නො වූවාහු මනෝවිඥානධාතු නො වේ ද යත් : එසේ යි. (ප්‍රත්‍යානික යි)

(චක්‍රය බැඳියයුතු.)

(ආයතනයම්කයේ ප්‍රඥප්තිවාරය යම්සේ ද ධාතුයම්කයේ ප්‍රඥප්ති-වාරය ද එසේ ම විස්තර කටයුතු.)

ශුද්ධධාතුවූලචක්‍රවාර යි.

නිර්දේශවාර නිමි.

ධාතුයම්ක - උපපාද්ධායො

9. යසස් වකුඬුබාතු උපපජ්ජති තස්ස සොතබාතු උපපජ්ජතී : සවකුඬුකානං අසොතකානං උපපජ්ජන්තානං තෙසං වකුඬුබාතු උපපජ්ජති, නො ච තෙසං සොතබාතු උපපජ්ජති. සවකුඬුකානං සසොතකානං උපපජ්ජන්තානං තෙසං වකුඬුබාතු ච උපපජ්ජති සොතබාතු ච උපපජ්ජති. යසස් චා පන සොතබාතු උපපජ්ජති තස්ස වකුඬුබාතු උපපජ්ජතී : සසොතකානං අවකුඬුකානං උපපජ්ජන්තානං තෙසං සොතබාතු උපපජ්ජති, නො ච තෙසං වකුඬුබාතු උපපජ්ජති. සසොතකානං සවකුඬුකානං උපපජ්ජන්තානං තෙසං සොතබාතු ච උපපජ්ජති, වකුඬුබාතු ච උපපජ්ජති.

යසස වකුබාතු උපපජ්ජති තසස සානධාතු උපපජ්ජතිති : සවකුබාතානං අසානකානං උපපජ්ජන්තානං තෙසං වකුබාතු උපපජ්ජති, නො ච තෙසං සානධාතු උපපජ්ජති. සවකුබාතානං සසානකානං උපපජ්ජන්තානං තෙසං වකුබාතු ච උපපජ්ජති, සානධාතු ච උපපජ්ජති. යසස වා පන සානධාතු උපපජ්ජති තසස වකුබාතු උපපජ්ජතිති : සසානකානං අවකුබාතානං උපපජ්ජන්තානං තෙසං සානධාතු උපපජ්ජති. නො ච තෙසං වකුබාතු උපපජ්ජති. සසානකානං සවකුබාතානං උපපජ්ජන්තානං තෙසං සානධාතු ච උපපජ්ජති, වකුබාතු ච උපපජ්ජති.

යසස වකුඳුබාතු උපපජ්ජති තසස රූපබාතු උපපජ්ජතිති :
ආනෙතා. යසස වා සන රූපබාතු උපපජ්ජති තසස වකුඳුබාතු
උපපජ්ජතිති : සරූපකානං අවකුඳුකානං උපපජ්ජනිතානං තෙසං
රූපබාතු උපපජ්ජති, නො ච තෙසං වකුඳුබාතු උපපජ්ජති. සරූප-
කානං සවකුඳුකානං උපපජ්ජනිතානං තෙසං රූපබාතු ච උපපජ්ජති,
වකුඳුබාතු ච උපපජ්ජති.

යසස වකුඩාතු උපපජ්ජති තසස මනෝවිඤ්ඤාණධාතු උපපජ්ජතිති: ආමනා. යසස වා පන මනෝවිඤ්ඤාණධාතු උපපජ්ජති තසස වකුඩාතු උපපජ්ජතිති: සවිතකානං. අවකුඳිකානං උපපජ්ජනානං. තෙසං මනෝවිඤ්ඤාණධාතු උපපජ්ජති, නො ව තෙසං වකුඩාතු උපපජ්ජති. සවිතකානං සවකුඳිකානං උපපජ්ජනානං. තෙසං මනෝවිඤ්ඤාණධාතු ව උපපජ්ජති, වකුඩාතු ව උපපජ්ජති.

බාතුයමක - උත්පාදවාරය

9. යමකුට චක්ෂුර්ධාතුව උපදී නම් ඔහුට ශ්‍රෝත්‍රධාතුව උපදී ද යත්: ඇස් ඇති ව කන් නැති ව උපදනා වූ ඔවුනට චක්ෂුර්ධාතුව උපදී, ඔවුනට ශ්‍රෝත්‍රධාතුව නොද උපදී. ඇස් ඇති ව කන් ඇති ව උපදනා වූ ඔවුනට චක්ෂුර්ධාතුව ද උපදී, ශ්‍රෝත්‍රධාතුව ද උපදී. තවද යමකුට ශ්‍රෝත්‍රධාතුව උපදී නම් ඔහුට චක්ෂුර්ධාතුව උපදී ද යත්: කන් ඇති ව ඇස් නැති ව උපදනා වූ ඔවුනට ශ්‍රෝත්‍රධාතුව උපදී, ඔවුනට චක්ෂුර්ධාතුව නොද උපදී. කන් ඇති ව ඇස් ඇති ව උපදනා වූ ඔවුනට ශ්‍රෝත්‍රධාතුව ද උපදී, චක්ෂුර්ධාතුව ද උපදී.

යමකුට චක්ෂුර්ධාතුව උපදී නම් ඔහුට ස්‍රාණධාතුව උපදී ද යත්: ඇස් ඇති ව නැහැ නැති ව උපදනා වූ ඔවුනට චක්ෂුර්ධාතුව උපදී, ඔවුනට ස්‍රාණධාතුව නොද උපදී. ඇස් ඇති ව නැහැ ඇති ව උපදනා වූ ඔවුනට චක්ෂුර්ධාතුව ද උපදී, ස්‍රාණධාතුව ද උපදී. තවද යමකුට ස්‍රාණධාතුව උපදී නම් ඔහුට චක්ෂුර්ධාතුව උපදී ද යත්: නැහැ ඇති ව ඇස් නැති ව උපදනා වූ ඔවුනට ස්‍රාණධාතුව උපදී, ඔවුනට චක්ෂුර්ධාතුව නොද උපදී. නැහැ ඇති ව ඇස් ඇති ව උපදනා වූ ඔවුනට ස්‍රාණධාතුව ද උපදී, චක්ෂුර්ධාතුව ද උපදී.

යමකුට චක්ෂුර්ධාතුව උපදී නම් ඔහුට රූපධාතුව උපදී ද යත්: එසේ යි. තවද යමකුට රූපධාතුව උපදී නම් ඔහුට චක්ෂුර්ධාතුව උපදී ද යත්: රූ ඇති ව ඇස් නැති ව උපදනා වූ ඔවුනට රූපධාතුව උපදී, ඔවුනට චක්ෂුර්ධාතුව නොද උපදී. රූ ඇති ව ඇස් ඇති ව උපදනා වූ ඔවුනට රූපධාතුව ද උපදී, චක්ෂුර්ධාතුව ද උපදී.

යමකුට චක්ෂුර්ධාතුව උපදී නම් ඔහුට මනෝවිඤානධාතුව උපදී ද යත්: එසේ යි. තවද යමකුට මනෝවිඤානධාතුව උපදී නම් ඔහුට චක්ෂුර්ධාතුව උපදී ද යත්: සිත් ඇති වූ ඇස් නැති වූ උපදනා වූ ඔවුනට මනෝවිඤානධාතුව උපදී, ඔවුනට චක්ෂුර්ධාතුව නොද උපදී. සිත් ඇති වූ ඇස් ඇති වූ උපදනා වූ ඔවුනට මනෝවිඤානධාතුව ද උපදී, චක්ෂුර්ධාතුව ද උපදී.

යසසි වකඛුධාතු උපපජ්ජති - තසසි ධම්මධාතු උපපජ්ජතිති :
 ආමනනා. යසසි වා පන ධම්මධාතු උපපජ්ජති තසසි වකඛුධාතු
 උපපජ්ජතිති : අවකඛුකානං උපපජ්ජනානං තෙසං ධම්මධාතු
 උපපජ්ජති, නො ව තෙසං වකඛුධාතු උපපජ්ජති. සවකඛුකානං
 උපපජ්ජනානං තෙසං ධම්මධාතු ව උපපජ්ජති, වකඛුධාතු ව
 උපපජ්ජති. (අනුලොමපුග්ගල)

(යථා ආයතනයමකං විහන්තං එවං ධාතුයමකමපි විහජ්ජතබ්බං.
 සද්දිසං කාතබ්බං.)

පච්චිසානනවාරො.

උපපාදවාරො නිට්ඨිතො.

10. යො වකඛුධාතුං පරිජානාති සො සොතධාතුං පරිජානාතිති :
 ආමනනා. -පෙ-

පරිඤ්ඤාවාරො නිට්ඨිතො.

පරිඤ්ඤාවාරො

(ධාතුයමකං පරිපුණ්ණං පෙය්‍යාලෙන)

ධාතුයමකං නිට්ඨිතං.

යමකුට චක්ෂුර්ධාතුව උපදී නම් ඔහුට ධර්මධාතුව උපදී ද යත් : එසේ යි. තවද යමකුට ධර්මධාතුව උපදී නම් ඔහුට චක්ෂුර්ධාතුව උපදී ද යත් : ඇස් නැති වූ උපදනා වූ ඔවුනට ධර්මධාතුව උපදී, ඔවුනට චක්ෂුර්ධාතුව නො ද උපදී. ඇස් ඇති වූ උපදනා වූ ඔවුනට ධර්මධාතුව ද උපදී, චක්ෂුර්ධාතුව ද උපදී. (අනුලොම පූද්ගල යි)

(යම්සේ ආයතනයමකය බෙදනලද ද එසේ ම ධාතුයමකය ද බෙදියයුතු යි, සමාන කළයුතු යි.)

ප්‍රත්‍යක්ෂන්තවාර යි.

උත්පාදවාර නිමි.

පරිඥාචාරය

10. යමෙක් චක්ෂුර්ධාතුව පිරිසිදු දැනී නම් හෙතෙම ශ්‍රෝත්‍ර-ධාතුව පිරිසිදු දැනී ද යත් : එසේ යි

පරිඥාචාර නිමි.

(පෙය්‍යාලමුඛයෙන් ධාතුයමකය පරිපූර්ණ යැ.)

ධාතුයමක නිමි.

5. සච්චයමකං

විග්නාති සච්චානි:- දුක්ඛසච්චං, සමුදයසච්චං, නිරෝධසච්චං, මග්ගසච්චං.

(පණ්ණාසකවාර උදෙසා)

1. දුක්ඛං දුක්ඛසච්චං, දුක්ඛසච්චං දුක්ඛං: සමුදයො සමුදයසච්චං, සමුදයසච්චං සමුදයො: නිරෝධො නිරෝධසච්චං, නිරෝධසච්චං නිරෝධො: මග්ගො මග්ගසච්චං, මග්ගසච්චං මග්ගො: (අනුලොම)

2. න දුක්ඛං න දුක්ඛසච්චං, න දුක්ඛසච්චං න දුක්ඛං: න සමුදයො න සමුදයසච්චං, න සමුදයසච්චං න සමුදයො: න නිරෝධො න නිරෝධසච්චං, න නිරෝධසච්චං න නිරෝධො: න මග්ගො න මග්ගසච්චං, න මග්ගසච්චං න මග්ගො: (පච්චනීක)

සදසොධනවාරො.

3. දුක්ඛං දුක්ඛසච්චං, සච්චා සමුදයසච්චං: දුක්ඛං දුක්ඛසච්චං, සච්චා නිරෝධසච්චං: දුක්ඛං දුක්ඛසච්චං, සච්චා මග්ගසච්චං: සමුදයො සමුදයසච්චං, සච්චා දුක්ඛසච්චං: සමුදයො සමුදයසච්චං, සච්චා නිරෝධසච්චං: සමුදයො සමුදයසච්චං, සච්චා මග්ගසච්චං: නිරෝධො නිරෝධසච්චං, සච්චා දුක්ඛසච්චං: නිරෝධො නිරෝධසච්චං, සච්චා සමුදයසච්චං: නිරෝධො නිරෝධසච්චං, සච්චා මග්ගසච්චං: මග්ගො මග්ගසච්චං, සච්චා දුක්ඛසච්චං: මග්ගො මග්ගසච්චං, සච්චා සමුදයසච්චං: මග්ගො මග්ගසච්චං, සච්චා නිරෝධසච්චං: (අනුලොම)

4. න දුක්ඛං න දුක්ඛසච්චං, න සච්චා න සමුදයසච්චං: න දුක්ඛං න දුක්ඛසච්චං, න සච්චා න නිරෝධසච්චං: න දුක්ඛං න දුක්ඛසච්චං, න සච්චා න මග්ගසච්චං: න සමුදයො න සමුදයසච්චං, න සච්චා න දුක්ඛසච්චං: න සමුදයො න සමුදයසච්චං, න සච්චා න නිරෝධසච්චං: න සමුදයො න සමුදයසච්චං, න සච්චා න මග්ගසච්චං:

5. සත්‍යයමිත්‍ය

චතුස්සත්‍යයෝ: දුක්ඛසත්‍ය යැ සමුදයසත්‍ය යැ නිරෝධසත්‍ය යැ මාර්ගසත්‍ය යි.

ප්‍රඥප්තිවාරොද්දෙශ යි.

1. දුඃඛය දුඃඛසත්‍යය වේ ද, දුඃඛසත්‍යය දුඃඛ වේ ද යත්: සමුදය සමුදයසත්‍යය වේ ද, සමුදයසත්‍යය සමුදය වේ ද යත්: නිරෝධය නිරෝධසත්‍යය වේ ද, නිරෝධසත්‍යය නිරෝධ වේ ද යත්: මාර්ගය මාර්ගසත්‍යය වේ ද, මාර්ගසත්‍යය මාර්ග වේ ද යත්: (අනුලොම යි.)

2. දුඃඛ නො වූයේ දුඃඛසත්‍ය නො වේ ද, දුඃඛසත්‍ය නො වූයේ දුඃඛය නො වේ ද යත්: සමුදය නො වූයේ සමුදයසත්‍ය නො වේ ද, සමුදයසත්‍ය නො වූයේ සමුදය නො වේ ද යත්: නිරෝධ නො වූයේ නිරෝධසත්‍ය නො වේ ද, නිරෝධසත්‍ය නො වූයේ නිරෝධ නො වේ ද යත්: මාර්ග නො වූයේ මාර්ගසත්‍ය නො වේ ද, මාර්ගසත්‍ය නො වූයේ මාර්ග නො වේ ද යත්: (ප්‍රත්‍යනීක යි.)

පදශොධනවාර යි.

3. දුඃඛය දුඃඛසත්‍ය වේ ද, සත්‍යයෝ සමුදයසත්‍ය වේ ද යත්: දුඃඛය දුඃඛසත්‍ය වේ ද සත්‍යයෝ නිරෝධසත්‍ය වේ ද යත්: දුඃඛය දුඃඛසත්‍ය වේ ද, සත්‍යයෝ මාර්ගසත්‍ය වේ ද යත්: සමුදය සමුදයසත්‍ය වේ ද, සත්‍යයෝ දුඃඛසත්‍ය වේ ද යත්: සමුදය සමුදයසත්‍ය වේ ද, සත්‍යයෝ නිරෝධසත්‍ය වේ ද යත්: සමුදය සමුදයසත්‍ය වේ ද, සත්‍යයෝ මාර්ගසත්‍ය වේ ද යත්: නිරෝධය නිරෝධසත්‍ය වේ ද, සත්‍යයෝ දුඃඛසත්‍ය වේ ද යත්: නිරෝධය නිරෝධසත්‍ය වේ ද, සත්‍යයෝ සමුදයසත්‍ය වේ ද යත්: නිරෝධය නිරෝධසත්‍ය වේ ද, සත්‍යයෝ මාර්ගසත්‍ය වේ ද යත්: මාර්ගය මාර්ගසත්‍ය වේ ද, සත්‍යයෝ දුඃඛසත්‍ය වේ ද යත්: මාර්ගය මාර්ගසත්‍ය වේ ද, සත්‍යයෝ සමුදයසත්‍ය වේ ද යත්: මාර්ගය මාර්ගසත්‍ය වේ ද, සත්‍යයෝ නිරෝධසත්‍ය වේ ද යත්: (අනුලොම යි.)

4. දුඃඛ නො වූයෙක් දුඃඛසත්‍යය නො වේ ද: සත්‍ය නො වූවාහු සමුදයසත්‍යය නො වේ ද: දුඃඛ නො වූයෙක් දුඃඛසත්‍යය නො වේ ද: සත්‍ය නො වූවාහු නිරෝධසත්‍යය නො වේ ද: දුඃඛ නො වූයෙක් දුඃඛසත්‍යය නො වේ ද: සත්‍ය නො වූවාහු මාර්ගසත්‍යය නො වේ ද: සමුදය නො වූයෙක් සමුදයසත්‍යය නො වේ ද: සත්‍ය නො වූවාහු දුඃඛසත්‍යය නො වේ ද: සමුදය නො වූයෙක් සමුදයසත්‍යය නො වේ ද: සත්‍ය නො වූවාහු නිරෝධසත්‍යය නො වේ ද: සමුදය නො වූයෙක් සමුදයසත්‍යය නො වේ ද: සත්‍ය නො වූවාහු මාර්ගසත්‍යය නො වේ ද:

න නිරොධො න නිරොධසච්චං, න සච්චා න දුක්ඛසච්චං: න නිරොධො න නිරොධසච්චං, න සච්චා න සමුදයසච්චං: න නිරොධො න නිරොධසච්චං, න සච්චා න මග්ගසච්චං: න මග්ගො න මග්ගසච්චං, න සච්චා න දුක්ඛසච්චං: න මග්ගො න මග්ගසච්චං, න සච්චා න සමුදයසච්චං, න මග්ගො න මග්ගසච්චං, න සච්චා න නිරොධසච්චං: (පච්චනික)

පදසොධනමූලවකකවාරො.

5. දුක්ඛං සච්චං, සච්චා දුක්ඛං: සමුදයො සච්චං, සච්චා සමුදයො: නිරොධො සච්චං, සච්චා නිරොධො: මග්ගො සච්චං, සච්චා මග්ගො: (අනුලොම)

6. න දුක්ඛං න සච්චං, න සච්චා න දුක්ඛං: න සමුදයො න සච්චං, න සච්චා න සමුදයො: න නිරොධො න සච්චං, න සච්චා න නිරොධො: න මග්ගො න සච්චං න සච්චා න මග්ගො: (පච්චනික)

සුඛසච්චවාරො.

7. දුක්ඛං සච්චං, සච්චා සමුදයො: දුක්ඛං සච්චං, සච්චා නිරොධො: දුක්ඛං සච්චං, සච්චා මග්ගො: සමුදයො සච්චං, සච්චා දුක්ඛං -පෙ- සච්චා මග්ගො: නිරොධො සච්චං, සච්චා දුක්ඛං -පෙ- සච්චා මග්ගො: මග්ගො සච්චං, සච්චා දුක්ඛං: මග්ගො සච්චං, සච්චා සමුදයො: මග්ගො සච්චං, සච්චා නිරොධො: (අනුලොම)

8. න දුක්ඛං න සච්චං, න සච්චා න සමුදයො: න දුක්ඛං න සච්චං, න සච්චා න නිරොධො: න දුක්ඛං න සච්චං, න සච්චා මග්ගො: න සමුදයො න සච්චං, න සච්චා න දුක්ඛං -පෙ- න සච්චා න මග්ගො: න නිරොධො න සච්චං, න සච්චා න දුක්ඛං: -පෙ- න සච්චා න මග්ගො: න මග්ගො න සච්චං, න සච්චා න දුක්ඛං: න මග්ගො න සච්චං, න සච්චා න සමුදයො: න මග්ගො න සච්චං, න සච්චා න නිරොධො: (පච්චනික)

සුඛසච්චමූලවකකවාරො.

උදෙසවාරො නිධිකො.

නිරෝධ නො වූයෙක් නිරෝධසත්‍යය නො වේ ද, සත්‍ය නො වූවාහු දුඃඛසත්‍යය නො වේ ද; නිරෝධ නො වූයෙක් නිරෝධ-සත්‍යය නො වේ ද, සත්‍ය නො වූවාහු සමුදයසත්‍යය නො වේ ද; නිරෝධ නො වූයෙක් නිරෝධසත්‍යය නො වේ ද, සත්‍ය නො වූවාහු මාර්ගසත්‍යය නො වේ ද; මාර්ග නො වූයෙක් මාර්ග සත්‍යය නො වේ ද, සත්‍ය නො වූවාහු දුඃඛසත්‍යය නො වේ ද; මාර්ග නො වූයෙක් මාර්ගසත්‍යය නො වේ ද, සත්‍ය නො වූවාහු සමුදයසත්‍යය නො වේ ද; මාර්ග නො වූයෙක් මාර්ගසත්‍යය නො වේ ද, සත්‍ය නො වූවාහු නිරෝධසත්‍යය නො වේ ද යත්: (ප්‍රත්‍යානික සි.)

සද්ධොධනමූලවක්‍රවාර සි.

5. දුඃඛය සත්‍යය ද, සත්‍යයෝ දුඃඛය ද; සමුදය සත්‍යය ද, සත්‍යයෝ සමුදය ද; නිරෝධය සත්‍යය ද, සත්‍යයෝ නිරෝධය ද; මාර්ගය සත්‍යය ද, සත්‍යයෝ මාර්ගය ද යත්: (අනුලොම සි.)

6. දුඃඛ නො වූයෙක් සත්‍යය නො වේ ද, සත්‍ය නො වූවාහු දුඃඛ නො වේ ද; සමුදය නො වූයෙක් සත්‍යය නො වේ ද, සත්‍ය නො වූවාහු සමුදය නො වේ ද; නිරෝධ නො වූයෙක් සත්‍යය නො වේ ද, සත්‍ය නො වූවාහු නිරෝධ නො වේ ද; මාර්ග නො වූයෙක් සත්‍යය නො වේ ද, සත්‍ය නො වූවාහු මාර්ග නො වේ ද යත්: (ප්‍රත්‍යානික සි.)

ශුද්ධසත්‍යවාර සි.

7. දුඃඛය සත්‍යය ද, සත්‍යයෝ සමුදය ද; දුඃඛය සත්‍යය ද, සත්‍යයෝ නිරෝධය ද; දුඃඛය සත්‍යය ද සත්‍යයෝ මාර්ගය ද; සමුදය සත්‍යය ද, සත්‍යයෝ දුඃඛය ද ... සත්‍යයෝ මාර්ගය ද; නිරෝධය සත්‍යය ද, සත්‍යයෝ දුඃඛය ද; ... සත්‍යයෝ මාර්ගය ද; මාර්ගය සත්‍යය ද, සත්‍යයෝ දුඃඛය ද; මාර්ගය සත්‍යය ද, සත්‍යයෝ සමුදය ද; මාර්ගය සත්‍යය ද, සත්‍යය නිරෝධය ද යත්: (අනුලොම සි.)

8. දුඃඛ නො වූයෙක් සත්‍යය නො වේ ද, සත්‍ය නො වූවාහු සමුදය නො වේ ද; දුඃඛ නො වූයෙක් සත්‍යය නො වේ ද, සත්‍ය නො වූවාහු නිරෝධ නො වේ ද; දුඃඛ නො වූයෙක් සත්‍යය නො වේ ද, සත්‍ය නො වූවාහු මාර්ග නො වේ ද; සමුදය නො වූයෙක් සත්‍යය නො වේ ද; සත්‍ය නො වූවාහු දුඃඛ නො වේ ද ... සත්‍ය නො වූවාහු මාර්ග නො වේ ද; නිරෝධ නො වූයෙක් සත්‍යය නො වේ ද, සත්‍ය නො වූවාහු දුඃඛ නො වේ ද ... සත්‍ය නො වූවාහු මාර්ග නො වේ ද; මාර්ග නො වූයෙක් සත්‍යය නො වේ ද, සත්‍ය නො වූවාහු දුඃඛ නො වේ ද; මාර්ග නො වූයෙක් සත්‍යය නො වේ ද, සත්‍ය නො වූවාහු සමුදය නො වේ ද; මාර්ග නො වූයෙක් සත්‍යය නො වේ ද, සත්‍ය නො වූවාහු නිරෝධ නො වේ ද යත්: (ප්‍රත්‍යානික සි.)

ශුද්ධසත්‍යමූලවක්‍රවාර සි.

උද්දෙශවාර නිමි.

නිදේදසචාරො

1. දුකඛං දුකඛසච්චනති: ආමන්තා. දුකඛසච්චං දුකඛනති: කාසිකං දුකඛං චෙනසිකං දුකඛං යපෙඤා අවසෙසං දුකඛසච්චං, න දුකඛං. කාසිකං දුකඛං චෙනසිකං දුකඛං දුකඛකේඤ්ච දුකඛසච්චකේඤ්ච.

සමුදයො සමුදයසච්චනති: සමුදයසච්චං යපෙඤා අවසෙසො සමුදයො සමුදයො, න සමුදයසච්චං. සමුදයසච්චං සමුදයො චෙව සමුදයසච්චකේඤ්ච. සමුදයසච්චං සමුදයොති: ආමන්තා.

නිරොධො නිරොධසච්චනති: නිරොධසච්චං යපෙඤා අවසෙසො නිරොධො නිරොධො, න නිරොධසච්චං. නිරොධසච්චං නිරොධො චෙව නිරොධසච්චකේඤ්ච. නිරොධසච්චං නිරොධොති: ආමන්තා.

මග්ගො මග්ගසච්චනති: මග්ගසච්චං යපෙඤා අවසෙසො මග්ගො මග්ගො, න මග්ගසච්චං, මග්ගසච්චං මග්ගො චෙව මග්ගසච්චකේඤ්ච, මග්ගසච්චං මග්ගොති: ආමන්තා (අනුලොම)

2. න දුකඛං න දුකඛසච්චනති: කාසිකං දුකඛං චෙනසිකං දුකඛං යපෙඤා අවසෙසං න දුකඛං, දුකඛසච්චං. දුකඛකේඤ්ච දුකඛසච්චකේඤ්ච යපෙඤා අවසෙසං න චෙව දුකඛං න ච දුකඛසච්චං. න දුකඛසච්චං න දුකඛනති: ආමන්තා.

න සමුදයො න සමුදයසච්චනති: ආමන්තා. න සමුදයසච්චං න සමුදයොති: සමුදයසච්චං යපෙඤා අවසෙසො සමුදයො න සමුදයසච්චං, සමුදයො. සමුදයකේඤ්ච සමුදයසච්චකේඤ්ච යපෙඤා අවසෙසො න චෙව සමුදයො න ච සමුදයසච්චං.

න නිරොධො නිරොධසච්චනති: ආමන්තා. න නිරොධසච්චං න නිරොධොති: නිරොධසච්චං යපෙඤා අවසෙසො නිරොධො න නිරොධසච්චං, නිරොධො. නිරොධකේඤ්ච නිරොධසච්චකේඤ්ච යපෙඤා අවසෙසො න චෙව නිරොධො න ච නිරොධසච්චං.

න මග්ගො න මග්ගසච්චනති: ආමන්තා. න මග්ගසච්චං න මග්ගොති: මග්ගසච්චං යපෙඤා අවසෙසො මග්ගො න මග්ගසච්චං, මග්ගො. මග්ගකේඤ්ච මග්ගසච්චකේඤ්ච යපෙඤා අවසෙසො න චෙව මග්ගො, න ච මග්ගසච්චං. (පච්චනික)

පදසොධනචාරො.

නිර්දේශවාරය

1. දූඛය දූඛසත්‍යය ද යත්: එසේ යි. දූඛසත්‍යය දූඛ ද යත්: කායික දූඛය චෛතසික දූඛය තඛා සෙස්ස දූඛ සත්‍යය යි. දූඛ නො වේ. කායික දූඛය චෛතසික දූඛය දූඛ ද වූයේ ම දූඛ සත්‍යය ද වේ.

සමුදය සමුදයසත්‍යය ද යත්: සමුදය සත්‍යය තඛා අවශෙෂ වූ සමුදය සමුදය යි. සමුදයසත්‍යය නො වේ. සමුදයසත්‍යය සමුදය වූයේ ම සමුදයසත්‍යය ද වේ. සමුදයසත්‍යය සමුදය ද යත්: එසේ යි.

නිරොධය නිරොධසත්‍යය ද යත්: නිරොධසත්‍යය තඛා අවශෙෂ වූ නිරොධය නිරොධය වෙයි, නිරොධසත්‍යය නො වේ. නිරොධසත්‍යය නිරොධ ද වූයේ ම නිරොධසත්‍යය ද වේ. නිරොධසත්‍යය නිරොධ ද යත්: එසේ යි.

මාර්ගය මාර්ගසත්‍යය ද යත්: මාර්ගසත්‍යය තඛා අවශෙෂ වූ මාර්ගය මාර්ගය වෙයි, මාර්ගසත්‍යය නො වේ. මාර්ගසත්‍යය මාර්ග ද වූයේ ම මාර්ගසත්‍යය ද වේ. මාර්ගසත්‍යය මාර්ග ද යත්: එසේ යි. (අනුලොම යි.)

2. දූඛ නො වූයෙක් දූඛසත්‍යය නො වේ ද යත්: කායික දූඛය චෛතසික දූඛය තඛා අවශෙෂය දූඛය නො වෙයි, දූඛ සත්‍යය වේ. දූඛය ද දූඛසත්‍යය ද තඛා අවශෙෂය දූඛ ද නො වූයේ ම දූඛසත්‍යය ද නො වේ. දූඛසත්‍යය නො වූයෙක් දූඛය නො වේ ද යත්: එසේ යි.

සමුදය නො වූයෙක් සමුදයසත්‍යය නො වේ ද යත්: එසේ යි. සමුදයසත්‍යය නො වූයෙක් සමුදය නො වේ ද යත්: සමුදයසත්‍යය තඛා අවශෙෂ වූ සමුදය සමුදයසත්‍යය නො වෙයි, සමුදය වේ. සමුදය ද සමුදයසත්‍යය ද තඛා අවශෙෂය සමුදය ද නො වූයේ ම සමුදයසත්‍යය ද නො වේ.

නිරොධ නො වූයෙක් නිරොධසත්‍යය නො වේ ද යත්: එසේ යි. නිරොධසත්‍යය නො වූයෙක් නිරොධය නො වේ ද යත්: නිරොධසත්‍යය තඛා අවශෙෂ වූ නිරොධය නිරොධසත්‍යය නො වෙයි. නිරොධය වේ. නිරොධය ද නිරොධසත්‍යය ද තඛා අවශෙෂය නිරොධය ද නො වූයේ ම නිරොධසත්‍යය ද නො වේ.

මාර්ග නො වූයෙක් මාර්ගසත්‍යය නො වේ ද යත්: එසේ යි. මාර්ගසත්‍යය නො වූයෙක් මාර්ගය නො වේ ද යත්: මාර්ග සත්‍යය තඛා අවශෙෂ වූ මාර්ගය මාර්ගසත්‍යය නො වෙයි. මාර්ගය වේ. මාර්ගය ද මාර්ගසත්‍යය ද තඛා අවශෙෂය මාර්ගය ද නො වූයේ ම මාර්ගසත්‍යය ද නො වේ. (ප්‍රත්‍යානික යි.)

පදශොධනවාර යි.

3. දුක්ඛං දුක්ඛසච්චනාති: ආමනානා. සච්චා සමුදය සච්චනාති: සමුදයසච්චං සච්චකේච්ච සමුදයසච්චකේච්ච. අවසෙසා සච්චා සච්චා, න සමුදයසච්චං.

දුක්ඛං දුක්ඛසච්චනාති: ආමනානා. සච්චා නිරොධසච්චනාති: -පෙ- සච්චා මග්ගසච්චනාති: මග්ගසච්චං සච්චකේච්ච මග්ගසච්චකේච්ච. අවසෙසා සච්චා සච්චා, න මග්ගසච්චං.

සමුදයො සමුදයසච්චනාති: සමුදයසච්චං යපෙත්වා අවසෙසො සමුදයො සමුදයො, න සමුදයසච්චං. සමුදයසච්චං සමුදයො චෙව්ච සමුදයසච්චකේච්ච. සච්චා දුක්ඛසච්චනාති: -පෙ- සච්චා නිරොධසච්චනාති: -පෙ- සච්චා මග්ගසච්චනාති: මග්ගසච්චං සච්චකේච්ච මග්ගසච්චකේච්ච. අවසෙසා සච්චා සච්චා, න මග්ගසච්චං.

නිරොධො නිරොධසච්චනාති: නිරොධසච්චං යපෙත්වා අවසෙසො නිරොධො නිරොධො, න නිරොධසච්චං. නිරොධසච්චං නිරොධො චෙව්ච නිරොධසච්චකේච්ච. සච්චා දුක්ඛසච්චනාති: -පෙ- සච්චා සමුදය සච්චනාති, -පෙ- සච්චා මග්ගසච්චනාති: මග්ගසච්චං සච්චකේච්ච මග්ගසච්චකේච්ච. අවසෙසා සච්චා සච්චා, න මග්ගසච්චං.

මග්ගො මග්ගසච්චනාති: මග්ගසච්චං යපෙත්වා අවසෙසො මග්ගො මග්ගො, න මග්ගසච්චං. මග්ගසච්චං මග්ගො චෙව්ච මග්ගසච්චකේච්ච. සච්චා දුක්ඛසච්චනාති: -පෙ- සච්චා සමුදයසච්චනාති: -පෙ- සච්චා නිරොධසච්චනාති: නිරොධසච්චං සච්චකේච්ච නිරොධසච්චකේච්ච. අවසෙසා සච්චා සච්චා, න නිරොධසච්චං. (අනුලොම)

4. න දුක්ඛං න දුක්ඛසච්චනාති: කායිකං දුක්ඛං චේතසිකං දුක්ඛං යපෙත්වා අවසෙසං න දුක්ඛං, දුක්ඛසච්චං. දුක්ඛකේච්ච දුක්ඛසච්චකේච්ච යපෙත්වා අවසෙසං න චෙව්ච දුක්ඛං න ච දුක්ඛසච්චං. න සච්චා න සමුදයසච්චනාති: ආමනානා.

න දුක්ඛං න දුක්ඛසච්චනාති: කායිකං දුක්ඛං චේතසිකං දුක්ඛං යපෙත්වා අවසෙසං න දුක්ඛං, දුක්ඛසච්චං. දුක්ඛකේච්ච දුක්ඛසච්චකේච්ච යපෙත්වා අවසෙසං න චෙව්ච දුක්ඛං, න ච දුක්ඛසච්චං. න සච්චා න නිරොධසච්චනාති: -පෙ- න සච්චා න මග්ගසච්චනාති: ආමනානා.

3. දූඛය දූඛසත්‍යය ද යත්: එසේ යි. සත්‍යයෝ සමුදය සත්‍ය ද යත්: සමුදයසත්‍යය සත්‍ය ද වූයේ ම සමුදයසත්‍ය ද වෙයි, අවශේෂසත්‍යයෝ සත්‍යයෝ යි. සමුදය සත්‍යය නො වේ.

දූඛය දූඛසත්‍ය ද යත්: එසේ යි. සත්‍යයෝ නිරොධසත්‍ය ද යත්: ... සත්‍යයෝ මාර්ගසත්‍ය ද යත්: මාර්ගසත්‍යය සත්‍ය ද වූයේ ම මාර්ගසත්‍ය ද වේ. අවශේෂසත්‍යයෝ සත්‍යයෝ යි, මාර්ගසත්‍යය නො වේ.

සමුදය සමුදයසත්‍යය ද යත්: සමුදයසත්‍යය තබා අවශේෂ වූ සමුදය සමුදය වෙයි. සමුදයසත්‍යය නො වේ. සමුදයසත්‍යය සමුදය ද වූයේ ම සමුදයසත්‍යය ද වේ. සත්‍යයෝ දූඛසත්‍ය ද යත්: ... සත්‍යයෝ නිරොධසත්‍ය ද යත්: ... සත්‍යයෝ මාර්ගසත්‍ය ද යත්: මාර්ගසත්‍යය සත්‍ය ද වූයේ ම මාර්ගසත්‍යයද වේ. අවශේෂ සත්‍යයෝ සත්‍යයෝ යි, මාර්ගසත්‍යය නො වේ.

නිරොධය නිරොධසත්‍ය ද යත්: නිරොධසත්‍යය තබා අවශේෂ වූ නිරොධය නිරොධය වෙයි, නිරොධසත්‍යය නො වේ. නිරොධසත්‍යය නිරොධය ද වූයේ ම නිරොධසත්‍යය ද වේ. සත්‍යයෝ දූඛසත්‍ය ද යත්: ... සත්‍යයෝ සමුදයසත්‍ය ද යත්: ... සත්‍යයෝ මාර්ගසත්‍ය ද යත්: මාර්ගසත්‍යය සත්‍ය ද වූයේ ම මාර්ගසත්‍ය ද වේ. අවශේෂසත්‍යයෝ සත්‍යයෝ යි, මාර්ගසත්‍යය නො වේ.

මාර්ගය මාර්ගසත්‍ය ද යත්: මාර්ගසත්‍යය තබා අවශේෂ වූ මාර්ගය මාර්ගය වෙයි, මාර්ගසත්‍යය නො වේ. මාර්ගසත්‍යය මාර්ගය ද වූයේ ම මාර්ගසත්‍යය ද වේ. සත්‍යයෝ දූඛසත්‍ය ද යත්: ... සත්‍යයෝ සමුදයසත්‍ය ද යත්: ... සත්‍යයෝ නිරොධ සත්‍ය ද යත්: නිරොධසත්‍යය සත්‍ය වූයේ ම නිරොධසත්‍යය ද වේ. අවශේෂසත්‍යයෝ සත්‍යයෝ යි, නිරොධසත්‍යය නො වේ. (අනුලොම යි.)

4. දූඛ නො වූයෙක් දූඛසත්‍යය නො වේ ද යත්: කායික දූඛය චෛතසික දූඛය තබා අවශේෂය දූඛය නො වෙයි. දූඛසත්‍යය වේ. දූඛය ද දූඛසත්‍යය ද තබා අවශේෂය දූඛ නො වූයේ ම දූඛසත්‍යය ද නො වේ. සත්‍ය නො වූවාහු සමුදය සත්‍යය නො වේ ද යත්: එසේ යි.

දූඛ නො වූයෙක් දූඛසත්‍යය නො වේ ද යත්: කායික දූඛය චෛතසික දූඛය තබා අවශේෂය දූඛය නො වෙයි. දූඛසත්‍යය වේ. දූඛය ද දූඛසත්‍යය ද තබා අවශේෂය දූඛ ද නො වූයේ ම දූඛසත්‍යය ද නො වේ. සත්‍ය නො වූවාහු නිරොධසත්‍යය නො වේ ද යත්: ... සත්‍ය නො වූවාහු මාර්ගසත්‍යය නො වේ ද යත්: එසේ යි.

න සමුදයෝ න සමුදයසච්ඡන්ති: ආමන්තා. න සච්චා න දුක්ඛසච්චන්ති: ආමන්තා.

න සමුදයෝ න සමුදයසච්චන්ති: ආමන්තා. න සච්චා න නිරොධසච්චන්ති -පෙ- න සච්චා න මග්ගසච්චන්ති: ආමන්තා.

න නිරොධෝ න නිරොධසච්චන්ති: ආමන්තා. න සච්චා න දුක්ඛසච්චන්ති -පෙ- න සච්චා න සමුදයසච්චන්ති: -පෙ- න සච්චා න මග්ගසච්චන්ති: ආමන්තා.

න මග්ගා න මග්ගසච්චන්ති: ආමන්තා. න සච්චා න දුක්ඛසච්චන්ති: ආමන්තා. න මග්ගෝ න මග්ගසච්චන්ති: ආමන්තා. න සච්චා න සමුදයසච්චන්ති -පෙ- න සච්චා න නිරොධසච්චන්ති: ආමන්තා. (පච්චනික)

පදසොධනමූලවක්ඛවාරො.

5. දුක්ඛං සච්චන්ති: ආමන්තා. සච්චා දුක්ඛසච්චන්ති: දුක්ඛ-සච්චං සච්චඤ්ච දුක්ඛසච්චඤ්ච. අවසෙසා සච්චා සච්චා, න දුක්ඛ-සච්චං.

සමුදයෝ සච්චන්ති: ආමන්තා. -පෙ- නිරොධෝ සච්චන්ති: ආමන්තා. -පෙ- මග්ගෝ සච්චන්ති: ආමන්තා, සච්චා මග්ගසච්චන්ති: මග්ගසච්චං සච්චඤ්ච මග්ගසච්චඤ්ච. අවසෙසා සච්චා සච්චා, න මග්ගසච්චං. (අනුලොම)

6. න දුක්ඛං න සච්චන්ති: දුක්ඛං ධ්වංසො අවසෙසා සච්චා න දුක්ඛං, සච්චා. දුක්ඛඤ්ච සච්චඤ්ච ධ්වංසො අවසෙසං න චෙව දුක්ඛං න ච සච්චා. න සච්චා න දුක්ඛසච්චන්ති: ආමන්තා.

න සමුදයෝ න සච්චන්ති: සමුදයං ධ්වංසො -පෙ- න නිරොධෝ න සච්චන්ති: නිරොධං ධ්වංසො -පෙ- න මග්ගෝ න සච්චන්ති: මග්ගං ධ්වංසො අවසෙසා සච්චා න මග්ගෝ, සච්චා. මග්ගඤ්ච සච්චඤ්ච ධ්වංසො අවසෙසෝ¹ න චෙව මග්ගෝ, න ච සච්චා. න සච්චා න මග්ගසච්චන්ති: ආමන්තා. (පච්චනික)

සුද්ධසච්චවාරො.

1. අවසෙසා - මජ්ඣ.

සමුදය නො වූයෙක් සමුදයසත්‍යය නො වේ ද යත්: එසේ යි. සත්‍ය නො වූවාහු දූෂිතත්‍යය නො වේ ද යත්: එසේ යි.

සමුදය නො වූයෙක් සමුදයසත්‍යය නො වේ ද යත්: එසේ යි. සත්‍ය නො වූවාහු නිරෝධසත්‍යය නො වේ ද යත්: ... සත්‍ය නො වූවාහු මාර්ගසත්‍යය නො වේ ද යත්: එසේ යි.

නිරෝධ නො වූයෙක් නිරෝධසත්‍යය නො වේ ද යත්: එසේ යි. සත්‍ය නො වූවාහු දූෂිතත්‍යය නො වේ ද යත්: ... සත්‍ය නො වූවාහු සමුදය සත්‍යය නො වේ ද යත්: ... සත්‍ය නො වූවාහු මාර්ගසත්‍යය නො වේ ද යත්: එසේ යි.

මාර්ග නො වූයෙක් මාර්ගසත්‍යය නො වේ ද යත්: එසේ යි. සත්‍ය නො වූවාහු දූෂිතත්‍යය නො වේ ද යත්: එසේ යි. මාර්ග නො වූයෙක් මාර්ගසත්‍යය නො වේ ද යත්: එසේ යි. සත්‍ය නො වූවාහු සමුදයසත්‍යය නො වේ ද යත්: එසේ යි. (ප්‍රත්‍යක්‍ෂික යි.)

පදගොධන මූලවක්‍රවාර යි.

5. දූෂිත සත්‍ය ද යත්: එසේ යි. සත්‍යයෝ දූෂිතත්‍ය ද යත්: දූෂිතත්‍යය සත්‍ය ද වූයේ ම දූෂිතත්‍යය ද වේ. අවශේෂ සත්‍යයෝ සත්‍යයෝ යි, දූෂිතත්‍යය නො වේ.

සමුදය සත්‍ය ද යත්: එසේ යි. ... නිරෝධය සත්‍ය ද යත්: එසේ යි. ... මාර්ගය සත්‍ය ද යත්: එසේ යි. සත්‍යයෝ මාර්ග සත්‍ය ද යත්: මාර්ගසත්‍යය සත්‍ය වූයේ ම මාර්ගසත්‍යය ද වේ. අවශේෂ සත්‍යයෝ සත්‍යයෝ යි, මාර්ගසත්‍යය නො වේ. (අනුලෝම යි.)

6. දූෂිත නො වූයෙක් සත්‍ය නො වේ ද යත්: දූෂිත තබා අවශේෂසත්‍යයෝ දූෂිත නො වෙයි, සත්‍යයහ. දූෂිත ද සත්‍යය ද තබා අවශේෂය දූෂිත ද නො වූයේ ම සත්‍යයෝ ද නො වෙත්. සත්‍ය නො වූවාහු දූෂිතත්‍යය නො වේ ද යත්: එසේ යි.

සමුදය නො වූයෙක් සත්‍ය නො වේ ද යත්: සමුදය තබා ... නිරෝධ නො වූයෙක් සත්‍ය නො වේ ද යත්: නිරෝධය තබා ... මාර්ග නො වූයෙක් සත්‍ය නො වේ ද යත්: මාර්ගය තබා අවශේෂසත්‍යයෝ මාර්ගය නො වෙයි, සත්‍යයහ. මාර්ගය ද සත්‍යය ද තබා අවශේෂය මාර්ග ද නො වූයේ ම සත්‍යයෝ ද නො වෙත්. සත්‍ය නො වූවාහු මාර්ගසත්‍යය නො වේ ද යත්: එසේ යි. (ප්‍රත්‍යක්‍ෂික යි.)

ශුද්ධසත්‍යවාර යි.

7. දුක්ඛං සච්චනති: ආමන්තා. සච්චා සමුදයසච්චනති: සමුදය සච්චං සච්චකේච සමුදයසච්චකේ. අවසෙසා සච්චා සච්චා, න සමුදයසච්චං.

දුක්ඛං සච්චනති: ආමන්තා. සච්චා නිරෝධසච්චනති: -පෙ- සච්චා මග්ගසච්චනති: මග්ගසච්චං සච්චකේච මග්ගසච්චකේ. අවසෙසා සච්චා සච්චා, න මග්ගසච්චං.

සමුදයො සච්චනති: ආමන්තා. -පෙ- නිරෝධො සච්චනති: ආමන්තා. -පෙ- මග්ගො සච්චනති: ආමන්තා. සච්චා දුක්ඛසච්චනති: -පෙ- සච්චා සමුදයසච්චනති: -පෙ- සච්චා නිරෝධසච්චනති: නිරෝධසච්චං සච්චකේච නිරෝධසච්චකේ. අවසෙසා සච්චා සච්චා, න නිරෝධසච්චං. (අනුලොම)

8. න දුක්ඛං න සච්චනති: දුක්ඛං ධ්වංසො අවසෙසා සච්චා න දුක්ඛං, සච්චා. දුක්ඛකේච සච්චකේ ධ්වංසො අවසෙසො න චෙව දුක්ඛං න ච සච්චා. න සච්චා න සමුදයසච්චනති: ආමන්තා. න දුක්ඛං න සච්චනති: දුක්ඛං ධ්වංසො අවසෙසා සච්චා න දුක්ඛං, සච්චා. දුක්ඛකේච සච්චකේ ධ්වංසො අවසෙසො න චෙව දුක්ඛං න ච සච්චා. න සච්චා න නිරෝධසච්චනති: -පෙ- න සච්චා න මග්ගසච්චනති: ආමන්තා.

න සමුදයො න සච්චනති: සමුදයං ධ්වංසො අවසෙසා සච්චා න සමුදයො, සච්චා. සමුදයකේච සච්චකේ ධ්වංසො අවසෙසො න චෙව සමුදයො, න ච සච්චා. න සච්චා න දුක්ඛසච්චනති: -පෙ- න නිරෝධො න සච්චනති: නිරෝධං ධ්වංසො -පෙ- න මග්ගො න සච්චනති: මග්ගං ධ්වංසො අවසෙසා සච්චා න මග්ගො, සච්චා. මග්ගකේච සච්චකේ ධ්වංසො අවසෙසො න චෙව මග්ගො න ච සච්චා. න සච්චා න දුක්ඛසච්චනති: ආමන්තා.

න මග්ගො න සච්චනති: මග්ගං ධ්වංසො අවසෙසා සච්චා න මග්ගො, සච්චා. මග්ගකේච සච්චකේ ධ්වංසො අවසෙසො න චෙව මග්ගො, න ච සච්චා. න සච්චා න සමුදයසච්චනති: ආමන්තා. -පෙ- න සච්චා න නිරෝධසච්චනති: ආමන්තා. (පච්චනික)

සුඛසච්චමුලවක්ඛවාරො.

නිද්දෙසවාරො නිට්ඨිතො.

7. දූඛය සත්‍ය ද යත්: එසේ යි. සත්‍යයෝ සමුදයසත්‍ය ද යත්: සමුදයසත්‍යය සත්‍ය වූයේ ම සමුදයසත්‍ය ද වේ. අවශේෂ-සත්‍යයෝ සත්‍යයෝ යි, සමුදයසත්‍ය නො වේ.

දූඛය සත්‍ය ද යත්: එසේ යි. සත්‍යයෝ නිරොධසත්‍ය ද යත්: ... සත්‍යයෝ මාර්ගසත්‍යය ද යත්: මාර්ගසත්‍යය සත්‍ය වූයේ ම මාර්ගසත්‍යය ද වේ. අවශේෂසත්‍යයෝ සත්‍යයෝ යි, මාර්ගසත්‍යය නො වේ.

සමුදය සත්‍ය ද යත්: එසේ යි. ... නිරොධය සත්‍ය ද යත්: එසේ යි. මාර්ගය සත්‍ය ද යත්: එසේ යි. සත්‍යයෝ දූඛසත්‍ය ද යත් ... සත්‍යයෝ සමුදයසත්‍ය ද යත්: ... සත්‍යයෝ නිරොධසත්‍ය ද යත්: නිරොධසත්‍යය සත්‍ය වූයේ ම නිරොධසත්‍ය ද වේ. අවශේෂසත්‍යයෝ සත්‍යයෝ යි, නිරොධසත්‍යය නො වේ. (අනුලොම යි.)

8. දූඛ නො වූයෙක් සත්‍යය නො වේ ද යත්: දූඛය තබා අවශේෂසත්‍යයෝ දූඛය නො වෙයි, සත්‍යය හ. දූඛය ද සත්‍යය ද තබා අවශේෂය දූඛය ද නො වූයේ ම සත්‍යයෝ ද නො වෙත්. සත්‍ය නො වූවාහු සමුදයසත්‍යය නො වේ ද යත්: එසේ යි. දූඛ නො වූයෙක් සත්‍යය නො වේ ද යත්: දූඛය තබා අවශේෂ සත්‍යයෝ දූඛය නො වේ, සත්‍යය හ. දූඛය ද සත්‍යය ද තබා අවශේෂය දූඛය ද නො වූයේ ම සත්‍යයෝ ද නො වෙත්. සත්‍ය නො වූවාහු නිරොධසත්‍ය නො වේ ද යත්: ... සත්‍ය නො වූවාහු මාර්ගසත්‍ය නො වේ ද යත්: එසේ යි.

සමුදය නො වූයෙක් සත්‍යය නො වේ ද යත්: සමුදය තබා අවශේෂසත්‍යයෝ සමුදය නො වෙයි, සත්‍යය හ. සමුදය ද සත්‍යය ද තබා අවශේෂය සමුදය ද නො වූයේ ම සත්‍යයෝ ද නො වෙත්. සත්‍ය නො වූවාහු දූඛසත්‍යය නො වේ ද යත්: ... නිරොධ නො වූයෙක් සත්‍යය නො වේ ද යත්: නිරොධය තබා ... මාර්ග නො වූයෙක් සත්‍යය නො වේ ද යත්: මාර්ගය තබා අවශේෂසත්‍යයෝ මාර්ගය නො වේ, සත්‍යය හ. මාර්ගය ද සත්‍යය ද තබා අවශේෂය මාර්ගය ද නො වූයේ ම සත්‍යයෝ ද නො වෙත්. සත්‍ය නො වූවාහු දූඛසත්‍යය නො වේ ද යත්: එසේ යි.

මාර්ග නො වූයෙක් සත්‍යය නො වේ ද යත්: මාර්ගය තබා අවශේෂසත්‍යයෝ මාර්ගය නො වෙයි, සත්‍යය හ. මාර්ගය ද සත්‍යය ද තබා අවශේෂය මාර්ගය ද නො වූයේ ම සත්‍යයෝ ද නො වෙත්. සත්‍ය නො වූවාහු සමුදයසත්‍යය නො වේ ද යත්: එසේ යි. ... සත්‍ය නො වූවාහු නිරොධසත්‍යය නො වේ ද යත්: එසේ යි. (ප්‍රත්‍යානික යි.)

ශුඛසත්‍ය මූලවක්‍රවාර යි.

නිර්දේශවාර නිමි.

උපපාදවාරො

1. යසස් දුකඛසච්චං උපපජ්ජති තස්ස සමුදයසච්චං උපපජ්ජතිති: සබ්බෙසං උපපජ්ජන්තානං පච්ඤෙන තණ්හාවිප්ප්ලව්විතතස්ස උපපාදකඛණේ තෙසං දුකඛසච්චං උපපජ්ජති, නො ච තෙසං සමුදයසච්චං උපපජ්ජති. තණ්හාය උපපාදකඛණේ තෙසං දුකඛසච්චං උපපජ්ජති සමුදයසච්චං උපපජ්ජති. යසස් වා පන සමුදයසච්චං උපපජ්ජති තස්ස දුකඛසච්චං උපපජ්ජතිති: ආමන්තා.

යසස් දුකඛසච්චං උපපජ්ජති තස්ස මග්ගසච්චං උපපජ්ජතිති: සබ්බෙසං උපපජ්ජන්තානං පච්ඤෙන මග්ගවිප්ප්ලව්විතතස්ස උපපාදකඛණේ තෙසං දුකඛසච්චං උපපජ්ජති, නො ච තෙසං මග්ගසච්චං උපපජ්ජති. පඤ්චොකාරො මග්ගස්ස උපපාදකඛණේ තෙසං දුකඛසච්චං උපපජ්ජති, මග්ගසච්චං උපපජ්ජති. යසස් වා පන මග්ගසච්චං උපපජ්ජති තස්ස දුකඛසච්චං උපපජ්ජතිති: අරුපෙ මග්ගස්ස උපපාදකඛණේ තෙසං මග්ගසච්චං උපපජ්ජති. නො ච තෙසං දුකඛසච්චං උපපජ්ජති. පඤ්චොකාරො මග්ගස්ස උපපාදකඛණේ තෙසං මග්ගසච්චං උපපජ්ජති, දුකඛසච්චං උපපජ්ජති.

2. යසස් සමුදයසච්චං උපපජ්ජති තස්ස මග්ගසච්චං උපපජ්ජතිති: නො. යසස් වා පන මග්ගසච්චං උපපජ්ජති තස්ස සමුදයසච්චං උපපජ්ජතිති: නො. (අනුලොමපුග්ගල)

3. යසස් දුකඛසච්චං උපපජ්ජති තස්ස සමුදයසච්චං උපපජ්ජතිති: අසඤ්ඤාසන්නෙ තස්ස දුකඛසච්චං උපපජ්ජති, නො ච තස්ස සමුදයසච්චං උපපජ්ජති. චතුරොකාරො පඤ්චොකාරො තස්ස දුකඛසච්චං උපපජ්ජති, සමුදයසච්චං උපපජ්ජති. යසස් වා පන සමුදයසච්චං -පෙ- ආමන්තා.

යසස් දුකඛසච්චං උපපජ්ජති තස්ස මග්ගසච්චං උපපජ්ජතිති: අපායෙ අසඤ්ඤාසන්නෙ තස්ස දුකඛසච්චං උපපජ්ජති, නො ච තස්ස මග්ගසච්චං උපපජ්ජති. අවසෙසෙ චතුරොකාරො පඤ්චොකාරො තස්ස දුකඛසච්චං උපපජ්ජති, මග්ගසච්චං උපපජ්ජති. යසස් වා පන මග්ගසච්චං උපපජ්ජති තස්ස දුකඛසච්චං උපපජ්ජතිති: ආමන්තා.

4. යසස් සමුදයසච්චං උපපජ්ජති තස්ස මග්ගසච්චං උපපජ්ජතිති: අපායෙ තස්ස සමුදයසච්චං උපපජ්ජති, නො ච තස්ස මග්ගසච්චං උපපජ්ජති. අවසෙසෙ චතුරොකාරො පඤ්චොකාරො තස්ස සමුදයසච්චං උපපජ්ජති, මග්ගසච්චං උපපජ්ජති. යසස් වා පන මග්ගසච්චං -පෙ- ආමන්තා. (අනුලොමඕකාස)

5. යසස් යසස් දුකඛසච්චං උපපජ්ජති තස්ස තස්ස සමුදයසච්චං උපපජ්ජතිති: -පෙ- (අනුලොමපුග්ගලොකාස)

(යසස්කම්මි යසස්සත්තම්මි සද්ධං විත්ථාරෙතඛං.)

උත්පාදවාරය

1. යමකුට දූඛසත්‍යය උපදී නම් ඔහුට සමුදයසත්‍යය උපදී ද යත්: උපදනා වූ සියල්ලනට ද ප්‍රචාන්තියෙහි තෘෂ්ණාවිප්‍රසක්ත-
චිත්තයාගේ උත්පාදක්‍ෂණයෙහි ඔවුනට ද දූඛසත්‍යය උපදී, ඔවුනට සමුදයසත්‍යය නො ද උපදී. තෘෂ්ණාවගේ උත්පාදක්‍ෂණ-
යෙහි ඔවුනට දූඛසත්‍යය ද උපදී, සමුදයසත්‍යය ද උපදී. තවද
යමකුට සමුදයසත්‍යය උපදී නම් ඔහුට දූඛසත්‍යය උපදී ද
යත්: එසේ යි.

යමකුට දූඛසත්‍යය උපදී නම් ඔහුට මාර්ගසත්‍යය උපදී ද
යත්: උපදනා වූ සියල්ලනට ද ප්‍රචාන්තියෙහි මාර්ගවිප්‍රසක්ත-
චිත්තයාගේ උත්පාදක්‍ෂණයෙහි ඔවුනට ද දූඛසත්‍යය උපදී, ඔවුනට
මාර්ගසත්‍යය නො ද උපදී. පඤ්චොකාරයෙහි මාර්ගයාගේ උත්-
පාදක්‍ෂණයෙහි ඔවුනට දූඛසත්‍යය ද උපදී, මාර්ගසත්‍යය ද උපදී.
තවද යමකුට මාර්ගසත්‍යය උපදී නම් ඔහුට දූඛසත්‍යය උපදී ද
යත්: අරූපයෙහි මාර්ගයාගේ උත්පාදක්‍ෂණයෙහි ඔවුනට මාර්ග-
සත්‍යය උපදී, ඔවුනට දූඛසත්‍යය නො ද උපදී. පඤ්චොකාර-
යෙහි මාර්ගයාගේ උත්පාදක්‍ෂණයෙහි ඔවුනට මාර්ගසත්‍යය ද
උපදී, දූඛසත්‍යය ද උපදී.

2. යමකුට සමුදයසත්‍යය උපදී නම් ඔහුට මාර්ගසත්‍යය
උපදී ද යත්: නැති. තවද යමකුට මාර්ගසත්‍යය උපදී නම්
ඔහුට සමුදයසත්‍යය උපදී ද යත්: නැති. (අනුලොමපුද්ගල යි.)

3. යම් තැනෙක දූඛසත්‍යය උපදී නම් එහි සමුදයසත්‍යය
උපදී ද යත්: අසංඤ්‍යත්ත වූ එහි දූඛසත්‍යය උපදී, එහි සමු-
දයසත්‍යය නො ද උපදී. එහි චතුරොකාරයෙහි හා පඤ්චොකාර-
යෙහි දූඛසත්‍යය ද උපදී, සමුදයසත්‍යය ද උපදී. තවද යම්
තැනෙක සමුදයසත්‍යය ... එසේ යි.

යම් තැනෙක දූඛසත්‍යය උපදී නම් එහි මාර්ගසත්‍යය උපදී ද
යත්: එහි අපායයෙහි හා අසංඤ්‍යත්තයෙහි දූඛසත්‍යය උපදී,
එහි මාර්ගසත්‍යය නො ද උපදී. එහි අවශෙෂ වූ චතුරොකාර-
යෙහි හා පඤ්චොකාරයෙහි දූඛසත්‍යය ද උපදී, මාර්ගසත්‍යය ද
උපදී. තවද යම් තැනෙක මාර්ගසත්‍යය උපදී නම් එහි දූඛසත්‍යය
උපදී ද යත්: එසේ යි.

4. යම් තැනෙක සමුදයසත්‍යය උපදී නම් එහි මාර්ගසත්‍යය
උපදී ද යත්: එහි අපායයෙහි සමුදයසත්‍යය උපදී, එහි මාර්ග-
සත්‍යය නො ද උපදී. එහි අවශෙෂ වූ චතුරොකාරයෙහි හා
පඤ්චොකාරයෙහි සමුදයසත්‍යය ද උපදී, මාර්ගසත්‍යය ද උපදී.
තවද යම් තැනෙක මාර්ගසත්‍යය ... එසේ යි. (අනුලොමාවිකාශ යි.)

5. යමකුට යම් තැනෙක දූඛසත්‍යය උපදී නම් ඔහුට එහි
සමුදයසත්‍යය උපදී ද යත්: ... (අනුලොමපුද්ගලවිකාශ යි.)

(යස්සකය ද යස්සයත්තකය ද සමාන ව විස්තර කළයුතු.)

6. යස්ස දුක්ඛසච්චං නුපපජ්ජති තස්ස සමුදයසච්චං නුපපජ්ජතිති: ආමන්තා. යස්ස වා පන සමුදයසච්චං නුපපජ්ජති තස්ස දුක්ඛසච්චං නුපපජ්ජතිති: සබ්බෙසං උපපජ්ජනානං පවතෙන තණ්හාවිප්පයුත්ත- විතසස්ස උප්පාදකඛණේ තෙසං සමුදයසච්චං නුපපජ්ජති, නො ච තෙසං දුක්ඛසච්චං නුපපජ්ජති. සබ්බෙසං වචනානං පවතෙන විතසස්ස භවකකඛණේ අරූපෙ මග්ගස්ස ච ඵලස්ස ච උප්පාදකඛ- ඣණේ තෙසං සමුදයසච්චං නුපපජ්ජති, දුක්ඛසච්චං නුපපජ්ජති.

යස්ස දුක්ඛසච්චං නුපපජ්ජති තස්ස මග්ගසච්චං නුපපජ්ජතිති: අරූපෙ මග්ගස්ස උප්පාදකඛණේ තෙසං දුක්ඛසච්චං නුපපජ්ජති, නො ච තෙසං මග්ගසච්චං නුපපජ්ජති. සබ්බෙසං වචනානං පවතෙන විතසස්ස භවකකඛණේ අරූපෙ ඵලස්ස උප්පාදකඛණේ තෙසං දුක්ඛ- සච්චං නුපපජ්ජති මග්ගසච්චං නුපපජ්ජති. යස්ස වා පන මග්ග- සච්චං නුපපජ්ජති තස්ස දුක්ඛසච්චං නුපපජ්ජතිති: සබ්බෙසං උපපජ්ජනානං පවතෙන මග්ගවිප්පයුත්තවිතසස්ස උප්පාදකඛණේ තෙසං මග්ගසච්චං නුපපජ්ජති, නො ච තෙසං දුක්ඛසච්චං නුපපජ්ජති. සබ්බෙසං වචනානං පවතෙන විතසස්ස භවකකඛණේ අරූපෙ ඵලස්ස උප්පාදකඛණේ තෙසං මග්ගසච්චං නුපපජ්ජති, දුක්ඛසච්චං නුපපජ්ජති.

7. යස්ස සමුදයසච්චං නුපපජ්ජති තස්ස මග්ගසච්චං නුපපජ්ජතිති: මග්ගස්ස උප්පාදකඛණේ තෙසං සමුදයසච්චං නුපපජ්ජති, නො ච තෙසං මග්ගසච්චං නුපපජ්ජති. සබ්බෙසං විතසස්ස භවකකඛණේ තණ්හාවිප්පයුත්ත මග්ගවිප්පයුත්තවිතසස්ස උප්පාදකඛණේ නිරොධ- සමාපන්නානං අසංඝ්ඤාසත්තානං තෙසං සමුදයසච්චං නුපපජ්ජති. මග්ගසච්චං නුපපජ්ජති. යස්ස වා පන මග්ගසච්චං නුපපජ්ජති තස්ස සමුදයසච්චං නුපපජ්ජතිති: තණ්හාය උප්පාදකඛණේ තෙසං මග්ගසච්චං නුපපජ්ජති, නො ච තෙසං සමුදයසච්චං නුපපජ්ජති. සබ්බෙසං විතසස්ස භවකකඛණේ මග්ගවිප්පයුත්තතණ්හාවිප්පයුත්තවිතසස්ස¹ උප්පාදකඛණේ නිරොධසමාපන්නානං අසංඝ්ඤාසත්තානං තෙසං මග්ග- සච්චං නුපපජ්ජති. සමුදයසච්චං නුපපජ්ජති. (පච්චනිකපුග්ගල)

8. යත් දුක්ඛසච්චං නුපපජ්ජති තත් සමුදයසච්චං නුපපජ්ජතිති: නත්. යත් වා පන සමුදයසච්චං නුපපජ්ජති තත් දුක්ඛසච්චං නුපපජ්ජතිති: උපපජ්ජති.

යත් දුක්ඛසච්චං නුපපජ්ජති තත් මග්ගසච්චං නුපපජ්ජතිති: නත්. යත් වා පන මග්ගසච්චං නුපපජ්ජති තත් දුක්ඛසච්චං නුපපජ්ජතිති: උපපජ්ජති.

1. තණ්හාවිප්පයුත්තමග්ගවිප්පයුත්තවිතසස්ස - සිමු.

6. යමකුට දූඛසත්‍යය නූපදී නම් ඔහුට සමුදයසත්‍යය නූපදී ද යත්: එසේ යි. තවද යමකුට සමුදයසත්‍යය නූපදී නම් ඔහුට දූඛසත්‍යය නූපදී ද යත්: උපන්නා වූ සියල්ලනට ද ප්‍රචාන්ති-යෙහි තෘෂ්ණාවිප්‍රයුක්ත චිත්තයාගේ උත්පාදකෂණයෙහි ඔවුනට ද සමුදයසත්‍යය නූපදී, ඔවුනට දූඛසත්‍යය නො ද නූපදී. ව්‍යුත වන්නා වූ සියල්ලනට ද ප්‍රචාන්තියෙහි චිත්තයාගේ භඩ්ධකෂණයෙහි ද අරූපයෙහි මාර්ගයාගේත් ඵලයාගේත් උත්පාදකෂණයෙහි ද යි ඔවුනට සමුදයසත්‍යය ද නූපදී, දූඛසත්‍යය ද නූපදී.

යමකුට දූඛසත්‍යය නූපදී නම් ඔහුට මාර්ගසත්‍යය නූපදී ද යත්: අරූපයෙහි මාර්ගයාගේ උත්පාදකෂණයෙහි ඔවුනට දූඛසත්‍යය නූපදී, ඔවුනට මාර්ගසත්‍යය නො ද නූපදී. ව්‍යුත වන්නා වූ සියල්ලනට ප්‍රචාන්තියෙහි චිත්තයාගේ භඩ්ධකෂණයෙහි ද අරූපයෙහි ඵලයාගේ උත්පාදකෂණයෙහි ද යි ඔවුනට දූඛසත්‍යය ද නූපදී, මාර්ගසත්‍යය ද නූපදී. තවද යමකුට මාර්ගසත්‍යය නූපදී නම් ඔහුට දූඛසත්‍යය නූපදී ද යත්: උපදනා වූ සියල්ලනට ද ප්‍රචාන්තියෙහි මාර්ගවිප්‍රයුක්ත චිත්තයාගේ උත්පාදකෂණයෙහි ද ඔවුනට මාර්ගසත්‍යය නූපදී, ඔවුනට දූඛසත්‍යය නො ද නූපදී. ව්‍යුත වන්නා වූ සියල්ලනට ද ප්‍රචාන්තියෙහි චිත්තයාගේ භඩ්ධකෂණයෙහි ද අරූපයෙහි ඵලයාගේ උත්පාදකෂණයෙහි ද යි ඔවුනට මාර්ගසත්‍යය ද නූපදී, දූඛසත්‍යය ද නූපදී.

7. යමකුට සමුදයසත්‍යය නූපදී නම් ඔහුට මාර්ගසත්‍යය නූපදී ද යත්: මාර්ගයාගේ උත්පාදකෂණයෙහි ඔවුනට සමුදයසත්‍යය නූපදී. ඔවුනට මාර්ගසත්‍යය නො ද නූපදී. සියල්ලන්ට චිත්තයාගේ භඩ්ධකෂණයෙහි ද තෘෂ්ණාවිප්‍රයුක්ත මාර්ගවිප්‍රයුක්ත චිත්තයාගේ උත්පාදකෂණයෙහි ද නිරෝධයට සමවැද්දුණුවනට ද අසංඤ්‍යාසන්ධිතට ද යි ඔවුනට සමුදයසත්‍යය ද නූපදී, මාර්ගසත්‍යය ද නූපදී. තවද යමකුට මාර්ගසත්‍යය නූපදී නම් ඔහුට සමුදයසත්‍යය නූපදී ද යත්: තෘෂ්ණාවගේ උත්පාදකෂණයෙහි ඔවුනට මාර්ගසත්‍යය නූපදී, ඔවුනට සමුදයසත්‍යය නො ද නූපදී. සියල්ලන්ට චිත්තයාගේ භඩ්ධකෂණයෙහි ද මාර්ගවිප්‍රයුක්ත තෘෂ්ණාවිප්‍රයුක්ත චිත්තයාගේ උත්පාදකෂණයෙහි ද නිරෝධයට සමවැද්දුණුවනට ද අසංඤ්‍යාසන්ධිතට ද යි ඔවුනට මාර්ගසත්‍යය ද නූපදී, සමුදයසත්‍යය ද නූපදී. (ප්‍රත්‍යානික පුද්ගල යි.)

8. යම් තැනෙක දූඛසත්‍යය නූපදී නම් එහි සමුදයසත්‍යය නූපදී ද යත්: නැති. තවද යම් තැනෙක සමුදයසත්‍යය නූපදී නම් එහි දූඛසත්‍යය නූපදී ද යත්: උපදී.

යම් තැනෙක දූඛසත්‍යය නූපදී නම් එහි සමුදයසත්‍යය නූපදී ද යත්: නැති. තවද යම් තැනෙක මාර්ගසත්‍යය නූපදී නම් එහි දූඛසත්‍යය නූපදී ද යත්: උපදී.

9. යක් සමුදයසථං නුපජ්ඣති තස් මග්ගසථං නුපජ්ඣති: ආමනා, යක් වා පන මග්ගසථං නුපජ්ඣති තස් සමුදයසථං නුපජ්ඣති: අපායෙ තස් මග්ගසථං නුපජ්ඣති, නො ච තස් සමුදයසථං නුපජ්ඣති. අසංඝඤ්ඤාසන්නෙ තස් මග්ගසථං නුපජ්ඣති, සමුදයසථං නුපජ්ඣති. (පච්චනිකමුකාස)

10. යස්ස යක් දුක්ඛසථං නුපජ්ඣති තස්ස තස් සමුදයසථං නුපජ්ඣති: ආමනා, යස්ස වා පන යක් සමුදයසථං නුපජ්ඣති තස්ස තස් දුක්ඛසථං නුපජ්ඣති: සංකප්පං උපපජ්ජන්තානං, පවතෙන තණ්හාදයසුත්තවිත්තස්ස උප්පාදකාණෙ තෙසං තස් සමුදයසථං නුපජ්ඣති, නො ච තෙසං තස් දුක්ඛසථං නුපජ්ඣති. සංකප්පං චචන්තානං, පවතෙන විත්තස්ස භවකකාණෙ, අරූපෙ මග්ගස්ස ච ඵලස්ස ච උප්පාදකාණෙ තෙසං තස් සමුදයසථං නුපජ්ඣති, දුක්ඛසථං නුපජ්ඣති.

යස්ස යක් දුක්ඛසථං නුපජ්ඣති තස්ස තස් මග්ගසථං නුපජ්ඣති, අරූපෙ මග්ගස්ස උප්පාදකාණෙ තෙසං තස් දුක්ඛසථං නුපජ්ඣති, නො ච තෙසං තස් මග්ගසථං නුපජ්ඣති සංකප්පං චචන්තානං, පවතෙන විත්තස්ස භවකකාණෙ, අරූපෙ ඵලස්ස උප්පාදකාණෙ තෙසං තස් දුක්ඛසථං නුපජ්ඣති, මග්ගසථං නුපජ්ඣති, යස්ස වා පන යක් මග්ගසථං නුපජ්ඣති. තස්ස තස් දුක්ඛසථං නුපජ්ඣති: සංකප්පං උපපජ්ජන්තානං පවතෙන මග්ගවිප්පසුත්තවිත්තස්ස උප්පාදකාණෙ තෙසං තස් මග්ගසථං නුපජ්ඣති, නො ච තෙසං තස් දුක්ඛසථං නුපජ්ඣති. සංකප්පං චචන්තානං, පවතෙන විත්තස්ස භවකකාණෙ, අරූපෙ ඵලස්ස උප්පාදකාණෙ තෙසං තස් මග්ගසථං නුපජ්ඣති, දුක්ඛසථං නුපජ්ඣති.

11. යස්ස යක් සමුදයසථං නුපජ්ඣති තස්ස තස් මග්ගසථං නුපජ්ඣති: මග්ගස්ස උප්පාදකාණෙ තෙසං තස් සමුදයසථං නුපජ්ඣති, නො ච තෙසං තස් මග්ගසථං නුපජ්ඣති. සංකප්පං විත්තස්ස භවකකාණෙ තණ්හාවිප්පසුත්තමග්ගවිප්පසුත්තවිත්තස්ස උප්පාදකාණෙ, නිරොධසමාපන්නානං, අසංඝඤ්ඤාසන්නානං තෙසං තස් සමුදයසථං නුපජ්ඣති, මග්ගසථං නුපජ්ඣති. යස්ස වා පන යක් මග්ගසථං නුපජ්ඣති, තස්ස තස් සමුදයසථං නුපජ්ඣති: තණ්හාය උප්පාදකාණෙ තෙසං තස් මග්ගසථං නුපජ්ඣති, නො ච තෙසං තස් සමුදයසථං නුපජ්ඣති. සංකප්පං විත්තස්ස භවකකාණෙ මග්ගවිප්පසුත්තතණ්හාවිප්පසුත්තවිත්තස්ස උප්පාදකාණෙ, නිරොධසමාපන්නානං, අසංඝඤ්ඤාසන්නානං තෙසං තස් මග්ගසථං නුපජ්ඣති, සමුදයසථං නුපජ්ඣති. (පච්චනික පුග්ගලොකාස)

පච්චසන්නවාරො.

9. යම් තැනෙක සමුදයසත්‍යය නූපදී නම් එහි මාර්ගසත්‍යය නූපදී ද යත්: එසේ යි. තවද යම් තැනෙක මාර්ගසත්‍යය නූපදී නම් එහි සමුදයසත්‍යය නූපදී ද යත්: ඒ අසංඥාසත්‍යය මාර්ගසත්‍යය නූපදී, එහි සමුදයසත්‍යය නො ද නූපදී. ඒ අසංඥාසත්‍යය මාර්ගසත්‍යය ද නූපදී, සමුදයසත්‍යය ද නූපදී. (ප්‍රත්‍යක්ෂා-වකාශ යි.)

10. යමකුට යම් තැනෙක දුඃඛසත්‍යය නූපදී නම් ඔහුට එහි සමුදයසත්‍යය නූපදී ද යත්: එසේ යි. තවද යමකුට යම් තැනෙක සමුදයසත්‍යය නූපදී නම් ඔහුට එහි දුඃඛසත්‍යය නූපදී ද යත්: උපදනා සියල්ලනට ද ප්‍රවෘත්තියෙහි තෘෂ්ණාවිප්‍රසුක්තචිත්තයාගේ උත්පාදකත්වයෙහි ඔවුනට ද එහි සමුදයසත්‍යය නූපදී, ඔවුනට එහි දුඃඛසත්‍යය නො ද නූපදී. ව්‍යුත්ත වන්නා වූ සියල්ලනට ද ප්‍රවෘත්තියෙහි චිත්තයාගේ භවකත්වයෙහි ද අරූපයෙහි මාර්ගයාගේත් ඵලයාගේත් උත්පාදකත්වයෙහි ද යි ඔවුනට එහි සමුදයසත්‍යය නූපදී, දුඃඛසත්‍යය ද නූපදී.

යමකුට යම් තැනෙක දුඃඛසත්‍යය නූපදී නම් ඔහුට එහි මාර්ගසත්‍යය නූපදී ද යත්: අරූපයෙහි මාර්ගයාගේ උත්පාදකත්වයෙහි ඔවුනට එහි දුඃඛසත්‍යය නූපදී, ඔවුනට එහි මාර්ගසත්‍යය නො ද නූපදී. ව්‍යුත්ත වන්නා වූ සියල්ලනට ද ප්‍රවෘත්තියෙහි චිත්තයාගේ භවකත්වයෙහි ද අරූපයෙහි ඵලයාගේ උත්පාදකත්වයෙහි ද යි ඔවුනට එහි දුඃඛසත්‍යය ද නූපදී, මාර්ගසත්‍යය ද නූපදී. තවද යමකුට යම් තැනෙක මාර්ගසත්‍යය නූපදී නම් ඔහුට එහි දුඃඛසත්‍යය නූපදී ද යත්: උපදනා වූ සියල්ලනට ද ප්‍රවෘත්තියෙහි මාර්ගවිප්‍රසුක්තචිත්තයාගේ උත්පාදකත්වයෙහි ඔවුනට ද එහි මාර්ගසත්‍යය නූපදී, ඔවුනට එහි දුඃඛසත්‍යය නො ද නූපදී. ව්‍යුත්ත වන්නා වූ සියල්ලනට ද ප්‍රවෘත්තියෙහි චිත්තයාගේ භවකත්වයෙහි ද අරූපයෙහි ඵලයාගේ උත්පාදකත්වයෙහි ද යි ඔවුනට එහි මාර්ගසත්‍යය ද නූපදී, දුඃඛසත්‍යය ද නූපදී.

11. යමකුට යම් තැනෙක සමුදයසත්‍යය නූපදී නම් ඔහුට එහි මාර්ගසත්‍යය නූපදී ද යත්: මාර්ගයාගේ උත්පාදකත්වයෙහි ඔවුනට එහි සමුදයසත්‍යය නූපදී, ඔවුනට එහි මාර්ගසත්‍යය නො ද නූපදී. සියල්ලනට චිත්තයාගේ භවකත්වයෙහි ද තෘෂ්ණාවිප්‍රසුක්ත මාර්ගවිප්‍රසුක්ත චිත්තයාගේ උත්පාදකත්වයෙහි ද නිරෝධයට සම-වැදුණු වූනට ද අසංඥාසත්‍යයට ද යි ඔවුනට එහි සමුදයසත්‍යය ද නූපදී, මාර්ගසත්‍යය ද නූපදී. තවද යමකුට යම් තැනෙක මාර්ගසත්‍යය නූපදී නම් ඔහුට එහි සමුදයසත්‍යය නූපදී ද යත්: තෘෂ්ණාවගේ උත්පාදකත්වයෙහි ඔවුනට එහි මාර්ගසත්‍යය නූපදී, ඔවුනට එහි සමුදයසත්‍යය නො ද නූපදී. සියල්ලනට චිත්තයාගේ භවකත්වයෙහි ද මාර්ගවිප්‍රසුක්ත තෘෂ්ණාවිප්‍රසුක්ත චිත්තයාගේ උත්පාදකත්වයෙහි ද නිරෝධයට සමවැදුණු වූනට ද අසංඥාසත්‍යයට ද යි ඔවුනට එහි මාර්ගසත්‍යය ද නූපදී, සමුදයසත්‍යය ද නූපදී. (ප්‍රත්‍යක්ෂා පුද්ගලාවකාශ යි.)

ප්‍රත්‍යක්ෂන්තවාර යි.

12. යස්ස දුක්ඛස්වචං උප්පජ්ඣත් තස්ස සමුදයස්වචං උප්පජ්ඣත්ති: ආමනනා. යස්ස චා පන සමුදයස්වචං උප්පජ්ඣත් තස්ස දුක්ඛස්වචං උප්පජ්ඣත්ති: ආමනනා.

යස්ස දුක්ඛස්වචං උප්පජ්ඣත් තස්ස මග්ගස්වචං උප්පජ්ඣත්ති: අනභිසමෙතාවිනං තෙසං දුක්ඛස්වචං උප්පජ්ඣත්, නො ච තෙසං මග්ගස්වචං උප්පජ්ඣත්. අභිසමෙතාවිනං තෙසං දුක්ඛස්වචං උප්පජ්ඣත්, මග්ගස්වචං උප්පජ්ඣත්. යස්ස චා පන මග්ගස්වචං -පෙ- උප්පජ්ඣත්ති: ආමනනා.

13. යස්ස සමුදයස්වචං උප්පජ්ඣත් තස්ස මග්ගස්වචං උප්පජ්ඣත්ති: අනභිසමෙතාවිනං තෙසං සමුදයස්වචං උප්පජ්ඣත්, නො ච තෙසං මග්ගස්වචං උප්පජ්ඣත්. අභිසමෙතාවිනං තෙසං සමුදයස්වචං උප්පජ්ඣත්, මග්ගස්වචං උප්පජ්ඣත්. යස්ස චා පන -පෙ- උප්පජ්ඣත්ති: ආමනනා. (අනුලොමපුග්ගලං)

14. යත් දුක්ඛස්වචං උප්පජ්ඣත් -පෙ- (අනුලොමඛකාස) (යත්කථපි සබ්බත් සද්ධං. තතභි නානාකරණං හෙට්ඨා යත්තසද්ධං)

15. යස්ස යත් දුක්ඛස්වචං උප්පජ්ඣත් තස්ස තත් සමුදයස්වචං උප්පජ්ඣත්ති: සුද්ධාවාසානං දුතියෙ විතෙන චත්තමානෙ අසඤ්ඤාසන්නානං තෙසං තත් දුක්ඛස්වචං උප්පජ්ඣත්, නො ච තෙසං තත් සමුදයස්වචං උප්පජ්ඣත්. ඉතරෙසං චතුචොකාරානං පඤ්චොකාරානං තෙසං තත් දුක්ඛස්වචං උප්පජ්ඣත්, සමුදයස්වචං උප්පජ්ඣත්. යස්ස චා පන යත් සමුදයස්වචං -පෙ- උප්පජ්ඣත්ති: ආමනනා.

යස්ස යත් දුක්ඛස්වචං උප්පජ්ඣත් තස්ස තත් මග්ගස්වචං උප්පජ්ඣත්ති: සුද්ධාවාසානං දුතියෙ විතෙන චත්තමානෙ අනභිසමෙතාවිනං, අසඤ්ඤාසන්නානං තෙසං තත් දුක්ඛස්වචං උප්පජ්ඣත් නො ච තෙසං තත් මග්ගස්වචං උප්පජ්ඣත්. අභිසමෙතාවිනං තෙසං තත් දුක්ඛස්වචං උප්පජ්ඣත්, මග්ගස්වචං උප්පජ්ඣත්. යස්ස චා පන යත් මග්ගස්වචං -පෙ- උප්පජ්ඣත්ති: ආමනනා.

16. යස්ස යත් සමුදයස්වචං උප්පජ්ඣත් තස්ස තත් මග්ගස්වචං උප්පජ්ඣත්ති: සුද්ධාවාසානං දුතියෙ අකුසලෙ විතෙන චත්තමානෙ අනභිසමෙතාවිනං තෙසං තත් සමුදයස්වචං උප්පජ්ඣත්, නො ච තෙසං තත් මග්ගස්වචං උප්පජ්ඣත්. අභිසමෙතාවිනං තෙසං තත් සමුදයස්වචං උප්පජ්ඣත්, මග්ගස්වචං උප්පජ්ඣත්. යස්ස චා පන යත් මග්ගස්වචං -පෙ- උප්පජ්ඣත්ති: ආමනනා (අනුලොමපුග්ගලොකාස)

12. යමකුට දූෂිතත්වය උපන්නේ නම් ඔහුට සමුදයසත්‍යය උපන්නේ ද යත්: එසේ යි. තවද යමකුට සමුදයසත්‍යය උපන්නේ නම් ඔහුට දූෂිතත්වය උපන්නේ ද යත්: එසේ යි.

යමකුට දූෂිතත්වය උපන්නේ නම් ඔහුට මාර්ගසත්‍යය උපන්නේ ද යත්: (වතුරායඝ්‍රිසත්‍යාවබෝධසංඛ්‍යාත) අභිසමයට නො පැමිණියා වූ ඔවුනට දූෂිතත්වය උපන්නේ ය, ඔවුනට මාර්ගසත්‍යය නො ද උපන්නේ ය. අභිසමයට පැමිණියා වූ ඔවුනට දූෂිතත්වය ද උපන්නේ ය, මාර්ගසත්‍යය ද උපන්නේ ය. තවද යමකුට මාර්ග සත්‍යය ... උපන්නේ ද යත්: එසේ යි.

13. යමකුට සමුදයසත්‍යය උපන්නේ නම් ඔහුට මාර්ගසත්‍යය උපන්නේ ද යත්: අභිසමයට නො පැමිණියා වූ ඔවුනට සමුදය සත්‍යය උපන්නේ ය, ඔවුනට මාර්ගසත්‍යය නො ද උපන්නේ ය: අභිසමයට පැමිණියා වූ ඔවුනට සමුදයසත්‍යය ද උපන්නේ ය, මාර්ගසත්‍යය ද උපන්නේ ය. තවද යමකුට ... උපන්නේ ද යත්: එසේ යි. (අනුලොම පුද්ගල යි.)

14. යම් තැනෙක දූෂිතත්වය උපන්නේ නම් ... (අනුලො- මාවකාශ යි.) (යක්කය ද සියලු තන්හි සදාශ යැ. පාළිනානාකය යටැ යක්කයෙහි මෙනි.)

15. යමකුට යම් තැනෙක දූෂිතත්වය උපන්නේ නම් ඔහුට එහි සමුදයසත්‍යය උපන්නේ ද යත්: දෙවන සිත පවත්නා කල්හි ශුඛාවාසයනට ද අසංඤ්‍යාතයනට ද යි ඔවුනට එහි දූෂිතත්වය උපන්නේ ය, ඔවුනට එහි සමුදයසත්‍යය නො ද උපන්නේ ය. සෙසු චතුරොක්කාරයනට ද පඤ්ඤාචාරයනට ද යි ඔවුනට එහි දූෂි- සත්‍යය ද උපන්නේ ය, සමුදයසත්‍යය ද උපන්නේ යි. තවද යමකුට යම් තැනෙක සමුදයසත්‍යය ... උපන්නේ ද යත්: එසේ යි.

යමකුට යම් තැනෙක දූෂිතත්වය උපන්නේ නම් ඔහුට එහි මාර්ගසත්‍යය උපන්නේ ද යත්: දෙවන සිත පවත්නා කල්හි ශුඛාවාසයනට ද අභිසමයට නො පැමිණියවුනට ද අසංඤ්‍යාතයනට ද යි ඔවුනට එහි දූෂිතත්වය උපන්නේ ය, ඔවුනට එහි මාර්ග සත්‍යය නො ද උපන්නේ ය. අභිසමයට පැමිණියා වූ ඔවුනට එහි දූෂිතත්වය ද උපන්නේ ය. මාර්ගසත්‍යය ද උපන්නේ යි. තවද යමකුට යම් තැනෙක මාර්ගසත්‍යය ... උපන්නේ ද යත්: එසේ යි.

16. යමකුට යම් තැනෙක සමුදයසත්‍යය උපන්නේ නම් ඔහුට එහි මාර්ගසත්‍යය උපන්නේ ද යත්: දෙවන අකුලචිත්තය පවත්නා කල්හි ශුඛාවාසයනට ද අභිසමයට නො පැමිණියවුනට ද යි ඔවුනට එහි සමුදයසත්‍යය උපන්නේ ය, ඔවුනට එහි මාර්ග- සත්‍යය නො ද උපන්නේ ය. අභිසමයට පැමිණියා වූ ඔවුනට එහි සමුදයසත්‍යය ද උපන්නේ ය, මාර්ගසත්‍යය ද උපන්නේ යි. තවද යමකුට යම් තැනෙක මාර්ගසත්‍යය ... උපන්නේ ද යත්: එසේ යි. (අනුලොම පුද්ගලාවකාශ යි.)

17. යසං දුක්ඛසච්චං නුපප්පිතං තස්ස සමුදයසච්චං නුපප්පිතාති: නත්ති. යසං වා පන සමුදයසච්චං -පෙ- නුපප්පිතාති: නත්ති.

යසං දුක්ඛසච්චං නුපප්පිතං තස්ස මග්ගසච්චං නුපප්පිතාති: නත්ති. යසං වා පන මග්ගසච්චං නුපප්පිතං තස්ස දුක්ඛසච්චං නුපප්පිතාති: උපප්පිතං.

18. යසං සමුදයසච්චං නුපප්පිතං තස්ස මග්ගසච්චං නුපප්පිතාති: නත්ති. යසං වා පන මග්ගසච්චං -පෙ- නුපප්පිතාති: උපප්පිතං. (පට්ඨනිකපුගගල)

19. යත් දුක්ඛසච්චං නුපප්පිතං -පෙ- (පට්ඨනිකමකාස)

20. යසං යත් දුක්ඛසච්චං නුපප්පිතං තස්ස තත් සමුදයසච්චං නුපප්පිතාති: ආමනා. යසං වා පන යත් සමුදයසච්චං නුපප්පිතං තස්ස තත් දුක්ඛසච්චං නුපප්පිතාති: සුඛවාසානං දුතියෙ විතෙහ වතමානෙ අසඤ්ඤසන්නානං තෙසං තත් සමුදයසච්චං නුපප්පිතං, නො ව තෙසං තත් දුක්ඛසච්චං නුපප්පිතං. සුඛවාසං උපපජ්ජන්නානං තෙසං තත් සමුදයසච්චං නුපප්පිතං, දුක්ඛසච්චං නුපප්පිතං.

යසං යත් දුක්ඛසච්චං නුපප්පිතං තස්ස තත් මග්ගසච්චං නුපප්පිතාති: ආමනා. යසං වා පන යත් මග්ගසච්චං නුපප්පිතං තස්ස තත් දුක්ඛසච්චං නුපප්පිතාති: සුඛවාසානං දුතියෙ විතෙහ වතමානෙ අනභිසමෙතාවිනං, අසඤ්ඤසන්නානං තෙසං තත් මග්ගසච්චං නුපප්පිතං, නො ව තෙසං තත් දුක්ඛසච්චං නුපප්පිතං. සුඛවාසං උපපජ්ජන්නානං තෙසං තත් මග්ගසච්චං නුපප්පිතං, දුක්ඛසච්චං නුපප්පිතං.

21. යසං යත් සමුදයසච්චං නුපප්පිතං තස්ස තත් මග්ගසච්චං නුපප්පිතාති: ආමනා. යසං වා පන යත් මග්ගසච්චං නුපප්පිතං තස්ස තත් සමුදයසච්චං නුපප්පිතාති: සුඛවාසානං දුතියෙ අකුසලෙ විතෙහ වතමානෙ, අනභිසමෙතාවිනං තෙසං තත් මග්ගසච්චං නුපප්පිතං, නො ව තෙසං තත් සමුදයසච්චං නුපප්පිතං. සුඛවාසානං දුතියෙ විතෙහ වතමානෙ, අසඤ්ඤසන්නානං තෙසං තත් මග්ගසච්චං නුපප්පිතං, සමුදයසච්චං නුපප්පිතං. (පට්ඨනිකපුගගලොකාස)

අනිකවාරො.

17. යමකුට දූඛසත්‍යය නූපන්නේ නම් ඔහුට සමුදයසත්‍යය නූපන්නේ ද යත්: නැති. තවද යමකුට සමුදයසත්‍යය ... නූපන්නේ ද යත්: නැති.

යමකුට දූඛසත්‍යය නූපන්නේ නම් ඔහුට මාර්ගසත්‍යය නූපන්නේ ද යත්: නැති. තවද යමකුට මාර්ගසත්‍යය නූපන්නේ නම් ඔහුට දූඛසත්‍යය නූපන්නේ ද යත්: උපන්නේ යි.

18. යමකුට සමුදයසත්‍යය නූපන්නේ නම් ඔහුට මාර්ගසත්‍යය නූපන්නේ ද යත්: නැති. තවද යමකුට මාර්ගසත්‍යය ... නූපන්නේ ද යත්: උපන්නේ යි. (ප්‍රත්‍යක්ෂ පුද්ගල යි.)

19. යම් තැනෙක දූඛසත්‍යය නූපන්නේ නම් ... (ප්‍රත්‍යක්ෂාවකාශ යි.)

20. යමකුට යම් තැනෙක දූඛසත්‍යය නූපන්නේ නම් ඔහුට එහි සමුදයසත්‍යය නූපන්නේ ද යත්: එසේ යි. තවද යමකුට යම් තැනෙක සමුදයසත්‍යය නූපන්නේ නම් ඔහුට එහි දූඛසත්‍යය නූපන්නේ ද යත්: දෙවන සිත පවත්නා කල්හි ශුඛවාසයනට ද අසංඥසන්ධියනට ද යි ඔවුනට එහි සමුදයසත්‍යය නූපන්නේ ය, ඔවුනට එහි දූඛසත්‍යය නො ද නූපන්නේ ය. ශුඛවාසයෙහි උපදනා වූ ඔවුනට එහි සමුදයසත්‍යය ද නූපන්නේ ය, දූඛසත්‍යය ද නූපන්නේ යි.

යමකුට යම් තැනෙක දූඛසත්‍යය නූපන්නේ නම් ඔහුට එහි මාර්ගසත්‍යය නූපන්නේ ද යත්: එසේ යි. තවද යමකුට යම් තැනෙක මාර්ගසත්‍යය නූපන්නේ නම් ඔහුට එහි දූඛසත්‍යය නූපන්නේ ද යත්: දෙවන සිත පවත්නා කල්හි ශුඛවාසයනට ද අභිසම්මයට නො පැමිණියවුනට ද අසංඥසන්ධියනට ද යි ඔවුනට එහි මාර්ගසත්‍යය නූපන්නේ ය, ඔවුනට එහි දූඛසත්‍යය නො ද නූපන්නේ ය. ශුඛවාසයෙහි උපදනා වූ ඔවුනට එහි මාර්ගසත්‍යය ද නූපන්නේ ය, දූඛසත්‍යය ද නූපන්නේ යි.

21. යමකුට යම් තැනෙක සමුදයසත්‍යය නූපන්නේ නම් ඔහුට එහි මාර්ගසත්‍යය නූපන්නේ ද යත්: එසේ යි. තවද යමකුට යම් තැනෙක මාර්ගසත්‍යය නූපන්නේ නම් ඔහුට එහි සමුදයසත්‍යය නූපන්නේ ද යත්: දෙවන අකුශල චිත්තය පවත්නා කල්හි ශුඛවාසයනට ද අභිසම්මයට නො පැමිණියවුනට ද යි ඔවුනට එහි මාර්ගසත්‍යය නූපන්නේ ය, ඔවුනට එහි සමුදයසත්‍යය නො ද නූපන්නේ ය. දෙවන සිත පවත්නා කල්හි ශුඛවාසයනට ද අසංඥසන්ධියනට ද යි ඔවුනට එහි මාර්ගසත්‍යය ද නූපන්නේ ය, සමුදයසත්‍යය ද නූපන්නේ යි. (ප්‍රත්‍යක්ෂ පුද්ගලාවකාශ යි.)

අතිතවාර යි.

22. යස්ස දුක්ඛසච්චං උපපජ්ජිමානං තස්ස සමුදයසච්චං උපපජ්ජිමානං: අග්ගමග්ගසමඬිනං, අරහන්යානං යස්ස විතක්ඛණ අනන්තරා අග්ගමග්ගා පටිලභිස්සන්ති තෙසං දුක්ඛසච්චං උපපජ්ජිමානං, නො ච තෙසං සමුදයසච්චං උපපජ්ජිමානං. ඉතරෙසං තෙසං දුක්ඛසච්චං උපපජ්ජිමානං, සමුදයසච්චං උපපජ්ජිමානං. යස්ස චා පන සමුදයසච්චං -පෙ- ආමන්තා.

යස්ස දුක්ඛසච්චං උපපජ්ජිමානං තස්ස මග්ගසච්චං උපපජ්ජිමානං: අග්ගමග්ගසමඬිනං, අරහන්යානං යෙ ච පුටුජ්ජනා මග්ගං න පටිලභිස්සන්ති තෙසං දුක්ඛසච්චං උපපජ්ජිමානං, නො ච තෙසං මග්ගසච්චං උපපජ්ජිමානං. යස්ස විතක්ඛණ අනන්තරා අග්ගමග්ගා පටිලභිස්සන්ති යෙ ච ඤාණං මග්ගං පටිලභිස්සන්ති තෙසං දුක්ඛසච්චං උපපජ්ජිමානං, මග්ගසච්චං උපපජ්ජිමානං. යස්ස චා පන මග්ගසච්චං -පෙ- උපපජ්ජිමානං: ආමන්තා,

23. යස්ස සමුදයසච්චං උපපජ්ජිමානං තස්ස මග්ගසච්චං උපපජ්ජිමානං: යෙ පුටුජ්ජනා මග්ගං න පටිලභිස්සන්ති තෙසං සමුදයසච්චං උපපජ්ජිමානං, නො ච තෙසං මග්ගසච්චං උපපජ්ජිමානං. යෙ මග්ගං පටිලභිස්සන්ති තෙසං සමුදයසච්චං ච උපපජ්ජිමානං, මග්ගසච්චං උපපජ්ජිමානං. යස්ස චා පන මග්ගසච්චං උපපජ්ජිමානං තස්ස සමුදයසච්චං උපපජ්ජිමානං: යස්ස විතක්ඛණ අනන්තරා අග්ගමග්ගා පටිලභිස්සන්ති තෙසං මග්ගසච්චං උපපජ්ජිමානං, නො ච තෙසං සමුදයසච්චං උපපජ්ජිමානං. යෙ ච ඤාණං මග්ගං පටිලභිස්සන්ති තෙසං මග්ගසච්චං උපපජ්ජිමානං, සමුදයසච්චං උපපජ්ජිමානං. (අනුලොම පුග්ගල)

24. යස්ස දුක්ඛසච්චං උපපජ්ජිමානං -පෙ- (අනුලොමඛිකාස)

25. යස්ස යත් දුක්ඛසච්චං උපපජ්ජිමානං තස්ස තත් සමුදයසච්චං උපපජ්ජිමානං: අග්ගමග්ගසමඬිනං අරහන්යානං යස්ස විතක්ඛණ අනන්තරා අග්ගමග්ගා පටිලභිස්සන්ති අසංකෘස්තානං තෙසං තත් දුක්ඛසච්චං උපපජ්ජිමානං, නො ච තෙසං තත් සමුදයසච්චං උපපජ්ජිමානං. ඉතරෙසං චතුර්වේදිකාරානං පඤ්චවේදිකාරානං තෙසං තත් දුක්ඛසච්චං උපපජ්ජිමානං, සමුදයසච්චං උපපජ්ජිමානං. යස්ස චා පන යත් සමුදයසච්චං උපපජ්ජිමානං -පෙ- උපපජ්ජිමානං: ආමන්තා.

22. යමකුට දූඛසත්‍යය උපදින්නේ නම් ඔහුට සමුදයසත්‍යය උපදින්නේ ද යත්: අග්‍රමාර්ගසමඛිනිතට ද රහත්තට ද යම් සිතකට අනතුරු වූ අග්‍රමාර්ගය ලබන්නාහු නම් ඔවුනට ද දූඛසත්‍යය උපදින්නේ ය, ඔවුනට සමුදයසත්‍යය නො ද උපදින්නේ ය. සෙසු ඔවුනට දූඛසත්‍යය ද උපදින්නේය, සමුදයසත්‍යය ද උපදින්නේ යි. තවද යමකුට සමුදයසත්‍යය ... එසේ යි.

යමකුට දූඛසත්‍යය උපදින්නේ නම් ඔහුට මාර්ගසත්‍යය උපදින්නේ ද යත්: අග්‍රමාර්ගසමඛිනිතට ද රහත්තට ද යම් ද පාර්ශ්වික කෙනෙක් මාර්ගය නො පිළිලබන්නාහු නම් ඔවුනට ද දූඛසත්‍යය උපදින්නේ ය, ඔවුනට මාර්ගසත්‍යය නො ද උපදින්නේ ය. යම් සිතකට අනතුරු වූ අග්‍රමාර්ගය පිළිලබන්නාහු ද අන්‍ය වූ ද යම් කෙනෙක් මාර්ගය පිළිලබන්නාහු ද යි ඔවුනට දූඛසත්‍යය ද උපදින්නේ ය. මාර්ගසත්‍යය ද උපදින්නේ යි. තවද යමකුට මාර්ගසත්‍යය ... උපදින්නේ ද යත්: එසේ යි.

23. යමකුට සමුදයසත්‍යය උපදින්නේ නම් ඔහුට මාර්ගසත්‍යය උපදින්නේ ද යත්: යම් පාර්ශ්වික කෙනෙක් මාර්ගය නො පිළිලබන්නාහු නම් ඔවුනට සමුදයසත්‍යය උපදින්නේ ය, ඔවුනට මාර්ගසත්‍යය නො ද උපදින්නේ ය. යම් කෙනෙක් මාර්ගය පිළිලබන්නාහු නම් ඔවුනට සමුදයසත්‍යය ද උපදින්නේ ය, මාර්ගසත්‍යය ද උපදින්නේ යි. තවද යමකුට මාර්ගසත්‍යය උපදින්නේ නම් ඔහුට සමුදයසත්‍යය උපදින්නේ ද යත්: යම් සිතකට අනතුරු වූ අග්‍රමාර්ගය පිළිලබන්නාහු නම් ඔවුනට මාර්ගසත්‍යය උපදින්නේ ය, ඔවුනට සමුදයසත්‍යය නො ද උපදින්නේ ය, අන්‍ය වූ ද යම් කෙනෙක් මාර්ගය පිළිලබන්නාහු නම් ඔවුනට මාර්ගසත්‍යය ද උපදින්නේ ය, සමුදයසත්‍යය ද උපදින්නේ යි. (අනුලොම පුද්ගල යි.)

24. යම් තැනෙක දූඛසත්‍යය උපදින්නේ නම් ... (අනුලොමාවකාශ යි.)

25. යමකුට යම් තැනෙක දූඛසත්‍යය උපදින්නේ නම් ඔහුට එහි සමුදයසත්‍යය උපදින්නේ ද යත්: අග්‍රමාර්ගසමඛිනිතට ද රහත්තට ද යම් සිතකට අනතුරු වූ අග්‍රමාර්ගය පිළිලබන්නාහු නම් ඔවුනට ද අසංඤ්ඤායනට ද යි ඔවුනට එහි දූඛසත්‍යය උපදින්නේ ය, ඔවුනට එහි සමුදයසත්‍යය නො ද උපදින්නේ ය. සෙසු චතුර්වේකාරයනට ද පඤ්ඤාවේකාරයනට ද යි ඔවුනට එහි දූඛසත්‍යය ද උපදින්නේ ය, සමුදයසත්‍යය ද උපදින්නේ යි. තවද යමකුට යම් තැනෙක සමුදයසත්‍යය උපදින්නේ නම් ... උපදින්නේ ද යත්: එසේ යි.

යස්ස යත් දුක්ඛසච්චං උප්පජ්ජිස්සති තස්ස තත් මග්ගසච්චං උප්පජ්ජිස්සති: අග්ගමග්ගසමඛින්නං අරහන්යානං යෙ ච පුට්ඨජ්ජනා මග්ගං න පටිලභිස්සන්ති, ආපායිකානං අසංකෘද්ධසත්තානං තෙසං තත් දුක්ඛසච්චං උප්පජ්ජිස්සති, නො ච තෙසං තත් මග්ගසච්චං උප්පජ්ජිස්සති. යස්ස විත්තස්ස අනන්තරා අග්ගමග්ගං පටිලභිස්සන්ති යෙ ච කෙකුදු මග්ගං පටිලභිස්සන්ති තෙසං තත් දුක්ඛසච්චං උප්පජ්ජිස්සති, මග්ගසච්චං උප්පජ්ජිස්සති. යස්ස චා පන යත් මග්ගසච්චං උප්පජ්ජිස්සති තස්ස තත් දුක්ඛසච්චං උප්පජ්ජිස්සති: ආමන්තං.

26. යස්ස යත් සමුදයසච්චං උප්පජ්ජිස්සති තස්ස තත් මග්ගසච්චං උප්පජ්ජිස්සති: ආපායිකානං යෙ ච පුට්ඨජ්ජනා මග්ගං න පටිලභිස්සන්ති තෙසං තත් සමුදයසච්චං උප්පජ්ජිස්සති, නො ච තෙසං තත් මග්ගසච්චං උප්පජ්ජිස්සති. යෙ ච මග්ගං පටිලභිස්සන්ති තෙසං තත් සමුදයසච්චං උප්පජ්ජිස්සති, මග්ගසච්චං උප්පජ්ජිස්සති. යස්ස චා පන යත් මග්ගසච්චං උප්පජ්ජිස්සති තස්ස තත් සමුදයසච්චං උප්පජ්ජිස්සති: යස්ස විත්තස්ස අනන්තරා අග්ගමග්ගං පටිලභිස්සන්ති තෙසං තත් මග්ගසච්චං උප්පජ්ජිස්සති, නො ච තෙසං තත් සමුදයසච්චං උප්පජ්ජිස්සති, යෙ ච කෙකුදු මග්ගං පටිලභිස්සන්ති තෙසං තත් මග්ගසච්චං උප්පජ්ජිස්සති, සමුදයසච්චං උප්පජ්ජිස්සති. (අනුලොමපුග්ගලොකාස)

27. යස්ස දුක්ඛසච්චං නුප්පජ්ජිස්සති තස්ස සමුදයසච්චං නුප්පජ්ජිස්සති: ආමන්තං. යස්ස චා පන සමුදයසච්චං නුප්පජ්ජිස්සති තස්ස දුක්ඛසච්චං නුප්පජ්ජිස්සති: අග්ගමග්ගසමඛින්නං අරහන්යානං යස්ස විත්තස්ස අනන්තරා අග්ගමග්ගං පටිලභිස්සන්ති තෙසං සමුදයසච්චං නුප්පජ්ජිස්සති, නො ච තෙසං දුක්ඛසච්චං නුප්පජ්ජිස්සති. පඤ්ඤමචිත්තසමඛින්නං තෙසං සමුදයසච්චං නුප්පජ්ජිස්සති, දුක්ඛසච්චං නුප්පජ්ජිස්සති.

යස්ස දුක්ඛසච්චං නුප්පජ්ජිස්සති තස්ස මග්ගසච්චං නුප්පජ්ජිස්සති: ආමන්තං. යස්ස චා පන මග්ගසච්චං නුප්පජ්ජිස්සති තස්ස දුක්ඛසච්චං නුප්පජ්ජිස්සති: අග්ගමග්ගසමඛින්නං අරහන්යානං යෙ ච පුට්ඨජ්ජනා මග්ගං න පටිලභිස්සන්ති තෙසං මග්ගසච්චං නුප්පජ්ජිස්සති, නො ච තෙසං දුක්ඛසච්චං නුප්පජ්ජිස්සති. පඤ්ඤමචිත්තසමඛින්නං තෙසං මග්ගසච්චං නුප්පජ්ජිස්සති, දුක්ඛසච්චං නුප්පජ්ජිස්සති.

යමකුට යම් තැනෙක දූඛසත්‍යය උපදින්නේ නම් ඔහුට එහි මාර්ගසත්‍යය උපදින්නේ ද යත්: අග්‍රමාර්ගසමඛිතට ද රහත්-නට ද යම් ද පාඨග්ජන කෙනෙක් මාර්ගය නො පිළිලබන්නාහු නම් ඔවුනට ද ආපායිකයනට ද අසංඥසන්ධියනට ද යි ඔවුනට එහි දූඛසත්‍යය උපදින්නේ ය, ඔවුනට එහි මාර්ගසත්‍යය නො ද උපදින්නේ ය. යම් සිතකට අනතුරු වූ අග්‍රමාර්ගය පිළිලබන්නාහු ද අන්‍ය වූ ද යම් කෙනෙක් මාර්ගය පිළිලබන්නාහු ද යි ඔවුනට එහි දූඛසත්‍යය ද උපදින්නේ ය, මාර්ගසත්‍යය ද උපදින්නේ යි. තවද යමකුට යම් තැනෙක මාර්ගසත්‍යය උපදින්නේ නම් ඔහුට එහි දූඛසත්‍යය උපදින්නේ ද යත්: එසේ යි.

26. යමකුට යම් තැනෙක සමුදයසත්‍යය උපදින්නේ නම් ඔහුට එහි මාර්ගසත්‍යය උපදින්නේ ද යත්: ආපායිකයනට ද යම් ද පාඨග්ජන කෙනෙක් මාර්ගය නො පිළිලබන්නාහු නම් ඔවුනට ද එහි සමුදයසත්‍යය උපදින්නේ ය, ඔවුනට එහි මාර්ගසත්‍යය නො ද උපදින්නේ ය. යම් ද කෙනෙක් මාර්ගය පිළිලබන්නාහු නම් ඔවුනට එහි සමුදයසත්‍යය ද උපදින්නේ ය, මාර්ගසත්‍යය ද උපදින්නේ යි. තවද යමකුට යම් තැනෙක මාර්ගසත්‍යය උපදින්නේ නම් ඔහුට එහි සමුදයසත්‍යය උපදින්නේ ද යත්: යම් සිතකට අනතුරු වූ අග්‍රමාර්ගය පිළිලබන්නාහු නම් ඔවුනට එහි මාර්ගසත්‍යය උපදින්නේ ය, ඔවුනට එහි සමුදයසත්‍යය නො ද උපදින්නේ ය. අන්‍ය වූ ද යම් කෙනෙක් මාර්ගය පිළිලබන්නාහු නම් ඔවුනට එහි මාර්ගසත්‍යය ද උපදින්නේ ය, සමුදයසත්‍යය ද උපදින්නේ යි. (අනුලොම පුද්ගලාවකාශ යි.)

27. යමකුට දූඛසත්‍යය නූපදින්නේ නම් ඔහුට සමුදයසත්‍යය නූපදින්නේ ද යත්: එසේ යි. තවද යමකුට සමුදයසත්‍යය නූපදින්නේ නම් ඔහුට දූඛසත්‍යය නූපදින්නේ ද යත්: අග්‍රමාර්ගසමඛිතට ද රහත්නට ද යම් සිතකට අනතුරු වූ අග්‍රමාර්ගය පිළිලබන්නාහු නම් ඔවුනට ද සමුදයසත්‍යය නූපදින්නේ ය, ඔවුනට දූඛසත්‍යය නො ද නූපදින්නේ ය. පශ්චිමචිත්තසමඛිත වූ ඔවුනට සමුදයසත්‍යය ද නූපදින්නේ ය, දූඛසත්‍යය ද නූපදින්නේ යි.

යමකුට දූඛසත්‍යය නූපදින්නේ නම් ඔහුට මාර්ගසත්‍යය නූපදින්නේ ද යත්: එසේ යි. තවද යමකුට මාර්ගසත්‍යය නූපදින්නේ නම් ඔහුට දූඛසත්‍යය නූපදින්නේ ද යත්: අග්‍රමාර්ගසමඛිතට ද රහත්නට ද යම් ද පාඨග්ජන කෙනෙක් මාර්ගය නො පිළිලබන්නාහු නම් ඔවුනට ද මාර්ගසත්‍යය නූපදින්නේ ය. ඔවුනට දූඛසත්‍යය නො ද නූපදින්නේ ය. පශ්චිමචිත්තසමඛිත වූ ඔවුනට මාර්ගසත්‍යය ද නූපදින්නේ ය, දූඛසත්‍යය ද නූපදින්නේ යි.

28. යමකුට සමුදයසත්‍යය නුපදින්නේ නම් ඔහුට මාර්ග-සත්‍යය නුපදින්නේ ද යත්: යම් සිතකට අනතුරු වූ අග්‍රමාර්ගය පිළිලබන්නාහු නම් ඔවුනට සමුදයසත්‍යය නුපදින්නේ ය, ඔවුනට මාර්ගසත්‍යය නො ද නුපදින්නේ ය. අග්‍රමාර්ගසමඬිනිතට ද රහත්තට ද යි ඔවුනට සමුදයසත්‍යය ද නුපදින්නේ ය, මාර්ගසත්‍යය ද නුපදින්නේ යි. තවද යමකුට මාර්ගසත්‍යය නුපදින්නේ නම් ඔහුට සමුදයසත්‍යය නුපදින්නේ ද යත්: යම් ද පාඨග්ජන කෙනෙක් මාර්ගය නො පිළිලබන්නාහු නම් ඔවුනට මාර්ගසත්‍යය නුපදින්නේ ය. ඔවුනට සමුදයසත්‍යය නො ද නුපදින්නේ ය, අග්‍රමාර්ග-සමඬිනිතට ද රහත්තට ද යි ඔවුනට මාර්ගසත්‍යය ද නුපදින්නේ ය, සමුදයසත්‍යය ද නුපදින්නේ යි. (ප්‍රත්‍යානික පුද්ගල යි.)

29. යම් තැනෙක දු:බසත්‍යය නුපදින්නේ නම් ... (ප්‍රත්‍යා-නිකාවකාශ යි.)

30. යමකුට යම් තැනෙක දු:බසත්‍යය නුපදින්නේ නම් ඔහුට එහි සමුදයසත්‍යය නුපදින්නේ ද යත්: එසේ යි. තවද යමකුට යම් තැනෙක සමුදයසත්‍යය නුපදින්නේ නම් ඔහුට එහි දු:බ-සත්‍යය නුපදින්නේ ද යත්: අග්‍රමාර්ගසමඬිනිතට ද රහත්තට ද යම් සිතකට අනතුරු වූ අග්‍රමාර්ගය පිළිලබන්නාහු නම් ඔවුනට ද අසංඥසක්‍යනට ද යි ඔවුනට එහි සමුදයසත්‍යය නුපදින්නේ ය, ඔවුනට එහි දු:බසත්‍යය නො ද නුපදින්නේ ය. පශ්චිමච්ඡත්තසමඬිනිතට එහි සමුදයසත්‍යය ද නුපදින්නේ ය, දු:බසත්‍යය ද නුපදින්නේ යි.

යමකුට යම් තැනෙක දු:බසත්‍යය නුපදින්නේ නම් ඔහුට එහි මාර්ගසත්‍යය නුපදින්නේ ද යත්: එසේ යි. තවද යමකුට යම් තැනෙක මාර්ගසත්‍යය නුපදින්නේ නම් ඔහුට එහි දු:බසත්‍යය නුපදින්නේ ද යත්: අග්‍රමාර්ගසමඬිනිතට ද රහත්තට ද යම් ද පාඨග්ජන කෙනෙක් මාර්ගය නො පිළිලබන්නාහු නම් ඔවුනට ද ආපායිකයනට ද අසංඥසක්‍යනට ද යි ඔවුනට එහි මාර්ගසත්‍යය නුපදින්නේ ය, ඔවුනට එහි දු:බසත්‍යය නො ද නුපදින්නේ ය. පශ්චිමච්ඡත්තසමඬිනි වූ ඔවුනට එහි මාර්ගසත්‍යය ද නුපදින්නේ ය, දු:බසත්‍යය ද නුපදින්නේ යි.

31. යමකුට යම් තැනෙක සමුදයසත්‍යය නුපදින්නේ නම් ඔහුට එහි මාර්ගසත්‍යය නුපදින්නේ ද යත්: යම් සිතකට අන-තුරු වූ අග්‍රමාර්ගය පිළිලබන්නාහු නම් ඔවුනට එහි සමුදයසත්‍යය නුපදින්නේ ය, ඔවුනට එහි මාර්ගසත්‍යය නො ද නුපදින්නේ ය. අග්‍රමාර්ගසමඬිනිතට ද රහත්තට ද අසංඥසක්‍යනට ද යි ඔවුනට එහි සමුදයසත්‍යය ද නුපදින්නේ ය. මාර්ගසත්‍යය ද නුපදින්නේ යි. තව ද යමකුට මාර්ගසත්‍යය නුපදින්නේ නම් ඔහුට එහි සමුදය-සත්‍යය නුපදින්නේ ද යත්: ආපායිකයනට ද යම් ද පාඨග්ජන කෙනෙක් මාර්ගය පිළිලබන්නාහු නම් ඔවුනට ද එහි මාර්ගසත්‍යය නුපදින්නේ ය, ඔවුනට එහි සමුදයසත්‍යය නො ද නුපදින්නේ ය. අග්‍රමාර්ගසමඬිනිතට ද රහත්තට ද අසංඥසක්‍යනට ද යි ඔවුනට එහි මාර්ගසත්‍යය ද නුපදින්නේ ය, සමුදයසත්‍යය ද නුපදින්නේ යි. (ප්‍රත්‍යානික පුද්ගලාවකාශ යි.)

අනාගතවාර යි.

32. යස්ස දුක්ඛස්වචං උපපජ්ජති තස්ස සමුදයස්වචං උපපජ්ජි-
 යාති: අමනා. යස්ස වා පන සමුදයස්වචං උපපජ්ජිත්ව තස්ස
 දුක්ඛස්වචං උපපජ්ජතිති: සබ්බස්සං චචන්තානං පච්ඤෙත චිත්තස්ස
 භඩ්ධකඛණේ අරුපෙ මග්ගස්ස ච ඵලස්ස ච උපපාදකඛණේ තෙසං
 සමුදයස්වචං උපපජ්ජිත්ව, නො ච තෙසං දුක්ඛස්වචං උපපජ්ජති.
 සබ්බස්සං උපපජ්ජන්තානං පච්ඤෙත චිත්තස්ස උපපාදකඛණේ තෙසං
 සමුදයස්වචංඤ්ඤි උපපජ්ජිත්ව, දුක්ඛස්වචංඤ්ඤි උපපජ්ජති.

යස්ස දුක්ඛස්වචං උපපජ්ජති තස්ස මග්ගස්වචං උපපජ්ජිතාති:
 අනභිසමෙතාවිනං උපපජ්ජන්තානං පච්ඤෙත චිත්තස්ස උපපාදකඛණේ
 තෙසං දුක්ඛස්වචං උපපජ්ජති, නො ච තෙසං මග්ගස්වචං උපපජ්ජිත්ව.
 අභිසමෙතාවිනං උපපජ්ජන්තානං පච්ඤෙත චිත්තස්ස උපපාදකඛණේ
 තෙසං දුක්ඛස්වචංඤ්ඤි උපපජ්ජති, මග්ගස්වචංඤ්ඤි උපපජ්ජිත්ව. යස්ස වා
 පන මග්ගස්වචං උපපජ්ජිත්ව තස්ස දුක්ඛස්වචං උපපජ්ජතිති: අභිස-
 මෙතාවිනං චචන්තානං පච්ඤෙත චිත්තස්ස භඩ්ධකඛණේ, අරුපෙ
 මග්ගස්ස ච ඵලස්ස ච උපපාදකඛණේ තෙසං මග්ගස්වචං උපපජ්ජිත්ව,
 නො ච තෙසං දුක්ඛස්වචං උපපජ්ජති. අභිසමෙතාවිනං උපපජ්ජන්තානං,
 පච්ඤෙත චිත්තස්ස උපපාදකඛණේ තෙසං මග්ගස්වචංඤ්ඤි උපපජ්ජිත්ව,
 දුක්ඛස්වචංඤ්ඤි උපපජ්ජති.

33. යස්ස සමුදයස්වචං උපපජ්ජති තස්ස මග්ගස්වචං උපපජ්ජි-
 යාති: අනභිසමෙතාවිනං තණ්හාය උපපාදකඛණේ තෙසං සමුදය-
 ස්වචං උපපජ්ජති, නො ච තෙසං මග්ගස්වචං උපපජ්ජිත්ව. අභිස-
 මෙතාවිනං තණ්හාය උපපාදකඛණේ තෙසං සමුදයස්වචංඤ්ඤි උපපජ්ජති,
 මග්ගස්වචංඤ්ඤි උපපජ්ජිත්ව. යස්ස වා පන මග්ගස්වචං උපපජ්ජිත්ව
 තස්ස සමුදයස්වචං උපපජ්ජතිති: අභිසමෙතාවිනං තණ්හාය භඩ්ධකඛණේ
 තණ්හාවිප්පය්‍යන්තවිතෙත වත්තමානෙ, නිරොධසමාපන්නානං තෙසං
 මග්ගස්වචං උපපජ්ජිත්ව, නො ච තෙසං සමුදයස්වචං උපපජ්ජති.
 අභිසමෙතාවිනං තණ්හාය උපපාදකඛණේ තෙසං මග්ගස්වචංඤ්ඤි
 උපපජ්ජිත්ව, සමුදයස්වචංඤ්ඤි උපපජ්ජති. (අනුලොමප්‍රග්ගල)

34. යත් දුක්ඛස්වචං උපපජ්ජති -පෙ- (අනුලොමඕකාස)

(යත්කා සදිසා සබ්බෙ)

32. යමකුට දුඛසත්‍යය උපදී නම් ඔහුට සමුදයසත්‍යය උපන්නේ ද යත්: එසේ යි. තවද යමකුට සමුදයසත්‍යය උපන්නේ නම් ඔහුට දුඛසත්‍යය උපදී ද යත්: ව්‍යුත්ත වන්නා වූ සියල්ලනට ද ප්‍රචාන්ති‍යෙහි විත්තයාගේ භඩ්‍යක්‍ෂණයෙහි ද අරූපයෙහි මාර්ගයාගේත් ඵලයාගේත් උත්පාදක්‍ෂණයෙහි ද යි ඔවුනට සමුදයසත්‍යය උපන්නේ ය. ඔවුනට දුඛසත්‍යය නො ද උපදී. උපදනා වූ සියල්ලනට ප්‍රචාන්ති‍යෙහි විත්තයාගේ උත්පාදක්‍ෂණයෙහි ඔවුනට සමුදයසත්‍යය ද උපන්නේ ය, දුඛසත්‍යය ද උපදී.

යමකුට දුඛසත්‍යය උපදී නම් ඔහුට මාර්ගසත්‍යය උපන්නේ ද යත්: අභිසමයට නො පැමිණියා වූ උපදනවුනට ද ප්‍රචාන්ති‍යෙහි විත්තයාගේ උත්පාදක්‍ෂණයෙහි ද යි ඔවුනට දුඛසත්‍යය උපදී, ඔවුනට මාර්ගසත්‍යය නො ද උපන්නේ ය. අභිසමයට පැමිණියා වූ උපදනවුනට ද ප්‍රචාන්ති‍යෙහි විත්තයාගේ උත්පාදක්‍ෂණයෙහි ද යි ඔවුනට දුඛසත්‍යය ද උපදී, මාර්ගසත්‍යය ද උපන්නේ යි. තව ද යමකුට මාර්ගසත්‍යය උපන්නේ නම් ඔහුට දුඛසත්‍යය උපදී ද යත්: අභිසමයට පැමිණියා වූ ව්‍යුත්ත වන්නවුනට ද ප්‍රචාන්ති‍යෙහි විත්තයාගේ භඩ්‍යක්‍ෂණයෙහි ද අරූපයෙහි මාර්ගයාගේත් ඵලයාගේත් උත්පාදක්‍ෂණයෙහි ද යි ඔවුනට මාර්ගසත්‍යය උපන්නේ ය. ඔවුනට දුඛසත්‍යය නො ද උපදී. අභිසමයට පැමිණියා වූ උපදනවුනට ද ප්‍රචාන්ති‍යෙහි විත්තයාගේ උත්පාදක්‍ෂණයෙහි ද යි ඔවුනට මාර්ගසත්‍යය ද උපන්නේ ය, දුඛසත්‍යය ද උපදී.

33. යමකුට සමුදයසත්‍යය උපදී නම් ඔහුට මාර්ගසත්‍යය උපන්නේ ද යත්: තෘෂ්ණාවගේ උත්පාදක්‍ෂණයෙහි අභිසමයට නො පැමිණියා වූ ඔවුනට සමුදයසත්‍යය උපදී, ඔවුනට මාර්ගසත්‍යය නො ද උපන්නේ ය. තෘෂ්ණාවගේ උත්පාදක්‍ෂණයෙහි අභිසමයට පැමිණියා වූ ඔවුනට සමුදයසත්‍යය ද උපදී, මාර්ගසත්‍යය ද උපන්නේ යි. තවද යමකුට මාර්ගසත්‍යය උපන්නේ නම් ඔහුට සමුදයසත්‍යය උපදී ද යත්: අභිසමයට පැමිණියවුනට තෘෂ්ණාවගේ භඩ්‍යක්‍ෂණයෙහි ද තෘෂ්ණාවිප්‍රයුක්තවිත්තය පටිත්තා කල්හි ද නිරොධයට සමවැදුණවුනට ද යි ඔවුනට මාර්ගසත්‍යය උපදින්නේ ය, ඔවුනට සමුදයසත්‍යය නො ද උපදී. තෘෂ්ණාවගේ උත්පාදක්‍ෂණයෙහි අභිසමයට පැමිණියා වූ ඔවුනට මාර්ගසත්‍යය ද උපන්නේ ය, සමුදයසත්‍යය ද උපදී. (අනුලොම පුද්ගල යි.)

34. යම් තැනෙක දුඛසත්‍යය උපදී නම් ... (අනුලොමාවකාශ යි.)

(සියලු යක්‍ෂකයෝ සමානයහ.)

35. යස්ස යත් දුක්ඛසංවිධං උපපජ්ජති තස්ස තත් සමුදයසංවිධං උපපජ්ජිතාති: සුඤ්ඤාචාරාමානං උපපතතිචිත්තස්ස උපපාදකඛණේ අසඤ්ඤාසන්තං උපපජ්ජන්තානං තෙසං තත් දුක්ඛසංවිධං උපපජ්ජති, නො ච තෙසං තත් සමුදයසංවිධං උපපජ්ජිත්. ඉතරෙසං චතුචොකාරං පඤ්ඤාචොකාරං උපපජ්ජන්තානං පච්ඤෙන චිත්තස්ස උපපාදකඛණේ තෙසං තත් දුක්ඛසංවිධං උපපජ්ජති, සමුදයසංවිධං උපපජ්ජිත්. යස්ස චා පන යත් සමුදයසංවිධං උපපජ්ජිත් තස්ස තත් දුක්ඛසංවිධං උපපජ්ජතිති: චතුචොකාරා පඤ්ඤාචොකාරා චචන්තානං පච්ඤෙන චිත්තස්ස හඬගකඛණේ අරුපෙ මග්ගස්ස ච ඵලස්ස ච උපපාදකඛණේ තෙසං තත් සමුදයසංවිධං උපපජ්ජිත්, නො ච තෙසං තත් දුක්ඛසංවිධං උපපජ්ජති. චතුචොකාරං පඤ්ඤාචොකාරං උපපජ්ජන්තානං පච්ඤෙන චිත්තස්ස උපපාදකඛණේ තෙසං තත් සමුදයසංවිධං උපපජ්ජිත්, දුක්ඛසංවිධං උපපජ්ජති.

යස්ස යත් දුක්ඛසංවිධං උපපජ්ජති තස්ස තත් මග්ගසංවිධං උපපජ්ජිතාති: සුඤ්ඤාචාරාමානං උපපතතිචිත්තස්ස උපපාදකඛණේ අනභිසමෙතාවිනං උපපජ්ජන්තානං පච්ඤෙන චිත්තස්ස උපපාදකඛණේ අසඤ්ඤාසන්තං උපපජ්ජන්තානං තෙසං තත් දුක්ඛසංවිධං උපපජ්ජති, නො ච තෙසං තත් මග්ගසංවිධං උපපජ්ජිත්. අභිසමෙතාවිනං උපපජ්ජන්තානං පච්ඤෙන චිත්තස්ස උපපාදකඛණේ තෙසං තත් දුක්ඛසංවිධං උපපජ්ජති, මග්ගසංවිධං උපපජ්ජිත්. යස්ස චා පන යත් මග්ගසංවිධං උපපජ්ජිත් තස්ස තත් දුක්ඛසංවිධං උපපජ්ජතිති: අභිසමෙතාවිනං චචන්තානං පච්ඤෙන චිත්තස්ස හඬගකඛණේ අරුපෙ මග්ගස්ස ච ඵලස්ස ච උපපාදකඛණේ තෙසං තත් මග්ගසංවිධං උපපජ්ජිත්, නො ච තෙසං තත් දුක්ඛසංවිධං උපපජ්ජති. අභිසමෙතාවිනං උපපජ්ජන්තානං පච්ඤෙන චිත්තස්ස උපපාදකඛණේ තෙසං තත් මග්ගසංවිධං උපපජ්ජිත්, දුක්ඛසංවිධං උපපජ්ජති.

36. යස්ස යත් සමුදයසංවිධං උපපජ්ජති තස්ස තත් මග්ගසංවිධං උපපජ්ජිතාති: අනභිසමෙතාවිනං තණ්හාය උපපාදකඛණේ තෙසං තත් සමුදයසංවිධං උපපජ්ජති, නො ච තෙසං තත් මග්ගසංවිධං උපපජ්ජිත්. අභිසමෙතාවිනං තණ්හාය උපපාදකඛණේ තෙසං තත් සමුදයසංවිධං උපපජ්ජති, මග්ගසංවිධං උපපජ්ජිත්. යස්ස චා පන යත් මග්ගසංවිධං උපපජ්ජිත් තස්ස තත් සමුදයසංවිධං උපපජ්ජතිති: අනභිසමෙතාවිනං තණ්හාය හඬගකඛණේ තණ්හාවිප්පුකතචිත්තෙ වත්තමානෙ තෙසං තත් මග්ගසංවිධං උපපජ්ජිත්, නො ච තෙසං තත් සමුදයසංවිධං උපපජ්ජති. අනභිසමෙතාවිනං තණ්හාය උපපාදකඛණේ තෙසං තත් මග්ගසංවිධං උපපජ්ජිත්, සමුදයසංවිධං උපපජ්ජති. (අනුලොම පුග්ගලොකාස)

35. යමකුට යම් තැනෙක දූඛසත්‍යය උපදී නම් ඔහුට එහි සමුදයසත්‍යය උපන්නේ ද යත්: උපපත්තිචිත්තයාගේ උත්පාදක-ණයෙහි ශුද්ධාවාසයනට ද අසංඤ්‍යාසත්‍යයෙහි උපදනවුනට දැයි ඔවුනට එහි දූඛසත්‍යය උපදී, ඔවුනට එහි සමුදයසත්‍යය නො ද උපන්නේ ය. චතුරවොකාරයෙහි හා පඤ්චවොකාරයෙහි සෙසු උප-දනවුනට ද ප්‍රචාන්තියෙහි චිත්තයාගේ උත්පාදකණයෙහි දැයි ඔවුනට එහි දූඛසත්‍යය ද උපදී, සමුදයසත්‍යය ද උපන්නේ යි. තව ද යමකුට යම් තැනෙක සමුදයසත්‍යය උපන්නේ නම් ඔහුට එහි දූඛසත්‍යය උපදී ද යත්: චතුරවොකාරයෙන් හා පඤ්චවොකාරයෙන් ව්‍යුහ වන්නවුනට ද ප්‍රචාන්තියෙහි චිත්තයාගේ භවකණයෙහි ද අරූපයෙහි මාර්ගයාගේ හා ඵලයාගේ උත්පාදකණයෙහි දැයි ඔවුනට එහි සමුදයසත්‍යය උපන්නේ ය, ඔවුනට එහි දූඛසත්‍යය නො ද උපදී. චතුරවොකාරයෙහි හා පඤ්චවොකාරයෙහි උපදන-වුනට ද ප්‍රචාන්තියෙහි චිත්තයාගේ උත්පාදකණයෙහි දැයි ඔවුනට සමුදයසත්‍යය ද උපන්නේ ය, දූඛසත්‍යය ද උපදී.

යමකුට යම් තැනෙක දූඛසත්‍යය උපදී නම් ඔහුට එහි මාර්ග-සත්‍යය උපන්නේ ද යත්: ශුද්ධාවාසයනට උපපත්තිචිත්තයාගේ උත්පාදකණයෙහි ද අභිසමයට නො පැමිණි උපදනවුනට ද ප්‍රචාන්තියෙහි චිත්තයාගේ උත්පාදකණයෙහි ද අසංඤ්‍යාසත්‍යයෙහි උපදනවුනට දැයි ඔවුනට එහි දූඛසත්‍යය උපදී, ඔවුනට එහි මාර්ග-සත්‍යය නො ද උපන්නේ ය. අභිසමයට පැමිණි උපදනවුනට ද ප්‍රචාන්තියෙහි උත්පාදකණයෙහි දැයි ඔවුනට එහි දූඛසත්‍යය ද උපදී, මාර්ගසත්‍යය ද උපන්නේ යි. තවද යමකුට යම් තැනෙක මාර්ගසත්‍යය උපන්නේ නම් ඔහුට එහි දූඛසත්‍යය උපදී ද යත්: අභිසමයට පැමිණි ව්‍යුහ වන්නවුනට ද ප්‍රචාන්තියෙහි චිත්තයාගේ භවකණයෙහි ද අරූපයෙහි මාර්ගයාගේ හා ඵලයාගේ උත්පාද-කණයෙහි දැයි ඔවුනට එහි මාර්ගසත්‍යය උපන්නේ ය, ඔවුනට එහි දූඛසත්‍යය නො ද උපදී අභිසමයට පැමිණි උපදනවුනට ද ප්‍රචාන්තියෙහි චිත්තයාගේ උත්පාදකණයෙහි දැයි ඔවුනට එහි මාර්ගසත්‍යය ද උපන්නේ ය, දූඛසත්‍යය ද උපදී.

36. යමකුට යම් තැනෙක සමුදයසත්‍යය උපදී නම් ඔහුට එහි මාර්ගසත්‍යය උපන්නේ ද යත්: තෘෂ්ණාවගේ උත්පාදකණ-යෙහි අභිසමයට නො පැමිණියා වූ ඔවුනට එහි සමුදයසත්‍යය උපදී, ඔවුනට එහි මාර්ගසත්‍යය නො ද උපන්නේ ය. තෘෂ්ණා-වගේ උත්පාදකණයෙහි අභිසමයට පැමිණියා වූ ඔවුනට එහි සමුදයසත්‍යය ද උපදින්නේ යි. තවද යමකුට යම් තැනෙක මාර්ගසත්‍යය උපන්නේ නම් ඔහුට එහි සමුදයසත්‍යය උපදී ද යත්: අභිසමයට පැමිණියා වූ ඔවුනට තෘෂ්ණාවගේ භවකණ-යෙහි ද තෘෂ්ණාවිප්‍රසුක්තචිත්තය පවත්නා කල්හි දැයි ඔවුනට එහි මාර්ගසත්‍යය උපන්නේ ය, ඔවුනට එහි සමුදයසත්‍යය නො ද උපදී. තෘෂ්ණාවගේ උත්පාදකණයෙහි අභිසමයට පැමිණියා වූ ඔවුනට මාර්ගසත්‍යය ද උපන්නේ ය, සමුදයසත්‍යය ද උපදී. (අනුලොම පුද්ගලාවකාශ යි.)

37. යස්ස දුක්ඛස්වථං නුපපජ්ජති තස්ස සමුදයස්වථං නුපපජ්ජි-
 යාති: උපපජ්ජිත්ව. යස්ස වා පන සමුදයස්වථං නුපපජ්ජිත්ව තස්ස
 දුක්ඛස්වථං නුපපජ්ජතිති: නැස්.

යස්ස දුක්ඛස්වථං නුපපජ්ජති තස්ස මග්ගස්වථං නුපපජ්ජි යාති:
 අනිසමෙතාවිනං වචනානානං පවතෙන චිත්තස්ස හඬගතඛණේ,
 අරුපෙ මග්ගස්ස ව ඵලස්ස ව උපාදකඛණේ තෙසං දුක්ඛස්වථං
 නුපපජ්ජති, නො ව තෙසං මග්ගස්වථං නුපපජ්ජිත්ව. අනිසමෙතාවිනං
 වචනානානං, පවතෙන චිත්තස්ස හඬගතඛණේ තෙසං දුක්ඛස්වථං
 නුපපජ්ජති, මග්ගස්වථං නුපපජ්ජිත්ව. යස්ස වා පන මග්ගස්වථං
 නුපපජ්ජිත්ව, තස්ස දුක්ඛස්වථං නුපපජ්ජතිති: අනිසමෙතාවිනං
 උපපජ්ජනානං, පවතෙන චිත්තස්ස උපාදකඛණේ තෙසං මග්ගස්වථං
 නුපපජ්ජිත්ව, නො ව තෙසං දුක්ඛස්වථං නුපපජ්ජති. අනිසමෙතාවිනං
 වචනානානං, පවතෙන චිත්තස්ස හඬගතඛණේ තෙසං මග්ගස්වථං
 නුපපජ්ජිත්ව, දුක්ඛස්වථං නුපපජ්ජති.

38. යස්ස සමුදයස්වථං නුපපජ්ජති, තස්ස මග්ගස්වථං නුපපජ්ජි-
 යාති: අනිසමෙතාවිනං තණ්හාය හඬගතඛණේ, තණ්හාවිප්පයුක්ත-
 විතෙත වතකමානෙ නිරොධසමාපන්නානං තෙසං සමුදයස්වථං
 නුපපජ්ජති, නො ව තෙසං මග්ගස්වථං නුපපජ්ජිත්ව. අනිසමෙතා-
 විනං තණ්හාය හඬගතඛණේ තණ්හාවිප්පයුක්තවිතෙත වතකමානෙ
 අසංකප්පකානං තෙසං සමුදයස්වථං නුපපජ්ජති මග්ගස්වථං
 නුපපජ්ජිත්ව. යස්ස වා පන මග්ගස්වථං නුපපජ්ජිත්ව තස්ස සමුදය-
 ස්වථං නුපපජ්ජතිති: අනිසමෙතාවිනං තණ්හාය උපාදකඛණේ
 තෙසං මග්ගස්වථං නුපපජ්ජිත්ව, නො ව තෙසං සමුදයස්වථං
 නුපපජ්ජති. අනිසමෙතාවිනං තණ්හාය හඬගතඛණේ, තණ්හාවිප්ප-
 යුක්තවිතෙත වතකමානෙ අසංකප්පකානං තෙසං මග්ගස්වථං
 නුපපජ්ජිත්ව, සමුදයස්වථං නුපපජ්ජති. (පච්චනිකප්පග්ග ෧)

39. යත් දුක්ඛස්වථං නුපපජ්ජති - ෧෪ - (පච්චනිකඝකාය)

37. යමකුට දූඛසත්‍යය නූපදී නම් ඔහුට සමුදයසත්‍යය නො උපන්නේ ද යත්: උපන්නේ යි. තවද යමකුට සමුදයසත්‍යය නො උපන්නේ නම් ඔහුට දූඛසත්‍යය නූපදී ද යත්: නැති.

යමකුට දූඛසත්‍යය නූපදී නම් ඔහුට මාර්ගසත්‍යය නො උපන්නේ ද යත්: අභිසමයට පැමිණි ව්‍යුහ වන්නවුනට ද ප්‍රචාන්තියෙහි චිත්තයාගේ භවකෂණයෙහි ද අරූපයෙහි මාර්ග-යාගේ භා ඵලයාගේ උත්පාදකෂණයෙහි ද යි ඔවුනට දූඛසත්‍යය නූපදී, ඔවුනට මාර්ගසත්‍යය නො ද නූපන්නේ ය. අභිසමයට නො පැමිණි ව්‍යුහ වන්නවුනට ද ප්‍රචාන්තියෙහි චිත්තයාගේ භවකෂණයෙහි ද යි ඔවුනට දූඛසත්‍යය ද නූපදී, මාර්ගසත්‍යය ද නො උපන්නේ යි. තවද යමකුට මාර්ගසත්‍යය නො උපන්නේ නම් ඔහුට දූඛසත්‍යය නූපදී ද යත්: අභිසමයට නො පැමිණි උපදනවුනට ද ප්‍රචාන්තියෙහි චිත්තයාගේ උත්පාදකෂණයෙහි ද යි ඔවුනට මාර්ගසත්‍යය නො උපන්නේ ය, ඔවුනට දූඛසත්‍යය නො ද නූපදී. අභිසමයට නො පැමිණි ව්‍යුහ වන්නවුනට ද ප්‍රචාන්තියෙහි චිත්තයාගේ භවකෂණයෙහි ද යි ඔවුනට මාර්ගසත්‍යය ද නො උපන්නේ ය, දූඛසත්‍යය ද නූපදී.

38. යමකුට සමුදය සත්‍යය නූපදී නම් ඔහුට මාර්ගසත්‍යය නො උපන්නේ ද යත්: අභිසමයට පැමිණියවුනට තෘෂ්ණාවගේ භවකෂණයෙහි ද තෘෂ්ණාවිප්‍රසූක්තචිත්තය පටත්තා කල්හි ද නිරෝධයට සමවැදුණවුනට ද යි ඔවුනට සමුදයසත්‍යය නූපදී, ඔවුනට මාර්ගසත්‍යය නො ද නූපන්නේ ය. අභිසමයට නො පැමිණියවුනට තෘෂ්ණාවගේ භවකෂණයෙහි ද තෘෂ්ණාවිප්‍රසූක්ත-චිත්තය පටත්තා කල්හි ද අසංඥසත්‍යයට ද යි ඔවුනට සමුදය-සත්‍යය ද නූපදී, මාර්ගසත්‍යය ද නො උපන්නේ යි. තවද යමකුට මාර්ගසත්‍යය නූපන්නේ නම් ඔහුට සමුදයසත්‍යය නූපදී ද යත්: තෘෂ්ණාවගේ උත්පාදකෂණයෙහි අභිසමයට නො පැමිණි-යා වූ ඔවුනට මාර්ගසත්‍යය නො උපන්නේ ය, ඔවුනට සමුදය-සත්‍යය නො ද නූපදී. අභිසමයට නො පැමිණියවුනට තෘෂ්ණා-වගේ භවකෂණයෙහි ද තෘෂ්ණාවිප්‍රසූක්තචිත්තය පටත්තා කල්හි ද අසංඥසත්‍යයට ද යි ඔවුනට මාර්ගසත්‍යය ද නො උපන්නේ ය, සමුදයසත්‍යය ද නූපදී. (ප්‍රත්‍යානිකපුද්ගල යි.)

39. යම් නැනෙක දූඛසත්‍යය නූපදී නම් ... (ප්‍රත්‍යානිකාව-කාශ යි.)

40. යසං යත් දුක්ඛසච්චං නුපපජ්ජති තස්ස තත් සමුදය-
සච්චං නුපපජ්ජන්ති: චතුටොකාරා පඤ්චොකාරා චචන්තානං,
පචනෙත චිත්තස්ස හඛංකංකො, අරුපෙ මග්ගස්ස ච ඵලස්ස ච
උප්පාදකංකො තෙසං තත් දුක්ඛසච්චං නුපපජ්ජති, නො ච තෙසං
තත් සමුදයසච්චං නුපපජ්ජත්. සුඤ්ඤාචාසානං උපපත්තිචිත්තස්ස හඛං-
කංකො, අසංඤ්ඤාසන්තා චචන්තානං තෙසං තත් දුක්ඛසච්චං
නුපපජ්ජති, සමුදයසච්චං නුපපජ්ජත්. යසං වා පන යත්
සමුදයසච්චං නුපපජ්ජත් තස්ස තත් දුක්ඛසච්චං නුපපජ්ජති: සුඤ්ඤාචාසානං
උපපත්තිචිත්තස්ස උප්පාදකංකො, අසංඤ්ඤාසන්තං උපපජ්ජන්තානං තෙසං
තත් සමුදයසච්චං නුපපජ්ජත්, නො ච තෙසං තත් දුක්ඛසච්චං
නුපපජ්ජති. සුඤ්ඤාචාසානං උපපත්තිචිත්තස්ස හඛංකංකො අසංඤ්ඤා-
සන්තා චචන්තානං තෙසං තත් සමුදයසච්චං නුපපජ්ජත්, දුක්ඛ-
සච්චං නුපපජ්ජති.

යසං යත් දුක්ඛසච්චං නුපපජ්ජති තස්ස තත් මග්ගසච්චං
නුපපජ්ජන්ති: අභිසමෙතාචිතං චචන්තානං, පචනෙත චිත්තස්ස
හඛංකංකො, අරුපෙ මග්ගස්ස ච ඵලස්ස ච උප්පාදකංකො තෙසං
තත් දුක්ඛසච්චං නුපපජ්ජති, නො ච තෙසං තත් මග්ගසච්චං
නුපපජ්ජත්. සුඤ්ඤාචාසානං උපපත්තිචිත්තස්ස හඛංකංකො, අනභිස-
මෙතාචිතං චචන්තානං, පචනෙත චිත්තස්ස හඛංකංකො, අසංඤ්ඤා-
සන්තා චචන්තානං තෙසං තත් දුක්ඛසච්චං නුපපජ්ජති, මග්ග-
සච්චං නුපපජ්ජත්. යසං වා පන යත් මග්ගසච්චං නුපපජ්ජත්
තස්ස තත් දුක්ඛසච්චං නුපපජ්ජති: සුඤ්ඤාචාසානං උපපත්තිචිත්තස්ස
උප්පාදකංකො අනභිසමෙතාචිතං උපපජ්ජන්තානං, පචනෙත චිත්තස්ස
උප්පාදකංකො, අසංඤ්ඤාසන්තං උපපජ්ජන්තානං තෙසං තත් මග්ග
සච්චං නුපපජ්ජත්, නො ච තෙසං තත් දුක්ඛසච්චං නුපපජ්ජති.
සුඤ්ඤාචාසානං උපපත්තිචිත්තස්ස හඛංකංකො අනභිසමෙතාචිතං
චචන්තානං, පචනෙත චිත්තස්ස හඛංකංකො, අසංඤ්ඤාසන්තා චචන්තා-
නං තෙසං තත් මග්ගසච්චං නුපපජ්ජත්, දුක්ඛසච්චං නුපපජ්ජති.

41. යසං යත් සමුදයසච්චං නුපපජ්ජති තස්ස තත් මග්ග
සච්චං නුපපජ්ජන්ති: අභිසමෙචිතානං තණ්හාස හඛංකංකො,
තණ්හාවිප්පයුත්තචිත්තෙත චිත්තමානෙත තෙසං තත් සමුදයසච්චං
නුපපජ්ජති, නො ච තෙසං තත් මග්ගසච්චං නුපපජ්ජත්. සුඤ්ඤා-
චාසානං දුතියෙ චිත්තෙත චිත්තමානෙත, අනභිසමෙතාචිතං තණ්හාස
හඛංකංකො, තණ්හාවිප්පයුත්තචිත්තෙත චිත්තමානෙත, අසංඤ්ඤාසන්තානං
තෙසං තත් සමුදයසච්චං නුපපජ්ජති, මග්ගසච්චං නුපපජ්ජත්.

40. යමකුට යම් තැනෙක දුඃඛසත්‍යය නූපදී නම් ඔහුට එහි සමුදයසත්‍යය නො උපන්නේ ද යත්: චතුරොකාරයෙන් හා පක්‍ෂ-වොකාරයෙන් ව්‍යුත වන්නාවූනට ද ප්‍රචාන්තියෙහි චිත්තයාගේ හඬකැණණයෙහි ද අරූපයෙහි මාර්ගයාගේ හා ඵලයාගේ උත්පාද-කැණණයෙහි දැයි ඔවුනට එහි දුඃඛසත්‍යය නූපදී, ඔවුනට එහි සමුදයසත්‍යය නො ද නූපන්නේ ය. උපපත්තිචිත්තයාගේ හඬකැණ-ණයෙහි ශුඬාවාසයනට ද අසංඥසකයෙන් ව්‍යුත වන්නාවූනට දැයි ඔවුනට එහි දුඃඛසත්‍යය නූපදී, සමුදයසත්‍යය ද නො උපන්නේ යි. තවද යමකුට යම් තැනෙක සමුදයසත්‍යය නො උපන්නේ නම් ඔහුට එහි දුඃඛසත්‍යය නූපදී ද යත්: උපපත්තිචිත්තයාගේ උත්-පාදකැණණයෙහි ශුඬාවාසයනට ද අසංඥසකයෙහි උපදනාවූනට දැයි ඔවුනට එහි සමුදයසත්‍යය නො උපන්නේ ය, ඔවුනට එහි දුඃඛ-සත්‍යය නො ද නූපදී. උපපත්තිචිත්තයාගේ හඬකැණණයෙහි ශුඬා-වාසයනට ද අසංඥසකයෙන් ව්‍යුත වන්නාවූනට දැයි ඔවුනට එහි සමුදයසත්‍යය ද නො උපන්නේ ය, දුඃඛසත්‍යය ද නූපදී.

යමකුට යම් තැනෙක දුඃඛසත්‍යය නූපදී නම් ඔහුට එහි මාර්ග-සත්‍යය නො උපන්නේ ද යත්: අභිසමයට පැමිණියා වූ ව්‍යුත වන්නාවූනට ද ප්‍රචාන්තියෙහි චිත්තයාගේ හඬකැණණයෙහි ද අරූප-යෙහි මාර්ගයාගේ හා ඵලයාගේ උත්පාදකැණණයෙහි දැයි ඔවුනට එහි දුඃඛසත්‍යය නූපදී, ඔවුනට එහි මාර්ගසත්‍යය නො ද නූපන්නේ ය. ශුඬාවාසයනට උපපත්තිචිත්තයාගේ හඬකැණණයෙහි ද අභිසමයට පැමිණියා වූ ව්‍යුත වන්නාවූනට ද චිත්තයාගේ හඬකැණ-ණයෙහි ද අසංඥසකයෙන් ව්‍යුත වන්නාවූනට දැයි ඔවුනට එහි දුඃඛසත්‍යය ද නූපදී, මාර්ගසත්‍යය ද නො උපන්නේ යි. තවද යමකුට යම් තැනෙක මාර්ගසත්‍යය නො උපන්නේ නම් ඔහුට එහි දුඃඛසත්‍යය නූපදී ද යත්: ශුඬාවාසයනට උපපත්තිචිත්තයාගේ උත්පාදකැණණයෙහි ද අභිසමයට නො පැමිණියා වූ උපදනාවූනට ද ප්‍රචාන්තියෙහි චිත්තයාගේ උත්පාදකැණණයෙහි ද අසංඥසකයෙහි උපදනාවූනට දැයි ඔවුනට එහි මාර්ගසත්‍යය නො උපන්නේ ය, ඔවුනට එහි දුඃඛසත්‍යය නො ද නූපදී. උපපත්තිචිත්තයාගේ හඬකැණණයෙහි ශුඬාවාසයෙහි ද අභිසමයට නො පැමිණියා වූ ව්‍යුත වන්නාවූනට ද ප්‍රචාන්තියෙහි චිත්තයාගේ හඬකැණණයෙහි ද අසංඥසකයෙන් ව්‍යුත වන්නාවූනට දැයි ඔවුනට එහි මාර්ගසත්‍යය ද නො උපන්නේ ය, දුඃඛසත්‍යය ද නූපදී.

41. යමකුට යම් තැනෙක සමුදයසත්‍යය නූපදී නම් ඔහුට එහි මාර්ගසත්‍යය නො උපන්නේ ද යත්: අභිසමයට පැමිණිය-වූනට තෘෂ්ණාවගේ හඬකැණණයෙහි ද තෘෂ්ණාවිප්‍රසූක්තචිත්තය පවත්නා කල්හි ද ඔවුනට එහි සමුදයසත්‍යය නූපදී, ඔවුනට එහි මාර්ග සත්‍යය නො ද නූපන්නේ ය. ශුඬාවාසයනට දෙවන චිත්තය පවත්නා කල්හි ද අභිසමයට නො පැමිණියවූනට තෘෂ්ණාවගේ හඬකැණණයෙහි ද තෘෂ්ණා විප්‍රසූක්තචිත්තය පවත්නා කල්හි ද අසංඥසකයනට දැයි ඔවුනට එහි සමුදයසත්‍යය ද නූපදී, මාර්ගසත්‍යය ද නො උපන්නේ යි.

යස්ස වා පන යත් මග්ගසච්චං නූප්පජ්ජිත් තස්ස තත් සමුදය-
සච්චං නූප්පජ්ජතිති: අනභිසමෙතාවිනං තණ්හාය උප්පාදකඛණේ
තෙසං තත් මග්ගසච්චං නූප්පජ්ජිත්, නො ව තෙසං තත් සමුදය-
සච්චං නූප්පජ්ජති. සුද්ධාවාසානං දුතියෙ විතෙත චතතමානෙ අනභි-
සමෙතාවිනං තණ්හාය හඬකකඛණේ, තණ්හාවිප්පයුතවිතෙත චතත-
මානෙ අසංකප්පයනානං තෙසං තත් මග්ගසච්චං නූප්පජ්ජිත්, සමුදයසච්චං
නූප්පජ්ජති. (පච්චිනික සුග්ගලොකාස)

පච්චිපපනනාතිතවාරො.

42. යස්ස දුකඛසච්චං උප්පජ්ජති තස්ස සමුදයසච්චං උප්පජ්ජි-
ස්සතිති: අග්ගමග්ගස්ස උප්පාදකඛණේ අරහත්තානං විතතස්ස
උප්පාදකඛණේ යස්ස විතතස්ස අනානාරා අග්ගමග්ගං පටිලභිස්සනාති
තස්ස විතතස්ස උප්පාදකඛණේ තෙසං දුකඛසච්චං උප්පජ්ජති, නො
ව තෙසං සමුදයසච්චං උප්පජ්ජස්සති. ඉතරෙසං උප්පජ්ජන්තානං
පවතෙත විතතස්ස උප්පාදකඛණේ තෙසං දුකඛසච්චං උප්පජ්ජති,
සමුදයසච්චං උප්පජ්ජස්සති. යස්ස වා පන සමුදයසච්චං උප්පජ්ජි-
ස්සති තස්ස දුකඛසච්චං උප්පජ්ජතිති: සංකප්පං චචන්තානං,
පවතෙත විතතස්ස හඬකකඛණේ, අරුපෙ මග්ගස්ස ච ඵලස්ස ච
උප්පාදකඛණේ තෙසං සමුදයසච්චං උප්පජ්ජස්සති, නො ව තෙසං
දුකඛසච්චං උප්පජ්ජති. සංකප්පං උප්පජ්ජන්තානං පවතෙත විතතස්ස
උප්පාදකඛණේ තෙසං සමුදයසච්චං උප්පජ්ජස්සති, දුකඛසච්චං
උප්පජ්ජති.

යස්ස දුකඛසච්චං උප්පජ්ජති තස්ස මග්ගසච්චං උප්පජ්ජස්සතිති:
අග්ගමග්ගස්ස උප්පාදකඛණේ අරහත්තානං විතතස්ස උප්පාදකඛණේ
යෙ ව පුට්ඨජ්ජනා මග්ගං න පටිලභිස්සනාති තෙසං උප්පජ්ජන්තානං
පවතෙත විතතස්ස උප්පාදකඛණේ තෙසං දුකඛසච්චං උප්පජ්ජති,
නො ව තෙසං මග්ගසච්චං උප්පජ්ජස්සති. යස්ස විතතස්ස අනානාරා
අග්ගමග්ගං පටිලභිස්සනාති තස්ස විතතස්ස උප්පාදකඛණේ, යෙවංකප්ප
මග්ගං පටිලභිස්සනාති තෙසං උප්පජ්ජන්තානං පවතෙත විතතස්ස
උප්පාදකඛණේ තෙසං දුකඛසච්චං උප්පජ්ජති, මග්ගසච්චං උප්ප-
ජ්ජස්සති. යස්ස වා පන මග්ගසච්චං උප්පජ්ජස්සති තස්ස දුකඛ-
සච්චං උප්පජ්ජතිති යස්ස විතතස්ස අනානාරා අග්ගමග්ගං පටි-
ලභිස්සනාති, තස්ස විතතස්ස හඬකකඛණේ, යෙවංකප්ප මග්ගං පටි-
ලභිස්සනාති තෙසං චචන්තානං, පවතෙත විතතස්ස හඬකකඛණේ,
අරුපෙ මග්ගස්ස ච ඵලස්ස ච උප්පාදකඛණේ තෙසං
මග්ගසච්චං උප්පජ්ජස්සති, නො ව තෙසං දුකඛසච්චං උප්පජ්ජති.

තවද යමකුට යම් තැනෙක මාර්ගසත්‍යය නො උපන්නේ නම් ඔහුට එහි සමුදයසත්‍යය නූපදී ද යත්: අභිසමයට නො පැමිණිය-
වුනට ද තෘෂ්ණාවගේ උත්පාදකෂණයෙහි දැයි ඔවුනට මාර්ගසත්‍යය
නො උපන්නේ ය, ඔවුනට එහි සමුදයසත්‍යය නො ද නූපදී.
ශුද්ධාවාසයෙහි දෙවන චිත්තය පවත්නා කල්හි ද අභිසමයට නො
පැමිණියවුනට තෘෂ්ණාවගේ භවයකෂණයෙහි ද තෘෂ්ණාවිප්‍රසුක්තචිත්තය
පවත්නා කල්හි ද අසංඤ්‍යාකියනට දැයි ඔවුනට එහි
මාර්ගසත්‍යය ද නො උපන්නේ ය, සමුදය සත්‍යය ද නූපදී.
(ප්‍රත්‍යතික පුද්ගලාවකාශ යි.)

ප්‍රත්‍යුත්පන්නාතිතවාර යි.

42. යමකුට දුඃඛසත්‍යය උපදී නම් ඔහුට සමුදයසත්‍යය උප-
දින්නේ ද යත්: අග්‍රමාර්ගයාගේ උත්පාදකෂණයෙහි ද රහත්නට
චිත්තයාගේ උත්පාදකෂණයෙහි ද යම් සිතකට අනතුරුව අග්‍රමාර්ගය
පිළිලබන්නාහු නම් ඒ චිත්තයාගේ උත්පාදකෂණයෙහි දැයි ඔවුනට
දුඃඛසත්‍යය උපදී, ඔවුනට සමුදයසත්‍යය නො ද උපදින්නේ ය.
සෙසු උපදනවුනට ද ප්‍රචාන්තියෙහි චිත්තයාගේ උත්පාදකෂණයෙහි
දැයි ඔවුනට දුඃඛසත්‍යය ද උපදී, සමුදයසත්‍යය ද උපදින්නේ යි.
තවද යමකුට සමුදයසත්‍යය උපදී නම් ඔහුට දුඃඛසත්‍යය උපදී ද
යත්: ව්‍යුත්ත වන්නා වූ සියල්ලනට ද ප්‍රචාන්තියෙහි චිත්තයාගේ
භවයකෂණයෙහි ද අරූපයෙහි මාර්ගයාගේ හා ඵලයාගේ උත්පාද-
කෂණයෙහි දැයි ඔවුනට සමුදයසත්‍යය උපදින්නේ ය, ඔවුනට
දුඃඛසත්‍යය නො ද උපදී. උපදනා වූ සියල්ලනට ද ප්‍රචාන්තියෙහි
චිත්තයාගේ උත්පාදකෂණයෙහි දැයි ඔවුනට සමුදයසත්‍යය ද උප-
දින්නේ ය, දුඃඛසත්‍යය ද උපදී.

යමකුට දුඃඛසත්‍යය උපදී නම් ඔහුට මාර්ගසත්‍යය උපදින්නේ
ද යත්: අග්‍රමාර්ගයාගේ උත්පාදකෂණයෙහි ද රහත්නට චිත්ත-
යාගේ උත්පාදකෂණයෙහි ද යම් ද පාඨග්ජන කෙනෙක් මාර්ගය
නො පිළිලබන්නාහු නම් උපදනා වූ ඔවුනට ද ප්‍රචාන්තියෙහි
චිත්තයාගේ උත්පාදකෂණයෙහි දැයි ඔවුනට දුඃඛසත්‍යය උපදී, ඔවු-
නට මාර්ගසත්‍යය නො ද උපදින්නේ ය. යම් සිතකට අනතුරු
වූ අග්‍රමාර්ගය පිළිලබන්නාහු නම් ඔවුනට ඒ චිත්තයාගේ උත්-
පාදකෂණයෙහි ද අන්‍ය වූ ද යම් කෙනෙක් මාර්ගය පිළිලබන්-
නාහු නම් උපදනා වූ ඔවුනට ද ප්‍රචාන්තියෙහි චිත්තයාගේ උත්-
පාදකෂණයෙහි දැයි ඔවුනට දුඃඛසත්‍යය ද උපදී, මාර්ගසත්‍යය ද
උපදින්නේ යි. තවද යමකුට මාර්ගසත්‍යය උපදින්නේ නම් ඔහුට
දුඃඛසත්‍යය උපදී ද යත්: යම් සිතකට අනතුරු වූ අග්‍රමාර්ගය
පිළිලබන්නාහු නම් ඔවුනට ඒ චිත්තයාගේ භවයකෂණයෙහි ද
අන්‍ය වූ ද යම් කෙනෙක් මාර්ගය පිළිලබන්නාහු නම් ව්‍යුත්ත
වන්නා වූ ඔවුනට ද ප්‍රචාන්තියෙහි චිත්තයාගේ භවයකෂණයෙහි ද
අරූපයෙහි මාර්ගයාගේ හා ඵලයාගේ උත්පාදකෂණයෙහි දැයි ඔවුනට
මාර්ගසත්‍යය උපදින්නේ ය, ඔවුනට දුඃඛසත්‍යය නො ද උපදී.

යසං විතසං අනන්තරා අග්ගමග්ගං පටිලභිස්සන්ති තස්ස විතසං උප්පාදකඛණේ, යෙ චෙද්ධං මග්ගං පටිලභිස්සන්ති තෙසං උපපජ්ජන්තානං, පවතෙ විතසං උප්පාදකඛණේ තෙසං මග්ගසච්ඡෙදි උප්පජ්ජන්ති, දුක්ඛසච්ඡෙදි උප්පජ්ජන්ති.

43. යසං සමුදයසච්චං උප්පජ්ජති තස්ස මග්ගසච්චං උප්පජ්ජන්ති: යෙ පුට්ඨජ්ජනා මග්ගං න පටිලභිස්සන්ති තෙසං තණ්හාය උප්පාදකඛණේ තෙසං සමුදයසච්චං උප්පජ්ජති, නො ච තෙසං මග්ගසච්චං උප්පජ්ජන්ති. යෙ මග්ගං පටිලභිස්සන්ති තෙසං තණ්හාය උප්පාදකඛණේ තෙසං සමුදයසච්චෙදි උප්පජ්ජති, මග්ගසච්ඡෙදි උප්පජ්ජන්ති. යසං චා පන මග්ගසච්චං උප්පජ්ජන්ති තස්ස සමුදයසච්චං උප්පජ්ජන්ති: යසං විතසං අනන්තරා අග්ගමග්ගං පටිලභිස්සන්ති තස්ස විතසං උප්පාදකඛණේ යෙවෙද්ධං මග්ගං පටිලභිස්සන්ති තෙසං තණ්හාය භවකඛණේ, තණ්හාවීජ්ජනවිතො වතමානො නිරොධසමාපන්නානං, අසංකප්පන්නානං තෙසං මග්ගසච්චං උප්පජ්ජන්ති, නො ච තෙසං සමුදයසච්චං උප්පජ්ජති. යෙ මග්ගං පටිලභිස්සන්ති තෙසං තණ්හාය උප්පාදකඛණේ තෙසං මග්ගසච්ඡෙදි උප්පජ්ජන්ති, සමුදයසච්ඡෙදි උප්පජ්ජන්ති. (අනුලොමපුග්ගල)

44. යත් දුක්ඛසච්චං උප්පජ්ජති -පෙ- (අනුලොමඛිකාය)
(යත්කමි යසං යත්කසද්ධං කාතබ්බං)

45. යසං යත් දුක්ඛසච්චං උප්පජ්ජති තස්ස තත් සමුදයසච්චං උප්පජ්ජන්ති: අග්ගමග්ගස්ස උප්පාදකඛණේ, අරහන්තානං විතසං උප්පාදකඛණේ, යසං විතසං අනන්තරා අග්ගමග්ගං පටිලභිස්සන්ති තස්ස විතසං උප්පාදකඛණේ, අසංකප්පන්නං උපපජ්ජන්තානං තෙසං තත් දුක්ඛසච්චං උප්පජ්ජති, නො ච තෙසං තත් සමුදයසච්චං උප්පජ්ජන්ති. ඉතරෙසං චතුටොකාරං පඤ්ච ටොකාරං උපපජ්ජන්තානං පවතෙ විතසං උප්පාදකඛණේ තෙසං තත් දුක්ඛසච්ඡෙදි උප්පජ්ජති, සමුදයසච්ඡෙදි උප්පජ්ජන්ති. යසං චා පන යත් සමුදයසච්චං උප්පජ්ජන්ති තස්ස තත් දුක්ඛසච්චං උප්පජ්ජන්ති: චතුටොකාරා පඤ්ච ටොකාරා ච වන්තානං, පවතෙ විතසං භවකඛණේ, අරුපෙ මග්ගස්ස ච ඵලස්ස ච උප්පාදකඛණේ තෙසං තත් සමුදයසච්චං උප්පජ්ජන්ති, නො ච තෙසං තත් දුක්ඛසච්චං උප්පජ්ජති. චතුටොකාරං පඤ්ච ටොකාරං උපපජ්ජන්තානං, පවතෙ විතසං උප්පාදකඛණේ තෙසං තත් සමුදයසච්ඡෙදි උප්පජ්ජන්ති, දුක්ඛසච්ඡෙදි උප්පජ්ජන්ති.

යම් සිතකට අනතුරු වූ අග්‍රමාර්ගය පිළිලබන්නාහු නම් ඒ විත්තයාගේ උත්පාදකෂණයෙහි ද අන්‍ය වූ ද යම් කෙනෙක් මාර්ගය පිළිලබන්නාහු නම් උපද්‍රව්‍ය ඔවුනට ද ප්‍රවෘත්තියෙහි විත්තයාගේ උත්පාදකෂණයෙහි දැයි ඔවුනට මාර්ගසත්‍යය ද උපදින්නේ ය, දූඛසත්‍යය ද උපදී.

43. යමකුට සමුදයසත්‍යය උපදී නම් ඔහුට මාර්ගසත්‍යය උපදින්නේ ද යත්: යම් පාඨග්ජන කෙනෙක් මාර්ගය නො පිළිලබන්නාහු නම් ඔවුනට ද තෘෂ්ණාවගේ උත්පාදකෂණයෙහි ඔවුනට ද සමුදයසත්‍යය උපදී, ඔවුනට මාර්ගසත්‍යය නො ද උපදින්නේ ය. යම් කෙනෙක් මාර්ගය පිළිලබන්නාහු නම් ඔවුනට ද තෘෂ්ණාවගේ උත්පාදකෂණයෙහි ඔවුනට ද සමුදයසත්‍යය ද උපදී, මාර්ගසත්‍යය ද උපදින්නේ ය. තවද යමකුට මාර්ගසත්‍යය උපදින්නේ නම් ඔහුට සමුදයසත්‍යය උපදී ද යත්: යම් සිතකට අනතුරු වූ අග්‍රමාර්ගය පිළිලබන්නාහු නම් ඒ විත්තයාගේ උත්පාදකෂණයෙහි ද අන්‍ය වූ ද යම් කෙනෙක් මාර්ගය පිළිලබන්නාහු නම් ඔවුනට තෘෂ්ණාවගේ භඩගකෂණයෙහි ද තෘෂ්ණාවිප්‍රසුක්තවිත්තය පවත්නා කල්හි ද නිරෝධයට සමවැද්දුණුවනට ද අසංඥසන්ධ්‍යනට දැයි ඔවුනට මාර්ගසත්‍යය උපදින්නේ ය, ඔවුනට සමුදයසත්‍යය නො ද උපදී. යම් කෙනෙක් මාර්ගය පිළිලබන්නාහු නම් ඔවුනට ද තෘෂ්ණාවගේ උත්පාදකෂණයෙහි ඔවුනට ද මාර්ගසත්‍යය ද උපදින්නේ ය, සමුදයසත්‍යය ද උපදී. (අනුලොම පුද්ගල යි.)

44. යමකුට දූඛසත්‍යය උපදී නම් ... (අනුලොමාවකාශ යි.) (යක්කය ද යසස්ස යක්කය මෙන් කළයුතු යි.)

45. යමකුට යම් තැනෙක දූඛසත්‍යය උපදී නම් ඔහුට එහි සමුදයසත්‍යය උපදින්නේ ද යත්: අග්‍රමාර්ගයාගේ උත්පාදකෂණයෙහි ද රහත්වනට විත්තයාගේ උත්පාදකෂණයෙහි ද යම් සිතකට අනතුරු වූ අග්‍රමාර්ගය පිළිලබන්නාහු නම් ඒ විත්තයාගේ උත්පාදකෂණයෙහි ද අසංඥසන්ධ්‍යෙහි උපද්‍රව්‍යවනට දැයි ඔවුනට එහි දූඛසත්‍යය උපදී, ඔවුනට එහි සමුදයසත්‍යය නො ද උපදින්නේ ය. චතුර්වෝකාරයෙහි හා පඤ්චවෝකාරයෙහි උපද්‍රව්‍ය වූ සෙස්සනට ද ප්‍රවෘත්තියෙහි විත්තයාගේ උත්පාදකෂණයෙහි දැයි ඔවුනට එහි දූඛසත්‍යය ද උපදී, සමුදයසත්‍යය ද උපදින්නේ ය. තවද යමකුට යම් තැනෙක සමුදයසත්‍යය උපදින්නේ නම් ඔහුට එහි දූඛසත්‍යය උපදී ද යත්: චතුර්වෝකාරයෙන් හා පඤ්චවෝකාරයෙන් ව්‍යුහ වන්නාවූනට ද ප්‍රවෘත්තියෙහි විත්තයාගේ භඩගකෂණයෙහි ද අරූපයෙහි මාර්ගයාගේ හා ඵලයාගේ උත්පාදකෂණයෙහි දැයි ඔවුනට එහි සමුදයසත්‍යය උපදින්නේ ය, ඔවුනට එහි දූඛසත්‍යය නො ද උපදී. චතුර්වෝකාරයෙහි හා පඤ්චවෝකාරයෙහි උපද්‍රව්‍යවනට ද ප්‍රවෘත්තියෙහි විත්තයාගේ උත්පාදකෂණයෙහි දැයි ඔවුනට එහි සමුදයසත්‍යය ද උපදී, දූඛසත්‍යය ද උපදී.

යස්ස යත් දුක්ඛසච්චං උපපජ්ජති තස්ස තත් මග්ගසච්චං උපපජ්ජිස්සතිති: අග්ගමග්ගස්ස උපපාදකඛණේ, අරහන්යානං චිත්තස්ස උපපාදකඛණේ, ආපායිකානං, යෙ ච පුට්ඨජ්ජනා මග්ගං න පටිලභිස්සන්ති තෙසං උපපජ්ජන්තානං, පවනේ චිත්තස්ස උපපාදකඛණේ, අසංකෘතං උපපජ්ජන්තානං තෙසං තත් දුක්ඛසච්චං උපපජ්ජති, නො ච තෙසං තත් මග්ගසච්චං උපපජ්ජිස්සති. යස්ස චිත්තස්ස අනන්තරා අග්ගමග්ගං පටිලභිස්සන්ති තස්ස චිත්තස්ස උපපාදකඛණේ යෙ චකෙඤ්ඤ මග්ගං පටිලභිස්සන්ති තෙසං උපපජ්ජන්තානං පවනේ චිත්තස්ස උපපාදකඛණේ තෙසං තත් දුක්ඛසච්චං උපපජ්ජති, මග්ගසච්චං උපපජ්ජිස්සති. යස්ස චා පන යත් මග්ගසච්චං උපපජ්ජිස්සති තස්ස තත් දුක්ඛසච්චං උපපජ්ජතිති: යස්ස චිත්තස්ස අනන්තරා අග්ගමග්ගං පටිලභිස්සන්ති තස්ස චිත්තස්ස භබ්බකඛණේ යෙ චකෙඤ්ඤ මග්ගං පටිලභිස්සන්ති තෙසං චවන්තානං ජවනේ චිත්තස්ස භබ්බකඛණේ අරුපෙ මග්ගස්ස ච ඵලස්ස ච උපපාදකඛණේ තෙසං තත් මග්ගසච්චං උපපජ්ජිස්සති, නො ච තෙසං තත් දුක්ඛසච්චං උපපජ්ජති. යස්ස චිත්තස්ස අනන්තරා අග්ගමග්ගං පටිපටිලභිස්සන්ති තස්ස චිත්තස්ස උපපාදකඛණේ, යෙ චකෙඤ්ඤ මග්ගං පටිලභිස්සන්ති තෙසං උපපජ්ජන්තානං පවනේ චිත්තස්ස උපපාදකඛණේ තෙසං තත් මග්ගසච්චං උපපජ්ජිස්සති, දුක්ඛසච්චං උපපජ්ජති.

46. යස්ස යත් සමුදයසච්චං උපපජ්ජති තස්ස තත් මග්ගසච්චං උපපජ්ජිස්සතිති: ආපායිකානං, යෙ ච පුට්ඨජ්ජනා මග්ගං න පටිලභිස්සන්ති තෙසං තණ්හාය උපපාදකඛණේ තෙසං තත් සමුදයසච්චං උපපජ්ජති, නො ච තෙසං තත් මග්ගසච්චං උපපජ්ජිස්සති. යෙ මග්ගං පටිලභිස්සන්ති තෙසං තණ්හාය උපපාදකඛණේ තෙසං තත් සමුදයසච්චං උපපජ්ජති, මග්ගසච්චං උපපජ්ජිස්සති. යස්ස චා පන යත් මග්ගසච්චං උපපජ්ජිස්සති තස්ස තත් සමුදයසච්චං උපපජ්ජතිති: යස්ස චිත්තස්ස අනන්තරා අග්ගමග්ගං පටිලභිස්සන්ති තස්ස චිත්තස්ස උපපාදකඛණේ යෙ චකෙඤ්ඤ මග්ගං පටිලභිස්සන්ති තෙසං තණ්හාය භබ්බකඛණේ තණ්හාවිප්පය්ගතචිත්තේ විතතමානෙ තෙසං තත් මග්ගසච්චං උපපජ්ජිස්සති, නො ච තෙසං තත් සමුදයසච්චං උපපජ්ජති. යෙ මග්ගං පටිලභිස්සන්ති තෙසං තණ්හාය උපපාදකඛණේ තෙසං තත් මග්ගසච්චං උපපජ්ජිස්සති, සමුදයසච්චං උපපජ්ජති. (අනුලොම පුග්ගලොකාය)

යමකුට යම් තැනෙක දූඛසත්‍යය උපදී නම් ඔහුට එහි මාර්ගසත්‍යය උපදින්නේ ද යත්: අග්‍රමාර්ගයාගේ උත්පාදකෂණයෙහි ද රහත්නට විත්තයාගේ උත්පාදකෂණයෙහි ද ආපායිකයනට ද යම් ද පාරම්ප්‍රක කෙනෙක් මාර්ගය පිළිලබන්නාහු නම් උපදනා වූ ඔවුනට ද ප්‍රවෘත්තියෙහි විත්තයාගේ උත්පාදකෂණයෙහි ද අසංඥාසකයෙහි උපදනාවුනට ද යි ඔවුනට එහි දූඛසත්‍යය උපදී, ඔවුනට එහි මාර්ගසත්‍යය නො ද උපදින්නේ ය. යම් සිතකට අනතුරුව අග්‍රමාර්ගය පිළිලබන්නාහු නම් ඒ විත්තයාගේ උත්පාදකෂණයෙහි ද අන්‍ය වූ ද යම් කෙනෙක් මාර්ගය පිළිලබන්නාහු නම් උපදනා වූ ඔවුනට ද ප්‍රවෘත්තියෙහි විත්තයාගේ උත්පාදකෂණයෙහි ද ඔවුනට එහි දූඛසත්‍යය ද උපදී, මාර්ගසත්‍යය ද උපදින්නේ යි. තවද යමකුට යම් තැනෙක මාර්ගසත්‍යය උපදින්නේ නම් ඔහුට එහි දූඛසත්‍යය උපදී ද යත්: යම් සිතකට අනතුරු වූ අග්‍රමාර්ගය පිළිලබන්නාහු නම් ඒ විත්තයාගේ භවකෂණයෙහි ද අන්‍ය වූ ද යම් කෙනෙක් මාර්ගය පිළිලබන්නාහු නම් ව්‍යුත්ත වන්නා වූ ඔවුනට ද ප්‍රවෘත්තියෙහි විත්තයාගේ භවකෂණයෙහි ද අරූපයෙහි මාර්ගයාගේ හා ඵලයාගේ උත්පාදකෂණයෙහි ද යි ඔවුනට එහි මාර්ගසත්‍යය උපදින්නේ ය, ඔවුනට එහි දූඛසත්‍යය නො ද උපදී. යම් සිතකට අනතුරු වූ අග්‍රමාර්ගය පිළිලබන්නාහු නම් ඒ විත්තයාගේ උත්පාදකෂණයෙහි ද අන්‍ය වූ ද යම් කෙනෙක් මාර්ගය පිළිලබන්නාහු නම් උපදනා වූ ඔවුනට ද ප්‍රවෘත්තියෙහි විත්තයාගේ උත්පාදකෂණයෙහි ඔවුනට ද එහි මාර්ගසත්‍යය ද උපදින්නේ ය, දූඛසත්‍යය ද උපදී.

46. යමකුට යම් තැනෙක සමුදයසත්‍යය උපදී නම් ඔහුට එහි මාර්ගසත්‍යය උපදින්නේ ද යත්: ආපායිකයනට ද යම් ද පාරම්ප්‍රක කෙනෙක් මාර්ගය නො පිළිලබන්නාහු නම් ඔවුනට ද තෘෂ්ණාවගේ උත්පාදකෂණයෙහි ඔවුනට ද එහි සමුදයසත්‍යය උපදී, ඔවුනට එහි මාර්ගසත්‍යය නො ද උපදින්නේ ය. යම් කෙනෙක් මාර්ගය පිළිලබන්නාහු නම් ඔවුනට ද තෘෂ්ණාවගේ උත්පාදකෂණයෙහි ඔවුනට ද එහි සමුදයසත්‍යය ද උපදී, මාර්ගසත්‍යය ද උපදින්නේ යි. තවද යමකුට යම් තැනෙක මාර්ගසත්‍යය උපදින්නේ නම් ඔහුට එහි සමුදයසත්‍යය උපදී ද යත්: යම් සිතකට අනතුරු වූ අග්‍රමාර්ගය පිළිලබන්නාහු නම් ඒ විත්තයාගේ උත්පාදකෂණයෙහි ද අන්‍ය වූ ද යම් කෙනෙක් මාර්ගය පිළිලබන්නාහු නම් ඔවුනට ද තෘෂ්ණාවගේ භවකෂණයෙහි ද තෘෂ්ණාවිප්‍රසුක්කවිත්තය පවත්නා කල්හි ඔවුනට ද එහි මාර්ගසත්‍යය උපදින්නේ ය, ඔවුනට එහි සමුදයසත්‍යය නො ද උපදී. යම් කෙනෙක් මාර්ගය පිළිලබන්නාහු නම් ඔවුනට ද තෘෂ්ණාවගේ උත්පාදකෂණයෙහි ඔවුනට ද එහි මාර්ගසත්‍යය ද උපදින්නේ ය, සමුදයසත්‍යය ද උපදී. (ථුලොම පුද්ගලාවකාශ යි.)

47. යම්කුට දුඃඛසත්‍යය නූපදී නම් ඔහුට සමුදයසත්‍යය නූපදින්නේ ද යත්: ව්‍යුත චිත්තා වූ සියල්ලනට ද ප්‍රවෘත්තියෙහි විත්තයාගේ හඬගැසුණයෙහි ද අරූපයෙහි මාර්ගයාගේ හා ඵලයාගේ උත්පාදකත්වයෙහි ද ඔවුනට දුඃඛසත්‍යය නූපදී, ඔවුනට සමුදය සත්‍යය නො ද නූපදින්නේ ය. අග්‍රමාර්ගයාගේ හඬගැසුණයෙහි ද රහත්නට විත්තයාගේ හඬගැසුණයෙහි ද යම් සිතකට අනතුරු වූ අග්‍රමාර්ගය පිළිලබන්නාහු නම් ඒ විත්තයාගේ හඬගැසුණයෙහි ද අරූපයෙහි අග්‍රමාර්ගයාගේ හා ඵලයාගේ උත්පාදකත්වයෙහි ද සි ඔවුනට දුඃඛසත්‍යය ද නූපදී, සමුදයසත්‍යය ද නූපදින්නේ යි. තවද යම්කුට සමුදයසත්‍යය නූපදින්නේ නම් ඔහුට දුඃඛසත්‍යය නූපදී ද යත්: අග්‍රමාර්ගයාගේ උත්පාදකත්වයෙහි ද රහත්නට විත්තයාගේ උත්පාදකත්වයෙහි ද යම් සිතකට අනතුරු වූ අග්‍රමාර්ගය පිළිලබන්නාහු නම් ඒ විත්තයාගේ උත්පාදකත්වයෙහි ද සි ඔවුනට සමුදයසත්‍යය නූපදින්නේ ය, ඔවුනට දුඃඛසත්‍යය නො ද නූපදී. අග්‍රමාර්ගයාගේ හඬගැසුණයෙහි ද රහත්නට විත්තයාගේ හඬගැසුණයෙහි ද යම් සිතකට අනතුරු වූ අග්‍රමාර්ගය පිළිලබන්නාහු නම් ඒ විත්තයාගේ හඬගැසුණයෙහි ද අරූපයෙහි අග්‍රමාර්ගයාගේ හා ඵලයාගේ උත්පාදකත්වයෙහි ද සි ඔවුනට සමුදයසත්‍යය ද නූපදින්නේ ය, දුඃඛසත්‍යය ද නූපදී.

යමකුට දූඛසත්‍යය නුපදි නම්, ඔහුට මාර්ගසත්‍යය නුපදින්නේ ද යත්: යම් සිත්තට අනතුරු වූ අග්‍රමාර්ගය පිළිලබන්නාහු නම් ඒ විත්තයාගේ හඬකැණියෙහි ද අන්‍ය වූ ද යම් කෙනෙක් මාර්ගය පිළිලබන්නාහු නම් ව්‍යුත චිත්තය වූ ඔවුනට ද ප්‍රචාන්ති යෙහි විත්තයාගේ හඬකැණියෙහි ද අරූපයෙහි මාර්ගයාගේ හා ඵලයාගේ උත්පාදකත්වයෙහි දැයි ඔවුනට දූඛසත්‍යය නුපදි, ඔවුනට මාර්ගසත්‍යය නො ද නුපදින්නේ ය. අග්‍රමාර්ගයාගේ හඬකැණියෙහි ද රහත්නට විත්තයාගේ හඬකැණියෙහි ද යම් පාඨග්ජන කෙනෙක් මාර්ගය නො පිළිලබන්නාහු නම් ව්‍යුත චිත්තය වූ ඔවුනට ද ප්‍රචාන්තියෙහි විත්තයාගේ හඬකැණියෙහි ද අරූපයෙහි අග්‍රමාර්ගයාගේ හා ඵලයාගේ උත්පාදකත්වයෙහි දැයි ඔවුනට දූඛසත්‍යය ද නුපදි, මාර්ගසත්‍යය ද නුපදින්නේ යි. තවද යමකුට මාර්ගසත්‍යය නුපදින්නේ නම් ඔහුට දූඛසත්‍යය නුපදි ද යත්: අග්‍රමාර්ගයාගේ උත්පාදකත්වයෙහි ද රහත්නට විත්තයාගේ උත්පාදකත්වයෙහි ද යම් පාඨග්ජන කෙනෙක් මාර්ගය නො පිළිලබන්නාහු නම් උපද්‍යා වූ ඔවුනට ද ප්‍රචාන්තියෙහි විත්තයාගේ උත්පාදකත්වයෙහි ද ඔවුනට මාර්ගසත්‍යය නුපදින්නේ ය. ඔවුනට දූඛසත්‍යය නො ද නුපදි, අග්‍රමාර්ගයාගේ හඬකැණියෙහි ද රහත්නට විත්තයාගේ හඬකැණියෙහි ද යම් පාඨග්ජන කෙනෙක් මාර්ගය නො පිළිලබන්නාහු නම් ව්‍යුත චිත්තය වූ ඔවුනට ද ප්‍රචාන්තියෙහි විත්තයාගේ හඬකැණියෙහි ද අරූපයෙහි අග්‍රමාර්ගයාගේ හා ඵලයාගේ උත්පාදකත්වයෙහි දැයි ඔවුනට මාර්ගසත්‍යය ද නුපදින්නේ ය. දූඛසත්‍යය ද නුපදි.

48. යස්ස සමුදයසංවටං නූපජ්ජති තස්ස මග්ගසංවටං නූපජ්ජ-
ස්සතිති: යස්ස වින්තස්ස අනන්තරා අග්ගමග්ගං පටිලභිස්සති
තස්ස වින්තස්ස උප්පාදකඛණේ, යෙ ව ඥාණී මග්ගං පටිලභිස්සති
තෙසං තණ්හාය හබ්බකඛණේ, තණ්හාවිප්පයුග්ගවිනේ වත්තමානේ,
නිරොධසමාපන්නානං, අසංඝායසන්නානං තෙසං සමුදයසංවටං නූපජ්ජති,
නො ච තෙසං මග්ගසංවටං නූපජ්ජස්සති. අග්ගමග්ගසමඛිතං,
අරහත්තානං, යෙ ච පුට්ඨජ්ජනා මග්ගං න පටිලභිස්සති තෙසං
තණ්හාය හබ්බකඛණේ, තණ්හාවිප්පයුග්ගවිනේ වත්තමානේ නිරොධ-
සමාපන්නානං, අසංඝායසන්නානං තෙසං සමුදයසංවටකේ නූපජ්ජති,
මග්ගසංවටකේ නූපජ්ජස්සති. යස්ස චා පන මග්ගසංවටං නූපජ්ජස්සති
තස්ස සමුදයසංවටං නූපජ්ජතිති: යෙ පුට්ඨජ්ජනා මග්ගං න
පටිලභිස්සති තෙසං තණ්හාය උප්පාදකඛණේ, තෙසං මග්ගසංවටං
නූපජ්ජස්සති, නො ච තෙසං සමුදයසංවටං නූපජ්ජති. අග්ගමග්ග
සමඛිතං, අරහත්තානං, යෙ ච පුට්ඨජ්ජනා මග්ගං න පටිලභිස්සති
තෙසං තණ්හාය හබ්බකඛණේ, තණ්හාවිප්පයුග්ගවිනේ වත්තමානේ
නිරොධසමාපන්නානං, අසංඝායසන්නානං තෙසං මග්ගසංවටකේ
නූපජ්ජස්සති, සමුදයසංවටකේ නූපජ්ජති. (පච්චනිකප්‍රග්‍රහේ)

49. යත් දුක්ඛසංවටං නූපජ්ජති -පෙ- (පච්චනිකඛකාය)

50. යස්ස යත් දුක්ඛසංවටං නූපජ්ජති තස්ස තත් සමුදය-
සංවටං නූපජ්ජස්සතිති: චතුර්වේකාරා පඤ්චවේකාරා වචනානාං,
පවනේ වින්තස්ස හබ්බකඛණේ, අරූපෙ මග්ගස්ස ච ඵලස්ස ච
උප්පාදකඛණේ තෙසං තත් දුක්ඛසංවටං නූපජ්ජති, නො ච තෙසං
තත් සමුදයසංවටං නූපජ්ජස්සති. අග්ගමග්ගස්ස හබ්බකඛණේ,
අරහත්තානං වින්තස්ස හබ්බකඛණේ, යස්ස වින්තස්ස අනන්තරා
අග්ගමග්ගං පටිලභිස්සති, තස්ස වින්තස්ස හබ්බකඛණේ, අරූපෙ
අග්ගමග්ගස්ස ච ඵලස්ස ච උප්පාදකඛණේ, අසංඝායසන්නා වචනානා-
නං තෙසං තත් දුක්ඛසංවටකේ නූපජ්ජති, සමුදයසංවටකේ නූපජ්ජ-
ස්සති. යස්ස චා පන යත් සමුදයසංවටං නූපජ්ජස්සති තස්ස
තත් දුක්ඛසංවටං නූපජ්ජතිති: අග්ගමග්ගස්ස උප්පාදකඛණේ, අර-
හත්තානං වින්තස්ස උප්පාදකඛණේ, යස්ස වින්තස්ස අනන්තරා අග්ග-
මග්ගං පටිලභිස්සති තස්ස වින්තස්ස උප්පාදකඛණේ අසංඝායසන්නා
උප්පජ්ජන්නානං තෙසං තත් සමුදයසංවටං නූපජ්ජස්සති, නො ච
තෙසං තත් දුක්ඛසංවටං නූපජ්ජති. අග්ගමග්ගස්ස හබ්බකඛණේ
අරහත්තානං වින්තස්ස හබ්බකඛණේ, යස්ස වින්තස්ස අනන්තරා
අග්ගමග්ගං පටිලභිස්සති තස්ස වින්තස්ස හබ්බකඛණේ, අරූපෙ
අග්ගමග්ගස්ස ච ඵලස්ස ච උප්පාදකඛණේ, අසංඝායසන්නා වචනානා-
නං තෙසං තත් සමුදයසංවටකේ නූපජ්ජස්සති, දුක්ඛසංවටකේ
නූපජ්ජති.

48. යමකුට සමුදයසත්‍යය නූපදී නම් ඔහුට මාර්ගසත්‍යය නූපදින්නේ ද යත්: යම් සිතකට අනතුරු වූ අග්‍රමාර්ගය පිළිලබන්නාහු නම් ඒ වින්තයාගේ උත්පාදකෂණයෙහි ද අන්‍ය වූ ද යම් කෙනෙක් මාර්ගය පිළිලබන්නාහු නම් ඔවුනට තෘෂ්ණාවගේ හඬකෂණයෙහි ද තෘෂ්ණාවිප්‍රසක්තචිත්තය පවත්නා කල්හි ද නිරොධයට සමවැදුණවුනට ද අසංඥසක්‍යයනට ද යි ඔවුනට සමුදයසත්‍යය නූපදී, ඔවුනට මාර්ගසත්‍යය නො ද නූපදින්නේ ය. අග්‍රමාර්ගසමබ්භිතට ද රහත්තට ද යම් ද පෘථග්ජන කෙනෙක් මාර්ගය නො පිළිලබන්නාහු නම් ඔවුනට ද තෘෂ්ණාවගේ හඬකෂණයෙහි ද තෘෂ්ණාවිප්‍රසක්තචිත්තය පවත්නා කල්හි නිරොධයට සමවැදුණවුනට ද අසංඥසක්‍යයනට ද යි ඔවුනට සමුදයසත්‍යය ද නූපදී, මාර්ගසත්‍යය ද නූපදින්නේ යි. තවද යමකුට මාර්ගසත්‍යය නූපදින්නේ නම් ඔහුට සමුදයසත්‍යය නූපදී ද යත්: යම් මෑ පෘථග්ජන කෙනෙක් මාර්ගය නො පිළිලබන්නාහු නම් ඔවුනට ද තෘෂ්ණාවගේ උත්පාදකෂණයෙහි ඔවුනට ද මාර්ගසත්‍යය නූපදින්නේ ය, ඔවුනට සමුදයසත්‍යය නො ද නූපදී. අග්‍රමාර්ගසමබ්භිතට ද රහත්තට ද යම් මෑ පෘථග්ජන කෙනෙක් මාර්ගය නො පිළිලබන්නාහු නම් ඔවුනට ද තෘෂ්ණාවගේ හඬකෂණයෙහි ද තෘෂ්ණාවිප්‍රසක්තචිත්තය පවත්නා කල්හි නිරොධයට සමවැදුණවුනට ද අසංඥසක්‍යයනට ද යි ඔවුනට මාර්ගසත්‍යය ද නූපදින්නේ ය, සමුදයසත්‍යය ද නූපදී. (ප්‍රත්‍යතීකපුද්ගල යි.)

49. යම් තැනෙක දූඛසත්‍යය නූපදී නම් ... (ප්‍රත්‍යතීකාවකාශ යි.)

50. යමකුට යම් තැනෙක දූඛසත්‍යය නූපදී නම් ඔහුට එහි සමුදයසත්‍යය නූපදින්නේ ද යත්: චතුර්වේකාරයෙන් හා පඤ්චවේකාරයෙන් ව්‍යුත්ත වන්නවුනට ද ප්‍රචයෝගියෙහි වින්තයාගේ හඬකෂණයෙහි ද අරූපයෙහි මාර්ගයාගේ හා ඵලයාගේ උත්පාදකෂණයෙහි ද යි ඔවුනට එහි දූඛසත්‍යය නූපදී, ඔවුනට එහි සමුදයසත්‍යය නො ද නූපදින්නේ ය. අග්‍රමාර්ගයාගේ හඬකෂණයෙහි ද රහත්තට වින්තයාගේ හඬකෂණයෙහි ද යම් සිතකට අනතුරු වූ අග්‍රමාර්ගය පිළිලබන්නාහු නම් ඒ වින්තයාගේ හඬකෂණයෙහි ද අරූපයෙහි අග්‍රමාර්ගයාගේ හා ඵලයාගේ උත්පාදකෂණයෙහි ද අසංඥසක්‍යයෙන් ව්‍යුත්ත වන්නවුනට ද යි ඔවුනට එහි දූඛසත්‍යය ද නූපදී, සමුදයසත්‍යය ද නූපදින්නේ යි. තවද යමකුට යම් තැනෙක සමුදයසත්‍යය නූපදින්නේ නම් ඔහුට එහි දූඛසත්‍යය නූපදී ද යත්: අග්‍රමාර්ගයාගේ උත්පාදකෂණයෙහි ද රහත්තට වින්තයාගේ උත්පාදකෂණයෙහි ද යම් සිතකට අනතුරු වූ අග්‍රමාර්ගය පිළිලබන්නාහු නම් ඒ වින්තයාගේ උත්පාදකෂණයෙහි ද අසංඥසක්‍යයෙහි උපද්‍රව්‍යවුනට ද යි ඔවුනට එහි සමුදයසත්‍යය නූපදින්නේ ය, ඔවුනට එහි දූඛසත්‍යය නො ද නූපදී. අග්‍රමාර්ගයාගේ හඬකෂණයෙහි ද රහත්තට වින්තයාගේ හඬකෂණයෙහි ද යම් සිතකට අනතුරු වූ අග්‍රමාර්ගය පිළිලබන්නාහු නම් ඒ වින්තයාගේ හඬකෂණයෙහි ද අරූපයෙහි මාර්ගයාගේ හා ඵලයාගේ උත්පාදකෂණයෙහි ද අසංඥසක්‍යයෙන් ව්‍යුත්ත වන්නවුනට ද යි ඔවුනට එහි සමුදයසත්‍යය ද නූපදින්නේ ය, දූඛසත්‍යය ද නූපදී.

යස්ස යත් දුක්ඛසංවිධං නූපපජ්ජති තස්ස තත් මග්ගසංවිධං නූපපජ්ජස්සතිති: යස්ස චිත්තස්ස අනන්තරා අග්ගමග්ගං පටිලභිස්සන්ති තස්ස චිත්තස්ස හඬගක්ඛණේ, යෙ වරුණෙ මග්ගං පටිලභිස්සන්ති තෙසං වචනානාං, පවනෙත චිත්තස්ස හඬගක්ඛණේ, අරුපෙ මග්ගස්ස ව ඵලස්ස ව උප්පාදක්ඛණේ තෙසං තත් දුක්ඛසංවිධං නූපපජ්ජති, නො ව තෙසං තත් මග්ගසංවිධං නූපපජ්ජස්සති. අග්ගමග්ගස්ස හඬගක්ඛණේ, අරුහන්තානං චිත්තස්ස හඬගක්ඛණේ, ආපායිකානාං, යෙ ව පුට්ඨජ්ජනා මග්ගං න පටිලභිස්සන්ති තෙසං වචනානාං, පවනෙත චිත්තස්ස හඬගක්ඛණේ, අරුපෙ අග්ගමග්ගස්ස ව ඵලස්ස ව උප්පාදක්ඛණේ, අසංකෘතියනා වචනානාං තෙසං තත් දුක්ඛසංවිධං නූපපජ්ජති, මග්ගසංවිධං නූපපජ්ජස්සති. යස්ස වා පන යත් මග්ගසංවිධං නූපපජ්ජස්සති තස්ස තත් දුක්ඛසංවිධං නූපපජ්ජස්සතිති: අග්ගමග්ගස්ස උප්පාදක්ඛණේ, අරුහන්තානං චිත්තස්ස උප්පාදක්ඛණේ, ආපායිකානාං, යෙ ව පුට්ඨජ්ජනා මග්ගං න පටිලභිස්සන්ති තෙසං උපපජ්ජන්තානාං, පවනෙත චිත්තස්ස උප්පාදක්ඛණේ, අසංකෘතියනං උපපජ්ජන්තානාං, තෙසං තත් මග්ගසංවිධං නූපපජ්ජස්සති, නො ව තෙසං තත් දුක්ඛසංවිධං නූපපජ්ජති. ,අග්ගමග්ගස්ස හඬගක්ඛණේ අරුහන්තානං චිත්තස්ස හඬගක්ඛණේ, ආපායිකානාං, යෙ ව පුට්ඨජ්ජනා මග්ගං න පටිලභිස්සන්ති තෙසං වචනානාං, පවනෙත චිත්තස්ස හඬගක්ඛණේ අරුපෙ අග්ගමග්ගස්ස ව ඵලස්ස ව උප්පාදක්ඛණේ. අසංකෘතියනං වචනානාං තෙසං තත් මග්ගසංවිධං නූපපජ්ජස්සති, දුක්ඛසංවිධං නූපපජ්ජති.

51. යස්ස යත් සමුදයසංවිධං නූපපජ්ජති තස්ස තත් මග්ගසංවිධං නූපපජ්ජස්සතිති: යස්ස චිත්තස්ස අනන්තරා අග්ගමග්ගං පටිලභිස්සන්ති තස්ස චිත්තස්ස උප්පාදක්ඛණේ, යෙ වරුණෙ මග්ගං පටිලභිස්සන්ති තෙසං තණ්හාය හඬගක්ඛණේ, තණ්හාවිප්පයුත්තං වනෙත චිත්තමානෙ තෙසං තත් සමුදයසංවිධං නූපපජ්ජති, නො ව තෙසං තත් මග්ගසංවිධං නූපපජ්ජස්සති. අග්ගමග්ගසමඛිනං, අරුහන්තානාං, යෙ ව පුට්ඨජ්ජනා මග්ගං න පටිලභිස්සන්ති තෙසං තණ්හාය හඬගක්ඛණේ, තණ්හාවිප්පයුත්තං වනෙත චිත්තමානෙ, අසංකෘතියනානාං තෙසං තත් සමුදයසංවිධං නූපපජ්ජති, මග්ගසංවිධං නූපපජ්ජස්සති. යස්ස වා පන යත් මග්ගසංවිධං නූපපජ්ජස්සති තස්ස තත් සමුදයසංවිධං නූපපජ්ජතිති: ආපායිකානාං, යෙ ව පුට්ඨජ්ජනා මග්ගං න පටිලභිස්සන්ති තෙසං තණ්හාය උප්පාදක්ඛණේ තෙසං තත් මග්ගසංවිධං නූපපජ්ජස්සති, නො ව තෙසං තත් සමුදයසංවිධං නූපපජ්ජති. අග්ගමග්ගසමඛිනං, අරුහන්තානාං, යෙ ව පුට්ඨජ්ජනා මග්ගං න පටිලභිස්සන්ති තෙසං තණ්හාය හඬගක්ඛණේ, තණ්හාවිප්පයුත්තං වනෙත චිත්තමානෙ, අසංකෘතියනානාං තෙසං තත් මග්ගසංවිධං නූපපජ්ජස්සති, සමුදයසංවිධං නූපපජ්ජති. (පවචනික ප්‍රග්ගලොකාස)

පච්චුප්පන්තානාගතවාරො.

යමකුට යම් තැනෙක දුඃඛසත්‍යය නූපදී නම් ඔහුට එහි මාර්ගසත්‍යය නූපදින්නේ ද යත්: යම් සිතකට අනතුරු වූ අග්‍ර-මාර්ගය පිළිලබන්නාහු නම් ඒ චිත්තයාගේ හඬායුණයෙහි ද අන්‍ය වූ ද යම් කෙනෙක් මාර්ගය පිළිලබන්නාහු නම් ව්‍යුහ වන්නා වූ ඔවුනට ද ප්‍රවෘත්තියෙහි චිත්තයාගේ හඬායුණයෙහි ද අරූපයෙහි මාර්ගයාගේ හා ඵලයාගේ උත්පාදකත්වයෙහි ද ඔවුනට එහි දුඃඛසත්‍යය නූපදී, ඔවුනට එහි මාර්ගසත්‍යය නො ද නූපදින්නේ ය. අග්‍රමාර්ගයාගේ හඬායුණයෙහි ද රහත්තව චිත්තයාගේ හඬා-යුණයෙහි ද ආපායිකයනට ද යම් මෑ පෘථග්ජන කෙනෙක් මාර්ගය නො පිළිලබන්නාහු නම් ව්‍යුහ වන්නා වූ ඔවුනට ද ප්‍රවෘත්තියෙහි චිත්තයාගේ හඬායුණයෙහි ද අරූපයෙහි අග්‍රමාර්ගයාගේ හා ඵලයාගේ උත්පාදකත්වයෙහි ද අසංඥසකයෙන් ව්‍යුහ වන්නා වූ ඔවුනට ද එහි දුඃඛසත්‍යය ද නූපදී, මාර්ගසත්‍යය ද නූපදින්නේ යි. තවද යමකුට යම් තැනෙක මාර්ගසත්‍යය නූපදින්නේ නම් ඔහුට එහි දුඃඛසත්‍යය නූපදී ද යත්: අග්‍රමාර්ගයාගේ උත්පාදකත්වයෙහි ද රහත්තව චිත්තයාගේ උත්පාදකත්වයෙහි ද ආපායිකයනට ද යම් ද පෘථග්ජන කෙනෙක් මාර්ගය නො පිළිලබන්නාහු නම් උපදනා වූ ඔවුනට ද ප්‍රවෘත්තියෙහි චිත්තයාගේ උත්පාදකත්වයෙහි ද අසංඥසකයෙහි උපදනවුනට ද යි ඔවුනට එහි මාර්ගසත්‍යය නූපදින්නේ ය, ඔවුනට එහි දුඃඛසත්‍යය නො ද නූපදී. අග්‍රමාර්ගයාගේ හඬා-යුණයෙහි ද රහත්තව චිත්තයාගේ හඬායුණයෙහි ද ආපායික-යනට ද යම් මෑ පෘථග්ජන කෙනෙක් මාර්ගය නො පිළිලබන්නාහු නම් ව්‍යුහ වන්නා වූ ඔවුනට ද ප්‍රවෘත්තියෙහි චිත්තයාගේ හඬා-යුණයෙහි ද අරූපයෙහි අග්‍රමාර්ගයාගේ හා ඵලයාගේ උත්පාද-කත්වයෙහි ද අසංඥසකයෙන් ව්‍යුහ වන්නවුනට ද යි ඔවුනට එහි මාර්ගසත්‍යය ද නූපදින්නේ ය, දුඃඛසත්‍යය ද නූපදී.

51. යමකුට යම් තැනෙක සමුදයසත්‍යය නූපදී නම් ඔහුට එහි මාර්ගසත්‍යය නූපදින්නේ ද යත්: යම් සිතකට අනතුරු වූ අග්‍රමාර්ගය පිළිලබන්නාහු නම් ඒ චිත්තයාගේ උත්පාදකත්වයෙහි ද අන්‍ය වූ ද යම් කෙනෙක් මාර්ගය පිළිලබන්නාහු නම් ඔවුනට තෘෂ්ණාවගේ හඬායුණයෙහි ද තෘෂ්ණාවිප්‍රයුක්තචිත්තය පවත්නා කල්හි ද යි ඔවුනට එහි සමුදයසත්‍යය නූපදී, ඔවුනට එහි මාර්ග-සත්‍යය නො ද නූපදින්නේ ය. අග්‍රමාර්ගසමඬිතිනට ද රහත්තව ද යම් මෑ පෘථග්ජන කෙනෙක් මාර්ගය නො පිළිලබන්නාහු නම් ඔවුනට ද තෘෂ්ණාවගේ හඬායුණයෙහි ද තෘෂ්ණාවිප්‍රයුක්තචිත්තය පවත්නා කල්හි ද අසංඥසකයනට ද යි ඔවුනට එහි සමුදයසත්‍යය ද නූපදී, මාර්ගසත්‍යය ද නූපදින්නේ යි. තවද යමකුට යම් තැනෙක මාර්ගසත්‍යය නූපදින්නේ නම් ඔහුට එහි සමුදයසත්‍යය නූපදී ද යත්: ආපායිකයනට ද යම් මෑ පෘථග්ජන කෙනෙක් මාර්ගය නො පිළිලබන්නාහු නම් ඔවුනට තෘෂ්ණාවගේ උත්පාදකත්වයෙහි ද යි ඔවුනට එහි මාර්ගසත්‍යය නූපදින්නේ ය, ඔවුනට එහි සමුදය-සත්‍යය නො ද නූපදී. අග්‍රමාර්ගසමඬිතිනට ද රහත්තව ද යම් මෑ පෘථග්ජන කෙනෙක් මාර්ගය නො පිළිලබන්නාහු නම් ඔවුනට තෘෂ්ණාවගේ හඬායුණයෙහි ද තෘෂ්ණාවිප්‍රයුක්තචිත්තය පවත්නා කල්හි ද අසංඥසකයනට ද යි ඔවුනට එහි මාර්ගසත්‍යය ද නූප-දින්නේ ය, සමුදයසත්‍යය ද නූපදී. (ප්‍රත්‍යක්ෂිකපුද්ගලාවකාශ යි.)

52. යස්ස දුක්ඛසංවූ උප්පජ්ඣත්තස්ස සමුදයසංවූ උප්පජ්ඣස්සතිති: අග්ගමග්ගසමධිනං අරහන්යානං යස්ස වින්තස්ස අනන්තරා අග්ගමග්ගං පටිලභිස්සන්ති තෙසං දුක්ඛසංවූ උප්පජ්ඣත්තං, නො ච තෙසං සමුදයසංවූ උප්පජ්ඣස්සති. ඉතරෙසං තෙසං දුක්ඛසංවූඤ්ඤා උප්පජ්ඣත්තං, සමුදයසංවූඤ්ඤා උප්පජ්ඣස්සති. යස්ස චා පන සමුදයසංවූ උප්පජ්ඣස්සති තස්ස දුක්ඛසංවූ උප්පජ්ඣන්ති: ආමන්තා.

යස්ස දුක්ඛසංවූ උප්පජ්ඣත්තස්ස මග්ගසංවූ උප්පජ්ඣස්සතිති: අග්ගමග්ගසමධිනං අරහන්යානං යෙ ච පුට්ඨස්සා මග්ගං න පටිලභිස්සන්ති තෙසං දුක්ඛසංවූ උප්පජ්ඣත්තං, නො ච තෙසං මග්ගසංවූ උප්පජ්ඣස්සති. යස්ස වින්තස්ස අනන්තරා අග්ගමග්ගං පටිලභිස්සන්ති තස්ස වින්තස්ස උප්පාදකඛණං, යෙ චංඤ්ඤා මග්ගං පටිලභිස්සන්ති තෙසං දුක්ඛසංවූඤ්ඤා උප්පජ්ඣත්තං, මග්ගසංවූඤ්ඤා උප්පජ්ඣස්සති. යස්ස චා පන මග්ගසංවූ -පෙ- ආමන්තා.

53. යස්ස සමුදයසංවූ උප්පජ්ඣත්තස්ස මග්ගසංවූ උප්පජ්ඣස්සතිති: අග්ගමග්ගසමධිනං අරහන්යානං යෙ ච පුට්ඨස්සා මග්ගං න පටිලභිස්සන්ති තෙසං සමුදයසංවූ උප්පජ්ඣත්තං, නො ච තෙසං මග්ගසංවූ උප්පජ්ඣස්සති. යස්ස වින්තස්ස අනන්තරා අග්ගමග්ගං පටිලභිස්සන්ති යෙ චංඤ්ඤා මග්ගං පටිලභිස්සන්ති තෙසං සමුදයසංවූඤ්ඤා උප්පජ්ඣත්තං, මග්ගසංවූඤ්ඤා උප්පජ්ඣස්සති. යස්ස චා පන මග්ගසංවූ -පෙ- ආමන්තා. (අනුලොමප්‍රගාල)

54. යත් දුක්ඛසංවූ උප්පජ්ඣත්තං -පෙ- (අනුලොමඕකාස)

55. යස්ස යත් දුක්ඛසංවූ උප්පජ්ඣත්තස්ස තත් සමුදයසංවූ උප්පජ්ඣස්සතිති: අග්ගමග්ගසමධිනං අරහන්යානං යස්ස වින්තස්ස අනන්තරා අග්ගමග්ගං පටිලභිස්සන්ති අසංඤ්ඤාසන්නානං තෙසං තත් දුක්ඛසංවූ උප්පජ්ඣත්තං, නො ච තෙසං තත් සමුදයසංවූ උප්පජ්ඣස්සති. ඉතරෙසං චතුර්වේකාරානං පඤ්ඤාවේකාරානං තෙසං තත් දුක්ඛසංවූඤ්ඤා උප්පජ්ඣත්තං, සමුදයසංවූඤ්ඤා උප්පජ්ඣස්සති. යස්ස චා පන යත් සමුදයසංවූ උප්පජ්ඣස්සති තස්ස තත් දුක්ඛසංවූ උප්පජ්ඣන්ති: සුඛාවාසං උපපජ්ජන්තානං තෙසං තත් සමුදයසංවූ උප්පජ්ඣස්සති, නො ච තෙසං තත් දුක්ඛසංවූ උප්පජ්ඣත්තං. ඉතරෙසං චතුර්වේකාරානං පඤ්ඤාවේකාරානං තෙසං තත් සමුදයසංවූඤ්ඤා උප්පජ්ඣස්සති, දුක්ඛසංවූඤ්ඤා උප්පජ්ඣත්තං.

52. යමකුට දූෂිතත්වය උපන්නේ නම් ඔහුට සමුදයසත්‍යය උපදින්නේ ද යත්: අග්‍රමාර්ගසමඬිතිනට ද රහත්නට ද යම් සිතකට අනතුරු වැ අග්‍රමාර්ගය පිළිලබන්නාහු නම් ඔවුනට ද දූෂිතත්වය උපන්නේ ය, ඔවුනට සමුදයසත්‍යය නො ද උපදින්නේ ය. සෙසු ඔවුනට දූෂිතත්වය ද උපන්නේ ය, සමුදයසත්‍යය ද උපදින්නේ ය. තවද යමකුට සමුදයසත්‍යය උපදින්නේ නම් ඔහුට දූෂිතත්වය උපන්නේ ද යත්: එසේ යි.

යමකුට දූෂිතත්වය උපන්නේ නම් ඔහුට මාර්ගසත්‍යය උපදින්නේ ද යත්: අග්‍රමාර්ගසමඬිතිනට ද රහත්නට ද යම් මෑ පාර්ශ්වන කෙනෙක් මාර්ගය නො පිළිලබන්නාහු නම් ඔවුනට ද දූෂිතත්වය උපන්නේ ය, ඔවුනට මාර්ගසත්‍යය නො ද උපදින්නේ ය. යම් සිතකට අනතුරු වැ අග්‍රමාර්ගය පිළිලබන්නාහු නම් ඒ වින්තයාගේ උත්පාදකත්වයෙහි ද අන්‍ය වූ ද යම් කෙනෙක් මාර්ගය පිළිලබන්නාහු නම් ඔවුනට ද දූෂිතත්වය ද උපන්නේ ය, මාර්ගසත්‍යය ද උපදින්නේ යි. තවද යමකුට මාර්ගසත්‍යය ... එසේ යි.

53. යමකුට සමුදයසත්‍යය උපන්නේ නම් ඔහුට මාර්ගසත්‍යය උපදින්නේ ද යත්: අග්‍රමාර්ගසමඬිතිනට ද රහත්නට ද යම් මෑ පාර්ශ්වන කෙනෙක් මාර්ගය නො පිළිලබන්නාහු නම් ඔවුනට ද සමුදයසත්‍යය උපන්නේ ය, ඔවුනට මාර්ගසත්‍යය නො ද උපදින්නේ ය. යම් සිතකට අනතුරු වැ අග්‍රමාර්ගය පිළිලබන්නාහු නම් අන්‍ය වූ ද යම් කෙනෙක් මාර්ගය පිළිලබන්නාහු නම් ඔවුනට සමුදයසත්‍යය ද උපන්නේ ය, මාර්ගසත්‍යය ද උපන්නේ යි. තවද යමකුට මාර්ගසත්‍යය ... එසේ යි. (අනුලොමසුද්ගල යි.)

54. යම් තැනෙක දූෂිතත්වය උපන්නේ නම් ... (අනුලොමාචකාශ යි.)

55. යමකුට යම් තැනෙක දූෂිතත්වය උපන්නේ නම් ඔහුට එහි සමුදයසත්‍යය උපදින්නේ ද යත්: අග්‍රමාර්ගසමඬිතිනට ද රහත්නට ද යම් සිතකට අනතුරු වැ අග්‍රමාර්ගය පිළිලබන්නාහු නම් ඔවුනට ද අසංඝසන්ධියනට ද යි ඔවුනට එහි දූෂිතත්වය උපන්නේ ය, ඔවුනට එහි සමුදයසත්‍යය නො ද උපදින්නේ ය. සෙසු චතුරොක්කාරයනට ද පඤ්චොක්කාරයනට ද යි ඔවුනට එහි දූෂිතත්වය ද උපන්නේ ය, සමුදයසත්‍යය ද උපදින්නේ යි. තවද යමකුට යම් තැනෙක සමුදයසත්‍යය උපදින්නේ නම් ඔහුට එහි දූෂිතත්වය උපන්නේ ද යත්: ඉධාචාසයෙහි උපදනා වූ ඔවුනට එහි සමුදයසත්‍යය උපදින්නේ ය, ඔවුනට එහි දූෂිතත්වය නො ද උපන්නේ ය. සෙසු චතුරොක්කාරයනට ද පඤ්චොක්කාරයනට ද යි ඔවුනට එහි සමුදයසත්‍යය ද උපදින්නේ ය, දූෂිතත්වය ද උපන්නේ ය.

යස්ස යත් දුක්ඛසංවිට්ඨං උප්පජ්ඣත්තං තස්ස තත් මග්ගසංවිට්ඨං උප්පජ්ඣස්සතිති: අග්ගමග්ගසමඛිතිනං අරහන්තානං යෙ ච පුට්ඨජ්ජනා මග්ගං න පටිලභිස්සන්ති ආපායිකානං අසංකෘස්සන්තානං තෙසං තත් දුක්ඛසංවිට්ඨං උප්පජ්ඣත්තං, නො ච තෙසං තත් මග්ගසංවිට්ඨං උප්පජ්ඣස්සති. යස්ස විතක්ඛස්ස අනන්තරා අග්ගමග්ගං පටිලභිස්සන්ති තස්ස විතක්ඛස්ස උප්පාදකඛණේ, යෙ චංකෙඤ්ඤ මග්ගං පටිලභිස්සන්ති තෙසං තත් දුක්ඛසංවිට්ඨං උප්පජ්ඣත්තං, මග්ගසංවිට්ඨං උප්පජ්ඣස්සති. යස්ස චා පන යත් මග්ගසංවිට්ඨං උප්පජ්ඣස්සති තස්ස තත් දුක්ඛසංවිට්ඨං උප්පජ්ඣත්තාති: සුඤ්ඤාචාර්යං උපපජ්ජන්තානං තෙසං තත් මග්ගසංවිට්ඨං උප්පජ්ඣස්සති, නො ච තෙසං තත් දුක්ඛසංවිට්ඨං උප්පජ්ඣත්තං. යස්ස විතක්ඛස්ස අනන්තරා අග්ගමග්ගං පටිලභිස්සන්ති තස්ස විතක්ඛස්ස උප්පාදකඛණේ, යෙ චංකෙඤ්ඤ මග්ගං පටිලභිස්සන්ති තෙසං තත් මග්ගසංවිට්ඨං උප්පජ්ඣස්සති, දුක්ඛසංවිට්ඨං උප්පජ්ඣත්තං.

56. යස්ස යත් සමුදයසංවිට්ඨං උප්පජ්ඣත්තං තස්ස තත් මග්ගසංවිට්ඨං උප්පජ්ඣස්සතිති: අග්ගමග්ගසමඛිතිනං අරහන්තානං යෙ ච පුට්ඨජ්ජනා මග්ගං න පටිලභිස්සන්ති, ආපායිකානං තෙසං තත් සමුදයසංවිට්ඨං උප්පජ්ඣත්තං, නො ච තෙසං තත් මග්ගසංවිට්ඨං උප්පජ්ඣස්සති. යස්ස විතක්ඛස්ස අනන්තරා අග්ගමග්ගං පටිලභිස්සන්ති තස්ස විතක්ඛස්ස උප්පාදකඛණේ, යෙ චංකෙඤ්ඤ මග්ගං පටිලභිස්සන්ති තෙසං තත් සමුදයසංවිට්ඨං උප්පජ්ඣත්තං, මග්ගසංවිට්ඨං උප්පජ්ඣස්සති. යස්ස චා පන යත් මග්ගසංවිට්ඨං උප්පජ්ඣස්සති තස්ස තත් සමුදයසංවිට්ඨං උප්පජ්ඣත්තාති: සුඤ්ඤාචාර්යං උපපජ්ජන්තානං තෙසං තත් මග්ගසංවිට්ඨං උප්පජ්ඣස්සති, නො ච තෙසං තත් සමුදයසංවිට්ඨං උප්පජ්ඣත්තං. යස්ස විතක්ඛස්ස අනන්තරා අග්ගමග්ගං පටිලභිස්සන්ති තස්ස විතක්ඛස්ස උප්පාදකඛණේ, යෙ චංකෙඤ්ඤ මග්ගං පටිලභිස්සන්ති තෙසං තත් මග්ගසංවිට්ඨං උප්පජ්ඣස්සති, සමුදයසංවිට්ඨං උප්පජ්ඣත්තං. (අනුලොම පුග්ගලොකාස)

57. යස්ස දුක්ඛසංවිට්ඨං නුප්පජ්ඣත්තං තස්ස සමුදයසංවිට්ඨං නුප්පජ්ඣස්සතිති: නත්ථි. යස්ස චා පන සමුදයසංවිට්ඨං නුප්පජ්ඣස්සති තස්ස දුක්ඛසංවිට්ඨං නුප්පජ්ඣත්තාති: උප්පජ්ඣත්තං.

යස්ස දුක්ඛසංවිට්ඨං නුප්පජ්ඣත්තං තස්ස මග්ගසංවිට්ඨං නුප්පජ්ඣස්සතිති: නත්ථි. යස්ස චා පන මග්ගසංවිට්ඨං නුප්පජ්ඣස්සති තස්ස දුක්ඛසංවිට්ඨං නුප්පජ්ඣත්තාති: උප්පජ්ඣත්තං.

යමකුට යම් තැනෙක දුඃඛසත්‍යය උපන්නේ නම් ඔහුට එහි මාර්ගසත්‍යය උපදින්නේ ද යත්: අග්‍රමාර්ගසමධගීනට ද රහත්නට ද යම් මැ පෘථග්ජන කෙනෙක් මාර්ගය නො පිළිලබන්නාහු නම් ඔවුනට ද ආපායිකයනට ද අසංඥාසත්‍යයනට ද යි ඔවුනට ද එහි දුඃඛසත්‍යය උපන්නේ ය, ඔවුනට එහි මාර්ගසත්‍යය නො ද උපදින්නේ ය. යම් සිතකට අනතුරු වැ අග්‍රමාර්ගය පිළිලබන්නාහු නම් ඒ චිත්තයාගේ උත්පාදකෂණයෙහි ද අන්‍ය වූ ද යම් කෙනෙක් මාර්ගය පිළිලබන්නාහු නම් ඔවුනට ද එහි දුඃඛසත්‍යය ද උපන්නේ ය, මාර්ගසත්‍යය ද උපදින්නේ යි. තවද යමකුට යම් තැනෙක මාර්ගසත්‍යය උපදින්නේ නම් ඔහුට එහි දුඃඛසත්‍යය උපන්නේ ද යත්: ශුද්ධාවාසයෙහි උපදනා වූ ඔවුනට එහි මාර්ගසත්‍යය උපදින්නේ ය, ඔවුනට එහි දුඃඛසත්‍යය නො ද උපන්නේ ය. යම් සිතකට අනතුරු වැ අග්‍රමාර්ගය පිළිලබන්නාහු නම් ඒ චිත්තයාගේ උත්පාදකෂණයෙහි ද අන්‍ය වූ ද යම් කෙනෙක් මාර්ගය පිළිලබන්නාහු නම් ඔවුනට ද එහි මාර්ගසත්‍යය ද උපදින්නේ ය, දුඃඛසත්‍යය ද උපන්නේ යි.

56. යමකුට යම් තැනෙක සමුදයසත්‍යය උපන්නේ නම් ඔහුට එහි මාර්ගසත්‍යය උපදින්නේ ද යත්: අග්‍රමාර්ගසමධගීනට ද රහත්නට ද යම් ද පෘථග්ජන කෙනෙක් මාර්ගය නො පිළිලබන්නාහු නම් ඔවුනට ද ආපායිකයනට ද එහි සමුදයසත්‍යය උපන්නේ ය, ඔවුනට එහි මාර්ගසත්‍යය නො ද උපදින්නේ ය. යම් සිතකට අනතුරු වැ අග්‍රමාර්ගය පිළිලබන්නා නම් ඒ චිත්තයාගේ උත්පාදකෂණයෙහි ද අන්‍ය වූ ද යම් කෙනෙක් මාර්ගය පිළිලබන්නාහු නම් ඔවුනට ද එහි සමුදයසත්‍යය ද උපන්නේ ය. මාර්ගසත්‍යය ද උපදින්නේ යි. තවද යමකුට යම් තැනෙක මාර්ගසත්‍යය උපදින්නේ නම් ඔහුට එහි සමුදයසත්‍යය උපන්නේ ද යත්: ශුද්ධාවාසයෙහි උපදනා වූ ඔවුනට එහි මාර්ගසත්‍යය උපදින්නේ ය. ඔවුනට එහි සමුදයසත්‍යය නො ද උපන්නේ ය. යම් සිතකට අනතුරු වැ අග්‍රමාර්ගය පිළිලබන්නාහු නම් ඒ චිත්තයාගේ උත්පාදකෂණයෙහි ද අන්‍ය වූ ද යම් කෙනෙක් මාර්ගය පිළිලබන්නාහු නම් ඔවුනට ද එහි මාර්ගසත්‍යය ද උපදින්නේ ය, සමුදයසත්‍යය ද උපන්නේ යි. (අනුලොමපුද්ගලාවකාශ යි.)

57. යමකුට දුඃඛසත්‍යය නො උපන්නේ නම් ඔහුට සමුදයසත්‍යය නූපදින්නේ ද යත්: නැති. තවද යමකුට සමුදයසත්‍යය නූපදින්නේ නම් ඔහුට දුඃඛසත්‍යය නො උපන්නේ ද යත්: උපන්නේ යි.

යමකුට දුඃඛසත්‍යය නො උපන්නේ නම් ඔහුට මාර්ගසත්‍යය නූපදින්නේ ද යත්: නැති. තවද යමකුට මාර්ගසත්‍යය නූපදින්නේ නම් ඔහුට දුඃඛසත්‍යය නො උපන්නේ ද යත්: උපන්නේ යි.

58. යස්ස සමුදයසවං නුප්පජ්ඣත් තස්ස මග්ගසවං නුප්පජ්ඣස්සතිති: නත්ථි, යස්ස වා පන මග්ගසවං නුප්පජ්ඣස්සති තස්ස සමුදයසවං නුප්පජ්ඣත්ති: උප්පජ්ඣත්. (පච්චනිකප්පග්ගල)

59. යත් දුක්ඛසවං නුප්පජ්ඣත් -පෙ- (පච්චනිකමකාස)

60. යස්ස යත් දුක්ඛසවං නුප්පජ්ඣත් තස්ස තත් සමුදයසවං නුප්පජ්ඣස්සතිති: උප්පජ්ඣස්සති. යස්ස වා පන යත් සමුදයසවං නුප්පජ්ඣස්සති තස්ස දුක්ඛසවං නුප්පජ්ඣත්ති: උප්පජ්ඣත්.

යස්ස යත් දුක්ඛසවං නුප්පජ්ඣත් තස්ස තත් මග්ගසවං නුප්පජ්ඣස්සතිති: උප්පජ්ඣස්සති. යස්ස වා පන යත් මග්ගසවං නුප්පජ්ඣස්සති තස්ස තත් දුක්ඛසවං නුප්පජ්ඣත්ති: උප්පජ්ඣත්.

61. යස්ස යත් සමුදයසවං නුප්පජ්ඣත් තස්ස තත් මග්ගසවං නුප්පජ්ඣස්සතිති: සුඤ්චායං උපපජ්ජන්තානං තෙසං තත් සමුදයසවං නුප්පජ්ඣත්, නො ච තෙසං තත් මග්ගසවං නුප්පජ්ඣස්සති. අසංකල්පන්තානං තෙසං තත් සමුදයසවංඤ්ඤා නුප්පජ්ඣත්, මග්ගසවංඤ්ඤා නුප්පජ්ඣස්සති. යස්ස වා පන යත් මග්ගසවං නුප්පජ්ඣස්සති තස්ස තත් සමුදයසවං නුප්පජ්ඣත්ති: අග්ගමග්ගසමධිතිනං අරහන්තානං යෙ ච පුච්ඡන්තා මග්ගං න පටිලභිස්සන්ති ආපායිකානං තෙසං තත් මග්ගසවං නුප්පජ්ඣස්සති, නො ච තෙසං තත් සමුදයසවං නුප්පජ්ඣත්. අසංකල්පන්තානං තෙසං තත් මග්ගසවංඤ්ඤා නුප්පජ්ඣස්සති, සමුදයසවංඤ්ඤා නුප්පජ්ඣත්. (පච්චනිකප්පග්ගලොකාස)

අතිතානාගතවාරො.

උප්පාදවාරො නිධිමො.

58. යමකුට සමුදයසත්‍යය නො උපන්නේ නම් ඔහුට මාර්ග-සත්‍යය නූපදින්නේ ද යත්: නැති. තවද යමකුට මාර්ගසත්‍යය නූපදින්නේ නම් ඔහුට සමුදයසත්‍යය නො උපන්නේ ද යත්: උපන්නේ යි. (ප්‍රත්‍යක්‍ෂපුද්ගල යි.)

59. යම් තැනෙක දුඃඛසත්‍යය නො උපන්නේ නම් ... (ප්‍රත්‍යක්‍ෂාචක්‍යාශ යි.)

60. යමකුට යම් තැනෙක දුඃඛසත්‍යය නො උපන්නේ නම් ඔහුට එහි සමුදයසත්‍යය නූපදින්නේ ද යත්: උපදින්නේ යි. තවද යමකුට යම් තැනෙක සමුදයසත්‍යය නූපදින්නේ නම් ඔහුට එහි දුඃඛසත්‍යය නො උපන්නේ ද යත්: උපන්නේ යි.

යමකුට යම් තැනෙක දුඃඛසත්‍යය නො උපන්නේ නම් ඔහුට එහි මාර්ගසත්‍යය නූපදින්නේ ද යත්: උපදින්නේ යි. තවද යමකුට යම් තැනෙක මාර්ගසත්‍යය නූපදින්නේ නම් ඔහුට එහි දුඃඛසත්‍යය නො උපන්නේ ද යත්: උපන්නේ යි.

61. යමකුට යම් තැනෙක සමුදයසත්‍යය නො උපන්නේ නම් ඔහුට එහි මාර්ගසත්‍යය නූපදින්නේ ද යත්: ශුඛවාසයෙහි උපදනා වූ ඔවුනට එහි සමුදයසත්‍යය නො උපන්නේ ය, ඔවුනට එහි මාර්ගසත්‍යය නො ද නූපදින්නේ යි. අසංඥසක වූ ඔවුනට එහි සමුදයසත්‍යය ද නො උපන්නේ ය, මාර්ගසත්‍යය ද නූපදින්නේ යි. තවද යමකුට යම් තැනෙක මාර්ගසත්‍යය නූපදින්නේ නම් ඔහුට එහි සමුදයසත්‍යය නො උපන්නේ ද යත්: අග්‍රමාර්ග-සමඬිනට ද රහත්තට ද යම් මැ පෘථග්ජන කෙනෙක් මාර්ගය නො පිළිලබන්නාහු නම් ඔවුනට ද ආපායිකයනට ද යි ඔවුනට එහි මාර්ගසත්‍යය නූපදින්නේ ය, ඔවුනට එහි සමුදයසත්‍යය නො ද නූපන්නේ ය. අසංඥසක වූ ඔවුනට එහි මාර්ගසත්‍යය ද නූපදින්නේ ය, සමුදයසත්‍යය ද නො උපන්නේ යි. (ප්‍රත්‍යක්‍ෂ-පුද්ගලාචක්‍යාශ යි.)

අත්තානාගතවාර යි.

උත්පාදවාර නිමි.

නිරෝධවාරෝ

1. යසස් දුක්ඛසච්චං නිරුජ්ඣති තස්ස සමුදයසච්චං නිරුජ්ඣතිති : සබ්බෙසං වට්ඨනානං පච්ඤෙන තණ්හාවිප්පයුතචිත්තස්ස භවගසබ්බණෙ තෙසං දුක්ඛසච්චං නිරුජ්ඣති, නො ව තෙසං සමුදයසච්චං නිරුජ්ඣති. තණ්හාය භවගසබ්බණෙ තෙසං දුක්ඛසච්චං නිරුජ්ඣති, සමුදයසච්චං නිරුජ්ඣති. යසස් වා පන සමුදයසච්චං නිරුජ්ඣති තස්ස දුක්ඛසච්චං නිරුජ්ඣතිති: ආමනානා.

යසස් දුක්ඛසච්චං නිරුජ්ඣති තස්ස මග්ගසච්චං නිරුජ්ඣතිති: සබ්බෙසං වට්ඨනානං පච්ඤෙන මග්ගවිප්පයුතචිත්තස්ස භවගසබ්බණෙ තෙසං දුක්ඛසච්චං නිරුජ්ඣති, නො ව තෙසං මග්ගසච්චං නිරුජ්ඣති. පඤ්චොකාරෙ මග්ගස්ස භවගසබ්බණෙ තෙසං දුක්ඛසච්චං නිරුජ්ඣති, මග්ගසච්චං නිරුජ්ඣති. යසස් වා පන මග්ගසච්චං නිරුජ්ඣති තස්ස දුක්ඛසච්චං නිරුජ්ඣතිති: අරුපෙ මග්ගස්ස භවගසබ්බණෙ තෙසං මග්ගසච්චං නිරුජ්ඣති, නො ව තෙසං දුක්ඛසච්චං නිරුජ්ඣති. පඤ්චොකාරෙ මග්ගස්ස භවගසබ්බණෙ තෙසං මග්ගසච්චං නිරුජ්ඣති, දුක්ඛසච්චං නිරුජ්ඣති.

2. යසස් සමුදයසච්චං නිරුජ්ඣති තස්ස මග්ගසච්චං නිරුජ්ඣතිති: අසංඝස්සනෙන තත් දුක්ඛසච්චං නිරුජ්ඣති -පෙ- (අනුලොමප්‍රග්ගල)

3. යත් දුක්ඛසච්චං නිරුජ්ඣති තත් සමුදයසච්චං නිරුජ්ඣතිති: අසංඝස්සනෙන තත් දුක්ඛසච්චං නිරුජ්ඣති -පෙ- (අනුලොමඕකාස)

(යත්කං උප්පාදෙපි නිරොධෙපි උප්පාදනිරොධෙපි සද්ධිසං. තත් නානාකරණං)

4. යසස් යත් දුක්ඛසච්චං නිරුජ්ඣති -පෙ- (අනුලොම-ප්‍රග්ගලොකාස)

(යසස් යත්කමපි සද්ධිසං විඤ්ඤානෙකං)

නිරෝධවාරය

1. යමකුට දූෂිතත්වය නිරුද්ධ වේ නම් ඔහුට සමුදායකත්වය නිරුද්ධ වේ ද යත්: ව්‍යුත්ත වන්නා වූ සියල්ලනට ද ප්‍රවෘත්තියෙහි තෘෂ්ණාවිප්‍රසුක්තචිත්තයාගේ හඬාහැරුණයෙහි ද සි ඔවුනට දූෂිතත්වය නිරුද්ධ වේ, ඔවුනට සමුදායකත්වය නො ද නිරුද්ධ වේ. තෘෂ්ණාවගේ හඬාහැරුණයෙහි ඔවුනට දූෂිතත්වය ද නිරුද්ධ වෙයි, සමුදායකත්වය ද නිරුද්ධ වේ. තවද යමකුට සමුදායකත්වය නිරුද්ධ වේ නම් ඔහුට දූෂිතත්වය නිරුද්ධ වේ ද යත්: එසේ යි.

යමකුට දූෂිතත්වය නිරුද්ධ වේ නම් ඔහුට මාර්ගසත්‍යය නිරුද්ධ වේ ද යත්: ව්‍යුත්ත වන්නා වූ සියල්ලනට ද ප්‍රවෘත්තියෙහි මාර්ගවිප්‍රසුක්තචිත්තයාගේ හඬාහැරුණයෙහි ද සි ඔවුනට දූෂිතත්වය නිරුද්ධ වේ, ඔවුනට මාර්ගසත්‍යය නො ද නිරුද්ධ වේ. පඤ්චොකාරයෙහි මාර්ගයාගේ හඬාහැරුණයෙහි ඔවුනට දූෂිතත්වය ද නිරුද්ධ වෙයි. මාර්ගසත්‍යය ද නිරුද්ධ වේ. තවද යමකුට මාර්ගසත්‍යය නිරුද්ධ වේ නම් ඔහුට දූෂිතත්වය නිරුද්ධ වේ ද යත්: අරුපයෙහි මාර්ගයාගේ හඬාහැරුණයෙහි ඔවුනට මාර්ගසත්‍යය නිරුද්ධ වෙයි, ඔවුනට දූෂිතත්වය නො ද නිරුද්ධ වෙයි. පඤ්චොකාරයෙහි මාර්ගයාගේ හඬාහැරුණයෙහි ඔවුනට මාර්ගසත්‍යය ද නිරුද්ධ වෙයි, දූෂිතත්වය ද නිරුද්ධ වේ.

2. යමකුට සමුදායකත්වය නිරුද්ධ වේ නම් ඔහුට මාර්ගසත්‍යය නිරුද්ධ වේ ද යත්: නැති. තවද යමකුට මාර්ගසත්‍යය නිරුද්ධ වේ නම් ඔහුට සමුදායකත්වය නිරුද්ධ වේ ද යත්: නැති. (අනුලොම පුද්ගල යි)

3. යම් තැනෙක දූෂිතත්වය නිරුද්ධ වේ නම් එහි සමුදායකත්වය නිරුද්ධ වේ ද යත්: එහි අසංඤ්ඤායෙහි දූෂිතත්වය නිරුද්ධ වෙයි ... (අනුලොමාවකාශ යි)

(යක්කය උත්පාදයෙහි ද නිරෝධයෙහි ද උත්පාදනිරෝධයෙහි ද සමාන ය. වෙනසෙක් නැති.)

4. යමකුට යම් තැනෙක දූෂිතත්වය නිරුද්ධ වේ නම් ... (අනුලොමපුද්ගලාවකාශ යි)

(යක්කයක්කය ද සමාන වැ විස්තර කළයුතු.)

5. යසං දුක්ඛසංවං න නිරුජ්ඣති තස්ස සමුදයසංවං න නිරුජ්ඣතිති: ආමන්තා. යසං වා පන සමුදයසංවං න නිරුජ්ඣති තස්ස දුක්ඛසංවං න නිරුජ්ඣතිති: සබ්බෙසං වචන්තානං පවතෙන තණ්හාවිප්පයුත්තස්ස භවකකම්මෙණ තෙසං සමුදයසංවං න නිරුජ්ඣති, නො ච තෙසං දුක්ඛසංවං න නිරුජ්ඣති. සබ්බෙසං උපපජ්ජන්තානං පවතෙන විත්තස්ස උප්පාදකම්මෙණ, අරුපෙ මග්ගස්ස ච ඵලස්ස ච භවකකම්මෙණ තෙසං සමුදයසංවං න නිරුජ්ඣති, දුක්ඛවිච්ඡේදයං න නිරුජ්ඣති.

යසං දුක්ඛසංවං න නිරුජ්ඣති තස්ස මග්ගසංවං න නිරුජ්ඣතිති: අරුපෙ මග්ගස්ස භවකකම්මෙණ තෙසං දුක්ඛසංවං න නිරුජ්ඣති, නො ච තෙසං මග්ගසංවං න නිරුජ්ඣති. සබ්බෙසං උපපජ්ජන්තානං පවතෙන විත්තස්ස උප්පාදකම්මෙණ අරුපෙ ඵලස්ස භවකකම්මෙණ තෙසං දුක්ඛසංවං න නිරුජ්ඣති, මග්ගසංවං න නිරුජ්ඣති. යසං වා පන මග්ගසංවං න නිරුජ්ඣති තස්ස දුක්ඛසංවං න නිරුජ්ඣතිති: සබ්බෙසං වචන්තානං පවතෙන මග්ගවිප්පයුත්තවිත්තස්ස භවකකම්මෙණ තෙසං මග්ගසංවං න නිරුජ්ඣති, සබ්බෙසං උපපජ්ජන්තානං පවතෙන විත්තස්ස උප්පාදකම්මෙණ අරුපෙ ඵලස්ස භවකකම්මෙණ තෙසං මග්ගසංවං න නිරුජ්ඣති, දුක්ඛසංවං න නිරුජ්ඣති.

6. යසං සමුදයසංවං න නිරුජ්ඣති තස්ස මග්ගසංවං න නිරුජ්ඣතිති: මග්ගස්ස භවකකම්මෙණ තෙසං සමුදයසංවං න නිරුජ්ඣති, නො ච තෙසං මග්ගසංවං න නිරුජ්ඣති. සබ්බෙසං විත්තස්ස උප්පාදකම්මෙණ, තණ්හාවිප්පයුත්තමග්ගවිප්පයුත්තවිත්තස්ස භවකකම්මෙණ, නිරොධසමාපන්නානං, අසංකෘතානං තෙසං සමුදයසංවං න නිරුජ්ඣති, මග්ගසංවං න නිරුජ්ඣති. යසං වා පන මග්ගසංවං න නිරුජ්ඣති තස්ස සමුදයසංවං න නිරුජ්ඣතිති: තණ්හාය භවකකම්මෙණ තෙසං මග්ගසංවං න නිරුජ්ඣති, නො ච තෙසං සමුදයසංවං න නිරුජ්ඣති. සබ්බෙසං විත්තස්ස උප්පාදකම්මෙණ, මග්ගවිප්පයුත්තතණ්හාවිප්පයුත්තවිත්තස්ස භවකකම්මෙණ, නිරොධසමාපන්නානං අසංකෘතානං තෙසං මග්ගසංවං න නිරුජ්ඣති, සමුදයසංවං න නිරුජ්ඣති. (පච්චනිකප්පගාල)

7. යස්ස දුක්ඛසංවං න නිරුජ්ඣති -පෙ- (පච්චනිකමිකාස)

5. යමකුට දූඛසත්‍යය නිරුද්ධ නො වේ නම් ඔහුට සමුදය-සත්‍යය නිරුද්ධ නො වේ ද යත් : එසේ යි. තවද යමකුට සමුදයසත්‍යය නිරුද්ධ නො වේ නම් ඔහුට දූඛසත්‍යය නිරුද්ධ නො වේ ද යත් : ව්‍යුහ වන්නා වූ සියල්ලන්ට ද ප්‍රවෘත්තියෙහි තෘෂ්ණාවිප්‍රසක්තචිත්තයාගේ හඬකැණයෙහි ද යි ඔවුනට සමුදයසත්‍යය නිරුද්ධ නො වෙයි, ඔවුනට දූඛසත්‍යය නො ද නිරුද්ධ නො වෙයි. උපදනා වූ සියල්ලන්ට ද ප්‍රවෘත්තියෙහි චිත්තයාගේ උත්පාදකැණයෙහි ද අරූපයෙහි මාර්ගයාගේ හා ඵලයාගේ හඬකැණයෙහි ද යි ඔවුනට සමුදයසත්‍යය ද නිරුද්ධ නො වෙයි, දූඛසත්‍යය ද නිරුද්ධ නො වේ.

යමකුට දූඛසත්‍යය නිරුද්ධ නො වේ නම් ඔහුට මාර්ගසත්‍යය නිරුද්ධ නො වේ ද යත් : අරූපයෙහි මාර්ගයාගේ හඬකැණයෙහි ඔවුනට දූඛසත්‍යය නිරුද්ධ නො වෙයි. ඔවුනට මාර්ගසත්‍යය නො ද නිරුද්ධ නො වෙයි. උපදනා වූ සියල්ලන්ට ද ප්‍රවෘත්තියෙහි චිත්තයාගේ උත්පාදකැණයෙහි ද අරූපයෙහි ඵලයාගේ හඬකැණයෙහි ද යි ඔවුනට දූඛසත්‍යය ද නිරුද්ධ නො වෙයි, මාර්ගසත්‍යය ද නිරුද්ධ නො වේ. තවද යමකුට මාර්ගසත්‍යය නිරුද්ධ නො වේ නම් ඔහුට දූඛසත්‍යය නිරුද්ධ නො වේ ද යත් : ව්‍යුහ වන්නා වූ සියල්ලන්ට ද ප්‍රවෘත්තියෙහි මාර්ගවිප්‍රසක්තචිත්තයාගේ හඬකැණයෙහි ද යි ඔවුනට මාර්ගසත්‍යය නිරුද්ධ නො වෙයි, ඔවුනට දූඛසත්‍යය නො ද නිරුද්ධ නො වෙයි. උපදනා වූ සියල්ලන්ට ද ප්‍රවෘත්තියෙහි චිත්තයාගේ උත්පාදකැණයෙහි ද අරූපයෙහි ඵලයාගේ හඬකැණයෙහි ද යි ඔවුනට මාර්ගසත්‍යය ද නිරුද්ධ නො වෙයි, දූඛසත්‍යය ද නිරුද්ධ නො වේ.

6. යමකුට සමුදයසත්‍යය නිරුද්ධ නො වේ නම් ඔහුට මාර්ග-සත්‍යය නිරුද්ධ නො වේ ද යත් : මාර්ගයාගේ හඬකැණයෙහි ඔවුනට සමුදයසත්‍යය නිරුද්ධ නො වෙයි, ඔවුනට මාර්ගසත්‍යය නො ද නිරුද්ධ නො වෙයි. චිත්තයාගේ උත්පාදකැණයෙහි සියල්ලන්ට ද තෘෂ්ණාවිප්‍රසක්ත මාර්ගවිප්‍රසක්තචිත්තයාගේ හඬකැණයෙහි ද නිරෝධයට සමවැද්දුණුවනට ද අසංඤ්‍යානිකයනට ද යි ඔවුනට සමුදය සත්‍යය ද නිරුද්ධ නො වෙයි, මාර්ගසත්‍යය ද නිරුද්ධ නො වේ. තවද යමකුට මාර්ගසත්‍යය නිරුද්ධ නො වේ නම් ඔහුට සමුදයසත්‍යය නිරුද්ධ නො වේ ද යත් : තෘෂ්ණාවගේ හඬකැණයෙහි ඔවුනට මාර්ගසත්‍යය නිරුද්ධ නො වෙයි, ඔවුනට සමුදයසත්‍යය නො ද නිරුද්ධ නො වෙයි. චිත්තයාගේ උත්පාදකැණයෙහි සියල්ලන්ට ද මාර්ගවිප්‍රසක්ත තෘෂ්ණාවිප්‍රසක්ත චිත්තයාගේ හඬකැණයෙහි ද නිරෝධයට සමවැද්දුණුවනට ද අසංඤ්‍යානිකයනට ද යි ඔවුනට මාර්ග-සත්‍යය ද නිරුද්ධ නො වෙයි, සමුදයසත්‍යය ද නිරුද්ධ නො වේ. (ප්‍රත්‍යානිකපුද්ගල යි)

7. යම් තැනෙක දූඛසත්‍යය නිරුද්ධ නො වේ නම් ... (ප්‍රත්‍යානිකාවකාශ යි)

8. යසස යස දුකඛසච්චං න නිරුජ්ඣති -පෙ- (පච්චනික-පුග්ගලොකාස)

(යසසකම්පී යසසයසකම්පී සද්ධං. යසසයසකම්පී නිරොධ-සමාපනානන්තී චේතං න කාතබ්බං.)

පච්චසන්නවාරො.

9. යසස දුකඛසච්චං නිරුජ්ඣති තස්ස සමුදයසච්චං නිරුජ්ඣති තාති: ආමන්තා. (අනුලොමපුග්ගල)

(යථා උපපාදවාරෙ අතීතා පුච්ඡා අනුලොමසි පච්චනිකම්පී භික්ඛං එවං නිරොධෙයි විහරිතබ්බා, නස්සී නානාකරණං.)

අතීතවාරො.

10. යසස දුකඛසච්චං නිරුජ්ඣති තස්ස සමුදයසච්චං නිරුජ්ඣති තාති: අග්ගමග්ගසමධිනං අරහන්තානං, යසස වික්ඛස්ස අනන්තරා අග්ගමග්ගං පටිලභිස්සන්ති තස්ස වික්ඛස්ස උපපාදකාමණ්ණෙ තෙසං දුකඛසච්චං නිරුජ්ඣති, නො ච තෙසං සමුදයසච්චං නිරුජ්ඣති. ඉතරෙසං තෙසං දුකඛසච්චං නිරුජ්ඣති, සමුදයසච්චං නිරුජ්ඣති. යසස වා පන සමුදයසච්චං -පෙ- ආමන්තා.

යසස දුකඛසච්චං නිරුජ්ඣති තස්ස මග්ගසච්චං නිරුජ්ඣති තාති: අග්ගමග්ගස්ස භඩ්ඛකාමණ්ණෙ, අරහන්තානං, යෙ ච පුට්ඨජා මග්ගං න පටිලභිස්සන්ති. තෙසං දුකඛසච්චං නිරුජ්ඣති, නො ච තෙසං මග්ගසච්චං නිරුජ්ඣති. අග්ගමග්ගස්ස උපපාදකාමණ්ණෙ, යසස වික්ඛස්ස අනන්තරා අග්ගමග්ගං පටිලභිස්සන්ති තෙසං දුකඛසච්චං නිරුජ්ඣති, මග්ගසච්චං නිරුජ්ඣති. යසස වා පන මග්ගසච්චං -පෙ- ආමන්තා.

11. යසස සමුදයසච්චං නිරුජ්ඣති තස්ස මග්ගසච්චං නිරුජ්ඣති තාති: යෙ පුට්ඨජා මග්ගං න පටිලභිස්සන්ති තෙසං සමුදයසච්චං නිරුජ්ඣති, නො ච තෙසං මග්ගසච්චං නිරුජ්ඣති. යෙ මග්ගං පටිලභිස්සන්ති තෙසං සමුදයසච්චං නිරුජ්ඣති, මග්ගසච්චං නිරුජ්ඣති. යසස වා පන මග්ගසච්චං නිරුජ්ඣති තස්ස සමුදයසච්චං නිරුජ්ඣති: අග්ගමග්ගස්ස උපපාදකාමණ්ණෙ, යසස වික්ඛස්ස අනන්තරා අග්ගමග්ගං පටිලභිස්සන්ති තෙසං මග්ගසච්චං නිරුජ්ඣති, නො ච තෙසං සමුදයසච්චං නිරුජ්ඣති. යෙ මග්ගං පටිලභිස්සන්ති තෙසං මග්ගසච්චං නිරුජ්ඣති, සමුදයසච්චං නිරුජ්ඣති. (අනුලොමපුග්ගල)

8. යමකුට යම් තැනෙක දුඃඛසත්‍යය නිරුද්ධ නො වේ නම් ... (ප්‍රත්‍යතීක්ෂපුද්ගලාවකාශ යි)

(යසස්සකය ද යසස්සක්කය ද සමාන ය. යසස්සක්කයෙහි දු නිරෝධසමාපන්නානං " යන මෙය නො යෙදියයුතු.)

ප්‍රත්‍යක්ෂත්පත්තවාර යි.

9. යමකුට දුඃඛසත්‍යය නිරුද්ධ වී නම් ඔහුට සමුදයසත්‍යය නිරුද්ධ වී ද යත්: එසේ යි. (අනුලොමපුද්ගල යි)

(යම්සේ උත්පාදවාරයෙහි අතීතප්‍රවෘත්ති පිළිබඳ අනුලොමය ද ප්‍රත්‍යතීක්ෂය ද බෙදනලද ද එසේ ම නිරෝධයෙහි ද බෙදියයුතු ය. වෙනසෙක් නැති.)

අතීතවාර යි.

10. යමකුට දුඃඛසත්‍යය නිරුද්ධ වන්නේ නම් ඔහුට සමුදය සත්‍යය නිරුද්ධ වන්නේ ද යත්: අග්‍රමාර්ගසමඛිනිතට ද රහත්තට ද යම් සිතකට අනතුරු වූ අග්‍රමාර්ගය පිළිලබන්නාහු නම් ඒ විත්තයාගේ උත්පාදක්ෂණයෙහි ද යි ඔවුනට දුඃඛසත්‍යය නිරුද්ධ වන්නේ ය, ඔවුනට සමුදයසත්‍යය නො ද නිරුද්ධ වන්නේ ය. සෙසු ඔවුනට දුඃඛසත්‍යය ද නිරුද්ධ වන්නේ ය, සමුදයසත්‍යය ද නිරුද්ධ වන්නේ යි. තවද යමකුට සමුදයසත්‍යය ... එසේ යි.

යමකුට දුඃඛසත්‍යය නිරුද්ධ වන්නේ නම් ඔහුට මාර්ගසත්‍යය නිරුද්ධ වන්නේ ද යත්: අග්‍රමාර්ගයාගේ භඩ්‍යක්ෂණයෙහි ද රහත්තට ද යම් ද පෘථග්ජන කෙනෙක් මාර්ගය නො පිළිලබන්නාහු නම් ඔවුනට ද දුඃඛසත්‍යය නිරුද්ධ වන්නේ ය, ඔවුනට මාර්ගසත්‍යය නො ද නිරුද්ධ වන්නේ ය. අග්‍රමාර්ගයාගේ උත්පාදක්ෂණයෙහි ද යම් සිතකට අනතුරු වූ අග්‍රමාර්ගය පිළිලබන්නාහු ද අන්‍ය වූ ද යම් කෙනෙක් මාර්ගය පිළිලබන්නාහු ද යි ඔවුනට දුඃඛසත්‍යය ද නිරුද්ධ වන්නේ ය, මාර්ගසත්‍යය ද නිරුද්ධ වන්නේ යි. තවද යමකුට මාර්ගසත්‍යය ... එසේ යි.

11. යමකුට සමුදයසත්‍යය නිරුද්ධ වන්නේ නම් ඔහුට මාර්ගසත්‍යය නිරුද්ධ වන්නේ ද යත්: යම් පෘථග්ජන කෙනෙක් මාර්ගය නො පිළිලබන්නාහු නම් ඔවුනට සමුදයසත්‍යය නිරුද්ධ වන්නේ ය. ඔවුනට මාර්ගසත්‍යය නො ද නිරුද්ධ වන්නේ ය. යම් කෙනෙක් මාර්ගය පිළිලබන්නාහු නම් ඔවුනට සමුදයසත්‍යය ද නිරුද්ධ වන්නේ ය, මාර්ගසත්‍යය ද නිරුද්ධ වන්නේ යි. තවද යමකුට මාර්ගසත්‍යය නිරුද්ධ වන්නේ නම් ඔහුට සමුදයසත්‍යය නිරුද්ධ වන්නේ ද යත්: අග්‍රමාර්ගයාගේ උත්පාදක්ෂණයෙහි ද යම් සිතකට අනතුරු වූ අග්‍රමාර්ගය පිළිලබන්නාහු ද යි ඔවුනට මාර්ගසත්‍යය නිරුද්ධ වන්නේ ය. ඔවුනට සමුදයසත්‍යය නො ද නිරුද්ධ වන්නේ ය. යම් කෙනෙක් මාර්ගය පිළිලබන්නාහු නම් ඔවුනට මාර්ගසත්‍යය ද නිරුද්ධ වන්නේ ය, සමුදයසත්‍යය ද නිරුද්ධ වන්නේ යි. (අනුලොමපුද්ගල යි)

12. යත් දුක්ඛසච්චං නිරුජ්ඣක්ඛස්සති -පෙ- (අනුලොමඛිකාස)

13. යස්ස යත් දුක්ඛසච්චං නිරුජ්ඣක්ඛස්සති තස්ස තත් සමුදය සච්චං නිරුජ්ඣක්ඛස්සතිති: අග්ගමග්ගසමධිනං, අරහන්යානං, යස්ස විත්තස්ස අනන්තරා අග්ගමග්ගං පටිලභිය්සනති, අසඤ්ඤාසන්ධානං තෙසං තත් දුක්ඛසච්චං නිරුජ්ඣක්ඛස්සති, නො ච තෙසං තත් සමුදයසච්චං නිරුජ්ඣක්ඛස්සති. ඉතරෙසං චතුරොක්කාරානං පඤ්ඤාචෝක්කාරානං තෙසං තත් දුක්ඛසච්චං නිරුජ්ඣක්ඛස්සති, සමුදයසච්චං නිරුජ්ඣක්ඛස්සති -පෙ- (අනුලොමසුග්ගලොකාස)

(යස්සකම්මි යස්සයත්තම්මි සද්දිසං.)

14. යස්ස දුක්ඛසච්චං න නිරුජ්ඣක්ඛස්සති තස්ස සමුදයසච්චං න නිරුජ්ඣක්ඛස්සතිති: ආමන්තා, යස්ස චා පන සමුදයසච්චං න නිරුජ්ඣක්ඛස්සති තස්ස දුක්ඛසච්චං න නිරුජ්ඣක්ඛස්සතිති: අග්ගමග්ගසමධිනං, අරහන්යානං, යස්ස විත්තස්ස අනන්තරා අග්ගමග්ගං පටිලභිය්සනති තෙසං සමුදයසච්චං න නිරුජ්ඣක්ඛස්සති, නො ච තෙසං දුක්ඛසච්චං න නිරුජ්ඣක්ඛස්සති. පඤ්ඤාමචිත්තස්ස භව්ගකම්මණෙ තෙසං සමුදයසච්චං න නිරුජ්ඣක්ඛස්සති, දුක්ඛසච්චං න නිරුජ්ඣක්ඛස්සති.

යස්ස දුක්ඛසච්චං න නිරුජ්ඣක්ඛස්සති තස්ස මග්ගසච්චං න නිරුජ්ඣක්ඛස්සතිති: ආමන්තා, යස්ස චා පන මග්ගසච්චං න නිරුජ්ඣක්ඛස්සති තස්ස දුක්ඛසච්චං න නිරුජ්ඣක්ඛස්සතිති: අග්ගමග්ගස්ස භව්ගකම්මණෙ, අරහන්යානං, යෙ ච පුට්ඨස්සා මග්ගං න පටිලභිය්සනති තෙසං මග්ගසච්චං න නිරුජ්ඣක්ඛස්සති, නො ච තෙසං දුක්ඛසච්චං න නිරුජ්ඣක්ඛස්සති. පඤ්ඤාමචිත්තස්ස භව්ගකම්මණෙ තෙසං මග්ගසච්චං න නිරුජ්ඣක්ඛස්සති, දුක්ඛසච්චං න නිරුජ්ඣක්ඛස්සති.

15. යස්ස සමුදයසච්චං න නිරුජ්ඣක්ඛස්සති තස්ස මග්ගසච්චං න නිරුජ්ඣක්ඛස්සතිති: අග්ගමග්ගස්ස උප්පාදකම්මණෙ, යස්ස විත්තස්ස අනන්තරා අග්ගමග්ගං පටිලභිය්සනති තෙසං සමුදයසච්චං න නිරුජ්ඣක්ඛස්සති, නො ච තෙසං මග්ගසච්චං න නිරුජ්ඣක්ඛස්සති. අග්ගමග්ගස්ස භව්ගකම්මණෙ, අරහන්යානං තෙසං සමුදයසච්චං න නිරුජ්ඣක්ඛස්සති මග්ගසච්චං න නිරුජ්ඣක්ඛස්සති. යස්ස චා පන මග්ගසච්චං න නිරුජ්ඣක්ඛස්සති තස්ස සමුදයසච්චං න නිරුජ්ඣක්ඛස්සතිති: යෙ පුට්ඨස්සා මග්ගං න පටිලභිය්සනති තෙසං මග්ගසච්චං න නිරුජ්ඣක්ඛස්සති. අග්ගමග්ගස්ස භව්ගකම්මණෙ, අරහන්යානං, තෙසං මග්ගසච්චං න නිරුජ්ඣක්ඛස්සති, සමුදයසච්චං න නිරුජ්ඣක්ඛස්සති: (පච්චනිකප්පග්ගල)

12. යම් තැනෙක දූෛඛසත්‍යය නිරුද්ධ වන්නේ නම් ... (අනුලොමාවකාශ යි)

13. යමකුට යම් තැනෙක දූෛඛසත්‍යය නිරුද්ධ වන්නේ නම් ඔහුට එහි සමුදයසත්‍යය නිරුද්ධ වන්නේ ද යත්: අග්‍රමාර්ග-සමඬිගිනට ද රහත්තට ද යම් සිතකට අනතුරු වූ අග්‍රමාර්ගය පිළිලබන්නාහු ද අසංඥසත්‍යයනට ද යි ඔවුනට එහි දූෛඛසත්‍යය නිරුද්ධ වන්නේ ය, ඔවුනට එහි සමුදයසත්‍යය නො ද නිරුද්ධ වන්නේ ය. සෙසු චතුරවොකාරයනට ද පඤ්චවොකාරයනට ද යි ඔවුනට එහි දූෛඛසත්‍යය ද නිරුද්ධ වන්නේ ය. සමුදයසත්‍යය ද නිරුද්ධ වන්නේ යි ... (අනුලොමපුද්ගලාවකාශ යි)

(යසසකය ද යසසයකය ද සමාන යි.)

14. යමකුට දූෛඛසත්‍යය නිරුද්ධ නො වන්නේ නම් ඔහුට සමුදයසත්‍යය නිරුද්ධ නො වන්නේ ද යත්: එසේ යි. තවද යමකුට සමුදයසත්‍යය නිරුද්ධ නො වන්නේ නම් ඔහුට දූෛඛසත්‍යය නිරුද්ධ නො වන්නේ ද යත්: අග්‍රමාර්ගසමඬිගිනට ද රහත්තට ද යම් සිතකට අනතුරු වූ අග්‍රමාර්ගය පිළිලබන්නාහු ද යි ඔවුනට සමුදයසත්‍යය නිරුද්ධ නො වන්නේ යි. ඔවුනට දූෛඛසත්‍යය නො ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය. පශ්චිමචිත්තයාගේ භඩ්ධක්‍ෂණයෙහි ඔවුනට සමුදයසත්‍යය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය, දූෛඛසත්‍යය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ යි.

යමකුට දූෛඛසත්‍යය නිරුද්ධ නො වන්නේ නම් ඔහුට මාර්ග-සත්‍යය නිරුද්ධ නො වන්නේ ද යත්: එසේ යි. තවද යමකුට මාර්ගසත්‍යය නිරුද්ධ නො වන්නේ නම් ඔහුට දූෛඛසත්‍යය නිරුද්ධ නො වන්නේ ද යත්: අග්‍රමාර්ගයාගේ භඩ්ධක්‍ෂණයෙහි ද රහත්තට ද යම් ද පාඨග්ජන කෙනෙක් මාර්ගය නො පිළිලබන්නාහු ද යි ඔවුනට මාර්ගසත්‍යය නිරුද්ධ නො වන්නේ ය. ඔවුනට දූෛඛසත්‍යය නො ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය. පශ්චිමචිත්තයාගේ භඩ්ධක්‍ෂණයෙහි ඔවුනට මාර්ගසත්‍යය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය, දූෛඛසත්‍යය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ යි.

15. යමකුට සමුදයසත්‍යය නිරුද්ධ නො වන්නේ නම් ඔහුට මාර්ගසත්‍යය නිරුද්ධ නො වන්නේ ද යත්: අග්‍රමාර්ගයාගේ උත්-පාදක්‍ෂණයෙහි ද යම් සිතකට අනතුරු වූ අග්‍රමාර්ගය පිළිලබන්නාහු ද යි ඔවුනට සමුදයසත්‍යය නිරුද්ධ නො වන්නේ ය, ඔවුනට මාර්ගසත්‍යය නො ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය. අග්‍රමාර්ගයාගේ භඩ්ධක්‍ෂණයෙහි ද රහත්තට ද යි ඔවුනට සමුදයසත්‍යය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය. මාර්ගසත්‍යය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ යි. තවද යමකුට මාර්ගසත්‍යය නිරුද්ධ නො වන්නේ නම් ඔහුට සමුදය-සත්‍යය නිරුද්ධ නො වන්නේ ද යත්: යම් පාඨග්ජන කෙනෙක් මාර්ගය නො පිළිලබන්නාහු නම් ඔවුනට මාර්ගසත්‍යය නිරුද්ධ නො වන්නේ ය, ඔවුනට සමුදයසත්‍යය නො ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය. අග්‍රමාර්ගයාගේ භඩ්ධක්‍ෂණයෙහි ද රහත්තට ද යි ඔවුනට මාර්ගසත්‍යය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය, සමුදයසත්‍යය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය. (ප්‍රත්‍යක්‍ෂ පුද්ගල යි)

16. යත් දුක්ඛසච්චං න නිරුප්කම්සසති -පෙ- (පච්චනීකම්කාස)

17. යස්ස යත් දුක්ඛසච්චං න නිරුප්කම්සසති තස්ස තත් සමුදයසච්චං න නිරුප්කම්සසතිති: ආමන්තා. යස්ස වා පන යත් සමුදයසච්චං න නිරුප්කම්සසති තස්ස තත් දුක්ඛසච්චං න නිරුප්කම්සසතිති: අග්ගමග්ගසමඛගිනං, අරහන්තානං, යස්ස වික්කස්ස අනන්තරා අග්ගමග්ගං පටිලභිස්සන්ති, අසංඤ්ඤාසන්තානං තෙසං තත් සමුදයසච්චං න නිරුප්කම්සසති, නො ව තෙසං තත් දුක්ඛසච්චං න නිරුප්කම්සසති. පච්ඡිමවික්කස්ස, හඬගක්ඛණේ, තෙසං තත් සමුදයසච්චං න නිරුප්කම්සසති, දුක්ඛසච්චං න නිරුප්කම්සසති. යස්ස යත් දුක්ඛසච්චං න නිරුප්කම්සසති, තස්ස තත් මග්ගසච්චං න නිරුප්කම්සසතිති: ආමන්තා.

යස්ස වා පන යත් මග්ගසච්චං න නිරුප්කම්සසති තස්ස තත් දුක්ඛසච්චං න නිරුප්කම්සසතිති: අග්ගමග්ගස්ස හඬගක්ඛණේ, අරහන්තානං, යෙ ව පුට්ඨජනා මග්ගං න පටිලභිස්සන්ති, ආපාදිකානං, අසංඤ්ඤාසන්තානං තෙසං තත් මග්ගසච්චං න නිරුප්කම්සසති, නො ව තෙසං තත් දුක්ඛසච්චං න නිරුප්කම්සසති. පච්ඡිමවික්කස්ස හඬගක්ඛණේ තෙසං තත් මග්ගසච්චං න නිරුප්කම්සසති, දුක්ඛසච්චං න නිරුප්කම්සසති.

18. යස්ස යත් සමුදයසච්චං න නිරුප්කම්සසති තස්ස තත් මග්ගසච්චං න නිරුප්කම්සසතිති: අග්ගමග්ගස්ස උප්පාදකඛණේ, යස්ස වික්කස්ස අනන්තරා අග්ගමග්ගං පටිලභිස්සන්ති තෙසං තත් සමුදයසච්චං න නිරුප්කම්සසති, නො ව තෙසං තත් මග්ගසච්චං න නිරුප්කම්සසති. අග්ගමග්ගස්ස හඬගක්ඛණේ, අරහන්තානං, අසංඤ්ඤාසන්තානං තෙසං තත් සමුදයසච්චං න නිරුප්කම්සසති, මග්ගසච්චං න නිරුප්කම්සසති. යස්ස වා පන යත් මග්ගසච්චං න නිරුප්කම්සසති තස්ස තත් සමුදයසච්චං න නිරුප්කම්සසතිති: ආපාදිකානං, යෙ ව පුට්ඨජනා මග්ගං න පටිලභිස්සන්ති, තෙසං තත් මග්ගසච්චං න නිරුප්කම්සසති, නො ව තෙසං තත් සමුදයසච්චං න නිරුප්කම්සසති. අග්ගමග්ගස්ස හඬගක්ඛණේ, අරහන්තානං තෙසං තත් මග්ගසච්චං න නිරුප්කම්සසති, සමුදයසච්චං න නිරුප්කම්සසති. (පච්චනීකපුග්ගලොකාස)

අනාගතවාටො.

16. යම් තැනෙක දූෂිතත්වය නිරුද්ධ නො වන්නේ නම් ... (ප්‍රත්‍යක්ෂාධිකාරය යි)

17. යමකුට යම් තැනෙක දූෂිතත්වය නිරුද්ධ නො වන්නේ නම් ඔහුට එහි සමුදයසත්‍යය නිරුද්ධ නො වන්නේ ද යත් : එසේ යි. තවද යමකුට යම් තැනෙක සමුදයසත්‍යය නිරුද්ධ නො වන්නේ නම් ඔහුට එහි දූෂිතත්වය නිරුද්ධ නො වන්නේ ද යත් : අග්‍රමාර්ගසමිච්ඡිනට ද රහත්තව ද යම් සිතකට අනතුරු වූ අග්‍රමාර්ගය පිළිලබන්නාහු ද, අසංඥසක්‍යනට ද යි ඔවුනට එහි සමුදයසත්‍යය නිරුද්ධ නො වන්නේ ය, ඔවුනට එහි දූෂිතත්වය නො ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය. පශ්චිමච්ඡිතයාගේ හඬකැණියෙහි ඔවුනට එහි සමුදයසත්‍යය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය, දූෂිතත්වය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ යි.

යමකුට යම් තැනෙක දූෂිතත්වය නිරුද්ධ නො වන්නේ නම් ඔහුට එහි මාර්ගසත්‍යය නිරුද්ධ නො වන්නේ ද යත් : එසේ යි. තවද යමකුට යම් තැනෙක මාර්ගසත්‍යය නිරුද්ධ නො වන්නේ නම් ඔහුට එහි දූෂිතත්වය නිරුද්ධ නො වන්නේ ද යත් : අග්‍ර-මාර්ගයාගේ හඬකැණියෙහි ද රහත්තව ද යම් ද පාඨග්ජන කෙනෙක් මාර්ගය නො පිළිලබන්නාහු ද ආපායිකයනට ද අසංඥසක්‍යනට ද යි ඔවුනට එහි මාර්ගසත්‍යය නිරුද්ධ නො වන්නේ ය, ඔවුනට එහි දූෂිතත්වය නො ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය. පශ්චිමච්ඡිතයාගේ හඬකැණියෙහි ඔවුනට එහි මාර්ග-සත්‍යය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය, දූෂිතත්වය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ යි.

18. යමකුට යම් තැනෙක සමුදයසත්‍යය නිරුද්ධ නො වන්නේ නම් ඔහුට එහි මාර්ගසත්‍යය නිරුද්ධ නො වන්නේ ද යත් : අග්‍ර-මාර්ගයාගේ උත්පාදකැණියෙහි ද යම් සිතකට අනතුරු වූ අග්‍ර-මාර්ගය පිළිලබන්නාහු ද යි ඔවුනට එහි සමුදයසත්‍යය නිරුද්ධ නො වන්නේ ය. ඔවුනට එහි මාර්ගසත්‍යය නො ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය. අග්‍රමාර්ගයාගේ හඬකැණියෙහි ද රහත්තව ද අසංඥ-සක්‍යනට ද යි ඔවුනට එහි සමුදයසත්‍යය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය. මාර්ගසත්‍යය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ යි. තවද යමකුට යම් තැනෙක මාර්ගසත්‍යය නිරුද්ධ නො වන්නේ නම් ඔහුට එහි සමුදයසත්‍යය නිරුද්ධ නො වන්නේ ද යත් : ආපායිකයනට ද යම් ද පාඨග්ජන කෙනෙක් මාර්ගය නො පිළිලබන්නාහු ද යි ඔවුනට එහි මාර්ගසත්‍යය නිරුද්ධ නො වන්නේ ය, ඔවුනට එහි සමුදයසත්‍යය නො ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය. අග්‍රමාර්ගයාගේ හඬකැණියෙහි ද රහත්තව ද අසංඥසක්‍යනට ද යි ඔවුනට එහි මාර්ගසත්‍යය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය, සමුදයසත්‍යය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ යි. (ප්‍රත්‍යක්ෂාධිකාරය යි)

අනාගතවාර යි.

19. යස්ස දුක්ඛසච්චං නිරුජ්ඣති තස්ස සමුදයසච්චං නිරුජ්ඣති. ආමන්තා. යස්ස වා පන සමුදයසච්චං නිරුජ්ඣති තස්ස දුක්ඛසච්චං නිරුජ්ඣති. සබ්බෙසං උපපජ්ජන්තානං, පච්ඤන විනාශස්ස උපපාදකඛණේ, අරුපේ මග්ගස්ස ච ඵලස්ස ච භවංකඛණේ තෙසං සමුදයසච්චං නිරුජ්ඣති, නො ච තෙසං දුක්ඛසච්චං නිරුජ්ඣති. සබ්බෙසං චචන්තානං, පච්ඤන විනාශස්ස භවංකඛණේ තෙසං සමුදයසච්චෙඤ්ඤි නිරුජ්ඣති දුක්ඛසච්චෙඤ්ඤි නිරුජ්ඣති.

යස්ස දුක්ඛසච්චං නිරුජ්ඣති තස්ස මග්ගසච්චං නිරුජ්ඣති. අනභිසමේතාවිනං චචන්තානං, පච්ඤන විනාශස්ස භවංකඛණේ තෙසං දුක්ඛසච්චං නිරුජ්ඣති, නො ච තෙසං මග්ගසච්චං නිරුජ්ඣති. අභිසමේතාවිනං චචන්තානං, පච්ඤන විනාශස්ස භවංකඛණේ තෙසං දුක්ඛසච්චෙඤ්ඤි නිරුජ්ඣති, මග්ගසච්චෙඤ්ඤි නිරුජ්ඣති. යස්ස වා පන මග්ගසච්චං නිරුජ්ඣති තස්ස දුක්ඛසච්චං නිරුජ්ඣති. අභිසමේතාවිනං උපපජ්ජන්තානං පච්ඤන විනාශස්ස උපපාදකඛණේ, අරුපේ මග්ගස්ස ච ඵලස්ස ච භවංකඛණේ තෙසං මග්ගසච්චං නිරුජ්ඣති, නො ච තෙසං දුක්ඛසච්චං නිරුජ්ඣති. අභිසමේතාවිනං චචන්තානං, පච්ඤන විනාශස්ස භවංකඛණේ තෙසං මග්ගසච්චෙඤ්ඤි නිරුජ්ඣති, දුක්ඛසච්චෙඤ්ඤි නිරුජ්ඣති.

20. යස්ස සමුදයසච්චං නිරුජ්ඣති තස්ස මග්ගසච්චං නිරුජ්ඣති. අනභිසමේතාවිනං තණ්හාය භවංකඛණේ තෙසං සමුදයසච්චං නිරුජ්ඣති, නො ච තෙසං මග්ගසච්චං නිරුජ්ඣති. අනභිසමේතාවිනං තණ්හාය භවංකඛණේ තෙසං සමුදයසච්චෙඤ්ඤි නිරුජ්ඣති, මග්ගසච්චෙඤ්ඤි නිරුජ්ඣති. යස්ස වා පන මග්ගසච්චං නිරුජ්ඣති තස්ස සමුදයසච්චං නිරුජ්ඣති. අභිසමේතාවිනං තණ්හාය උපපාදකඛණේ තණ්හා විප්පයුත්තවිනේන චත්තමානේ, නිරොධසමාපන්නානං තෙසං මග්ගසච්චං නිරුජ්ඣති, නො ච තෙසං සමුදයසච්චං නිරුජ්ඣති. අභිසමේතාවිනං තණ්හාය භවංකඛණේ තෙසං මග්ගසච්චෙඤ්ඤි නිරුජ්ඣති, සමුදයසච්චෙඤ්ඤි නිරුජ්ඣති. (අනුලොමපුග්ගල)

21. යත් දුක්ඛසච්චං නිරුජ්ඣති -පෙ- (අනුලොමඛිනාස)

19. යමකුට දුඃඛසත්‍යය නිරුද්ධ වේ නම් ඔහුට සමුදයසත්‍යය නිරුද්ධ වී ද යත්: එසේ යි. තවද යමකුට සමුදයසත්‍යය නිරුද්ධ වී නම් ඔහුට දුඃඛසත්‍යය නිරුද්ධ වේ ද යත්: උපදනා වූ සියල්ලනට ද ප්‍රචාන්තියෙහි විත්තයාගේ උත්පාදකත්වයෙහි ද අරුපයෙහි මාර්ගයාගේ හා ඵලයාගේ භවකත්වයෙහි ද ඔවුනට සමුදයසත්‍යය නිරුද්ධ වී, ඔවුනට දුඃඛසත්‍යය නො ද නිරුද්ධ වෙයි. ව්‍යුහ වන්නා වූ සියල්ලනට ද ප්‍රචාන්තියෙහි විත්තයාගේ භවකත්වයෙහි ද ඔවුනට සමුදයසත්‍යය නිරුද්ධ වී දුඃඛසත්‍යය ද නිරුද්ධ වේ.

යමකුට දුඃඛසත්‍යය නිරුද්ධ වේ නම් ඔහුට මාර්ගසත්‍යය නිරුද්ධ වී ද යත්: අභිසමයට නො පැමිණියා වූ ව්‍යුහ වන්නාවුනට ද ප්‍රචාන්තියෙහි විත්තයාගේ භවකත්වයෙහි ද ඔවුනට දුඃඛසත්‍යය නිරුද්ධ වෙයි, ඔවුනට මාර්ගසත්‍යය නො ද නිරුද්ධ වී. අභිසමයට පැමිණියා වූ ව්‍යුහ වන්නාවුනට ද ප්‍රචාන්තියෙහි විත්තයාගේ භවකත්වයෙහි ද ඔවුනට දුඃඛසත්‍යය ද නිරුද්ධ වෙයි, මාර්ගසත්‍යය ද නිරුද්ධ විය. තවද යමකුට මාර්ගසත්‍යය නිරුද්ධ වී නම් ඔහුට දුඃඛසත්‍යය නිරුද්ධ වේ ද යත්: අභිසමයට පැමිණියා වූ උපදනාවුනට ද ප්‍රචාන්තියෙහි විත්තයාගේ උත්පාදකත්වයෙහි ද අරුපයෙහි මාර්ගයාගේ හා ඵලයාගේ භවකත්වයෙහි ද ඔවුනට මාර්ගසත්‍යය නිරුද්ධ විය, ඔවුනට දුඃඛසත්‍යය නො ද නිරුද්ධ වෙයි. අභිසමයට පැමිණියා වූ ව්‍යුහ වන්නාවුනට ද ප්‍රචාන්තියෙහි විත්තයාගේ භවකත්වයෙහි ද ඔවුනට මාර්ගසත්‍යය ද නිරුද්ධ විය, දුඃඛසත්‍යය ද නිරුද්ධ වේ.

20. යමකුට සමුදයසත්‍යය නිරුද්ධ වේ නම් ඔහුට මාර්ගසත්‍යය නිරුද්ධ වී ද යත්: තෘෂ්ණාවගේ භවකත්වයෙහි අභිසමයට නො පැමිණි ඔවුනට සමුදයසත්‍යය නිරුද්ධ වෙයි, ඔවුනට මාර්ගසත්‍යය නො ද නිරුද්ධ විය. තෘෂ්ණාවගේ භවකත්වයෙහි අභිසමයට පැමිණි ඔවුනට සමුදයසත්‍යය ද නිරුද්ධ වෙයි, මාර්ගසත්‍යය ද නිරුද්ධ විය. තවද යමකුට මාර්ගසත්‍යය නිරුද්ධ වී නම් ඔහුට සමුදයසත්‍යය නිරුද්ධ වේ ද යත්: අභිසමයට පැමිණියවුනට තෘෂ්ණාවගේ උත්පාදකත්වයෙහි ද, තෘෂ්ණා විප්‍රසූක්තවිත්තය පවත්නා කල්හි ද නිරෝධයට සම්මුද්‍රැණවුනට ද ඔවුනට මාර්ගසත්‍යය නිරුද්ධ විය, ඔවුනට සමුදයසත්‍යය නො ද නිරුද්ධ වෙයි. තෘෂ්ණාවගේ භවකත්වයෙහි අභිසමයට පැමිණි ඔවුනට මාර්ගසත්‍යය ද නිරුද්ධ විය, සමුදයසත්‍යය ද නිරුද්ධ වේ. (අනුලොමපුද්ගල යි)

21. යම් තැනෙක දුඃඛසත්‍යය නිරුද්ධ වේ නම් ... (අනුලොමාවකාශ යි)

22. යස්ස යත් දුක්ඛසච්චං නිරුජ්ඣති තස්ස තත් සමුදය-
සච්චං නිරුජ්ඣත්තාති: සුද්ධාවාසානං උපපත්තවිතර්ඝ්ණස්ස භඩ්ධකඛණේ
අසංකූලසන්තා වචනානාං තෙසං තත් දුක්ඛසච්චං නිරුජ්ඣති, නො ච
තෙසං තත් සමුදයසච්චං නිරුජ්ඣත්. ඉතරෙසං චතුචොකාරා
පක්ඛචොකාරා වචනානාං, පච්චේත විතර්ඝ්ණස්ස භඩ්ධකඛණේ තෙසං
තත් දුක්ඛසච්චං නිරුජ්ඣති, සමුදයසච්චං නිරුජ්ඣත්. යස්ස
වා පන යත් සමුදයසච්චං නිරුජ්ඣත් තස්ස තත් දුක්ඛසච්චං
නිරුජ්ඣතිති: චතුචොකාරං පක්ඛචොකාරං උපපජ්ජනානාං,
පච්චේත විතර්ඝ්ණං උපපාදකඛණේ, අරූපෙ මග්ගස්ස ච ඵලස්ස ච
භඩ්ධකඛණේ තෙසං තත් සමුදයසච්චං නිරුජ්ඣත්, නො ච තෙසං
තත් දුක්ඛසච්චං නිරුජ්ඣති. චතුචොකාරා පක්ඛචොකාරා වචනානාං
පච්චේත විතර්ඝ්ණස්ස භඩ්ධකඛණේ තෙසං තත් සමුදයසච්චං නිරුජ්ඣත්,
දුක්ඛසච්චං නිරුජ්ඣති.

යස්ස යත් දුක්ඛසච්චං නිරුජ්ඣති තස්ස තත් මග්ගසච්චං
නිරුජ්ඣත්තාති: සුද්ධාවාසානං උපපත්තවිතර්ඝ්ණස්ස භඩ්ධකඛණේ අනභි-
සමේතාවිතං වචනානාං, පච්චේත විතර්ඝ්ණස්ස භඩ්ධකඛණේ අසංකූ-
ලසන්තා වචනානාං තෙසං තත් දුක්ඛසච්චං නිරුජ්ඣති, නො ච
තෙසං තත් මග්ගසච්චං නිරුජ්ඣති. අභිසමේතාවිතං වචනානාං,
පච්චේත විතර්ඝ්ණස්ස භඩ්ධකඛණේ තෙසං තත් දුක්ඛසච්චං නිරුජ්ඣති,
මග්ගසච්චං නිරුජ්ඣත්. යස්ස වා පන යත් මග්ගසච්චං නිරු-
ජ්ඣත් තස්ස තත් දුක්ඛසච්චං නිරුජ්ඣතිති: අභිසමේතාවිතං,
උපපජ්ජනානාං පච්චේත විතර්ඝ්ණං උපපාදකඛණේ, අරූපෙ මග්ගස්ස
ච ඵලස්ස ච භඩ්ධකඛණේ තෙසං තත් මග්ගසච්චං නිරුජ්ඣත්,
නො ච තෙසං තත් දුක්ඛසච්චං නිරුජ්ඣති. අභිසමේතාවිතං
වචනානාං, පච්චේත විතර්ඝ්ණස්ස භඩ්ධකඛණේ තෙසං තත් මග්ග-
සච්චං නිරුජ්ඣත්, දුක්ඛසච්චං නිරුජ්ඣති.

23. යස්ස යත් සමුදයසච්චං නිරුජ්ඣති තස්ස තත් මග්ග-
සච්චං නිරුජ්ඣත්තාති: අනභිසමේතාවිතං තණ්හාස භඩ්ධකඛණේ
තෙසං තත් සමුදයසච්චං නිරුජ්ඣති, නො ච තෙසං තත් මග්ග-
සච්චං නිරුජ්ඣත්. අභිසමේතාවිතං තණ්හාස භඩ්ධකඛණේ තෙසං
තත් සමුදයසච්චං නිරුජ්ඣති මග්ගසච්චං නිරුජ්ඣත්. යස්ස
වා පන යත් මග්ගසච්චං නිරුජ්ඣත් තස්ස තත් සමුදයසච්චං
නිරුජ්ඣතිති: අභිසමේතාවිතං තණ්හාස උපපාදකඛණේ තණ්හාවිප්ප-
යුතවිතේත විතර්ඝ්ණේ තෙසං තත් මග්ගසච්චං නිරුජ්ඣත්. නො
ච තෙසං තත් සමුදයසච්චං නිරුජ්ඣති. අභිසමේතාවිතං තණ්හාස
භඩ්ධකඛණේ තෙසං තත් මග්ගසච්චං නිරුජ්ඣත්, සමුදයසච්චං
නිරුජ්ඣති. (අනුලොමප්පග්ගලාවකාස)

22. යමකුට යම් තැනෙක දුඃඛසත්‍යය නිරුද්ධ වේ නම් ඔහුට එහි සමුදයසත්‍යය නිරුද්ධ වී ද යත්: ශුද්ධාවාසයනට උප-පත්තිචිත්තයාගේ හඬකැණියෙහි ද අසංඥාසංකප්පයෙන් ව්‍යුත්පන්නවූනට දැයි ඔවුනට එහි දුඃඛසත්‍යය නිරුද්ධ වෙයි, ඔවුනට එහි සමුදය-සත්‍යය නො ද නිරුද්ධ විය. චතුරවොකාරයෙන් හා පඤ්චවොකාර-යෙන් ව්‍යුත්පන්න වන්නා වූ සෙස්සනට ද ප්‍රචාන්තියෙහි චිත්තයාගේ හඬකැණියෙහි දැයි ඔවුනට එහි දුඃඛසත්‍යය ද නිරුද්ධ වෙයි, සමුදයසත්‍යය ද නිරුද්ධ විය. තවද යමකුට යම් තැනෙක සමුදයසත්‍යය නිරුද්ධ වී නම් ඔහුට එහි දුඃඛසත්‍යය නිරුද්ධ වේ ද යත්: චතුරවොකාරයෙහි හා පඤ්චවොකාරයෙහි උපදනවූනට ද ප්‍රචාන්තියෙහි චිත්තයාගේ උත්පාදකැණියෙහි ද අරුපයෙහි මාර්ගයාගේ හා ඵලයාගේ හඬකැණියෙහි දැයි ඔවුනට එහි සමුදයසත්‍යය නිරුද්ධ විය, ඔවුනට එහි දුඃඛසත්‍යය නො ද නිරුද්ධ වෙයි. චතුරවොකාරයෙන් හා පඤ්චවොකාරයෙන් ව්‍යුත්පන්න වන්නවූනට ද ප්‍රචාන්තියෙහි චිත්තයාගේ හඬකැණියෙහි දැයි ඔවුනට එහි සමුදය-සත්‍යය ද නිරුද්ධ විය, දුඃඛසත්‍යය ද නිරුද්ධ වේ.

යමකුට යම් තැනෙක දුඃඛසත්‍යය නිරුද්ධ වේ නම් ඔහුට එහි මාර්ගසත්‍යය නිරුද්ධ වී ද යත්: ශුද්ධාවාසයනට උපපත්ති-චිත්තයාගේ හඬකැණියෙහි ද අභිසමයට නො පැමිණි ව්‍යුත්පන්නවූනට ද ප්‍රචාන්තියෙහි චිත්තයාගේ හඬකැණියෙහි ද අසංඥා-සංකප්පයෙන් ව්‍යුත්පන්නවූනට දැයි ඔවුනට එහි දුඃඛසත්‍යය නිරුද්ධ වෙයි, ඔවුනට එහි මාර්ගසත්‍යය නො ද නිරුද්ධ විය. අභිසමයට පැමිණියා වූ ව්‍යුත්පන්නවූනට ද ප්‍රචාන්තියෙහි චිත්තයාගේ හඬකැණියෙහි දැයි ඔවුනට එහි දුඃඛසත්‍යය ද නිරුද්ධ වෙයි, මාර්ග-සත්‍යය ද නිරුද්ධ විය. තවද යමකුට යම් තැනෙක මාර්ගසත්‍යය නිරුද්ධ වී නම් ඔහුට එහි දුඃඛසත්‍යය නිරුද්ධ වේ ද යත්: අභිසමයට පැමිණියා වූ උපදනවූනට ද ප්‍රචාන්තියෙහි චිත්තයාගේ උත්පාදකැණියෙහි ද අරුපයෙහි මාර්ගයාගේ හා ඵලයාගේ හඬකැණියෙහි දැයි ඔවුනට එහි මාර්ගසත්‍යය නිරුද්ධ වී, ඔවුනට එහි දුඃඛසත්‍යය නො ද නිරුද්ධ වෙයි. අභිසමයට පැමිණි ව්‍යුත්පන්නවූනට ද ප්‍රචාන්තියෙහි චිත්තයාගේ හඬකැණියෙහි දැයි ඔවුනට එහි මාර්ගසත්‍යය ද නිරුද්ධ විය, දුඃඛසත්‍යය ද නිරුද්ධ වේ.

23. යමකුට යම් තැනෙක සමුදයසත්‍යය නිරුද්ධ වේ නම් ඔහුට එහි මාර්ගසත්‍යය නිරුද්ධ වී ද යත්: තෘෂ්ණාවගේ හඬකැණියෙහි අභිසමයට නො පැමිණියා වූ ඔවුනට එහි සමුදයසත්‍යය නිරුද්ධ වෙයි, ඔවුනට එහි මාර්ගසත්‍යය නො ද නිරුද්ධ වී. තෘෂ්ණාවගේ හඬකැණියෙහි අභිසමයට පැමිණියා වූ ඔවුනට එහි සමුදයසත්‍යය ද නිරුද්ධ වෙයි, මාර්ගසත්‍යය ද නිරුද්ධ වී. තවද යමකුට යම් තැනෙක මාර්ගසත්‍යය නිරුද්ධ වී නම් ඔහුට එහි සමුදයසත්‍යය නිරුද්ධ වේ ද යත්: අභිසමයට පැමිණියවූනට තෘෂ්ණාවගේ උත්පාදකැණියෙහි ද තෘෂ්ණාවිප්‍රයුක්තචිත්තය පවත්නා කල්හි දැයි ඔවුනට එහි මාර්ගසත්‍යය නිරුද්ධ වී ඔවුනට එහි සමුදයසත්‍යය නො ද නිරුද්ධ වෙයි. තෘෂ්ණාවගේ හඬකැණියෙහි අභිසමයට පැමිණියා වූ ඔවුනට එහි මාර්ගසත්‍යය ද නිරුද්ධ වී සමුදයසත්‍යය ද නිරුද්ධ වේ. (අනුලොමපුද්ගලාවකාශයි)

24. යස්ස දුක්ඛසච්චං න නිරුජ්ඣති තස්ස සමුදයසච්චං න නිරුජ්ඣත්ථාති: නිරුජ්ඣත්ථ. යස්ස චා පන සමුදයසච්චං න නිරුජ්ඣත්ථ තස්ස දුක්ඛසච්චං න නිරුජ්ඣතිති: නත්ථි.

යස්ස දුක්ඛසච්චං න නිරුජ්ඣති තස්ස මග්ගසච්චං න නිරුජ්ඣත්ථාති: අභිසමෙතාවිනං උපපජ්ජන්තානං, පවතෙන චිත්තස්ස උප්පාදකත්වෙන, අරුපෙ මග්ගස්ස ච ඵලස්ස ච භව්වකත්වෙන තෙසං දුක්ඛසච්චං න නිරුජ්ඣති, නො ච තෙසං මග්ගසච්චං න නිරුජ්ඣත්ථ. අනභිසමෙතාවිනං උපපජ්ජන්තානං, පවතෙන චිත්තස්ස උප්පාදකත්වෙන තෙසං දුක්ඛසච්චෙක්ඛි න නිරුජ්ඣති, මග්ගසච්චෙක්ඛි න නිරුජ්ඣත්ථ. යස්ස චා පන මග්ගසච්චං න නිරුජ්ඣත්ථ තස්ස දුක්ඛසච්චං න නිරුජ්ඣතිති: අනභිසමෙතාවිනං වචන්තානං පවතෙන චිත්තස්ස භව්වකත්වෙන තෙසං මග්ගසච්චං න නිරුජ්ඣත්ථ, නො ච තෙසං දුක්ඛසච්චං න නිරුජ්ඣති. අනභිසමෙතාවිනං උපපජ්ජන්තානං, පවතෙන චිත්තස්ස උප්පාදකත්වෙන තෙසං මග්ගසච්චෙක්ඛි න නිරුජ්ඣත්ථ, දුක්ඛසච්චෙක්ඛි නිරුජ්ඣති.

25. යස්ස සමුදයසච්චං න නිරුජ්ඣති තස්ස මග්ගසච්චං න නිරුජ්ඣත්ථාති: අභිසමෙතාවිනං තණ්හාය උප්පාදකත්වෙන, තණ්හාවිප්පයුත්තවිතෙන චිත්තමානෙ, නිරොධසමාපන්නානං තෙසං සමුදයසච්චං න නිරුජ්ඣති, නො ච තෙසං මග්ගසච්චං න නිරුජ්ඣත්ථ. අනභිසමෙතාවිනං තණ්හාය උප්පාදකත්වෙන, තණ්හාවිප්පයුත්තවිතෙන චිත්තමානෙ, අසංකල්පනානං තෙසං සමුදයසච්චෙක්ඛි න නිරුජ්ඣති, මග්ගසච්චෙක්ඛි න නිරුජ්ඣත්ථ. යස්ස චා පන මග්ගසච්චං න නිරුජ්ඣත්ථ තස්ස සමුදයසච්චං න නිරුජ්ඣතිති: අනභිසමෙතාවිනං තණ්හාය භව්වකත්වෙන තෙසං මග්ගසච්චං න නිරුජ්ඣත්ථ, නො ච තෙසං සමුදයසච්චං න නිරුජ්ඣති. අනභිසමෙතාවිනං තණ්හාය උප්පාදකත්වෙන තණ්හාවිප්පයුත්තවිතෙන චිත්තමානෙ, අසංකල්පනානං තෙසං මග්ගසච්චෙක්ඛි න නිරුජ්ඣත්ථ, සමුදයසච්චෙක්ඛි න නිරුජ්ඣති. (පච්චනිකපුග්ගල)

26. යත් දුක්ඛසච්චං න නිරුජ්ඣති -පෙ- (පච්චනිකඔකාස)

24. යමකුට දුඃඛසත්‍යය නිරුද්ධ නො වේ නම් ඔහුට සමුදය-සත්‍යය නිරුද්ධ නො වී ද යත්: නිරුද්ධ වී. තවද යමකුට සමුදයසත්‍යය නිරුද්ධ නො වී නම් ඔහුට දුඃඛසත්‍යය නිරුද්ධ නො වේ ද යත්: නැති.

යමකුට දුඃඛසත්‍යය නිරුද්ධ නො වේ නම් ඔහුට මාර්ගසත්‍යය නිරුද්ධ නො වී ද යත්: අභිසමයට පැමිණියා වූ උපදනවුනට ද ප්‍රචාන්තියෙහි චිත්තයාගේ උත්පාදකෂණයෙහි ද අරූපයෙහි මාර්ගයාගේ හා ඵලයාගේ භවකෂණයෙහි දැයි ඔවුනට දුඃඛසත්‍යය නිරුද්ධ නො වෙයි, ඔවුනට මාර්ගසත්‍යය නො ද නිරුද්ධ නො වී. අභිසමයට නො පැමිණියා වූ උපදනවුනට ද ප්‍රචාන්තියෙහි චිත්තයාගේ උත්පාදකෂණයෙහි ඔවුනට ද දුඃඛසත්‍යය ද නිරුද්ධ නො වෙයි, මාර්ගසත්‍යය ද නො ද නිරුද්ධ වී. තවද යමකුට මාර්ගසත්‍යය නිරුද්ධ නො වී නම් ඔහුට දුඃඛසත්‍යය නිරුද්ධ නො වේ ද යත්: අභිසමයට නො පැමිණියා වූ ව්‍යුහ වන්තවුනට ද ප්‍රචාන්තියෙහි චිත්තයාගේ භවකෂණයෙහි ද ඔවුනට මාර්ගසත්‍යය නිරුද්ධ නො වී. ඔවුනට දුඃඛසත්‍යය නො ද නිරුද්ධ නො වෙයි. අභිසමයට නො පැමිණියා වූ උපදනවුනට ද ප්‍රචාන්තියෙහි චිත්තයාගේ උත්පාදකෂණයෙහි ද ඔවුනට මාර්ගසත්‍යය ද නිරුද්ධ නො වී, දුඃඛසත්‍යය ද නිරුද්ධ නො වෙයි.

25. යමකුට සමුදයසත්‍යය නිරුද්ධ නො වේ නම් ඔහුට මාර්ගසත්‍යය නිරුද්ධ නො වී ද යත්: අභිසමයට පැමිණියවුනට තෘෂ්ණාවගේ උත්පාදකෂණයෙහි ද තෘෂ්ණාවිප්‍රසූක්තචිත්තය පවත්නා කල්හි ද නිරෝධයට සමවැදුණවුනට දැයි ඔවුනට සමුදයසත්‍යය නිරුද්ධ නො වෙයි, ඔවුනට මාර්ගසත්‍යය නො ද නිරුද්ධ නො වී. අභිසමයට නො පැමිණියවුනට තෘෂ්ණාවගේ උත්පාදකෂණයෙහි ද තෘෂ්ණාවිප්‍රසූක්තචිත්තය පවත්නා කල්හි ද අසංඥසංකයනට දැයි ඔවුනට සමුදයසත්‍යය ද නිරුද්ධ නො වෙයි, මාර්ගසත්‍යය ද නිරුද්ධ නො වී. තවද යමකුට මාර්ගසත්‍යය නිරුද්ධ නො වී නම් ඔහුට සමුදයසත්‍යය නිරුද්ධ නො වේ ද යත්: තෘෂ්ණාවගේ භවකෂණයෙහි අභිසමයට නො පැමිණියා වූ ඔවුනට මාර්ගසත්‍යය නිරුද්ධ නො වී, ඔවුනට සමුදයසත්‍යය නො ද නිරුද්ධ නො වෙයි. අභිසමයට නො පැමිණියවුනට තෘෂ්ණාවගේ උත්පාදකෂණයෙහි ද තෘෂ්ණාවිප්‍රසූක්තචිත්තය පවත්නා කල්හි ද අසංඥසංකයනට දැයි ඔවුනට මාර්ගසත්‍යය ද නිරුද්ධ නො වී, සමුදයසත්‍යය ද නිරුද්ධ නො වෙයි. (ප්‍රත්‍යානිකපුද්ගල යි)

26. යම් තැනෙක දුඃඛසත්‍යය නිරුද්ධ නො වේ නම් ...
(ප්‍රත්‍යානිකාවකාශ යි)

27. යස්ස යත් දුක්ඛසච්චං න නිරුජ්ඣති තස්ස තත් සමුදයසච්චං න නිරුජ්ඣත්ථාති: චක්ඛවොකාරං පඤ්ඤවොකාරං උපපජ්ඣනානං, පච්ඤෙන විතතස්ස උප්පාදකඛණේ, අරූපෙ මග්ගස්ස ච ඵලස්ස ච භවකඛණේ තෙසං තත් දුක්ඛසච්චං න නිරුජ්ඣති, නො ච තෙසං තත් සමුදයසච්චං න නිරුජ්ඣත්ථාති. සුද්ධාවාසානං උපපත්තිවිතතස්ස උප්පාදකඛණේ, අසංඤ්ඤසත්තං උපපජ්ඣනානං, තෙසං තත් දුක්ඛසච්ඤානි න නිරුජ්ඣති, සමුදයසච්ඤානි න නිරුජ්ඣත්ථාති. යස්ස වා පන යත් සමුදයසච්චං න නිරුජ්ඣත්ථාති තස්ස තත් දුක්ඛසච්චං න නිරුජ්ඣති: සුද්ධාවාසානං උපපත්තිවිතතස්ස භවකඛණේ, අසංඤ්ඤසත්තා වචනානං තෙසං තත් සමුදයසච්චං න නිරුජ්ඣත්ථාති, නො ච තෙසං තත් දුක්ඛසච්චං න නිරුජ්ඣති. සුද්ධාවාසානං උපපත්තිවිතතස්ස උප්පාදකඛණේ අසංඤ්ඤසත්තං උපපජ්ඣනානං තෙසං තත් සමුදයසච්ඤානි න නිරුජ්ඣත්ථාති, දුක්ඛසච්ඤානි න නිරුජ්ඣති.

යස්ස යත් දුක්ඛසච්චං න නිරුජ්ඣති තස්ස තත් මග්ගසච්චං න නිරුජ්ඣත්ථාති: අභිසමෙතාවිනං උපපජ්ඣනානං, පච්ඤෙන විතතස්ස උප්පාදකඛණේ, අරූපෙ මග්ගස්ස ච ඵලස්ස ච භවකඛණේ තෙසං තත් දුක්ඛසච්චං න නිරුජ්ඣති, නො ච තෙසං තත් මග්ගසච්චං න නිරුජ්ඣත්ථාති. සුද්ධාවාසානං උපපත්තිවිතතස්ස උප්පාදකඛණේ අනභිසමෙතාවිනං උපපජ්ඣනානං, පච්ඤෙන විතතස්ස උප්පාදකඛණේ, අසංඤ්ඤසත්තං උපපජ්ඣනානං තෙසං තත් දුක්ඛසච්ඤානි න නිරුජ්ඣති, මග්ගසච්ඤානි න නිරුජ්ඣත්ථාති. යස්ස වා පන යත් මග්ගසච්චං න නිරුජ්ඣත්ථාති තස්ස තත් දුක්ඛසච්චං න නිරුජ්ඣති: සුද්ධාවාසානං උපපත්තිවිතතස්ස භවකඛණේ, අනභිසමෙතාවිනං වචනානං, පච්ඤෙන විතතස්ස භවකඛණේ, අසංඤ්ඤසත්තා වචනානං තෙසං තත් මග්ගසච්චං න නිරුජ්ඣත්ථාති, නො ච තෙසං තත් දුක්ඛසච්චං න නිරුජ්ඣති. සුද්ධාවාසානං උපපත්තිවිතතස්ස උප්පාදකඛණේ, අනභිසමෙතාවිනං උපපජ්ඣනානං, පච්ඤෙන විතතස්ස උප්පාදකඛණේ, අසංඤ්ඤසත්තං උපපජ්ඣනානං තෙසං තත් මග්ගසච්ඤානි න නිරුජ්ඣත්ථාති, දුක්ඛසච්ඤානි න නිරුජ්ඣති.

28. යස්ස යත් සමුදයසච්චං න නිරුජ්ඣති තස්ස තත් මග්ගසච්චං න නිරුජ්ඣත්ථාති: අභිසමෙතාවිනං තණ්හාය උප්පාදකඛණේ තණ්හාවිප්පයුත්තවිත්තෙ වත්තමානෙ තෙසං තත් සමුදයසච්චං න නිරුජ්ඣති, නො ච තෙසං තත් මග්ගසච්චං න නිරුජ්ඣත්ථාති. සුද්ධාවාසානං දුතියෙ විත්තෙ වත්තමානෙ, අනභිසමෙතාවිනං තණ්හාය උප්පාදකඛණේ, තණ්හාවිප්පයුත්තවිත්තෙ වත්තමානෙ අසංඤ්ඤසත්තානං තෙසං තත් සමුදයසච්ඤානි න නිරුජ්ඣති, මග්ගසච්ඤානි න නිරුජ්ඣත්ථාති.

27. යමකුට යම් තැනෙක දුඃඛසත්‍යය නිරුද්ධ නො වේ නම් ඔහුට එහි සමුදයසත්‍යය නිරුද්ධ නො වී ද යත්: චක්‍රවොකාරයෙහි හා පක්ඛවොකාරයෙහි උපදනවුනට ද ප්‍රචාන්තියෙහි චිත්තයාගේ උත්පාදකෂණයෙහි ද අරූපයෙහි මාර්ගයාගේ හා ඵලයාගේ හඬකෂණයෙහි දැයි ඔවුනට එහි දුඃඛසත්‍යය නිරුද්ධ නො වෙයි, ඔවුනට එහි සමුදයසත්‍යය නො ද නිරුද්ධ නො වී ය. ශුද්ධාවාසයනට උපපත්තිචිත්තයාගේ උත්පාදකෂණයෙහි ද, අසංඥසකයෙහි උපදනවුනට දැයි ඔවුනට එහි දුඃඛසත්‍යය ද නිරුද්ධ නො වෙයි සමුදයසත්‍යය ද නිරුද්ධ නො වී. තවද යමකුට යම් තැනෙක සමුදයසත්‍යය නිරුද්ධ නො වී නම් ඔහුට එහි දුඃඛසත්‍යය නිරුද්ධ නො වේ ද යත්: ශුද්ධාවාසයනට උපපත්තිචිත්තයාගේ හඬකෂණයෙහි ද අසංඥසකයෙන් ව්‍යුහ වන්නවුනට දැයි ඔවුනට එහි සමුදයසත්‍යය නිරුද්ධ නො වී. ඔවුනට එහි දුඃඛසත්‍යය නො ද නිරුද්ධ නො වෙයි. ශුද්ධාවාසයනට උපපත්තිචිත්තයාගේ උත්පාදකෂණයෙහි ද අසංඥසකයෙහි උපදනවුනට ද ඔවුනට එහි සමුදයසත්‍යය ද නිරුද්ධ නො වී ය, දුඃඛසත්‍යය ද නිරුද්ධ නො වේ.

යමකුට යම් තැනෙක දුඃඛසත්‍යය නිරුද්ධ නො වේ නම් ඔහුට එහි මාර්ගසත්‍යය නිරුද්ධ නො වී ද යත්: අභිසමයට පැමිණි උපදනවුනට ද ප්‍රචාන්තියෙහි චිත්තයාගේ උත්පාදකෂණයෙහි ද අරූපයෙහි මාර්ගයාගේ හා ඵලයාගේ හඬකෂණයෙහි දැයි ඔවුනට එහි දුඃඛසත්‍යය නිරුද්ධ නො වෙයි. ඔවුනට එහි මාර්ගසත්‍යය නො ද නිරුද්ධ නො වී. ශුද්ධාවාසයනට උපපත්තිචිත්තයාගේ උත්පාදකෂණයෙහි ද අභිසමයට නො පැමිණි උපදනවුනට ද ප්‍රචාන්තියෙහි චිත්තයාගේ උත්පාදකෂණයෙහි ද අසංඥසකයෙහි උපදනවුනට දැයි ඔවුනට එහි දුඃඛසත්‍යය ද නිරුද්ධ නො වෙයි, මාර්ගසත්‍යය ද නිරුද්ධ නො වී. තවද යමකුට යම් තැනෙක මාර්ගසත්‍යය නිරුද්ධ නො වී නම් ඔහුට එහි දුඃඛසත්‍යය නිරුද්ධ නො වේ ද යත්: ශුද්ධාවාසයනට උපපත්තිචිත්තයාගේ හඬකෂණයෙහි ද අභිසමයට නො පැමිණි ව්‍යුහ වන්නවුනට ද ප්‍රචාන්තියෙහි චිත්තයාගේ හඬකෂණයෙහි ද අසංඥසකයෙන් ව්‍යුහ වන්නවුනට දැයි ඔවුනට එහි මාර්ගසත්‍යය නිරුද්ධ නො වී, ඔවුනට එහි දුඃඛසත්‍යය නො ද නිරුද්ධ නො වෙයි. ශුද්ධාවාසයනට උපපත්තිචිත්තයාගේ උත්පාදකෂණයෙහි ද අභිසමයට නො පැමිණි උපදනවුනට ද ප්‍රචාන්තියෙහි චිත්තයාගේ උත්පාදකෂණයෙහි ද අසංඥසකයෙහි උපදනවුනට දැයි ඔවුනට එහි මාර්ගසත්‍යය ද නිරුද්ධ නො වී ය, දුඃඛසත්‍යය ද නිරුද්ධ නො වේ.

28. යමකුට යම් තැනෙක සමුදයසත්‍යය නිරුද්ධ නො වේ නම් ඔහුට එහි මාර්ගසත්‍යය නිරුද්ධ නො වී ද යත්: අභිසමයට පැමිණියවුනට තෘෂ්ණාවගේ උත්පාදකෂණයෙහි ද තෘෂ්ණාවිප්‍රයුක්තචිත්තය පවත්නා කල්හි දැයි ඔවුනට එහි සමුදයසත්‍යය නිරුද්ධ නො වෙයි, ඔවුනට එහි මාර්ගසත්‍යය නො ද නිරුද්ධ නො වී. ශුද්ධාවාසයනට දෙවන සිත පවත්නා කල්හි ද අභිසමයට නො පැමිණියවුනට තෘෂ්ණාවගේ උත්පාදකෂණයෙහි ද තෘෂ්ණාවිප්‍රයුක්තචිත්තය පවත්නා කල්හි ද අසංඥසකයනට දැයි ඔවුනට එහි සමුදයසත්‍යය ද නිරුද්ධ නො වෙයි, මාර්ගසත්‍යය ද නිරුද්ධ නො වී.

යස්ස වා පන යත් මග්ගසංචිතං න නිරුජ්ඣන්ති
 තස්ස තත් සමුදයසංචිතං න නිරුජ්ඣන්තිති : අනභිසමෙතාවිනං
 තණ්හාය භවගතකම්මෙණ තෙසං තත් මග්ගසංචිතං න නිරුජ්ඣන්ති,
 නො ච තෙසං තත් සමුදයසංචිතං න නිරුජ්ඣන්ති. සුද්ධාවාසානං
 දුතියෙ විතෙත චතතමානෙ, අභිසමෙතාවිනං තණ්හාය උප්පාදකකම්මෙණ,
 තණ්හාවිප්පයුත්තවිතෙත චතතමානෙ, අසංකෘදසත්තානං තෙසං තත්
 මග්ගසංචිතං න නිරුජ්ඣන්ති, සමුදයසංචිතං න නිරුජ්ඣන්ති.
 (පච්චතිකපුග්ගලොකාස)

පච්චප්පනාතිතවාරො.

29. යස්ස දුක්ඛසංචිතං නිරුජ්ඣන්ති තස්ස සමුදයසංචිතං
 නිරුජ්ඣන්තිස්සන්තිති : අග්ගමග්ගස්ස භවගතකම්මෙණ, අරහන්තානං විතතස්ස
 භවගතකම්මෙණ, යස්ස විතතස්ස අනන්තරා අග්ගමග්ගං පටිලභිස්සන්ති
 තස්ස විතතස්ස භවගතකම්මෙණ තෙසං දුක්ඛසංචිතං නිරුජ්ඣන්ති, නො ච
 තෙසං සමුදයසංචිතං නිරුජ්ඣන්තිස්සන්ති. ඉතරෙසං චචන්තානං, පච්චතෙත
 විතතස්ස භවගතෙණ තෙසං දුක්ඛසංචිතං නිරුජ්ඣන්ති, සමුදය-
 සංචිතං නිරුජ්ඣන්තිස්සන්ති. යස්ස වා පන සමුදයසංචිතං නිරුජ්ඣන්තිස්සන්ති
 තස්ස දුක්ඛසංචිතං නිරුජ්ඣන්තිති : සබ්බෙසං උපපජ්ජන්තානං, පච්චතෙත
 විතතස්ස උප්පාදකකම්මෙණ, අරුපෙ මග්ගස්ස ච ඵලස්ස ච භවගතකම්මෙණ
 තෙසං සමුදයසංචිතං නිරුජ්ඣන්තිස්සන්ති, නො ච තෙසං දුක්ඛසංචිතං
 නිරුජ්ඣන්ති. සබ්බෙසං චචන්තානං පච්චතෙත විතතස්ස භවගතකම්මෙණ
 තෙසං සමුදයසංචිතං නිරුජ්ඣන්තිස්සන්ති, දුක්ඛසංචිතං නිරුජ්ඣන්ති.

යස්ස දුක්ඛසංචිතං නිරුජ්ඣන්ති තස්ස මග්ගසංචිතං නිරුජ්ඣන්තිස්සන්තිති :
 අග්ගමග්ගස්ස භවගතකම්මෙණ, අරහන්තානං විතතස්ස භවගතකම්මෙණ,
 යෙ ච සුච්ඡිජ්ජන්තා මග්ගං න පටිලභිස්සන්ති තෙසං චචන්තානං,
 පච්චතෙත විතතස්ස භවගතකම්මෙණ තෙසං දුක්ඛසංචිතං නිරුජ්ඣන්ති,
 නො ච තෙසං මග්ගසංචිතං නිරුජ්ඣන්තිස්සන්ති. යස්ස විතතස්ස අනන්තරා
 අග්ගමග්ගං පටිලභිස්සන්ති තස්ස විතතස්ස භවගතකම්මෙණ, යෙ
 ච ශ්ලේෂාදි මග්ගං පටිලභිස්සන්ති තෙසං චචන්තානං පච්චතෙත
 විතතස්ස භවගතකම්මෙණ තෙසං දුක්ඛසංචිතං නිරුජ්ඣන්ති,

තවද යමකුට යම් තැනෙක මාර්ගසත්‍යය නිරුද්ධ නො වී නම් ඔහුට එහි සමුදයසත්‍යය නිරුද්ධ නො වේ ද යත්: තෘෂ්ණාවගේ හඬාඤ්ඤායෙහි අභිසමයට නො පැමිණි ඔවුනට එහි මාර්ගසත්‍යය නිරුද්ධ නො වී, ඔවුනට එහි සමුදයසත්‍යය නො ද නිරුද්ධ නො වෙයි. ශුද්ධාවාසයනට දෙවන සිත පවත්නා කල්හි ද අභිසමයට පැමිණියවුනට තෘෂ්ණාවගේ උත්පාදකෂණයෙහි ද තෘෂ්ණාවිප්‍රසූක්තචිත්තය පවත්නා කල්හි ද අසංඤ්ඤායනට දැයි ඔවුනට එහි මාර්ගසත්‍යය ද නිරුද්ධ නො වී, සමුදයසත්‍යය ද නිරුද්ධ නො වෙයි. (ප්‍රත්‍යයනිකපුද්ගලාවකාශ යි)

ප්‍රත්‍යයන්පත්තානිතවාර යි.

29. යමකුට දුඃඛසත්‍යය නිරුද්ධ වේ නම් ඔහුට සමුදයසත්‍යය නිරුද්ධ වන්නේ ද යත්: අග්‍රමාර්ගයාගේ හඬාඤ්ඤායෙහි ද රහත්නට චිත්තයාගේ හඬාඤ්ඤායෙහි ද යම් සිතකට අනතුරු වූ අග්‍රමාර්ගය පිළිලබන්නාහු නම් ඒ චිත්තයාගේ හඬාඤ්ඤායෙහි දැයි ඔවුනට දුඃඛසත්‍යය නිරුද්ධ වෙයි, ඔවුනට සමුදයසත්‍යය නො ද නිරුද්ධ වන්නේ ය. සෙසු ව්‍යුහ වන්නාවුනට ද ප්‍රචාන්ති-යෙහි චිත්තයාගේ හඬාඤ්ඤායෙහි දැයි ඔවුනට දුඃඛසත්‍යය ද නිරුද්ධ වෙයි, සමුදයසත්‍යය ද නිරුද්ධ වන්නේ යි. තවද යමකුට සමුදයසත්‍යය නිරුද්ධ වන්නේ නම් ඔහුට දුඃඛසත්‍යය නිරුද්ධ වේ ද යත්: උපදනා වූ සියල්ලනට ද ප්‍රචාන්තියෙහි චිත්තයාගේ උත්පාදකෂණයෙහි ද අරුපයෙහි මාර්ගයාගේ හා ඵලයාගේ හඬාඤ්ඤායෙහි දැයි ඔවුනට සමුදයසත්‍යය නිරුද්ධ වන්නේ ය, ඔවුනට දුඃඛසත්‍යය නො ද නිරුද්ධ වෙයි. ව්‍යුහ වන්නා වූ සියල්ලනට ද ප්‍රචාන්තියෙහි චිත්තයාගේ හඬාඤ්ඤායෙහි දැයි ඔවුනට සමුදයසත්‍යය ද නිරුද්ධ වන්නේ ය, දුඃඛසත්‍යය ද නිරුද්ධ වේ.

යමකුට දුඃඛසත්‍යය නිරුද්ධ වේ නම් ඔහුට මාර්ගසත්‍යය නිරුද්ධ වන්නේ ද යත්: අග්‍රමාර්ගයාගේ හඬාඤ්ඤායෙහි ද රහත්නට චිත්තයාගේ හඬාඤ්ඤායෙහි ද යම් ද පෘථග්ජන කෙනෙක් මාර්ගය නො පිළිලබන්නාහු නම් ව්‍යුහ වන්නා වූ ඔවුනට ද ප්‍රචාන්තියෙහි චිත්තයාගේ හඬාඤ්ඤායෙහි ඔවුනට ද දුඃඛසත්‍යය නිරුද්ධ වෙයි, ඔවුනට මාර්ගසත්‍යය නො ද නිරුද්ධ වන්නේ ය. යම් සිතකට අනතුරු වූ අග්‍රමාර්ගය පිළිලබන්නාහු නම් ඒ චිත්තයාගේ හඬාඤ්ඤායෙහි ද අන්‍ය වූ ද යම් කෙනෙක් මාර්ගය පිළිලබන්නාහු නම් ව්‍යුහ වන්නා වූ ඔවුනට ද ප්‍රචාන්තියෙහි චිත්තයාගේ හඬාඤ්ඤායෙහි ඔවුනට ද දුඃඛසත්‍යය ද නිරුද්ධ වෙයි,

මග්ගසව්වඤ්ච නිරුජ්ඣක්ඛණ්ණි, යස්ස වා පන මග්ගසව්වං නිරුජ්ඣක්ඛණ්ණි තස්ස දුක්ඛසව්වං නිරුජ්ඣක්ඛිති: අග්ගමග්ගස්ස උප්පාදකඛණේ, යස්ස විතතස්ස අනන්තරා අග්ගමග්ගං පටිලභිස්සන්ති තස්ස විතතස්ස උප්පාදකඛණේ, යෙ වසේඤ්ඤ මග්ගං පටිලභිස්සන්ති තෙසං උප-පජ්ජන්තානං, පවනෙත විතතස්ස උප්පාදකඛණේ, අරුපෙ මග්ගස්ස ව ඵලස්ස ව භවගකඛණේ තෙසං මග්ගසව්වං නිරුජ්ඣක්ඛණ්ණි, නො ව තෙසං දුක්ඛසව්වං නිරුජ්ඣක්ඛිති. යස්ස විතතස්ස අනන්තරා අග්ග-මග්ගං පටිලභිස්සන්ති තස්ස විතතස්ස භවගකඛණේ, යෙ වසේඤ්ඤ මග්ගං පටිලභිස්සන්ති තෙසං වචන්තානං, පවනෙත විතතස්ස භවග-කඛණේ තෙසං මග්ගසව්වඤ්ච නිරුජ්ඣක්ඛණ්ණි, දුක්ඛසව්වඤ්ච නිරුජ්ඣක්ඛිති.

30. යස්ස සමුදයසව්වං නිරුජ්ඣක්ඛිති තස්ස මග්ගසව්වං නිරුජ්ඣක්ඛණ්ණිති: යෙ පුපුජ්ජනා මග්ගං න පටිලභිස්සන්ති තෙසං තණ්හාය භවගකඛණේ, තෙසං සමුදයසව්වං නිරුජ්ඣක්ඛිති, නො ව තෙසං මග්ගසව්වං නිරුජ්ඣක්ඛණ්ණි. යෙ මග්ගං පටිලභිස්සන්ති තෙසං තණ්හාය භවගකඛණේ, තෙසං සමුදයසව්වඤ්ච නිරුජ්ඣක්ඛිති, මග්ග-සව්වඤ්ච නිරුජ්ඣක්ඛණ්ණි. යස්ස වා පන මග්ගසව්වං නිරුජ්ඣක්ඛණ්ණි තස්ස සමුදයසව්වං නිරුජ්ඣක්ඛිති: අග්ගමග්ගස්ස උප්පාදකඛණේ, යස්ස විතතස්ස අනන්තරා අග්ගමග්ගං පටිලභිස්සන්ති තස්ස විතතස්ස උප්පාදකඛණේ, යෙ වසේඤ්ඤ මග්ගං පටිලභිස්සන්ති තෙසං තණ්හාය උප්පාදකඛණේ, තණ්හාවිප්පසුතනවිනෙත විතතමානෙ, නිරොධසමා-පන්නානං, අසංඤ්ඤසන්නානං තෙසං මග්ගසව්වං නිරුජ්ඣක්ඛණ්ණි, නො ව තෙසං සමුදයසව්වං නිරුජ්ඣක්ඛිති. යෙ මග්ගං පටිලභිස්සන්ති තෙසං තණ්හාය භවගකඛණේ තෙසං මග්ගසව්වඤ්ච නිරුජ්ඣක්ඛණ්ණි, සමුදයසව්වඤ්ච නිරුජ්ඣක්ඛිති. (අනුලොමපුග්ගල)

31. යත් දුක්ඛසව්වං නිරුජ්ඣක්ඛිති -පෙ- (අනුලොමඕකාස)

32. යස්ස යත් දුක්ඛසව්වං නිරුජ්ඣක්ඛිති තස්ස තත් සමුදය සව්වං නිරුජ්ඣක්ඛණ්ණිති: අග්ගමග්ගස්ස භවගකඛණේ, අරහන්තානං විතතස්ස භවගකඛණේ, යස්ස විතතස්ස අනන්තරා අග්ගමග්ගං පටි-ලභිස්සන්ති තස්ස විතතස්ස භවගකඛණේ, අසංඤ්ඤසන්නා වචන්තානං තෙසං තත් දුක්ඛසව්වං නිරුජ්ඣක්ඛිති, නො ව තෙසං තත් සමුදය-සව්වං නිරුජ්ඣක්ඛණ්ණි. ඉතරෙසං චතුර්වොකාරා පඤ්චවොකාරා වචන්තානං පවනෙත විතතස්ස භවගකඛණේ තෙසං තත් දුක්ඛ-සව්වඤ්ච නිරුජ්ඣක්ඛිති, සමුදයසව්වඤ්ච නිරුජ්ඣක්ඛණ්ණි. යස්ස වා පන යත් සමුදයසව්වං නිරුජ්ඣක්ඛණ්ණි තස්ස තත් දුක්ඛසව්වං නිරුජ්ඣක්ඛිති:

මාර්ගසත්‍යය ද නිරුද්ධ වන්නේ යි. තවද යමකුට මාර්ගසත්‍යය නිරුද්ධ වන්නේ නම් ඔහුට දුඃඛසත්‍යය නිරුද්ධ වේ ද යත්: අග්‍රමාර්ගයාගේ උත්පාදකෂණයෙහි ද යම් සිතකට අනතුරු වූ අග්‍රමාර්ගය පිළිලබන්නාහු නම් ඒ විත්තයාගේ උත්පාදකෂණයෙහි ද අන්‍ය වූ ද යම් කෙනෙක් මාර්ගය පිළිලබන්නාහු නම් උපද්‍රව වූ ඔවුනට ද ප්‍රවෘත්තියෙහි විත්තයාගේ උත්පාදකෂණයෙහි ද අරූපයෙහි මාර්ගයාගේ හා ඵලයාගේ භවකෂණයෙහි දැයි ඔවුනට මාර්ගසත්‍යය නිරුද්ධ වන්නේ ය, ඔවුනට දුඃඛසත්‍යය ද නිරුද්ධ වෙයි. යම් සිතකට අනතුරු වූ අග්‍රමාර්ගය පිළිලබන්නාහු නම් ඒ විත්තයාගේ භවකෂණයෙහි ද අන්‍ය වූ ද යම් කෙනෙක් මාර්ගය පිළිලබන්නාහු නම් ව්‍යුත්ත වන්නා වූ ඔවුනට ද ප්‍රවෘත්තියෙහි විත්තයාගේ භවකෂණයෙහි දැයි ඔවුනට මාර්ගසත්‍යය ද නිරුද්ධ වන්නේ ය, දුඃඛසත්‍යය ද නිරුද්ධ වේ.

30. යමකුට සමුදයසත්‍යය නිරුද්ධ වේ නම් ඔහුට මාර්ගසත්‍යය නිරුද්ධ වන්නේ ද යත්: යම් පාඨග්ජන කෙනෙක් මාර්ගය නො පිළිලබන්නාහු නම් ඔවුනට තෘෂ්ණාවගේ භවකෂණයෙහි සමුදයසත්‍යය නිරුද්ධ වෙයි, ඔවුනට මාර්ගසත්‍යය නො ද නිරුද්ධ වන්නේ ය. යම් කෙනෙක් මාර්ගය පිළිලබන්නාහු නම් ඔවුනට තෘෂ්ණාවගේ භවකෂණයෙහි සමුදයසත්‍යය ද නිරුද්ධ වෙයි. මාර්ගසත්‍යය ද නිරුද්ධ වන්නේ යි. තවද යමකුට මාර්ගසත්‍යය නිරුද්ධ වන්නේ නම් ඔහුට සමුදයසත්‍යය නිරුද්ධ වේ ද යත්: අග්‍රමාර්ගයාගේ උත්පාදකෂණයෙහි ද යම් සිතකට අනතුරු වූ අග්‍රමාර්ගය පිළිලබන්නාහු නම් ඒ විත්තයාගේ උත්පාදකෂණයෙහි ඔවුනට ද අන්‍ය වූ ද යම් කෙනෙක් මාර්ගය පිළිලබන්නාහු නම් ඔවුනට ද තෘෂ්ණාවගේ උත්පාදකෂණයෙහි ද තෘෂ්ණාවිප්‍රසූක්තවිත්තය පවත්නා කල්හි ද නිරෝධයට සමවැදුණවුනට ද අසංඥසකයනට දැයි ඔවුනට මාර්ගසත්‍යය නිරුද්ධ වන්නේ ය, ඔවුනට සමුදයසත්‍යය නො ද නිරුද්ධ වෙයි. යම් කෙනෙක් මාර්ගය පිළිලබන්නාහු නම් ඔවුනට තෘෂ්ණාවගේ භවකෂණයෙහි මාර්ගසත්‍යය ද නිරුද්ධ වන්නේ ය, සමුදයසත්‍යය ද නිරුද්ධ වේ. (අනුලොම පුද්ගල යි)

31. යම් තැනෙක දුඃඛසත්‍යය නිරුද්ධ වේ නම් ... (අනුලොමාවකාශ යි)

32. යමකුට යම් තැනෙක දුඃඛසත්‍යය නිරුද්ධ වේ නම් ඔහුට එහි සමුදයසත්‍යය නිරුද්ධ වන්නේ ද යත්: අග්‍රමාර්ගයාගේ භවකෂණයෙහි ද රහත්තට විත්තයාගේ භවකෂණයෙහි ද යම් සිතකට අනතුරු වූ අග්‍රමාර්ගය පිළිලබන්නාහු නම් ඒ විත්තයාගේ භවකෂණයෙහි ද අසංඥසකයෙන් ව්‍යුත්ත වන්නවුනට දැයි ඔවුනට එහි දුඃඛසත්‍යය නිරුද්ධ වෙයි, ඔවුනට එහි සමුදයසත්‍යය නො ද නිරුද්ධ වන්නේ ය. සෙසු වතුටොකාරයෙන් හා පක්ඛටොකාරයෙන් ව්‍යුත්ත වන්නවුනට ද ප්‍රවෘත්තියෙහි විත්තයාගේ භවකෂණයෙහි දැයි ඔවුනට එහි දුඃඛසත්‍යය ද නිරුද්ධ වෙයි, සමුදයසත්‍යය ද නිරුද්ධ වන්නේ යි. තවද යමකුට යම් තැනෙක සමුදයසත්‍යය නිරුද්ධ වන්නේ නම් ඔහුට එහි දුඃඛසත්‍යය නිරුද්ධ වේ ද යත්:

චතුර්වොකාරං පක්ඛිවොකාරං උපපජ්ජන්තානං, පච්චේන චිත්තාසං
උප්පාදකඛණේ, අරූපෙ මග්ගස්ස ච ඵලස්ස ච භවකකඛණේ
තෙසං තත්ථ සමුදයස්ථං නිරුජ්ඣස්සති, නො ච තෙසං
තත්ථ දුක්ඛස්ථං නිරුජ්ඣති. චතුර්වොකාරා පක්ඛිවොකාරා චචන්තානං,
පච්චේන චිත්තස්ස භවකකඛණේ තෙසං තත්ථ සමුදයස්ථංක්ඛ
නිරුජ්ඣස්සති, දුක්ඛස්ථංක්ඛ නිරුජ්ඣති.

යස්ස යත්ථ දුක්ඛස්ථං නිරුජ්ඣති තස්ස තත්ථ මග්ගස්ථං
නිරුජ්ඣස්සතිති: අග්ගමග්ගස්ස භවකකඛණේ, අරහන්තානං චිත්තස්ස
භවකකඛණේ, ආපාදිකානං, යෙ ච පුපුජ්ජනා මග්ගං න පටිලභිස්සන්ති
තෙසං චචන්තානං, පච්චේන චිත්තස්ස භවකකඛණේ, අසඤ්ඤ-
සත්තා චචන්තානං තෙසං තත්ථ දුක්ඛස්ථං නිරුජ්ඣති, නො ච
තෙසං තත්ථ මග්ගස්ථං නිරුජ්ඣස්සති. යස්ස චිත්තස්ස අනන්තරා
අග්ගමග්ගං පටිලභිස්සන්ති තස්ස චිත්තස්ස භවකකඛණේ, යෙ
චෙඤ්ඤ මග්ගං පටිලභිස්සන්ති තෙසං චචන්තානං, පච්චේන චිත්තස්ස
භවකකඛණේ තෙසං තත්ථ දුක්ඛස්ථංක්ඛ නිරුජ්ඣති, මග්ගස්ථංක්ඛ
නිරුජ්ඣස්සති. යස්ස චා පන යත්ථ මග්ගස්ථං නිරුජ්ඣස්සති
තස්ස තත්ථ දුක්ඛස්ථං නිරුජ්ඣතිති: අග්ගමග්ගස්ස උප්පාදකඛණේ,
යස්ස චිත්තස්ස අනන්තරා අග්ගමග්ගං පටිලභිස්සන්ති තස්ස චිත්තස්ස
උප්පාදකඛණේ, යෙ චෙඤ්ඤ මග්ගං පටිලභිස්සන්ති තෙසං උප-
පජ්ජන්තානං, පච්චේන චිත්තස්ස උප්පාදකඛණේ, අරූපෙ මග්ගස්ස ච
ඵලස්ස ච භවකකඛණේ තෙසං තත්ථ මග්ගස්ථං නිරුජ්ඣස්සති,
නො ච තෙසං තත්ථ දුක්ඛස්ථං නිරුජ්ඣති. යස්ස චිත්තස්ස
අනන්තරා අග්ගමග්ගං පටිලභිස්සන්ති තස්ස චිත්තස්ස භවකකඛණේ,
යෙ චෙඤ්ඤ මග්ගං පටිලභිස්සන්ති තෙසං චචන්තානං, පච්චේන
චිත්තස්ස භවකකඛණේ තෙසං තත්ථ මග්ගස්ථංක්ඛ නිරුජ්ඣස්සති,
දුක්ඛස්ථංක්ඛ නිරුජ්ඣති.

33. යස්ස යත්ථ සමුදයස්ථං නිරුජ්ඣති තස්ස තත්ථ මග්ග-
ස්ථං නිරුජ්ඣස්සතිති: ආපාදිකානං, යෙ ච පුපුජ්ජනා මග්ගං න
පටිලභිස්සන්ති තෙසං තණ්හාය භවකකඛණේ තෙසං තත්ථ සමුදය-
ස්ථං නිරුජ්ඣති, නො ච තෙසං තත්ථ මග්ගස්ථං නිරුජ්ඣස්සති.

චතුර්වාරකාරයෙහි හා පඤ්චවාරකාරයෙහි උපදනවුනට ද ප්‍රවෘත්තියෙහි චිත්තයාගේ උත්පාදකත්වයෙහි ද අරූපයෙහි මාර්ගයාගේ හා ඵලයාගේ හඬායුතුකමෙහි දැයි ඔවුනට එහි සමුදයසත්‍යය නිරුද්ධ වන්නේ ය. ඔවුනට එහි දුෂ්කරතාවය නො ද නිරුද්ධ වෙයි. චතුර්වාරකාරයෙන් හා පඤ්චවාරකාරයෙන් ව්‍යුහ වන්නාවුනට ද ප්‍රවෘත්තියෙහි චිත්තයාගේ හඬායුතුකමෙහි දැයි ඔවුනට එහි සමුදයසත්‍යය ද නිරුද්ධ වන්නේ ය. දුෂ්කරතාවය ද නිරුද්ධ වේ.

යමකුට යම් තැනෙක දුෂ්කරතාවය නිරුද්ධ වේ නම් ඔහුට එහි මාර්ගසත්‍යය නිරුද්ධ වන්නේ ද යත්: අග්‍රමාර්ගයාගේ හඬායුතුකමෙහි ද රහත්වන චිත්තයාගේ හඬායුතුකමෙහි ද ආපාදිකයනට ද යම් ද පාඨග්ජන කෙනෙක් මාර්ගය නො පිළිලබන්නාහු නම් ව්‍යුහ වන්නා වූ ඔවුනට ද ප්‍රවෘත්තියෙහි චිත්තයාගේ හඬායුතුකමෙහි ද අසංඝසන්ධියෙන් ව්‍යුහ වන්නාවුනට දැයි ඔවුනට එහි දුෂ්කරතාවය නිරුද්ධ වෙයි, ඔවුනට එහි මාර්ගසත්‍යය නො ද නිරුද්ධ වන්නේ ය. යම් සිතකට අනතුරු වූ අග්‍රමාර්ගය පිළිලබන්නාහු නම් ඔවුනට ඒ චිත්තයාගේ හඬායුතුකමෙහි ද අත්‍ය වූ ද යම් කෙනෙක් මාර්ගය පිළිලබන්නාහු නම් ව්‍යුහ වන්නා වූ ඔවුනට ද ප්‍රවෘත්තියෙහි චිත්තයාගේ හඬායුතුකමෙහි දැයි ඔවුනට එහි දුෂ්කරතාවය ද නිරුද්ධ වෙයි, මාර්ගසත්‍යය ද නිරුද්ධ වන්නේ යි. තවද යමකුට යම් තැනෙක මාර්ගසත්‍යය නිරුද්ධ වන්නේ නම් ඔහුට එහි දුෂ්කරතාවය නිරුද්ධ වේ ද යත්: අග්‍රමාර්ගයාගේ උත්පාදකත්වයෙහි ද යම් සිතකට අනතුරු වූ අග්‍රමාර්ගය පිළිලබන්නාහු නම් ඒ චිත්තයාගේ උත්පාදකත්වයෙහි ද අත්‍ය වූ ද යම් කෙනෙක් මාර්ගය පිළිලබන්නාහු නම් උපදනා වූ ඔවුනට ද ප්‍රවෘත්තියෙහි චිත්තයාගේ උත්පාදකත්වයෙහි ද අරූපයෙහි මාර්ගයාගේ හා ඵලයාගේ හඬායුතුකමෙහි දැයි ඔවුනට එහි මාර්ගසත්‍යය නිරුද්ධ වන්නේ ය. ඔවුනට එහි දුෂ්කරතාවය නො ද නිරුද්ධ වෙයි. යම් සිතකට අනතුරු වූ අග්‍රමාර්ගය පිළිලබන්නාහු නම් ඒ චිත්තයාගේ හඬායුතුකමෙහි ද අත්‍ය වූ ද යම් කෙනෙක් මාර්ගය පිළිලබන්නාහු නම් ව්‍යුහ වන්නා වූ ඔවුනට ද ප්‍රවෘත්තියෙහි චිත්තයාගේ හඬායුතුකමෙහි දැයි ඔවුනට එහි මාර්ගසත්‍යය ද නිරුද්ධ වන්නේ ය, දුෂ්කරතාවය ද නිරුද්ධ වේ.

33. යමකුට යම් තැනෙක සමුදයසත්‍යය නිරුද්ධ වේ නම් ඔහුට එහි මාර්ගසත්‍යය නිරුද්ධ වන්නේ ද යත්: ආපාදිකයනට ද යම් ද පාඨග්ජන කෙනෙක් මාර්ගය නො පිළිලබන්නාහු නම් ඔවුනට ද තෘෂ්ණාවගේ හඬායුතුකමෙහි දැයි ඔවුනට එහි සමුදයසත්‍යය නිරුද්ධ වෙයි, ඔවුනට එහි මාර්ගසත්‍යය නො ද නිරුද්ධ වන්නේ ය.

යෙ මග්ගං පටිලභිස්සන්ති තෙසං තණ්හාය භඩගකඛණේ තෙසං තත්ථ සමුදයසච්ඡේදි නිරුජ්ඣති, මග්ගසච්ඡේදි නිරුජ්ඣස්සති. යස්ස වා පන යත් මග්ගසච්චං නිරුජ්ඣස්සති තස්ස තත්ථ සමුදයසච්චං නිරුජ්ඣතිති: අග්ගමග්ගස්ස උප්පාදකඛණේ යස්ස විතතස්ස අනන්තරා අග්ගමග්ගං පටිලභිස්සන්ති තස්ස විතතස්ස උප්පාදකඛණේ, යෙ වෙද්දෙද මග්ගං පටිලභිස්සන්ති තෙසං තණ්හාය උප්පාදකඛණේ, තණ්හාවිප්පයුතවිතෙන වත්තමානෙ තෙසං තත්ථ මග්ගසච්චං නිරුජ්ඣස්සති, නො ව තෙසං තත්ථ සමුදයසච්චං නිරුජ්ඣති. යෙ මග්ගං පටිලභිස්සන්ති තෙසං තණ්හාය භඩගකඛණේ තෙසං තත්ථ මග්ගසච්ඡේදි නිරුජ්ඣස්සති, සමුදයසච්ඡේදි නිරුජ්ඣති. (අනුලොම-ප්‍රග්ගලොකාය)

34. යස්ස දුක්ඛසච්චං න නිරුජ්ඣති තස්ස සමුදයසච්චං න නිරුජ්ඣස්සතිති: සංකප්පං උපපජ්ජන්තානං, පවතෙන විතතස්ස උප්පාදකඛණේ, අරූපෙ මග්ගස්ස ව ඵලස්ස ව භඩගකඛණේ තෙසං දුක්ඛසච්චං න නිරුජ්ඣති, නො ව තෙසං සමුදයසච්චං න නිරුජ්ඣස්සති. අග්ගමග්ගස්ස උප්පාදකඛණේ, අරහන්තානං විතතස්ස උප්පාදකඛණේ, යස්ස විතතස්ස අනන්තරා අග්ගමග්ගං පටිලභිස්සන්ති තස්ස විතතස්ස උප්පාදකඛණේ, අරූපෙ මග්ගස්ස ව ඵලස්ස ව භඩගකඛණේ තෙසං දුක්ඛසච්ඡේදි න නිරුජ්ඣති, සමුදයසච්ඡේදි, න නිරුජ්ඣස්සති. යස්ස වා පන සමුදයසච්චං න නිරුජ්ඣස්සති තස්ස දුක්ඛසච්චං න නිරුජ්ඣතිති: අග්ගමග්ගස්ස භඩගකඛණේ අරහන්තානං විතතස්ස භඩගකඛණේ, යස්ස විතතස්ස අනන්තරා අග්ගමග්ගං පටිලභිස්සන්ති තස්ස විතතස්ස භඩගකඛණේ තෙසං සමුදයසච්චං න නිරුජ්ඣස්සති, නො ව තෙසං දුක්ඛසච්චං න නිරුජ්ඣති. අග්ගමග්ගස්ස උප්පාදකඛණේ අරහන්තානං විතතස්ස උප්පාදකඛණේ යස්ස විතතස්ස අනන්තරා අග්ගමග්ගං පටිලභිස්සන්ති තස්ස විතතස්ස උප්පාදකඛණේ, අරූපෙ මග්ගස්ස ව ඵලස්ස ව භඩගකඛණේ තෙසං සමුදයසච්ඡේදි න නිරුජ්ඣස්සති. දුක්ඛසච්ඡේදි න නිරුජ්ඣති.

යස්ස දුක්ඛසච්චං න නිරුජ්ඣති තස්ස මග්ගසච්චං න නිරුජ්ඣස්සතිති: අග්ගමග්ගස්ස උප්පාදකඛණේ, යස්ස විතතස්ස අනන්තරා අග්ගමග්ගං පටිලභිස්සන්ති තස්ස විතතස්ස උප්පාදකඛණේ, යෙ වෙද්දෙද මග්ගං පටිලභිස්සන්ති තෙසං උපපජ්ජන්තානං, පවතෙන විතතස්ස උප්පාදකඛණේ, අරූපෙ මග්ගස්ස ව ඵලස්ස ව භඩගකඛණේ තෙසං දුක්ඛසච්චං න නිරුජ්ඣති,

යම් කෙනෙක් මාර්ගය පිළිලබන්නාහු නම් ඔවුනට ද තෘෂ්ණාවගේ හඬකැණයෙහි ඔවුනට ද එහි සමුදයසත්‍යය ද නිරුද්ධ වෙයි, මාර්ගසත්‍යය ද නිරුද්ධ වන්නේ යි. තව ද යමකුට යම් තැනෙක මාර්ගසත්‍යය නිරුද්ධ වන්නේ නම් ඔහුට එහි සමුදය-සත්‍යය නිරුද්ධ වේ ද යත් : අග්‍රමාර්ගයාගේ උත්පාදකැණයෙහි ද යම් සිතකට අනතුරු වූ අග්‍රමාර්ගය පිළිලබන්නාහු නම් ඒ චිත්ත-යාගේ උත්පාදකැණයෙහි ද අන්‍ය වූ ද යම් කෙනෙක් මාර්ගය පිළිලබන්නාහු නම් ඔවුනට ද තෘෂ්ණාවගේ උත්පාදකැණයෙහි ද තෘෂ්ණාවිප්‍රසූක්තචිත්තය පවත්නා කල්හි දැයි ඔවුනට එහි මාර්ගසත්‍යය නිරුද්ධ වන්නේ ය, ඔවුනට එහි සමුදයසත්‍යය නො ද නිරුද්ධ වෙයි. යම් කෙනෙක් මාර්ගය පිළිලබන්නාහු නම් ඔවුනට ද තෘෂ්ණාවගේ හඬකැණයෙහි ඔවුනට ද එහි මාර්ගසත්‍යය ද නිරුද්ධ වන්නේ ය සමුදයසත්‍යය ද නිරුද්ධ වේ. (අනුලොමපුද්ගලාවකාශ යි)

34. යමකුට දුඃඛසත්‍යය නිරුද්ධ නො වේ නම් ඔහුට සමුදය-සත්‍යය නිරුද්ධ නො වන්නේ ද යත් : උපද්‍යා වූ සියල්ලනට ද ප්‍රචාන්තියෙහි චිත්තයාගේ උත්පාදකැණයෙහි ද අරූපයෙහි මාර්ග-යාගේ හා ඵලයාගේ හඬකැණයෙහි දැයි ඔවුනට දුඃඛසත්‍යය නිරුද්ධ නො වෙයි, ඔවුනට සමුදයසත්‍යය නො ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය. අග්‍රමාර්ගයාගේ උත්පාදකැණයෙහි ද රහත්තට චිත්ත-යාගේ උත්පාදකැණයෙහි ද යම් සිතකට අනතුරු වූ අග්‍රමාර්ගය පිළිලබන්නාහු නම් ඒ චිත්තයාගේ උත්පාදකැණයෙහි ද අරූපයෙහි මාර්ගයාගේ හා ඵලයාගේ හඬකැණයෙහි දැයි ඔවුනට දුඃඛසත්‍යය ද නිරුද්ධ නො වෙයි, සමුදයසත්‍යය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ යි. තව ද යමකුට සමුදයසත්‍යය නිරුද්ධ නො වන්නේ නම් ඔහුට දුඃඛසත්‍යය නිරුද්ධ නො වේ ද යත් : අග්‍රමාර්ගයාගේ හඬකැණ-යෙහි ද රහත්තට චිත්තයාගේ හඬකැණයෙහි ද යම් සිතකට අනතුරු වූ අග්‍රමාර්ගය පිළිලබන්නාහු නම් ඒ චිත්තයාගේ හඬ-කැණයෙහි දැයි ඔවුනට සමුදයසත්‍යය නිරුද්ධ නො වන්නේ ය, ඔවුනට දුඃඛසත්‍යය නො ද නිරුද්ධ නො වෙයි. අග්‍රමාර්ගයාගේ උත්පාදකැණයෙහි ද රහත්තට චිත්තයාගේ උත්පාදකැණයෙහි ද යම් සිතකට අනතුරු වූ අග්‍රමාර්ගය පිළිලබන්නාහු නම් ඒ චිත්තයාගේ උත්පාදකැණයෙහි ද අරූපයෙහි මාර්ගයාගේ හා ඵලයාගේ හඬ-කැණයෙහි දැ යි ඔවුනට සමුදයසත්‍යය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය, දුඃඛසත්‍යය ද නිරුද්ධ නො වේ.

යමකුට දුඃඛසත්‍යය නිරුද්ධ නො වේ නම් ඔහුට මාර්ගසත්‍යය නිරුද්ධ නො වන්නේ ද යත් : අග්‍රමාර්ගයාගේ උත්පාදකැණයෙහි ද යම් සිතකට අනතුරු වූ අග්‍රමාර්ගය පිළිලබන්නාහු නම් ඒ චිත්තයාගේ උත්පාදකැණයෙහි ද අන්‍ය වූ ද යම් කෙනෙක් මාර්ගය පිළිලබන්නාහු නම් උපද්‍යා වූ ඔවුනට ද ප්‍රචාන්තියෙහි චිත්තයාගේ උත්පාදකැණයෙහි ද අරූපයෙහි මාර්ගයාගේ හා ඵලයාගේ හඬකැණයෙහි දැ යි ඔවුනට දුඃඛසත්‍යය නිරුද්ධ නො වෙයි,

නො ව තෙසං මග්ගසච්චං න නිරුජ්ඣිකාමිති. අරහන්යානං විතක්ඛං උප්පාදකඛණේ, යෙ ව පුට්ඨජ්ජනා මග්ගං න පටිලභිස්සන්ති තෙසං උපපජ්ජන්යානං, පවනෙත විතක්ඛං උප්පාදකඛණේ, අරුපෙ මග්ගස්ස ව ඵලස්ස ව භවිතකඛණේ තෙසං දුක්ඛසච්චං න නිරුජ්ඣති, මග්ගසච්චං න නිරුජ්ඣිකාමිති. යස්ස වා පන මග්ගසච්චං න නිරුජ්ඣිකාමිති තස්ස දුක්ඛසච්චං න නිරුජ්ඣතිති: අග්ගමග්ගස්ස භවිතකඛණේ, අරහන්යානං විතක්ඛං භවිතකඛණේ, යෙ ව පුට්ඨජ්ජනා මග්ගං න පටිලභිස්සන්ති තෙසං වචන්යානං, පවනෙත විතක්ඛං භවිතකඛණේ තෙසං මග්ගසච්චං න නිරුජ්ඣිකාමිති, නො ව තෙසං දුක්ඛසච්චං න නිරුජ්ඣති. අරහන්යානං විතක්ඛං උප්පාදකඛණේ, යෙ ව පුට්ඨජ්ජනා මග්ගං න පටිලභිස්සන්ති තෙසං උපපජ්ජන්යානං, පවනෙත විතක්ඛං උප්පාදකඛණේ, අරුපෙ මග්ගස්ස ව ඵලස්ස ව භවිතකඛණේ තෙසං මග්ගසච්චං න නිරුජ්ඣිකාමිති, දුක්ඛසච්චං න නිරුජ්ඣති.

35. යස්ස සමුදයසච්චං න නිරුජ්ඣති තස්ස මග්ගසච්චං න නිරුජ්ඣිකාමිති: අග්ගමග්ගස්ස උප්පාදකඛණේ, යස්ස විතක්ඛං අනන්තරා අග්ගමග්ගං පටිලභිස්සන්ති තස්ස විතක්ඛං උප්පාදකඛණේ, යෙ ව කෙසෙකු මග්ගං පටිලභිස්සන්ති තෙසං තණ්හාය උප්පාදකඛණේ, තණ්හාවිප්පයුත්තවිනෙත වත්තමානෙ, නිරොධසමාපන්නානං, අසංකප්පත්තානං තෙසං සමුදයසච්චං න නිරුජ්ඣති, නො ව තෙසං මග්ගසච්චං න නිරුජ්ඣිකාමිති, අග්ගමග්ගස්ස භවිතකඛණේ, අරහන්යානං, යෙ ව පුට්ඨජ්ජනා මග්ගං න පටිලභිස්සන්ති තෙසං තණ්හාය උප්පාදකඛණේ, තණ්හාවිප්පයුත්තවිනෙත වත්තමානෙ, නිරොධසමාපන්නානං, අසංකප්පත්තානං තෙසං සමුදයසච්චං න නිරුජ්ඣති මග්ගසච්චං න නිරුජ්ඣිකාමිති. යස්ස වා පන මග්ගසච්චං න නිරුජ්ඣිකාමිති තස්ස සමුදයසච්චං න නිරුජ්ඣතිති: යෙ පුට්ඨජ්ජනා මග්ගං න පටිලභිස්සන්ති තෙසං තණ්හාය භවිතකඛණේ, තෙසං මග්ගසච්චං න නිරුජ්ඣිකාමිති, නො ව තෙසං සමුදයසච්චං න නිරුජ්ඣති. අග්ගමග්ගස්ස භවිතකඛණේ, අරහන්යානං යෙ ව පුට්ඨජ්ජනා මග්ගං න පටිලභිස්සන්ති තෙසං තණ්හාය උප්පාදකඛණේ, තණ්හාවිප්පයුත්තවිනෙත වත්තමානෙ, නිරොධසමාපන්නානං, අසංකප්පත්තානං තෙසං මග්ගසච්චං න නිරුජ්ඣිකාමිති, සමුදයසච්චං න නිරුජ්ඣති. (පච්චනීකපුග්ගල)

ඔවුනට මාර්ගසත්‍යය නො ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය. රහත්නට විත්තයාගේ උත්පාදකෂණයෙහි ද යම් ද පාඨග්ජන කෙනෙක් මාර්ගය නො පිළිලබන්නාහු නම් උපද්‍යා වූ ඔවුනට ද ප්‍රචාත්තියෙහි විත්තයාගේ උත්පාදකෂණයෙහි ද අරූපයෙහි මාර්ගයාගේ හා ඵලයාගේ භවකෂණයෙහි ද සි ඔවුනට දුඛසත්‍යය ද නිරුද්ධ නො වෙයි, මාර්ගසත්‍යය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ යි. තව ද යමකුට මාර්ගසත්‍යය නිරුද්ධ නො වන්නේ නම් ඔහුට දුඛසත්‍යය නිරුද්ධ නො වේ ද යත් : අග්‍රමාර්ගයාගේ භවකෂණයෙහි ද රහත්නට විත්තයාගේ භවකෂණයෙහි ද යම් ද පාඨග්ජන කෙනෙක් මාර්ගය නො පිළිලබන්නාහු නම් ව්‍යුත වන්නා වූ ඔවුනට ද ප්‍රචාත්තියෙහි විත්තයාගේ භවකෂණයෙහි ඔවුනට ද මාර්ගසත්‍යය නිරුද්ධ නො වන්නේ ය, ඔවුනට දුඛසත්‍යය නො ද නිරුද්ධ නො වෙයි. රහත්නට විත්තයාගේ උත්පාදකෂණයෙහි ද යම් ද පාඨග්ජන කෙනෙක් මාර්ගය නො පිළිලබන්නාහු නම් උපද්‍යා වූ ඔවුනට ද ප්‍රචාත්තියෙහි විත්තයාගේ උත්පාදකෂණයෙහි ද අරූපයෙහි මාර්ගයාගේ හා ඵලයාගේ භවකෂණයෙහි ද සි ඔවුනට මාර්ගසත්‍යය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය, දුඛසත්‍යය ද නිරුද්ධ නො වේ.

35. යමකුට සමුදයසත්‍යය නිරුද්ධ නො වේ නම් ඔහුට මාර්ගසත්‍යය නිරුද්ධ නො වන්නේ ද යත් : අග්‍රමාර්ගයාගේ උත්පාදකෂණයෙහි ද යම් සිතකට අනතුරු වූ අග්‍රමාර්ගය පිළිලබන්නාහු නම් ඒ විත්තයාගේ උත්පාදකෂණයෙහි ද අන්‍ය වූ ද යම් කෙනෙක් මාර්ගය පිළිලබන්නාහු නම් ඔවුනට ද තෘෂ්ණාවගේ උත්පාදකෂණයෙහි ද තෘෂ්ණාවිප්‍රසක්තවිත්තය පචත්තා කල්හි ද නිරෝධයට සමවැද්දුණුවනට ද අසංඤ්‍යකයනට ද සි ඔවුනට සමුදයසත්‍යය නිරුද්ධ නො වෙයි, ඔවුනට මාර්ගසත්‍යය නො ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය. අග්‍රමාර්ගයාගේ භවකෂණයෙහි ද රහත්නට ද යම් ද පාඨග්ජන කෙනෙක් මාර්ගය නො පිළිලබන්නාහු නම් ඔවුනට ද තෘෂ්ණාවගේ උත්පාදකෂණයෙහි ද, තෘෂ්ණාවිප්‍රසක්තවිත්තය පචත්තා කල්හි ද නිරෝධයට සමවැද්දුණුවනට ද අසංඤ්‍යකයනට ද සි ඔවුනට සමුදයසත්‍යය ද නිරුද්ධ නො වෙයි, මාර්ගසත්‍යය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ යි. තව ද යමකුට මාර්ගසත්‍යය නිරුද්ධ නො වන්නේ නම් ඔහුට සමුදයසත්‍යය නිරුද්ධ නො වේ ද යත් : යම් පාඨග්ජන කෙනෙක් මාර්ගය නො පිළිලබන්නාහු නම් ඔවුනට ද තෘෂ්ණාවගේ භවකෂණයෙහි ඔවුනට ද මාර්ගසත්‍යය නිරුද්ධ නො වන්නේ ය, ඔවුනට සමුදයසත්‍යය නො ද නිරුද්ධ නො වෙයි. අග්‍රමාර්ගයාගේ භවකෂණයෙහි ද රහත්නට ද යම් ද පාඨග්ජන කෙනෙක් මාර්ගය පිළිලබන්නාහු නම් ඔවුනට ද තෘෂ්ණාවගේ උත්පාදකෂණයෙහි ද තෘෂ්ණාවිප්‍රසක්තවිත්තය පචත්තා කල්හි ද නිරෝධයට සමවැද්දුණුවනට ද අසංඤ්‍යකයනට ද සි ඔවුනට මාර්ගසත්‍යය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය, සමුදයසත්‍යය ද නිරුද්ධ නො වේ. (ප්‍රත්‍යනීකපුද්ගල යි)

36. යත් දුක්ඛසච්චං න නිරුජ්ඣති -පෙ- (පච්චනිකමකාස)

37. යස්ස යත් දුක්ඛසච්චං න නිරුජ්ඣති තස්ස තත් සමුදයසච්චං න නිරුජ්ඣස්සතිති: චතුචොකාරං පඤ්චොකාරං උපපජ්ජන්තානං, පච්ඤෙ විතක්ඛ උපපාදකච්ඤෙ, අරුපෙ මග්ගස්ස ච ඵලස්ස ච භවගකච්ඤෙ තෙසං තත් දුක්ඛසච්චං න නිරුජ්ඣති, නො ච තෙසං තත් සමුදයසච්චං න නිරුජ්ඣස්සති. අග්ගමග්ගස්ස උපපාදකච්ඤෙ, අරහන්තානං විතක්ඛ උපපාදකච්ඤෙ, යස්ස විතක්ඛ අනන්තරා අග්ගමග්ගං පටිලභිය්සන්ති තස්ස විතක්ඛ උපපාදකච්ඤෙ, අරුපෙ මග්ගස්ස ච ඵලස්ස ච භවගකච්ඤෙ, අසඤ්ඤසන්තං උපපජ්ජන්තානං තෙසං තත් දුක්ඛසච්චං න නිරුජ්ඣති, සමුදයසච්චං න නිරුජ්ඣස්සති. යස්ස චා පන යත් සමුදයසච්චං න නිරුජ්ඣස්සති තස්ස තත් දුක්ඛසච්චං න නිරුජ්ඣතිති: අග්ගමග්ගස්ස භවගකච්ඤෙ අරහන්තානං විතක්ඛ භවගකච්ඤෙ, යස්ස විතක්ඛ අනන්තරා අග්ගමග්ගං පටිලභිය්සන්ති තස්ස විතක්ඛ භවගකච්ඤෙ, අසඤ්ඤසන්තා චචන්තානං තෙසං තත් සමුදයසච්චං න නිරුජ්ඣස්සති, නො ච තෙසං තත් දුක්ඛසච්චං න නිරුජ්ඣති. අග්ගමග්ගස්ස උපපාදකච්ඤෙ, අරහන්තානං විතක්ඛ උපපාදකච්ඤෙ, යස්ස විතක්ඛ අනන්තරා අග්ගමග්ගං පටිලභිය්සන්ති තස්ස විතක්ඛ උපපාදකච්ඤෙ, අරුපෙ මග්ගස්ස ච ඵලස්ස ච භවගකච්ඤෙ, අසඤ්ඤසන්තං උපපජ්ජන්තානං තෙසං තත් සමුදයසච්චං න නිරුජ්ඣස්සති, දුක්ඛසච්චං න නිරුජ්ඣති.

යස්ස යත් දුක්ඛසච්චං න නිරුජ්ඣති තස්ස තත් මග්ගසච්චං න නිරුජ්ඣස්සතිති: පඤ්චොකාරෙ අග්ගමග්ගස්ස උපපාදකච්ඤෙ, යස්ස විතක්ඛ අනන්තරා අග්ගමග්ගං පටිලභිය්සන්ති තස්ස විතක්ඛ උපපාදකච්ඤෙ, යෙ ච ඤෙඤා මග්ගං පටිලභිය්සන්ති තෙසං උපපජ්ජන්තානං, පච්ඤෙ විතක්ඛ උපපාදකච්ඤෙ, අරුපෙ මග්ගස්ස ච ඵලස්ස ච භවගකච්ඤෙ තෙසං තත් දුක්ඛසච්චං න නිරුජ්ඣති, නො ච තෙසං තත් මග්ගසච්චං න නිරුජ්ඣස්සති. අරහන්තානං විතක්ඛ උපපාදකච්ඤෙ, ආපාඨිකානං, යෙ ච පුට්ඨජ්ජනා මග්ගං න පටිලභිය්සන්ති තෙසං උපපජ්ජන්තානං, පච්ඤෙ විතක්ඛ උපපාදකච්ඤෙ, අරුපෙ මග්ගස්ස ච ඵලස්ස ච භවගකච්ඤෙ, අසඤ්ඤසන්තං උපපජ්ජන්තානං තෙසං තත් දුක්ඛසච්චං න නිරුජ්ඣති, මග්ගසච්චං න නිරුජ්ඣස්සති.

36. යම් තැනෙක දුඃඛසත්‍යය නිරුද්ධ නො වේ නම් ...
(ප්‍රත්‍යනිකාවකාශ යි)

37. යමකුට යම් තැනෙක දුඃඛසත්‍යය නිරුද්ධ නො වේ නම් ඔහුට එහි සමුදයසත්‍යය නිරුද්ධ නො වන්නේ ද යත්: වතුචෝකාරයෙහි හා පඤ්චෝකාරයෙහි උපදනවුනට ද ප්‍රචාන්ති-යෙහි චිත්තයාගේ උත්පාදකෂණයෙහි ද අරූපයෙහි මාර්ගයාගේ හා ඵලයාගේ භවකෂණයෙහි ද යි ඔවුනට එහි දුඃඛසත්‍යය නිරුද්ධ නො වෙයි, ඔවුනට එහි සමුදයසත්‍යය නො ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය. අග්‍රමාර්ගයාගේ උත්පාදකෂණයෙහි ද රහත්නට චිත්තයාගේ උත්පාදකෂණයෙහි ද යම් සිතකට අනතුරු වූ අග්‍ර-මාර්ගය පිළිලබන්නාහු නම් ඒ චිත්තයාගේ උත්පාදකෂණයෙහි ද අරූපයෙහි මාර්ගයාගේ හා ඵලයාගේ භවකෂණයෙහි ද අසංඤ්‍යකයෙහි උපදනවුනට ද යි ඔවුනට එහි දුඃඛසත්‍යය ද නිරුද්ධ නො වෙයි, සමුදයසත්‍යය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ යි. තව ද යමකුට යම් තැනෙක සමුදයසත්‍යය නිරුද්ධ නො වන්නේ නම් ඔහුට එහි දුඃඛසත්‍යය නිරුද්ධ නො වේ ද යත්: අග්‍රමාර්ගයාගේ භවකෂණයෙහි ද රහත්නට චිත්තයාගේ භවකෂණයෙහි ද යම් සිතකට අනතුරු වූ අග්‍රමාර්ගය පිළිලබන්නාහු නම් ඒ චිත්ත-යාගේ භවකෂණයෙහි ද අසංඤ්‍යකයෙහි ව්‍යුත වන්නවුනට ද යි ඔවුනට එහි සමුදයසත්‍යය නිරුද්ධ නො වන්නේ ය, ඔවුනට එහි දුඃඛසත්‍යය නො ද නිරුද්ධ නො වෙයි. අග්‍රමාර්ගයාගේ උත්පාදකෂණයෙහි ද රහත්නට චිත්තයාගේ උත්පාදකෂණයෙහි ද යම් සිතකට අනතුරු වූ අග්‍රමාර්ගය පිළිලබන්නාහු නම් ඒ චිත්ත-යාගේ උත්පාදකෂණයෙහි ද අරූපයෙහි මාර්ගයාගේ හා ඵලයාගේ භවකෂණයෙහි ද අසංඤ්‍යකයෙහි උපදනවුනට ද යි ඔවුනට එහි සමුදයසත්‍යය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය, දුඃඛසත්‍යය ද නිරුද්ධ නො වේ.

යමකුට යම් තැනෙක දුඃඛසත්‍යය නිරුද්ධ නො වේ නම් ඔහුට එහි මාර්ගසත්‍යය නිරුද්ධ නො වන්නේ ද යත්: පඤ්ච-චෝකාරයෙහි අග්‍රමාර්ගයාගේ උත්පාදකෂණයෙහි ද යම් සිතකට අනතුරු වූ අග්‍රමාර්ගය පිළිලබන්නාහු නම් ඒ චිත්තයාගේ උත්-පාදකෂණයෙහි ද අත්‍ය වූ ද යම් කෙනෙක් මාර්ගය පිළිලබන්-නාහු නම් උපදනා වූ ඔවුනට ද ප්‍රචාන්තියෙහි චිත්තයාගේ උත්-පාදකෂණයෙහි ද අරූපයෙහි මාර්ගයාගේ හා ඵලයාගේ භවකෂණ-යෙහි ද යි ඔවුනට එහි දුඃඛසත්‍යය නිරුද්ධ නො වෙයි, ඔවුනට එහි මාර්ගසත්‍යය නො ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය. රහත්නට චිත්තයාගේ උත්පාදකෂණයෙහි ද ආපායිකයනට ද යම් ද පාථග්-ජන කෙනෙක් මාර්ගය නො පිළිලබන්නාහු නම් උපදනා වූ ඔවුනට ද ප්‍රචාන්තියෙහි චිත්තයාගේ උත්පාදකෂණයෙහි ද අරූප-යෙහි මාර්ගයාගේ හා ඵලයාගේ භවකෂණයෙහි ද අසංඤ්‍යක-යෙහි උපදනවුනට ද යි ඔවුනට එහි දුඃඛසත්‍යය ද නිරුද්ධ නො වෙයි, මාර්ගසත්‍යය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ යි,

යසස වා පන යත් මග්ගසච්චං න නිරුජ්ඣක්ඛිනි තසස තත් දුක්ඛසච්චං න නිරුජ්ඣක්ඛිනි: අග්ගමග්ගසස හඬගකඛණේ අරහන්තානං විතසස හඬගකඛණේ ආපායිකානං යෙ ච පුටුජ්ජනා මග්ගං න පටිලභිසසනති, තෙසං වචන්තානං පවතෙන විතසස හඬගකඛණේ අසක්ඛසන්නා වචන්තානං තෙසං තත් මග්ගසච්චං න නිරුජ්ඣක්ඛිනි, නො ච තෙසං තත් දුක්ඛසච්චං න නිරුජ්ඣක්ඛිනි. අරහන්තානං විතසස උප්පාදකඛණේ, ආපායිකානං, යෙ ච පුටුජ්ජනා මග්ගං න පටිලභිසසනති තෙසං උපපජ්ජන්තානං, පවතෙන විතසස උප්පාදකඛණේ, අරුපෙ මග්ගසස ච ඵලසස ච හඬගකඛණේ, අසක්ඛසන්නං උපපජ්ජන්තානං තෙසං තත් මග්ගසච්චංකඛි න නිරුජ්ඣක්ඛිනි, දුක්ඛසච්චංකඛි න නිරුජ්ඣක්ඛිනි.

38. යසස යත් සමුදයසච්චං න නිරුජ්ඣක්ඛිනි තසස තත් මග්ගසච්චං න නිරුජ්ඣක්ඛිනි: අග්ගමග්ගසස උප්පාදකඛණේ, යසස විතසස අනන්තරා අග්ගමග්ගං පටිලභිසසනති තසස විතසස උප්පාදකඛණේ, යෙ චකෙඤ්ඤ මග්ගං පටිලභිසසනති තෙසං තණ්හාය උප්පාදකඛණේ, තණ්හාවිප්පයුත්තවිතෙන වත්තමානෙ තෙසං තත් සමුදයසච්චං න නිරුජ්ඣක්ඛිනි, නො ච තෙසං තත් මග්ගසච්චං න නිරුජ්ඣක්ඛිනි. අග්ගමග්ගසස හඬගකඛණේ, අරහන්තානං, ආපායිකානං, යෙ ච පුටුජ්ජනා මග්ගං න පටිලභිසසනති තෙසං තණ්හාය උප්පාදකඛණේ, තණ්හාවිප්පයුත්තවිතෙන වත්තමානෙ, අසක්ඛසන්නානං තෙසං තත් සමුදයසච්චංකඛි න නිරුජ්ඣක්ඛිනි, මග්ගසච්චංකඛි න නිරුජ්ඣක්ඛිනි. යසස වා පන යත් මග්ගසච්චං න නිරුජ්ඣක්ඛිනි තසස තත් සමුදයසච්චං න නිරුජ්ඣක්ඛිනි: ආපායිකානං, යෙ ච පුටුජ්ජනා මග්ගං න පටිලභිසසනති තෙසං තණ්හාය හඬගකඛණේ, තෙසං තත් මග්ගසච්චං න නිරුජ්ඣක්ඛිනි. නො ච තෙසං තත් සමුදයසච්චං න නිරුජ්ඣක්ඛිනි. අග්ගමග්ගසස හඬගකඛණේ අරහන්තානං, ආපායිකානං, යෙ ච පුටුජ්ජනා මග්ගං න පටිලභිසසනති තෙසං තණ්හාය උප්පාදකඛණේ, තණ්හාවිප්පයුත්තවිතෙන වත්තමානෙ, අසක්ඛසන්නානං තෙසං තත් මග්ගසච්චංකඛි න නිරුජ්ඣක්ඛිනි, සමුදයසච්චංකඛි න නිරුජ්ඣක්ඛිනි. (පච්චනිකපුග්ගලොකාස)

තව ද යමකුට යම් තැනෙක මාර්ගසත්‍යය නිරුද්ධ නො වන්නේ නම් ඔහුට එහි දූෛඛ්‍යත්‍යය නිරුද්ධ නො වේ ද යත්: අග්‍රමාර්ගයාගේ හඬකැණියෙහි ද රහත්තම චිත්තයාගේ හඬකැණියෙහි ද ආපායිකයනට ද යම් ද පාඨග්ජන කෙනෙක් මාර්ගය නො පිළිලබන්නාහු නම් ව්‍යුත වන්නා වූ ඔවුනට ද ප්‍රවෘත්තියෙහි චිත්තයාගේ හඬකැණියෙහි ද අසංඤ්‍යාසයෙන් ව්‍යුත වන්නාවුනට දැයි ඔවුනට එහි මාර්ගසත්‍යය නිරුද්ධ නො වන්නේ ය, ඔවුනට එහි දූෛඛ්‍යත්‍යය නො ද නිරුද්ධ නො වෙයි. රහත්තම චිත්තයාගේ උත්පාදකැණියෙහි ද ආපායිකයනට ද යම් ද පාඨග්ජන කෙනෙක් මාර්ගය නො පිළිලබන්නාහු නම් උපදනා වූ ඔවුනට ද ප්‍රවෘත්තියෙහි චිත්තයාගේ උත්පාදකැණියෙහි ද අරූපයෙහි මාර්ගයාගේ හා ඵලයාගේ හඬකැණියෙහි ද අසංඤ්‍යාසයෙහි උපදනාවුනට දැයි ඔවුනට එහි මාර්ගසත්‍යය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය. දූෛඛ්‍යත්‍යය ද නිරුද්ධ නො වෙයි.

38. යමකුට යම් තැනෙක සමුදයසත්‍යය නිරුද්ධ නො වේ නම් ඔහුට එහි මාර්ගසත්‍යය නිරුද්ධ නො වන්නේ ද යත්: අග්‍රමාර්ගයාගේ උත්පාදකැණියෙහි ද යම් සිතකට අනතුරු වූ අග්‍රමාර්ගය පිළිලබන්නාහු නම් ඒ චිත්තයාගේ උත්පාදකැණියෙහි ද අන්‍ය වූ ද යම් කෙනෙක් මාර්ගය පිළිලබන්නාහු නම් ඔවුනට ද තෘෂ්ණාවගේ උත්පාදකැණියෙහි ද තෘෂ්ණාවිප්‍රසූක්තචිත්තය පවත්නා කල්හි දැයි ඔවුනට එහි සමුදයසත්‍යය නිරුද්ධ නො වෙයි, ඔවුනට එහි මාර්ගසත්‍යය නො ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය. අග්‍රමාර්ගයාගේ හඬකැණියෙහි ද රහත්තම ද ආපායිකයනට ද යම් ද පාඨග්ජන කෙනෙක් මාර්ගය නො පිළිලබන්නාහු නම් ඔවුනට ද තෘෂ්ණාවගේ උත්පාදකැණියෙහි ද තෘෂ්ණාවිප්‍රසූක්තචිත්තය පවත්නා කල්හි ද අසංඤ්‍යාසයනට දැයි ඔවුනට එහි සමුදයසත්‍යය ද නිරුද්ධ නො වෙයි, මාර්ගසත්‍යය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ යි. තවද යමකුට යම් තැනෙක මාර්ගසත්‍යය නිරුද්ධ නො වන්නේ නම් ඔහුට එහි සමුදයසත්‍යය නිරුද්ධ නො වන්නේ ද යත්: ආපායිකයනට ද යම් ද පාඨග්ජන කෙනෙක් මාර්ගය නො පිළිලබන්නාහු නම් ඔවුනට ද තෘෂ්ණාවගේ හඬකැණියෙහි දැයි ඔවුනට එහි මාර්ගසත්‍යය නිරුද්ධ නො වන්නේ ය, ඔවුනට එහි සමුදයසත්‍යය නො ද නිරුද්ධ නො වෙයි. අග්‍රමාර්ගයාගේ හඬකැණියෙහි ද රහත්තම ද ආපායිකයනට ද යම් ද පාඨග්ජන කෙනෙක් මාර්ගය නො පිළිලබන්නාහු නම් ඔවුනට ද තෘෂ්ණාවගේ උත්පාදකැණියෙහි ද තෘෂ්ණාවිප්‍රසූක්තචිත්තය පවත්නා කල්හි ද අසංඤ්‍යාසයනට දැයි ඔවුනට එහි මාර්ගසත්‍යය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය, සමුදයසත්‍යය ද නිරුද්ධ නො වෙයි. (ප්‍රත්‍යනීකපුද්ගලාවකාශ යි.)

ප්‍රත්‍යක්ෂන්නානාගතවාර යි.

39. යසං දුක්ඛසංවිධං නිරුප්පිකං තස්ස සමුදයසංවිධං නිරුප්පිකං සිද්ධිං: අග්ගමග්ගසමඛිනං, අරහන්යානං, යසං විතප්පං අනන්තරං අග්ගමග්ගං පටිලභිස්සන්ති තෙසං දුක්ඛසංවිධං නිරුප්පිකං, නො ව තෙසං සමුදයසංවිධං නිරුප්පිකං සිද්ධිං. ඉතරෙසං තෙසං දුක්ඛසංවිධං නිරුප්පිකං, සමුදයසංවිධං නිරුප්පිකං සිද්ධිං. යසං වා පන සමුදයසංවිධං -පෙ- ආමන්තා.

යසං දුක්ඛසංවිධං නිරුප්පිකං තස්ස මග්ගසංවිධං නිරුප්පිකං සිද්ධිං: අග්ගමග්ගසං භවකකම්මෙණ, අරහන්යානං, යෙ ව පුට්ඨජනා මග්ගං න පටිලභිස්සන්ති තෙසං දුක්ඛසංවිධං නිරුප්පිකං, නො ව තෙසං මග්ගසංවිධං නිරුප්පිකං සිද්ධිං. අග්ගමග්ගසං උප්පාදකම්මෙණ, යසං විතප්පං අනන්තරං අග්ගමග්ගං පටිලභිස්සන්ති, යෙ ව ඥාණික මග්ගං පටිලභිස්සන්ති තෙසං දුක්ඛසංවිධං නිරුප්පිකං, මග්ගසංවිධං නිරුප්පිකං සිද්ධිං. යසං වා පන මග්ගසංවිධං -පෙ- ආමන්තා.

40. යසං සමුදයසංවිධං නිරුප්පිකං තස්ස මග්ගසංවිධං නිරුප්පිකං සිද්ධිං: අග්ගමග්ගසං භවකකම්මෙණ, අරහන්යානං, යෙ ව පුට්ඨජනා මග්ගං න පටිලභිස්සන්ති තෙසං සමුදයසංවිධං නිරුප්පිකං, නො ව තෙසං මග්ගසංවිධං නිරුප්පිකං සිද්ධිං. අග්ගමග්ගසං උප්පාදකම්මෙණ, යසං විතප්පං අනන්තරං අග්ගමග්ගං පටිලභිස්සන්ති, යෙ ව ඥාණික මග්ගං පටිලභිස්සන්ති තෙසං සමුදයසංවිධං නිරුප්පිකං, මග්ගසංවිධං නිරුප්පිකං සිද්ධිං. යසං වා පන මග්ගසංවිධං -පෙ- ආමන්තා. (අනුලොම පුග්ගල)

41. යස්ස දුක්ඛසංවිධං නිරුප්පිකං -පෙ- (අනුලොම ඔකාස)

42. යසං යස්ස දුක්ඛසංවිධං නිරුප්පිකං තස්ස තස්ස සමුදයසංවිධං නිරුප්පිකං සිද්ධිං: අග්ගමග්ගසමඛිනං, අරහන්යානං, යසං විතප්පං අනන්තරං අග්ගමග්ගං පටිලභිස්සන්ති, අසංකප්පසන්තානං තෙසං තස්ස සමුදයසංවිධං නිරුප්පිකං සිද්ධිං. ඉතරෙසං චතුර්වේදිකාරානං පඤ්චවේදිකාරානං තෙසං තස්ස දුක්ඛසංවිධං නිරුප්පිකං, සමුදයසංවිධං නිරුප්පිකං සිද්ධිං. යසං වා පන යස්ස සමුදයසංවිධං නිරුප්පිකං සිද්ධිං තස්ස තස්ස දුක්ඛසංවිධං නිරුප්පිකං: සුද්ධාචාරං උපපජ්ජන්තානං තෙසං තස්ස සමුදයසංවිධං නිරුප්පිකං සිද්ධිං, නො ව තෙසං තස්ස දුක්ඛසංවිධං නිරුප්පිකං. ඉතරෙසං චතුර්වේදිකාරානං පඤ්චවේදිකාරානං තෙසං තස්ස සමුදයසංවිධං නිරුප්පිකං සිද්ධිං, දුක්ඛසංවිධං නිරුප්පිකං.

39. යමකුට දූෛභත්‍යය නිරුද්ධ වී නම් ඔහුට සමුදයසත්‍යය නිරුද්ධ වන්නේ ද යත්: අග්‍රමාර්ගසමඛිතට ද රහත්නට ද යම් සිතකට අනතුරු වූ අග්‍රමාර්ගය පිළිලබන්නාහු නම් ඔවුනට ද දූෛභත්‍යය නිරුද්ධ වී, ඔවුනට සමුදයසත්‍යය නො ද නිරුද්ධ වන්නේ ය. සෙසු ඔවුනට දූෛභත්‍යය ද නිරුද්ධ වී, සමුදයසත්‍යය ද නිරුද්ධ වන්නේ යි. තවද යමකුට සමුදයසත්‍යය ... එසේ යි.

යමකුට දූෛභත්‍යය නිරුද්ධ වී නම් ඔහුට මාර්ගසත්‍යය නිරුද්ධ වන්නේ ද යත්: අග්‍රමාර්ගයාගේ භඩ්‍යක්‍ෂණයෙහි ද රහත්නට ද යම් ද පාඨග්ජන කෙනෙක් මාර්ගය නො පිළි-ලබන්නාහු නම් ඔවුනට ද දූෛභත්‍යය නිරුද්ධ වී, ඔවුනට මාර්ගසත්‍යය නො ද නිරුද්ධ වන්නේ ය. අග්‍රමාර්ගයාගේ උත්-පාදක්‍ෂණයෙහි ද යම් සිතකට අනතුරු වූ අග්‍රමාර්ගය පිළි-ලබන්නාහු නම් ඔවුනට ද අන්‍ය වූ ද යම් කෙනෙක් මාර්ගය පිළිලබන්නාහු නම් ඔවුනට ද දූෛභත්‍යය ද නිරුද්ධ වී, මාර්ගසත්‍යය ද නිරුද්ධ වන්නේ යි. තවද යමකුට මාර්ගසත්‍යය ... එසේ යි.

40. යමකුට සමුදයසත්‍යය නිරුද්ධ වී නම් ඔහුට මාර්ග සත්‍යය නිරුද්ධ වන්නේ ද යත්: අග්‍රමාර්ගයාගේ භඩ්‍යක්‍ෂණයෙහි ද රහත්නට ද යම් ද පාඨග්ජන කෙනෙක් මාර්ගය නො පිළි-ලබන්නාහු නම් ඔවුනට ද සමුදයසත්‍යය නිරුද්ධ වී, ඔවු-නට මාර්ගසත්‍යය නො ද නිරුද්ධ වන්නේ ය. අග්‍රමාර්ගයාගේ උත්පාදක්‍ෂණයෙහි ද යම් සිතකට අනතුරු වූ අග්‍රමාර්ගය පිළි-ලබන්නාහු ද අන්‍ය වූ ද යම් කෙනෙක් මාර්ගය පිළිලබන්නාහු ද යි ඔවුනට සමුදයසත්‍යය ද නිරුද්ධ වී, මාර්ගසත්‍යය ද නිරුද්ධ වන්නේ යි. තවද යමකුට මාර්ගසත්‍යය ... එසේ යි. (අනුලොමපුද්ගල යි.)

41. යම් තැනෙක දූෛභත්‍යය නිරුද්ධ වී නම් ... (අනු-ලොමාවකාශ යි.)

42. යමකුට යම් තැනෙක දූෛභත්‍යය නිරුද්ධ වී නම් ඔහුට එහි සමුදයසත්‍යය නිරුද්ධ වන්නේ ද යත්: අග්‍රමාර්ග-සමඛිතට ද රහත්නට ද යම් සිතකට අනතුරු වූ අග්‍රමාර්ගය පිළිලබන්නාහු ද, අසංඤ්‍යාකාරයනට ද යි ඔවුනට එහි දූෛභත්‍යය නිරුද්ධ වී, ඔවුනට එහි සමුදයසත්‍යය නො ද නිරුද්ධ වන්නේ ය. සෙසු චතුර්වේදිකාරයනට ද පඤ්චවේදිකාරයනට ද යි ඔවුනට එහි දූෛභත්‍යය ද නිරුද්ධ වී, සමුදයසත්‍යය ද නිරුද්ධ වන්නේ යි. තවද යමකුට යම් තැනෙක සමුදයසත්‍යය නිරුද්ධ වන්නේ නම් ඔහුට එහි දූෛභත්‍යය නිරුද්ධ වී ද යත්: ඉද්ධා-වාසයෙහි උපදනා වූ ඔවුනට එහි සමුදයසත්‍යය නිරුද්ධ වන්නේ ය, ඔවුනට එහි දූෛභත්‍යය නො ද නිරුද්ධ වී, සෙසු චතු-ර්වේදිකාරයනට ද පඤ්චවේදිකාරයනට ද යි ඔවුනට එහි සමුදයසත්‍යය ද නිරුද්ධ වන්නේ ය, දූෛභත්‍යය ද නිරුද්ධ වී.

යසස යත් දුක්ඛසච්චං නිරුජ්ඣන්තී තස්ස තත් මග්ගසච්චං නිරුජ්ඣන්තීති: අග්ගමග්ගස්ස භඩ්ධකඛණේ, අරහන්තානං, යෙ ච පුට්ඨජ්ජනා මග්ගං න පටිලභීස්සන්ති, ආපායිකානං, අසංකෘතානං තෙසං තත් දුක්ඛසච්චං නිරුජ්ඣන්තී, නො ච තෙසං තත් මග්ගසච්චං නිරුජ්ඣන්තීති. අග්ගමග්ගස්ස උප්පාදකඛණේ, යසස විතතස්ස අනන්තරා අග්ගමග්ගං පටිලභීස්සති, යෙ චංකෘත මග්ගං පටිලභීස්සන්ති තෙසං තත් දුක්ඛසච්චං නිරුජ්ඣන්තී, මග්ගසච්චං නිරුජ්ඣන්තීති. යසස චා පන යත් මග්ගසච්චං නිරුජ්ඣන්තී තස්ස තත් දුක්ඛසච්චං නිරුජ්ඣන්තීති: සුද්ධාවාසං උපපජ්ජන්තානං තෙසං තත් මග්ගසච්චං නිරුජ්ඣන්තී, නො ච තෙසං තත් දුක්ඛසච්චං නිරුජ්ඣන්තී. අග්ගමග්ගස්ස උප්පාදකඛණේ, යසස විතතස්ස අනන්තරා අග්ගමග්ගං පටිලභීස්සති, යෙ චංකෘත මග්ගං පටිලභීස්සන්ති තෙසං තත් මග්ගසච්චං නිරුජ්ඣන්තී, දුක්ඛසච්චං නිරුජ්ඣන්තී.

43. යසස යත් සමුදයසච්චං නිරුජ්ඣන්තී තස්ස තත් මග්ගසච්චං නිරුජ්ඣන්තීති: අග්ගමග්ගස්ස භඩ්ධකඛණේ, අරහන්තානං, යෙ ච පුට්ඨජ්ජනා මග්ගං න පටිලභීස්සන්ති, ආපායිකානං තෙසං තත් සමුදයසච්චං නිරුජ්ඣන්තී, නො ච තෙසං තත් මග්ගසච්චං නිරුජ්ඣන්තීති. අග්ගමග්ගස්ස උප්පාදකඛණේ, යසස විතතස්ස අනන්තරා අග්ගමග්ගං පටිලභීස්සති, යෙ චංකෘත මග්ගං පටිලභීස්සන්ති තෙසං තත් සමුදයසච්චං නිරුජ්ඣන්තී, මග්ගසච්චං නිරුජ්ඣන්තීති. යසස චා පන යත් මග්ගසච්චං නිරුජ්ඣන්තී තස්ස තත් සමුදයසච්චං නිරුජ්ඣන්තීති: සුද්ධාවාසානං දුතියෙ විතත විතතමානෙ තෙසං තත් මග්ගසච්චං නිරුජ්ඣන්තී, නො ච තෙසං තත් සමුදයසච්චං නිරුජ්ඣන්තී. අග්ගමග්ගස්ස උප්පාදකඛණේ, යසස විතතස්ස අනන්තරා අග්ගමග්ගං පටිලභීස්සති, යෙ චංකෘත මග්ගං පටිලභීස්සන්ති තෙසං තත් මග්ගසච්චං නිරුජ්ඣන්තී, සමුදයසච්චං නිරුජ්ඣන්තී. (අනුලොමපුග්ගලොකාස)

44. යසස දුක්ඛසච්චං න නිරුජ්ඣන්තී තස්ස සමුදයසච්චං න නිරුජ්ඣන්තීති: නත්ථි. යසස චා පන සමුදයසච්චං න නිරුජ්ඣන්තී තස්ස දුක්ඛසච්චං න නිරුජ්ඣන්තීති: නිරුජ්ඣන්තී.

යසස දුක්ඛසච්චං න නිරුජ්ඣන්තී තස්ස මග්ගසච්චං න නිරුජ්ඣන්තීති: නත්ථි. යසස චා පන මග්ගසච්චං න නිරුජ්ඣන්තී තස්ස දුක්ඛසච්චං න නිරුජ්ඣන්තීති: නිරුජ්ඣන්තී.

යමකුට යම් තැනෙක දූෂිතත්වය නිරුද්ධ වී නම් ඔහුට එහි මාර්ගසත්‍යය නිරුද්ධ වන්නේ ද යත්: අග්‍රමාර්ගයාගේ භවයන්සංස්කරණයෙහි ද රහත්තම ද යම් ද පාඨශ්‍රේණි කෙනෙක් මාර්ගය නො පිළිලබන්නාහු ද ආපායිකයනට ද අසංඥාසත්‍යයනට ද සි ඔවුනට එහි දූෂිතත්වය නිරුද්ධ වී, ඔවුනට එහි මාර්ගසත්‍යය නො ද නිරුද්ධ වන්නේ ය. අග්‍රමාර්ගයාගේ උත්පාදකයන්සංස්කරණයෙහි ද යම් සිතකට අනතුරු වූ අග්‍රමාර්ගය පිළිලබන්නාහු ද අන්‍ය වූ ද යම් කෙනෙක් මාර්ගය පිළිලබන්නාහු ද සි ඔවුනට එහි දූෂිතත්වය ද නිරුද්ධ වී, මාර්ගසත්‍යය ද නිරුද්ධ වන්නේ ය. තවද යමකුට යම් තැනෙක මාර්ගසත්‍යය නිරුද්ධ වන්නේ නම් ඔහුට එහි දූෂිතත්වය නිරුද්ධ වී ද යත්: ශුද්ධාවාසයෙහි උපද්‍රවය වූ ඔවුනට මාර්ගසත්‍යය නිරුද්ධ වන්නේ ය, ඔවුනට එහි දූෂිතත්වය නො ද නිරුද්ධ වී. අග්‍රමාර්ගයාගේ උත්පාදකයන්සංස්කරණයෙහි ද යම් සිතකට අනතුරු වූ අග්‍රමාර්ගය පිළිලබන්නාහු ද අන්‍ය වූ ද යම් කෙනෙක් මාර්ගය පිළිලබන්නාහු ද සි ඔවුනට එහි මාර්ගසත්‍යය ද නිරුද්ධ වන්නේ ය, දූෂිතත්වය ද නිරුද්ධ වී.

43. යමකුට යම් තැනෙක සමුදයසත්‍යය නිරුද්ධ වී නම් ඔහුට එහි මාර්ගසත්‍යය නිරුද්ධ වන්නේ ද යත්: අග්‍රමාර්ගයාගේ භවයන්සංස්කරණයෙහි ද රහත්තම ද යම් ද පාඨශ්‍රේණි කෙනෙක් මාර්ගය නො පිළිලබන්නාහු ද ආපායිකයනට ද සි ඔවුනට එහි සමුදයසත්‍යය නිරුද්ධ වී, ඔවුනට එහි මාර්ගසත්‍යය නො ද නිරුද්ධ වන්නේ ය. අග්‍රමාර්ගයාගේ උත්පාදකයන්සංස්කරණයෙහි ද, යම් සිතකට අනතුරු වූ අග්‍රමාර්ගය පිළිලබන්නාහු ද, අන්‍ය වූ ද යම් කෙනෙක් මාර්ගය පිළිලබන්නාහු ද සි ඔවුනට එහි සමුදයසත්‍යය ද නිරුද්ධ වී, මාර්ගසත්‍යය ද නිරුද්ධ වන්නේ ය. තවද යමකුට යම් තැනෙක මාර්ගසත්‍යය නිරුද්ධ වන්නේ නම් ඔහුට එහි සමුදයසත්‍යය නිරුද්ධ වී ද යත්: ශුද්ධාවාස වූ ඔවුනට දෙවන සිත පවත්නා කල්හි එහි මාර්ගසත්‍යය නිරුද්ධ වන්නේ ය, ඔවුනට එහි සමුදයසත්‍යය නො ද නිරුද්ධ වී. අග්‍රමාර්ගයාගේ උත්පාදකයන්සංස්කරණයෙහි ද යම් සිතකට අනතුරු වූ අග්‍රමාර්ගය පිළිලබන්නාහු ද අන්‍ය වූ ද යම් කෙනෙක් මාර්ගය පිළිලබන්නාහු ද සි ඔවුනට එහි මාර්ගසත්‍යය ද නිරුද්ධ වන්නේ ය, සමුදයසත්‍යය ද නිරුද්ධ වී. (අනුලොමප්‍රද්ගලාවකාශ යි.)

44. යමකුට දූෂිතත්වය නිරුද්ධ නො වී නම් ඔහුට සමුදයසත්‍යය නිරුද්ධ නො වන්නේ ද යත්: නැත. තවද යමකුට සමුදයසත්‍යය නිරුද්ධ නො වන්නේ නම් ඔහුට දූෂිතත්වය නිරුද්ධ නො වී ද යත්: නිරුද්ධ වී.

යමකුට දූෂිතත්වය නිරුද්ධ නො වී නම් ඔහුට මාර්ගසත්‍යය නිරුද්ධ නො වන්නේ ද යත්: නැත. තවද යමකුට මාර්ගසත්‍යය නිරුද්ධ නො වන්නේ නම් ඔහුට දූෂිතත්වය නිරුද්ධ නො වී ද යත්: නිරුද්ධ වී.

45. යසස සමුදයසව්‍යං න නිරුජ්ඣත්තං තසස මග්ගසව්‍යං න නිරුජ්ඣත්තස්සතිති: නත්ථි. යසස වා පන මග්ගසව්‍යං න නිරුජ්ඣත්තස්සති තසස සමුදයසව්‍යං න නිරුජ්ඣත්තාති: නිරුජ්ඣත්තං. (පච්චනිකපුග්ගල)

46. යත් දුක්ඛසව්‍යං න නිරුජ්ඣත්තං -පෙ- (පච්චනිකඔකාස)

47. යසස යත් දුක්ඛසව්‍යං න නිරුජ්ඣත්තං තසස තත්ථ සමුදයසව්‍යං න නිරුජ්ඣත්තස්සතිති: නිරුජ්ඣත්තස්සති. යසස වා පන යත් සමුදයසව්‍යං න නිරුජ්ඣත්තස්සති තසස තත්ථ දුක්ඛසව්‍යං න නිරුජ්ඣත්තාති: නිරුජ්ඣත්තං.

යසස යත් දුක්ඛසව්‍යං න නිරුජ්ඣත්තං තසස තත්ථ මග්ගසව්‍යං න නිරුජ්ඣත්තස්සතිති: නිරුජ්ඣත්තස්සති. යසස වා පන යත් මග්ගසව්‍යං න නිරුජ්ඣත්තස්සති තසස තත්ථ දුක්ඛසව්‍යං න නිරුජ්ඣත්තාති: නිරුජ්ඣත්තං.

48. යසස යත් සමුදයසව්‍යං න නිරුජ්ඣත්තං තසස තත්ථ මග්ගසව්‍යං න නිරුජ්ඣත්තස්සතිති: සුඛධාවාසානං දුතියෙ විතො වතං මානෙ තෙසං තත්ථ සමුදයසව්‍යං න නිරුජ්ඣත්තං, නො ව තෙසං තත්ථ මග්ගසව්‍යං න නිරුජ්ඣත්තස්සති. අසංකෘස්සනානං තෙසං තත්ථ සමුදයසව්‍යං න නිරුජ්ඣත්තං, මග්ගසව්‍යං න නිරුජ්ඣත්තස්සති. යසස වා පන යත් මග්ගසව්‍යං න නිරුජ්ඣත්තස්සති තසස තත්ථ සමුදයසව්‍යං න නිරුජ්ඣත්තාති: අග්ගමග්ගසස භඩගකඛණේ, අරුහනිනානං, යෙ ව පුට්ඨජ්ජනා මග්ගං න පටිලභිස්සනාති, ආපායිකානං තෙසං තත්ථ මග්ගසව්‍යං න නිරුජ්ඣත්තස්සති, නො ව තෙසං තත්ථ සමුදයසව්‍යං න නිරුජ්ඣත්තං, අසංකෘස්සනානං තෙසං තත්ථ මග්ගසව්‍යං න නිරුජ්ඣත්තස්සති, සමුදයසව්‍යං න නිරුජ්ඣත්තං. (පච්චනිකපුග්ගලොකාස)

අතිතානාගතවාරො.

නිරොධවාරො නිට්ඨිනො.

45. යමකුට සමුදයසත්‍යය නිරුද්ධ නො වී නම් ඔහුට මාර්ගසත්‍යය නිරුද්ධ නො වන්නේ ද යත්: නැතී. තවද යමකුට මාර්ගසත්‍යය නිරුද්ධ නො වන්නේ නම් ඔහුට සමුදයසත්‍යය නිරුද්ධ නො වී ද යත්: නිරුද්ධ වී. (ප්‍රත්‍යනීකපුද්ගල සි.)

46. යම් තැනෙක දුඃඛසත්‍යය නිරුද්ධ නො වී නම් ... (ප්‍රත්‍යනීකාවකාශ සි.)

47. යමකුට යම් තැනෙක දුඃඛසත්‍යය නිරුද්ධ නො වී නම් ඔහුට එහි සමුදයසත්‍යය නිරුද්ධ නො වන්නේ ද යත්: නිරුද්ධ වන්නේ සි. තවද යමකුට යම් තැනෙක සමුදයසත්‍යය නිරුද්ධ නො වන්නේ නම් ඔහුට එහි දුඃඛසත්‍යය නිරුද්ධ නො වී ද යත්: නිරුද්ධ වී.

යමකුට යම් තැනෙක දුඃඛසත්‍යය නිරුද්ධ නොවී නම් ඔහුට එහි මාර්ගසත්‍යය නිරුද්ධ නො වන්නේ ද යත්: නිරුද්ධ වන්නේ සි. තවද යමකුට යම් තැනෙක මාර්ගසත්‍යය නිරුද්ධ නො වන්නේ නම් ඔහුට එහි දුඃඛසත්‍යය නිරුද්ධ නො වී ද යත්: නිරුද්ධ වී.

48. යමකුට යම් තැනෙක සමුදයසත්‍යය නිරුද්ධ නො වී නම් ඔහුට එහි මාර්ගසත්‍යය නිරුද්ධ නො වන්නේ ද යත්: දෙවන සිත පවත්නා කල්හි ශුද්ධාවාස වූ ඔවුනට එහි සමුදය සත්‍යය නිරුද්ධ නො වී, ඔවුනට එහි මාර්ගසත්‍යය නො ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය. අසංඥසන්ධ වූ ඔවුනට එහි සමුදය-සත්‍යය ද නිරුද්ධ නො වී, මාර්ගසත්‍යය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ සි. තවද යමකුට යම් තැනෙක මාර්ගසත්‍යය නිරුද්ධ නො වන්නේ නම් ඔහුට එහි සමුදයසත්‍යය නිරුද්ධ නො වී ද යත්: අග්‍රමාර්ගයාගේ භඩ්ධස්සණයෙහි ද රහත්තට ද යම් ද පාඨව්ජන කෙනෙක් මාර්ගය නො පිළිලබන්නාහු ද ආපායික-යනට ද සි ඔවුනට එහි මාර්ගසත්‍යය නිරුද්ධ නො වන්නේ ය, ඔවුනට එහි සමුදයසත්‍යය නො ද නිරුද්ධ නො වී. අසංඥ-සන්ධ වූ ඔවුනට එහි මාර්ගසත්‍යය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය. සමුදයසත්‍යය ද නිරුද්ධ නො වී. (ප්‍රත්‍යනීකපුද්ගලාවකාශ සි.)

අනීතානාගතවාර සි.

නිරෝධවාර නිමි.

උපාදනිරොධ්‍යායො

1. යසස් දුක්ඛසංවං උපපජ්ඣති තස්ස සමුදයසංවං නිරුජ්ඣතිති: නො. යසස් වා පන සමුදයසංවං නිරුජ්ඣති තස්ස දුක්ඛසංවං උපපජ්ඣතිති: නො.

යසස් දුක්ඛසංවං උපපජ්ඣති තස්ස මග්ගසංවං නිරුජ්ඣතිති: නො. යසස් වා පන මග්ගසංවං නිරුජ්ඣති තස්ස දුක්ඛසංවං උපපජ්ඣතිති: නො.

2. යසස් සමුදයසංවං උපපජ්ඣති තස්ස මග්ගසංවං නිරුජ්ඣතිති: නො. යසස් වා පන මග්ගසංවං නිරුජ්ඣති තස්ස සමුදයසංවං උපපජ්ඣතිති: නො. (අනුලොමප්‍රග්ගල)

3. යසස් දුක්ඛසංවං උපපජ්ඣති තස්ස සමුදයසංවං නිරුජ්ඣතිති: අසංකල්පකො තස්ස දුක්ඛසංවං උපපජ්ඣති, නො ච තස්ස සමුදයසංවං නිරුජ්ඣතිති -පෙ- (අනුලොමඛකාය)

(යසංකං උපාද්‍යායොපි නිරොධ්‍යායොපි උපාදනිරොධ්‍යායොපි සදිසං, නත්ථි නානාකරණං.)

4. යසස් යසස් දුක්ඛසංවං උපපජ්ඣති තස්ස තස්ස සමුදයසංවං නිරුජ්ඣතිති: නො. (අනුලොමප්‍රග්ගලොකාය)

(යසස්කම්පි යසස්යසස්කම්පි සදිසං.)

5. යසස් දුක්ඛසංවං නුපපජ්ඣති තස්ස සමුදයසංවං න නිරුජ්ඣතිති: තණ්හාය භවකතංතො තෙසං දුක්ඛසංවං නුපපජ්ඣති, නො ච තෙසං සමුදයසංවං න නිරුජ්ඣති. සබ්බෙසං චචන්ඤානං, පච්චෙතො තණ්හාවිප්පයුතචිත්තස්ස භවකතංතො, අරූපෙ, මග්ගස්ස ච ඵලස්ස ච උපාදකතංතො තෙසං දුක්ඛසංවංඤ්ඤා නුපපජ්ඣති, සමුදයසංවංඤ්ඤා න නිරුජ්ඣති. යසස් වා පන සමුදයසංවං න නිරුජ්ඣති, තස්ස දුක්ඛසංවං නුපපජ්ඣතිති: සබ්බෙසං උපපජ්ඣන්ඤානං, පච්චෙතො චිත්තස්ස උපාදකතංතො තෙසං සමුදයසංවං න නිරුජ්ඣති, නො ච තෙසං දුක්ඛසංවං නුපපජ්ඣති. සබ්බෙසං චචන්ඤානං, පච්චෙතො තණ්හාවිප්පයුතචිත්තස්ස භවකතංතො, අරූපෙ, මග්ගස්ස ච ඵලස්ස ච උපාදකතංතො තෙසං සමුදයසංවංඤ්ඤා න නිරුජ්ඣති, දුක්ඛසංවංඤ්ඤා නුපපජ්ඣති.

උත්පාදනිරෝධවාරය

1. යමකුට දූඛසත්‍යය උපදී නම් ඔහුට සමුදයසත්‍යය නිරුද්ධ වේ ද යත්: නැති. තවද යමකුට සමුදයසත්‍යය නිරුද්ධ වේ නම් ඔහුට දූඛසත්‍යය උපදී ද යත්: නැති.

යමකුට දූඛසත්‍යය උපදී නම් ඔහුට මාර්ගසත්‍යය නිරුද්ධ වේ ද යත්: නැති. තවද යමකුට මාර්ගසත්‍යය නිරුද්ධ වේ නම් ඔහුට දූඛසත්‍යය උපදී ද යත්: නැති.

2. යමකුට සමුදයසත්‍යය උපදී නම් ඔහුට මාර්ගසත්‍යය නිරුද්ධ වේ ද යත්: නැති. තවද යමකුට මාර්ගසත්‍යය නිරුද්ධ වේ නම් ඔහුට සමුදයසත්‍යය උපදී ද යත්: නැති. (අනුලොම පුද්ගල සි)

3. යම් තැනෙක දූඛසත්‍යය උපදී නම් එහි සමුදයසත්‍යය නිරුද්ධ වේ ද යත්: අසංඥාසහිත වූ එහි දූඛසත්‍යය උපදී, එහි සමුදයසත්‍යය නො ද නිරුද්ධ වේ ... (අනුලොමාවකාශ සි)

(යක්කය උත්පාදවාරයෙහි ද නිරෝධවාරයෙහි ද උත්පාද-
නිරෝධවාරයෙහි ද සමාන යැ. වෙනසෙක් නැති.)

4. යමකුට යම් තැනෙක දූඛසත්‍යය උපදී නම් ඔහුට එහි සමුදයසත්‍යය නිරුද්ධ වේ ද යත්: නැති, (අනුලොම පුද්ගලාව-
කාශ සි)

(යසස්සකය ද යසස්සකයක්කය ද සමාන යැ.)

5. යමකුට දූඛසත්‍යය නූපදී නම් ඔහුට සමුදයසත්‍යය නිරුද්ධ නො වේ ද යත්: තෘෂ්ණාවගේ භඩ්ධාසනයෙහි ඔවුනට දූඛ-
සත්‍යය නූපදී, ඔවුනට සමුදයසත්‍යය නො ද නිරුද්ධ නො වෙයි. ව්‍යුත්ත වන්නා වූ සියල්ලනට ද ප්‍රවෘත්තියෙහි තෘෂ්ණාවිප්‍රසක්ත විත්තයාගේ භඩ්ධාසනයෙහි ද අරූපයෙහි මාර්ගයාගේ හා ඵලයාගේ උත්පාදකත්වයෙහි දැයි ඔවුනට දූඛසත්‍යය ද නූපදී, සමුදයසත්‍යය ද නිරුද්ධ නො වේ. තවද යමකුට සමුදයසත්‍යය නිරුද්ධ නො වේ නම් ඔහුට දූඛසත්‍යය නූපදී ද යත්: උපදනා වූ සියල්ලනට ද ප්‍රවෘත්තියෙහි විත්තයාගේ උත්පාදකත්වයෙහි දැයි ඔවුනට සමුදය-
සත්‍යය නිරුද්ධ නො වෙයි, ඔවුනට දූඛසත්‍යය නො ද නූපදී. ව්‍යුත්ත වන්නා වූ සියල්ලනට ද ප්‍රවෘත්තියෙහි තෘෂ්ණාවිප්‍රසක්ත විත්තයාගේ භඩ්ධාසනයෙහි ද අරූපයෙහි මාර්ගයාගේ හා ඵලයාගේ උත්පාදකත්වයෙහි දැයි ඔවුනට සමුදයසත්‍යය ද නිරුද්ධ නො වෙයි, දූඛසත්‍යය ද නූපදී.

යස්ස දුක්ඛස්ථං නුප්පජ්ඣති තස්ස මග්ගස්ථං න නිරුජ්ඣතිති: මග්ගස්ස භවකකම්මෙන තෙසං දුක්ඛස්ථං නුප්පජ්ඣති, නො ච තෙසං මග්ගස්ථං න නිරුජ්ඣති. සබ්බෙසං චචන්තානං, පච්ඤන මග්ගවිප්පයුත්තවිත්තස්ස භවකකම්මෙන, අරුපෙ, මග්ගස්ස ච ඵලස්ස ච උප්පාදකම්මෙන තෙසං දුක්ඛස්ථස්ථෙ නුප්පජ්ඣති, මග්ගස්ථස්ථෙ න නිරුජ්ඣති. යස්ස චා පන මග්ගස්ථං න නිරුජ්ඣති තස්ස දුක්ඛස්ථං නුප්පජ්ඣතිති: සබ්බෙසං උප්පජ්ජන්තානං, පච්ඤන විත්තස්ස උප්පාදකම්මෙන තෙසං මග්ගස්ථං න නිරුජ්ඣති, නො ච තෙසං දුක්ඛස්ථං නුප්පජ්ඣති. සබ්බෙසං චචන්තානං, පච්ඤන මග්ගවිප්පයුත්තවිත්තස්ස භවකකම්මෙන, අරුපෙ, මග්ගස්ස ච ඵලස්ස ච උප්පාදකම්මෙන තෙසං මග්ගස්ථස්ථෙ න නිරුජ්ඣති, දුක්ඛස්ථස්ථෙ නුප්පජ්ඣති.

6. යස්ස සමුදයස්ථං නුප්පජ්ඣති තස්ස මග්ගස්ථං න නිරුජ්ඣතිති: මග්ගස්ස භවකකම්මෙන තෙසං සමුදයස්ථං නුප්පජ්ඣති, නො ච තෙසං මග්ගස්ථං න නිරුජ්ඣති. තණ්හාවිප්පයුත්තවිත්තස්ස උප්පාදකම්මෙන, මග්ගවිප්පයුත්තවිත්තස්ස භවකකම්මෙන, නිරොධසමාපන්නානං, අසඤ්ඤසන්නානං තෙසං සමුදයස්ථස්ථෙ නුප්පජ්ඣති, මග්ගස්ථස්ථෙ න නිරුජ්ඣති. යස්ස චා පන මග්ගස්ථං න නිරුජ්ඣති තස්ස සමුදයස්ථං නුප්පජ්ඣතිති: තණ්හාය උප්පාදකම්මෙන තෙසං මග්ගස්ථං න නිරුජ්ඣති, නො ච තෙසං සමුදයස්ථං නුප්පජ්ඣති. මග්ගවිප්පයුත්තවිත්තස්ස භවකකම්මෙන, තණ්හාවිප්පයුත්තවිත්තස්ස උප්පාදකම්මෙන, නිරොධසමාපන්නානං, අසඤ්ඤසන්නානං තෙසං මග්ගස්ථස්ථෙ න නිරුජ්ඣති සමුදයස්ථස්ථෙ නුප්පජ්ඣති. (පච්චනිකපුග්ගල)

7. යත් දුක්ඛස්ථං නුප්පජ්ඣති -පෙ- (පච්චනිකමකාස)

8. යස්ස යත් දුක්ඛස්ථං නුප්පජ්ඣති -පෙ- (පච්චනිකපුග්ගලොකාස)

(යස්සකම්මි යස්ස යත්කම්මි සද්දිසං. යස්ස යත්කෙ¹ නිරොධසමාපන්නානන්ති න කාතබ්බං.)

පච්චුප්පන්නවාරො.

9. යස්ස දුක්ඛස්ථං උප්පජ්ජත් තස්ස සමුදයස්ථං නිරුජ්ඣති: ආමන්තා. යස්ස චා පන සමුදයස්ථං -පෙ- ආමන්තා, (අනුලොමපුග්ගල)

(අනිතා පුට්ඨා යථා උප්පාදවාරෙ විහත්තා, එවං උප්පාදනිරොධවාරෙපි අනුලොමමි පච්චනිකමි විහන්තබ්බං.)

අනිතවාරො.

1. යස්ස යත්කෙපි - මජ්ඣං.

යමකුට දුඃඛසත්‍යය නූපදී නම් ඔහුට මාර්ගසත්‍යය නිරුද්ධ නො වේ ද යත්: මාර්ගයාගේ භඩගක්‍ෂණයෙහි ඔවුනට දුඃඛසත්‍යය නූපදී, ඔවුනට මාර්ගසත්‍යය නො ද නිරුද්ධ නො වෙයි. ව්‍යුහ වන්නා වූ සියල්ලනට ද ප්‍රවෘත්තියෙහි මාර්ගවිප්‍රසූක්තවික්‍යයාගේ භඩගක්‍ෂණයෙහි ද අරූපයෙහි මාර්ගයාගේ හා ඵලයාගේ උත්පාදකක්‍ෂණයෙහි දැයි ඔවුනට දුඃඛසත්‍යය ද නූපදී, මාර්ගසත්‍යය ද නිරුද්ධ නො වේ. තවද යමකුට මාර්ගසත්‍යය නිරුද්ධ නො වේ නම් ඔහුට දුඃඛසත්‍යය නූපදී ද යත්: උපදනා වූ සියල්ලනට ද ප්‍රවෘත්තියෙහි වික්‍යයාගේ උත්පාදකක්‍ෂණයෙහි දැයි ඔවුනට මාර්ගසත්‍යය නිරුද්ධ නො වෙයි, ඔවුනට දුඃඛසත්‍යය නො ද නූපදී. ව්‍යුහ වන්නා වූ සියල්ලනට ද ප්‍රවෘත්තියෙහි මාර්ගවිප්‍රසූක්තවික්‍යයාගේ භඩගක්‍ෂණයෙහි ද අරූපයෙහි මාර්ගයාගේ හා ඵලයාගේ උත්පාදකක්‍ෂණයෙහි දැයි ඔවුනට මාර්ගසත්‍යය ද නිරුද්ධ නො වෙයි, දුඃඛසත්‍යය ද නූපදී.

6. යමකුට සමුදයසත්‍යය නූපදී නම් ඔහුට මාර්ගසත්‍යය නිරුද්ධ නො වේ ද යත්: මාර්ගයාගේ භඩගක්‍ෂණයෙහි ඔවුනට සමුදයසත්‍යය නූපදී, ඔවුනට මාර්ගසත්‍යය නො ද නිරුද්ධ නො වෙයි. තෘෂ්ණාවිප්‍රසූක්තවික්‍යයාගේ උත්පාදකක්‍ෂණයෙහි ද මාර්ගවිප්‍රසූක්තවික්‍යයාගේ භඩගක්‍ෂණයෙහි ද නිරොධයට සම්මුද්‍රණවුනට ද අසංඤ්‍යානිකයනට දැයි ඔවුනට සමුදයසත්‍යය ද නූපදී, මාර්ගසත්‍යය ද නිරුද්ධ නො වේ. තවද යමකුට මාර්ගසත්‍යය නිරුද්ධ නො වේ නම් ඔහුට සමුදයසත්‍යය නූපදී ද යත්: තෘෂ්ණාවගේ උත්පාදකක්‍ෂණයෙහි ඔවුනට මාර්ගසත්‍යය නිරුද්ධ නො වෙයි, ඔවුනට සමුදයසත්‍යය නො ද නූපදී. මාර්ගවිප්‍රසූක්තවික්‍යයාගේ භඩගක්‍ෂණයෙහි ද තෘෂ්ණාවිප්‍රසූක්තවික්‍යයාගේ උත්පාදකක්‍ෂණයෙහි ද නිරොධයට සම්මුතවනවුනට ද අසංඤ්‍යානිකයනට දැයි ඔවුනට මාර්ගසත්‍යය ද නිරුද්ධ නො වෙයි, සමුදයසත්‍යය ද නූපදී. (ප්‍රත්‍යානිකපුද්ගල යි)

7. යම් තැනෙක දුඃඛසත්‍යය නූපදී නම් ... (ප්‍රත්‍යානිකාවකාශ යි)

8. යමකුට යම් තැනෙක දුඃඛසත්‍යය නූපදී නම් ... (ප්‍රත්‍යානික-පුද්ගලාවකාශ යි)

(යසංකය ද යසංසයාකය ද සමාන ය. යසංසයාකයෙහි “නිරොධසමාපන්න” යි නො යෙදියයුතු ය.)

ප්‍රත්‍යක්ෂන්තවාර යි.

9. යමකුට දුඃඛසත්‍යය උපන්නේ නම් ඔහුට සමුදයසත්‍යය නිරුද්ධ වී ද යත්: එසේ යි. තවද යමකුට සමුදයසත්‍යය ... එසේ යි. (අනුලොමපුද්ගල යි)

(යම්සේ උත්පාදවාරයෙහි අනිත්‍යාව්‍යාව බෙදන ලද්දී ද එසේ ම උත්පාදනිරොධවාරයෙහි ද අනුලොම ද ප්‍රත්‍යානිකය ද බෙදිය යුතු යි.)

අනිත්‍යවාර යි.

10. යසං දුක්ඛසච්චං උපපජ්ඣන්ති තස්ස සමුදයසච්චං නිරු-
ජ්ඣන්තිති: අග්ගමග්ගසමඛිනං, අරහන්තානං, යසං වින්තස්ස අනන්තරා
අග්ගමග්ගං පටිලභිස්සන්ති තෙසං දුක්ඛසච්චං උපපජ්ඣන්ති, නො ච
තෙසං සමුදයසච්චං නිරුජ්ඣන්ති. ඉතරෙසං තෙසං දුක්ඛසච්චං
උපපජ්ඣන්ති, සමුදයසච්චං නිරුජ්ඣන්ති. යසං චා පන සමුදය-
සච්චං -පෙ- ආමන්තා.

යසං දුක්ඛසච්චං උපපජ්ඣන්ති තස්ස මග්ගසච්චං නිරුජ්ඣන්ති-
තිති: අග්ගමග්ගස්ස භඩ්දකමණං, අරහන්තානං, යෙ ච පුට්ඨජනා
මග්ගං න පටිලභිස්සන්ති තෙසං දුක්ඛසච්චං උපපජ්ඣන්ති, නො ච
තෙසං මග්ගසච්චං නිරුජ්ඣන්ති. අග්ගමග්ගස්ස උපපාදකමණං,
යසං වින්තස්ස අනන්තරා අග්ගමග්ගං පටිලභිස්සන්ති, යෙ ච සොද්ධ
මග්ගං පටිලභිස්සන්ති තෙසං දුක්ඛසච්චං උපපජ්ඣන්ති, මග්ග-
සච්චං නිරුජ්ඣන්ති. යසං චා පන මග්ගසච්චං -පෙ- ආමන්තා.

11. යසං සමුදයසච්චං උපපජ්ඣන්ති තස්ස මග්ගසච්චං
නිරුජ්ඣන්තිති: යෙ පුට්ඨජනා මග්ගං න පටිලභිස්සන්ති තෙසං
සමුදයසච්චං උපපජ්ඣන්ති, නො ච තෙසං මග්ගසච්චං නිරුජ්ඣන්ති.
යෙ මග්ගං පටිලභිස්සන්ති තෙසං සමුදයසච්චං උපපජ්ඣන්ති,
මග්ගසච්චං නිරුජ්ඣන්ති. යසං චා පන මග්ගසච්චං නිරුජ්ඣන්ති-
තිති තස්ස සමුදයසච්චං උපපජ්ඣන්ති: අග්ගමග්ගස්ස උපපාද-
කමණං, යසං වින්තස්ස අනන්තරා අග්ගමග්ගං පටිලභිස්සන්ති, තෙසං
මග්ගසච්චං නිරුජ්ඣන්ති, නො ච තෙසං සමුදයසච්චං උපපජ්ඣන්ති.
යෙ මග්ගං පටිලභිස්සන්ති තෙසං මග්ගසච්චං නිරුජ්ඣන්ති,
සමුදයසච්චං උපපජ්ඣන්ති. (අනුලොමපුග්ගල)

12. යත් දුක්ඛසච්චං උපපජ්ඣන්ති -පෙ- (අනුලොමඛිකාය)

13. යසං යත් දුක්ඛසච්චං උපපජ්ඣන්ති තස්ස තත් සමුදය-
සච්චං නිරුජ්ඣන්තිති: අග්ගමග්ගසමඛිනං, අරහන්තානං, යසං
වින්තස්ස අනන්තරා අග්ගමග්ගං පටිලභිස්සන්ති, අසංකප්පන්තානං
තෙසං තත් දුක්ඛසච්චං උපපජ්ඣන්ති, නො ච තෙසං තත්
සමුදයසච්චං නිරුජ්ඣන්ති. ඉතරෙසං චතුර්වේදිකාරානං පඤ්චවේදිකා-
රානං තෙසං තත් දුක්ඛසච්චං උපපජ්ඣන්ති, සමුදයසච්චං
නිරුජ්ඣන්ති. (අනුලොමපුග්ගලොකාය)

(යසංකමපි යසංයත්කමපි සදිසං.)

10. යමකුට දූෂිතත්‍වය උපදින්නේ නම් ඔහුට සමුදයසත්‍යය නිරුද්ධ වන්නේ ද යත්: අග්‍රමාර්ගසමඛිතට ද රහත්තට ද යම් සිතකට අනතුරු වූ අග්‍රමාර්ගය පිළිලබන්නාහු නම් ඔවුනට ද දූෂිතත්‍වය උපදින්නේ ය, ඔවුනට සමුදයසත්‍යය නොද නිරුද්ධ වන්නේ ය. සෙසු ඔවුනට දූෂිතත්‍වය ද උපදින්නේ ය, සමුදය සත්‍යය ද නිරුද්ධ වන්නේ යි. තවද යමකුට සමුදයසත්‍යය ... එසේ යි.

යමකුට දූෂිතත්‍වය උපදින්නේ නම් ඔහුට මාර්ගසත්‍යය නිරුද්ධ වන්නේ ද යත්: අග්‍රමාර්ගයාගේ භවකෂණයෙහි ද රහත්තට ද යම් ද පාරිභ්ජන කෙනෙක් මාර්ගය නො පිළිලබන්නාහු නම් ඔවුනට ද දූෂිතත්‍වය උපදින්නේ ය, ඔවුනට මාර්ගසත්‍යය නො ද නිරුද්ධ වන්නේ ය. අග්‍රමාර්ගයාගේ උත්පාදකෂණයෙහි ද යම් සිතකට අනතුරු ව අග්‍රමාර්ගය පිළිලබන්නාහු ද අත්‍ය වූ ද යම් කෙනෙක් මාර්ගය පිළිලබන්නාහු දැයි ඔවුනට දූෂිතත්‍වය ද උපදින්නේ ය. මාර්ගසත්‍යය ද නිරුද්ධ වන්නේ යි. තවද යමකුට මාර්ගසත්‍යය ... එසේ යි.

11. යමකුට සමුදයසත්‍යය උපදින්නේ නම් ඔහුට මාර්ගසත්‍යය නිරුද්ධ වන්නේ ද යත්: යම් පාරිභ්ජන කෙනෙක් මාර්ගය නො පිළිලබන්නාහු නම් ඔවුනට සමුදයසත්‍යය උපදින්නේ ය, ඔවුනට මාර්ගසත්‍යය නො ද නිරුද්ධ වන්නේ ය. යම් කෙනෙක් මාර්ගය පිළිලබන්නාහු නම් ඔවුනට සමුදයසත්‍යය ද උපදින්නේ ය, මාර්ග සත්‍යය ද නිරුද්ධ වන්නේ ය. තවද යමකුට මාර්ගසත්‍යය නිරුද්ධ වන්නේ නම් ඔහුට සමුදයසත්‍යය උපදින්නේ ද යත්: අග්‍රමාර්ගයාගේ උත්පාදකෂණයෙහි ද යම් සිතකට අනතුරු වූ අග්‍රමාර්ගය පිළිලබන්නාහු නම් ඔවුනට ද මාර්ගසත්‍යය නිරුද්ධ වන්නේ ය, ඔවුනට සමුදයසත්‍යය නො ද උපදින්නේ ය. යම් කෙනෙක් මාර්ගය පිළිලබන්නාහු නම් ඔවුනට මාර්ගසත්‍යය ද නිරුද්ධ වන්නේ ය, සමුදයසත්‍යය ද උපදින්නේ යි. (අනුලොම පුද්ගල යි)

12. යම් තැනෙක දූෂිතත්‍වය උපදින්නේ නම් ... (අනුලොමාවකාශ යි)

13. යමකුට යම් තැනෙක දූෂිතත්‍වය උපදින්නේ නම් ඔහුට එහි සමුදයසත්‍යය නිරුද්ධ වන්නේ ද යත්: අග්‍රමාර්ගසමඛිතට ද රහත්තට ද යම් සිතකට අනතුරු වූ අග්‍රමාර්ගය පිළිලබන්නාහු ද අසංඥාසන්ධිතට දැයි ඔවුනට එහි දූෂිතත්‍වය උපදින්නේ ය, ඔවුනට එහි සමුදයසත්‍යය නො ද නිරුද්ධ වන්නේ ය. සෙසු චතුර්වේදිකාරයනට ද පඤ්චවේදිකාරයනට දැයි ඔවුනට එහි දූෂිතත්‍වය ද උපදින්නේ ය, සමුදයසත්‍යය ද නිරුද්ධ වන්නේ යි. (අනුලොම-පුද්ගලාවකාශ යි)

(යසසකය ද යසසසකය ද සමාන ය)

14. යසං දුක්ඛසාවං නුපප්ප්සන්ති තස්ස සමුදයසාවං නිරු-
ඡක්ඛිස්සන්ති: ආමනා, යසං වා පන සමුදයසාවං න නිරුඡක්ඛි-
ස්සන්ති තස්ස දුක්ඛසාවං නුපප්ප්සන්ති: අගමග්ගසමඛිනං අර-
හත්තානං යසං වික්කස්ස අනත්තරා අගමග්ගං පටිලභිස්සන්ති
තෙසං සමුදයසාවං න නිරුඡක්ඛිස්සන්ති, නො ව තෙසං දුක්ඛසාවං
නුපප්ප්සන්ති, පට්ඨමවිත්තසමඛිනං තෙසං සමුදයසාවංකච න
නිරුඡක්ඛිස්සන්ති, දුක්ඛසාවංකච නුපප්ප්සන්ති.

යසං දුක්ඛසාවං නුපප්ප්සන්ති තස්ස මග්ගසාවං න නිරු-
ඡක්ඛිස්සන්ති ආමනා, යසං වා පන මග්ගසාවං න නිරුඡක්ඛිස්සන්ති
තස්ස දුක්ඛසාවං නුපප්ප්සන්ති: අගමග්ගස්ස හඬකඬණේ, අර-
හත්තානං, යෙ ව පුට්ඨස්ස මග්ගං න පටිලභිස්සන්ති තෙසං
මග්ගසාවං න නිරුඡක්ඛිස්සන්ති, නො ව තෙසං දුක්ඛසාවං නුප-
ප්ප්සන්ති, පට්ඨමවිත්තසමඛිනං තෙසං මග්ගසාවංකච න නිරුඡක්ඛි-
ස්සන්ති, දුක්ඛසාවංකච නුපප්ප්සන්ති.

15. යසං සමුදයසාවං නුපප්ප්සන්ති තස්ස මග්ගසාවං න
නිරුඡක්ඛිස්සන්ති: අගමග්ගස්ස උප්පාදකඬණේ, යසං වික්කස්ස අන-
ත්තරා අගමග්ගං පටිලභිස්සන්ති තෙසං සමුදයසාවං නුපප්ප්ස-
න්ති, නො ව තෙසං මග්ගසාවං න නිරුඡක්ඛිස්සන්ති. අගමග්ගස්ස
හඬකඬණේ, අරහත්තානං තෙසං සමුදයසාවංකච නුපප්ප්සන්ති,
මග්ගසාවංකච න නිරුඡක්ඛිස්සන්ති. යසං වා පන මග්ගසාවං න
නිරුඡක්ඛිස්සන්ති තස්ස සමුදයසාවං නුපප්ප්සන්ති: යෙ පුට්ඨස්ස
මග්ගං න පටිලභිස්සන්ති තෙසං මග්ගසාවං න නිරුඡක්ඛිස්සන්ති,
නො ව තෙසං සමුදයසාවං නුපප්ප්සන්ති. අගමග්ගස්ස හඬ-
කඬණේ, අරහත්තානං තෙසං මග්ගසාවංකච න නිරුඡක්ඛිස්සන්ති,
සමුදයසාවංකච නුපප්ප්සන්ති. (පච්චනිකපුග්ගල)

16. යත් දුක්ඛසාවං නුපප්ප්සන්ති -පෙ- (පච්චනිකඛකාස)

17. යසං යත් දුක්ඛසාවං නුපප්ප්සන්ති -පෙ- (පච්චනික-
පුග්ගලොකාස)

(යසංකට්ඨි යසං යත්කට්ඨි සද්ධං, සමුදයසාවං මග්ගසාවං
නානාකරණං අගමග්ගස්ස හඬකඬණේ, අරහත්තානං අසංක-
සන්නානං තෙසං තත් මග්ගසාවංකච න නිරුඡක්ඛිස්සන්ති සමුද-
යසාවංකච නුපප්ප්සන්ති)

අනාගතවාරො.

14. යමකුට දූඛසත්‍යය නූපදින්නේ නම් ඔහුට සමුදයසත්‍යය නිරුද්ධ නො වන්නේ ද යත්: එසේ යි. තවද යමකුට සමුදය-සත්‍යය නිරුද්ධ නො වන්නේ නම් ඔහුට දූඛසත්‍යය නූපදින්නේ ද යත්: අග්‍රමාර්ගයමගිනිනට ද රහත්නට ද යම් සිතකට අනතුරු වූ අග්‍රමාර්ගය පිළිලබන්නාහු නම් ඔවුනට ද සමුදයසත්‍යය නිරුද්ධ නො වන්නේ ය, ඔවුනට දූඛසත්‍යය නො ද නූපදින්නේ ය. පශ්-චිමචිත්තසමඬ්ඪි වූ ඔවුනට සමුදයසත්‍යය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය, දූඛසත්‍යය ද නූපදින්නේ යි.

යමකුට දූඛසත්‍යය නූපදින්නේ නම් ඔහුට මාර්ගසත්‍යය නිරුද්ධ නො වන්නේ ද යත්: එසේ යි. තවද යමකුට මාර්ග-සත්‍යය නිරුද්ධ නො වන්නේ නම් ඔහුට දූඛසත්‍යය නූපදින්නේ ද යත්: අග්‍රමාර්ගයාගේ භඩ්‍ධක්‍ෂණයෙහි ද රහත්නට ද යම් ද පාරිභ්ජන කෙනෙක් මාර්ගය නො පිළිලබන්නාහු නම් ඔවුනට ද මාර්ගසත්‍යය නිරුද්ධ නො වන්නේ ය, ඔවුනට දූඛසත්‍යය නො ද නූපදින්නේ ය. පශ්චිමචිත්තසමඬ්ඪි වූ ඔවුනට මාර්ගසත්‍යය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය, දූඛසත්‍යය ද නූපදින්නේ යි.

15. යමකුට සමුදයසත්‍යය නූපදින්නේ නම් ඔහුට මාර්ග-සත්‍යය නිරුද්ධ නො වන්නේ ද යත්: අග්‍රමාර්ගයාගේ උත්-පාදක්‍ෂණයෙහි ද යම් සිතකට අනතුරු ව අග්‍රමාර්ගය පිළිලබන්නාහු නම් ඔවුනට ද සමුදයසත්‍යය නූපදින්නේ ය, ඔවුනට මාර්ගසත්‍යය නො ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය. අග්‍රමාර්ගයාගේ භඩ්‍ධක්‍ෂණයෙහි ද රහත්නට දූඬ් ඔවුනට සමුදයසත්‍යය ද නූපදින්නේ ය, මාර්ග සත්‍යය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ යි. තවද යමකුට මාර්ගසත්‍යය නිරුද්ධ නො වන්නේ නම් ඔහුට සමුදයසත්‍යය නූපදින්නේ ද යත්: යම් පාරිභ්ජන කෙනෙක් මාර්ගය නො පිළිලබන්නාහු නම් ඔවුනට මාර්ගසත්‍යය නිරුද්ධ නො වන්නේ ය, ඔවුනට සමුදය-සත්‍යය නො ද නූපදින්නේ ය. අග්‍රමාර්ගයාගේ භඩ්‍ධක්‍ෂණයෙහි ද රහත්නට දූඬ් ඔවුනට මාර්ගසත්‍යය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය, සමුදයසත්‍යය ද නූපදින්නේ යි. (ප්‍රත්‍යනිකපුද්ගල යි)

16. යම් තැනෙක දූඛසත්‍යය නූපදින්නේ නම් ... (ප්‍රත්‍ය-නිකාවකාශ යි)

17. යමකුට යම් තැනෙක දූඛසත්‍යය නූපදින්නේ නම් ... (ප්‍රත්‍යනිකපුද්ගලාවකාශ යි)

(යසංකය ද යසංකයක්කය ද සමාන ය. සමුදයසත්‍යය ද මාර්ගසත්‍යය ද යෙදීම පමණක් වෙනයි. අග්‍රමාර්ගයාගේ භඩ්‍ධ-ක්‍ෂණයෙහි ද රහත්නට ද අසංඥාසංකයනට දූඬ් ඔවුනට එහි මාර්ගසත්‍යය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය, සමුදයසත්‍යය ද නූප-දින්නේ යි.)

අනාගතවාර යි.

18. යසස දුක්ඛසච්චං උපපජ්ජති තස්ස සමුදයසච්චං නිරුජ්ඣති-
 කාමි: අමනා. යසස චා පන -පෙ- (අනුලොමපුගගල)

(පච්චිප්පනා අතීතා පුච්ඡා උප්පාදවාරෙපි උප්පාදනිරොධවාරෙපි
 යසසකමපි යත්තමපි යසසයත්තමපි අනුලොමමපි පච්චතිකමපි
 සදිසං. අසමොභනොනන විහරිතබ්බා.)

පච්චිප්පනාතීතවාරො.

19. යසස දුක්ඛසච්චං උපපජ්ජති තස්ස සමුදයසච්චං නිරුජ්ඣති-
 ස්සතීති: අග්ගමග්ගස්ස උප්පාදකඛණේ, අරහනානං විතක්ඛස්ස උප්පාද-
 කඛණේ යසස විතක්ඛස්ස අනානාරා අග්ගමග්ගං පටිලභිස්සනති තස්ස
 විතක්ඛස්ස උප්පාදකඛණේ තෙසං දුක්ඛසච්චං උපපජ්ජති, නො ච
 තෙසං සමුදයසච්චං නිරුජ්ඣතිස්සති. ඉතරෙසං උපපජ්ජනානං
 පවනෙත විතක්ඛස්ස උප්පාදකඛණේ තෙසං දුක්ඛසච්චං උපපජ්ජති.
 සමුදයසච්චං නිරුජ්ඣතිස්සති. යසස චා පන සමුදයසච්චං නිරු-
 ජ්ඣතිස්සති තස්ස දුක්ඛසච්චං උපපජ්ජතිති: සබ්බෙසං චචනානං
 පවනෙත විතක්ඛස්ස හඬකඛණේ අරුපෙ මග්ගස්ස ච ඵලස්ස ච
 උප්පාදකඛණේ තෙසං සමුදයසච්චං නිරුජ්ඣතිස්සති, නො ච තෙසං
 දුක්ඛසච්චං උපපජ්ජති. සබ්බෙසං උපපජ්ජනානං, පවනෙත විතක්ඛස්ස
 උප්පාදකඛණේ තෙසං සමුදයසච්චං නිරුජ්ඣතිස්සති, දුක්ඛසච්චං
 උපපජ්ජති.

යසස දුක්ඛසච්චං උපපජ්ජති තස්ස මග්ගසච්චං නිරුජ්ඣතිස්සති:
 අරහනානං, විතක්ඛස්ස උප්පාදකඛණේ, යෙ ච පුට්ඨජ්ජනා මග්ගං න
 පටිලභිස්සනති තෙසං උපපජ්ජනානං, පවනෙත විතක්ඛස්ස උප්පාද-
 කඛණේ තෙසං දුක්ඛසච්චං උපපජ්ජති, නො ච තෙසං මග්ගසච්චං
 නිරුජ්ඣතිස්සති. අග්ගමග්ගස්ස උප්පාදකඛණේ, යසස විතක්ඛස්ස අන-
 නාරා අග්ගමග්ගං පටිලභිස්සනති තස්ස විතක්ඛස්ස උප්පාදකඛණේ,
 යෙ ච ශ්‍රේෂ්ඨ මග්ගං පටිලභිස්සනති තෙසං උපපජ්ජනානං, පවනෙත
 විතක්ඛස්ස උප්පාදකඛණේ තෙසං දුක්ඛසච්චං උපපජ්ජති, මග්ග
 සච්චං නිරුජ්ඣතිස්සති. යසස චා පන මග්ගසච්චං නිරුජ්ඣතිස්සති
 තස්ස දුක්ඛසච්චං උපපජ්ජතිති: අග්ගමග්ගස්ස හඬකඛණේ! යසස
 විතක්ඛස්ස අනානාරා අග්ගමග්ගං පටිලභිස්සනති තස්ස විතක්ඛස්ස
 හඬකඛණේ, යෙ ච ශ්‍රේෂ්ඨ මග්ගං පටිලභිස්සනති තෙසං චචනානං
 පවනෙත විතක්ඛස්ස හඬකඛණේ, අරුපෙ මග්ගස්ස ච ඵලස්ස ච
 උප්පාදකඛණේ තෙසං මග්ගසච්චං නිරුජ්ඣතිස්සති, නො ච තෙසං
 දුක්ඛසච්චං උපපජ්ජති. අග්ගමග්ගස්ස උප්පාදකඛණේ, යසස විතක්ඛස්ස
 අනානාරා අග්ගමග්ගං පටිලභිස්සනති තස්ස විතක්ඛස්ස උප්පාදකඛණේ,
 යෙ ච ශ්‍රේෂ්ඨ මග්ගං පටිලභිස්සනති තෙසං උපපජ්ජනානං,
 පවනෙත විතක්ඛස්ස උප්පාදකඛණේ තෙසං මග්ගසච්චං නිරුජ්ඣතිස්සති,
 දුක්ඛසච්චං උපපජ්ජති.

1. අග්ගමග්ගස්ස හඬකඛණේ මරමමජ්ජයසබ්බිතිපිටකෙ නපථි.

18. යමකුට දූඛසත්‍යය උපදී නම් ඔහුට සමුදයසත්‍යය නිරුද්ධ වී ද යත්: එසේ යි. තවද යමකුට ... (අනුලොම-පුද්ගල යි)

(ප්‍රත්‍යක්ෂන්ත-අතීතපාවෘත්ත උත්පාදවාරයෙහි ද උත්පාදනිරොධ වාරයෙහි ද යසංඝාතය ද යඝ්ථකය ද යසංඝයඝ්ථකය ද අනුලොමය ද ප්‍රත්‍යනීකය ද සමාන යැ. නො මුළාවන්නහු විසින් බෙදිය යුතු යි.)

ප්‍රත්‍යක්ෂන්තාතීතවාර යි.

19. යමකුට දූඛසත්‍යය උපදී නම් ඔහුට සමුදයසත්‍යය නිරුද්ධ වන්නේ ද යත්: අග්‍රමාර්ගයාගේ උත්පාදකෂණයෙහි ද රහන්තට විත්තයාගේ උත්පාදකෂණයෙහි ද යම් සිතකට අනතුරු වූ අග්‍රමාර්ගය පිළිලබන්නාහු නම් ඒ විත්තයාගේ උත්පාදකෂණයෙහි ද යි ඔවුනට දූඛසත්‍යය උපදී, ඔවුනට සමුදයසත්‍යය නො ද නිරුද්ධ වන්නේ ය. සෙසු උපදනවුනට ද ප්‍රචාන්තියෙහි විත්තයාගේ උත්පාදකෂණයෙහි ද යි ඔවුනට දූඛසත්‍යය ද උපදී, සමුදයසත්‍යය ද නිරුද්ධ වන්නේ ය. තවද යමකුට සමුදයසත්‍යය නිරුද්ධ වන්නේ නම් ඔහුට දූඛසත්‍යය උපදී ද යත්: ව්‍යුහ වන්නා වූ සියල්ලනට ද ප්‍රචාන්තියෙහි විත්තයාගේ භඛකෂණයෙහි ද අරූපයෙහි මාර්ගයාගේ හා ඵලයාගේ උත්පාදකෂණයෙහි ද යි ඔවුනට සමුදයසත්‍යය නිරුද්ධ වන්නේ ය, ඔවුනට දූඛසත්‍යය නො ද උපදී. උපදනා වූ සියල්ලනට ද ප්‍රචාන්තියෙහි විත්තයාගේ උත්පාදකෂණයෙහි ද යි ඔවුනට සමුදයසත්‍යය ද නිරුද්ධ වන්නේ ය, දූඛසත්‍යය ද උපදී.

යමකුට දූඛසත්‍යය උපදී නම් ඔහුට මාර්ගසත්‍යය නිරුද්ධ වන්නේ ද යත්: රහන්තට විත්තයාගේ උත්පාදකෂණයෙහි ද යම් ද පෘථග්ජන කෙනෙක් මාර්ගය නො පිළිලබන්නාහු නම් උපදනා වූ ඔවුනට ද ප්‍රචාන්තියෙහි විත්තයාගේ උත්පාදකෂණයෙහි ද ඔවුනට දූඛසත්‍යය උපදී. ඔවුනට මාර්ගසත්‍යය නො ද නිරුද්ධ වන්නේ ය. අග්‍රමාර්ගයාගේ උත්පාදකෂණයෙහි ද යම් සිතකට අනතුරු වූ අග්‍රමාර්ගය පිළිලබන්නාහු නම් ඒ විත්තයාගේ උත්පාදකෂණයෙහි ද අන්‍ය වූ ද යම් කෙනෙක් මාර්ගය පිළිලබන්නාහු නම් උපදනා වූ ඔවුනට ද ප්‍රචාන්තියෙහි විත්තයාගේ උත්පාදකෂණයෙහි ද යි ඔවුනට දූඛසත්‍යය ද උපදී, මාර්ගසත්‍යය ද නිරුද්ධ වන්නේ යි. තවද යමකුට මාර්ගසත්‍යය නිරුද්ධ වන්නේ නම් ඔහුට දූඛසත්‍යය උපදී ද යත්: අග්‍රමාර්ගයාගේ භඛකෂණයෙහි ද යම් සිතකට අනතුරු වූ අග්‍රමාර්ගය පිළිලබන්නාහු නම් ඒ විත්තයාගේ භඛකෂණයෙහි ද අන්‍ය වූ ද යම් කෙනෙක් මාර්ගය පිළිලබන්නාහු නම් ව්‍යුහ වන්නා වූ ඔවුනට ද ප්‍රචාන්තියෙහි විත්තයාගේ භඛකෂණයෙහි ද අරූපයෙහි මාර්ගයාගේ හා ඵලයාගේ උත්පාදකෂණයෙහි ද යි ඔවුනට මාර්ගසත්‍යය නිරුද්ධ වන්නේ ය, ඔවුනට දූඛසත්‍යය නො ද උපදී. අග්‍රමාර්ගයාගේ උත්පාදකෂණයෙහි ද යම් සිතකට අනතුරු වූ අග්‍රමාර්ගය පිළිලබන්නාහු නම් ඒ විත්තයාගේ උත්පාදකෂණයෙහි ද අන්‍ය වූ ද යම් කෙනෙක් මාර්ගය පිළිලබන්නාහු නම් උපදනා වූ ඔවුනට ද ප්‍රචාන්තියෙහි විත්තයාගේ උත්පාදකෂණයෙහි ද යි ඔවුනට මාර්ගසත්‍යය ද නිරුද්ධ වන්නේ ය, දූඛසත්‍යය ද උපදී.

20. යසස සමුදයසව්වං උපාජ්ජති නසස මග්ගසංච්ච නිරුජ්ඣකි-
සසනීති: යෙ පුජ්ජනා මග්ගං න පටිලභිසසනති තෙසං නණ්ණාය
උපාදකඛණෙ තෙසං සමුදයසව්වං උපාජ්ජති, නො ච තෙසං
මග්ගසව්වං නිරුජ්ඣකිසසනී. යෙ මග්ගං පටිලභිසසනති තෙසං
නණ්ණාය උපාදකඛණෙ තෙසං සමුදයසව්වංඤ්ඤි උපාජ්ජති, මග්ග-
සව්වංඤ්ඤි නිරුජ්ඣකිසසනී. යසස චා පන මග්ගසව්වං නිරුජ්ඣකිසසනී
නසස සමුදයසව්වං උපාජ්ජති: අග්ගමග්ගසස උපාදකඛණෙ, යසස
චිත්තසස අනානාරා අග්ගමග්ගං පටිලභිසසනති නසස චිත්තසස
උපාදකඛණෙ¹, යෙ චෙඤ්ඤි මග්ගං පටිලභිසසනති තෙසං නණ්ණාය
භවකඛණෙ, නණ්ණාච්ඡායුත්තචිත්තෙ චිත්තමානෙ, නිරොධසමාපන්නානං,
අසඤ්ඤසන්නානං තෙසං මග්ගසව්වං නිරුජ්ඣකිසසනී, නො ච තෙසං
සමුදයසව්වං උපාජ්ජති. යෙ මග්ගං පටිලභිසසනති තෙසං නණ්ණාය
උපාදකඛණෙ තෙසං මග්ගසව්වංඤ්ඤි නිරුජ්ඣකිසසනී, සමුදයසව්වංඤ්ඤි
උපාජ්ජති. (අනුලොමපුග්ගල)

21. යත් දුක්ඛසව්වං උපාජ්ජති -පෙ- (අනුලොමඕකාස)

22. යසස යත් දුක්ඛසව්වං උපාජ්ජති නසස තත් සමුදය-
සව්වං නිරුජ්ඣකිසසනීති: අග්ගමග්ගසස උපාදකඛණෙ, අර්හත්තානං
චිත්තසස උපාදකඛණෙ, යසස චිත්තසස අනානාරා අග්ගමග්ගං
පටිලභිසසනති, නසස චිත්තසස උපාදකඛණෙ, අසඤ්ඤසන්නං උප-
පජ්ජන්නානං තෙසං තත් දුක්ඛසව්වං -පෙ- ඉත්තරෙසං චතුට්ඨාකාරං
පඤ්ඤොට්ඨාකාරං උපපජ්ජන්නානං, පවත්තෙ චිත්තසස උපාදකඛණෙ
තෙසං තත් දුක්ඛසව්වංඤ්ඤි උපාජ්ජති, සමුදයසව්වංඤ්ඤි නිරුජ්ඣකිසසනී.
යසස චා පන යත් සමුදයසව්වං නිරුජ්ඣකිසසනී නසස තත්
දුක්ඛසව්වං උපාජ්ජති: චතුට්ඨාකාරා පඤ්ඤොට්ඨාකාරා චචන්නානං
පවත්තෙ චිත්තසස භවකඛණෙ, අරුපෙ මග්ගසස ච ඵලසස ච
උපාදකඛණෙ තෙසං තත් සමුදයසව්වං නිරුජ්ඣකිසසනී, නො ච
තෙසං තත් දුක්ඛසව්වං උපාජ්ජති. චතුට්ඨාකාරං පඤ්ඤොට්ඨාකාරං
උපපජ්ජන්නානං පවත්තෙ චිත්තසස උපාදකඛණෙ තෙසං තත්
සමුදයසව්වංඤ්ඤි නිරුජ්ඣකිසසනී, දුක්ඛසව්වංඤ්ඤි උපාජ්ජති.

1. නසස චිත්තසස උපාදකඛණෙති මරමිඡධාසඤ්ඤිතිපිටකෙ නඤ්ඤි.

20. යමකුට සමුදයසත්‍යය උපදී නම් ඔහුට මාර්ගසත්‍යය නිරුද්ධ වන්නේ ද යත්: යම් පාඨග්ජන කෙනෙක් මාර්ගය නො පිළිලබන්නාහු නම් ඔවුනට තෘෂ්ණාවගේ උත්පාද්‍යත්‍වයෙහි සමුදයසත්‍යය උපදී, ඔවුනට මාර්ගසත්‍යය නො ද නිරුද්ධ වන්නේ ය. යම් කෙනෙක් මාර්ගය පිළිලබන්නාහු නම් ඔවුනට තෘෂ්ණාවගේ උත්පාද්‍යත්‍වයෙහි සමුදයසත්‍යය ද උපදී, මාර්ගසත්‍යය ද නිරුද්ධ වන්නේ යි. තවද යමකුට මාර්ගසත්‍යය නිරුද්ධ වන්නේ නම් ඔහුට සමුදයසත්‍යය උපදී ද යත්: අග්‍රමාර්ගයාගේ උත්පාද්‍යත්‍වයෙහි ද යම් සිතකට අනතුරු ව අග්‍රමාර්ගය පිළිලබන්නාහු නම් ඒ චිත්තයාගේ උත්පාද්‍යත්‍වයෙහි ද යම් කෙනෙක් මාර්ගය පිළිලබන්නාහු නම් ඔවුනට තෘෂ්ණාවගේ භවකත්‍වයෙහි ද තෘෂ්ණාවිප්‍රසක්තචිත්තය පවත්නා කල්හි ද නිරොධයට සමවැද්දුනුවනට ද අසංඤ්‍යාවනට ද යි ඔවුනට මාර්ගසත්‍යය නිරුද්ධ වන්නේ ය, ඔවුනට සමුදයසත්‍යය නො ද උපදී. යම් කෙනෙක් මාර්ගය පිළිලබන්නාහු නම් ඔවුනට තෘෂ්ණාවගේ උත්පාද්‍යත්‍වයෙහි මාර්ගසත්‍යය ද නිරුද්ධ වන්නේ ය, සමුදයසත්‍යය ද උපදී. (අනුලොමපුද්ගල යි.)

21. යම් තැනෙක දුෂ්ඨසත්‍යය උපදී නම් ... (අනුලොමාවකාශ යි.)

22. යමකුට යම් තැනෙක දුෂ්ඨසත්‍යය උපදී නම් ඔහුට එහි සමුදයසත්‍යය නිරුද්ධ වන්නේ ද යත්: අග්‍රමාර්ගයාගේ උත්පාද්‍යත්‍වයෙහි ද රහන්තට චිත්තයාගේ උත්පාද්‍යත්‍වයෙහි ද යම් සිතකට අනතුරු වූ අග්‍රමාර්ගය පිළිලබන්නාහු නම් ඒ චිත්තයාගේ උත්පාද්‍යත්‍වයෙහි ද අසංඤ්‍යාවයෙහි උපදනවුනට ද යි ඔවුනට එහි දුෂ්ඨසත්‍යය ... සෙසු චතුර්වේදිකාරයෙහි හා පඤ්චවේදිකාරයෙහි උපදනවුනට ද ප්‍රවෘත්තියෙහි චිත්තයාගේ උත්පාද්‍යත්‍වයෙහි ද යි ඔවුනට එහි දුෂ්ඨසත්‍යය ද උපදී, සමුදයසත්‍යය ද නිරුද්ධ වන්නේ යි. තවද යමකුට යම් තැනෙක සමුදයසත්‍යය නිරුද්ධ වන්නේ නම් ඔහුට එහි දුෂ්ඨසත්‍යය උපදී ද යත්: චතුර්වේදිකාරයෙන් හා පඤ්චවේදිකාරයෙන් ව්‍යුත්පන්නවුනට ද ප්‍රවෘත්තියෙහි චිත්තයාගේ භවකත්‍වයෙහි ද අරූපයෙහි මාර්ගයාගේ හා ඵලයාගේ උත්පාද්‍යත්‍වයෙහි ද යි ඔවුනට එහි සමුදයසත්‍යය නිරුද්ධ වන්නේ ය, ඔවුනට එහි දුෂ්ඨසත්‍යය නො ද උපදී. චතුර්වේදිකාරයෙහි හා පඤ්චවේදිකාරයෙහි උපදනවුනට ද ප්‍රවෘත්තියෙහි චිත්තයාගේ උත්පාද්‍යත්‍වයෙහි ද යි ඔවුනට එහි සමුදයසත්‍යය ද නිරුද්ධ වන්නේ ය, දුෂ්ඨසත්‍යය ද උපදී.

යසස යත් දුක්ඛසච්චං උපපජ්ජති තස්ස තත් මග්ගසච්චං නිරු-
ජ්ඣිකාමිති: අරහන්තානං විතක්ඛස්ස උප්පාදකඛණේ, ආපායිකානං, යෙ ච
පුට්ඨජ්ජනා මග්ගං න පටිලභිස්සන්ති තෙසං උපපජ්ජන්තානං, පවනෙත
විතක්ඛස්ස උප්පාදකඛණේ, අසංකල්පිකානං උපපජ්ජන්තානං තෙසං
තත් දුක්ඛසච්චං උපපජ්ජති, නො ච තෙසං තත් මග්ගසච්චං
නිරුජ්ඣිකාමිති. අග්ගමග්ගස්ස උප්පාදකඛණේ යසස විතක්ඛස්ස අන-
න්තරා අග්ගමග්ගං පටිලභිස්සන්ති තස්ස විතක්ඛස්ස උප්පාදකඛණේ,
යෙ චංකෙසු මග්ගං පටිලභිස්සන්ති තෙසං උපපජ්ජන්තානං,
පවනෙත විතක්ඛස්ස උප්පාදකඛණේ තෙසං තත් දුක්ඛසච්චං උප-
පජ්ජති, මග්ගසච්චං නිරුජ්ඣිකාමිති. යසස චා පන යත් මග්ග-
සච්චං නිරුජ්ඣිකාමිති තස්ස තත් දුක්ඛසච්චං උපපජ්ජති: අග්ගමග්ගස්ස
හඬකඛණේ, යසස විතක්ඛස්ස අනන්තරා අග්ගමග්ගං පටිලභිස්සන්ති
තස්ස විතක්ඛස්ස හඬකඛණේ, යෙ චංකෙසු මග්ගං පටිලභිස්සන්ති
තෙසං චචන්තානං, පවනෙත විතක්ඛස්ස හඬකඛණේ, අරුපෙ මග්ගස්ස
ච ඵලස්ස ච උප්පාදකඛණේ තෙසං තත් මග්ගසච්චං නිරුජ්ඣිකාමි-
ති, නො ච තෙසං තත් දුක්ඛසච්චං උපපජ්ජති. අග්ගමග්ගස්ස
උප්පාදකඛණේ, යසස විතක්ඛස්ස අනන්තරා අග්ගමග්ගං පටිලභිස්සන්ති
තස්ස විතක්ඛස්ස උප්පාදකඛණේ, යෙ චංකෙසු මග්ගං පටිලභිස්සන්ති
තෙසං උපපජ්ජන්තානං, පවනෙත විතක්ඛස්ස උප්පාදකඛණේ තෙසං
තත් මග්ගසච්චං නිරුජ්ඣිකාමිති, දුක්ඛසච්චං උපපජ්ජති.

23. යසස යත් සමුදයසච්චං උපපජ්ජති තස්ස තත් මග්ග-
සච්චං නිරුජ්ඣිකාමිති: ආපායිකානං, යෙ ච පුට්ඨජ්ජනා මග්ගං න
පටිලභිස්සන්ති තෙසං තණ්හාය උප්පාදකඛණේ තෙසං තත් සමු-
දයසච්චං උපපජ්ජති, නො ච තෙසං තත් මග්ගසච්චං නිරුජ්ඣිකාමිති.
යෙ මග්ගං පටිලභිස්සන්ති තෙසං තණ්හාය උප්පාදකඛණේ තෙසං
තත් සමුදයසච්චං උපපජ්ජති, මග්ගසච්චං නිරුජ්ඣිකාමිති.
යසස චා පන යත් මග්ගසච්චං නිරුජ්ඣිකාමිති තස්ස තත්
සමුදයසච්චං උපපජ්ජති: අග්ගමග්ගස්ස උප්පාදකඛණේ, යසස විතක්ඛස්ස
අනන්තරා අග්ගමග්ගං පටිලභිස්සන්ති තස්ස විතක්ඛස්ස උප්පාදකඛණේ,
යෙ චංකෙසු මග්ගං පටිලභිස්සන්ති, තෙසං තණ්හාය හඬකඛණේ,
තණ්හාවිප්පයුතනවිතෙත විතමානෙ තෙසං තත් මග්ගසච්චං නිරු-
ජ්ඣිකාමිති, නො ච තෙසං තත් සමුදයසච්චං උපපජ්ජති. යෙ
මග්ගං පටිලභිස්සන්ති තෙසං තණ්හාය උප්පාදකඛණේ, තෙසං තත්
මග්ගසච්චං නිරුජ්ඣිකාමිති, සමුදයසච්චං උපපජ්ජති. (අනුලොම
පුග්ගලොකාස)

යමකුට යම් තැනෙක දුඃඛසත්‍යය උපදී නම් ඔහුට එහි මාර්ගසත්‍යය නිරුද්ධ වන්නේ ද යත්: රහත්තම චිත්තයාගේ උත්පාදකෂණයෙහි ද ආපායිකයනට ද යම් ද පෘථග්ජන කෙනෙක් මාර්ගය නො පිළිලබන්නාහු නම් උපදනා වූ ඔවුනට ප්‍රවෘත්තියෙහි චිත්තයාගේ උත්පාදකෂණයෙහි ද අසංඥාසත්‍යයෙහි උපදනාවුනට දැයි ඔවුනට එහි දුඃඛසත්‍යය උපදී, ඔවුනට එහි මාර්ගසත්‍යය නො ද නිරුද්ධ වන්නේ ය. අග්‍රමාර්ගයාගේ උත්පාදකෂණයෙහි ද යම් සිතකට අනතුරු වූ අග්‍රමාර්ගය පිළිලබන්නාහු නම් ඒ චිත්තයාගේ උත්පාදකෂණයෙහි ද අන්‍ය වූ ද යම් කෙනෙක් මාර්ගය පිළිලබන්නාහු නම් උපදනා වූ ඔවුනට ද ප්‍රවෘත්තියෙහි චිත්තයාගේ උත්පාදකෂණයෙහි දැයි ඔවුනට එහි දුඃඛසත්‍යය ද උපදී, මාර්ගසත්‍යය ද නිරුද්ධ වන්නේ යි. තවද යමකුට යම් තැනෙක මාර්ගසත්‍යය නිරුද්ධ වන්නේ නම් ඔහුට එහි දුඃඛසත්‍යය උපදී ද යත්: අග්‍රමාර්ගයාගේ භක්‍ෂණයෙහි ද යම් සිතකට අනතුරු වූ අග්‍රමාර්ගය පිළිලබන්නාහු නම් ඒ චිත්තයාගේ භක්‍ෂණයෙහි ද අන්‍ය වූ ද යම් කෙනෙක් මාර්ගය පිළිලබන්නාහු නම් ව්‍යුත්ත වන්නා වූ ඔවුනට ද ප්‍රවෘත්තියෙහි චිත්තයාගේ භක්‍ෂණයෙහි ද අරූපයෙහි මාර්ගයාගේ හා ඵලයාගේ උත්පාදකෂණයෙහි දැයි ඔවුනට එහි මාර්ගසත්‍යය නිරුද්ධ වන්නේ ය, ඔවුනට එහි දුඃඛසත්‍යය නො ද උපදී. අග්‍රමාර්ගයාගේ උත්පාදකෂණයෙහි ද යම් සිතකට අනතුරු වූ අග්‍රමාර්ගය පිළිලබන්නාහු නම් ඒ චිත්තයාගේ උත්පාදකෂණයෙහි ද අන්‍ය වූ ද යම් කෙනෙක් මාර්ගය පිළිලබන්නාහු නම් උපදනා වූ ඔවුනට ද ප්‍රවෘත්තියෙහි චිත්තයාගේ උත්පාදකෂණයෙහි දැයි ඔවුනට එහි මාර්ගසත්‍යය ද නිරුද්ධ වන්නේ ය, දුඃඛසත්‍යය ද උපදී.

23. යමකුට යම් තැනෙක සමුදයසත්‍යය උපදී නම් ඔහුට එහි මාර්ගසත්‍යය නිරුද්ධ වන්නේ ද යත්: ආපායිකයනට ද යම් ද පෘථග්ජන කෙනෙක් මාර්ගය නො පිළිලබන්නාහු නම් ඔවුනට තෘෂ්ණාවගේ උත්පාදකෂණයෙහි ද එහි සමුදයසත්‍යය උපදී, ඔවුනට එහි මාර්ගසත්‍යය නො ද නිරුද්ධ වන්නේ ය. යම් කෙනෙක් මාර්ගය පිළිලබන්නාහු නම් ඔවුනට තෘෂ්ණාවගේ උත්පාදකෂණයෙහි දැයි ඔවුනට එහි සමුදයසත්‍යය ද උපදී, මාර්ගසත්‍යය ද නිරුද්ධ වන්නේ යි. තවද යමකුට යම් තැනෙක මාර්ගසත්‍යය නිරුද්ධ වන්නේ නම් ඔහුට එහි සමුදයසත්‍යය උපදී ද යත්: අග්‍රමාර්ගයාගේ උත්පාදකෂණයෙහි ද යම් සිතකට අනතුරු වූ අග්‍රමාර්ගය පිළිලබන්නාහු නම් ඒ චිත්තයාගේ උත්පාදකෂණයෙහි ද අන්‍ය වූ ද යම් කෙනෙක් මාර්ගය පිළිලබන්නාහු නම් ඔවුනට තෘෂ්ණාවගේ භක්‍ෂණයෙහි ද තෘෂ්ණාවිප්‍රයුක්තචිත්තය පවත්නා කල්හි දැයි ඔවුනට එහි මාර්ගසත්‍යය නිරුද්ධ වන්නේ ය, ඔවුනට එහි සමුදයසත්‍යය නො ද උපදී. යම් කෙනෙක් මාර්ගය පිළිලබන්නාහු නම් ඔවුනට තෘෂ්ණාවගේ උත්පාදකෂණයෙහි ද එහි මාර්ගසත්‍යය ද නිරුද්ධ වන්නේ ය, සමුදයසත්‍යය ද උපදී. (අනුලොමපුග්ගලාවකාශ යි.)

24. යස්ස දුක්ඛසච්චං නූපපජ්ජති තස්ස සමුදයසච්චං න නිරු-
ජ්ඣකිස්සතිති: සබ්බෙසං වචනභානං, පවනෙත චිත්තස්ස හඬගක්ඛණේ,
අරූපෙ මග්ගස්ස ච ඵලස්ස ච උප්පාදකඛණේ තෙසං දුක්ඛසච්චං
නූපපජ්ජති, නො ච තෙසං සමුදයසච්චං න නිරුජ්ඣකිස්සති. අග්ග-
මග්ගස්ස හඬගක්ඛණේ, අරහත්භානං චිත්තස්ස හඬගක්ඛණේ, යස්ස
චිත්තස්ස අනන්තරා අග්ගමග්ගං පටිලභිස්සන්ති තස්ස චිත්තස්ස
හඬගක්ඛණේ, අරූපෙ අග්ගමග්ගස්ස ච ඵලස්ස ච උප්පාදකඛණේ
තෙසං දුක්ඛසච්චං අභි නූපපජ්ජති, සමුදයසච්චං න නිරුජ්ඣකිස්සති.
යස්ස චා පන සමුදයසච්චං න නිරුජ්ඣකිස්සති තස්ස දුක්ඛසච්චං
නූපපජ්ජතිති: අග්ගමග්ගස්ස උප්පාදකඛණේ, අරහත්භානං චිත්තස්ස
උප්පාදකඛණේ, යස්ස චිත්තස්ස අනන්තරා අග්ගමග්ගං පටිලභිස්සන්ති
තස්ස චිත්තස්ස උප්පාදකඛණේ තෙසං සමුදයසච්චං න නිරුජ්ඣකිස්සති,
නො ච තෙසං දුක්ඛසච්චං නූපපජ්ජති. අග්ගමග්ගස්ස හඬගක්ඛණේ,
අරහත්භානං චිත්තස්ස හඬගක්ඛණේ, යස්ස චිත්තස්ස අනන්තරා
අග්ගමග්ගං පටිලභිස්සන්ති තස්ස චිත්තස්ස හඬගක්ඛණේ, අරූපෙ
අග්ගමග්ගස්ස ච ඵලස්ස ච උප්පාදකඛණේ තෙසං සමුදයසච්චං අභි
න නිරුජ්ඣකිස්සති, දුක්ඛසච්චං අභි නූපපජ්ජති.

යස්ස දුක්ඛසච්චං නූපපජ්ජති තස්ස මග්ගසච්චං න නිරුජ්ඣකිස්ස-
තිති: මග්ගස්ස හඬගක්ඛණේ, යස්ස චිත්තස්ස අනන්තරා අග්ගමග්ගං
පටිලභිස්සන්ති තස්ස චිත්තස්ස හඬගක්ඛණේ, යෙ ච සෙසෙ මග්ගං
පටිලභිස්සන්ති තෙසං වචනභානං, පවනෙත චිත්තස්ස හඬගක්ඛණේ,
අරූපෙ මග්ගස්ස ච ඵලස්ස ච උප්පාදකඛණේ තෙසං දුක්ඛසච්චං
නූපපජ්ජති, නො ච තෙසං මග්ගසච්චං න නිරුජ්ඣකිස්සති. අග්ග-
මග්ගස්ස හඬගක්ඛණේ, අරහත්භානං චිත්තස්ස හඬගක්ඛණේ, යෙ ච
පුට්ඨජ්ජනා මග්ගං න පටිලභිස්සන්ති තෙසං වචනභානං, පවනෙත
චිත්තස්ස හඬගක්ඛණේ, අරූපෙ මග්ගස්ස ච ඵලස්ස ච උප්පාදකඛණේ
තෙසං දුක්ඛසච්චං අභි නූපපජ්ජති, මග්ගසච්චං න නිරුජ්ඣකිස්සති.
යස්ස චා පන මග්ගසච්චං න නිරුජ්ඣකිස්සති තස්ස දුක්ඛසච්චං
නූපපජ්ජතිති: අරහත්භානං චිත්තස්ස උප්පාදකඛණේ, යෙ ච පුට්ඨජ්ජ-
නා මග්ගං නා පටිලභිස්සන්ති තෙසං උපපජ්ජන්තානං, පවනෙත
චිත්තස්ස උප්පාදකඛණේ තෙසං මග්ගසච්චං න නිරුජ්ඣකිස්සති, නො
ච තෙසං දුක්ඛසච්චං නූපපජ්ජති. අග්ගමග්ගස්ස හඬගක්ඛණේ, අර-
හත්භානං චිත්තස්ස හඬගක්ඛණේ, යෙ ච පුට්ඨජ්ජනා මග්ගං න
පටිලභිස්සන්ති තෙසං වචනභානං, පවනෙත චිත්තස්ස හඬගක්ඛණේ,
අරූපෙ මග්ගසච්චං ච ඵලස්ස ච උප්පාදකඛණේ තෙසං මග්ග-
සච්චං අභි න නිරුජ්ඣකිස්සති, දුක්ඛසච්චං අභි නූපපජ්ජති.

24. යම්කුට දුඃඛසත්‍යය නූපදී නම් ඔහුට සමුදයසත්‍යය නිරුද්ධ නො වන්නේ ද යත්: ව්‍යුහ වන්නා වූ සියල්ලන්ට ද ප්‍රවෘත්තියෙහි විත්තයාගේ හඬකැණණයෙහි ද අරූපයෙහි මාර්ගයාගේ හා ඵලයාගේ උත්පාදකැණණයෙහි ද සි ඔවුන්ට දුඃඛසත්‍යය නූපදී, ඔවුන්ට සමුදයසත්‍යය නො ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය. අග්‍රමාර්ගයාගේ හඬකැණණයෙහි ද රහත්නට විත්තයාගේ හඬකැණණයෙහි ද යම් සිතකට අනතුරු වූ අග්‍රමාර්ගය පිළිලබන්නාහු නම් ඒ විත්තයාගේ හඬකැණණයෙහි ද අරූපයෙහි අග්‍රමාර්ගයාගේ හා ඵලයාගේ උත්පාදකැණණයෙහි ද සි ඔවුන්ට දුඃඛසත්‍යය ද නූපදී, සමුදයසත්‍යය ද නිරුද්ධ නොවන්නේ ය. තවද යම්කුට සමුදයසත්‍යය නිරුද්ධ නො වන්නේ නම් ඔහුට දුඃඛසත්‍යය නූපදී ද යත්: අග්‍රමාර්ගයාගේ උත්පාදකැණණයෙහි ද රහත්නට විත්තයාගේ උත්පාදකැණණයෙහි ද යම් සිතකට අනතුරු වූ අග්‍රමාර්ගය පිළිලබන්නාහු නම් ඒ විත්තයාගේ උත්පාදකැණණයෙහි ද සි ඔවුන්ට සමුදයසත්‍යය නිරුද්ධ නො වන්නේ ය, ඔවුන්ට දුඃඛසත්‍යය නො ද නූපදී. අග්‍රමාර්ගයාගේ හඬකැණණයෙහි ද රහත්නට විත්තයාගේ හඬකැණණයෙහි ද යම් සිතකට අනතුරු වූ අග්‍රමාර්ගය පිළිලබන්නාහු නම් ඒ විත්තයාගේ හඬකැණණයෙහි ද අරූපයෙහි අග්‍රමාර්ගයාගේ හා ඵලයාගේ උත්පාදකැණණයෙහි ද සි ඔවුන්ට සමුදයසත්‍යය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය, දුඃඛසත්‍යය ද නූපදී.

යමකුට දූඛසත්‍යය නූපදී නම් ඔහුට මාර්ගසත්‍යය නිරුද්ධ නො වන්නේ ද යත්: මාර්ගයාගේ හඬකැණයෙහි ද යම් සිතකට අනතුරු වූ අග්‍රමාර්ගය පිළිලබන්නාහු නම් ඒ චිත්තයාගේ හඬකැණයෙහි ද අන්‍ය වූ ද යම් කෙනෙක් මාර්ගය පිළිලබන්නාහු නම් ව්‍යුහ වන්නා වූ ඔවුනට ද ප්‍රවෘත්තියෙහි චිත්තයාගේ හඬකැණයෙහි ද අරූපයෙහි මාර්ගයාගේ හා ඵලයාගේ උත්පාදකැණයෙහි ද සි ඔවුනට දූඛසත්‍යය නූපදී, ඔවුනට මාර්ගසත්‍යය නො ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය. අග්‍රමාර්ගයාගේ හඬකැණයෙහි ද රහත්නට චිත්තයාගේ හඬකැණයෙහි ද යම් ද පෘථග්ජන කෙනෙක් මාර්ගය නො පිළිලබන්නාහු නම් ව්‍යුහ වන්නා වූ ඔවුනට ද ප්‍රවෘත්තියෙහි චිත්තයාගේ හඬකැණයෙහි ද අරූපයෙහි මාර්ගයාගේ හා ඵලයාගේ උත්පාදකැණයෙහි ද සි ඔවුනට දූඛසත්‍යය ද නූපදී, මාර්ගසත්‍යය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ යි. තවද යමකුට මාර්ගසත්‍යය නිරුද්ධ නො වන්නේ නම් ඔහුට දූඛසත්‍යය නූපදී ද යත්: රහත්නට චිත්තයාගේ උත්පාදකැණයෙහි ද යම් ද පෘථග්ජන කෙනෙක් මාර්ගය නො පිළිලබන්නාහු නම් උපදනා වූ ඔවුනට ද ප්‍රවෘත්තියෙහි චිත්තයාගේ උත්පාදකැණයෙහි ද සි ඔවුනට මාර්ගසත්‍යය නිරුද්ධ නො වන්නේ ය. ඔවුනට දූඛසත්‍යය නො ද නූපදී. අග්‍රමාර්ගයාගේ හඬකැණයෙහි ද රහත්නට චිත්තයාගේ හඬකැණයෙහි ද යම් ද පෘථග්ජන කෙනෙක් මාර්ගය නො පිළිලබන්නාහු නම් ව්‍යුහ වන්නා වූ ඔවුනට ද ප්‍රවෘත්තියෙහි චිත්තයාගේ හඬකැණයෙහි ද අරූපයෙහි මාර්ගයාගේ හා ඵලයාගේ උත්පාදකැණයෙහි ද සි ඔවුනට මාර්ගසත්‍යය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය, දූඛසත්‍යය ද නූපදී.

25. යස්ස සමුදයසච්චං නූපපජ්ජති තස්ස මග්ගසච්චං න නිරුජ්ඣක්ඛස්සති: අග්ගමග්ගස්ස උප්පාදකඛණේ, යස්ස චිත්තස්ස අනන්තරා අග්ගමග්ගං පටිලභීස්සනති තස්ස චිත්තස්ස උප්පාදකඛණේ, යෙ වසේඤ්ඤ මග්ගං පටිලභීස්සනති තෙසං තණ්හාය හඬගකඛණේ, තණ්හාවිප්පයුගතවිනේන වන්තමානො, නිරොධසමාපන්නානං, අසඤ්ඤාසන්නානං තෙසං සමුදයසච්චං නූපපජ්ජති, නො ච තෙසං මග්ගසච්චං න නිරුජ්ඣක්ඛස්සති. අග්ගමග්ගස්ස හඬගකඛණේ, අරහත්තානං, යෙ ච පුට්ඨජ්ජනා මග්ගං න පටිලභීස්සනති තෙසං තණ්හාය හඬගකඛණේ, තණ්හාවිප්පයුගතවිනේන වන්තමානො, නිරොධසමාපන්නානං, අසඤ්ඤාසන්නානං තෙසං සමුදයසච්චං තෙසං මග්ගසච්චං න නිරුජ්ඣක්ඛස්සති. යස්ස වා පන මග්ගසච්චං න නිරුජ්ඣක්ඛස්සති තස්ස සමුදයසච්චං නූපපජ්ජති: යෙ පුට්ඨජ්ජනා මග්ගං න පටිලභීස්සනති තෙසං තණ්හාය උප්පාදකඛණේ තෙසං මග්ගසච්චං න නිරුජ්ඣක්ඛස්සති, නො ච තෙසං සමුදයසච්චං නූපපජ්ජති. අග්ගමග්ගස්ස හඬගකඛණේ, අරහත්තානං, යෙ ච පුට්ඨජ්ජනා මග්ගං න පටිලභීස්සනති තෙසං තණ්හාය හඬගකඛණේ, තණ්හාවිප්පයුගතවිනේන වන්තමානො නිරොධසමාපන්නානං, අසඤ්ඤාසන්නානං තෙසං මග්ගසච්චං තෙසං මග්ගසච්චං න නිරුජ්ඣක්ඛස්සති, සමුදයසච්චං තෙසං නූපපජ්ජති. (පච්චනිකසුග්ගල)

26. යත් දුක්ඛසච්චං නූපපජ්ජති -පෙ- (පච්චනිකඕකාස)

27. යස්ස යත් දුක්ඛසච්චං නූපපජ්ජති තස්ස තත් සමුදයසජ්ඣං න නිරුජ්ඣක්ඛස්සති: චතුපොකාරා පඤ්චොකාරා වචන්තානං, පවතේන චිත්තස්ස හඬගකඛණේ, අරූපෙ මග්ගස්ස ච ඵලස්ස ච උප්පාදකඛණේ තෙසං තත් දුක්ඛසච්චං නූපපජ්ජති, නො ච තෙසං තත් සමුදයසච්චං න නිරුජ්ඣක්ඛස්සති. අග්ගමග්ගස්ස හඬගකඛණේ, අරහත්තානං චිත්තස්ස හඬගකඛණේ, යස්ස චිත්තස්ස අනන්තරා අග්ගමග්ගං පටිලභීස්සනති තස්ස චිත්තස්ස හඬගකඛණේ, අරූපෙ මග්ගස්ස ච ඵලස්ස ච උප්පාදකඛණේ, අසඤ්ඤාසන්නා වචන්තානං තෙසං තත් දුක්ඛසච්චං තෙසං මග්ගසච්චං න නිරුජ්ඣක්ඛස්සති, නො ච තෙසං තත් දුක්ඛසච්චං නූපපජ්ජති. අග්ගමග්ගස්ස හඬගකඛණේ, අරහත්තානං චිත්තස්ස හඬගකඛණේ, යස්ස චිත්තස්ස අනන්තරා අග්ගමග්ගං පටිලභීස්සනති තස්ස චිත්තස්ස උප්පාදකඛණේ, අසඤ්ඤාසන්නා උපපජ්ජන්නානං තෙසං තත් සමුදයසච්චං න නිරුජ්ඣක්ඛස්සති, නො ච තෙසං තත් දුක්ඛසච්චං නූපපජ්ජති. අග්ගමග්ගස්ස හඬගකඛණේ, අරහත්තානං චිත්තස්ස හඬගකඛණේ, යස්ස චිත්තස්ස අනන්තරා අග්ගමග්ගං පටිලභීස්සනති තස්ස චිත්තස්ස හඬගකඛණේ, අරූපෙ මග්ගස්ස ච ඵලස්ස ච උප්පාදකඛණේ, අසඤ්ඤාසන්නා වචන්තානං තෙසං තත් සමුදයසච්චං න නිරුජ්ඣක්ඛස්සති, දුක්ඛසච්චං තෙසං නූපපජ්ජති.

25. යමකුට සමුදයසත්‍යය නූපදී නම් ඔහුට මාර්ගසත්‍යය නිරුද්ධ නො වන්නේ ද යත්: අග්‍රමාර්ගයාගේ උත්පාදකත්වයෙනි ද යම් සිතකට අනතුරු වූ අග්‍රමාර්ගය පිළිලබන්නාහු නම් ඒ විත්තයාගේ උත්පාදකත්වයෙනි ද අන්‍ය වූ ද යම් කෙනෙක් මාර්ගය පිළිලබන්නාහු නම් ඔවුනට තෘෂ්ණාවගේ භවකත්වයෙනි ද තෘෂ්ණාවිප්‍රසූක්තවිත්තය පවත්නා කල්හි ද නිරෝධයට සමවැද්දෙනුට ද අසංඥසකයනට ද යි ඔවුනට සමුදයසත්‍යය නූපදී, ඔවුනට මාර්ගසත්‍යය නො ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය. අග්‍රමාර්ගයාගේ භවකත්වයෙනි ද රහත්නට ද යම් ද පාඨග්ජන කෙනෙක් මාර්ගය නො පිළිලබන්නාහු නම් ඔවුනට තෘෂ්ණාවගේ භවකත්වයෙනි ද තෘෂ්ණාවිප්‍රසූක්තවිත්තය පවත්නා කල්හි ද නිරෝධයට සමවැද්දෙනුට ද අසංඥසකයනට ද යි ඔවුනට සමුදයසත්‍යය ද නූපදී, මාර්ගසත්‍යය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ යි. තවද යමකුට මාර්ගසත්‍යය නිරුද්ධ නො වන්නේ නම් ඔහුට සමුදයසත්‍යය නූපදී ද යත්: යම් පාඨග්ජන කෙනෙක් මාර්ගය නො පිළිලබන්නාහු නම් ඔවුනට තෘෂ්ණාවගේ උත්පාදකත්වයෙනි ද යි ඔවුනට මාර්ගසත්‍යය නිරුද්ධ නො වන්නේ ය, ඔවුනට සමුදයසත්‍යය නො ද නූපදී. අග්‍රමාර්ගයාගේ භවකත්වයෙනි ද රහත්නට ද යම් ද පාඨග්ජන කෙනෙක් මාර්ගය නො පිළිලබන්නාහු නම් ඔවුනට තෘෂ්ණාවගේ භවකත්වයෙනි ද තෘෂ්ණාවිප්‍රසූක්තවිත්තය පවත්නා කල්හි ද නිරෝධයට සමවැද්දෙනුට ද අසංඥසකයනට ද යි ඔවුනට මාර්ගසත්‍යය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය, සමුදයසත්‍යය ද නූපදී. (ප්‍රත්‍යන්තිකපුද්ගල යි.)

26. යම් තැනෙක දුඃඛසත්‍යය නූපදී නම් ... (ප්‍රත්‍යන්තිකාවකාශ යි.)

27. යමකුට යම් තැනෙක දුඃඛසත්‍යය නූපදී නම් ඔහුට එහි සමුදයසත්‍යය නිරුද්ධ නො වන්නේ ද යත්: චතුර්වේදිකාරයෙන් හා පඤ්චවේදිකාරයෙන් ව්‍යුහ වන්නාවූනට ද ප්‍රචායන්තියෙහි විත්තයාගේ භවකත්වයෙනි ද අරූපයෙහි මාර්ගයාගේ හා ඵලයාගේ උත්පාදකත්වයෙනි ද යි ඔවුනට එහි දුඃඛසත්‍යය නූපදී, ඔවුනට එහි සමුදයසත්‍යය නො ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය. අග්‍රමාර්ගයාගේ භවකත්වයෙනි ද රහත්නට විත්තයාගේ භවකත්වයෙනි ද යම් සිතකට අනතුරු වූ අග්‍රමාර්ගය පිළිලබන්නාහු නම් ඒ විත්තයාගේ භවකත්වයෙනි ද අරූපයෙහි මාර්ගයාගේ හා ඵලයාගේ උත්පාදකත්වයෙනි ද අසංඥසකයෙන් ව්‍යුහ වන්නාවූනට ද යි ඔවුනට එහි දුඃඛසත්‍යය ද නූපදී, සමුදයසත්‍යය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ යි. තවද යමකුට යම් තැනෙක සමුදයසත්‍යය නිරුද්ධ නො වන්නේ නම් ඔහුට එහි දුඃඛසත්‍යය නූපදී ද යත්: අග්‍රමාර්ගයාගේ උත්පාදකත්වයෙනි ද රහත්නට විත්තයාගේ උත්පාදකත්වයෙනි ද යම් සිතකට අනතුරු වූ අග්‍රමාර්ගය පිළිලබන්නාහු නම් ඒ විත්තයාගේ උත්පාදකත්වයෙනි ද අසංඥසකයෙහි උපදින්නාවූනට ද යි ඔවුනට එහි සමුදයසත්‍යය නිරුද්ධ නො වන්නේ ය, ඔවුනට එහි දුඃඛසත්‍යය නො ද නූපදී. අග්‍රමාර්ගයාගේ භවකත්වයෙනි ද රහත්නට විත්තයාගේ භවකත්වයෙනි ද යම් සිතකට අනතුරු වූ අග්‍රමාර්ගය පිළිලබන්නාහු නම් ඒ විත්තයාගේ භවකත්වයෙනි ද අරූපයෙහි මාර්ගයාගේ හා ඵලයාගේ උත්පාදකත්වයෙනි ද අසංඥසකයෙන් ව්‍යුහ වන්නාවූනට ද යි ඔවුනට එහි සමුදයසත්‍යය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය, දුඃඛසත්‍යය ද නූපදී.

යසස යත් දුකඛසාවචං නූපපජ්ජති තස්ස තත් මග්ගසාවචං න නිරුජ්ඣක්ඛස්සති: මග්ගස්ස භවගකඛණේ¹, යසස විතතස්ස අනන්තරා අග්ගමග්ගං පටිලභිස්සනති තස්ස විතතස්ස භවගකඛණේ, යෙ වසෙඤ්ඤ මග්ගං පටිලභිස්සනති තෙසං වචන්තානාං, පටිලභෙ විතතස්ස භවගකඛණේ, අරුපෙ මග්ගස්ස ව ඵලස්ස ව උපපාදකඛණේ තෙසං තත් දුකඛසාවචං නූපපජ්ජති, නො ව තෙසං තත් මග්ගසාවචං න නිරුජ්ඣක්ඛස්සති. අග්ගමග්ගස්ස භවගකඛණේ, අරහන්තානාං විතතස්ස භවගකඛණේ, ආපායිකානාං², යෙ ව පුටුජ්ජනා මග්ගං න පටිලභිස්සනති තෙසං වචන්තානාං, පටිලභෙ විතතස්ස භවගකඛණේ, අරුපෙ මග්ගස්ස ව ඵලස්ස ව උපපාදකඛණේ, අසඤ්ඤාසත්තා වචන්තානාං තෙසං තත් දුකඛසාවචකඛ නූපපජ්ජති, මග්ගසාවචකඛ න නිරුජ්ඣක්ඛස්සති. යසස වා පන යත් මග්ගසාවචං න නිරුජ්ඣක්ඛස්සති තස්ස තත් දුකඛසාවචං නූපපජ්ජති: අරහන්තානාං විතතස්ස උපපාදකඛණේ, ආපායිකානාං, යෙ ව පුටුජ්ජනා මග්ගං න පටිලභිස්සනති තෙසං උපපජ්ජන්තානාං, පටිලභෙ විතතස්ස උපපාදකඛණේ, අසඤ්ඤාසත්තං උපපජ්ජන්තානාං තෙසං තත් මග්ගසාවචං න නිරුජ්ඣක්ඛස්සති නො ව තෙසං තත් දුකඛසාවචං නූපපජ්ජති. අග්ගමග්ගස්ස භවගකඛණේ, අරහන්තානාං විතතස්ස භවගකඛණේ, ආපායිකානාං, යෙ ව පුටුජ්ජනා මග්ගං න පටිලභිස්සනති තෙසං වචන්තානාං, පටිලභෙ විතතස්ස භවගකඛණේ, අරුපෙ මග්ගස්ස ව ඵලස්ස ව උපපාදකඛණේ, අසඤ්ඤාසත්තා වචන්තානාං තෙසං තත් මග්ගසාවචකඛ න නිරුජ්ඣක්ඛස්සති, දුකඛසාවචකඛ නූපපජ්ජති.

28. යසස යත් සමුදයසාවචං නූපපජ්ජති තස්ස තත් මග්ගසාවචං න නිරුජ්ඣක්ඛස්සති: අග්ගමග්ගස්ස උපපාදකඛණේ, යසස විතතස්ස අනන්තරා අග්ගමග්ගං පටිලභිස්සනති තස්ස විතතස්ස උපපාදකඛණේ, යෙ වසෙඤ්ඤ මග්ගං පටිලභිස්සනති තෙසං තෙතොස භවගකඛණේ, තණ්හාවියපයුත්තවිතො වත්තමානෙ තෙසං තත් සමුදයසාවචං නූපපජ්ජති, නො ව තෙසං තත් මග්ගසාවචං න නිරුජ්ඣක්ඛස්සති. අග්ගමග්ගස්ස භවගකඛණේ, අරහන්තානාං, ආපායිකානාං, යෙ ව පුටුජ්ජනා මග්ගං න පටිලභිස්සනති තෙසං තණ්හාස භවගකඛණේ, තණ්හාවියපයුත්තවිතො වත්තමානෙ, අසඤ්ඤාසත්තානාං තෙසං තත් සමුදයසාවචකඛ නූපපජ්ජති, මග්ගසාවචකඛ න නිරුජ්ඣක්ඛස්සති.

1. මග්ගාසා භවගකඛණෙති මරම පටිසම්බුද්ධිපිටකෙ න දිසාතෙ.

2. ආපායිකානන්ති පදං මුද්දිත සීගලපොසානෙ න දිසාතෙ.

යමකුට යම් තැනෙක දුඃඛසත්‍යය නූපදී නම් ඔහුට එහි මාර්ගසත්‍යය නිරුද්ධ නො වන්නේ ද යත්: මාර්ගයාගේ හඬහඹ-ණයෙහි ද යම් සිතකට අනතුරු වූ අග්‍රමාර්ගය පිළිලබන්නාහු නම් ඒ විත්තයාගේ හඬහඹණයෙහි ද අන්‍ය වූ ද යම් කෙනෙක් මාර්ගය පිළිලබන්නාහු නම් ව්‍යුත වන්නා වූ ඔවුනට ද ප්‍රවෘත්තියෙහි විත්තයාගේ හඬහඹණයෙහි ද අරූපයෙහි මාර්ගයාගේ හා ඵලයාගේ උත්පාදකත්වයෙහි ද ඔවුනට එහි දුඃඛසත්‍යය නූපදී, ඔවුනට එහි මාර්ගසත්‍යය නො ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය. අග්‍රමාර්ගයාගේ හඬහඹණයෙහි ද රහත්තම විත්තයාගේ හඬහඹණයෙහි ද ආපායිකයනට ද යම් ද පාඨග්ජන කෙනෙක් මාර්ගය නො පිළිලබන්නාහු නම් ව්‍යුත වන්නා වූ ඔවුනට ද ප්‍රවෘත්තියෙහි විත්තයාගේ හඬහඹණයෙහි ද අරූපයෙහි මාර්ගයාගේ හා ඵලයාගේ උත්පාදකත්වයෙහි ද අසංඥසත්වයෙන් ව්‍යුත වන්නාවුනට ද ඔවුනට එහි දුඃඛසත්‍යය ද නූපදී, මාර්ගසත්‍යය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ යි. තවද යමකුට යම් තැනෙක මාර්ගසත්‍යය නිරුද්ධ නො වන්නේ නම් ඔහුට එහි දුඃඛසත්‍යය නූපදී ද යත්: රහත්තම විත්තයාගේ උත්පාදකත්වයෙහි ද ආපායිකයනට ද යම් ද පාඨග්ජන කෙනෙක් මාර්ගය නො පිළිලබන්නාහු නම් උපද්‍රව්‍ය වූ ඔවුනට ද ප්‍රවෘත්තියෙහි විත්තයාගේ උත්පාදකත්වයෙහි ද අසංඥසත්වයෙහි උපද්‍රව්‍යවුනට ද ඔවුනට එහි මාර්ගසත්‍යය නිරුද්ධ නො වන්නේ ය, ඔවුනට එහි දුඃඛසත්‍යය නො ද නූපදී. අග්‍රමාර්ගයාගේ හඬහඹණයෙහි ද රහත්තම විත්තයාගේ හඬහඹණයෙහි ද ආපායිකයනට ද යම් ද පාඨග්ජන කෙනෙක් මාර්ගය නො පිළිලබන්නාහු නම් ව්‍යුත වන්නා වූ ඔවුනට ද ප්‍රවෘත්තියෙහි විත්තයාගේ හඬහඹණයෙහි ද අරූපයෙහි මාර්ගයාගේ හා ඵලයාගේ උත්පාදකත්වයෙහි ද අසංඥසත්වයෙන් ව්‍යුත වන්නාවුනට ද ඔවුනට එහි මාර්ගසත්‍යය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය, දුඃඛසත්‍යය ද නූපදී.

28. යමකුට යම් තැනෙක සමුදයසත්‍යය නූපදී නම් ඔහුට එහි මාර්ගසත්‍යය නිරුද්ධ නො වන්නේ ද යත්: අග්‍රමාර්ගයාගේ උත්පාදකත්වයෙහි ද යම් සිතකට අනතුරු වූ අග්‍රමාර්ගය පිළිලබන්නාහු නම් ඒ විත්තයාගේ උත්පාදකත්වයෙහි ද අන්‍ය වූ ද යම් කෙනෙක් මාර්ගය පිළිලබන්නාහු නම් ඔවුනට තෘෂ්ණාවගේ හඬහඹණයෙහි ද තෘෂ්ණාවිප්‍රයුක්තවිත්තය පවත්නා කල්හි ද ඔවුනට එහි සමුදයසත්‍යය නූපදී, ඔවුනට එහි මාර්ගසත්‍යය නො ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය. අග්‍රමාර්ගයාගේ හඬහඹණයෙහි ද රහත්තම ද ආපායිකයනට ද යම් ද පාඨග්ජන කෙනෙක් මාර්ගය නො පිළිලබන්නාහු නම් ඔවුනට තෘෂ්ණාවගේ හඬහඹණයෙහි ද තෘෂ්ණාවිප්‍රයුක්තවිත්තය පවත්නා කල්හි ද අසංඥසත්වයනට ද ඔවුනට එහි සමුදයසත්‍යය ද නූපදී, මාර්ගසත්‍යය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ යි.

යසස වා පන යත් මග්ගසච්චං න නිරුජ්ඣක්ඛය්‍යති තස්ස තත් සමුදයසච්චං නුප්පජ්ජති: ආපායිකානං, යෙ ව පුට්ඨජා මග්ගං න පටිලභිස්සති තෙසං තණ්හාය උප්පාදකාණෙ තෙසං තත් මග්ගසච්චං න නිරුජ්ඣක්ඛය්‍යති, නො ව තෙසං තත් සමුදයසච්චං නුප්පජ්ජති. අග්ගමග්ගස්ස භඩ්ධකාණෙ, අරහත්තානං, ආපායිකානං, යෙ ව පුට්ඨජා මග්ගං න පටිලභිස්සති තෙසං තණ්හාය භඩ්ධකාණෙ, තණ්හාවිප්පය්‍යතවිතො වතමානො, අසංකප්පකානං තෙසං තත් මග්ගසච්චං න නිරුජ්ඣක්ඛය්‍යති, සමුදයසච්චං නුප්පජ්ජති. (පච්චනිකපුග්ගලොකාස)

පච්චුප්පනානාගතවාරො.

29, යසස දුක්ඛසච්චං උප්පජ්ජත් තස්ස සමුදයසච්චං නිරුජ්ඣක්ඛය්‍යති:

(යථා නිරොධවාරෙ අතීතා අනාගතා පුච්ඡා අනුලොමෙපි පච්චනිකෙපි විභතා, එවං උප්පාදනිරොධවාරෙපි අසංකප්පකානං විහජිතං.)

උප්පාදනිරොධවාරො නිට්ඨිතො.

පච්චතීවාරො නිට්ඨිතො.

තවද යමකුට යම් තැනෙක මාර්ගසත්‍යය නිරුද්ධ නො වන්නේ නම් ඔහුට එහි සමුදයසත්‍යය නූපදී ද යත්: ආපායිකයනට ද යම් ද පාඨග්ජන කෙනෙක් මාර්ගය නො පිළි-ලබන්නාහු නම් ඔවුනට තෘෂ්ණාවගේ උත්පාද්‍යයෙහි ද සි ඔවුනට එහි මාර්ගසත්‍යය නිරුද්ධ නො වන්නේ ය, ඔවුනට එහි සමුදයසත්‍යය නො ද නූපදී. අග්‍රමාර්ගයාගේ භඩ්ධ-සෂ්ණයෙහි ද රහත්නට ද ආපායිකයනට ද යම් ද පාඨග්ජන කෙනෙක් මාර්ගය නො පිළිලබන්නාහු නම් ඔවුනට තෘෂ්ණාවගේ භඩ්ධසෂ්ණයෙහි ද තෘෂ්ණාවිප්‍රසක්තචිත්තය පවත්නා කල්හි ද අසංඤ්ඤායනට ද සි ඔවුනට එහි මාර්ගසත්‍යය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය, සමුදයසත්‍යය ද නූපදී. (ප්‍රත්‍යතීකපුද්ගලාවකාශ සි.)

ප්‍රත්‍යක්ෂත්පත්තානාගතවාර සි.

29. යමකුට දුෂ්ඨසත්‍යය උපන්නේ නම් ඔහුට සමුදයසත්‍යය නිරුද්ධ වන්නේ ද යත්:

(යම්සේ නිරොධවාරයෙහි අතිත-අනාගතපාව්‍යා පිළිබඳ අනු-ලෝමය ද ප්‍රත්‍යතීකය ද බෙදනලද ද, එසේ ම උත්පාදනිරොධ-වාරයෙහිද නුමුළා වන්නහු විසින් බෙදියයුතු සි.)

උත්පාදනිරොධවාර නිමි.

ප්‍රවාත්තිවාර නිමි.

පරික්ෂණවාරො

30. යො දුක්ඛසච්චං පරිජානාති, සො සමුදයසච්චං පජහතිති: ආමනතා. යො වා පන සමුදයසච්චං පජහති, සො දුක්ඛ සච්චං පරිජානාතිති: ආමනතා.

යො දුක්ඛසච්චං න පරිජානාති සො සමුදයසච්චං න පජහතිති: ආමනතා. යො වා පන සමුදයසච්චං න පජහති සො දුක්ඛසච්චං න පරිජානාතිති: ආමනතා.

පච්චුපපන්නවාරො.

31. යො දුක්ඛසච්චං පරිජානිත්ථ සො සමුදයසච්චං පජහිත්ථාති: ආමනතා. යො වා පන සමුදයසච්චං පජහිත්ථ සො දුක්ඛසච්චං පරිජානිත්ථාති: ආමනතා.

යො දුක්ඛසච්චං න පරිජානිත්ථ සො සමුදයසච්චං න පජහිත්ථාති: ආමනතා. යො වා පන සමුදයසච්චං න පජහිත්ථ සො දුක්ඛසච්චං න පරිජානිත්ථාති: ආමනතා.

අතීතවාරො.

32. යො දුක්ඛසච්චං පරිජානිස්සති සො සමුදයසච්චං පජහිස්සතිති: ආමනතා. යො වා පන සමුදයසච්චං පජහිස්සති සො දුක්ඛසච්චං පරිජානිස්සතිති: ආමනතා.

යො දුක්ඛසච්චං න පරිජානිස්සති සො සමුදයසච්චං න පජහිස්සතිති: ආමනතා. යො වා පන සමුදයසච්චං න පජහිස්සති සො දුක්ඛසච්චං න පරිජානිස්සතිති: ආමනතා.

අනාගතවාරො.

පරිඥාපාරය

30. යමෙක් දූඛසත්‍යය පිරිසිදු දැනීම හෙතෙම සමුදය සත්‍යය දුරු කෙරේ ද යත්: එසේ යි. තවද යමෙක් සමුදය-සත්‍යය දුරු කෙරේ නම් හෙතෙම දූඛසත්‍යය පිරිසිදු දැනීම ද යත්: එසේ යි.

යමෙක් දූඛසත්‍යය පිරිසිදු නො දැනීම හෙතෙම සමුදය-සත්‍යය දුරු නො කෙරේ ද යත්: එසේ යි. තවද යමෙක් සමුදය-සත්‍යය දුරු නො කෙරේ නම් හෙතෙම දූඛසත්‍යය පිරිසිදු නො දැනීම ද යත්: එසේ යි.

ප්‍රත්‍යක්ෂන්තවාර යි.

31. යමෙක් දූඛසත්‍යය පිරිසිදු දත්තේ නම් හෙතෙම සමුදය-සත්‍යය දුරු කෙළේ ද යත්: එසේ යි. තවද යමෙක් සමුදයසත්‍යය දුරු කෙළේ නම් හෙතෙම දූඛසත්‍යය පිරිසිදු දත්තේ ද යත්: එසේ යි.

යමෙක් දූඛසත්‍යය පිරිසිදු නො දත්තේ නම් හෙතෙම සමුදයසත්‍යය දුරු නො කෙළේ ද යත්: එසේ යි. තවද යමෙක් සමුදයසත්‍යය දුරු නො කෙළේ නම් හෙතෙම දූඛසත්‍යය පිරිසිදු නො දත්තේ ද යත්: එසේ යි.

අනිත්‍යවාර යි.

32. යමෙක් දූඛසත්‍යය පිරිසිදු දත්තේ නම් හෙතෙම සමුදයසත්‍යය දුරු කරන්නේ ද යත්: එසේ යි. තවද යමෙක් සමුදය-සත්‍යය දුරු කරන්නේ නම් හෙතෙම දූඛසත්‍යය පිරිසිදු දත්තේ ද යත්: එසේ යි.

යමෙක් දූඛසත්‍යය පිරිසිදු නො දත්තේ නම් හෙතෙම සමුදයසත්‍යය දුරු නො කරන්නේ ද යත්: එසේ යි. තවද යමෙක් සමුදයසත්‍යය දුරු නො කරන්නේ නම් හෙතෙම දූඛසත්‍යය පිරිසිදු නො දත්තේ ද යත්: එසේ යි.

අනාශ්‍රතවාර යි.

33. යො දුක්ඛසච්චං පරිජානාති සො සමුදයසච්චං පජ්ඣිත්වාති: නො. යො චා පන සමුදයසච්චං පජ්ඣිත්ව යො දුක්ඛසච්චං පරිජානාතිති: නො.

යො දුක්ඛසච්චං න පරිජානාති සො සමුදයසච්චං න පජ්ඣිත්වාති: අරහා දුක්ඛසච්චං න පරිජානාති, නො ච සමුදයසච්චං න පජ්ඣිත්ව. අග්ගමග්ගසමඬ්ඛි අරහන්තඤ්ඤි යපෙත්වා අවසෙසා පුග්ගලා දුක්ඛසච්චඤ්ඤි න පරිජානාති, සමුදයසච්චඤ්ඤි න පජ්ඣිත්ව. යො චා පන සමුදයසච්චං න පජ්ඣිත්ව යො දුක්ඛසච්චං න පරිජානාතිති: අග්ගමග්ගසමඬ්ඛි සමුදයසච්චං න පජ්ඣිත්ව, නො ච දුක්ඛසච්චං න පරිජානාති. අග්ගමග්ගසමඬ්ඛි අරහන්තඤ්ඤි යපෙත්වා අවසෙසා පුග්ගලා සමුදයසච්චඤ්ඤි න පජ්ඣිත්ව, දුක්ඛසච්චඤ්ඤි න පරිජානාති.

පච්චුප්පන්නාතිතවාරො.

34. යො දුක්ඛසච්චං පරිජානාති සො සමුදයසච්චං පජ්ඣිස්සතිති: නො. යො චා පන සමුදයසච්චං පජ්ඣිස්සති සො දුක්ඛසච්චං පරිජානාතිති: නො.

යො දුක්ඛසච්චං න පරිජානාති සො සමුදයසච්චං න පජ්ඣිස්සතිති: යෙ මග්ගං පටිලභිස්සන්ති තෙ දුක්ඛසච්චං න පරිජානාති, නො ච සමුදයසච්චං න පජ්ඣිස්සන්ති. අරහා, යෙ ච පුට්ඨජනා මග්ගං න පටිලභිස්සන්ති තෙ දුක්ඛසච්චඤ්ඤි න පරිජානාති, සමුදයසච්චඤ්ඤි න පජ්ඣිස්සන්ති, යො චා පන සමුදයසච්චං න පජ්ඣිස්සති සො දුක්ඛසච්චං න පරිජානාතිති: අග්ගමග්ගසමඬ්ඛි සමුදයසච්චං න පජ්ඣිස්සති, නො ච දුක්ඛසච්චං න පරිජානාති. අරහා, යෙ ච පුට්ඨජනා මග්ගං න පටිලභිස්සන්ති තෙ සමුදයසච්චඤ්ඤි න පජ්ඣිස්සන්ති, දුක්ඛසච්චඤ්ඤි න පරිජානාති.

පච්චුප්පන්නාගතවාරො.

33. යමෙක් දූඛසත්‍යය පිරිසිදු දැනීම හෙතෙම සමුදය-සත්‍යය දුරු කෙළේ ද යත්: නැතී. තවද යමෙක් සමුදයසත්‍යය දුරු කෙළේ නම් හෙතෙම දූඛසත්‍යය පිරිසිදු දැනීම ද යත්: නැතී.

යමෙක් දූඛසත්‍යය පිරිසිදු නො දැනීම හෙතෙම සමුදය-සත්‍යය දුරු නො කෙළේ ද යත්: අර්භත් තෙම දූඛසත්‍යය පිරිසිදු නො දැනීම, සමුදයසත්‍යය නො ද දුරු නො කෙළේ යි. අග්‍රමාර්ගසමඛියා ද රහතුන් ද තබා සෙසු පුද්ගලයෝ දූඛසත්‍යය ද පිරිසිදු නො දැනීම, සමුදයසත්‍යය ද දුරු නො කළාහු ය. තවද යමෙක් සමුදයසත්‍යය දුරු නො කෙළේ නම් හෙතෙම දූඛසත්‍යය පිරිසිදු නො දැනීම ද යත්: අග්‍රමාර්ගසමඛිති (පුද්ගල) තෙම සමුදයසත්‍යය දුරු නො කෙළේ ය, දූඛසත්‍යය නො ද පිරිසිදු නො දැනීම. අග්‍රමාර්ගසමඛිතියා ද රහතුන් ද තබා සෙසු පුද්ගලයෝ සමුදයසත්‍යය ද දුරු නො කළාහු ය, දූඛසත්‍යය ද පිරිසිදු නො දැනීම.

ප්‍රත්‍යක්ෂන්තාතිතවාර යි.

34. යමෙක් දූඛසත්‍යය පිරිසිදු දැනීම හෙතෙම සමුදය-සත්‍යය දුරු කරන්නේ ද යත්: නැතී. තවද යමෙක් සමුදය-සත්‍යය දුරු කරන්නේ නම් හෙතෙම දූඛසත්‍යය පිරිසිදු දැනීම ද යත්: නැතී.

යමෙක් දූඛසත්‍යය පිරිසිදු නො දැනීම හෙතෙම සමුදය-සත්‍යය දුරු නො කරන්නේ ද යත්: යම් කෙනෙක් මාර්ගය පිළිලබන්නාහු නම් ඔවුහු දූඛසත්‍යය පිරිසිදු නො දැනීම, සමුදයසත්‍යය නො ද දුරු නො කරන්නාහු ය. අර්භත් තෙමේ ද යම් ද පාඨග්ජන කෙනෙක් මාර්ගය නො පිළිලබන්නාහු නම් ඔවුහු ද දූඛසත්‍යය ද පිරිසිදු නො දැනීම, සමුදයසත්‍යය ද දුරු නො කරන්නාහු ය. තවද යමෙක් සමුදයසත්‍යය දුරු නො කරන්නේ නම් හෙතෙම දූඛසත්‍යය පිරිසිදු නො දැනීම ද යත්: අග්‍රමාර්ගසමඛිති තෙමේ සමුදයසත්‍යය දුරු නො කරන්නේ ය, දූඛසත්‍යය නො ද පිරිසිදු නො දැනීම. අර්භත් තෙමේ ද යම් ද පාඨග්ජන කෙනෙක් මාර්ගය නො පිළිලබන්නාහු නම් ඔවුහු ද සමුදයසත්‍යය ද දුරු නො කරන්නාහු ය. දූඛසත්‍යය ද පිරිසිදු නො දැනීම.

ප්‍රත්‍යක්ෂන්තානාගතවාර යි.

35. යො දුක්ඛසච්චං පරිජානිත් සො සමුදයසච්චං පජ්ඣිස්ස-
තිති නො. යො චා පන සමුදයසච්චං පජ්ඣිස්සති සො දුක්ඛ-
සච්චං පරිජානිත්ති නො.

යො දුක්ඛසච්චං න පරිජානිත් සො සමුදයසච්චං න පජ්-
ඣිස්සතිති යෙ මග්ගං පටිලභිස්සන්ති තෙ දුක්ඛසච්චං න පරිජානිත්,
නො ච තෙ සමුදයසච්චං න පජ්ඣිස්සන්ති. අග්ගමග්ගසමඬ්ඪී,
යෙ ච පුටුඡ්ඡනා මග්ගං න පටිලභිස්සන්ති තෙ දුක්ඛසච්චෙඤ්ඤා
න පරිජානිත්, සමුදයසච්චෙඤ්ඤා න පජ්ඣිස්සන්ති. යො චා පන
සමුදයසච්චං න පජ්ඣිස්සති සො දුක්ඛසච්චං න පරිජානිත්ති,
අරහා සමුදයසච්චං න පජ්ඣිස්සති, නො ච දුක්ඛසච්චං න පරිජානිත්;
අග්ගමග්ගසමඬ්ඪී, යෙ ච පුටුඡ්ඡනා මග්ගං න පටිලභිස්සන්ති තෙ
සමුදයසච්චෙඤ්ඤා න පජ්ඣිස්සන්ති, දුක්ඛසච්චෙඤ්ඤා න පරිජානිත්.

අනිත්තානාගතවාරො.

පරිඤ්ඤාවාරො නිට්ඨිතො.

සුච්චයමකං නිට්ඨිතං.

35. යමෙක් දූෛඛසත්‍යය පිරිසිදු දත්තේ නම් හෙතෙම සමුදයසත්‍යය දුරු කරන්නේ ද යත්: නැති. තවද යමෙක් සමුදයසත්‍යය දුරු කරන්නේ නම් හෙතෙම දූෛඛසත්‍යය පිරිසිදු දත්තේ ද යත්: නැති.

යමෙක් දූෛඛසත්‍යය පිරිසිදු නො දත්තේ නම් හෙතෙම සමුදයසත්‍යය දුරු නො කරන්නේ ද යත්: යම් කෙනෙක් මාර්ගය පිළිලබන්නාහු නම් ඔවුහු දූෛඛසත්‍යය පිරිසිදු නො දත්හ, ඔවුහු සමුදයසත්‍යය නො ද දුරු නො කරන්නාහු ය. අග්‍රමාර්ගසමධ්‍යයා ද යම් ද පාඨග්ජන කෙනෙක් මාර්ගය නො පිළිලබන්නාහු නම් ඔවුහු ද දූෛඛසත්‍යය ද පිරිසිදු නො දත්හ, සමුදයසත්‍යය ද දුරු නො කරන්නාහු ය. තවද යමෙක් සමුදයසත්‍යය දුරු නො කරන්නේ නම් හෙතෙම දූෛඛසත්‍යය පිරිසිදු නො දත්තේ ද යත්: අර්භත් තෙමේ සමුදයසත්‍යය දුරු නො කරන්නේ ය, දූෛඛසත්‍යය නො ද පිරිසිදු නො දත්තේ ය. අග්‍රමාර්ගසමධ්‍යයා ද යම් ද පාඨග්ජන කෙනෙක් මාර්ගය නො පිළිලබන්නාහු නම් ඔවුහු ද සමුදයසත්‍යය ද දුරු නො කරන්නාහු ය, දූෛඛසත්‍යය ද පිරිසිදු නො දත්හ.

අනිත්‍යානාගතවාර යි.

පරිඥාපාර නිමි.

සච්චයමක නිමි.

විසෙසපද්‍රව්‍ය කතමනිකා

අ	පිට්ඨකා	අ	පිට්ඨකා
අකුසලමූලකා	6, 22	අබ්‍යාකතමූලන අක්ක- ම ඤාමූලා	24
අකුසලමූලමූලකා	6, 22	අබ්‍යාකතමූලන අක්ක- ම ඤාමූල මූලා	26
අකුසලමූලපුලා	6, 20	අබ්‍යාකතමූලන එකමූලකා	26
අකුසලමූලා	4, 20	අබ්‍යාකතමූලන එකමූලමූලකා	28
අකුසලමූලන අක්කම ඤා- මූලකා	22	අබ්‍යාකතමූලන එකමූලමූලා	26
අකුසලමූලන අක්කම ඤා- මූලමූලකා	24	අබ්‍යාකතමූලන එකමූලා	24
අකුසලමූලන අක්කම ඤා- මූලා	20	අබ්‍යාකතා ධම්මා	8, 32
අකුසලමූලන එකමූලකා	22	අභිසමෙතාවිනං	452, 462, 464, 468
අකුසලමූලන එකමූලමූලකා	22	අරහත්තානං	456, 458, 466
අකුසලමූලන එකමූලමූලා	20	අරුපකානං	162, 160
අකුසලමූලන එකමූලා	20	අරුපාවචරෙ	164
අකුසලා ධම්මා	6, 32	අරුපෙ	164, 166
අභ්‍යමග්ගසමඬගි	136	අරුපෙ මග්ගස්ස උප්පාදකඛණේ	446, 448
අග්ගමග්ගසමඬගිනං	456, 458, 460	අවිසෙසං දුක්ඛසච්චං	438
අසානකානං	162	අවිසෙසො නිරොධො	438
අවකඤ්ඤානං	162	අවිසෙසො මග්ගො	438
අවකඤ්ඤානං සසානකානං	170	අවිසෙසො සමුදයො	438
අවකඤ්ඤානං සචිත්තකානං	170	අස ඤාදිසත්තානං	450
අවකඤ්ඤානං සරුපකානං	170	අසම ඤාදිසත්තෙ	164, 166
අවකඤ්ඤානං සසොකකානං	170, 274	අසොතකානං සචකඤ්ඤානං	170
අචිත්තකානං	162, 264		
අචිත්තකානං සරුපකානං	278	ආ	
අක්කම ඤාමූලකා	4, 6	ආපායිකානං	538, 544
අක්කම ඤාමූලමූලකා	4, 6, 8		
අක්කම ඤාමූලමූලා	2, 6	එ	
අක්කම ඤාමූලා	2, 6, 16	එකමූලකා	4, 6
අත්ථරසො	148, 150	එකමූලමූලකා	4, 6
අනභිසමෙතාවිනං	452, 462, 466, 468	එකමූලමූලා	2
අබ්‍යාකතමූලකා	8, 26	එකමූලා	2, 4, 8, 10, 16
අබ්‍යාකතමූලමූලකා	10, 26		
අබ්‍යාකතමූලමූලා	8, 24	ක	
අබ්‍යාකතමූලා	8, 24	කාමාවචරෙ	164
අබ්‍යාකතමූලන අක්ක- ම ඤාමූලකා	26	කුසලනිදනා	14, 32
අබ්‍යාකතමූලන අක්ක- ම ඤාමූලමූලකා	28	කුසලපච්චයා	14, 32

ය	පිටපතිකා	ර	පිටපතිකා
යථ රූපකඛ්ඤානුප්පජ්ඣති තථ වේදනාකඛ්ඤානුප්පජ්ඣතිති 64	රූපාවචරෙ	166	
යසස රූපකඛ්ඤානුප්පජ්ඣති තසස වේදනාකඛ්ඤානුප්පජ්ඣතිති 62	විමුක්තරසො	148, 150	
යසස රූපකඛ්ඤානුප්පජ්ඣති තසස වේදනාකඛ්ඤානුප්පජ්ඣතිති 70	ස		
යසස රූපකඛ්ඤානුප්පජ්ඣති තසස වේදනාකඛ්ඤානුප්පජ්ඣතිති 112	සසානකානං සසානකානං අවකඤ්ඤානං	162 160, 268, 430	
යසස රූපකඛ්ඤානුප්පජ්ඣති තසස වේදනාකඛ්ඤානුප්පජ්ඣතිති 74	සසානකානං සවකඤ්ඤානං සවකඤ්ඤානං අසානකානං	160 162 268	
යසස රූපකඛ්ඤානුප්පජ්ඣති තසස වේදනාකඛ්ඤානුප්පජ්ඣතිති 64	සවකඤ්ඤානං අසානකානං සවකඤ්ඤානං සසානකානං	160, 268, 430 430	
යසස රූපකඛ්ඤානුප්පජ්ඣති තසස වේදනාකඛ්ඤානුප්පජ්ඣතිති 66	සවකඤ්ඤානං සසානකානං සවකඤ්ඤානං අසානකානං	160, 230 162, 270	
යසස වේදනාකඛ්ඤානුප්පජ්ඣති තසස සංකප්පකඛ්ඤානුප්පජ්ඣතිති 70	සවකඤ්ඤානං අවකඤ්ඤානං	160, 270, 430	
යසස වේදනාකඛ්ඤානුප්පජ්ඣති තසස සංකප්පකඛ්ඤානුප්පජ්ඣතිති 74	සවකඤ්ඤානං සවකඤ්ඤානං සවකඤ්ඤානං සරූපකානං	430 162	
යස රූපකඛ්ඤානුප්පජ්ඣති යස වේදනාකඛ්ඤානුප්පජ්ඣතිති 134	සමාධිගජ්ඣා සමුදයසවචං	148, 150 438	
යස රූපකඛ්ඤානුප්පජ්ඣති යස වේදනාකඛ්ඤානුප්පජ්ඣතිති 136	සමුදයසවචං පජභති සරූපකානං අසානකානං	548 162, 270	
යස රූපකඛ්ඤානුප්පජ්ඣති යස වේදනාකඛ්ඤානුප්පජ්ඣතිති 136	සරූපකානං අවකඤ්ඤානං	160, 268, 430	
යස රූපකඛ්ඤානුප්පජ්ඣති යස වේදනාකඛ්ඤානුප්පජ්ඣතිති 136	සරූපකානං අවකඤ්ඤානං සරූපකානං සවකඤ්ඤානං	272 430	
යස රූපකඛ්ඤානුප්පජ්ඣති යස වේදනාකඛ්ඤානුප්පජ්ඣතිති 136	සරූපකානං සවකඤ්ඤානං සසානකානං අවකඤ්ඤානං	162 160, 268, 430	
යස රූපකඛ්ඤානුප්පජ්ඣති යස වේදනාකඛ්ඤානුප්පජ්ඣතිති 136	සසානකානං සවකඤ්ඤානං සිලගජ්ඣා	160 148, 150	
යස රූපකඛ්ඤානුප්පජ්ඣති යස වේදනාකඛ්ඤානුප්පජ්ඣතිති 136	සුද්ධාචාරානං	452, 464	

බුද්ධ ජයන්ති ත්‍රිපිටක ග්‍රන්ථමාලා

ආරම්භය:

ශ්‍රී සම්බුද්ධ වර්ෂ 2500 අනුස්මරණය කිරීමේ බුද්ධජයන්ති මහෝත්සවය සංවිධාන කොට පැවැත්වීම සඳහා ශ්‍රී ලංකා රජය විසින් 1954 දී පත් කරන ලද ලංකා බෞද්ධ මණ්ඩලය මගිනි.

සංස්කරණය:

ලංකා බෞද්ධ මණ්ඩලය මගින් ආරම්භ කරන ලදුව දැනට සංස්කෘතික අමාත්‍යාංශයේ ත්‍රිපිටක සම්පාදක මණ්ඩලයෙනි.

සැලැස්ම:

හැම ග්‍රන්ථයක ම වම් පස පිටුවේ පාළු පෙළ ද, දකුණු පස පිටුවේ සිංහල පරිවර්තනය ද යොදා ඇත. හැම ග්‍රන්ථයක් ම අඟල් 11x7½ ප්‍රමාණයේ පිටුවලින් සමන්විත වේ.

ප්‍රකාශනය:

සංස්කෘතික කටයුතු අමාත්‍යාංශය.

විකිණීම:

සංස්කෘතික කටයුතු අමාත්‍යාංශය

තැපැලෙන්, මුදල් ඵවා ලබාගැනීමට:

ලේකම්,

සංස්කෘතික කටයුතු අමාත්‍යාංශය

34, මැලේ විදිය, කොළඹ 2.

පැමිණ මිලට ගැනීමට:

ජයන්ති පොත්හල,

135, ධර්මපාල මාවත, කොළඹ 7.

(විහාරමහාදේවී උද්‍යානය ඉදිරිපිටයි)

බුද්ධජයන්ති ත්‍රිපිටක ග්‍රන්ථමාලා

අංකය	ග්‍රන්ථ නාමය	මුද්‍රණය	පිටු	මිල
1.	පාරාජිකාපාළි	1959	696	විකිණි
2.	i. පාවිත්තියපාළි 1	1981	604	105.00
	ii. පාවිත්තියපාළි 2	1981	640	85.00
3.	මහාවග්ගපාළි 1	1957	608	විකිණි
4.	„ 2	1957	458	විකිණි
5.	i. චූළවග්ගපාළි 1	1976	442	30.00
	ii. „ 2	1983	628	90.00
6.	i. පරිවාරපාළි 1	1978	391	37.50
	ii. පරිවාරපාළි 2	1979	342	57.50
7.	දීඝනිකාය 1	1962	700	විකිණි
8.	„ 2	1976	600	45.00
9.	„ 3	1977	616	45.00
10.	මජ්ඣිමනිකාය 1	1964	846	විකිණි
11.	„ 2	1973	800	55.00
12.	„ 3	1974	642	50.00
13.	*සංයුත්තනිකාය 1	1960	540	විකිණි
14.	„ 2	1962	512	විකිණි
15.	„ 3	1984	620	105.00
16.	„ 4	1981	760	100.00
17.	i „ 5	1982	508	90.00
	ii „ 6	1982	420	75.00
18.	අඛණ්ඩකරනිකාය 1	1960	672	විකිණි
19.	„ 2	1962	580	විකිණි
20.	„ 3	1968	506	විකිණි
21.	„ 4	1970	544	විකිණි
22.	„ 5	1977	589	45.00
23.	„ 6	1977	701	55.00
24.	බුද්ධකපාය ධම්මපද උදන ඉතිවුත්තක	1960	628	විකිණි
25.	සුත්තනිපාත			
26.	විමානවක්ඛු	1982	480	75.00
27.	පෙතවක්ඛු			

අංකය	ග්‍රන්ථ නාමය	මුද්‍රණය	පිටු	මිල
28.	ථෙරගාරා	1972	362	විකිණි
29.	ථෙරිගාරා	1972	150	විකිණි
30.	ජාතකපාළි 1	1983	644	100.00
31.	„ 2	1984	532	90.00
32.	„ 3	මුද්‍රණයෙහි	—	—
33.	මහානිද්දෙසපාළි	1961	788	විකිණි
34.	චූලලනිද්දෙසපාළි	1976	676	45.00
35.	i. පටිසම්භිද්ධකපාළි	1971	562	විකිණි
	ii. „	1972	274	18.00
36.	අපදනපාළි 1	1961	700	විකිණි
37.	i. „ 2	1977	443	50.00
	ii. „ 3	1983	292	60.00
38.	බුද්ධචංසපාළි } චරියාපිටකපාළි }	1977	400	30.00
39.	නෙක්ඛප්පකරණ	1982	340	40.00
40.	පෙටකොපදෙස	මුද්‍රණයෙහි	—	—
41.	ධම්මසංඛණ්ඩප්පකරණ	1973	579	50.00
42.	විභංගප්පකරණ 1	1975	408	50.00
43.	„ 2	1975	342	50.00
44.	කථාවත්ථුප්පකරණ 1	1967	622	විකිණි
45.	„ 2	1968	588	විකිණි
46.	„ 3	1969	554	විකිණි
47.	ධාතුකථාප්පකරණ } පුගලපඤ්ඤානති }	1976	452	30.00
48.	යමකප්පකරණ 1	මුද්‍රණයෙහි	—	—
49.	„ 2	අමුද්‍රිත	—	—
50.	පට්ඨානප්පකරණ 1	අමුද්‍රිත	—	—
51.	„ 2	අමුද්‍රිත	—	—
52.	„ 3	අමුද්‍රිත	—	—

විකිණි = විකිණි අවසානයයි.

* නැවත මුද්‍රණයෙහි

ත්‍රිපිටක පොත් මුද්‍රණයට හවුල් වීමට සාමාජිකයන් අවසාංචක

බුද්ධ ජයන්ති ත්‍රිපිටක ග්‍රන්ථ මාලාව මුද්‍රණය කොට ප්‍රකාශයට පත් කිරීමේ මහා පින්කමට සහභාගී වීමට පරිත්‍යාගශීලී පින්වතුන්ට අගනා අවසාංචක ලබා දීමට සංස්කෘතික කටයුතු අමාත්‍යාංශය තීරණය කර තිබේ. මෙම ත්‍රිපිටක ග්‍රන්ථ මුද්‍රණය සඳහා වියදම් දැරීමට කැමැති පරිත්‍යාගශීලී පින්වතුන්ට තථාගත සමාජ සම්බුද්ධතායෙන් වහන්සේගේ ශ්‍රී මුල දේශනාව මුද්‍රණය කරවීමේ අති උතුම් පින්කමට සහභාගී වීම ලැබීමට අමතරව පහත දැක්වෙන ප්‍රයෝජන ද අත් වේ.

- i. මුද්‍රණ වියදම් සඳහා මුදල් පරිත්‍යාග කරන පින්වතුන්ගේ නම් එම මුදල් වැය කොට මුද්‍රණය කරනු ලබන සෑම පොතකම සිංහල හා ඉංග්‍රීසි දෙබසින් පිටු දෙකක පළ කරනු ලැබේ.
- ii. මේ සඳහා පරිත්‍යාග කරන මුදල් සියලු බදු වලින් සම්පූර්ණයෙන්ම නිදහස් වේ.
ඒ සඳහා කළ යුතු වන්නේ මෙම මුදල් භාරගෙන මධ්‍යම සංස්කෘතික අරමුදල මගින් නිකුත් කරනු ලබන කුවිතාන්සිය ආදයම් බදු දෙපාර්තමේන්තුවට ඉදිරිපත් කිරීම පමණකි.
- iii. මුද්‍රණ වියදම් පරිත්‍යාග කරන පින්වතුන්ට තමන්ගේ වියදමින් මුද්‍රණය කරන පොතක් පිටපත් 500 ක් හෝ දැනට තිබෙන කාණ්ඩවලින් එකකින් පිටපත් 10 බැගින් තමන් කැමති පරිදි බෙදා හැරීම සඳහා පිරිනමනු ලැබේ.
- iv. මෙසේ පරිත්‍යාග කරන මුදලින් මුද්‍රණය කරනු ලබන පොත් ඉතා අඩු මුදලකට මිල නියම කරනු ලබන බැවින් පොත් මිලදී ගන්නා සෑම කෙනෙකුට ම සහන මිලකට පොත් ලබා ගැනීමට පිළිවන් වේ. එය පරිත්‍යාගයේ කොටසක් පාඨකයාට ලැබීමකි.
- v. මෙම පොත් විකුණා ලැබෙන මුදල් නැවතත් ත්‍රිපිටක ග්‍රන්ථ මුද්‍රණය සඳහා ම යොදවනු ලබන බැවින් පරිත්‍යාගයේ අගය ද ඉන් ලැබෙන පින් ද තවත් වැඩි වේ.

02. සාමාන්‍යයෙන් ත්‍රිපිටක ග්‍රන්ථයක් ක්‍රමයෙන් 4 ප්‍රමාණයේ පිටු 600කින් පමණ සමන්විත වේ. එක් පොතක් මුද්‍රණය සඳහා දළ වශයෙන් රුපියල් ලක්ෂ 2½ ක් පමණ අවශ්‍යය. එම මුදල පොතේ පිටු ගණන අනුව පොතින් පොතට මද වශයෙන් වෙනස් වේ.

03. සුළු වශයෙන් කරන පරිත්‍යාග පවා මේ සඳහා ඉතා සතුටින් භාරගනු ලැබේ. රු. 60000, රු. 1000/- හා රු. 500/- බැගින් වූ පරිත්‍යාග දැනටම ලැබී තිබේ.

04. මේ සත් කෘත්‍යයට කරන සියලු පරිත්‍යාග පහත සඳහන් ලිපිනයට එවන ලෙස ඉල්ලම්. වැක්පත්, මුදල් ඇණවුම්, තැපැල් ඇණවුම් ආදිය මධ්‍යම සංස්කෘතික අරමුදල නමට ලියා පහත සඳහන් ලිපිනයට එවීම මැනවි.

ලේකම්,

සංස්කෘතික අමාත්‍යාංශය,
34, මැලේ වීදිය, කොළඹ 2.